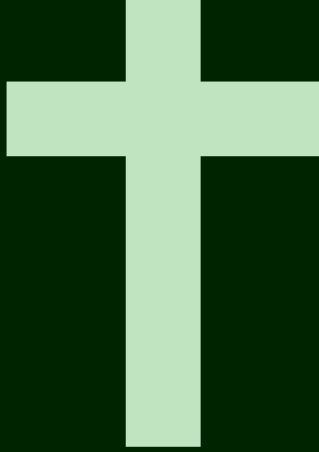

TAFO AYO

The New Testament in the Manumanaw language of Myanmar

TAFŌ AYO

The New Testament in the Manumanaw langueg of Myanmar

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc. and ACOTBA-SUBO

Language: Manumanaw

All rights reserved.

2024-07-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Apr 2025 from source files dated 29 Jul 2024

40e3c5cb-c2ea-5cf8-8a40-4c6f77a45343

Contents

MATIE	1
MARKE	40
LUKASI	64
YOWANE	106
AKWA	136
ROMA	173
KORITI	190
KORITI	207
GALATE	218
EFEZE	225
FILIPO	231
KOLOSE	236
TESALONIKE	240
TESALONIKE	244
1 TIMOTE	246
2 TIMOTE	251
TITO	255
FILEMO	258
EBRE	260
JAKE	272
1 PETRO	277
2 PETRO	282
1 YOWANE	286
2 YOWANE	291
3 YOWANE	292
YUDA	293
KƐWURƐ	295

Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Matie sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Matie sú. Matie kœdœ lima ayi kœko ngendja lapo á Yisu e lima she, á tshe te anga ayi avwa nœ ye. Matie kœdœ lima uzu Yuda yé anga i'iri ye kœdœ ndje Levi. Tshe sú Ɔtsho O'onœ asœke fœ Ayuda. Tshe pa adœke Yisu kœdœ adja Ayi kœshe azu á aayi kœgbara o'o gbara lima o'o tœ upu nœ ye utshunœ ala Ongboro Ayo.

Matie yisœ nœ fœ azu adœke Yisu uzu Nazarete kœdœ Masiya, œshe kœdœ ndje gbozu nœ azu Israyele kashe endje wwaratœ endje tœ ye.

Bukunœ kurutshelœtœ ye atake:

- Uwu aata Yisu œdœ ndje kœzu she (1.1-2.24)
- Akwa nœ Yowane ayi kœza batisimu (3.1-12)
- Batisimu nœ Yisu œdœ kœwu losu ye 6a lœ kpagagasho (3.13-4.11)
- Akwa nœ Yisu 6a lœ ogo Galilayi (4.12-18.35)
- Ana nœ Yisu ga lœ Yerusalem (19.1-20.34)
- Lœ udu olo Yisu mindu dœ bisha (7) pa osho: Kœwa ngbanga pa ye œdœ kœwo she (21.1-27.66)
- Kœshe Yisu lœ akuzu (28.1-20)

Aata Yisu

(Wu 6a tœ Luk 3.23-38)

¹ Asœke kœdœ i'iri aata Yisu Kristu, ata Davidi á tshe dœ ndje ata Abrayamo.

² Abrayamo zu Izaka, Izaka zu Yakobo, Yakobo zu Yuda œdœ aayanœ.

³ Yuda zu Perese œdœ Zara, ayi endje kœdœ lima Tamare. Perese zu Eserone, Eserone zu Arame.

⁴ Arame zu Aminadabe, Aminadabe zu Nashone, Nashone zu Salma.

⁵ Salma zu Boaz, Rahabe kœdœ lima ayinœ. Boaz zu Obede, Luta kœdœ lima ayinœ. Obede zu Yese.

⁶ Yese zu gbozugo Davidi, yé Davidi zu Salomo tœ yashe á tshe dœ lima awo Uri.

⁷ Salomo zu Robowame, Robowame zu Abiya, Abiya zu Asafe.

⁸ Asafe zu Yozafate, Yozafate zu Yorame, Yorame kœdœ ata Oziase.

⁹ Oziase zu Yotame, Yotame zu Akaze, Akaze zu Ezekiasœ.

¹⁰ Ezekiasœ zu Manase, Manase zu Amœ, Amœ zu Yoziase.

¹¹ Yoziase zu Yekonia œdœ aayanœ dœ lœndœ á endje ko lima azu Israyele gu tœnœ ga tshakudu kanga 6a lœ Babilone.

¹² Manda kœko lima azu Israyele gu tœnœ ga tshakudu kanga 6a lœ Babilone, Yekonia zu Shaletiele, yé Shaletiele zu Zorobabele.

¹³ Zorobabele zu Abiwude, Abiwude zu Eliyakimi, yé Eliyakimi zu Azore.

¹⁴ Azore zu Shadœke, Shadœke zu Akimi, yé Akimi zu Eliwude.

¹⁵ Eliwude zu Eleazare, Eleazare zu Matane, yé Matane zu Yakobo.

¹⁶ Yakobo zu Yozefu ako Mareya ayi Yisu, á endje sœ kœ'e she Kristu.

¹⁷ Ataa, kœto kpœtœ Abrayamo œrr ga tœ Davidi, uwu aatazu sœ ndjokpa dœ vana. Kœto kpœtœ Davidi œrr ga tœ lœndœ á endje ko lima azu Israyele gu tœnœ ga tshakudu kanga 6a lœ Babilone, uwu aatazu sœ ndje ndjokpa dœ vana; yé kœto kpœtœ londœnœ ascœmœ œrr ga tœ kœzu Kristu, uwu aatazu sœ ndje ndjokpa dœ vana.

Kœzu Yisu Kristu

(Wu 6a tœ Luk 2.1-7)

¹⁸ Ndœ budu kœzu Yisu Kristu sœ atake: Ayinœ dœ Mareya kœdœ lima koje nœ Yozefu. Kashe utshunœ adœke endje ngbœtœ endje awa bale ga tœ œsœnœ, tshe gbœ nguzu lœ awa gbœgbœ nœ Ɔtsho Ishiri.

¹⁹ Koje nœ ye dœ Yozefu kœdœ lima uzu á tshe sœ ndjii, yé tshe yi yi lima kœmitshelœ ye ngbi fœ azu nene. Tshe yi lima kœkatœ ye ti lœ ubunœ.

²⁰ Bata á tshe sœ lima kœgbe atake, anga andjelu nœ Gbozu wuta ga tœ ye lœ ulu œ pa fœ she adœke: «Yozefu, ata Davidi, awa zaza 6œ kœza Mareya tœ awo zœ nene. Gbambœnœ nene, nguzunœ á sœ lœ ye ascœmœ tœ lœ gbœgbœ nœ Ɔtsho Ishiri.

²¹ Tshe zu bala gbolo yakoshe yé 6œ ta i'iri ye Yisu; gbambœnœ nene, tshe she bala uzu nœ ye lœ ekperœ nœ endje.»

²² Eneke ko mbœrœtœ endje ataa mbœrœ o'onœ á Gbozu pa lima lœ awa nœ ayi kœgbara o'o kœmbœrœtœ endje:

²³ «Ɔkpœ yawuru œ gbœ nguzu yé œ zu gbolo yakoshe

yé endje ta i'iri ye Emanwele.»

Ádá i'iri Emanwele kœdœ «Ndjaba awa bale dœ azœ.»

²⁴ Lœko á Yozefu jo, tshe mbœrœtœ ye 6ata á andjelu nœ Gbozu mi lima ndi nœ fœ she, yé œ zu Mareya tœ awonœ.

²⁵ Kashe tshe ngbœngbœpa gbarœ olo bale dœ she nene œrr ga tœ kœzu gbolo yakoshe nœ ye ga pa osho, yé á Yozefu ta i'iri Yisu ga pa ye.

2

Agbangba kœwusœ ádá angerepe na kœwu Yisu

¹ Endje zu Yisu 6a lœ Beteleme, 6a lœ ogo Yuda dœ lœndœ á Erode dœ lima gbozugo.

Manda kœzu she, agbangba kœwusœ ádá angerepe to lima 6a tœ osho á ɔɔ œ wuta tœnœ yé œ na. Endje yi lima kumu endje ga lœ Yerusalem,

² yé á yu adœke: «Gbozugo nœ Ayuda á endje zu she ngongɔ sœ kpcœta á? 'A wu angerepe nœ ye œ wuta 6a tœ osho á ɔɔ œ wuta tœnœ, yé á 'a na kœgote ga utshu ye.»

³ Lɔkɔ á gbozugo Erode djindœ upunœ ataa, tshelœ ɔkɔɔ ye œdœ œnœ azu ogo Yerusalemœ djigi tshanga ye.

⁴ Tshe vwa osho ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ aayi kœyisœ awa akwa, yé œ yu endje tœ osho á endje li kœzu Masiya tœnœ.

⁵ Endje gi fœ she adœke: «Ba lœ Beteleme, 6a lœ ogo Yuda. Gbambanœ nene, œneke á ayi kœgbara o'o su dœke:

⁶ «'E6œ Beteleme, lœ ogo Yuda, 6œ sœsœ adja teasho uгурutœ tshalakpi á sœ lœ ogo Yuda nene;

gbambanœ nene, gbozunœ á tshe te bala utshu azu nœ mœ, azu Israyele, œ to 6a ndœ zœ.»

⁷ Dœ tœnœ ataa, Erode vwa osho ndœ agbangba kœwusœ ádá angerepe lœ ubunœ yé œ yu endje tœ kœwusœ adja lœkœnœ á angerepe wuta lima dœ tœnœ.

⁸ Manda nœ, tshe vwa endje ga lœ Beteleme dœ kœpa fœ endje adœke: «'E na œ yu osho pa upu nœ gbolo ascœmœ dœ ɔtshœnœ; yé œdœ 'e kœgbɔ she, 'e pandœ nœ fœ mœ adœke œmœ ndje, mœ na kœgote ga utshu ye.»

⁹ Manda kœdji o'o á gbozugonœ pa fœ endje, endje tetœ awa dœ kœro endje. Ngbewo, endje wu angerepe á endje wu má utshunœ 6a tœ osho á ɔɔ œ wuta tœnœ kœna utshu endje, œrr œ ka 6a pa osho á gbolonœ sœ lima tœnœ.

¹⁰ Endje sœ lima dœ egerœ yanga manda kœwu tœnœ.

¹¹ Endje li ga lœ anda yé œ wu kpengbe gbolo dœ ayinœ, Mareya. Endje gote ga utshu ye yé œ donga she. Endje kœɔ gbarœ nœ endje yé œ ko makabo fœ she: 'Jrœ, zuwa yombo œdœ kada mire.

¹² Manda nœ, Ndjaba pa fœ endje lœ ulu adœke endje kwakwatœ endje ga ndœ Erode nene. Ataa, endje za anga angbi awa á gu dœ tœnœ ga lœ ogo nœ endje.

Kœkpa dœ Yisu ga lœ Ezipito

¹³ Lɔkɔ á agbangba kœwusœ ádá angerepenœ ascœmœ gu daye, anga andjelu nœ Gbozu bale wuta ga ndœ Yozezu lœ ulu yé œ pa fœ she adœke: «Aafo, œ za kpengbe gbolo dœ ayinœ yé œ kpa dœ endje ga lœ Ezipito. Sœ 6a zœ œrr œdœ mœ kœpa fœ 6œ adœke 6œ gu yekane. Gbambanœ nene, Erode œ para gbolonœ mbœœœ kœwo she.»

¹⁴ Ataa, Yozezu kœalafo, kœza kpengbe gbolonœ œdœ ayinœ potœ ye lœ butshɔ yé á kpa ga lœ Ezipito.

¹⁵ Tshe sœ 6a zœ œrr ga tœ kuzu Erode. E sœ ataa, mbœœœ á œneke á Gbozu pandœ nœ lœ awa nœ ayi kœgbara o'o kœmbœœœœ endje. Tshe pandœ nœ adœke: «Mœ e gbolo nœ mœ adœke tshe wuta lœ Ezipito ye.»

Kœwo aaya agbolo

¹⁶ Lɔkɔ á Erode wusœ nœ adœke agbangba kœwusœ ádá angerepe fara œne, ókɔ za lima she tɔpanœ kpuru. Tshe za o'o adœke endje wo agbolo yakoshe á ungu endje sœ ga tshakudu ungu bisha lakpi Beteleme œdœ lakpi á sœ dje indirinœ para kɔkɔ. Ungunœ á tshe ka ga panœ ascœmœ sœ lindœ œneke á agbangba kœwusœ ádá angerepenœ za lima fœ she.

¹⁷ Kɔkɔ ascœmœ mbœœœœœ endje 6ata á ayi kœgbara o'o Yilimiya pa lima adœke:

¹⁸ «Endje dji tshama á sœ kœwuta tœnœ 6a lœ ogo Rama, iki œdœ egerœ ditshelœma. Rashele dá sœ kœki agbolo nœ ye, tshe yiyindœ nœ adœke endje u œne nene, mbœœœ agbolo nœ ye tshu kɔ ye.»

Ayozezu fatœ endje kœgu ga lœ ogo Israyele

¹⁹ Manda kuzu Erode, anga andjelu nœ Gbozu bale wuta ga tœ Yozezu lœ ulu 6a lœ Ezipito.

²⁰ Tshe pa fœ she adœke: «Aalafo œ za gbolo œdœ ayinœ potœ zœ yé œ kwatœ zœ ga lœ ogo Israyele. Gbambanœ nene, endjeneke á endje sœ lima kœpara awa kœwo gbolonœ tshu ye.»

²¹ Yozezu áalafo, œ za gbolonœ dœ pe ayinœ potœ ye, yé á endje gu ga lœ ogo Israyele.

²² Kashe kœdjindœ nœ adœke Arkelawose dá te gbozugo Yuda manda abanœ dœ Erode, awa kœgu ga zœ za she. Ndjaba yisœ osho fœ she lœ ulu á tshe gitœ ye á gu ga lœ ogo Galilai.

²³ Tshe na œ sœ 6a lœ ongbo á 'irinœ kœdœ Nazarete. E sœ ataa yeka á o'o á aayi kœgbara o'o pa lima kœmbœœœœ endje. Endje pa lima adœke: «Endje e she bala uzu Nazarete.»

3

Kœyisœœœ nœ Yowane ayi kœza batisimu (Wu 6a tœ Mar 1.1-8; Luk 3.1-18; Yow 1.19-28)

¹ Dœ lœndœnœ ascœmœ, Yowane ayi kœza batisimu wuta lima œ sœ kœyisœ œœœ 6a lœ kpagasho nœ ogo Yuda adœke:

² «'E fatshalɔsu 'e, gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafo ndo ye!»

³ Yowane kœdœ uzu á ayi kœgbara o'o Isaya pa lima tœ ye lœkœnœ á tshe pa adœke:»

«Anga uzu sœ koeta rawa 6a lœ kpagagasho adœke:

'E guma ala awa Gbozu,
'e yɔrɔ ala awa ye ndjii!»

⁴ Yowane verœ lima lœba á endje mbœrœ dœ usu shamo, yé œ i lima uwu tshapa lœba á endje mbœrœ dœ ɔkɔ agea ga lœ nguku ye; tshe zi lima ayila yé œ la adja ojoro awaterœ.

⁵ Azu tshalakpi Yerusaleme dœ azu ogo Yuda kɔ œdœ pe azu ogo kɔ á sœ mashenga dœ ungu Yɔrdane, na lima ga ndœ ye.

⁶ Endje sœ lima kœpandœ ekperœ nœ endje, yé Yowane sœ lima kœza batisimu fœ endje 6a la Yɔrdane.

⁷ Yowane wu adœke Afarisayi œdœ Asadukayi ndjoro sœ koena lima ga tœ œsœ batisimu nœ ye, tshe pa fœ endje adœke: «Ukpulu ekpe ayakoro! Uzu de dá yisœ nœ fœ 'e adœke 'e kpa awa kœwa ngbanga nœ Ndjaba á ndo koena tœnœ a?

⁸ 'E mbœrœ œrœ á sœ kœma adœke adja 'e fatshalɔsu 'e ye,

⁹ yé 'e papa mbœrœ 'e dœ tœ 'e nene adœke: «Abayamo kœdœ ata azœ.» Gbambanœ nene, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, Ndjaba li kœfa badja asœke tœ aata Abayamo!

¹⁰ Gonda sœ yindjindjinœ mbœrœ kœvwɑ dœ ɔyɔ tɔtœ œshœnœ kɔ ye, ɔyɔ kɔ á elœnœ kœgaga nene, endje de yé œ ko va ga tœ owo.

¹¹ Œmœ, mœ sœ kœza batisimu fœ 'e dœ ungu mbœrœ kœma adœke 'e yapa ɔtshɔ 'e ye. Kashe tshe neke á tshe na manda mœ, tshe za bala batisimu fœ 'e dœ ɔtshɔ Ishiri œdœ dœ owo. Tshe ropa mœ dœ gbɔgbɔ ye, mœ lili kœka ga utshu ye dœ pe kœzu uwu œrada nœ ye nene.

¹² Tshe za tshekara kœpe dœ tshelœ indji ngwarœ ga tshaabrœ ye, yé tshe mea indji ngwarœ mbœrœ kœkurutshelœ nœ dœ oforo. Tshe gumasœ indji ngwarœ ga la kogba, yé œ ko oforonœ va ga tœ owo neke á ru nene.»

Batisimu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Anga ɔlɔ bale, Yisu to 6a lœ Galilayi yé œ ro 6a ndœ Yowane 6a langu Yɔrdane, tshe na ndoo dœ Yowane mbœrœ adœke tshe za batisimu fœ œne.

¹⁴ Yowane yi lima ndœ kœvwaratœ ye, yé á pa adœke: «Œmœ dá li má adœke 6œ za batisimu fœ mœ, yé 6œ kpa na ga ndœ mœ adœke mœ za batisimu fœ 6œ a!»

¹⁵ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye ngɔngɔnœ asœke ataa. Gbambanœ nene, mara á li adœke a mbœrœ œrœ á sœ ndjii dœmœ.» Yé Yowane kœyindœ nœ ye.

¹⁶ Manda kœgbɔ batisimu nœ Yisu, tshe wuta langu. Kolœ pe dœ londœnœ asœmœ,

tshalafɔ kɔrɔ ga pa ye, tshe wu Ishiri nœ Ndjaba œ jœrœ ga pa ye 6ata mbepa.

¹⁷ Yé tshama to 6a lafɔ œ pa adœke: «Tsheneke asœke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa, mœ za yanga nœ mœ kɔ ga ndœ ye.»

4

Djaboro wu lœsu Yisu

(Wu 6a tœ Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Manda nœ, Ishiri nœ Ndjaba to Yisu na tœnœ ga lœ kpagagasho mbœrœ adœke djaboro wu lœsu ye.

² Manda kœmbœrœ ɔlɔ zazu bisha œdœ butshɔ zazu bisha ndœ kœyotshelœma, Yisu sœ lima dœ ogo.

³ Djaboro, ayi kœwu lœsu, na ndoo dœ she yé œ pa adœke: «Œdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, pa fœ badja asœke œ fatœ ye tœ mapa.»

⁴ Kashe Yisu gi adœke: «Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu œ sœ dœ soro kolœ mbœrœ mapa nene, kashe dœ o'o kɔ á wuta lœ ama Ndjaba.»»

⁵ Dœ tœnœ ataa, djaboro na dœ she œerr 6a lœ Yerusaleme á dœ ongo á sœ yœrœ, œ za she to 6a pa kumu Tepelo,

⁶ á œ pa fœ she adœke: «Œdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, i dœ tœ zœ tshiri ga ati. Gbambanœ nene, endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke:

«Ndjaba œ za awa o'o fœ aandjelu nœ ye mbœrœ 6œ,

endje za 6œ ga ati dœ kane endje mbœrœ á 6œ kœzaza ada zœ tɔ badja nene.»»

⁷ Yé Yisu gi fœ she adœke: «Endje su ndje 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: «Wuwu lœsu Gbozu Ndjaba nœ zœ nene.»»

⁸ Djaboro kpa ɔ dœ she œerr 6a tœ leta kumu ingiri kaga œ ma ogo gbozu tshapashɔ djigi dœ ɔtshœrœ, ndje dœ mokɔnœ fœ she,

⁹ yé á pa fœ she adœke: «Mœ ko œerœnœ asœke kɔ fœ 6œ œdœ 6œ kœgote ga utshu mœ mbœrœ kœdonga mœ.»

¹⁰ Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Gitœ zœ ga zœ, Satana! Gbambanœ nene, endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: «Donga Gbozu Ndjaba nœ zœ, yé œ za avwala kolœ fœ she tshēbabale.»»

¹¹ Ndara tœ asœke, djaboro kœkatœ ye yé. Aandjelu kœgitœ endje ndoo dœ she, yé á kœtetœ kœmbœrœ akwa fœ she.

Yisu tetœ kœmbœrœ akwa nœ ye 6a lœ Galilayi

(Wu 6a tœ Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Lɔkɔ á Yisu dji adœke endje za Yowane ayi kœza batisimu ga lœ kángɑ, tshe kwatœ ye ga lœ Galilayi.

¹³ Tshe katœ Nazarete ti, œ na kœsœ 6a lœ Kaparnawumu, ongo á sœ tœ mangu

egerœ ungu adanga nœ Galilayi, 6a lœ ogo Zabulone œdœe pe 6a lœ Nefetali.

¹⁴ ¶ Sœ lima ataa mbœrœe adœeke o'o á ayi kœgbara o'o Isaya pa tœnœ, kœmbœrœetœe endje. Tshe pa o'onœ adœeke:

¹⁵ «Ogo Zabulone œdœe Nefetali, á sœ tœ awa kœro ga la egerœ ungu adanga, 6a kele ungu Yordane,

ogo Galilayi á angbi azu sœ lœnœe asœmœ!

¹⁶ Azunœ á endje sœ lœ ubu osho asœmœ, wu egerœ ingbishol!

Mbœrœe endjeneke á endje sœ lœ ubu osho nœ kuzu,

ingbisho wuta ga pa endje!»

¹⁷ Pe dœ lœkœnœ asœmœ, Yisu tetœ kœyisœ œrœe adœeke: «'E yapa otsho 'e, gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ tshalafo ndo ye!»

Yisu e ali ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ ¶ Bale, Yisu sœ lima kœna tœ mangu egerœ ungu adanga nœ Galilayi, yé œ wu aayazu bisha, Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro œdœe ayancœ dœ Andere á endje dœ lima aayi kœpara ageatshalangu. Endje sœ lima kœvwi gbanda 6a la egerœ ungu adanga.

¹⁹ Yisu pa fœ endje adœeke: «'E na manda mœ, mœ fa 'e tœ aayi kœpara azu.»

²⁰ Pe kpœtœ œsœnœ, endje ka lima tœ gbanda nœ endje ti yé œ na manda ye.

²¹ Tshe na lœ ingirinœ, œ kpa wu anga aayazu bisha, Ayakobo dœ ayancœ dœ Yowane, endje kœdœe agbolo nœ Zebedayi. Endje sœ lima lœ agba nœ endje awa bale dœ aba endje dœ Zebedayi, yé œ sœ lima tœ kœguma gbanda nœ endje. Yisu e endje.

²² Pe kpœtœ œsœnœ, endje katœ agba œdœe aba endje ti, yé œ na manda ye.

Yisu yisœ œrœe yé œ she azu

²³ Yisu ro djelœ ogo Galilayi djigi; tshe sœ lima kœyisœ œrœe 6a lœ Sinagoga para. Tshe sœ lima kœmindœ Otsho O'o nœ ogo gbozu yé œ sœ lima kœshe azu lœ kœba œdœe lœ gbakindi nœ endje ko.

²⁴ Upu nœ ye za lima ogo Siri djigi, yé endje sœ lima kœna dœe azu á endje sœ lima dœe tshelœ aka kœba kœ fœ she, azu á endje sœ dœ ekpe ishiri pa endje, dœe azu á endje sœ dœ kœba œkœ œdœe endjeneke á ada endje tshu. Yé Yisu she lima endje ye.

²⁵ Ukpulu azu ndjoro na lima manda ye: Endje to lima 6a lœ Galilayi, 6a lœ ogonœ á endje e i'irinœ adœeke tshalakpœ ndjokpa* asœmœ, dœe azu Yerusaleme ndje dœe ogo Yuda, œdœe endjeneke 6a lœ ogo á sœ 6a kele ungu Yordane.

* 4.25 Tshalakpi ndjokpanœ kœdœe ongo ndjokpa á angbi azu sœ lima lœnœe.

5

Yisu yisœ œrœe 6a pa kaga

(Wu 6a tœ Mar 3.13; Luk 6.12-13,20)

¹ Lœkœ á Yisu wu ukpulu azu asœmœ, tshe œ ga pa kaga yé œ sœ ga ati. Ayambarœ nœ ye na ga indiri ye,

² yé á tshe tetœ kœyisœ œrœe fœ endje adœeke:

Adja yanga

(Wu 6a tœ Luk 6.20-23)

³ «Yanga nœe azu á endje sœ dœe lœsu nœe oyo, gbambanœ nene, Ogo gbozu nœe tshalafo kœdœe œnœe endje!

⁴ Yanga nœe azu á endje sœ tœe iki, gbambanœ nene, Ndjaba œe turu ngola endje!

⁵ Yanga nœe azu á endje sœ dœe lœsu ziti, gbambanœ nene, endje gbœ bala ogonœ á Ndjaba pa tœnœ!

⁶ Yanga nœe azu á endje sœ dœe adja ogo kœmbœrœe œrœe á sœe ndjii, gbambanœ nene, Ndjaba œe to gbœgbœ kœmbœrœe tœnœe fœe endje!

⁷ Yanga nœe azu á endje wu oyo anga endje, gbambanœ nene, Ndjaba œe wu oyo endje!

⁸ Yanga nœe azu á lœsu endje sœe yerœ, gbambanœ nene, endje wu bala Ndjaba!

⁹ Yanga nœe azu á endje sœe kœmbœrœe adœeke kœsœe gee sœe ugurutœe azu, gbambanœ nene, Ndjaba œe e endje agbolo nœe ye!

¹⁰ Yanga nœe endjeneke á endje sœe kœmbœrœe œrœe kanga fœe endje mbœrœe œneke á sœe ndjii; gbambanœ nene, Ogo gbozu nœe tshalafo sœe mbœrœe endje!

¹¹ Yanga nœe 'e œe kœsœe adœeke azu gu 'e, œe mbœrœe œrœe kanga fœe 'e yé œe pa tshelœe áká ekpe o'o kœ ga tœe 'e mbœrœe upu nœe mœe.

¹² 'E mœtœe 'e yé œe sœe dœe egerœe yanga; gbambanœ nene, œrœe tshangbanœe sœe kœkate 'e tœe egerœnœe 6a lafo. Kolœe dœe marancœe ataa, endje mbœrœe ndje lima œrœe kanga fœe aayi kœgbara o'o á endje sœe lima utshu 'e.»

Ingbiri œdœe Ingbisho

(Wu 6a tœ Mar 9.50; Luk 14.34-35; 8.16; 11.33)

¹³ «'E' kœdœe ingbiri tshapashœ. Kashe œe kœsœe adœeke kœnga ingbiri ka lœnœe ye, endje kpa gi ga lœnœe koto o? Endje kpa li kœmbœrœe tœnœe dœe akwa bale nene. Endje za va e ga ushu, yé azu œe na pa nœe dœe ada endje.

¹⁴ «'E' kœdœe ingbisho tshapashœ. Ongbo á sœe 6a pa kaga, œe li kœzatœe ye yiwa tœnœe nene.

¹⁵ Endje tata owo ga tœe miinda mbœrœe kœza ga tshakudu losú nene. Kashe endje za

6a pa gbarœ kœza miinda ga pance yekane á kœtshi pa azu kɔ á endje sœ læ anda.

¹⁶ Awa bale ndje, œ li adœke ingbisho nœ 'e tshi 6a utshu azu mbœrœ adœke endje wu ɔtshœre á 'e sœ kœmbœrœ tœnce, yeka á kœdonga Aba 'e á tshe sœ 6a lafo.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ awa akwa

¹⁷ «'E ghegbe adœke mœ na kœwo awa akwa œdœ aayi kœgbara o'o nene. Mœ nana kœwo tœnce œ wo nene, kashe mœ na adœke œneke á endje pa kœmbœrœtœ endje.

¹⁸ Mœ mindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke: Bata œndœ tshalafo dœ pe tshapashɔ sœpe kœdi tœnce, tshakanea a'eara uwu mbeti œneke á endje sũ ala buku nœ awa akwa œ 'i nene œerr ga tœ adœke œrœ kɔ mbœrœtœ ye yekane.

¹⁹ Mbœrœ tœnce ataa, œdœ uzu kœvwaratœ ye kœliscœ anga awa o'o teasho læ awa akwanœ asœke yé á sœ kœyisœ nœ fœ anga azu adœke endje mbœrœ ndje awa bale, uzunœ asœmœ œ dœ bala aya uzu 6a læ Ogo gbozu nœ tshalafo. Kashe uzu á tshe liscœ awa akwanœ yé á yiscœ nœ fœ anga azu adœke endje liscœ nœ, uzunœ asœmœ œ dœ bala egerœ uzu 6a læ Ogo gbozu nœ tshalafo.

²⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, œdœ 'e kœsœsœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii kœropa œnœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ Afarisayi nene, 'e li kœli ga læ Ogo gbozu nœ tshalafo nene.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ ókɔ

(Wu 6a tœ Mar 11.25; Luk 12.57-59)

²¹ «'E dji adœke endje pa lima fœ aata azœ adœke: “Bœ wo uzu nene. Uzu kɔ á tshe wo yanganœ, œ li adœke endje na dœ she ga utshu aayi kœwa ngbanga.”»

²² Yé œmœ, mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: «Uzu kɔ á tshe kœsœ dœ ókɔ ga tœ ayancœ, œ li adœke endje na dœ she 6a utshu aayi kœwa ngbanga. Uzu á tshe kœgu ayancœ adœke: “Wusœrœ wu”, œ li adœke endje na dœ she 6a læ anda kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba*. Uzu á tshe kœgu ayancœ adœke: “Iyi sœ læ kumu zœ!” E li adœke endje vwii she ga læ lifelo.»

²³ E dœ 6œ kœna kœkatœ makabo nœ zœ ga pa ndaba fœ Ndjaba, á 6œ gbetshelœ zœ 6a zœ adœke aya zœ sœ dœ o'o ga tœ zœ,

²⁴ katœ makabo nœ zœ ti kpœtœmœ, 6a utshu ndabanœ yé œ na utshuncœ œ guma tshagurutœ zœ dœ aya zœ, yeka á kœna kœkatœ makabonœ fœ Ndjaba.

²⁵ «E dœ 6œ kœsœ dœ upu dœ yanga zœ, pa avwara katsha adœke 6œ djitœ zœ dœ she damba á 'e sœpe tœ ala awa. E dœ 6œ kœmbœrœ ataa nene, tshe za 6œ ga utshu ayi kœwa ngbanga, ayi kœwa ngbanga

œ za 6œ fœ aprusu, yé aprusunœ œ za 6œ vwi ga læ kánga.

²⁶ Mœ mindœ nœ fœ 6œ dœ adjapu adœke, œdœ endje kœvwi 6œ ga læ kánga, œerr 6œ kɔ ngendja á endje di fœ 6œ para kɔkɔ yekane á wuta.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœpara awo uzu

²⁷ «'E dji o'o á endje pa lima adœke: “Bœ para awo uzu nene.”

²⁸ Yé œmœ, mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: uzu kɔ á tshe kœsœ kœtondœ awo yanganœ dœ ala nœ kœyindœsho, tshe para she ye dœmœ.

²⁹ Yé œdœ 6œ kœsœ kœli ga læ ekperœ mangba ala zœ á sœ ga tœ kuni zœ, œ li adœke 6œ vvwata œ za vwi'i læ ingirinœ tœ zœ. Gbambanœ nene, œ sœ dœ ɔtshœnœ mbœrœ 6œ adœke anga œrœ kote zœ bale ndi, tœ œsœnœ adœke endje za undu zœ djigi vwi ga læ lifelo.

³⁰ E dœ 6œ kœsœ kœli ga læ ekperœ mangba kuni zœ, œ li adœke 6œ de œ za vwi'i læ ingirinœ tœ zœ. Gbambanœ nene, œ sœ dœ ɔtshœnœ mbœrœ 6œ adœke anga tshakala kane zœ bale ndi, tœ œsœnœ adœke endje za undu zœ djigi vwi ga læ lifelo.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœkurutshelœ totœ

(Wu 6a tœ Mat 19.9; Mar 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ «Endje kpa pa lima adœke: “E dœ uzu kœkatœ awonœ ti, œ li adœke tshe za mbeti kœkurutshelœ totœ fœ she.”

³² Yé œmœ, mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: Uzu kɔ á tshe katœ awonœ ti mbœrœ á tshe mbœrœ angba budu tshakane ye nene, tshe vwa yashœnœ asœmœ ndœ kœmbœrœ angba budu. Yé uzu kɔ á tshe to yashœ á akonœ katœ ye ti, tshe mbœrœ ndje angba budu dœ yashœnœ asœmœ.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœwa igi

³³ «'E kpa dji o'o á endje pa lima fœ aata azœ. Endje pa lima adœke: “Wawa igi zœ ndœ wala nene, kashe mbœrœ œrœ á 6œ wa igi zœ 6a utshu Gbozu Ndjaba tœ upunœ.”

³⁴ Yé œmœ, mœ pa fœ 'e adœke 'e wawa igi 'e bale nene. 'E wawa dœ 'iri tshalafo nene; gbambanœ nene, œtœnœ kœdœ ngandœ tshagbozu nœ Ndjaba.

³⁵ 'E wawa igi 'e dœ 'iri osho nene; gbambanœ nene, œtœnœ kœdœ osho kœsœ á Ndjaba œ kɔ ada ye ga tœnœ. 'E wawa igi 'e dœ 'iri Yerusalem nene; gbambanœ nene, œtœnœ kœdœ ongbo nœ egerœ Gbozugo.

³⁶ Adja wawa igi zœ bale dœ kumu zœ nene; gbambanœ nene, 6œ li kœmbœrœ adœke anga sukumu zœ bale wuta tœ imbinœ too tœ ubunœ nene.

* 5.22 Ukpulu aayi kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba dá Ayuda e lima tœnce Sanedre

³⁷ Pa kolœnce “E” œ kœdœe “E”, yé “œœ” œ kœdœe “œœ”. Eneke kœ á 6œ kpa kœ ga pa noœ asœmœ, œ tœ 6a ndœ Satana.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœgi ekperœ mangba ekperœ

(Wu 6a tœ Luk 6.29-30)

³⁸ «E dji œeneke á endje pa lima adœke: “Uzu kœsu ala zœ, 6œ su ndje ala ye; yé uzu kœkœ iji zœ, 6œ kœ ndje iji ye.”

³⁹ Yé œœmœ, mœ pa fœ 'e adœke 'e gigi ekperœ fœ uzu á tshe mbœrœ ekperœ fœ 'e nene. Eœdœ uzu kœda baga zœ ga tœ kuni, fa œœœ gele fœ she yé tshe kpa da ndje.

⁴⁰ Eœdœ uzu kœtœ meza pa zœ fœ ayi kœwa ngbanga adœke œne za lœba okoro nœ zœ tœ zœ ye, ka ndje tœ yœgbœdœ lœba nœ zœ ti fœ she yé tshe za ndje.

⁴¹ Eœdœ uzu kœza 6œ dœ œgbœ adœke 6œ za gbarœ œ gi dœ œne mangba uwu ada kutu bale, za gbarœœ œ gi dœ she mangba uwu ada kutu bisha.

⁴² Tœ œrœ fœ uzu á tshe esho ndœ œrœ tœ zœ. Eœdœ uzu kœ'esho ndœ kufa 6a ndœ zœ, vwawwaratœ zœ tœ kœza fœ she nene.»

Kœsœ dœ kœyindœsho ga ndœ ayingba

(Wu 6a tœ Luk 6.27-28,32-36)

⁴³ «E dji œeneke á endje pa lima adœke: “Yindœ yanga zœ yé œ yangba yingba zœ.”

⁴⁴ Yé œœmœ, mœ pa fœ 'e adœke 'e yindœ ayingba 'e, yé œ za awwala fœ Ndjaba mbœrœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e,

⁴⁵ yeka á 'e kœwuta agbolo nœ Aba 'e á tshe sœ 6a lafo. Gbambœne nene, tshe sœ kœmbœrœ adœke œœ nœ ye tœ ga pa aayi kœmbœrœ ekperœ dœ aayi kœmbœrœ œtshœrœ. Tshe sœ kœmbœrœ ndje adœke yawuru ni ga pa azu á endje sœ ndjii dœ azu á endje sœœœ ndjii nene.

⁴⁶ Gbambœne nene, œdœ 'e kœyi kolœ ndœ azu á endje yindœ 'e, œrœ tshangbœne á 'e gbœ kœdœe gœdœ? Aayi kœkœ ngendja lapo mbœmbœrœ ndje dœ tœ endje atamœ nene a?

⁴⁷ Eœdœ 'e kœsœ kœbala kolœ aaya 'e, 'e gbe adœke 'e mbœrœ egerœ œrœ a? Azu á endje wuwusœ Ndjaba nene mbœmbœrœ ndje atamœ nene a?

⁴⁸ Ataa, Aba 'e 6a lafo sœ yerœ, e'e ndje 'e sœ 6ata she.»

6

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœtœ œrœ fœ aayi oyo

¹ «Ala 'e gbœ tœ mara á 'e sœ kœmbœrœ dœ akwa nœ Ndjaba tœ ala azu kane. 'E mbœmbœrœ œtshœrœ á Ndjaba yindœ nœ kolœ adœke azu wu 'e nene. Eœdœ 'e kœmbœrœ ataa, 'e gbœ œrœ tshangba nœ 6a ndœ Aba 'e á tshe sœ 6a lafo asœœmœ nene.

² Ataa, lœkœ á 6œ kœtœ œrœ fœ ayi oyo, 6i6i dœ itshi adœke ala azu kœ sœ ga tœ zœ nene, 6ata á awulapatshœ œ mbœrœ 6a lœ Sinagoga œdœ 6a tœ ala awa. Endje sœ kœmbœrœ ataa adœke azu donga œne. Mœ mindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke: Endje gbœ œrœ tshangba œœœ endje ye.

³ Kashe œ6œ, œdœ 6œ kœtœ œrœ fœ ayi oyo, mbœmbœrœ adœke gele zœ wusœ œeneke á kuni zœ mbœrœ nene.

⁴ Ataa, œ li adœke œœœœœ á 6œ tœ asœœmœ sœœœ lœ ubunœ. Yé Aba zœ á tshe wu œrœ á mbœrœœœ endje lœ ubunœ, œ gi œrœ tshangbœœ fœ 6œ.»

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœza awwala

(Wu 6a tœ Luk 11.2-4)

⁵ «Eœdœ 'e kœsœ kœza awwala fœ Ndjaba, 'e sœœœ 6ata awulapatshœ nene. Endje yindœ nœ adœke œne li 6a lœ Sinagoga too œne wuta 6a lœ shangbœda awa, œ ka dœ ada œne yeka á kœza awwala adœke azu kœ kœwu œne. Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke: Endje gbœ œrœ tshangba œœœ endje ye.

⁶ Kashe œ6œ, œdœ 6œ kœyindœ kœza awwala, li ga lœ gbœshœ nœ zœ œ tshu manda ga tœœœ, yé œ za awwala fœ Aba zœ á tshe sœ 6a zœ 6a tœ osho á sœ lœ ubunœ. Yé Aba zœ á tshe wusœ œrœ kœ á sœ lœ ubunœ, œ gi œrœ tshangba nœ fœ 6œ.»

⁷ «Eœdœ 'e kœsœ kœza awwala, 'e papa o'o œerrr 6ata azu á endje wuwusœ Ndjaba nene œ pa. Endje sœ kœgbe adœke œdœ œne kœpa o'o œerrr dá Ndjaba œ dji œne dœ œtshœœœ.

⁸ 'E mbœmbœrœ 6ata endje nene; gbambœœ nene, Aba 'e wusœ œeneke á 'e sœ dœ ogonœ utshunœ adœke 'e yu she tœœœ.

⁹ 'E wu mara á li adœke 'e za dœ awwala: “Aba 'a á 6œ sœ 6a lafo, kaka azu kœ wusœ nœ adœke i'iri zœ sœ yerœ.

¹⁰ Kaka Ogo gbœzu nœ zœ na, kaka gbetsheœœ nœ zœ mbœrœœœ endje 6a pa oshœ

6ata á mbœrœœœ endje 6a lafo.

¹¹ Tœ rœgo á li adœke 'a zi kpesheke fœ 'a.

¹² Djerœndœœ ekperœ nœ 'a, 6ata á djerœ ndje ndœ ekperœ nœ endjeneke á endje mbœrœ fœ 'a.

¹³ Yé kakatœ 'a ti adœke 'a li ga lœ kœwu lœsu nene,

kashe vwara 'a lœ ekperœ.

[Gbambœœ nene, œ6œ kœdœ Gbœzu, á 6œ sœ dœ gbœgbœ œdœ mokœ waa dœ waa. Ame.]”

¹⁴ «Yé œdœ 'e kœdjerœndœœ ekperœ nœ azu, Aba 'e á tshe sœ 6a lafo œ djerœ ndje ndœ ekperœ nœ 'e.

¹⁵ Kashe œdœ 'e kœdjerœndœœ ekperœ nœ azu nene, Aba 'e œ djerœndœœ ekperœ nœ 'e á 'e mbœrœ bale nene.»

Køysisæroe tœ upu nœ køeyotshelœma

¹⁶ «Lòkò á 'e kœsœ køeyotshelœma 'e, 'e sœsœ dœ oyo ɓata á awulapathœ œ mbœroe nene. Endje sœ kœndi tshatshu endje dœ mara adœke azu kœ wusœ nœ adœke œne sœ køeyotshelœma œne. Mœ mindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke: Endje gbœ œroe tshangba œne endje ye.

¹⁷ Kashe œdœ, œdœ ɓœ kœsœ køeyotshelœma zœ, djuto tshatshu zœ, yé œ da kada,

¹⁸ mbœroe azu kœwuwusœ nœ adœke ɓœ sœ køeyotshelœma zœ nene. Kashe kolœe Ába zœ á tshe sœ ɓa zœ lœ ubunœ, œshe dá wusœ nœ. (Edœ ɓœ kœmbœroe ataa, Ába zœ á tshe wu œroe á sœ lœ ubunœ asœmœ, œ to œroe tshangbanœ fœ ɓœ.)»

Køysisæroe tœ upu nœ kœgbœroe ɓa lafo

(Wu ɓa tœ Luk 12.33-34)

¹⁹ «'E ngbœngbœ ɓa kœgbœroe tshapasho asœke nene. Gbambanœ nene, ɓa zœ akòkò œ zi, ngbandji œ ndi kotenœ yé aayi angba œ kavwa manda œ ziangba nœ ye.

²⁰ Kashe 'e ngbœ ɓa kœgbœroe ɓa lafo. Gbambanœ nene, ɓa zœ œdœ akòkò œ zi nene, œdœ ngbandji œ ndi nene, yé aayi angba gugu ndje tœ kœkavwa manda á kœzi angbanœ nene.

²¹ Gbambanœ nene, osho á kœgbœroe nœ zœ sœ tœnœ, lœsu zœ œ sœ ndje kpœtœmœ.»

Miinda nœ undu uzu

(Wu ɓa tœ Luk 11.34-36)

²² «Ala uzu kœdœ miinda nœ undu ye. (Edœ ala zœ kœsœ dœ œtshœnœ, undu zœ djigi œ sœ lœ ingbisho.

²³ Kashe œdœ ala zœ kœsœ dœ kofa, undu zœ djigi œ sœ lœ ubu osho. Ataa, œdœ ingbisho á sœ lœ zœ kœdœ ubu osho, ubu oshœnœ asœmœ kpa sœ nari!»

Ndjaba too ngendja

(Wu ɓa tœ Luk 16.13; 12.22-23)

²⁴ «Uzu bale lili kœmbœroe akwa fœ agbozu bisha nene. Gbambanœ nene, œdœ tshe kœyiangba anga bale, tshe yindœ udu anga. Tshe kœzatœ ye fœ anga bale, tshe titœ ye tœ udu anga. 'E lili kœmbœroe akwa fœ Ndjaba yé œ kpa za ndje tœ 'e fœ ngendja nene.»

A za lœsu azœ djigi fœ Ndjaba

(Wu ɓa tœ Luk 12.22-31)

²⁵ «'E wu ádánœ á mœ mindœ nœ fœ 'e adœke: 'E zaza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ kœzirœ œdœ kœndjœrœ á 'e gbe dœ tœnœ mbœroe soro 'e nene, too kœgbe dœ lœba á 'e yindœ kœverœ ga tœ kote 'e nene. Soro uzu roropa kœzirœ nene a? Yé undu uzu roropa lœba nene a?

²⁶ 'E tondœ ayanu kane. Endje lulu ngwarœ nene, œ kòkò ndje œroe nene yé œ

gugu dœ kogba kœgumasœ rœgo ga lœnœ nene, kashe Ába 'e á tshe sœ ɓa lafo sœ kœto kœzirœ fœ endje. 'E roropa endje nene a?

²⁷ (Edœ ugurutœ 'e, lœ kœgbetshelœ ye, dá li kœza anga olo bale ga pa olo soro ye a?

²⁸ «Yé mbœroe gadœ á 'e sœ kœza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ lœba a? 'E wu mara á ndòkò leyœ œ wuta dœ tœnœ ɓa lœ kindi kane: (E sœ kœmbœroe akwa nene, œ sœ ndje kœsu lœba nene.

²⁹ Kashe mœ pa fœ 'e adœke, Salomo á tshe dœ lima ayi kœgbœroe waa, veverœ lima lœba bale ɓata anga ndòkò leyœnœ asœke nene.

³⁰ Ndjaba dá verœ lœba kpesheke ga tœ gusu á sœ lœ kindi yé ɓa mbatsha owo œ ju. (Edœ Ndjaba kœmbœroe ataa ga tœ a'eara oyo, tshe lili kœkò lœba fœ 'e kœropa nœ nene a? 'E kœdœ azu á kœyindœroe nœ 'e sœ teasho!

³¹ 'E zaza lœsu 'e ga lafo tœ kœyutœ 'e nene adœke: "A zi gadœ? 'A ndjo gadœ? 'A verœ lœba gadœ?"

³² Azu á endje wuwusœ Ndjaba nene dá para œrœnœ asœmœ kœ. Kashe Ába 'e á tshe sœ ɓa lafo wusœ nœ adœke 'e gbe dœ tœnœ kœ.

³³ 'E para utshunœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, œdœ œroe á sœ ndjii ɓa utshu Ndjaba, yé udu œroe kòkò, Ndjaba œ to fœ 'e.

³⁴ Ataa, 'e zaza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ œroe á mbœrœtœ endje ɓa mbatsha nene. Tshambatsha sœ ndje dœ upu nœ ye. Olo bale dœ bale sœ dœ o'ò nœ ye.»

7

'E wawa ngbanga pa anga 'e nene

(Wu ɓa tœ Luk 6.37-38,41-42)

¹ «'E wawa ngbanga pa uzu bale nene, mbœroe á Ndjaba kœwawa ndje ngbanga pa 'e nene.

² Gbambanœ nene, Ndjaba œ wa ngbanga pa 'e ɓata á 'e wa ga pa anga 'e. Adja mara œroe á 'e li dœ anga 'e dá tshe li ndje dœ 'e.

³ Mbœroe gadœ á ɓœ sœ kœtondœ oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ yé á ghegbe dœ maɓaya á sœ lœ ala zœ nene a?

⁴ Koto á ɓœ pa fœ aya zœ adœke: "Kaka mœ tshakavwa oforo ebe á sœ lœ ala zœ", andaa maɓaya sœ lœ œnœ zœ a?

⁵ Wulapathœ, tshakavwa maɓaya á sœ lœ ala zœ asœmœ utshunœ œ wu osho ngbi yeka á kœtshakavwa oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ.

⁶ «'E toto œroe neke á sœ yerœ fœ aya-voro nene. (Edœ 'e kœmbœroe ataa, endje fatshelœtœ endje tœ 'e œ lo 'e. 'E koko agbœ œroe tshelœ igi nœ 'e va fœ akòso nene kparawa adœke endje kœzurutshelœ nœ nene.»

'E kœyɔndœ œerœ, endje to fœ 'e ye

(Wu 6a tœ Luk 11.9-13)

⁷ «'E kœyɔndœ œerœ, endje to fœ 'e ye; 'e kœpara œerœ, 'e gbɔ ye; 'e kœnge manda, endje kɔrɔ fœ 'e ye.

⁸ Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe yɔndœ œerœ, endje to fœ she; tsheneke á tshe para œerœ, tshe gbɔ; yé tsheneke á tshe nge manda, endje kɔrɔ fœ she.

⁹ Ede ugurutœ 'e dá za badja fœ gbolo nœ ye œedœ tshe kœyɔndœ kœzirœ a?

¹⁰ Too œedœ tshe kœyu she ndœ ageatshalangu, tshe za yakoro fœ she a?

¹¹ Ataa, œedœ 'e á 'e dœ akpe azu, 'e wusœ kœto ɔtshœrœ fœ agbolo nœ 'e, yekane Aba 'e á tshe sœ 6a lafo kœtoto ɔtshœrœ fœ endjeneke á endje yɔndœ nœ 6a ndœ ye nene a?

¹² «'E mbœrœ fœ anga 'e 6ata œeneke á 'e yindœ nœ adœeke endje mbœrœ fœ 'e. Asœ kœdœ œeneke á awa akwa œedœ aayi kœgbara o'o nœ Ndjaba yisœ nœ.»

Awa bisha

(Wu 6a tœ Luk 13.23-24)

¹³ «'E li tœ aya manda. Gbambanœ nene, manda kœro ga ndœ kuzu sœ tœ egerœnœ, awa kœe li ga zœ sœ ndje ngbi yé azu á endje ro tœnœ lœ ndjoro.

¹⁴ Kashe manda nœ soro á ka nene sœ teasho, awa á ro ga zœ mi dœ gusu yé azu kœro tœnœ mimi.»

Aayi kœgbara o'o nœ wala

(Wu 6a tœ Mat 12.33; Luk 6.43-44)

¹⁵ «'E sœ dœ gbɔdjela tœ aayi kœgbara o'o nœ wala. Gbambanœ nene, endje sœ kœna ga ndœ 'e 6ata apata kashe lœsu endje sœ 6ata lœsu amuru á endje wo osho.

¹⁶ 'E wusœ endje mbœrœ akwa tshelœ endje. Gbambanœ nene, endje kɔkɔ ɔtshɔ leyo 6a tœ ekpe ɔyo nene, endje kɔkɔ ndje ele fife 6a tœ batima nene.

¹⁷ ɔtshɔ ɔyo kɔ sœ kœzu ɔtshɔ elenœ, yé ɔyo á sœ dœ kɔ6a sœ kœzu ndje elenœ tœ ekpenœ.

¹⁸ ɔtshɔ ɔyo lili kœzu elenœ tœ ekpenœ nene, yeka ɔyo á sœ dœ kɔ6a œe zu ndje ɔtshɔ elenœ nene.

¹⁹ ɔyo kɔ á elenœ kœgaga nene, endje de yé œe ko va ga tœ owo.

²⁰ Ataa, 'e wusœ aayi kœgbara o'o nœ wala mbœrœ akwa tshelœ endje.»

Kœwusœ adja ayambarœ

(Wu 6a tœ Luk 6.46; 13.25-27)

²¹ «E deœdeœ uzu kɔ á tshe e mœ adœeke: «Gbozu, Gbozu», dá li ga lœ Ogo gbozu nœ tshalafɔ nene, kashe kolœ endjeneke á endje sœ kœmbœrœ œerœ á Aba mœ á tshe sœ 6a lafo yindœ nœ, dá li ga zœ.

²² Dœ lœkɔnœ asœmœ, azu ndjoro œe pa bala adœeke: «Gbozu, Gbozu», 'a gbara lima

o'o dœ i'iri zœ; 'a gɔrɔ lima ekpe ishiri dœ i'iri zœ; 'a mbœrœ lima afá ndjoro dœ i'iri zœ!

²³ Yé mœ pa bala ngbi fœ endje adœeke: «Mœ wuwusœ 'e bale nene, e'e dœ aayi kœmbœrœ ekperœ, 'e gitœ 'e tœ ala mœ!»

Anda bisha

(Wu 6a tœ Luk 6.47-49)

²⁴ Yisu kpa pa adœeke: «Uzu kɔ á tshe kœdji o'o á mœ totœ kœpa tœnœ asœeke yé á za ga tœ akwa, tshe sœ 6ata uzu nœ kœwusœrœ á tshe mɔ anda nœ ye ga pa badja.

²⁵ Yavuru ni, ungu sú yé egerœ yugu na œ za kpikipiki, kashe andanœ tete nene. Gbambanœ nene, endje mɔ lima kiti andanœ ga pa badja.

²⁶ Kashe uzu kɔ á tshe kœdji o'o á mœ totœ kœpa tœnœ asœeke yé á kœzaza ga tœ akwa nene, tshe sœ 6ata ayi indi á tshe mɔ anda nœ ye ga pa mindu.

²⁷ Yavuru ni, ungu sú, egerœ yugu na œ za andanœ yé œ kavwa 'uru ga ati.»

Tshagbozu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 1.22; Luk 4.32)

²⁸ Lœkɔ á Yisu yi lima sœ œerœnœ á ka, azu kɔ ka lima tœ ama ndje ti ɔsɔ tœ mara kœyisœrœ nœ ye.

²⁹ Gbambanœ nene, tshe yiya lima sœ œerœ 6ata aayi kœyisœ awa akwa nœ endje nene, kashe tshe yi lima sœ nœ 6ata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu.

8

Yisu she anga ayi boroma bale

(Wu 6a tœ Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Yisu sœ lima koetara kaga gu tœnœ yé ukpulu azu sœ kœna manda ye.

² Yé anga ayi boroma bale gitœ ye ndoo dœ she œe gote ga utshu ye, œe pa adœeke: «Gbozu, œedœ 6œ kœyindœ nœ, 6œ mbœrœ adœeke mœ wuta yerœ.»

³ Yisu yi kane ye, œe goro she yé œe pa adœeke: «Mœ yindœ nœ adœeke 6œ wuta yerœ ye.» Petœ œesœnœ, tshe wuta yerœ lœ boroma nœ ye.

⁴ Yé Yisu kœpa fœ she adœeke: «Mesho! Papandœ nœ fœ uzu bale nene. Kashe gu œe matœ zœ fœ nganga Ndjaba yé œe to tokóro 6ata á Moyize pa lima ndœ nœ, mbœrœ kœma fœ azu kɔ adœeke 6œ wuta yerœ ye.»

Yisu she ayi akwa nœ gbozu tshapa aturugu

(Wu 6a tœ Luk 7.1-10; Yow 4.43-54)

⁵ Lœkɔ á Yisu sœ lima kœli ga lœ Kaparnawumu, anga gbozu tshapa aturugu tshelœ Roma na ndoo dœ she œe ki fœ she

⁶ adœeke: «Gbozu, ayi akwa nœ mœ lo 6a sœnda, ada ye tshu tshakudu ye yé tshe sœ kœwu oyo tapanœ kpuru.»

⁷ Yisu pa fœ she adœeke: «A gu dœ mœ she she.»

⁸ Kashe gbozu tshapa aturugunœ gi adœke: «Gbozu, mœ sœsœe ɓata azu á ɓœ li anda nœ endje nene. Ɖœdœ ɓœ kœyindœ nœ, pa kolœe o'o bale, ayi akwa nœ mœ œ she ye.

⁹ Gbambanœ nene, œmœ ndje, mœ sœ dœ agbozu tshapa mœ yé mœ dœ ndje gbozu tshapa aturugu. Ɖœdœ mœ kœpa fœ anga bale adœke: "Na", ngbewo tshe na. Ɖœdœ mœ kœpa fœ anga adœke: "Na ga mœ", ngbewo tshe na ga ndœ mœ. Yé œdœ mœ kœpa fœ anga ayi akwa nœ mœ adœke "mbœrœ œneke", ngbewo tshe mbœrœ.»

¹⁰ Lœkœ á yisu dji o'o á gbozu tshapa aturugu sœmœ pa, tshe katœ ama ye ti œsœ œ pa fœ azu á endje sœ lima kœna manda ye adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e dœ adjapu adœke, mœ gbœgbœ anga mara kœyindœrœ asœke ndœ anga uzu bale lœ Israyele nene.

¹¹ Mœ sœ kœpa ndje fœ 'e adœke, azu ndjoro œ to ɓa tœ osho á œl œ wuta tœnœ œdœ ɓa tœ osho á œl œ li tœnœ, yé œ gbœ osho kœsœ ɓa pa ndaba ɓa lœ Ogo gbozu nœ tshalafo awa bale dœ Abrayamo, dœ Izaka œdœ pe Yakobo.

¹² Kashe endjeneke á li ma lima adœke endje kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, endje vwi endje ga lœ ubu osho ɓa shu. Yé ɓa zœ, endje ki œ zi tshelœ daji endje.»

¹³ Yé Yisu kœpa fœ gbozu tshapa aturugunœ adœke: «Gu ga ndœ zœ, Ndjaba mbœrœ œneke á ɓœ yœndœ nœ liaka kœyindœrœ nœ zœ ye.» Yé kolœ dœ ada œlœnœ asœmœ, ayi akwa nœ gbozu tshapa aturugu she ye.

*Yisu she aayi koɓa ndjoro
(Wu ɓa tœ Mar 1.29-34; Luk 4.38-41)*

¹⁴ Manda nœ, Yisu na ɓa lœ anda nœ Petro, œ gbœ ayi mbeyanœ, tshe lo ga ati dœ koɓa biwa.

¹⁵ Tshe za kane ye, yé koɓa biwanœ katœ ye yé. Ayi mbeya Petro áafo œ tetœ kœmbœrœ akwa fœ Yisu.

¹⁶ Dœ lœndœ á œl li, endje na dœ azu ndjoro á ekpe ishiri sœ pa endje fœ Yisu. Tshe gœrœ ekpe ishiri pa azunœ asœmœ dœ o'o ama ye, yé œ she ndje anga aayi koɓa kœ.

¹⁷ Tshe mbœrœ lima ataa mbœrœ o'onœ á Isaya ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba pa lima kœmbœrœtœ endje. Tshe pa lima adœke: «Ɖshe dá ko gbakindi nœ azœ yé á ko koɓa nœ azœ ga pa ye.»

*Azu á endje gbe kœna manda Yisu
(Wu ɓa tœ Luk 9.57-62)*

¹⁸ Lœkœ á Yisu wu ukpulu azu á endje ndiwiri lima she, tshe za o'o fœ ayambarœ nœ ye adœke œne zu ɓa itshi egerœ ungu adanga.

¹⁹ Anga ayi kœyisœ awa akwa gitœ ye ndœ œ pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ,

mœ na manda zœ tœ osho kœ á ɓœ na tœnœ.»

²⁰ Yisu gi fœ she adœke: «Angbangewo sœ dœ anda nœ endje ɓa lœ oshœ, yé ayanu sœ ndje dœ koma endje ɓa lafo, kashe Gbolo nœ uzu gugu dœ osho kœlo tœnœ nene.»

²¹ Anga yambarœ nœ Yisu bale pa fœ she adœke: «Gbozu, za awa fœ mœ, mœ na œ shi aba mœ utshunœ yekane.»

²² Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Na manda mœ, yé œ katœ akuzu endje shi akuzu nœ endje.»

*Yisu rd yugu
(Wu ɓa tœ Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)*

²³ Yisu œ ga lœ agba yé ayambarœ nœ ye ro awa bale dœ she.

²⁴ Ngbangi atake, ndavuru yugu za gu tœnœ kpikipiki pa egerœ ungu adanga, lokonœ na yé ungu yi lima kœtu ga lœ agba. Kashe Yisu lo lima œnœ ye yé.

²⁵ Ayambarœ gitœ endje ndœ dœ she, á jo she lœ olo dœ kœpa dœ œgbœ adœke: «Gbozu, she azœ kane! A tshu ke a!»

²⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Mbœrœ gafe á 'e sœ dœ awaa? Kœyindœrœ nœ 'e sœ teasho! Yé tshe kœaafo á kœra yugu œdœ egerœ ungu adanganœ, osho kœyi tá.»

²⁷ Azu kœkœ kitœ œsœnœ yé œ sœ lima kœpa adœke: «Uzunœ asœke kœdœ dœ? Tshe sœ kœpa o'o fœ yugu œdœ fœ ungu yé œ sœ kœdji o'o ama ye!»

Yisu she azu bisha á ekpe ishiri sœ pa endje

(Wu ɓa tœ Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Lœkœ á Yisu yi kumu ye ɓa atshi egerœ ungu adanga, ɓa lœ ogo nœ Agadaraye, azu bisha á ekpe ishiri sœ pa endje to ɓa pa udu yé œ na gu tœnœ ga ndœ ye. Endje nga lima waa dœ mara adœke uzu bale œ li kœsœ dœ awanœ asœmœ nene.

²⁹ Endje tetœ kœta rawa adœke: «Yisu Gbolo nœ Ndjaba, ɓœ yindœ kœmbœrœ œrœ gade tœ 'a a? Ɖœ na ɓa ke kœgaga kumu 'a a? Olo nœ 'a lili damba nene.»

³⁰ Andaa egerœ ukpulu akœsœ sœ lima kœpara kœzirœ ndœ kœmœ.

³¹ Aekpe ishirinœ di tshelœma endje fœ Yisu adœke: «Ɖdœ ɓœ kœyindœ kœgœrœ 'a, vwa 'a, 'a li ga lœ ukpulu akœsœ asœ.»

³² Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na zœ!» Endje wuta lœ azu asœmœ yé œ na œ li ga lœ akœsœ. Ngbewo kœyindœ sœmœ ndjoro to ɓa pa kaga 'uru 'uru 'uru dœ œrœ tra tœnœ œrrr ga la egerœ ungu adanga, yé œ nduru kœ ye.

³³ Azu á endje sœ lima kœgbœndœ akœsonœ kpa ye. Endje kpagu ɓa lœ ongbo œ mindœ œrœ kœ á mbœrœtœ endje ga tœ azu sœmœ bisha á ekpe ishiri sœ pa endje fœ azu.

³⁴ Yé azu tshelœ ongbonœ para kœkœ wuta kœgbœtœ endje dœ Yisu. Lœkœ á endje wu she, endje ki fœ she adœke tshe gitœ ye lœ ogo nœ œne ye.

9

Yisu she uzu á ada ye tshu

(Wu 6a tœ Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Yisu œ ga lœ agba, œ zu egerœ ungu adanga yé œ gu ga lœ ongbo nœ ye.

² Endje za anga uzu á ada ye tshu, á tshe lo ga pa kelekpa, na tœnœ fœ she. Lœkœ á Yisu wu kœyindœrœ nœ azunœ asœmœ, tshe pa fœ uzunœ á ada ye tshu adœke: «Sœ dœ gbœgbœ, gbolo nœ mœ! Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ ye!»

³ Kœdji atamœ, anga aayi kœyisœ awa akwa tetœ kœpa ugurutœ endje dœ tœ endje adœke: «Uzu asœke sœ kœgu œsœ Ndjaba!»

⁴ Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje yé œ pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ dœ ekpe gbetshelœ tœ losu 'e ata a?»

⁵ œdœ mœ kœpa adœke: «Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ», too mœ kœpa ndje adœke: «Aalafo œ na ana», o'o neketa dá dœ œgbœ o'o a?»

⁶ Kashe mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ nœ adœke: Gbolo nœ uzu sœ dœ gbœgbœ pa œshœ tœ kœdjerœndœ ekperœ.» Manda nœ, tshe kœpa fœ uzu á ada ye tshu asœmœ adœke: «Aalafo, za kelekpa nœ zœ yé œ gu ga ndœ zœ!»

⁷ Uzunœ asœmœ kœalafo á kœgu ga lœ anda nœ ye.

⁸ Lœkœ á ukpulu azu wu ataa, awa litœ endje yé endje tetœ kœdonga Ndjaba tœ mara gbœgbœ neke á tshe to fœ azu.

Yisu e Matie

(Wu 6a tœ Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Yisu katœ tshakpœmœ ti yé œ tetœ kœro tœnœ, ngbewo œ wu anga uzu a i'iri ye kœdœ Matie á tshe sœ ga ati 6a lœ anda kœkœ ngendja lapo. Tshe pa fœ she adœke: «Na manda mœ!» Matie áalafo yé œ na manda ye.

¹⁰ Manda nœ, Yisu sœ lima kœziœ 6a sœnda nœ Matie. Aayi kœkœ ngendja lapo ndjoro dœ pe azu kœmbœrœ ekperœ sœ lima kœzi œrœ awa bale dœ she œdœ ayambarœ nœ ye.

¹¹ Afarisayi wu lima ataa œ yu ayambarœ nœ ye adœke: «Mbœrœ gadœ á ayi kœyisœrœ nœ 'e œ zi œrœ tœ œsœnœ bale dœ aayi kœkœ ngendja lapo œdœ dœ azu kœmbœrœ ekperœ a?»

¹² Yisu dji endje yé œ pa adœke: «Uzu á tshelœ œkœ ye sœ yerœ gbege dœ mon-ganga nene, kashe aayi kœba dá gbe dœ she.

¹³ 'E gu œ para ádá o'o á endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: «'E sœ dœ losu nœ kœwu oyo ga ndœ azu, œtœnœ dá mœ yindœ nœ, kashe tokróo nene.» Gmbanœ nene, mœ nana mbœrœ kœ'e azu neke á endje sœ ndjii nene, kashe mœ na mbœrœ aayi kœmbœrœ ekperœ.»

Yisu tœ upu nœ kœyotshelœma

(Wu 6a tœ Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu na ga ndœ Yisu yé œ yu she adœke: «Mbœrœ gadœ á a'a œdœ Afarisayi, 'a sœ kœyotshelœma 'a kpala kpala yekane á ayambarœ nœ zœ mbœmbœrœ ataa nene a?»

¹⁵ Yé Yisu gi fœ endje adœke: «'E gbe adœke azu á endje e endje ndœ angbo totœ œ sœ dœ oyo dœ lœkœ á ayi kœto yashe sœ kpœtœ œsœnœ bale dœ endje a? œ nene! Kashe manda nœ œrrr, lœkœ á endje kœza she tshakane endje dá endje yotshelœma endje.

¹⁶ «Yé Yisu kpa kœpa fœ endje adœke uzu bale zaza tafo lœba œ pi ga pa ongboronœ nene. Gmbanœ nene, tafo ndœma lœbanœ œ suru tshelœ ongboronœ, yé ogoronœ œ kpa sœ dœ egerœnœ.

¹⁷ Endje susu tafo ipi ga lœ ongboro anga nene. Atamœ nene, tshelœ anga œ 'u, ipinœ œ tu, yé anganœ œ ndi ye. Kashe endje sú tafo ipi ga lœ tafo anga, atamœ œrœ bale œ ndi nene.»

Anga yawuru juda œdœ anga yashe kœba indji

(Wu 6a tœ Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Lœkœ á Yisu sœ kœpa o'onœ asœmœ fœ endje ataa, anga gbozu nœ Ayuda yikumũ ye œ gote ga utshu ye, yé œ pa adœke: «Yawuru nœ mœ tshu ngœngœnœ asœke, kashe na œ to kane zœ ga pa ye yé tshe sœ dœ soro.»

¹⁹ Yisu áalafo yé endje te manda ye, œshe dœ pe ayambarœ nœ ye.

²⁰ Andaa anga yashe bale á tshe sœ lima kœwu oyo dœ kœba indji manda ungu ndjokpa dœ bisha, na djagamanda Yisu œ goro ama lœba ye.

²¹ Tshe sœ lima kœpa 6a lœ ye adœke: «œdœ mœ kœgoro kolœ ama lœba nœ ye, mœ she ye.»

²² Kashe Yisu fatœ ye œ wu she yé á pa adœke: «Sœ dœ gbœgbœ yawuru nœ mœ! Kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye.» Yé kolœ dœ ada œnœ asœmœ, yashenœ she lœ kœba nœ ye yé.

²³ Yisu wuta 6a lœ anda nœ gbozunœ asœmœ. Lœkœ á tshe wu aayi kœ'uru ngbake œdœ ukpulu azu á endje sœ kœta rawa,

²⁴ tshe pa adœke: «'E wuta ga shu, gbambanœ nene, yawurunœ asœke tshutshu nene. Tshe sœ tœ olo.» Kashe endje sœ lima kœmœ she.

²⁵ Lɔkɔ á endje gɔrɔ ukpulu azunce ga ushu, Yisu li ɓa tɔe osho á gbolonɔe sɔe tɔenɔe, ɔe za kane ye yé tshe áalafa.

²⁶ Yé o'onɔe za tshelɔe ogo djigi.

Yisu she aayibula bisha

²⁷ Lɔndɔ á Yisu katɔe tshakpɔetɔemɔe ti á sɔe kɔero tɔenɔe, anga aayibula bisha te manda ye dɔe rawa adɔeke: «Wu oyo 'a, Gbolo nɔe Davidi!»

²⁸ Lɔkɔ á Yisu wuta ɓa lɔe anda, aayibulanɔe bisha na ndoo dɔe she yé tshe yu endje adɔeke: «Adja 'e yindɔe nɔe adɔeke mɔe mbɔerɔe ala 'e ɔe kɔrɔ a?» Endje gi fɔe she adɔeke: «Ē, Gbozu.»

²⁹ Yisu to kane ye ga pa ala endje yé ɔe pa adɔeke: «Kaka ɔe mbɔerɔetɔe ye fɔe 'e liaka kɔeyindɔerɔe nɔe 'e.»

³⁰ Yé ala endje kɔrɔ. Á Yisu kɔpa fɔe endje dɔe ɔgbɔ adɔeke: «'E dji mɔe dɔe ɔtshɔnɔe, 'e papandɔe nɔe fɔe uzu bale nene!»

³¹ Kashe endje wuta, ɔe pandɔe o'o nɔe Yisu lɔe ogonɔe djigi.

Yisu she uzu bale á tshe papa o'o nene

(Wu ɓa tɔe Luk 11.14-15)

³² Lɔkɔ á endje yi lima ndɔe kɔewuta tɔenɔe, endje na dɔe anga uzu á tshe papa o'o nene fɔe she. Tshe sɔe lima dɔe ekpe ishiri pa ye.

³³ Yé Yisu gɔrɔ ekpe ishirinɔe pa ye, á tshe tetɔe kɔpa o'o. Ukpulu azu ki lima tɔe ɔesɔnɔe, ɔe pa adɔeke: «'A wuwu ɓalima mara anga ɔerɔe atake bale lɔe Israyele nene!»

³⁴ Kashe Afarisayi pa lima adɔeke: «Gbozu tshapa aekpe ishiri dá to gbɔgbɔ kɔegɔrɔ dɔe ekpe ishiri fɔe she asɔemɔe!»

Yisu wu oyo ukpulu azu

(Wu ɓa tɔe Mar 6.6b,34; Luk 10.2)

³⁵ Yisu na lima dje lɔe ongbo ɔedɔe dje lakpi kɔ, tshe sɔe lima kɔeyisɔe ɔerɔe ɓa lɔe Sinagoga nɔe endje. Tshe sɔe lima kɔeyisɔe ɔtsho O'o nɔe Ogo gbozu nɔe Ndjaba yé ɔe sɔe lima kɔeshe azu lɔe aka kɔɓa kɔ ɔedɔe lɔe gbakindi kɔ.

³⁶ Kɔewu ukpulu azu, tshe sɔe lima dɔe oyo tɔe lɔsu ye. Gbambanɔe nene, endje mɔ lima lɔe gbetshelɔe nɔe endje yé ɔe gugu lima dɔe gbɔgbɔ nene ɓata apata á aayi kɔegbɔndɔe endje gugu nene.

³⁷ Yé tshe kɔpa fɔe ayambarɔe nɔe ye adɔeke: «Leyɔ dorɔ ndjoro lɔe kindi, kashe aayi akwa ngbanga nene.

³⁸ Ataa, 'e ki fɔe ayengɔ kindinɔe adɔeke tshe kpa vwa anga aayi akwa mbɔerɔe kɔekɔ tɔenɔe.»

10

Aayi avwa ndjokpa dɔe bisha (12)

(Wu ɓa tɔe Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Yisu e ayambarɔe nɔe ye ndjokpa dɔe bisha asɔemɔe, ɔe to gbɔgbɔ kɔegɔrɔ dɔe ekpe ishiri fɔe endje adɔeke endje kɔegɔrɔ dɔe endje yé ɔe she azu lɔe aka kɔɓa kɔ dɔe lɔe gbakindi kɔ.

² Ɔiri aayi avwanɔe ndjokpa dɔe bisha dɔeke: Utshunɔe kɔedɔe Shimu á anga Ɔiri ye kɔedɔe Petro ɔedɔe ayanɔe dɔe Andere. Ajake dɔe Yowane á endje kɔedɔe agbolo nɔe Zebedayi,

³ Filipino ɔedɔe Bartelemi, dɔe Toma, dɔe Matie ayi kɔeko ngendja lapo, dɔe Jake gbolo nɔe Alefe, dɔe Tade,

⁴ dɔe Shimu* uzu kanana, dɔe Yudasi Isikariote, ɔeshe á tshe ka Yisu.

Yisu vwa aayi avwa nɔe ye ndjokpa dɔe bisha

(Wu ɓa tɔe Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Yisu vwa aayi avwanɔe ndjokpa dɔe bisha dɔe kɔeza 'o fɔe endje adɔeke: «'E nana ɔe li ga lɔe ogo nɔe angbi azu nene, 'e lili ndje ga lɔe ongbo nɔe azu Samariya nene.

⁶ Kashe 'e na ga ndɔe apata á endje djingili awa á endje dɔe azu Israyele.

⁷ Tɔe awa na tɔenɔe, 'e mindɔe o'o adɔeke: «Ogo gbozu nɔe tshalafo ndo ye!»

⁸ 'E she aayi kɔɓa, 'e mbɔerɔe adɔeke akuzu kpa kwatɔe endje ga lɔe soro, 'e mbɔerɔe adɔeke aayi boroma wuta yerɔe, 'e gɔrɔ ekpe ishiri. Ɔata á 'e gbɔgbɔ lɔe awa nɔe ngendja nene, 'e toto ndje lɔe awa nɔe kɔe'esho ndɔe ngendja nene.

⁹ Adja 'e zaza ɔrɔe too anga langere ngendja bale ga lɔe uwu tɔe 'e nene,

¹⁰ too ngbade kɔena dɔe ana nene. 'E koko lɔeba okoro bisha nene, ɔedɔe ɔerada, ɔedɔe tshongbɔlɔe potɔe 'e nene. Gbambanɔe nene, ayi akwa li kɔegbɔ ɔerɔe tshangba akwa nɔe ye.

¹¹ «Lɔkɔ á 'e kɔewuta ga lakpi too ga lɔe anga ongbo, 'e para uzu neke á tshe li kɔeza osho kɔesɔe fɔe 'e dɔe ɔtshɔnɔe, yé ɔe sɔe kpɔendɔe ye kpɔetɔemɔe ɔerrr ga tɔe kɔekatɔe tshalakpinɔe asɔemɔe ti.

¹² Lɔkɔ á 'e kɔeli ga lɔe anda nɔe uzu, 'e pa adɔeke: «Kɔesɔe gee sɔe dɔe 'e.»

¹³ Ɔedɔe azu tshasɔendancɔe kɔeza osho kɔesɔe fɔe 'e, kɔesɔe gee nɔe 'e ɔe sɔe dɔe endje. Kashe ɔedɔe endje kɔezaza osho kɔesɔe fɔe 'e nene, 'e gi kɔesɔe gee nɔe 'e pa endje ye.

¹⁴ Yé ɔedɔe azu anga tshalakpi bale too anga tshasɔenda bale kɔewaratɔe endje tɔe kɔeza osho kɔesɔe fɔe 'e, too tɔe kɔedji o'o ama 'e ye, 'e katɔe tshakpɔetɔemɔe ti, yé ɔe gɔrɔ trusha tshada 'e ti kpɔetɔemɔe.

¹⁵ Mɔe sɔe kɔpa dɔe adjapu fɔe 'e adɔeke, dɔe lɔkɔnɔe á Ndjaba ɔe wa ngbanga pa azu, azu ogonɔe asɔemɔe ɔe gbɔ djofele kɔerɔpa ɔenɔe azu Sodomo dɔe Gomora.

* 10.4 Shimunce aseke sɔe lima ugurutɔe azu á endje para lima awa kɔegbɔ lipanda lɔe ogo nɔe endje.

Ɛrøe kanga á sœ køena tœnœ

(Wu 6a tœ Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «E wu! Mœ sœ køevva 'e Ɠata apata 6a ugurutœ amuru. 'E sœ dœ Ɠbœdjela Ɠata ayakoro yé œ sœ dœ œmo lœsu Ɠata ambepa.

¹⁷ Ala 'e Ɠbœ tœ azu. Ɠbambanœ nene, endje ko 'e na tœnœ ga utshu aayi kœwa ngbanga nœ azu nœ Ndjaba yé œ sœ 'e dœ ndjapa 6a lœ Sinagoga nœ endje.

¹⁸ Endje ko ndje 'e bala tœ 6a utshu agboro agbozu œdœ pe agbozugo mbœrœ á 'e kœdœ azu nœ mœ. Ataa, œ za awa fœ 'e adœke 'e pa o'o tœ upu nœ mœ fœ endje, azunœ œdœ endje á endje dœdœ Ayuda nene asœmœ.

¹⁹ Lœko á endje kœto 'e na tœnœ 6a tœ osho kœwa ngbanga, 'e tœto lœsu 'e tœ mara á 'e Ɠi dœ o'o nene. Ɠbambanœ nene, dœ ada œlonœ asœmœ, endje to o'o á li adœke 'e pa fœ 'e.

²⁰ Ɛ dœdœ 'e dá pa o'onœ nene, kashe Ishiri nœ Aba 'e œ pa o'o lœ 'e.

²¹ «Ayazu œ va œto ayanoœ adœke endje wo she, yé aba kœzu uzu œ mbœrœ ndje ataa fœ gbolo nœ ye; agbolo œ yiangba aayi kœzu endje yé œ ko endje adœke endje wo endje ye.

²² Azu para kœko œ yiangba 'e mbœrœ i'iri mœ kashe uzu á tshe shi Ɠbi œerrr ga tœ ndangolonœ, Ndjaba œ she she.

²³ Ɛdœ endje kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e 6a lœ anga ongbo bale, 'e kpa ga lœ anga angbinœ. Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, Gbolo nœ uzu œ na, damba 'e nana dje lœ ongbo Israyele kœko nene.

²⁴ «Yambarœ bale roropa ayi kœyisœrœ fœ she nene, yé ayi akwa roro ndje pa gbozu nœ ye nene.

²⁵ Kashe yambarœ œ sœ dœ yanga œdœ endje kœwu she Ɠata ayi kœyisœrœ nœ ye, yé ayi akwa œ sœ ndje dœ yanga œdœ endje kœwu she Ɠata gbozu nœ ye. (Ɛdœ azu kœna œerrr á e ayengœ anda Belezubula†, i'iri Ɠadœ dá endje e ga tœ azu tshasœnda nœ ye a?)»

Uzu á endje li kœkpawa ye

(Wu 6a tœ Luk 12.1-27)

²⁶ «Awa uzu bale zaza 'e nene. Ɛrœ neke kœ á zatœ endje yiwa tœnœ œ matœ endje ngbi Ɠa shu, yé œeneke kœ á sœ lœ ubunœ, azu œ wusœ nœ kœ.

²⁷ O'o á mœ sœ kœpa fœ 'e lœ ubunœ asœmœ, 'e pa tshandœnœ dœ œlo, yé angba o'o á endje sœ kœpa ga lœ utu 'e, 'e pandœ nœ ngbi Ɠa shu.

²⁸ E kpakpa awa azu á endje wo undu uzu kashe á endje lili kœwo ishiri uzu nene; 'e kpa awa Ndjaba á tshe li kœwo undu uzu œdœ ishiri ye 6a lœ lifelo.

²⁹ Endje kaka a'eara ayano bisha ndœ kœgbœ langere ngendja bale nene a? Andaa,

anga bale ugurutœ endje œ te ga tœ œsho nene œdœ Aba 'e kœyiyindœ nœ nene.

³⁰ Kashe e'e, œdœ sukumu 'e, Ndjaba di kœ.

³¹ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœsœ dœ awa nene, Ɠbambanœ nene, 'e ropa a'eara ayano ye.»

Kœpa o'o tœ upu nœ Yisu utshu azu

(Wu 6a tœ Luk 12.8-9)

³² «Uzu kœ á tshe yindœ nœ 6a tœ ala azu adœke œne kœdœ yambarœ nœ mœ, mœ yi ndje ndœ ye 6a utshu Aba mœ á tshe sœ 6a lafo adœke œshe kœdœ uzu nœ mœ.

³³ Kashe tsheneke á tshe 'ea mœ 6a utshu azu, mœ 'ea ndje she 6a utshu Aba mœ á tshe sœ 6a lafo.»

Kœsœ gee nene kashe ingiri yakamba

(Wu 6a tœ Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «'E Ɠbegbe adœke mœ na mbœrœ kœza kœsœ gee 6a pa œsho nene. Mœ nana mbœrœ kœza kœsœ gee nene, kashe mœ na dœ ingiri yakamba.

³⁵ Adjapu, mœ na kœkurutshelœ gbolo yakoshe dœ abanœ, yawuru dœ ayinœ, yashe dœ yininœ dœ yashe.

³⁶ Uzu dœ uzu œ sœ dœ ayingba ye lœ anda nœ ye.

³⁷ Uzu á tshe yindœ abanœ too ayinœ kœropa mœ, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene. Uzu á tshe kœyindœ gbolo yakoshe too gbolo yawuru nœ ye kœropa mœ, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene.

³⁸ Uzu á tshe kœza kurushi nœ ye yé á na manda mœ nene, tshe lili kœdœ uzu nœ mœ nene.

³⁹ Uzu á tshe kœyindœ kœgbœndœ soro ye, œ yiwatœ ye yé. Kashe tsheneke á tshe kœyindœ kœtshu mbœrœ mœ, tshe sœ dœ soro.»

Kœgi tshangba œrœ

(Wu 6a tœ Mar 9.41)

⁴⁰ «Uzu neke á tshe kœza osho kœsœ fœ 'e, dá tshe za ndje fœ mœ ye. Uzu neke á tshe kœza osho kœsœ fœ mœ, dá tshe za ndje fœ tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴¹ Uzu á tshe kœza osho kœsœ fœ anga ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba mbœrœ á tshe kœdœ ayi kœgbara o'o asœmœ, tshe Ɠbœ œrœ tshangbanœ Ɠata á Ndjaba sœ kœto fœ ayi kœgbara o'o. Yé tsheneke á tshe za osho kœsœ fœ uzu á tshe sœ ndjii mbœrœ á tshe kœdœ uzu ndjii utshu Ndjaba, tshe Ɠbœ ndje œrœ tshangbanœ Ɠata uzu á tshe sœ ndjii.

⁴² Mœ mindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke, uzu kœ á tshe su ungu kœendjoondjo, œdœ œ kœdœ yashi ziti ungu tshebabale fœ anga aya gbolo lœ agbolonœ asœke mbœrœ á tshe dœ yambarœ nœ mœ, Ndjaba œ to œrœ tshangbanœ fœ she.»

† 10.25 Belezubula kœdœ i'iri djaboro á tshe dœ gbozu tshapa aekpe ishiri.

11

Yowane ayi kœeza batisimu vwa azu fœ Yisu

(Wu 6a tœ Luk 7.18-35)

¹ Lɔndɔ á Yisu za o'o fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha á ka, tshe katœ tshakpœtœmœ ti œ ro kœyisœ œrœ œdœ kœmindœ ɔtshɔ O'o nœ Ndjaba dje lœ ongbɔ nœ endje.

² Andaa, Yowane ayi kœeza batisimu sœ lœ kãnga, yé tshe djindœ o'o akwa á Kristu sœ kœembœrœ tœnœ, ngbewo á vwa anga ayambarœ nœ ye

³ kœyu Yisu adœke: «Æbœ kœdœ tsheneke á tshe sœ kœna tœnœ a, too 'a kate anga angbi uzu?»

⁴ Yé Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E gu œ pandœ œneke á 'e dji yé á wu fœ Yowane adœke:

⁵ Aayibula tetœ kœwu osho, aayi gbada na ana, aayi boroma wuta yerœ, aayi bitu dji o'o, akuzu kwatœ endje ga lœ soro, yé endje mindœ ɔtshɔ O'o fœ aayi oyo.

⁶ Yanga nœ uzu á tshe kakatœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ mœ nene!»

⁷ Lɔndɔ á ayambarœ nœ Yowane gu da ye, Yisu tetœ kœpandœ Yowane fœ ukpulu azu adœke: «Erœ gadœ dá 'e na kœwu tœnœ 6a lœ kpagagasho a? A'eara ɔyo á yugu sœ kœmea tœnœ a? Æ œ nene.

⁸ Yé œrœ gadœ dá 'e na kœwu tœnœ a? 'E na kœwu anga uzu á tshe verœ ɔtshɔ lœba a? Æ œ nene, azu á endje verœ ɔtshɔ lœba sœ 6a lœ anda nœ agbozugu.

⁹ Yé ataa, œrœ gadœ dá 'e na kœwu tœnœ a? 'E na kœwu ayi kœgbara o'o a? Æ, mœ mindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke tshe ropa ayi kœgbara o'o ye.

¹⁰ Gbambanœ nene, Yowane ayi kœeza batisimu kœdœ uzu á endje sú o'o tœ upu nœ ye 6a la buku nœ Ndjaba adœke: “Mœ vwa ayi avwa nœ mœ utshu zœ mbœrœ kœguma ala awa zœ.”

¹¹ Mœ mindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke, ugurutœ azu tshapashœncœ asœke kɔ, anga uzu bale á tshe ropa Yowane ayi kœeza batisimu gugu nene. Andaa, tsheneke á tshe sœ teasho 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafo ropa ye yé.

¹² Kœto tœ lœkɔ á Yowane ayi kœeza batisimu wuta kœyisœ œrœ œrrr ga tœ kpesheke, Ogo gbozu nœ tshalafo to toro kœgerœ tœnœ. Aayi gbɔgbɔ dá sœ kœpara awa nœ kœgbœtœ nœ.

¹³ Aayi kœgbara o'o kɔ œdœ awa akwa, gbara o'o œrrr ga tœ Yowane.

¹⁴ Yé œdœ 'e kœyindœ kœwusœ nœ dœ ɔtshœncœ, Yowane kœdœ Eliya á endje pa lima ndœ kœna she.

¹⁵ Kaka uzu á tshe kœsœ dœ utu, tshe dji!

¹⁶ «Mœ li azu nœ tshakpesheke dœ azu dœ? Endje lilili dœ agbolo á endje ka 6a la wutu kœka œrœ yé á sœ kœpa o'o ugurutœ endje adœke:

¹⁷ “'A 'uru ngbake fœ 'e, kashe 'e vivi ipi nene! 'A 6i itshi kuzu fœ 'e, kashe 'e kiki nene.”

¹⁸ Gbambanœ nene, Yowane ayi kœeza batisimu na yé œ vwaratœ ye tœ kœzi œrœ œdœ kœndjo ipi, endje pa adœke: “Tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye!”

¹⁹ Gbolo nœ uzu na œ sœ kœzi œrœ yé œ sœ kœndjo ipi, endje sœ kœpa adœke: “'E wu makœzirœ, mœndjondjo. Anganœ kœdœ kolœ aayi kœko ngendja lapo œdœ azu kœmbœrœ ekperœ!” Kashe kœwusœtœ nœ Ndjaba sœ kœmatœ ye ndjii lœ awa akwa nœ ye.»

Kœgbagbara osho tœ upu nœ ongbɔ Galilayi

(Wu 6a tœ Luk 10.13-15)

²⁰ Yé Yisu tetœ kœgbagbara azu tshelœ ongbɔ á tshe mbœrœ lima afá ndjoro lœncœ; gbambanœ nene, endje yayapa lima ɔtshɔ endje nene. Tshe pa fœ endje adœke:

²¹ «Oyo nœ zœ, Koraze! Oyo nœ zœ Betesayida! Gbambanœ nene, œdœ afá á mbœrœtœ endje 6a ndœ 'e kœmbœrœ má tœ endje 6a lœ Tire œdœ 6a lœ Sidona, azu 6a zœ œ verœ má sake, yé œ dja má tshelœ kumu endje dœ vorowo mbœrœ kœma adœke œne fatshalœsu œne ye.

²² Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke dœ lœkɔ kœwa ngbanga, mœ wa o'o tœ œgbœncœ ga tœ 'e kœropa œncœ azu Tire œdœ Sidona.

²³ Yé 'e dœ azu Kaparnawumu, 'e gbe adœke 'e ɔ œrrr ga lafo zœ a? 'E jerœ bala œrrr 6a lœ ogo nœ akuzu. Gbambanœ nene, œdœ afá á mbœrœtœ endje 6a ndœ 'e, kœmbœrœ má lima tœ endje 6a lœ Sodom o ataa, ongbœncœ ascœmœ œ sœ má œrrr ga tœ kpesheke.

²⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke dœ lœkɔ kœwa ngbanga, mœ wa o'o nœ 'e tœ œgbœncœ kœropa œncœ azu ogo Sodom.»

'E na ga ndœ Yisu œ yatœ 'e

(Wu 6a tœ Luk 10.21-22)

²⁵ Dœ londœncœ ascœmœ, Yisu pa dœ œgbɔ adœke: «Uu Aba, Gbozu nœ tshalafo dœ tshapasho, mœ gi mershe fœ 6œ mbœrœ á 6œ má ngbi fœ azu á endje wuwusœ œrœ nene adjapu á 6œ za yiwa tœnœ tœ azu kœwusœtœ œdœ agbanga kœwusœrœ.

²⁶ Aba, œbœ dá yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye ataa.

²⁷ «Aba mœ ko œrœ kɔ fœ mœ. Uzu bale wuwusœ Gbolo nene, kolœ Aba dá wusœ ye. Uzu bale wuwusœ Aba nene, kolœ

Gbolo dá wusœ ye, œdœ tsheneke á Gbolo yindœ kœma Aba fœ she tako.

²⁸ «E'e dœ azu kœ á 'e ma dœ kœkœ ogoro gbarœ, 'e na ga ndœ mœ, mœ ko gbarœncœ loe kumu 'e dœ 'e yatœ 'e.

²⁹ E za ngbongbo awa bale dœ mœ, yé œ li ga lœ lakœœ nœ mœ; gbambancœ nene, mœ dœdœ ayi gbokumu nene kashe mœ dœ ayi œmœ lœsu. Ataa, 'e li kœyatœ 'e dœ tœ 'e.

³⁰ Ngbongbo nœ mœ gbœgbœ nene, yé gbarœncœ á a za dœ 'e œ li 'e nene.»

12

*Yisu kœdœ ayengœ lœkœ sabata
(Wu 6a tœ Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)*

¹ Manda nœ teasho atake, Yisu ro lima tœ lœ kindi ble dœ anga lœkœ sabata. Ogo li lima tœ ayambarœ nœ ye yé endje tetœ kœverœ ele blencœ ascœmœ á sœ kœzi tœncœ.

² Lœkœ á Afarisayi wu ataa, endje pa fœ Yisu adœke: «Wu, ayambarœ nœ zœ sœ kœmbœrcœ œrcœ á awa akwa vwaratœ ye tœncœ dœ olo sabata!»

³ Yisu gi fœ endje adœke: «'E didi œneke á Davidi mbœrcœ lima anga œlœ bale á ogo mi lima she dœ azu nœ ye á tshe na lima tœ awancœ dœ endje nene á?

⁴ Tshe li, œshe œdœ azu nœ ye 6a lœ anda Ndjaba, yé endje zi mapa á endje to dœ tokórœ fœ Ndjaba; mapa má œdœ she œdœ azu nœ ye, endje lili má kœzi tœncœ nene, kashe á sœ kolœ mbœrcœ anganga Ndjaba kuti endje.

⁵ Too 'e didi ndje 6a la buku awa akwa nene adœke dœ lœkœ sabata, ata anganga Ndjaba sœ kœmbœrcœ akwa lœ Tepelo gbaa, endje sœ kœmbœrcœ œrcœ kpi tœ awa akwa, kashe Ndjaba sœsœ kœwu lœ ala ye 6ata ekperœ nene.

⁶ Andaa mœ sœ kœmindœ nœ dœ adjapu fœ 'e adœke, œrcœ á 'e wu asœke, œ ropa Tepelo ye.

⁷ Edœ 'e kœwu má sœ ádá o'o á endje sú ala buku nœ Ndjaba adœke: «Mœ yindœ nœ adœke, 'e wu oyo anga 'e kashe tokórœ nene;» 'e wawa ngbanga pa azu á endje mbœrcœrcœ œrcœ bale nene.

⁸ Gbambancœ nene, Gbolo nœ uzu kœdœ ayengœ lœkœ sabata.»

*Yisu she uzu á kane ye tshu
(Wu 6a tœ Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)*

⁹ Yisu katœ tshakpœtœmœ ti, œ na œ li ga lœ Sinagoga nœ endje.

¹⁰ Anga uzu bale á kane ye tshu sœ lima kpœtœmœ. Afarisayi yu lima Yisu dœ o'o adœke: «Awa akwa nœ azœ sœ kœyindœ nœ adœke endje she uzu dœ lœkœ sabata a?» Endje yu lima she ataa mbœrcœ á kœgbœ awa kœtœ meza pa ye.

¹¹ Yisu gi fœ endje adœke: «Edœ anga uzu ugurutœ 'e kœsœ dœ pata nœ ye tshebabale, á tshe te ga lœ kudu dœ lœkœ sabata, tshe lili kœza she ga ushu nene a?

¹² Uzu ropa pata! Mbœrcœ tœncœ ataa, awa akwa nœ azœ za awa fœ azœ ndœ kœmbœrcœ œtshœrcœ dœ lœkœ sabata.»

¹³ Yé Yisu kœpa fœ uzunœ á kane ye tshu adœke: «Yœrcœ tshelœ kane zœ.» Tshe yœrcœ tshelœ kane ye, yé œ gumatœ ye 6ata anga tshakalancœ.

¹⁴ Afarisayi gu œ vwarandœ o'o ugurutœ endje tœ kœpara awa ndœ kœwo Yisu.

Ayi akwa á Ndjaba ke she

¹⁵ Lœndœ á Yisu djindœ o'onœ ascœmœ, tshe gitœ ye kpœtœmœ, yé azu ndjoro na manda ye. Tshe she aayi kœba kœ,

¹⁶ kashe œ pa fœ endje dœ œgbœ adœke endje papa o'o tœ upu nœ œene fœ uzu bale nene.

¹⁷ Tshe mbœrcœ lima ataa adœke o'o á Ndjaba pa dœ awa nœ ayi kœgbara o'o Isaya kœmbœrcœ tœ endje.

¹⁸ Tshe pa lima adœke:

«Wu ayi akwa nœ mœ á mœ ke she dœke, mœ yindœ ye waa yé mœ sœ dœ yanga mbœrcœ she.

Mœ vwa fshiri nœ mœ kœjerœ ga pa ye, yé tshe yisœ œtshœ awa fœ azu tshapashœ kœ.

¹⁹ Tshe bœrcœtœ ye dœ uzu bale nene, yé œ ta ndje rawa nene; endje dji she kœpa o'o tœ ala awa nene.

²⁰ Tshe kavwa tshelœ wara á lu nene, yé tshe ru miinda á ndœ kœru tœncœ nene, œrrr ga tœ adœke œneke á sœ ndjii ropa œrcœ kœ yekane.

²¹ Yé azu kœ á endje wuwusœ mœ nene œ ko lœsu endje ga pa ye.»

*Yisu œdœ Belezebula
(Wu 6a tœ Mar 3.22-30; Luk 11.14-23)*

²² Endje na dœ anga uzu bale á ala ye bu yé á tshe papa o'o nene fœ Yisu. Tshe sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye. Yisu she uzunœ dœ mara adœke tshe tetœ kœpa o'o dœ pe kœwu osho.

²³ Ukpulu azu á endje sœ lima kpœtœmœ, kitœ œsœnce yé œ sœ lima kœpa adœke: «Uzunœ ascœke kœdœ ata Davidi nene a?»

²⁴ Lœkœ á Afarisayi dji endje kœpa o'o ataa, endje pa ngbi adœke: «Belezebula gbozu nœ ekpe ishiri sœ pa ye. Eshœ dá za gbœgbœ fœ she tœ kœgœrcœ dœ ekpe ishiri pa azu ascœmœ!»

²⁵ Kashe yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, yé œ pa fœ endje adœke: «Ogo gbozu kœ á azu tshelœncœ kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshelœ ogonœ ascœmœ œ ndi ye. Edœ azu tshelœ ongbo bale too lœ bingí bale kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshelœ ongbonœ too bingincœ œ ndi ye.

²⁶ Ɖdœ Satana kœsœ kœgoro œeneke á dœ œnœ Satana, asœmœ dá tshœ sœ kœnga koshe ga tœ ye dœ tœ ye. Ataa, Ogo gbozu nœ ye œ sœpe koto o?

²⁷ 'E sœ kœpa adœke Belezebula dá to gbɔgbɔ fœ mœ yeka á mœ sœ kœgoro dœ ekpe ishiri. Yé azu nœ 'e goro ndje ekpe ishiri dœ gbɔgbɔ nœ dé? Ataa, azu nœ 'e dœ tœ endje œ yisœ nœ adœke 'e te dœ o'o ye.

²⁸ Kashe œdœ mœ kœsœ kœgoro ekpe ishiri dœ ishiri nœ Ndjaba, dá œ sœ kœma adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta ga ndœ 'e ye.

²⁹ «Too ndje, œdœ uzu kœyindœ kœli kœko œœdœ dœ ɔgbɔ ɔa lœ anda nœ uzu nœ gbɔgbɔ; œ li adœke tshœ i she vwagbagba ga tœnœ utshunœ yeka á kœli kœko œœdœ nœ ye.

³⁰ Uzu á tshœ sœsœ awa bale dœ mœ nene, œshœ kœdœ yingba mœ. Yé tsheneke á tshœ sœsœ kœti kane mœ adœke 'a ngbɔɔa azu nene, sœ kœndjɔtshelœ endje.

³¹ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ azu kɔ œdœ pe kœgu œsœ Ndjaba á endje sœ kœgu tœnœ. Kashe tsheneke á tshœ kœsœ kœgu œsœ Ɖtsho Ishiri, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye nene.

³² Uzu á tshœ pa ekpe o'o dœ upu nœ Gbolo nœ uzu, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye kashe œdœ tshœ kœpa ekpe o'o goro œsœ Ɖtsho Ishiri, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye bale nene œdœ lœ soro ye pa ɔsho œdœ manda kuzu ye.»

*Endje wusœ ɔyo mbœrœ elenœ
(Wu 6a tœ Luk 6.43-45)*

³³ «Ɖdœ ɔyo kœdœ ɔtsho ɔyo, elenœ œ sœ ndje dœ ɔtshanœ. Yé œdœ ɔyo kœdœ ɔyo á sœ dœ kɔɔa, elenœ œ sœ ndje dœ kɔɔa. Gbambanœ nene, endje wusœ ɔyo mbœrœ elenœ.

³⁴ Ukpu lu ekpe ayakoro! Bata 'e kœdœ aekpe azu asœke, mara gadœ dá 'e li kœpa ɔtsho o'o a? Gbambanœ nene, o'o á wuta lœ ama uzu to ɔa tœ lœsɔ ye.

³⁵ Ɖtsho uzu sœ kœmbœrœ ɔtshœrœ á sœ kœto lœ ɔtsho lœsɔ nœ ye; yé ekpe uzu sœ kœmbœrœ ndje ekperœ á sœ kœto lœ ekpe lœsɔ nœ ye.

³⁶ Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, dœ lœko kœwa ngbanga, Ndjaba œ yu azu tœ o'o á endje pa lima ngbilingbili asœmœ kɔ.

³⁷ Gbambanœ nene, kolœ lindœ o'o á wuta lœ ama zœ dá ɔœ te dœ o'o too ɔœ te ndje dœ o'o nene.»

*Ayuda yindœ kœwuu ambárá afá
(Wu 6a tœ Mar 8.11-12; Luk 11.29-32)*

³⁸ Yé anga aayi kœyisœ awa akwa œdœ anga Afarisayi pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, 'a yindœ nœ adœke ɔœ ma anga ambárá afá bale fœ 'a kane.»

³⁹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Azu nœ tshakpesheke, endje kœdœ aekpe azu yé œ zazatœ endje fœ Ndjaba nene; endje yindœ nœ adœke œne wu anga ambárá afá bale. Kashe endje wu œœdœ bale nene, kolœ ambárá afá á Ndjaba ma lœ awa nœ ayi kœgbara o'o nœ ye dœ Yona asœmœ.

⁴⁰ Gbambanœ nene, ɔata á Yona mbœrœ ɔɔ vɔto œdœ butsho vɔto ɔa lœ egerœ ageatshalangu, awa bale Gbolo nœ uzu œ mbœrœ ndje ɔɔ vɔto dœ butsho vɔto lœ ɔsho.

⁴¹ Dœ lœko kœwa ngbanga nœ azu pa ɔsho, azu Ninive œ áalafœ œ wa o'o ga pa azu nœ tshakpesheke asœke. Gbambanœ nene, azu Ninive fa lima tshalœsu endje lœko á endje dji Yona kœmindœ o'o ama Ndjaba. Kashe uzunœ á tshœ sœ kpœke asœke ropa Yona ye!

⁴² Dœ lœko kœwa ngbanga, gbozugu yashe tshapa ogo Saba œ wa o'o ga pa 'e. Gbambanœ nene, tshœ to ɔa tœ ndœngɔɔ tshakala ogo pa ɔsho á sœ lœ ingirinœ, á na kœdji o'o kœwusœtœ nœ Salomo. Kashe uzunœ á tshœ sœ kpœke asœke ropa Salomo ye!»

*Kœkwa ekpe ishiri ga lœ uzu
(Wu 6a tœ Luk 11.24-26)*

⁴³ «Ɖdœ ekpe ishiri kœgitœ ye pa uzu, tshœ sœ kœkœro na tœnœ djezœ lœ kpagagasho mbœrœ kœpara osho kœsœ tœnœ. Ɖdœ tshœ kœgbɔgbɔ osho kœsœ tœnœ nene,

⁴⁴ tshœ sœ kœpa adœke: “Mœ kwatœ mœ ga lœ anda nœ mœ á mœ wuta lœ nœ.” Kashe lœko á tshœ kœkwatœ ye yé á wu adœke uzu gugu lœ andanœ nene, endje ngbɔ tshelœnœ œ guma œœdœ tshelœnœ dœ awanœ,

⁴⁵ tshœ na œ e anga angbi aekpe ishiri mindu dœ bisha (7) á endje sœ tœ ekpenœ kœrosœ ye. Tshœ gu dœ endje awa bale œ li ga scœndanœ yé œ gumatœ endje kpœtœmœ. Ataa, oyo á uzunœ asœmœ œ kpa wu œ ropa œeneke má utshunœ. Ɖ sœ ndje awa bale ataa mbœrœ aekpe azu nœ tshakpesheke.»

*Adja ayi Yisu œdœ pe adja aayanœ
(Wu 6a tœ Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)*

⁴⁶ Londɔ á Yisu sœpe lima kœpa o'o fœ ukpu lu azu atake, ayinœ œdœ pe aayanœ yi kumu endje. Endje ka lima ɔa ushu yé œ sœ kœpara awa kœpa o'o dœ she.

⁴⁷ Yé anga uzu bale kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi zœ œdœ aaya ka ɔa ushu œ yindœ kœpa o'o dœ ɔœ.»

⁴⁸ Yisu kœgi fœ uzunœ asœmœ adœke: «Ɖdœ dá dœ ayi mœ a? Ɖdœ dá dœ aaya mœ a?»

⁴⁹ Yé tshœ yisœ ayambarœ nœ ye dœ kane ye, œ pa adœke: «'E Wu ayi mœ œdœ aaya mœ, endje dá sœ ati asœke.

⁵⁰ Gbambanœ nene, uzu á tshœ sœ kœmbœrœ œeneke á Aba mœ á tshœ sœ ɔa

lafo yindæ nœ, œshe kædœ aya mœ, yingæ mœ too ayi mœ.»

13

Ndœma toro tæ upu nœ ayi kælu ngwarœ (Wu 6a tæ Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Yisu wuta lœ anda œ na kœsœ ga ati 6a tœ mangu egerœ ungu adanga.

² Ukpulu azu ngbœtœ endje dje indiri ye á tshe ɔ ga lœ egerœ agba yé á sœ ga ati. Ukpulu azunœ ka lima 6a tœ mangunœ.

³ Tshe sœ lima kœpa o'o ndjoro lœ ndœma toro, yé œ pa lima fœ endje adœke: «ɔɔ bale, anga uzu na lima ga lœ kindi nœ ye mbœrœ kœlu indji ngwarœ.

⁴ Bata á tshe sœ lima kœlu indji ngwarœnœ, anganœ yo ga tœ ama awa, ayanu wu œ de ye.

⁵ Anganœ yo lima ga lœ oporo badja 6a tœ osho á œsho sœsœ ndjoro tœnœ nene. Indji ngwarœnœ ko lima katsha mbœrœ embe œshœnœ lili lima nene.

⁶ Lœkœ á ɔɔ tœ dœ œgbœ, ungbu ngwarœnœ kœkœ œ œɔ ye; gbambanœ nene, œshœnœ lili waa ga lœ œsho nene.

⁷ Anga indji ngwarœnœ yo ga lœ ɔyɔ ishi. ɔyɔ ishincœ gboro yé œ napa ungbu ngwarœnœ, awa kœgerœ tœnœ gugu nene.

⁸ Kashe anga indji ngwarœ kpa yo ga lœ œtsho œsho, yé œ zu œtsho elenœ: Bale le kama, anganœ le zazu voto (60) yé anganœ le ndje zazu bale dœ ndjokpa (30).»

⁹ Yé Yisu kœpa adœke: «Edœ 'e kœsœ dœ utu, kaka 'e dji!»

Mbœrœ gadœ á Yisu sœ kœyisœ œrœ lœ ndœma toro a?

(Wu 6a tæ Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ she, œ yu she adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœpa o'o lœ ndœma toro a?»

¹¹ Tshe gi fœ endje adœke: «Tœ e'e, 'e li œnœ 'e kœwusœ o'o nœ ádá Ogo gbozu nœ tshalafo á zatœ endje yiwa tœnœ ye, kashe anga azu, endje lili kœwusœ nœ nene.

¹² Gbambanœ nene, uzu á tshe sœ dœ œrœ, endje kpa ko anganœ ga pa nœ yé œ ngba tœ ye waa. Kashe tsheneke á tshe kœgugu dœ œrœ nene, endje kpa ko œneke teasho á tshe sœ dœ tœnœ, tœ ye yé.

¹³ 'E wu ádœnœ á mœ sœ kœpa o'o fœ endje lœ ndœma toro mbœrœ endje sœ kœwu œrœ kashe endje sœsœ kœwu tœnœ nene, yé endje sœ kœdji o'o kashe endje sœsœ kœdji tœnœ œdœ kœdji tshelœ katanœ kpœrœ nene.

¹⁴ Atamœ, œ mbœrœtœ ye lindœ kœgbara o'o nœ Isaya, á tshe pa adœke:

“E dji o'o waa kashe 'e dji tshelœ katanœ nene,

'e wu œrœ waa kashe 'e wu nene.

¹⁵ Gbambanœ nene, lœsu azu asœke wuta dœ œgbœnœ adœke;

endje be utu endje ga tœnœ,

endje be ala endje ga tœnœ

mbœrœ á ala endje wuwu osho nene,

mbœrœ á utu endje djidji o'o nene,

mbœrœ á lœsu endje zaza ádœnœ kpœrœ nene

yé ataa endje kpa kwa ga ndœ mœ nene

mbœrœ á mœ kœshe endje.”

¹⁶ «Tœ e'e nœ 'e, 'e sœ œnœ 'e dœ yanga gbambanœ nene, ala 'e sœ kœwu osho zœ, yé utu 'e sœ kœdji o'o zœ.

¹⁷ Mœ sœ kœmindœ nœ dœ adjapu adœke, aayi kœgbara o'o ndjoro œdœ azu á endje sœ ndjii gbe ndœ kœwu œneke á 'e sœ kœwu tœnœ, kashe endje wuwu nene. Endje gbe ndje kœdji œneke á 'e sœ kœdji tœnœ, kashe endje djidji nene.»

Ádá ndœma toro nœ ayi kælu ngwarœ

(Wu 6a tæ Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «E'e, 'e dji ádá ndœma toro nœ ayi kælu ngwarœnœ kane.

¹⁹ Azu á endje pandœ ogo gbozu fœ endje yé á endje sœsœ kœdji tshelœ katanœ nene, endje lœ bata ama awa á indji ngwarœ yo ga tœnœ: Satana na œ kakara œneke á endje lu ga tœ lœsu endje ye.

²⁰ Anga azu sœ bata œsho lœ oporo badja á indji ngwarœ yo ga lœnœ: Endje sœ kœdji o'o yé œ sœ kœyindœ nœ katsha dœ yanga.

²¹ Kashe œshe endje gugu nene. Endje yindœ nœ kolœ kwata œndœ nœ œ di nene, lœkœ á endje kœtetœ kœwu oyo too endje kœsœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje lœ kumu o'o ama Ndjaba, endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ nœ endje nene.

²² Anga endje sœ bata indji ngwarœ á yo 6a ugurutœ ɔyɔ ishi. Endje dji o'o ama Ndjaba kashe ogo œrœ tshapasho œdœ yanga kœgbœ œrœ ndjoro á sœ kœfara azu, œ na pa o'onœ yé œ zuzu elenœ nene.

²³ Anga azu sœ bata indji ngwarœ a yo ga lœ œtsho œsho. Endje sœ kœdji o'o ama Ndjaba yé œ sœ kœdji tshelœ katanœ. Ataa, endje sœ kœzu elenœ: Anganœ kama bale (100), anganœ zazu voto yé anganœ ndje zazu bale dœ ndjokpa.»

Ndœma toro tæ upu nœ ekpe gusu

²⁴ Yisu kpa pa anga angbi ndœma toro fœ endje adœke: «Ogo gbozu nœ tshalafo sœ bata anga uzu bale á tshe lu œtsho ngwarœ ga lœ kindi nœ ye.

²⁵ Dœ anga butsho bale, dœ londœ á azu lo lima, anga yingba ye bale na, œ lu ekpe gusu 6a uguru ble yé œ gu daye.

²⁶ Lœkœ á blœnœ gerœ lima yé á tetœ kœle tœnœ, ekpe gusunœ wuta ndje.

²⁷ Aayi akwa nœ ayengœ kindincœ na œ pandœ nœ fœ she adœke: “Gbozu, 6œ lu

lima ɔtshɔ ngwarɔe ga lɔe kindi nɔe zɔe, yɛ ekpe gusunɔe kpa to kpɔeta a?"

²⁸ Tshe gi fɔe endje adɔeke: "Anga yingba bale dɔa mbɔerɔe ɔerɔenɔe asɔemɔe." Yɛ aayi akwanɔe kɔeyu she adɔeke: "Bɔe yindɔe nɔe adɔeke, 'a na ɔe su ekpe gusunɔe ye a?"

²⁹ Tshe gi adɔeke: "Ɛ ɔe nene. Gbambanɔe nene, ɔedɔe 'e kɔesɔe kɔesu tɔenɔe, ɔe mbɔerɔe adɔeke 'e ngbɔba dɔe blenɔe ɔe su va 'e.

³⁰ 'E katɔe nɔe ɔe gerɔe awa bale ɔerrr ga tɔe kɔegbɔ tɔenɔe, yɛ dɔe lɔkɔ kɔekɔ tɔenɔe, mɔe pa bala fɔe aayi kɔekɔ ngwarɔe adɔeke: 'E su ekpe gusunɔe utshunɔe ɔe i agbanɔe dɔe agbanɔe mbɔerɔe kɔekɔ va ga tɔe owɔ. Manda nɔe, 'e ko ble gu tɔenɔe ga la kogba nɔe mɔe.»

*Ndɔema toro tɔe upu nɔe ele mutarde
(Wu 6a tɔe Mar 4.30-32; Luk 13.18-19)*

³¹ Yisu kpa pandɔe anga ndɔema toro fɔe endje adɔeke: «Ogo gbozu nɔe tshalafɔ sɔe bɔta ele ɔyɔ á i'irinɔe kɔedɔe mutarde á uzu ɔe za á lu ga lɔe kindi nɔe ye.

³² (Ɛtɔenɔe kɔedɔe leyɔ á sɔe teashɔ lɔe indji ngwarɔe kɔ, kashe ɔe kɔegerɔe, ɔe ropɔ kako dɔngɔ kɔ lɔe kindi yɛ ɔe fa egerɔe ɔyɔ á ayanu sɔe kɔena kɔemɔ koma endje ga lɔe ganeanɔe.»

*Ndɔema toro tɔe upu nɔe ɔyɔ kɔesuku mapɔ
(Wu 6a tɔe Luk 13.20-21)*

³³ Yisu kpa pa anga angbi ndɔema toro fɔe endje adɔeke: «Ogo gbozu nɔe tshalafɔ sɔe bɔta ɔyɔ kɔesuku mapɔ á anga yashe bale za, á djanga dɔe kilo zuwa ble votɔ ɔerrr adɔeke zuwa blenɔe suku.»

Ádá á Yisu sɔe kɔepɔ o'o lɔe ndɔema toro dɔeke

(Wu 6a tɔe Mar 4.33-34)

³⁴ Yisu pa o'onɔe kɔ asɔemɔe fɔe ukpulu azu lɔe ndɔema toro. Tshe sɔe lima kɔepɔ o'o fɔe endje kolɔe lɔe ndɔema toro.

³⁵ Tshe mbɔerɔe lima ataa mbɔerɔe á o'o á ayi kɔegbara o'o gbara lima kɔembɔerɔetɔe endje. Tshe gbara lima adɔeke:

«Mɔe pa bala o'o lɔe ndɔema toro, mɔe mindɔe ɔerɔe á zatɔe ye yiwa tɔenɔe kɔeto 6a tɔe ali kɔembɔerɔe tshapashɔ.»

Yisu mindɔe ádá ndɔema toro nɔe ekpe gusu

³⁶ Manda nɔe, Yisu katɔe ukpulu azunɔe ɔe gu ga sɔenda. Ayambarɔe nɔe ye na ndoo dɔe she, yɛ ɔe yu she adɔeke: «Mindɔe ádá ndɔema toro nɔe ekpe gusu á sɔe 6a lɔe kindi fɔe 'a kane.»

³⁷ Yisu gi fɔe endje atake: «Uzu á tshe lu ɔtshɔ indji ngwarɔe, ɔeshe kɔedɔe Gbolo nɔe uzu.

³⁸ Kindi kɔedɔe tshapashɔ. Ɔtshɔ indji ngwarɔe sɔe kɔema azu neke á endje zatɔe endje ga tshakudu ogo gbozu. Ekpe gusu sɔe kɔema azu neke á endje sɔe kɔeza awa ekperɔe.

³⁹ Yingba á tshe lu ekpe gusu kɔedɔe djaboro. Kɔegbɔ ngwarɔe kɔedɔe kɔeka tshapashɔ; yɛ aayi kɔekɔ ngwarɔenɔe kɔedɔe aandjelu.

⁴⁰ Awa bale mara á endje ngbɔba ekpe gusu ndɔe kɔeshɔ tɔenɔe 6a tɔe ala owɔ, ɔe sɔe ndje awa bale dɔe lɔkɔ nɔe kɔeka tshapashɔ.

⁴¹ Gbolo nɔe uzu ɔe vwa aandjelu nɔe ye, endje gi azu kɔ á endje sɔe kɔefa gbetshelɔe nɔe anga endje tɔe kɔeyindɔerɔe ɔedɔe pe azu á endje sɔe kɔembɔerɔe ekperɔe, ga ushu lɔe Ogo gbozu nɔe Ndjaba.

⁴² Tshe ko endje va ga la owɔ; 6a zɔe endje ki dɔe ngola endje ye yɛ ɔe zi tshelɔe daji endje gbagbara gbagbara.

⁴³ Kashe endjeneke á endje zatɔe endje fɔe Ndjaba, endje tshi bɔta ishiri ɔlɔ 6a lɔe Ogo gbozu nɔe Aba endje. Kaka uzu á tshe sɔe dɔe utu, tshe dji!»

Ayi kɔegbɔerɔe ɔedɔe ɔgbɔ ɔerɔe tshelɔegi

⁴⁴ «Ogo gbozu nɔe tshalafɔ sɔe bɔta ɔtshɔerɔe nɔe ngendja á zatɔe endje yiwa tɔenɔe 6a lɔe kindi á uzu gbɔ yɛ á kpa za tshandɔenɔe yiwa tɔenɔe. Tshe sɔe dɔe yanga kɔerɔesɔe nɔe, ɔe gu ɔe ka ɔerɔe nɔe ye kɔ á tshe sɔe dɔe tɔenɔe yɛ á kwatɔe ye á yɔ kindinɔe asɔemɔe.»

⁴⁵ «Ogo gbozu nɔe tshalafɔ sɔe bɔta ayi kɔeka ɔerɔe á tshe sɔe kɔepara ɔgbɔ ɔerɔe tshelɔegi.

⁴⁶ Lɔkɔ á tshe kɔegbɔ ɔerɔenɔe á ɔesɔenɔe li, tshe ka ɔerɔe kɔ á tshe sɔe dɔe tɔenɔe yɛ ɔe yɔ dɔe ɔgbɔ ɔerɔe tshelɔeginɔe asɔemɔe ye.»

Ndɔema toro tɔe upu nɔe gbánda

⁴⁷ «Ogo gbozu nɔe tshalafɔ kpa sɔe bɔta gbánda á endje vwi ga la egerɔe ungu adanga yɛ á sɔe kɔeko tshelɔe aka ageatshalangu kɔ.

⁴⁸ Lɔndo á kɔesu kperɔe, aayi kɔepara ageatshalangu ɔe gbota ga tɔe mangu, manda nɔe endje sɔe ga ati mbɔerɔe kɔeko ageatshalanguɔe lɔenɔe. Endje ko ɔtshɔ endje ga lɔe kingi yɛ ɔe ko endjeneke á endje lili nene va e.

⁴⁹ Bala kɔeka ndje tshapashɔ ɔe sɔe ndje kolɔe ataa: aandjelu ɔe na bala kɔekurutshelɔe aayi katshalɔsu dɔe aayi ɔtshɔ azu

⁵⁰ mbɔerɔe kɔekɔ endje va ga la owɔ. Ba zɔe dá azu ndjoro ɔe ki yɛ á zi tshelɔe daji endje gbagbara gbagbara.»

Tafɔ kɔegbɔerɔe ɔedɔe pe ongboronɔe

⁵¹ Yisu yu endje adɔeke: «'E wusɔe ádá o'onɔe asɔemɔe kɔ yɛ a?» Endje gi adɔeke: «Ɛ.»

⁵² Yɛ tshe kɔepɔ fɔe endje adɔeke: «Dɔe tɔenɔe ataa, ayi kɔeyisɔe awa akwa kɔ á tshe te yambarɔe nɔe Ogo gbozu nɔe tshalafɔ, tshe sɔe bɔta anga ayengɔ ɔerɔe á tshe gbɔ tafɔ ɔerɔe ɔedɔe pe ongboro ɔerɔe lɔe kɔegbɔerɔe nɔe ye.»

Azu Nazarete gugu dæ kæyindæræ ga ndœ Yisu nene

(Wu 6a tœ Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Lõdo á Yisu pa o'o lœ ndœma toronœ asœmœ á ka, tshe katœ tshakpœtœmœ ti,

⁵⁴ yé œ gu ga lakpi nœ ye. Tshetœ tetœ kæyisœ œrœ neke á sœ ndjii 6a lœ Sina-goga nœ endje yé azu kœ á endje sœ lima kpœtœmœ, ki lima tœ œsœnœ. Endje pa lima adœke: «Tshe gbœ kæwusœtœ œdœ pe gbœgbœ nœ kœmbœrœ dœ afánœ asœke kpœta a?»

⁵⁵ E dœdœdœ gbolo nœ ayi kœguma ma6aya dœke nene a? Ayinœ dœdœdœ Mareya nene a? Jake, Yozefu, Shimu œdœ pe Yuda kœdœ aaya nœ nene a?

⁵⁶ Yé ayingónœ kœ sœsœ 6a ugurutœ azœ nene a? Tshetœ gbœ gbœgbœnœ asœke kœ kpœta a?»

⁵⁷ Yé œrœnœ asœmœ mbœrœ lima adœke endje sœ dœ kæyindærœ ga ndœ ye nene. Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Endje lisœ ayi kœgbara o'o tœ osho kœ, kashe 6a lakpi nœ ye œdœ 6a lœ bingi nœ ye, endje lisœ ye nene.»

⁵⁸ Yisu mbœmbœrœ afá 6a zœ ndjoro nene kolœ mangba kœtshapu kæyindærœ nœ endje.

14

Kuzu Yowane ayi kœza batisimu

(Wu 6a tœ Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Dœ lœndœnœ asœmœ, Erodé á tshe dœ lima gbœzu tshapa ogo Galilayi, djindœ œneke kœ á Yisu mbœrœ

² yé œ pa fœ aayi akwa nœ ye adœke: «Yowane ayi kœza batisimu dœmœ! (Eshe dá she lœ akuzu asœmœ! Mbœrœ tœnœ ataa á tshe sœ dœ gbœgbœ ndœ kœfarœ asœmœ.»

³ Andaa, Erodé za lima awa adœke endje za Yowane œ i she dœ djingiri, yé œ vwi she ga lœ anda kánga mangba Erodíade, awo ayancœ dœ Filipino.

⁴ Gbambancœ nene, Yowane sœ lima kœpa fœ Erodé adœke: «E lili adœke 6œ za Erodíade tœ awo zœ nene!»

⁵ Erodé yi lima ndœ kœwœ Yowane kashe awa Ayuda dá sœ lima kœza she. Gbambancœ nene, endje kœ, endje wu lima Yowane 6ata ayi kœgbara o'o tako.

⁶ Ataa, dœ lœkœ angbo olo kœzu Erodé, yawuru nœ Erodíade vitœ ye 6a utshu azu á endje na ndœ angbonœ. Tshetœ za lima yanga fœ Erodé tœpanœ kpuru,

⁷ yé Erodé dara ama ye adœke œne to œrœ kœ á tshe yu œne tœnœ fœ she ye.

⁸ Tshetœ dji upu á ayinœ mi fœ she yé œ yasho ndœ œrœ 6a ndœ Erodé adœke: «Za kumu Yowane ayi kœza batisimu ga lœ saani fœ mœ!»

⁹ Oyo za gbözugo. Kashe kolœ mangba kœdarama ye á tshe dara 6a utshu azu nœ ye

á tshe e endje, tshe za awa adœke endje za tœnœ fœ she.

¹⁰ Tshetœ vwa anga uzu bale adœke tshe na œ wa kumu Yowane ayi kœza batisimu 6a lœ anda kánga.

¹¹ Endje za kumu ye ga lœ saani gutœnœ, œ za fœ ovoro yawurunœ yé á tshe za fœ ayinœ.

¹² Ayambarœ nœ Yowane na œ za lima oko ye á shi. Manda nœ, endje na lima œ pandœ œeneke á mbœrœtœ endje asœmœ fœ Yisu.

Yisu to kœzirœ fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yow 6.1-14)

¹³ Lœkœ á Yisu dji o'onœ asœmœ, tshe katœ tshakpœtœmœ ti yé œ ga lœ egerœ agba mbœrœ kœro ga tœ osho á azu gugu tœnœ nene. Kashe ukpulu azu lakpi djizœ dji œsœnœ yé œ na manda ye.

¹⁴ Lœkœ á Yisu wuta lœ egerœ agba, tshe wu ukpulu azu ndjoro, œ sœ dœ oyo tœ lasu ye mbœrœ endje yé œ tetœ kœshe agbakindi nœ endje.

¹⁵ Dœ lœndœ á œlœ te lima tœ kœdi tœnœ, ayambarœ nœ Yisu na ndœ dœ she œ pa adœke: «œlœ di ye yé oshonœ asœke azu gugu tœnœ nene; gi ukpulu azunœ asœke dœ endje gu ga lakpi œ yœ kœzirœ nœ endje.»

¹⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Ádánœ adœke endje gu, gugu nene. 'E to kœzirœ fœ endje dœ tœ 'e!»

¹⁷ Kashe endje pa fœ she adœke: «'A sœ kolœnœ kpœke dœ mapa mindu œdœ dœ ageatshalangu bisha.»

¹⁸ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E ko rotœnœ fœ mœ ga mœ.»

¹⁹ Manda nœ, tshe pa fœ ukpulu azunœ adœke endje sœ ga ati ga pa gusu. Tshetœ ko mapa sœmœ mindu dœ ageatshalangu bisha œ ti ala ye ga lafo, yé œ donga Nd-jaba. Tshetœ kavwa tshelœ mapa œ ko fœ ayambarœ nœ ye, á endje kurutshelœnœ tœ ukpulu azunœ.

²⁰ Uzu dœ uzu zi œerrr kpœtœ ama ogo nœ ye. Ayambarœ ko udunœ á sœpe kperœ kperœ dœ kingi ndjokpa dœ bisha.

²¹ Tœ kœdi ayashe dœ pe agbolo nene, azu á endje zi lima œrœnœ, sœ ga pa œrœ nœ ayakoshe kutu mindu (5.000).

Yisu na pa egerœ ungu adanga

(Wu 6a tœ Mar 6.45-52; Yow 6.15-21)

²² Manda nœ atake, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke endje œ ga lœ egerœ agba dœ œ zu ga itshi egerœ ungu adanga utshu œne. Andaa, tshe sœpe œnœ ye lima kœgi ukpulu azunœ ga manda endje.

²³ Yé manda kœgi ukpulu azunœ asœmœ ga manda endje, tshe œ 6a pa kaga mbœrœ kœza avwala. Lœkœ á œlœ di, tshe sœpe lima 6a zœ kuti ye;

²⁴ egerœ agba wuta lima læ ingirinœ tœ osho ye. Loko sœ lima kœyakpa egerœ agbanœ; gbambanœ nene, yugu sœ lima kœza gu tœnœ dja ga utshunœ.

²⁵ Dœ ogbœ butsho, Yisu na pa oko ungu dœ ada ye ga ndœ ayambarœ nœ ye.

²⁶ Lokœ á endje wu lima she kœna pa oko ungu atake, awa za endje yé endje pa adœke: «Asœke kœdnœ ngandoro!» Yé endje ve rawa dœ awa kœ.

²⁷ Kashe ngbewo, Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E sœ dœ gbagbœ, œmœ dœmœ! Awa zaza 'e nene!»

²⁸ Yé á Petro kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œ kœdnœ adja œbœ dœmœ, za awa adœke mœ na pa oko ungu ga ndœ zœ.»

²⁹ Yisu gi fœ she adœke: «Na ga mœ zœ!» Petro kœjerœ læ egerœ agba yé œ kœtetœ kœna pa oko ungu na tœnœ ga ndœ Yisu.

³⁰ Kashe lœndœ á tshe wu adœke yugu rosœ nœ ye, awa za she, tshe tetœ kœnduru tœnœ ga la ungu yé œ ta rawa adœke: «Gbozu, she mœ kane!»

³¹ Ngbewo Yisu kœyi kane ye á kœtepa ye, yé á kœpa fœ she adœke: «Uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ teasho! Mbœrœ gadé á bœ sœ kœshara upu a?»

³² Endje o bibisha ga læ egerœ agba yé yugu katœ nœ ye.

³³ Ayambarœ á endje sœ lima ba læ egerœ agba, gote dœ matshukuda endje ga utshu Yisu yé œ pa adœke: «Adja œbœ kœdnœ Gbolo nœ Ndjaba!»

Yisu she aayi kœba ba læ ogo Genazarete (Wu 6a tœ Mar 6.53-56)

³⁴ Manda kœzu ungunœ, endje wuta ga læ ogo Genazarete.

³⁵ Azu oshonœ asœmœ wu lima sœ Yisu ye, œ pandœ kœyikumu ye fœ azu dje læ ogonœ kœ, yé á endje ko aayi kœba ko natœnœ fœ she.

³⁶ Endje sœ lima kœditshelœma endje fœ she adœke tshe katœ amba ama yœgbœdœ lœba nœ ye fœ endje dœ endje goro. Yé endjeneke kœ á endje sœ lima kœgoro tœnœ, she lima læ kœba nœ endje ye.

15

Yisu œdnœ kœyisœrœ nœ alata (Wu 6a tœ Mar 7.1-13)

¹ Afarisayi œdnœ aayi kœyisœ awa akwa to ba læ Yerusaleme œ na ga ndœ Yisu, yé œ yu she adœke:

² «Mbœrœ gadé á ayambarœ nœ zœ sœsœ kœmbœrœtœ endje liaka o'o ama agbozu Ikrizia nene a? Gbambanœ nene, endje sœsœ kœdjutœ kane endje utshu kœzirœ nene.»

³ Yisu gi fœ endje adœke: «Ka e'e a, mbœrœ gadé á 'e zaza awa o'o nœ Ndjaba ga tœ

akwa nene yé á sœ kœmbœrœtœ 'e lindœ o'o ama alata 'e a?

⁴ Gbambanœ nene, Ndjaba pa adœke: «Li œsœ aba zœ dœ ayi zœ.» Tshe pa ndje adœke: «Tsheneke á tshe kœgu œsœ abanœ too œsœ ayinœ, tshe li kœgbœ djofele nœ kuzu.»

⁵ Kashe e'e, 'e sœ kœpa adœke uzu kœpa fœ abanœ too fœ ayinœ adœke: «'Erœ á mœ yi má ndœ kœto tœnœ fœ bœ kœdnœ makabo á mœ gumasœ nœ fœ Ndjaba»,

⁶ uzunœ asœmœ œ lisœ abanœ too ayinœ nene. 'Erœnœ ataa á 'e za o'o ama Ndjaba wwi'i, yé á ga kolœ ndœ kœmbœrœ œrœ lindœ o'o ama aata 'e.

⁷ Wulapatsho! Ayi kœgbara o'o Isaya gbara lima o'o dœ otshonœ tœ upu nœ 'e lokœ á tshe pa adœke:

⁸ «Azu asœ sœ kœlisœ mœ kolœ læ ama endje,

kashe losu endje sœ zara tœ mœ.

⁹ Kœdonga osho nœ endje sœ gbambanœ, gbambanœ nene, œrœ á endje sœ kœyisœ nœ kœdnœ kolœ o'o á to læ ama azu.»

'Erœ á fa uzu tœ ayi uburu (Wu 6a tœ Mar 7.14-23)

¹⁰ Manda nœ, Yisu e' ukpulu azu yé œ pa fœ endje adœke: «'E dji yé œ wusœ œneke dœ otshonœ kane:

¹¹ 'E dœdnœ œrœ á li ga læ ama uzu dá fa she tœ ayi uburu nene. Kashe œneke á wuta læ ama ye dá fa she tœ ayi uburu.»

¹² Ayambarœ nœ Yisu kœgitœ endje ga ndœ ye, yé á kœyu she adœke: «Bœ wusœ nœ adœke o'o zœ za okœ ga tœ losu Afarisayi i?»

¹³ Tshe gi adœke: «Oyo kœ á dœdnœ Aba mœ á tshe sœ ba lafo dá lu nene, endje sú ye.

¹⁴ 'E katœ endje ye: Endje kœdnœ aayibula á endje sœ kœyisœ awa fœ aayibula anga endje. Andaa œdnœ ayibula kœsœ kœyisœ awa fœ anga ayibula, endje yo kœkœ bibisha ga læ kudu.»

¹⁵ Petro za o'o œ pa fœ she adœke: «Mindœ ádá o'o nœ asœmœ fœ a'a kane.»

¹⁶ Yisu kœgi adœke: «'E ndje, 'e gugu damba dœ kœwusœrœ nene a?

¹⁷ 'E wuwusœ nœ adœke œrœ kœ á li ga læ ama uzu sœ kœli ga læ ye, yé manda nœ á tshe nu ga læ gbakoto nene a?

¹⁸ Kashe œneke á wuta ba læ ama uzu to ba losu, yé œdnœ dá fa she tœ ayi uburu.

¹⁹ Gbambanœ nene, gbetshelœ nœ kœmbœrœ ekperœ to ba tœ losu uzu, gbetshelœ bata: Kœwo azu, kœpara awo azu, kœmbœrœ angba budu, kœzi angba, kœpa ekpe o'o tœ upu nœ uzu dœ pe kœgu osho.

²⁰ 'Erœ á fa uzu tœ ayi uburu dœ mœ! Kashe utshu kœzi œrœ á bœ kœdjutœ kane zœ nene, œ fa bœ tœ ayi uburu nene.»

*Kæyindæræ næ yashe Kanana
(Wu 6a tæ Mar 7.24-30)*

²¹ Manda næ, Yisu áalafo lakpincæ asæmæ, æ gitæ ye ga læ ogo Tire dæ pe Sidona.

²² Anga yashe Kanana bale á tshe sœ lima kæsæ kpœtæmæ na, yé æ tetæ kœtarawa adœke: «Wu oyo mæ, Gbozu, Gbolo næ Davidi! Ekpe ishiri sœ kœndanga yawuru næ mæ tãpanæ kpuru.»

²³ Kashe Yisu gigi o'ò bale fœ she nene. Ayambaræ næ ye na á ki ga tœ ye adœke: «Gõr: she ye, mbœræ tshe sœ kœna manda azœ dœ rawa.»

²⁴ Yisu kœgi adœke: «Endje vwa mæ kolœ fœ agbolo Israyele á endje sœ b̄ata apata á endje yiwa.»

²⁵ Kashe yashenæ asæmæ na æ gote ga utshu ye, yé æ pa adœke: «Gbozu, ti kane mæ ga lafo!»

²⁶ Yisu gi adœke: «Æ sœsæ dœ òtshonœ kœko kizirœ næ agbolo mbœræ kœko tœnœ va fœ ayavoro nene.»

²⁷ Yashenæ gi adœke: «Adjapu Gbozu, kashe ayavoro zi ndœma kœzirœ á yo tœ ama gbozu næ endje ga tshakudu ndaba kizirœ.»

²⁸ Yé Yisu gi fœ she adœke: «Yashe, kœyindæræ næ zœ gerœ waa! Æ mbœræ tœtœ endje fœ bœ b̄ata á bœ yindœ næ.» Yé ngbewo, yawuru næ ye kæshe pe dœ lœkœnœ asæmæ ye.

*Yisu she azu indiri egeræ ungu adanga
(Wu 6a tæ Mar 7.31)*

²⁹ Yisu wuta læ ogonœ asæmæ yé æ ro ga tœ mangu egerœ ungu adanga læ Galilayi. Tshæ ò ga pa kaga yé æ sœ ga ati.

³⁰ Azu ndjoro na ga ndœ ye. Endje na dœ azu á ada endje ndi, dœ aayibula, dœ aayi vviriti, dœ aayi bitu, dœ pe anga aayi koõba ndjoro. Endje katœ endje ga utshu Yisu, yé á tshe she endje.

³¹ Azu katœ ama endje ti òsõ lœkõ á endje wu aayi bitu kœpa o'ò; dœ azu á endje ndi, kæshe tœnœ; dœ azu á ada endje ndi, kœna ana; dœ pe azu á ala endje bu, á tetœ kœwu osho. Yé á azu kõ donga mokõ næ Ndjaba næ Israyele.

*Yisu to kœzirœ fœ azu kutu vana
(Wu 6a tæ Mar 8.1-10)*

³² Yisu e ayambaræ næ ye, æ pa fœ endje adœke: «Oyo azunœ asœ ka mœ waa, gbambanœ nene, endje mbœræ olo votõ dœ mœ, yé endje gugu dœ kœzirœ nene. Mœ yiyindœ kœgi endje dœ ogo nene: Ete nene, endje mbombo tœ ala awa ye.»

³³ Ayambaræ pa fœ she adœke: «A gbõ mã rœgo læ kpagagashonœ asœke kpœta yeka á kœto fœ endje á endje kœzi, á kœle endje a?»

³⁴ Yisu yu endje adœke: «'E sœ dœ mapa koto o?» Endje gi fœ she adœke: «Mindu dœ bisha dœ pe a'eara ageatshalangu teasho.»

³⁵ Yé á tshe kœpa fœ ukpulu azunœ asœmæ adœke endje læ ga tœ osho.

³⁶ Tshe sœ mapa mindu dœ bisha dœ pe ageatshalangunœ æ donga Ndjaba, æ ko fœ ayambaræ, yé á ayambaræ kœkurutshelœ næ tœ ukpulu azunœ.

³⁷ Uzu dœ uzu zi œrr œ le she kpœtœ ama ogo næ ye. Ayambaræ rõ ama udu rœgo á sœpe ga læ kingi mindu dœ bisha (7).

³⁸ Andaa, azu á endje zi lima œrœnœ sœ ayakoshe kutu vana, endje didi ayashe dœ agbolo nene.

³⁹ Manda kœgi azu gangba endje, Yisu ò ga læ egerœ agba yé æ ro ga læ ogo Magadane.

16

*Afarisayi œdœ Asadukayi yøndœ
ambárá afá bale 6a ndœ Yisu*

(Wu 6a tæ Mar 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Afarisayi dœ Asadukayi na ga ndœ Yisu œ tetœ kœgi uku ga tœ awa ye. Endje yu she adœke tshe ma anga ambárá afá tœ kœma adœke œ to 6a lafo.

² Yisu gi fœ endje adœke: «Dœ adila, 'e sœ kœpa adœke: "Yavuru œ ni nene, mbœræ tshalafo sœ tshœe."»

³ Yé pe dœ amazi tuu, 'e sœ kœpa adœke: «Kpeshœke yavuru œ ni zœ, mbœræ tshalafo bu shoshosho." Ataa 'e wusœ kœpandœ mara á tshalafo sœ dœ tœnœ ye, kashe 'e lili kœpandœ ambárá næ œrœ næ tshakpesheke asœ nene.

⁴ Azu næ tshakpesheke á endje dœ aekpe azu yé á zazatœ endje fœ Ndjaba nene, sœ kœyøndœ ambárá! Kashe endje wu anga angbi ambárá bale nene, kolœ œnœ Yona œ ka ye. Manda næ, tshe katœ endje ti kpœtœmæ yé œ ro daye.»

*Kœyisæræ næ Afarisayi œdœ Asadukayi
(Wu 6a tæ Mar 8.14-21)*

⁵ Lœkõ kœzu ayambarœ ga itshi kota, œndœ kœko kœzirœ djerœ endje ye.

⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ala 'e gbõ dœ òyõ kœsuku mapa næ Afarisayi dœ pe Asadukayi kane.»

⁷ Ayambarœnœ te lima tœ kœpa ugurutœ endje adœke: «Tshe sœ kœpa ataa mbœrœ á a nana dœ mapa nene.»

⁸ Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ næ endje, yé æ pa fœ endje adœke: «'E' e dœ azu á kœyindærœ næ 'e sœ teasho, mbœrœ gadœ á 'e sœ kœyutœ 'e ugurutœ 'e adœke 'e gugu dœ mapa nene a?»

⁹ Ærrr kpesheke, 'e wuwu damba sœ œrœ nene a? Ændœ mapa mindu á 'e kurutshelœ næ tœ azu kutu mindu (5.000) œdœ kingi kotoo á 'e ko lima dœ udunœ, djerœ 'e ye a?»

¹⁰ (Endœ mapa mindu dœ bisha (7) á 'e kuru lima tshelœ nœ tœ azu kutu vana œedœ kingi kotoo á 'e ko lima dœ udunœ, djerœ 'e ye a?)

¹¹ Mbœrœ gadœ á 'e wuwusœ nœ adœke mœ scœœ lima kœpa o'o tœ mapa fœ 'e nene lœkœ á mœ scœ lima kœpa fœ 'e adœke: Ala 'e gbœ tœ œyœ kœsuku mapa nœ Afarisayi dœ Asadukayi a?)

¹² Yé á ayambarœnœ kœwusœ nœ adœke tshe papa o'o tœ upu nœ kœscœ dœ gbœdjela tœ œyœ kœsuku mapa nene, kashe tshe pa tœ kœyisœrœ nœ Afarisayi dœ pe Asadukayi.

Petro mindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu (Wu 6a tœ Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Lœkœ á Yisu yi kumu ye ga lœ ogo Sezaré, ogo gbozu Filipino, tshe yu ayambarœ nœ ye adœke: «Azu scœ kœpa má kotoo tœ upu nœ Gbolo nœ uzu a?»

¹⁴ Endje gi adœke: «Anga azu scœ kœpa adœke, œbœ kœdœ Yowane ayi kœza batisimu; anga endje scœ kœpa ndje adœke œbœ kœdœ Eliya; yé anga endje kpa scœ kœ pa œnœ endje adœke, œbœ kœdœ Yilimiya too anga ayi kœgbara o'o ugurutœ aayi kœgbara o'o liya.»

¹⁵ Yé Yisu kœyu endje adœke: «Yé ka e'e a, 'e scœ kœpa má œnœ 'e adœke œmœ kœdœ dœ?»

¹⁶ Shimu Petro za o'o yé á gi adœke: «œbœ kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba nœ soro.»

¹⁷ Yisu kœpa fœ she adœke: «Yanga nœ zœ, Shimu gbolo nœ Yona, mbœrœ œ dœdœ œkœ dœ indji dá pandœ o'o ascœ fœ bœ nene, kashe Aba mœ á tshe scœ 6a lafo dá pandœ nœ.

¹⁸ Yé œmœ, mœ scœ kœpandœ nœ fœ bœ adœke œbœ kœdœ Badja, ga pa badjanœ ascœmœ dá mœ mœ bala Ikrizia nœ mœ, yé kuzu œ scœ bala dœ gbœgbœ ga pa Ikrizianœ nene.

¹⁹ Mœ za bala herela nœ Ogo gbozu nœ tshalafœ fœ bœ; œrœ kœ á bœ i ga tœnœ 6a pa œshœ, Ndjaba œ i ndje ga tœnœ 6a lafo; œrœ kœ á bœ wvara tshelœnœ 6a pa œshœ, Ndjaba œ wvara ndje tshelœnœ 6a lafo.»

²⁰ Manda nœ, Yisu kœkœ lima ayambarœ nœ ye dœ œgbœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale adœke œne kœdœ Kristu nene.

Yisu pandœ o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye (Wu 6a tœ Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Kœto kpœtœ lœkœnœ ascœmœ, Yisu Kristu tetœ kœpandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «œ li adœke mœ ro ga lœ Yerusaleme yé œ wu œrœ kanga waa tshakane agbozu Ikrizia, agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa yekane. Endje wo mœ, yé manda olo voto, Ndjaba œ she mœ lœ akuzu.»

²² Yé Petro gi she ga indirinœ yé œ tetœ kœgbagbara she adœke: «Gbozu, Ndjaba œ

gbœndœ zœ lœnœ ye! (Ercœ ataa œ wuta ga tœ zœ nene.»

²³ Kashe Yisu fatœ yé œ pa fœ Petro adœke: «Gitœ zœ tœ mœ, Satana! œbœ kœdœ uzu nœ kœza o'o ga pa mœ adœke mœ te. Gbetshelœ nœ zœ lili dœ œnœ Ndjaba bale nene, kashe œ li dœ œnœ azu.»

²⁴ Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «œdœ uzu kœyindœ kœna manda mœ, œ li adœke tshe wvaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye yekœ á kœna manda mœ.

²⁵ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe scœ dœ ogo kœscœ dœ soro œ tshu ye; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ, œshe dá scœ dœ soro.

²⁶ Ataa uzu kœgbœ œrœ tshapashœ ascœke kœ gbaa, œ scœ dœ she kotoo 6ata á soro ye ndi a? (Ercœ gadœ dá tshe ka á kpa yœ dœ soro ye a?)

²⁷ Gbolo nœ uzu œ kwa bala tœ ye awa bale dœ aandjelu nœ ye lœ mokœ nœ Abanœ, yé tshe gi bala fœ uzu dœ uzu liaka akwa tshelœ ye.

²⁸ Mœ scœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, ugurutœ 'e á 'e scœ ascœ, anga 'e œ tshu nene utshu kœwu Gbolo nœ uzu kœna 6ata gbozugo.»

17

Yisu fatœ ye dœ ala ayambarœ nœ ye (Wu 6a tœ Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Manda olo mindu dœ bale, Yisu za Petro, Jake œdœ pe ayancœ dœ Yowane po tœ ye, œ gitœ ye dœ endje ga indirinœ ga pa egerœ kaga.

² Tshe fatœ ye dœ ala endje; tshatshu ye tetœ kœtshi tœnœ 6ata œbœ, lœba ye wuta tœ imbinœ urrr 6ata ishiri osho.

³ Ngbewo, Eliya œdœ Moyize wuta ga utshu endje, yé œ scœ kœpa tshama endje dœ Yisu.

⁴ Petro pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, œ scœ dœ œtshœnœ adœke a lœ kpœke. œdœ bœ kœyindœ nœ, mœ ma anda tande voto: Bale fœ bœ, bale fœ Moyize œdœ bale ndje fœ Eliya.»

⁵ Tshe scœpe damba kœpa 'o atake, trale ondro jercœ ga pa endje, yé anga tshama wu 6a lœnœ adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa, mœ za yanga nœ mœ djigi ga ndœ ye. 'E dji she!»

⁶ Lœkœ á ayambarœ dji tshamanœ ascœmœ ataa, awa litœ endje kpakpakpa yé endje yo ga ati œ fa tshatshu endje ga tœ œshœ.

⁷ Yisu na ndoo dœ endje œ turutœ endje yé á pa adœke: «'E alafo, 'e scœœ dœ awa nene.»

⁸ Kœmesho ga lafo atake, endje wu kolœ Yisu kuti ye.

⁹ Bata endje sœ lima kœerœ kaga, Yisu kœ endje adœke: «'E papandœ œrœ kœ á 'e wu asœke fœ uzu bale nene, œerrr ga tœ adœke Gbolo nœ uzu she lœ akuzu yekane.»

¹⁰ Yé ayambarœ nœ ye yu she adœke: «Mbœrœ gade á ayi kœyisœ awa akwa pa lima adœke Eliya œ na utshunœ yekane a?»

¹¹ Tshe gi fœ endje adœke: «Adjapu, Eliya œ na utshunœ mbœrœ kœguma œrœ kœkœ.»

¹² Kashe mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Eliya na 6a lima ye, yé azu yiyindœ ye nene, kashe endje mbœrœ fœ she œneke kœ á endje yi lima ndœ nœ. Awa bale ndje endje mbœrœ œrœ kanga fœ Gbolo nœ uzu.»

¹³ Yé á ayambarœ nœ ye kœwusœ nœ adœke, tshe sœ lima kœpa o'ónœ fœ œne tœ Yowane ayi kœza batisimu.

*Yisu she gbolo á tshe sœ dœ ekpe ishiri
(Wu 6a tœ Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Lœkœ á endje wuta lima ndoo dœ ukpulu azu, anga yakoshe bale na ga ndœ Yisu, œ gote dœ matshukuda ye ga utshu ye á pa adœke:

¹⁵ «Gbozu, wu oyo gbolo yakoshe nœ mœ. Tshe sœ dœ kœba œkœ á sœ ndœ kœka she waa, œ geta she kpala kpala ga tawo too ga langu.»

¹⁶ Mœ na dœ she fœ ayambarœ nœ zœ, kashe endje lili tœ kœshe she nene.»

¹⁷ Yisu kœpa adœke: «'E' e kœdœ aekpe azu, yé 'e gugu dœ kœyindœrœ nene! Mœ kpa sœpe dœ 'e œerrr manda olo koto yekane a? Mœ kpa ru lœsu mœ mbœrœ 'e manda olo koto o? 'E na dœ gbolonœ fœ mœ ga mœ.»

¹⁸ Yisu nga fœ ekpe ishirinœ; tshe wuta lœ gbolonœ yé á tshe kœshe pe dœ lœndœnœ asœmœ ye.

¹⁹ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ Yisu, yé á yu she yaa adœke: «Yé ká a'a, mbœrœ gade á 'a lili má œenœ 'a kœgœrœ ekpe ishirinœ nene a?»

²⁰ Yisu pa fœ endje adœke: «Mbœrœ kœyindœrœ nœ 'e sœ teasho. Mœ sœ kœpa tœnœ dœ 'e dœ adjapu, œdœ anga œbœ bale 'e kœsœ dœ kœyindœrœ á sœ dœ egerœnœ 6ata ele yœ á i'irinœ kœdœ mutarde, 'e pa fœ kaga asœke adœke: «Aafo kpœke œ tœ 6a e», kaga œ mbœrœtœ ye liakanœ ye. Erœ bale á sœ dœ sharapu 6a ndœ 'e œ gugu nene. [

²¹ Kashe kolœ lœ awa nœ avwala œdœ lœ œnœ kœyotshelœma dá endje li kœgœrœ dœ mara ekpe ishirinœ asœke.]»

*Yisu kpa pa o'o kuzu œdœ kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)*

²² Anga œbœ bale, ayambarœ ngbœ 6a lima tœ endje 6a lœ ogo Galilayi, Yisu pa fœ endje adœke: «Endje ka Gbolo nœ uzu ga tshaabrœ azu;

²³ endje wo she yé manda olo voto, Ndjaba œ she she lœ akuzu.» Ayambarœ nœ ye sœ lima dœ oyo waa.

Yisu dœ Petro yœ lapo

²⁴ Őlœ á endje li ga lœ Kaparnawumu, azu á endje ka lapo 6a lœ Tepelo na ga ndœ Petro, yé á pa fœ she adœke: «Gbozu nœ 'e œ yœ lapo nœ Tepelo nene a?»

²⁵ Petro gi adœke: «œ, tshe yœ ye.» Őlœ á Petro yi kumu ye ga sœnda, Yisu yu she adœke: «Gbetshelœ nœ zœ kœdœ gade Shimu? Adœ dá yœ walaka lapo nœ agbozugo nœ tshapashœ a? Agbolo nœ endje too anga angbi azu?»

²⁶ Petro gi adœke: «Angbi azu.» Yé Yisu kœpa fœ she adœke: «Agbolo nœ endje yœyœ ka nene.

²⁷ Kashe a yœ œnœ azœ ye, mbœrœ á kœzaza œkœ fœ azunœ asœ nene. Mbœrœ tœnœ, na ga la kota œ vwi ngada; ali ageat-shalangu á fœ dœ she, a tshelœma ye, fœ gbo langere ngendja lœnœ. Za œ gu dœ tœnœ, œ za fœ endje mbœrœ mœ œdœ pe fœ.»

18

Uzu á tshe ropa azu kœ 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafœ

(Wu 6a tœ Mar 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Dœ lœndœnœ asœmœ, ayambarœ nœ Yisu gitœ endje ga indiri ye, yé á pa fœ she adœke: «œdœ dá ropa azu kœ 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafœ a?»

² Yisu e anga gbolo œ za she tœ ga ugurutœ endje

³ yé œ pa adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ 'e kœyayapatœ 'e yé á sœ 6ata aya gbolo nene, 'e li bala ga lœ Ogo gbozu nœ tshalafœ nene.

⁴ Ataa, tsheneke á tshe mbœrœtœ ye 6ata aya gbolonœ asœ, œshe dá ropa azu kœ 6a lœ Ogo gbozu nœ tshalafœ.

⁵ Uzu á tshe za osho kœsœ fœ gbolo lœ i'iri mœ 6ata tsheneke asœ, za osho kœsœ fœ mœ dœ tœ mœ ye.

Ūgbo kœmi upu

(Wu 6a tœ Mar 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ «Kashe uzu á tshe mbœrœ adœke anga aya gbolo bale ugurutœ agbolo asœke á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, li ga lœ ekperœ, œ li adœke endje du egerœ badja ga lœ igi ye, œ na dœ œ geta she ga la egerœ ungu.

⁷ Oyo nœ azu tshapashœ á endje sœ kœmbœrœ adœke azu li ga lœ ekperœ! œ li adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje, kashe oyo nœ uzu neke á yanganœ œ te mbœrœ she.

⁸ œdœ kane zœ too ada zœ dá sœ kœmbœrœ adœke fœ te, wa œ ko va e zara tœ zœ; œ li dœ œtshœnœ mbœrœ fœ adœke fœ li ga lœ adja soro dœ kane zœ bale too dœ ada zœ bale, tœ œsœnœ adœke fœ sœpe dœ kane zœ bibisha œdœ pe ada zœ bibisha yé endje vwi fœ ga lœ kudu owo á ru nene.

⁹ Yé cædæ ala zœ kœwva 6œ ndœ ekperœ, vwata yé œ za vwi'i zara tœ zœ, œ li dœ ɔshɔnœ mbœrœ 6œ adœke 6œ li ga lœ adja soro dœ ala zœ bale, tœ œsœnœ adœke 6œ sœpe dœ ala zœ bibisha yé endje vwi 6œ ga lœ kudu owo nœ lifelo.»

¹⁰ «Ala 'e gbɔ adœke 'e kœgugu œsœ anga gbolo bale ugurutœ aya agbolo asœke nene. Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e, aandjelu nœ endje sœ ɔɔ dœ ɔɔ indiri Aba mœ á tshe sœ 6a lafo. [

¹¹ Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu na ndœ kœshe azu á endje sœ lima lœ djingili.]

Pata á tshe yiwa

(Wu 6a tœ Luk 15.3-7)

¹² «'E gbe œnœ 'e koto o? (E dœ anga uzu kœsœ dœ apata kama bale (100), yé anga bale lœ ugurutœ endje kœyiwa, ataa tshe katœ udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ minu dœ amanœ vana (99) 6a pa kaga, ndœ kœna kœpara tsheneke tshe bale á tshe yiwa asœmœ nene a?

¹³ (E kœsœ adœke tshe gbɔ she, mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, tshe sœ dœ yanga ye kœropa udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ minu dœ amanœ vana (99) á endje yiyiwa nene asœmœ.

¹⁴ Awa bale, Aba 'e á tshe sœ 6a lafo asœmœ, yiyindœ nœ adœke anga gbolo bale ugurutœ aya agbolonœ asœmœ yiwa nene.»

Kœgi aya zœ á tshe sœ lœ djingili ga tœ ɔshɔ awa

¹⁵ «(E dœ anga aya zœ kœmbœrœ ekperœ ga tœ zœ, na ga ndœ ye kutu zœ œ gbagbara she tœ ekperœ á tshe mbœrœ, œdœ tshe kœdji 6œ, dá tshe kpa wuta aya zœ.

¹⁶ (E dœ tshe kœdjidi 6œ nene, kpa za anga uzu bale too bisha ga ndœ zœ yeka á 'e kœwa o'onœ “mbœrœ œ li adœke atimu bisha too vɔtœ yindœ o'onœ yekane.”

¹⁷ (E dœ tshe kœvwaratœ ye ndœ kœdji endje, pandœ nœ ga lœ Ikrizia, yé tshe kœdjidi ndje azu Ikrizia nene, za she 6ata angbi uzu too 6ata ayi kœka lapo.

¹⁸ «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: (E œ kɔ á 'e i ga tœnœ pa ɔshɔ asœ, endje i ndje ga tœnœ 6a lafo; yé œ œ kɔ á 'e vvara tshelœ nœ pa ɔshɔ asœ, endje vvara ndje tshelœ nœ 6a lafo.

¹⁹ «Mœ kpa sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ azu bisha ugurutœ 'e pa ɔshɔ kœpa upu ama endje bale ndœ kœyondœ œrœ gade, Aba mœ 6a lafo œ to œrœnœ asœmœ fœ endje ye.

²⁰ Gbambanœ nene, osho á azu bisha too vɔtœ œ ngbɔtœ endje ga tœnœ dœ i'iri mœ, mœ sœ ugurutœ endje zœ.»

Ayi akwa á tshe vwaratœ ye Kœdjærœndœ ekperœ nœ ayanœ

²¹ Ataa, á Petro na ga ndœ ye á yu she adœke: «Gbozu, œdœ aya mœ kœmbœrœ ekperœ fœ mœ, mœ djærœndœ ekperœnœ awa kotoo? (Errr ga tœ awa minu dœ bisha a (7)?)»

²² Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ papa fœ 6œ adœke awa minu dœ bisha nene, kashe œrrr ga tœ awa zazu vɔtœ dœ ndjokpa awa minu dœ bisha.

²³ Ogo gbozu nœ tshalafo œ sœ bala kolœnœ ataa: (E sœ 6ata anga gbozugo bale á tshe yi lima ndœ kœtœndœ o'o tœ upu nœ kuda nœ ye dœ ayi akwa nœ ye.

²⁴ Tœ ali nœ, endje na dœ anga ayi akwa á tshe sœ dœ kuda nœ ye tɔpanœ kpuru fœ she.

²⁵ Bata á tshe sœsœ lima dœ œrœ bale ndœ kœgi tœnœ nene, gbozunœ za awa adœke endje za she yɔ œrœ dœ awonœ, agbolo nœ ye, œdœ ndje pe dœ œrœ kɔ á tshe sœ dœ tœnœ lœ okoro kuda nœ ye.

²⁶ Ayi akwanœ gote ga tœ ada ye, œ di tshelœma ye fœ she adœke: “Gbozu, sœ dœ ugu lœsu ga ndœ mœ, yé mœ gi fœ 6œ para zœ.”

²⁷ Oyo za gbozu nœ ayi akwanœ, tshe katœ ye adœke tshe gu zœ yé œ katœ kuda nœ ye lœ kumu ye ti ye.

²⁸ «Kœwuta ayi akwa asœmœ atake, tshe togba dœ anga yanganœ á tshe sœ dœ kuda nœ ye teasho lœ kumu ye; tshe za ɔngɔɔ yanganœ kperœ ndœ kœwo she dœ kœpa fœ she adœke: “Gi kuda nœ mœ fœ mœ.”

²⁹ Ayi akwa nganœ sœmœ kœgote ga tœ ada ye, yé œ di tshelœma ye fœ she dœ kœpa adœke: “Sœ dœ ugu lœsu ga ndœ mœ, mœ gi fœ 6œ zœ.”

³⁰ Kashe tshe vwaratœ ye, yé ga pa nœ tshe na dœ she œ za she vwi ga lœ anda kánga ndœ kœkate adœke tshe gi kuda nœ œne yekane.

³¹ Kœwu œrœ á tshe mbœrœ asœmœ ataa, œ za oyo tœ lœsu ayi akwa anganœ, yé endje na œ pandœ œrœ kɔ á ro asœmœ fœ gbozu nœ endje.

³² Yé gbozu e she, á pa fœ she adœke: “Ekpe ayi akwa, mœ katœ kuda nœ mœ lœ kumu zœ ti kɔ mbœrœ á 6œ di tshelœma zœ fœ mœ.

³³ (E 6œ ndje, 6œ lili má ndœ kœwu oyo ayi akwa nga zœ 6ata á œmœ dœ tœmœ mœ wu oyo zœ nene a?”

³⁴ Oko za gbozu, tshe za she vwi ga lœ anda kánga ndœ kœkate ndje adœke tshe kœgi kuda nœ œne kɔ fœ œne yekane.»

³⁵ «Ataa, Aba mœ 6a lafo œ mbœrœ bala mara œrœnœ asœmœ fœ 'e, œdœ uzu dœ uzu ugurutœ 'e kœdjærœndœ ekperœ nœ ayanœ dœ lœsu ye bale nene.»

19

Kœyisœrœ tœ upu nœ kændjotshelœ totœ œdœ kœsœ angara

(Wu 6a tœ Mar 10.1-12)

¹ Ǿ á Yisu katœ kæmindœ upu asœmœ, tshe gitœ ye lœ Galilayi ndœ kœro ga lœ ogo Yuda 6a kele ungu Yordane.

² Azu ndjoro na manda ye, yé 6a zœ tshe sœ kœshe endje.

³ Anga Afarisayi na ga ndœ ye dœ gbetshelœ nœ kœgi uku ga tœ awa ye, yé á yu she adœke: «E li dœ yakoshe kovwaratœ ye tœ awonœ lœ upu kœ a?»

⁴ Tshe gi fœ endje adœke: «E didi lima œneke á endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke, lœ kœmbœrœ œrœ ga pa osho asœke, Ndjaba mbœrœ lima yakoshe œdœ yashe nene a?»

⁵ Manda nœ, tshe pa adœke: Mbœrœ tœnœ ataa á yakoshe œ katœ abanœ dœ ayinœ ti, á sœ ga tœ œsœnœ dœ awonœ, yeka á endje bisha œ wuta undu uzu tshebile.

⁶ Ataa, endje kpa sœsœ azu bisha nene kashe undu uzu tshebile. Kaka adœke uzu ndjondjotshelœ œneke á Ndjaba ngbœ6a ga tœ nœ nene.»

⁷ Endje pa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á Moyize za lima awa adœke yakoshe su mbeti kœkurutshelœ totœ ga tshakane yashe lœkœ á tshe kœkatœ ye ti á?»

⁸ Yisu gi fœ endje adœke: «Moyize za lima awa ndœ kœkatœ awo 'e ti mbœrœ agbœ losu nœ 'e, kashe utshunœ œ sœsœ lima ataa nene.

⁹ Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e adœke, œdœ uzu kœkatœ awonœ ti, á kœdœdœ tœ upu nœ anga budu nene, á tshe kpa to anga angbi yashe, tshe sœ kœpara awo uzu.»

¹⁰ Ayambarœ kœpa fœ she adœke: «Edœ upu nœ kœtotœsho nœ yakoshe dœ yashe kœsœ ataa, ádá nœ kœtotœsho gugu nene.»

¹¹ Yisu gi fœ endje adœke: «E dœdœ uzu kœ dá dji tshelœ kata o'o asœ nene, kashe kœœ endjeneke á Ndjaba za awa fœ endje.

¹² Gbambœnœ nene, ádá á azu œ vwaratœ endje kœto ayashe sœ ndjoro: Endje zu anga azu dœ kœ6a kutshu; anga kœsœ angara to tshakane azu; yé anga azu yiyindœ kœto ayashe nene mbœrœ kœpara Ogo gbozu nœ tshalafo. Uzu á tshe li kœdji tshelœkata o'o asœke kœ, kaka tshe dji!»

Yisu to kane ye ga pa agbolo

(Wu 6a tœ Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Azu na dœ agbolo fœ Yisu adœke tshe to kane ye ga pa endje kashe ayambarœ nœ ye sœ lima kœgeta endje.

¹⁴ Yisu pa adœke: «E katœ agbolo endje na ga ndœ mœ, 'e kœkœ endje nene mbœrœ Ogo gbozu nœ tshalafo sœ mbœrœ azu á endje lœ 6ata endje.»

¹⁵ Yé manda kœto kane ye ga pa endje, tshe gitœ ye kœœtœmœ ye.

Gbolo modo ayi kœgbœrœ

(Wu 6a tœ Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Anga uzu bale na ga ndœ Yisu, yé œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, otshœrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ yeka á kœgbœ soro neke á ka nene a?»

¹⁷ Yisu kœpa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœyœ mœ pa otshœrœ a? Kolœ Ndjaba kuti ye dá dœ otsho uzu. Edœ 6œ kœyindœ kœgbœ soro, gbœndœ awa o'o ama Ndjaba.»

¹⁸ Tshe yu Yisu adœke: «Eneketa a?» Yisu gi fœ she adœke: «Bœ wo uzu nene, 6œ para awo uzu nene, 6œ zi angba nene, 6œ wa o'o dœ wala ga pa uzu nene.

¹⁹ Li œsœ aba zœ dœ ayi zœ, yé 6œ yindœ yanga zœ 6ata á fœ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

²⁰ Gbolo modonœ gi fœ she adœke: «Erœnœ asœmœ kœ, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ liakœnœ zœ. Erœ gadœ dá kpa sœpe adœke mœ mbœrœ a?»

²¹ Yisu pa fœ she adœke: «Bœ kœyindœ kœsœ ndjii tœ ala Ndjaba, gu œ ka œrœ nœ zœ, œ kurutshelœnœ tœ aayi oyo, yé 6œ gbœ bala kœgbœrœ 6a lafo. Manda nœ, fatœ zœ œ na manda mœ.»

²² Manda o'onœ asœmœ, tshe gu dœ oyo tœ ye, mbœrœ tshe sœ lima dœ œrœ waa.

²³ Yé Yisu kœpa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e, œ sœ tœ œgbœnœ bala tœ ayi kœgbœrœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ tshalafo.

²⁴ Yisu kpa pa fœ endje adœke: E gbœgbœ adœke agea á i'iri ye kœdœ shamo li tœlœ ogoro imbili. Kashe œ kpa gbœ kœrosœ nœ adœke ayi kœgbœrœ li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

²⁵ Kœdji o'onœ asœmœ ataa, ayambarœ katœ ama endje ti œsœ, yé œ pa adœke: «Atamœ, uzu dœ dá li kœshe tœnœ a?»

²⁶ Yisu tondœ endje, yé œ pa fœ endje adœke: «Ba tœ azu, œ li nene; kashe 6a tœ Ndjaba, œrœ kœ li ye.»

²⁷ Yé Petro kœza 'o, á kœpa fœ she adœke: «Wu kane, 'a katœ œrœ nœ 'a ti kœ á na manda zœ asœ; œ sœ bala dœ a'a koto o?»

²⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke: Ǿ á Ndjaba kpa mbœrœ tshandœ œrœ kœ tœ tafonœ, olo á Gbolo nœ uzu œ sœ ga lœ ngande mokœ nœ ye ndœ kœwa ngbanga, e'e á 'e na lima manda mœ, 'e sœ ndje ga pa ngande tshagbozu mokœ ndjokpa dœ bisha ndœ kœwa ngbanga pa mara azu Israyele ndjokpa dœ bisha.

²⁹ Yé uzu kœ á tshe katœ anda nœ ye, dœ aayanœ, ayingœnœ, abanœ, aayinœ, agbolo nœ ye, kindi nœ ye ti mbœrœ i'iri mœ, tshe kpa gbœ œrœ kœropœnœ ye, tshe gbœ ndje soro nœ waa dœ waa.

³⁰ Azu ndjoro á endje sœ utshunœ, endje sœ bala tœ ndɔngɔlɔnœ, yé endje nœ ndɔngɔlɔnœ œ te bala azu nœ tshatshunœ.»

20

Ayi akwa 6a læ kindi vinu

¹ «Kœgbo Ogo gbozu nœ tshalafo sœ ɓata anga gbozu akwa, á tshe wuta dœ amazi kœpara aayi akwa nœ tshelœ kindi vinu nœ ye.

² Tshe djitœ ye dœ endje dœ ɔtshɔnœ pa denari* bale á li adœke endje gbɔ dœ ɔlɔ bale, yeka á vwa endje ga læ kindi vinu nœ ye.

³ Kœwuta she dœ ada ɔlɔ mindu dœ vana utshu kækpi ɔlɔ, tshe wu anga azu, endje sœ gbambanœ,

⁴ tshe pa fœ endje adœke: “E'e ndje, 'e na ga læ kindi vinu nœ mœ, mœ to ndje ngendja á li dœ ɔlɔ bale fœ 'e.”

⁵ Endje ro ndje da ye. Tshe kpa wuta dœ kækpi ɔlɔ œdœ dœ ada ɔlɔ votɔ manda kækpi ɔlɔ, œ pa kolœnœ ata fœ anga azu á tshe gbɔ endje.

⁶ Kœwuta ga pa œrœ noé ada ɔlɔ mindu dœ adila, tshe kpa wuta ndje, œ kpa gbɔ anga azu á endje sœ ndje 6a zœ yé œ pa fœ endje adœke: “Mbœrœ gadœ dá 'e sœ kœke œrr kpii á mbœmbœrœ akwa nene a?”

⁷ Endje gi fœ she adœke: “Uzu bale zaza akwa fœ 'a nene.” Gbozu akwanœ kœpa fœ endje adœke: “E'e ndje, 'e na ga læ kindi vinu nœ mœ.”

⁸ «Kœwuta ga tœ umbru osho, ayengɔ kindi vinunœ pa fœ kapeta adœke: “E ayi akwanœ para dœ œ ko ngendja tshangba akwa nœ endje fœ endje, kœto tœ endjeneke á mœ e endje tœ ndɔngɔlɔnœ asœmœ œrr ga tœ endjeneke á mœ e má endje utshunœ.”

⁹ Azunœ ada ɔlɔ mindu nœ adila na œ gbɔ uzu dœ uzu denari bale.

¹⁰ Kœwuta ga tœ azu á endje na má utshunœ, endje gbe œnœ endje adœke œne dá gbɔ tɔpanœ kpuru; kashe endje gbɔ ndje uzu dœ uzu denari bale.

¹¹ Lɔkɔ á endje gbɔ ngendjanœ, endje te lima tœ kœpulœma endje tœ ayengɔ kindinœ.

¹² Endje pa lima adœke: “Aayi akwa á endje na manda nœ, endje mbœrœ akwa kolœ manda ada ɔlɔ bale, 6œ to ngendja fœ endje awa bale dœ 'a á a wu oyo œrr kpii tshakudu ɔlɔ dœ kœwoshol!”

¹³ Kashe tshe gi fœ anga bale ugurutœ endje adœke: “Yanga mœ, mœ mbœmbœrœ ekperœ fœ 6œ nene, a djidjimatœ azœ dœ mœ tœ denari bale læ ɔlɔ bale nene a?”

¹⁴ Za œneke á sœ tshakane zœ asœmœ, œ gu dœ tœnœ zœ. Mœ yindœ kœto ngendja fœ uzu á tshe na tœ ndɔngɔlɔnœ asœmœ awa bale dœ 6œ.

¹⁵ Œ lili dœ mœ kœmbœrœ œneke á mœ yindœ nœ dœ œrœ nœ mœ nene a? Too 6œ sœ dœ uku ga tœ mœ mbœrœ á mœ sœ dœ ɔtsho lœsu a?”

¹⁶ Atamœ, azu á endje sœ tœ ndɔngɔlɔnœ œ wuta bala azu utshunœ; yé endjeneke á endje sœ utshunœ, œ wuta tœ ndɔngɔlɔnœ.»

Yisu kpa pandœ mara kuzu dœ pe kœshe nœ ye tœ awa votɔ

(Wu 6a tœ Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha (12) sœ lima kœro ga læ Yerusaleme, yé á tshe sœ kœpa fœ endje na tœnœ tœ awa adœke:

¹⁸ «'E wu, a sœ kœœ ga læ Yerusaleme, 6a tœ osho á endje ka Gbolo nœ uzu fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ fœ aayi kœyisœ awa akwa. Endje wa agbɔ ngbanga ga pa ye adœke endje wo she.

¹⁹ Yé œ za she fœ angbi azu mbœrœ á endje kœmœ she, á kœsœ she, á kœkuru she ga pa kurushi, yé manda olo votɔ Ndjaba œ she she læ akuzu.»

Kœyondœrœ nœ ayi agbolo yakoshe nœ Zebedayi

(Wu 6a tœ Mar 10.35-45; Luk 22.25-27)

²⁰ Awo Zebedayi na ga ndœ Yisu dœ agbolo yakoshe nœ ye bisha, œ gote ga utshu ye mbœrœ kœyondœ œrœ bale.

²¹ Yisu yu she adœke: «'Bœ yindœ gadœ?» Tshe pa fœ Yisu adœke: «Mœ ki ga tœ zœ, 6œ kœgu bala ga læ ogo tshagbozu nœ zœ, læ agbolo yakoshe nœ mœ bisha asœke, za anga bale ga tœ kuni zœ, yé anga bale ga tœ gele zœ.»

²² Yisu gi adœke: «'E wuwusœ œrœnœ á 'e esho ndœnœ asœmœ nene. Adja 'e li kœndjo ungu læ yashi nœ œrœ kanga á mœ ndjo bala ye a?» Endje pa fœ Yisu adœke: «'A li dœ tœnœ ye.»

²³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Adjapu, 'e ndjo ungu læ yashi œrœ kanganœ á mœ ndjo ye. Kashe tœ kœza awa fœ uzu kœsœ ga ati ga pa kuni mœ too ga pa gele mœ, asœmœ lili dœ mœ nene. Mbœrœ tœnœ kœdœ osho á sœ fœ endjeneke á Aba mœ guma endje.»

²⁴ Udu ayambarœnœ ndjokpa dji o'onœ ataa œ tetœ kœsœ ókɔ ga tœ aayazu bisha, Ajake dœ Yowane.

²⁵ Kashe Yisu e endje œ pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke agbozu sœ kœko azu ogo dœ œgbɔ ga tshakudu tshagbozu nœ

* 20.2 Denari kœdœ ngendja tshangba akwa nœ ɔlɔ bale á uzu mbœrœ.

endje, yé agboro azu sœ kœma gbɔgbɔ endje ga pa aaya azu.

²⁶ Ɛ lili adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje 6a ugurutœ 'e nene. Kashe œdœ anga uzu bale kœgbe kœsœ tœ egerœ uzu ugurutœ 'e, œ li adœke tshe fatœ ye tœ ayi akwa nœ 'e yekane.

²⁷ Yé œdœ anga uzu bale kœyindœ kœsœ utshunœ ugurutœ 'e, œ li adœke tshe dœ kanga nœ 'e.

²⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, Gbolo nœ uzu nana adœke azu mbœrœ akwa fœ she nene, kashe tshe na kœmbœrœ akwa fœ azu dœ pe ndje kœzatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœshe ukpu azu.»

Yisu she aayibula bisha

(Wu 6a tœ Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Lœkœ á endje sœ lima kœwuta lœ Yeriko, ukpulu azu te manda Yisu.

³⁰ Anga aayibula bisha sœ lima ga ati indiri awa. Kœdji adœke Yisu dá ro asœmœ, endje tetœ kœta rawa adœke: «Gbozu, ata Davidi, wu oyo 'a kane!»

³¹ Ukpulu azu sœ lima kœgbagbara endje adœke endje sœ koko, kashe endje kpa ta tshandœ rawanœ dœ agbɔ adœke: «Gbozu, ata Davidi, wu oyo 'a kane!»

³² Yisu ka, œ e endje, yé œ pa fœ endje adœke: «Ɛrœ gadœ dá 'e yindœ nœ adœke mœ mbœrœ fœ 'e a?»

³³ Endje kœpa fœ she adœke: «Gbozu, kolœnœ adœke ala 'a kœrɔ.»

³⁴ Yisu wu oyo endje, yé œ goro ala endje. Trale ala endje kœrɔ ye, yé endje te manda ye.

21

Yisu li ga lœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yow 12.12-19)

¹ Lœkœ á endje ndo dœ ongbo Yerusaleme œdœ dœ tshalakpi Betefaje, 6a pa gaga á i'irinœ kœdœ kaga œyɔ Olive, Yisu vwa anga ayambarœ nœ ye bisha utshunœ

² dœ kœpa fœ endje adœke: «'E na 6a lakpi á sœ utshu 'e 6a e. Kœli 'e tshendja, 'e wu aya ane* á endje du she kpœtœmœ dœ ayinœ, 'e vvara she œ gu dœ she fœ mœ.

³ Yé œdœ uzu kœpa o'ô fœ 'e; 'e gi fœ she adœke: «Gbozu dá gbe dœ she.» Yé ataa, tshe gi kane ye tœ ye katsha fœ 'e ye.»

⁴ Ɛ wuta ataa mbœrœ á o'ô á ayi kœgbara o'ô pa lima kœmbœrœtœ endje. Tshe pa lima adœke:

⁵ «'E pandœ nœ fœ yawuru nœ Siyona adœke:

Wu, gbozugo nœ zœ sœ kœna ga ndœ zœ. Tshe sœ kœna 6ata amba uzu. Tshe œ ga pa ayi ane,

œdœ ga pa ayancœ á tshe dœ aya agea nœ akwa.»

⁶ Ayambarœ ro œ mbœrœ œneke á Yisu pa tœnœ fœ endje.

⁷ Endje gu dœ ayi ane œdœ ayancœ, yé endje ko lœba nœ endje œ guma ga pa endje, á Yisu œ á sœ ga pa nœ.

⁸ Ukpulu azu ndjoro saka lœba nœ endje ga tœ ala awa; anga endje de lima ganea œyɔ, yé œ guma ga tœ awa.

⁹ Azu á endje sœ lima kœna 6a utshu ye dœ pe endjeneke á endje sœ lima kœna manda ye, sœ lima kœta rawa adœke: «Ozana nœ ata Davidi! Kaka Ndjaba to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ i'iri Gbozu! Ozana fœ Ndjaba á tshe sœ 6a lafo!»

¹⁰ Ɔlœ á Yisu li ga lœ Yerusaleme, tshelœ ongbo djigi turu, azu tetœ kœyu osho adœke: «Uzu de dá a?»

¹¹ Azu á endje na lima dœ Yisu gi adœke: «Ayi kœgbara o'ô Yisu dœmœ, uzu Nazarete, lœ ogo Galilayi.»

Yisu gœrɔ aayi kœka œrœ lœ Tepelo

(Wu 6a tœ Mar 11.15-19; Luk 19.45-48; Yow 2.13-22)

¹² Manda nœ, Yisu li ga lœ Tepelo, yé œ gœrɔ azu á endje sœ lima kœka œrœ dœ pe endjeneke á endje sœ lima kœyɔ œrœ kœ ga ushu. Tshe iwwi ndaba nœ azu kœyapa ngendja, œ geta ngande nœ aayi kœka ambepa.

¹³ Yé tshe pa fœ endje adœke: «Endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: «Anda nœ mœ œ dœ bala anda nœ kœza avwala, kashe 'e fa tœ wutu nœ aayi angba!»»

¹⁴ Aayibula dœ pe agbangevweta na ga ndœ Yisu 6a lœ Tepelo yeka á tshe she endje.

¹⁵ Agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe aayi kœyisœ awa akwa so ókó ndœ kœwu mara œrœ kœza uvuru osho á tshe sœ lima kœmbœrœ tœnœ dœ pe agbolo á endje sœ lima kœta rawa 6a lœ Tepelo adœke: «Ozana nœ ata Davidi!»

¹⁶ Yé endje pa fœ Yisu adœke: «'Bœ sœ kœdji œneke á endje pa asœ zœ a?» Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ dji ye, ataa 'e didi lima mbetinœ asœmœ nene a? Mbetinœ á pa adœke: «'Bœ mbœrœ dœ mara adœke œdœ agbolo dœ pe aayi mangɔ donga bœ.»»

¹⁷ Manda nœ, tshe katœ endje lœ ongbonœ asœmœ, œ gu kœlo 6a lœ Betani.

Yisu darandœ œyɔ fige

(Wu 6a tœ Mar 11.12-14,20-24)

¹⁸ Osho kœrɔ panœ dœ amazi, lœkœ á tshe sœ kœkwatœ ye ga lœ ongbonœ, ogo mi she.

¹⁹ Tshe wu anga œyɔ fige ndœ dœ ama awa, œ na ndœ dœ tœnœ, kashe tshe gbɔgbɔ elenœ bale nene, kolœ kakonœ. Yé

* 21.2 Ane kœdœ agea á aayi oyo 6a ndœ Ayuda sœ lima kœna dœ endje ndœ kœko kongba.

tshe pa fœ ɔyo figenœ adœke: «Bœ kpa le bale nene!» Trale, ɔyo figenœ asœmœ ɔro ye.

²⁰ Kœwu œerenœ ataa, ayambarœ katœ ama endje ti ɔso, yé œe yu Yisu adœke: «Kotoo trale á ɔyo fige asœke ɔro ata a?»

²¹ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœmindœ noœ fœ 'e dœ adjapu, œdœ anga ɔlo bale á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ yé á sœsœ dœ sharapu nene, 'e mbœrœ kolœ œerœ á mœ mbœrœ tœ ɔyo fige asœ nene, kashe œdœ 'e kœpa fœ kaga asœ adœke: “Gitœ zœ pœke dœ œ na œ te ga la egerœ ungu adanga”, œ mbœrœ ndje tœ endje liaka noœ.

²² Êrœ kœ á 'e yandœ noœ lœ avwala dœ kœyindœrœ, 'e gbo ye.»

Kœyu o'o tœ tshagbozu noœ Yisu

(Wu 6a tœ Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ ɔlo á tshe li ga lœ Tepelo, agbozu tshapa angana Ndjaba dœ pe agbozu Ikriaia na ga ndœ ye ɔlo á tshe sœ kœyisœ œerœ, á yu she adœke: «Bœ gbo awa kœmbœrœ akwa noœ zœ asœke kpœta a? Êdœ dá za awa kœmbœrœ akwa ata fœ 6œ a?»

²⁴ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ yindœ kœyu 'e dœ o'o bale, œ kœsœ adœke 'e gi o'o fœ mœ gbá yekane á mœ kœyisœ osho á mœ gbo awa kœmbœrœ dœ œerenœ asœ kœ fœ 'e.

²⁵ Êdœ dá vwa lima Yowane kœza batisimu fœ azu a? Ê dœ lima Ndjaba too azu?» Yé endje tetœ kœmirœtshelœ endje ugrutœ endje yé œ pa adœke: «Êdœ a kœgi fœ she adœke: “Ndjaba dá vwa lima she”, tshe yu azœ adœke: “Mbœrœ gadé á 'e yiyi lima ndœ o'o ama ye nene a?”

²⁶ Yé a kpa pa adœke: “Azu dá vwa lima she”, œ li adœke a kpa awa ukpulu azu, mbœrœ azu para wusœ noœ adœke Yowane kœdœ lima ayi kœgbara o'o.»

²⁷ Yé á endje gi fœ Yisu adœke: «'A wuwusœ noœ nene.» A Yisu gi fœ endje adœke: «Êmœ ndje awa bale, mœ pa ndje ndœ uzu á tshe za awa noœ kœmbœrœ œerenœ asœke kœ fœ 'e nene.»

Ndœma toro tœ upu noœ agbolo yakoshe bisha

²⁸ «'E gbe œeneke adœ gadé tœ o'o asœ a? Anga yakoshe sœ dœ agbolo yakoshe bisha. Tshe na ga ndœ ali gbolonœ, œ pa fœ she adœke: “Na kpesheke ga lœ kindi vinu œ mbœrœ akwa 6a zœ.”

²⁹ Alinœ gi fœ she adœke: “Ê ngba mœ ye;” manda noœ tshe gbetshelœ ye œ na da ye.

³⁰ Tshe kpa na ga ndœ bishanœ, œ pa kolœ noœ ata fœ she. Tsheneke asœ gi fœ she adœke: “Mœ na zœ Gbozu”, kashe tshe nana ga zœ nene.

³¹ Uzu dœ ugrutœ endje bisha dá mbœrœ gbetshelœ noœ abanœ a?» Endje gi adœke: «Ali gbolonœ.» Á Yisu pa fœ endje adœke: «Dœ adjapu, mœ sœ kœmindœ noœ fœ 'e, ayi

kœko ngendja lapo dœ pe ayi angba budu œ wuta utshu 'e ga lœ Ogo gbozu noœ Ndjaba.

³² Gbambanœ nene, Yowane na lima ndœ kœyisœ awa á sœ ndjii fœ 'e, 'e yiyindœ noœ nene. Kashe aayi kœko ngendja lapo dœ pe aayi angba budu dá yindœ ye. Yé ataa 'e wu gbaa, 'e fafatshalœsu 'e ndœ kpa kœyindœ ye nene.»

Ndœma toro noœ ayi kœdjo kindi

(Wu 6a tœ Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «'E kpa dji anga ndœma toro. Anga uzu bale djo kindi vinu. Tshe tœ gbadjadja dji tœnœ tshakpata, œ dji kudu mbœrœ kœpu ele vinunœ ga lœnœ, yé œ mœ anda kœgbœndœ œerœ ga lœ noœ. Manda noœ, tshe za kindi noœ fœ aayi akwa kindi vinu, yé œ na ana.

³⁴ ɔlo kœkœ ele vinunœ li, tshe vwa anga aayi akwa noœ ye fœ aayi akwa kindi vinunœ adœke endje vwa œsœ œenœ œene ele vinu noœ fœ œene.

³⁵ Kashe endje ko aayi akwa noœ ye asœmœ, œ bi anga bale, œ wo anga yé œ wo votœnœ dœ badja.

³⁶ Tshe kpa vwa anga aayi akwa ndjoro, kœropa endjeneke má utshunœ, endje mbœrœ kolœ noœ fœ endje awa bale.

³⁷ Tœ ndœngœ noœ, tshe vwa gbolo yakoshe noœ ye fœ endje dœ gbetshelœ adœke: “Endje kpa li ndara œsœ ye yé.”

³⁸ Kashe lœkœ á endje wu gbolonœ kœna ga ndœ endje, endje guma o'o lœ ugrutœ endje adœke: “'E wu, gbolonœ á tshe sœpe dœ œerœ manda abanœ dœke. A wo she yeka á kindinœ kœte œenœ azœ.”

³⁹ Endje za she œ vwi she ga ushu lœ kindi vinunœ yeka á wo she.»

⁴⁰ «Ataa, lœkœ á ayengœ kindinœ kœna, tshe mbœrœ œerœ gadé tœ aayi akwa kindi vinunœ a?»

⁴¹ Endje gi fœ she adœke: «Tshe na œ wo aayi akwa kindinœ kœ dœ oyo nene yé œ kpa za kindinœ fœ anga angbi aayi akwa á endje li kœko ele vinunœ fœ she liaka olo á tshe gbe dœ tœnœ.»

⁴² Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E didi damba o'onœ asœke ala buku noœ Ndjaba nene a?»

Endje su adœke: “Badja á ayi kœmœ anda za vwi'i,

tœnœ dá wuta sharagunda.

Ê to 6a ndœ Gbozu,

yé œ ga tœ ala 'a waa!”

⁴³ «Mœ kpa pa ndje fœ 'e adœke: Endje gi 'e lœ Ogo gbozu noœ Ndjaba, yé œ za fœ angbi azu á endje li kœmbœrœ akwa á œerœ tshangbanœ sœ dœ œtshœnœ. [

⁴⁴ Uzu á tshe te pa badja asœmœ, tshe kœ ngende ngende. Yé tsheneke á badja œ te ga pa ye, œ ndi tshelœ ye krœna.]»

⁴⁵ Manda kœdji o'o asœmœ, agbozu tshapa angana Ndjaba dœ pe Afarisayi wusœ nœ adœke Yisu sœ kœpa o'o asœ tœ œne.

⁴⁶ Endje para lima awa ndœ kœtepa ye, kashe endje kpa awa ukpulu azu, mbœrœ endje sœ lima kœza she ƒata ayi kœgbara o'o.

22

Ndœma toro tœ upu nœ egerœ angbo totœ

(Wu 6a tœ Luk 14.15-24)

¹ Yisu tetœ kœpa 'o fœ endje dœ ndœma toro adœke:

² «Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ ƒata anga gbozugo á tshē guma kœzirœ angbo totœ nœ gbolo yakoshe nœ ye.

³ Tshē vwa aayi akwa nœ ye fœ azu á tshē e má endje ndœ angbonœ, kashe endje yiyindœ kœna tœnœ nene.

⁴ Tshē kpa vwa anga angbi aayi akwa ndœ kœmindœ nœ fœ azu á tshē e endje adœke: "E na ga mœ ngangœ asœ, mœ guma kœzirœnœ ye; mœ wo angombe nœ mœ dœ pe agea ojoro. 'E na ga mœ ndœ angbo totœnœ, œrœ kœ gumatœ endje ye."

⁵ Kashe azunœ gbege dœ angbonœ nene, yé œ na ndœ akwa nœ endje: Anga na ga lœ kindi, anga na kœpara ngendja nœ ye;

⁶ anga endje tepa aayi akwanœ, á mbœrœ œrœ kanga fœ endje yé á wo endje.

⁷ Gbozugo su dœ ókó, œ vwa aturugu nœ ye endje wo azu á endje wo aayi akwa nœ ye, yé œ sho ongbo nœ endje.

⁸ Manda nœ, tshē pa fœ aayi akwa nœ ye adœke: "Mœ guma kœzirœ angbo ye, kashe azu á mœ e endje, œ dœdœ azu á li má adœke mœ e endje dœmœ nene.

⁹ 'E ro ƒa lœ shangbeda awa, dœ œ e azu kœ á 'e gbœ endje gu tœnœ ndœ kœzirœ."

¹⁰ Aayi akwanœ asœmœ wuta ga lœ shangbeda awa, œ ngbœa azu kœ á endje gbœ endje gu tœnœ: (œdœ aekpe azu, œdœ otshœ azu. Yé dœ tœnœ ataa, anda angbonœ su kperœ dœ azu.

¹¹ «Lœkœ á gbozugo li ndœ kœwu azu á endje sœ pa ndaba nœ kœzirœ, tshē wu anga uzu bale, tshē veverœ lœba angbonœ nene.

¹² Tshē yu she adœke: "Yanga mœ, ƒœ sœsœ dœ lœba angbo nene, ƒœ li ga mœ koto o?" Tshē gigi o'o nene.

¹³ Yé á gbozugo kœpandœ nœ fœ aayi akwa nœ ye adœke: "E i ada ye dœ kane ye ga tœnœ, œ vwi she ga ushu ƒa lœ ubu osho, osho á azu sœ kœki tœnœ dœ kœzi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara."

¹⁴ Adjapu, endje e azu ndjoro, kashe endjeneke á endje ke endje ngbangba nene.»

Lapo nœ Sezare

(Wu 6a tœ Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Yé Afarisayi ngbotœ endje ga tœnœ ndœ kœvwarandœ Yisu adœke œne gbœ she tœ o'o ama ye.

¹⁶ Endje vwa anga ayambarœ nœ endje dœ pe azu nœ Erode mbœrœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wusœ nœ adœke ƒœ sœ kœpa okporo o'o, ƒœ sœ kœyisœ adja awa Ndjaba, ƒœ sœ ndje kœkatœ zœ ti fœ uzu adœke tshē li ga lœ zœ dœ ekpe o'o nene. 'Bœ kpakpa awa uzu nene, œ wuwu ndje tshatshu uzu nene.

¹⁷ Ataa, pandœ gbetshelœ nœ zœ fœ a'a kane: œ li adœke azu yœ lapo nœ Sezare a, too nene?»

¹⁸ Kashe Yisu wu lima sœ ekpe gbetshelœ nœ endje ye, yé œ pa fœ endje adœke: «Awu-lapatshœ, mbœrœ gáfœ á 'e sœ kœyu tshelœma mœ a?»

¹⁹ 'E ma anga ngendja bale nœ kœyœ dœ laponœ gamœ mœ wu kane.» Endje ma anga denarinœ bale fœ she.

²⁰ Yisu yu endje adœke: «Tshatshu uzu asœke dœ pe i'iri á endje sú asœke kœdœ œnœ dœ?»

²¹ Endje gi adœke: «(œnœ Sezare)». Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E gi œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œnœ Ndjaba fœ Ndjaba.»

²² Kœdji o'onœ asœmœ ataa, endje katœ ama endje ti oso, œ katœ ye yé œ ro da ye.

Upu nœ kœshe lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Kolœ dœ œlnœ asœmœ, anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje dá sœ kœpa adœke kœshe lœ akuzu gugu nene. Á endje yu Yisu adœke:

²⁴ «Ayi kœyisœrœ, Moyize pa adœke, œdœ uzu kœtshu á kœzuzu gbolo nene, ayancœ œ to koyancœ manda ye mbœrœ á tshē kœmbœrœ angwa fœ ayancœ á tshē tshu asœmœ.

²⁵ Andaa ƒa ndœ 'a, 'a sœ dœ anga ayazu mindu dœ bisha (7). Alinœ to yashe, œ zuzu gbolo dœ she nene, œ tshu ye; ƒata á endje zuzu lima dœ yashenœ asœmœ nene, tshē katœ ye ti fœ ayancœ.

²⁶ (œ mbœrœtœ endje awa bale ataa ga tœ bisha ayancœ, ga tœ voto ayancœ œrrr ga tœ tshenœ mindu dœ bisha.

²⁷ Manda endje para, yashenœ kœtshu ye.

²⁸ Atamœ, dœ olo kœshe lœ akuzu yashenœ asœmœ œdœ awo dœ? Mbœrœ endje mindu dœ bisha (7) kœ to lima she tœ awo endje yema a!»

²⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «'E sœ lœ djingili, mbœrœ 'e wuwusœ buku nœ Ndjaba dœ pe gbœgbœ nœ ye nene.

³⁰ Oœ kœshe lœ akuzu, ayakoshe dœ ayashe œ totœ endje nene kashe endje lœ ƒata aandjelu ƒa lafo.

³¹ Ɛ kœdœ tœ o'o nœ kœshe lœ akuzu, 'e didi o'o á Ndjaba pa fœ 'e ala buku nœ ye nene a? Tshe pa adœke:

³² «Ɛmœ kœdœ Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo.» Yisu kpa pa adœke, Ndjaba kœdœ Ndjaba nœ asoro kashe tshenœ akuzu nene.»

³³ Kœdji o'onœ ataa, ukpulu azu za lima ama endje ti ɔɔ tœ kœyisœrœ nœ ye.

Awa o'o á ropa angancœ kœ

(Wu 6a tœ Mar 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Lœkœ á Afarisayi dji adœke Yisu ngbœ ama Asadukayi ga tœncœ, endje ngbœtœ endje ga tœncœ.

³⁵ Yé anga ayi kœyisœ awa akwa yu she ndœ kœdji gbetshelœ nœ ye adœke:

³⁶ «Ayi kœyisœrœ, awa o'o gadœ dá ropa angancœ lœ awa akwa a?»

³⁷ Yisu gi fœ she adœke: «Ɛ li adœke 6œ yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœ dœ lœsu zœ bale, dœ ishiri zœ kœ, dœ pe gbetshelœ nœ zœ kœ.

³⁸ Asœmœ kœdœ awa o'o á ropa angancœ yé œ sœ ndje dœ ádá waa.

³⁹ Bisha awa o'onœ á sœ ndje dœ ádá waa awa bale dœke: «Bœ yindœ yanga zœ bata á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

⁴⁰ Awa akwa kœ œdœ pe aayi kœgbara o'o kœ to lœ awa o'onœ bisha asœke.»

Masiya œdœ Davidi

(Wu 6a tœ Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Afarisayi ngbœba lima tœ endje ga tœncœ yé Yisu yu endje dœ o'o atake:

⁴² «'E gbe má œncœ 'e kotoo tœ upu nœ Masiya a? Ɛshe kœdœ ata dœ?» Endje gi fœ she adœke: «Ata Davidi.»

⁴³ Yisu pa fœ endje adœke: «Koto yeka á ishiri pa lima fœ Davidi adœke tshe e she "Gbozu" a? Gbambancœ nene, Davidi pa adœke:

⁴⁴ «Gbozu pa fœ Gbozu nœ mœ adœke:

na œ sœ ga pa kuni mœ, œerr ga tœncœ adœke mœ ko ayingba zœ ga tshakudu ada zœ yekane.»

⁴⁵ «Ɛdœ Davidi kœ'e she lima Gbozu ataa, koto á tshe pkpa dœ ata nœ a?»

⁴⁶ Uzu bale lili lima kœgi o'o fœ she nene. Yé kœto kœtœ olonœ asœmœ, uzu bale kpa yuyu she dœ o'o nene.

23

Yisu gbagbara aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe Afarisayi

(Wu 6a tœ Mar 12.38-39; Luk 11.43,46; Luk 20.45-46)

¹ Yé Yisu sœ lima kœpa 'o fœ ukpulu azu dœ pe fœ ayambarœ nœ ye adœke:

² «Aayi kœyisœ awa akwa œdœ Afarisayi kœdœ azu á endje sœ mbœrœ kœpandœ awa akwa nœ Moyize.

³ Ataa, 'e mbœrœtœ 'e lindœ o'o endje yé œ mbœrœ œneke kœ á endje pa fœ 'e; Kashe 'e zaba angwa kœmbœrœ œrœ nœ endje nene, mbœrœ endje sœsœ kœza œneke á endje sœ kœyisœ nœ ga tœ akwa nene.

⁴ Endje sœ kœi kikili kongba yé œ sœ kœkœ ga pa kanga azu; kashe endje dœ tœ endje, endje gogoro bale dœ yœkœne endje nene.

⁵ Ɛrœ kœ á endje sœ kœmbœrœ tœncœ, endje sœ kœmbœrœ dœ mara adœke azu wusœ œne. Ataa, œncœ endje ndœma lœba á endje sú o'o ama Ndjaba ga tœncœ yé á i ga pa ala endje too ga tœ kane endje sœ tœ egerœncœ. Ɛncœ endje apara yœgbœdœ lœba sœ kpi tœ œncœ anga endje. ⁶ Endje yindœ kœsœ 6a utshunœ 6a tœ osho á œsœncœ li œdœ kœsœ lœ ngandœ á sœ 6a utshunœ lœ Sinagoga.

⁷ Endje yindœ nœ adœke azu bala œne tœ osho angbœtœ yé œ e œne "Rabi*" yekane.

⁸ «Kashe e'e, 'e eœtœ 'e "Rabi" nene, mbœrœ e'e kœ kœdœ ayazu, yé 'e sœ dœ Rabi kolœ tshebale.

⁹ 'E eœ uzu bale pa ɔshœ asœ "Aba" nene, mbœrœ 'e sœ dœ Ába 'e kolœ tshebale á tshe sœ 6a lafo.

¹⁰ 'E yiyindœ nœ adœke endje e 'e "Agbangba kœyisœrœ" nene, mbœrœ 'e sœ kolœ dœ gbangba kœyisœrœ bale á tshe kœdœ Kristu.

¹¹ Ɛ li adœke uzu á tshe dœ egerœ uzu ugurutœ 'e dœ ayi akwa nœ 'e.

¹² Uzu á tshe titœ ye ga lafo, endje ku she ga ati, yé tsheneke á tshe zatœ ye ga ati, endje ti she ga lafo.»

Yisu gbagbara wulapatshœ nœ aayi kœyisœ awa akwa

(Wu 6a tœ Mar 12.40; Luk 11.39-52; Luk 20.45-47)

¹³ «Oyo nœ 'e dœ ayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi! 'E sœ kœtshu manda Ogo gbozu nœ tshalafo utshu azu. E'e dœ tœ 'e, 'e sœsœ kœli ga zœ nene, yé 'e sœ kœkœ endjeneke á endje gbe ndœ kœli tœncœ, kœli ga zœ.»

[
¹⁴ «Oyo nœ 'e dœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi; 'e sœ kœpara awa kœ kœkœ œrœ á ayashe koya sœ dœ tœncœ kœ tœ endje, 'e sœ ndje kœza avwala dœ o'o ndjoro mbœrœ kœmatœ 'e. Mbœrœ tœncœ ataa, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ 'e.]]

¹⁵ «Oyo nœ 'e dœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatshœ Afarisayi, 'e sœ kœkœrœ na tœncœ djezœ mbœrœ kœpara anga uzu

* 23.7 Rabi 6ata i'iri kœdœ lima i'iri ayi kœyisœrœ nœ awa akwa á œsœ ye li

bale adœke tshe fatshalosu ye, yé londo á 'e mbœrœ á tshe fatshalosu ye, 'e kpa sœ kœyi she ga lœ kudu owu noe lifelo awa bisha kœropa 'e.»

¹⁶ «Oyo noe 'e, agbozu aayibula! 'E sœ kœpa adœke: "Ɖdœ uzu kœdarama ye dœ i'iri anda Ndjaba, œ sœsœ dœ o'o nene; kashe œdœ uzu kœdarama ye dœ i'iri œrœ á sœ 6a lœ anda Ndjaba, dá tshe mbœrœ dœ otshœnce."»

¹⁷ Aayi indi, aayibula, œrœ gade dá sœ dœ ádá kœropa noe a: Ɖrœ too Tepelo á mbœrœ adœke œrœnce wuta yerœ a?

¹⁸ 'E kpa sœ kœpa adœke: "Ɖdœ uzu kœdarama ye dœ i'iri ndaba á endje to œrœ ga panœ fœ Ndjaba, œ sœsœ dœ o'o nene; kashe œdœ uzu kœdarama ye tœ tokóró á endje ko ga panœ, dá tshe mbœrœ dœ otshœnce."»

¹⁹ Aayibula! Ɖrœ gade dá sœ dœ ádá kœropa noe a: Tokóró too ndaba á mbœrœ adœke tokórœnce wuta yerœ a?

²⁰ Ataa, uzu á tshe dara ama ye dœ i'iri ndaba, dá tshe dara ama ye pa ndabance œdœ ndje pe pa œrœ kó á sœ panœ.

²¹ Uzu á tshe dara ama ye dœ i'iri Tepelo, dá tshe dara ndje ama ye dœ i'iri Ndjaba á tshe sœ 6a zœ.

²² Uzu á tshe dara ama ye dœ i'iri tshalafo, dá tshe dara ama ye dœ i'iri ngande tshagbozu œdœ ndje dœ i'iri Ndjaba á tshe sœ panœ.»

²³ «Oyo noe 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatsho Afarisayi! 'E sœ kœko bale lœ ndjokpa lœ kako dangó á tshafunœ ga waa, kashe 'e sœsœ kœmbœrœœtœ 'e lindœ awa akwa á sœ dœ ádá waa nene 6ata: Kœsœ ndjii, kœwu oyo azu dœ pe kœyindœrœ. Ɖrœ á li má adœke 'e za ga tœ akwa dœmœ, yé œ tshapu kœmbœrœ udunœ nene.

²⁴ Agbozu ayibula! 'E sœ kœsa ipi mbœrœ kœwo dœ aya voma, kashe 'e sœ kœmerœ shamo!»

²⁵ «Oyo noe 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatsho Afarisayi! 'E sœ kœdjuto tshapa yashi œdœ pe tshapa saani, kashe tshelœnce su dœ œrœ noe angba œdœ dœ œrœ noe ogo ekperœ noe 'e.

²⁶ Farisayi ayibula, djuto tshelœ yashi utshunœ yeka á tshapa noe kœga ndje.»

²⁷ «Oyo noe 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatsho Afarisayi! 'E sœ 6ata udu á endje dja tshapanœ dœ imbi ngbeya, á ga kolœ dja ga pa noe, kashe tshelœnce su kperœ dœ ngbabi akuzu œdœ dœ tshelœ aka mara ufu œrœ kó.

²⁸ E'e ndje awa bale dja ga ushu, 'e sœ kœmatœ 'e 6ata azu á endje sœ ndjii tœ ala azu, kashe 6a lœ 'e, e'e kœdœ awulapatsho œdœ aayi ngbindiroe.»

²⁹ «Oyo noe 'e, aayi kœyisœ awa akwa œdœ awulapatsho Afarisayi! 'E sœ kœmbœrœ otsho udu mbœrœ aayi kœgbara o'o, yé œ sœ

kœguma tshapadu azu á endje sœ ndjii dœ ambara.

³⁰ Yé 'e sœ kœpa adœke: "Ɖdœ 'a kœsœ lima londo noe alata 'a zœ, 'a ngbotœ 'a lima dœ endje ndœ kœwo aayi kœgbara o'o nene."»

³¹ Ataa, 'e wusœ noe dœ tœ 'e adœke e'e kœdœ aata azu á endje wo lima aayi kœgbara o'o ye!

³² Yé ngœngœ asœke, 'e te lœ kumu kœmbœrœ udu akwa noe aata 'e!

³³ E'e kœdœ ayakoro, ukpulu akatsha ayakoro! 'E gbe koto kœkpa awa adœke endje wa ngbanga djofele noe lifelo 'e a?

³⁴ Mbœrœ tœnce ataa, mœ sœ kœwva aayi kœgbara o'o, dœ aayi kœwusœœtœ dœ pe aayi kœyisœ awa akwa fœ 'e. 'E wo anga endje, œ kuru anga endje ga pa kurushi, 'e kpa sœ anga endje dœ ndjapa 6a lœ Sinagoga noe 'e œ gœrœ endje lœ ongbo dœ ongbo.

³⁵ Yé indji azu á endje sœ ndjii á tu lima ga pa œsho asœmœ, sœ ga pa kumu 'e, kœto 6a tœ indji Abele á tshe sœ ndjii œrr ga tœ indji Zakariya, gbolo noe Barashi á 'e wo lima she 6a ugurutœ œyerœ osho œdœ ndaba lœ anda Ndjaba.

³⁶ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: Tshangba œrœnce asœmœ kó œ sœ ga pa kumu 'e dœ azu noe tshakpesheke asœkel!»

Kœpulœma tœ upu noe Yerusaleme (Wu 6a tœ Luk 13.34-35)

³⁷ «Yerusaleme, Yerusaleme, œbœ á 6œ sœ kœwo aayi kœgbara o'o yé á sœ kœve endjeneke á Ndjaba sœ kœwva endje fœ 6œ dœ badja, awa ndjoro mœ yi lima ndœ kœngbœ6a azu noe zœ ga tœ œsœnce bale 6ata á ayi ngato œ ngbœ6a ayanœ ga tshakudu ombo ye, kashe 'e yiyi lima ndœ noe nene!

³⁸ Mbœrœ tœnce ataa, Ndjaba œ gi ala ye pa anda noe 'e, yé anga œrœ bale kpa gu nene.

³⁹ Gbambance nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Kœto ngœngœnce asœke, 'e kpa wu mœ nene œrr ga tœ lœkó á 'e pa adœke: "Kaka Ndjaba to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ i'iri Gbozu."»

24

O'o tœ upu noe kœndi Tepelo (Wu 6a tœ Mar 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Lœkó á Yisu wuta lima lœ Tepelo á tetœ kœro tœnce, ayambarœ noe ye na ndoo dœ she mbœrœ kœma mara á endje mœ dœ Tepelo.

² Yisu za o'o yé œ pa fœ endje adœke: «'E wu œrœnce asœmœ kó? Mœ sœ kœpa dœ adjapu adœke anga badja bale œ kpa ka ga pa anganœ nene; tshelœnce œ ndi para ye.»

Oyo œdœ œrœ kanga (Wu 6a tœ Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Lǎkǎ á Yisu sǎe ga atí ǎa pa kaga ǎyo olive, ayambarǎe nǎe ye gitǎe endje ndoo dǎe she ga indirínǎe, yé ǎe yu she adǎeke: «Pa fǎe 'a kane, dǎe ǎlǎ gadǎe dá ǎerǎenǎe asǎemǎe ǎe mbǎerǎe má tǎe endje a? Yé ambárá gadǎe dá matǎe endje dǎe ǎlǎ kǎekwá ǎe ǎedǎe dǎe ǎlǎ kǎeka tshapashǎ a?»

⁴ Yisu gí fǎe endje adǎeke: «Ala 'e gbǎ, uzu bale fafara 'e nene.

⁵ Gbambanǎe nene, azu ndjoro ǎe na bala dǎe 'íri mǎe, ǎe pa adǎeke: «ǎEmǎe kǎedǎe Masiya!» Yé endje fara azu ndjoro.

⁶ ǎlǎ á 'e kǎedjindǎe upu nǎe koshe á sǎe lǎe ondonǎe ǎedǎe ǎeneke á sǎe lǎe ingirínǎe, awa zaza 'e nene; ǎe li adǎeke ǎerǎe ataa wuta yeka, kashe ǎe dǎedǎe damba kǎeka tshapashǎ dǎemǎe nene.

⁷ Ogo bale ǎe nga koshe dǎe anga ogo, yé ogo gbozu bale ǎe nga koshe dǎe anga ogo gbozu, egerǎe ogo ǎedǎe kǎeturu ǎshǎ ǎe za osho ngbangbangba.

⁸ ǎErǎenǎe asǎemǎe kǎ ǎe sǎe bala ǎata ali kǎeka ǎerǎe á kǎ yashe utshu kǎezu gbolo.

⁹ «Azu ǎe kǎ 'e bala mbǎerǎe adǎeke endje ndanga 'e yé ǎe wo 'e. Angbi azu kǎ ǎe yangba 'e mbǎerǎe 'íri mǎe.

¹⁰ Yé azu ndjoro ǎe kǎtǎe kǎeyindǎerǎe nǎe endje; endje tǎe gbandatǎe endje dǎe pe kǎeyiangbatǎe endje ugurutǎe endje.

¹¹ Ayi kǎegbara o'o nǎe wala ǎe wuta yé ǎe djingili tshelǎe azu ndjoro.

¹² Manda nǎe, ngbindirǎe ǎe gerǎe lǎe azu, yé kǎeyindǎesho ǎe gerǎe nene.

¹³ Kashe uzu neke á tshe kǎe ngbirí ǎerǎe ga tǎe ndǎngǎlǎnǎe, ǎeshǎ asǎemǎe dá she.

¹⁴ Endje mindǎe ǎtshǎ O'o ogo gbozu pa ǎshǎ djigi; angbi azu kǎ ǎe dji yeka á manda nǎe á tshapashǎ ǎe kǎ.»

Egerǎe oyo

(Wu ǎa tǎe Mar 13.14-23; Luk 21.20-24)

¹⁵ «'E wu bala tsheneke á endje e she “ayi kǎendi ǎerǎe” á ayi kǎegbara o'o Daniyele pa lima tǎe ye ǎa tǎe ǎeyerǎe osho. Kaka tsheneke á tshe di mbetínǎe asǎeke wusǎe áǎǎe!

¹⁶ Yé ǎe li adǎeke endjeneke á endje sǎe ǎa lǎe ogo Yuda, kpa ga pa kaga.

¹⁷ Tsheneke á tshe kǎesǎe ǎa pa anda, ǎe lili adǎeke tshe jǎerǎe ga atí mbǎerǎe kǎeko gbarǎe nǎe ye ǎa sǎenda nǎe ye nene.

¹⁸ Tsheneke á tshe kǎesǎe ǎa lǎe kindi, ǎe lili adǎeke tshe kwatǎe ye ndǎe kǎeza yǎgbǎdǎe lǎeba nǎe ye nene.

¹⁹ «Oyo nǎe ayashe nguzu ǎedǎe endjeneke á endje sǎe kǎeko ǎngǎ ga lǎe ama agbolo dǎe ǎlonǎe asǎemǎe!

²⁰ 'E za avwala fǎe Ndjaba mbǎerǎe á 'e kǎekpakpa dǎe yapu nǎe izi too dǎe ǎlǎ sabata nene.

²¹ Gbambanǎe nene, dǎe lǎkǎnǎe asǎemǎe, egerǎe oyo ǎe sǎe zǎe; ǎe sǎe tǎe egerǎenǎe

kǎerǎesǎe ǎeneke á endje wu ǎa lima kǎeto kǎetǎe ali kǎembǎerǎe tshapashǎ ǎerǎe ga tǎe ngǎngǎ asǎeke, yé mara ǎerǎe ataa ǎe kpa mbǎerǎetǎe endje bale nene.

²² ǎEdǎe Gbozu kǎegbe má lima tǎe kǎegi ata ǎlonǎe nene, uzu bale ǎe ǎe sǎe má dǎe soro nene; kashe mbǎerǎe endjeneke á tshe ke endje dá tshe kundǎe áta ǎlonǎe asǎemǎe.

²³ «Yé ǎedǎe anga uzu kǎepa fǎe 'e adǎeke: “Masiya sǎe ǎa ke” too “tshe sǎe ǎa e”, 'e yiyindǎe nǎe fǎe she nene.

²⁴ Gbambanǎe nene, aekpe masiya ǎedǎe aayi kǎegbara o'o nǎe wala ǎe wuta ndjoro. Endje mbǎerǎe afá yé ǎe ma ambárá ǎerǎe ndjoro dǎe mara adǎeke ǎene djingili tshelǎe kumu azu. ǎEdǎe ǎe kǎeli ndje, endje mbǎerǎe ndje awa bale fǎe endjeneke á Ndjaba ke endje.

²⁵ 'E dji kane! Mǎe va tshelǎe utu 'e tǎenǎe utshunǎe ye.

²⁶ «ǎEdǎe endje kǎepa fǎe 'e adǎeke: “'E wu, tshe sǎe ǎa lǎe kǎagagasho”, 'e nana ga zǎe nene. Too ǎedǎe endje kǎepa fǎe 'e adǎeke: “'e wu, tshe zatǎe ye yiwa tǎenǎe ǎa ke”, 'e yiyindǎe nǎe nene.

²⁷ Bata á yavuru ǎe yerǎewa ǎa lafo, kǎeto ǎa tǎe osho á ǎlǎ ǎe wuta tǎenǎe ǎerǎe ga tǎe osho á ǎlǎ ǎe li tǎenǎe, dǎe mara ataa dá Gbolo nǎe uzu ǎe na bala dǎe tǎenǎe.

²⁸ Osho á oko uzu sǎe tǎenǎe dá adivum-bala ǎe ngbǎtǎe endje ǎa zǎe.»

Ambárá kǎena Gbolo nǎe uzu

(Wu ǎa tǎe Mar 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ «Manda kǎewu oyo nǎe ǎlonǎe asǎemǎe, ǎlǎ ǎe tǎe ubunǎe, yapu ǎe kpa tǎe nene, angerepe ǎe tǎe ǎa lafo ǎe yo ga atí, gbǎgbǎ nǎe tshalafǎe ǎe turu.

³⁰ Yé ambárá Gbolo nǎe uzu ǎe wuta ǎa lafo; azu kǎe pa ǎshǎ ǎe ditshelǎema endje, endje wu Gbolo nǎe uzu kǎena lǎe ongoro dǎe gbǎgbǎ djigi ǎedǎe lǎe moko.

³¹ Tshe vwa bala aandjelu nǎe ye ndǎe kǎe'uru ngbake tǎe osho kǎe pa ǎshǎ: Tshe ngbǎbǎ bala endjeneke á tshe ke endje tǎe osho kǎe ga tǎenǎe.»

Kǎeyisǎerǎe á tǎe ǎyo fige

(Wu ǎa tǎe Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «'E dji áǎá kǎeyisǎerǎe á tǎe ǎyo fige: Lǎndǎe á ganeanǎe kǎeyǎrǎtshelǎetǎe endje, 'e wusǎe nǎe adǎeke yapu kǎelu ngwarǎe ndo ye.

³³ ǎE sǎe ndǎe atamǎe fǎe 'e, ǎlǎ á 'e kǎewu ndje ǎerǎe ataa kǎembǎerǎetǎe endje, 'e wusǎe nǎe adǎeke Gbolo nǎe uzu ndo ye, tshe sǎe lǎe manda 'e.

³⁴ Mǎe sǎe kǎepa fǎe 'e dǎe adjapu, azu nǎe tshakpesheke, endje tshu kǎe nene á ǎerǎenǎe ǎe mbǎerǎetǎe endje.

³⁵ Tshalafǎe dǎe tshapa ǎshǎ ǎe ro ye, kashe o'o ama mǎe ǎe ro nene.»

*Ndjaba kuti ye dá wusœ ndɔngɔlo olo**(Wu 6a tœ Mar 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)*

³⁶ «Kashe olonœ œedœ ada ɔlonœ asœmœ, uzu bale wuwusœ nœ nene; œedœ aandjelu 6a lafo, œedœ Gbolo nœ uzu, endje wuwusœ nœ nene, Aba kuti ye dá wusœ nœ.

³⁷ Lɔndɔ nœ kœna Gbolo nœ uzu, œerœ œ mbœrœtœ endje kolœ 6ata mara œerœ á mbœrœ lima tœ endje dœ lœkɔ nœ Nowa.

³⁸ Gbambœnœ nene, dœ lɔndɔnœ asœmœ, utshu lœkɔ egerœ kœsu ungu pa ɔshɔ djigi, azu sœ lima kœzirœ dœ kœndjorœ, endje sœ lima kœtotœ endje too kœkœ ayawuru nœ endje ndœ totœ œerrr ga tœ olo á Nowa li lima ga lœ egerœ agba.

³⁹ Endje scœsœ lima kœgbe dœ œerœ bale nene œerrr á egerœ kœsu ungu na, á endje tara para kœkɔ. Ɛ sœ ndje ataa lœkɔ á Gbolo nœ uzu œ na bala.

⁴⁰ Yé ayakoshe bisha œ sœ 6a lœ kindi, endje za anga bale, œ katœ anga ti.

⁴¹ Ayashe bisha œ sœ kœtœ œerœ lœ kafuru, endje za anga bale, œ katœ anga ti.

⁴² Ataa, ala 'e gbɔ mbœrœ 'e wuwusœ olo neke á Gbozu nœ 'e œ na dœ tœnœ nene.

⁴³ 'E wusœ nœ adœke, œedœ ayengɔ anda kœwusœ ada ɔlo nœ butshɔ á ayi angba œ na kœzi angba œerœ nœ ye, tshe lo olo nene yé tshe katœ ye adœke tshe to ogoro lœ anda nœ ye nene.

⁴⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, e'e ndje, ala 'e gbɔ mbœrœ Gbolo nœ uzu œ na dœ ada ɔlo neke á 'e wuwusœ nœ nene.»

*Ayi akwa á tshe sœ kœmbœrœtœ ye lindœ nœ**(Wu 6a tœ Luk 12.41-48)*

⁴⁵ «Ataa, œedœ dá dœ ayi akwa á tshe sœ kœmbœrœtœ ye lindœ o'ɔ gbozu nœ ye, yé á sœ ndje dœ kœwusœrœ á gbozu akwa nœ ye za she tœ kapeta nœ anganœ, mbœrœ kœtœ kœzirœ fœ endje liaka ada ɔlo dali a?»

⁴⁶ Yanga nœ ayi akwanœ asœmœ œedœ gbozunœ kœgu á gbɔ she lœma akwanœ!

⁴⁷ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e: gbozu œ za she tœ kapeta tshapa œerœ nœ ye kɔ.

⁴⁸ Kashe œedœ œeshe kœedœ ekpe ayi akwa, á pa 6a lœsu ye adœke: "Gbozu nœ mœ œ gu katsha nene",

⁴⁹ yé á tetœ kœbi ayi akwa anganœ, kœzi œerœ dœ pe kœndjo œerœ awa bale dœ ayi kœndjorœ,

⁵⁰ gbozu nœ ayi akwanœ asœmœ œ gu dœ olo œedœ dœ ada ɔlo á ayi akwanœ wuwusœ nœ nene.

⁵¹ Tshe gɔrɔ ayi akwanœ, œ mbœrœ œerœ kanga nœ awulapatshɔ fœ she, 6a tœ osho á azu œ ki dœ pe kœzi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara.»

25*Ndœma toro tœ upu nœ akpɔ ayawuru ndjokpa*

¹ «Yé Ogo gbozu nœ tshalafœ sœ 6ata ɔkpɔ ayawuru ndjokpa á endje ko miinda nœ endje, yé á wuta kœna kœtœgba dœ yakoshe totœ.

² Anga endje mindu kœedœ ayi indi, anga endje mindu kœedœ ayi kœwusœrœ.

³ Kœkœ miindancœ, ayi indinœ mindu susu lima kada ga lœ œenœ endje nene;

⁴ kashe ayi kœwusœrœnœ mindu su lima kada ga lœ anga á na dœ tœnœ dœ miinda nœ endje.

⁵ Bata œendœ yakoshœnœ sœ lima kœdi tœnœ waa, olo mbœrœ endje, endje lo para ye.

⁶ «Lœ ɔgbɔ butshɔ, anga uzu bale tetœ rawa adœke: "E wu, yakoshœnœ dá yi kumu ye asœ; 'e wuta ndœ ye."

⁷ Ɛkpɔ ayawurunœ kœjo para yé kœtetœ kœguma miinda nœ endje.

⁸ Aayi indinœ kœpa fœ ayi kœwusœrœ adœke: "E su anga kada nœ 'e fœ 'a mbœrœ œenœ 'a miindancœ sœ kœru tœnœ."

⁹ Aayi kœwusœrœ kœgi fœ endje adœke: "Ɛ ngba 'a ye, œ gegerœ yeka á 'a kœsu mbœrœ 'a adœke fœ 'e nene. 'E na œ yɔ œne 'e 6a ndœ ayi kœka œerœ."

¹⁰ Lɔndɔ á ayi indinœ ro kœyɔ kadanœ ga zœ atake, yakoshe totœnœ yi kumu ye. Akpɔ ayawuru mindu á endje guma má tœ endje yindjindjinœ asœmœ, li dœ she ga scœnda angbo totœnœ, yé endje kœtshu mandancœ ga tœnœ ye.

¹¹ Endœnœ di manda nœ, ɔkpɔ ayawuru indinœ gu œ tetœ kœ'e osho adœke: "Gbozu, gbozu, kœrɔ manda fœ 'a ka!"

¹² Kashe tshe gi adœke: "Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, mœ wuwusœ 'e nene."

¹³ Atamœ, ala 'e gbɔ, mbœrœ 'e wuwusœ olo dœ pe ada ɔlo nene.»

*Ndœma toro tœ upu nœ ngendja**(Wu 6a tœ Luk 19.11-27)*

¹⁴ «Ɛ sœ bala 6ata anga yakoshe á tshe yi lima ndœ kœna ana: Tshe e ayi akwa nœ ye œ katœ œerœ nœ ye fœ endje.

¹⁵ Tshe ko fœ anga talata mindu, anga talata bisha, fœ votœnœ talata* bale: Tshe ko fœ uzu dœ uzu liaka gbɔgbɔ nœ ye. Manda nœ, tshe ro daye.

¹⁶ Ayi akwa á tshe gbɔ talata mindu gu œ za ga tœ akwa, yé œ kpa gbɔ anganœ mindu ga pancœ.

¹⁷ Tsheneke á tshe gbɔ talata bisha mbœrœ ndje awa bale, yé œ kpa gbɔ talata bisha ga pancœ.

¹⁸ Kashe tsheneke á tshe gbɔ talata bale, gu œ dji kudu 6a lœ ɔshɔ, yé œ za talata bale

* 25.15 Talata bale li dœ denari ndjokpa

nœ gbozu akwa nœ ye yiwa tœnœ ga lœ nœ.»

¹⁹ «Endœnœ kœdi œrrr manda nœ, gbozu nœ aayi akwanœ asœmœ gu, yé œ tetœ kœyu endje tœ akwa á tshe ka lima tœnœ fœ endje.

²⁰ Tsheneke á tshe gbœ lima talata mindu gitœ ye ndoo, œ pa adœke: “Gbozu, wu, bœ ko lima talata mindu fœ mœ. Anganœ mindu á mœ gbœ ga panœ dœke.”

²¹ Gbozu nœ ye pa fœ she adœke: “œ sœ dœ otshœnœ, œbœ kœdœ otshœ ayi akwa yé bœ mbœrœtœ zœ lindœ nœ. Bata á bœ mbœrœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa ataa, mœ za bœ ga pa egerœnœ. Na ga mœ œ sœ dœ yanga awa bale dœ gbozu nœ zœ.”

²² Tsheneke á tshe gbœ lima talata bisha na ndje œne ye, yé œ pa adœke: “Gbozu, bœ ko lima talata bisha fœ mœ. Anganœ bisha á mœ gbœ ga panœ dœke.”

²³ Gbozu nœ ye pa fœ she adœke: “œ sœ dœ otshœnœ, œbœ kœdœ otshœ ayi akwa yé bœ mbœrœtœ zœ lindœ nœ. Bata á bœ mbœrœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa ataa, mœ za bœ ga pa egerœnœ. Na ga mœ œ sœ dœ yanga awa bale dœ gbozu nœ zœ.”

²⁴ «Tsheneke á tshe gbœ lima talata bale kœna, yé á kœpa œnœ ye adœke: “Gbozu, mœ wu lima sœ nœ adœke œbœ kœdœ gbozu á bœ ngaanga: Bœ sœ kœkœ ngwarœ á œ dœdœ bœ dá lu nene, bœ sœ kœkœ ngwarœ ba tœ osho á bœ lulu œrœ bale nene.

²⁵ Awa za mœ, yé á mœ na á za talata nœ zœ yiwa tœnœ ga lœ osho. Wu, œrœ nœ zœ dœke.”

²⁶ Kashe gbozu nœ ye gi fœ she adœke: “Ekpe ayi akwa, ayi œdœ! Bœ wu lima sœ nœ adœke mœ sœ kœkœ ngwarœ á œ dœdœ mœ dá lu nene, mœ sœ kœkœ ngwarœ ba tœ osho á mœ lulu œrœ bale nene.

²⁷ Ataa, œ li má adœke bœ ko ngendja nœ mœ ga lœ anda kœgumasœ ngendja, yé á mœ kœgu má atake, á kœgbœ anga œrœ nœ mœ ga pa nœ.

²⁸ E za talatanœ asœmœ bale tœ ye, yé œ za fœ tsheneke á tshe sœ dœ tœnœ ndjokpa asœmœ.

²⁹ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe sœ dœ œrœ ndjoro, endje to angance ga panœ fœ she. Tsheneke á tshe gugu dœ œrœ nene, endje ko œneke teasho á tshe sœpe dœ tœnœ, tœ ye yé.

³⁰ Tœ ayi akwanœ á ádá ye gugu nene asœ, 'e vwi she ga lœ ubu osho ba shu: Ba zœ kœdœ kolœ iki œdœ kœ zi tshelœ daji gbagbara gbagbara.”»

Ndœngœlœ kœwa ngbanga

³¹ «Lœkœ á Gbolo nœ uzu œ na bala lœ mokœ nœ ye dœ aandjelu para, tshe sœ ba pa ngande tshagbozu nœ mokœ nœ ye.

³² Azu ogo kœ pa oshœ œ ngbœtœ endje ba utshu ye, yé tshe kurutshelœ azu dœ azu bœta á ayi kœgbœndœ ayarœ œ kurutshelœ apata dœ ayaburu.

³³ Tshe ko apata ga tœ kuni ye, yé œ ko ayaburu ga tœ gele ye.

³⁴ Yé gbozugo œ pa fœ endjeneke á endje sœ ga tœ kuni ye adœke: “E na ga mœ, e'e á Aba mœ to kane ye ga pa 'e. 'E li ga lœ ogo tshagbozu á endje guma ba lima sœ nœ fœ 'e, kœtotœ kœmbœrœ tshapashœ.

³⁵ Gbambanœ nene, mœ sœ lima dœ ogo yé 'e to kœzirœ fœ mœ; mœ sœ lima dœ ogo ungu yé 'e su ungu fœ mœ; mœ dœ lima gene yé 'e za osho kœsœ fœ mœ;

³⁶ mœ sœ lima kpendronœ yé 'e za lœba fœ mœ; mœ sœ lima dœ kœba yé 'e na ndœ kœtitœ mœ; mœ sœ lima lœ anda kánga yé 'e na kœwu mœ.”

³⁷ «Yé azu á endje sœ ndjii gi fœ she adœke: “Gbozu, lœkœ gadœ á 'a wu lima bœ dœ ogo yé á to kœzirœ fœ bœ a, dœ ogo ungu yé á su ungu fœ bœ a?”

³⁸ Lœkœ gadœ á 'a wu lima bœ tœ gene yé á za osho kœsœ fœ bœ a? Lœkœ gadœ dá 'a wu lima bœ kpendronœ yé á za lœba fœ bœ a?

³⁹ Lœkœ gadœ dá 'a wu lima bœ dœ kœba too lœ anda kánga yé á 'a na kœwu bœ a?”

⁴⁰ Yé gbozugo œ gi fœ endje adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke: Œlœ kœ á 'e sœ lima kœmbœrœ œrœnœ asœmœ fœ anga aaya lœ aaya mœ á œsœ endje lili nene, œmœ dá 'e sœ lima kœmbœrœ tœnœ fœ mœ asœmœ.”

⁴¹ «Manda nœ, tshe pa bala fœ endjeneke á endje sœ ga pa gele ye adœke: “E gitœ 'e zara tœ mœ, e'e dœ azu á endje darandœ 'e! 'E na œ yo ga la owo á ru nene, á endje guma fœ djaboro dœ aandjelu nœ ye.

⁴² Gbambanœ nene, mœ sœ lima dœ ogo yé 'e toto kœzirœ fœ mœ nene; mœ sœ lima dœ ogo ungu yé 'e susu ungu kœndjo tœnœ fœ mœ nene;

⁴³ mœ na lima tœ gene yé 'e zaza osho kœsœ fœ mœ nene; mœ sœ lima kpendronœ yé 'e zaza lœba fœ mœ nene; mœ sœ lima dœ kœba yé 'e nana œ titœ mœ nene; mœ sœ lima lœ anda kánga yé 'e nana œ wu mœ nene.”

⁴⁴ Yé endje ndje, endje gi bala adœke: “Gbozu, œlœ gadœ dá 'a wu lima bœ dœ ogo too dœ ogo ungu, tœ gene too kpendronœ a, dœ kœba too lœ anda kánga yeka á gbebbe lima dœ bœ nene a?”

⁴⁵ Yé tshe gi bala fœ endje adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu, œlœ dœ œlœ á 'e mbœmbœrœ lima œrœnœ asœmœ fœ anga aya bale ugurutœ aaya mœ á œsœ endje lili nene, 'e mbœmbœrœ ndje lima fœ mœ nene.”

46 Yé endjeneke œ li bala ga læ djofele neke á ka nene. Andaa, azu á endje søe ndjii œ li bala ga læ soro nõe waa dœ waa.»

26

Kæwvarandœ Yisu

(*Wu 6a tœ Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yow 11.45-53*)

1 Lœkœ á Yisu mindœ upunœ asœmœe kœkœ ye, tshe pa fœ ayambarœ nõe ye adœke:

2 «E wusœe nõe adœke œ søepe olo bisha kœwuta ga tœ angbo nõe pake: Endje za Gbolo nõe uzu yœ œrœe ndœe kœkœuru she ga pa kurushi.»

3 Yé agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu lkrizia ngbœtœe endje 6a sœnda nõe egerœe nganga Ndjaba á i'iri ye kœdœe Kayifa.

4 Endje djitœe endje yé œ wa adœke œne frandœe Yisu œ tepa ye yeka á kœ wo she.

5 Endje søe lima kœpa adœke: «E lili adœke a za she dœe lœndœ angbonœe nene, ete nene azu œ oma ye.»

Anga yashe su yombo ga læ kumu Yisu

(*Wu 6a tœ Mar 14.3-9; Yow 12.1-8*)

6 Lœkœ á Yisu søe lima 6a læ Betani 6a sœnda nõe ayi boroma Shimu,

7 anga yashe bale na dœ yombo nõe ye læ anga á endje mbœrœe dœe albatre*, ama yombonœe gbœ waa. Tshe su yombonœe ga læ kumu Yisu lœndœ á tshe søe pa ndaba kœzi œrœe.

8 Lœkœ á ayambarœe nõe ye wu ataa, endje søe dœe ekpe lœsu yé œ pa adœke: «Mbœrœe gadœ á tshe ndi ungu yombonœe asœe ataa?»

9 E li má adœke endje ka yombonœe asœmœe dœe amanœe tœe agbœnœe yé œ kurutshelœe ngendjanœe tœe aayi oyo.»

10 Yisu wusœe nõe lima adœke endje søe kœpa ataa, yé œ pa fœ endje adœke: «Mbœrœe gadœ á 'e søe kœendanga yashenœe asœeke a? (Eœe á tshe mbœrœe fœe mœe kœdœe œtshœrœe.)

11 Gbambanœe nene, 'e søe tœe œesœnœe dœe aayi oyo œœ dœe œœ. Kashe œmœe, 'e søe dœe mœe awa bale waa nene.

12 Tshe su yombonœe asœmœe kpœœ ga tœe œkœ mœe mbœrœe kœguma mœe ndœe kœeshi mœe.

13 Mœe søe kœpa dœe adjapu fœe 'e adœke: Osho kœ á endje pandœe Otshœ O'onœe asœeke tœnœe pa tshapashœe djigi, endje pandœe œrœe á yashe asœeke mbœrœe, yé endje gbe dœe she.»

Kœvato osho nõe Yuda

(*Wu 6a tœ Mar 14.10-11; Luk 22.3-6*)

14 Yé anga yambarœe bale læe andjokpa dœe bisha á i'iri ye kœdœe Yudasí Isikariote, na ga ndœe agbozu tshapa anganga Ndjaba,

15 yé œ pa fœe endje adœke: «Eœe gadœ dá 'e za fœe mœe œdœe mœe kœza she yœ œrœe fœe 'e a?» Endje di langere ngendja zazu bale dœe ndjokpa (30), yé á ko fœe she.

16 Kœto pe dœe lœkœnœe asœmœe, Yuda tetœe kœpara awa ndœe kœza Yisu fœe endje.

Yisu zi œrœe angbo pake dœe ayambarœe nõe ye

(*Wu 6a tœ Mar 14.12-21; Luk 22.7-14,21-23; Yow 13.21-30*)

17 Dœe ali olo nõe angbo nõe mapa á susuku nene, ayambarœe na kœyu Yisu adœke: «Bœe yindœe nõe adœke 'a guma kœzirœe nõe pake fœe bœe kpœta a?»

18 Tshe pa fœe endje adœke: «E na 6a ndœe anga uzu bale læe angbo yé œ pa fœe she adœke: "Gbozu pa adœke: Ada œœ nõe mœe li ye; mœe mbœrœe angbo pake dœe ayambarœe nõe mœe 6a ndœe zœe."»

19 Ayambarœe mbœrœe 6ata á tshe pa tœnœe fœe endje, yé œ guma œrœe angbo Pakenœe.

20 Lœkœ á œœ di, Yisu søe pa ndaba kœzirœe dœe ayambarœe ndjokpa dœe bisha.

21 Lœndœe á endje søe kœzirœe, tshe kœpa adœke: «Mœe søe kœpa fœe 'e dœe adjapu, anga yanga 'e bale œe za mœe yœ œrœe zœe.»

22 Oyo kœza endje, endje kœtetœe kœyu she uzu dœe uzu adœke: E dœe mœe a, Gbozu?

23 Tshe kœgi adœke: «Eshe á tshe ngbœ kane ye læe gbarœe kœzirœe awa bale dœe mœe asœmœe, œshe dá za mœe yœ œrœe.

24 Gbolo nõe uzu œe tshu 6ata á endje sú lima ala buku nõe Ndjaba tœe upu nõe ye. Kashe oyo nõe uzu á tshe za Gbolo nõe uzu yœ œrœe. E søe má dœe œtshœnœe mbœrœe uzunœe adœke adja endje zuzu she nene!»

25 Yudasí, á tshe søe kœza she yœ œrœe, za o'o œe pa adœke: «Eœe mœe a, Gbozu?» Yisu gi fœe she adœke: «E6œe dœe tœe zœe 6œe pa ye.»

Ndœngœœ kœzirœe nõe Yisu dœe ayambarœe nõe ye

(*Wu 6a tœ Mar 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Ko 11.23-25*)

26 Dœe lœndœe kœzi œrœe, Yisu za mapa œe donga Ndjaba, œe kavwa tshelœnœe, œe ko fœe ayambarœe nõe ye, yé œ pa adœke: «'E ko œe zi, asœe kœdœe undu mœe.»

27 Manda nõe, tshe za ndje yashi vinu, œe donga Ndjaba, yé œ za fœe endje dœe kœpa adœke: «E'e kœ 'e ndjo,

28 mbœrœe asœeke kœdœe indji mœe, indji á guma ayo ugurutœe Ndjaba dœe azu, indji á tu mbœrœe azu ndjoro œœdœe mbœrœe kœdœerœndœe ekperœe nõe azu.

29 Mœe søe kœpa dœe adjapu fœe 'e adœeke, mœe kpa ndjo vinu nene œerrr ga tœe lœkœ á mœe ndjo bala tafonœe dœe 'e 6a læe Ogo gbozu nõe Aba mœe.»

* 26.7 Albatre kœdœe badja á tshelœnœe søe ngbii á endje mbœrœe dœe anga yé amanœe gbœ waa

³⁰ Manda kœdonga Ndjaba dœ itshi, endje wuta ndœ kœo ga pa kaga oyo Olive.

Yisu pa adœke Petro œ 'ea œne

(Wu 6a tœ Mar 14.27-31; Luk 22.31-34; Yow 13.36-38)

³¹ Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «Lœ butsho asœ, e'e ko 'e katœ mœ ti ye. Gbambanœ nene, endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: "Mœ bi bala ayi kœgbondœ apata, yé ukpulu apatanœ œ ndjotshelœtœ endje."»

³² Kashe, Yisu kpa pa adœke: Lœko á Ndjaba kœshe mœ lœ kuzu, mœ na utshu 'e ga lœ Galilayi.»

³³ Petro za o'o œ pa fœ she adœke: «Edœ azu ko kœkatœ zœ ti, œmœ, mœ katœ zœ ti nene.»

³⁴ Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ bœ dœ adjapu adœke, dœ butshœnœ asœke utshunœ adœke kœngato ki, bœ 'ea mœ awa vota.»

³⁵ Petro pa fœ she adœke: «Edœ œ kœsœ adœke a tshu dœ bœ, mœ 'ea bœ bale nene.» Yé ayambarœnœ ko pa ndje awa bale.

Yisu 6a lœ Getesemane

(Wu 6a tœ Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Yisu wuta dœ ayambarœ nœ ye 6a tœ anga osho á endje e'irinoœ Getesemane, yé á pa fœ endje adœke: «'E sœ ga ati kpœke, mœ sœ kœna kœza avwala 6a 'e.»

³⁷ Tshe za Petro œdœ agbolo yakoshe nœ Zebedayi bisha á na dœ endje. Tshe tetœ kœgbo oyo tœ losu ye, yé awa li she goro.

³⁸ Yé á tshe kœpa fœ endje adœke: «Losu mœ su kperœ dœ oyo nœ mbœ. 'E sœ kpœke yé œ lolo nene awa bale dœ mœ.»

³⁹ Tshe gitœ ye zara œ te dœ tshatshu ye ga tœ osho, œ za avwala adœke: «Aba mœ, œdœ œ kœli, gi yashi œrœ kangance asœke zara tœ mœ ye. Œ sœsœ adœke bœ mbœrœ œneke á mœ yindœ nœ nene, kashe mbœrœ 6ata á bœ yindœ nœ.»

⁴⁰ Manda nœ, tshe gu ga ndœ ayambarœ yé œ gbœ endje lœ olo. Tshe pa fœ Petro adœke: «Shimu, 'e sœsœ dœ gbœgbœ kœsœ dœ uburu ala 'e awa bale dœ mœ manda ada olo bale nene a?»

⁴¹ 'E lolo nene yé œ za avwala mbœrœ adœke 'e yoyo ga lœ kœwu losu nene. Ishiri uzu su dœ gbœgbœ, kashe undu ye gugu dœ gbœgbœ nene.»

⁴² Tshe kpa gitœ ye zara tœ bishanœ kœza avwala dœ kœpa adœke: «Aba mœ, œdœ œ kœli, za yashi œrœ kangancœ asœke adœke mœ ndjondjo nene. Kaka bœ mbœrœ 6ata á bœ yindœ nœ!»

⁴³ Tshe kpa gu ga ndœ ayambarœ nœ ye, œ gbœ endje kolœ lœ olo, mbœrœ ala endje sœ lima dœ kikilincœ, awa kœkœrœ tœncœ gugu nene.

⁴⁴ Tshe kpa gitœ ye, yé œ za avwala tœ votœncœ kolœ dœ kœpa tshetœ o'ncœ ascœmœ.

⁴⁵ Manda nœ, tshe kpa gu ga ndœ ayambarœ œ pa fœ endje adœke: «'E sœpe kœlo tœncœ œdœ pe kœyatœ 'e! Ngongœncœ asœke, ada olo á endje za Gbolo nœ uzu ga tshakane aayi kœmbœrœ ekperœ li ye.

⁴⁶ 'E alafo, a na zœ. Ayi kumu mœ á tshe za mœ ga tshakane endje na ye.»

Kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mar 14.43-50; Luk 22.47-53; Yow 18.3-12)

⁴⁷ Yisu sœpe kœpa o'o kolœncœ atake, Yudasí, anga yambarœ bale lœ andjokpa dœ bisha yi kumu ye. Tshe na awa bale dœ ukpulu azu ndjoro dœ ingiri yakamba œdœ pe ndindi oyo tshakane endje. Agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ agbozu Iktrizia dá vwa endje.

⁴⁸ Uzu á tshe za Yisu ga tshakane endje yi lima œsœ ambárá œrœ adœke: «Uzu á mœ kœ'uru tshelœ utu ye, dá œshe dœmœ; 'e za she.»

⁴⁹ Trale atake, Yudasí wuta œ na ga ndœ Yisu á pa fœ she adœke: «Abala, Rabi!» Manda nœ, tshe 'uru tshelœ utu ye.

⁵⁰ Yisu pa fœ she adœke: «Yanga mœ, mbœrœ œrœ á bœ gbe dœ tœncœ.» Yé azuncœ tepa ye, á za she.

⁵¹ Anga bale lœ ugurutœ endje á endje na dœ Yisu gbota ingiri yakamba nœ ye á de anga ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjaba, yé á wa utu ye ndja tœncœ.

⁵² Á Yisu pa fœ she adœke: «Gi ingiri yakamba nœ zœ ga mangbanœ, mbœrœ azu ko á endje nga koshe dœ ingiri yakamba, endje tshu kolœ kuzu nœ ingiri yakamba.

⁵³ Bœ wuwusœ nœ adœke œdœ mœ kœyondœ azu 6a ndœ Aba mœ, tshe vwa ngongœncœ asœ ukpulu aandjelu kœro pa ndjokpa dœ bisha fœ mœ adœke endje ti kane mœ nene a?»

⁵⁴ Kashe, tœ œneke, dœ mara gadœ dá o'o ala buku nœ Ndjaba li kœmbœrœtœ endje lindœncœ adœke œ sœ ataa.»

⁵⁵ Dœ ada œlœncœ ascœmœ, Yisu pa fœ ukpulu azu adœke: «'E na kœza mœ dœ ingiri yakamba œdœ pe dœ ndindi oyo, 6ata œmœ kœdœ ayi anga a? Olo dœ olo, mœ sœ lima kœsœ ga ati 6a lœ Tepelo kœyisœ œrœ, yé 'e zaza lima mœ nene.

⁵⁶ Kashe œneke ko wuta mbœrœ á o'o aayi kœgbara o'o pa lima kœmbœrœtœ endje.» Yé, ayambarœ ko katœ ye ti, œ kpa ye.

Yisu 6a utshu ayi kœwa ngbanga

(Wu 6a tœ Mar 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yow 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Endje á endje za lima Yisu, gu dœ she 6a ndœ Kayifa, egerœ nganga Ndjaba á aayi

køeyisø awa akwa øedø ndje dø agbozu Ikrizia ngbotø endje 6a ndø ye.

⁵⁸ Petro søe lima køena manda Yisu yima yima læ ingirinø øerr 6a læ gbagba nø egerø ngangang Ndjaba. Tshe li ga zø øe søe ga indiri aayi akwa ndøe køewu mara á o'onøe øe ka dø tøenøe.

⁵⁹ Andaa, agbozu tshapa anganga Ndjaba døe pe aayi køewa ngbanga nøe azu nøe Ndjaba kò, læ lima køepara awa adøeke øene gbo anga uzu á tshe køepa anga ekpe o'o goro øesøe Yisu yeka á øene køegbo awa køewa ngbanga nøe kuzu ga tøe ye.

⁶⁰ Kashe ataa aayi køepa ekpe o'onøe ma lima tøe endje ndjoro gbaa, endje gbo gbo øerøe bale nene. Kwata øerr, anga endje bisha matøe endje

⁶¹ yé øe pa adøeke: «Uzunøe asøe pa adøeke: «Møe li køendi tsheløe Tepelo nøe Ndjaba yé øe mō ga mangbancøe manda olo votø.»»

⁶² Egerø ngangang Ndjaba álafo øe pa føe she adøeke: «Bøe gugu døe o'o køegi tøenøe tøe øeneke kò á azu asøe pa ga pa zøe nene a?»

⁶³ Kashe Yisu søe lima kokoko. Yé egerø ngangang Ndjabanøe køeyu she adøeke: «Møe søe køeyu bøe, bøe dara ama zøe døe i'iri Ndjaba nøe sorø: Øe bøe køedøe Masiya Gbolo nøe Ndjaba a?»

⁶⁴ Yisu gi føe she adøeke: «Bøe pa døe tøe zøe ye. Kashe møe søe køepa ngbi føe 'e adøeke: Køeto ngøngøne asøe, 'e wu Gbolo nøe uzu køesøe ga ati ga tøe kuni Ndjaba nøe gbo gbo kò; 'e wu ndje she køerjere 6a pa ondoro 6a lafo.»

⁶⁵ Yé egerø ngangang Ndjaba suru tsheløe læba tøe ye øe pa adøeke: «Tshe gu øesøe Ndjaba! A kpa gbe gbe døe atimu nene! 'E totøe køedji køegu osho á tshe gu tøe Ndjaba ye.

⁶⁶ 'E gbe má øene 'e tøenøe kotoo?» Endje gi adøeke: «Tshe li døe kuzu.»

⁶⁷ Manda nøe, endje tetøe køetu ngusha ga tshatshu ye øe søe køedu she, yé anga endje søe køeda ala ye.

⁶⁸ Endje pa føe she adøeke: «Masiya, øedøe bøe køedøe ayi køegbara o'o, pandøe nøe føe 'a: Øede dá 6i bøe a?»

Petro 'ea Yisu

(Wu 6a tøe Mar 14.66-72; Luk 22.56-62; Yow 18.15-18,25-27)

⁶⁹ Andaa Petro søe lima ga ati 6a ushu 6a læ gbagba, anga yashe akwa na ndoo døe she yé øe pa føe she adøeke: «Øe bøe ndje, bøe søe lima awa bale døe Yisu uzu Galilayi!»

⁷⁰ Kashe tshe vusøe nøe utshu azu kò døe køepa adøeke: «Møe wuwusøe o'onøe á bøe yindøe køepa tøenøe asøe nene.»

⁷¹ Bata á tshe søe lima køena gu ndøe øesøe manda gbagbanøe, anga angbi yashe akwa kpa wu she yé øe pa føe azu á endje søe lima kpoetøemøe adøeke: «Uzu asøe søe lima awa bale døe Yisu uzu Nazarete.»

⁷² Petro kpa vusøe nøe døe køedarama ye adøeke: «Møe wuwusøe uzunøe asøeke nene.»

⁷³ Manda nøe teasho, azu á endje søe lima kpoetøemøe gitøe endje ndoo døe Petro, yé øe pa føe she adøeke: «Adja, øe bøe køedøe anga uzu nøe endje, yé o'o zøe søe køema bøe ataa.»

⁷⁴ Yé Petro tetøe køedarama ye døe køepa o'o adøeke: «Kaka Ndjaba za djofele føe møe øedøe møe køepa wala! Møe wuwusøe uzunøe asøeke nene.» Ngbewo, kongato ki.

⁷⁵ Yé Petro gbetsheløe ye ndøe o'onøe á Yisu pa lima føe she adøeke: «Utshunøe adøeke kongato ki, bøe 'ea møe awa votø adøeke bøe wuwusøe møe nene.» Tshe wuta ga ushu, yé ki døe oyo.

27

Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tøe Mar 15.1; Luk 23.1-2; Yow 18.28-32)

¹ Døe amazi tuu, agbozu tshapa anganga Ndjaba kò døe pe agbozu Ikrizia ngbotø endje ga tøenøe køewa o'o ndøe køewo Yisu.

² Manda nøe, endje i Yisu ga tøenøe, øe na døe she yé á za she føe gbozugo á i'iri ye køedøe Pilato.

Kuzu Yudasi

(Wu 6a tøe Akw 1.18-19)

³ Yudasi á tshe za she yø øerøe, wu adøeke endje wa ngbanga ndøe køewo Yisu, egerøe gbetsheløe za she, tshe kwa øe gi langere ngendjancøe zazu bale døe ndjokpa føe agbozu tshapa anganga Ndjaba døe pe føe agbozu Ikrizia,

⁴ yé á pa føe endje adøeke: «Møe mbøerøe ekperøe, møe za uzu á tshe mbøerøe ekperøe nene føe kuzu.» Kashe endje gi føe she adøeke: «'A søesøe lænøe nene! Tøenøe køedøe o'o nøe zøe!»

⁵ Yudasi kò ngendjancøe va ga læ Tepelo, yé á na køedu uwu ga læ igi ye ndøe køewotøe ye.

⁶ Agbozu tshapa anganga Ndjaba rø ngendjancøe yé á pa adøeke: «Awa akwa nøe azøe yiyindøe nøe adøeke a kò mara ngendja ataa ga ugurutøe køegbøerøe nøe Tepelo nene, mbøerøe tøenøe á to læ ngendja indji uzu.»

⁷ Manda køedjitøe endje, endje za øe yø døe kindi nøe ayi køembøerøe lósú mbøerøe køeza tøe tshapa udu nøe agene.

⁸ Mbøerøe tøenøe ataa øerr ga tøe kpesheke, i'iri kindinøe asøemøe køedøe: «Kindi indji uzu.»

⁹ Yé øe mbøerøetøe endje ataa mbøerøe o'o á ayi køegbara o'o Yilimiya pa lima køembøerøetøe endje, tshe pa adøeke: «Endje za ngendja zazu bale døe ndjokpa, øetøenøe køedøe ama ngendja á agbolo Israyele wa lima tøe upu nøe ye;

¹⁰ yeka á endje za ndøe kindi nøe ayi køembøerøe lósú, 6ata á Gbozu vwa lima møe ndøe køepandøe nøe.»

Pilato sœ kæyu Yisu

(*Wu 6a tœ Mar 15.2-5; Luk 23.3-5; Yow 18.33-38*)

¹¹ Yisu ka 6a utshu gbozugo á i'iri ye kœdœ Pilato. Gbozugo yu she adœke: «Æ6œ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?» Yisu gi fœ she adœke: «Æ6œ dá sœ kœpa ataa.»

¹² Kashe o'o á agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia sœ kœpa ga pa ye, tshe gigi lima o'o nene.

¹³ Pilato pa fœ she adœke: «Bœ djidji o'o á endje sœ kœpa ga pa zœ asœ nene a?»

¹⁴ Tshe gigi lima o'o ndœ nœ bale nene, yé gbozugo za lima ama ye ti aso.

¹⁵ Dœ londœ angbo Pake bale dœ bale kœ, gbozugo sœ lima kœwara anga ayi kánga bale á ukpulu azu yindœ ye.

¹⁶ Andaa, endje sœ lima dœ anga ayi kánga á endje para wu lima sœ ye, i'iri ye kœdœ Yisu Barabase.

¹⁷ Pilato yu ukpulu azunœ á endje ngbotœ endje ga tœnœ adœke: «Æde dá 'e yindœ nœ adœke mœ katœ ye a? Yisu Barabase too Yisu á endje e she Kristu?»

¹⁸ Mbœrœ tshe wu lima sœ nœ adœke endje sœ dœ úkú ga tœ ye yeka á za she na tœnœ asœmœ.

¹⁹ Ɔlœ á Pilato sœ kœwa ngbanganœ 6a lœ anda kœwa ngbanga, awonœ pa fœ she adœke: «Lili ga lœ o'o nœ uzunœ asœ nene, tshe sœ ndjii. Mbœrœ mœ lu dœ abutsho asœ, losu mœ ka mœ mbœrœ she waa.»

²⁰ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia sœ kœli ga lœ azu adœke endje katœ Barabase kashe œ wo Yisu.

²¹ Gbozugo kpa yu endje adœke: «Æde ugurutœ endje bisha á 'e yindœ nœ adœke mœ katœ ye fœ 'e a?» Endje gi adœke: «Barabase.»

²² Pilato yu endje adœke: «Ærœ gadœ á mœ kœmbœrœ tœ Yisu á endje e she Kristu a?» Endje para gi adœke: «E kuru she ga pa kurushi.»

²³ Pilato yu endje adœke: «Ekperœ gadœ dá tshe mbœrœ a?» Kashe endje tetœ kœta rawa dœ agbœ adœke: «E kuru she ga pa kurushi.»

²⁴ Lœkœ á tshe wu adœke œne kpa wusœ œrœ á œne mbœrœ nene, tshe su ungu œ djuta dœ kane ye utshu ukpulu azu dœ kœpa adœke: «Mœ dœdœ ayi kumu upu kuzu ye nene; œtœnœ kœdœ upu nœ 'e.» Gbam-banœ nene, azu sœ lima kœoma dœ o'onœ waa.

²⁵ Azu para gi adœke: «Kaka adœke indji ye sœ ga pa 'a dœ agbolo nœ 'a.»

²⁶ Yeka á tshe kœkatœ Barabase, yé manda kœsœ Yisu dœ ndjapa, tshe za she fœ endje adœke endje kœkuru she ga pa kurushi.

Aturugu mœ Yisu

(*Wu 6a tœ Mar 15.16-20; Yow 19.2-3*)

²⁷ Manda nœ aturugu nœ gbozugo gu dœ Yisu ga lœ gbagba nœ ye, yé ukpulu azu kpa dji she djikpata.

²⁸ Endje verœ læba tœ ye, yé á verœ yœgbœdo odorœ læba ga tœ ye.

²⁹ Endje verœ kpoto nœ ishi ga tœ kumu ye 6ata gbozugo, endje za tshangbœlœ ga tœ kuni ye, á tetœ kœgote ga utshu ye dœ pe kœmœ she adœke: «'A bala 6œ gbozugo nœ Ayuda.»

³⁰ Endje sœ kœtu ngusha ga tœ ye, œ za tshongbœlœnœ asœmœ á so dœ kumu ye.

³¹ Manda kœmœ she, endje verœ yœgbœdo læbanœ tœ ye á gi œne ye ga tœ ye, yé á za she na tœnœ ndœ kœkuru she ga pa kurushi.

Yisu 6a pa kurushi

(*Wu 6a tœ Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yow 19.17-27*)

³² Bata endje sœ lima kœwuta tœnœ, endje gbœ uzu tshalakpi Sirene, á i'iri ye kœdœ Shimu, endje vwa she dœ agbœ ndœ kœza átá kurushi tœ Yisu.

³³ Endje wuta ga tœ osho á i'irinœ kœdœ Gologota, œ yindœ kœpa adœke «Osho gbayashi korœ.»

³⁴ Endje sú ipi á endje ngbœba dœ shundœdo œrœ œ za fœ Yisu adœke tshe ndjo. Tshe dji œtshœnœ kashe tshe yiyi lima ndœ kœndjo tœnœ nene.

³⁵ Endje kuru she ga pa kurushi yé œ ta wuka mbœrœ kœkurutshelœ læba nœ ye.

³⁶ Manda nœ, endje sœ ga ati 6a zœ mbœrœ kœgbœndœ ye.

³⁷ Endje su ádá kœwo she ga pa tsheporo ma6aya yé œ za ga pa kumu ye. O'onœ pa adœke: «Uzu asœ kœdœ Yisu, gbozugo nœ Ayuda.»

³⁸ Endje kuru anga aayi angba bisha ga pa kurushi ga indiri ye; anga ga pa kuni, yé anga ga pa gele ye.

³⁹ Azu á endje sœ lima kœwanga tœnœ, sœ kœgu she dœ kœmea kumu endje,

⁴⁰ yé œ sœ lima kœpa adœke: «Æ6œ á 6œ pa lima adœke 6œ ndi tshelœ Tepelo yé œ kpa mœ anganœ manda olo voto; œdœ 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, shetœ zœ dœ tœ zœ yé œ jœrœ pa kurushi ga ati!»

⁴¹ Awa bale, agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe agbozu Ikrizia sœ lima kœmœ she yé œ sœ kœpa adœke:

⁴² «Tshe she lima anga azu, tshe shetœ ye dœ tœ ye! Æshe kœdœ gbozugo nœ Israyele, tshe jœrœ ngœngœnœ asœ pa kurushi yé a kœyindœ nœ ga ndœ ye.

⁴³ Tshe za losu ye ga pa Ndjaba yé œ pa ngbi adœke: «Æmœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.» Ædœ Ndjaba kœyindœ ye, tshe she she ngœngœnœ asœ!»

⁴⁴ Aayi angba á endje kuru lima endje ga pa kurushi dœ she gu ndje she awa bale dœ mara ataa.

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yow 19.28-30)

⁴⁵ Dœ kakpi ɔɔ, osho bu kporokoto pa ogo djigi œerrr ga tœ ada ɔɔ votɔ manda kakpi ɔɔ.

⁴⁶ Kœwuta ga tœ ada ɔɔ votɔnœ asœmœ, Yisu ta rawa dœ œgbɔ tshama ye adœke: «Eli, Eli, lema sabakatani?» E yindœ kœpa adœke: «Ndjaba nœ mœ, Ndjaba nœ mœ, mbœrœ gadé á 6œ katœ mœ ti a?»

⁴⁷ Anga azu ugurutœ endjeneke á endje sœ lima kpœtœmœ dji she yé œ pa adœke: «E dji ka, tshe sœ kœ'e Eliya!»

⁴⁸ Trale, anga uzu bale ugurutœ endje kpa œ nduru ndœhœɔ ga la ikpi vinu yé œ vwele ga tœ kumu wara yeka á yi ga tœ ama ye adœke tshe ndjo.

⁴⁹ Anga endje pa adœke: «'E kaka kane! A wu œdœ Eliya œ na kœshe she!»

⁵⁰ Kashe Yisu kpa ta rawa dœ œgbɔ tshama ye, yé œ tshu ye.

⁵¹ Dœ londœnœ asœmœ, lœba á endje du 6a lœ Tepelo suru tshelœtœ ye bisha kœto 6a lafo œerrr ga ati. Osho turu, tshelœ ogoro badja 'oro,

⁵² udu korɔ, yé ayindœ Ndjaba ndjoro á endje tshu, kwatœ endje ga lœ soro.

⁵³ Manda Ndjaba kœshe Yisu lœ akuzu, manda kœwuta endje lœ udu, endje li ga lœ œyerœ ongo Yerusalem, yé á azu ndjoro wu endje 6a zœ.

⁵⁴ Gbozu tshapa aturugu Roma œdœ aturugu á endje sœ kœgbɔ lima ndœ Yisu dœ she, wu osho á turu œdœ œneke ko á wuta lima asœmœ, awa za endje tœpanœ kpuru yé endje pa adœke: «Uzu asœke kœdœ lima adja Gbolo nœ Ndjaba tako.»

⁵⁵ Ayashe ndjoro ka lima zara á sœ kœtœndœ osho: Endje te lima mangba Yisu kœto 6a lœ Galilayi mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ she.

⁵⁶ Mareya uzu tshalakpi Magadala, dœ Mareya ayi Jake dœ Yozefu, œdœ pe ayi agbolo nœ Zebedayi, sœ lima ugurutœ endje.

Kœshi yisu

(Wu 6a tœ Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yow 19.38-42)

⁵⁷ Dœ adila, anga ayi kœgbœrœ 6a lœ Arimateyo á 'iri ye kœdœ Yozefu yikumum ye; œshe kœdœ ndje lima yambarœ nœ Yisu.

⁵⁸ Tshe na ga ndœ Pilato yé œ yu she tœ oko Yisu. Yé Pilato za awa adœke endje za fœ she.

⁵⁹ Yozefu za oko Yisu œ vwele ga tœnœ dœ otsho lœba,

⁶⁰ yé á za ga lœ tafo udu á tshe totœ kœdji tœnœ 6a lœ œngɔ badja. Manda nœ, tshe

vwiri egerœ badja ga tœ mandœnœ yé œ gu da ye.

⁶¹ Andaa, Mareya uzu Magadala œdœ anga angbi Mareyanœ sœ lima ga ati 6a utshu udunœ.

Kœgbœndœ tshapa udu

⁶² Olo bale manda nœ, tœnœ kœdœ lima lœko utshu sabata, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe Afarisayi na awa bale ga ndœ Pilato.

⁶³ Endje pa fœ she adœke: «Gbozu, 'a gbe dœ o'o á ayi wala asœ pa lima lœko á tshe sœpe dœ soro. Tshe pa lima adœke: "Manda olo votɔ, Ndjaba œ she mœ lœ akuzu ye."»

⁶⁴ Za awa adœke endje gbœndœ tshapa udu asœ œerrr ga tœ votɔ olo yekane, ete nene ayambarœ nœ ye œ zi angba ye, yé œ pa fœ azu adœke: "Ndjaba she lœ akuzu ye." Yé walanœ asœ œ kpa ropa œneke lima utshunœ ye.»

⁶⁵ Pilato kœpa fœ endje adœke: «Aturugu kœgbœndœ œrœ dœke. 'E na dœ endje dœ endje gbœndœ tshapa udunœ 6ata á 'e wa asœmœ.»

⁶⁶ Ataa, endje na ga pa udu œ guma mara kœgbœndœ nœ: Endje iwvi badjanœ œ tshu dœ mandœnœ yé á katœ aturugu ndœ kœgbœndœ nœ.

28

Kœshe nœ Yisu lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mar 16.1-10; Luk 24.1-12; Yow 20.1-10)

¹ Manda olo sabata, kœli ga lœ ali olo nœ pœsɔ, Mareya uzu Magadala dœ pe anga angbi Mareyanœ na kœwuu tshapa udu.

² Trale atake, osho turu dœ agbœnœ. Anga andjelu nœ Gbozu to 6a lafo œ jœrœ, œ vwiri egerœ badja tœ manda udunœ yé á sœ ga pa nœ.

³ Tshe sœ lima 6ata kœyerœwa yavuru, yé lœba ye sœ dœ imbinœ 6ata ondoro.

⁴ Aturugu sœ lima kœde gbaragbara dœ awa, yé œ sœ 6ata azu á endje tshu ye.

⁵ Kashe andjelu za o'o yé œ pa fœ ayashenœ adœke: «Awa zaza 'e nene, mœ wusœ nœ adœke 'e sœ kœpara Yisu á endje kuru she ga pa kurushi.

⁶ Tshe gugu kpeke nene, mbœrœ Ndjaba she she lœ akuzu 6ata á tshe pandœ nœ lima fœ 'e. 'E na ga mœ œ wu osho á tshe lo lima tœnœ.

⁷ Yé 'e gu katsha œ pandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: "Ndjaba shé she lœ akuzu ye, yé tshe ro utshu 'e ga lœ Galilayi da ye; 'e wu she 6a zœ." (E tœnœ dá mœ pandœ nœ fœ 'e asœmœ.)»

⁸ Endje katœ tshapa udu ti dœ awa œdœ pe dœ yanga, œ kpagu kœpandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye.

⁹Trale, endje wu Yisu kœna ga ndœ endje, á pa fœ endje adœke: «Mœ bala 'e!» Endje gitœ endje ndoo ga ndœ ye, œ tepa ada ye yé á gote ga utshu ye.

¹⁰Yé Yisu pa fœ endje adœke: «Awa zaza 'e bale nene. 'E gu œ pandœ nœ fœ aaya mœ adœke endje ro ga lœ Galilayi: 6a zœ dá endje wu mœ.»

O'o tœ upu nœ aayi kœgbœndœ udu

¹¹Lœkœ á endje sœpe lima tœ ala awa, anga aturugu lœ ugurutœ aturugu kœgbœndœ udu ro ga lœ ongbo, œ pandœ œrœ kœ á ro 6a zœ fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba.

¹²Manda kœngbœtœ dœ kœdjitœ agbozu nganga Ndjaba dœ pe agbozu Ikrizia, endje to ngendja dœ egerœ nœ fœ aturugu,

¹³yé œ pa fœ endje adœke: «'E pa ngbi adœke: Lœkœ á 'e sœ tœ olo, ayambarœ nœ ye na dœ butshœ œ za angba oko ye yé.

¹⁴Yé œdœ gbozugo kœdji o'onœ ascœ, a'a dá ru alancœ yé á mbœrœ adœke 'e gbœgbo o'o nene.»

¹⁵Aturugu za ngendjancœ yé œ tetœ kœmbœrœtœ endje lindœ o'onœ á endje za fœ endje ascœmœ. Ataa, o'onœ ascœ kaka osho 6a ndœ Ayuda œrrr ga tœ kpesheke.

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mar 16.14-18; Luk 24.36-49; Yow 20.19-23; Akw 1.6-8)

¹⁶Ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale na ga lœ Galilayi 6a pa kaga á Yisu yi lima sœ nœ fœ endje.

¹⁷Lœkœ á endje wu lima she, endje gote ga utshu ye; kashe anga endje ugurutœ endje sœ lima dœ sharapu.

¹⁸Yisu na ndoo dœ endje, œ pa fœ endje adœke: «Ndjaba za tshagbozu kœ nœ œrœ tshalafo dœ pe œncœ tshapa shœ fœ mœ.

¹⁹'E na djelœ ogo kœ, 'e fa azu tœ ayambarœ nœ mœ, yé œ za batisimu fœ endje dœ i'iri Aba, dœ Gbolo dœ pe Ōtshœ ishiri,

²⁰'e yisœ nœ fœ endje adœke endje gbœndœ œneke kœ á mœ za lima dœ o'o fœ 'e. Yé œmœ, mœ sœ dœ 'e awa bale œœ dœ œœ œrrr ga tœ kœka tshapashœ.»

Ɔtsho O'o noe Yisu Kristu á Marke sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtsho O'o noe Yisu Kristu á Marke sú. Marke dœdœ lima ayi avwa noe Yisu nene, tshe dji lima Ɔtsho O'o dœ lœko á Petro sœ lima kœyisœ soro noe Yisu Kristu pa osho fœ azu á endje dœdœ Ayuda nene.

Ndjaba pa liya ala Buku adœke œne vwa ayi kœshe azu Israyele á endje dœ azu noe œne. Azu Israyele gbe lima adœke Kristu á Ndjaba pa lima ndœ kœvwa she ascœmœ, tshe she œne tshaabrœ azu Roma. Kashe Yisu nana lima mbœrœ tœncœ nene. Tshe she lima kolœ azu á endje fatshalœsu endje á katœ ekperœ mbœrœ kœdji o'o ama ye. Ba la Bukunœ asœke, Marke sú cœrœ neke á Yisu mbœrœ pa osho, kœyisœrœ noe ye, upu kuzu ye cœdœ pe kœshe noe ye lœ akuzu. Yisu she aayi koŋa, œ goro ekpe ishiri yé œ mbœrœ cœrœ á ropa kumu azu. Ataa Yisu kœdœ gbolo noe Ndjaba gbaa, tshe zaza lima tœ ye mbœrœ tœncœ nene.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Kœyisœ o'o ama Ndjaba noe Yowane, ayi kœza batisimu (1.1-8)
- Kœgbo batisimu noe Yisu cœdœ mara á Satana para awa tœ kœwu lœsu ye (1.9-13)
- Yisu na kœsœ 6a lœ ogo Galilayi (1.14-9.50)
- Yisu wuta lakpi Galilayi mbœrœ kœna ga lœ Yerusaleme (10.1-52)
- Udu olo Yisu pa osho: Kœwa ngbanga pa ye cœdœ kuzu ye (11.1-15.47)
- Kœshe Yisu lœ akuzu (16.1-8)
- Yisu matœ ye fœ ayambarœ noe ye (16.9-20)

Kœyisœrœ noe Yowane ayi kœza batisimu (Wu 6a tœ Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Yow 1.19-28)

¹ Asœ kœdœ Ɔtsho O'o noe Yisu Kristu, Gbolo noe Ndjaba.

² Isaya, anga ayi kœgbara o'o su lima o'o ama Ndjaba la mbeti noe ye adœke: «Ndjaba pa adœke:

“Mœ vwa ayi akwa noe mœ utshu zœ mbœrœ kœguma ala awa zœ.

³ Uzu bale sœ kœmindœ upu 6a lœ kpagagasho:

‘E guma ala awa Gbozu,
‘E yoro ala awa ye ndjii.”»

⁴ Œneke kœ mbœrœ lima tœ endje dœ œlœnœ á Yowane sœ lima 6a lœ kpagagasho. Tshe sœ lima kœza batisimu fœ azu, œ sœ kœyisœ cœrœ adœke: «‘E fatshalœsu ‘e dœ œ gbœ batisimu yœ á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ noe ‘e kœ.»

⁵ Azu tshelœ ogo Yuda dœ tshalakpi Yerusaleme á endje sœ lima kœna ga ndœ ye, endje sœ lima kœpandœ ekperœ noe endje ngbii tœ ala azu kœ yeka á Yowane œ za batisimu fœ endje 6a la ngu Yordane.

⁶ Yowane verœ lima lœba á endje mbœrœ dœ usu shamo yé uwa tshapa lœbancœ tœ nguku ye kœdœ œkœ agea. Kœzirœ ama ye kœdœ lima ayila cœdœ pe ojoro awaterœ.

⁷ Tshe sœ lima kœgbara o'o fœ azu adœke: «Uzunœ á tshe na manda mœ ascœ, tshe ropa mœ dœ gbœgbœ ye, mœ lili kœka ga utshu dœ pe kœzu uwu cœrada noe ye nene.

⁸ Mœ za batisimu fœ ‘e dœ amba ungu; kashe œshe, tshe za bala batisimu noe Ɔtsho ishiri fœ ‘e.»

Yisu gbœ batisimu yeka á Satana na kœwu lœsu ye

(Wu 6a tœ Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Dœ œlœ noe ascœmœ, Yisu to 6a lœ ogo Galilayi 6a lakpi Nazarete, á na yeka á Yowane za batisimu fœ she 6a la ungu Yordane.

¹⁰ Kœwuta lima she kolœ langu atake, tshe wu adœke tshalafœ kœro ngbii yé ishiri noe Ndjaba jerœ ga pa ye 6ata mbepa.

¹¹ Yé tshe dji tshama kœto 6a lafo œ pa adœke: «Œbœ kœdœ Gbolo noe mœ á mœ yindœ zœ, yanga zœ sœ tœ mœ waa.»

¹² Trale manda noe, Ishiri noe Ndjaba to Yisu na tœncœ ga lœ kpagagasho.

¹³ Tshe lo lima lœ kpagagasho olo zazu bisha á Satana na 6a zœ kœwu lœsu ye. Tshe sœ lima kœtœ œscœncœ dœ akatshagea tshelœ gusu yé á aandjelu lœ lima kœmbœrœ akwa fœ she.

Yisu e ayambarœ vana

(Wu 6a tœ Mat 4.12-17; Luk 3.21-22; 5.1-11)

¹⁴ Œlœnœ á endje za Yowane ga lœ kángã, Yisu kwatœ ye ga lœ Galilayi yé œ tetœ kœmindœ Ɔtsho O'o ama Ndjaba.

¹⁵ Tshe mi lima ndœ noe adœke: «Œlœnœ tœ ye, yé Ogo gbozu noe Ndjaba ndo ye. Atamœ ‘e fatshalœsu ‘e œ yindœ Ɔtsho O'o!»

¹⁶ Dœ anga œlœ bale, Yisu sœ lima kœna tœ mangu egerœ ungu adanga Galilayi, tshe wu ayi kœpara ageatshalangu bisha, Shimu cœdœ aya noe dœ Andere á endje sœ kœvwi gbanda noe endje.

¹⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «‘E na manda mœ dœ mœ fa ‘e tœ aayi kœpara azu.»

¹⁸ Pe kœtœ œscœncœ, endje katœ gbanda noe endje ti œ na manda ye.

¹⁹ Yisu gitœ ye teasho ga utshunœ, œ wu Jake endje dœ ayanœ dœ Yowane, agbolo noe Zebedayi. Endje sœ ga ati lœ agba á sœ kœdu œsœ gbanda noe endje.

²⁰ Yisu e endje, endje katœ aba endje dœ Zebedayi dœ pe ayi akwa nœ endje ti lœ agba, yé œ na manda ye.

Yisu gœrœ ekpe ishiri
(*Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Luk 4.31-41*)

²¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye na lima ga lœ ongbœ Kaparnawumu. Dœ lœkœ sabata, tshe li ga lœ Sinagoga œ tetœ kœyisœ œerœ.

²² Azu á endje sœ lima kœdji she kitœ mara Kœyisœerœ nœ ye, mbœerœ tshe sœsœ lima kœyisœ œerœnœ ƒata aayi kœyisœ awa akwa nene kashe ƒata uzu á tshe sœ dœ tshagbozu.

²³ Trale anga uzu á tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye sœ ndje lima lœ Sinagoganœ, á tshe yi ama ye lœ rawa adœke:

²⁴ «Yisu uzu Nazarete, 6œ yindœ kœmbœerœ gadœ tœ 'a? 'Bœ na mbœerœ kœwo 'a? Mœ wusœ zœ dœ œtshœnœ, œ6œ kœdœ œeyerœ uzu á Ndjaba vwa she.»

²⁵ Yisu ra ekpe ishiri sœmœ adœke: «Sœ koko! Gitœ zœ pa uzunœ asœke!»

²⁶ Pe kpœtœ œsœnœ, ekpe ishirinœ yaka uzunœ, œ ve œgbœ rawa œ gitœ ye pa ye.

²⁷ œ za lima awa fœ azu kœkœ yé endje tetœ kœyutœ endje adœke: «Asœ kœdœ gadœ? Tshe yisœ tafo œerœ dœ tshagbozu! Tshe pa o'o fœ ekpe ishiri yé ekpe ishiri sœ kœmbœerœtœ ye lindœ nœ.»

²⁸ Pe manda nœ asœmœ, i'iri Yisu za lima tshalakpi ogo Galilayi djigi.

Yisu she anga azu ndjoro
(*Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Luk 4.38-41*)

²⁹ Dœ lakœnœ asœmœ, endje wuta lima lœ Sinagoganœ, œ gu ga sœnda nœ Shimu œdœ Andere awa bale dœ Jake dœ pe Yowane.

³⁰ Kœwuta Yisu atake, azu pa lima fœ she adœke ayimbeya Shimu lo ga pa kelekpa dœ kœ6a biwa.

³¹ Yisu gitœ ye ndo dœ she, œ za kane ye, œ ti she ga lafo, kœ6a biwa nœ ye ka ngbewo. Yé yashe sœmœ tetœ kœmbœerœ akwa fœ endje.

³² Dœ adila manda kœli œlœ, azu na lima dœ ayi kœ6a kœ dœ pe endje á endje lœ ndje lima dœ ekpe ishiri pa endje fœ Yisu.

³³ Azu tshalakpi onœnœ ngbœ6a tœ endje kœ 6a lœ manda andœnce á Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœnœ.

³⁴ Yisu she lima azu ndjoro á endje sœ dœ mara kœ6a dœ kœ6a, œ gœrœ ndje lima ekpe ishiri ndjoro pa azu. Tshe rá lima ekpe ishiri adœke endje ii ama endje bale nene, endje pupu o'o teasho nene kolœ mbœerœ á endje wu lima sœ ye dœ Yisu dœ œtshœnœ.

Yisu 6a lakpi ogo Galilayi
(*Wu 6a tœ Mat 4.23; Luk 8.42-44*)

³⁵ Pe dœ amazi utshu nœ kœwuta œlœ, Yisu katœ Kaparnawumu ti œ na kœsœ ga tœ

osho á sœ ziti 6a lœ kpagagasho. Ba zœ, tshe tetœ kœ'e tshalafo.

³⁶ Shimu dœ anga angœnœ na kœpara she.

³⁷ Kœgbœ she kpœ atake, endje pa fœ she adœke: «Azu kœkœ lœ kœpara 6œ.»

³⁸ Yisu gi o'o fœ endje adœke: «A na ga tœ anga angbi osho, ga lœ ongbœ á sœ mashenga dœ œeneke adœke mœ yi ndje sœ œtshœ O'o 6a zœ kane. Mbœerœ mœ na mbœerœ tœnœ.»

³⁹ Yé tshe ro lima djelœ ogo Galilayi djigi; œ yi lima sœ œerœ 6a lœ Sinagoga nœ endje, œ gœro ndje lima ekpe ishiri pa azu.

Yisu she uzu kœ6a boroma
(*Wu 6a tœ Mat 8.1-4; Luk 5.12-16*)

⁴⁰ œlœ bale, anga ayi boroma na ga ndœ Yisu, œ gote ga utshu ye, œ ki fœ she adœke: «œDœ 6œ kœyindœ kœshe mœ, 6œ she mœ lœ kœ6anœ asœke.»

⁴¹ Yisu wu oyo ye, œ yi kane ye, œ goro she á pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ she!»

⁴² Kolœ tœ farapu boroma yiwa yé tshe she.

⁴³ Yisu gi she toro kœgu ga ndœ ye, œ pa fœ she dœ œgbœ adœke:

⁴⁴ «Dji mœ dœ œtshœnœ! Papandœ œerœ á mbœerœtœ endje fœ 6œ fœ uzu bale nene, kashe gu œ matœ zœ fœ nganga Ndjaba, œ to tokórœ tœ zœ lindœ œeneke á Moyize pa lima ndœ nœ mbœerœ kœma fœ azu kœ adœke 6œ she lœ kœ6a ye.»

⁴⁵ Atamœ gbœa, uzu sœmœ gu œ mi tshelœ o'onœ ngele ngele djezœ tœpanœ kpuru adœke azu kœkœ wusœ nœ. Mbœerœ tœnœ ataa, Yisu kpa lili lima kœwuta ngbi ga tœ ala azu ndœ akwa nene. Ataa Yisu gi lima tœ ye kœsœ ga tœ osho á azu ngbangba tœnœ nene gbœa, azu lœ lima kœtœ tœ osho dœ osho kœna ga ndœ ye.

2

Yisu she uzu á ada ye tshu
(*Wu 6a tœ Mat 9.1-8; Luk 5.17-26*)

¹ Manda anga olo, Yisu kwatœ ye ga lœ Kaparnawumu yé azu dji adœke tshe sœ 6a sœnda.

² Azu ngbœtœ endje ndjoro 6a sœnda tœ ga lœ talamanda œerr yaba yaba tœ 6a shu. Anga œngœrœ osho sœsœpe nene yé á tshe ka yeka á sœ kœyisœ œerœ fœ endje.

³ Anga azu vana za uzu ada ye tshu tshakudu ye œ na dœ she fœ Yisu.

⁴ Kolœ mbœerœ kœngba azu, endje lili kœwuta dœ she 6a tshatshu Yisu nene. Endje œ, œ kœrœ ogoro 6a pa anda kpœtœ osho á Yisu ká tœnœ yeka á yi uzunœ á ada ye tshu asœmœ dœ kondja nœ ye kœ tara tœnœ ndjii ga tshatshu ye.

⁵ Yisu wu kœyindœrœ nœ endje, œ pa fœ uzunœ á ada ye tshu adœke: «Gbolo nœ mœ, mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ ye.»

⁶ Anga aayi kœyisœ awa akwanœ á ndje lœ ga ati tœ œsœnœ tetœ kœgbetshelœ endje adœke:

⁷ «Mbœrœ gadœ á uzunœ asœke œ pa mara o'o ata a? Asœke kœdœ kœgu œsœ Ndjaba nene a? Ede dá li tœ kœdjerœndœ ekperœ a; œ dœdœ Ndjaba kuti ye nene a?»

⁸ Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje kpa, á yu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e gbe o'o tœ losu 'e ataa a?»

⁹ Kœpa fœ uzu adœke: «Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ ye», too ndje kœpa adœke: «Aalafo, œ za kondja nœ zœ yé œ na ana», o'o neketa dá ga a?»

¹⁰ Mœ pa o'onœ asœke mbœrœ 'e kœwusœ nœ adœke kpœpa œshœ asœke kœ, Gbolo nœ uzu dá sœ dœ gbœgbœ mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ». Yé á tshe kœpa fœ uzunœ á ada ye tshu adœke:

¹¹ «Mœ pa fœ 6œ, áalafo œ za kondja nœ zœ yé œ gu ga ndœ zœ!»

¹² Gbikivwigi, ayi kœbanœ aalafo, œ za kondja nœ ye, œ wuta ngarr dœ ala azu kœkœ á endje sœ lima tœ œsœnœ. E te egerœ o'o lœma azu kœ yé uvuru endje kpa lœ nœ. Endje donga Ndjaba, œ pa adœke: «A wuwu 6a lima anga neke bale nene!»

Yisu e Levi

(Wu 6a tœ Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Yisu fatœ ye kœgu jeroœ ngbœlœ tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro na ga ndœ ye á tshe ka á sœ kœyisœ œrœ fœ endje.

¹⁴ Kœsœ kœdirœ ataa, Yisu wu anga uzu bale, i'iri ye kœdœ Levi, gbolo nœ Alefe á tshe sœ ga ati 6a tœ osho kœyœ lapo. Yisu wwi o'o fœ she adœke: «Na manda mœ.» Levi áafo yé œ na manda ye.

¹⁵ Manda nœ, Yisu sœ kœzirœ 6a sœnda nœ Levi. Azu kœko ngendja lapo ndjoro, dœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ sœ lima kœzi œrœnœ dœ she awa bale œdœ pe ayambarœ nœ ye, mbœrœ ili azu á ndje sœ lima kœna manda ye kœdœ kolœ mara azunœ œsœmœ.

¹⁶ Yé aayi kœyisœ awa akwa nœ Afarisayi wu Yisu kœzi œrœ awa bale dœ ayi kœko ngendja lapo dœ pe azu kœmbœrœ ekperœ, á yu ayambarœ nœ ye adœke: «Mbœrœ gadœ á tshe zi œrœ kpœtœ œsœnœ bale dœ azu kœko ngendja lapo œdœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ a?»

¹⁷ Yisu dji ataa, œ gi o'o fœ endje adœke: «Azu neke á tshelœ akœ endje sœ yerœ, endje mbœrœ ogo monganga nene kolœ ayi kœba dá gbe ndœ kœna kœwu she. Mœ na kœ'e osho fœ azu á endje sœ ndjii nene, mœ na mbœrœ azu kœmbœrœ ekperœ.»

Azu yu Yisu tœ upu kœyotshelœma *(Wu 6a tœ Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)*

¹⁸ Dœ anga œlœ bale, ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu dœ pe endje nœ Afarisayi lœ lima kœyotshelœma endje mbœrœ Ndjaba yeka azu na kœyu Yisu adœke: «Mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu dœ endje nœ Afarisayi œ yotshelœma endje mbœrœ Ndjaba yeka á endje nœ zœ wvara má tœ endje kœmbœrœ awa bale a?»

¹⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «Ede uzu kœto yashe á kœ'e anganœ ndœ angbonœ, endje yotshelœma endje ye a? Bale nene! Bata akœ yashe sœ kpœtœ œsœnœ dœ endje, endje yotshelœma endje nene.

²⁰ Kashe lœkœ á endje kœza akœ yashenœ ugurutœ anganœ, œlœnœ á endje yotshelœma dœmœ.

²¹ «Uzu zaza tafo lœba œ pi ga pa ongboro lœba nene. Ede tshe kœmbœrœ ataa, tafo ndœma lœbanœ œ suru tshelœ ongboronœ, yé ogoronœ œ kpa gerœ kœropa ongboro ogoronœ má utshunœ.

²² Awa bale, uzu susu tafo ipi va va va ga lœ ongboro anga nene. Ete nene œ kœsœ adœke ipinœ yuuyu, tshelœ anga œ kpa kiri kiri; á kœde, ipinœ œ tu kpa ga lœ œshœ. Ipi dœ anga kœkœ œ ro ye, a wusœ nœ adœke tafo ipi li dœ tafo anga.»

Yisu kœdœ ayengœ lœkœ sabata

(Wu 6a tœ Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Dœ anga lœkœ sabata bale, Yisu dœ ayambarœ nœ ye ro tœ lœ kindi ble. Ayambarœ nœ ye yopa kœsœ ongboro kumu ble na tœnœ indiri ala awa.

²⁴ Yé Afarisayi yu she adœke: «Wu œneke kane, mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ zœ œ mbœrœ œrœ neke á lili adœke azu mbœrœ dœ olo sabata nene a?»

²⁵ Yisu gi o'o fœ endje adœke: «'E didi damba la mbeti dœ ádá œrœ á Davidi mbœrœ lima, dœ œlœnœ á ogo li tœ ye dœ azu nœ ye á endje gugu dœ kœzirœ nene a?»

²⁶ Tshe li 6a lœ anda nœ Ndjaba, á zi rœgo á endje ko fœ Ndjaba dœ lœkœ nœ Abiatara á li kolœnœ adœke egerœ nganga Ndjaba kœzi, á Davidi zi yeka á kpa to ndje udunœ fœ azu nœ ye.»

²⁷ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Ndjaba mbœrœ lœkœ sabata mbœrœ uzu, tshe mbœmbœrœ uzu mbœrœ lœkœ sabata nene.

²⁸ 'E wu ádánœ á sœ adœke Gbolo nœ uzu kœdœ ayengœ lœkœ sabata.»

3

Yisu she uzu á kane ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ŭlœ bale, Yisu kpa li ga lœ Sinagoga, œ gbœ anga uzu á kane ye tshu.

² Azu á ndje læ lima tœ œsœncœ, mesho lima læ ala endje kœwu too Yisu œ she uzuncœ asœmœ dœ lœkœ sabata, yeka á œne kœgbo awa kœto meza pa ye.

³ Yé Yisu pa fœ uzuncœ á kane ye tshu adœke: «Aalafo, œ na œ ka kpœgurunœ.»

⁴ Tshe yu azuncœ adœke: «Lœkœ sabata yindœ nœ adœke azu mbœrœ œtshœrœ too ekperœ? Lœkœ sabata yindœ kœshe uzu too kœkatœ ye adœke tshe tshu?» Endje ngbœ kœkœ œ læ ko ko ko.

⁵ Yisu shokœ endje vwirrr, tshelœ ye voro tœ endje kœ kœ kœ. Tshe sœ lima dœ adja oyo tœ losu ye tœ kœwu œgbo losu nœ endje, yé œ pa fœ ayi kœbancœ adœke: «Yœrœ tshelœ kane zœ!» Tshe yœrœ tshelœncœ yé tœ farapu, kane ye gumatœ ye ngbewo.

⁶ Afarisayi wuta kœ læ anda ngbœtœ, œ ngbœtœ endje pe kpœœmœ dœ azu nœ Erode kœvwarandœ o'o tœ kœpara awa ndœ kœwo she dœ Yisu.

Azu ndjoro na ga ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 4.25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye áalafo œ gitœ endje kœna ga tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro læ ogo Galilayi na manda ye. Anga endje to læ ogo Yuda,

⁸ dœ Yerusaleme, 6a læ ogo Idume, œdœ ogoncœ á sœ 6a atshi Yœrdane, dœ ogoncœ á sœ mashenga dœ tshalakpi Tire dœ Sidona. Azu na lima ndjoro ga ndœ Yisu mbœrœ endje dji lima o'o tœ upu œneke kœ á tshe sœ lima kœmbœrœ tœncœ.

⁹ Yé Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke endje gumasœ aya agba bale ndœ ana mbœrœ adœke azu kœpoporo œne nene.

¹⁰ Gbambancœ nene, tshe she lima azu tœpanœ kpuru yeka á endjeneke á endje lœpe dœ kœba sœ kœgbugburutshelœtœ endje adœke œne goro she yeka á kœshe.

¹¹ E dœ ndje endjeneke á ndje sœ lima dœ ekpe ishiri, endje kœwu she, endje sœ lima kœyo ga tœ koda ye dœ kœve rawa adœke: «E bœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

¹² Yisu rá endje adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

Yisu ke aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Manda nœ Yisu œ ga pa kaga, œ e azu neke á tshe yindœ endje kœna ga ndœ ye.

¹⁴ Tshe ke endje ndjokpa dœ bisha yé œ fa endje tœ «ayi avwa» nœ ye. Tshe ke endje kœsœ awa bale dœ she, tœ kœvwa endje ndœ kœyisœ œrœ,

¹⁵ œdœ ndje pe kœza gbœgbo kœgœrœ dœ ekpe ishiri pa azu fœ endje.

¹⁶ F'iri aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha kœdœ: Shimu (á Yisu za anga i'iri ye ga panœ adœke Petro),

¹⁷ Jake œdœ ayancœ dœ Yowane (endje bisha kœdœ agbolo nœ Zebedayi, Yisu tá i'iri endje adœke Boaneregese, ádancœ adœke, agbolo nœ kœsœ yavuru),

¹⁸ dœ Andere, Filipino, Bartelemi, Matie, Toma, Jake tshencœ Alefe, Tade, Shimu uzu Kanana,

¹⁹ dœ Yudasi Isikariote, œshe dá ka lima Yisu.

Yisu œdœ Belezebula

(Wu 6a tœ Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Yisu gu ga sœnda yé azu ndjoro kpa ngbœtœ endje dji she. Mbœrœ tœncœ ataa, tshe gbœgbo awa kœzirœ teasho œdœ ndje ayambarœ nœ ye nene.

²¹ Aayanœ dji ataa œ ngbœtœ endje, œ na manda ye ndœ kœto she mbœrœ endje gbe adœke: «Kumu ye djingili ye.»

²² Aayi kœyisœ awa akwa á endje to 6a læ Yerusaleme pa fœ endje adœke: «Belezebula gbozu nœ ekpe ishiri sœ pa ye. Eshœ dá za gbœgbo fœ she tœ kœgœrœ dœ ekpe ishiri pa azu asœmœ.»

²³ Yisu e endje, œ pa fœ endje læ gbaguru adœke: «Kotoo á Satana œ gœrœ undu ye dœ tœ ye a?»

²⁴ E kœsœ adœke azu læ ogo bale kœndjotshelœtœ endje, ogoncœ œ kpa dœ ogo nene.

²⁵ E dœ azu læ mazungu kœsœ dœ o'o læ oporo tœ endje, mazunguncœ œ sœpe nene.

²⁶ E kœsœ adœke Satana sœ kœnga koshe dœ azu nœ ye too œ kœsœ ndje adœke azu nœ ye kurutshelœtœ endje, gbœgbo ye œ ka, yé œndœ ye œ di nene.

²⁷ «Uzu á tshe kœyindœ kœli kœzi angba œrœ nœ ayi gbœgbo, œ li adœke tshe i she vwagbagba ga tœncœ dœ uwu yeka á kœko œrœ nœ ye.

²⁸ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ azu kœkœ dœ pe o'o ama endje á ndje pa.

²⁹ Kashe uzu neke á tshe kœpa ekpe o'o goro œsœ œtshœ Ishiri, Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye teasho nene mbœrœ tshe mbœrœ ekperœ.»

³⁰ Yisu mi lima ndœ nœ fœ endje ataa, mbœrœ endje pa lima adœke: «Ekpe ishiri sœ pa ye.»

Ayi Yisu dœ aaya nœ

(Wu 6a tœ Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Dœ anga œbœ bale, ayi Yisu dœ pe aayanœ na, œ sœpe 6a shu œ vwa uzu kœ'e she fœ endje.

³² Azu ndjoro á ndje læ ati kœdji she pa fœ she adœke: «Oro osho kane! Ayi zœ dœ aaya zœ sœ kœpara bœ 6a shu.»

³³ Yisu gi fœ endje adœke: «E dœ kœdœ ayi mœ a? E dœ kœdœ aya mœ a?»

³⁴ Tshe shokɔ endje á ndje lœ ga ati kœdji she karr; œ pa fœ endje adœke: «'E wu ayi mœ œdœ aaya mœ; endje dá lœ ati asœke.

³⁵ Uzu neke á tshe mbœrœ œneke kɔ á Ndjaba yindœ nœ, uzunœ kœdœ aya mœ, yingɔ mœ œdœ ndje pe ayi mœ.»

4

*Ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ
(Wu 6a tœ Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Yisu kpa kwatœ ye ndœ kœyisœ œrœ 6a tœ mangu Galilayi. Azu ndjoro ngbɔtœ endje tœ kœdji she. Mbœrœ tœnœ ataa, tshe na œ ɔ ga lœ agba á sœ ga ati yeka azu ka yaba yaba ga tœ œshɔ tœ makaga ungunœ á lœ tœ kœdji she.

² Tshe yi lima sœ œrœ ndjoro fœ endje lœ ndœma toro. Lœ kœyisœrœ nœ ye, tshe pa adœke:

³ «E dji mœ dœ œshɔnœ! Anga uzu bale na lima ndœ kœlu ngwarœ ga lœ kindi nœ ye.

⁴ Bata á tshe sœ kœlu ngwarœ natœnœ, anga indjinœ yo ga indiri ama awa, ayanu wu œ de.

⁵ Anga indjinœ yo ga lœ oporo badja. E ko gbaa, kashe œ totoro kœgerœ tœnœ mbœrœ adœke œshɔ mimi tœ oshonœ nene.

⁶ Bata ɔlɔ tɔ vwege vwege, œ ɔrɔ mbœrœ awa adœke eshenœ li œshɔ gugu nene.

⁷ Anga indjinœ yo ga lœ ishi. Ishinœ gerœ œ ropa œshɔ ngwarœnœ yé awa adœke œ le gugu nene.

⁸ Anganœ yo ga lœ œtshɔ œshɔ. E ko, œ gerœ dœ œtshɔnœ. E zu tshelœtœ endje, œ le zazu bale dœ ndjokpa (30), anganœ le zazu votɔ (60), anganœ kama bale (100).»

⁹ Yisu pa fœ endje adœke: «Uzu á tshe kœsœ dœ utu kœdji dœ o'o, kaka tshe dji.»

Mbœrœ gadé á Yisu œ yisœ œrœ lœ ndœma toro a?

(Wu 6a tœ Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ ɔlonœ á Yisu gi lima tœ ye tœ azu á sœ kuti ye, endje á ndje sœ lima kœna manda ye dœ pe ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha gitœ endje ga indiri ye tœ kœyu she tœ ádá ndœma toronœ á tshe pa má asœmœ.

¹¹ Yé tshe gi o'o fœ endje adœke: «Mbœrœ e'e, Ndjaba yisœ ádá o'o Ogo gbozu nœ ye á zatœ endje yiwa tœnœ fœ 'e yé, kashe anga azu á ndje lœ 6a shu, endje dji o'o kɔ kolœ 6ata ndœma toro gbambanœ,

¹² mbœrœ adœke endje li kœtonœ œrœ dœ œtshɔnœ kashe endje wu nene, yé endje li kœdji o'o dœ œtshɔnœ kashe endje za tshelœ katancœ kporo nene, ete nene endje fa má tshalœsu endje yé Ndjaba œ yindœ kœdjœrœndœ ekperœ nœ endje.»

Yisu pandœ ádá ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Manda nœ, tshe kpa kœyu endje adœke: «E djidji tshelœ kata ndœma toronœ asœke nene a? Atamœ 'e wu má sœ ádá anga udunœ koto o?

¹⁴ Ayi kœlu ngwarœ nœ asœmœ kœdœ ayi kœyisœ O'o ama Ndjaba fœ azu.

¹⁵ Anga azu lœ 6ata ama awa. O'o ama Ndjaba na ga ndœ endje 6ata indji ngwarœ á yo ga tœ ala awa. Endje kœdji O'o ama Ndjaba, Satana na œ kakara tœ lœsu endje.

¹⁶ Anga azu lœ ndje 6ata indji ngwarœ œneke á yo ga lœ djeere badja. ɔlɔ á endje kœdji O'o ama Ndjaba, endje yindœ nœ katsha dœ yanga,

¹⁷ kashe œndœ kœyindœrœ nœ endje œ di nene mbœrœ eshe endje lili œshɔ nene. Endje lili kœla banga mbœrœ O'o ama Ndjaba nene œdœ o'o kœna ga ndœ endje yeka á endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ nœ endje nene.

¹⁸ Anga azu lœ 6ata indji ngwarœ œneke á yo ga lœ ishi. Endje dji O'o ama Ndjaba dœ œtshɔnœ,

¹⁹ kashe oyo tshapashœnœ asœke, yanga kœgbœrœ á sœ kœfara azu, dœ pe tshelœ áká gbetshelœ kœkɔ á zuzu tœ lœsu endje. Tœnœ kɔ dá ndi tshelœ O'o ama Ndjaba. Mbœrœ tœnœ ataa, awa adœke endje mbœrœ œtshœrœ gugu nene.

²⁰ Anganœ yo ga lœ œtshɔ œshɔ. ɔtshɔ œshɔnœ kœdœ azu neke á ndje dji O'o ama Ndjaba á gbœndœ nœ ga tœ lœsu endje, á matœ endje dœ œtshɔ akwa manda kœdji o'onœ. Endje kœdœ ngwarœ neke á gerœ berea berea, œ le zazu bale dœ ndjokpa (30), anganœ zazu votɔ (60), yé anganœ ndje kama bale (100).»

O'o tœ upu nœ miinda

(Wu 6a tœ Luk 8.16-18)

²¹ Yisu pa fœ endje adœke: «Uzu kœta owo ga tœ miinda, tshe za ga tshakudu lœsú too 6a tshakudu kelekpa a? Endje za miinda 6a pa gbarœ kœza miinda ga panœ, œ sœsœ atamœ nene a?

²² Kolœnœ ataa, o'o á zatœ endje yiwa tœnœ, œ matœ endje ngbii dœ eshenœ kœkɔ.

²³ Uzu á tshe kœsœ dœ utu nœ kœdji dœ o'o, kaka tshe dji!»

²⁴ Yisu kpa mindœ nœ fœ endje adœke: «'E gbe dœ o'onœ á 'e dji asœke. Kolœ awa bale 6ata á 'e sœ kœzatœ 'e fœ azu, awa bale Ndjaba œ tœtshœrœ fœ 'e topanœ kpɔlɔrɔ.

²⁵ Gbambanœ nene, œshe á tshe kœsœ dœ œrœ ndjoro, endje za anganœ ga pa nœ; tsheneke á tshe kœgugu dœ œrœ nene, endje ko œneke teasho á sœpe tshakane ye.»

O'o mbœrœ ngwarœ á gerœ kuti ye

²⁶ Yisu kpa pa adœke: «Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ 6ata uzu lu ngwarœ ga lœ œshɔ.

²⁷ Uzu á tshe lu ngwarœ lo olo dœ butshɔ œ na ana dœ ɔlɔ. ɔlɔ kœwita ngwarœ

dœ pe kœgerœ tœnœ, ayi kœlu ngwarœnce wuwusœ nœ bale nene.

²⁸ Ɔsho mbœrœ kotoo á ngwarœ œ gere a? Utshunœ ko, ungbu ngwarœnce œ wuta yekane á manda nœ elenœ œ u. Tœ votœnce á kakonœ œ vuru lœ kumunœ yeka á tetœ kœgerœ tœnœ.

²⁹ Ɔlo á elenœ kœgbo yeka á azu œ na kœwa tœnœ, kœvere too kœko tœnœ mbœrœ olonœ li ye.»

O'o mbœrœ ele mutarde

(Wu 6a tœ Mat 13.31-32; Luk 13.18-19)

³⁰ Yisu kpa yu osho adœke: «Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ koto o? Ndœma toro gadœ dá li dœ tœnœ adœke á kœdji a?»

³¹ Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ 6ata ele mutarde. Ɛ kœdœ kœlu tœnœ, elenœ sœ teasho ga tshakudu leyœ ko pa osho.

³² Manda kœlu tœnœ œ kœko, œ zutshelœtœ ye. Ɛ gerœ tœ ingirinœ kœropa kako dangœ para kœko lœ kindi. Ganeanœ œ gboro tœ atshœnce kœli adœke ayanu mbœrœ koma endje ga tshakudunœ.»

³³ Yisu yisœ œrœ fœ azu lœ ndœma toro ndjoro 6ata œneke mbœrœ adœke endje kœdji ádá o'onœ á œne sœ tœ kœpa fœ endje.

³⁴ Tshœ sœ lima kpalakpala kœpa o'o ko dœ ndœma toro kashe endje kœsœ kolœnce dœ ayambarœ nœ ye yeka á tshœ gbara ala o'onœ ngbi fœ endje.

Yisu rd yugu

(Wu 6a tœ Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Kolœ dœ œlœnce asœmœ, dœ œgbo kidala, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke œne zu ga atshi egerœ ungu adanga.

³⁶ Ataa endje ka lima tœ azu ti, œ za Yisu dœ agba neke á tshœ sœ lima lœnce yé anga angbi agba lœ lima indiri nœ.

³⁷ Bata á endje sœ lima kœzu ungu, ndavuru yugu za gu tœnœ kpkpikpi. Loko na, yakpa ungu tu yé œ dœ agba tshé tshé tshé, agba yindœ kœnduru tœnœ.

³⁸ Yisu sœ 6a tœ budu agba, œ za kumu ye ga pa tikumu, œ lo ye. Ayambarœ nœ ye jo she œ pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, á tshu ke a! Bœ gbe kotoo dœ œrœ á mbœrœ dœ kumu azœ asœke a?»

³⁹ Yisu jo lœ olo, œ gbagbara yugu, œ pa fœ ungu adœke: «Tuturu nene! Sœ koko!» Tshelœ yugu wa ngbewo yé osho yi tá.

⁴⁰ Yisu yu ayambarœ nœ ye adœke: «Mbœrœ gadœ awa sœ tœ 'e ata a? 'E gugu dœ kœyindœrœ nene a?»

⁴¹ Uvuru endje i lima gara yeka endje sœ lima kœvwi o'o ugurutœ endje adœke: «Tsheneke kœdœ dœ yeka á ungu dœ pe yugu ko œ dji she atake a?»

5

Yisu she uzu á ekpe ishiri sœ pa ye

(Wu 6a tœ Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye zu ga tshi Galilayi 6a tœ ogo nœ Ageresaye.

² Kœjerœ kolœ ga ati lœ agba atake, anga yakoshe á tshœ sœ dœ ekpe ishiri pa ye to 6a pa udu akuzu, œ na para tshatshu ye.

³ Tshœ sœ lima kœsœ sheko 6a pa udu akuzu yé uzu bale pa ashœ á tshœ li tœ kœi she ga tœnœ gugu nene. Ɛdœ ndje dœ djingiri gbaa, œ mbœrœ œrœ bale tœ ye nene.

⁴ Mbœrœ kpala kpala endje i lima ada ye dœ uwu aza, œ i kane ye dœ djingiri, kashe tshœ sœ kœsœ tshelœ nœ ko. Ayi gbo gbo á tshœ li tœ kœza she para adœke tshœ kœmœ too gugu bale nene.

⁵ Butsho dœ œlo ko, tshœ sœ lima kœsœ waa 6a pa udu akuzu œdœ pe 6a pa kaga kœta rawa œdœ kœgbi kotœ ye dœ badja.

⁶ Bata á tshœ wu Yisu lœ ingirinœ, tshœ kpa dœ œrœ œ gote ga utshu ye.

⁷ Ɛ ve rawa dœ œgbo adœke: «Yisu Gbolo nœ Ndjaba 6a lafo, 6œ yindœ kœmbœrœ gadœ tœ mœ a? Mœ ki fœ 6œ dœ 'iri Ndjaba adœke 6œ gágága kumu mœ nene!»

⁸ Tshœ ki lima ataa mbœrœ Yisu pa lima fœ she adœke: «Ekpe ishiri, wuta lœ uzunœ asœkel!»

⁹ Yé Yisu yu she adœke: «'iri zœ kœdœ dœ?» Tshœ gi fœ she adœke: «'iri mœ kœdœ Kœngba, gbambanœ nene 'a sœ azu ndjoro.»

¹⁰ Tshœ ki dœ œgbo, œ pa fœ Yisu adœke tshœ vwavwa œne ga lœ angbi ogo nene.

¹¹ Egerœ ukpulu akœso lœ lima kœziœrœ tœ ada kaga.

¹² Atamœ ekpe ishirinœ ki fœ Yisu adœke: «Vwa 'a dœ 'a na œ li ga lœ akœso.»

¹³ Yisu za awa fœ endje yé endje wuta lœ uzunœ, œ kpa œ li ga lœ ukpulu akœso. Endje lœ lima kutu bisha (2.000) á to 6a pa kaga yeka á tara uru uru gu ga la ngu, á nduru kœko.

¹⁴ Aayi kœgbo ndœ akœsonœ kpagu lima dœ œrœ ndœ kœpandœ œsœ œrœ á mbœrœtœ endje fœ azu lœ kindi wuta tœnœ kpa ga lakpi, yé azu ndjoro na lima ndœ kœwu œrœnce á wuta asœmœ.

¹⁵ Endje na ndoo dœ Yisu á wu yakoshœnce á tshœ sœ lima dœ aekpe ishiri ndjoro pa ye asœmœ. Tshœ sœ kpakparakpa dœ budu ye ga ati, œ vere lœba ga tœ ye á sœ ko ko ko. Awa za azu ko.

¹⁶ Azu á ndje wu lima œrœ á mbœrœ fœ uzunœ á ekpe ishirinœ sœ lima pa ye œdœ pe tœ upu nœ akœsonœ asœmœ, mindœ œsœnce fœ anga endje.

¹⁷ Endje ki ga tœ Yisu adœke tshœ gitœ ye lœ ogo nœ œne ye.

¹⁸ Kœgu Yisu ndœ kœœ ga lœ agba, uzu ekpe ishiri sœmœ ki ga tœ ye adœke œdœ tshœ kœyindœ nœ œne gu dœ she awa bale.

¹⁹ Kashe Yisu yiyindœ nœ nene á pa fœ she adœke: «Gu ga ndœ ayo zœ, œ pandœ

⁸ E za o'o fœ endje adœke: «'E zaza œrœ potœ 'e lœ ananœ nene, 'e za kolœ tshangbœ bale. Eœdœ rœgo, œdœ ngbade too ngendja, 'e zaza œrœ bale ga lœ uwu tœ 'e nene.

⁹ E verœ œrada nœ 'e ga tœ ada 'e kashe 'e koko lœba bisha nene.»

¹⁰ Tshe kpa pa fœ endje adœke: «E kœsœ adœke 'e wuta 6a lakpi ogo bale, 'e lo kolœ lœ anda á ndje yisœ nœ fœ 'e œerr ga tœ ɔlɔ á 'e katœ tshakpœtœmœ ti.

¹¹ Á œ kœsœ ndje adœke anga azu tshalakpi bale kœvwaratœ endje tœ kœza osho kœsœ fœ 'e too tœ kœdji o'o ama 'e; 'e katœ tshalakpinœ ti. Tœ kœma fœ endje adœke endje mbœrœ ekperœ, 'e gorɔ trusha tshada 'e ti kpœtœmœ.»

¹² Ayambarœ nœ ye na kœyisœrœ fœ azu adœke: «'E fatshalœsu 'e.»

¹³ Endje gorɔ lima ekpe ishiri ndjoro pa azu, yé œ tá kada ga tœ aayi kœba ndjoro á she endje.

*Kuzu Yowane ayi kœza batisimu
(Wu 6a tœ Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)*

¹⁴ Dœ londœnœ asœmœ, gbozugo Erode dji o'o dœ 'iri Yisu mbœrœ 'iri ye za osho kœ. Endje gbe lima tœ ye adœke: «Yowane ayi kœza batisimu dá wuta lœ akuzu, ádánœ á tshœ sœ dœ gbœgbœ tœ kœfa œrœ dœmœ.»

¹⁵ Anga endje adœke: «Eliya dœmœ.» Yé ili udu endje pa œnœ endje adœke: «Tshe kœdœ ayi kœgbara o'o ama Ndjaba 6ata onghoro anga endje á ndje gbara lima utshunœ.»

¹⁶ Erode dji o'onœ ataa œ pa ngbewo adœke: «Adja Yowane ayi kœza batisimu á mœ wa lima igi ye dá wuta lœ akuzu asœmœ.»

¹⁷ Erode vwa lima aturugu nœ ye adœke endje za she œ i she dœ djingiri, yé œ vwi she ga lœ kánga mbœrœ upu nœ Erodiaide, awo ayancœ dœ Filipino á tshœ to lima she.

¹⁸ Gbambancœ nene, Yowane pa lima fœ Erode adœke: «E lili dœ 6œ adœke 6œ ka ga tœ awo aya zœ nene.»

¹⁹ Mbœrœ o'onœ asœke, Erodiaide za lima ókó Yowane ga lœ ye, œ yi lima ndœ kœwo she kashe awa gugu damba lima tœ ye nene.

²⁰ Gbambancœ nene, Erode sœ lima kœlisœ Yowane mbœrœ tshœ wu lima scœnœ adœke tshœ kœdœ uzu á tshœ sœ ndjii œdœ yerœ, yé tshœ sœ lima kœgbœndœ ye. Dœ londœ á Erode kœsœ lima kœdji Yowane, tshœ wuwu lima sœ œrœ kœmbœrœ tœnœ nene. Ataa atamœ ndje gbaa, tshœ sœ lima dœ ogo kœdji she.

²¹ Andaa anga olo bale, awa kœrɔ fœ Erodiaide dœ lœkœ angbo kœzu Erode. Erode e angbo kœgbe dœ olo kœzu she. Tshœ e agbozu kumu akwa nœ ye dœ pe endje nœ tshapa aturugu œdœ ndje pe agbozu tshapa

ogo Galilayi á kœkurutshelœ yanga nœ ye dœ endje.

²² Yawuru nœ Erodiaide li 6a scœnda, œ vitœ ye yé œ ga tœ Erode dœ azu á tshœ e endje ndœ angbonœ tpanœ kpuru. Á gbozugo Erode pa fœ yawuru scœmœ adœke: «Yœndœ œrœ kœ á 6œ yindœ nœ, dœ mœ za fœ 6œ.»

²³ Erode wa igi ye dœ ɔshœ adœke: «Erode neke kœ á 6œ e osho ndœ nœ, mœ ko fœ 6œ. (Eœdœ 6œ kœgbe ndje dœ tshakala ogo á mœ sœ pa nœ, mœ wa fœ 6œ.»

²⁴ Yawuru wuta œ yu ayincœ adœke: «Erode gade dá mœ kœ' e osho ndœ nœ a?» Ayincœ gi fœ she adœke: «E osho ndœ kumu Yowane, ayi kœza batisimu.»

²⁵ Yawuru gbœgbœtœ ye wuta tœnœ ga tshatshu gbozugo Erode, œ pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ za kumu Yowane, ayi kœza batisimu ga lœ kalango ngongo asœke fœ mœ.»

²⁶ E za lima oyo tœ lœsu Erode tœ kœdji ata. Yé awa kœfa o'o gugu lima nene mbœrœ á tshœ wa lima igi ye utshu azu kœ á tshœ e lima endje ndœ angbo nœ ye.

²⁷ Pe kpœtœmœ, tshe vwa anga turugu adœke tshœ na œ gu dœ kumu Yowane fœ œne. Turugunœ na 6a lœ kánga, œ wa igi Yowane,

²⁸ œ za kumu ye ga lœ kalango, œ gu dœ tœnœ fœ yawurunœ á tshœ za fœ ayincœ.

²⁹ Ayambarœ nœ Yowane dji o'onœ atamœ, œ na œ za oko ye á shi 6a lœ udu.

Yisu to rœgo fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yow 6.1-14)

³⁰ Aayi awancœ fatœ endje gu ga ndœ Yisu, œ pandœ œneke kœ á ndje mbœrœ lœ ana kœyisœrœ nœ endje kœ fœ she.

³¹ Yisu pa fœ endje adœke: «'E nœtœ 'e ngerr ga mabunœ œ yatœ 'e teasho kane.» Mbœrœ azu lœ lima kœdaratœ endje tpanœ kpuru, anga ndje kœna anga ndje kœgu á awa adœke Yisu dœ ayambarœ nœ ye yi anga œrœ hiaru ga lœ ama endje gugu nene.

³² Endje ɔ ga lœ agba, œ gitœ endje ga tœ osho á azu gugu lima tœnœ nene.

³³ Azu ndjoro wu endje kœna tœnœ atamœ, œ vwanga endje dœ ada endje yé á wuta 6a tœ oshonœ á endje sœ kœna ga tœnœ.

³⁴ Kœjerœ Yisu lœ agba atake, tshœ wu azu ndjoro, œ za oyo fœ she tœ lœsu ye mbœrœ endje sœ 6ata apata neke á ayengœ endje gugu nene, á tshœ tetœ kœyisœ œrœ ndjoro fœ endje.

³⁵ Bata ɔlɔ ro ye, ayambarœ nœ ye gitœ endje ndoo dœ she, œ pa fœ she adœke: «Orosho, asœ kœdœ tshelœ kpagagasho, ɔlɔ ro yé á lœpe kpœke.

yi má ndœ kœza foe 'e kœdœ korba*, mœ
gþandœ nœ foe Ndjaba”,

¹² 'e kpa zaza awa foe she kœmbœrœ œrœ
bale foe abanœ dœ ayinœ nene.

¹³ Ataa, 'e sœ kœgbatshelœ o'o ama Ndjaba
mbœrœ o'o ama aata 'e á 'e lœ tœ kœyisœ
nœ. Awa bale ndje dœ anga œrœ ndjoro a
'e lœpe kœmbœrœ tœnœ.»

*Erœ á ndi lœsu uzu
(Wu 6a tœ Mat 15.10-20)*

¹⁴ Yisu kpa e azu ndjoro á pa foe endje
adœke: «E'e kœ 'e dji mœ dœ otshœnœ yé 'e
wusœ nœ adœke,

¹⁵ œ dœdœ œrœ á to 6a shu á li ga lœ uzu
dá ma she tœ ayi uburu nene kashe œeneke
kœ á to 6a tœ lœsu uzu á wuta dá ma she tœ
ayi uburu. [

¹⁶ Uzu á tshe kœsœ dœ utu ndœ kœdji o'o,
tshe dji.]»

¹⁷ Yisu katœ azunœ ti œ li ga sœnda.
Ayambarœ nœ ye tetœ kœyutœ endje ugu-
rutœ endje tœ ádá o'o á tshe wuta má kœpa
tœnœ asœmœ.

¹⁸ Tshe gi o'o foe endje adœke: «E'e ndje, 'e
gugu dœ kœwusœrœ ndœ kœdji dœ tshelœ
kata o'onœ asœke nene a? 'E wuwusœ nœ
damba nene adœke œrœ kœ á to 6a shu á li
ga lœ uzu fafa uzu tœ ayi uburu nene na a?

¹⁹ Œeneke á to 6a shu lili ga lœsu uzu nene,
œ li ga lœ uvu yé manda nœ œ wuta lœ œko
ye ga ushu.» Tshe yi lima ndœ kœma adœke
kœzirœ bale á dœ uburu gugu nene.

²⁰ Yisu kpa pa adœke: «O'o á sœ 6a lœ
uzu, œ kœwuta ga ushu dá ma uzunœ tœ ayi
uburu.

²¹ Mbœrœ adœke tshelœ uzu kœdœ
tshalœsu ye, osho á gbtshelœ kœ œ wuta tœ
kœmbœrœ dœ œrœ 6ata ngbindirœ, kœzi
angba, kœwo azu,

²² kœpara awo azu too akœ azu, kœsœ dœ
ogo œrœ nœ anga azœ, ókó, kœfara osho,
djingili, úkú, kœgu osho, kœzatœ osho, œdœ
ndje pe kœmbœrœ œgbœrœ.

²³ Ambará œrœnœ asœke kœkœ kœwuta lœ
uzu yeka á ma she tœ ayi uburu.»

*Yashe gene sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ
Yisu*

(Wu 6a tœ Mat 15.21-28)

²⁴ Yisu áalafo lakpinœ asœmœ œ gitœ ye
ga lœ ogo á sœ ndoo dœ tshalakpi Tire. Tshe
li ga sœnda anga anda bale mbœrœ tshe
yindœ nœ adœke uzu bale wusœ nœ adœke
œne sœ kpœtœmœ nene.

²⁵ Ataa, anga yashe bale á gbolo nœ ye sœ
dœ ekpe ishiri pa ye, djindœ ye œ na kœgote
ga utshu ye.

²⁶ Yashe sœmœ dœdœ yuda nene, tshe
kœdœ uzu tshalakpi Fenisi 6a lœ ogo Siri.

Tshe ki foe Yisu adœke tshe gœrœ ekpe ishiri
pa yawuru nœ œne.

²⁷ Kashe Yisu pa foe she adœke: «Kaka
damba adœke agbolo zi œrœ uvu ndje su
yekane, mbœrœ œ sœsœ dœ otshœnœ nene
kœkakara kœzirœ nœ agbolo á kœko va foe
ayavoro.»

²⁸ Yashe sœmœ gi foe she adœke: «Gbozu,
œdœ adja o'o. Kashe ayavoro zi œrœ á yo
tœ ama agbolo ga tshakudu ndaba.»

²⁹ Yé Yisu gi foe she adœke: «Mbœrœ o'o á
6œ pa asœke, gu dœ otshœnœ. Ekpe ishirinœ
gitœ ye pa gbolo nœ zœ ye.»

³⁰ Kœgu she kœwuta 6a sœnda nœ ye atake,
tshe wu adœke gbolo nœ ye má lo ga pa
keleka, yé ekpe ishiri gi 6a má má tœ ye pa
ye yé.

Yisu she ayi bitu

³¹ Yisu wuta lœ ogonœ á sœ ndoo dœ Tire,
œ vvwanga tœ lœ Sidona kœgu ndœ mangu
Galilayi 6a uguru ogo á i'irinœ kœdœ Tsha-
lakpi Ndjokpa.

³² Endje na ga ndœ ye dœ anga uzu bale
á utu ye be yé á tshe sœsœ kœpa o'o nene.
Endje ki ga tœ ye adœke tshe to kane ye ga
pa ye.

³³ Yisu gi she zara tœ azunœ, œ yi yakœne
ye ga lœ utu ye, œ tu ngusha œ goro dœ tima
ye.

³⁴ Manda nœ, tshe mesho ga lafo, œ wu
faa œ pa adœke: «Efata!» Œ yindœ kœpa
adœke: «Kœrœ!»

³⁵ Kolœ tœ farapu, utu ye bibisha kœrœ
ngbii yé tshe pa o'o tœ otshœnœ.

³⁶ Yisu kœ endje adœke endje mimindœ
nœ foe uzu bale nene. Atamœ gbaa, endje
mi tshelœ o'onœ ngele ngele ngele natœnœ
djeze.

³⁷ Œ za awa tœ azu kœ á endje pa adœke:
«Œeneke kœ á tshe sœ kœmbœrœ tœnœ sœ dœ
otshœnœ! Tshe sœ kœkœrœ ogoro utu ayi bitu,
œ sœ kœmbœrœ adœke endjeneke á ndje
papa o'o nene, pa o'o.»

8

*Yisu to kœzirœ foe azu kutu vana (4.000)
(Wu 6a tœ Mat 15.32-39)*

¹ Dœ œlonœ asœmœ, azu kpa ngbœtœ endje
lima dji Yisu. Kœwu adœke kœzirœ gugu
mbœrœ endje nene, tshe e ayambarœ nœ
ye œ pa foe endje adœke:

² «Oyo azunœ asœke ká mœ waa, mbœrœ
a lo dœ endje olo votœ yé endje gugu dœ
kœzirœ nene.

³ Œdœ mœ kœgi endje ga ndœ endje
dœ ogo ataa, endje mbombo tœ ala awa
mbœrœ anga endje ugurunœ to lœ ingirinœ
waa.»

⁴ Ayambarœ nœ ye gi foe she adœke:
«A gbœ má rœgo lœ kpagagashœnœ asœke

* 7.11 Korba yindœ kœpa adœke tokóró

kpœta yekane á kœto fœ endje á endje kœzi á kœle endje a?»

⁵ Yisu yu endje adœke: «'E sœ dœ mapa kotoo?» Endje gi fœ she adœke: «Mindu dœ bisha.»

⁶ Yisu fatœ ye œ pa fœ azunœ ndjoro ascœmœ adœke endje lœ ga ati ga tœ osho. Tshe ko mapanœ mindu dœ bisha (7) ascœmœ, œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœ nœ, œ ko fœ ayambarœ nœ ye adœke endje kurutshelœ nœ tœ azunœ.

⁷ Endje lœ ndje dœ a'eara ageatshalangu. Yisu donga Ndjaba ndje mbœrœ a'eara ageatshalangu scœmœ, œ pa fœ endje adœke endje kurutshelœ nœ tœ azunœ.

⁸ Azu para kœkœ zi, œ le ndje œ le. Ayambarœ ro ama udu rœgo á sœpe ga lœ kingi mindu dœ bisha.

⁹ Azu sœ lima tœ œscœnœ kutu vana. Yisu pa fœ endje adœke uzu dœ uzu gu ga ndœ ye.

¹⁰ Trale manda nœ, Yisu o ga lœ agba dœ ayambarœ nœ ye tœ kœgu ga lœ ogo Dalmanuta.

Afarisayi e osho ndœ ambárá

(Wu 6a tœ Mat 12.38-39; 16.1-4; Luk 11.16-29; 12.54-56)

¹¹ Afarisayi na ga ndœ Yisu œ tetœ kœpu lœma endje dœ she mbœrœ kœwu losu ye. Endje yu she adœke tshe yisœ anga ambárá œrœ tœ kœma adœke gbogbo ye to 6a lafo.

¹² Yisu wu faa dœ oyo tœ losu ye œ pa adœke: «Mbœrœ gadœ azu nœ tshakpesheke œ e osho ndœ ambárá! Mœ pa dœ adjapu fœ 'e adœke Ndjaba œ yisœ ambárá bale fœ 'e dœ azu oshonœ ascœke nene.»

¹³ Tshe kwatœ ye œ katœ endje ti, œ o ga lœ agba tœ kœzu ga itshi ungu.

Aya kœwuscœrœ nœ ayambarœ

(Wu 6a tœ Mat 16.5-12; Luk 12.1)

¹⁴ Ayambarœ nœ Yisu djercœndœ kœko kœzircœ, œ sœ kolœ dœ mapa bale lœ agba.

¹⁵ Yisu mi upu fœ endje adœke: «Ala 'e gbœ dœ oyo kœsuku mapa nœ Afarisayi dœ pe ndje œnœ azu nœ Erode kane.»

¹⁶ Ayambarœnœ pa o'o ugurutœ endje adœke: «Tshe sœ kœpa atamœ mbœrœ a gugu dœ mapa nene a!»

¹⁷ Œ mbœrœ adœke Yisu wu lima sœ nœ á yu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e yutœ 'e ugurutœ 'e adœke 'e gugu dœ mapa nene a? Damba œrrr kpesheke 'e wuwusœ œrœ nene a? Ala 'e kœkœ damba nene a?»

¹⁸ 'E lœ dœ ala yeka á wuwu dœ œrœ nene a? Œ lœ dœ utu yeka á djidji dœ o'o nene a? Œndœ œrœ kœ á mœ mbœrœ djercœ 'e ye a?»

¹⁹ Œnœ á mœ kavwa lima tshelœ mapa mindu kœto fœ azu kutu mindu (5.000), kingi kotoo á sú dœ udunœ á sœ pe liya a?» Endje gi fœ she: «Ndjokpa dœ bisha.»

²⁰ Yisu kpa yu adœke: «Œnœ á mœ kavwa lima tshelœ mapa mindu dœ bisha (7) ndœ kœto fœ azu kutu vana, kingi kotoo á su dœ udunœ á sœpe liya a?» Endje gi fœ she: «Kingi mindu dœ bisha (7).»

²¹ Yeka á Yisu pa fœ endje adœke: «Damba 'e wuwusœ œrœ nene a?»

Yisu shé ayibula

²² Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ Betesayida. Ba zœ endje na dœ anga uzu á ala ye bu, œ ki fœ she adœke tshe goro she.

²³ Yisu za kane ye, œ wuta dœ she lakpincœ. Tshe tu ngusha ga la ye, œ to kane ye ga pa ye á yu she adœke: «Bœ wu gadœ?»

²⁴ Ayibula gi fœ she adœke: «Mœ sœ kœwu azu, mœ wu endje 6ata oyo á sœ tœ ana.»

²⁵ Yisu kpa goro ala ye, ngbewo tshe she œ te kœwu œrœ kœ tœ otshœnœ.

²⁶ Yé Yisu za awa fœ she kœgu ga ndœ ye kashe ngbœbo lakpi nene.

Petro gbara ngbewo adœke Yisu kœdœ Masiya

(Wu 6a tœ Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Yisu dœ ayambarœ nœ ye na ga lœ a'eara ogo á sœ dji indirí Sezaré, ogo gbozu Filipino. Tshe yu endje tœ awa adœke: «Azu sœ kœpa má adœke œmœ kœdœ dé?»

²⁸ Endje gi fœ she adœke: «Azu pa adœke œ6œ kœdœ Yowane, ayi kœza batisimu, anga endje adœke œ6œ kœdœ Eliya; anga udu endje pa œnœ endje adœke œ6œ kœdœ ongboro anga ayi kœgbara o'o.»

²⁹ Atamœ scœmœ, 'e gbe má œnœ 'e adœke œmœ kœdœ má œnœ mœ uzu dé? A Petro gi fœ she adœke: «Œ6œ kœdœ Masiya.»

³⁰ Yisu va tshelœ utu endje lœ ubunœ adœke endje papandœ nœ fœ uzu bale nene.

Yisu gbara o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Manda nœ, Yisu tetœ kœyisœ œrœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Gbolo nœ uzu œ wu oyo waa. Agbœ Ayuda, agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa œ yindœ ye nene, endje wo she yeka manda olo votœ á tshe she lœ akuzu.»

³² Tshe sœ lima kœpa o'onœ o'ara o'ara yeka á Petro dji ata á e she ga indirincœ á kœ she adœke tshe katœ kœpa o'o atamœ ye.

³³ Yisu fatœ ye œ tondœ ayambarœ nœ ye, œ ngá fœ Petro adœke: «Gitœ zœ tœ mœ, Satana! Gbetshelœ nœ zœ lili dœ œnœ Ndjaba bale nene, kashe œnœ azuzu.»

Kœna manda Yisu

(Wu 6a tœ Mat 16.24-28; Luk 9.23-27)

³⁴ Manda nœ kœ, Yisu e azu para dœ pe ayambarœ nœ ye œ pa fœ endje adœke: «Uzu kœyindœ kœna manda mœ, œ li adœke tshe vwaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye, œ za kurushi nœ ye yeka á kœna manda mœ.»

³⁵ Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe sœ dœ ogo kœsœ dœ soro œ tshu ye; kashe tsheneke á tshe tshu mbœrœ mœ œdœ ndje mbœrœ ʒtshɔ O'o, œshe dá sœ dœ soro.

³⁶ Ɛdœ uzu kœgbɔ œrœ tshapashɔ sœke kɔkɔ, œ sœ dœ she kotoo b̄ata á soro ye ndi a?

³⁷ Ɛrœ gad̄e dá tshe yapa dœ soro ye asœmœ a?

³⁸ Ɛdœ uzu kœmbœrœ tshula mbœrœ mœ dœ pe mbœrœ o'o nœ mœ 6a utshu azu nœ tshakpesheke á endje dœ aayi kœmbœrœ ekperœ yé á zazatœ endje fœ Ndjaba nene, Gbolo nœ uzu œ mbœrœ tshula ye ndje dœ ɔɔ á tshe kwatœ ye lœ mokɔ nœ Abanœ awa bale dœ ayerœ andjelu.»

9

¹ Yisu kpa mindœ nœ fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke anga azunœ asœke œ tshu nene utshu kœw̄u Ogo gbɔzu nœ Ndjaba kœna dœ gbɔgbɔ.»

Yisu fatœ ye dœ ala ayambarœ nœ ye (Wu 6a tœ Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Manda butshɔ mindu dœ bale, Yisu za Petro, Jake œdœ pe Yowane œ ɔ dœ endje ga pa egerœ kaga. 'Ba zœ, tshe fatœ ye dœ ala endje.

³ Lœba nœ ye wuta tœ imbinœ urrr, uzu bale pa ɔshɔ á tshe li kœdjutɔ lœba ye adœke œ guru atamœ gugu nene.

⁴ Eliya œdœ Moyize wuta ga utshu endje, œ ka á sœ kœpa tshama endje dœ Yisu.

⁵ Petro pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, œ ga waa adœke a lœpe kpœke! A mɔ anda tande voto: Bale fœ 6œ, bale fœ Moyize yé udunœ bale ndje fœ Eliya.»

⁶ Kashe tshe wuwu lima sœ o'o á tshe sœ kœpa tœnœ nene, awa li lima tœ ye dœ anganœ kɔkɔ asœmœ.

⁷ Ondoro jœrœ ga pa endje. Ko pe lœ ondorœnœ, tshama uzu wu adœke: «Tsheneke kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa; 'e dji she.»

⁸ Pe kpœtœmœ, ayambarœ nœ ye mesho djikpata tœ endje, œ wuwu uzu bale nene kolœ Yisu kuti ye ga ndœ endje.

⁹ Bata endje sœ lima kœjœrœ kaga, Yisu pa fœ endje adœke endje papandœ œrœ kɔ á endje wu fœ uzu bale nene, œrr Gbolo nœ uzu kœshe bala lœ akuzu yeka á endje kœmindœ nœ.

¹⁰ Endje gb̄andœ o'onœ ga lœsu endje, kashe endje tetœ kœyutœ endje adœke: «Ádá o'o nœ kœshe lœ akuzu kœdœ gad̄e ma a?»

¹¹ Yé ayambarœ nœ ye yu she: «Mbœrœ gad̄e á aayi kœyisœ awa akwa pa lima adœke Eliya œ na utshunœ yekane a?»

¹² Yisu gi o'o fœ endje adœke: «Adjapu, Eliya œ na utshunœ mbœrœ kœguma œrœ kɔkɔ. Ka mbœrœ gad̄e á o'o ama Ndjaba pa liya adœke Gbolo nœ uzu œ wu oyo yé azu œ mbœrœ œrœ kanga fœ she a?»

¹³ Mœ pa fœ 'e adœke, Eliya na, yé azu mbœrœ fœ she œneke kɔ á endje yi lima ndœ nœ kœli dœ œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba tœ upu nœ ye.»

Yisu shé gbolo á tshe sœ dœ ekpe ishiri (Wu 6a tœ Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)

¹⁴ ʒlœnœ á Yisu dœ ayambarœ nœ ye voto gu ga ndœ udu endje, endje wu azu ndjoro djanga aayi kœyisœ awa akwa á ndje ngb̄otœ endje ga tœnœ yeka á lœ kœshara o'o ugurutœ endje.

¹⁵ Azunœ wu Yisu, lœsu endje tshi pœrea yé endje kpa kœbala she.

¹⁶ Yisu yu endje adœke: «O'o gad̄e da 'e lœ kœsharatœ 'e dœ ayambarœnœ lœ kumu nœ a?»

¹⁷ Anga uzu bale lœ ugurutœ azunœ gi o'o fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ na dœ gbolo yakoshe nœ mœ fœ 6œ. Tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye á mbœrœ adœke tshe papa o'o nene.

¹⁸ Tœ osho kɔ á ekpe ishirinœ œ za gbolonœ, tshe za she vesho, furutsha œ wuta putu putu lœ ama ye, tshe zi tshelœ daji ye ngara ngara yeka á gbɔ kwa kwa kwa ga tœnœ. Mœ yu ayambarœ nœ zœ adœke endje gɔrɔ ekpe ishirinœ pa ye yeka á endje lili kœgɔrɔ she nene asœmœ.»

¹⁹ Yisu pa fœ endje adœke: «'E! 'E sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba nene a? A lœpe dœ 'e kpœke manda olo koto o? 'E yindœ nœ adœke mœ ru lœsu mœ mbœrœ 'e manda olo koto o? 'E na dœ gbolonœ fœ mœ.»

²⁰ Á endje za she na tœnœ fœ she. Ekpe ishirinœ wu Yisu œ tetœ kœyaka gbolonœ tœ ɔgb̄nœ. Gbolonœ te ga ati, œ w̄wirœtœ ye nguru nguru lœ ɔshɔ dœ furutsha lœ ama ye putu putu.

²¹ Yisu yu abanœ adœke: «Ekpe ishirinœ mbœrœtœ ye manda ungu koto o?» Abanœ gi fœ she adœke: «Pe lœ gbolo ye.

²² Ekpe ishirinœ sœ kœgeta she kpala kpala ga tawo, ga langu adœke tshe tshu ye. Kashe wu oyo 'a, œ mbœrœ œneke á li dœ 6œ.»

²³ Yisu pa fœ she adœke: «Á kœli dœ mœ a? Ɛrœ kɔ li kœmbœrœtœ endje fœ uzu tsheneke á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba.»

²⁴ Pe kpœtœmœ, aba gbolonœ sá rawa adœke: «Mœ sœ dœ kœyindœrœnœ ataa, mbœrœ adœke mœ katœ sharapu!»

²⁵ Yisu wu azu kœna ndjoro ga ndœ endje œ nga fœ ekpe ishiri adœke: «Ɛ6œ dœ ekpe ishiri á 6œ mbœrœ adœke gbolo asœke papa

o'o nene, æ djidji o'o nene, mœ vwa 6œ: Wuta læ ye, yé kpa kwakwatœ zœ ndœ ye nene!»

²⁶ Ekpe ishirinœ ve rawa, æ gaga gbolo dœ ɔgbœncœ á wuta. Gbolo yɔrɔtshelœtœ ye œ wuta ɔata uzu á tshe tshutshu. Ukpulu azu á ndje sœ lima tœ œsœncœ pa adœke: «Tshe tshu ye.»

²⁷ Kashe Yisu za kane ye, œ ti she ga lafo yé tshe ka dœ ada ye.

²⁸ Yisu li ga scœnda yé ayambarœ nœ ye yu she adœke: «Mbœrœ gadœ yekane 'a lili má œncœ 'a kœgorɔ ekpe ishirinœ sœmœ nene a?»

²⁹ Yé Yisu pa fœ endje adœke: «Kolœ awwala dá li tœ kœgorɔ dœ mara ekpe ishirinœ asœke.»

*Yisu kpa pa o'o kuzu œdœ kœshe nœ ye
(Wu 6a tœ Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)*

³⁰ Endje áalafo œ sɔ tɔ læ ogo Galilayi yé Yisu yi yi lima ndœ nœ adœke azu wusœ nœ nene.

³¹ Mbœrœ tshe sœ lima kœyisœ œrœ fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Endje ka Gbolo nœ uzu fœ azu adœke ndje wo she yé manda olo votɔ tshe she.»

³² Ayambarœncœ djidji lima tshelœ kata o'onœ nene, yé endje sœ lima dœ awa kœyu she.

*Edœ dá dœ egerœ uzu a?
(Wu 6a tœ Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)*

³³ Endje wuta 6a læ Kaparnawumu, œ li ga scœnda. Yisu yu ayambarœ nœ ye: «O'o gadœ dá 'e sœ lima kœvwarandœ nœ na tœncœ tœ ala awa a?»

³⁴ Kashe endje læ ko ko ko, mbœrœ tœ awa, endje sœ lima kœvwarandœ upu adœke œdœ dá dœ egerœ uzu ugurutœ œne ko a?

³⁵ Yisu sœ ga ati, œ e ayambarœ nœ ye kœkœ ndjokpa dœ bisha yé œ pa fœ endje adœke: «Uzu kœyindœ kœsœ utshunœ, œ li adœke tshe sœ tœ ndœngɔncœ. Yé ga panœ, tshe dœ ayi akwa nœ angancœ.»

³⁶ Tshe za anga gbolo bale, œ za she tɔ ga ugurutœ endje, œ yi kane ye læ okoro ye; œ pa fœ endje adœke:

³⁷ «Uzu á tshe kœza osho kœsœ fœ aya gbolo mbœrœ i'iri mœ, tshe za osho kœsœ fœ adja undu mœ. Yé œshe á tshe kœza osho kœsœ fœ mœ, tshe zaza oshonœ fœ mœ nene, kashe tshe za ndje fœ œshe á tshe vwa mœ.»

*Kœsœ awa bale dœ Yisu
(Wu 6a tœ Luk 9.49-50)*

³⁸ Yowane pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wu anga uzu bale kœgorɔ ekpe ishiri pa uzu dœ i'iri zœ yé 'a kœ she mbœrœ tshe sœsœ kœsœ dœ azœ awa bale nene.»

³⁹ Kashe Yisu gi fœ endje adœke: «'E kœkœ she nene! Gbambancœ nene, uzu lili

kœmbœrœ afá læ i'iri mœ yé manda nœ œ pa ekpe o'o dœ i'iri mœ nene.

⁴⁰ Mbœrœ uzu á tshe kœyiyiangba azœ nene, tshe kœdœ uzu nœ azœ.

⁴¹ Yé uzu kœ á tshe su ungu kœndjoondjo fœ 'e mbœrœ 'e kœdœ azu nœ Kristu, mœ pa fœ 'e adœke; tshe gbɔ adja œrœ tshangbancœ.»

*Erœ d yi azu ga læ ekperœ
(Wu 6a tœ Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² «Uzu kœ á tshe mbœrœ adœke aya gbolo á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ li ga læ ekperœ, œ li adœke endje du egerœ badja ga læ igi ye, œ na dœ œ geta she ga la egerœ ungu.

⁴³ E kœsœ adœke kane zœ za 6œ vwi ga læ ekperœ, œ li adœke 6œ ta ye. E sœ dœ ɔtshœncœ adœke 6œ li ga læ soro dœ kane zœ bale tœ œsœncœ adœke 6œ li ga læ kudu owo dœ kane zœ bibisha. [

⁴⁴ Ba zœ, «angœzu kœzi kote azu tshutshu nene, yé owo ruru nene.»]

⁴⁵ E dœ ada zœ kœsœ kœyi 6œ ga læ ekperœ, vwa ye. E sœ dœ ɔtshœncœ fœ 6œ kœli ga læ soro dœ ada zœ bale tœ œsœncœ adœke 6œ sœpe dœ tœncœ bibisha œ li ga læ kudu owo. [

⁴⁶ Ba zœ, «angœzu kœzi kote azu tshutshu nene, yé owo ruru nene.»]

⁴⁷ E dœ ala zœ kœsœ kœyi 6œ ga læ ekperœ, tshagavwa ye. E sœ dœ ɔtshœncœ fœ 6œ kœli ga læ soro dœ ada zœ tshakala ala zœ bale tœ œsœncœ adœke 6œ wu oyo dœ tœncœ bibisha læ kudu owo.

⁴⁸ Ba zœ, angœzu á ndje zi œkœ azu tshutshu nene yé owo ruru 6a lima nene.

⁴⁹ Gbambancœ nene, endje yamba uzu kœ dœ owo ɔata á endje yamba ndje dœngɔ kœ dœ ingbiri.

⁵⁰ «Ingbiri kœdœ ɔtshœncœ kashe œ kœtshɔtshɔ nene, œ kpa dœ ingbiri nene. Á œ kœsœ adœke ɔtshɔ ingbiri ka læncœ, endje gi ga læ nœ koto o? Kaka adœke 'e læ dœ ingbiri læ œkœ 'e, œ sœ gee ugurutœ 'e dœ anga 'e.»

10

*Yisu mi o'o dœ dda kœndi totœ
(Wu 6a tœ Mat 19.1-9; Luk 16.18)*

¹ Yisu gitœ ye kœro ga læ ogo yuda 6a kele ungu Yœrdane. Ba zœ, azu ndjoro kpa dji she á tshe sœ kœyisœ œrœ fœ endje ɔata á tshe sœ 6a lima kœmbœrœncœ tœncœ.

² Anga Afarisayi na ga ndœ ye dœ gbetshelœ nœ kœyu tshelœ ye, yeka á endje yu adœke: «E li dœ yakoshe kœvwaratœ ye tœ awonœ a?»

³ Yisu yu endje adœke: «O'o gadœ dá Moyize pa lima fœ 'e a?»

⁴ Endje gi adœke: «Moyize za awa nœ kœkatœ ayashe ti. Utshu nœ kœkatœ ye, 6œ su mbeti nœ kœvwaratœ zœ tœ ye.»

⁵ Tshe kpa pa fœ endje adœke: «Moyize za lima awa o'onœ ascœmœ fœ 'e mbœrœ œgbœ losu nœ 'e.

⁶ Kashe utshu nœ kœmbœrœ œrœ kœ pa œshœ asœke, Ndjaba mbœrœ lima yakoshe dœ yashe.

⁷ Ádánœ á yakoshe œ katœ abanœ dœ ayinœ ti, á ngbœtœ ye ga tœ œsœnœ dœ awonœ,

⁸ yeka á endje bisha œ wuta uzu bale. Endje kpa sœsœ azu bisha nene kashe uzu bale.

⁹ Ataa, œneke á Ndjaba ngbœba ga tœnœ, uzu œ ndjœ tshelœnœ nene.»

¹⁰ Kœwuta endje ba sœnda, ayambarœ nœ ye kpa yu she tœ o'onœ má ascœmœ.

¹¹ Á tshe kœgi fœ endje adœke: «Uzu kœ á tshe katœ awonœ ti á kpa to anga angbi yashe, tshe mbœrœ angba budu ga tœ ayendœ nœ ye.

¹² Œ kœsœ ndje adœke yashe kœkatœ akœnœ á kpa kœi anga angbi yakoshe, tshe sœ kœmbœrœ angba budu.»

*Yisu to kane ye ga pa agbolo
(Wu ba tœ Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)*

¹³ Azu na dœ agbolo fœ Yisu adœke tshe to kane ye ga pa endje yeka ayambarœ nœ ye sœ lima kœgeta endje.

¹⁴ Kœwu atamœ, œ za ókœ fœ Yisu yé tshe pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E katœ agbolo endje na ga ndœ mœ, 'e kœkœ endje nene mbœrœ Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ mbœrœ azu á ndje lœ bœta endje.

¹⁵ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœza osho kœsœ mbœrœ Ogo gbozu nœ Ndjaba bœta gbolo nene, tshe li ga zœ nene.»

¹⁶ Á Yisu djendœ endje ga tœ igi ye á to kane ye ga pa endje.

*Ayi kœgbœrœ waa na ga ndœ Yisu
(Wu ba tœ Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)*

¹⁷ Bœta Yisu sœ lima kœro tœ awa, anga uzu kpa œ gote ga tshakudu ye, œ yu she adœke: «ŉtshœ ayi kœyisœrœ, œ li adœke mœ mbœrœ gadœ á kœgbœ soro neke á kaka nene a?»

¹⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á bœ e mœ œtshœ uzu a? ŉtshœ uzu bale gugu nene kolœ Ndjaba tshebabale kuti ye.

¹⁹ Bœ wusœ awa o'o adœke: «Wowo uzu nene, papara awo uzu nene, zizi angba nene, wawa o'o dœ wala ga pa uzu nene, mbœmbœrœ ngbindirœ fœ uzu nene, lisœ aba zœ dœ ayi zœ.»

²⁰ Uzunœ gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ lindœ nœ kœ pe tœ gbolo mœ.»

²¹ Yisu shokœ she, yé dœ ala nœ ayo, œ pa fœ she adœke: «Œ sœpe œrœ bale, gu œ ka œrœ nœ zœ para kœkœ, œ kurutshelœ ngendjanœ kœkœ tœ aayi oyo á kœgbœ

kœgbœrœ ba lafo. Manda nœ, fatœ zœ œ na manda mœ.»

²² Manda o'onœ ascœmœ, tshe sœ ko ko ko yé œ gu dœ oyo tœ ye, mbœrœ tshe sœ lima dœ œrœ waa.

²³ Yisu mesho djitœ ye œ pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Œ sœ tœ œgbœnœ bala tœ aayi kœgbœrœ tœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba!»

²⁴ O'onœ ndjingiwvi ayambarœ nœ ye. Yé Yisu kœpa pa fœ endje adœke: «Agbolo nœ mœ, Kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba gbœgbœ.

²⁵ Œ gbœgbœ adœke agea bœta shamœ li tœ lœ ogoro imbili. Kashe œ kpa gbœ kœrosœ nœ tœ ayi kœgbœrœ adœke tshe li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

²⁶ Uvuru endje i gara lœ nœ, á endje tetœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Atamœ, uzu dœ dá li kœshe tœnœ a?»

²⁷ Yisu tondœ endje, œ pa adœke: «Ba tœ azu, œ li nene; kashe tœ Ndjaba, œrœ kœ œ li ye. Gbambœnœ nene, Ndjaba li kœmbœrœ œrœ kœkœ.»

²⁸ Yé Petro pa fœ she adœke: «Wu kane, a katœ œrœ nœ 'a ti kœ, á na manda zœ.»

²⁹ Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œ kœsœ adœke uzu katœ anda nœ ye, dœ ndje aayanœ, ayingœnœ, ayinœ, abanœ, agbolo nœ ye, kindi nœ ye ti mbœrœ upu nœ mœ ndje dœ pe mbœrœ upu ŉtshœ O'o,

³⁰ dœ oshonœ asœke, tshe gbœ anga anda, aya, ayingœ, ayi, agbolo, kindi œdœ ndje œrœ kanga; yeka dœ oshonœ á na manda nœ, á tshe gbœ soro neke á ka nene.

³¹ Azu ndjoro á ndje sœ utshunœ, endje sœ bala tœ ndongœnœ, yé endje nœ ndœngœnœ œ te bala azunœ tshatshu nœ.»

*Yisu pa votœ o'o kuzu dœ pe kœshe nœ ye
(Wu ba tœ Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœ awa kœœ gu tœnœ ga lœ Yerusaleme. Yisu te lima utshu endje, yé awa li lima tœ azunœ á ndje lœ lima kœna manda ye, losu endje sœ lima ga lafo. Yisu kpa ko ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha ga indiri tœ ye, á tetœ kœpa o'o tœ upu œrœ a yindœ kœmbœrœtœ ye fœ endje atake:

³³ «'E wu, a œ kœ bœ lœ Yerusaleme. Endje ka Gbolo nœ uzu fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba ndje dœ aayi kœyisœ awa akwa. Endje wa agbœ ngbanga ga pa ye adœke endje wo she, yé œ za she fœ angbi uzu.

³⁴ Endje mœ she, œ tu ngusha ga tœ ye, œ sœ she dœ ndjapa, œ wo she, yeka manda olo votœ á tshe she lœ akuzu.»

*Kœyœndœrœ nœ Ajake dœ Yowane
(Wu ba tœ Mat 20.20-28; Luk 22.25-27)*

³⁵ Ajake dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi, na ga ndœ Yisu, œ yu she adœke: «Ayi

køeyisærcœ, 'a yindœ nœ adœke 6œ mbœrcœ œrcœ neke á a yu 6œ tœnœ fœ 'a.»

³⁶ Á Yisu kœyu endje adœke: «Ærcœ gadœ dá 'e yindœ nœ adœke mœ mbœrcœ fœ 'e a?»

³⁷ Endje gi fœ she adœke: «Æ kœsœ adœke 6œ sœ kœsœ lœ mokœ nœ zœ, za awa fœ 'a kœsœ ga indiri tœ zœ, anga uzu bale ga pa kuni zœ, yé anga ga pa gele.»

³⁸ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E wuwusœ œrcœnœ a 'e esho ndœ nœ asœke nene. Adja 'e li kœndjo yashi kangœ á mœ ndjo bala ye a? 'E li ndje kœgbo batisimuncœ á mœ gbo bala ye a?»

³⁹ Yé endje gi fœ she adœke: «A li dœ tœnœ ye.» Á Yisu gi fœ endje adœke: «Kpœtœpu, 'e ndjo yashi kangœ á mœ ndjo ye, yé 'e gbo batisimu á mœ gbo ye.

⁴⁰ Kashe tœ kœza awa fœ uzu kœsœ ga ati ga pa kuni mœ too ga pa gele mœ, asœmœ wuwu mœ nene. Mbœrcœ tœnœ kœdœ osho á sœ fœ endjeneke má Ndjaba guma fœ endje.»

⁴¹ Udu ayambarœnœ ndjokpa dji o'onœ atamœ œ tetœ kœso ókœ ga tœ Ajake dœ Yowane.

⁴² Yisu e endje para kœkœ œ pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ adœke agbozugo yindœ nœ adœke azu læpe kolœ tshakudu tshagbozu nœ endje. Yé agboro azu yi ndje ndœ kœma kolœ gbœgbo endje ga pa aaya azu.

⁴³ Æneke sœsœ kœmbœrcœtœ endje lœ guru tœ 'e nene. Kashe, œ kœsœ adœke uzu gbe kœsœ tœ egerœ uzu ugurutœ 'e, œ li adœke tshe fatœ ye tœ ayi akwa nœ 'e.

⁴⁴ Æ kœsœ adœke anga uzu ugurutœ 'e yindœ kœsœ utshunœ, œ li adœke tshe dœ kanga nœ 'e para kœkœ.

⁴⁵ Mbœrcœ Gbolo nœ uzu nana adœke azu mbœrcœ akwa fœ she nene, kashe tshe na tœ kœmbœrcœ akwa fœ azu dœ pe ndje kœzœtœ ye fœ kuzu mbœrcœ kœshe ukpu azu.»

Yisu shé Bartime, ayibula

(Wu 6a tœ Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta 6a lœ Yeriko. Bata á endje sœ kœwuta awa bale dœ azu ndjoro, anga ayibula á i'iri ye kœdœ Bartime, gbolo nœ Time, sœ lima indiri awa tœ kœyœndœ œrcœ.

⁴⁷ Tœ kœdji adœke Yisu uzu Nazarete dœke, tshe tetœ kœ'e osho: «Yisu, Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ!»

⁴⁸ Azu ndjoro rá she adœke tshe sœ koko, á tshe kpa tá tshandœ rawœnœ dœ œgbœnœ adœke: «Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ!»

⁴⁹ Yisu ka yé œ pa adœke: «'E e she fœ mœ.» Endje e ayibula sœmœ œ pa fœ she adœke: «Indji zœ ga waa, áalafo, tshe sœ kœ'e 6œ.»

⁵⁰ Tshe za yœgbœdœ læba nœ ye vwii ga ati, œ su gbuu á na ga ndœ Yisu.

⁵¹ Yisu yu she adœke: «'Bœ yindœ nœ adœke mœ mbœrcœ gadœ fœ 6œ a?» Ayibula gi fœ she adœke: «Ayi kœeyisærcœ, kolœnœ adœke mœ kpa wu osho.»

⁵² Yisu pa fœ she adœke: «Gu zœ, kœyindœrcœ nœ zœ she 6œ ye.» Trale tshe wu osho œ te ndje tœ kœna manda Yisu.

11

Yisu li ga lœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mat 21.1-11; Luk 9.28-40; Yow 12.12-16)

¹ Yisu dœ ayambarœ nœ ye ndo dœ Yerusaleme, ndo dœ tshalakpi Betefaje œdœ Betani, gu ndœ kaga œyœ Olive. Tshe vwa anga ayambarœ nœ ye bisha adœke:

² «'E na 6a lakpi á sœ 6a utshu 'e 6a 'e asœmœ. 'E kœwuta 6a zœ, 'e wu aya ane á endje du she kpœtœmœ, á uzu bale œ damba ga pa ye nene. 'E vvara she œ gu dœ she ga mœ.

³ Ædœ uzu kœyu 'e adœke: “Mbœrcœ gadœ á 'e mbœrcœ kœœ ata a?” E gi o'o fœ she adœke: “Gbozu da gbe dœ she ye tshe gi kane ye tœ ye fœ 'e katsha.”

⁴ Endje ro œ gbo aya ane á endje du she 6a shu 6a lœ bingi ndo dœ manda ga indiri ala awa á endje vvara she.

⁵ Anga azunœ á endje lœ lima lœ bingincœ pa fœ endje adœke: «Ærcœ gadœ dá 'e mbœrcœ ataa a? Mbœrcœ gadœ a 'e sœ kœvwara aya anenœ a?»

⁶ Endje gi o'o kolœ 6ata á Yisu mi má ndœ nœ fœ ndje, yé endje za awa fœ endje kœegu dœ she.

⁷ Endje gu dœ aya ane sœmœ fœ Yisu, œ gbara ala læba nœ endje ga pa ye yeka á Yisu œ á sœ ga pa nœ.

⁸ Azu ndjoro saka ndje læba nœ endje ga tœ ala awa, anga endje ko kako œyœ á ndje de 6a lœ kindi.

⁹ Azu neke á ndje lœ lima utshunœ dœ pe endjeneke á endje lœ manda ye lœ lima kœpa adœke: «Ozana! Ndjaba gbœndœ tsheneke á tshe na dœ i'iri ye!

¹⁰ Ndjaba gbœndœ akwa gbozunœ á na asœke, Ogo gbozu nœ aba azœ dœ Davidi! Ozana fœ Ndjaba 6a lafo!»

¹¹ Yisu li lima ga lœ Yerusaleme, yé œ na ga lœ anda Tepelo. Manda kœwu osho kœkœ indiri tœ ye, tshe wuta awa bale dœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha tœ kœegu ga lœ Betani mbœrcœ œl ro ye.

Yisu darandœ œyœ fige

(Wu 6a tœ Mat 21.18-19)

¹² Osho kœrœ lima pa nœ, lœkœ adœke endje wuta ga lœ Betani, ogo mi Yisu.

¹³ Tshe wu œyœ fige lœ ingirincœ dœ kakœnœ tœnœ, œ na kœpara tshelœnœ adœke œne gbo ete anga elœnœ zœ. Kœndo she dœ tœnœ, tshe wu kolœ kakœnœ

mbærce œ doédœ lima olo kœle figence nene.

¹⁴ Yisu darandœ ɔyo figence á pa adœke: «Adja uzu kpa zi ele zœ nene.» Yé ayambarœ nœ ye dji lima o'o nœ ye.

Yisu gɔrɔ ayi kœka œrœ læ Tepelo

(Wu 6a tœ Mat 21.10-17; Luk 19.45-48; Yow 2.13-16)

¹⁵ Manda nœ endje na ga læ Yerusalem. Yisu li ga læ Tepelo œ tetœ kœgɔrɔ azu á ndje sœ lima kœka œrœ nœ endje dœ pe endjeneke á ndje sœ lima kœyo œrœ kpa ga ushu. Tshe iwvi ndaba nœ azu kœyapa ngendja, œ geta ngande nœ ayi kœka ambepa.

¹⁶ Yisu vwaratœ ye adœke, uzu bale vwavwanga dœ gbarœ nœ ye to sœnda Teponœ nene.

¹⁷ Yé tshe tetœ kœyisœ œrœ fœ endje adœke: «E wuwusœ nœ nene a? Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Anda nœ mœ kœdœ anda kœza avwala mbærœ azu læ ogo kœkœ.” Kashe 'e fa tœ wutu nœ aayi angba!»

¹⁸ Agbozu tshapa anganga Ndjabanœ dœ aayi kœyisœ awa akwanœ dji ataa, œ tetœ kœpara awa tœ kœwo she. Kashe endje sœ lima kœkpa awa ye mbærœ kœyisœrœ nœ ye gbœ lima osho tœ lœsu azu ndjoro.

¹⁹ Dœ kidala, Yisu dœ ayambarœ nœ ye wuta lakpĩnœ ye.

Kœyindœrœ œdœ avwala

(Wu 6a tœ Mat 21.20-22)

²⁰ Kpa kœvwanga endje dœ tshamazi, endje wu adœke ɔyo fige ɔrɔ kpa ga tœ eshene.

²¹ Endœ o'onœ libi te læ Petro, tshe pa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, wu kane, ɔyo figence á bœ dara libi ndœ nœ ɔrɔ ye.»

²² Yisu gi fœ endje adœke: «'E sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba.

²³ Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke œ kœsœ adœke uzu pa fœ kaganœ asœke adœke: “Gitœ zœ kpœke yé œ te ga la kota”, á tshe kœsœsœ dœ sharapu tœ lœsu ye nene, á sœ dœ kœyindœrœ adœke o'onœ á œne pa œ mbærœtœ endje ye, œ mbærœtœ endje fœ she tako.

²⁴ Adánœ á mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: «Eneke kœ á 'e e osho ndœ nœ læ avwala 6a ndœ Ndjaba, 'e yindœ nœ adœke 'e gbœ kœ, Ndjaba œ to fœ 'e.

²⁵ E kœsœ adœke 'e ka kœza avwala fœ Ndjaba, á 'e kœsœ dœ o'o tœ lœsu 'e ga tœ anga uzu, 'e djerœndœ nœ yeka á Aba 'e á tshe sœ 6a lafo kœdjerœndœ ekperœ nœ 'e. [

²⁶ Kashe œdœ 'e kœsœsœ kœdjerœndœ ekperœ nœ anga 'e nene, Aba 'e á tshe sœ 6a lafo œ djerœ ndje ndœ ekperœ á 'e mbærœ nene.]»

Tshagbozu nœ Yisu to kpœta?

(Wu 6a tœ Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Endje kpa kwa ga læ Yerusalem, yé dœ londœ á Yisu sœ kœro ga læ Tepelo, agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa dœ pe agbœ Ayuda na ga ndœ ye,

²⁸ á yu she adœke: «Bœ gbœ awa kœmbærœ akwa nœ zœ asœke kpœta a? Uzu dœ ndje dá za awa kœmbærœ akwa ataa fœ bœ a?»

²⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ yindœ kœyu 'e dœ o'o bale, œ kœsœ adœke 'e gi o'o fœ mœ gbá yekane á mœ kœyisœ osho á mœ gbœ awa kœmbærœ dœ œrœncœ asœ kœ fœ 'e.

³⁰ Ede dá vwa lima Yowane kœza batisimu fœ azu a? E dœ lima Ndjaba too azu? 'E gi o'o fœ mœ.»

³¹ Yé endje tetœ kœfa o'o ugurutœ ndje adœke: «E kœsœ adœke a gi fœ she atake: “Ndjaba dá vwa lima she”, tshe yu azœ adœke mbærœ gade a yiyi lima ndœ o'o ama ye nene a?

³² E kpa kœsœ adœke a gi adœke: “Azu dá vwa lima she”, œ li ndje nene.» Gbambœ nene, endje sœ lima kœkpa awa azu mbærœ azu kœ wu lima sœncœ adœke Yowane kœdœ lima adja ayi kœgbara o'o ama Ndjaba kpœtœpu.

³³ Yeka á endje gi fœ Yisu adœke: «A wuwusœ nœ nene.»

Á Yisu kœgi fœ endje ndje adœke: «Emœ ndje awa bale, mœ yi ndje sœ uzu á tshe za awa nœ kœmbærœ œrœncœ asœke kœ fœ 'e nene.»

12

Ndœma toro nœ ayi kœdjo kindi

(Wu 6a tœ Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Yisu kpa tetœ kœpa o'o fœ endje læ ndœma toro adœke: «Anga uzu bale djo lima kindi nœ ye, œ shi ada vinu. Tshe tœ gbadjadja dji tœncœ tshakpata, œ dji kudu mbærœ kœpu dœ ele vinunœ; œ mœ ingiri anda gbara ga lafo á kœsœ tshakudunœ yeka á kœmesho pa vinunœ. Manda nœ, tshe guma o'o ugurutœ ye dœ azu kœmbærœ akwa kindinœ, œ na ana.

² ɔlœ kœkœ ele vinunœ li, yé tshe vwa anga ayi akwa nœ ye fœ endjeneke á endje læ 6a læ kindinœ adœke endje vwa œsœ œncœ œne ele vinunœ fœ œne.

³ Endje za she œ 6i she kœrœnœ kœrœnœ, œ gi she tshakane ye gbambœ.

⁴ Tshe kpa vwa anga angbi ayi akwa fœ endje, endje 6i œkœrœ tsheneke mœ, œ gu she ga panœ.

⁵ Tshe vwa votœ uzu fœ endje, yé endje wo tsheneke mœ. Ayengœ kindi kpa vwa anga azu ndjoro, endje 6i anga aayi avwanœ á tshe vwa endje ascœmœ, œ wo anga endje œ wo.

⁶ Ayengœ kindinœ sœpe dœ uzu tshēbale, kolœ gbolo nœ ye á tshe yindœ ye waa.

Tshe vwa she fœ endje tœ ndɔngɔlɔnœ dœ gbetshelœ adœke: “Endje kpa ndara ete awa gbolo nœ mœ ye.”

⁷ Ɔlɔ á endje wu gbolo nœ ye kœna ga ndœ endje, endje guma o'lo oporo tœ endje adœke: “E wu, gbolonœ á tshe sœpe dœ kindinœ manda aba nœ dœke. A wo she yeka á kindinœ kœte œnœ azœ!”

⁸ Endje za she œ wo she, œ za oko ye vwi zara ga ushu lœ kindinœ.

⁹ «Ata ayengɔ kindinœ œ mbœrœ gade? Tshe na œ wo aayi akwa kindinœ kɔkɔ yé œ kpa za akwanœ fœ anga angbi aayi akwa.

¹⁰ Damba 'e didi o'onœ asœke ala buku nœ Ndjaba nene a? Endje su adœke:

“Badja á ayi kœma anda za vwi'i, œtœnœ dá wuta badja á anda œ shi mbœrœ tœnœ.

¹¹ Gbozu Ndjaba dá mbœrœ akwa nœ asœmœ:

Yé a wu, œ ga tœ ala azœ waa!”»

¹² Agbozu ayuda para awa tœ kœza she ga lœ kángá manda o'lo ama ye asœmœ mbœrœ endje wu lima sœnœ adœke tshe pa o'onœ tœ œne. Yé kœwu adœke azu ngba lima waa, endje ka lima tœ ye, á guda ye.

Kœyo lapo nœ Sezare

(Wu 6a tœ Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Manda nœ, endje vwa anga Afarisayi dœ pe azu nœ Erodœ fœ Yisu, mbœrœ á endje kœgbɔ she manda ndœma ye.

¹⁴ Endje na œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, 'a wusœ nœ adœke 6œ sœ kœpa okporo o'o, 6œ sœsœ ndje kœkatœ zœ ti fœ uzu adœke tshe li ga lœ zœ dœ ekpe o'o nene. Bœ kpakpa awa uzu nene, œ wuwu ndje tshatshu uzu nene, kashe 6œ sœ kœyisœ adja awa Ndjaba. Yé pa fœ 'a kane, œ li adœke azu yo lapo nœ Sezare a? A yo too a yo nene?»

¹⁵ Bata Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje, tshe pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gade á 'e yu tshelœma mœ a? 'E na dœ anga ngendjanœ gamœ dœ a wu kane»

¹⁶ Endje na dœ anganœ bale. Yisu pa fœ endje adœke: «Tshatshu uzunœ asœke dœ pe i'iri ye á ndje su asœke kœdœ œnœ de?» Endje gi fœ she adœke: «œnœ Sezare.»

¹⁷ Yisu pa fœ endje adœke: «E gi œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œnœ Ndjaba kœdœ œnœ Ndjaba.» Endje ka tshikingi mbœrœ o'onœ á tshe gi fœ endje.

Asadukayi yu Yisu tœ upu nœ kœshe lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 22.23-33; Luk 20.27-38)

¹⁸ Anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje pa œnœ endje adœke kœshe lœ akuzu gugu nene. Á yu lima Yisu atake:

¹⁹ «Ayi kœyisœrœ, Moyize su liya mbeti fœ 'a adœke: œdœ uzu kœsœ dœ ayanœ á tshe kœto yashe á endje kœzuzu gbolo dœ she

nene, á tshe kœtshu, œ li adœke tshe to koya manda ayanœ mbœrœ á tshe kœzu gbolo lœ œsœ ayanœ á tshe tshu asœmœ.

²⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, anga ayazu mindu dœ bisha (7) lœ ayizu bale. Eyanœ za yashe, œ zuzu uzu dœ she nene yé œ tshu ye.

²¹ Bishano to yashenœ manda ye, œ zuzu uzu dœ she nene, œ tshu ndje ye. Votœnœ awa bale.

²² Ugurutœ endje mindu dœ bisha á ndje to yashe sœmœ, anga bale zuzu gbolo dœ she nene. Yé manda nœ kɔ, yashenœ za awa œ tshu ndje ye.

²³ Ataa, dœ olo nœ kœshe lœ akuzu, yashenœ œ dœ awo de, mbœrœ endje mindu dœ bisha kɔ to lima she tœ awo endje yema a!»

²⁴ Yisu pa fœ endje adœke: «Koto á œndœ tœ 'e œ ro 'e ata a? Ádánœ kœdœ adœke 'e wuwusœ buku nœ Ndjaba dœ pe gbɔgbɔ ye nene.

²⁵ Ɔlɔ kœshe lœ akuzu, azu œ totœ endje nene kashe endje lœ bata aandjelu 6a lafo.

²⁶ Á kœdœ tœ o'o nœ kœshe lœ akuzu, 'e didi ala mbeti nœ Moyize tœ o'o á Ndjaba pa lima fœ she ala owo á sœ lima kœtshi lœ yo nene a? Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke: “œmœ kœdœ Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo.”

²⁷ Tshe dœdœ Ndjaba nœ akuzu nene, tshe kœdœ Ndjaba nœ azu á ndje sœ dœ soro. 'E lœ adja lœ djingili.»

Upu gade da ropa anganœ kœkɔ a?

(Wu 6a tœ Mat 22.34-40; Luk 10.25-28; Luk 20.39-40)

²⁸ Anga ayi kœyisœ awa akwa dji endje kœvwarandœ o'onœ ataa, œ wu adœke Yisu gi adja o'o fœ Asadukayinœ. Á gitœ ye ndoo dœ Yisu á yu she adœke: «Awa o'o gade dá ropa anganœ lœ awa akwa a?»

²⁹ Yisu gi adœke: «Alinœ kœdœ: Azu Israyele, 'e dji kane, Gbozu, Ndjaba nœ azœ sœ tshebabale.

³⁰ Yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœ dœ lsu zœ bale, dœ ishiri zœ kɔ, dœ gbetshelœ nœ zœ kɔ dœ pe gbɔgbɔ zœ kɔ.

³¹ Bisha awa o'o dœke: Yindœ yanga zœ bata 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ. Anga upu á ro œneke bisha gugu nene.»

³² Ayi kœyisœ awa akwa pa fœ she adœke: «Adjapu, ayi kœyisœrœ, 6œ pa okporo o'o, Ndjaba sœ tshebabale yé anga bata she gugu nene.

³³ Yé kœyindœ ye dœ lsu zœ bale, dœ kœwusœrœ nœ zœ kɔ, dœ gbɔgbɔ zœ kɔ œdœ ndje kœyindœ yanga zœ bata á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ, ropa kœsho agea pa wopa fœ Ndjaba œdœ tokóro kɔ.»

³⁴ Yisu wu adœke tshe gi o'o tœ uzu nœ kœwusœrœ, œ pa fœ she adœke: «Bœ ndo tœ

koete uzu Ogo gbozu nœ Ndjaba.» Anga uzu bale á tshe kpa yu she dœ o'o gugu nene.

Masiya œdœ Davidi

(Wu 6a tœ Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ɔlœnœ á Yisu sœ lima tœ kœyisœ œrœ 6a lœ Tepelo, tshe yu adœke: «Ɔ mbœrœ kotoo á aayi kœyisœ awa akwa pa adœke Masiya kœdœ gbolo nœ Davidi a?

³⁶ Ɔtshœ Ishiri mbœrœ akwa lœ Davidi, yé tshe pa tœ ye dœ tœ ye adœke: “Gbozu Ndjaba mindœ nœ fœ Gbozu nœ mœ adœke:

Sœ ga ati ga pa kuni mœ œerr mœ kœko ayingba zœ gatshakudu ada zœ yekane.”

³⁷ Davidi dœ tœ ye e she Gbozu yé mbœrœ gadé á tshe kpa fa gbolo nœ ye a?» Azu ndjoro sœ lima kœdji she dœ yanga.

Yisu pa o'o dœ adœ aayi kœyisœ awa akwa

(Wu 6a tœ Mat 23.1-12; Luk 20.45-47)

³⁸ Lœ kœyisœ œrœ nœ ye, tshe pa lima adœke: «Ala 'e gbœ dœ aayi kœyisœ awa akwa kane: Endje yindœ kœyisœtœ endje kœro dœ yœgbœdœ lœba tœ ala azu yeka á 'e kœbala endje lœ ukpulu azu.

³⁹ Endje yindœ kœsœ lœ ngandœ á sœ 6a utshunœ lœ sinagoga œdœ pe kœsœ 6a tœ œsœ agboro azu lœ angbœ.

⁴⁰ Endje u ayashe koya œ ko œrœ tœ endje kœ, endje yindœ kœ'e osho œerr fœ Ndjaba yeka azu kœgbe adœke œne dá dœ Ɔtshœ azu. Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ wa bala œgbo ngbanga ga tœ endje.»

Tokóro nœ yashe koya

(Wu 6a tœ Luk 21.1-4)

⁴¹ Yisu sœ ga ati 6a sœnda Tepelo, ga indiri gbarœ tokóro á sœ kœwu mara kœto œrœ nœ azu fœ Ndjaba. Ayi kœgbo ukpulu œrœ sœ lima kœto egerœ ngendja.

⁴² Atamœ yeka anga yashe koya á tshe dœ ayi oyo á akœnœ tshu, na ndje á ko kolœ aya ngendja œnœ ye bibisha va ga lœ gbarœ tokóronœ.

⁴³ Yé Yisu e ayambarœ nœ ye, œ pa fœ endje: «Mœ pa fœ 'e dœ okporo o'o adœke yashe koya nœ asœke to œnœ ye kœropa azu kœ.

⁴⁴ Gbambanœ nene, azu kœ ko ngendja neke á sœsœ dœ akwa 6a ndœ endje nene, kashœ œshe, tshe ko œneke kœ á tshe sœ dœ tœnœ, á sœ má adœke tshe zi dœ œrœ nœ ye.»

13

Yisu mindœ nœ adœke anda Tepelo œ ndi
(Wu 6a tœ Mat 24.1-3; Luk 21.5-7)

¹ Lœndœ á Yisu sœ lima kœwuta sœnda Tepelonœ, anga ayambarœ nœ ye pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœrœ, wu kane! Wu

ogboro badjanœ asœ, wu egerœ zamiti andœnœ asœ!»

² Yisu pa fœ she adœke: «Bœ wu egerœ andœnœ asœmœ? Anga badjanœ bale œ ka pe lafo nene, endje ndi tshelœnœ para ye.»

³ Yisu na kœsœ ga ati 6a pa kaga œyo Olive kpœ tshatshu Tepelo. Petro, Jake, Yowane œdœ Andere á endje sœ lima kpœsœnœ dœ she yu she adœke:

⁴ «Pa fœ 'a kane. Dœ œlo gadé dá œrœnœ asœmœ œ mbœrœ má tœ endje a? Yé œrœ gadé dá ma má adœke olœnœ to ye a?»

Koshe œdœ oyo œ na

(Wu 6a tœ Mat 10.17-22; Mat 24.4-14; Luk 12.11-12; Luk 21.8-19)

⁵ Yisu pa fœ endje adœke: «Ala 'e gbœ, uzu bale fafara 'e nene.

⁶ Azu ndjoro œ na bala dœ i'iri mœ, yé œ pa adœke: «Ɔmœ kœdœ Masiya.” Endje fara azu ndjoro.

⁷ Ɔlœ á 'e kœsœ kœwu koshe lakpi too kœdji o'o nœ koshe zara, awa zaza 'e nene. Ɔ li adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje utshunœ, kashœ œ dœdœ damba kœka tshapashœnœ dœmœ nene.

⁸ Azu tshelœ ogo bale œ tetœ koshe dœ azu tshelœ anga ogo, yé anga ogo gbozu œ nga ndje koshe dœ anga ogo gbozu. Ɔshœ œ turutœ ye lœ ogo kœ, yé egerœ ogo œ za osho djigi. Ɔ sœ ngbewo 6ata oyo á yashe œ wu utshu kœzu gbolo nœ ye.»

⁹ «Kashœ ala 'e gbœ pa undu 'e kane. Endje tœ bala meza pa 'e, endje 6i bala 'e kœ lœ Sinagoga, endje yu ama 'e dœ ala agbozugo dœ pe ndje agboro agbozu mbœrœ mœ, yé 'e pa bala o'o mbœrœ upu nœ mœ fœ endje.

¹⁰ Mbœrœ œ sœ adœke Ɔtshœ O'o wuta ga ndœ azu kœ lœ ogo utshunœ adœke ndœngœlo osho œ ka.

¹¹ Á kœsœ adœke endje ko 'e na tœnœ ga tœ osho kœwa ngbanga, 'e tœtœ lœsu 'e tœ o'o á 'e pa nene. Dœ lœkœnœ asœmœ, 'e pa o'o neke á wuta lœ gbetshelœ nœ 'e. Mbœrœ o'onœ toto lœ 'e dœ tœ 'e nene, kashœ Ishiri nœ Ndjaba dá to o'onœ fœ 'e.

¹² Uzu œ va atœ ayancœ ndœ kuzu, aba gbolo œ za gbolo nœ ye adœke endje wo she ye. Agbolo œ gbœ upu dœ aayi kœzu endje yé œ mbœrœ adœke endje wo endje ye.

¹³ Azu kœ œ yiangba 'e mbœrœ i'iri mœ. Kashœ uzu neke á tshe ru lœsu ye œerr kpa ga tœ kœka oshonœ, tshe gbœ soro.»

Ɔlœ kœwu œrœ kanga

(Wu 6a tœ Mat 24.15-25; Luk 21.20-24; 17.23; Luk 21.8)

¹⁴ «Uzu á tshe kœdi mbeti nœ asœke, tshe gbœ dœ tœnœ dœ Ɔtshœnœ kane: Á kœsœ adœke 'e wu ekpe Ayi kœndi œrœ 6a tœ osho á li dœ she kœsœ tœnœ nene, œ li adœke azu ogo Yuda kpa œ kotœ endje yiwa tœnœ 6a pa kaga.

¹⁵ Tsheneke á tshe kœsœ bala 6a pa anda, tshe kpa jeroe ga ati tœ kœrœ gbarœ nœ ye 6a sœnda yeka á kœkpa dœ tœnœ nene.

¹⁶ Tsheneke á tshe kœsœ bala 6a lœ kindi, tshe kpa fatœ ye ndœ kœgu 6a lakpi ndœ kœza lœba nœ ye nene!

¹⁷ Egerœ oyo mbœrœ ayashe á ndje lœ bala dœ nguzu œdœ endjeneke á ndje sœ kœko œngœ ga lœ ama agbolo dœ œlœnœ asœmœ.

¹⁸ 'E ki fœ Ndjaba adœke œ mbœmbœrœtœ endje dœ olo kpengba izi* nene.

¹⁹ Mbœrœ dœ lœkœnœ asœmœ, azu œ wu bala œrœ kanga œneke á endje wuwu anganœ bale nene kœtotœ ali kœmbœrœ tshapasha, dœ lœkœ á Ndjaba mbœrœ tshalafo dœ pe tshaati œrrr ga tœ kpesheke nœ asœke, yé mara neke kpa mbœrœtœ endje nene.

²⁰ (œdœ Gbozu kœgbe má lima tœ kœgi átá olonœ nene, uzu bale œ sœpe má dœ soro nene, kashe mbœrœ endjeneke á tshe ke endje dá tshe gi átá olonœ ga utshunœ.

²¹ «A kœsœ adœke uzu pa fœ 'e adœke: "E wu, Masiya dœke! 'E wu, tshe sœ 6a e!" 'E yiyindœ nœ fœ she nene.

²² Gbambanœ nene, azu á ndje pa adœke œne kœdœ Masiya dœ pe aayi kœgbara o'o nœ wala œ wuta bala ndjoro. Endje mbœrœ afá dœ pe ambárá œrœ ndjoro tœ kœgbo awa kœbili dœ endjeneke á Ndjaba ke endje.

²³ Kashe 'e, ala 'e gbœ kane! Mœ pandœ nœ kœ fœ 'e utshunœ ye.»

Kœna Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ «Manda olo kœwu œrœ kanganœ asœmœ, osho œ bu yé œlœ œ tœ nene,

²⁵ angerepe œ yo ga ati œdœ œrœ nœ gbœgbœ kœ 6a lafo œ turutœ ye.

²⁶ Yeka á 'e wu Gbolo nœ uzu kœna lœ ondro dœ gbœgbœ djigi œdœ lœ moko.

²⁷ Tshe vwa bala aandjelu nœ ye tœ osho kœ pa œshœ dœ tshalafo ndœ kœngbœbœ bala endjeneke á Ndjaba ke endje.»

Ƴo fige yisœ œrœ

(Wu 6a tœ Mat 24.32-36; Luk 21.29-33)

²⁸ «'E gbœ œrœ lœ kœyisœ œrœ á œyo fige œ yisœ nœ kane. Œlœnœ á 'e kœwu kako œyo fige á sœ kœyo tœ ganeanœ kœ, á tafonœ kœwuta, 'e wusœ nœ adœke olo kœlœ ngwarœ ndo ye.

²⁹ Œ sœ ndje atamœ fœ 'e, œlœ á 'e kœwu ndje œrœ ata kœmbœrœtœ endje, 'e wusœ nœ adœke Gbolo nœ uzu ndoo ye, tshe sœ lœ manda 'e.

³⁰ Mœ sœ kœpa adjapu fœ 'e, azu nœ tshakpesheke, endje ro kœ nene á œrœnœ œ mbœrœtœ endje.

³¹ Tshalafœ dœ tshapa œshœ œ ro, yé o'o ama mœ œ ro nene.»

'E lolo nene

(Wu 6a tœ Mat 24.42; Mat 25.13-15; Luk 12.36-38; 19.12-13)

³² Kashe œlœnœ, uzu bale œ wusœ nœ nene, œdœ andjelu 6a lafo, œdœ Gbolo nœ uzu, endje wuwusœ nœ nene, kolœ Aba bale dá wusœ nœ.

³³ «Ala 'e gbœ, yé 'e lolo nene mbœrœ 'e wuwusœ olonœ nene.

³⁴ Œ sœ 6ata anga uzu na ana, á katœ manda gbagba nœ ye ti fœ aayi kœgbandœ nœ. Á pa fœ endje adœke endje ko ala endje tœnœ.

³⁵ 'E ko ala 'e tœnœ mbœrœ 'e wuwusœ œlœ kœgu ayengœ anda nene, dœ akidala, dœ abutshœ, lœ iki kœngato too dœ tshamazi,

³⁶ mbœrœ tshe wuwuta ngbangi œ gbœ 'e yé 'e sœ tœ olo nene.

³⁷ O'o á mœ pa fœ 'e, mœ sœ kœpa fœ azu kœ: 'e lolo nene.»

14

Kœvwarandœ o'o tœ kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yow 11.47,49,53)

¹ Œ sepe lima olo bisha tœ angbo nœ Pake œdœ pe ndje œnœ mapa neke á susuku nene yeka agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ ndje aayi kœyisœ awa akwa para lima awa adœke œne za Yisu ndœ kœwo she.

² Endje pa ugurutœ endje adœke: «A zaza she lœ lœndœ angbonœ nene mbœrœ azu œ vwaratœ endje ye.»

Anga yashe bale su ungu yombo ga lœ kumu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.6-13; Luk 7.36-38; Yow 12.1-8)

³ Yisu sœ lima lœ Betani 6a sœnda nœ ayi boroma Shimu kœzi œrœ, anga yashe bale na dœ ungu yombo nœ ye lœ anga á endje mbœrœ dœ badja albatre. Yombonœ asœmœ dœ adja narde á amanœ gbœ dœ panœ. Tshe kavwa ama anganœ á su yombonœ ga lœ kumu Yisu.

⁴ Anga azunœ á ndje lœ lima tœ œsœnœ oma dœ œkœ á pa lœ ugurutœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á tshe ndi ungu yombo nœ ye atamœ a?

⁵ Endje za má yombonœ asœmœ, œ za yo œrœ œ gbœ denari kœropa kama voto á kœkurutshelœ nœ tœ ayi oyo!» Tshelœ endje œrœ gbœ ga tœ yashenœ asœmœ.

⁶ Yé Yisu pa adœke: «'E katœ ye yé, mbœrœ gadœ á 'e suku dœ she a? Tshe mbœrœ œtshœrœ ga tœ mœ.

⁷ Ayi oyo, 'e lœ dœ endje œlœ dœ œlœ yé œlœnœ á lœsu 'e kœyindœ nœ, 'e mbœrœ

* 13.18 Olo kpengba izi 6a ndœ Ayuda, kœdœ olo á yavuru œ ni waa lœnœ

ɔtshɔrɔe fɔe endje zɔe. Kashe ɔemɔe, a lɔelɔepe dɔe 'e waa nene.

⁸Ɔerɔe á sɔe má adɔeke tshe mbɔerɔe dá tshe mbɔerɔe asɔemɔe: Tshe sú ungu yombo ga tɔe mɔe utshu nɔe kɔeshi mɔe.

⁹Mɔe sɔe kɔepa dɔe okporo o'o fɔe 'e adɔeke, osho kɔ á endje pandɔe Ɔtshɔ O'o, endje gbe dɔe ɔerɔe á yashe sɔeke mbɔerɔe asɔe.»

Yudasi za Yisu yɔ ɔerɔe

(Wu 6a tɔe Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰Yudasi Isikariote, anga bale lɔe ayambarɔe nɔe Yisu ndjokpa dɔe bisha, na ga ndɔe agbozu tshapa anganga Ndjaba kɔeza Yisu yɔ ɔerɔe.

¹¹Kɔedji o'onɔe ataa, endje sɔe dɔe yanga ɔe di mbulu kɔeko ngendja fɔe she. Yudasi te lima tɔe kɔemirɔetshelɔe ye ndɔe olo ga de dá ɔene kɔeza she fɔe endje.

Ayambarɔe nɔe Yisu guma rɔego angbo Pake

(Wu 6a tɔe Mat 26.17-19; Luk 22.7-13)

¹²Dɔe olo angbo nɔe mapa á susuku nene, á endje wo lima aya apata pa angbo Pakenɔe. Yeka ayambarɔe nɔe Yisu yu she adɔeke: «Bɔe yindɔe nɔe adɔeke a na ɔata á kɔeguma kɔezirɔe Pakenɔe fɔe 6ɔe a?»

¹³A tshe vwa anga ayambarɔe nɔe ye bisha adɔeke: «'E na 6a lɔe egerɔe ongbo, 'e gbɔtɔe 'e dɔe anga yakoshe á tshe za lɔsú ungu ga lɔe kumu ye. 'E te mangba ye

¹⁴yé osho á tshe li ga tɔenɔe, 'e pa fɔe ayengɔnɔe adɔeke: «Ayi kɔeyisɔerɔe yu adɔeke: Osho á mɔe zi Pakenɔe dɔe ayambarɔe nɔe mɔe sɔe kpɔeta a?»

¹⁵Tshe yisɔe anga gbɔshɔ ɔeneke á sɔe tɔe egerɔenɔe 6a lafo dɔe ɔerɔe neke á li lɔenɔe kɔkɔ, yeka á 'e kɔeguma kɔezirɔenɔe 6a zɔe fɔe azɔe.»

¹⁶Ayambarɔe ro 6a lɔe ongbo, ɔe gbɔ ɔeneke kɔ á tshe pa má tɔenɔe fɔe endje asɔemɔe, yé á endje guma kɔezirɔe Pakenɔe kpɔetɔemɔe.

Anga yambarɔe nɔe Yisu ɔe ka she

(Wu 6a tɔe Mat 26.20-25; Luk 22.14; Yow 13.21-30)

¹⁷Dɔe akidala, tshe yikumu ye dɔe ayambarɔe nɔe ye ndjokpa dɔe bisha.

¹⁸Ɔlɔ á endje sɔe pa kɔezirɔe, Yisu pa fɔe endje adɔeke: «Mɔe sɔe kɔepa dɔe okporo o'o fɔe 'e adɔeke, anga uzu bale ugurutɔe 'e á tshe sɔe kɔezi ɔerɔe dɔe mɔe kpɔetɔe ɔesɔenɔe ɔe ka mɔe.»

¹⁹Kɔedji o'o ataa, ɔe za oyo tɔe lɔsu endje, yé endje tetɔe kɔeyu she uzu dɔe uzu adɔeke: «Ɔedɔe mɔe a?»

²⁰Tshe gi fɔe endje adɔeke: «Ɔedɔe anga yanga 'e ugurutɔe 'e ndjokpa dɔe bisha, á 'a sɔe kɔengbɔ kane a lɔe gbarɔe kɔezirɔe dɔe she bale asɔemɔe.

²¹Gbambance nene, Gbolo nɔe uzu ɔe tshu ɔata á endje sú lima ala buku nɔe Ndjaba

tɔe upu nɔe ye. Kashe oyo nɔe uzu á tshe ka Gbolo nɔe uzu fɔe angbi azu! Ɔe sɔe má dɔe ɔtshɔnɔe mbɔerɔe uzunɔe adɔeke adja endje zuzu she nene.»

Undu ɔedɔe indji Yisu

(Wu 6a tɔe Mat 26.26-29; Luk 22.15-20; 1Ko 11.23-26)

²²Ɔlɔ á ndje sɔetɔe kɔezi ɔerɔe, Yisu za mapa ɔe donga Ndjaba, ɔe kavwa tshelɔenɔe, ɔe ko fɔe ayambarɔe nɔe ye, yé ɔe pa adɔeke: «'E ko, asɔe kɔedɔe undu mɔe.»

²³Manda nɔe, tshe za ndje yashi, yé manda kɔedonga Ndjaba, tshe za fɔe endje, á endje kɔ ndjo.

²⁴Yé á tshe mindɔe nɔe fɔe endje adɔeke: «Asɔe kɔedɔe indji mɔe, indji á guma ayo ugurutɔe Ndjaba dɔe azu, á tu mbɔerɔe azu kɔ.

²⁵Mɔe sɔe kɔepa dɔe adjapu fɔe 'e adɔeke, mɔe kpa ndjo vinu nene ɔerrr lɔkɔnɔe á mɔe ndjo bala tafonɔe 6a lɔe Ogo gbozu nɔe Ndjaba.»

²⁶Manda kɔedonga Ndjaba dɔe itshi, endje wuta ndɔe kɔeɔ ga pa kaga ɔyo Olive.

Yisu gbara fɔe Petro adɔeke tshe 'ea ɔene

(Wu 6a tɔe Mat 26.30-35; Luk 22.33-34; Yow 13.37-38)

²⁷Yisu pa fɔe endje adɔeke: «'E'ke kɔe katɔe mɔe ti ye, mbɔerɔe endje sú ala Buku nɔe Ndjaba adɔeke: “Mɔe wo bala ayi kɔegbɔndɔe apata yé apatanɔe ɔe ndjɔtshelɔetɔe endje kpa ye.”

²⁸Kashe manda kɔeshe mɔe lɔe kuzu, mɔe na bala utshu 'e ga lɔe Galilayi.»

²⁹Petro pa fɔe she adɔeke: «Ataa azu kɔ kɔekatɔe zɔe ti, mɔe katɔe zɔe ti nene.»

³⁰Á Yisu gi fɔe she adɔeke: «Mɔe pa fɔe 6ɔe dɔe adjapu adɔeke, dɔe abutshɔnɔe asɔeke, utshu nɔe bisha iki kɔngato, 6ɔe pa adɔeke 6ɔe wuwusɔe mɔe nene awa votɔ.»

³¹A Petro kpa pa fɔe she adɔeke: «Ɔ kɔeli adɔeke a tshu dɔe 6ɔe, mɔe pa bale nene adɔeke mɔe wuwusɔe zɔe nene.» Yé udú ayambarɔenɔe pa ndje awa bale.

Yisu 6a lɔe Getesemane

(Wu 6a tɔe Mat 26.36-46; Luk 22.40-46)

³²Manda nɔe, Yisu dɔe ayambarɔe nɔe ye wuta 6a lɔe anga osho bale á i'irinɔe kɔedɔe Getesemane á tshe pa fɔe endje adɔeke: «'E lɔe ga ati kpɔeke mɔe na kɔeki fɔe Ndjaba kane.»

³³Tshe za Petro, Jake ɔedɔe Yowane po tɔe ye. Ɔe tetɔe kɔeza oyo fɔe she yé awa li she gɔrɔ.

³⁴Á tshe pa fɔe endje adɔeke: «Lɔsu mɔe sɔe tshé tshé dɔe oyo adɔeke mɔe tshu ye. 'E lɔepe kpɔeke kashe 'e lolo nene.»

³⁵Tshe gitɔe ye tɔe endje teasho ga utshunɔe, ɔe gote ga lɔe oshɔ, ɔe ki fɔe Ndjaba

adœke awa œerœnce á yindœ kæmbœerœtœ endje, gitœ endje tœ œene.

³⁶ Tshe pa adœke: «Aba mœ, 6œ li kæmbœerœ œerœ kœ, gi yashi kanganœ asœke utshu mœ. Mbœembœerœ œeneke á mœ yindœ nœ nene kashœ mbœerœ œeneke á li dœ gbtshelœ nœ zœ.»

³⁷ Tshe fatœ ye, œ gu ga ndœ endje, œ gbœ endje lœ olo. Tshe e Petro œ yu she adœke: «Shimu, 6œ lo lo a! 'Bœ sœsœ dœ gbœgbœ tœ kœsœ uburu tœ ala zœ manda ada ɔb bale nene a?»

³⁸ 'E lolo nene, yé œ ki fœ Ndjaba adœke Satana fafara 'e nene. Ishiri uzu gbe dœ kæmbœerœ ɔtshœrœ yeka á undu ye gugu dœ gbœgbœ nene.»

³⁹ Manda nœ, tshe kpa kwatœ ye tœ bis-hanœ kœki fœ Ndjaba kolœ dœ o'onœ á tshe pa má utshunœ asœmœ.

⁴⁰ Tshe kpa gu ga ndœ ayambarœnce, œ gbœ endje kolœ lœ olo, ndara olonœ na lima pa endje, awa endje gi lima o'o fœ she gugu nene.

⁴¹ Tshe kwa tœ votœnce, œ pa fœ endje adœke: «'E sœpe kœlo tœnce œdœ pe kœyatœ 'e a? ɔlonœ to ye! 'E wu kane, endje na kœza Gbolo nœ uzu gatshakane ayi kæmbœerœ ekperœ.

⁴² E áalafo, a na! Ayi kumu mœ má na ye!»

Kœza Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yow 18.2-11)

⁴³ Londœ á Yisu sœpe kœpa o'o kolœnce atake, Yudasi, anga ayambarœ lœ andjokpa dœ bisha yi kumu ye. Tshe na awa bale dœ azu ndjoro dœ ingiri yakamba œdœ pe ndindi ɔyɔ tshakane endje. Agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œdœ agbœ Ayuda dá vwa lima endje.

⁴⁴ Yudasi á tshe za Yisu yœ œerœ pa lima tshelœ o'o dœ endje adœke: «Uzu á mœ kœuru tshelœ utu ye, œshe dœmœ. 'E za she, yé ala 'e gbœ yeka á 'e kœgu dœ she.»

⁴⁵ Trale Yudasi wuta, œ na ndo dœ she á pa fœ she adœke: «Ayi kœyisœerœ!» Ngbewo á uru tshelœ utu ye.

⁴⁶ Azunœ tepa Yisu, á za she.

⁴⁷ Yeka anga yanga endje á tshe sœ lima kpœtœmœ gbota ingiri yakamba nœ ye á de anga ayi akwa nœ egerœ nganga Ndjaba, á wa utu ye ndja.

⁴⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «'E na dœ ingiri yakamba dœ pe ndje ndindi ɔyɔ tshakane 'e ndœ mœ bata œmœ kœdœ ayi angba a?»

⁴⁹ ɔb dœ ɔb, mœ sœ lima lœguru tœ 'e, mœ yi ndje lima œsœ œerœ lœ Tepelo, yé 'e zaza mœ lima nene. Kashœ œeneke kœ wuta mbœerœ adœke o'o ala buku nœ Ndjaba kæmbœerœtœ ye.»

⁵⁰ Ayambarœnce kœ katœ ye ti, yé œ kpa kpiri.

⁵¹ Anga gbolo yakoshe bale na lima manda ye, tshe i lima akpa ayi lœba ga tœ igi ye. Endje za she.

⁵² A tshe katœ akpa ayi lœbanœ ti, á djo dœ œrœ kpendro.

Yisu 6a utshu aayi kœwa ngbanga

(Wu 6a tœ Mat 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yow 18.12-18)

⁵³ Endje za Yisu gutœnce 6a utshu egerœ nganga Ndjaba. Agbœ ayudanœ ndje dœ aayi kœyisœ awa akwanœ dœ pe agbozu nœ anganga Ndjabanœ kœ ngbœtœ endje gascœnce.

⁵⁴ Petro sœ lima kœna manda Yisu yima yima lœ ingirinœ œerr 6a uguru gbagba anda nœ egerœ nganga Ndjaba, yé á sœ lima ga indirí owo awa bale dœ ayi akwa nœ gbozu nœ anganga Ndjaba.

⁵⁵ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ ag-boro aayi kœwa ngbanga, sœ kœpara lima awa adœke œene gbœ anga uzu á tshe kœpa anga tshenea o'o goro œsœ Yisu, á œene kœgbœ awa kœwo she. Yé endje gbœgbœ œene endje lima uzu bale nene.

⁵⁶ Mbœerœ ili azunœ sœ lima kœko o'o ga pa ye, kashœ ama endje sœsœ lima bale nene.

⁵⁷ Anga endje áalafo, œ za 6ishu ga pa ye adœke:

⁵⁸ «A dji lima she adœke: «'Emœ, mœ ndi bala tshelœ anda Tepelonœ á azu mbœerœ dœ kane endje ye, yeka manda olo voto á mœ kpa mœ anga tafonœ œeneke á azu œ li kæmbœerœ dœ kane endje nene.»

⁵⁹ Ata atamœ gbaa, o'o ama endje sœsœ lima ndje awa bale nene.

⁶⁰ Yé á egerœ nganga Ndjaba áafo gbara lœ ugurutœ azu á endje ngbœtœ endje asœmœ, á yu Yisu adœke: «'Bœ ii ama zœ ndœ o'o œeneke kœ á azu œ ko ga pa zœ asœke nene a?»

⁶¹ Yé Yisu sœ œerœ nœ ye ko ko, œ ii ama ye bale nene. Egerœ nganga Ndjabanœ kpa yu she adœke: «'Bœ kœdœ Masiya, Gbolo nœ Ndjaba á azu œ donga she a?»

⁶² Yisu gi adœke: «'E, œmœ kœdœ she. Yé 'e wu bala Gbolo nœ uzu kœsœ ga ati ga pa kuni Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœ, yé 'e wu ndje bala she kœjerœ lœ ondoro 6a lafo.»

⁶³ Kœdji ataa, egerœ nganga Ndjaba oma dœ ókœ, œ suru tshelœ lœba tœ ye, yé á pa adœke: «'Ádá kpa kœdji atimu tœ azœ gugu nene!

⁶⁴ 'E dji she kœpa ngbindi o'o goro œsœ Ndjaba a! 'E gbe má œnce 'e dœ tœnce kotoo?» Yé ngbi endje wa ga tœ ye adœke: «'Tshe li dœ kuzu!»

⁶⁵ Anga endje ugurunœ tetœ kœtu ngusha ga tœ ye, kœgwa ala ye dœ lœba, kœdu she, á lœ kœyu she adœke: «'Pandœ uzunœ á tshe

du 6œ!» Yé aayi akwanœ tshu ga paye á sœ kœda ala ye.

Petro 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Yow 18.17,25-27)

⁶⁶ Bata á Petro sœpe lima 6a ati 6a lœ gbagba, anga yashe akwa nœ egerœ nganga Ndjaba yi kumu ye.

⁶⁷ Tshe wu Petro 6a indiri owo, á tondœ ye œrrr, á yu she adœke: «E6œ ndje, 6œ kœdœ lima anga uzu nœ Yisu, uzu Nazarete.»

⁶⁸ Petro vusœ nœ á pa adœke: «Mœ wuwusœ ye nene yé mœ sœ ndje gene nœ o'onœ á 6œ sœ kœpa tœnœ.» Tshe áafo œ wuta œ ká 6a tœ manda gbagbanœ.

⁶⁹ Yashe sœmœ wu she œ tetœ kœmindœ nœ fœ azu á ndje lœ lima kpœtœmœ adœke: «Uzunœ á tshe sœ 6a e, kœdœ anga azunœ asœmœ.»

⁷⁰ Petro kpa vusœ nœ. Manda nœ teasho, azu á ndje lœ lima kpœtœmœ kpa yu Petro adœke: «Adjapu, 6œ kœdœ anga uzunœ mbœrœ 6œ kœdœ uzu tshelœ Galilayi.»

⁷¹ Petro tetœ kœdarama ye dœ pe kœwa igi ye adœke: «Mœ wuwusœ yakoshœncœ a 'e pa tœ ye asœmœ nene.»

⁷² Ngbewo, á kongato kpa ki tœ bishanœ. Yé Petro gbe tshelœ ye ndœ o'onœ á Yisu pa lima fœ she adœke: «Utshunœ adœke kongato ki awa bisha 6œ pa wa 6œ wuwusœ mœ nene awa votœ.» Tshe wuta dœ œgbœ ga ushu, yeka á ki.

15

Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tœ Mat 27.1-2,11-26; Luk 23.1-5,13-25; Yow 18.28-19.16)

¹ Dœ tshamazi tuu, agbozu tshapa anganga Ndjaba vwarandœ o'o dœ agbœ Ayuda, aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe aayi kœwa ngbanga para kœkœ. Endje i Yisu ga tœnœ, œ na dœ she fœ Pilato.

² Pilato yu she adœke: «E6œ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?» Yisu gi fœ she adœke: «E6œ dá pa ataa.»

³ Agboro agbozu tshapa anganga Ndjaba pa wala ga pa ye tœpanœ kpuru.

⁴ Pilato kpa yu she: «Bœ i ama zœ nene a? Dji o'o á endje pa ga pa zœ asœke.»

⁵ Kashe Yisu gigi o'o bale nene, yé uvuru Pilato kpa ye.

⁶ Lœkœ angbœ Pake lœ ngbugu bale dœ bale kœ, Pilato sœ lima kœkatœ ayi kánga bale, tsheneke á endje kœyœndœ ye.

⁷ Yé tsheneke á endje e she Barabase sœ lima lœ kánga dœ anga azu á endje nga koshe œrrr á wo uzu.

⁸ Azu ndjoro na ga ndœ Pilato, œ tetœ kœyu she adœke tshe kpa mbœrœ anga œrœncœ á tshe mbœrœ 6alima fœ œne asœmœ.

⁹ Pilato gi fœ endje adœke: «'E yindœ nœ adœke mœ za awa fœ gbozu nœ Ayuda dœ tshe gu da ye a?»

¹⁰ Mbœrœ tshe wu lima sœncœ adœke agbozu tshapa anganga Ndjabanœ mbœrœ úkú ga tœ Yisu yeka á na dœ she fœ œne asœmœ.

¹¹ Agbozu tshapa anganga Ndjabanœ bili azu ndjoro kœyu Pilato adœke endje za awa fœ Barabase adœke tshe gu da ye.

¹² Pilato kpa yu endje adœke: «Mœ mbœrœ gadœ dœ uzu á 'e e she adœke gbozugo nœ Ayuda a?»

¹³ Endje ta rawa kœkœ adœke: «Wo she 6a pa kurushi!»

¹⁴ Pilato gi fœ endje adœke: «Eœrœ gadœ dá tshe mbœrœ a?» Endje kpa ve rawa tœ œgbœncœ adœke: «Wo she 6a pa kurushi!»

¹⁵ Pilato vvara Barabase tœ kœza yanga fœ azu, œ za Yisu adœke endje 6i she dœ ndjapa, œ za she ga tshakane endje adœke endje wo she 6a pa kurushi.

Aturugu mœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.27-31; Yow 19.2-3)

¹⁶ Aturugu li dœ Yisu ga lœ gbagba anda nœ gbozugonœ, œ e tœ endje para kœkœ.

¹⁷ Endje verœ yœgbœdœ odorœ lœba ga tœ ye, œ verœ kpoto ishi ga tœ kumu ye.

¹⁸ Manda nœ, endje tetœ kœmœ she adœke: «Abala, gbozugo nœ Ayuda!»

¹⁹ Endje sœ kumu ye dœ adja wara, œ tu ngusha ga tœ ye, yé œ ká kœgote dœ pe kœtra kumu endje ga ati ga tshatshu ye.

²⁰ Manda kœmœ she, endje sœ lima odorœ lœbanœ á endje verœ ga tœ ye yeka á kpa verœ adja lœba nœ ye ga tœ ye, á to she wuta tœnœ ndœ kœwo she.

Kœbi Yisu ga pa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.33-44; Luk 23.36-43; Yow 19.16-24)

²¹ Anga uzu bale, i'iri ye kœdœ Shimu, uzu tshalakpi Sirene, aba kœzu Alekezandre dœ pe Rufusi, to lima 6a lœ kindi á sœ kœgu dœ awanœ asœmœ. Aturugu za she dœ œgbœ á pa adœke tshe za átá kurushinœ tœ Yisu.

²² Endje to Yisu natœncœ 6a tœ osho á i'irinœ kœdœ Gologota, ádánœ adœke: «Osho gbayashi kœrœ.»

²³ Endje sú vinu á ndje ngbœba dœ shundœdœ œyœ, œ za fœ Yisu adœke tshe ndjo kashe tshe vwaratœ ye tœ kœndjo tœnœ.

²⁴ Endje kuru she ga pa kurushi, œ ta wuka pa lœba nœ ye tœ kœwu adœke uzu dœ uzu œ gbœ œneketa.

²⁵ Endje 6i she ga pa kurushi lima dœ ada œbœ mindu dœ vana.

²⁶ Endje su ádá kœwo she lima ga pa tshēporo œyœ adœke: «Gbozugo nœ Ayuda.»

²⁷ Endje kpa kuru anga aayi angba bisha ga pa kurushi ga indiri tœ ye, anga ga pa kuni, anga ga pa gele ye. [

²⁸ Ataa, œ mbœrœtœ endje dœ mara á endje sù lima ala mbeti adœke: «Endje di lima she ga ugurutœ aayi angba.»]

²⁹ Azu á ndje sœ lima kœvwanga tœ awa tœ kpœtœmœ sœ kœgu she, kœvwi kumu endje kœpa pe adœke: «Ha, 6œ pa lima adœke 6œ ndi tshelœ egerœ zamiti anda Tepelo á kpa mœ tshandœncœ manda olo voto,

³⁰ 6œ she tœ zœ dœ tœ zœ œ jerœ pa kurushincœ ga ati nene a?»

³¹ Awa bale, agboro agbozu tshapa anganga Ndjabanœ dœ aayi kœyisœ awa akwanœ mœ tœ endje ugurutœ endje á pa adœke: «Tshe she lima anga azu, tshe sheshe tœ ye dœ tœ ye nene a!

³² Masiya, Gbozu nœ Israyele, tshe jerœ pa kurushincœ yeka á a kœwu á kœyindœ nœ.» «Tshe she lima anga azu, tshe sheshe tœ ye dœ tœ ye nene a!

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yow 19.28-30)

³³ Dœ kakpi œlœ, osho wu kporokoto pa œshœ djigi œrrr ga tœ ada œlœ voto manda kakpi œlœ.

³⁴ Kœwuta ga tœ ada œlœ nœ ascœmœ, Yisu tá œgbœ rawa adœke: «Eloyi, Eloyii, lema sabakatani?» (E yindœ kœpa adœke: «Ndjaba nœ mœ, Ndjaba nœ mœ, mbœrœ gadœ á 6œ katœ mœ ti a?»)

³⁵ Anga azu á endje lœ lima kpœtœmœ pa adœke: «'E dji kane, tshe sœ tœ kœ'e Eliya!»

³⁶ Anga uzu kpa œ nduru ndœhœrœ gala ikpi vinu á vwele ga tœ kumu wara yeka á yi ga tœ ama ye adœke tshe ndjo dœ kœpa pa adœke: «'E kaka a wu Eliyanœ á tshe na tœ kœza she ga ati pa kurushincœ.»

³⁷ Kashe Yisu ta œgbœ rawa trale dœ kœtshu she.

³⁸ Yé egerœ lœba á endje du 6a scœnda Tepelo suru tshelœtœ ye bisha kœto 6a lafo kpa ga ati.

³⁹ Gbozu tshapa aturugu á tshe sœ lima 6a utshu ye wu mara kuzu á Yisu tshu, á pa adœke: «Adja uzu ascœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

⁴⁰ Anga ayashe ka lima zara á lœ kœtœndœ osho, ugurutœ endje Mareya uzu Magadala, dœ Mareya ayi aya Jake œdœ Joze, dœ pe Salome.

⁴¹ Endje sœ lima kœna manda ye tœ kœmbœrœ akwa fœ she lœkœ á tshe sœ lima 6a lœ Galilayi. Anga azu ndjoro á endje œ lima dœ she ga lœ Yerusalemœ lœ ndje lima kpœtœmœ.

Kœshi Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yow 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Dœ adila, 6ata tœncœ kœdœ lœkœ sabata, Yozefu uzu tshelœ Arimateyo na ga

ndœ Pilato. Tshe kœdœ lima ndje anga uzu ugurutœ agboro ayi kœwa ngbangancœ, á tshe sœ ndje lima dœ gbetshelœ nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Tshe ru tœ losu ye á na kœyu she á kœza oko Yisu á kœshi.

⁴⁴ (E za awa fœ Pilato kœdji adœke Yisu tshu. Tshe e gbozu tshapa aturuguncœ á yu she adœke Yisu tshu ata œndœ nœ di ye a?)

⁴⁵ Manda kœdji gbozu tshapa aturuguncœ, tshe za awa fœ Yozefu kœza oko Yisu.

⁴⁶ Yozefu yœ lœba kuzu, œ i she tœ kurushi, œ vwele she dœ lœba akuzuncœ, á za she ga lœ udu tshelœ badja bale á tshe yœ. Yé á vwiri egerœ tame ga pa ogoro kuduncœ.

⁴⁷ Mareya uzu Magadala dœ Mareya ayi Joze ká lima kœwu osho á endje za oko Yisu ga tœncœ.

16

Yisu she lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Yow 20.1-10)

¹ Olo sabata ro ye, Mareya uzu Magadala dœ Mareya ayi Yakobo dœ Salome yœ yombo kœna kœdja dœ oko Yisu.

² Pe dœ amazi tuu dœ œlœ yenga, á sœ adœke œlœ mbœrœ œsœ kœwuta tœncœ á endje ro ga pa udu.

³ Endje sœ lima kœpuloœma endje natœncœ adœke: «(Edœ dá vwiri tame tœ manda uduncœ fœ azœ a?»)

⁴ Kœmesho ataa, endje wu adœke endje vwiri 6amama egerœ tamenœ pa udu ga indiri nœ.

⁵ Kœli ga lœ udu, endje wu anga gbolo yakoshe, tshe sœ ga pa kuni endje á verœ yœgbœdœ lœba tœ imbinœ, awa za endje.

⁶ Kashe tshe pa fœ endje adœke: «Awa zaza 'e nene. 'E sœ kœpara Yisu uzu Nazarete á endje kuru kpœke she ga pa kurushi. Tshe shé ye, tshe scœœpe kpœke nene. 'E wu uwu oshonœ á endje shi she tœncœ.

⁷ Yé 'e gu œ pandœ nœ fœ ayambarœ nœ ye œdœ pe Petro adœke: «Tshe ro utshu 'e ga lœ Galilayi da ye, 'e wu she 6a zœ 6ata á tshe pa lima fœ 'e.»

⁸ Endje wuta katsha lœ uduncœ, œ za œrœ kpagu tœncœ yé uvuru endje yu. Endje papa o'o fœ uzu bale nene mbœrœ awa li lima tœ endje ye.

Yisu matœ ye manda kuzu ye

(Wu 6a tœ Mat 28.9-10; Yow 20.11-18)

⁹ Yisu she dœ amazi nœ ali olo lœ pœœ, œ matœ ye utshu nœ fœ Mareya uzu Magadala á tshe gœrœ lima ekpe ishiri mindu dœ bisha (7) pa ye.

¹⁰ Tshe gu œ pandœ nœ fœ azu á tshe sœ lima scœnda bale dœ iki œdœ ngola lœ ala endje dœ she.

¹¹ Kashe, kœdji adœke Yisu sœ dœ soro yé œne wu she dœ ala œne tako, endje yiyi lima ndœ nœ ga tœ ye nene.

¹² Mangba nœ, tshe matœ ye fœ anga anga endje bisha læguru tœ endje á ndje sœ lima kœro ga læ anga ogonœ.

¹³ Anga endje ascœmœ gu œ kpa pandœ nœ fœ endje. Ata gbaa, endje yiyi lima ndœ nœ nene.

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye nd-jokpa dœ bale

(Wu 6a tœ Mat 28.16-20; Luk 24.36-40; Yow 20.19-23; Akw 1.6-8)

¹⁴ Manda nœ kœ, Yisu kpa matœ ye fœ ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bale, œlœ á endje sœ lima awa bale pa ndaba tœ kœzi œrœ. Yé tshe bala endje mbœrœ upu sharapu œdœ pe œgbœ lœsu nœ endje, mbœrœ adœke endje yiyi lima ndœ kœyindœ o'o ama azu á endje pa lima adœke œne wu she dœ soro nene.

¹⁵ Tshe za o'o fœ endje adœke: «'E na djelœ ogo kœ, œ pandœ Ōtshœ O'o fœ azu kœ.

¹⁶ Uzu á tshe kœyindœ nœ, yé á kœgbœ batisimu, tshe gbœ soro. Kashe uzu tsheneke á tshe kœyiyindœ nœ nene, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ ye.

¹⁷ Azu neke á endje kœyindœ nœ, endje mbœrœ mara œrœ nœ asœke: Endje gœrœ ekpe ishiri dœ i'iri mœ, endje pa tafo o'o ama ogo,

¹⁸ á kœsœ adœke endje tepa ayakoro too adœke endje ndjo ekpe œyœ, œrœ bale œ mbœrœ tœ endje nene. Endje to kane endje ga pa ayi kœfa, yé endje she.»

Yisu œ ga lafo

(Wu 6a tœ Luk 24.50-53; Akw 1.9-11)

¹⁹ Manda kœza o'o fœ endje, Gbozu Yisu œ ga lafo, yé á sœ ga ati ga pa kuni Ndjaba.

²⁰ Ayambarœnœ na lima kœpandœ o'onœ tœ osho kœ. Gbozu Yisu mbœrœ lima akwa dœ endje awa bale. Tshe yi lima œsœ mara œrœ kœ á li adœke endje kœmbœrœ yeka á kœma adœke o'onœ á endje pa kœdœ okporo o'o.

Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Lukasi sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Lukasi sú. Tshe sú lima fœ Teofile á tshe kœwusœ nœ adœke o'o kœ á œne pa tœ upu nœ Yisu asœmœ kœdœ adja o'o. Lukasi kœdœ lima monganga, tshe dœdœ lima anga yambarœ nœ Yisu nene. Kashe tshe na lima tœ awa ana nœ Ɔtsho O'o dœ Polo wa ye. Tshe yisœ nœ adœke Yisu kœdœ ayi kœshe azu Israyele á Ndjaba pa lima tœ upu nœ ye adœke œne vwa she fœ endje.

Ataa Lukasi dœdœ lima Yuda nene, tshe sú o'o tœ mara nœ Ayuda yekane á kœza awa fœ endje á endje dœdœ Ayuda nene kœwusœ Yisu dœ Ɔtshonœ. Ba la Bukunœ asœke, tshe pandœ o'o tœ upu nœ kœzu Yisu, œrœ á tshe mbœrœ pa Ɔsho, kœyisœrœ nœ ye, kuzu ye œdœ pe kœshe nœ ye lœ akuzu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ádá kœsu mbeti nœ Lukasi (1.1-4)
- Mara á endje zu dœ Yowane ayi kœza batisimu œdœ Yisu (1.5-2.52)
- Kœmindœ o'o nœ Yowane ayi kœza batisimu (3.1-20)
- Kœgbo batisimu nœ Yisu œdœ mara á Satana para awa tœ kœwu lsu ye (3.21-4.13)
- Yisu gu kœsœ 6a lœ Galilayi (4.14-19.27)
- Lœ udu olo Yisu pa Ɔsho (19.28-23.56)
- Yisu she lœ akuzu (24.1-12)
- Yisu matœ ye fœ ayambarœ utshu kœo she ga lafo (24.13-53)

Lukasi sœ kœma buku nœ ye

¹ Gbozu Teofile, azu ndjoro tetœ kœsu mbeti tœ œrœ á mbœrœ lima tœ endje ugu-rutœ azœ.

² Endje pandœ œrœnœ 6ata á endje dji lœ ama endjeneke á endje dœ atimu, á endje wu dœ ala endje lima pe tœ alinœ, yé á wuta aayi kœyisœ o'o ama Ndjaba.

³ Mbœrœ tœnœ ataa, œmœ ndje, mœ yu osho dœ Ɔtshonœ tœ œneke kœ á mbœrœ lima tœ endje kœto 6a tœ adanœ. Yé gbozu Teofile, mœ wu dœ Ɔtshonœ adœke mœ su œtœnœ ngbi fœ 6œ liaka mara á mbœrœ lima tœ endje bale dœ bale dœ awanœ.

⁴ Mœ sœ kœmbœrœ ataa, mbœrœ á 6œ kœwusœ nœ adœke œneke kœ á endje yi lima sœ nœ fœ 6œ kœdœ adja o'o.

Andjelu pandœ upu kœzu Yowane, ayi kœza batisimu

⁵ Lœkœ á Erode dœ lima gbozugo Yuda, anga nganga Ndjaba bale á i'iri ye kœdœ Zakariya sœ lima zœ. Tshe sœ lœ uwu anganga Ndjaba nœ Abiya. Awonœ kœdœ

lima anga uzu bale lœ aata Aro, i'iri ye kœdœ Elisabete.

⁶ Endje bibisha kœdœ lima azu á endje sœ ndjii 6a utshu Ndjaba, yé endje sœ lima kœmbœrœtœ endje lindœ awa akwa œdœ lindœ awa o'o nœ Gbozu dœ Ɔtshonœ.

⁷ Kashe endje gugu lima dœ gbolo nene, mbœrœ Elisabete kœdœ lima yashe mara. Ga pa nœ dœmœ, ungu endje bibisha ro lima sœ nœ ye.

⁸ Dœ anga 6lo bale, Zakariya na kœmbœrœ akwa nœ anganga Ndjaba mbœrœ tœnœ kœdœ lima lœkœ nœ uwu anganga Ndjaba á tshe sœ lœ nœ.

⁹ Lindœ mara nœ kœmbœrœ akwa nœ anganga Ndjaba, endje yu lima kadangba yeka á ke she adœke tshe li ga lœ œyerœ osho nœ Gbozu ndœ kœsho yombo 6a zœ.

¹⁰ Lœkœ nœ kœsho yombonœ, azu ndjoro sœ lima 6a shu ndœ kœza avwala.

¹¹ Tshokombele, anga andjelu nœ Gbozu wuta ga tœ ye, œ ka ga tœ kuni ndaba á endje sho yombo panœ.

¹² Lœkœ á Zakariya wu she, uvuru ye i gara yé awa litœ ye kpakpakpa.

¹³ Kashe andjelu pa fœ she adœke: «Zakariya, sœsœ dœ awa nene mbœrœ Ndjaba dji avwala nœ zœ ye. Awo zœ dœ Elisabete œ zu bala gbolo yakoshe fœ 6œ, 6œ ta i'iri ye adœke Yowane.

¹⁴ Upu nœ ye œ za egerœ yanga fœ 6œ, yé azu ndjoro œ sœ dœ yanga tœ kœzu she.

¹⁵ Gbambanœ nene, tshe dœ bala egerœ uzu tœ ala Gbozu. Tshe ndjo bala vinu œdœ anga ipi á mbœrœ osho nene, yé Ɔtsho Ishiri œ su bala she pe 6a lœ ayinœ.

¹⁶ Tshe mbœrœ bala adœke azu Israyele ndjoro fatœ endje gu tœnœ ga ndœ Gbozu, Ndjaba nœ endje.

¹⁷ Tshe na 6ata ayi avwa nœ Ndjaba dœ ishiri œdœ gbœgbo nœ Eliya, mbœrœ kœgi ayo ga ugurutœ agbolo dœ aaba endje œdœ pe kœyisœ œrœ fœ azu gbœkumu adœke endje sœ dœ kœwusœtœ nœ azu á endje sœ ndjii, mbœrœ kœguma azu á endje li fœ Gbozu.»

¹⁸ Zakariya yu andjelu adœke: «Mœ wusœ nœ kotoo? Mbœrœ œmœ kœdœ yagbozu yé awo mœ fa yawaza ye.»

¹⁹ Andjelu gi fœ she adœke: «œmœ kœdœ andjelu Gabriyele, mœ sœ kœka 6a utshu Ndjaba mbœrœ kœmbœrœ akwa nœ ye. œshe dá vwa mœ mbœrœ adœke mœ pa fœ 6œ dœ œ mindœ Ɔtsho O'onœ asœ fœ 6œ ndje.

²⁰ Kashe 6ata á 6œ yiyindœ nœ adœke o'o ama mœ sœ kœmbœrœtœ endje dali dœ olo á mœ gbe dœ tœnœ nene asœmœ, 6œ fa tœndu yé 6œ kpa pa o'o nene œerr ga tœ olo adœke œneke kœ á mœ pandœ nœ fœ 6œ, mbœrœtœ endje.»

²¹ Dœ ləkɔnœ asœmœ, azu sœ lima kœkate Zakariya, yé œ sœ kœyutœ endje tœ ádá á œndœ ye sœ lima kœdi tœnœ 6a lœ œyerœ oshonœ 6a zœ.

²² Kashe ləkɔ á tshe wuta lima, tshe lili lima kœpa o'o ga tœ azu á endje ngbotœ endje asœmœ nene. Azunœ wusœ nœ lima adœke tshe wu œrœ lœ ulu 6a tœ œyerœ oshonœ 6a zœ. Tshe sœ lima kœma œrœ fœ endje kolœ lœ tœndunœ.

²³ Ləkɔ á akwa nœ Zakariya 6a lœ Tepelo ka lima ndœ olonœ asœmœ, tshe gu ga ndœ ye.

²⁴ Manda nœ teasho atake, awonœ dœ Elisabete gbɔ nguzu, yé œ zatœ ye yiwa tœnœ manda yapu mindu. Tshe sœ lima kœpa adœke:

²⁵ «E wu egerœ œrœ á Gbozu mbœrœ fœ mœ asœ! Ngɔngɔ asœke, tshe fa ala ye ndœ mœ á yindœ kœgi mœ lœ œneke á sœ lima kœza tshula fœ mœ tœ ala azu.»

Andjelu pandœ upu kœzu Yisu

²⁶ Manda yapu mindu dœ bale, Ndjaba vwa andjelu Gabriyele 6a lœ anga ongbɔ Galilayi bale á i'iri kœdœ Nazarete.

²⁷ Tshe vwa she 6a ndœ anga yawuru bale á tshe yindœ kœtotœ ye dœ anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Yozefu, uzu tshelœ bingí nœ Davidi. I'iri yawurunœ kœdœ lima Mareya.

²⁸ Andjelu li ga ndœ ye œ pa fœ she adœke: «Sœ dœ yanga! Gbozu Ndjaba ma ɔtshɔ lœsu ga ndœ zœ. Tshe sœ awa bale dœ 6œ.»

²⁹ Kumu Mareya kpa tatalikiri tœ o'onœ asœmœ ye. Tshe te lima tœ kœyutœ ye tœ ádá abalanœ asœmœ.

³⁰ Andjelu kpa kœpa fœ she adœke: «Mareya, sœsœ dœ awa nene mbœrœ Ndjaba ma ɔtshɔ lœsu ga ndœ zœ.

³¹ Lœ ondonœ asœke, 6œ gbɔ nguzu, yé 6œ zu bala gbolo yakoshe, œ ta i'iri ye adœke Yisu.

³² Tshe dœ bala egerœ uzu, yé Ndjaba á tshe ropa œrœ kɔ œ e she adœke tshe kœdœ Gbolo nœ œne. Gbozu Ndjaba œ za she bala tœ gbuzugo manda atanœ dœ Davidi.

³³ Tshe dœ gbɔzu tshapa azu Israyele waa dœ waa, yé akwa tshagbozu nœ ye œ ka nene.»

³⁴ Mareya yu andjelu adœke: «Ka 6ata á mœ wuwu damba sœ yakoshe nene asœ, œ mbœrœtœ endje kotoo?»

³⁵ Andjelu gi fœ she adœke: «ɔtshɔ Ishiri œ jerœ bala ga pa zœ, yé gbɔgbɔ nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kɔ œ tshu 6œ ngbili 6ata tshaagujara. Mbœrœ tœnœ ataa, gbolo á 6œ zu she œ sœ yerœ yé endje e she adœke Gbolo nœ Ndjaba.

³⁶ Wu ka, ayo zœ dœ Elisabete á endje e she yashe mara asœmœ, tshe gbɔ nguzu lœ

yawaza tœ ye. Yé ngɔngɔ asœke, nguzunœ mbœrœ yapu mindu dœ bale.

³⁷ Gbambanœ nene, œrœ á ropa Ndjaba gugu nene.»

³⁸ Yé Mareya gi fœ she adœke: «Emœ kœdœ ayi akwa nœ Gbozu; kaka adœke œneke kɔ á 6œ pandœ nœ, mbœrœtœ endje ga tœ mœ.» Yé andjelu gitœ ye tœ ye ye.

Mareya na kœtitœ Elisabete

³⁹ Lœ olo manda nœ, Mareya áalafo œ gbɔgbɔtœ ye na tœnœ galœ anga ongbɔ bale á sœ 6a pa kaga lœ ogo Yuda.

⁴⁰ Tshe wuta 6a zœ œ li ga lœ anda nœ Zakariya, yé œ bala Elisabete.

⁴¹ Ləkɔ á Elisabete dji abala nœ Mareya, gbolo turu 6a lœ ye, yé ɔtshɔ Ishiri su she kperœ.

⁴² Tshe ta œgbɔ rawa yé œ pa adœke: «Ndjaba to kane ye ga pa zœ kœropa ayashe kɔ œdœ pe ga pa gbolo á tshe sœ lœ zœ!

⁴³ Emœ kœdœ œdœ adœke ayi Gbozu nœ mœ na kœtitœ mœ a?

⁴⁴ Gbambanœ nene, ləkɔ á mœ dji abala nœ zœ, gbolo turu 6a lœ mœ dœ yanga.

⁴⁵ E6œ kœdœ uzu nœ yanga mbœrœ á 6œ dji o'o á Gbozu Ndjaba pa fœ 6œ, yé á yindœ nœ adœke œ mbœrœtœ ye.»

Itshi nœ Mareya

⁴⁶ Dœ tœnœ ataa, Mareya kœpa adœke: «Mœ sœ kœdonga Gbozu Ndjaba dœ lœsu mœ bale,

⁴⁷ yé lœsu mœ su dœ yanga mangba Ndjaba á tshe dœ ayi kœshe mœ, ⁴⁸ mbœrœ á tshe gbe dœ mœ dœ amba ayi akwa nœ ye.

Ádánœ ataa, kœto kpesheke œdœ ɔb dœ ɔb, azu œ e mœ yashe nœ yanga,

⁴⁹ mbœrœ Ndjaba nœ gbɔgbɔ kɔ mbœrœ egerœ œrœ fœ mœ.

Eshe kœdœ Ndjaba á tshe sœ yerœ.

⁵⁰ ɔb dœ ɔb, tshe sœ kœwu oyo endjeneke á endje sœ kœkpawa ye.

⁵¹ Tshe ma gbɔgbɔ kane yakoshe nœ ye, yé œ ndjɔ tshelœ azu á endje sœ dœ lœsu nœ kœzatœ endje.

⁵² Tshe ko agbozugo ga ati pa ngande tshagbozu nœ endje, yé œ ti endjeneke á endje gugu dœ ádá nene, ga lafo.

⁵³ Tshe to œrœ ndjoro fœ endjeneke á endje sœ dœ ogo,

yé œ gi azu á endje sœ dœ œrœ ndjoro tshakane endje gbambanœ.

⁵⁴ Tshe ti kane agbolo Israyele á endje dœ ayi akwa nœ ye ga lafo,

kœli dœ ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ endje.

⁵⁵ Tshe mbœrœ ga ndœ Abrayamo œdœ alivunœ waa dœ waa 6ata á tshe za lima uvu fœ aata azœ.»

⁵⁶ Mareya mbærce lima ga pa cæce noé yapu voto 6a ndœ Elisabete yeka á gu ga ndœ ye.

Kæzu Yowane, ayi kæza batisimu

⁵⁷ Olo kæzu noé Elisabete li lima, yé tshe zu gbolo yakoshe ga pa osho.

⁵⁸ Amashenga noé ye cæde pe ayonœ djindœ noé adœke Gbozu Ndjaba má otsho lœsu ga ndœ ye, yé œ sce lima dœ yanga awa bale dœ she.

⁵⁹ Kœwuta ga tœ olo mindu dœ voto manda kœzunœ, endje na kœwa gbolonœ tœ gaza, yé œ yi lima ndœ kœta i'iri abanœ dœ Zakariya ga pa ye.

⁶⁰ Kashe ayinœ za o'o, œ pa adœke: «Æ œ nene, i'iri ye œ dœ Yowane.»

⁶¹ Endje pa fœ she adœke: «Anga uzu bale læ bingi noé zœ gugu dœ i'irinœ asœmœ nene.»

⁶² Yé endje yi kane endje ga tœ aba gbolo, mbærce kœwusœ i'iri á tshe gbe ma cœnœ ye kœta ga tœ gbolonœ.

⁶³ Zakariya e osho ndœ cœce á endje sú mbeti ga pa noé, yé œ su adœke: «i'iri ye kœdœ Yowane.» Azu kœ ki lima tœ cœcœnœ.

⁶⁴ Pe tœ cœcœnœ, Zakariya kpa tetœ kœpa o'o ye: Tshe tetœ kœdonga Ndjaba dœ œgbœ tshama ye.

⁶⁵ Awa litœ amashenga noé ye kpakpakpa, yé azu kœ pa kaga læ ogo Yuda tetœ kœpandœ cœrœnœ á mbærœtœ endje asœmœ.

⁶⁶ Endjeneke kœ á endje dji lima o'onœ, endje gbondœ noé ga tœ lœsu endje yé œ tetœ kœyutœ endje adœke: «Gbolo asœke œ te bala œde?» Gbœgbœ noé Gbozu Ndjaba sœ lima adja dœ she awa bale.

Itshi nœ Zakariya

⁶⁷ Otsho Ishiri su Zakariya, aba aya gbolonœ kperœ yé tshe tetœ kœgbara o'o ama Ndjaba adœke:

⁶⁸ «A donga Gbozu, Ndjaba noé azu Israyele, mbærœ tshe gbe dœ azu noé ye, yé á gi endje læ kanga.

⁶⁹ Tshe vwa anga ayi kœshe azu á tshe sœ dœ gbœgbœ, fœ azœ

ugurutœ aata ayi akwa noé ye dœ Davidi.

⁷⁰ Tshe mbærœ cœneke á tshe pa lima ndœ noé katshatsha,

lœ ama ayerœ aayi kœgbara o'o noé ye adœke,

⁷¹ œne ko azœ tshakane ayingba azœ cœdœ tshakane endjeneke kœ á endje sœ kœyiangba azœ.

⁷² Tshe ma otsho lœsu ga ndœ aata azœ, yé œ djedjœrœndœ œyerœ madu noé ye nene.

⁷³ Gbambanœ nene, Ndjaba za lima uvu fœ ata azœ dœ Abrayamo adœke,

⁷⁴ œne gi azœ tshakane ayingba azœ ye,

á kœza awa fœ azœ kœmbærœ akwa noé ye dœ awa nene,

⁷⁵ adœke a wuta ayerœ azu, œ sœ ndjii utshu cœne,

œlœ dœ œlœ læ soro azœ.»

⁷⁶ Á Zakariya kœpa adœke:

«Yé œfœ, gbolo noé mœ,

fœ dœ bala ayi kœgbara o'o noé Ndjaba á tshe ropa cœrœ ko.

Gbambanœ nene, fœ na utshu Gbozu mbærœ kœguma awa ye.

⁷⁷ Yé fœ yisœ noé fœ azu noé ye adœke,

tshe sœ kœna kœshe endje,

lœ awa noé kœdjœrœndœ ekperœ noé endje.

⁷⁸ Gbambanœ nene, Ndjaba noé azœ sœ dœ otsho lœsu,

tshe sœ dœ lœsu kœwuu oyo waa.

Tshe vwa ishiri œlœ á tœ 6a lafo ga pa azœ gata cœneke á wuta dœ tshamazi.

⁷⁹ Ishiri œlœnœ œ tœ ga pa endjeneke kœ á endje sœ læ ubu osho cœdœ endjeneke á endje sœ kœkpa awa kuzu,

mbærœ kœyisœ awa noé kœsœ gee fœ azœ.»

⁸⁰ Gbolonœ sœ lima kœgerœ tœnœ yé Ndjaba za lima gbœgbœ fœ she, tshe sœ lima kœsœ 6a læ kpagagasho cœrrr ga tœ lœkœ kœwuta she ga tœ ala azu Israyele.

2

Kæzu Yisu

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Sezare Oguste á tshe dœ egerœ gbozugo Roma, za o'o fœ azu tshelœ ogo noé ye kœ adœke endje ro kœsu i'iri endje gala buku.

² Ali kœsu i'iri azu gala bukunœ asœmœ dœmœ. Kiriniyuse dá dœ lima gbozu tshapa ogo Siri dœ lœndœnœ asœmœ.

³ Uzu dœ uzu kœ gu lima ga læ adja ongbo noé ye mbærœ adœke endje sú i'iri ye gala buku.

⁴ Yozefu to ndje 6a læ Nazarete, ongbo tshelœ ogo Galilayi, yeka á ro ga læ Beteleme 6a læ ogo Yuda, ongbo á endje zu lima Davidi lœnœ. Gbambanœ nene, Davidi kœdœ lima ata Yozefu.

⁵ Tshe na lima 6a zœ dœ awonœ dœ Mareya á tshe sœ lima dœ nguzu, mbærœ adœke endje sú i'iri endje gala buku.

⁶ Dœ lœkœ á endje sœ lima 6a læ Beteleme, olo adœke tshe zu, li lima ye.

⁷ Tshe zu eya noé ye tœ gbolo yakoshe, œ vwele she dœ lœba yé á za she ga pa gbarœ kœzirœ noé agea, mbærœ osho gugu lima mbærœ endje 6a tœ osho kœsœ á sœ mbærœ agene nene.

Andjelu wuta ga tœ aayi kœgbœndœ ayarœ

⁸ Aayi kœgbœndœ ayarœ á endje sœ 6a læ kindi yé á sœ kœsœ indiri ukpulu ayarœ noé endje dœ butshœ, sœ ndje lima lakpinœ asœmœ zœ.

⁹ Anga andjelu nœ Gbozu Ndjaba bale wuta ga tœ endje, mokɔ nœ Gbozu za endje djigi, yé awa litœ endje kpakpakpa.

¹⁰ Kashe andjelu pa fœ endje adœke: «E sœsœ dœ awa nene, mbœrœ mœ na kœpandœ Ɔtshɔ O'o fœ 'e; o'o neke á za yanga kœropandœ fœ azu kɔ.

¹¹ Dœ butshɔ asœke, 6a lœ ongbo nœ Davidi, endje zu ayi kœshe azu; á tshe kœdœ Kristu*, Gbozu nœ azœ.

¹² Yé ambárá œrœ á 'e wusœ ye mbœrœ tœnœ dœke: 'e gbɔ anga aya gbolo á endje vwele she dœ lœba, yé á za she ga lœ gbarœ kœzirœ nœ agea.»

¹³ Tshokombele, anga aandjelu ndjoro to 6a lafo œ ngbœtœ endje ga tœ œsœnœ dœ she, yé á tetœ kœdonga Ndjaba adœke:

¹⁴ «Mokɔ nœ Ndjaba matœ ye 6a lafo! Yé kœsœ gee sœ dœ azu á endje yindœ ye 6a pa œshɔ.»

Aayi kœgbœndœ ayarœ na ga lœ Beteleme

¹⁵ Lœkɔ á aandjelu fatœ endje kœɔ ga lafo, ayi kœgbœndœ ayarœ pa œnœ endje adœke: «A na œrrr 6a lœ Beteleme, œ wu œrœ á wuta 6a zœ kane; œneke á Gbozu Ndjaba yisœ nœ fœ azœ asœmœ.»

¹⁶ Endje gbɔgbɔ lima tœ endje rotœnœ ga zœ yé œ gbɔ Mareya, Yozefu œdœ pe aya gbolo á ndje za she ga lœ gbarœ kœzirœ nœ agea.

¹⁷ Lœkɔ á endje wu lima she, endje tetœ kœpandœ o'o á andjelu pa fœ endje tœ upu nœ gbolonœ fœ Amareya dœ Yozefu.

¹⁸ Yé azu para á endje lœ lima kœdji œneke á aayi kœgbœndœ ayarœnœ sœ kœpandœ nœ asœmœ, kitœ œsœnœ.

¹⁹ Andaa Mareya sœ lima kœgbœndœ o'onœ kɔ ga lœsu ye, yé œ sœ kœpara ádánœ.

²⁰ Manda nœ, aayi kœgbœndœ ayarœnœ fatœ endje kœgu gangba endje dœ kœdonga Ndjaba œdœ dœ kœza mokɔ fœ she tœ œneke kɔ á endje wu yé á dji. Gbambanœ nene, œrœnœ kɔ mbœrœtœ endje 6ata á andjelu pandœ nœ.

Endje ta i'iri Yisu ga pa gbolonœ

²¹ Manda olo mindu dœ voto, olo kœwa gbolo tœ gaza li lima ye. Endje ta i'iri Yisu ga pa ye. Ɔtœnœ kœdœ i'iri á andjelu ma lima utshunœ adœke ayinœ gbɔ nguzu.

Endje na dœ Yisu ga lœ Tepelo

²² Lœkɔ á olo kœdjutɔ kote Amareya dœ Yozefu yeka á endje kœfa ayerœ azu tœ ala Ndjaba, lindœ awa akwa nœ Moyize li lima, endje to Yisu na tœnœ ga lœ Tepelo 6a lœ Yerusaleme mbœrœ kœma she fœ Gbozu.

²³ Gbambanœ nene, endje sú bala Buku nœ awa akwa nœ Gbozu adœke: «Ali gbolo

yakoshe kɔ á endje zu she utshunœ, endje za she fœ Gbozu Ndjaba.»

²⁴ Ɔ li ndje adœke Amareya dœ Yozefu za ndje tokórɔ dœ akalambonga bisha too dœ ambepa bisha, 6ata á awa akwa nœ Gbozu pa ndje tœnœ.

²⁵ Dá asœmœ, anga uzu á i'iri ye kœdœ Shimeyo, sœ lima 6a lœ Yerusaleme. Ɔshe kœdœ lima uzu á tshe sœ ndjii dœ pe kœlisœ Ndjaba. Tshe sœ lima kœkate tshe neke á tshe na mbœrœ kœgi agholo Israyele lœ oyo. Ɔtshɔ Ishiri sœ lima dœ she,

²⁶ yé œ ma fœ she adœke tshe wu Masiya á Gbozu Ndjaba œ vwa she, utshunœ adœke tshe tshu.

²⁷ Ishiri to Shimeyo na tœnœ ga lœ Tepelo. Lœkɔ á agbozu nœ Yisu na dœ she ga lœ Tepelo kœmbœrœ liaka œneke á endje sú 6a la buku nœ awa akwa tœ upu nœ ye,

²⁸ Shimeyo za she ga tshaabrœ ye, yé œ tetœ kœdonga Ndjaba adœke:

²⁹ «Ngongɔ asœke Gbozu, kaka adœke ayi akwa nœ zœ,

ro dœ kœsœ gee 6ata á 6œ pa lima ndœ nœ.

³⁰ Gbambanœ nene, mœ wu ayi kœshe á 6œ vwa she dœ adja ala mœ ye.

³¹ Bœ guma ayi kœshenœ asœmœ mbœrœ azu kɔ.

³² Tshe sœ 6ata œlɔ á tɔ ga pa angbi azu, yé tshe dœ mokɔ mbœrœ azu Israyele á endje dœ agbolo nœ zœ.»

Kœgbara o'o nœ Shimeyo

³³ Aba Yisu œdœ ayinœ katœ ama endje ti œsɔ tœ œneke á Shimeyo sœ lima kœpa tœnœ tœ upu nœ ye.

³⁴ Shimeyo to kane ye ga pa endje yé œ pa fœ Mareya, ayi Yisu adœke: «Ndjaba œ gbolo asœ mbœrœ lœ awa nœ ye, azu ndjoro lœ Israyele œ yo too œ she. Tshe dœ bala ambárá nœ Ndjaba kashe azu œ vwaratœ endje tœ ye.

³⁵ Tshe ma gbetshelœ nœ azu á zatœ endje yiwa tœnœ 6a lœsu endje ngbi ga ushu. Yé tœ 6œ dœ Mareya, oyo nœ zœ œ sœ bala 6ata endje sú 6œ peara dœ ingiri yakamba.»

Ana, yashe kœgbara o'o

³⁶ Anga yashe kœgbara o'o bale á i'iri ye kœdœ Ana, sœ lima zœ. Ɔshe kœdœ yawuru nœ Fanuwele, uzu tshelœ mara nœ Azere. Tshe wuta lima œgbɔ yawaza ye. Tshe i lima akœnœ pe lœ yawuru tœ ye, yé endje mbœrœ ungu mindu dœ bisha (7) yeka á yakoshenœ tshu.

³⁷ Manda nœ, tshe œpe lima tœ yashe koya yé œ sœ dœ ungu zazu vana dœ vana (84)†. Tshe gigi lima tœ ye lœ Tepelo nene. Kashe butshɔ dœ œlɔ, tshe sœ

* 2.11 Kristu dœ o'o ama ogo Ebre kœdœ Masiya, i'iri akwa nœ uzu á azu Israyele sœ lima kœkate mbœrœ kœwwara endje lœ kángá † 2.37 Anga gbetshelœ sœ ndje adœke Ana mbœrœ lima ungu zazu vana dœ vana lœ koya nœ ye

lima koembœrœ akwa fœ Ndjaba lœ awa noe koeyotshelœma ye œdœ pe kœza avwala.

³⁸ Tshe yi kumu ye pe dœ lœkœnœ asœmœ, yé œ tetœ koedonga Ndjaba dœ kœpa o'o tœ upu noe gbolonœ fœ endjeneke á endje sœ lima kœkate adœke Ndjaba she Yerusaleme.

Kœgu ga lœ Nazarete

³⁹ Lœkœ á Ayozeŋu dœ Mareya mbœrœ lima œneke kœ á awa akwa noe Gbozu sœ kœyœndœ noe, endje gu lima ndœ ogo Gallilayi, 6a lœ Nazarete á dœ ongbo noe endje.

⁴⁰ Gbolonœ sœ lima kœgerœ tœnœ dœ undu ye œdœ dœ kœwusœtœ, yé kane Ndjaba sœ lima pa ye.

Dœ ungu ndjokpa dœ bisha, Yisu li ga lœ Tepelo

⁴¹ Ungu bale dœ bale, agbozu noe Yisu sœ lima kœro ga lœ Yerusaleme ndœ angbo Pake.

⁴² Lœkœ á Yisu sœ lima dœ ungu ndjokpa dœ bisha, endje na dœ she ga lœ Tepelo 6ata á mbœrœ 6alima tœ ye lœ mara noe endje.

⁴³ Lœkœ á angbonœ ka lima, Ayozeŋu dœ Mareya fatœ endje kœgu tœnœ, kashe Yisu sœ lima pe lœ Yerusaleme yé agbozu noe ye wuwu she nene.

⁴⁴ Endje gbe lima adœke Yisu te manda azu á œne sœ kœgu tœ awanœ dœ endje asœmœ. Endje lo olo bale lœ ana yé osho kœ, endje tetœ kœpara she lœ ugurutœ ayo endje œdœ pe lœ ugurutœ anga endje.

⁴⁵ Kashe endje gboŋbœ lima she nene. Endje kwa ga lœ Yerusaleme kœpara she.

⁴⁶ Endje totœ kœpara she œrrr manda olo votœ á gbo lima she 6a lœ Tepelo. Tshe sœ ga ati 6a ugurutœ aayi kœyisœrœ œ sœ kœdji endje, dœ kœyu endje dœ o'o.

⁴⁷ Azu kœ á endje sœ lima kœdji she, ka lima tœ ama endje ti œœ tœ kœwusœrœ noe ye dœ pe o'o á tshe sœ kœgi tœnœ.

⁴⁸ Lœkœ á agbozu noe ye wu she, endje i gbœndjuru yé ayinœ pa fœ she adœke: «Gbolo noe mœ, mbœrœ gadœ á 6œ mbœrœ mara œrœ ata fœ 'a? A'a dœ aba zœ, 'a para 6œ dœ awa.»

⁴⁹ Tshe gi fœ endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e para mœ a? 'E wuwusœ noe nene adœke œ li adœke mœ sœ 6a lœ anda noe Aba mœ a?»

⁵⁰ Kashe agbozu noe ye dijdi lima tshelœ kata œneke á tshe pa fœ endje nene.

⁵¹ Yisu gu awa bale dœ endje ga lœ Nazarete; tshe sœ lima kœmbœrœtœ ye lindœ o'o endje. Ayinœ gbœndœ œrœ á mbœrœtœ endje asœmœ kœ ga tœ losu ye.

⁵² Yisu sœ lima kœgerœ tœnœ dœ undu ye œdœ lœ kœwusœtœ, yé œ sœ kœmbœrœ otshœrœ á sœ kœza yanga fœ Ndjaba œdœ pe fœ azu.

3

Kœyisœrœ noe Yowane, ayi kœza batisimu (Wu 6a tœ Mat 3.1-6; Mar 1.1-6)

¹ Lœkœ á Tibere, egerœ gbozu tshapa ogo Roma mbœrœ lima ungu ndjokpa dœ mindu tœ akwa, anga agbozugo sœ ndje lima koembœrœ akwa tshagudi ye. Agbozongœ koedœ lima Pose Pilato á tshe sœ lima pa ogo Yuda, Erode pa ogo Gallilayi, ayancœ dœ Filipino sœ lima pa ogo Eturi œdœ Trakonitide, yé Lisaniase sœ lima pa ogo Abilene.

² Yé Ana œdœ Kayifa koedœ lima agbozu tshapa anganga Ndjaba. Dœ lœndœnœ asœmœ, Ndjaba pa o'o fœ Yowane, gbolo noe Zakariya 6a lœ kpagasho.

³ Yowane tetœ kœna djelœ ogo kœ á sœ indiri ungu Yœrdane, yé œ sœ kœmindœ o'o fœ azu adœke: «'E fatshalœsu 'e dœ œ gbœ batisimu yeka á Ndjaba kœdjœœndœ ekperœ noe 'e kœ.»

⁴ Bata Isaya, anga ayi kœgbara o'o su lima ala mbeti noe ye adœke:

«Anga uzu sœ kœeta rawa 6a lœ kpagasho adœke:

'E guma ala awa Gbozu,

'e yœrœ ala awa ye ndjii.

⁵ 'E be kudu kœ,

kaga dœ koto kœ œ fa akpala osho.

'E yœrœ ala awa á sœ tœ dengœngœnœ.

'E guma awa á sœ dœ kudu adœke œ sœ kpa.

⁶ Yé azu kœ œ wu kœshe noe Ndjaba.»

⁷ Ukpulu azu na lima ga ndœ Yowane adœke tshe za batisimu fœ œne. Tshe sœ lima kœpa fœ endje adœke: «Ukpulu ekpe ayakoro! Uzu dœ dá yisœ noe fœ 'e adœke 'e kpa awa œkœ noe Ndjaba á ndœ kœna tœnœ a?»

⁸ 'E mbœrœ œrœ á sœ kœma adœke 'e fatshalœsu 'e ye, yé 'e papa mbœrœ 'e dœ tœ 'e nene adœke: «Abrayamo koedœ ata azœ» Gbambanœ nene, mœ sœ kœmindœ noe fœ 'e adœke, Ndjaba li kœfa badja asœke tœ aata Abrayamo.

⁹ Gonda sœ yindjindjinœ mbœrœ kœvwa dœ œyo totœ œshenœ kœ ye. ŋyo kœ á elenœ kœgaga nene, endje de yé œ ko va ga tœ owœ.»

¹⁰ Azu sœ lima kœyu Yowane adœke: «Ataa, œrœ gadœ dá 'a koembœrœ a?»

¹¹ Tshe gi lima fœ endje adœke: «Uzu á tshe kœsœ dœ læba okoro bisha, tshe za anganœ bale fœ tsheneke á tshe gugu dœ tœnœ nene. Yé uzu á tshe kœsœ dœ kœziœ, tshe mbœrœ ndje awa bale.»

¹² Aayi kœkœ ngendja lapo na ndje lima adœke Yowane za batisimu fœ œne, yé œ yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, œrœ gadœ dá 'a koembœrœ a?»

¹³ Tshe gi fœ endje adœke: «'E kaka laponœ fœ azu kœrosœ amanœ á endje za fœ 'e nene.»

¹⁴ Aturugu yu ndje lima she awa bale adœke: «Ka 'a, œrœ gadœ dá 'a kœmbœrœ a?» Tshe gi fœ endje adœke: «'E koko ngendja tshaabrœ azu dœ œgbœ nene; 'e papa ndje o'o dœ wala ga pa uzu nene. Kashe 'e gbe kolœ dœ ngendja tshangba akwa nœ 'e.»

¹⁵ Azu sœ lima kœkate Masiya, uzu dœ uzu sœ lima kœgbe adœke Yowane kœdœ ete she.

¹⁶ Yé Yowane pa fœ endje kœ adœke: «œmœ, mœ sœ kœza batisimu fœ 'e dœ ungu; kashe tsheneke á tshe na manda mœ, tshe ropa mœ dœ gbœgbœ ye; mœ lili kœka ga utshu ye dœ pe kœzu uwu œrœda nœ ye nene. œshe, tshe za bala batisimu lœ Œtshœ Ishiri œdœ dœ owo fœ 'e.»

¹⁷ Tshe za gbarœ kœpe dœ tshelœ indji ngwarœ ga tshaabrœ ye. Manda kœpe tœnœ, tshe gumasœ indji ngwarœnœ gala kogba nœ ye, yé œ ko oforonœ va ga tœ owo neke á ru nene.»

¹⁸ Ataa, Yowane mi lima anga angbi upu ndjoro fœ endje, yé œ yisœ Œtshœ O'o fœ azu.

¹⁹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Yowane gbagbara Erode á tshe dœ gbozugo Galilayi mbœrœ á tshe to lima Erodiane, awo ayanœ œdœ pe anga ngbindirœ ndjoro á tshe mbœrœ lima.

²⁰ Yé ga pa upu á tshe mbœrœ kœ, tshe kpa za Yowane ga lœ kángá.

*Yowane za batisimu fœ Yisu
(Wu 6a tœ Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)*

²¹ Manda kœza batisimu fœ azu kœ, Yowane za ndje batisimu fœ Yisu. Dœ lœkœ á Yisu sœ lima kœza avwala fœ Ndjaba, tshalafo kœrœ ngbi.

²² Œtshœ Ishiri jerœ ga pa ye bata mbepa, yé tshama to 6a lafo œ pa adœke: «œbœ kœdœ Gbolo nœ mœ á mœ yindœ zœ waa; mbœrœ bœ, mœ sœ dœ yanga.»

*Aata Yisu
(Wu 6a tœ Mat 1.1-16)*

²³ Yisu sœ lima dœ ungu ga pa œrœ nœ zazu bale dœ ndjokpa (30) yeka á tetœ kœmbœrœ akwa nœ ye. Azu gbe lima adœke œshe kœdœ gbolo nœ Yozefu á tshe dœ Yozefu dœ gbolo nœ Eliya,

²⁴ yé Eliya kœdœ gbolo nœ Mata, Mata kœdœ gbolo nœ Levi, Levi kœdœ gbolo nœ Meleki, Meleki kœdœ gbolo nœ Yanayi, yé Yanayi kœdœ gbolo nœ Yozefu.

²⁵ Yozefu kœdœ gbolo nœ Matatiase, Matatiase kœdœ gbolo nœ Amose, Amose kœdœ gbolo nœ Nawume, Nawume kœdœ gbolo nœ Eseli, yé Eseli kœdœ gbolo nœ Nagayi.

²⁶ Nagayi kœdœ gbolo nœ Maate, Maate kœdœ gbolo nœ Matatiase, Matatiase kœdœ

gbolo nœ Semeyine, Semeyine kœdœ gbolo nœ Yoseke, yé Yoseke kœdœ gbolo nœ Yoda.

²⁷ Yoda kœdœ gbolo nœ Yonane, Yonane kœdœ gbolo nœ Resa, Resa kœdœ gbolo nœ Zorobabele, Zorobabele kœdœ gbolo nœ Salatiyele, yé Salatiyele kœdœ gbolo nœ Neri.

²⁸ Neri kœdœ gbolo nœ Meleki, Meleki kœdœ gbolo nœ Adi, Adi kœdœ gbolo nœ Kosame, Kosame kœdœ gbolo nœ Elemadame, yé Elemadame kœdœ gbolo nœ Ere.

²⁹ Ere kœdœ gbolo nœ Yisu, Yisu kœdœ gbolo nœ Eliezere, Eliezere kœdœ gbolo nœ Yorime, Yorime kœdœ gbolo nœ Mata, yé Mata kœdœ gbolo nœ Levi.

³⁰ Levi kœdœ gbolo nœ Shimoyo, Shimoyo kœdœ gbolo nœ Yuda, Yuda kœdœ gbolo nœ Yozefu, Yozefu kœdœ gbolo nœ Yoname, yé Yoname kœdœ gbolo nœ Eliyakimi.

³¹ Eliyakimi kœdœ gbolo nœ Meleya, Meleya kœdœ gbolo nœ Mena, Mena kœdœ gbolo nœ Matata, Matata kœdœ gbolo nœ Nata, yé Nata kœdœ gbolo nœ Davidi.

³² Davidi kœdœ gbolo nœ Yese, Yese kœdœ gbolo nœ Obede, Obede kœdœ gbolo nœ Boaz, Boaz kœdœ gbolo nœ Sala, yé Sala kœdœ gbolo nœ Nashone.

³³ Nashone kœdœ gbolo nœ Aminadabe, Aminadabe kœdœ gbolo nœ Adimine, Adimine kœdœ gbolo nœ Arni, Arni kœdœ gbolo nœ Eserone, Eserone kœdœ gbolo nœ Perese, yé Perese kœdœ gbolo nœ Yuda.

³⁴ Yuda kœdœ gbolo nœ Yakobo, Yakobo kœdœ gbolo nœ Izaka, Izaka kœdœ gbolo nœ Abrayamo, Abrayamo kœdœ gbolo nœ Tera, yé Tera kœdœ gbolo nœ Nahore.

³⁵ Nahore kœdœ gbolo nœ Seruge, Seruge kœdœ gbolo nœ Rewu, Rewu kœdœ gbolo nœ Pelege, Pelege kœdœ gbolo nœ Ebere, yé Ebere kœdœ gbolo nœ Shela.

³⁶ Shela kœdœ gbolo nœ Kenane, Kenane kœdœ gbolo nœ Arpakesade, Arpakesade kœdœ gbolo nœ Seme, Seme kœdœ gbolo nœ Nowa, yé Nowa kœdœ gbolo nœ Lameke.

³⁷ Lameke kœdœ gbolo nœ Matusaleme, Matusaleme kœdœ gbolo nœ Enoke, Enoke kœdœ gbolo nœ Yerede, Yerede kœdœ gbolo nœ Malaleyele, yé Malaleyele kœdœ gbolo nœ Kenane.

³⁸ Kenane kœdœ gbolo nœ Enoke, Enoke kœdœ gbolo nœ Sete, Sete kœdœ gbolo nœ Adamo, yé Adamo kœdœ gbolo nœ Ndjaba.

4

*Djaboro na kœwu Iosu Yisu
(Wu 6a tœ Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)*

¹ Œtshœ Ishiri su lima Yisu kperœ lœkœ á tshe to 6a langu Yordane á gu; yé Ishiri nœ Ndjaba to she na tœnœ ga lœ kpagagasho.

5

³¹ Yisu na ga lœ Kaparnawumu, ongbo tshelœ ogo Galilayi, yé œ sœ lima kœyisœ œerœ fœ azu kœ dœ lœkœ sabata.

³² Azu ki lima tœ mara kœyisœerœ nœ ye waa, mbœerœ tshe sœ lima kœpa o'o bœta uzu á tshe sœ dœ tshagbozu.

³³ Anga uzu á tshe sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye sœ ndje lima lœ Sinagoganœ. Tshe ta rawa dœ œgbœ tshama ye adœke:

³⁴ «Ha! Yisu uzu Nazarete, 6œ yindœ kœmbœerœ gadœ tœ 'a? Bœ na mbœerœ kœwo 'a? Mœ wusœ zœ dœ otshœnœ: (E6œ kœdœ œyerœ uzu á Ndjaba vwa she.»

³⁵ Yisu ra ekpe ishiri sœmœ adœke: «Sœ koko yé œ wuta lœ uzunœ asœke!» Pe kpœtœ œsœnœ, ekpe ishirinœ za she vesho ga ugurutœ azu yé œ wuta lœ ye, kashe œ mbœmbœerœ ekperœ tœ ye nene.

³⁶ Azu kœ ki lima tœ œsœnœ yé œ tetœ kœyutœ endje adœke: «Asœ kœdœ mara o'o gadœ? Tshe pa o'o dœ tshagbozu œdœ pe dœ gbœgbœ fœ ekpe ishiri, yé ekpe ishiri wuta ye.»

³⁷ Yé i'iri Yisu za osho djigi lœ tshakala ogonœ asœmœ.

Yisu she aayi kœba ndjoro

(Wu 6a tœ Mat 8.14-17; Mar 1.29-34)

³⁸ Yisu wuta lima lœ Sinagoga, œ na 6a sœnda nœ Shimu. Ayi mbeya Shimu sœ lima dœ œgbœ kœba biwa, yé endje ki fœ Yisu adœke tshe she she.

³⁹ Yisu gitœ ye ndœ dœ she, œ pa o'o dœ œgbœ yé kœba biwanœ katœ ye yé! Pe kpœtœ œsœnœ, tshe áalafo œ tetœ kœmbœerœ akwa fœ endje.

⁴⁰ Dœ kidala, azu na lima dœ mara kœba nœ endje ngbangbangba fœ Yisu. Tshe to kane ye ga pa endje bale dœ bale, yé endje she ye.

⁴¹ Ekpe ishiri wuta ndje lima lœ azu ndjoro dœ koeta rawa adœke: «E6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba!» Kashe Yisu ra lima aekpe ishirinœ adœke endje pupu o'o bale nene. Gbambanœ nene, endje wusœ nœ adœke Yisu kœdœ Masiya.

Yisu yisœ œerœ djelœ Sinagoga

(Wu 6a tœ Mar 1.35-39; Mat 4.23)

⁴² Lœkœ á osho kœrœ, Yisu wuta lœ ongbonœ asœmœ œ na ga lœ kpagagasho. Azu ndjoro na lima kœpara she. Lœkœ á endje gbœ she, endje yiyindœ nœ adœke tshe gitœ ye tœ œne nene.

⁴³ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «E li adœke mœ mi ndje ndœ Otshœ O'o nœ ogo Gbozu Ndjaba 6a lœ anga anghi ongbœ. Gbambanœ nene, mbœerœ tœnœ dá Ndjaba vwa mœ.»

⁴⁴ Yé tshe yi lima sœ œerœ djelœ Sinagoga lœ ogo Yuda.

Yisu e ali ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 4.18-22; Mar 1.16-20; Yow 21.1-11)

¹ Dœ anga œbœ bale, Yisu sœ lima kœyisœ œerœ indiri mangu Genazarete*, yé azu ndjoro ndivwiri she mbœerœ kœdji o'o ama Ndjaba.

² Tshe wu agba bisha 6a tœ mangunœ, kashe ayi kœpara ageatshalangu jerœ œ sœ kœdjutœ gbanda nœ endje.

³ Yisu 'œ ga lœ anga agbanœ bale á dœ œnœ Shimu, yé œ pa fœ she adœke tshe katœ mangunœ œ gi agbanœ teasho ga uguru ungu. Tshe sœ ga ati ga lœ agba yé œ tetœ kœyisœ œerœ fœ ukpulu azu.

⁴ Lœkœ á tshe yisœ œerœnœ á ka ye, tshe pa fœ Shimu adœke: «Gi agbanœ 6a tœ œsœ dili ungu, yé 'e vwi gbanda nœ 'e mbœerœ kœko ageatshalangu.»

⁵ Shimu gi fœ she adœke: «Ayi kœyisœerœ, 'a wu oyo dœ butshœ 'owara, 'a gbœgbœ œerœ bale nene. Kashe 6ata á 6œ pa fœ mœ ye, mœ vwi gbandanœ ye.»

⁶ Endje vwi gbanda œ ko lima ageatshalangu ndjoro, yé tshelœ gbanda nœ endje te lima tœ kœsuru tœnœ.

⁷ Endje wu ata, œ gavwa anga anga endje á endje sœ 6a lœ anga anghi agba adœke, endje na dœ œne gbota gbandanœ dœ endje. Endje na, yé œ ko ageatshalangu œerr kperœ dœ agba bibisha. Ama agba sœ pe lima teasho adœke œ nduru dœ endje.

⁸ Lœkœ á Shimu Petro wu ata, tshe gote dœ matshukuda ye ga utshu Yisu yé œ pa adœke: «Gbozu, gitœ zœ tœ mœ lœ ingirinœ, mbœerœ œmœ kœdœ ayi kœmbœerœ ekperœ.»

⁹ Awa za lima Shimu dœ anganœ kœ á endje na dœ endje, tœ kœwu ageatshalangu ndjoro á endje vwi endje.

¹⁰ Awa za ndje lima Ajake dœ Yowane, agbolo nœ Zebedayi á endje dœ lima aanga Shimu. Kashe Yisu pa fœ Shimu adœke: «Sœsœ dœ awa nene. Koeto kpesheke, 6œ kpa dœ ayi kœpara ageatshalangu nene kashe 6œ te ayi kœpara azu.»

¹¹ Endje gi agba nœ endje kœ ga tœ mangu, œ katœ œerœ kœ yé œ te manda ye.

Yisu she ayi boroma

(Wu 6a tœ Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Ōbœ bale, Yisu sœ lima 6a lœ anga ongbœ bale á anga ayi boroma sœ lœnœ. Lœkœ á tshe wu lima Yisu, tshe na œ gote ga utshu ye, œ ki fœ she adœke: «Ayi kœyisœerœ, œdœ 6œ kœyindœ nœ, 6œ she mœ adœke mœ wuta yerœ.»

¹³ Yisu yi kane ye, œ goro she yé á pa fœ she adœke: «Mœ yindœ nœ adœke 6œ

* 5.1 Anga i'iri mangu galilayi kœdœ Genazarete

she ye.» Pe tœ œsœncœ, kœba boromancœ kœkatœ uzuncœ ascœmœ ye.

¹⁴ Yisu kœpa fœ she adœke: «Papandœ nœ fœ uzu bale nene, kashe gu œ matœ zœ fœ ngangã Ndjaba, yé œ to tokóró bãta á Moyize pa lima ndœ nœ mbœrœ kœma fœ azu adœke bœ she lœ kœba ye.»

¹⁵ Endje sœ lima kœpa o'o tœ œrœ á Yisu sœ kœmbœrœ tœncœ djezœ nghanbangba. Azu ndjoro sœ lima kœngbœtœ endje mbœrœ kœdji she, yé œ sœ ndje kœshe lœ kœba nœ endje.

¹⁶ Kashe Yisu gitœ ye ugurutœ azu, œ na ga lœ kpagagasho mbœrœ kœza avwala.

Yisu she uzu á ada ye tshu

(Wu ba tœ Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Dœ angã olo bale, Yisu sœ kœyisœ œrœ atake, Afarisayi œdœ agbozu kœyisœ awa akwa sœ lima zœ. Endje to lima dje lakpi ogo Galliyi, lakpi ogo Yuda œdœ ndje lœ ongbo Yerusaleme. Gbœgbœ nœ Gbozu Ndjaba sœ lima dœ Yisu, yé tshe sœ kœshe aayi kœba.

¹⁸ Yé azu za angã uzu á ada ye tshu ga pa kondja, œ na dœ she. Endje sœ lima kœpara awa adœke œne li dœ she ga sœnda œ za she ba utshu Yisu.

¹⁹ Kashe bãta á azu ngba lima tœpanœ kpuru, awa adœke endje li dœ she gugu nene. Endje œ, œ kœró ogoro bã pa anda yé œ yi she dœ kondjanœ bã ugurutœ azu, ndjii kpœtshu Yisu.

²⁰ Lœkœ á Yisu wu kœyindœrœ nœ endje, tshe pa fœ ayi kœbancœ adœke: «Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ ye.»

²¹ Aayi kœyisœ awa akwa dœ Afarisayi te lima tœ kœgbetshelœ endje adœke: «Tsheneke kœdœ uzu dœ á sœ kœgu œsœ Ndjaba ataa? Cœdœ dá li tœ kœdjerœndœ ekperœ nœ uzu a? Cœ dœdœ Ndjaba kuti ye nene a?»

²² Kashe Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje kœ, yé œ yu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e gbe o'o tœ lœsu 'e atake a?»

²³ Kœpa fœ uzuncœ adœke: «Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ» too kœpa adœke: «Aalafo œ na ana», o'o neketa dá dœ œgbœ o'o a?»

²⁴ Kashe mœ pa o'onœ asœke mbœrœ á 'e kœwusœ nœ adœke kpœ pa œhœ asœ, Gbolo nœ uzu dá sœ dœ gbœgbœ mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ.» Yé tshe kœpa fœ uzu á ada ye tshu adœke: «Mœ pa fœ bœ, alafo œ za kondja nœ zœ yé œ gu ga sœnda nœ zœ.»

²⁵ Pe kpœtœ œsœncœ, uzuncœ áalafo dœ ala azu kœ, œ za gbarœ á tshe lo ga panœ, yé œ gu ga sœnda nœ ye dœ kœdongã mokœ nœ Ndjaba.

²⁶ Uvuru azu kœ kpa lima lœ nœ, endje dongã Ndjaba yé awa ko endje kœ, á endje pa adœke: «A wu kpesheke œrœ á a wuwu bã lima nene.»

Yisu e Levi

(Wu ba tœ Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Manda nœ, Yisu wuta yé œ wu angã ayi kœkœ ngendja lapo bale á i'iri ye kœdœ Levi, tshe sœ bã lœ anda kœkœ ngendja lapo. Tshe pa fœ she adœke: «Na manda mœ.»

²⁸ Levi katœ œrœ nœ ye kœ, œ áafo yé œ na manda ye.

²⁹ Manda nœ, Levi mbœrœ egerœ angbo bã sœnda nœ ye fœ Yisu. Azu kœkœ ngendja lapo ndjoro, dœ pe angã azu sœ lima kœzi œrœ dœ endje awa bale.

³⁰ Afarisayi dœ aayi kœyisœ awa akwa te lima tœ kœpulœma endje, yé œ yu ayambarœ nœ Yisu adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ kœzi œrœ yé á sœ kœndjo œrœ awa bale dœ aayi kœkœ ngendja lapo œdœ pe aayi kœmbœrœ ekperœ a?»

³¹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Cœ dœdœ azu á tshelœ œkœ endje sœ yerœ dá gbe kœna kœwu mongangã nene, kashe kœlœ aayi kœba dá gbe ndœ kœna kœwu she.

³² Mœ nana kœ'e azu á endje sœ ndjii nene, kashe mœ na mbœrœ azu kœmbœrœ ekperœ adœke endje fatshalœsu endje.»

Azu yu Yisu tœ upu nœ kœyotshelœma

(Wu ba tœ Mat 9.14-15; Mar 2.18-20)

³³ Angã azu yu lima Yisu adœke: «Ayambarœ nœ Yowane ayi kœza batisimu œdœ pe endje nœ Afarisayi sœ lima kœyotshelœma endje mbœrœ kœza avwala fœ Ndjaba. Kashe mbœrœ gadœ á ayambarœ nœ zœ sœ kœzi œrœ, á sœ kœndjo œrœ a?»

³⁴ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Cœdœ endje kœ'e azu ndœ angbo totœ, yé uzu á tshe to yashenœ œpe damba tœ œsœncœ dœ endje, 'e li kœpa fœ azuncœ ascœmœ adœke endje yotshelœma endje ye a? Cœ œ nene.

³⁵ Kashe lœkœ á endje kœza akœ yashenœ ugurutœ angancœ, dá œlœncœ á endje yotshelœma endje dœmœ.»

³⁶ Yisu kpa pa angã ndœma toro bale fœ endje adœke: «Uzu bale zaza ndœma tafo lœba œ pi ga pa ongboro lœba nene. Cœdœ tshe kœmbœrœ ataa, tshe ndi tafo lœbancœ, yé ndœma tafo lœba lili dœ ongboro lœbancœ nene.

³⁷ Uzu bale susu tafo ipi á sœ kœyu damba vavava ga lœ ongboro angã nene. Atamœ nene, tshelœ angã œ 'u dœ katsha tafo ipincœ á sœ kœyu vavava ascœmœ: Tshelœ angã œ ndi yé ipi œ tu kpa ga lœ œshœ.

³⁸ Kashe œ li adœke endje sú tafo ipi ga lœ tafo angã.

³⁹ Yé uzu bale á tshe yindœ kœndjo tafo ipi manda ongboro ipi gugu nene. Gbambancœ nene, endje pa walaka adœke: «Ongboro ipi dá tshœ kœropa tafœncœ.»

6

Yisu kœdœ ayengɔ sabata

(Wu 6a tœ Mat 12.1-8; Mar 2.23-28)

¹ Dœ anga ɔɔ sabata bale, Yisu sœ lima kœro tɔ lœ kindi ble awa bale dœ ayambarœ nœ ye. Yé ayambarœnœ sœ lima kœverœ indji blenœ, œ sœ kœœrɔnɔ dœ kane endje yé á sœ kœzi indjinœ.

² Anga Afarisayi yu endje adœke: «Mbœrœ gade á 'e sœ kœmbœrœ œneke á awa akwa pakata nœ dœ olo sabata a?»

³ Yisu gi fœ endje adœke: «'E didi œneke á Davidi mbœrœ anga ɔɔ bale á ogo mi lima she dœ azu nœ ye á tshe na tœ awa dœ endje nene a?»

⁴ Tshe li dœ endje 6a lœ anda nœ Ndjaba, yé œ zi mapa á endje to dœ tokóro fœ Ndjaba. Tshe zi yé œ to anganœ fœ azu á endje na tœ awa nœ dœ she, mapa á sœ má kolœ mbœrœ anganga Ndjaba.»

⁵ Yisu kpa gi fœ endje adœke: «Gbolo nœ uzu kœdœ ayengɔ lœkɔ sabata.»

Yisu she uzu á kane ye tshu

(Wu 6a tœ Mat 12.9-14; Mar 3.1-6)

⁶ Œ kpa wuta ga tœ anga lœkɔ sabata bale, Yisu li ga lœ Sinagoga œ tetœ kœyi lima sœ œrœ. Anga uzu bale á kuni ye tshu, sœ lima kpœtœmœ.

⁷ Aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe Afarisayi mesho lima lœ ala endje kœwu too Yisu œ she uzunœ asœmœ dœ lœkɔ sabata, yeka á œne kœgbɔ awa kœtœ meza pa ye.

⁸ Kashe tshe wu lima sœ gbetshe lœ nœ endje, yé œ pa fœ uzunœ á kane ye tshu asœmœ adœke: «Aalafo, œ na œ ka 6a ugu-runœ.» Uzunœ álafo œ na œ ka 6a zœ.

⁹ Manda nœ, Yisu yu endje adœke: «Œrœ gade dá awa akwa nœ azœ yindœ nœ adœke a mbœrœ kolœ dœ lœkɔ sabatanœ a? Œ yindœ nœ adœke a mbœrœ otshœrœ too a mbœrœ ekperœ a? Kœshe uzu too kœwo she a?»

¹⁰ Tshe tondœ endje kɔ, yé œ pa fœ uzu kobanœ adœke: «Yɔrɔ tshelœ kane zœ!» Tshe yɔrɔ tshelœ kane ye, yé kane ye gumatœ ye.

¹¹ Tshelœ aayi kœyisœ awa akwa œdœ Afarisayi sœ gboo dœ ókó, yé endje tetœ kœvwarandœ o'o ugurutœ endje tœ œrœ neke á endje mbœrœ ga tœ Yisu.

Yisu ke aayi avwa nœ ye ndjokpa dœ bisha

(Wu 6a tœ Mat 5.1; 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² Lœ ɔɔnœ asœmœ, Yisu ɔ ga pa kaga mbœrœ kœza avwala, yé œ donga Ndjaba butshɔ 'owara.

¹³ Lœkɔ á osho kœrɔ, tshe e ayambarœ nœ ye œ rœtshelœ endje ndjokpa dœ bisha, yé á ta i'iri «aayi avwa» ga pa endje.

¹⁴ I'iri aayi avwanœ ndjokpa dœ bisha dœke: Shimu á Yisu za ndje i'iri Petro ga pa ye œdœ ayancœ dœ Andere, Jake œdœ Yowane, Filipino œdœ Bartelemi,

¹⁵ Matie œdœ Toma, Jake gbolo nœ Alefe œdœ Shimu á tshe sœ ndje lima ugurutœ azu á endje sœ kœpara adœke ogo nœ œne gbɔ lipanda,

¹⁶ Yudasi, gbolo nœ Jake œdœ Yudasi Isikariote* á tshe ka lima Yisu.

Azu ndjoro na ga ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 4.24-25; Mar 3.7-11)

¹⁷ Yisu to dœ endje 6a pa kaga, yé œ jerœ œ ka ga tœ osho á sœ kpa. Dá asœmœ, ayambarœ nœ ye œdœ azu ndjoro: Azu tshelœ ogo Yuda kɔ, azu tshalakpi Yerusaleme, azu tshalakpi Tire œdœ pe Sidona sœ lima kpœtœmœ.

¹⁸ Endje na lima kœdji Yisu œdœ kœpara awa kœshe lœ kœba nœ endje. Endjeneke á endje sœ lima dœ ekpe ishiri, she lima ye.

¹⁹ Uzu kɔ sœ lima kœpara awa kœgoro she mbœrœ gbɔgbɔ sœ lima kœwuta lœ ye, yé á sœ kœshe azu kɔ.

Kœyisœrœ tœ upu nœ ayi yanga œdœ ayi oyo

(Wu 6a tœ Mat 5.1-12)

²⁰ Yisu tondœ ayambarœ nœ ye œ pa adœke:

«Yanga nœ 'e á 'e dœ aayi oyo, gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ Ndjaba sœ mbœrœ 'e!

²¹ Yanga nœ 'e á 'e sœ dœ ogo ngɔngɔnœ asœke,

gbambanœ nene, 'e gbɔ kœzirœ ndjoro!

Yanga nœ 'e á 'e sœ tœ iki ngɔngɔnœ asœke, gbambanœ nene, 'e matœ 'e zœ!

²² «Œdœ azu kœyiangba 'e, á kœgœrɔ 'e, á kœgu 'e yé á sœ kœpa tœ ekperœ nœ 'e mbœrœ a 'e yindœ Gbolo nœ uzu, 'e sœ dœ yanga.

²³ Lœkɔ á œrœ nœ asœmœ kœmbœrœtœ endje, 'e sœ dœ yanga œ i ga lafo dœ yanga mbœrœ egerœ œrœ sœ kœkate 'e 6a lafo. Ataa dá aata endje sœ kœmbœrœ lima œrœ kanga fœ aayi kœgbara o'o.

²⁴ Kashe oyo nœ 'e dœ aayi kœgbœrœ, gbambanœ nene, 'e gbɔ œrœ tshangba œnœ 'e ye!

²⁵ Oyo nœ 'e á 'e sœ dœ œrœ ndjoro ngɔngɔnœ asœke,

gbambanœ nene, ogo œ mi 'e zœ!

Oyo nœ 'e á 'e sœ kœmœtœ 'e ngɔngɔnœ asœke,

gbambanœ nene, 'e sœ lœ oyo, yé 'e ki bala zœ!

²⁶ Oyo nœ 'e œdœ azu kœsœ kœpatœ otshœrœ nœ 'e, gbambanœ nene, œtœnœ

* 6.16 Yudasi Isikariote: Œ yindœ kœpa adœke uzu tshelœ ongbo Kiriote

koedæ mara á aata endje mbæræ lima ga tæ aayi kægbara o'o nœ wala!»

Yisu yisæ æræ pa kæyindæsho ga ndœ ayingba

(Wu 6a tæ Mat 5.39-47)

²⁷ «Kashe mœ sœ kæpa fœ 'e á 'e sœ kædji mœ asœke, adœke: 'E yindæ ayingba 'e œ mbæræ otshœrœ fœ endjeneke á endje sœ kæyangba 'e.

²⁸ 'E ki fœ Ndjaba tshe to kane ye ga pa endjeneke á endje sœ kædarandœ 'e, yé œ za awwala fœ she mbæræ endjeneke á endje sœ kæmbærœ œrœ kanga fœ 'e.

²⁹ (Edœ uzu koeda бага zœ, fa tshakalanœ fœ she dœ tshe da ndje. Edœ uzu kœza yogbodœ læba nœ zœ, katœ læba okoro nœ zœ ti fœ she tshe za ndje.

³⁰ To œrœ fœ uzu neke kœ á tshe esho ndœ œrœ tœ zœ. Yé œdœ uzu kœza œrœ nœ zœ, yuyu she adœke tshe gi fœ 6œ nene.

³¹ 'E mbærœ fœ anga 'e adja бата œneke á 'e yindœ nœ adœke endje mbærœ fœ 'e.

³² «Edœ 'e kæyi kolœ ndœ endjeneke á endje yindœ 'e, œrœ tshangbanœ á 'e gbœ koedœ gadœ? Awa bale ndje, aayi kæmbærœ ekperœ yiyi ndje ndœ endjeneke á endje lœ kæyindœ endje!

³³ Yé œdœ 'e kœsœ kolœ kæmbærœ otshœrœ fœ endjeneke á endje mbærœ otshœrœ fœ 'e, œrœ tshangbanœ á 'e gbœ koedœ gadœ? Aayi kæmbærœ ekperœ sœ ndje kæmbærœ atamœ.

³⁴ Edœ 'e kœsœ koedaka kudœ kolœ fœ endjeneke á 'e sœ kœgbe kœgbo anga œrœ 6a ndœ endje, œrœ tshangbanœ á 'e gbœ koedœ gadœ? Ayi kæmbærœ ekperœ sœ ndje koedaka kudœ fœ ayi kæmbærœ ekperœ yeka á endje gi tshangbanœ awa bale fœ endje.

³⁵ Kashe 'e yindœ azu neke á endje yiangba 'e, œ mbærœ otshœrœ fœ endje. Edœ 'e koedaka œrœ tœ kudœ fœ endje, 'e sœsœ dœ gbtshelœ adœke endje gi fœ 'e nene. Dœ tœnœ ataa, 'e gbœ œrœ tshangbanœ dœ egerœnœ, yé 'e te agbolo nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ. Gbambanœ nene, mbærœ tshe sœ kæmbærœ ndje otshœrœ fœ endjeneke á endje sœ kæmbærœ ekperœ fœ she, œdœ pe fœ aayi katshalœsu.

³⁶ 'E sœ dœ otshœ lœsu ga tœ azu бата á Aba 'e sœ dœ tœnœ.»

'E wawa o'o ga pa azu nene

(Wu 6a tæ Mat 7.1-5)

³⁷ «'E wawa o'o ga pa uzu bale nene, yeka á Ndjaba kœwa ndje bala o'o ga pa 'e nene. 'E wawa agbœ ngbanga ga pa anga 'e nene, yeka á Ndjaba kœwawa ndje agbœ ngbanga bala ga pa 'e nene. 'E wu oyo anga 'e yeka á Ndjaba kœwu ndje bala oyo 'e.

³⁸ 'E to œrœ fœ anga 'e, yeka á Ndjaba kœto ndje œrœ fœ 'e: Gbambanœ nene, tshe to œrœ ga lœ ngbade læba nœ 'e ndjoro,

tshe nduru yé œ yeme œtœnœ adœke œ su kperœ. Ndjaba œ to œrœ fœ 'e kolœ lindœ œneke á 'e sœ kœto tœnœ fœ anga 'e.»

³⁹ Yisu kpa pa dœ ndœma toro fœ endje adœke: «'E wu anga ayibula kœyisœ awa fœ yanganœ dœ ayibula ye a? Edœ tshe kœto she ataa, endje yo kœ bibisha ga lœ kudu nene a?

⁴⁰ Yambarœ roropa ayi kœyisœrœ fœ she nene. Kashe yambarœ kœ á tshe wusœ œrœ dœ otshœnœ, tshe wuta ndje бата ayi kœyisœrœ nœ ye.

⁴¹ Mbærœ gadœ á 6œ sœ kœtondœ oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ, yé á gbege ndœ maþaya á sœ lœ ala zœ nene a?

⁴² Bœ sœ kæpa fœ aya zœ adœke: "Aya mœ, kaka mœ tshakavwa oforo ebe á sœ lœ ala zœ", œ6œ á 6œ sœsœ kœwu maþaya á sœ lœ ala zœ nene, 6œ pa má ata kotoo? Wulapatsho, tshakavwa maþaya á sœ lœ ala zœ utshunœ œ wu osho ngbi, yeka á kœtshakavwa oforo ebe á sœ lœ ala aya zœ.»

Kœwusœ oyo mbærœ elenœ

(Wu 6a tæ Mat 12.33-35; 7.16-20)

⁴³ «Otsho oyo zuzu ekpe leyœ nene, yeka á dœ oyo á sœ dœ koþa kœzu otsho leyœ nene.

⁴⁴ Endje wusœ oyo dœ oyo mangba elenœ. Endje kœkœ ele fige 6a tœ batima nene. Endje kœkœ ndje lekþœ 6a lœ nduku akpala nene.

⁴⁵ Otsho uzu sœ kœma otshœrœ á sœ 6a lœsu ye, yé ekpe uzu sœ kœma ekperœ á sœ ndje 6a lœsu ye. Gbambanœ nene, o'o kœ á wuta lœ ama uzu, œ to 6a lœsu ye á su kperœ dœ tœnœ.»

Anda bisha

(Wu 6a tæ Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Mbærœ gadœ á 'e sœ kœ'e mœ adœke: "Gbozu, Gbozu", yé á sœsœ kæmbærœ neke á mœ sœ kæpa tœnœ fœ 'e nene a?

⁴⁷ Uzu kœ á tshe na ga ndœ mœ, á tshe dji o'o ama mœ yé á za ga tœ akwa, tshe li dœ dœ? Mœ sœ kæpa fœ 'e adœke:

⁴⁸ Tshe li dœ uzu á tshe mœ anda: Tshe dji kudu kiti anda ngbi œ gbœ badja, yeka á ko briki ga lœ œporonœ. Lœkœ á ungu su, œ tara kþœ ga tœ ada andanœ, kashe andanœ kakavwa lima nene, mbærœ endje mœ lima kiti andanœ ngbiri.

⁴⁹ Kashe tsheneke á tshe dji o'o ama mœ yé á zaza ga tœ akwa nene, tshe sœ бата uzu á tshe djidji kudu kiti anda nœ ye á wuta ga pa badja nene, á mœ ga pa oshœ gbambanœ. Lœkœ á ungu su ga tœ ada andanœ, œ kavwa yé tshelœnœ ndjœ djigi ye.»

7

Yisu she kanga nœ gbozu tshapa aturugu

(Wu 6a tæ Mat 8.5-13)

¹ Lœkœ á Yisu pa o'o nœ ye kœ fœ azu á endje sœ lima kædji she, tshe na ga lœ Kaparnawumu.

² Anga gbozu tshapa aturugu tshelce Roma sœ lima dœ anga kanga nœ ye bale á tshe yindœ ye tɔpanœ kpuru. Kanganœ asœmœ sœ lima dœ kɔ́a, ndoo dœ kuzu.

³ Lɔ́kɔ́ á gbozu tshapa aturugunœ dji upu nœ Yisu, tshe vwa anga agbɔ́ agbozu Ikrizia adœke endje na œ ki fœ she dœ tshe na œ she kanga nœ œne.

⁴ Endje wuta 6a ndœ Yisu, yé œ ki fœ she kpœpanœ kpœpanœ adœke: «Uzunœ á tshe vwa 'a kœdœ ɔ́shɔ́ uzu, œ li adœke 6œ mbœrœ œrœ á tshe pa tœnœ, fœ she.

⁵ Gbambanœ nene, tshe yindœ ogo nœ azœ yé œshe dá mɔ́ Sinagoga fœ azœ.»

⁶ Yé Yisu gu tœ awanœ bale dœ endje. Lɔ́kɔ́ á tshe wuta lima ndoo dœ anda, gbozu tshapa aturugu vwa anganœ mbœrœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ayi kœyisœrœ, wuwu oyo tœ zœ nene, mbœrœ mœ sœsœ ndjii adœke 6œ kœli ga lœ anda nœ mœ nene.

⁷ Mbœrœ tœnœ ndje ataa á mœ wa adœke, mœ na dœ tœ mœ œrrr ga ndœ zœ nene; kashe pa kolœ o'o bale dœ kanga nœ mœ á mœ yindœ ye waa, she.

⁸ Œmœ ndje, mœ sœ dœ agbozu tshapa mœ á mœ sœ kœdji endje, yé dœ aturugu á endje sœ tshakudu mœ. Œdœ mœ kœpa fœ anga bale adœke: "Na", ngbewo tshe na da ye. Œdœ mœ kpa kœpa ndje fœ anga adœke: "Na ga mœ", ngbewo tshe na ye. Yé œdœ mœ kœpa ndje fœ kanga nœ mœ adœke: "Mbœrœ œrœnœ asœ", ngbewo tshe mbœrœ ye.»

⁹ Lɔ́kɔ́ á Yisu dji o'onœ asœmœ, tshe sœ dœ yanga ga ndœ ye. Tshe fatœ ye ga ndœ ukpulu azu á endje sœ lima kœna manda ye, yé œ pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke, œdœ ndje 6a ugurutœ azu Israyelœnœ gbaa, mœ gbɔ́gbɔ́ mara kœyindœrœ œœke nene.»

¹⁰ Lɔ́kɔ́ á azunœ á gbozu tshapa aturugu vwa endje, gu 6a sœnda nœ gbozu tshapa aturugunœ 6a zœ, endje gbɔ́ ayi akwanœ tshe sœ dœ ɔ́shɔ́ œkɔ́ ye.

Yisu she anga ovoro gbolo yakoshe lœ kuzu

¹¹ Manda nœ, Yisu ro ga lœ anga ongbo bale á 'irínœ kœdœ Nayine. Ayambarœ nœ ye œdœ pe ukpulu azu ndjoro sœ lima kœna tœ awanœ bale dœ she.

¹² Lɔ́kɔ́ á endje wuta lima ndoo tœ kœli ga lœ ongbonœ atake, endje gbotœ endje dœ ukpulu azu ndjoro á endje sœ lima kœna ndœ kœshi kuzu: Œ dœ lima gbolo yakoshe tshebabale nœ anga yashe koya. Azu tshelœ ongbonœ ndjoro na lima tœ awa bale dœ yashœnœ.

¹³ Lɔ́kɔ́ á Gbozu wu yashœnœ asœmœ, oyo ye ká she yé tshe pa fœ she adœke: «Kpa kiki nene.»

¹⁴ Yisu gitœ ye ga utshunœ œ goro ng-bongbo kuzunœ. Azu á endje za lima ng-bongbonœ ka, yé Yisu pa adœke: «Ovoro gbolo yakoshe, mœ pa fœ 6œ, jo ye!»

¹⁵ Ngbewo kuzunœ sœ ga ati, œ tetœ kœpa o'o. Yé Yisu za she fœ ayinœ.

¹⁶ Awa li lima tœ azu para kɔ́kɔ́, yé endje te lima tœ kœdonga Ndjaba adœke: «Egerœ ayi kœgbara o'o wuta ga lœ ugurutœ azœ!» Yé œ kpa pa ndje adœke: «Ndjaba na kœshe azu nœ ye!»

¹⁷ Yé o'o tœ upu nœ œrœnœ á Yisu mbœrœ asœmœ za tshelœ lœ ogo Yuda œdœ tshalakpi kɔ́ á sœ indirinœ ndjengene.

Yowane ayi kœza batisimu vwa azu 6a ndœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 11.2-19)

¹⁸ Ayambarœ nœ Yowane pandœ akwa kɔ́ á Yisu mbœrœ asœmœ fœ she. Tshe e anga endje bisha ugurutœ endje,

¹⁹ yé œ vwa endje fœ Gbozu Yisu kœyu she adœke: «Œ6œ kœdœ Masiya á tshe sœ kœna tœnœ a, too 'a kate anga angbi uzu?»

²⁰ Lɔ́kɔ́ á endje wuta 6a ndœ Yisu, endje pa fœ she adœke: «Yowane ayi kœza batisimu vwa 'a 6a ndœ zœ mbœrœ kœyu 6œ adœke: "Œ6œ kœdœ Masiya á tshe sœ kœna tœnœ a, too 'a kate anga angbi uzu?"»

²¹ Kolœ dœ lœndœnœ asœmœ, Yisu she azu ndjoro lœ kɔ́a nœ endje, lœ kœndi nœ endje. Tshe gɔ́ œkpe ishiri pa endje yé œ she ndje aayibula.

²² Manda nœ, tshe gi lima fœ azu á Yowane vwa endje adœke: «'E gu œ pandœ neke á 'e wu dœ ala 'e yé á dji dœ utu 'e, fœ she. 'E pandœ nœ adœke: "Aayibula tetœ kœwu osho, azu á ada endje tshu tetœ kœna ana, aayi boroma she, aayi bitu tetœ kœdji o'o, akuzu kwatœ endje ga lœ soro, yé endje pandœ ɔ́shɔ́ O'o fœ aayi oyo.

²³ Yanga nœ uzu á tshe kakatœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ mœ nene.»

²⁴ Lɔ́kɔ́ á aayi avwa nœ Yowane gu lima da ye, Yisu tetœ kœpa tœ upu nœ Yowane fœ ukpulu azu asœmœ adœke: «Œrœ gadé dá 'e na kœwu tœnœ 6a lœ kpagagasho a? 'E na kœwu mulu á yugu sœ kœmea tœnœ kpangi kpangi a? Œ œ nene.

²⁵ Yé ata œrœ gadé dá 'e na lima kœwu tœnœ a? 'E na kœwu uzu á tshe verœ ɔ́shɔ́ lœba a? Œ œ nene. Gbambanœ nene, azu á endje sœ kœverœ ɔ́shɔ́ lœba, yé á sœ dœ œrœ waa, endje sœ 6a lœ anda nœ agbozugo.

²⁶ Ata 'e na lima ndœ kœwu gadé? 'E na kœwu anga ayi kœgbara o'o a? Œ, kashe mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke tshe rosœ ayi kœgbara o'o ye.

²⁷ Gbambanœ nene, Yowane kœdœ uzu á endje pa o'o tœ upu nœ ye 6a la buku nœ Ndjaba adœke:

“Mœ vwa ayi avwa nœ mœ utshu zœ mbœrœ kœguma ala awa zœ.”»

²⁸ Yé Yisu kpa pa adœke: «Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke lœ ugurutœ azu tshapashœ asœ ko, uzu bale á tshe ropa Yowane gugu nene. Kashe aya uzu 6a lœ ogo Gbozu nœ Ndjaba ropa ye ye.»

²⁹ «Azu para kœkœ dœ pe aayi kœko ngendja lapo á endje dji o'o má Yowane pa, wusœ nœ adœke Ndjaba sœ ndjii yé œ gbœ lima batisimu nœ Yowane.»

³⁰ Kashe Afarisayi œdœ aayi kœyisœ awa akwa vwaratœ endje kœyindœ œrœ á Ndjaba yindœ kœmbœrœ fœ endje, yé œ tshapu kœgbœ batisimu nœ Yowane ye.»

³¹ Yisu kpa pa adœke: «Mœ li mara azu nœ asœ dœ azu dé? Endje li dœ azu dé?

³² Endje liili dœ agbolo á endje sœ 6a ushu, yé á sœ kœ'etœ endje lœ tœ endje adœke: “'A 'uru ngbake fœ 'e, kashe 'e vivi ipi nene! 'A 6i itshi kuzu fœ 'e, kashe 'e kiki nene!”

³³ Gbambœ nene, Yowane ayi kœza batisimu na, œ vwaratœ ye tœ kœzi mapa œdœ kœndjo ipi, 'e pa adœke: “Tshe sœ dœ ekpe ishiri pa ye!”

³⁴ Gbolo nœ uzu na œ sœ kœzi mapa dœ kœndjo ipi, 'e pa adœke: “'E wu uzunœ asœ, tshe gbe kolœ dœ kœziœ œdœ kœndjorœ, yé anganœ kœdœ aayi kœko ngendja lapo œdœ pe azu kœmbœrœ ekperœ.”

³⁵ Kashe kœwusœtœ nœ Ndjaba matœ ye ndjii lœ awa nœ azu kœ á endje yindœ nœ.»

Yisu 6a sœnda nœ anga Farisayi bale á 'iri ye kœdœ Shimu

³⁶ Anga Farisayi bale vwa osho fœ Yisu adœke tshe na kœzi œrœ 6a ndœ œne. Yisu li ga sœnda nœ Farisayinœ ascœmœ, yé œ sœ ga indiri ndaba kœziœ.

³⁷ Kashe anga yashe bale á akwa tshelœ ye gaga nene sœ lima lœ ongbonœ ascœmœ. Lœkœ á tshe dji adœke Yisu sœ kœzi œrœ 6a ndœ Farisayi, tshe za yombo kperœ dœ anga albatre yé œ na dœ tœncœ.

³⁸ Tshe ka djagamanda Yisu, œ gote ndœ dœ ada ye. Tshe sœ lima tœ iki, yé ngola ye sara œ gba lima tshapa ada Yisu. Tshe turu dœ sukumu ye, œ ndjoro tshapanœ dœ ama ye, yé manda nœ á su lima yombo kœkœ kœkœ ga panœ.

³⁹ Lœkœ á Farisayinœ á tshe vwa osho ndœ Yisu ascœmœ wu atamœ, tshe pa 6a lœ ye dœ tœ ye adœke: «'Edœ uzunœ asœ kœdœ má adja ayi kœgbara o'o, tshe wu ma sœ nœ adœke yashenœ á tshe goro œne ascœmœ, œshe kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ.»

⁴⁰ Yisu za o'o yé œ pa fœ Farisayinœ ascœmœ adœke: «Shimu, mœ sœ dœ anga o'o

kœpa tœncœ fœ 6œ.» Shimu gi fœ she adœke: «Pa 'onœ zœ, Ayi kœyisœrœ!»

⁴¹ Yé Yisu kœpa adœke: «Azu bisha sœ lima dœ kuda nœ anga uzu bale. Anga bale daka lima egerœ ngendja, yé anga yanganœ daka œncœ ye teasho*.

⁴² Bata á endje bibisha lili lima kœgi kudancœ nene, ayengœ kudancœ wu oyo endje yé œ katœncœ ye. Lœ ugurutœ endje bisha ascœmœ, uzu dœ dá yindœ ayengœ ngendjancœ ascœmœ kœropa nœ a?»

⁴³ Shimu gi fœ she adœke: «Mœ wu adœke uzu á kuda sœ lima dœ egerœncœ lœ kumu ye dá yindœ ye tœpanœ kœpu.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Bœ gi adja o'o.»

⁴⁴ Manda nœ, tshe fatœ ye ga ndœ yashenœ yé œ pa fœ Shimu adœke: «Bœ wu yashenœ asœ? Mœ li 6a sœnda nœ zœ yé 6œ susu ungu fœ mœ adœke mœ djuto dœ ada mœ nene, kashe tshe djuto ada mœ dœ ngola ye, yé œ turu dœ sukumu ye.

⁴⁵ Bœ nana œ uru tshelœ utu mœ nene, kashe tshe kakatœ kœndjoro tshapa ada mœ tœ kœli mœ á mœ li gamœ asœ nene.

⁴⁶ Bœ djadja tshapa kumu mœ dœ kada nene, kashe tshe su yombo kœkœ ga pa ada mœ.

⁴⁷ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ kœmindœ nœ fœ 6œ adœke: Ndjaba djerœndœ ekperœ nœ ye para mbœrœ egerœ kœyindœsho á tshe ma. Kashe tshe nœ á endje djerœndœ ekperœ nœ ye teasho, tshe ma ndje kœyindœsho teasho.»

⁴⁸ Yé Yisu kœpa fœ yashenœ adœke: «Mœ djerœndœ ekperœ nœ zœ para ye.»

⁴⁹ Azu á endje sœ indiri ndaba kœziœ bale dœ she, te lima tœ kœyutœ endje lœ tœ endje dœ tœ endje adœke: «Uzunœ asœ kœdœ ma œncœ ye dœ yeka á li ndœ kœdjerœndœ ekperœ nœ azu a?»

⁵⁰ Kashe Yisu kœpa fœ yashenœ adœke: «Kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye. Gu dœ kœsœ gee.»

8

Ayashe á endje te mangba Yisu

¹ Manda nœ, Yisu na lima djelœ ongbœ œdœ dje lakpi mbœrœ kœyisœ Jtshœ O'o tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha na lima awa bale dœ she,

² œdœ ndje ayashe á tshe gœrœ ekpe ishiri pa endje, dœ anga endje á tshe she endje lœ kœfa: Mareya á endje e she uzu Magadala á Yisu gœrœ ekpe ishiri mindu dœ bisha (7) pa ye,

³ dœ Jane, awo Suza á tshe dœ egerœ uzu tshelœ buro nœ Erode, dœ Suzana œdœ pe

* 7.41 Dœ o'o ama Greke endje sú lima adœke uzu tshatshunœ ko deniye kama mindu yé bisha uzunœ ko deniye zazu bisha dœ ndjokpa

anga endje ndjoro á endje sœ lima kœto cœrœ nœ endje fœ she dœ ayambarœ nœ ye.

*Ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ
(Wu 6a tœ Mat 13.1-9; Mar 4.1-9)*

⁴ Azu ndjoro to lima djelœ ongbo dœ ongbo œ na kœngbœtœ endje dœ Yisu. Yé tshœ pa dœ ndœma toro adœke:

⁵ «Anga uzu na lima ndœ kœlu ngwarœ ga lœ kindi nœ ye. Lœkœ á tshœ sœ lima kœlu ngwarœncœ rotœncœ, anga indjinœ yo ga indiri ama awa, azu na panœ yé ayanu dœ ye.

⁶ Anga indjinœ yo ga lœ oporo badja. Œ ko ye, kashe œ ɔɔ lima mbœrœ eshenœ gbœgbœ lima ungu lœ œshœ nene.

⁷ Anganœ yo ga lœ ishi. Œ gerœ lima dœ tœncœ awa bale yé œ vwele œtshœ ngwarœncœ, awa adœke œ gerœ gugu nene.

⁸ Kashe anganœ yo ga lœ œtshœ œshœ. Œ gerœ yé œ le kpo'oro kpo'oro. Kumunce bale dœ bale sœ lima dœ indjinœ kama bale (100) tœncœ.» Yé Yisu kpa pa adœke: «Uzu á tshœ kœsœ dœ utu nœ kœdji o'o, tshœ dji!»

Mbœrœ gadœ á Yisu sœ kœyisœ œrœ dœ ndœma toro á?

(Wu 6a tœ Mat 13.10-13; Mar 4.10-12)

⁹ Ayambarœ nœ ye yo she lima tœ ádá ndœma toronœ asœmœ.

¹⁰ Tshœ gi fœ endje adœke: «Mbœrœ 'e, 'e wusœ ádá o'o nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba á zatœ endje yiwa tœncœ ye; kashe mbœrœ anga endje, endje dji kolœncœ ɔata ndœma toro. Ataa,

“endje li kœtondœ œrœ, kashe endje wu nene;

endje li kœdji o'o, kashe endje dji tshelœ katanœ nene.»

Yisu pandœ ádá ndœma toro nœ ayi kœlu ngwarœ

(Wu 6a tœ Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)

¹¹ Yisu mindœ nœ fœ endje adœke: «'E dji ádá ndœma toronœ asœmœ: Ngwarœncœ asœmœ, kœdœ o'o ama Ndjaba.

¹² Anga azu lœ ɔata ama awa á indji ngwarœ te ga tœncœ. Endje kœdji O'o ama Ndjaba, Djaboro na œ kakara tœ lœsu endje kparawa adœke endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene yé á Ndjaba kœsheshe ndje endje nene.

¹³ Anga endje sœ ɔata œshœ badja. Endje dji o'o dœ œtshœncœ yé œ yindœ nœ dœ yanga, kashe eshenœ lili œshœ nene. Endje yindœ nœ kolœ kwatake œndœ nœ œ di nene, yé lœkœ á endje kœli ga lœ œgbœ o'o, endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ nœ endje nene.

¹⁴ Indji ngwarœ neke á yo ga ugurutœ œyo ishi sœ kœma endjeneke á endje sœ kœdji o'o tœ œtshœncœ, kashe gbetshelœ, ogo kœgbœ œrœ ndjoro œdœ pe yanga á sœ kœfara azu

lœ soro ndi tshelœ o'o ama Ndjaba kœ tœ endje ye, awa adœke leyœncœ gbœ, gugu nene.

¹⁵ Anga endje sœ ɔata indji ngwarœ á yo ga lœ œtshœ œshœ. Endje sœ kœdji o'o, œ sœ kœgbœndœ nœ ga lœsu endje dœ œtshœncœ. Endje shi gbi lœ nœ yé œ sœ kœzu œtshœ leyœ.»

*Ndœma toro tœ upu nœ miinda
(Wu 6a tœ Mar 4.21-25)*

¹⁶ Yisu pa fœ endje adœke: «Uzu tata owo ga tœ miinda mbœrœ kœza lœsú tshu ga pa nœ too mbœrœ kœza ɔa tshakudu keleka nene. Kashe endje za gbara ɔa pa anga œrœ ɔa lafo mbœrœ adœke azu kœ á endje li ga sœnda, kœmesho ngbi tœ ishirinœ.

¹⁷ Gbambœncœ nene, œrœ kœ á zatœ endje yiwa tœncœ, œ matœ endje ga shu yé ugurutœ œrœ kœ á sœ kœmbœrœtœ endje lœ ubunœ, endje wusœ nœ yé œ ma ga shu ngbi.

¹⁸ 'E sœ dœ gbœdjela tœ mara á 'e sœ kœdji dœ o'o. Gbambœncœ nene, uzu á tshœ sœ dœ œrœ ndjoro, endje to anganœ ga panœ fœ she. Kashe tsheneke á tshœ gugu dœ œrœ nene, endje gbœtœ œneke teasho á tshœ sœ kœza gbetshelœ nœ ye ga panœ asœmœ tœ ye yé.»

Ayi Yisu dœ aayanœ

(Wu 6a tœ Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Ayi Yisu dœ aayanœ na lima manda ye, kashe awa adœke endje wuta ɔa zœ gugu lima nene mangba ukpu azu.

²⁰ Endje pandœ nœ fœ she adœke: «Ayi zœ dœ pe aaya zœ ka ɔa shu; endje gbe kœwu ɔœ.»

²¹ Kashe Yisu gi fœ azu kœkœ adœke: «Ayi mœ dœ pe aaya mœ kœdœ endjeneke á endje sœ kœdji o'o ama Ndjaba, yé á sœ kœza tœncœ ga tœ akwa.»

Yisu rá yugu

(Wu 6a tœ Mat 8.18,23-27; Mar 4.35-41)

²² Anga œlœ bale, Yisu œ ga lœ agba dœ ayambarœ nœ ye. Tshœ pa fœ endje adœke: «A zu ga atshi egerœ ungu adanga.» Yé endje tetœ kœzu tœncœ.

²³ Lœkœ á endje sœ lima kœzu ungunœ, Yisu lo ye. Trale, ndavuru yugu za gu tœncœ kpi kpi ga pa ungu. Ungu tu lima ga lœ agba œ dœ tœncœ tshé tshé tshé, yé agbanœ yindœ kœnduru dœ endje.

²⁴ Ayambarœ gitœ endje ndoo dœ Yisu œ jo she lœ olonœ, yé á pa fœ she adœke: «Gbozu, Gbozu, a tshu ke a!» Yisu jo lœ olo œ ra yugu œdœ pe loko á sœ kœyakpa ungunœ asœmœ, yé yugu ka, osho yi tá.

²⁵ Yisu yo ayambarœ nœ ye adœke: «Kœyindœrœ nœ 'e sœ kœœta a?» Kashe awa li lima tœ endje kpa kpa kpa, uvuru endje i gara yé endje tetœ kœyutœ endje lœ ugurutœ endje adœke: «Uzunœ asœke kœdœ

dé? Tshe sœ kæpa o'o fœ yugu dœ ungu, yé œ sœ kæmbœœtœ endje lindœ nœ!»

*Yisu she uzu á ekpe ishiri sœ pa ye
(Wu 6a tœ Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)*

²⁶ Endje zu ga atshi œ wuta ga lœ ogo nœ Ageresaye á za tshatshu ye tœtœnœ dœ Galilayi.

²⁷ Lœkœ á Yisu jerœ lœ agbanœ ga tœ œshœ, anga uzu tshelœ ongbonœ bale to 6a zœ, œ na para tshatshu ye. Uzunœ asœmœ sœ lima dœ ekpe ishiri pa ye. Tshe veverœ læba œ lolo lima 6a sœnda nene œndœncœ di ye. Kashe tshe lo lima kolœ 6a pa udu.

²⁸ Lœkœ á tshe wu Yisu, tshe ve rawa œ te ga tœ ada ye, yé œ ki dœ œgbœ fœ she adœke: «Yisu, Gbolo nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ, 6œ yindœ kæmbœœœ œrœ gadœ tœ mœ a? Mœ ki fœ 6œ, gágága kumu mœ nene!»

²⁹ Gbambanœ nene, Yisu pa lima fœ ekpe ishiri adœke tshe gitœ ye pa ye. Ekpe ishiringœ sœ lima kœndanga she kpœpanœ kpœpanœ, endje sœ lima kœi kane ye dœ ada ye dœ djingiri, kashe tshe sœ lima kœœ tshelœ nœ, yé ekpe ishiringœ sœ lima kœza she natœncœ ga lœ kpagagasho.

³⁰ Yisu yu she adœke: «'iri zœ kœdœ dé?» Tshe gi fœ she adœke: «'iri zœ kœdœ ndjoro.» Gbambanœ nene, aekpe ishiri ndjoro dá sœ lima pa ye.

³¹ Yé aekpe ishiringœ asœmœ sœ lima kœditshelœma endje fœ Yisu adœke tshe koko œne va ga lœ kudu owo nene.

³² Dá asœmœ, egerœ ukpulu akoso sœ lima kœzi œrœ 6a pa kaga. Aekpe ishiri asœmœ di lima tshelœma endje adœke Yisu za awa fœ œne dœ œne na œ li ga lœ akoso. Dœ tœncœ ataa, Yisu za awa fœ endje.

³³ Aekpe ishiringœ wuta lœ uzu asœmœ, œ kpa yé œ li gœrrr ga lœ akoso. Akoso sœmœ ndjoro to 6a pa kaga 'uru 'uru 'uru dœ œ tra tœncœ œrrr ga la egerœ ungu adanga, yé œ nduru kœkœ ye.

³⁴ Lœkœ á aayi kœgbœndœ akosonœ wu œrœ á mbœœœtœ endje ataa, endje kpagu kœmindœ nœ fœ azu 6a lœ ongbœ, œdœ ndje fœ anga endje á endje sœ lœ kindi.

³⁵ Azu wuta lima mbœœœ kœwu œrœ á mbœœœtœ endje asœmœ. Endje na ndoo dœ Yisu yé œ gbœ lima uzunœ á aekpe ishiri gitœ endje pa ye asœmœ, tshe verœ læba ga tœ ye, yé œ sœ dœ œkœ ye dœ œshœnœ 6a tœ ada Yisu. Awa li lima tœ endje ye.

³⁶ Endjeneke á endje wu lima œrœ á mbœœœtœ endje kœ asœmœ, endje mindœ mara á uzunœ á ekpe ishiri sœ lima pa ye, she dœ tœncœ.

³⁷ Yé azu kœ lœ ogo Geresaye pa fœ Yisu adœke tshe gitœ ye lœ ogo nœ œne ye. Gbambanœ nene, endje sœ lima dœ awa waa ye. Yé Yisu œ ga lœ agba œ gu da ye.

³⁸ Uzu á aekpe ishiri wuta lœ ye asœmœ, yu Yisu adœke œne na dœ she awa bale. Kashe tshe vwaratœ ye, yé œ pa fœ she adœke:

³⁹ «Gu ga sœnda nœ zœ yé œ mindœ œneke kœ á Ndjaba mbœœœ fœ 6œ.» Tshe gu yé œ tetœ kœmindœ œrœ á Yisu mbœœœ fœ she djelœ ongbœ kœ.

Yisu she yawuru nœ Jaeruse dœ pe anga yashœ

(Wu 6a tœ Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Lœkœ á Yisu kwatœ ye lima ga tœ mak-aga egerœ ungu adangancœ, azu ndjoro na para tshatshu ye mbœœœ endje para kœkœ sœ lima kœkate she.

⁴¹ Anga uzu á 'iri ye kœdœ Jaeruse, œshe kœdœ gbozu tshapa Sinagoga. Tshe na lima œ gote ga tshu Yisu, yé œ ki fœ she adœke tshe na 6a ndœ œne.

⁴² Gbambanœ nene, tshe sœ lima dœ yawuru nœ ye tshebabale á tshe sœ lima dœ ungu ndjokpa dœ bisha. Yawurunœ sœ lima ndoo dœ kuzu.

Lœkœ á Yisu sœ lima kœna ga zœ, azu ndjoro sœ lima kœpoporo she.

⁴³ Anga yashœ bale á tshe mbœœœ ungu ndjokpa dœ bisha dœ kœba indji, sœ lima kpœœœmœ. Tshe ndi ngendja nœ ye kœ á tshe sœ dœ tœncœ dje ndœ amonganga, kashe uzu bale á tshe li lima kœshe she gugu nene.

⁴⁴ Tshe gitœ ye ndoo 6a ngba Yisu yé œ goro ama læba ye. Pe kpœœœ œsœncœ, indji katœ kœi tœ ye yé.

⁴⁵ Yisu yu adœke: «Uzu dœ dá turutœ mœ a?» Azu kœ vusœ nœ, yé Petro pa adœke: «Gbozu, azu ndjoro kpa dji 6œ, yé œ sœ kœturutœ zœ tœ oshœ kœ.»

⁴⁶ Kashe Yisu pa adœke: «Anga uzu turutœ mœ, mbœœœ mœ wu adœke anga gbœgbœ wuta lœ œkœ mœ.»

⁴⁷ Yashœ kœfanœ wusœ nœ adœke Yisu wusœ œne ye. Tshe na dœ kœgugu tœncœ œ te ga tshu Yisu, yé œ pandœ ádá á tshe turutœ ye dœ mara á tshe she ngbewo lœ kœba nœ ye, 6a utshu azu kœ.

⁴⁸ Yisu pa fœ she adœke: «Yawuru nœ mœ, kœyindœœtœ nœ zœ she 6œ ye. Gu dœ kœsœ gee.»

⁴⁹ Yisu sœpe damba kæpa o'o lœ ama ye ataa, anga ayi avwa to 6a sœnda nœ gbozu tshapa Sinagoga yé œ pa fœ she adœke: «Yawuru nœ zœ tshu ye. Ndandanga ayi kœyisœœ nene.»

⁵⁰ Kashe Yisu dji o'onœ asœmœ yé œ pa fœ Jaeruse adœke: «Awa zaza 6œ nene, sœ kolœ dœ kœyindœœœ, yé tshe she ye.»

⁵¹ Lœkœ á Yisu wuta 6a sœnda 6a zœ, tshe zaza lima awa kœli ga sœnda dœ she fœ uzu bale nene, kashe kolœ Petro, Yowane, Jake

œdœ pe aba gbolo dœ ayi gbolonœ asœmœe dá tshe za awa fœ endje.

⁵² Azu kœ sœ lima kœki tœnœ yé œ sœ kœditshelœma endje. Yisu pa adœke: «'E kiki nene. Tshe tshutshu nene, kashe tshe sœ tœ olo.»

⁵³ Endje sœ lima kœmœ she mbœrœe endje wu lima sœ nœ adœke tshe tshu ye.

⁵⁴ Andaa, Yisu tepa kane ye, yé œ pa dœ ogbœ adœke: «Gbolo nœ mœ, áalafo!»

⁵⁵ Ishiri ye kwa ga lœ nœ yé trale tshe kœalafo. Yisu pa fœ endje adœke endje to kœziroœ fœ she.

⁵⁶ Agbozu nœ ye sœ lima kœkitœ œsœnœ, kashe Yisu pa fœ endje adœke endje papandœ œrœ á mbœrœtœe endje asœmœe fœ uzu bale nene.

9

*Yisu vwa ayambarœ ndjokpa dœ bisha
(Wu 6a tœ Mat 10.1-9,11-14; Mar 6.6-13)*

¹ Yisu ngbœba andjokpa dœ bishanœ á to gbgbœ œdœ kœlisœtœe fœ endje mbœrœe kœgorœ dœ ekpe ishiri œdœ pe kœshe kœba.

² Tshe vwa endje kœyisœ upu nœ akwa tshagbozu nœ Ndjaba œdœ pe kœshe aayi kœba.

³ Yé tshe pa fœ endje adœke: «'E zaza œrœ bale potœ 'e lœ ananœ nene: (œdœ tshœngbœlœ, œdœ ngbade, œdœ kœziroœ, œdœ ngendja; uzu bale nana dœ lœba bisha nene.

⁴ Osho kœ á endje kœza osho kœsœe fœ 'e tœnœ, 'e lo kolœ lœ andanœ asœmœe œrrr ga tœ olo á 'e katœ tshakpœtœmœe ti.

⁵ Osho kœ á azu kœvwaratœ endje tœ 'e tœnœ, 'e katœnœ ti, yé œ gorœ trusha tshada 'e ga ati kpœtœmœe ndœ kœma fœ endje adœke endje mbœrœe ekperœ.»

⁶ Ayambarœ i tœ tœ awa, œ na kœyisœ Jtshœ O'o dje lakpi bale dœ bale, œ sœ ndje kœshe aayi kœba.

*Erode sœ dœ gbetshelœ tœ upu nœ Yisu
(Wu 6a tœ Mat 14.1-2; Mar 6.14-16)*

⁷ Erode, gbozugo tshapa ogo Galilayi, dji lima ndœ œneke kœ á mbœrœtœe endje asœmœe. Kashe tshe wuwu lima sœ œrœ á tshe mbœrœe nene. Gbambanœ nene, anga azu sœ lima kœpa adœke: «Yowane ayi kœza batisimu dá she lœ akuzu asœmœe.»

⁸ Anga endje sœ lima kœpa adœke: «Eliya dá wuta asœmœe.» Anga endje kpa sœ lima kœpa ndje adœke: «Anga ayi kœgbara o'o bale ugurutœ aayi kœgbara o'o liya utshunœ, dá she lœ akuzu asœmœe.»

⁹ Kashe Erode pa ngbi adœke: «Mœ wa lima igi Yowane ayi kœza batisimu ye. Tsheneketa dá mœ kpa sœ kœdjindœ ye kœpa mara o'onœ asœmœe kœ a?» Yé tshe tetœ kœpara awa adœke œne wu Yisu.

*Yisu to kœziroœ fœ azu kutu mindu (5.000)
(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Mar 6.30-44;
Yow 6.1-14)*

¹⁰ Ayi avwa gu ga ndœ Yisu œ pandœ œneke kœ á endje mbœrœe fœ she. Yisu to endje, yé œ gitœ ye dœ endje ga indiri anga ongbœ á i'irinœ kœdœ Betesayida.

¹¹ Kashe azu ndjoro djindœ o'onœ, yé œ na manda ye. Yisu za osho kœsœe fœ endje, yé œ tetœ kœpa lima o'o fœ endje tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba. Tshe she ndje lima aayi kœba á endje yindœ kœshe tœnœ.

¹² Dœ lokœ á œlœ tetœ kœdi tœnœ, ayambarœe ndjokpa dœ bisha gitœ endje ndœo dœ she, œ pa fœ she adœke: «Za awa fœ ukpulu azunœ asœke, endje gu œ lo 6a lakpi œdœ 6a lœ kindi nœ endje yeka á kœgbœ osho kœelo tœnœ dœ pe kœziroœ. Gbambanœ nene, a sœ 6a ke 6a lœ kpagagasho.»

¹³ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «'E to kœziroœ fœ endje dœ tœ 'e!» Yé ayambarœe gi fœ she adœke: «A sœ kolœ dœ mapa mindu œdœ ageatshalangu bisha gbambanœ. Bœ sœ ete kœyindœ nœ adœke 'a na dœ œ yœ kœziroœ fœ azunœ asœ kœ a?»

¹⁴ Ayambarœnœ papa ataa gbambanœ nene, ayakoshe sœ lima ga pa œrœe noœ kutu mindu (5.000). Yisu pa fœ ayambarœe nœ ye adœke: «'E pa fœ endje adœke endje sœ ga ati, azu zazu bisha dœ ndjokpa (50) lœ ukpulu azu bale dœ bale.»

¹⁵ Endje mbœrœtœe endje lindœ nœ, yé œ guma adœke azunœ kœ sœ ga ati.

¹⁶ Yisu ko mapa mindu œdœ pe ageatshalangu bisha asœmœe, œ mesho ga lafo, yé œ tetœ kœza avwala pa nœ fœ Ndjaba. Tshe kurutshelœnœ yé œ ko fœ ayambarœe adœke endje kurutshelœnœ tœ ukpulu azunœ.

¹⁷ Azu para kœkœ zi lima, yé uvu ndje sú. Ayambarœnœ ngbœba lima udu kœziroœnœ á sœpe manda endje, ga lœ kingi ndjokpa dœ bisha.

Petro pandœ nœ ngbi adœke Yisu kœdœ Masiya

(Wu 6a tœ Mat 16.13-19; Mar 8.27-29)

¹⁸ Dœ anga œlœ bale, Yisu sœ lima kœza avwala kuti ye, yé ayambarœe nœ ye na œ gbœ she. Tshe yu endje lima adœke: «Azu sœ kœpa má adœke œmœe kœdœ dœ?»

¹⁹ Endje gi adœke: «Azu sœ kœpa adœke œbœe kœdœe Yowane ayi kœza batisimu; anga endje adœke 6œ kœdœe Eliya; anga endje kpa sœ ndje kœpa adœke, œbœe kœdœe anga ayi kœgbara o'o bale ugurutœ aayi kœgbara o'o liya á she lœ akuzu asœmœe.»

²⁰ Yisu yu endje adœke: «'E gbe má œnœ 'e adœke œmœe kœdœe dœ?» Petro gi fœ she adœke: «œbœe kœdœe Masiya á Ndjaba vwa she.»

⁴⁶ Ayambarœ te lima tœ kœgbugburu tshelœ o'ò mbœrœ kœwusœ tsheneke á tshe dœ egerœ uzu lœ ugurutœ endje.

⁴⁷ Yisu wu lima sœ gbetshelœ nœ endje kœ, œ za anga aya gbolo ga indiri tœ ye,

⁴⁸ yé á pa fœ endje adœke: «Uzu kœ á tshe za osho kœsœ fœ gbolo asœke dœ i'iri mœ, dá tshe za osho kœsœ fœ mœ. Yé uzu á tshe za osho kœsœ fœ mœ, za ndje osho kœsœ fœ tsheneke á tshe vwa mœ. Gbambœ nene, uzu á tshe sœ teasho lœ ugurutœ 'e kœ, œshe dá dœ egerœ uzu.»

Uzu á tshe kœyiyiangba 'e nene, œshe kœdœ uzu nœ 'e

(Wu 6a tœ Mar 9.38-41)

⁴⁹ Yowane pa fœ Yisu adœke: «Gbozu, 'a wu anga uzu bale, tshe sœ kœgɔɔ ekpe ishiri dœ i'iri zœ, yé 'a para awa kœkœ she mbœrœ tshe sœsœ awa bale dœ azœ nene.»

⁵⁰ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «'E kœkœ she nene, mbœrœ tsheneke á tshe kœyiyiangba 'e nene, œshe kœdœ uzu nœ 'e.»

Anga azu Samariya tshapu kœza osho kœsœ fœ Yisu

⁵¹ Lœkœ á olo kœ'ɔ Yisu ga lafo ndo lima, tshe wu dœ ɔtshœnœ adœke œne ro ga lœ Yerusalem.

⁵² Tshe vwa aayi avwa utshu ye. Endje tetœ awa, œ na œ li ga lakpi Samariya mbœrœ kœguma osho kœsœ fœ she.

⁵³ Kashe azu tshalakpinœ zaza osho kœsœ fœ she nene, mbœrœ tshe sœ kœna ga lœ Yerusalem.

⁵⁴ Kœwu ataa, ayambarœ nœ ye, Jake œdœ Yowane pa adœke: «Gbozu, 6œ yindœ nœ adœke 'a pa fœ yavuru 6a lafo, œ sœ œ ko azunœ asœmœ dœ endje ju trulu ye a?»

⁵⁵ Kashe Yisu fate ye ga ndœ endje, yé œ gbagbara endje.

⁵⁶ Yé endje na ga lœ anga angbi tshalakpi.

O'ò tœ upu nœ azu á endje yindœ kœna manda Yisu

(Wu 6a tœ Mat 8.19-22)

⁵⁷ Lœkœ á endje sœ lima kœna tœ ala awa, anga uzu pa fœ Yisu adœke: «Mœ na manda zœ tœ osho kœ á 6œ na tœnœ.»

⁵⁸ Yisu gi fœ she adœke: «Angbangewo sœ dœ ogoro endje yé ayano sœ ndje dœ koma endje. Kashe Gbolo nœ uzu gugu dœ osho kœlo tœnœ nene.»

⁵⁹ Tshe pa fœ anga zunœ adœke: «Na manda mœ.» Uzunœ asœmœ gi fœ she adœke: «Za awa fœ mœ dœ mœ na œ shi aba mœ utshunœ yekane.»

⁶⁰ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Katœ akuzu dœ endje shi akuzu nœ endje. Tœ 6œ nœ zœ, na kœmindœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

⁶¹ Anga uzu kpa pa fœ she adœke: «Gbozu, mœ yindœ kœna mangba zœ, kashe za awa

fœ mœ dœ mœ na œ pu dœ azu tshelœ bingj nœ mœ utshunœ yekane.»

⁶² Yisu gi fœ she adœke: «Uzu á tshe kœza ngapo mbœrœ kœdjo kindi yé á sœ kœmesho ga ngba ye, tshe lili kœmbœrœ akwa mbœrœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.»

10

Yisu vwa ayambarœ zazu votœ dœ ndjoka dœ bisha (72)

(Wu 6a tœ Mat 9.37-38; 10.7-16; Mar 6.8-11)

¹ Manda nœ, Gbozu ke anga ayambarœ zazu votœ dœ ndjoka dœ bisha, yé œ vwa endje bisha bisha utshu ye dje lœ ongbo œdœ pe dje lakpi á tshe yindœ kœna lœ nœ dœ tœ ye.

² Tshe pa fœ endje adœke: «Leyœ doro ndjoro 6a lœ kindi, kashe ayi kœkœ tœnœ ngbangba nene. Mbœrœ tœnœ ataa, 'e ki fœ ayengœ leyœnœ adœke tshe vwa anga aayi akwa mbœrœ kœkœ tœnœ.»

³ 'E na zœ! Mœ sœ kœvwa 'e 6ata apata 6a ugurutœ amuru.

⁴ œdœ ngendja, œdœ ngbade, œdœ œrada, 'e zaza œrœ bale nene. 'E kaka tœ ala awa waa mbœrœ kœgo o'ò dœ azu nene.

⁵ Lœkœ á 'e kœli 6a scœnda nœ uzu, 'e pa utshunœ adœke: «Kœsœ gee sœ scœndœnœ asœke.»

⁶ œdœ uzu nœ kœsœ gee kœsœ scœndœnœ, kœsœ gee nœ 'e œ sœ pa ye. Á kœsœsœ atamœ nene, kœsœ geenœ œ kwa ga ndœ 'e.

⁷ 'E sœ 6a scœndœnœ asœmœ, 'e zi œrœ dœ œ ndjo œrœ á endje to fœ 'e. Gbambœnœ nene, œ li adœke ayi akwa gbœ œrœ tshangba akwa nœ ye. 'E lolo lœ anda bale dœ bale na tœnœ nene.

⁸ «œdœ 'e kœwuta ga lœ ongbo yé á endje kœza osho kœsœ fœ 'e tœnœ, 'e zi œneke á endje to fœ 'e.

⁹ 'E she aayi kœba á endje sœ kpœtœmœ, yé œ pa fœ endje adœke: «Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta œrrr ga ndœ 'e ye.»

¹⁰ Kashe lœ ongbo á 'e kœli ga lœ nœ yé á endje kœzaza osho kœsœ fœ 'e nene, 'e wuta ga tœ ala awa dœ œ pa adœke:

¹¹ «'A gɔɔ trusha tshelœ ongbo nœ 'e á tœpe tshada 'a ga ati fœ 'e. Andaa 'e wusœ nœ adœke, Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta ga ndœ 'e ye.»

¹² Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e adœke: Dœ lœkœ kœwa ngbanga pa azu, ngbanga nœ azu tshelœ ongbonœ asœmœ œ sœ dœ œgbœnœ kœropa œne azu Sodomœ.»

Ongbo á gugu dœ kœyindœrœ nene

(Wu 6a tœ Mat 11.20-24)

¹³ «Oyo nœ 'e, azu tshalakpi Koraze! Oyo nœ 'e, azu tshalakpi Betesayida! Gbambœnœ nene, œdœ afá á mœ mbœrœ 6a ndœ

'e kœmberœe má tœ endje 6a lakpi Tire œedœ 6a lakpi Sidona, azu tsha 6a zœ œe verœ má sake yé œe sœ ga lœ vorowo, mberœe kœma adœke œene fatshalosu œene ye.

¹⁴ Mberœe tœnœ ataa, dœ olo kœwa ngbanga, endje wa o'o nœ azu Tire œedœ azu Sidona tœ œgbœnœ bata œenœ 'e nene.

¹⁵ Yé e'e dœ azu Kaparnawumu, 'e gbe adœke 'e 'o œerrr ga lafo zœ a? 'E jerœ bala œerrr 6a lœ ogo nœ akuzu.»

¹⁶ Yisu kpa pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Uzu á tshe dji o'o ama 'e; dá tshe dji ndje o'o ama mœ ye. Yé tsheneke á tshe kœyiyindœ o'o ama 'e nene, dá tshe yiyi ndje ndœ o'o ama mœ nene. Dœ tœnœ ataa tshe yiyi ndje ndœ tsheneke á tshe vwa mœ nene.»

Kœgu ayambarœ zazu votœ dœ ndjokpa dœ bisha

¹⁷ Ayambarœ zazu votœ dœ ndjokpa dœ bisha gu lima dœ yanga, yé œe pa adœke: «Gbozu, aekpe ishiri mberœetœe endje lindœ o'o ama 'a dœ lœkœ á 'a pu o'o fœ endje dœ i'iri zœ.»

¹⁸ Yisu pa fœ endje adœke: «Mœ wu lima Satana, tshe to 6a lafo, œe te ga ati bata kœyerœwa yavuru.

¹⁹ 'E dji mœ kane! Mœ za awa fœ 'e adœke 'e zuru ayakoro œedœ akpalakongo dœ ada 'e, yé gbgœbœ 'e ropa œenœ yingba 'e. Ekperœe bale œe mberœetœe 'e nene.

²⁰ Ataa atamœ gbaa, 'e sœsœ dœ yanga mberœe á aekpe ishiri mberœetœe endje lindœ o'o ama 'e nene, kashe 'e sœe dœ yanga mberœe á Ndjaba su i'iri 'e ga la buku nœ ye 6a lafo.»

Yisu sœ dœ yanga

(Wu 6a tœ Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Pe kpœetœ œesœnœ, 'Oshœ Ishiri za yanga fœ Yisu yé tshe pa adœke: «Aba, œbœe kœdœ Gbozu nœ tshalafo œedœ tshapashœ! Mœ donga 6œ mberœe 6œ ma œeneke á 6œ za yiwa tœnœ tœ azu á endje sœ dœ kœwusœetœe dœ pe azu á endje sœe dœ kœwusœetœe, yé á yisœe nœ fœe a'eara azu. Adjapu Aba, œbœe dá yindœ nœ adœke œe mberœetœe ye atamœ asœmœ.

²² Aba mœ katœe œerœ kœ fœ mœ. Uzu œe wusœ ádá Gbolo nene, kashe kolœe Aba dá wusœ nœ; uzu bale œe wusœ ádá Aba nene, kashe kolœe Gbolo dá wusœ nœ œedœ pe endjeneke á Gbolo yindœ kœyisœe ye fœ endje.»

²³ Manda nœ, Yisu fatœe ye ga ndœ ayambarœe nœ ye œe pa fœ endje dœ kuti endje adœke: «Yanga nœ azu á endje sœ kœwu œeneke á 'e sœ kœwu tœnœ.

²⁴ Gbambœe nene, mœ pa ngbi fœ 'e adœke aayi kœgbara o'o œedœ agbozugo ndjoro gbe kœwu œeneke á 'e sœ kœwu tœnœ, kashe endje wuwu nene. Endje gbe lima

kœdji œeneke á 'e dji, kashe endje djidji lima nene.»

Kœyindœsho kœdœe awa soro á ka nene
(Wu 6a tœ Mat 22.34-40; Mar 12.28-31)

²⁵ Anga ayi kœyisœe awa akwa bale áalafo lima mberœe kœwu lœsu Yisu, yé á yu she adœke: «Ayi kœyisœerœe, œerœe gade dá má kœmberœe yeka á kœgœbœ soro neke á ka nene a?»

²⁶ Yisu gi fœe she adœke: «O'o gade dá endje sú 6a la buku nœ awa akwa a? Bœe di ma œenœ zœe kotœo?»

²⁷ Uzunœe gi fœe she adœke: «E li adœke fœe yindœ Gbozu Ndjaba nœ zœe dœe lœsu zœe bale, dœe ishiri zœe djigi, dœe gbgœbœ zœe œedœ pe dœe gbetshelœe nœ zœe kœ. E li ndje adœke fœe yindœe yanga zœe bata á 6œe yindœetœe zœe dœe tœe zœe.»

²⁸ Yisu pa fœe she adœke: «Bœe gi o'onœe dœe otshœnœ. Mberœe atamœe yeka á kœgœbœ soro neke á ka nene.»

Ndœema toro tœe upu nœe uzu Samariya

²⁹ Kashe ayi kœyisœe awa akwanœe yi lima ndœe kœma adœke œene tete dœe o'o nene, œe yu Yisu adœke: «Yé ataa, œedœ dá dœe yanga mœe a?»

³⁰ Yisu gi fœe she adœke: «Anga uzu bale to lima 6a lœe Yerusaleme œe sœe kœero ga lœe Yeriko, yé œe wuta ga tœe ayi angba. Endje verœe lœœa tœe ye, œe kœe œerœe kœe tœe ye, yé œe bi she ndœœ dœe kuzu yeka á katœe ye dœe kœero endje.

³¹ Manda nœe teasho, anga nganga Ndjaba bale sœe lima kœero dœe awanœe asœemœe. Lœkœ á tshe wu uzunœe asœemœe, tshe sha pa ye, yé œe ro zara da ye.

³² Manda nœe, anga Levi wuta ndje ga tœe oshœnœe asœemœe. Lœkœ á tshe wu uzunœe asœemœe, tshe sha pa ye, yé œe ro zara da ye.

³³ Kashe anga uzu Samariya bale á tshe sœe lima kœna gene, wuta ga tœe uzunœe asœemœe. Lœkœ á tshe wu she, oyo ye ka she.

³⁴ Tshe gitœe ye ndœœ dœe she, œe djutœe uku tœe ye, yé œe ta kada œedœe vinu ga la nœe. Manda nœe, tshe za she ga tœe mbarata nœe ye, œe na dœe she ga tœe anda nœe agene, yé á gbbœndœe ye.

³⁵ Oshœ kœrœe pa nœe, tshe kœe langere ngendja bisha fœe ayengœe kœgbbœndœe anda nœe agenœe, yé œe pa fœe she adœke: «Gbœndœe uzunœe asœe. E dœe 6œe kœendi anga angbi ngendja pa ye kœerœe nœe, mœe gi fœe 6œe lœkœ á mœe kœgu tœe kpœe.»

³⁶ Yé Yisu kpa yu ayi kœyisœe awa akwanœe adœke: «Ba tœe zœe nœe zœe, œedœe lœe ugurutœe azunœe asœemœe votœe dá matœe ye adœke œeshœe kœedœe yanga uzu á ayi angba bi she a?»

³⁷ Ayi kœyisœe awa akwanœe gi adœke: «Tsheneke á tshe wu oyo ye, yé á gbbœndœe ye asœemœe.» Ngbewœe Yisu kœœa fœe she adœke: «Gu zœe, yé œe mberœe ndje atamœe.»

Yisu na 6a ndœ Amarata dœ Mareya

³⁸ Loko á Yisu dœ ayambarœ nœ ye sœ lima tœ awa, tshe wuta ga lœ anga tshalakpi bale, yé anga yashe bale lakpinœ á i'iri ye kœdœ Marta, za osho kœsœ fœ she 6a sœnda nœ ye.

³⁹ Tshe sœ lima dœ anga yingœœ á i'iri ye kœdœ Mareya. Tshe sœ lima ga ati 6a tœ ada Yisu, yé á sœ kœdji o'o á tshe sœ lima kœpa tœnœ.

⁴⁰ Marta sœ lima dœ akwa ngbangbangba á ropa ye. Tshe na ndoo dœ Yisu œ pa fœ she adœke: «Gbozu, mara á yingœ mœ ka kolœ tœ mœ ti kuti mœ kœmbœœ akwa kœ asœke, sœsœ kœmbœœ œrœ bale 6a ndœ zœ nene a? Pa fœ she tshe na, œ ti kane mœ ga lafo.»

⁴¹ Gbozu Yisu gi fœ she adœke: «Marta, Marta, mœ wu adœke losu zœ sœ ga lafo yé 6œ sœ kœdœtœ zœ mbœœœ œrœ ndjoro.

⁴² Kashe wusœ nœ adœke kolœ œrœ tshebabale dá sœ dœ ádá kœrosœ nœ. Etœnœ dá Mareya ke œnœ ye asœmœ, uzu bale œ kakara tœ ye nene.»

11

Kœyisœrœ tœ upu nœ kœza avwala
(*Wu 6a tœ Mat 6.9-13; 7.7-11*)

¹ Dœ anga œb bale, Yisu sœ lima kœza avwala fœ Ndjaba 6a tœ anga osho bale. Loko á tshe za avwalanœ á ka, anga yambarœ nœ ye bale pa fœ she adœke: «Gbozu, yisœ mara kœza avwala fœ 'a 6ata á Yowane yi lima sœ nœ fœ ayambarœ nœ ye.»

² Yisu pa fœ endje adœke: «Loko á 'e kœsœ kœza avwala, 'e pa adœke:

“Aba,
œ li adœke azu kœ lisœ œyerœ i'iri zœ
kaka adœke Ogo gbozu nœ zœ jerœ.

³ To rœgo á li adœke 'a zi œb dœ œb fœ 'a.

⁴ Djerœndœ ekperœ nœ 'a,
gbambanœ nene a'a ndje, 'a sœ
kœdjerœndœ ekperœ nœ anga azu
á endje sœ kœmbœœœ fœ 'a.

Yé gbœndœ 'a adœke 'a lili ga lœ ekperœ
nene.”»

⁵ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «E kœdœ adœke anga uzu bale lœ ugurutœ 'e kœsœ dœ yanganœ yé á na ga ndœ ye dœ œgbœ butshœ mbœœœ kœpa fœ she adœke: “Yanga mœ, daka mapa votœ fœ mœ.

⁶ Gbambanœ nene, anga yanga mœ bale á tshe sœ kœna gene yi kumu ye ga ndœ mœ ngœngœ asœke, yé mœ gugu dœ œrœ kœto fœ she bale nene.”

⁷ Yé á kœsœ adœke yanganœ á tshe lo 6a sœnda gi fœ she adœke: “Katœ mœ, ndandanga mœ nene mbœœœ mœ tshu manda nœ mœ ga tœnœ ye. A'a dœ agbolo nœ mœ á sœ tœ olo; mœ áalafa ndœ kœza mapa fœ 6œ nene.”

⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: Ataa œdœ tshe kœáalafa ndœ kœko mapa fœ she mbœœœ á tshe dœ yanganœ nene, tshe áalafa yé œ to œneke kœ á yanganœ gbe dœ tœnœ fœ she mbœœœ á yanganœ shi ngbiri dœ kœ'e she kpœ pa nœ kpœ pa nœ.

⁹ «Mbœœœ tœnœ ataa, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: 'e kœyœndœ œrœ, endje to fœ 'e. 'E kœpara œrœ, 'e gbœ ye. 'E kœnge manda, endje kœœ fœ 'e.

¹⁰ Gbambanœ nene, uzu kœ á tshe yœndœ œrœ, endje to fœ she; tshe neke á tshe para œrœ, tshe gbœ; yé tshe neke á tshe nge manda, endje kœœ fœ she ye.

¹¹ Aba gbolo neketa ugurutœ 'e dá yœndœ nœ adœke œne za yakoro fœ gbolo nœ œne tœ œsœ ageatshalangu á tshe yœndœ nœ a?

¹² Too œdœ tshe kœyœndœ oporo ngato, tshe za kpalakongo fœ she a?

¹³ Ataa, œdœ e'e á 'e dœ aekpe azu, 'e kœwusœ kœto otshœœ fœ agbolo nœ 'e, Aba azœ á tshe sœ 6a lafo œ wwaratœ ye tœ kœto Otshœ Ishiri fœ endjeneke á endje yœndœ nœ ye a?»

Yisu mbœmbœœœ akwa dœ gbœgbœ nœ Satana nene

(*Wu 6a tœ Mat 12.22-30; Mar 3.22-27*)

¹⁴ Anga uzu bale sœ dœ ekpe ishiri pa ye. Ekpe ishirinœ asœmœ mbœœœ adœke uzunœ papa o'o nene. Loko á Yisu gœœ ekpe ishirinœ pa ye, ngbewo tshe tetœ kœpa o'o yé uzu ndjoro ki lima tœ œsœnœ waa.

¹⁵ Kashe anga azu pa lima adœke: «Tshe sœ kœgœœœ ekpe ishirinœ dœ gbœgbœ nœ Belezebula* á tshe dœ gbozu tshapa aekpe ishiri.»

¹⁶ Anga endje yi lima ndœ kœwu losu ye, yé œ pa fœ she adœke tshe mbœœœ anga afá bale á sœ kœma adœke gbœgbœ nœ ye to 6a ndœ Ndjaba.

¹⁷ Kashe Yisu wu lima sœ gbœtshelœ nœ endje, œ pa fœ endje adœke: «E dœ azu lakpi ogo bale kœsœ kœnga koshe ugurutœ endje, tshalakpinœ œ ndi, yé anda œ yo para kœkœ ga ati.

¹⁸ E dœ Satana kœsœ kœnga koshe ga tœ ye dœ tœ ye, Ogo gbozu nœ ye œ shi pa œshœ koto o? Gbambanœ nene, 'e sœ kœpa adœke mœ sœ kœgœœœ ekpe ishiri dœ gbœgbœ nœ Belezebula.

¹⁹ Yé ataa œdœ mœ kœsœ kœgœœœ ekpe ishiri dœ gbœgbœ nœ Belezebula, azu nœ 'e sœ ndje kœgœœœ endje dœ gbœgbœ nœ de? 'E kœpa ataa, azu nœ 'e œ wa bala ngbanga ga pa 'e dœ tœ endje.

²⁰ Kashe œdœ mœ kœsœ kœgœœœ ekpe ishiri pa azu dœ gbœgbœ nœ Ndjaba, dá œ sœ kœma adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba wuta ga ndœ 'e ye.

* 11.15 Anga i'iri Satana kœdœ Belezebula

²¹ «Lɔkɔ á uzu gbɔgbɔ kœza œæœ koshe á sœ kœgbɔndœ anda nœ ye, œæœ bale œ turutœ œæœ nœ ye nene.

²² Kashe œdœ anga angbi uzu á tshe ropa ye dœ gbɔgbɔ kœyi kumu ye á gɔrɔ she, tshe gbɔtœ œæœ koshe nœ ye á tshe za losu ye ga pa nœ asœmœ ye. Tshe kurutshelœ œæœ kɔ á tshe ko tœ ye.

²³ «Uzu á tshe sœsœ awa bale dœ mœ nene, œeshe kœdœ yingba mœ. Yé tshe neke á tshe sœsœ kœti kane mœ adœke 'a ngbɔɔa azu nene, sœ kœndjɔtshelœ endje.»

*Kœkwa ekpe ishiri ga pa uzu
(Wu 6a tœ Mat 12.43-45)*

²⁴ «Lɔkɔ á ekpe ishiri kœgitœ ye pa uzu, tshe na djezœ lœ kpagagasho mbœœœ kœpara osho kœsœ tœnœ. Eðœ tshe kœgbɔgbɔ osho kœsœ tœnœ nene, tshe pa 6a lœ ye adœke: "Mœ kwatœ mœ ga lœ anda nœ mœ á mœ wuta lœ nœ."

²⁵ Tshe kwatœ ye yé œ wu adœke endje ngbɔ tshasœnda, œ guma œæœ tshelœnœ dœ awanœ.

²⁶ Kœwu ataa, tshe na œ e anga aekpe ishirinœ mindu dœ bisha (7) á endje ropa ye, endje gu œ li ga sœndanœ, yé œ sœ kpœtœmœ. Mara kœsœ uzunœ asœmœ kpa sœ tœ ekpence kœrosœ œneke utshunœ.»

Adja yanga

²⁷ Lɔkɔ á Yisu pa o'onœ asœmœ á ka, anga yashe á tshe sœ lima 6a uguru ukpulu azu, pa fœ she adœke: «Yanga nœ yashe á tshe gbɔ nguzu zœ á zu 6œ, yé á gbɔndœ zœ dœ ngɔ.»

²⁸ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Azu á endje sœ kœdji o'o ama Ndjaba yé á sœ kœza ga tœ akwa, endje asœmœ dá sœ dœ yanga kœropanœ.»

*Ambárá afá nœ Gbolo nœ uzu
(Wu 6a tœ Mat 12.38-42)*

²⁹ Bata á azu ndjoro sœ lima kœngbɔtœ endje ga indiri Yisu, tshe tetœ kœpa o'o fœ endje adœke: «Azu nœ tshakpesheke asœ kœdœ aekpe azu. Endje yindœ nœ adœke œne wu anga ambárá afá bale á sœ kœma adœke mœ tœ 6a ndœ Ndjaba. Kashe endje wu bale nene, kolœ ambárá œneke á Ndjaba ma lœ awa nœ Yona.

³⁰ Gbambanœ nene, 6ata á azu Ninive wu lima ambárá lœ awa nœ Yona, Gbolo nœ uzu œ dœ ambárá mbœœœ azu nœ tshakpesheke.

³¹ Dœ lɔkɔ kœwa ngbanga, gbozu yashe tshapa ogo 6a lœ Sudi, œ tœ meza pa azu nœ tshakpesheke. Gbambanœ nene, tshe tœ 6a lœ ndɔngɔlɔ tshakala ogo pa osho á na kœdji o'o á sú dœ kœwusœtœ nœ Salomo. Kashe anga uzu á tshe sœ 6a ke, tshe ropa Salomo ye.

³² Dœ lɔkɔ kœwa ngbanga, azu tshalakpi Ninive œ tœ meza pa azu nœ tshakpesheke. Gbambanœ nene, azu Ninive fatshalosu endje lɔkɔ á Yona yisœ o'o ama Ndjaba fœ endje. Kashe anga uzu á tshe sœ 6a ke, tshe ropa Yona ye.»

*O'o tœ upu nœ miinda
(Wu 6a tœ Mat 5.15; 6.22-23; Mar 4.21; Luk 8.16)*

³³ «Uzu bale tata owo ga tœ miinda mbœœœ kœza yiwa tœnœ too kœza ga tshakudu losu nene; kashe tshe za ga pa gbarœ á endje za miinda ga pa nœ mbœœœ adœke azu kɔ á endje li ga sœnda, mesho ngbi tœnœ.

³⁴ Miinda nœ undu zœ kœdœ ala zœ. Eðœ ala zœ kœsœ dœ œtshœnœ, undu zœ djigi œ sœ ndje lœ ingbisho. Kashe œdœ ala zœ kœsœ dœ kɔɔa, undu zœ ndje œ sœ lœ ubu osho.

³⁵ Ataa, sœ dœ gbɔdjela adœke miinda á sœ 6a ndœ zœ, œ dœ ubu osho nene.

³⁶ Eðœ undu zœ djigi kœsœ tœ ingbisho yé anga osho bale kœsœsœ lœ ubu osho nene, undu zœ œ sœ lœ ingbisho 6ata ishiri miinda á tshi ga tœ zœ.»

*Yisu gbagbara Afarisayi œdœ aayi
kœyisœ awa akwa
(Wu 6a tœ Mat 23.4-36)*

³⁷ Lɔkɔ á Yisu pa o'o á ka, anga Farisayi bale e she adœke tshe na dœ œ zi œæœ 6a ndœ œne. Yisu na œ li ga sœnda nœ ye, yé œ sœ ga indiri ndaba kœzirœ.

³⁸ Kœwu lima adœke Yisu djudjuto kane ye 6ata awa akwa pa tœnœ utshu kœzirœ nene, Farisayinœ kitœ œsœnœ.

³⁹ Yé Gbozu kœpa fœ she adœke: «E'e dœ Afarisayi, 'e sœ kœdjuto kolœ tshapa yashi œdœ tshapa saani, kashe losu 'e sú dœ ogo kœzi angba œdœ pe dœ ókó.

⁴⁰ E'e kœdœ agbakindi! Ndjaba á tshe mbœœœ tshapa œœœ, œ dœdœ she dá mbœœœ ndje tshœlœnœ nene a?

⁴¹ 'E ko œæœ á sœ 6a lœ yashi œdœ œneke 6a lœ saane nœ 'e, tœ makabo fœ aayi oyo. Yé atamœ, œæœ kɔ á 'e mbœœœ, œ sœ yerœ.

⁴² «Kashe oyo nœ 'e dœ Afarisayi! Mbœœœ 'e sœ kœto bale lœ ndjokpa lœ kako dɔngɔ 6ata tshalumba, dimbili œdœ tshelœ aka dɔngɔ kɔ, fœ Ndjaba. Kashe 'e sœ kœdjerœndœ kœmbœœœ œæœ á sœ ndjii œdœ pe kœyindœ Ndjaba. Eðœ á li adœke 'e mbœœœ dœmœ, kashe 'e kaka ndje tœ asœmœ nene.

⁴³ «Oyo nœ 'e dœ Afarisayi! Mbœœœ 6a lœ Sinagoga, 'e yindœ kœsœ kolœ 6a utshunœ 6a tœ osho agboro azu, yé œ sœ kœyi kolœ ndœ nœ adœke azu bala 'e 6a tœ œsœ œngbɔtœ.

køegbørce bale søe lima dœ egerœ kindi noe ye á tshe søe lima køegbø røego læ noe waa.

17 Tshe søe lima køegbe tshelœ ye yé œ søe køeyutœ ye adœke: “Ærœ gadœ dá mœ køembœœ a? Mœ gugu dœ osho køengbœða røego nœ mœ kœ ga tœnœ nene.”

18 Tshe kpa pa adœke: “Ærœ á mœ mbœrœ dœke: Mœ ndi tshelœ kogba nœ mœ, yé œ mœ anga yœngœngœnœ á li adœke mœ ngbœða ble œdœ anga œrœ nœ mœ kœ ga læ nœ.

19 Manda nœ, mœ kpa pa tœ upu nœ mœ dœ tœ mœ adœke: Mœ søe dœ œrœ waa mangba ungu ndjoro. Æ li adœke mœ yatœ mœ, mœ zi œrœ, mœ ndjo œrœ yé œ søe dœ yanga.”

20 Kashe Ndjaba pa fœ she adœke: “Indi, dœ butshø asœke bœ søe dœ soro nene. Yé œrœnœ á bœ ngbœða tsho tsho ga tœnœ asœke œ dœ œnœ dœ?”

21 Yisu kpa pa adœke: «Asœ køœdœ œneke á wuta ga tœ uzu á tshe ngbœða œrœ tshapashø kolœ mbœrœ she dœ tœ ye, kashe á dœdœ ayi køegbørce 6a utshu Ndjaba nene.»

*A za lœsu azœ djigi fœ Ndjaba
(Wu 6a tœ Mat 6.25-34)*

22 Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E wu ádánœ á mœ pa fœ 'e adœke: 'e zaza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ køeziru á 'e gbe dœ tœnœ mbœrœ soro, too tœ upu nœ læba á 'e gbe dœ tœnœ mbœrœ œkœ 'e nene.

23 Gbambanœ nene, soro nœ uzu ropa køezirœ, yé undu uzu ropa læba ye.

24 'E tondœ adiighaga: endje lulu ngwarœ nene yé œ kœkœ ndje ngwarœ 6a læ kindi nene. Endje gugu dœ kudu too dœ kogba køengbœða røego nœ endje ga lænœ nene, kashe Ndjaba søe køeto røego fœ endje. 'E'e, œsœ 'e li kœropa ayanu.

25 Ædœ læ ugurutœ 'e dá li kœza anga olo soro nœ ye ga panœ læ awa nœ gbetshelœ á tshe søe dœ tœnœ a?

26 Ædœ 'e kœœsœsœ dœ gbœgbœ køembœrœ aya œrœ nene, mbœrœ gadœ á 'e za lœsu 'e ga lafo tœ udu œrœ a?

27 'E tondœ mara á ndœkœ leyo søe køegboro dœ tœnœ 6a læ kindi. Æ søesœ køembœrœ akwa nene, yé œ susu ndje læba nene. Kashe mœ søe kœpa fœ 'e adœke, ataa Salomo á tshe dœ ayi køegbørœ gbaa, tshe gbœgbœ lima læba á ga bœta anga ndœkœ leyonœ asœmœ bale nene.

28 Ædœ Ndjaba køevœrœ læba ga tœ oforo á søe læ kindi kpesheke asœ, yé 6a mbatsha á endje li ndœ kœkœ va ga tœ owœ; kœropa nœ kœ, œnœ 'e dœ azu á 'e søe dœ køeyindœrœ teasho, Ndjaba œ mbœrœ œrœ fœ 'e.

29 «'E zaza lœsu 'e ga lafo tœ upu nœ œrœ gadœ dá 'e zi too á 'e ndjo nene.

30 Azu tshapashœnœ asœke á endje wuwusœ Ndjaba nene dá søe kœpara œrœnœ asœmœ kœ. Kashe 'e'e, 'e søe dœ anga Aba 'e bale á tshe wusœ nœ adœke 'e gbe dœ tœnœ.

31 'E para utshunœ Ogo gbozu nœ Ndjaba; yé udu œrœ kœkœ, Ndjaba œ to fœ 'e manda nœ.»

*Kœgbœ œrœ ndjoro 6a lafo
(Wu 6a tœ Mat 6.19-21)*

32 «Aya ukpulu apata nœ mœ, 'e søesœ dœ awa nene. Gbambanœ nene, Aba 'e søe dœ yanga kœza ogo tshagbozu nœ ye fœ 'e.

33 'E ka œrœ nœ 'e yé œ kœ ngendjanœ tœ makabo fœ ayi oyo. 'E su ngbade ngendja á li kœndi tœnœ bale nene, 'e gbœndœ œrœ ndjoro 6a lafo, mbœrœ 6a zœ, aayi angba œ zi anghanœ nene, akœkœ œ zi nene.

34 Gbambanœ nene, osho á køegbørœ nœ 'e søe tœnœ, lœsu 'e søe ndje kpœtœmœ.»

*Ndœma toro tœ upu nœ kœkotœsho ga læ vola
(Wu 6a tœ Mat 24.43-44)*

35 «'E verœ læba akwa, œ kotœ 'e ga læ vola, yé œ gbœndœ miinda nœ 'e adœke œ ruru nene.

36 'E søe bœta aayi akwa á endje søe kœkate gbozu nœ endje adœke lœkœ á tshe køeto 6a tœ œsœ ngbœtœ totœ á gu, yé á nge manda yeka œne kœkœrœ fœ she.

37 Yanga nœ aayi akwa á gbozu nœ endje køegu, á gbœ endje dœ óvóro ala endje. Mœ søe kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Tshe verœ læba akwa, œ pa fœ endje adœke endje søe ga ati mbœrœ kœzi œrœ, yé tshe ko røego na tœnœ fœ endje.

38 Ædœ tshe kœkwatœ ye dœ midi nœ butshø too ndje læ iki kœngato, yé á tshe køegbœ aayi akwanœ dœ óvóro ala ndje, endje søe dœ yanga waa.

39 «'E wusœ œneke dœ stshœnœ: Ædœ ayengo anda kœwusœ ada œkœ á ayi angba œ na dœ tœnœ, tshe katœ ye adœke tshe kavwa manda anda nœ ye nene.

40 'E'e ndje, œ kotœ 'e ga læ vola! Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu œ na dœ ada œkœ neke á 'e wuwusœ nœ nene.»

*Ndœma toro tœ upu nœ stshœ ayi akwa dœ ekpe ayi akwa
(Wu 6a tœ Mat 24.45-51)*

41 Yé Petro yu adœke: «Gbozu, bœ søe kœpa ndœma Toronœ asœmœ kolœ fœ 'a too fœ azu kœ?»

42 Gbozu gi fœ she adœke: «Atamœ œdœ dá dœ kapeta á tshe yœrtœ ye yé á søe dœ kœwusœrœ adœke gbozu za she ga pa aayi akwa nœ ye mbœrœ kœkurutshelœ røego tœ endje dœ lœkanœ á li a?

43 Yanga nœ ayi akwa neke á gbozu nœ ye køegu á gbœ she læ ama akwanœ.

⁴⁴ Adjapu, mœ sœ kæmindœ nœ ngbi fœ 'e adœke gbozu œ za she tœ kapeta tshapa œœ nœ ye kɔ.

⁴⁵ Kashe œdœ ayi akwanœ kæpa adœke: "Gbozu nœ mœ œ gu katsha nene", yé á tetœ kœfi udu anga ayi akwanœ: Agbolo yakoshe œdœ ayawuru; œdœ tshe kœzi œœ yé á ndjo œœ á mbœœrœ she,

⁴⁶ gbozu nœ ayi akwanœ asœmœ œ gu dœ olo œdœ pe dœ ada ɔɔ á tshe wuwusœ nœ nene, tshe bi ayi akwanœ œ gɔɔ she yé œ mbœœrœ œœ kanga fœ she ɓata á endje mbœœrœ ga tœ endjeneke á endje sœsœ dœ kæyindœœ nene.

⁴⁷ «Ayi akwa á tshe wusœ œœ á gbozu nœ ye sœ kæyindœ nœ yé á tshapu kœgumatœ ye yindjindjincœ, tshe sɔ she dœ ndjapa awa ndjoro.

⁴⁸ Kashe ayi akwa á tshe kæwuwusœ œœ á gbozu nœ ye yindœ nœ nene, yé á mbœœrœ ataa, gbozunœ œ sɔ she dœ ndjapa awa ndjoro nene. Uzu á endje kœto œœ fœ she ndjoro, endje yu she tœ œœ ndjoro. Yé tsheneke á endje kœ œœ fœ she ropa nœ, endje kpa yu she tœ œœ kœropa nœ.»

Yisu na mbœœrœ gadœ?

(Wu 6a tœ Mat 10.34-36)

⁴⁹ Yisu pa adœke: «Mœ na kœyi owo ga pa ɔshœnœ asœ, yé ogo nœ mœ adœke owonœ tetœ kœtshi tœnœ ye.

⁵⁰ Mœ yindœ kœgbɔ batisimu, yé œ li adœke mœ wu oyo œrrr ga tœnœ adœke œ mbœœrœtœ endje.

⁵¹ 'E gbe adœke mœ na kœza kœsœ gee 6a pa ɔshœnœ asœke a? (E œ nene, mœ pa fœ 'e adœke mbœœrœ upu nœ mœ azu œ li ga lœ kœkurutshelœtœsho.

⁵² Ngɔngɔnœ asœke, azu mindu á endje sœ sœnda bale, endje kurutshelœtœ endje: Azu votɔ œ yindœ anga endje bisha nene, yé azu bisha œ yi ndje ndœ anga endje votɔ nene.

⁵³ Aba œ yindœ gbolo yakoshe nœ ye nene, yé gbolo yakoshe œ yi ndje ndœ abanœ nene. Ayi gbolo œ yindœ yawuru nœ ye nene, yé yawuru œ yi ndje ndœ ayincœ nene. Yini yashe œ yindœ awo gbolo yakoshe nene, yé awo gbolo nœ ye dœ yakoshe œ yi ndje ndœ yinincœ dœ yashe nene.»

Kœwusœ ambárá œœrœ nœ tshakpesheke

⁵⁴ Yisu pa ndje lima fœ ukpulu azu adœke: «Edœ 'e kœwu ondoro á za tititi 6a tœ osho á ɔɔ œ li tœnœ, atamœ 'e pa kolœnœ adœke: "Yavuru œ ni zœ", ngbewo œ mbœœrœ adja tœ ye ata ye.

⁵⁵ Yé œdœ 'e kœwu yugu kœto 6a lœ sudi kœza gu tœnœ, yé á 'e pa adœke: "osho œ owo zœ", ngbewo œ mbœœrœ adja tœ ye ata ye.

⁵⁶ 'E'e dœ awulapatsho, 'e li kœwusœ ambárá œœrœ tshapa ɔsho œdœ œnœ tshalafo, kashe mbœœrœ gadœ á 'e wuwusœ ádá œœrœ nœ tshakpesheke á sœ kæmbœœrœtœ ye asœke nene a?»

'E guma tshagurutœ 'e utshu kœwa ngbanga

(Wu 6a tœ Mat 5.25-26)

⁵⁷ Yisu kpa pa adœke: «Mbœœrœ gadœ á 'e wawa ngbanga dœ tœ 'e tœ œneke á sœ ndjii nene a?»

⁵⁸ (Edœ 6œ kœsœ kœna dœ uzu á 6œ sœ dœ o'o dœ she ga utshu ayi kœwa ngbanga, mbœœrœ adœke 'e guma o'onœ lœ ugurutœ 'e dœ she tœ ala awa. Bœ mbœœrœ atamœ kpa awa adœke ayi kœwa ngbangancœ kœzaza 6œ ga tshakane aprusu nene, yé aprusunœ kœvwivwi 6œ ga lœ kánga nene.

⁵⁹ Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 6œ adœke, 6œ wuta lœ kánga nene œerrr ga tœ kœgi ngendja kœ ye kane.»

13

Kœfatshalsu too kœtshu kuzu

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, anga azu na ga ndœ Yisu ndœ kœpandœ upu nœ azu Galilayi á Pilato wo lima endje lœkœ á endje sœ kœza tokóró fœ Ndjaba.

² Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E gbe adœke azu Galilayincœ asœmœ kœdœ aekpe azu á endje ropa udu azu Galilayi kœ dœ ekperœ yekane á tshu kuzunœ asœmœ a?»

³ Mœ sœ kæpa fœ 'e adœke, wala dœmœ. Kashe œdœ 'e kœfatshalsu 'e nene, e'e para 'e tshu ndje ɓata endje.

⁴ Yé azu ndjokpa dœ mindu dœ amancœ votɔ lœ Yerusaleme á mindu tshu lima lœkœ á egerœ anda 6a lœ Silowe kavwa, 'e gbe adœke ekperœ nœ endje ropa œnœ azu para lœ Yerusaleme ye a?»

⁵ Mœ sœ kæpa fœ 'e adœke, wala dœmœ. Kashe œdœ 'e kœfatshalsu 'e nene, e'e para 'e tshu ndje ɓata endje.»

Ndœma Toro tœ upu nœ ɔyɔ fige á tshapu kœle tœnœ

⁶ Yé Yisu kæpa Ndœma Toro asœke fœ endje adœke: «Anga uzu bale lu lima ɔyɔ fige ga lœ kindi nœ ye. Anga ɔɔ bale, tshe na ndœ kœkœ ele figencœ, kashe tshe gbɔgbɔ nene.

⁷ Yé tshe pa fœ ayi akwa tshelœ kindi nœ ye adœke: "wu kane, ungu votɔ kœ, mœ sœ kœna ndœ kœkœ ele fige asœ yé mœ sœsœ kœgbɔ tœnœ nene. De ga ati ye. (E sœ kœndi ɔsho gbambancœ."

⁸ Kashe ayi akwa kindincœ gi fœ she adœke: "Gbozu, kpa katœnœ dœ ungunœ asœke kane; mœ dji kudu dji adancœ, œ va oforo ga zœ.

⁹ Anganœ nene ungu manda nœ, œ le zœ. Á œ kœsœsœ ataa nene, 6œ kœde ga ati.”»

Yisu she anga yashe bale dœ 6œ sabata

¹⁰ Dœ anga 6œ sabata bale, Yisu sœ lima kœyisœ œrœ 6a lœ Sinagoga.

¹¹ Anga yashe bale sœ lima dœ ekpe ishiri á lu she manda ungu ndjokpa dœ mindu dœ amanœ votœ, tshe lu vwerele, yé tshe lili ndœ kœyœrœ tshelœtœ ye ndjii nene.

¹² Kœwu she ataa, Yisu e she œ pa fœ she adœke: «Yashe, 6œ she ye, kœ6a nœ zœ ka ye.»

¹³ Tshe to kane ye ga pa ye; trale atake, yashe kœka ndjii yé œ kœtetœ kœdonga Ndjaba.

¹⁴ Kashe gbozu tshapa Sinagoga wu lima tœ ekpenœ mbœrœ á Yisu she uzu dœ 6œ sabata, yé œ pa fœ ukpulu azunœ adœke: «A sœ dœ olo mindu dœ bale nœ kœmbœrœ akwa; 'e na lœ olonœ asœmœ á endje kœshe 'e, kashe dœ 6œ sabata nene.»

¹⁵ Gbozu kœgi fœ she adœke: «'E'e kœdœ aayi tshelœma, 'e sœsœ kœkœrœ angombe too ambarata nœ 'e dœ 6œ sabata adœke endje na ndœ kœndjo ungu nene a?»

¹⁶ Yé yashe asœ, ata Abrayamo á Satana i 6a lima she ga tœnœ manda ungu ndjokpa dœ mindu dœ amanœ votœ, œ lili má adœke mœ vvara she dœ 6œ sabata nene a?»

¹⁷ Manda o'onœ asœ, ayingba ye gbœ tshula kashe ukpulu azu para sœ lima dœ yanga nœ 6tshœ akwa á Yisu sœ kœmbœrœ tœnœ.

Ndœma toro tœ upu nœ a'eara ele mutarde

œdœ 6œ kœsuku mapa

(Wu 6a tœ Mat 13.31-33; Mar 4.30-32)

¹⁸ Yisu kœpa adœke: «œrœ gadœ dá li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba? Mœ li dœ œrœ gadœ?»

¹⁹ œ lili dœ a'eara ele mutarde á uzu œ ko angwanœ ndœ kœlu ga lœ kindi nœ ye. œ ko, œ gerœ 6ata 6œ á ayanu œ mbœrœ koma endje ga lœ ganeanœ.»

²⁰ Yisu kpa pa adœke: «œrœ gadœ dá mœ li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba ma a?»

²¹ Ogo gbozu nœ Ndjaba lili dœ 6œ kœsuku mapa á yashe œ to ga ndœ zuwa ndjoro lœ egerœ gbarœ adœke œ suku.»

œdœ dá li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba a?

(Wu 6a tœ Mat 7.13-14,21-23)

²² Yisu ro lima tœ lœ ongbo dœpe lakpi kœyisœ œrœ fœ azu tœ awa ndœ kœro ga lœ Yerusalemœ.

²³ Anga uzu kœyu she adœke: «Gbozu, azu á endje she bala, endje ngba zœ a?» Yisu kœgi fœ endje adœke:

²⁴ «'E pa avwara ndœ kœli tœ manda neke á sœ teasho. Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke azu ndjoro œ para bala awa ndœ kœli tœnœ, kashe endje li nene.

²⁵ «Lœkœ á ayengœ anda kœalafo á tshu manda nœ ye ga tœnœ, e'e, 'e sœ 6a shu, 'e tetœ kœnge manda yé œ pa adœke: “Gbozu, kœrœ manda fœ 'a.” Kashe tshe gi fœ 'e adœke: “Mœ wuwusœ osho á 'e to tœnœ nene!”

²⁶ Yé, 'e pa fœ she adœke: “A zi lima œrœ yé œ ndjo lima œrœ kœsœnœ bale dœ 6œ, 6œ yisœ œrœ dje lœ ongbo nœ 'a.”

²⁷ Kashe tshe kpa pa fœ 'e adœke: “Mœ wuwusœ osho á 'e totœnœ nene, 'e gitœ 'e indiri mœ ga zœ, e'e para dá sœ lima kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene.”

²⁸ «Dœ lœndœnœ asœmœ, 'e tetœ iki dœpe kœzi tshelœ da iji 'e, lœkœ á 'e kœwu Abrayamo, Izaka, Yakobo œdœ pe aayi kœgbara o'o para á endje sœ 6a lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba; yé e'e, endje ko 'e va ga shu.

²⁹ Azu ndjoro œ to 6a tœ osho á 6œ œ wuta tœnœ œdœ 6a tœ osho á 6œ œ li tœnœ, 6a tœ nœrœ dœ pe 6a tœ sudi, yeka á na kœgbo osho 6a lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.

³⁰ «Yé ataa, azu á endje sœ tœ ndœngœlœnœ kpesheke, endje te azu nœ kœsœ utshunœ, yé anga azu á endje sœ lima utshunœ, œ te azu nœ ndœngœlœnœ.»

Yisu ki tœ upu nœ Yerusalemœ

(Wu 6a tœ Mat 23.37-39)

³¹ Kolœ dœ 6œnœ asœmœ, anga azu Farisayi na ga ndœ Yisu, œ pa fœ she adœke: «Gitœ zœ kœke, œ na ga tœ anga osho, mbœrœ Erodœ yindœ kœwo 6œ.»

³² Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E na œ pa fœ uzunœ á tshe sœ 6ata rawo kœko angato asœmœ adœke, mœ sœ kœgœrœ ekpe ishiri dœ pe kœshe ayi kœ6a kpesheke dœ 6a mbatsha, tœ votœ olonœ dá akwa nœ mœ ka ye.

³³ Kashe œ li adœke mœ áalafo ndœ awa ana nœ mœ kpesheke, 6a mbatsha œdœ pe 6ambiya, mbœrœ œ lili adœke ayi kœgbara o'o tshu 6a shu nene, kashe 6a lœ Yerusalemœ.

³⁴ «Yerusalemœ, Yerusalemœ, œ6œ á 6œ sœ kœwo aayi kœgbara o'o yé á sœ kœve endjeneke á Ndjaba sœ kœwva endje fœ 'e dœ badja! Awa ndjoro, mœ yi lima ndœ kœngbœ6a azu nœ zœ ga tœ œsœnœ bale 6ata á ayi ngato œ ngbœ6a ayancœ dœ ombo ye ga tshakudu ye, kashe 'e yiyi lima ndœ nœ nene.

³⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba œ gi ala ye pa tshalakpi nœ 'e ye. Mœ sœ kœpa fœ 'e, 'e kpa wu mœ nene œrrr ga tœ lœkœ á 'e pa adœke: “Kaka Ndjaba to kane ye ga pa uzu á tshe na dœ 'iri Gbozu!”»

14

Yisu she ayi kœ6a dœ lœkœ sabata

¹ Dœ anga 6œ sabata bale, Yisu na lima 6a sœnda nœ anga gbozu nœ Afarisayi ndœ

kœziroẽ. Azu á endje sœ lima 6a zœ sœ kœtondœ Yisu dœ kœwusœroẽ.

² Anga uzu bale á kotœ ye memeroẽ dœ kobã ungu, ka lima 6a utshu ye.

³ Yisu kœyu ayi kœyisœ awa akwa dœpe Afarisayi adœke: «Awa akwa nœ ogo nœ azœ sœ kœza awa fœ uzu adœke tshe she ayikobã dœ ɔl sabata a too nene?»

⁴ Kashe endje sœ lima kokoko. Yé Yisu kœtepa ayikobãnœ asœmœ, œ she she, yé á za awa fœ she.

⁵ Manda nœ, Yisu kœpa fœ endje adœke: «Uzu dœ ugurutœ 'e á gbolo yakoshe nœ ye too ngombe nœ ye kœte ga lœ kudu dœ ɔl sabata, á tshe jeroẽ katsha ndœ kœza she nene a?»

⁶ Yé endje lili kœgi lima o'o bale ndœ nœ nene.

Kœpara osho neke á sœ 6a tœ ndõngõlõnœ

⁷ Yisu wu lima mara á Afarisayi á tshe e endje, sœ ndœ kœpara ɔtshõ osho yeka á sœ lima kœsœ ga tœnœ, yé á pa lœ ndœma toro fœ endje para kãkã adœke:

⁸ «Ɛdœ uzu kœ'e 6œ ndœ angbo nœ totœ, nana œ sœ 6a utshunœ nene. Mbœroẽ anganœ, endje e ndje uzu á œsœ ye li kœropa zœ.

⁹ Yé á kœsœ adœke tshe na manda nœ, á ayi angbonœ pa fœ 6œ adœke: «Katœ osho ti fœ she.» Ataa dœ tshula tœ ala zœ kã, 6œ na œ sœ 6a tœ ndõngõlõnœ.

¹⁰ Kashe, endje kœ'e 6œ 6a tœ œsœ angbo, na œ sœ 6a tœ ndõngõlõnœ. Yeka á ayi angbonœ kœna, á kœpa fœ 6œ adœke: «Yanga mœ, aalafo œ na œ sœ 6a utshunœ.» Ataa dá œsœ zœ œ li tœ ala endjeneke á 'e sœ dœ endje pa ndaba kœziroẽ bale.

¹¹ Gbambanœ nene, uzu kã á tshe zatœ ye dœ tœ ye ga lafo, endje ku she ga ati, yé tsheneke á tshe zatœ ye ga ati, endje ti she ga lafo.»

¹² Manda nœ, Yisu kœpa fœ uzu á tshe e she adœke: «Ɛdœ 6œ kpa kœsœ dœ angbo, e e anga zœ, aaya zœ, aayo zœ, amashenga nœ zœ á endje dœ aayi kœgbœroẽ nene. Gbambanœ nene, endje e ndje 6œ ndœ œnœ endje, yé œ gi œroẽ nœ zœ asœmœ kã fœ 6œ ye.

¹³ Kashe œdœ ɔl á 6œ kœsœ dœ angbo, e aayi oyo, agbakindi azu, aayi gbada œdœ pe aayibula ndœ nœ.

¹⁴ Ataa 6œ sœ dœ yanga mbœroẽ endje gugu dœ œroẽ kœgi fœ 6œ nene, kolœ Ndjaba dá gi fœ 6œ lãkã á tshe she bala ɔtshõ azu lœ akuzu.»

*Ndœma toro tœ upu nœ egerœ angbo
(Wu 6a tœ Mat 22.1-10)*

¹⁵ Kœdji o'onœ asœmœ ataa, anga uzu bale á tshe sœ lima ugurutœ azu á endje sœ lima pa ndaba kœziroẽ yu Yisu adœke: «Yanga nœ uzu á tshe gbõ osho lœ angbo á

Ndjaba œ mbœroẽ bala 6a lœ ogo tshagbozu nœ ye.»

¹⁶ Yisu kœpa fœ she adœke: «Anga uzu bale yi lima ndœ kœmboeroẽ egerœ angbo nœ ye, yé tshe e azu ndjoro.

¹⁷ Ada ɔl nœ kœziroẽ li, tshe vwa ayi akwa nœ ye fœ azu á tshe e má endje adœke: «'E na ga mœ, ngõngõnœ asœke mœ guma œroẽnœ para ye.»

¹⁸ Kashe endje para, awa bale, endje tetœ kœyãndœ nœ adœke tshe wu oyo œne. Ali uzunœ pa adœke: «Mœ totœ kœyo kindi bale, yé œ li adœke mœ na kœwu tœnœ, mœ ki fœ 6œ adœke 6œ wu oyo mœ.»

¹⁹ Anga pa œnœ ye adœke: «Mœ totœ kœyo angombe ndjokpa, yé mœ yindœ kœna kœwu endje œdœ endje kœsœ dœ gbõgbõ kœmbœroẽ akwa, mœ ki fœ 6œ adœke 6œ wu oyo mœ.»

²⁰ Anga kpa pa adœke: «Mœ totœ kœto yashe ngõngõnœ asœke; mbœroẽ tœnœ ataa mœ na nene.»

²¹ «Ayi akwanœ gu œ pandœ o'onœ kã 6ata á endje pa asœmœ fœ gbozu nœ ye. Gbozu anda su dœ ókõ yé œ pa fœ ayi akwa nœ ye adœke: «Na katsha 6a tœ osho kœka œroẽ œdœ 6a tœ ala awa lœ ongbo, œ gu dœ ayi oyo, agbakindi azu, aayi gbada œdœ aayibula.»

²² Manda nœ teasho, ayi akwa gu œ pa adœke: «Gbozu, mœ mbœroẽ neke á 6œ pa 6ama tœnœ ye, kashe osho œpe.»

²³ Gbozu kpa pa fœ ayi akwa nœ ye adœke: «Na dœ awa kindi, œ tovworogbo azu adœke endje li, mbœroẽ á anda nœ mœ kœsu dœ azu.

²⁴ Gbambanœ nene, mœ pa fœ 'e adœke uzu bale ugurutœ azu á mœ e 6amama endje utshunœ asœmœ, œ gbõ osho lœ angbo nœ mœ nene.»»

*Kœkatœ œroẽ kã mbœroẽ kœna manda
Yisu*

(Wu 6a tœ Mat 10.37-38)

²⁵ Ukpulu azu ndjoro sœ lima kœro tœ awanœ dœ Yisu, tshe kœfatœ ye yé á kœyu endje adœke:

²⁶ «Ɛdœ uzu kœyindœ kœna manda mœ, á kœsœpe kœyindœ abanœ, ayinœ, awonœ, agbolo nœ ye, aayanœ, ayingõnœ œdœ pe soro ye dœ tœ ye kœropa mœ, tshe te yambarœ nœ mœ nene.

²⁷ Tsheneke á tshe kœzaza kurushi nœ ye yé á te manda mœ nene, tshe te yambarœ nœ mœ nene.

²⁸ «Gbambanœ nene, œdœ uzu kœyindœ kœmõ egerœ anda, tshe mbœroẽ kotoõ? Utshunœ tshe sœ ga ati, œ mirœ tshelœ ye tœ ama œroẽ kã á li ndœ kœmõ dœ andanœ. Manda nœ, tshe wu œdœ ngendja á tshe sœ dœ tœnœ œ li kœka dœ akwanœ.

²⁹ Kashe œdœ tshe kœmbœrœ kiti andanœ, á andanœ kœkaka nene, azu kœ á endje wu, ataa endje tetœ kœmœ she

³⁰ yé œ pa adœke: “Uzu asœ te lima tœ kœmœ anda, kashe tshe lili kœmbœrœ akwanœ adœke œ ka nene!”

³¹ «Awa bale ndje, œdœ anga gbozugo á tshe sœ dœ aturugu kutu ndjokpa kœyindœ kœnga koshe dœ anga gbozugo á tshe sœ dœ aturugu kutu zazu bale, tshe mbœrœ kotoo? Utshunœ tshe mirœ tshelœ ye, œ tondœ mara á tshe nga dœ koshenœ mbœrœ á kœza yanganœ vesho.

³² «Edœ tshe kœwu adœke œne li kœza she vesho nene, áata á yanganœ sœpe lœ ingirinœ, tshe vwa azu nœ ye fœ she adœke œne djiœ œne dœ she.»

³³ Yisu kpa pa adœke: «Awa bale ndje ataa, uzu kœ ugurutœ 'e á tshe kœkakatœ œrœ nœ ye kœ á tshe sœ dœ tœnœ nene, tshe li kœdœ yambarœ nœ mœ nene.»

Ingbiri neke á nganga nene

(Wu áa tœ Mat 5.13; Mar 9.50)

³⁴ «Ingbiri kœdœ otshœrœ. Kashe œdœ œ kœnganga nene, endje gi otshœnœ ga lœnœ kotoo?

³⁵ Endje li kœdjanga tshelœnœ dœ oshœ too kœkœ áata oforo á endje lu dœ dœngœ áa lœ kindi nene, kashe endje za va e ga shu ye. Kaka uzu á tshe kœsœ dœ utu nœ kœdji dœ o'o, tshe dji.»

15

Ndœma toro tœ upu nœ pata á tshe yiwa
(Wu áa tœ Mat 18.12-14)

¹ Aayi kœkœ ngendja lapo dœ pe aayi ngbindiroœ na ga indiri Yisu ndœ kœdji she.

² Afarisayi dœ pe aayi kœyisœ awa akwa tetœ kœle lœ ma endje adœke: «Uzu asœ sœ kœyindœ aayi ngbindiroœ, yé œ sœ kœzi œrœ tœ œsœnœ dœ endje!»

³ Yé Yisu pa lœ ndœma toro fœ endje adœke:

⁴ «Edœ anga uzu bale ugurutœ 'e kœsœ dœ apata nœ ye kama bale (100) yé anga bale kœyiwa, tshe katœ udu endje zazu vana dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ vana (99) ti lœ gusu yé œ na kœpara tsheneke asœmœ œrrœ œ gbœ she yekane nene a?

⁵ Yé lœkœ á tshe kœgbœ she, tshe za she dœ yanga ga pa igi ye,

⁶ yé œ gu dœ she ga ndœ ye. Manda nœ, tshe e anganœ dœ amashenga nœ ye ndœ kœpandœma nœ fœ endje adœke: “E na ga mœ a kurutshelœ yanganœ asœ dœ 'e, mbœrœ mœ gbœ pata nœ mœ á tshe yiwa kœœke ye!”

⁷ Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e adœke, yanga áa lafo œ sœ bala atamœ, mbœrœ anga ayi ngbindiroœ bale á tshe kœfatshalœsu ye. Yanganœ œ ropa yanga mbœrœ otshœ azu zazu

vana dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ vana (99) á endje sœ ndjii yé á gbege ndœ kœfatshalœsu endje nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ ngendja á yiwa

⁸ «Edœ ndje anga yashe bale kœsœ dœ langere ngendja nœ ye ndjokpa yé á anganœ bale yiwa, tshe ta owo, tshe ngbœ osho yé œ para œrrœ yé œ gbœ yekane nene a?

⁹ Yé lœkœ á tshe kœgbœ, tshe e anganœ dœ pe amashenga nœ ye ndœ kœpandœ nœ fœ endje adœke: “E na ga mœ a kurutshelœ yanganœ asœke dœ 'e, langere ngendja nœ mœ á yiwa kœœke, mœ gbœ ye!”

¹⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, aandjelu nœ Ndjaba œ sœ dœ yanga ataa, mbœrœ anga ayi ngbindiroœ bale á tshe kœfatshalœsu ye.»

Ndœma toro tœ upu nœ gbolo yakoshe á tshe yiwa

¹¹ Yisu kpa pa adœke: «Anga yakoshe bale sœ lima dœ agbolo yakoshe nœ ye bisha.

¹² Inginœ pa fœ abanœ adœke: “Aba, kurutshelœ œrœ á bœ sœ dœ tœnœ, œ ko œsœ œnœ mœ fœ mœ.” Yé, abanœ kurutshelœ œrœnœ tœ endje bisha dœ ayance.

¹³ Manda olo teasho, ingi gbolo yakoshenœ ko œnœ ye œrœnœ yœ œrœ para, yé œ ro ga lœ anga ogo zara. Ba zœ, tshe li ga lœ djingili, yé œ ndi ngendja nœ ye para.

¹⁴ «Manda kindi ngendja nœ ye para kœkœ, egerœ ogo li ga lœ ogonœ asœmœ, yé tshe li ga lœ oyo.

¹⁵ Tshe na œ li akwa áa ndœ anga uzu ogonœ asœmœ, uzunœ vwa she ga lœ kindi nœ ye mbœrœ kœgbœndœ akaso.

¹⁶ Tshe sœ lima dœ ogo kœzi leyœ á akasonœ sœ kœzi tœnœ, kashe uzu bale toto fœ she nene.

¹⁷ Tshe tetœ kœgebe tshelœ ye, yé œ pa adœke: “Aayi akwa nœ aba mœ para sœ kœzi œrœ áata á endje yindœ nœ, kashe áa ke, mœ sœ kœtshu dœ ogo!

¹⁸ Mœ gu ga ndœ aba mœ, yé œ pa fœ she adœke: Aba, mœ mbœrœ lima ekperœ fœ Ndjaba œdœ pe fœ bœ.

¹⁹ Mœ kpa lili ndœ kœsœ tœ gbolo yakoshe nœ zœ nene, kashe fa mœ tœ anga ayi akwa nœ zœ.”

²⁰ Yé tshe tetœ awa ndœ kœgu ga ndœ abanœ. Abanœ wu she lima lœ ugunœ, yé oyo ye ka she, á tshe kœkpa dœ œrœ para tshatshu ye œ kœtepa ye dœ kœuru tshelœ utu ye.

²¹ Gbolo yakoshe kœpa fœ she adœke: “Aba, mœ mbœrœ ekperœ fœ Ndjaba œdœ pe fœ bœ, mœ kpa lili adœke bœ e mœ gbolo yakoshe nœ zœ nene.”

²² Kashe abanœ pa fœ ayi akwa nœ ye adœke: “E na dœ otshœ lœba ga mœ katsha œ verœ ga tœ ye, œ yi bingi ga tœ yœkœne ye œ verœ œrada ga tœ ada ye.

²³ 'E na dœ za ɔtshɔ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro, œ wo she. A mbœrœ angbo œ zi she.

²⁴ Gbambanœ nene, gbolo yakoshe nœ mœ á e wu she asœke, tshu lima yé á kpa kwatœ ye dœ soro asœ, tshe yiwa lima yé á mœ gbɔ she asœ." Yé endje tetœ kœmbœrœ angbo.

²⁵ «Dœ londœncœ asœmœ, eya gbolo yakoshe nœ ye sœ lima 6a lœ kindi. Lœkɔ á tshe to lima 6a lœ kindi kœgu she, ndoo dœ anda atake, tshe dji œsœ itshi dœ pe ipi.

²⁶ Tshe kœ'e anga ayi akwa, yé á kœyu she tœ œrœ á sœ kœmbœrœtœ endje 6a sœnda.

²⁷ Ayi akwanœ kœgi fœ she adœke: "Aya zœ dá gu, yeka á aba zœ wo ɔtshɔ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro mbœrœ á tshe wu she kœgu tœncœ dœ ɔtshɔ œkɔ ye."

²⁸ «Eyanœ dji ataa, œ so ókɔ, yé œ vwaratœ ye kœli anda ye. Abanœ wuta ndœ kœu she.

²⁹ Kashe tshe gi fœ abanœ adœke: "Aba, mœ mbœrœ akwa 6ata kanga fœ 6œ manda ungu ndjoro, mœ vwawwaratœ mœ tœ anga awa o'o nœ zœ bale nene, kashe œ bale á 6œ za anga ngombe nœ zœ fœ mœ adœke mœ mbœrœ angbo dœ she dœ anga mœ gugu nene.

³⁰ Kashe lœkɔ á gbolo yakoshe nœ zœ asœ gu, œshe á tshe ndi œrœ nœ zœ ndœ agugati, 6œ wo ɔtshɔ ovoro ngombe á tshe sœ dœ ojoro mbœrœ she!"

³¹ Yé abanœ kœpa fœ she adœke: "Gbolo nœ mœ, œ6œ, 6œ sœ œncœ zœ dœ mœ waa kpœke. Eœrœ nœ mœ para kœdœ œncœ zœ.

³² Kashe, œ li adœke a mbœrœ angbo œ sœ dœ yanga, mbœrœ aya zœ asœke tshu lima yé á kwatœ ye dœ soro asœke. Tshe yiwa lima yé á mœ gbɔ she asœke."»

16

Ndœma toro tœ upu nœ ekpe kapeta

¹ Manda nœ, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Anga ayi ngendja sœ lima dœ kapeta nœ ye, yé anga azu na œ pandœ nœ fœ she adœke kapetanœ sœ kœndi œrœ nœ ye.

² Tshe kœ'e kapeta œ pa fœ she adœke: "O'o gadœ dá mœ dji dœ i'iri zœ ata a? Ma mara á 6œ mbœrœ akwa dœ ngendja fœ mœ dœ mœ wu, mbœrœ ngœngœ asœ 6œ kpa dœdœ kapeta nœ œrœ nœ mœ nene."

³ «Kapeta kœtetœ kœpu lœ ma ye adœke: "Gbozu nœ mœ yindœ kœza akwa tshakane mœ. Mœ mbœrœ kotoo? Mœ gugu dœ gbœgbœ ndœ kœdjo kindi nene. Mœ sœ dœ tshula kœyœndœ œrœ.

⁴ Mœ wusœ œrœ á mœ mbœrœ ye! Mœ tetœ kœyindœ azu á endje kœyindœ mœ kœna ga ndœ endje œb á akwa kapeta nœ mœ kœka."

⁵ Tshe e uzu dœ uzu á tshe sœ lima dœ kudá nœ gbozu nœ ye, yé œ yu tsheneke á tshe na utshunœ adœke: "Kudá nœ gbozu sœ lima lœ kumu zœ kotoo?"

⁶ Uzuncœ kœgi fœ she adœke: "Ngbongolo kada kama bale (100)." Kapeta kœpa fœ she adœke: "Za mbeti kudá nœ zœ, sœ ga ati œ su adœke: Ngbongolo kada zazu bisha dœ ndjokpa."

⁷ Tshe kpa yu anga adœke: "Bœ sœ dœ kudancœ kotoo?" Uzuncœ gi fœ she adœke: "Sake nœ indji ble kama bale (100)." Kapeta kœpa fœ she adœke: "Za mbeti kudá nœ zœ, yé œ su adœke: Zazu vana."

⁸ Gbozu donga ekpe kapetanœ mbœrœ á tshe mbœrœ akwa nœ ye dœ kœwusœrœ, yé œ pa adœke: "Azu á endje sœ kœgbe dœ kœgbœ œrœ nœ tshapashœ asœke sœ hara hara lœ kœmbœrœ ayo ugurutœ endje dœ anga endje kœropa endjeneke á endje dœ azu nœ ingbisho."»

⁹ Yisu kpa pa adœke: «'E mbœrœ ayo dœ azu lœ awa nœ kœgbœrœ nœ tshapashœncœ asœke á sœ kœfara osho mbœrœ á 'e kœgugu dœ tœncœ nene, yeka á Ndjaba kœza osho kœsœ nœ waa dœ waa fœ 'e.

¹⁰ «Uzu á tshe kœzate ye ndjii lœ aya akwa, tshe za ndje tœ ye ndjii lœ egerœ akwa. Yé tsheneke á tshe dœ ayi wala lœ aya akwa, tshe dœ ndje ayi wala lœ egerœ akwa.

¹¹ E dœ 'e kœsœsœ kœzate 'e ndjii lœ mara kœmbœrœ akwa dœ ngendja á dœ œrœ afara nene, œdœ dá to adja ɔtshœrœ fœ 'e a?

¹² Yé œdœ 'e kœmbœmbœrœtœ 'e ndjii lœ kœza œrœ nœ anga azu ga tœ akwa nene, œdœ dá to œrœ neke á sœ mbœrœ 'e fœ 'e a?

¹³ «Ayi akwa bale lili kœmbœrœ akwa fœ agbozu bisha nene. Gbambanœ nene, œdœ tshe kœsœ kœyindœ anga bale, tshe yiangba anga; too œdœ tshe kœzate ye ga ndœ tsheneke utshunœ, tshe vwaratœ ye tœ anga. 'E lili adœke 'e mbœrœ akwa fœ Ndjaba dœ kœdœ akanga nœ ngendja nene.»

Awa akwa œdœ ogo Gbozu nœ Ndjaba (Wu 6a tœ Mat 11.12-13; 5.31-32; Mar 10.11-12)

¹⁴ Afarisayi á endje yindœ ngendja waa, dji lima o'onœ ataa yé œ tetœ kœmœ Yisu.

¹⁵ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E'e, 'e sœ kœmatœ 'e 6ata azu á endje sœ ndjii tœ ala azu, kashe Ndjaba wu lœsu 'e ye. Gbambanœ nene, œneke á azu sœ kœza dœ ádá waa, Ndjaba wu tœ ekpenœ.

¹⁶ «Endœ buku nœ awa akwa nœ Moyize œdœ buku á aayi kœgbara o'o su lima, di œerr ga tœ kœna Yowane ayi kœza batisimu. Dœ londœncœ asœmœ, endje sœ lima kœyisœ ɔtshɔ O'o nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, yé uzu

dœ uzu sœ kæpa lima avwara ndœ kæli ga zœ.

¹⁷ Andaa tshalafa dœ tshapasho œ yiwa ye, kashe endje wa œrœ bale læ awa akwa nene, œdœ ndje tshakanea a'eara uwu mbeti nene.

¹⁸ «Yakoshe ko á tshe katœ awonœ ti yé á to ata anga, tshe mbœrœ angba budu. Tsheneke á tshe to yashe á akonœ katœ ye ti, tshe sœ kæmbœrœ ndje angba budu.»

Ndœma toro tœ upu nœ ayi kægbœrœ œdœ Lazaro

¹⁹ «Anga uzu bale kœdœ lima ayi kægbœrœ, tshe verœ kolœ otsho læba nœ ngendja. Jo dœ jo tshe sœ lima kœzi otshœrœ fata uzu sœ dœ angbo.

²⁰ Anga ayi oyo á i'iri ye kœdœ Lazaro, sœ lima kœlo ba pa manda anda nœ ye; tshe sœ lima dœ uku gbajda tœ kotœ ye.

²¹ Tshe sœ lima kœyindœ kœzi kutiri kœzirœ á sœ kœyo ba tshakudu ndaba kœzirœ nœ ayi kægbœrœ sœmœ kashe tshe lili lima nene. Yé ayavoro sœ ndje lima kœna kœla tshala uku gbajda nœ ye.

²² «Ayi oyo tshu, yé aandjelu to she na tœnœ ndoo dœ Abrayamo. Ayi kægbœ œrœ tshu ndje, yé endje shi she.

²³ Ayi kægbœ œrœ sœ lima kœwu oyo waa ba læ ogo nœ akuzu. Tshe mesho ga lafo atake, œ wu Lazaro á tshe sœ ndoo dœ Abrayamo.

²⁴ Tshe kœve rawa adœke: «Aba mœ dœ Abrayamo, wu oyo mœ dœ œ vwa Lazaro tshe yi yœkœne ye ga la ngu dœ œ sa ga pa tima mœ kane, mbœrœ mœ sœ kœwu oyo ba la wo ba ke waa.»

²⁵ Kashe Abrayamo pa fœ she adœke: «Gbolo nœ mœ, wusœ nœ adœke bœ gbœ lima œrœ tshapasho læ soro zœ ndjoro, kashe Lazaro sœ lima dœ oyo kœrosœ nœ. Ngongœ asœke, oyo nœ ye ka ye, andaa œbœ, bœ sœ kœwu oyo.

²⁶ Ga pa nœ, egerœ kudu wa mapaka ugurutœ zœ dœ a'a ye. Uzu œ to ba ke œ na ga ndœ 'e ba zœ nene, uzu œ to ndje ba ndœ 'e ba zœ œ na ndje ga ndœ 'a nene.»

²⁷ «Ayi kægbœrœ kæpa adœke: «Mœ sœ kœdi tshelœma mœ fœ bœ, aba, vwa Lazaro ba sœnda nœ aba mœ,

²⁸ mbœrœ mœ katœ aaya mœ mindu ba zœ. Tshe mindœ nœ fœ endje mbœrœ adœke endje kœnana ba tœ osho á mœ wu oyo tœnœ ba ke asœ nene.»

²⁹ Abrayamo kæpa fœ she adœke: «Aaya zœ wusœ buku nœ awa akwa nœ Moyize dœ pe kœmi upu nœ aayi kægbœrœ o'o, yé endje dji œ za ga tœ akwa.»

³⁰ Ayi kægbœrœnœ kpa pa adœke: «œ sœsœ ataa nene Abrayamo aba mœ, œdœ uzu kœtshu lima, yé á wuta á na ga ndœ endje, endje fatshalœsu endje ye.»

³¹ Kashe Abrayamo kpa kœgi fœ she adœke: «œdœ endje kœdjidji Moyize dœ pe aayi kægbœrœ o'o nene, œdœ ndje uzu á tshe kœtshu, á she, á na ga ndœ endje, endje yi ndje ndœ o'o ye nene.»»

17

*Kœmi upu nœ Yisu
(Wu ba tœ Mat 18.6-7; Mar 9.42)*

¹ Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «œrœ á sœ kœyi azu ndœ kœmbœrœ ekperœ sœ zœ. Kashe oyo nœ tsheneke á tshe yi anganœ ga læ ekperœ!

² œ li dœ she adœke endje du egerœ badja ga tœ igi ye œ vwi she ga la egerœ ungu. œ sœ dœ otshœnœ mbœrœ she ata tœ œsœnœ adœke tshe yi anga gbolo bale læ agbolo asœ ga læ ekperœ.

³ 'E sœ dœ gbœdjela!

«œdœ aya zœ kœmbœrœ ekperœ fœ bœ, gbagbara she. Yé œdœ tshe kœgbethelœ ye ndœnœ á fatshalœsu ye, wu oyo ye.

⁴ œdœ tshe kœmbœrœ ekperœ fœ bœ awa mindu dœ bisha (7) læ jo bale, yé á na ndje ga ndœ zœ awa mindu dœ bisha (7) kæpa fœ bœ adœke: «œneke á mœ mbœrœ sœ tœ ekpenœ», wu kolœ oyo ye.»

*Kœyindœrœ
(Wu ba tœ Mat 17.20)*

⁵ Aayi avwa kæpa fœ Gbozu adœke: «Mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ 'a gerœ.»

⁶ Gbozu kœgi adœke: «œdœ adja 'e kœsœ má dœ kœyindœrœ dœ egerœnœ fata ele oyo á i'irincœ kœdœ mutarde, 'e pa má fœ oyo asœ adœke: «Gitœ zœ kpœke œ na œ to ba la kota ba e», yé œ mbœrœtœ ye liaka o'o 'e ye.»

œrœ á li adœke ayi akwa mbœrœ

⁷ «Uzu dœ ugurutœ 'e á tshe kœsœ dœ ayi akwa nœ ye á tshe djo kindi too á tshe gbœndœ ayarœ, yé á ayi akwanœ to ba læ kindi á gu, á tshe pa fœ she kpuru adœke: «Na katsha œ zi œrœ a?»

⁸ œ œ nene, tshe pa fœ she adœke: «Fa kœzirœ fœ mœ, yapa læba zœ yeka á kœko kœzirœ ga pa ndaba fœ mœ. Mœ kœzi œrœ á kœndjo œrœ yeka á bœ kœzi á kœndjo ndje œnœ zœ manda nœ.»

⁹ Gbozu lili kœgi otshœrœ fœ ayi akwanœ mbœrœ œrœ neke á tshe pa tœnœ fœ she, yé á tshe mbœrœ liakanœ nene a?

¹⁰ œ sœ ndje awa bale mbœrœ 'e, œdœ 'e kœmbœrœ neke ko á endje pa tœnœ fœ 'e, 'e pa adœke: «A'a kœdœ ayi akwa gbambœnœ, 'a mbœrœ kolœ akwa neke á li adœke 'a mbœrœ.»»

Yisu she aayi boroma ndjokpa

¹¹ Bata á Yisu sœ lima kœro ga læ Yerusalem, tshe ro to læ ogo Samariya œdœ Galilayi.

¹² Ɔɔ á tshe li lima ga lakpi anga ongbo bale, aayi boroma ndjokpa na ndœ koetogba dœ she. Endje ka lima zara,

¹³ yé œ tetœ kœ'e she dœ agbo adœke: «Yisu, ayi kœyisœœœ, wu oyo 'a kane.»

¹⁴ Yisu wu endje œ pa fœ endje adœke: «'E na œ matœ 'e fœ anganga Ndjaba.» Andaa kœna ga zœ, tœ ala awa, endje she ye.

¹⁵ Anga bale ugurutœ endje, kœwu adœke œne she ye, á kwatœ ye dœ kœdonga Ndjaba dœ agbo tshama ye.

¹⁶ Tshe gote ga tœ ada Yisu, œ tara kumu ye ga ati yé œ za mershe fœ she. Kashe uzunœ asœœœ lima kœdœ uzu Samariya.

¹⁷ Yé Yisu kœpa adœke: «Ataa œ dœdœ endje ndjokpa kœkœ dá she nene a? Anga endje mindu dœ vana, sœ œnœ endje kpœta a?

¹⁸ Anga uzu ugurutœ endje gbegbe ndœ kœkwa kœdonga Ndjaba nene, kashe kolœ genœœ asœke!»

¹⁹ Yé Yisu kœpa fœ she adœke: «Alafo, œ gu zœ. Kœyindœœœ nœ zœ she 6œ ye.»

Akwa tshagbozu nœ Ndjaba

(Wu 6a tœ Mat 24.23-28,37-41)

²⁰ Afarisayi kœyu she adœke: «Ɔɔ gadé dá akwa tshagbozu nœ Ndjaba œ na a?» Yisu kœgi fœ endje adœke: «Akwa tshagbozu nœ Ndjaba œ na dœ mara adœke uzu wu nene.

²¹ «Endje pandœ nœ adœke: “Wu, tœnœ dá sœ asœ, too œtœnœ dá sœ 6a e” nene. Gbambanœ nene, akwa tshagbozu nœ Ndjaba sœ ugurutœ 'e zœ.»

²² Yé Yisu kœpa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «Osho sœ kœndœ tœnœ zœ, osho á 'e sœ dœ ogo nœ kœwu amba anga olo bale ugurutœ olo nœ Gbolo nœ uzu, kashe 'e wu nene.

²³ Endje tetœ kœpa fœ 'e adœke: “Tshe sœ 6a 'e”, too “tshe sœ 6a ke.” Kashe, 'e nana ga zœ nene, 'e kpakpa ndje œɔ ga zœ nene.

²⁴ Gbambanœ nene, ɔɔ á Gbolo nœ uzu œ na, œ sœ 6ata Yavuru á yerœwa 6a lafo, yé á ishirinœ œ za osho djigi.

²⁵ Kashe utshunœ, œ li adœke tshe wu oyo waa, yé azu nœ ngœngœnœ asœke vwaratœ endje tœ ye yekane.

²⁶ «Lœnda á olo kœna Gbolo nœ uzu kœli, œœœ œ mbœœœœœ endje 6ata œnœ lœkœ nœ Nowa lima.

²⁷ Azu sœ lima kœzi œœœ dœ kœndjo œœœ, endje sœ lima kœtœtœ endje dœ kœko ayawuru nœ endje ndœ totœ œrrr ga tœ olo á Nowa li lima ga lœ egerœ agba, yeka á yavuru ni lima, á ungu su lima pa œsho kpœlirœ, yé á wo endje lima para.

²⁸ «E sœ ndje 6ata œnœ lœkœ nœ Lota lima: Azu sœ lima kœzi œœœ dœ kœndjo œœœ,

endje sœ kœyo œœœ dœ kœka œœœ, endje sœ lima kœlu œœœ ga lœ kindi dœ kœœœ anda.

²⁹ Kashe olo kœwuta lima Lota lœ Sodomo, Ndjaba vwa owo 6ata yavuru, œ to 6a lafo kœyo ga ati dœ pe jiwonœ á dí yeee, yeka á wo lima azu para kœkœ.

³⁰ «E mbœœœ bala tœ endje ataa lœkœ á Gbolo nœ uzu œ ma bala tœ ye.

³¹ «Dœ olonœ asœœœ, uzu á tshe kœœœ 6a pa kumu anda á œœœ nœ ye sœ 6a sœnda, tshe kpa gerœ ga ati kœza tœnœ nene; œ sœ ndje ataa fœ uzu á tshe kœœœ 6a lœ kindi, tshe kpa kwatœ ye ga mangba ye nene.

³² 'E gbetshelœ 'e tœ upu nœ awo Lota kane.

³³ Uzu neke á tshe para awa ndœ kœgbœndœ soro ye, tshe tshu; kashe tsheneke á tshe gbœndœ nœ nene dá she.

³⁴ Mœ sœ kœpœndœ nœ fœ 'e, lœ butshœnœ asœœœ, ayakoshe bisha œ lopa gbarœ bale: Endje za anga bale, yé anga œ sœœœ.

³⁵ Ayashe bisha œ sœ kœtœ œœœ tœ œœœnœ bale: Endje za anga bale, yé anga œ sœœœ. [

³⁶ Ayakoshe bisha œ sœ kœmbœœœ akwa 6a lœ kindi, endje za anga bale yé anga œ sœœœ.]»

³⁷ Ayambarœ nœ Yisu yu she adœke: «(Erenœ atamœ œ mbœœœœœ endje kpœta Gbozu?) Yé tshe kœgi fœ endje adœke: «Osho á oko uzu œ sœ tœnœ, dá adivumbala, œ na kœngbœtœ endje 6a zœ*.»

18

Nœœma toro tœ upu nœ yashe koya œdœ ayi kœwangbanga

¹ Yisu pa ndœma toro asœke mbœœœœœ kœma fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœza awwala, endje gbœgbœ dœkœngœ nene.

² Tshe pa fœ endje adœke: «Anga ayi kœwa ngbanga á tshe kpakpa awa Ndjaba nene yé á lili ndje œœœ uzu bale nene, sœ lima 6a lœ anga ongbo bale.

³ Yé anga yashe koya sœ lima kœna ga ndœ ye ɔɔ dœ ɔɔ kœpa fœ she adœke: “Wa ngbanga ugurutœ mœ dœ ayingba mœ asœke kane.”

⁴ Katshatsha ayi kœwangbanganœ sœ 6a lima kœvwaratœ ye, yé tshe sœ kœpa dœ tœ ye adœke: “Ataa mœ kœkpakpa awa Ndjaba nene yé á kœlilise azu nene,

⁵ kashe 6ata á yashe koya asœ sœ kœndanga mœ, mœ wa œtshœ ngbanga fœ she mbœœœ á tshe kpa kœkwakwatœ ye ndœ kœtshanga kumu mœ nene.”»

⁶ Yé Gbozu kpa kœpa ga pa nœ adœke: «'E dji o'ó á ayi kœwangbanga á tshe sœœœ ndjii nene, sœ kœpa tœnœ dœ œtshœnœ kane!

* 17.37 Gbagurunœ asœke yindœ kœpa adœke uzu bale œ kpa lœma ngbanga nœ Ndjaba nene.

7 Yé dœ mara ataa, Ndjaba œ wa otsho ngbanga ga tœ azu á tshe ke endje á endje sœ kœki ga tœ ye butsho dœ ɔ́ɔ nene a? Tshe gbeletœ ye ndœ kœti kane endje ga lafo ye a?

8 Mœ sœ kœpa fœ 'e ngbi adœke: Tshe wa otsho ngbanga fœ endje katsha ye. Kashe lœkɔ́ á Gbolo nœ uzu œ kwa bala, tshe gbɔ́ azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba pa osho zœ a?»

Ndœma toro tœ upu nœ Farisayi dœ ayi kœko ngendja lapo

9 Tshe kpa pa ndœma toro asœke fœ anga azu á endje sœ kœgbe adœke œne sœ ndjii tœ ala Ndjaba, yé á sœ kœgu œsœ anga endje adœke:

10 «Anga azu bisha na lima ga lœ Tepelo ndœ kœza avwala; anga bale kœdœ Farisayi yé anga kœdœ ayi kœko ngendja lapo.

11 Farisayinœ ka ga lafo, œ sœ lima kœza avwala tœ upu nœ ye dœ tœ ye adœke: “Uu Ndjaba, mœ sœ kœdonga 6œ mbœrœ mœ sœsœ 6ata anga azu nene, endje kœdœ aayi angba, aayi djingili, aayi angba budu, mœ sœsœ ndje 6ata ayi kœko ngendja laponœ á tshe sœ 6a e asœ nene.

12 Mœ sœ kœyotshelœma mœ olo bisha lœ pœsɔ́ bale, yé œ sœ kœto œrœ bale lœ ndjokpa lœ œrœ nœ mœ kɔ́ á mœ sœ kœgbo tœnœ fœ 6œ.”

13 Ayi kœko ngendja lapo sœ œnœ ye zara; tshe yiyi lima ndœ kœmesho ga lafo nene, kashe tshe sœ kœda okoro ye yé œ sœ lima kœpa adœke: “Uu Ndjaba, wu oyo mœ dœ ekpe uzu á mœ sœ asœke.”

14 «Yisu kœpa fœ endje adœke: “Mœ sœ kœmindœ nœ fœ 'e, ayi kœko ngendja lapo wuta lima ndjii tœ ala Ndjaba lœkɔ́ á tshe gu ga ndœ ye, kashe œ dœdœ Farisayinœ nene. Gbambancœ nene, uzu kɔ́ á tshe titœ ye dœ tœ ye ga lafo, Ndjaba œ ku she ga ati, kashe tsheneke á tshe zatœ ye ga ati, Ndjaba œ ti she ga lafo.”»

*Yisu to kane ye ga pa aaya agbolo
(Wu 6a tœ Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)*

15 Azu sœ lima kœna ndje dœ aaya agbolo fœ Yisu mbœrœ adœke tshe to kane ye ga pa endje. Kœwu ataa, ayambarœ sœ lima kœgeta endje.

16 Kashe Yisu e agbolo ga ndœ ye, yé á kœpa adœke: «E katœ agbolo dœ endje na ga ndœ mœ! 'E kœkɔ́ endje nene, mbœrœ ogo Gbozu Ndjaba sœ mbœrœ azu á endje sœ 6ata endje.

17 Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke: Uzu neke á tshe yiyindœ ogo Gbozu Ndjaba 6ata gbolo nene, tshe li bala ga zœ nene.»

*Ayi kœgborœ
(Wu 6a tœ Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)*

18 Anga gbozu tshapa ayuda bale yu Yisu adœke: «Otsho ayi kœyisœrœ, œrœ gadœ dá mœ kœmbœrœ á kœgbo soro á ka nene a?»

19 Yisu kœpa fœ she adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ e mœ otsho uzu a? Uzu bale sœsœ dœ otshœnœ nene, kolœ Ndjaba kuti ye.

20 Bœ wusœ awa o'o ye: “Mbœmbœrœ angba budu nene, wowo uzu nene, zizi angba nene, papa wala ga pa uzu nene, lise aba zœ dœ pe ayi zœ.”»

21 Gbozu tshapa ayudancœ asœmœ kœgi adœke: «Mœ sœ kœmbœrœtœ mœ 6a lima liakancœ pe lœ gbolo mœ.»

22 Yisu kœdji ataa yé á kœpa fœ she adœke: «E sœpe œrœ bale á 6œ mbœmbœrœ nene: Eœrœ kɔ́ á 6œ sœ dœ tœnœ, ka œ kurutshelœ ngendjancœ tœ aayi oyo. Ataa, 6œ gbɔ́ bala kœgborœ 6a lafo. Manda nœ, na ga mœ yé œ te manda mœ.»

23 Lœkɔ́ á tshe dji o'onœ asœmœ ataa, oyo za she waa, mbœrœ œshe kœdœ lima ayi kœgborœ.

24 Yisu wu adœke tshe sœ lima dœ oyo, œ pa adœke: «Tœ adœke aayi kœgborœ li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba, œ sœ tœ ɔ́gbœnœ.

25 Gbambancœ nene, agea á 'iri ye kœdœ Shamo li kœli tœ lœ ogoro imbili dœ otshœnœ, kashe œ kpa gbɔ́ kœrosœ nœ adœke ayi kœgborœ li ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

26 Azu á endje sœ lima kœdji o'onœ asœmœ yu adœke: «Atamœ, œdœ dá li kœshe tœnœ a?»

27 Yisu kœgi adœke: «Eœrœ á azu lili ndœ kœmbœrœ tœnœ nene, Ndjaba œ mbœrœ ye.»

28 Yé Petro pa adœke: «Dji 'a kane. 'A katœ œrœ nœ 'a yé œ te manda zœ.»

29 Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa dœ adjapu fœ 'e adœke, uzu kɔ́ á tshe katœ anda nœ ye, awonœ, ay-ingœnœ, abancœ dœ aayanœ too agbolo nœ ye mbœrœ kœzatœ ye ndœ Ogo gbozu nœ Ndjaba,

30 tshe gbɔ́ œrœ kœropancœ dœ osho asœke. Yé dœ osho á na manda nœ, tshe gbɔ́ ndje soro á ka nene.»

Yisu kpa pandœ kuzu ye œdœ kœshe nœ ye lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

31 Yisu ko ayambarœ nœ ye ndjokpa dœ bisha, œ pa fœ endje adœke: «'E dji kane, a sœ kœro ga lœ Yerusalem, yé 6a zœ dá o'o para á aayi kœgbara o'o su lima tœ upu nœ Gbolo nœ uzu œ mbœrœtœ endje.

32 Endje za she ga tshakane azu á endje wuwusœ Ndjaba nene. Endje mœ she, endje gu she dœ pe kœtu ngusha ga tœ ye;

33 manda kœsɔ́ she dœ ndjapa, endje wo she. Yé manda olo voto, tshe she lœ akuzu.»

34 Kashe, ayambarœ wuwu lima sœ œrœ bale lœ nœ nene. Adá o'onœ za lima tœ

endje yiwatœ nœ tœ endje ye. Endje djidji lima tshelœ kata o'onœ á Yisu yi lima ndœ kæpa tœncœ nene.

*Yisu she ayibula 6a lœ Yeriko
(Wu 6a tœ Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)*

³⁵ Lœkœ á Yisu wuta lima ndoo dœ Yeriko, anga ayibula sœ lima ga ati ga tœ ama awa, á sœ kæyondœ œrœ.

³⁶ Kœdji œsœ azu ndjoro kœero tœ awa, tshe yu lima osho adœke: «Èrœ gade dá sœ kœmbœrœtœ endje asœmœ a?»

³⁷ Endje pandœ nœ fœ she adœke: «Yisu, uzu Nazarete dá ro asœmœ.»

³⁸ Tshe kœta rawa adœke: «Yisu Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ kane!»

³⁹ Azu á endje sœ lima kœna utshunœ, te lima tœ kœgbagbara she adœke tshe sœ koko. Kashe, tshe kpa ta rawa dœ œgbœ adœke: «Gbolo nœ Davidi, wu oyo mœ kane!»

⁴⁰ Yisu ka, yé œ pa adœke endje na dœ she fœ œne. Lœndœ á ayibula sœmœ wuta ndoo, Yisu yu she adœke:

⁴¹ «Èrœ gade dá 6œ yindœ nœ adœke mœ mbœrœ fœ 6œ a?» Tshe kœgi adœke: «Gbozu, mœ yindœ kpa kœwu osho.»

⁴² Yisu kæpa fœ she adœke: «Wu osho. Kœyindœrœ nœ zœ she 6œ ye.»

⁴³ Petœ œsœnœ tshe wu osho, yé œ te lima kœna manda Yisu dœ kœdonga Ndjaba. Kœwu tœncœ ataa, azu kœ tetœ kœdonga Ndjaba.

19

Yisu œdœ pe Zakayo

¹ Manda kœli Yisu ga lœ Yeriko, tshe ro lima tœ lœ ongbonœ.

² Anga uzu á i'iri ye kœdœ Zakayo, sœ lima 6a zœ; œshe kœdœ gbozu tshapa aayi kœko ngendja lapo, yé œshe lima kœdœ ayi kœgbœrœ.

³ Tshe sœ lima kæpara awa kœwu Yisu adœke œshe kœdœ œdœ; kashe 6ata á tshe sœ lima tœ ondonœ, awa adœke tshe wu she gugu lima nene mbœrœ azu ro lima sœ nœ ye.

⁴ Tshe kpa utshunœ, œ œ ga lœ œyœ á i'irinœ kœdœ Sikomœ, mbœrœ kœwu Yisu á tshe yi lima ndœ kœro tœ kpœtœmœ.

⁵ Lœkœ á Yisu wuta kpœtœ oshonœ asœmœ, tshe mesho ga lafo yé œ pa fœ she adœke: «Zakayo, jœrœ ga ati katsha, mbœrœ kpesheke œ li adœke mœ lo 6a sœnda nœ zœ.»

⁶ Katsha Zakayo kœjœrœ ga ati katsha yé œ za osho kœsœ fœ she dœ yanga.

⁷ Kœwu tœncœ ataa, azu kœ te lima tœ kœpuloœma endje adœke: «Uzu asœ na kœlo 6a ndœ ayi ngbindiroœ!»

⁸ Kashe Zakayo na ga tshu Gbozu œ pa adœke: «Wu, Gbozu, mœ kurutshelœ œrœ nœ mœ kpekpeka, œ ko tshakalœnœ fœ aayi

oyo, yé œdœ mœ kœza lima œrœ nœ anga uzu dœ œgbœ, mœ gi ga manda nœ fœ she awa vana.»

⁹ Yé Yisu kœgi fœ she adœke: «Kpœsheke, 6œ she dœ azu tshasœnda nœ zœ ye, mbœrœ œfœ kœdœ ndje anga ata Abrayamo.

¹⁰ Gbambœnœ nene, Gbolo nœ uzu na ndœ kæpara œdœ kœza kœshe fœ azu á endje djingili.»

*Ndœma toro tœ upu nœ ngendja
(Wu 6a tœ Mat 25.14-30)*

¹¹ Bata á azu sœ lima kœdji o'onœ asœmœ, Yisu kpa pa lœ ndœma toro asœ mbœrœ tshe sœ lima ndoo dœ Yerusaleme. Azu sœ lima kœgbe adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba œ matœ ye pe kpœtœ œsœnœ.

¹² Ataa, Yisu kæpa adœke: «Anga uzu bale lœ mara nœ agbozu á œsœ endje li, yi lima ndœ kœna ga lœ anga angbi ogo, mbœrœ azunœ 6a zœ kœza œne tœ gbozu yekane á œne kœfatœ œne á kœgu á kœdœ gbozu tshapa ogo nœ œne.

¹³ Utshu kœero she, tshe e anga aayi akwa nœ ye ndjokpa œ ko langere ngendja nœ ye ndjokpa fœ uzu dœ uzu yé œ pa fœ endje adœke: «È kœtœ 'e bishu dœ ngendjanœ œerr ga tœ olo á mœ gu.»

¹⁴ Kashe azu ogo nœ ye sœ lima kœyangba ye, yé œ vwa anga azu manda ye ndœ kæpa adœke: «A yiyindœ nœ adœke tshe te gbozu tshapa 'a nene.»

¹⁵ Andaa manda kœza akwa gbozugonœ fœ she, tshe gu œ e aayi akwa nœ ye á tshe ko lima ngendja fœ endje ndœ kœwusœ ngendja á uzu dœ uzu gbœ ga pa nœ.

¹⁶ Uzu á tshe na utshunœ matœ ye œ pa adœke: «Gbozu, mœ gbœ langere ngendja ndjokpa ga pa œneke á 6œ ko lima fœ mœ.»

¹⁷ Tshe kæpa fœ she adœke: «È sœ dœ otshœnœ, œfœ kœdœ otshœ ayi akwa, 6ata á 6œ mbœrœtœ zœ lindœ nœ lœ aya akwa atake, mœ za 6œ tœ gbozu tshapa ongbœ ndjokpa.»

¹⁸ Bisha uzu na yé œ pa adœke: «Gbozu, mœ gbœ langere ngendja mindu ga pa œneke á 6œ ko lima fœ mœ.»

¹⁹ Tshe kæpa ndje fœ she adœke: «Mœ za 6œ tœ gbozu ga pa ongbœ mindu.»

²⁰ Anga kpa kœna yé œ kæpa adœke: «Gbozu, wu langere ngendja nœ zœ dœke, mœ guma lima sœ nœ ga lœ lœba.

²¹ Gbambœnœ nene, awa zœ za lima mœ waa, mbœrœ 6œ gbœgbo: 'Bœ sœ kœko œrœ á dœdœ œncœ zœ nene, 6œ sœ kœko ele ngwarœ neke á dœdœ 6œ dá lu nene.»

²² Tshe kæpa fœ she adœke: «Ekpe ayi akwa! Kolœ liaka o'o ama zœ, mœ wa ngbanga ga tœ zœ. 'Bœ wu lima sœ nœ adœke œmœ kœdœ uzu á mœ gbœgbo, mœ

ko œæœ neke á doédœ œæœ mœ nene yé œ kœ ele ngwarœ neke á œ doédœ mœ dá lu nene.

²³ Yé mbœœœ gadœ á 6œ zaza má ngendja nœ mœ ga lœ anda nœ kœgumasœ ngendja nene a? Atamœ á mœ kœgu má, á endje kœgi fœ mœ dœ anga œœœ ga pa nœ nene a?»

²⁴ Manda nœ, tshe kœpa fœ azu á endje sœ lima kpœmœ adœke: “E za langere ngendja nœ ye tshakane ye, yé œ za fœ tsheneke á tshe sœ dœ tœnœ ndjokpa.”

²⁵ Endje pa fœ she adœke: “Gbozu, tshe sœ dœ anga langere ngendjanœ ndjokpa zœ!”

²⁶ Tshe kœgi adœke: “Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, uzu kœ á tshe sœ dœ œœœ, endje kpa to anganœ ga pa nœ fœ she kœrosœ nœ, kashe tsheneke á tshe gugu dœ œœœ nene, endje gbœtœ œeneke teasho á tshe sœ dœ tœnœ tshakane ye.

²⁷ Tœ ayingba mœ, azu á endje yiwi lima ndœœ nœ adœke mœ dœ gbozu tshapa endje nene, 'e na dœ endje ga mœ dœ œ wa œngœœ endje kpœtshu mœ.”

Yisu li ga lœ Yerusaleme бата gbozugo

²⁸ Manda kœpu o'onœ asœmœ ataa, Yisu te utshunœ kœœ ga lœ Yerusaleme.

²⁹ Lœkœ á tshe ndo dœ tshalakpi Betefaje œdœ Betani, ndoo dœ tshapa kaga á i'irinœ kœdœ kaga œœ Olive, tshe vwa ayambarœ bisha utshunœ,

³⁰ yé œ pa adœke: «'E ro 6a lakpi á sœ ndjii utshu azœ asœke. Kœli 'e tshendja, 'e wu aya ane á endje du she kpœœmœœ yé á uzu bale œ damba ga pa ye nene, 'e vvara she œ gu dœ she ga mœ.

³¹ Yé œdœ uzu kœyu 'e adœke: “Mbœœœ gadœ á 'e vvara she a?” 'E gi fœ she adœke: “Gbozu dá gbe dœ she.”»

³² Aayi avwane na, œ wu ndje kolœ œœœœœ 6ata á Gbozu pandœ nœ fœ endje asœmœ.

³³ Lœkœ á endje sœ kœvwara anenœ, ayengœ ye yu endje adœke: «Mbœœœ gadœ á 'e vvara anenœ asœ a?»

³⁴ Endje gi adœke: «Gbozu dá gbe dœ she.»

³⁵ Endje gu dœ anenœ fœ Yisu, manda nœ endje kœ yœgbœdœ lœba nœ endje va ga pa ye, á za Yisu ga pa nœ.

³⁶ Lœkœ á Yisu sœ ndœ kœro tœnœ, azu sœ lima kœsaka lœba nœ endje ga tœ ala awa.

³⁷ Kœndo dœ awa á gbozugo tœ kaga œœ Olive, ayambarœ nœ Yisu ndjoro sœ dœ yanga, œ tetœ kœdonga Ndjaba dœ avwara mbœœœ afá á Yisu mbœœœ á endje wu.

³⁸ Endje sœ lima kœpa adœke: «Kaka Ndjaba to kane ye ga pa gbozugo á tshe na dœ i'iri ye. Kaka kœsœ gee sœ 6a lafo yé moko nœ Ndjaba matœ ye 6a zœ!»

³⁹ Kashe anga Afarisayi á endje sœ lima ugurute ukpulu azunœ, pa fœ Yisu adœke:

«Ayi kœyisœœœ, pa fœ ayambarœ nœ zœ adœke endje sœ koko!»

⁴⁰ Yisu kœgi adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: (Edœ endje kœsœ koko, badja œ ta rawa.»

Iki nœ Yisu mbœœœ Yerusaleme

⁴¹ Lœkœ á Yisu ndo dœ onghonœ yé á wu, tshe ki mbœœœ tœnœ.

⁴² Tshe pa lima adœke: «Uu Yerusaleme, œdœ 6œ kœwu má sœ œœœ á na ndœ kœza kœsœ gee fœ 6œ, œ sœ má dœ œtshonœ waa. Kashe ngœngœœ asœke, œ zatœ ye yiwa tœnœ tœ ala zœ ye.

⁴³ Yé wusœ nœ adœke, bala mbatsha, ayingba zœ œ tœ gbadjadja nœ endje dji 6œ djikpata, œ kpakundœ zœ dje tœ osho ka.

⁴⁴ Endje ndi tshalakpi nœ zœ, œ wo 6œ œdœ agbolo nœ zœ para. Endje katœ anga badja bale ti ga pa anganœ nene, mbœœœ 6œ wuwu lima sœ lœkœ á Ndjaba na ndœ kœti kane zœ ga lafo nene.»

Yisu gœœ azu lœ Tepelo

(Wu 6a tœ Mat 21.12-17; Mar 11.15-19; Yow 2.13-22)

⁴⁵ Manda nœ, Yisu li ga lœ Tepelo, œ tetœ kœgœœœ azu á endje sœ lima kœka œœœ.

⁴⁶ Tshe pa lima fœ endje adœke: «Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: “Anda nœ mœ œ dœ bala anda nœ kœza avwala, kashe 'e fa tœ wutu nœ aayi œngba.”»

⁴⁷ Yisu sœ lima œdœ œœœ kœyisœ œœœ 6a lœ Tepelo. Agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œdœ ndje pe agbozu tshapa azu sœ lima kœpara awa kœwœ she.

⁴⁸ Kashe endje gbœgbœ lima awa nene, gbambanœ nene, azu ndjoro za lima lsu endje djigi ndœ kœdji kolœ she.

20

Tshagbozu nœ Yisu to kpœta a?

(Wu 6a tœ Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

¹ Anga œœ bale, Yisu sœ lima kœyisœ œœœ fœ azu 6a lœ Tepelo, œ sœ lima kœpandœ œtshœ O'œ yœ agbozu tshapa anganga Ndjaba, aayi kœyisœ awa akwa œdœ pe agbozu lkriezia yi kumu endje.

² Endje yu she adœke: «Pandœ nœ fœ 'a ka, tshagbozu nœ zœ to kpœta a? (Edœ ndje dá za gbœgbœ kœmbœœœœ tœnœ fœ 6œ a?»

³ Tshe gi fœ endje adœke: «Emœ ndje, mœ yindœ kœyu 'e dœ anga o'œ bale. 'E pandœ nœ fœ mœ ka:

⁴ Batisimu á Yowane sœ lima kœza tœnœ, to 6a lafo too 6a ndœ azu?»

⁵ Endje tetœ kœsharatœ endje lœ tœ endje adœke: «Edœ a kœpa adœke: “(E to 6a lafo”, tshe pa adœke: “Mbœœœ gadœ á a yiwi lima ndœœ nœ fœ she nene a?”

⁶ Yé œdœ a kpa kœgi adœke: “Ba ndœ azu, azu para œ ve azœ dœ badja yé œ

kæwo azœ mbœrœe endje wusœ nœ adœke Yowane kœdœ lima ayi kœgbara o'o.»

⁷ Yeka á endje kœgi fœ she adœke: «'A wuwusœ uzu á tshe vwa lima she nene.»

⁸ Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «Emœ ndje, mœ pandœ osho á tshagbozu nœ mœ to tœnœ fœ 'e nene.»

Ndœma toro tœ upu nœ ekpe aayi kœdjo kindi

(Wu 6a tœ Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Manda nœ, Yisu tetœ kœpa ndœma toro fœ azu adœke: «Anga uzu lu lima ɔyo vinu ga lœ kindi nœ ye, œ guma o'o uгурutœ ye dœ anga aayi akwa adœke endje djo tshelœ kindinœ yeka á œne kœkurutshelœ ele vinunœ dœ endje, yé œ na ana manda olo ndjoro.

¹⁰ Olo kœkœ ele vinunœ li, tshe vwa anga ayi akwa nœ ye 6a ndœ endjeneke á endje sœ 6a lœ kindi adœke endje vwa œnœ œne œsœ ele ɔyonœ fœ œne. Kashe aayi akwa 6a lœ kindinœ za she œ 6i she œerr, œ gi she tshakane ye gbambanœ.

¹¹ Ayengœ kindi kpa vwa anga angbi ayi akwa, endje kpa za she, œ 6i she œerr, œ gu she, yé œ kpa gi she tshakane ye gbambanœ.

¹² Tshe kpa vwa votœ anga, endje to uku tœ ye yé œ vwi she ga shu.

¹³ Yekane á ayengœ kindinœ kœpa adœke: «Gadœ dá mœ kœmbœrœ a? Mœ vwa gbolo yakoshe nœ mœ á mœ yindœ ye waa, anganœ endje dji she dœ ɔtshœnœ.»

¹⁴ Kashe, kœwu gbolo yakoshe nœ ye kœna tœnœ, aayi kœdjo tshelœ kindi vinunœ tetœ kœpalœtœ endje adœke: «E wu ayi kœsœpœ dœ œrœ manda abanœ dá na asœ; a wo she yeka á kindinœ kœtœ œnœ azœ!»

¹⁵ Endje wuta dœ she lœ kindinœ ga ushu yé œ wo she.

«Ataa, ayengœ kindinœ œ mbœrœ œrœ gadœ tœ endje a?»

¹⁶ Tshe na, œ wo aayi akwanœ para kœkœ, yé œ za akwa kindinœ fœ anga angbi aayi akwa.»

Lœkœ á azu dji o'onœ ataa, endje pa adœke: «'E œ nene, œ mbœrœtœ endje atamœ nene!»

¹⁷ Kashe Yisu mesho ga lœ ala endje, œ pa adœke: «O'o ala mbetinœ asœ yindœ kœpa adœ gade:

“Badja á aayi kœmœ anda za vwi'i, œtœnœ dá te sharagunda?”

¹⁸ Uzu kœ á tshe te ga pa badjanœ asœmœ, tshe kœ ngende ngende, yé tsheneke á badjanœ œ te ga pa ye, œ ndi tshelœ ye krœna ye.»

¹⁹ Aayi kœyisœ awa akwa dœ pe agbozu tshapa anganga Ndjaba para lima awa ndœ kœza she ga lœ kána dœ ɔlœnœ asœmœ,

kashe awa azu dá za lima endje. Gbambanœ nene, endje wu lima sœ nœ adœke Yisu pa ndœma toronœ asœmœ fœ œne.

²⁰ Yé endje tetœ kœvu Yisu. Endje vwa azu á endje sœ kœmatœ endje adœke endje kœdœ azu á endje sœ ndjii fœ she. Azunœ asœmœ sœ lima kœkate kœdji ekpe o'o lœ ama ye yeka á kœgbo awa nœ kœtœ meza pa ye 6a ndœ agbozu tshalakpi œdœ 6a ndœ gbözugo.

²¹ Endje yu she dœ o'o atake: «Ayi kœyisœrœ, 'a wusœ nœ adœke o'o á 6œ sœ kœpa tœnœ yé á sœ kœyisœ nœ sœ dœ awanœ. Bœ sœsœ kœtondœ tshatshu azu nene yé 6œ sœ kœyisœ awa Ndjaba fœ azu lindœ adjapu.

²² Pandœ nœ fœ 'a ka, 'a li kœyœ lapo nœ Sezare ye a, too nene?»

²³ Yisu wusœ ekpe gbetshelœ nœ endje lima, yé œ pa fœ endje adœke:

²⁴ «'E ma anga langere ngendja bale fœ mœ kane. Tshatshu uzu dœ œdœ i'iri dœ dá endje sú ga alanœ a?» Endje gi adœke: «'Enœ Sezare.»

²⁵ Tshe kœpa fœ endje adœke: «Tœnœ dœ mœ! 'E za œrœ nœ Sezare fœ Sezare, œnœ Ndjaba fœ Ndjaba.»

²⁶ Endje lili lima kœgbo she dœ ekperœ lœ o'onœ á tshe pa 6a utshu azu kœ asœmœ nene, kashe endje ka lima tœ ama endje ti ɔsœ tœ o'o á tshe sœ lima kœgi tœnœ, yé œsœ endje yi lima taa.

Kœyu o'o nœ Asadukayi tœ upu nœ kœshe lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Anga Asadukayi na ga ndœ Yisu. Endje dá sœ kœpa adœke kœshe lœ akuzu gugu nene. Endje yu Yisu adœke:

²⁸ «Ayi kœyisœrœ, Moyize su lima awa akwa fœ 'a adœke: “'Edœ uzu kœsœ dœ ayanœ á tshe za yashe á kœzuzu gbolo dœ she nene yé á tshu, œ li adœke ayanœ to yashe koyanœ mbœrœ kœmbœrœ angwa fœ ayanœ á tshe tshu asœmœ.”

²⁹ Andaa, anga aaya lœ yabo bale sœ lima minu dœ bisha (7). Eyanœ to yashe, œ zuzu gbolo dœ she nene, yé œ tshu.

³⁰ Bishanœ to yashe koyanœ yé œ tshu awa bale,

³¹ manda nœ, votœnœ kpa to ndje she, œ tshu ye. Ko atamœ sœmœ œerr endje minu dœ bisha tshu para, anga bale zuzu gbolo dœ she nene.

³² Ba tœ ndœngœlœnœ, yashenœ tshu ndje ye.

³³ Yé ataa, yashenœ asœmœ, lœkœ á akuzu œ kpa she, tshe dœ awo dœ, mbœrœ endje minu dœ bisha kœ to lima she tœ awo endje yema a!»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ba pa ɔshœ asœ, ayashe dœ ayakoshe œ totœ endje ye.

³⁵ Kashe ayakoshe dœ pe ayashe á endje tshu, á Ndjaba wu adœke endje li kœshe lœ akuzu yé á li kœli ga lœ tafo ogo neke á na manda nœ, endje kpa totœ endje nene.

³⁶ Endje kpa tshu nene; gbambancœ nene, endje sœ ƒata aandjelu. Endje kœdœ agbolo nœ Ndjaba mbœrœ á endje she lœ akuzu ye.

³⁷ Moyize pa lima ngbi adœke azu á endje tshu, endje she bala lœ kuzu. Gbambancœ nene, ala mbeti á pa o'o tœ upu nœ ɔyo á owo sœ lima koetshi loœnœ, tshe e lima Gbozu adœke "Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Ndjaba nœ Yakobo."

³⁸ Ndjaba dœdœ Ndjaba nœ akuzu nene, kashe Ndjaba nœ asoro. Gbambancœ nene, azu kœ sœ dœ soro mbœrœ she.»

³⁹ Anga aayi kœyisœ awa akwa za o'o œ pa adœke: «Ayi kœyisœrœ, ƒœ pa o'o nœ zœ dœ otshœnœ.»

⁴⁰ Gbambancœ nene, endje kpa gugu lima dœ awa ndœ kœyu anga o'o nene.

Masiya œdœ Davidi

(Wu ƒa tœ Mat 22.41-45; Mar 12.35-37)

⁴¹ Yisu kœyu endje adœke: «Koto yeka á azu sœ kœpa adœke Masiya kœdœ gbolo nœ Davidi a?»

⁴² Gbambancœ nene, Davidi dœ tœ ye pa ƒa la buku nœ Itshi nœ Ayuda adœke:

"Gbozu Ndjaba pa ƒœ Gbozu nœ mœ adœke, sœ ga ati ga pa kuni mœ œrr

⁴³ adœke mœ fa ayingba zœ ga tshagudi ada zœ yekane."

⁴⁴ Adja Davidi dœ tœ ye sœ kœ'e she Gbozu. Yé dœ mara gadœ dá Masiya kpa fa gbolo nœ Davidi a?»

Yisu yisœ œrœ tœ upu nœ aayi kœyisœ awa akwa

(Wu ƒa tœ Mat 23.1-36; Mar 12.37-40)

⁴⁵ Yisu kœpa ƒœ ayambarœ nœ ye tœ ala azu kœ á endje sœ lima kœdji she adœke:

⁴⁶ «Ala 'e gbœ dœ aayi kœyisœ awa akwa á endje sœ kœro dœ yɔgbœ lœba tœ endje, á endje sœ kœyindœ nœ adœke azu sœ kœbala œne tœ osho á ukpulu azu sœ tœnœ. Endje yi kolœ ndœ kœsœ ga tœ osho á sœ utshunœ lœ Sinagoga dœ pe osho kœsœ nœ agbozu azu lœ angbo.

⁴⁷ Endje sœ kœbili ayashe koya mbœrœ kœyi angwa œrœ tœ endje. Yé œdœ endje kœsœ kœza avwala ƒœ Ndjaba, œndœ endje œ di œrr tœ kœma adœke œne kœdœ otshœ azu. Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ endje.»

21

Kœtorœ nœ anga yashe koya

(Wu ƒa tœ Mar 12.41-44)

¹ Yisu mesho œ wu aayi kœgbœrœ á endje sœ lima kœko ngendja nœ endje ga lœ gbarœ makabo ƒa lœ Tepelo.

² Tshe wu ndje anga yashe koya á tshe dœ ayi oyo, kœko ndje a'eara langere ngendja nœ ye bisha ga zœ.

³ Yé Yisu kœpa adœke: «Adja mœ sœ kœpa ƒœ 'e adœke, yashe koyancœ asœ á tshe dœ ayi oyo dá ko ngendja nœ ye kœropa azu kœ.

⁴ Gbambancœ nene, ngendja á endje ko asœ, endje sœsœ dœ œrœ kœmbœrœ dœ tœnœ nene, kashe œshe, tshe ko ngendja nœ ye kœ á sœ má adœke tshe zi dœ œrœ.»

Yisu pandœ upu nœ kœndi tshelœ Tepelo

(Wu ƒa tœ Mat 24.1-2; Mar 13.1-2)

⁵ Anga azu sœ lima kœpa o'o tœ upu nœ Tepelo, yé œ sœ lima kœpa adœke œ ga waa dœ mara á endje mbœrœ dœ otshœ badja dœ pe œrœ á azu to ƒœ Ndjaba. Kashe Yisu pa adœke:

⁶ «Lœ olo manda nœ, œrœnœ kœ á 'e wu ascœmœ, anga badja bale á kpa sœpe ga pa angancœ œ gu nene. Endje ndi tshelœnœ para kœkœ ye.»

Oyo œdœ œrœ kanga

(Wu ƒa tœ Mat 24.3-8; Mar 13.3-8)

⁷ Yé endje yu she adœke: «Ayi kœyisœrœ, lœkœ gadœ dá œrœnœ ascœmœ œ wuta ndje a, ambará gadœ dá matœ endje ɔlœ á œrœnœ œ mbœrœtœ endje a?»

⁸ Yisu gi adœke: «Ala 'e gbœ, uzu bale fafara 'e nene. Gbambancœ nene, azu ndjoro œ na bala dœ i'iri mœ yé œ pa adœke: "ƒœmœ kœdœ Masiya", yé lœkœnœ li ye! Kashe 'e tete manda endje nene.

⁹ ɔlœ á 'e kœsœ kœdji o'o nœ kœtœ kowo œdœ azu á endje sœ kœoma dœ anga endje, awa zaza 'e nene. Gbambancœ nene, œ li adœke œrœ ataa wuta utshunœ yeka, kashe œ dœdœ damba kœka tshapashœnœ ngœngœnœ asœ dœmœ nene.»

¹⁰ Yé tshe kpa pa ƒœ endje adœke: «Ogo gbozu dœ ogo gbozu œdœ pe ogo dœ ogo œ tœ kowo lœ tœ endje.

¹¹ ɔshœ œ turu tœ osho kœ, yé ekpe kœfa œdœ egerœ ogo œ za osho kœ. ƒœrœ á za awa tœ azu œdœ ambará afá œ matœ endje ƒa lafo.

¹² «Kashe utshu œrœnœ asœke kœ, endje ƒi 'e œ mbœrœ œrœ kanga ƒœ 'e, endje tœ meza pa 'e ƒa lœ Sinagoga, endje ko 'e va ga lœ anda kángga, endje gbotá 'e na tœnœ ƒa utshu agbozugo dœ pe agboro agbozu mangba i'iri mœ.

¹³ Mara œrœ ataa œ za awa ƒœ 'e ndœ kœma o'o tœ upu nœ mœ.

¹⁴ Atamœ, 'e tœtœ lsu 'e tœ mara á 'e pa dœ ngbanga nene.

¹⁵ Gbambancœ nene, mœ to o'o œdœ kœwusœtœ ga lœ 'e dœ mara adœke, anga ayingba 'e bale á tshe li tœ kœshara o'onœ lœ ama 'e too kœvwarœtœ ye tœnœ œ gu nene.

¹⁶ Aaba 'e cædæ aayi 'e, aaya 'e, aayo 'e cædæ anga 'e cæ vaoto 'e, cæ wo ndje anga anga 'e ugurutoe 'e.

¹⁷ Azu kɔ cæ yiangba 'e mbœrœe i'iri mœ,

¹⁸ kashe anga sukumu 'e bale cæ yiwa nene.

¹⁹ 'E shi gbi lœ kœyindœrœe nœ 'e yeka á kœgbo soro neke á ka nene.»

Yisu pandæ upu nœ kœndi tshelœ Yerusaleme

(Wu 6a tœ Mat 24.15-21; Mar 13.14-19)

²⁰ «Lɔkɔ á 'e kœwu adœke aturugu kpa dji ongo Yerusaleme djikpata, 'e wusœ nœ adœke olo kœndi tshelœ ongonœ ndo ye.

²¹ Atamœ, azu á endje sœ 6a lœ ogo Yuda cœ kpa ga pa kaga, endjeneke á endje sœ 6a lœ ongo Yerusaleme cœ wuta ga shu. Azu á endje sœ 6a lœ kindi, endje kpa gu ga lœ ongo nene!

²² Gbambanœ nene, ɔlnœ asœmœ cœ dœ ɔlɔ kœta geda, yekane cœneke á endje pa ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœetœ endje.

²³ Dœ ɔlnœ asœmœ, oyo cœ sœ mbœrœe ayashe má endje sœ dœ nguzu dœ pe endjeneke á endje sœ kœza ɔngo ga lœ ama agbolo. Gbambanœ nene, azu tshelœ ogonœ asœmœ cœ wu egerœe oyo, yé Ndjaba cœ ma ókó nœ ye ga tœ azu.

²⁴ Anga azu cœ tshu kuzu nœ ingiri yakamba, endje ko anga endje gu tœnœ tœ kœfa endje tœ akanga dje lœ angbi ogo kɔ. Angbi azu cœ ndi tshalakpi Yerusaleme kpakpakpa cœrr adœke olo nœ endje ka yekane.»

Kœkwa Gbolo nœ uzu

(Wu 6a tœ Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)

²⁵ «Ambárá cœrœ cœ matœ endje 6a la ɔlɔ, 6a la yapu cædœ 6a la angerepe. Yé 6a pa ɔshɔ, azu lœ angbi ogo para cœ sœ dœ awa, tshama ungu kota dœ lokonœ cœ za ndje awa fœ endje.

²⁶ Azu cœ tshu dœ awa lɔkɔ á endje gbe dœ cœrœ á mbœrœe bala tœ endje pa ɔshɔ kɔ, mbœrœe gbɔgbɔ nœ tshalafo cœ turu.

²⁷ Dœ tœnœ ataa, endje wu Gbolo nœ uzu á tshe kwa lœ ondoro dœ gbɔgbɔ kɔ cædœ lœ mokɔ.

²⁸ Lɔkɔ á cœrœ ata kœtetœ kœmbœrœetœ nœ, 'e shi gbi yé cœ kpa sœ dœ gbɔgbɔ mbœrœe olo nœ kœwuta 'e lœ ekperœ ndo ye.»

²⁹ Manda nœ, Yisu pa ndœma toro fœ endje adœke: «'E wu ɔyo fige asœ dœ pe anga ɔyo para:

³⁰ Lɔkɔ á 'e kœwu adœke kakonœ tetœ kœta tœnœ, 'e wusœ nœ adœke olo ungu yavuru ndo ye.

³¹ Awa bale ndje, ɔlɔ á 'e kœsœ kœwu cœrœ ata kœwuta tœnœ, 'e wusœ nœ adœke Ogo gbozu nœ Ndjaba ndo ye.

³² Dœ adjapu, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke azu nœ tshakpesheke cœ ka kɔ nene, yeka á cœrœ asœke cœ mbœrœetœ endje.

³³ Tshalafo dœ tshapa ɔshɔ cœ ro ye, kashe o'o ama mœ cœ ro nene.»

Kœsœ dœ gbɔdjela

³⁴ «Ala 'e gbɔ, 'e ndindi lɔsu 'e dœ upu nœ kœmbœrœe angbo, dœ kœndjo ipi cœrr adœke cœ mbœrœe 'e too mbœrœe oyo nœ tshapashɔ asœ nene, adœke olonœ asœmœ kœwuwuta ga tœ 'e ngbangi

³⁵ 6ata úkú dá endje gi nene. Gbambanœ nene, cœ wuta ga tœ azu tshapashɔ para.

³⁶ Kashe ala 'e gbɔ, 'e za avwala ɔlɔ dœ ɔlɔ mbœrœe á kœsœ dœ gbɔgbɔ nœ kœwuta lœ cœrœnœ kɔ á na bala, yeka á 'e kœli kœka ga utshu Gbolo nœ uzu.»

³⁷ Dœ ɔlɔ, Yisu sœ lima kœyisœ cœrœ 6a lœ Tepelo, kashe dœ butsha, tshe na kœlo 6a pa kaga á i'irinœ kœdœ kaga ɔyo Olive.

³⁸ Yeka á dœ amazi, á azu cœ na ga ndœ ye 6a lœ Tepelo mbœrœe kœdji she.

22

Kœvwarandœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yow 11.45-53)

¹ Egerœe angbo nœ kœzi mapa á susuku nene á endje e i'irinœ Pake asœmœ, ndo lima ye.

² Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe aayi kœyisœ awa akwa sœ lima kœpara awa ndœ kœwo Yisu, kashe endje sœ lima kœkpa awa azu.

³ Yé Satana li lima ga tœ lɔsu Yudasi Isikariote, á tshe kœdœ lima bale lœ andjokpa dœ bishanœ asœmœ.

⁴ Tshe na ndœ kœvwarandœ o'o dœ agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu tshapa aayi kœgbɔndœ Tepelonœ, yé cœ pa o'o dœ endje pa mara kœza Yisu yo cœrœ fœ endje.

⁵ Endje sœ dœ yanga yé cœ pa fœ she adœke œne ko ngendja fœ she.

⁶ Yudasi yindœ nœ yé cœ tetœ kœpara awa á sœ tœ ɔtshɔnœ mbœrœe kœza she yaa fœ endje adœke azu kœwuwusœ nœ nene.

Ayambarœ guma osho kœzirœ angbo Pake

(Wu 6a tœ Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yow 13.21-30)

⁷ Lɔkɔ angbo nœ mapa á susuku nene ndo, yé cœ li adœke endje wo aaya apata á kœzi pa angbonœ asœmœ.

⁸ Yisu kœvwa Apetro dœ Yowane adœke: «'E na dœ cœ fa kœzirœ Pakenœ fœ aœze, yeka á a kœzi.»

⁹ Yé endje kœyu Yisu adœke: «Bœ yindœ nœ adœke 'a na kœfa kœzirœnœ 6ata a?»

¹⁰ Á tshe kœgi fœ endje adœke: «Kœli 'e ga lœ ongonœ, 'e togba dœ anga yakoshe dœ

lɔsú ungu lœ kumu ye. 'E te manda ye gu tœnœ ga tœ anda á tshe li,

¹¹ Yé 'e pa fœ ayengɔ andanœ adœke: "Ayi kœyisœrœ yu 6œ adœke osho á œne zi kœzirœ angbo Pake dœ ayambarœ nœ œne sœ kpœta a?"

¹² Yé tshe yisœ anga gbɔshɔ 6a lafo, á endje guma dœ œrœ kɔ lœnœ; 'e fa kœzirœ angbonœ kpœtœmœ.»

¹³ Endje na œ gbɔ œrœ kɔ 6ata á tshe pa má tœnœ fœ endje, yé œ fa kœzirœ Pakenœ kpœtœmœ.

Kœzirœ Pake nœ Gbozu dœ ayambarœ

(Wu 6a tœ Mat 26.26-30; Mar 14.22-26;

1Ko 11.23-25)

¹⁴ Lɔndɔ á ada ɔɔ kœzirœ li ye, Yisu sœ ga indiri ndaba kœzirœ awa bale dœ aayi awwa nœ ye.

¹⁵ Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Adja mœ yindœ kœzi Pake asœ dœ 'e utshu kœwu oyo nœ mœ.

¹⁶ Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, mœ kpa zi anganœ nene œrrr ga tœ ɔɔ á mbœrœ bala tœ endje 6a lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.»

¹⁷ Yé tshe za kopo, œ donga Ndjaba yé á pa adœke: «'E za œ su tshelœnœ tœ 'e.

¹⁸ Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa fœ 'e ataa: Mœ kpa ndjo vinu nene œrrr ga tœ lœkɔ á Ogo gbozu nœ Ndjaba œ ma bala tœ endje.»

¹⁹ Manda nœ, tshe kœza mapa œ donga Ndjaba, œ kavwa tshelœnœ yé œ kœkurutshelœ nœ tœ endje dœ kœpa adœke: «Asœ kœdœ undu mœ dá mœ to fœ 'e asœ. 'E mbœrœ ataa á kœgbe bala dœ mœ.»

²⁰ Kolœnœ ataa, tshe za kopo manda kœzirœ, á pa adœke: «Yashi asœ kœdœ tafo ayo lœ indji mœ á tu mbœrœ 'e.»

²¹ Kashe 'e wu kane: Kane uzu á tshe sœ kœza mœ yɔ œrœ, za kœzirœ pa ndaba awa bale dœ mœ kpœke.

²² Gbambanœ nene, Gbolo nœ uzu œ gu 6ata á Ndjaba pa lima tœnœ. Kashe oyo nœ uzu á tshe za she yɔ œrœ!

²³ Yé endje tetœ kœyutœ endje lœ tœ endje adœke uzu dœ ugurutœ endje dá yindœ kœmbœrœ œrœ ataa.

Lœ ugurutœ ayambarœ, œdœ dá ropa anganœ a?

(Wu 6a tœ Mat 18.1; Luk 20.25-28; Mar 9.34; 10.42-45)

²⁴ Endje tetœ kœgbugburutshelœ o'o lœ tœ endje mbœrœ kœwusœ uzu á tshe ropa anganœ.

²⁵ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Agbozugo tshapa angbi ogo sœ kœmbœrœ akwa nœ endje dœ gbɔgbɔ, yé endjeneke á endje sœ kœgbɔndœ ogo yi 6alima ndœ nœ adœke azu e œne "tsho azu".

²⁶ Tœ 'e, 'e mbœmbœrœ œnœ 'e ata nene, kashe œ li adœke tsheneke ugurutœ 'e á tshe ropa 'e, tshe sœ 6ata rodonga, yé œ li adœke tsheneke á tshe sœ tœ gbozu, tshe sœ 6ata ayi akwa.

²⁷ Yé ataa, œdœ dá ropa anganœ a? Uzu neke á tshe sœ pa ndaba too tsheneke á tshe sœ kœko kœzirœ fœ azu a? Œ dœdœdœ uzu á tshe sœ pa ndaba nene a? Kashe tœ mœ, mœ sœ ugurutœ 'e 6ata uzu kœmbœrœ akwa fœ 'e.

²⁸ «'E kœdœ azu á 'e kaka lima tœ mœ ti nene lœkɔ á mœ li lima ga lœ kœwu lœsu.

²⁹ Yé œmœ, mœ za akwa ogo gbozu fœ 'e 6ata á Aba mœ za ndje lima fœ mœ.

³⁰ Ataa, 'e zi bala œrœ œ ndjorœ pa ndaba dœ mœ awa bale 6a lœ Ogo gbozu nœ mœ, yé 'e sœ ndje bala ga pa ngande tshagbozu mbœrœ kœwa ngbanga nœ mara ndjokpa dœ bisha lœ ogo Israyele.»

Yisu pa fœ Petro adœke tshe 'ea œne zœ

(Wu 6a tœ Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yow 13.36-38)

³¹ Gbozu pa fœ Shimu adœke: «Shimu, Shimu, Satana esho ndœ gbɔgbɔ adœke œne pe tshelœ 'e 6ata á endje pe tshelœ indji ble.

³² Kashe œmœ, mœ za avwala tœ upu nœ zœ mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ zœ kœ kaka nene. Yé œ6œ, lœkɔ á 6œ kœkwatœ zœ, 6œ to gbɔgbɔ fœ aaya zœ.»

³³ Petro pa fœ she adœke: «Gbozu, œdœ lœ kánga œdœ lœ kuzu, mœ yindœ nœ adœke mœ li, too mœ tshu dœ 6œ awa bale.»

³⁴ Yisu gi adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 6œ ngbi, Petro, utshunœ adœke kɔngato ki, 6œ 'ea mœ awa votɔ adœke 6œ wuwusœ mœ nene.»

³⁵ Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Lœkɔ á mœ vwa lima 'e, œdœ ngendja, œdœ ngbade, œdœ œrœ ada, 'e zaza lima œrœ bale nene. Atamœ 'e sœsœ lima dœ œrœ nene a?» Endje gi adœke: «'A sœ lima dœ œrœ zœ.»

³⁶ Tshe pa fœ endje adœke: «Kashe ngɔngɔ asœ, uzu á tshe kœsœ dœ ngendja, tshe za; awa bale ndje mbœrœ uzu á tshe sœ dœ ngbade. Yé tsheneke á tshe gugu dœ ingiri yakamba nene, tshe ka yɔgbɔdɔ lœba nœ ye dœ œ yɔ dœ anganœ bale.

³⁷ Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa ngbi fœ 'e, œ li adœke o'o á endje sú 6ala buku nœ Ndjaba mbœrœtœ endje ga tœ mœ liakanœ: Endje di she ga ugurutœ aayi kœmbœrœ ngbindirœ. Dœ tœnœ ataa, o'o á endje pa lima tœ upu nœ mœ, œ mbœrœtœ endje ye.»

³⁸ Endje kœpa adœke: «Gbozu, ingiri yakamba bisha dœke». Tshe kœgi fœ endje adœke: «Œ li ye».

Yisu za avwala 6a pa kaga yɔ Olive

(Wu 6a tœ Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)

³⁹ Yisu wuta œ ro ga pa kaga ɔyɔ Olive b̄ata á tshe ro 6a lima, yé ayambarœ nœ ye na manda ye.

⁴⁰ Lɔndɔ á tshe yi kumu ye 6a zœ, tshe pa fœ endje adœke: «'E za avwala nœ 'e fœ Ndjaba adœke 'e kœlili ga lœ kœbili osho nœ Satana nene.»

⁴¹ Manda nœ, tshe gitœ ye zara tœ endje, œ gote dœ koda ye yé œ tetœ kœza avwala fœ Ndjaba adœke:

⁴² «Aba, œdœ 6œ kœyindœ nœ, 6œ mbœrœ adœke yashi oyonœ asœke gitœ ye utshu mœ ye. Mbœmbœrœ œrœ á mœ yindœ nœ nene, kashe mbœrœ œrœ á 6œ yindœ nœ.»

[
⁴³ Ataa, anga andjelu to 6a lafo œ wuta ga ndœ ye mbœrœ kœto gbɔgbɔ fœ she.

⁴⁴ Lɔsu ye su lima dœ oyo, tshe kpa za avwala ga pa nœ ga pa nœ fœ Ndjaba, yé ili sara tœ ye tea tea ga tœ ɔshɔ b̄ata indji.]

⁴⁵ Manda kœza avwalanœ, Yisu áalafœ œ ga ndœ ayambarœ nœ ye œ gbɔ endje, endje mœ œ lo ye.

⁴⁶ Tshe pa fœ endje adœke: «Koto o! 'E lo ye a? 'E áalafœ yé œ za avwala fœ Ndjaba adœke 'e lili ga lœ kœwu lɔsu nœ Satana nene.»

Kœtepa Yisu

(*Wu 6a tœ Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Yow 18.3-11*)

⁴⁷ Tshe sœpe damba kœpa o'o trale atake, ukpulu azu kœyi kumu endje. Anga bale ugurutœ andjokpa dœ bishanœ asœmœ á 'iri ye kœdœ lima Yudasi, te utshu endje. Tshe na ndoo dœ Yisu ndœ kœbala she dœ kœuru tshelœ utu ye.

⁴⁸ Kashe Yisu pa fœ she adœke: «Yudasi, 6œ za Gbolo nœ uzu fœ anghi azu lœ awa nœ kœuru tshelœ utu ye a?»

⁴⁹ Lɔkɔ á azu á endje ro tœ awanœ dœ Yisu wu lima œrœ á yindœ kœmbœrœtœ endje, endje yu she adœke: «Gbozu, 'a nga koshe dœ endje dœ ingiri yakamba a?»

⁵⁰ Yé anga bale ugurutœ endje gbota ingiri yakamba nœ ye, œ de ayi akwa nœ egerœ ngangã Ndjaba, á wa utu ye dja ga pa kuni ndja tœnœ ye.

⁵¹ Kashe Yisu pa adœke: «'E katœ nœ dœ endje mbœrœ œrœ á endje yindœ nœ.» Á za utu ye tɔ ga ngbanœ.

⁵² Manda nœ, Yisu pa fœ azu á endje na lima kœza she, agbozu tshapa anganga Ndjaba, agbozu tshapa azu á endje gb̄andœ Tepelo dœ pe agbozu Ikriزيا ayuda adœke: «'E na dœ ingiri yakamba dœ pe ndindi ɔyɔ ndœ mœ b̄ata œmœ kœdœ ayi angba a?»

⁵³ ɔb̄ dœ ɔb̄ á mœ sœ lima dœ 'e lœ Tepelo, 'e tuturutœ mœ nene. Kashe nḡnḡ asœke kœdœ olo nœ 'e œdœ gbɔgbɔ akwa nœ aayi butshɔ.»

Petro 'ea Yisu

(*Wu 6a tœ Mat 26.57-58,69-75; Mar 14.53-54,66-72; Yow 18.12-18,25-27*)

⁵⁴ Endje za Yisu, œ gu dœ she 6a lœ anda nœ egerœ ngangã Ndjaba. Petro sœ lima kœna manda endje lœ ingirinœ.

⁵⁵ Bata á endje ngbɔ lima egerœ owo ga lœ gbagba á ngb̄tœ endje ga indirinœ, Petro na œ sœ ga ugurutœ endje.

⁵⁶ Anga yashe akwanœ bale wu she kœsœ ga indiri owonœ, tshe shokɔ she yé œ pa adœke: «Uzu asœ 6a e sœ ndje lima dœ she awa bale.»

⁵⁷ Kashe Petro 'eatœ ye, œ pa adœke: «Yashe, mœ wuwusœ ye nene.»

⁵⁸ Teasho manda nœ, anga uzu kpa wu she, œ pa adœke: «'E 6œ ndje kœdœ uzu nœ endje.» Petro gi adœke: «'E œ, œ dœdœ mœ nene.»

⁵⁹ Ga pa œrœ noé ada ɔb̄ bale manda nœ, anga uzu kpa shi kɔdɔ dœ o'onœ adœke: «Adja upu, uzu asœ 6a e sœ lima dœ she awa bale; ga panœ dœmœ, œshe kœdœ uzu Galilayi.»

⁶⁰ Petro kœgi adœke: «Mœ wuwusœ o'o á 6œ yindœ kœpa tœnœ asœmœ nene.» Petœ œsœnœ á tshe sœ lima pe kœpa o'o lœma ye, trale kɔngato kœki.

⁶¹ Gbozu fatœ ye œ tondœ Petro, yé Petro kœge dœ o'o á Gbozu pa lima fœ she adœke: «Utshunœ adœke kɔngato ki, 6œ 'ea mœ awa voto.»

⁶² Petro wuta yé œ tetœ iki tshuru tshuru tshuru.

Azu gu Yisu œ bi she

(*Wu 6a tœ Mat 26.67-68; Mar 14.65*)

⁶³ Ayakoshe á endje sœ lima kœsœ indiri Yisu, te tœ kœmɔ she dœ pe kœfi she.

⁶⁴ Endje i tshatshu ye ga tœnœ dœ lœba á sœ kœyu she adœke: «Ma adœke œb̄œ kœdœ ayi kœgb̄ara o'o! Uzu dœ dá bi 6œ a?»

⁶⁵ Yé endje sœ ndje lima kœgu she dœ ekpe o'o waa.

Yisu 6a utshu egerœ angb̄tœ kœwa ng-banga

(*Wu 6a tœ Mat 26.59-66; Mar 14.55-64; Yow 18.19-24*)

⁶⁶ Lɔkɔ á osho kɔrɔ, agbɔ Ayuda, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ aayi kœyisœ awa akwa ngb̄tœ endje ga tœnœ, yé œ na dœ Yisu 6a tœ egerœ angb̄tœ kœwa ng-banga nœ endje.

⁶⁷ Endje pa fœ she adœke: «'E dœ 6œ kœdœ Masiya, pandœ nœ fœ 'a.» Yisu gi fœ endje adœke: «'E dœ mœ kœpandœ nœ fœ 'e, 'e yindœ nœ ga ndœ mœ nene;

⁶⁸ yé œdœ mœ kœyu 'o, 'e gi o'o fœ mœ nene.

⁶⁹ Kashe nḡnḡ asœ, Gbolo nœ uzu œ sœ ga tœ kuni Ndjaba nœ gbagbɔ.»

⁷⁰ Endje para kɔkɔ yu adɔeke: «Ɛbɔe kɔedɔe Gbolo nɔe Ndjaba a?» Tshe kɔegi fɔe endje adɔeke: «E'e dɔe tɔe 'e 'e sɔe kɔepa tɔenɔe adɔeke, ɔemɔe kɔedɔe Gbolo nɔe ye.»

⁷¹ Endje kɔepa adɔeke: «Ádádá kɔegbe dɔe anga timu kpa gugu nene! Gbambanɔe nene, azɔe dɔe tɔe azɔe a dji o'onɔe lɔe adja ama ye dɔe tɔe ye!»

23

Endje na dɔe Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tɔe Mat 27.2,11-14; Mar 15.1-5; Yow 18.28-38)

¹ Azu para á endje sɔe lima tɔe ɔesɔe egerɔe angbɔtɔenɔe áalafo yé ɔe na dɔe she 6a utshu Pilato.

² Endje tetɔe kɔetɔ meza pa ye dɔe o'onɔe adɔeke: «'A gbɔ yakoshe asɔe, tshe sɔe kɔedjingili tshelɔe kumu azu ogo nɔe azɔe: Tshe sɔe kɔepakata azu ndɔe kɔeyɔ lapo nɔe Sezare, tshe sɔe kɔepa adɔeke ɔene kɔedɔe Masiya, ɔene ndje kɔedɔe gbozugo.»

³ Pilato kɔeyu she adɔeke: «Ɛbɔe kɔedɔe gbozugo nɔe Ayudanɔe a?» Yisu kɔegi fɔe she adɔeke: «Ɛbɔe dá sɔe kɔepa ataa.»

⁴ Pilato pa fɔe agbozu tshapa anganga Ndjaba dɔe pe ukpulu azunɔe á endje na lima adɔeke: «Mɔe wuwusɔe anga o'o á li adɔeke mɔe wa ɔgbɔ ngbanga ga tɔe yakoshe asɔe liaka nɔe nene.»

⁵ Kashe endje shi kɔdɔɔ adɔeke: «Tshe sɔe kɔedjingili tshelɔe kumu azu dɔe kɔeyisɔe ɔerɔe adɔeke azu oma lakpi. Tshe tetɔe nɔe lɔe ogo Galilayi, lɔe ogo Yuda ɔerɔrɔ á wuta dɔe tɔenɔe 6a ke asɔeke.»

Endje na dɔe Yisu 6a utshu Erode

⁶ Manda kɔedji endje, Pilato kɔeyu endje adɔeke: «Yakoshe asɔe kɔedɔe uzu Galilayi a?»

⁷ Yé endje yindɔe nɔe ngbi adɔeke ɔeshe kɔedɔe uzu Galilayi. Kɔedji adɔeke Yisu kɔedɔe uzu ogo á Erode kɔedɔe gbozunɔe, tshe vwa she ga ndɔe Erode, mbɔerɔe lɔe olo asɔemɔe tshe na lima kɔemɔe ga lɔe Yerusaleme.

⁸ Kɔewu Yisu atake, Erode sɔe dɔe yanga tɔpanɔe kpuru. Gbambanɔe nene, tshe sɔe lima kolɔe kɔedjindɔe ɔetrɔe ye, yé ɔe sɔe dɔe ogo kɔewu she. Tshe sɔe lima kɔegbe adɔeke Yisu ɔe mbɔerɔe anga afá dɔe ala ɔene zɔe.

⁹ Tshe yu she dɔe o'o ga pa nɔe ga pa nɔe, kashe Yisu gigi 'o bale fɔe she nene.

¹⁰ Agbozu tshapa anganga Ndjaba dɔe pe aayi kɔeyisɔe awa akwa sɔe lima kɔetɔ meza pa ye dɔe agbɔ.

¹¹ Erode dɔe pe aturugu nɔe ye te lima tɔe kɔemɔ Yisu, ɔe sɔe lima kɔegu ɔesɔe ye. Endje verɔe ɔtshɔ lɔeba á ga waa ga tɔe ye, yé ɔe gi she fɔe Pilato.

¹² Pe dɔe ɔlanɔe asɔemɔe, Erode ɔedɔe Pilato á endje sɔe lima kɔeyiangbatɔe endje utshunɔe, tetɔe kɔeyindɔetɔe endje ye.

Pilato wa ngbanga nɔe kuzu ga tɔe Yisu
(Wu 6a tɔe Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yow 18.39-19.16)

¹³ Pilato kpa e agbozu tshapa anganga Ndjaba, agbozugo dɔe pe azu ogo kɔ,

¹⁴ yé á kɔepa fɔe endje adɔeke: «'E na dɔe yakoshe asɔe fɔe mɔe 6ata uzu á tshe sɔe kɔedjingili tshelɔe kumu azu tɔe awa á sɔe ndjii, kashe ɔemɔe á mɔe yu she utshu 'e, mɔe gbɔgbɔ anga ɔerɔe á li adɔeke mɔe wa ɔgbɔ ngbanga ga tɔe ye liakanɔe ugururɔe o'o á 'e tɔ meza pa ye ndɔenɔe nene.

¹⁵ Gbozu Erode gbɔgbɔ ndje she dɔe ekpe 'o nene, yeka á gi she fɔe azɔe gamɔe asɔeke. Mbɔerɔe tɔenɔe ataa, anga ɔerɔe á tshe mbɔerɔe á li dɔe kuzu gugu bale nene.

¹⁶ Ataa, mɔe sɔ kolɔe she dɔe ndjapa, ɔe za awa fɔe she ye.» [

¹⁷ Lɔkɔ angbo nɔe Pake bale dɔe bale, Pilato sɔe 6alima kɔevwara anga uzu bale lɔe anda kánga.]

¹⁸ Endje tetɔe kɔetarawa para kɔkɔ adɔeke: «Wɔ uzunɔe asɔemɔe ye! Ɛ katɔe Barabase fɔe 'a!»

¹⁹ Endje za lima Barabase ga lɔe anda kánga mbɔerɔe anga kɔeoma dɔe o'o á wuta lima lɔe ongbo, á tshe wo lima uzu lɔe nɔe.

²⁰ Pilato kpa yu ndje dɔe gbetshelɔe adɔeke ɔene katɔe Yisu.

²¹ Kashe endje tara rawa adɔeke: «Tshe tshu pa kurushi, tshe tshu pa kurushi!»

²² Tɔe votɔnɔe, tshe kɔepa fɔe endje adɔeke: «Ekperɔe gadɔe á yakoshe asɔe mbɔerɔe a? Mɔe gbɔgbɔ anga ɔerɔe bale á tshe mbɔerɔe á li adɔeke tshe tshu nene. Mɔe yindɔe kɔebi kolɔe she, yé ɔe za awa fɔe she.»

²³ Kashe endje sɔe kolɔe kɔeta rawa dɔe agbɔ adɔeke tshe tshu pa kurushi, yé rawa nɔe endje sɔe kolɔe kɔegerɔe tɔenɔe.

²⁴ Yé Pilato kɔewa 6ata á endje yɔndɔe nɔe asɔemɔe.

²⁵ Tshe kɔekatɔe uzu á tshe za she vwi ga lɔe anda kánga mbɔerɔe kɔeoma dɔe 'o ɔedɔe mbɔerɔe kɔewo uzu, yé á endje sɔe lima kɔeyɔndɔe ye. Kashe tshe pa adɔeke endje mbɔerɔe dɔe Yisu 6ata á endje yindɔe nɔe.

Ba tɔe awa kurushi

(Wu 6a tɔe Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yow 19.17-27)

²⁶ Bata á aturugu sɔe lima kɔena dɔe Yisu, endje togba dɔe anga uzu bale á i'iri ye kɔedɔe Shimu, uzu tshalakpi Sirene. Tshe to lima 6a lɔe kindi á sɔe kɔegu tɔenɔe yé endje za she dɔe ɔgbɔ, ɔe za kurushinɔe ga pa kanga ye adɔeke tshe za manda Yisu.

²⁷ Ukpulu azu yaba yaba sɔe lima kɔena manda ye. Endje ngbɔ lima dɔe anga ayashe á endje sɔe lima kɔeda okoro endje, á sɔe lima kɔeditshelɔeama endje tɔe upu nɔe ye.

²⁸ Yisu kɔefatɔe ye ga ndɔe endje á kɔepa fɔe endje adɔeke: «Ayashe Yerusaleme, 'e kiki

mœ nene! Kashe 'e kitœ 'e dœ tœ 'e dœ pe agbolo nœ 'e!

²⁹ Gbambanœ nene, lœkœnœ ndo á endje pa adœke: "Yanga nœ ayashe mara, dœ endjeneke á endje zuzu damba nene, dœ endjeneke á endje zaza damba œngo ga lœ ama agbolo nene asœmœ!"

³⁰ Azu œ tetœ kœpa fœ kaga adœke: "Te ga pa 'a' yé œ pa fœ koto adœke: "Ko 'a yiwa tœnœ!"

³¹ Gbambanœ nene, œdœ endje kœmbœrœ atake ga tœ tungboyu œyo, endje mbœrœ kotoo tœ œœ œyo a?"

³² Endje na ndje lima dœ anga aayi ngbindirœ bisha adœke endje wo endje awa bale dœ Yisu.

Endje kuru Yisu ga pa kurushi

(Wu 6a tœ Mat 27.33-34; Mar 15.22-32)

³³ Kœwuta endje ga tœ osho má endje e tœnœ adœke: «Gbayashi kœœ», endje kuru Yisu ga pa kurushi dœ pe aayi ngbindirœ asœmœ bisha, anga ga pa kuni anga ga pa gele.

³⁴ Yé Yisu pa adœke: «Aba, djerœndœ ekperœ nœ endje gbambanœ nene, endje wuwusœ œrœ á endje sœ kœmbœrœ tœnœ nene.» Yé endje ta wuka pa lœba nœ Yisu, œ kurutshelœ nœ tœ endje ye.

³⁵ Azu ndjoro ka lima 6a zœ yé œ sœ kœwuta tœnœ. Agbozu ayudancœ tetœ kœmœ she, œ pa adœke: «Tshe she lima anga azu. Œdœ tshe kœdœ adja Masiya á Ndjaba ke she asœmœ, kaka tshe shetœ ye dœ tœ ye!»

³⁶ Aturugu mœ ndje lima she. Endje na lima ndoo dœ she, œ za ikpi vinu fœ she,

³⁷ yé œ pa adœke: «Œdœ 6œ kœdœ gbuzugo nœ Ayuda, shetœ zœ dœ tœ zœ.»

³⁸ Endje su ndje lima mbeti á 6i ga tœ kumu kurushinœ adœke: «Uzunœ asœke kœdœ gbuzugo nœ Ayuda.»

³⁹ Anga ayi ngbindirœnœ bale á endje kuru she ga pa kurushi tetœ kœgu she, œ pa adœke: «Œ dœdœ 6œ kœdœ Masiya nene a? She tœ zœ dœ tœ zœ œ she ndje a'a!»

⁴⁰ Kashe anga gbagbara she yé œ pa adœke: «Bœ kpa awa Ndjaba nene a? Œrœ á endje mbœrœ fœ azœ, œtœnœ dá endje mbœrœ ndje fœ she!

⁴¹ Tœ azœ, djofelenœ asœ li dœ azœ; gbambanœ nene, œneke á a gbœ kœdœ œrœ tshangba œneke á a mbœrœ. Kashe œshe, tshe mbœmbœrœ ekperœ teasho nene.»

⁴² Manda nœ, tshe pa fœ Yisu adœke: «Yisu, gbe dœ mœ lœkœ á 6œ kwa bala tœ zœ kœmbœrœ akwa gbozu nœ zœ kane.»

⁴³ Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 6œ dœ adjapu adœke, kpesheke, 6œ sœ dœ mœ awa bale 6a lœ Paradizo.»

Kuzu Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yow 19.28-30)

⁴⁴ Œ na kœwuta ndoo dœ kakpi œlœ, osho bu kporokoto pa œshœ djigi œerr ga tœ ada œlœ votœ manda kakpi œlœ,

⁴⁵ œlœ kpa tata nene. Yé egerœ lœba á endje du 6a scœnda Tepelo asœmœ suru tshelœtœ ye bisha.

⁴⁶ Yisu ta rawa dœ œgbœ yé œ pa adœke: «Aba, mœ katœ ishiri mœ ga tshakane zœ.» Manda kœpa o'onœ asœke, ngbewo tshe tshu ye.

⁴⁷ Kœwuta œrœ kœ á mbœrœ lima tœ endje, gbozu tshapa aturugu Roma donga Ndjaba, œ pa adœke: «Œkporo o'o, yakoshe asœke kœdœ uzu á tshe sœ ndjii.»

⁴⁸ Yé azu ndjoro á endje ngbœba lima tœ endje kpœtœmœ, wu œrœnœ á mbœrœ lima tœ endje asœmœ, yé œ fatœ endje gu tœnœ dœ kœda okoro endje dœ oyo.

⁴⁹ Aayi kœna manda Yisu para kœkœ, dœ pe ayashe á endje to lima dœ she 6a lœ ogo Galilayi, ka lima zara á sœ kœtœndœ œrœnœ kœ á sœ lima kœmbœrœtœ endje asœmœ.

Endje shi oko Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yow 19.38-42)

⁵⁰ Anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Yozefu, anga ayi kœwa ngbanga nœ Ayuda, tshe kœdœ lima œtshœ uzu, uzu á tshe sœ ndjii.

⁵¹ Uzu tshalakpi Arimateyo, tshe za lima lœsu ye djigi kœkate dœ lœkœ á Ndjaba œ tetœ kœmbœrœ akwa tshagbozu nœ ye. Tshe wvara lima tœ ye tœ ngbanganœ á endje wa ga tœ Yisu dœ pe œrœnœ á endje mbœrœ ga tœ ye asœmœ.

⁵² Tshe na ga ndœ Pilato kœyu she adœke, œne za oko Yisu.

⁵³ Yé tshe na œ i oko Yisu tœ kurushi ga ati, œ vwele dœ imbi lœba yé œ na kœshi tœnœ 6a lœ kudu á endje dji lœ badja. Endje shishi lima anga uzu bale ga lœ kudunœ asœmœ nene.

⁵⁴ Tœnœ kœdœ lima olo bale utshu sabata, olo kœguma œrœ yé lœkœnœ asœmœ ndo lima ye.

⁵⁵ Ayashe á endje to lima dœ Yisu 6a lœ ogo Galilayi asœmœ, na lima awa bale dœ Yozefu. Endje na lima kœwuta kudunœ yé œ wu mara á endje shi dœ oko Yisu ga lœnœ.

⁵⁶ Manda nœ, endje gu ga manda endje, œ guma kada dœ pe yombo ndœ kœna kœdja ga tœ kote Yisu.

Dœ lœkœ sabata, endje yatœ endje liaka œneke á awa akwa pa tœnœ.

24

Yisu she lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yow 20.1-10)

¹ Dœ œlœ yenga lœ gurutsha, ayashenœ ro ga pa udu dœ yombœnœ á endje guma lima asœmœ.

² Kœwuta endje 6a zœ, endje gbœ adœke endje wviri egerœ badjanœ tœ ama kudunœ ye.

³ Endje li 6a lœ kudunœ 6a zœ, kashe endje gbœgbœ lima oko Gbozu Yisu nene.

⁴ Uvuru endje i gara, yé trale endje wu azu bisha á endje verœ lœba á tshiitshi, endje ka ndoo dœ endje.

⁵ Awa za endje, endje kœtra kumu endje ga ati, yé azu asœmœ kœyu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e sœ kœpara uzu á tshe sœ dœ soro ugurutœ akuzu a?»

⁶ Tshe sœsœ kpœke nene, kashe tshe she ye. 'E gbe dœ o'ó á tshe pa lima fœ 'e lœkœ á tshe sœpe lima 6a lœ Galilayi kane.

⁷ Tshe pa lima adœke: «E li adœke endje za Gbolo nœ uzu ga tshakane ekpe azu, endje wo she 6a pa kurushi, yé manda olo voto, tshe she lœ akuzu ye.»

⁸ Ataa, œndœ o'onœ á Yisu pa lima asœmœ kœte lœ ayashenœ asœmœ,

⁹ endje tœ 6a pa udu 6a zœ, œ gu œ pandœ o'onœ kœ fœ ayambarœndœ ndjokpa dœ bale asœmœ dœ pe udu endje kœ.

¹⁰ Ayashenœ lima kœdœ: Mareya uzu Magadala, Jane œdœ Mareya ayi Jake. Anga angbi ayashe á endje ro lima awa bale dœ endje mi ndje ndœ nœ fœ aayi avwa.

¹¹ Aayi avwanœ gbe lima œne endje adœke o'onœ á endje pa asœmœ kœdœ o'ó nœ ayi iyi, yé endje yi yi lima ndœ nœ ga tœ ayashenœ nene.

¹² Petro áafo, œ kpa ga pa udunœ 6a zœ, œ ti, œ wu kolœ a'eara imbi ndœma lœba. E gu ga ndœ ye, yé œ tetœ kœkitœ œsœ œrœ á mbœrœ tœ endje asœmœ.

Yisu matœ ye fœ azu bisha tœ awa Emawuse

(Wu 6a tœ Mar 16.12-13)

¹³ Kolœ dœ lœkœnœ asœmœ, anga azu bisha ugurutœ endje na lima ga lakpi Emawuse. Kœto lœ Yerusalemœ œrrr ga lœ Emawuse, endje mbœrœ ada œlœ bisha nœ ana.

¹⁴ Kœna endje, endje tetœ kœpa o'ó tœ œerœnœ á mbœrœ lima tœ endje asœmœ na tœnœ.

¹⁵ Bata á endje sœ lima kœkitœ œsœnœ dœ pe kœsharatœ endje, Yisu dœ tœ ye te ga ndœ endje, œ tetœ kœna dœ endje tœ awanœ.

¹⁶ Kashe, ala endje bu lima tœ kœwusœ nœ adœke Yisu dœmœ.

¹⁷ Yisu kœyu endje adœke: «O'ó gadœ dá 'e sharatœ 'e ugurutœ 'e tœ awa lœ kumu nœ a?» Yé endje kœka tshikingi dœ oyo.

¹⁸ Yeka á anga bale ugurutœ endje, á i'iri ye kœdœ Kleyopase, kœgi fœ she adœke: «Kolœ œbœ bale lœ Yerusalemœ asœke dá wuwusœ o'ó á ro kpœke nene a?»

¹⁹ Tshe kœyu endje adœke: «O'ó gadœ e?» Endje kœgi fœ she adœke: «O'ó nœ Yisu uzu Nazarete. Eshœ kœdœ lima ayi kœgbara o'ó nœ Ndjaba. Tshe sœ lima dœ gbœgbœ nœ kœmbœrœ œrœ dœ pe kœpa o'ó utshu Ndjaba œdœ azu.

²⁰ Yeka agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ pe agbozu nœ azœ ka she, á kuru she ga pa kurushi, á wo she ye.

²¹ 'A ko lima lœsu 'a ga pa ye adœke œshe dá Ndjaba vwa she ndœ kœshe azu Israyele. Kashe œ ro kpesheke olo voto á œerœnœ mbœrœtœ endje asœmœ.

²² 'A wusœ nœ lœ awa nœ anga ayashe ugurutœ 'a á endje za o'onœ ga ati yekane á tshanga kumu 'a. Gbambanœ nene, endje kpa lima lœ gurutsha ga pa udunœ 6a zœ,

²³ kashe endje gbœgbœ oko ye nene. Endje fatœ endje œ gu á pa fœ 'a adœke, aandjelu wuta á pa fœ œne adœke, tshe kpa sœpe dœ soro.

²⁴ Anga anga 'a na 6a pa udunœ 6a zœ, œ gbœ œerœnœ kœ liaka œneke á ayashenœ gu á pandœ nœ fœ 'a asœmœ, kashe anga œrœ bale kœdœ adœke endje wuwu she nene.»

²⁵ Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Uu, azu á endje sœsœ dœ kœwusœrœ nene, o'ó kœ á aayi kœgbara o'ó pa 6a lima, 'e yiyindœ nœ katsha nene!

²⁶ 'E wuwusœ nœ nene a? E li adœke Masiya wu oyo yeka á kœsœ lœ mokœ nœ ye.»

²⁷ Manda nœ, á tetœ kœmindœ o'ó á endje sú tœ upu nœ ye la buku nœ Ndjaba, kœto tœ Moyize œrrr ga tœ aayi kœgbara o'ó.

²⁸ Kœndo dœ ogo á endje yi lima ndœ kœna ga lœnœ, Yisu mbœrœ bata œnœ sœ kœna œnœ œne lœ ingirinœ.

²⁹ Endje kœpa fœ she adœke: «Sœpe dœ 'a mbœrœ 6a mámá œrrr œlœ di ye, osho bu ndje ye.» Yé tshe kœli ndœ kœlo dœ endje.

³⁰ Endje ngbœtœ endje indiri ndaba ndœ kœzirœ, tshe kœza mapa, kœdonga Ndjaba, kœva tshelœnœ ndœ kœkurutshelœ nœ tœ endje.

³¹ Trale ala endje kœkœrœ, á endje kœwusœ nœ adœke œshe dœmœ. Ene kpa mesho atake, titiwiri tshe kœyiwa tœ endje ye.

³² Endje kœtetœ kœyutœ endje, anga manda yanganœ adœke: «œlœ á tshe sœ kœpa o'ó dœ azœ tœ awa dœ pe kœmindœ o'ó ama Ndjaba la buku, œ sœ kœju lœsu azœ 6a ta owo a?»

³³ Pe kpœtœ œsœnœ, endje áafo œ gu ga lœ Yerusalemœ, yé á gbœ ayindœ Yisu ndjokpa dœ bale á endje ngbœba tœ endje dœ pe anga anga endje

³⁴ á sœ kœpa lima adœke: «Adjapu, Gbozu she lœ akuzu ye, tshe matœ ye fœ Shimu.»

³⁵ Yé ayindœ Yisu bisha asœmœ, kœpandœ o'ó á ro tœ awa Emawuse fœ endje, dœ pe

mara á endje wusœ Yisu ɔɔ á tshe va tshelœ mapa.

Yisu matœ ye fœ ayambarœ næ ye nd-jokpa dœ bale

³⁶ Bata á endje œepe lima damba kœpa o'onœ, trale Yisu wuta ga ugurutœ endje, á kœpa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ 'e.»

³⁷ Uvuru endje i gara dœ awa, mbœrœ endje gbe adœke endje wu ngandoro.

³⁸ Yé tshe kœpa fœ endje adœke: «Mbœrœ gadé dá losu 'e sœ ga lafo a? Mbœrœ gadé dá 'e sœ dœ ashara ata a?»

³⁹ 'E wu tshakane mœ dœ ada mœ, œmœ dœmœ. 'E goro mœ doé œ wu, ngandoro sœsœ dœ songba dœ pe ngbabi бата á mœ sœ dœ tœnœ asœ nene.»

⁴⁰ Manda o'onœ asœmœ, tshe kœma tshakane ye dœ ada ye fœ endje.

⁴¹ Bata á yanga sœ zœ dœ pe uvuru endje á i gara, endje yiyi lima damba ndœnœ nene, Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E sœ dœ kœziro tœnœ kpœke zœ a?»

⁴² Endje za anga ndindi ageatshalangu á endje zoozo fœ she.

⁴³ Yé tshe za œ zi tœ ala endje.

⁴⁴ Manda næ, tshe pa fœ endje adœke: «'E wu, ɔɔ á mœ sœ lima damba dœ 'e, mœ pa lima fœ 'e adœke: O'o á endje sú lima la buku awa akwa næ Moyize, la buku næ aayi kœgbara o'o dœ pe la œnœ Itshi, œ mbœrœtœ endje liakancœ.»

⁴⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, Yisu kɔɔ kœwusœrœ næ endje ndœ kœwusœ ádá buku næ Ndjaba.

⁴⁶ Tshe pa fœ endje adœke: «Bata á o'o ama Ndjaba sœ lima kœpa tœnœ: Endje ndanga Masiya œrrr ga tœ kœwo she, kashe manda olo votɔ tshe she ugurutœ akuzu.

⁴⁷ Œ li adœke, endje mindœ 'iri ye læ anghi ogo kɔ kœto læ Yerusalem, mbœrœ adœke azu fatshalɔsu endje á Ndjaba kœdjerœndœ ekperœ næ endje.

⁴⁸ Mbœrœ e'e dá dœ atimu næ œrœnœ kɔ asœmœ.

⁴⁹ Yé œmœ, mœ vwa ɔtshɔ Ishiri fœ 'e бата á Aba mœ pa lima ndœ næ. 'E sœ damba læ Yerusalem kpœke œrrr ga tœ olo á gbɔgbɔ næ Ndjaba kœjerœ ga pa 'e yekane.»

Yisu ɔ ga lafo

⁵⁰ Manda næ, Yisu to endje na tœnœ ndoo dœ Betani. Tshe ti kane ye ga lafo, á to kane ye kapa endje.

⁵¹ Lɔndɔ á tshe sœ lima kœto kane ye ga pa endje, tshe katœ endje yé œ ɔ ga lafo.

⁵² Manda kœdonga she, endje gu dœ yanga ga læ Yerusalem.

⁵³ ɔɔ dœ ɔɔ endje sœ lima kœna kœdonga Ndjaba 6a læ Tepelo.

Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu á Yowane sú Tshatshu o'o

Asœke kœdœ Ɔtsho O'o nœ Yisu á Yowane sú. Tshe kwa ada Ɔtsho O'o mbeti nœ ye dœ kœpa adœke Yisu kœdœ œdœ? (Eshe kœdœ O'o á tshe sœ lima 6a tœ ogo nœ Ndjaba, tshe kœdœ lima Ndjaba. O'o na ga pa osho, œ te uzu. Yisu mbœrœ œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu para kœko tœ kœma adœke œshe kœdœ gbozugo á Ndjaba ke lima she. Ɔgbœ o'o tshala Ɔtsho O'o á Yowane sú kœdœ adœke: «Yisu kœdœ Masiya, Gbolo nœ Ndjaba. Ɔdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, 'e gbœ soro neke á ka nene.»

Ala Ɔtsho O'onœ, tshe pa o'o tœ upu nœ œrœ á Yisu mbœrœ pa osho, œrœ á tshe yisœ nœ dœ pe upu kuzu œdœ mara á Ndjaba she she lœ akuzu. Yisu yisœ œrœ dœ gbœgbœ ko, œ gœrœ ekpe ishiri pa azu, œ kpa mbœrœ ndje œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu.

Ɔtsho O'onœ kurutshelœtœ ye atake:

- Yisu kœdœ O'o á wuta uzu, œshe kœdœ Ndjaba (1.1-18)
- Kœmindœ o'o nœ Yowane ayi kœza batisimu (1.19-34)
- Yisu ke ayambarœ (1.35-51)
- Yisu mbœrœ œrœ á ropa kœwusœrœ nœ azu awa mindu dœ bisha (2.1-12.50)
- Lœ uzu olo Yisu mindu dœ bisha (7) pa osho (13.1-19.42)
- Ndjaba she Yisu lœ akuzu (20.1-10)
- Yisu matœ ye fœ ayambarœ 6a tœ mangu Tiberiade (20.11-21.25)

O'o á za soro fœ uzu

¹ Utshunœ adœke Ndjaba mbœrœ tshalafo dœ tshapasho, O'o sœ lima zœ. O'o sœ lima awa bale dœ Ndjaba, yé O'o kœdœ lima Ndjaba.

² O'o sœ lima awa bale dœ Ndjaba utshunœ adœke tshe mbœrœ tshalafo dœ tshapasho.

³ Ndjaba mbœrœ œrœ ko dœ awa nœ ye, yé anga œrœ bale mbœmbœrœtœ ye kpi tœ ye nene.

⁴ O'o sœ lima dœ soro, yé soro kœdœ lima ingbisho nœ azu.

⁵ Yé ingbisho matœ ye lœ ubu osho kashe ubu osho sœsœ dœ gbœgbœ tœ kœwo ishirinœ nene.

⁶ Ndjaba vwa lima anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Yowane.

⁷ Tshe na lima 6ata timu mbœrœ kœpa o'o tœ upu nœ ingbisho. Tshe na adœke azu para kœko sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ingbishonœ.

⁸ Tshe doédœ lima ingbisho má nene, kashe tshe na lima adœke œne pandœ adja o'o tœ upu nœ ingbishonœ.

⁹ O'onœ kœdœ lima adja ingbisho, œneke á na ga pa oshonœ asœke yé œ to ga ndœ azu para kœko.

¹⁰ O'o sœ lima pa tshapashonœ asœke. Ndjaba mbœrœ lima tshapashonœ asœke dœ awa nœ ye kashe azu tshapasho wuwu lima sœ ye nene.

¹¹ O'o na lima ga lœ ogo nœ ye dœ tœ ye, kashe azu nœ ye zaza lima osho kœsœ fœ she nene.

¹² Andaa, mbœrœ azu neke á endje za lima osho kœsœ fœ she, á sœ lima dœ kœyindœrœ dœ i'iri ye, tshe za lima awa fœ endje adœke endje te agbolo nœ Ndjaba.

¹³ Endje tete agbolo nœ Ndjaba lœ indji dœ pe lœ mara nœ azu nene, 6ata á yakoshe œ zu gbolo tœ yashe liaka ogo nœ endje nene, kashe Ndjaba dá zu lima endje liaka gbetshelœ nœ ye dœ tœ ye.

¹⁴ Yé O'o wuta uzu, œ lo ugurutœ azœ. A wu mokœ nœ ye, yé œtœnœ kœdœ mokœ á Ndjaba Aba za fœ Gbolo nœ ye tshebale, á tshe sú dœ Ɔtsho lsu œdœ adjapu.

¹⁵ Yowane te lima tœ kœpandœ o'o tœ upu nœ ye, á gbara lima o'o adœke: «E wu uzu á mœ mi lima ndœ o'o tœ upu nœ ye lœko á mœ pa adœke: "Tshe sœ kœna manda mœ, kashe tshe ropa mœ ye, gbambanœ nene, utshu mœ tshe sœ lima zœ."»

¹⁶ Lœ Ɔtsho lsu nœ ye, tshe to kane ye ga pa azœ para kœko, yé tshe kpa to anganœ ga pa nœ.

¹⁷ Ndjaba za lima awa akwa fœ azœ lœ awa nœ Moyize, kashe Ɔtsho lsu nœ ye œdœ pe adja o'o nœ ye na ga ndœ azœ dœ awa nœ Yisu Kristu.

¹⁸ Adja uzu bale wuwu Ndjaba nene, kashe Gbolo nœ Ndjaba tshebale á tshe kœdœ Ndjaba, yé á sœ awa bale dœ Abanœ, œshe dá yisœ Ndjaba fœ azœ.

O'o á Yowane pa tœ upu nœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 3.1-12; Mar 1.2-8; Luk 3.15-17)

¹⁹ Yé asœke kœdœ o'o á Yowane pa lima lœko á agbozu tshapa Ayuda á endje lœ lima lœ Yerusaleme vwa lima anganga Ndjaba œdœ pe alevite ndœ kœyu she adœke: «E6œ kœdœ uzu de e?»

²⁰ Tshe vwawwara lima tœ ye tœ kœgi o'o nene, tshe pa lima o'ara adœke: «Mœ doédœ Kristu * nene.»

²¹ Á endje kœyu she adœke: «Ataa, 6œ kœdœ má œdœ e? E6œ kœdœ Eliya a?» Á tshe kœgi adœke: «Mœ doédœ she nene.» «E6œ kœdœ ayi kœgbara o'o a?» Á tshe kœgi adœke: «E.»

* 1.20 Kristu yindœ kœpa dœ o'o ama Ebre adœke Masiya

²² Endje kœpa fœ she adœke: «Atamœ, œbœ kœdœ má dœ e? Mbœrœ œ li adœke 'a gu dœ o'o fœ azu á endje vwa 'a. 'Bœ pa kotoo tœ zœ dœ tœ zœ a?»

²³ Á tshe gi fœ endje adœke: «Æmœ kœdœ "tshama á sœ kœki 6a lœ kpagagasho adœke, 'e guma ala awa Gbozu!"»

Bata ayi kœgbara o'o Isaya pa lima.

²⁴ Andaa azu á endje vwa lima endje fœ Yowane kœdœ lima Afarisayi.

²⁵ Endje kpa yu she adœke: «Ædœ 6œ kœdœdœdœ Kristu nene, 6œ dœdœdœ Eliya nene, á dœdœdœ ndje ayi kœgbara o'o nene, mbœrœ gade á 6œ sœ kœza batisimu fœ azu a?»

²⁶ Yowane kœgi fœ endje adœke: «Mœ sœ kœza batisimu fœ azu 6a la ungu. Kashe anga uzu bale sœ ugrutœ 'e á 'e wuwusœ ye nene,

²⁷ tshe na manda mœ, yé mœ li kœzu uwu œrada nœ ye nene.»

²⁸ (Eneke kœ mbœrœ lima tœ endje 6a lœ Betani 6a kele ungu Yordane 6a tœ osho á Yowane sœ lima kœza batisimu fœ azu tœnœ.

Yisu kœdœ Aya Pata nœ Ndjaba

²⁹ Osho kœrœ pa nœ, Yowane wu Yisu kœna ga ndœ ye á pa adœke: «Wu Aya Pata nœ Ndjaba á tshe gi ekperœ pa azu tshapasho.

³⁰ (Eshe dá mœ pa lima o'o tœ upu nœ ye adœke: "Anga uzu bale œ na manda mœ, kashe tshe ropa mœ ye; gbambanœ nene, utshunœ adœke mœ wuta ga pa œshœ asœ, tshe sœ lima zœ."»

³¹ (Æmœ ndje, mœ wuwu lima sœ ye nene, kashe mœ na kœza batisimu 6a la ungu á kœmbœrœ adœke azu Israyele kœwusœ ye.»

³² Yowane kpa pa adœke: «Mœ wu Ôtsho Ishiri 6ata mbepa á tshe to 6a lafo á jerœ kœsœ ga pa ye.

³³ Yé mœ wuwu lima damba sœ ye nene, kashe Ndjaba á tshe vwa mœ ndœ kœza batisimu fœ azu 6a la ungu dá pa fœ mœ adœke: "Uzu á 6œ wu Ishiri kœjerœ kœsœ ga pa ye, œshe dá za batisimu nœ Ôtsho Ishiri fœ azu."»

³⁴ Yé œmœ, mœ wu lima yeka á sœ kœpa tœ upu nœ ye adœke, œshe kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»

Ali ayambarœ nœ Yisu

³⁵ Olo bale manda nœ, Yowane kpa sœ lima kœœtœ oshonœ asœmœ dœ anga ayambarœ nœ ye bisha.

³⁶ Lœkœ á tshe wu Yisu kœrœ tœnœ, tshe pa adœke: «Wu Aya Pata nœ Ndjaba.»

³⁷ Ayambarœ nœ Yowane dji o'onœ á tshe pa lima asœmœ yé œ na manda Yisu.

³⁸ Yisu fatœ ye ngarr œ wu, endje sœ kœna manda œne, á yu endje adœke: «'E sœ kœpara gade?» Endje gi fœ she adœke: «Rabi, 6œ sœ kœlo 6ata a?»»

³⁹ Tshe gi fœ endje adœke: «'E na gamœ yeka á kœwlu.» (E sœ lima ada œlœ vana manda kakpi œlœ. Endje na lima, œ wu osho á tshe sœ lima kœlo tœnœ, yé œ sœ lima kœœtœmœ awa bale dœ she.

⁴⁰ Anga bale ugrutœ abishanœ á endje dji o'o ama Yowane, á na manda Yisu asœmœ kœdœ lima Andere, aya Shimu Petro.

⁴¹ Tshe na utshunœ œ gbœ ayancœ dœ Shimu, á pa fœ she adœke: «'A gbœ Masiya» – (E yindœ kœpa adœke «Kristu». –

⁴² Tshe to Shimu na ga ndœ Yisu. Á Yisu kœshokœ she kukuku, á kœpa adœke: «(E6œ kœdœ Shimu, gbolo nœ Yowane. Endje e6œ Sefase.» – (E yindœ kœpa adœke «Petro».

Yisu e Afilipo dœ Natanaye

⁴³ Osho kœrœ pa nœ, Yisu gbe kœkwa ga lœ Galilayi. Tshe gbœ lima Filipo á pa fœ she adœke: «Na manda mœ!»

⁴⁴ Andaa Filipo kœdœ lima uzu tshalakpi Betesayida, osho á endje zu Andere œdœ Petro tœnœ.

⁴⁵ Manda nœ, Filipo na œ gbœ Natanayele á pa fœ she adœke: «'A gbœ uzunœ á endje sú o'o lima tœ upu nœ ye ga la awa akwa nœ Moyize œdœ aayi kœgbara o'o: (Eshe kœdœ Yisu, gbolo nœ Yozefu uzu tshalakpi Nazarete.»

⁴⁶ Á Natanayele kœyu she adœke: «(Lœ Nazarete, adja anga œtshœrœ œ wuta zœ a?» Á Filipo kœpa fœ she adœke: «Na gamœ, yé œ wu.»

⁴⁷ Yisu wu Natanayele kœna lima ga ndœ ye, á pa tœ ye adœke: «(Tsheneke kœdœ adja uzu Israyele, tshe pa kolœ adja o'o fœ azu.»

⁴⁸ Yeka á Natanayele kœyu she adœke: «(Bœ wusœ mœ 6ata a?» Yisu kœpa fœ she adœke: «(Lœkœ á 6œ sœ 6a tshakudu œyœ fige, mœ wu 6œ utshunœ adœke Filipo e 6œ.»

⁴⁹ Natanayele kœpa fœ she adœke: «(Rabi, 6œ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, 6œ kœdœ gbozugo nœ azu Israyele.»

⁵⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «(Bœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ mbœrœ á mœ pa fœ 6œ adœke mœ wu má 6œ 6a tshakudu œyœ fige a? 'Bœ kpa wu ogboro œrœ á ropa œneke.»

⁵¹ Á Yisu kpa kœpa adœke: «(Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, 'e wu bala tshalafo kœkœrœ tœnœ dœ aandjelu nœ Ndjaba kœœ kœjerœ pa Gbolo nœ uzu.»

2

Angbo totœ 6a lakpi Kanana

¹ Olo bisha manda nœ, angbo totœ sœ lima 6a lakpi Kanana lœ ogo Galilayi. Ayi Yisu sœ lima 6a zœ.

² Yé endje e ndje lima Yisu dœ ayambarœ nœ ye kœna ndœ angbonœ.

³ Bata vinu ka lima ye, ayi Yisu pa fœ she adœke: «Azu kpa gugu dœ vinu nene.»

⁴ Kashe Yisu gi fœ she adœke: «Yashe, o'o gade tœ zœ dœ mœ a? Ada ɔɔ nœ mœ lili damba nene.»

⁵ Ayincœ kœpa fœ azu kœmbœrœ akwa adœke: «'E mbœrœ œneke kɔ á tshe pa tœncœ fœ 'e adœke 'e mbœrœ.»

⁶ Ngarambo mindu dœ bale á endje mbœrœ dœ badja lœ lima kpœtœmœ. Ayuda mbœrœ lima ngarambonœ asœmœ mbœrœ kœdjutɔ dœ kotœ endje utshu kœ'e Ndjaba. Tshelœ ngarambo bale dœ bale li lima litere ndoo dœ kama bale (100).

⁷ Yisu pa fœ ayi akwa adœke: «'E su ungu pete ga lœ ngarambonœ asœke.» Endje su ungu ga lœ nœ yé œ su pete pete.

⁸ Á Yisu pa fœ endje adœke: «Ngɔngɔ asœke, 'e su, œ na dœ tœncœ fœ ayengɔ anghonœ.» Yé endje sú œ na dœ tœncœ fœ she.

⁹ Tshœ dji ɔtshɔ ungunœ á wuta lima vinu. Tshœ wuwu lima sœ osho á vinunœ to tœncœ nene, kashe ayi akwanœ á endje sú lima ungunœ, á na dœ tœncœ fœ she dá wu lima sœ nœ. Tshœ e ndje yakoshe totœncœ,

¹⁰ á pa fœ she adœke: «Uzu kɔ tœ balima tœ kœsu ala vinu fœ azu lœ angbo, yé azu kœndjo œrr á kœmbœrœ endje yekane á aa su sabala manda nœ. Kashe ɔœ gbɔndœ ala vinunœ œrr ga tœ ngɔngɔ asœke a!»

¹¹ Ali kœtetœ kœmbœrœ ambárá afá nœ Yisu sœ lima ɔa lakpi Kanana, lœ ogo Galilayi. Tshœ ma lima mokɔ nœ ye lœ awa kœfa œrœncœ asœke, yé ayambarœ nœ ye sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

¹² Manda nœ, tshe jœrœ lima ga lœ Kaparnawumu awa bale dœ ayincœ, dœ aayanœ œdœ pe ayambarœ nœ ye. Œndœ endje didi lima ɔa zœ nene.

*Yisu gɔrɔ aayi kœka œrcœ lœ anda Tepelo
(Wu ɔa tœ Mat 21.12-17; Mar 11.15-17;*

Luk 19.45-46)

¹³ Bata olo angbo pake nœ Ayuda ndo lima ye, Yisu ɔ lima ga lœ Yerusaleme.

¹⁴ Kœli she ga lœ Tepelonœ atake, tshe gbɔ azu á endje lœ tœ kœka angombe, apata œdœ pe ambepa. Tshœ gbɔ ndje lima azu kœyapa ngendja á endje lœ ga indiri meza nœ endje.

¹⁵ Kœwu ataa, tshe mbœrœ ndjapa dœ uwu, œ gɔrɔ dœ endje kɔ, œdœ apata œdœ angombe nœ endje. Tshœ gigi tshelœ ngendja nœ aayi kœyapa ngendja, œ iwwi meza nœ endje.

¹⁶ Tshœ pa fœ aayi kœka ambepa adœke: «'E gitœ 'e dœ œrœ kɔ kpœke, 'e fafa anda nœ Aba mœ ɔata anda kœka œrcœ nœ 'e lœncœ nene.»

¹⁷ Ayambarœ nœ ye kœgbe dœ o'onœ á endje sú ga la Buku nœ Ndjaba adœke: «Uu

Ndjaba, ayo á mœ sœ dœ tœncœ ga tœ anda nœ zœ ju mœ ɔata owo.»

¹⁸ Yé agbozu Iktrizia kœyu she adœke: «Ambárá afá gade dá ɔœ mbœrœ yeka á kœma fœ 'a adœke ɔœ gbɔ awa ndœ kœmbœrœ œrcœ atake a?»

¹⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «'E ndi tshelœ anda Tepelo asœke, yé manda olo votɔ mœ kpa mɔ angancœ ga mangba nœ.»

²⁰ Agbozu Ayudancœ kpa yu she adœke: «Endje mɔ anda Tepelo asœke manda ngbugu zazu bisha dœ mindu dœ bale (46), yé œɔœ á ɔœ sœ ke, ɔœ li tœ kœmɔ tœncœ manda olo votɔ a?»

²¹ Kashe Yisu pa lima tœ Tepelo nœ undu ye.

²² Œrrr manda nœ, dœ lœkɔ á Ndjaba she lima Yisu lœ akuzu dá ayambarœ gbe dœ o'onœ á tshe pa lima tœncœ ataa. Endje yi lima ndœ o'o á Buku nœ Ndjaba pa œdœ pe o'onœ á tshe pa.

Yisu wusœ lœsu azœ

²³ Lœkɔ á Yisu sœ lima lœ Yerusaleme, dœ lœndɔ angbo pake, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ i'iri ye mbœrœ ambárá afá ndjoro á tshe sœ lima kœmbœrœ tœncœ.

²⁴ Kashe Yisu zaza lima lœsu ye ga pa endje nene mbœrœ tshe wu lima sœ endje dœ ɔtshœncœ.

²⁵ Adá adœke endje pa lima o'o fœ she tœ upu nœ azu gugu nene, mbœrœ œshe dœ tœ ye tshe wu lima sœ o'o á sœ tœ lœsu endje kɔ.

3

Yisu œdœ Nikodeme

¹ Anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Nikodeme, sœ lima ugurutœ Afarisayi, yé œ dœ lima anga gbozu tshapa Ayuda.

² Anga butshɔ bale, tshe na ga ndœ Yisu œ pa fœ she adœke: «Rabi, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba dá vwa bale adœke ɔœ yisœ œrcœ fœ 'a mbœrœ uzu œ li kœmbœrœ ambárá afá ɔata á ɔœ mbœrœ asœke œdœ Ndjaba kœscœ dœ she awa bale nene.»

³ Yé Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ ɔœ dœ adjapu adœke, uzu bale œ li kœwu Ogo gbozu nœ Ndjaba nene œdœ endje kpa kœzuzu she tœ bishancœ nene.»

⁴ Nikodeme kœyu she adœke: «Mara gade dá uzu á tshe gbɔ ye á endje kpa zu she tœ bishancœ a?»

⁵ Yisu gi fœ she adœke: «Mœ pa fœ ɔœ dœ adjapu adœke, uzu bale lili tœ kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene œdœ endje kœzuzu she dœ awa nœ ungu œdœ ndje dœ awa nœ ɔtshɔ Ishiri nene.

⁶ Œneke á to lœ undu uzu kœdœ undu uzu; yé œneke á to lœ Ishiri, kœdœ ishiri.

⁷ Uvuru zœ kpakpa lœ zœ nene mbœrœ o'onœ á mœ pa fœ ɔœ adœke: «Œ li adœke endje zu 'e lœ awa nœ tshalafo.»

⁸ Yugu sœ kæna tœ osho á yindœ nœ, yé 6œ sœ kœdji œsœnœ kashe 6œ wusœ osho á to tœnœ too osho á sœ kæna ga tœnœ nene. Asœke kœdœ mara œrœ á sœ kœmbœrœtœ ye mbœrœ uzu kœ á endje zu she lœ awa nœ fshiri.»

⁹ Á Nikodeme kœpa fœ she adœke: «Mara œrœ atake œ li kœmbœrœtœ ye koto o?»

¹⁰ Yisu gi fœ she adœke: «Æ6œ kœdœ ayi kœyisœrœ fœ azu Israyele yé 6œ wuwusœ œrœnœ asœke nene á?

¹¹ Mœ sœ kœpa fœ 6œ dœ adjapu adœke: 'a sœ kœpa o'o tœ upu nœ œrœ á 'a wusœ nœ œdœ pe œneke á 'a wu, kashe 'e wu o'o nœ 'a gbambancœ.

¹² Êdœ mœ kœpa o'o tœ œrœ á sœ kœmbœrœtœ ye pa œsho asœke fœ 'e á 'e kœdjidji mœ nene, 'e yi má ndœ o'o ama mœ kotoo œ kœsœ adœke mœ pa o'o tœ œrœ á mbœrœtœ ye 6a lafo fœ 'e á?

¹³ Gbambancœ nene, uzu bale œ 6a lafo nene, kolœ Gbolo nœ uzu á tshe to 6a lafo á jerœ ga ati.

¹⁴ «Bata Moyize i lima anga yakoro á endje mbœrœ she de yarakowo ga tœ œyo ndœ kœti she ga lafo 6a lœ kpagagasho, awa bale uzu œ za Gbolo nœ uzu œ ti she ga lafo,

¹⁵ yekane uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe gbœ soro neke á ka nene.

¹⁶ Gbambancœ nene, Ndjaba yindœ tshapasho waa yeka á vwa Gbolo nœ ye tshébale adœke uzu kœ á tshe yindœ ye, tshe tshu nene, kashe tshe sœ dœ soro á ka nene.

¹⁷ Ndjaba vwawwa Gbolo nœ ye ga pa œsho mbœrœ kœwa ngbanga ga tœ tshapasho nene, kashe Ndjaba vwa she adœke tshapasho gbœ kœshe lœ awa nœ ye.

¹⁸ «Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, Ndjaba œ wa ngbanga ga tœ ye nene. Kashe uzu á tshe kœsœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene, Ndjaba wa 6alima o'o ga tœ ye yé mbœrœ á tshe sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ i'iri Gbolo tshébale nœ Ndjaba nene.

¹⁹ Yé ngbanga kœwa tœnœ dœke: Ingbisho na ga pa tshapasho, kashe uzu yindœ ubu osho kœropa ingbisho, mbœrœ akwa tshelœ endje sœ tœ ekpencœ.

²⁰ Atamœ, uzu kœ á tshe sœ kœmbœrœ ekperœ, yangba ingbisho. Tshe na ga ndœ ingbisho nene kparawa adœke ekperœ nœ œne wuta ngbi ga ushu.

²¹ Kashe uzu á tshe te manda adja o'o, sœ kæna ga ndœ ingbisho adœke endje wu ngbi adœke akwa á tshe sœ kœmbœrœ tœnœ sœ kœliscœ Ndjaba.»

Yisu œdœ Yowane

²² Manda nœ, Yisu na awa bale dœ ayambarœ nœ ye ga lœ ogo Yuda. Tshe lo lima awa bale dœ endje 6a zœ yé œ sœ kœza lima batisimu fœ azu.

²³ Yowane za ndje lima batisimu fœ azu 6a lakpi Eno ndoo dœ Salime mbœrœ ungu lœ lima kpoetœmœ waa. Azu sœ lima kæna ga ndœ ye yé œ sœ kœgbœ batisimu.

²⁴ Andaa, endje zaza lima damba Yowane ga lœ kánga nene.

²⁵ Ŭo bale, anga ayambarœ nœ Yowane te lima tœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ anga uzu Yuda bale tœ upu nœ kœdjutœ kote utshu nœ kœ'e Ndjaba.

²⁶ Endje na lima ga ndœ Yowane, œ yu lima she adœke: «Rabi, uzu á tshe sœ lima dœ 6œ 6a atshi ungu Yordane, œshe á 6œ pa o'o tœ upu nœ ye ascœmœ; wusœ nœ adœke, tshe sœ ndje kœza batisimu fœ azu yé azu kœ sœ kæna ga ndœ ye.»

²⁷ Yowane gi fœ endje adœke: «Uzu gbœ kolœ œrœ á Ndjaba œ to fœ she.»

²⁸ E'e dœ tœ 'e, 'e li kœpandœ nœ adœke 'e dji lima mœ kœpa adœke: «Mœ dédœé Kristu nene, kashe Ndjaba vwa mœ kœwuta utshunœ adœke tshe na.»

²⁹ Ayi kœto yashe kœdœ akœ yashe. Kashe yanga ayi kœto yashe œ ka kpoé indiri ye yeka á dji she. Tshe sœ dœ yanga tœ kœdji tshadangoro ayi kœto yashenœ. Yanganœ ascœmœ kœdœ œnœ mœ, yé losu mœ sú ngangœ asœ dœ tœnœ pete.

³⁰ Ê li adœke uzunœ ascœmœ wuta egerœ uzu, yé mœ sœ œnœ mœ teasho.

Uzu á tshe to 6a lafo

³¹ «Uzu á tshe to 6a lafo ropa œrœ kœ. Uzu tshapasho kœdœ uzu tshapasho yé tshe pa kolœ o'o tshapasho. Tsheneke á tshe to 6a lafo,

³² tshe sœ kœpa o'o tœ œrœ á tshe wu yé á dji. Kashe uzu bale yiyindœ œneke á tshe sœ kœmindœ nœ nene.

³³ Uzu á tshe kœyindœ o'o nœ ye, uzunœ ascœmœ yi ndje ndœ nœ adœke Ndjaba pa kolœ adja o'o.

³⁴ Tsheneke á Ndjaba vwa she pa kolœ o'o nœ Ndjaba mbœrœ fshiri nœ Ndjaba sœ lœ ye.

³⁵ Ndjaba Aba yindœ Gbolo nœ ye, yé œ za she tœ gbozu tshapa œrœ ka.

³⁶ Uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolonœ asœke, tshe gbœ soro á ka nene. Kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye tœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolonœ, tshe gbœ soronœ nene, yé ókó nœ Ndjaba œ sœ waa pa ye.»

4

Yisu œdœ yashe Samariya

¹ Afarisayi dji lima ndœ nœ adœke Yisu sœ lima dœ ayambarœ waa yé œ sœ kœza batisimu fœ azu kœropa Yowane.

² Kashe Yisu dœ tœ ye zaza lima batisimu fœ azu nene, ayambarœ nœ ye dá sœ lima kœza batisimunœ.

³ Ɔlɔ á Yisu dji o'onœ á endje sœ lima kœpa tœnœ, tshe katœ ogo Yuda ti yé œ gu ga lœ Galilayi.

⁴ Andaa tœ kœgu she ga zœ, œ li lima adœke tshe ro tœ lœ ogo Samariya.

⁵ Tshe wuta ndoo dœ anga tshalakpi Samariya á i'irinœ kœdœ Sishare. Sishare sœ ndoo dœ kindi á Yakobo za lima fœ gbolo nœ ye dœ Yozefu.

⁶ Ɔtœnœ kœdœ ndje osho á kudu ungu nœ Yakobo sœ tœnœ. Yisu mœ lœ ana, yé œ sœ ga ati ga tœ ama kudu ungunœ. Ɔ sœ lima ndoo dœ kakpi ɔlɔ.*

⁷ Anga yashe Samariya bale na ndœ kœsu ungu á Yisu pa fœ she adœke: «Su ungu fœ mœ dœ mœ ndjo.» ⁸ Ayambarœ nœ ye kœ wuta lima ga lœ ongbo mbœrœ kœpara kœzirœ.

⁹ Yashe Samariyanœ kœpa fœ Yisu adœke: «Ɔfœ kœdœ uzu Yuda, mbœrœ gadœ á bœ eshondœ ungu kœndjo ɔa ndœ œmœ dœ uzu Samariya?» Mbœrœ Ayuda mbœmbœrœ ɔalima ayo dœ Asamariya nene ma!

¹⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Ɔdœ bœ kœwu má sœ œrœ á Ndjaba œ to, œdœ pe uzu á tshe esho ndœ ungu kœndjo ndœ zœ asœke; œfœ dá yu má she ndœ ungu yeka á tshe su má ungu á za soro fœ azu fœ bœ.»

¹¹ Yashe Samariya kœyu she adœke: «Gbozu, bœ sœsœ dœ œrœ kœsu dœ ungu nene, yé kudu ungunœ li waa, ataa bœ gbœ ungu á za soro fœ azu ɔata ma a?

¹² Ata 'a dœ Yakobo dá za kudu ungunœ asœke fœ 'a. Tshe ndjo ndje lima ungunœ œshe dœ agbolo nœ ye œdœ pe ayarœ nœ ye. Ataa bœ gbe adœke bœ ropa ye ye a?»

¹³ Yisu gi fœ she adœke: «Uzu kœ á tshe ndjo ungu asœke, tshe kpa sœ dœ ogo ungu.

¹⁴ Kashe uzu á tshe ndjo ungu á mœ su fœ she, tshe kpa sœ dœ ogo ungu nene. Gbambanœ nene, ungu á mœ su fœ she œ sœ lœ ye ɔata kumu ungu á za soro á ka nene.»

¹⁵ Yashe Samariya kœpa fœ she adœke: «Gbozu, su ungunœ á bœ pa tœnœ asœke fœ mœ, adœke ogo ungu kpa mimi mœ nene yé mœ kpa nana kpœke ndœ kœsu ungu nene.»

¹⁶ Yisu kœpa fœ she adœke: «Na œ e akœ zœ dœ 'e kwatœ 'e dœ she ɔa ke.»

¹⁷ Yashe Samariya pa fœ she adœke: «Mœ gugu dœ yakoshe nene.» Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Adjapu adœke bœ gugu dœ yakoshe nene.

¹⁸ Gbambanœ nene, bœ i yakoshe mindu yé tsheneke á bœ sœ dœ she ngœngœ asœke dœdœ akœ zœ nene. Bœ pa adja o'o.»

¹⁹ Á yashe kœki paa adœke: «Gbozu, mœ wu adœke œfœ kœdœ ayi kœgbara o'o.

²⁰ Aata 'a donga Ndjaba pa kaga asœke, kashe e'e dœ Ayuda, 'e pa adœke osho á li kœdonga Ndjaba tœnœ kœdœ Yerusaleme.»

²¹ Yisu kœpa fœ she adœke: «Yashe, dji mœ kane. Anga ɔlɔ œ tœ á 'e kpa donga Ndjaba Aba ɔa pa kaga too ɔa lœ Yerusaleme nene.

²² E'e dœ Asamariya, 'e sœ kœdonga Ndjaba kashe 'e wuwusœ ye nene. Kashe a'a dœ Ayuda, 'a sœ kœdonga Ndjaba neke á 'a wusœ ye mbœrœ kœshe wuta lœ awa nœ Ayuda.

²³ Kashe dœ anga ɔlɔ bale, yé ɔlœnœ tœ ye, adja azu kœdonga Ndjaba, endje donga she dœ Ishiri œdœ pe lœ adjapu. Gbambanœ nene, Ndjaba yindœ nœ adœke azu donga œne dœ maranœ asœmœ.

²⁴ Ndjaba kœdœ Ishiri, yé endje á endje yindœ kœdonga she li kœdonga she dœ Ishiri œdœ pe lœ adjapu.»

²⁵ Yashe Samariya kœpa fœ she adœke: «Mœ wusœ nœ adœke Masiya, á tshe kœdœ Kristu, œ na zœ. Ɔlɔ á tshe kœna, tshe mindœ œrœ kœ.»

²⁶ Yisu kœgi fœ she adœke: «Ɔmœ kœdœ she, œmœ á mœ sœ kœpa o'onœ fœ bœ asœke.»

²⁷ Dœ lœndœnœ asœmœ, ayambarœ nœ Yisu yi kumu endje, yé uvuru endje kpa lœ nœ tœ kœwu adœke tshe sœ kœpa o'o dœ yashe. Kashe anga bale yuyu she nene adœke: «Bœ sœ kœpara gadœ e? Too o'o gadœ dá 'e sœ kœpa dœ she a?»

²⁸ Yé yashenœ katœ lœsú ungu nœ ye ti kpœtœmœ, yé á kpagu kœpandœ nœ fœ azu ɔa lakpi adœke:

²⁹ «'E na dœ wu anga yakoshe bale á tshe sœ ɔa e kane, tshe pandœ œrœ kœkœ á mœ mbœrœ fœ mœ. Ɔerr á tshe dœ ete Kristu a?»

³⁰ Ataa, azu wuta lœ ongbo, œ na ga ndœ ye.

³¹ Kolœ kpœtœmœ, ayambarœ nœ ye tetœ kœtovworogbo she adœke tshe zi œrœ. Endje pa fœ she adœke: «Rabi, zi rœgo kane.»

³² Kashe Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœ dœ kœzirœ á 'e wuwusœ œ nene.»

³³ Ayambarœ kœtetœ kœyutœ endje ugu-rutœ endje adœke: «Ataa anga uzu na dœ kœzirœ fœ she a?»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Kœzirœ nœ mœ dœke: œ li adœke mœ mbœrœ œrœ á ayi kœvwa mœ yindœ nœ, œdœ ndje kœgi akwa á tshe vwa mœ ndœ kœmbœrœ tœnœ ga tœ ndœngœlœnœ.

³⁵ E'e, 'e sœ kœpa adœke: «Ɔ sœpe yapu vana tœ kœkœ ngwarœ.» Kashe œmœ, mœ pa fœ 'e adœke, 'e wu kindi dœ ɔtshœnœ; lœyo doro ye œ sœ ndoo tœ kœkœ tœnœ!

³⁶ Uzu á tshe kœkœ, tshe gbœ ngendja tshangba akwa nœ ye, yé tshe ngbœɔa

* 4.6 Kakpi ɔlɔ yindœ kœpa adœke ada ɔlɔ mindu dœ bale lindœ mara kœdi ada ɔlɔ nœ azu Roma.

leyɔnɔe mbɔerɔe soro á ka nene. Uzu á tshe lu leyo ga lɔe kindi dɔe pe tsheneke á tshe kɔ, endje sɔe dɔe yanga awa bale.

³⁷ Gbambanɔe nene, azu pa anga gbaguru adɔeke: “Uzu gi ngwarɔe kashe ayi kɔekɔ tɔenɔe sɔe kpi”.

³⁸ Mɔe vva 'e ndɔe kɔekɔ leyo tshelɔe kindi á ɔe dɔédɔe 'e dá djo nene. Anga angbi azu dá djo kindinɔe yeka á 'e li ga lɔe akwanɔe manda endje tɔe kɔekɔ leyoɔnɔe.»

³⁹ Hi azu Samariya kpɔlɔe ongbonɔe asɔemɔe sɔe lima dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe Yisu mbɔerɔe o'o á yashenɔe pa adɔeke: «Tshe pandɔe ɔerɔe kɔ á mɔe mbɔerɔe, fɔe mɔe.»

⁴⁰ Ádánɔe ataa, lɔkɔ azu Samariya na lima ga ndɔe ye, endje ki lima ga tɔe ye adɔeke tshe sɔepe dɔe ɔene. Yisu mbɔerɔe lima kpɔetɔemɔe olo bisha.

⁴¹ Anga azu kpi ndjoro kpa sɔe ndje lima dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe Yisu mbɔerɔe o'o á tshe sɔe lima kɔepa tɔenɔe dɔe tɔe ye.

⁴² Endje pa lima fɔe yashenɔe adɔeke: «Ngɔngɔ asɔe, 'a sɔesɔe dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe ye kolɔe mbɔerɔe o'o á fɔe pa fɔe 'a nene. 'A sɔe dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe ye mbɔerɔe 'a dji ndje o'o á tshe pa dɔe tɔe ye. Yé 'a wusɔe nɔe adɔeke ɔeshe kɔedɔe adja ayi kɔeshe azu tshapashɔ.»

Yisu she gbolo nɔe anga gbozu akwa nɔe lita

(Wu 6a tɔe Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)

⁴³ Manda kɔelo olo bisha kpɔetɔemɔe, Yisu áafo ɔe na ga lɔe Galilayi.

⁴⁴ Tshe pa lima dɔe tɔe ye adɔeke: «Azu lilisɔe ayi kɔegbara o'o 6a lɔe ogo nɔe ye nene.»

⁴⁵ ɔlɔ á tshe wuta ga lɔe Galilayi, azu sɔe dɔe yanga mbɔerɔe kɔewuta she ga lɔe ogo nɔe endje; mbɔerɔe á endje na ndje lima ndɔe angbo pake 6a lɔe Yerusaleme, yé ɔe wu ɔerɔe kɔ á tshe mbɔerɔe lima.

⁴⁶ Tshe kwa lima tɔe ye ga lakpi Kanana lɔe ogo Galilayi 6a tɔe osho á tshe fa lima ungu tɔe vinu. 'Ba zɔe, anga gbozu tshapa akwa nɔe lita bale lakpi Kaparnawumu sɔe lima dɔe gbolo yakoshe nɔe ye á tshe sɔe dɔe kɔɔa.

⁴⁷ ɔlɔ á tshe dji adɔeke Yisu to 6a lɔe ogo Yuda ɔe na ga lɔe Galilayi, tshe na ga ndɔe ye, yé ɔe ki fɔe she adɔeke tshe na ɔe she gbolo nɔe ɔene á tshe yindɔe kɔetshu tɔenɔe.

⁴⁸ Yisu kɔepa fɔe she adɔeke: «Eɔdɔe 'e kɔejidji má ndɔe ambárá afá ɔedɔe pe ɔtsho akwa á azu pandɔe nɔe gooo asɔeke nene, 'e sɔe má dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe mɔe nene.»

⁴⁹ Yé gbozu akwa nɔe litance pa fɔe she adɔeke: «Gbozu, wuta ga ndɔe mɔe utshunɔe adɔeke gbolo nɔe mɔe kɔetshu.»

⁵⁰ Yisu kɔegi fɔe she adɔeke «Gu zɔe, gbolo nɔe zɔe she ye.» Yakoshe kɔeyindɔe o'o á Yisu pa fɔe she, yé ɔe gu da ye.

⁵¹ Tshe sɔe damba tɔe awa kɔegu she atake, aayi akwa nɔe ye kɔena para tshatshu ye á kɔepa fɔe she adɔeke: «Gbolo nɔe zɔe she 6amama ye.»

⁵² Tshe yu endje adɔeke, gbolo nɔe ɔene she dɔe ada ɔlɔ gade e? Endje kɔepa fɔe she adɔeke: «Ada ɔlɔ bale manda kakpi ɔlɔ[†] libi dá kɔɔanɔe katɔe ye.»

⁵³ Aba gbolonɔe kɔewusɔe nɔe adɔeke kolɔe dɔe ada ɔlɔnɔe asɔemɔe libi dá Yisu pa fɔe ɔene adɔeke: «Gbolo nɔe zɔe she ye.» Ataa, ɔeshe dɔe pe azu tshasɔenda nɔe ye kɔ endje sɔe dɔe kɔeyindɔerɔe ga ndɔe Yisu.

⁵⁴ Asɔe kɔedɔe bisha ambárá afá á Yisu mbɔerɔe lɔkɔ á tshe to 6a lɔe Yuda á kwatɔe ye ga lɔe ogo Galilayi.

5

Yisu she uzu á ada ye tshu

¹ Manda nɔe, anga angbo nɔe Ayuda sɔe lima 6a lɔe Yerusaleme, yé Yisu na ga tɔenɔe.

² Andaa 6a lɔe ongbonɔe, endje dji lima ungu kɔejutu kotɔe azu á i'irinɔe dɔe o'o ama Ayuda kɔedɔe Betezata ndoo dɔe manda gbagba nɔe apata. Awa kɔena ga tɔe ungunɔe sɔe lima mindu,

³ yé aayi kɔɔa ndjoro lo lima lɔe ala awanɔe asɔemɔe: Ayibula, azu á tshakala ada endje ndi ɔedɔe pe endjeneke á ada endje tshu. [Endje sɔe lima kɔekate yakpa ungunɔe kɔeturu tɔenɔe;

⁴ gbambanɔe nene, anganɔe andjelu sɔe lima kɔejerɔe tɔenɔe yé ɔe sɔe lima kɔeturu tɔe ungu. Yekane ali ayi kɔɔa á tshe kɔejerɔe ga lɔe yakpa ungunɔe, tshe she lima lɔe kɔɔa nɔe ye. (Eɔdɔe kɔɔanɔe kɔedɔe lima kɔɔa gade gbaa, ɔe katɔe ye*.)]

⁵ Anga yakoshe bale á tshe lo lima dɔe kɔɔa ngbugu zazu bale dɔe ndjokpa dɔe mindu dɔe amance votɔ (38) sɔe lima kpɔetɔemɔe.

⁶ Yisu wu she á tshe lo ga ati yé kɔedji adɔeke ɔendɔe ye di dɔe kɔɔa tɔpanɔe kpuru, tshe kɔepa fɔe she adɔeke: «Bɔe yindɔe kɔeshe tɔenɔe ye a?»

⁷ Ayi kɔɔanɔe kɔegi o'o fɔe she adɔeke: «Gbozu, mɔe gugu dɔe uzu á tshe kɔenduru mɔe ga la ngunɔe lɔkɔ á yakpa ungunɔe ɔe tetɔe kɔembɔerɔe tɔenɔe nene. Mɔe kɔegee ɔerrr adɔeke mɔe wuta ga zɔe atake, anga uzu jerɔe ga la nɔe utshu mɔe ye.»

⁸ Yisu pa fɔe she adɔeke: «Aalafo, ɔe za kondja nɔe zɔe ɔe na ana.»

⁹ Trale ayi kɔɔa kɔeshe ye. Tshe áafo, ɔe za kondja nɔe ye, yé ɔe tetɔe ana. Andaa

[†] 4.52 Ada ɔlɔ bale manda kakpi ɔlɔ: E yindɔe kɔepa adɔeke ada ɔlɔ ndjokpa dɔe votɔ lindɔe mara kɔedi ada ɔlɔ nɔe azu Roma. * 5.4 O'o á endje sú ga lɔe oporo ghamanginɔe asɔeke gugu ala anga ongboro buku nene.

œerœnœ asœmœ kɔ mbœrœ lima tœ endje dœ lɔkɔ sabata.

¹⁰ Ayuda kœpa fœ uzunœ á Yisu she she adœke: «Asœke kœdœ lɔkɔ sabata, œ lili adœke 6œ za kondja nœ zœ yé œ na ana dœ tœnœ nene.»

¹¹ Kashe tshe gi fœ endje adœke: «Uzunœ á tshe she mœ lœ kɔbœnœ asœke, œshe dá pa fœ mœ adœke mœ za kondja nœ mœ, yé œ na ana.»

¹² Endje kœyu she adœke: «Yakoshœnœ á tshe pa fœ 6œ adœke 6œ za kondja nœ zœ, yé œ na ana asœmœ kœdœ œdœ e?»

¹³ Kashe ayikɔfœnœ á Yisu she she kpa wuwu lima sœ ye nene mbœrœ tshe wuta lima œnœ ye lœ ukpulu azunœ á endje sœ lima kpœtœmœ ye.

¹⁴ Œrrr manda nœ, Yisu kœgbɔ she 6a lœ anda Tepelo á kœpa fœ she adœke: «Wu, 6œ she ngongɔ asœ ye. Kpa mbœmbœrœ ekperœ nene kparawa adœke 6œ kpa gbɔ anga œgbɔ kɔba kœropa œneke nene.»

¹⁵ Yakoshe kœna, œ kœpandœ nœ fœ Ayuda adœke Yisu dá she œne.

¹⁶ Kotœ lœ kumunœ, Ayuda para lima awa kœza o'o fœ Yisu mbœrœ á tshe mbœrœ œerœnœ asœmœ dœ lɔkɔ Sabata.

¹⁷ Kashe Yisu pa fœ endje adœke: «Aba mœ sœ kœmbœrœ akwa œrrr kpesheke, yé œmœ ndje mœ sœ tœ kœmbœrœ akwa.»

¹⁸ Manda o'onœ á tshe pa asœmœ, Ayuda para lima awa adœke œne wo she. Œ dœdœ kolœ mbœrœ á tshe mbœrœ akwa dœ lɔkɔ sabata nene, kashe mbœrœ á tshe pa ndje adœke Ndjaba kœdœ adja Aba œne, á zatœ ye adœke œne li dœ she.

Tshagbozu nœ Gbolo nœ Ndjaba

¹⁹ Yisu za o'o yé œ pa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ e dœ adjapu adœke, Gbolo nœ Ndjaba lili kœmbœrœ œrœ á to tœ lœsu ye dœ tœ ye nene, kashe tshe mbœrœ œrœ á tshe wu abœnœ kœmbœrœ tœnœ. Gbambœnœ nene, œrœ á Aba œ mbœrœ dá Gbolo œ mbœrœ adja tœnœ.

²⁰ Mbœrœ Aba yindœ Gbolo, tshe sœ kœyisœ œneke kɔ á tshe mbœrœ fœ she. Tshe kpa yisœ ogboro œrœ kœropa œneke fœ she adœke 'e kœwu, uvuru 'e kpa lœ nœ.

²¹ Bata Aba œ she akuzu á za soro fœ endje, awa bale Gbolo œ za soro fœ azu neke á tshe yindœ kœza fœ endje.

²² Aba œ wa ngbanga ga tœ uzu bale nene, kashe tshe za Gbolo nœ ye tœ gbozu kœwa ngbanga pa azu,

²³ adœke azu kɔ lisœ Gbolo 6ata á endje li ndje œsœ Abœnœ. Uzu á tshe kœlilisœ Gbolo nene, tshe lili ndje œsœ Abœnœ á tshe vwa she nene.

²⁴ «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu á tshe dji o'o ama mœ, á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa

mœ asœke, uzunœ sœ dœ soro á ka nene. Mœ wa œgbɔ ngbanga ga tœ ye nene, kashe tshe wuta lœ kuzu, yé tshe sœ dœ soro.

²⁵ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, lœndœnœ sœ kœna tœnœ, yé œ na ngongɔ asœ ye, akuzu œ dji tshama Gbolo nœ Ndjaba. Yé endjeneke á endje dji tshama ye, endje sœ dœ soro.

²⁶ Gbambœnœ nene, 6ata Aba kœdœ soro dœ tœ ye, awa bale tshe za fœ Gbolo kœdœ soro dœ tœ ye.

²⁷ Yé tshe za Gbolo tœ gbozu kœwa ngbanga pa azu mbœrœ œshe kœdœ Gbolo nœ uzu.

²⁸ «Adja 'e koko ama 'e ti œœ nene! Gbambœnœ nene, anga œlɔ sœ kœna tœnœ, á akuzu kɔ á endje sœ lœ koto œ dji tshama ye,

²⁹ yeka endjeneke á endje mbœrœ lima œtshœrœ, Ndjaba œ she endje mbœrœ kœgbɔ soro, kashe endjeneke á endje mbœrœ ekperœ, Ndjaba œ she endje adœke Gbolo nœ uzu wa œgbɔ ngbanga pa endje.

³⁰ «Œmœ, mœ lili kœmbœrœ œrœ á to 6a lœsu mœ dœ tœ mœ nene. Mœ wa ngbanga kœli dœ œneke á mœ sœ kœdji tœnœ yé kœwa ngbanga nœ mœ sœ ndjii mbœrœ mœ sœsœ kœpara awa kœmbœrœ œrœ á to 6a lœsu mœ nene, kashe œneke á lœsu ayi kœvwa mœ yindœ nœ.»

Œrœ á má adœke Ndjaba vwa Yisu

³¹ «Œdœ mœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ dœ tœ mœ, uzu bale á tshe dji mœ gugu nene.

³² Kashe œdœ anga angbi uzu kœpa o'o tœ upu nœ mœ, mœ wusœ nœ adœke œneke á tshe pa tœ upu nœ mœ asœmœ dœ adja o'o.

³³ 'E vwa lima azu fœ Yowane, yé tshe pa lima o'o tœ upu nœ adja o'o.

³⁴ Tœ œmœ, mœ sœsœ dœ ogo adœke uzu pa o'o tœ upu nœ mœ nene, kashe mœ sœ kœpa o'o ataa adœke 'e gbɔ kœshe.

³⁵ Yowane sœ lima 6ata miinda á endje ta owo ga tœ nœ yé á tshi. 'E yi lima ndœ kœsœ dœ yanga lœ anga osho tœ ishiri ye.

³⁶ Andaa, mœ sœ dœ anga œrœ á pa o'o tœ upu nœ mœ á ropa o'o á Yowane pa. Œtœnœ kœdœ akwa á Aba za fœ mœ adœke mœ mbœrœ. Mœ sœ kœmbœrœ tœnœ yé œtœnœ dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ adœke Aba vwa mœ.

³⁷ «Aba á tshe vwa mœ pa o'o tœ upu nœ mœ dœ tœ ye. Kashe bale 'e djidji tshama ye yé 'e wuwu tshatshu ye nene,

³⁸ yé 'e sœsœ kœgbœndœ o'o ama ye ga tœ lœsu 'e nene mbœrœ á 'e sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ayi avwa nœ ye nene.

³⁹ 'E sœ kœyamba Buku nœ Ndjaba mbœrœ á 'e gbœ kœgbɔ soro á ka nene lœ awœnœ: Andaa, œtœnœ dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ.

⁴⁰ Yé 'e yiyindœ køena ga ndœ mœ yeka á kœgbɔ adja soro nene.

⁴¹ «Mœ gbegbe adœke azu donga mœ nene.

⁴² Kashe mœ wusœ 'e ye. 'E sœsœ dœ kœyindœsho ga ndœ Ndjaba nene.

⁴³ Aba mœ dá vva mœ yé 'e vwaratœ 'e kœza osho kœsœ fœ mœ. Kashe œdœ anga uzu køena dœ mara nœ ye dœ tœ ye bale, 'e za osho kœsœ fœ she ye.

⁴⁴ 'E yindœ kœdonga kolœ anga 'e, yé á endje kœdonga ndje 'e. Kashe 'e papara awa adœke kolœ Ndjaba kœdonga 'e nene asœke, ataa 'e sœ má dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ koto o?

⁴⁵ Kashe 'e gbegbe adœke mœ va ɔtɔ 'e fœ Aba mœ nene. Kolœ Moyize á 'e ko lima lœsu 'e ga tœ ye asœmœ, œshe dá va ɔtɔ 'e.

⁴⁶ (Edœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Moyize, 'e sœ má ndje dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ mbœrœ tshe sú mbetincœ tœ upu nœ mœ.

⁴⁷ Kashe bata 'e yiyindœ o'o á tshe sú nene, 'e yi má ndœ o'o ama mœ koto o?»

6

Yisu to rœgo fœ azu kutu mindu (5.000)

(Wu 6a tœ Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Manda nœ, Yisu zu ga atshi egerœ ungu adanga Galilayi á anga i'irinœ kœdœ ndje Tiberiade.

² Azu ndjoro sœ lima køena manda ye mbœrœ á endje wu ambárá afá á tshe sœ lima kœmbœrœ tœncœ lœ kœshe aayi kœba asœmœ.

³ Mbœrœ tœncœ atamœ, Yisu ɔ ga pa kaga yé œ sœ ga ati awa bale dœ ayambarœ nœ ye.

⁴ Œ sœ lima ndoo dœ Pake á dœ angbo nœ Ayuda.

⁵ Yisu mesho, œ wu azu ndjoro á endje sœ tœ køena ga ndœ ye. Á kœyu Filipino adœke: «A yo kœzirœ kpœta yeka á to fœ azuncœ asœke á endje kœzi a?»

⁶ Tshe yu lima oshonœ ataa tœ kœwu lœsu Filipino, gbambanœ nene, tshe wu lima sœ œrœ á li adœke tshe mbœrœ ye.

⁷ Filipino kœgi fœ she adœke: «Edœ a kœyo ndje kœzirœ mangba denari kama bisha* gbaa, œ li adœke uzu dœ uzu gbɔ teasho teasho nene.»

⁸ Yé anga yambarœ bale á i'iri ye kœdœ Andere, aya Shimu Petro kœpa fœ she adœke:

⁹ «Anga ovoro gbolo yakoshe kpœke sœ dœ mapa mindu á endje mbœrœ dœ zuwa orje œdœ pe ageatshalangu bisha kashe œ li mbœrœ azuncœ kœkœ asœke za a?»

¹⁰ Yisu kœpa adœke: «'E pa fœ azu adœke endje lœ ga ati.» Yé endje kœsœ ga ati ga pa gusu á sœ lima yaba yaba kpœtœmœ. Ayakoshe sœ lima ga pa œrœ nœ kutu mindu (5.000).

¹¹ Yeka á Yisu ko mapanœ, á za avwala fœ Ndjaba, á kurutshelœncœ tœ azu á endje lœ lima kpœtœmœ. Tshe kpa ko ndje ageatshalanguncœ, œ mbœrœ ndje awa bale, yé endje zi kœli dœ ogo nœ endje. ¹² Bata uvu azu su ye, Yisu pa fœ ayambarœ nœ ye adœke: «'E ngbɔɔa udu œrœ á sœpe manda endje ga tœncœ adœke angancœ teasho yiyiwa nene.»

¹³ Endje ngbɔɔa ama udu œrœncœ, yé kingi ndjokpa dœ bisha sú dœ ndindi mapa manda azuncœ á endje zi lima.

¹⁴ Azu wu ambárá afá á Yisu mbœrœ asœmœ œ pa adœke: «Adjapu, tsheneke kœdœ adja ayi kœgbara o'o nœ Ndjaba á tshe sœ køena ga pa ɔshɔ.»

¹⁵ Bata á Yisu wu lima sœ nœ adœke endje yindœ køena kœza œne tœ ɔgbœncœ adœke œne te gbozugo, tshe gi lima tœ ye kpœtœmœ, yé œ ɔ dœ kuti ye ga pa kaga.

Yisu na pa ungu dœ ada ye

(Wu 6a tœ Mat 14.22-33; Mar 6.45-53)

¹⁶ Lœkɔ á osho tetœ kœte mburumburu, ayambarœ nœ ye jœrœ ga tœ mangu egerœ ungu adanga,

¹⁷ endje ɔ lima ga lœ agba bale mbœrœ køena ga lœ Kaparnawumu, 6a atshi ungunœ. Osho bu lima ye, yé Yisu yihi lima damba kumu ye ga ndœ endje nene.

¹⁸ Egerœ yugu na kpikpikpi, yé loko za tshalangu djigi.

¹⁹ Ayambarœ i kayi œ vwi endje tœ mangu ga tœ œrœ nœ kelometere ndoo dœ mindu too mindu dœ bale, á endje kœwu Yisu køena pa ungu gutœncœ ga tœ egerœ agba, yé awa litœ endje.

²⁰ Á Yisu kœpa fœ endje adœke: «Emœ dœmœ, awa mbœmbœrœ 'e nene!»

²¹ Endje yi lima ndœ nœ adœke tshe ɔ ga lœ egerœ agbanœ, kashe katsha, kumu egerœ agbanœ za ama osho ga tœ mangu á endje gbe lima køena ga tœncœ.

Azu ndjoro para Yisu

²² Osho korɔpa nœ, azuncœ ndjoro á endje sœpe lima 6a atshi ungunœ wusœ nœ adœke egerœ agba sœpe bale yé Yisu ɔ lima ga lœ egerœ agba awa bale dœ ayambarœ nœ ye nene. Endje zu lima ungunœ dœ kuti endje.

²³ Kashe anga ogboro agba to 6a lakpi Tiberiade, yé œ na ndoo dœ oshonœ á endje zi lima mapa tœncœ manda kœza mershe nœ Gbozu Yisu fœ Ndjaba.

²⁴ Lœkɔ á ukpulu azu wu adœke Yisu œdœ ayambarœ nœ ye sœsœ kpœtœmœ nene,

* 6.7 Denari bale kœdœ ngendja tshangba akwa á uzu mbœrœ ndœ ɔb bale

endje ɔ ga lœ ogboro agbanœ asœmœ œ ro ga lœ Kaparnawumu mbœrœ kœpara Yisu.

Yisu kœdœ kœzirœ á za soro

²⁵ Endje gbɔ she 6a atshi ungunœ, yé á yu she adœke: «Rabi, 6œ wuta kpœke dœ ada ɔlɔ koto o?»

²⁶ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, 'e para awa mœ mbœrœ á 'e zi mapa á le 'e, kashe 'e papara mœ mbœrœ á 'e wu ambárá afá á mœ mbœrœ nene.

²⁷ Adja 'e mbœmbœrœ akwa mbœrœ kœgbɔ kœzirœ á ndi nene, kashe 'e mbœrœ akwa mbœrœ kœgbɔ kœzirœ á œndœnœ œ di, yé á to soro á ka nene fœ azu. Gbolo nœ uzu dá to kœzirœnœ asœmœ fœ 'e mbœrœ œshe dá Aba dœ Ndjaba za she ga pa ngande tshagbozu.»

²⁸ Endje kœgi fœ she adœke: «œ li adœke 'a mbœrœ gadœ tœ kœmbœrœ akwa á Ndjaba yindœ nœ a?»

²⁹ Tshe kœgi fœ endje adœke: «Akwa á Ndjaba yindœ nœ adœke 'e mbœrœ, kœdœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa she.»

³⁰ Endje kpa kœyu she adœke: «Kashe œbœ a, ambárá afá gadœ dá 6œ mbœrœ yeka á 'a kœwu yekane á kœyindœ o'o ama zœ a? Akwa gadœ dá 6œ mbœrœ a?»

³¹ Aata 'a zi liya mane 6a lœ kpagagasho 6ata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Tshe to kœzirœ á dœ mapa á to 6a lafo fœ endje.»

³² Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œ dœdœ Moyize dá to mapanœ á to liya 6a lafo fœ 'e nene, kashe Aba mœ dá sœ kœto adja mapa á to 6a lafo fœ 'e asœmœ.

³³ Gbambanœ nene, kœzirœ á Ndjaba œ to, kœdœ œneke á to 6a lafo yé á za soro fœ azu tshapashœnœ asœke.»

³⁴ Azunœ kœpa fœ she adœke: «Gbozu, to kolœ kœzirœnœ asœmœ sheko fœ 'a.»

³⁵ Yé Yisu kœpa fœ endje adœke: «œmœ kœdœ kœzirœ á za soro fœ azu. Uzu á tshe kœna ga ndœ mœ, ogo œ mi she bale nene yé uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, ogo ungu kpa mi she bale nene.

³⁶ Kashe mœ pa fœ 'e adœke: 'E wu mœ tako, yé 'e sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene.

³⁷ Azu neke á Aba ko endje fœ mœ, endje na ga ndœ mœ yé uzu á tshe na ga ndœ mœ, mœ za bala she vwí'i nene.

³⁸ Gbambanœ nene, mœ toto 6a lafo œ jœrœ tœ kœmbœrœ œrœ á lœu mœ yindœ mœ nene, kashe mœ na mbœrœ kœmbœrœ œneke á lœu ayi kœvwa mœ yindœ nœ.

³⁹ œrœ á lœu ayi kœvwa mœ yindœ nœ adœke mœ mbœrœ dœke: Adja anga uzu bale ugurutœ azu á tshe ko endje fœ mœ

yiyiwa nene kashe mœ she endje lœ kuzu dœ ndœngɔlɔ.

⁴⁰ œrœ á lœu Aba mœ yindœ nœ kœdœ adœke, uzu á tshe kœwu gbolo nœ ye, á kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe gbɔ soro á ka nene, yé mœ she she lœ akuzu dœ ndœngɔlɔ.

⁴¹ Ti kpœtœmœ, Ayuda kœtetœ kœpulœma endje mbœrœ o'o á Yisu pa adœke: «œmœ kœdœ kœzirœ á to 6a lafo, yé á jœrœ.»

⁴² Endje kœpa adœke: «œ dœdœ Yisu dœke na a, gbolo nœ Yozefu a? Á 'a wusœ abanœ dœ ayincœ ndje na a? Kotoo á tshe pa ngœngɔ asœke adœke œne to 6a lafo á jœrœ a?»

⁴³ Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E katœ kœpulœma 'e ugurutœ 'e ye na!

⁴⁴ Uzu bale œ li kœna ga ndœ mœ nene œdœ Aba á tshe vwa mœ kœtoto she na tœnœ nene, yekane á mœ kœshe she lœ akuzu dœ ndœngɔlɔ.

⁴⁵ Endje sú ala mbeti nœ aayi kœgbara o'o adœke: «Ndjaba œ yisœ œrœ fœ azu kœkœ.» Uzu kœ á tshe dji Aba, á yindœ œrœ á tshe yisœ nœ, tshe na ga ndœ mœ.

⁴⁶ œ yindœ kœpa adœke uzu bale wuwu Aba nene, kolœ tsheneke á tshe to 6a ndœ Ndjaba; œshe dá wu Aba.

⁴⁷ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu tsheneke á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe sœ dœ soro á ka nene.

⁴⁸ œmœ kœdœ kœzirœ á za soro fœ azu.

⁴⁹ Aata 'e zi liya mane 6a lœ kpagagasho, yé endje tshu lima ye.

⁵⁰ Asœ kœdœ kœzirœ á to 6a lafo á jœrœ adœke, uzu á tshe kœzi, tshe tshu bala nene.

⁵¹ œmœ kœdœ kœzirœ á za soro fœ azu, œ to 6a lafo á jœrœ asœke. Uzu á tshe kœzi kœzirœnœ asœke, tshe sœ bala dœ soro á ka nene. Kœzirœnœ á mœ za fœ she kœdœ songba mœ. Mœ za adœke tshapasho gbɔ soro.»

⁵² Kolœ pa o'o asœke, ayuda te lima tœ kœyutœ endje ugurutœ endje dœ œgbɔ adœke: «Kotoo á uzunœ asœke pa adœke œne za songba œne fœ azœ yekane á kœzi a?»

⁵³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke œdœ 'e kœzizi songba Gbolo nœ uzu yé œ ndjo pe indji ye nene, 'e sœ dœ soro lœ 'e nene.

⁵⁴ Uzu tsheneke á tshe zi songba mœ, á ndjo ndje indji mœ, sœ dœ soro á ka nene, yé œmœ mœ she she lœ kuzu dœ ndœngɔlɔ olo.

⁵⁵ Gbambanœ nene, songba mœ kœdœ adja kœzirœ, yé indji mœ kœdœ adja kœndjœrœ.

⁵⁶ Uzu á tshe zi songba mœ á ndjo indji mœ, sœ lœ mœ yé œmœ mœ sœ ndje lœ ye.

⁵⁷ Yé 6ata Aba á tshe vwa mœ sœ dœ soro á mœ sœ dœ soro lœ awa nœ ye, ataa uzu á

tshe kœzi songba mœ, tshe gb̄o soro lœ awa nœ mœ.

⁵⁸ Asœ kœdœ kœziroœ á to 6a lafo á jeroœ. Œ sœsœ 6ata kœziroœ á aata 'e zi liya nene. Mbœroœ endje zi liya kœziroœ asœmœ yé endje tshu. Kashe uzu á tshe zi kœziroœ asœke, tshe sœ dœ soro á ka nene.»

⁵⁹ Yisu pa lima o'onœ asœke 6a lœ Karpawumu, lœk̄o á tshe sœ lima tœ kœyisœ œroœ 6a lœ Sinagoga.

O'o á za soro fœ azu

⁶⁰ Manda kœdji she, ili ayambarœ nœ ye tetœ kœpa adœke: «O'onœ asœ gb̄o gb̄o, adja œdœ dá dji a?»

⁶¹ Kashe 6ata á Yisu wu lima sœ nœ adœke ayambarœ nœ œne sœ tœ kœpulœma endje, tshe pa fœ endje adœke: «Mbœroœ gadœ á o'onœ asœke ndjingivwi tshelœ kumu 'e a?»

⁶² Œ kœsœ má adœke 'e wu Gbolo nœ uzu kœ ɔ ga tœ osho á tshe to lima tœncœ, œ sœ koto o?»

⁶³ Ishiri dá za soro fœ azu. Œk̄o lili tœ kœmbœroœ œroœ ataa nene. O'onœ á mœ pa fœ 'e asœke kœdœ ishiri œdœ pe soro.

⁶⁴ Kashe kolœ ugurutœ 'e asœke, anga endje á endje yiyindœ o'o ama mœ nene, endje lœ zœ.» Gbambanœ nene, Yisu wu lima sœ endjeneke á endje sœsœ dœ kœyindœroœ nene œdœ pe tsheneke á tshe ka bala she.

⁶⁵ Á tshe kpa kœpa adœke: «Adja ádãncœ á mœ pa fœ 'e adœke uzu bale œ na ga ndœ mœ nene œ kœdœdœ Aba dá za awa fœ she kœna tœncœ nene.»

⁶⁶ Kœto kpœtœmœ, ili anga ayambarœ nœ ye gitœ endje manda ye, yé œ katœ kœna tœ awa bale dœ she.

⁶⁷ Á Yisu kœyu ayambarœndjokpa dœ bisha adœke: «Ka e'e nœ 'e a, 'e gigitœ 'e nœ 'e nene a?»

⁶⁸ Yeka á Shimu Petro kœgi fœ she adœke: «Gbozu, 'a kpa na má ga ndœ uzu dœ? Œ6œ dá sœ dœ o'onœ á za soro á ka nene.

⁶⁹ 'A sœ dœ kœyindœroœ, yé 'a wusœ nœ adœke œ6œ kœdœ Œyeroœ Uzu nœ Ndjaba.»

⁷⁰ Yisu pa fœ endje adœke: «Œmœ dá ke 'e ndjokpa dœ bisha kashe ugurutœ 'e k̄o, anga uzu bale kœdœ djaboro.»

⁷¹ Tshœ sœ lima kœpa tœ Yudasi, gbolo nœ Shimu Isikariote mbœroœ œshe kœdœ lima uzu á tshe ka Yisu. Œshe kœdœ lima anga yambarœ ugurutœ andjokpa dœ bishanœ asœmœ.

7

Gb̄o losu nœ aaya Yisu

¹ Manda nœ, Yisu sœ lima kœna lœ ogo Galilayi. Tshe yiyi lima ndœ kœna lœ ogo Yuda nene mbœroœ Ayuda sœ lima kœpara awa ndœ kœwo she.

² Andaa angbo nœ ayuda á dœ angbo gbanda tande ndo lima ye.

³ Aaya Yisu kœpa fœ she adœke: «Gitœ zœ kpœke, yé œ na ga lœ ogo Yuda adœke ayambarœ nœ zœ wu ndje akwa á 6œ sœ tœ kœmbœroœ tœncœ.

⁴ Uzu mbœmbœroœ œroœ lœ ubunœ nene œdœ tshe kœgbe adœke azu wusœ œne. Bata á 6œ sœ kœmbœroœ akwa atake, matœ zœ dœ tœncœ ga ushu tshapasho wusœ nœ.»

⁵ Gbambanœ nene, aayanœ dœ tœ endje sœsœ lima dœ kœyindœroœ ga ndœ ye nene.

⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Œb̄o nœ mœ tœt̄o damba nene. Tœ e'e nœ 'e, Œb̄o k̄o sœ dœ otshonœ.

⁷ Tshapasho œ li tœ kœyangba 'e nene, kashe œmœ, œ yiangba mœ mbœroœ á mœ sœ kœpandœ nœ ngbi adœke akwa nœ ye sœ tœ ekpenœ.

⁸ 'E ɔ ndœ angbonœ zœ. Kashe œmœ, mœ ɔ ga zœ nene mbœroœ Œb̄o nœ mœ tœt̄o damba nene.»

⁹ Manda kœpa o'onœ ataa, tshe sœpe lima ti lœ Galilayi.

Yisu na ga tœ angbo gbanda tande

¹⁰ Lœk̄o á aayanœ áafo á ro ndœ angbonœ da ye, Yisu áalafo yaa œ na ndje ga zœ dœ mara adœke azu wuwusœ nœ nene.

¹¹ Dœ lœk̄o á ala angbonœ doro, agbozu Ikriaia sœ lima kœpara she yé endje sœ lima kœyu osho adœke: «Tshœ sœ kpœta a?»

¹² Endje ndivwiri lima o'o waa tœ upu nœ ye. Anga azu pa lima adœke: «Uzunœ asœke kœdœ otsho uzu.» Yé anga endje pa ndje adœke: «Œ œ nene, œshe kœdœ ayi kœdjingili tshelœ kumu azuzu.»

¹³ Yé uzu bale papa o'o o'ara tœ upu nœ ye nene mbœroœ á endje lœ lima dœ awa agbozu Ikriaia.

¹⁴ Kœwu adœke tshelœ angbonœ za, Yisu na lima ga lœ anda Tepelo, yé œ tetœ kœyisœ œroœ.

¹⁵ Uvuru Ayuda kpa lima lœncœ, yé endje pa lima adœke: «Uzunœ asœ didi œroœ nene, yé kotoo á tshe sœ dœ kœwusœroœ tshaata a?»

¹⁶ Yisu kœgi o'o fœ endje adœke: «Œroœncœ á mœ sœ kœyisœ nœ asœke toto 6a ndœ mœ nene, kashe œ to 6a ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

¹⁷ Œdœ uzu kœgbe kœmbœroœ œroœneke á Ndjaba yindœ nœ, tshe wusœ nœ adœke kœyisœroœncœ asœke to 6a ndœ Ndjaba, too mœ sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ dœ tœ mœ.

¹⁸ Uzu á tshe sœ kœpa o'o tœ upu nœ ye dœ tœ ye, tshe sœ kœpara awa adœke azu donga œne. Kashe uzu tsheneke á tshe sœ kœpara awa adœke azu donga ayi kœvwa she, tshe kœdœ uzu nœ adja o'o, yé ekperœ gugu lœ ye nene.

19 Će doédóé Moyize dá za liya awa akwa fœ 'e nene a? Kashe uzu bale ugurutœ 'e á tshe sœ koembœrœtœ ye liakanœ gugu nene. Mbœrœ gádé á 'e sœ kœpara awa ndœ kœwo mœ a?»

20 Á ukpulu azunœ kœpa fœ she adœke: «Ekpe ishiri sœ pa zœ a! Ćédé dá sœ kœpara awa ndœ kœwo bœ a?»

21 Yisu kpa kœza o'o á kœpa fœ endje adœke: «Mœ mbœrœ kolœ akwa bale yé œvuru 'e kœko kpa lœnœ ataa!

22 Moyize za liya o'o fœ 'e adœke 'e wa agbolo yakoshe nœ 'e tœ gaza. Će doédóé Moyize kœdœ ali uzu koembœrœ tœnœ nene, kashe œ to liya 6a ndœ aata 'e, yé 'e sœ kœza ga tœ akwa dœ lœko Sabata.

23 Á 'e kœwu adœke kœwa anga gbolo yakoshe dœ lœko Sabata kœndindi awa akwa nœ Moyize nene, mbœrœ gádé á 'e so ókó ga tœ mœ mbœrœ á mœ she uzu djigi dœ lœko sabata a?

24 'E katœ kœwa ngbanga liaka œrœ á 'e wu dœ ala 'e ye, kashe 'e wa ngbanga dœ mara á sœ ndjii kane.»

Adja Yisu kœdœ Masiya a?

25 Anga azu lœ Yerusalemœ sœ lima kœpa adœke: «Će doédóé uzunœ á endje sœ kœpara she á kœwo she dœke nene a?

26 'E wu, œshe dá pa o'o o'ara o'ara á uzu kœpa o'o fœ she gugu nene asœke! Ataa agbozu tshapa azœ wu ete œsœnœ adœke œshe kœdœ Kristu ye na a?

27 Andaa a wusœ osho á yakoshœnœ asœke to tœnœ ye, kashe Kristu, uzu bale œ wu bala sœ osho á tshe to tœnœ á yi kumu ye nene.»

28 Yeka á Yisu á tshe sœ lima kœyisœ œrœ lœ anda Tepelonœ pa adœke: «'E wusœ mœ ye! 'E wu ndje sœ osho á mœ to tœnœ ye! Mœ nana dœ tœ mœ nene. Tsheneke á tshe vwa mœ, tshe kœdœ adja o'o; œshe á 'e wuwusœ ye nene asœmœ.

29 Ćemœ, mœ wusœ ye mbœrœ á mœ to 6a indiri ye, yé œshe dá vwa mœ.»

30 Endje para lima awa kœtepa ye kashe uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene mbœrœ á olo ye lili damba lima nene.

31 Azu ndjoro lœ ukpulu azunœ sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ ye. Endje pa lima adœke: «Lœko á Kristu œ na, tshe mbœrœ ambárá afá kœropa œneke á tsheneke œ mbœrœ asœke ye a?»

32 Ćeneke á ukpulu azu sœ kœpulœma endje tœ upu nœ ye li ga lœ utu Afarisayi. Ataa, agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ Afarisayi vwa lima atshendjœrœ nœ endje ndœ kœna kœtepa ye.

33 Yisu kœpa fœ endje adœke: «Mœ sœpe dœ 'e manda olo teasho, yé manda nœ, mœ gu ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

34 'E para bala mœ kashe 'e gbœ mœ nene. Gbambanœ nene, osho á mœ sœ tœnœ, 'e li kœna 6a zœ nene.»

35 Ayuda kœte lima tœ kœyutœ endje ugurutœ endje adœke: «Tshe na má gata yekane á a gbœ she nene a? Tshe na manda azunœ á endje ndjatshelœtœ endje djelœ angbi azu* a? Tshe na ndœ kœyisœ œrœ fœ angbi azunœ a?

36 Ádá o'onœ á tshe pa asœke kœdœ gádé: 'E para bala mœ, kashe 'e gbœ mœ nene. Yé osho á mœ sœ tœnœ, 'e li kœna 6a zœ nene!»

Yisu pa o'o tœ upu nœ Ishiri

37 Ndœngœlo olo kœka angbœ kœdœ 6alima ikpili olo angbonœ. Dœ œlœnœ asœmœ, Yisu ka lœ angbonœ œ tetœ kœmindœ o'o adœke: «Ćédœ uzu kœsœ dœ ogo ungu, kaka tshe na ga ndœ mœ yé œ ndjo.

38 Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, egerœ ungu á za soro œ tara tœ lœsu ye, 6ata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba.»

39 Yisu pa lima o'onœ asœ tœ upu nœ Ishiri á azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye œ gbœ má. Yé Ndjaba zaza lima damba awa fœ azu kœgbœ Ishirinœ nene mbœrœ Ndjaba gigi mokœ nœ ye fœ she nene.

40 Manda kœdji o'onœ asœke, anga azu lœ ukpulu azunœ pa lima adœke: «Adja tsheneke kœdœ ayi kœgbara o'o tako.»

41 Anga endje pa lima adœke: «Kristu dœmœ.» Kashe anga udu endje pa ndje lima adœke: «Adja Kristu œ li kœwuta lœ Galilayi a?

42 Buku nœ Ndjaba papa adœke tshe wuta bala lœ aata Davidi yé œ sœ 6a lakpi Beteleme ogo obo Davidi nene a?»

43 Ataa, azu kuru lima tshelœtœ endje kpœ lœ kumu Yisu.

44 Anga endje yi lima ndœ kœtepa ye kashe uzu bale toto lima kane ye ga tœ ye nene.

Ogbœ lœsu nœ agbozu yuda

45 Atshendjœrœ gu lima ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe Afarisayi á endje pa fœ endje adœke: «Mbœrœ gádé á 'e gugu dœ she nene a?»

46 Atshendjœrœ kœgi adœke: «Bale anga uzu papa o'o 6ata yakoshe asœmœ nene.»

47 Afarisayi kœpa fœ endje adœke: «'E 'e kœ, tshe djingili ndje tshelœ kumu 'e a?

48 Ćédœ ugurutœ agbozu Ikrizia œdœ ugurutœ Afarisayi, anga uzu bale wuta dœ kœyindœrœ ga ndœ ye ye a?

* 7.35 Angbi azunœ asœke kœdœ Agreke á endje doédóé Ayuda nene

mœ dji 6a ndœ ye, œtœnœ dá mœ sœ kæpa fœ tshapasho.»

²⁷ Endje wuwu lima sœ nœ nene adœke Yisu sœ lima kæpa o'onœ fœ œne tœ Aba.

²⁸ Yisu kpa kæpa fœ endje adœke: «Ŏlɔ á 'e tshi Gbolo nœ uzu ga lafo, 'e wusœ nœ adœke “œmœ, mœ sœ zœ”. 'E wu ndje sœ nœ adœke mœ mbœmbœrœ œrœ bale dœ tœ mœ nene, kashe mœ sœ kæpa o'o á Aba yisœ nœ fœ mœ.»

²⁹ Tsheneke á tshe vwa mœ sœ awa bale dœ mœ, tshe katœ mœ ti kuti mœ nene, mbœrœ mœ sœ kæmbœrœ kolœ œrœ á za yanga fœ she.»

³⁰ Bata á Yisu sœ lima kæpa o'o ataa, azu ndjoro wuta lima dœ kæyindœrœ ga ndœ ye.

Adja aata Abrayamo

³¹ Yisu pa fœ Ayuda á endje yi lima ndœ o'o ama ye adœke: «Eðœ 'e kœsœpe kœgbœndœ o'o ama mœ ga tœ lœsu 'e, 'e kœdœ adja ayambarœ nœ mœ.»

³² Ataa, 'e wusœ adja o'o tœ upu nœ Ndjaba yé adja o'onœ œe ko 'e lœ kanga ga ushu ye.»

³³ Endje kæpa fœ she adœke: «Abrayamo kœdœ ata 'a yé 'a doédœ 6alima akanga nœ uzu nene. Kotoo á 6œ pa adœke 'a wuta lœ kanga ye a?»

³⁴ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, uzu kɔ á tshe sœ kœsœ kæmbœrœ ekperœ, kœdœ kanga nœ ekperœ.»

³⁵ Kanga sœsœ waa lœ anda nene, kashe gbolo anda dá sœ waa.

³⁶ Eðœ Gbolo kœko 'e ga ushu lœ kanga, 'e wuta adja lœnœ ye.

³⁷ Mœ wusœ nœ adœke Abrayamo kœdœ ata 'e. Kashe 'e sœ kæpara awa kœwo mœ mbœrœ á 'e yiyindœ kœdji o'o ama mœ nene.

³⁸ Mœ sœ kæpandœ œneke á mœ wu 6a ndœ Aba mœ, yé 'e sœ kæmbœrœ œneke á aba 'e mindœ nœ fœ 'e.»

³⁹ Endje kæpa fœ she adœke: «Aba 'a kœdœ Abrayamo.» Yé Yisu kæpa fœ endje adœke: «Eðœ 'e kœdœ agbolo nœ Abrayamo, 'e mbœrœ akwa nœ Abrayamo.»

⁴⁰ Andaa, 'e sœ ngœngœ asœ kæpara awa ndœ kœwo mœ, œmœ á mœ pa adja o'o á mœ dji 6a ndœ Ndjaba. Abrayamo mbœmbœrœ œrœ á li dœ tœnœ bale nene.

⁴¹ Kashe 'e, 'e sœ kæmbœrœ akwa nœ aba 'e.» Endje kœgi fœ she adœke: «'A doédœ agbolo gugati nene, 'a sœ kolœ dœ aba bale á tshe kœdœ Ndjaba.»

⁴² Á Yisu kæpa fœ endje adœke: «Eðœ Ndjaba kœdœ má Aba 'e, 'e yi má ndœ mœ ye. Gbambœnœ nene, mœ to 6a ndœ ye yeka á na asœke. Mœ nana dœ tœ mœ nene kashe œshe dá vwa mœ.»

⁴³ Mbœrœ gadœ á 'e sœsœ kœdji tshelœ kata o'o nœ mœ nene a? Mbœrœ gadœ á 'e lili kœdji o'o ama mœ nene.

⁴⁴ Aba 'e, œshe kœdœ djaboro yé 'e sœ dœ ogo kæmbœrœ gbetshelœ nœ aba 'e. Tshe kœdœ ayi kœwo azu 6alima katshatsha. Tshe papa adja o'o nene mbœrœ adja o'o gugu lœ ye nene. Lœkɔ á tshe kæpa wala, mara kæpa o'o nœ ye dœmœ mbœrœ tshe kœdœ ayi wala œdœ aba wala.

⁴⁵ Kashe œmœ, mœ pa œnœ mœ adja o'o yé mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœsœ kœdji mœ nene.

⁴⁶ Uzu dœ ugurutœ 'e kɔ dá li kœma adœke mœ mbœrœ ekperœ a? Yé œdœ mœ kæpa adja o'o, mbœrœ ga dœ á 'e yiyindœ kœdji mœ nene a?

⁴⁷ Uzu tsheneke á tshe kœdœ uzu nœ Ndjaba, tshe dji o'o ama Ndjaba; 6ata 'e doédœ azu nœ Ndjaba nene, 'e li kœdji o'o ama mœ nene.»

Yisu œdœ Abrayamo

⁴⁸ Ayudanœ gi fœ Yisu adœke: «Eðœ 'a kæpa fœ 6œ adœke œbœ kœdœ uzu Samariya yé ekpe ishiri sœ pa zœ, 'a pa wala dœmœ a?»

⁴⁹ Yisu gi fœ endje adœke: «Mœ sœsœ dœ ekpe ishiri pa mœ nene, kashe mœ sœ kœlisœ Aba mœ yeka á 'e vwaratœ 'e kœlisœ mœ asœmœ.»

⁵⁰ Mœ sœsœ kæpara ndje adœke azu donga mœ nene. Kashe anga uzu sœ zœ á sœ kæmbœrœ adœke azu donga mœ yé œshe dá sœ kœwa o'o.

⁵¹ Mœ sœ kæpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœsœ kœgbœndœ o'o ama mœ, tshe wu bala kuzu nene.»

⁵² Ayudanœ kæpa fœ she adœke: «Ngœngœ asœ, 'a wusœ nœ adœke ekpe ishiri sœ pa zœ. Abrayamo tshu, aayi kœgbara o'o tshu ndje, yé œbœ, 6œ pa adœke: “Uzu á tshe kœgbœndœ o'o ama zœ, tshe wu bala kuzu nene.”

⁵³ Bœ gbe adœke 6œ ropa aba 'a dœ Abrayamo á tshe tshu ye a? Eðœ ndje aayi kœgbara o'o á endje tshu, ataa adja 6œ sœ kœzœtœ zœ bata œdœ e?»

⁵⁴ Á Yisu kæpa fœ endje adœke: «Eðœ mœ kœsœ má kœdongatœ mœ dœ tœ mœ, kœdongatœsho nœ mœ œ sœ má gbambœnœ. Aba mœ dá sœ kœdonga mœ, œshe á 'e sœ kæpa tœ ye adœke: “Tshe kœdœ Ndjaba nœ 'a”.

⁵⁵ andaa 'e wuwusœ ye nene. Eðœ mœ kæpa adœke mœ wuwusœ ye nene, mœ tsha ayi wala 6ata 'e. Kashe mœ wusœ ye yé mœ sœ kœgbœndœ o'o ama ye.

⁵⁶ Aba 'e dœ Abrayamo sœ lima dœ yanga dœ agbe adœke œne wu olo kœzu dœ mœ. Tshe wu lima olonœ yé œ za lima yanga fœ she.»

⁵⁷ Ayudancæ kægi fœ she adœke: «Bœ wuwuta damba dœ ungu zazu bisha dœ ndjokpa nene, yé bœ pa adœke bœ wu Abrayamo a?»

⁵⁸ Á Yisu kægi fœ endje adœke: «Mœ sœ kæpa fœ 'e dœ adjapu adœke, utshu adœke endje zu Abrayamo, "mœ sœ zœ.»

⁵⁹ Ayudancæ kæko badja kæve dœ she, kashe Yisu zatœ ye yiwa tœncœ yé œ wuta lœ anda Tepelo ye.

9

Yisu she ayibula

¹ Jlo bale, Yisu sœ kæro tœncœ yé œ wu anga yakoshe bale á endje zu she ala ye bu trale.

² Ayambarœ nœ ye kæyu she adœke: «Rabi, mbœrcœ gadœ á endje zu yakoshe asœke trale ala ye bu a? Ataa, œ to lœ ekperœ nœ ye, too œ to lœ ekperœ nœ aayi kæzu she a?»

³ Yisu kægi fœ endje adœke: «E toto lœ ekperœ nœ ye too lœ ekperœ nœ aayi kæzu she nene. Kashe œneke wuta ga tœ ye mbœrcœ á Ndjaba kæyisœ akwa nœ ye lœ ye.

⁴ Bata á osho kœro, œ li adœke a mbœrcœ akwa nœ uzu á tshe vwa mœ. Osho ndo tœ kæbu tœncœ, yé uzu bale kpa li tœ kæmbœrcœ akwa nene.

⁵ Bata á mœ sœ damba pa tshapasho, œmœ kædcœ ingbisho nœ tshapasho.»

⁶ Manda kæpa o'onœ asœke, Yisu koetu ngusha ga tœ osho, á kæmbœrcœ kpata dœ tœncœ yé œ kæpi ga pa ala ayibulancœ,

⁷ á kæpa fœ she adœke: «Na œ djuto kote zœ ba la kudu ungu á endje dji á ta i'irinœ Silowe.» – Adá i'iri Silowe kædcœ «Ayi avwa» – Ayibula kæna œ kædjuto kote ye yé kæfatœ ye ndœ kægu she, tshe kæte lima tœ kæwu osho.

⁸ Amashenga nœ ye œdcœ pe azu á endje sœ lima kæwu she kæ'eshondœ œrcœ, yu lima tœ endje adœke: «E dcœdcœ Tsheneke á tshe sœ lima ati á sœ kæ'eshondœ œrcœ dœke nene a?»

⁹ Anga azu pa lima adœke: «Eshe dcœmœ.» Anga endje pa ndje adœke: «E œ, uzuncœ tsha bata sheshe.» Kashe ayibulancœ yi lima ndœ nœ adœke: «Adja œmœ dœke.»

¹⁰ Endje kæyu she adœke: «Ala zœ kœro kotoo?»

¹¹ Tshe kægi fœ endje adœke: «Yakoshencœ á endje sœ kæ'e i'iri ye adœke Yisu dá mbœrcœ kpata, á pi ga pa ala mœ yé á pa fœ mœ adœke: "Na dcœ djuto kote zœ ba la ungu Silowe." Mœ na ba zœ, yé manda kædjuto kote mœ, ala mœ kœro ye.»

¹² Endje kæyu she adœke: «Uzuncœ asœmœ sœ kpœta a?» Tshe kægi fœ endje adœke: «Mœ wuwusœ nœ nene.»

Afarisayi yu ayibula

¹³ Anga azu to yakoshe á ala ye bu lima asœmœ natœncœ ga ndœ Afarisayi.

¹⁴ Andaa Yisu mbœrcœ lima kpata á kœro ala ye dœ tœncœ dœ lœko sabata.

¹⁵ Afarisayi kæyu ndje œncœ endje yakoshe asœmœ tœ kæwusœ mara œrcœ á mbœrcœ fœ she adœke tshe tetœ kæwu osho. Tshe kæpa fœ endje adœke: «Tshe pi kpata ga pa ala mœ, mœ djuto kote mœ yé mœ sœ kæwu osho.»

¹⁶ Anga Afarisayi pa lima adœke: «Uzuncœ asœke dcœdcœ uzu nœ Ndjaba nene mbœrcœ á tshe mbœrcœ œrcœ asœ dœ lœko Sabata.» Anga endje pa ndje adœke: «Ayi kæmbœrcœ ekperœ œ gbœ awa kæmbœrcœ mara ambará afá atake kotoo?» Yé azu kuru lima tshelœtœ endje.

¹⁷ Afarisayi kpa kæyu ayibula á koœa nœ ye ka asœmœ adœke: «Yé œdcœ, bœ sœ dœ o'o gadœ tœ upu nœ uzuncœ á tshe mbœrcœ á ala zœ kœro asœke a?» Tshe kægi fœ endje adœke: «Eshe kædcœ ayi kægbara o'o.»

¹⁸ Utshuncœ adœke agbozu yudancœ e aayi kæzu she ndœ kædji endje, endje yi yi lima ndœ nœ nene adœke ala yakoshencœ bu lima yeka á ngœngœ asœke ala ye kœro.

¹⁹ Ayudancœ kæyu aayi kæzu she adœke: «Adja yakoshe asœ kædcœ gbolo yakoshe nœ 'e a? 'E pa adœke ala ye bu trale á 'e zu dœ she a? Ka œ mbœrcœ kotoo ngœngœ asœ á tshe sœ kæmesho?»

²⁰ Ayi kæzu yakoshe scœmœ kæpa adœke «'A wusœ nœ adœke œshe kædcœ gbolo nœ 'a yé ala ye bu trale yekane á 'a zu she dœ tœncœ.

²¹ Kashe 'a wuwusœ œrcœ á mbœrcœ adœke tshe tetœ kæwu osho ngœngœncœ asœke nene. 'A wuwu ndje sœ uzu á tshe kœro ala ye nene. 'E yu she, tshe dcœdcœ gbolo nene, tshe sœ dœ o'o kæpa fœ 'e.»

²² Aayi kæzu she pa lima o'o asœmœ ataa mbœrcœ endje sœ lima dœ awa agbozu yudancœ. Mbœrcœ Ayuda guma lima o'o ugu-rutœ endje adœke: Uzu kæyindœ nœ adœke Yisu kædcœ Kristu, œ li adœke endje gœro she ga ushu lœ Sinagoga ye.

²³ Adáne á ayi kæzu ayibula pa lima adœke: «'E yu she, tshe dcœdcœ gbolo nene, tshe sœ dœ o'o kæpa fœ 'e.»

²⁴ Afarisayi kpa e yakoshe á tshe dcœ lima ayibula yé œ kpa kæyu she adœke: «Pa adja o'o utshu Ndjaba. 'A wusœ nœ adœke uzu á tshe she bœ kædcœ ayi kæmbœrcœ ekperœ.»

²⁵ Tshe kægi fœ endje adœke: «Mœ wuwusœ nœ nene œdcœ œshe kædcœ ayi kæmbœrcœ ekperœ. Kashe œneke á mœ wusœ nœ tshēbale kædcœ adœke ala mœ bu lima ye, yé ngœngœ asœke mœ sœ kæwu osho.»

²⁶ Afarisayi kæyu she adœke: «Ercœ gadœ dá tshe mbœrcœ fœ bœ a? Adja gadœ dá

mbærœ adœke ala zœ kôrœ a?»

²⁷ Yakoshenœ kœgi fœ endje adœke: «Mœ mindœ nœ fœ 'e kashe 'e vwaratœ 'e kœdji mœ ye. 'E kpa yindœ nœ adœke mœ pa bisha o'o gadœ e? 'E yi ndje má ndœ kœte ayambarœ nœ ye a?»

²⁸ Afarisayinœ kœtetœ kœgu she á kœpa fœ she adœke: «Adja œbœ kœdœ yambarœ nœ ye, yé a'a, 'a kœdœ ayambarœ nœ Moyize.

²⁹ 'A wusœ nœ adœke Ndjaba pa lima o'o fœ Moyize kashe œshe asœmœ, 'a wuwusœ osho á tshe to tœnœ nene.»

³⁰ Yakoshe kœpa fœ endje adœke: «Kœdji œneke á 'e pa asœke, uvuru mœ kpa lœ nœ ye. Gbambancœ nene, 'e pa adœke 'e wuwusœ osho á tshe to tœnœ nene andaa œshe dá kôrœ ala mœ!

³¹ A wusœ nœ adœke, Ndjaba gigi o'o ndœ avwala nœ ayi kœmbærœ ekperœ nene; kashe œdœ uzu kœsœ kœlisœ ye, á sœ kœmbærœ œneke á tshe yindœ nœ, tshe gi o'o ndœ avwala nœ ye.

³² Bale endje djidji ɓalima o'o adœke anga uzu kôrœ ala uzu á endje zu she trale dœ bula nene.

³³ E kœdœdœ Ndjaba dá vwa yakoshe asœke nene, tshe mbærœ má œrœ bale nene.»

³⁴ Afarisayi kœpa fœ she adœke: «Ebœ á kœto tœ kœzu ɓœ œrr kpesheke ɓœ sœ kolœ ekperœ asœke, œrœ gadœ dá ɓœ yindœ kœyisœ nœ fœ 'a!» Yé endje kœgorœ she lœ Sinagoga ga ushu.

Ede kœdœ adja ayibula?

³⁵ Yisu dji adœke Afarisayi gôrœ yakoshe asœmœ ga ushu, yé œ na œ gbœ she á yu she adœke: «Adja ɓœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ uzu zœ a?»

³⁶ Yakoshe asœmœ kœyu she adœke: «Gbozu, œshe kœdœ œde yeka á mœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye a?»

³⁷ Yisu kœgi fœ she adœke: «Eœ wu she ye, œshe dá sœ kœpa o'o fœ ɓœ asœke.»

³⁸ Yakoshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu, mœ sœ dœ kœyindœrœ.» Yé tshe kœgote ga utshu ye.

³⁹ Á Yisu kœpa adœke: «Mœ na ga pa tshapashœ asœke mbærœ kœwa ngbanga, adœke aayibula sœ kœwu osho yé azu á endje sœ lima kœwu osho te ayibula.»

⁴⁰ Yekane anga Afarisayi á endje lœ ndje lima tœ œsœncœ, á sœ kœdji o'onœ asœmœ kœyu she adœke: «A'a, ɓœ gbe adœke a'a ndje kœdœ aayibula a?»

⁴¹ Yé Yisu kœgi fœ endje adœke: «E dœ 'e kœdœ má aayibula, 'e mbærœ má ekperœ nene. Kashe ɓata ngongœ asœ á 'e sœ kœpa adœke "a sœ kœwu osho zœ", ekperœ nœ 'e sœpe.»

10

Ndœma toro tœ upu nœ ayi kœgbondœ apata

¹ Yisu kpa pa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ uzu kœkatœ kœli ga lœ gbagba nœ apata lœ manda nœ, á kœli tœ anga ogoro kpi, uzu asœmœ kœdœ ayingba too ayi kœndi œrœ.

² Kashe uzu tsheneke á tshe li ga lœ gbagba lœ manda nœ, kœdœ ayi kœgbondœ apata.

³ Tshendjœrœ manda sœ kœkôrœ manda fœ she yé apata sœ kœdji tshama ye. Apata á endje kœdœ endje nœ ye, tshe sœ kœ'e pata dœ pata dœ 'iri ye yé tshe sœ kœto endje wuta tœnœ ga ushu.

⁴ Lœkœ á tshe kœto endje wuta tœnœ kœ ga ushu, tshe te utshu endje yé apata yôrœ manda ye mbærœ á endje sœ kœdji tshama ye kporo.

⁵ Bale apata œ yôrœ manda angbi uzu nene. Endje œ kparawa ye mbærœ endje sœsœ kœdji tshama angbi azu kporo nene.»

⁶ Yisu pa lima ndœma toro asœke fœ azu kashe endje djidji lima tshelœ kata o'onœ á tshe gbe kœpa fœ endje nene.

Yisu, œtshœ ayi kœgbondœ apata

⁷ Yeka á Yisu kœpa adœke: «Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, œmœ kœdœ manda gbagba nœ apata.

⁸ Azu kœ á endje na utshu mœ kœdœ ayingba œdœ aayi kœndi œrœ. Kashe apata djidji lima endje nene.

⁹ E mœ kœdœ manda. Uzu á tshe kœli dœ awa nœ mœ tshe gbœ bala soro. Tshe li bala, tshe wuta bala yé tshe gbœ bala kœzirœ nœ ye.

¹⁰ Ayingba sœ kœna kolœ ndœ kœzi angba, kœwœ œrœ œdœ kœndi tœnœ. E mœ, mœ na adœke azu gbœ soro yé œ sœ dœ soro á ropa nœ.

¹¹ «E mœ kœdœ œtshœ ayi kœgbondœ apata. E tshœ ayi kœgbondœ apata œ zatœ ye fœ kuzu mbærœ endje.

¹² Uzu á tshe kœdœdœ ayi kœgbondœ apata nene, tshe mbærœ akwa kœ ndœ ngendja, mbærœ apata dœdœ endje nœ ye nene. Ataa œdœ tshe kœwu muru kœna tœnœ, tshe katœ apata ti œ kpa ye. Murunœ œ za anga pata yé œ ndjœ tshelœ udu endje ngbangbangba.

¹³ 'E wu œrœ á mbærœtœ endje, gbambancœ nene, uzunœ sœ kolœ kœmbærœ akwa mbærœ ngendja yé œ sœsœ dœ oyo mbærœ apata nene.

¹⁴ E mœ kœdœ œtshœ ayi kœgbondœ apata. Mœ wusœ apata nœ mœ yé endje wu ndje sœ mœ,

¹⁵ ɓata Aba wusœ mœ á mœ wu sœ ye, mœ sœ kœzatœ mœ fœ kuzu mbærœ apata nœ mœ.

¹⁶ Mœ sœ dœ anga apata á endje sœsœ lœ gbagbanœ asœke nene. Mbœrœ endje asœmœ, œ li adœke mœ to ndje endje, endje dji bala tshama mœ yé endje œ wuta ukpulu apata tshébale œdœ ayi kœgbœndœ endje tshébale.

¹⁷ «Aba yindœ mœ mbœrœ á mœ sœ kœzatœ mœ fœ kuzu yeka manda nœ á mœ kpa sœ dœ soro.

¹⁸ «E sœsœ adœke anga uzu wo mœ nene, kashe œmœ dœ tœ mœ dá zatœ mœ fœ kuzu. Mœ sœ dœ gbgbœ adœke mœ tshu, yé mœ sœ ndje dœ gbgbœ adœke mœ kpa sœ dœ soro. Asœke kœdœ awa o'o á Aba mœ za fœ mœ.»

¹⁹ Kpœpa kœpa o'o á Yisu pa asœmœ, Ayudanœ kpa kuru lima tshelœtœ endje.

²⁰ Yé ili endje ugurunœ pa lima adœke: «Ekpe ishiri sœ pa ye. Tshe sœ dœ iyi yé mbœrœ gadœ á 'e sœ kœdji she a?»

²¹ Anga udu endje kœpa adœke: «E doédœ o'o nœ uzu á tshe sœ dœ ekpe ishiri dœke nene. Anga ekpe ishiri mbœrœ balima adœke ayibula wu osho a?»

Ayuda vwaratœ endje tœ Yisu

²² «E tœnœ kœdœ lima yapu á izi œ mi waa, lœkœ angbœ kœgbe dœ olo á endje za lima avwala pa anda Ndjaba 6a lœ Yerusaleme.

²³ Yisu sœ lima kœna œ kœgu 6a lœ Tepelo ngbœlœ tshakudu Kœlœne andance á endje e i'irinœ adœke Kœlœne nœ Salomo.

²⁴ Ayuda kœngbœbatœ endje dji Yisu á kœpa fœ she adœke: «Bœ sœ tœ kœkate gadœ tœ kœpa má fœ 'a adœke œbœ kœdœ Kristu a? Pandœ nœ fœ 'a dœ 'a wusœ nœ ngbi.»

²⁵ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Mœ pandœ nœ fœ 'e kashe 'e sœsœ kœyindœ o'o ama mœ nene. Akwa á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ dœ i'iri Aba mœ dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ mœ.

²⁶ Kashe 'e sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene mbœrœ á 'e doédœ apata nœ mœ nene.

²⁷ Apata nœ mœ sœ kœdji tshama mœ, mœ wusœ endje yé endje sœ kœro manda mœ.

²⁸ Yé œmœ, mœ sœ kœza soro á ka nene fœ endje. Endje tshu bala bale nene, yé uzu á tshe ko endje tshakane mœ gugu nene.

²⁹ Aba mœ á tshe ko endje fœ mœ, tshe ropu azu kœ. Uzu bale á tshe sœ dœ gbgbœ kœkakara œrœ tshakane Aba gugu nene.

³⁰ «E mœ dœ Aba 'a sœ uzu bale.»

³¹ Ayudanœ kpa kœko lima badja adœke œne ve dœ she.

³² Kashe Yisu kœpa fœ endje adœke: «E mœ, mœ mbœrœ akwa ndjoro á to 6a ndœ Aba, yé 'e wu dœ ala 'e. Ataa akwa neketa dá 'e yindœ kœve mœ dœ badja mbœrœ tœnœ a?»

³³ Ayudanœ kœgi fœ she adœke: «E doédœ mbœrœ upu nœ oshœ akwa dá 'a yindœ kœve 6œ dœ badja nene, kashe 'a yindœ kœve 6œ kolœ mbœrœ á 6œ sœ kœgu œsœ Ndjaba. Bœ kœdœ kolœ uzu yé 6œ fatœ zœ tœ Ndjaba!»

³⁴ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Endje su ala awa akwa nœ 'e adœke: Mœ pa: "E'e kœdœ andjaba.»

³⁵ Yé Ndjaba e endjeneke á tshe pa o'o fœ endje ala Buku nœ ye adœke andjaba. Andaa a wusœ nœ adœke œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba œ sœpe waa dœ waa.

³⁶ Yé œmœ, Aba ke mœ yé œ vwa mœ ga pa tshapashœ asœke. 'E pa adœke: "Mœ sœ kœgu œsœ Ndjaba" mbœrœ á mœ pa tœ mœ adœke mœ kœdœ Gbolo nœ Ndjaba a?

³⁷ «E dœ mœ kœsœsœ kœmbœrœ akwa nœ Aba mœ nene, 'e vwaratœ 'e tœ kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ!

³⁸ Ká mœ kœsœ kœmbœrœ akwanœ zœ, á 'e kœsœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene gbaa, œ yindœ akwanœ asœke yeka á 'e kœwu sœ nœ dœ œtshœnœ adœke Aba sœ lœ mœ, yé mœ sœ lœ Aba.»

³⁹ Trale endje kpa kœpara awa tœ kœtepa ye á tshe kœtœ tshakane endje ye.

⁴⁰ Yisu kœkwatœ ye ga atshi ungu Yordane 6a tœ oshœ á Yowane te lima tœ kœza batisimu fœ azu yé á sœ 6a zœ.

⁴¹ Azu ndjoro sœ lima kœna ga ndœ ye yé á sœ lima kœpa adœke: «Yowane mbœmbœrœ lima ambárá afá bale nene. Kashe o'o kœ á tshe pa lima tœ upu nœ yakoshe asœke, kœdœ lima adja o'o.»

⁴² Yé 6a zœ, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu.

11

Kuzu Lazaro

¹ Anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Lazaro sœ lima dœ kœba. Tshe sœ lima 6a lœ Betani, 6a lakpi nœ Amareya dœ yingœnœ dœ Marta.

² Mareyanœ asœke kœdœ yashœnœ á tshe su lima ungu yombo ga pa ada Yisu, á turu dœ sukumu ye. «Eshe dá yingœnœ dœ Lazaro sœ lima dœ kœba.

³ Ayingœnœ bisha asœke vwa lima uzu mbœrœ kœpandœ nœ fœ Yisu adœke: «Gbozu, yanga zœ á 6œ yindœ ye sœ dœ kœba.»

⁴ Yisu djindœ o'onœ, œ pa adœke: «Kœba nœ Lazaro œ wo she nene, yé œ sœ mbœrœ kœyisœ mœkœ nœ Ndjaba yekane á azu kœza mœkœ fœ Gbolo nœ ye.»

⁵ Andaa Yisu yi lima ndœ Marta dœ yingœnœ œdœ pe lazaro.

⁶ Yisu dji adœke Lazaro sœ dœ kœba gbaa, kashe tshe kpa mbœrœ lima olo bisha tœ oshœ á tshe sœ lima tœnœ.

⁷ Manda noe, tshe kœpa fœ ayambarœ noe ye adœke: «A kwatœ azœ, œ gu ga lœ ogo Yuda.»

⁸ Ayambarœne kœgi fœ she adœke: «Rabi, ngõngõ kpœke, Ayudanœ yi lima ndœ kœve 6œ dœ badja yé 6œ kpa sœ kœgbe kœkwatœ zœ ga zœ a?»

⁹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Olo bale sœsœ dœ ada ɔɔ ndjokpa dœ bisha nene a? Ɛdœ uzu kœna ana dœ ɔɔ, tshe gbota ada ye nene mbœrœ á tshe sœ kœwu ingbisho noe tshapashœne asœke.

¹⁰ Kashe œ kœsœ adœke uzu sœ kœna ana dœ abutshœ, tshe gbota ada ye mbœrœ ingbisho gugu tœ ye nene.»

¹¹ Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu kpa kœpa adœke: «Yanga azœ dœ Lazaro sœ tœ olo, yé mœ sœ kœna ndœ kœjo she.»

¹² Ayambarœ kœgi fœ she adœke: «Gbozu, œdœ tshe kœsœ tœ olo, tshe she ye.»

¹³ Yisu yi lima ndœ kœma adœke Lazaro tshu ye, kashe ayambarœ gbe lima adœke Yisu pa o'o tœ adja olo.

¹⁴ Á Yisu kœpa fœ endje ngbi adœke: «Lazaro tshu ye,

¹⁵ yé mœ sœ dœ yanga mbœrœ 'e gugu lima tœ œsœne 6a zœ nene yeka á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ. Kashe 'a na ga indiri ye.»

¹⁶ Yeka á Toma á endje e ndje she Meya kœpa fœ anga ayambarœne adœke: «A ngbœ kœ œ na ga zœ dœ œ tshu awa bale dœ she.»

Yisu kœdœ ayi kœshe azu lœ kuzu

¹⁷ Lœkœ á Yisu wuta, endje pa fœ she adœke endje shi Lazaro œ mbœrœ olo vana.

¹⁸ Bata tshalakpi Betani sœ ndœ dœ Beteleme manda ana noe Kelometere voto gbambœne,

¹⁹ Ayuda ndjoro na lima ga indiri Amareya dœ Marta kœu endje manda kuzu yingœ endje.

²⁰ Lœkœ á Marta dji adœke Yisu sœ tœ awa, tshe na para tshatshu ye kashe Mareya sœpe lima 6asœnda.

²¹ Marta kœpa fœ Yisu adœke: «Gbozu, œdœ 6œ kœsœ má lima kpœke, kuzu œ wo má yingœ mœ nene.

²² Kashe ngõngõ noe asœke ndje, mœ wusœ noe adœke œneke kœ á 6œ eshondœ noe ga ndœ Ndjaba, tshe tœ fœ 6œ.»

²³ Yisu kœpa fœ she adœke: «Ndjaba œ she yingœ zœ lœ kuzu zœ.»

²⁴ Marta kœgi adœke: «Adjapu, mœ wusœ noe adœke Ndjaba œ she she dœ lœkœ noe kœshe akuzu tœ ndõngõ olo.»

²⁵ Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Ɛmœ kœdœ Ayi kœshe azu lœ kuzu œdœ pe Ayi kœza soro. Uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, ngõngõ asœke œdœ tshe kœtshu gbœ, tshe kpa sœpe dœ soro.

²⁶ Yé uzu kœ á tshe kœsœ dœ soro, á sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe tshu bale nene. Bœ sœ dœ kœyindœrœ ataa?»

²⁷ Marta kœgi adœke: «Adjapu Gbozu, adja mœ yindœ noe adœke œfœ kœdœ Kristu, Gbolo noe Ndjaba á tshe sœ kœna ga pa tshapashœ.»

²⁸ Manda o'onœ asœke, Marta kœaafœ, kœna kœ'e Mareya á kœpa fœ she lœ hoyanœ adœke: «Ayi kœyisœrœ sœ kpœke yé œ sœ kœ'e 6œ.»

²⁹ Kœdji kolœne ataa, Mareya kœaafœ gbara, á kœna ga ndœ Yisu.

³⁰ Yisu lili lima damba ga lakpinœ nene, tshe sœpe lima 6a tœ oshonœ á Marta gbœ she tœne.

³¹ Ayudanœ sœ lima sœnda dœ Mareya yé œ sœ lima kœpara awa kœu she. Gba, endje kœwu she kœaafœ kœwuta ga ushu yé endje kœte manda ye. Endje gbe lima adœke tshe sœ kœro ete kœki tœne 6a pa udu.

³² Lœkœ á Mareya wuta 6a tœ osho á Yisu sœ lima tœne, á wu she; tshe te lima ga tœ ada ye á pa fœ she adœke: «Gbozu, œdœ 6œ kœsœ má lima kpœke, kuzu œ wo má yingœ mœ nene.»

³³ Kœwu adœke Mareya sœ tœ iki yé Ayuda á endje na lima dœ she awa bale yo ndje dœ iki, lœsu Yisu su dœ oyo yé uvuru ye i gara lœne.

³⁴ Á Yisu kœyu adœke: «'E shi she kpœta a?» Endje kœgi fœ she adœke: «Gbozu, na gamœ dœ œ wu.»

³⁵ Á Yisu kœki.

³⁶ Ayudanœ kœpa lima adœke: «'E wu, 6ata á tshe yi lima ndœ Lazaro!»

³⁷ Anga azu kœpa adœke: «Ɛshe á tshe kœro ala ayibula, mbœrœ gadœ á tshe mbœrœ adœke kuzu za Lazaro nene na a?»

Yisu she Lazaro lœ kuzu

³⁸ Lœsu Yisu kpa su lima dœ oyo, yé tshe na lima ga pa udu. Tœne kœdœ lima kudu badja á endje vwiri egerœ badja ga tœ amanœ.

³⁹ Yisu kœpa adœke: «'E vwiri egerœ badjanœ asœke.» Yeka á Marta á tshe kœdœ yingœ kuzunœ kœpa fœ she adœke: «Gbozu, tshe fu ye mbœrœ tshe mbœrœ lœ koto olo vana.»

⁴⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Mœ papa fœ fœ adœke: (Ɛdœ 6œ kœsœ dœ kœyindœrœ, 6œ wu bala mokœ noe Ndjaba nene a?»

⁴¹ Endje kœvwiri egerœ badjanœ. Á Yisu kœmesho ga lafo á kœpa adœke: «Aba, mœ sœ kœza mershe fœ 6œ mbœrœ á 6œ dji mœ.

⁴² Mœ wu má sœ noe adœke 6œ sœ kolœ kœdji mœ zœ. Kashe mœ pa o'o mbœrœ ukpulu azu á endje sœ indiri mœ asœke adœke endje sœ dœ kœyindœrœ adœke œfœ dá vwa mœ.»

kane ye ga pa tsheneke á tshe sœ køna doe i'iri Gbozu, gbozugo Israyele!»

¹⁴ Yisu wu ovoro ane yé œ na œ ɔ ga pa ye ɓata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

¹⁵ «Azu tshelœ ongo Siyona, awa zaza 'e nene!

'E wu, gbozu nœ 'e dá na asœke, tshe ɔ ga pa ovoro ane.»

¹⁶ Ayambarœ nœ Yisu wuwu damba lima sœ œneke á sœ køero tœnœ ascœmœ nene. (Errr manda kœœ she lima ga lafo ga lœ moko nœ ye yekane á œndœnœ te lima lœ endje adœke endje sú lima o'onœ tœ upu nœ ye, yé endje mbœrœ ga tœ ye kolœ adja œneke á endje sú.

¹⁷ Azu kœ á endje sœ lima doe Yisu lœkœ á tshe she lima Lazaro yé á e she adœke tshe wuta ga ushu, endje sœ lima kœpandœ o'o tœ œneke á endje wu.

¹⁸ Mbœrœ tœnœ dá azu ndjoro sœ lima køna para tshatshu Yisu; gbambancœ nene, endje dji lima ndœ ambárá afá á tshe mbœrœ.

¹⁹ Yeka Afarisayi kœpa ugurutœ endje adœke: «'E sœ kœwu tœnœ, 'e kpa li kœmbœrœ œrœ bale nene mbœrœ azu kœ yoro kolœ manda ye.»

Mokœ œdœ kurushi

²⁰ ɔlœ angbo li yé anga angbi azu ro ndje lima ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœdonga Ndjaba.

²¹ Endje na ga ndœ Filipino, uzu tshalakpi Betesayida lœ ogo Galilayi, á kœpa lima fœ she adœke: «Gbozu 'a gbe kœwu Yisu.»

²² Filipino køna kœpa fœ Andere á endje na doe she kœpandœ nœ fœ Yisu.

²³ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Ngongœ asœ, ada ɔlœ li adœke Gbolo nœ uzu gbœ moko nœ ye.

²⁴ Mœ sœ kœpa fœ 'e doe adjapu adœke œdœ ele ble kœlili ga lœ oshœ á gba nene, œ sœpe kolœ tœnœ bale. Kashe œ kœli ga lœ oshœ á kœgba, œ ko yekane á zu elenœ ndjoro.

²⁵ Uzu á tshe kœyindœ soro ye, tshe sœpe doe tœnœ nene; kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye kœtœpe tœnœ pa tshapashœnœ asœke, tshe gbœndœ nœ waa doe waa.

²⁶ (Dœ uzu kœyindœ kœmbœrœ akwa fœ mœ, œ li adœke tshe ro manda mœ yé oshœ á mœ sœ tœnœ dá ayi akwa nœ mœ œ sœ ndje tœnœ. (Dœ uzu kœsœ kœmbœrœ akwa fœ mœ, Aba œ donga she.»

²⁷ Ngongœ asœ, lœsu mœ sœ ga lafo yé o'o gadœ dá mœ kœpa a? Mœ pa adœke: «Aba, she mœ tœ ada ɔlœnœ asœke a? Kashe œ sœ mbœrœ ada ɔlœnœ asœke dá mœ na.

²⁸ Aba, mbœrœ adœke azu donga i'iri zœ.» Yé anga tshama wu ɓa lafo adœke: «Mœ

mbœrœ, yé mœ kpa mbœrœ adœke azu donga i'iri mœ.»

²⁹ Ukpulu azu á endje lœ lima tœ œsœnœ á dji o'onœ asœke pa adœke: «Yavuru dá sœ ascœmœ.» Anga endje pa ndje adœke: «Anga aandjelu dá pa o'o fœ Yisu.»

³⁰ Yisu gi adœke: «Tshamanœ á ki ascœmœ, kiki mbœrœ mœ nene kashe œ ki mbœrœ 'e.»

³¹ Ngongœ asœ dá Ndjaba œ wa ngbanga nœ tshapashœ asœke, yé ngongœ asœ tshe vwi gbozu tshapashœnœ ga ushu.

³² Yé œmœ, ɔlœ á endje kœti mœ ga lafo pa oshœ, mœ gboata bala azu para kœkœ ga ndœ mœ.

³³ Tshe pa lima o'o asœ mbœrœ kœyisœ mara kuzu á tshe tshu doe tœnœ.

³⁴ Ukpulu azunœ kœgi fœ she adœke: «A di ala mbeti awa akwa adœke, Kristu œ sœ doe soro waa doe waa. Ka kotoo á ɓœ pa adœke endje ɓi Gbolo nœ uzu ga pa kurushi á za she tœ ga lafo a? Gbolo nœ uzunœ ascœmœ kœdœ œdœ?»

³⁵ Yisu kœgi fœ endje adœke: «Ingbisho sœ damba ugurutœ 'e manda olo teasho. 'E na ana ɓata á 'e sœ doe ingbisho mbœrœ adœke ubu osho kœndondondoro 'e nene. Gbambancœ nene, uzu á tshe sœ køna lœ ubu osho, wuwusœ osho á tshe sœ køna ga tœnœ nene.

³⁶ Bata 'e sœ doe ingbisho, 'e sœ doe kœyindœrœ ga ndœ ingbisho á 'e kœwuta agbolo nœ ingbisho. Manda kœpa o'onœ asœke, Yisu gitœ ye ugurutœ azu ndjoronœ yé œ zatœ ye yiwa tœnœ tœ endje.»

Ogbœ lœsu nœ Ayuda

³⁷ Ayuda wu lima ambárá afá ndjoro á Yisu mbœrœ gbaa, kashe endje sœsœ lima doe kœyindœrœ ga ndœ ye nene,

³⁸ liaka o'o á ayi kœgbara o'o Isaya pa lima adœke:

«Gbozu Ndjaba, œdœ dá yindœ o'o á 'a pa lima?

Yé Gbozu Ndjaba má lima gbœgbœ nœ ye fœ uzu œdœ e?»

³⁹ Isaya kpa pandœ adá á azu vvara lima tœ endje tœ kœsœ doe kœyindœrœ:

⁴⁰ «Tshe mbœrœ adœke ala endje bu, mbœrœ á endje kœwuwu osho nene, tshe za ndje œrœ tshu ga pa kœwusœrœ nœ endje,

mbœrœ endje kœwusœ œrœ nene, yeka endje kœfatœ endje ga ndœ ye nene, adœke tshe she endje.»

⁴¹ Isaya gbara lima o'onœ asœ mbœrœ á tshe wu lima mokœ nœ Yisu yeka á pa lima o'o tœ upu nœ ye.

⁴² Andaa anga agbozu yuda ndjoro sœ lima doe kœyindœrœ ga ndœ Yisu. Kashe kolœ mbœrœ awa Afarisayi, endje lili lima

kœma tœnœ ngbi nene adœke endje gœrœ endje lœ Sinagoga.

⁴³ Endje yi lima ndœ nœ adœke azu donga œne kœropa œneke á Ndjaba œ donga dœ œne ye.

Kœwa ngbanga lœ awa o'o Yisu

⁴⁴ Yisu pa ngbi adœke: «Uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, tshe sœsœ kolœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene; tshe sœ dœ tœnœ ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴⁵ Yé uzu á tshe sœ kœwu mœ, sœ ndje kœwu tsheneke á tshe vwa mœ.

⁴⁶ Œmœ, mœ kœdœ ingbisho. Mœ na ga pa tshapasho adœke uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ sœ lœ ubu osho nene.

⁴⁷ Œdœ uzu kœsœ kœdji o'o ama mœ á kœgbœgbœndœ nœ nene, œ dœdœ mœ dá wa ngbanga pa ye nene; gbambanœ nene, mœ nana mbœrœ kœwa ngbanga pa tshapasho nene kashe mœ na ndœ kœshe tshapasho.

⁴⁸ Uzu á tshe kœvwaratœ ye tœ mœ á kœsœ kœdji o'o ama mœ nene, tshe gbœ ayi kœwa ngbanga pa ye: O'o á mœ pa œ wa ngbanga pa ye bala tœ ndœngœlo olo.

⁴⁹ Mœ papa o'o tœ mœ dœ tœ mœ nene, kashe Aba á tshe vwa mœ dá za o'o fœ mœ dœ tœ ye adœke mœ pa yé œ mindœ nœ.

⁵⁰ Yé mœ wusœ nœ adœke awa oo nœ ye kœdœ soro á ka nene. Œneke á mœ sœ kœpandœ nœ, mœ sœ kœpa tœnœ bata Aba pa fœ mœ.»

13

Yisu djutœ ada ayambarœ nœ ye

¹ Œ sœpe lima olo bale tœ angbo Pake. Yisu wu lima sœ nœ adœke olo kœkatœ tshapashœnœ ti á kœgu ga ndœ Aba œne li ye. Tshe yi lima ndœ ayambarœ nœ ye á endje sœ pa œshœ, yé œ yi ndje ndœ endje œrrr ga tœ ndœngœlnœ.

² Yisu sœ lima kœzirœ awa bale dœ ayambarœ nœ ye. Andaa Satana za gbetshelœ ga lœsu Yudasi Isikariote, gbolo nœ Shimu adœke tshe ka Yisu.

³ Yisu wu lima sœ nœ adœke Aba za tshagbozu nœ tshapa œrœ kœ fœ œne. Œne tœ ba ndœ Ndjaba yé œne sœ kœgu ga ndœ Ndjaba.

⁴ Yisu áafo indiri ndaba kœzirœ, œ verœ lœba œnœ tshapanœ tœ ye, œ za anga akpa lœba œ i ga lœ ye.

⁵ Manda nœ, tshe su ungu ga lœ saane, œ tetœ kœdjutœ ada ayambarœ nœ ye, á sœ kœturu dœ lœbanœ á tshe i ga lœ ye.

⁶ Kœwuta ga tœ Shimu Petro, tshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu œbœ dá djutœ ada mœ a?»

⁷ Yisu kœgi adœke: «Ngœngœ asœ, bœ wuwusœ œrœ á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ asœke nene kashe bœ wu bala sœ nœ manda nœ.»

⁸ Petro kœpa fœ she adœke: «Œœ nene, bœ djutœ ada mœ bale nene.» Yisu kœgi fœ she adœke: «Œdœ mœ kœdjudjutœ ada zœ nene, bœ gbœ œrœ bale ba ndœ mœ nene.»

⁹ Á Petro kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œ kœsœ adja ataa, djudjutœ kolœ ada mœ nene, djutœ ndje kane mœ œdœ pe kumu mœ.»

¹⁰ Yisu kœgi fœ she adœke: «Uzu á tshe kœdjutœ kote ye, œ li adœke tshe djutœ kolœ ada ye, gbambanœ nene, tshe sœ djigi yerœ. Yé e'e, 'e sœ yerœ kashe œ dœdœ e'e kœ dá sœ yerœ nene.»

¹¹ Tshe wu lima sœ tsheneke á tshe ka she dœ œtshonœ yekane á pa adœke: «'E dœdœ e'e kœ dá sœ yerœ nene.»

¹² Manda kœdjutœ ada endje, tshe kpa verœ lœba tshapanœ ga tœ ye, œ kwa ga pa ndaba kœzirœ, á pa adœke: «'E wusœ ádá œrœ á mœ mbœrœ fœ 'e asœke ye a?»

¹³ 'E sœ kœ'e mœ Ayi kœyisœrœ, 'e e ndje mœ Gbozu. 'E sœ kœ'e mœ tako mbœrœ œmœ kœdœ ayi kœyisœrœ, œmœ kœdœ ndje Gbozu.

¹⁴ Bata œmœ á mœ dœ ayi kœyisœrœ, á dœ Gbozu, mœ djutœ ada 'e, œ li adœke e'e ndje, 'e djutœ ada 'e ugurutœ 'e dœ anga 'e.

¹⁵ Gbambanœ nene, œdœ mœ kœna œrrr ga tœ kœdjutœ ada 'e, œmœ á mœ dœ Ayi kœyisœrœ œdœ ndje Gbozu, e'e ndje 'e djutœ ada 'e ugurutœ 'e dœ anga 'e.

¹⁶ Mœ pa fœ 'e dœ adjapu adœke, ayi akwa roro gbozu tshapa ye nene, yé ayi avwa roropa ayi kœvwa she nene.

¹⁷ Œdœ 'e kœwusœ nœ ataa, 'e sœ dœ yanga œdœ 'e kœza o'onœ asœke ga tœ akwa.

¹⁸ Mœ sœsœ kœpa o'o fœ 'e kœkœ nene yé mœ wusœ endjeneke á mœ ke endje. Œ li adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba mbœrœtœ endje: «Uzunœ á 'a zi lima kœzirœ awa bale dœ she, œshe dá wuta uzu kœka mœ.»

¹⁹ Mœ sœ kœpa o'o fœ 'e ngœngœ asœke utshunœ adœke o'onœ wuta, yeka á 'e kœsœ dœ kœyindœrœ adœke «mœ sœ zœ.»

²⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke uzu á tshe za osho kœsœ fœ tsheneke á mœ vwa she, za ndje osho kœsœ fœ mœ. Yé uzu á tshe za osho kœsœ fœ mœ, tshe za osho kœsœ fœ tsheneke á tshe vwa mœ.»

Yisu gbara adœke Yudasi œ ka œne

(Wu ba tœ Mat 26.20-25; Mar 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Manda kœpa o'onœ asœ, lœsu Yisu sœ ga lafo yé tshe pa 'oara adœke: «Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, anga uzu bale ugurutœ 'e œ ka mœ.»

²² Ayambarœ kœte lima tœ kœmesho ugurutœ endje yé á sœ lima kœyutœ endje tœ kœwusœ uzu á tshe pa o'o tœ ye asœmœ.

²³ Anga yambarø bale, tsheneke á Yisu yu lima ndøe ye, søe lima kpøndiri Yisu.

²⁴ Shimu Petro mbøerø ala ye føe she adøeke tshe yu Yisu tøe uzunøe á tshe søe køepa o'onøe tøe ye.

²⁵ Á yambarøenøe asøemøe køegitøe ye ga lakoro Yisu á køeyu she adøeke: «Gbozu, uzunøe á 6øe patøe ye asøemøe køedøe øede e?»

²⁶ Yisu gi adøeke: «Uzu á møe køeyi ndindi mapa ga la ungu køezirøe á køeza føe she dá øeshe døemøe.» Atamøe, Yisu køeza ndindi mapanøe á køeza føe Yudasi Isikariote á tshe køedøe gbolo nøe shimu.

²⁷ Løko á Yudasi za ndindi mapanøe tshakane Yisu, Satana køeli ga løe Yudasi. Yisu køepa føe she adøeke: «Eneke á 6øe yindøe køembøerøe tønøe, mbøerøe katsha.»

²⁸ Uzu bale ugurutøe endje á endje søe lima pa ndaba køezirøe á tshe wu lima søe ádá o'onøe á tshe pa føe she gugu nene.

²⁹ Bata ngbade køegbøndøe ngendja søe lima 6a tshakane Yudasi, anga endje gbe lima adøeke Yisu pa føe she adøeke tshe yø øerøe á endje søe døe ogonøe mbøerøe angbo too ndje adøeke tshe to anga øerøe føe aayi oyo.

³⁰ Yudasi zi ndindi mapa asøemøe, yé trale øe wuta ga ushu. Osho bu lima ye.

O'o tøe upu nøe tafo awa o'o

³¹ Manda køewuta Yudasi ga ushu, Yisu køepa adøeke: «Ngøngø asøeke, moko nøe Gbolo nøe uzu matøe ye, yé moko nøe Ndjaba ma ndje tøe ye løe awa nøe Gbolo nøe uzu.

³² Ndjaba øe ma moko nøe Gbolo nøe uzu døe tøe ye, yé øendøenøe øe di nene á tshe mbøerøe øetønøe.

³³ Agbolo nøe møe, møe søepe døe 'e koløe manda olo teasho. 'E para møe yé bata á møe pa føe Ayuda: Osho á møe na ga tønøe, 'e li køena 6a zøe nene. (E)tønøe dá møe søe ndje kpa køepa ngøngø asøe føe 'e asøeke.

³⁴ Møe søe køeza tafo awa o'o føe 'e: 'e yindøetøe 'e ugurutøe 'e. (E) li adøeke 'e yindøetøe 'e ugurutøe 'e bata á møe yindøe 'e.

³⁵ Atamøe, azu køe wusøe nøe adøeke e'e køedøe ayambarøe nøe møe løe awa nøe køeyindøesho á 'e søe døe tønøe ugurutøe 'e.»

Yisu mindøe nøe adøeke Petro øe 'ea øene

(Wu 6a tøe Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Shimu Petro yu she adøeke: «Gbozu, 6øe na ga ta a?» Yisu køegi føe she adøeke: «Osho á møe søe køena ga tønøe, 6øe li køena ga tønøe ngøngø asøeke nene, kashe 6øe na bala mangba møe manda nøe.»

³⁷ Petro køepa føe she adøeke: «Gbozu, mbøerøe gadøe á møe li køena mangba zøe ngøngø asøeke nene a? Gbambanøe nene, møe gumatøe møe mbøerøe køezatøe møe føe kuzu tøe upu nøe zøe.»

³⁸ Yisu køegi adøeke: «Adja 6øe gumatøe zøe mbøerøe køezatøe zøe føe kuzu mbøerøe møe ye a? Møe søe køepa føe 6øe døe adjapu adøeke, utshunøe adøeke køngato ki, 6øe 'ea møe awa votø.»

14

Yisu køedøe awa køegu ga ndøe Aba

¹ Yisu kpa pa føe endje adøeke: «Løsu 'e tøto nene. 'E søe døe køeyindøerøe ga ndøe Ndjaba, yé øe søe ndje døe køeyindøerøe ga ndøe møe.

² Ba løe anda nøe Aba møe, osho køesøe søe ndjoro. (E) køedøedøe má adjapu nene, møe pa má ndøe nøe føe 'e nene. Kashe møe søe køena 6a zøe køeguma osho á 'e køesøe bala tønøe.

³ Yé manda køena møe ndøe køeguma oshonøe føe 'e, møe kwa bala tøe møe ndøe køeko 'e adøeke osho á møe søe tønøe; 'e søe ndje bala tønøe.

⁴ 'E wusøe awa á søe køena ga tøe osho á møe søe køena ga tønøe ye.»

⁵ Toma køepa føe she adøeke: «Gbozu, 'a wuwusøe osho á 6øe søe køena ga tønøe bale nene. Ataa 'a wu má søe nøe kotoo?»

⁶ Yisu køegi føe she adøeke: «Emøe køedøe awa, øemøe køedøe adja o'o, øemøe køedøe ndje soro. Uzu bale lili køewuta 6a ndøe Aba, øedøe tshe køewuwuta 6a ndøe møe nene.

⁷ (E)døe 'e køewu má søe møe, 'e wu má ndje søe Aba møe ye. Ngøngø asøeke, 'e wusøe ye, yé 'e wu ndje she ye.»

⁸ Á Filipino køepa føe she adøeke: «Gbozu, yisøe Aba føe 'a yé 'a kpa gbe døe anga øerøe nene.»

⁹ Yisu køegi føe she adøeke: «Filipo, 6alima a søe døe 'e øerrr asøeke, 6øe wuwusøe møe nene a? Uzu á tshe wu møe, wu ndje Aba. Mbøerøe gadøe á 6øe pa adøeke: "Yisøe Aba føe 'a?"

¹⁰ Bøe yiyindøe nøe adøeke møe søe løe Aba yé Aba søe løe møe nene a? O'ó á møe søe køepa føe 'e toto løe møe døe tøe møe nene. Kashe Aba á tshe søe løe møe dá søe køembøerøe adja akwa nøe ye.

¹¹ 'E yindøe o'o ama møe: Aba søe løe møe yé møe søe løe Aba. (E)døe 'e køeyiyindøe o'o ama møe nene, 'e yindøe nøe koløe mbøerøe akwanøe asøeke.

¹² Møe søe køepa døe adjapu føe 'e adøeke: Uzu á tshe køesøe døe køeyindøerøe ga ndøe møe, tshe mbøerøe ndje akwa á møe søe tøe køembøerøe tønøe. Tshe mbøerøe bala ndje ogboro akwa køerøpa øeneke, mbøerøe møe søe køegu ga ndøe Aba.

¹³ Yé øerøe kø á 'e øeshondøe nøe døe 'iri møe, møe mbøerøe bala øetønøe døe mara adøeke moko nøe Aba matøe ye løe Gbolo.

¹⁴ (E)døe 'e køe'eshondøe øerøe døe 'iri møe, møe mbøerøe bala øetønøe.»

Aba øe vwa Ishiri

¹⁵ (E)døe 'e køeyindøe møe, 'e mbøerøetøe 'e liaka awa o'o nøe møe,

¹⁶ cœmœ, mœ ki fœ Aba adœke tshe vwa anga ayi kœti kane manda mœ fœ 'e, á tshe kœsœ dœ 'e awa bale waa dœ waa.

¹⁷ Cœshe kœdœ Ishiri nœ adja o'o, tsheneke á tshapasho œ li kœza osho kœsœ fœ she nene; gbambanœ nene, tshe sœsœ kœwu she yé œ wu ndje sœ ye nene. Kashe e'e, 'e wusœ ye yé mbœrœ tshe sœ awa bale dœ 'e yé tshe sœ lœ 'e.

¹⁸ Mœ ka bala tœ 'e ti tœ ayasuru nene, kashe mœ sœ kœkwatœ mœ ndœ 'e.

¹⁹ Manda olo teasho, tshapasho œ kpa wu mœ nene. Kashe e'e, 'e wu bala mœ mbœrœ á mœ sœ dœ soro yé 'e sœ ndje bala dœ soro.

²⁰ Dœ lokœnœ asœmœ, 'e wu bala sœ nœ adœke mœ sœ lœ Aba, 'e sœ lœ mœ yé mœ sœ lœ 'e.

²¹ «Uzu á tshe sœ kœdji awa o'o nœ mœ á sœ kœza ga tœ akwa, sœ kœyindœ mœ. Aba mœ œ yindœ uzu á tshe sœ kœyindœ mœ. Cœmœ, mœ yi bala ndœ ye yé mœ ma bala tœ mœ fœ she.»

²² Yuda (œ dœdœ Yuda Isikariote nene) kœyu she adœke: «Gbozu, mbœrœ gadœ á bœ matœ zœ kolœ fœ 'a kashe fœ tshapasho nene a?»

²³ Yisu kœgi fœ she adœke: «Cœdœ uzu kœyindœ mœ, tshe li bala sœ o'o ama mœ. Aba mœ œ yindœ ye yé cœmœ dœ pe Aba 'a na ga ndœ ye, œ guma osho kœsœ nœ 'a ba ndœ ye.

²⁴ Uzu á tshe kœyiyindœ mœ nene, tshe lise o'o ama mœ nene. O'o á 'e sœ kœdji mœ kœpa tœnœ toto lœ mœ nene kashe œ to ba ndœ Aba á tshe vwa mœ.

²⁵ Mœ pa o'o asœ fœ 'e damba á mœ sœpe lima awa bale dœ 'e

²⁶ Kashe Ayi kœti kane 'e á tshe dœ Otsho Ishiri á Aba œ vwa bala she dœ 'iri mœ, tshe yi bala sœ œrœ kœ yé œ kpa pa bala ndœ œneke kœ á mœ pa fœ 'e.

²⁷ «Mœ sœ kœkatœ kœsœ gee fœ 'e, œtœnœ kœdœ kœsœ gee nœ mœ á mœ sœ kœza fœ 'e. Mœ zaza kœsœ geenœ fœ 'e liaka œneke á tshapasho œ za nene. Adja lœsu 'e tœtœ nene yé awa mbœmbœrœ ndje 'e nene.

²⁸ 'E dji mœ lima kœpa fœ 'e adœke: "Mœ ro da ye, yé mœ kpa kwatœ mœ ga ndœ 'e." Cœdœ 'e kœyi má ndœ mœ, 'e sœ má dœ yanga kœwu adœke mœ sœ kœna ga ndœ Aba, gbambanœ nene Aba gerœ kœropa mœ.

²⁹ Mœ pandœ o'onœ asœ fœ 'e ngœngœ asœke, utshunœ adœke œrœnœ wuta; mbœrœ lokœ á kœwuta yekane á 'e kœyindœ nœ.

³⁰ Kœto kpesheke, mœ kpa pa tshama mœ dœ 'e nene, gbambanœ nene, gbozu tshapasho asœ sœ kœna tœnœ. Tshe dœdœ gbozu tshapa mœ nene.

³¹ Kashe tshe na mbœrœ á tshapasho kœwusœ nœ adœke mœ yindœ Aba yé mœ sœ kœmbœrœ kolœ œneke á Aba za fœ mœ adœke mœ mbœrœ. 'E aafœ dœ a gitœ azœ kpœke ye.»

15

Yisu kœdœ adja oyo vinu

¹ «Cœmœ kœdœ adja oyo vinu yé Aba mœ kœdœ ayi kœmbœrœ akwa kindi vinunœ.

² Ganea kœ á tœ ga tœ mœ á kœle nene, tshe de ye. Yé ganea á kœle, tshe gbœndœ nœ adœke œ kpa le tœpanœ kpuru.

³ Kœyisœrœ nœ á mœ yisœ nœ fœ 'e asœke guma 'e.

⁴ 'E zatœ 'e ga tœ mœ bœta á mœ zatœ mœ ga tœ 'e. Bœta ganea á kœsœsœ tœ oyo nene, œ zu elenœ nene; awa bale ndje 'e zu nene œdœ 'e kœzazœtœ 'e ga tœ mœ nene.

⁵ «Cœmœ kœdœ oyo vinu yé e'e kœdœ ganeanœ. Cœdœ uzu kœsœ lœ mœ á mœ sœ lœ ye, tshe zu leyo tœ pa nœ kpuru; gbambanœ nene, 'e li kœmbœrœ œrœ bale kpi tœ mœ nene.

⁶ Uzu á tshe kœsœsœ lœ mœ nene, Aba mœ œ za she wwi'i bœta ganea asœmœ yé tshe oyo ye. Jœrœ ganea, endje zoma, œ ko va ga tœ owo yé œ ju.

⁷ Cœdœ 'e kœsœ lœ mœ, á o'o mœ kœsœ lœ 'e, 'e eshondœ œrœ á 'e gbe dœ tœnœ yé 'e gbœ.

⁸ Erœ á ma mokœ nœ Aba mœ kœdœ adœke 'e zu leyo tœ pa nœ kpuru yé 'e dœ ayambarœ nœ mœ.

⁹ «Bœta Aba yindœ mœ, cœmœ ndje mœ yindœ 'e; 'e sœ lœ kœyindœsho nœ mœ.

¹⁰ Cœdœ 'e kœlisœ awa o'o nœ mœ, 'e sœ lœ kœyindœsho nœ mœ, bœta á mœ lise awa o'o nœ Aba mœ á sœ lœ kœyindœsho nœ ye.

¹¹ «Mœ pandœ œneke fœ 'e adœke 'e sœ dœ yanga bœta mœ, yé lœsu 'e kœsu pete dœ tœnœ.

¹² Awa o'o nœ mœ dœke: 'E yindœtœ 'e ugurutœ 'e bœta á mœ yindœ 'e.

¹³ Egerœ kœyindœsho á uzu li kœma kœdœ kœzœtœ ye fœ kuzu mbœrœ anganœ.

¹⁴ 'E dœ anga mœ, œdœ 'e kœsœ kœmbœrœ œrœ á mœ pandœ nœ fœ 'e adœke 'e mbœrœ.

¹⁵ Mœ kpa e 'e aayi akwa nene, mbœrœ aayi akwa wuwusœ œrœ á ayengœ ye œ mbœrœ nene. 'E kœdœ anga mœ; gbambanœ nene, œneke kœ á mœ dji bœ ndœ Aba mœ, mœ pandœ nœ fœ 'e adœke 'e wusœ nœ.

¹⁶ Cœ dœdœ 'e dá ke mœ nene, cœmœ dá ke 'e á ko 'e ga tœ akwa adœke 'e na, œ zu œtsho leyo yé œndœ akwanœ di. Atamœ, Aba œ to fœ 'e œneke kœ á 'e eshondœ nœ dœ 'iri mœ bœ ndœ ye.

¹⁷ Æneke á mœ sœ kœ'eshondœ nœ ga ndœ 'e kœdœ adœke, 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e.»

Tshapasho yiangba Yisu dœ ayambarœ næ ye

¹⁸ «Ëdœ tshapasho kœyiangba 'e, 'e wusœ nœ adœke tshe yiangba mœ utshunœ.

¹⁹ Ædœ 'e kœdœ má lima azu tshapasho, tshapasho œ yi má ndœ 'e. Kashe 'e dœdœ azu tshapasho nene mbœrœ á mœ ke 'e á ko 'e ga indirinœ, ádá á tshe sœ kœyiangba 'e dœmœ.

²⁰ 'E gbe dœ o'o á mœ pa lima fœ 'e adœke: "Ayi akwa roropa gbozu næ ye nene." Ædœ endje kœmbœrœ œrœ kanga fœ mœ, endje mbœrœ ndje œrœ kanga fœ 'e ndje awa bale. Ædœ endje kœlisœ o'o ama mœ, endje li ndje sœ œnœ 'e ye.

²¹ Yé kpœ lœ kumu i'iri mœ, endje mbœrœ œrœ asœke kœ ga tœ 'e, mbœrœ á endje wuwusœ uzu á tshe vwa mœ nene.

²² Ædœ mœ kœnana má lima nene, á mœ kœpapa má ndje lima o'o fœ endje nene, endje mbœrœ má ekperœ nene. Kashe ngôngo asœ endje kpa gugu dœ o'o kœpa tœ upu ekperœ nœ endje nene.

²³ Uzu á tshe kœyiangba mœ, yi ndje angba Aba mœ.

²⁴ Ædœ mœ kœmbœmbœrœ lima ugurutœ endje akwa má anga angbi uzu œ mbœrœ nene, endje mbœrœ má ekperœ nene. Kashe ngôngo asœke bœta á endje wu œtœnœ ye, œ sœpe kœyiangba mœ dœ Aba mœ.

²⁵ Kashe œneke wuta yeka á o'o á endje sú lima ala awa akwa nœ endje kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke: "Endje yiangba mœ gbambœnœ."

²⁶ «Uzu neke á tshe na ndœ kœti kane 'e, œ na zœ: Æshe kœdœ fshiri nœ adja o'o á tshe to ba ndœ Aba. Mœ vwa bala she fœ 'e lœ awa nœ Aba yé tshe pa bala o'o tœ upu nœ mœ.

²⁷ 'E'e ndje, 'e pa o'o tœ upu nœ mœ mbœrœ á 'e sœ lima dœ mœ awa bale pe tœ ali kœtetœ kœmbœrœ akwa nœ mœ.

16

¹ «Mœ pa o'onœ asœ kœ fœ 'e adœke 'e kakatœ kœyindœrœ nœ 'e ti nene.

² Endje gœrœ 'e lœ anda Sinagoga. Ga pa nœ, œlœ œ tœ dœ anga osho, azu á endje wo 'e œ gbe adœke œne sœ ndje kœdonga Ndjaba.

³ Endje mbœrœ ataa mbœrœ endje wuwusœ Aba œdœ ndje mœ nene.

⁴ Kashe mœ pa tœnœ fœ 'e adœke bala olo nœ endje kœli yekane á œndœnœ œ te lœ 'e adœke mœ turu lima tœ o'o asœke fœ 'e ye.»

Akwa næ fshiri

«Mœ papa lima o'o fœ 'e utshunœ nene mbœrœ á mœ sœ lima awa bale dœ 'e.

⁵ Kashe ngôngo asœke, mœ sœ kœgu ga ndœ tsheneke á tshe vwa mœ. Yé uzu bale ugurutœ 'e sœsœ kœyu mœ nene adœke: "Bœ gu gata a?"

⁶ Kashe lœsu 'e su dœ oyo mbœrœ á mœ pa fœ 'e atamœ.

⁷ Yé œ li adœke mœ pa adja o'o fœ 'e: Æ ga waa mbœrœ 'e adœke mœ gu da ye, mbœrœ œdœ mœ kœgugu nene, tsheneke á li adœke tshe na kœti kane 'e, œ na nene. Ædœ mœ kœgu da ye yekane á mœ vwa she fœ 'e.

⁸ Yé lœkœ á tshe kœna, tshe ma djingili nœ tshapasho fœ she tœ upu nœ ekperœ, upu nœ kœsœ ndjii œdœ pe kœwa ngbanga.

⁹ Tœ upu nœ ekperœ, mbœrœ á endje sœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ nene;

¹⁰ tœ upu nœ kœsœ ndjii, mbœrœ á mœ sœ kœgu ga ndœ Aba yé 'e kpa wu mœ nene;

¹¹ tœ upu nœ kœwa ngbanga, mbœrœ á Ndjaba wa œgbœ ngbanga ga tœ gbozu tshapashœnœ asœke œ ka ye.

¹² «Mœ sœ dœ anga o'o ndjoro tœ kœpa fœ 'e, kashe 'e li kœdji tshelœ katœnœ damba ngôngo asœke nene.

¹³ Lœkœ á fshiri nœ adja o'o œ na, tshe za awa fœ 'e adœke 'e wusœ adja o'o para kœkœ. Tshe pa bala o'o tœ upu nœ ye dœ tœ ye nene kashe o'o neke á tshe dji, yé œ mi ndje ndœ œrœ neke kœ á wuta manda nœ.

¹⁴ Tshe yi bala sœ mokœ nœ mœ; gbambœnœ nene, tshe mi bala ndœ œneke á tshe gbœ ba ndœ mœ fœ 'e.

¹⁵ Ærœ kœ á Aba sœ dœ tœnœ kœdœ œnœ mœ, ádáncœ á mœ pa adœke tshe mi bala ndœ œneke á tshe gbœ ba ndœ mœ fœ 'e.

Oyo næ 'e œ wuta bala yanga

¹⁶ «Manda olo teasho, 'e kpa wu mœ nene, yeka manda nœ á 'e kpa wu mœ»

¹⁷ Yé anga ayambarœ nœ ye yutœ endje ugurutœ endje adœke: «Ëneta dá ki lœ ama ye ataa: "Manda aya olo, 'e kpa wu mœ nene, yeka teasho manda nœ á 'e kpa wu mœ", too ndje: "Mœ gu ga ndœ Aba."

¹⁸ Ádá olo teashœnœ á tshe sœ kœpa tœnœ kœdœ gadœ e? 'A wuwusœ o'o á tshe yindœ kœpa tœnœ nene!»

¹⁹ Yisu wu lima sœ nœ adœke endje yi lima ndœ kœyu œne yé á pa fœ endje adœke: «'E sœ kœyutœ 'e ugurutœ 'e tœ ádá o'o á mœ pa: "Manda aya olo, 'e kpa wu mœ nene, yeka teasho manda nœ á 'e kpa wu mœ."

²⁰ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke 'e ki, 'e ta rawa kashe tshapasho œ sœ dœ yanga. 'E sœ dœ oyo kashe oyo næ 'e œ fatœ endje tœ yanga.

²¹ Lœkœ á yashe nguzu œ zu, tshe wu oyo mbœrœ olo kuzu she li ye. Manda kœwuta gbolo, tshe kpa gbe dœ oyo á tshe wu nene, tshe sœ kolœ dœ yanga mbœrœ uzu á tshe zu she ga pa tshapasho.

²² Mbærœ tœnœ ataa dá e'e ndje ngóngo asœ, 'e sœ dœ oyo kashe mœ kpa wu 'e yé losu 'e œ su dœ yanga neke á uzu bale œ za tœ losu 'e nene.

²³ «Yé dœ lókônœ ascœmœ, 'e kpa yu mœ dœ upu bale nene. Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, œdœ 'e kœ'eshondœ anga œrœ 6a ndœ Aba dœ 'i'iri mœ, tshe to bala tœnœ fœ 'e.

²⁴ Ærrr kpesheke 'e yôyo damba ndœ œrœ bale dœ 'i'iri mœ nene. 'E yôndœ nœ yé 'e gbô bala yeka á losu 'e kœsu dœ yanga.»

Yisu ropa tshapasho

²⁵ «Mœ pandœ œeneke kœ fœ 'e lœ ndœma toro. Òlônœ kœtœ, mœ kpa pa o'o fœ 'e ataa nene, kashe mœ mindœ o'o ngbi tœ upu nœ Aba.

²⁶ Lókônœ ascœmœ, 'e eshondœ œrœ dœ 'i'iri mœ andaa mœ pa fœ 'e adœke mœ za avwala fœ Aba tœ upu nœ 'e nene.

²⁷ Gbambanœ nene, Aba yindœ 'e dœ tœ ye mbærœ á 'e yindœ mœ, á sœ dœ kœyindœrœ adœke mœ to 6a ndœ Ndjaba.

²⁸ Mœ to 6a ndœ Aba yé á na ga pa œsho. Ngóngo asœ mœ katœ tshapasho ti œ sœ kœgu ga ndœ Aba.»

²⁹ Ayambarœ nœ ye kœpa fœ she adœke: «Wu ngóngo asœke 6œ sœ kœsœ ala o'onœ ngbi, œ ka ndje tœ kœpa o'o lœ ndœma toro ye.

³⁰ Ngóngo asœke 'a wusœ nœ adœke 6œ wusœ œrœ kœ, yé á dá adœke uzu yu 6œ gugu nene. Mbærœ tœnœ dá 'a yindœ nœ adœke 6œ to 6a ndœ Ndjaba.»

³¹ Yisu kœgi fœ endje adœke: «'E yindœ nœ ngóngo asœke a?

³² 'E wu adœke òlônœ yindœ kœtœ tœnœ yé œ to ye á 'e ndjôtshelœtœ 'e, uzu dœ uzu dœ awa nœ ye á katœ mœ ti dœ kuti mœ. Kashe mœ sœsœ dœ kuti mœ nene, mbærœ Aba sœ dœ mœ awa bale.

³³ Mœ pa o'onœ asœke fœ 'e adœke 'e sœ dœ kœsœ gee lœ mœ. 'E wu oyo pa tshapashônœ asœ kashe 'e shi gbï! Mœ ropa tshapasho dœ gbôgo ye.»

17

Avwala nœ Yisu

¹ Manda kœpa o'onœ asœ, Yisu meosho ga lafo œ pa adœke: «Aba, òlônœ tœ ye. Yisœ mokœ nœ Gbolo nœ zœ adœke Gbolo nœ zœ yi ndje œsœ œnœ zœ.

² Yé mbærœ tshagbozo á 6œ za fœ she ga pa azu kœ, tshe za soro neke á ka nene fœ azu kœ á 6œ ko endje fœ she.

³ Andaa soro á ka nene, œtœnœ kœdœ adœke endje wusœ zœ á 6œ dœ adja Ndjaba tshebile, œ wu ndje sœ Yisu Kristu á 6œ vwa she.

⁴ Mœ yisœ mokœ nœ zœ fœ azu pa œshônœ asœke, mœ mbærœ akwa kœ á 6œ za fœ mœ adœke mœ mbærœ.

⁵ Yé Ngóngo asœke, Aba, gi mœ ga lœ mokœ á mœ sœ lima lœ nœ utshunœ adœke tshalafo dœ pe tshaati sœ zœ.

⁶ Mœ má 'i'iri zœ fœ azu á 6œ ke endje pa tshapasho á ko endje fœ mœ. Endje kœdœ lima azu nœ zœ, á 6œ ko endje fœ mœ yé endje dji o'o ama zœ.

⁷ Endje wusœ nœ ngóngo asœke adœke, œeneke kœ á 6œ ko fœ mœ to 6a ndœ zœ,

⁸ adœke o'o á mœ pa fœ endje kœdœ o'o á 6œ to fœ mœ. Endje dji œtœnœ, œ wu adja sœ nœ adœke mœ to 6a ndœ zœ, yé endje yindœ nœ adœke œbœ dá vwa mœ.

⁹ «Mœ sœ kœza avwala mbærœ endje, mœ sœsœ kœza avwala mbærœ azu tshapasho nene, kashe mbærœ endjeneke á 6œ ko endje fœ mœ. Endje kœdœ azu nœ zœ.

¹⁰ Yé œeneke kœ á mœ sœ dœ tœnœ kœdœ œnœ zœ 6ata œeneke kœ á dœ œnœ zœ kœdœ œnœ mœ. Mokœ nœ mœ matœ ye lœ awa nœ endje.

¹¹ Mœ kpa sœsœpe pa tshapasho nene, kashe endje sœpe pa tshapashônœ asœke, andaa mœ sœ kœgu ga ndœ zœ. Æyerœ Aba, gbôndœ endje lœ 'i'iri zœ á 6œ za fœ mœ adœke endje wuta uzu bale 6ata œbœ dœ mœ a sœ uzu bale.

¹² Lókœ á mœ sœ lima dœ endje, mœ sœ lima kœgbôndœ endje lœ 'i'iri zœ á 6œ za fœ mœ. Mœ gbô lima ndœ endje yé anga bale djidjingili awa nene kolœ tsheneke á li lima adœke tshe djingili awa yekane á œeneke á endje sú ala Buku nœ zœ kœmbærœtœ endje.

¹³ «Ngóngo asœke, mœ sœ kœgu ga ndœ zœ. Mœ sœ kœpa o'onœ asœ damba mœ sœpe pa œsho adœke endje sú dœ yanga 6ata á mœ sú dœ tœnœ.

¹⁴ Mœ yi lima sœ o'o ama zœ fœ endje, yé azu tshapasho yangba endje mbærœ endje dœdœ azu tshapasho nene 6ata œmœ, mœ dœdœ uzu tshapasho nene.

¹⁵ Mœ sœsœ kœyu 6œ adœke 6œ gi endje pa tshapasho nene kashe 6œ gbôndœ endje tœ ekperœ.

¹⁶ Endje dœdœ azu tshapashônœ asœke nene 6ata mœ dœdœ uzu tshapasho nene.

¹⁷ Mbærœ adœke lœ awa nœ adja o'o, endje te ayerœ azu. O'o ama zœ kœdœ adja o'o.

¹⁸ Bata á 6œ vwa mœ ga pa tshapasho, awa bale mœ vwa endje ga pa tshapasho.

¹⁹ Mœ sœ kœza soro mœ mbærœ endje adœke endje te adja azu nœ zœ lœ awa nœ adja o'o.

²⁰ «Mœ sœsœ kœza avwala kolœ mbærœ ayambarœ nœ mœ nene, mœ za ndje avwala mbærœ azu kœ á endje sœ dœ

køeyindørøe ga ndøe mœe lœe awa o'o ama endje.

²¹ Kaka adœke endje para kœkœ endje sœe uzu bale ðata œbœe Aba á ðœe sœe lœe mœe, á mœe sœe lœe zœe; endje ndje, endje sœe lœe azœe yeka á tshapashœ kœwusœe nœe adœke œbœe dá vwa mœe.

²² Yé œmœe, mœe za mokœ á ðœe za fœe mœe fœe endje adœke endje sœe uzu bale ðata á a sœe dœe ðœe uzu bale,

²³ œmœe lœe endje ðata œbœe lœe mœe, adœke endje wuta adja bale yekane á azu tshapashœ kœwusœe nœe adœke œbœe dá vwa mœe, yé ðœe yindœe endje ðata á ðœe yindœe mœe.

²⁴ «Aba, ðœe dá ko endje fœe mœe. Mœe yindœe nœe adœke osho á mœe sœe tœnœe, endjeneke á ðœe ko endje fœe mœe sœe ndje tœnœe awa bale dœe mœe, adœke endje wu mokœ á ðœe za fœe mœe. Gbambanœe nene, ðœe yi lima ndœe mœe utshu adœke ðœe mbœerœe tshapashœ.

²⁵ Aba á ðœe sœe ndjii, tshapashœ wuwusœe zœe nene kashœe mœe wusœe zœe yé endjeneke á endje sœe asœeke, endje wusœe nœe adœke œbœe dá vwa mœe.

²⁶ Mœe yisœe i'iri zœe fœe endje yé mœe kpa yisœe nœe adœke køeyindœesho nœe zœe ga ndœe mœe sœe lœe endje yé œmœe dœe tœe mœe lœe endje.»

18

Kœtœpa Yisu

(Wu ða tœ Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Manda o'onœe asœeke, Yisu ro awa bale dœe ayambarœe nœe ye ða kele yangangũ Sedroni. Anga aya kindi sœe lima ða zœe á tshe li ga lœnœe dœe ayambarœe nœe ye.

² Yudasi á tshe ka she wu lima sœe oshonœe; gbambanœe nene, Yisu sœe lima kœngbœtœe ye kpala kpala dœe ayambarœe nœe ye ða zœe.

³ Yudasi te utshu ukpulu aturugu, dœe aayi kœngbœndœe anda Tepelo á agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœe Afarisayi vwa endje. Endje wuta ða lœe aya kindinœe dœe owo tadja, dœe miinda œdœe pe œerœe kœnga dœe koshe.

⁴ Yé Yisu á tshe wu lima sœe œerœe kœ á mbœerœe ga tœe ye, na á yu endje adœke: «'E sœe kœpara ðe e?»

⁵ Endje gi fœe she adœke: «Yisu, uzu Nazarete.» Á Yisu kœpa fœe endje adœke: «œmœe dœe.» Andaa, Yudasi á tshe ka she sœe ndje lima ugurutœe azunœe zœe.

⁶ Lœkœ á Yisu pa fœe endje adœke «œmœe dœe», endje gitœe endje kitrikitri ga mangbanœe yé œe yo ga ati.

⁷ Yisu kpa kœyu endje adœke: «'E sœe kœpara ðe e?» Endje kœgi adœke: «Yisu, uzu Nazarete.»

⁸ Á Yisu kœpa fœe endje adœke: «Mœe pa fœe 'e adœke, œmœe dœe. œdœe 'e kœsœe tœe

kœpara mœe, 'e katœe endjeneke ti dœe endje gu.»

⁹ œ sœe ataa yeka á o'o á tshe pa lima kœmbœerœetœe ye. Tshe pa lima adœke: «Endjeneke á ðœe ko endje fœe mœe, anga bale djidjingili awa nene.»

¹⁰ Ataa, Shimu Petro á tshe sœe lima dœe ingiri yakamba, gbotœ lœe œkœnœe á wa utu ayi akwa nœe egerœe ngangã Ndjaba ndja tœnœe. œ dœe lima utu ga pa kuni nœe ayi akwa á i'iri ye kœdœe Malkusu.

¹¹ Kashe yisu pa fœe Petro adœke: «Gi ingiri yakamba nœe zœe ga lœe œkœnœe. 'Bœ gbe adœke mœe vwaratœe mœe tœe kœndjo yashi kangãnœe á Aba za fœe mœe ye a?»

Endje gu dœe Yisu ða utshu Ana

(Wu ða tœ Mat 26.57-58; Mar 14.53-54; Luk 22.54)

¹² Ukpulu aturugunœe dœe gbozu tshapa endje œdœe pe aayi kœngbœndœe anda Tepelo á Ayuda vwa endje na œe za Yisu, œe i she ga tœnœe.

¹³ Endje gu dœe she utshunœe ða ndœe Ana. Tshe kœdœe lima aba mbeya Kayifa á tshe dœe lima egerœe ngangã Ndjaba lœe ungunœe asœemœe.

¹⁴ œshe dœe Kayifa dá pa lima fœe Ayuda adœke: «œ sœe dœe œtshonœe adœke uzu bale tshu lœe kumu azu kœ.»

Petro 'ea Yisu

(Wu ða tœ Mat 26.69-70; Mar 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Shimu Petro dœe angã yambarœe bale na lima manda Yisu. 'Bata egerœe ngangã Ndjaba wu lima sœe angã yambarœenœe dœe œtshonœe, tshe li awa bale dœe Yisu ga lœe gbagba anda nœe egerœe ngangã Ndjabanœe.

¹⁶ Kashe Petro sœpe lima œnœe ye ða pa gbagba ndo dœe manda nœe. Yé yambarœenœe á egerœe ngangã Ndjaba wu lima sœe ye asœemœe kœwuta, á kœyu yashe kœngbœndœe manda gbagbanœe, á to Petro li ga lœnœe.

¹⁷ Yashe akwanœe á tshe sœe lima kœngbœndœe manda gbagba kœyu Petro adœke: «œbœe ndje, œdœe ðœe kœdœe angã yambarœe nœe yakoshe asœeke nene a?» Petro kœgi adœke: «œ dœédœe mœe nene!»

¹⁸ Aayi akwa dœe pe aayi kœngbœndœe anda Tepelo ngbœ lima owo mbœerœe izi, yé á sœe lima kœya kote endje indirinœe. Petro sœe lima awa bale dœe endje á ka ndje indiri owonœe.

Egerœe ngangã Ndjaba yu Yisu

(Wu ða tœ Mat 26.59-66; Mar 14.54-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Egerœe ngangã Ndjaba tetœe kœyu Yisu tœe ayambarœe nœe ye œdœe pe œerœenœe á tshe yi lima sœe nœe.

²⁰ Á Yisu kœgi fœe she adœke: «Mœe pa o'o ngbi fœe azu tshapashœ. Mœe yi lima sœe œerœe

6a lœ Sinagoga dœ pe 6a lœ Tepelo 6a tœ osho á Ayuda kɔ sœ kœngbɔbatœ endje. Mœ papa anga o'o wutœncœ œ wu nene.

²¹ Mbœrœ gadœ á 6œ yu mœ a? Yu azu á endje dji mœ mbœrœ endje wusœ o'o á mœ pa dœ ɔtshœncœ.»

²² Kœdji Yisu ataa, anga ayi kœgbɔndœ egerœ ngangang Ndjaba kœda ala ye á kœpa fœ she adœke: «Mara kœgi dœ o'o fœ gbozu ngangang Ndjaba dœke a?»

²³ Yisu kœgi fœ she adœke: «Edœ mœ kœpa tœ ekpenœ, ma fœ mœ adœke mœ pa ekpe o'o. Á mœ kœpa ɔtsho o'o, mbœrœ gadœ á 6œ da mœ a?»

²⁴ Á Ana kœvwa Yisu dœ uwu á endje i dœ she tœ ye ga ndœ Kayifa egerœ ngangang Ndjaba.

Petro kpa 'ea Yisu

(Wu 6a tœ Mat 26.71-75; Mar 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Lœ nœ kɔ asœmœ, Petro sœ kolœ 6a lœ gbagba á sœ kœya kote ye. Endje kœpa fœ she adœke: «Adja 6œ dœdœ anga yambarœ nœ yakoshe asœke nene a?» Petro kœ'eatœ ye adœke: «E dœdœ mœ nene!»

²⁶ Anga ayi akwa nœ egerœ ngangang Ndjabanœ, á tshe dœ ayo nœ uzu á Petro wa lima utu ye, kœpa fœ she adœke: «E dœdœ 6œ dá mœ wu kpœke 'e dœ she 6a lœ kindi nene a?»

²⁷ Petro kpa kœ'eatœ ye, yé trale kœngato kœki.

Yisu 6a utshu Pilato

(Wu 6a tœ Mat 27.1-2,11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Manda nœ, endje to Yisu 6a ndœ Kayifa á ro dœ she 6a lœ egerœ anda olo nœ gbozugo Roma. Kashe dœ amazi tuu, agbozu yuda á endje na lima dœ she lili ga sœnda nene kparawa kœli ga lœ angwa yekane á kœzi rœgo Pake.

²⁹ Pilato kœwuta ga ndœ endje á kœyu endje adœke: «Mbœrœ gadœ á 'e na kœto meza pa yakoshe asœke a?»

³⁰ Endje gi adœke: «Edœ tshe kœmbœmbœrœ má ekperœ nene, ádá kœna má dœ she fœ 6œ kœdœ gadœ e?»

³¹ Pilato kœpa fœ endje adœke: «'E za she œ wa o'o dœ tœ 'e ga tœ ye liaka awa akwa nœ 'e.» Ayudancœ kœpa adœke: «Endje zaza awa fœ 'a adœke 'a wo uzu nene.»

³² Eneke wuta mbœrœ kœma o'o á Yisu pa lima tœ kœyisœ mara kuzu á tshe tshu bala dœ tœncœ.

³³ Pilato li ga sœnda, á e Yisu, yé á yu she adœke: «E6œ kœdœ gbozugo nœ Ayuda a?»

³⁴ Yisu kœgi fœ she adœke: «Bœ pa ataa dœ tœ zœ too anga azu dá pa fœ 6œ atamœ tœ upu nœ mœ a?»

³⁵ Pilato kœgi: «Emœ kœdœ uzu Yuda a? Adja azu ogo nœ zœ dœ agbozu tshapa

anganga Ndjaba dá za 6œ fœ mœ, œrœ gadœ dá 6œ mbœrœ a?»

³⁶ Yisu kœgi adœke: «Ogo gbozu nœ mœ dœdœ œncœ tshapashœncœ asœke nene. E kœdœ má œncœ tshapashœncœ asœke, aayi kœte manda mœ œ nga má koshe tshangba mœ adœke endje za mœ fœ ayuda nene. Kashe Ogo gbozu nœ mœ, lœ ngœngœ asœke dœdœ œncœ tshakpœke nene.»

³⁷ Pilato kœyu she adœke: «Bœ dœ gbozugo a?» Yisu kœgi adœke: «E6œ dá pa adœke œmœ kœdœ gbozugo. Endje zu mœ yé mœ na ga pa ɔshœ mbœrœ kœpa o'o tœ upu nœ adja o'o. Uzu kɔ á tshe na manda adja o'o, tshe dji o'o á mœ pa.»

³⁸ Á Pilato kœyu she adœke: «Adja o'o kœdœ gadœ e?»

Endje wa ngangang kuzu ga tœ Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.15-31; Mar 15.6-20; Luk 23.13-25)

Pa o'onœ asœke, Pilato kœwuta á kœgbœ Ayuda 6a ushu, á pa fœ endje adœke: «Tœ œmœ nœ mœ, mœ gbozugo anga ekperœ bale á li ndœ kœwa ngangang ga tœ ye nene.

³⁹ Ka 6ata ungu dœ ungu, œ li adœke mœ vwara anga uzu bale dœ lokœ Pake, 'e yindœ nœ adœke mœ vwara gbozugo nœ Ayuda a?»

⁴⁰ Yé endje kœtetœ kœta rawa adœke: «E dœdœ tshenekemœ nene, kashe Barabasel!» Andaa Barabase kœdœ lima ayi kœmbœrœ ngbindirœ.

19

¹ Á Pilato kœza awa adœke endje za Yisu yé œ so she dœ ndjapa.

² Aturugu djo lima kpoto dœ ishi, œ za ga tœ kumu ye, yé œ verœ yogbɔɔ odorœ lœba ga tœ ye.

³ Endje gi lima tœ endje ndoo dœ she yé œ pa lima adœke: «Abala, gbozugo nœ Ayuda!» Yé œ tetœ kœda tshatshu ye.

⁴ Pilato kpa kœli ga sœnda á kœpa fœ Ayuda adœke: «'E dji mœ ka! Mœ sœ kœna kœto she wuta tœncœ fœ 'e. Kashe 'e wusœ nœ adœke mœ gbozugo anga ekperœ bale lœ ye tœ kœwa ngangang ga tœ ye nene.»

⁵ Yisu wuta lima ga ushu. Tshe verœ lima kpoto dœ ishi tœncœ œdœ pe egerœ odorœ lœba. Yeka á Pilato pa adœke: «Yakoshœncœ dœke!»

⁶ Lokœ á agbozu tshapa anganga Ndjaba dœ aayi kœgbœndœ anda Tepelo wu lima she, endje te lima tœ kœta rawa adœke: «Wo she 6a pa kurushi! Wo she 6a pa kurushi!» Á Pilato kœpa fœ endje adœke: «'E za she dœ tœ 'e œ wo she pa kurushinœ. Kashe œmœ, mœ gbozugo anga œrœ bale lœ ye tœ kœwa ngangang ga tœ ye nene.»

⁷ Ayuda kœgi fœ she adœke: «'A sœ dœ awa akwa bale, yé awa akwanœ pa adœke

tshe li dœ kuzu; gɔmbanœ nene, tshe pa adœke œne kœdœ Gbolo nœ ndjaba.»

⁸ Lœkœ á Pilato dji o'onœ atamœ, awa li tœ ye kpakpakpa.

⁹ Tshe kœli ga sœnda, á kœyu Yisu adœke: «Ɛfœ kœdœ uzu ɔata á?» Kashe Yisu ii ama ye bale dœ o'o fœ she nene.

¹⁰ Yé Pilato kœpa fœ she adœke: «Bœ yiyindœ kœgi o'o fœ mœ nene a? Bœ wuwusœ nœ nene adœke mœ sœ dœ gɔgɔbœ tœ kœza awa fœ ɔœ, ɔœ gu ɔata á mœ sœ ndje dœ gɔgɔbœ tœ kœwo ɔœ pa kurushi nene a?»

¹¹ Kashe Yisu gi adœke: «Bœ sœsœ dœ gɔgɔbœ bale pa mœ nene, kolœ œneke á Ndjaba za fœ ɔœ. Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe ka mœ fœ ɔœ mbœrœ egerœ ekperœ.»

¹² Kœto kpœtœmœ, Pilato para lima awa ndœ kœvwara she kashe Ayuda te lima tœ kœta rawa dœ ɔgɔbœ adœke: «Ɛdœ ɔœ kœvwara she dá ɔœ dœdœdœ yanga Sezare nene. Gɔmbanœ nene, uzu kœ á tshe pa adœke œne kœdœ gɔzugo, sœ kœyiangba Sezare.»

¹³ Pilato kœdji ataa á kœto Yisu wuta tœnœ, á tshe kœsœ ga ati ɔa tœ osho kœwa ngɔngba á i'irinœ kœdœ «oshœ kœsœ á endje guma dœ badja ga lafo.» – Dœ o'o ama ogo nœ Ayuda kœdœ «Gabata».

¹⁴ Ɛ sœpe lima olo bale utshu angbo pake ndoo dœ kækpi ɔlœ* Pilato kœpa fœ Ayuda adœke: «Gɔzugo nœ 'e dœke!»

¹⁵ Kashe endje lœ kolœ kœta rawa adœke: «Wo she ye! Wo she ye! Wo she pa kurushi!» Pilato kœpa adœke: «Mœ wœ gɔzugo nœ 'e ɔa pa kurushi a?» Agbozu tshapa anganga Ndjaba kœpa adœke: «'A sœsœ dœ anga gɔzugo nene, kolœ Sezare tshebale.»

¹⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, Pilato kœvwara Yisu fœ endje adœke endje wo she ɔa pa kurushi.

Yisu ɔa pa kurushi

(Wu ɔa tœ Mat 27.32-44; Mar 15.21-32;

Luk 23.26-43)

Endje kœza Yisu.

¹⁷ Tshe za kurushi nœ ye dœ tœ ye, œ wuta kœro ga tœ osho á endje ta i'irinœ adœke «oshœ gɔyashi kœrœ», á endje e dœ o'o ama ogo Ayuda adœke «Gologota.»

¹⁸ Ba zœ dá endje kuru lima Yisu ga pa kurushi awa bale dœ aayi angba bisha; bale ga pa kuni, bale ga pa gele yé Yisu sœ lima kpœgurutœ endje.

¹⁹ Pilato za lima awa adœke endje sú anga mbeti œ ɔi ga pa kurushinœ. Mbetinœ pa adœke: «Yisu uzu Nazarete, gɔzugo nœ Ayuda.»

²⁰ Ayuda ndjoro di lima mbetinœ mbœrœ osho á endje ɔi lima Yisu ɔa pa kurushi tœnœ sœ lima ndoo dœ tshelœ ongbo. Ga

pa nœ dœmœ, endje kpa su lima mbetinœ dœ o'o ama ogo nœ Ayuda, dœ o'o ama ogo nœ azu Roma ndje dœ o'o ama ogo Agreke.

²¹ Agbozu tshapa anganga Ndjaba nœ Ayudancœ pa lima fœ Pilato adœke: «Susu adœke “gɔzugo nœ Ayuda nene”, kashe adœke “uzunœ asœke pa adœke œne kœdœ lima gɔzugo nœ Ayuda.”»

²² Pilato kœgi fœ endje adœke: «Ɛneke á mœ su, mœ su ye.»

²³ Manda kœfi Yisu ga pa kurushinœ, aturugu ko lœba nœ ye, œ kurutshelœ nœ vana yé uzu dœ uzu gɔbœ œsœ œnœ ye. Ɛ sœpe lima kolœ egerœ ingiri lœba nœ ye á endje guguma kœsu tœnœ nene asœmœ, œtœnœ kœdœ akpa lœba bale á endje sú ɔa tœ igi ye œrrr ga ati.

²⁴ Aturugu pa lima ugurutœ endje adœke: «A susuru tshelœ œneke nene. A ta wuka á kœwusœ uzu á tshe za lœba œneke.» Ɛneke wuta lima adœke ataa mbœrœ o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke:

«Endje kurutshelœ lœba nœ mœ tœ endje, yé endje ta wuka pa egerœ ingiri lœba nœ mœ.»

'E wu œrœ á aturugu mbœrœ lima.

²⁵ Anga ayashe ka lima ndoo dœ kurushinœ. Ayashe asœmœ kœdœ lima Mareya ayi Yisu, dœ yingœ ayinœ dœ Mareya, awo Kolopase œdœ ndje Mareya uzu Magadala.

²⁶ Yisu kœwu ayinœ, á kœwu ndje ndoo dœ she yambarœ á tshe yi lima ndœ ye. Yisu kœpa fœ ayinœ adœke: «Yashe, wu gbolo nœ zœ.»

²⁷ Á kpa kœpa ndje fœ yambarœnœ adœke: «Wu ayi zœ.» Pe dœ ada ɔlnœ asœmœ, yambarœnœ kœza Mareya ga ndœ ye.

Kuzu Yisu

(Wu ɔa tœ Mat 27.45-56; Mar 15.33-41;

Luk 23.44-49)

²⁸ Manda nœ, ɔata á Yisu wu lima sœ nœ adœke akwa nœ œne ka kœ ye, adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye, tshe pa adœke: «Ogo ungu sœ kœmi mœ.»

²⁹ Anga yashi sœ lima kpœtœmœ, á su dœ ikpi vinu. Aturugu yi ndœhœ ga la ikpi vinunœ, á vwele ga tœ ganea ɔyœ Izope, á yi ga tœ ama Yisu.

³⁰ Lœkœ á Yisu ndjo ikpi ipinœ asœmœ, tshe pa adœke: «Akwa nœ mœ ka kœ ye.» Tshe tara kumu ye ga ati yé œ tshu ye.

Anga turugu su djokoro Yisu dœ udu

³¹ Andaa, ɔata œ dœ lima biko mindu utshu lœkœ sabata - Sabatanœ asœmœ kœdœ lima egerœ lœkœ sabata, agbozu yuda yiyi lima ndœ nœ adœke oko endje sœpe pa kurushi nene. Endje na lima kœyu Pilato

* 19.14 Tœnœ kœdœ ada ɔlœ mindu dœ bale lindœ mara kœdi ada ɔlœ nœ azu Roma.

adœke œene na œ kavwa tshelœ ada endje yé œ gbota endje ga ati.

³² Á aturugu koena, á kœkavwa tshelœ ada ali uzunœ ye, œ kpa na œ kavwa œenœ anga bishanœ ye, á endje 6i lima endje ga pa kurushi awa bale dœ Yisu.

³³ Yé kœwuta endje ndoo dœ Yisu atake, endje wu adœke tshe tshu 6amama ye. Mbœrœ toenœ dá endje kakavwa lima tshelœ ada ye nene.

³⁴ Kashe anga turugu bale su djokoro Yisu dœ udu yé ngbewo indji dœ ungu wuta.

³⁵ Uzu tsheneke á tshe wu lima dœ ala ye pa lima o'o tœ unpunœ, yé o'o á tshe pa kœdœ adja n'œ. Uzunœ asœmœ wusœ nœ adœke œene pa o'o á dœ adja o'o adœke e'e ndje, 'e yindœ nœ.

³⁶ Ɛ wuta lima atamœ adœke o'o á endje sú ala Buku nœ Ndjaba kœmbœrœtœ ye. Endje su lima adœke: «Endje kavwa bala tshelœ anga ngbabi ye bale nene.»

³⁷ Endje su ndje lima anga o'o ala Buku adœke: «Endje wu bala uzunœ á endje sú she.»

Kœshi Yisu

(Wu 6a tœ Mat 27.57-61; Mar 15.42-47;

Luk 23.50-56)

³⁸ Manda nœ kœ, Yozefu uzu Arimateyo, á tshe dœ anga yambarœ nœ Yisu lœ ubunœ, na lima kœyu Pilato adœke œene za oko Yisu. Pilato za lima awa fœ she yé tshe na lima œ za oko Yisu.

³⁹ Nikodeme á tshe na lima ga ndœ Yisu dœ abutshœ, na ndje dœ yombo á endje mbœrœ dœ mire á ngbœba dœ ɔɔ alowe á wuta litere zazu bale dœ ndjokpa.

⁴⁰ Endje za oko Yisu, œ vwele dœ a'eara lœba á endje yi ga la kada yombo liaka akwa Ayuda œ mbœrœ utshu kœshi akuzu nœ endje.

⁴¹ Anga kindi tshamadungba sœ lima ndoo dœ osho á endje kuru lima dœ Yisu ga pa kurushi, yé anga tafo udu bale á endje dji lima lœ badja, á damba endje shishi uzu ga lœnœ nene sœ lima lœnœ.

⁴² Bata á dœ lima olo ndoo dœ lœkœ sabata, yé kœwu adœke kudunœ sœ lima ndoo kpœtœmœ, endje shi lima Yisu ga lœnœ.

20

Ndjaba she Yisu lœ akuzu

(Wu 6a tœ Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Ɔɔ yenga pe dœ amazi á osho sœpe kœde damba howaa, Mareya uzu Magadala na ga pa udu. Tshe wu adœke azu i'wvi badja á endje vwiri lima ga tœ ama kudunœ.

² Tshe kpagu dœ ɔɔ ga ndœ Shimu Petro dœ yambarœnœ á Yisu yi lima ndœ ye á kœpa fœ endje adœke: «Endje za Gbozu lœ

koto yé a wuwusœ osho á endje za she toenœ nene.»

³ Á Apetro dœ yambarœnœ asœmœ wuta lima kœna ga pa udunœ.

⁴ Endje te lima tœ ɔɔ bibisha kpa toenœ awa bale, kashe anga yambarœnœ kpa kœropa Petro yé œ wuta utshunœ ga pa udunœ.

⁵ Tshe ti ga lœ udunœ yé œ wu ndœma lœba lœnœ kashe tshe lili lima ga lœ udunœ nene.

⁶ Petro wuta œenœ ye manda ye, œ li ga lœ udunœ, œ wu ndje ndœma lœbanœ asœmœ ati 6a zœ,

⁷ ndje dœ pe lœba á endje za lima tshu ga pa kumu ye. Lœbanœ sœsœ lima tœ œsœnœ bale dœ a'eara ndœma lœbanœ nene. Kashe œ sœ lima kpi ga tœ anga angbi osho.

⁸ Trale, anga yambarœnœ á tshe wuta má utshunœ kœli ga lœ udunœ, œ wu yekane á yindœ nœ.

⁹ Ɛrrr ga tœ ɔɔnœ asœmœ, ayambarœ wuwu lima damba sœ ádá o'o á endje sú adœke Ndjaba œ she bala Yisu lœ akuzu nene.

¹⁰ Manda nœ, ayambarœnœ bibisha fatœ endje kœgu ga ndœ endje.

Yisu matœ ye fœ Mareya uzu Magadala

(Wu 6a tœ Mat 28.9-10; Mar 16.9-11)

¹¹ Mareya ka lima 6a ushu ndoo dœ tshapadunœ á sœ lima tœ iki. Tshe sœ lima tœ iki, œ sœ ndje kœti ga lœ udunœ.

¹² Á tshe kœwu aandjelu bisha á endje verœ imbi lœba. Endje lœ ga ati 6a tœ osho á endje za lima oko Yisu ga toenœ; anga bale 6a tœ osho á endje fa kumu ye ga toenœ yé anga 6a tœ œsœ ada ye.

¹³ Aandjelunœ kœyu Mareya adœke: «Mbœrœ gade á 6œ ki a, yashé?» Tshe kœgi fœ endje adœke: «Endje za oko Gbozu nœ mœ yé mœ wuwusœ osho á endje za she toenœ nene.»

¹⁴ Tshe kœfatœ ye manda kœgi o'onœ, œ wu Yisu á tshe ka lima kpœtœmœ kashe tshe wuwu lima sœ nœ adœke Yisu dœmœ nene.

¹⁵ Yisu kœyu she: «Mbœrœ gade á 6œ ki a, yashé? Ɛde dá 6œ sœ kœpara she a? Mareya gbe adœke ayi kœguma tshelœ kindi tshamadungbanœ dœmœ yeka á pa fœ she adœke: Ɛdœ 6œ dá za oko ye, yisœ oshonœ á 6œ za she ga toenœ dœ mœ na œ za she.»

¹⁶ Yisu kœpa fœ she adœke: «Mareya!» Tshe i gbandjuru á pa fœ she adœke: «Rabuni» - Ɛ yindœ kœpa dœ o'o ama ogo Ayuda adœke «Ayi kœyisœrœ».

¹⁷ Yisu kœpa fœ she adœke: «Gogoro mœ nene mbœrœ mœ ɔɔ damba ga ndœ Aba mœ nene.» Kashe, gu œ pandœ nœ fœ aaya, mœ sœ kœgu ga ndœ Aba mœ á tshe kœdœ

Aba 'e, ga ndœ Ndjaba nœ mœ á tshe kœdœ Ndjaba nœ 'e.

¹⁸ Mareya uzu Magadala kœgu á kœpandœ nœ fœ ayambarœ adœke: «Mœ wu Gbozu, yé 'e dji œeneke á tshe pa fœ mœ.»

Yisu matœ ye fœ ayambarœ nœ ye

(Wu 6a tœ Mat 28.16-20; Mar 16.14-18;

Luk 24.36-49)

¹⁹ Kolœ dœ adila yengancœ asœmœ, ayambarœ ngbœá lima tœ endje 6a scœnda. Endje tshu lima manda kperœ ga tœncœ kparawa Ayuda. Yisu na lima œ ka 6a ugurutœ endje á pa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ 'e.»

²⁰ Manda kœpa fœ endje ataa, tshe kœma tshakane ye œdœ pe djokoro ye fœ endje. Lœsu ayambarœ su dœ yanga mbœrœ kœwu Gbozu.

²¹ Yé Yisu kpa kœpa fœ endje adœke: «Kœsœ gee sœ dœ 'e! Bata Aba vwa mœ, œmœ ndje mœ sœ kœvwa 'e.»

²² Manda kœpa o'oncœ asœke, tshe uru izi ga pa endje, á pa adœke: «'E gbœ Ɔtshœ Ishiri.

²³ Azu neke á 'e djerœ bala ndœ ekperœ nœ endje, Ndjaba œ djerœndœ nœ. Yé endjeneke á 'e vwaratœ 'e tœ kœdjerœndœ ekperœ nœ endje, Ndjaba œ vvara ndje tœ ye tœ kœdjerœndœ nœ.»

Yisu matœ ye fœ Toma

²⁴ Andaa lœkœ á Yisu má lima tœ ye fœ ayambarœ 6a scœnda, Toma, anga andjokpa dœ bishancœ á endje e she Didime gugu lima nene.

²⁵ Anga udu angancœ pa lima fœ she adœke: «'A wu Gbozu!» Kashe tshe pa fœ endje adœke: «œdœ mœ kœwuwu tshangba uku sete tshakane ye nene, œdœ mœ kœyiyi yœkœne mœ ga lœ kudu setencœ nene, yé œdœ mœ kœyiyi kane mœ ga lœ djokoro ye nene, mœ yi ndœ nœ nene.»

²⁶ Andaa olo mindu dœ votœ manda nœ, ayambarœ kpa ngbœá lima tœ endje 6a scœnda, œ tshu manda kperœ ga tœncœ yé Toma sœ lima ugurutœ endje. Yisu na lima œ ka 6a ugurutœ endje á pa adœke: «Kœsœ gee sœ dœ 'e!»

²⁷ Manda nœ tshe pa fœ Toma adœke: «Yi yœkœne zœ kpœke dœ œ wu tshakane mœ. Yi kane zœ œ nduru ga lœ djokoro mœ. Katœ sharapu, œ te uzu nœ kœyindœrœ.»

²⁸ Toma kœgi fœ she adœke: «Gbozu nœ mœ œdœ Ndjaba nœ mœ.»

²⁹ Yisu kœpa fœ she adœke: «'Bœ yindœ nœ mbœrœ á 6œ wu mœ a? Yanga nœ azu neke á endje wuwu nene, kashe endje yindœ nœ.»

Ádá kœsu buku nœ Yowane

³⁰ Yisu mbœrœ lima anga angbi ambárá afá ndjoro dœ ala ayambarœ nœ ye, kashe endje sústœ ko ga la bukuncœ asœke nene.

³¹ Kashe œeneke á endje sú ga la bukuncœ asœke sœ mbœrœ á 'e kœyindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, Gbolo nœ Ndjaba. œdœ 'e kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, 'e gbœ soro dœ 'iri ye.

21

Yisu matœ ye fœ anga ayambarœ mindu dœ bisha (7)

¹ Manda nœ, Yisu kpa matœ ye fœ ayambarœ nœ ye 6a tœ mangu egerœ ungu adanga Tiberiade. Tshe ma lima tœ ye fœ endje dœ mara atake:

² Shimu Petro, Toma á endje e ndje she Didime, Natanayele uzu tshalakpi Kanana 6a lœ ogo Galilayi, agbolo nœ Zebedayi, œdœ pe anga angbi ayambarœ bisha sœ lima kpœtœ œsœncœ bale.

³ Shimu Petro kœpa fœ endje adœke: «Mœ sœ kœtara ndœ kœvwi gbanda.» Yé endje kœpa fœ she adœke: «'A ro dœ 6œ.» Endje ro lima œ œ ga lœ egerœ agba kashe dœ butshœncœ asœmœ, endje gbœgbœ œrœ bale nene.

⁴ Lœkœ á osho tetœ kœkœrœ tœncœ, Yisu ka lima ga tœ mangu kashe ayambarœncœ wuwu lima sœ nœ adœke œshe dœmœ nene.

⁵ Yisu kœpa fœ endje adœke: «Agbolo, 'e gbœgbœ anga ageatshalangu teasho nene a?» Endje kœgi fœ she adœke: «œrœ bale nene.»

⁶ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E vwi gbandancœ ga pa kuni yé 'e œ gbœ endje ye.» Endje kœvwi gbandancœ, yé ageatshalangu do lima pa nœ dœ mara adœke endje lili lima kœgbœta tœncœ ga ushu nene.

⁷ Yambarœ á Yisu yi lima ndœ ye kœpa fœ Petro adœke: «Gbozu dœmœ!» Lœkœ á tshe dji adœke Gbozu dœmœ, tshe kœverœ lœba ga tœ ye; gbambancœ nene, tshe sœ lima kpœndro, á tshe kœte lima ga la ngu.

⁸ Udu ayambarœncœ kœgu dœ egerœ agbancœ dœ kœgbœta gbandancœ pete dœ ageatshalangu: endje sœsœ lima lœ ingirincœ tœ ama osho nene, ga pa œrœ nœ metere kama bale (100).

⁹ Lœkœ á endje wuta ga tœ mangu, endje wu lima jiwo á endje ko ageatshalangu dœ pe mapa ga pa nœ.

¹⁰ Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na dœ ageatshalanguncœ á 'e wuta kœgbœ endje asœke gamœ.»

¹¹ Shimu Petro kœœ ga lœ egerœ agba á kœgbœta gbandancœ ga ati dœ agboro ageatshalangu lœ nœ kama dœ zazu bisha dœ ndjokpa dœ votœ (153). Agea ngba lima waa kashe tshelœ gbanda susuru lima nene.

¹² Yisu kœpa fœ endje adœke: «'E na œ zi œrœ.» Anga uzu bale ugurutœ endje á tshe i lima ama ye tœ kœyu she adœke: «'Dá œbœ kœdœ dœ e?» gugu nene. Endje wu lima sœ nœ dœ œtshœncœ adœke Gbozu dœmœ.

¹³ Yé Yisu na, œ za mapa á kurutshelœ næ tœ endje, á mbœrœ ndje awa bale dœ ageatshalangunœ.

¹⁴ Asœ kœdœ lima awa voto kœmatœ Yisu fœ ayambarœ næ ye kœto tœ lœkœnœ á Ndjaba she lima she lœ kuzu.

Yisu œdœ Petro

¹⁵ Manda kœzi œrœ, Yisu kœyu Shimu Petro adœke: «Shimu, gbolo næ Yowane, 6œ yindœ mœ kœropa endjeneke kœ a?» Yé tshe kœgi adœke: «Ë, Gbozu, 6œ wusœ næ adœke mœ yindœ zœ.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Gbœndœ apata næ mœ.»

¹⁶ Tœ bishanœ, Yisu kpa yu she adœke: «Shimu, gbolo næ Yowane, 6œ yindœ mœ?» Petro gi adœke: «Ë, Gbozu, 6œ wusœ næ adœke mœ yindœ zœ ye.» Yisu kœpa fœ she adœke: «Sœ uzu næ kœgbœndœ apata næ mœ.»

¹⁷ Tœ votœnœ, Yisu yu she adœke: «Shimu, gbolo næ Yowane, 6œ yindœ mœ?» Oyo kœza Petro kœwu adœke Yisu kpa yu she tœ votœnœ adœke: «Bœ yindœ mœ?» Yé tshe kœpa fœ she adœke: «Gbozu, œ6œ á 6œ wusœ œrœ kœ, 6œ wusœ næ dœ œtshœnœ adœke mœ yindœ zœ ye.» Á Yisu kœpa fœ she adœke: «Gbœndœ apata næ mœ.»

¹⁸ Mœ sœ kœpa fœ 6œ dœ adjapu adœke œlœ á 6œ œœpe lima aya gbolo, 6œ du lima uwu tshapa lœba næ zœ dœ tœ zœ, œ na lima tœ osho á 6œ yi lima ndœ næ. Kashe œlœ á 6œ kœwuta yagbozu, 6œ ko kane zœ ga lafo yé anga uzu kpi dá i uwu ga pa lœba fœ 6œ, yé á to 6œ na tœnœ 6a tœ osho á 6œ yiyindœ næ nene.»

¹⁹ Yisu pa lima ataa mbœrœ kœma mara á Petro œ yisœ mokœ næ Ndjaba lœ kuzu ye. Manda kœpa o'œnœ asœke, Yisu pa fœ she adœke: «Na manda mœ.»

²⁰ Petro kœfatœ ye, á kœwu yambarœ á Yisu yi lima ndœ ye, tsheneke á dœ lœkœ á endje sœ lima kœzi œrœ á tshe di lima tœ ye ga lakoro Yisu yekane á yu she adœke: «Gbozu, œdœ dá ka bala 6œ a?»

²¹ Lœkœ á Petro wu lima she, tshe pa fœ Yisu adœke: «Ka œshe a Gbozu, œrœ gadœ dá mbœrœ fœ she a?»

²² Yisu kœgi fœ she adœke: «Ë kœsœ adœke œndœ ye di œrrr ga tœ kpa kœkwa mœ, œnœ zœ lœ næ kœdœ gadœ? Æ6œ, na manda mœ.»

²³ Kœto pa o'œnœ asœke dá o'o ki gooo ugurutœ alaya adœke yambarœnœ asœmœ œ tshu nene. Andaa Yisu papa lima fœ she nene adœke: tshe tshu nene. Kashe tshe pa adœke: «Ëdœ mœ kœyindœ næ adœke œndœ ye di œrrr ga tœ kpa kœkwa mœ, œnœ zœ lœ næ kœdœ gadœ e?»

²⁴ Adja yambarœnœ asœmœ dœ tœ ye dá pandœ o'œnœ asœke, á su ga la mbeti yé 'a

wusœ næ adœke œeneke á tshe pa kœdœ adja o'o.

Ndœngœlœ o'o

²⁵ Yisu mbœrœ lima anga angbi œrœ ndjoro á kœsœ má adœke endje sú kœ bale dœ bale, mœ gbe adœke, osho œ li mbœrœ kœkœ bukœnœ ga tœnœ pa œshœ asœke nene.

Akwa nœ Aayi avwa Tshatshu o'o

Asœke kœdœ bisha mbeti á Lukasi sũ. Mbetinœ sœ kœma akwa á aayi avwa mbœrœ. Lukasi pandœ mara á Ɔtsho Ishiri jerœ ga pa aayi avwa dœ pe mara á endje sœ lima kœro dje lœ ongbo dœ ongbo mbœrœ kœmindœ Ɔtsho O'o dœ gbœgbœ nœ Ɔtsho Ishirinœ. Tshe pa ndje ndœ upu á endje gbœ œdœ œrœ kanga kœ á endje wu lœ akwanœ.

Ayuda sœ lima kœpa adœke o'o ama Ndjaba ka kolœ 6a ndœ œne, kashe aayi avwa te lima tœ kœmindœ Ɔtsho O'o fœ angbi azu kœ. Petro œdœ Polo dá tshe patœ endje kœrosœ nœ mangba akwa nœ endje.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ndangba olo Yisu 6a pa œshœ asœke (1.1-11)
- Endje ke Matiase adœke tshe dœ ayi avwa (1.12-26)
- Kœna Ɔtsho Ishiri (2.1-13)
- Kœmindœ Ɔtsho O'o nœ aayi avwa 6a lœ Yerusaleme (2.14-8.3)
- Kœmindœ Ɔtsho O'o 6a lœ ongbo Yuda œdœ lœ ongbo Samariya (8.4-12.25)
- Ali ana gene nœ Polo ndœ Kœmindœ Ɔtsho O'o (13.1-14.28)
- Kœdjitœsho 6a lœ Yerusaleme (15.1-35)
- Bisha ana gene nœ Polo ndœ Kœmindœ Ɔtsho O'o (15.36-18.23)
- Votœ ana gene nœ Polo ndœ Kœmindœ Ɔtsho O'o (18.24-21.16)
- Endje tepa Polo ndœ kœza she vwi ga lœ kanga 6a lœ Yerusaleme (21.17-23.22)
- Polo 6a lœ Sezaré (23.23-26.32)
- Polo 6a lœ Roma (27.1-28.31)

Yisu pandœ Ɔtsho Ishiri fœ aayi avwa

¹ Gbozu Teofile, 6a la ali mbeti á mœ su fœ 6œ, mœ pandœ œrœ kœ á Yisu mbœrœ lima œdœ pe ndje œneke kœ á tshe yi lima sœ nœ kœto 6a tœ adanœ

² œrr ga tœ olo kœœ she lima ga lafo. Utshu kœœ she, tshe za o'o fœ aayi avwa nœ ye dœ gbœgbœ nœ Ɔtsho Ishiri.

³ Tshe ma lima tœ ye fœ endje manda kuzu á tshe tshu tœ kœma fœ endje adœke tshe sœ dœ soro. Tshe ma lima tœ ye fœ endje yé œ tetœ kœpa o'o tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba manda olo zazu bisha.

⁴ Anga lœkœ bale á tshe sœ lima kœzi œrœ dœ endje, tshe za o'o fœ endje adœke: «'E gigi damba tœ 'e lœ Yerusaleme nene kashe 'e kate œneke á Aba pa lima ndœ nœ adœke œne za fœ 'e bata á 'e dji lima lœ ama mœ.

⁵ Gbambanœ nene, Yowane za lima batisimu nœ ungu, kashe lœ ondœnœ

asœke, Ndjaba œ za batisimu nœ Ɔtsho Ishiri fœ 'e.»

Yisu œ ga lafo

⁶ Aayi avwanœ á endje ngbœba lima tœ endje, yu Yisu adœke: «Gbozu, kolœ ngœngœnœ asœke dá 6œ gi tshagbozu nœ ogo Israyele a?»

⁷ Tshe kœpa fœ endje adœke: «O'o nœ 'e gugu mbœrœ kœwusœ ada œlœnœ too olonœ á Aba za lœ tshagbozu nœ ye nene.

⁸ Kashe Ɔtsho Ishiri œ jerœ ga pa 'e, yé 'e gbœ gbœgbœ mbœrœ kœna kœmindœ o'o nœ mœ lœ Yerusaleme, lœ ogo Yuda œdœ lœ Samariya djigi œrr vesho ga tœ osho kœ pa œshœ.»

⁹ Manda kœgi o'onœ ataa, tshe œ ngarr dœ ala endje ga lafo yé œ yiwa lœ ondoro tœ ala endje.

¹⁰ Bata á endje sœpe lima kœmesho irirrr ga lafo, anga azu bisha dœ imbi lœba á endje ka lima ndœ dœ endje

¹¹ kœpa fœ endje adœke: «Azu Gallilayi, mbœrœ gadœ á 'e sœpe kœmesho ga lafo a? Yisunœ á tshe œ dœ ala 'e asœmœ, tshe kwa ndje bala tœ ye bata á 'e wu she kœœ tœnœ ga lafo asœmœ.»

Matiase za akwa manda Yudasi

¹² Manda nœ, aayi avwanœ to 6a pa kaga œœ Olive yé œ jerœ ga lœ Yerusaleme; kanganœ sœ lima ga pa œrœ noé Kelometere bale tœ Yerusaleme.

¹³ Lœkœ á endje wuta, endje li ga lœ gbœshœ á endje lœ lima kœlo lœ nœ 6a lafo. E dœ lima Petro, Yowane, Jake dœ Andere; Filipino dœ Toma; Bartelemi dœ Matie; Jake gbolo nœ Alefe, Shimu uzu kœ'e osho ndœ lipanda œdœ pe Yudasi gbolo nœ Jake.

¹⁴ Endje kœ, endje sœ lima dœ gbetshelœ bale, yé œ ngbœfatœ endje mbœrœ kœki fœ Ndjaba œlœ dœ œlœ awa bale dœ anga ayashe bata Mareya á tshe zu Yisu œdœ pe ndje aaya Yisu.

¹⁵ Lœ anga olonœ asœmœ bale, Petro áalafo 6a ugurutœ ayindœ Yisu kama bale dœ zazu bale á endje ngbœba lima tœ endje, yé œ pa ngbi adœke:

¹⁶ «Aaya, œ li adœke o'o á Ɔtsho Ishiri pa lima ndœ nœ ala Buku nœ Ndjaba, lœ ama gbozu Davidi tœ upu nœ Yudasi á tshe to lima azu na tœnœ ndœ kœza Yisu, mbœrœtœ endje.

¹⁷ Andaa Yudasi sœ lima awa bale dœ 'a yé tshe sœ lima ndje dœ akwa nœ ye.

¹⁸ Uzunœ asœmœ yœ lima kindi dœ ngendja á endje ko lima fœ she manda ekperœ nœ ye. Tshe te lima dœ kumu ye, uvu ye de wuruu yé sheta ye yaranga ga ati.

¹⁹ Azu lœ Yerusaleme kœ wusœ o'o asœke. Ádanœ á endje e 'iri kindinœ dœ o'o ama ogo endje adœke: Hakeldama, œ yindœ kœpa adœke «œshœ indji!.

²⁰ Yé endje sú ala mbeti nœ Itshi adœke:

“Tshelœ gbagba nœ ye œ fa gusu
yé uzu bale œ sœ lœ nœ nene.”

Yé ga pa nœ dœmœ:

“Anga angbi uzu œ za akwa nœ ye.”

²¹ A sœ dœ anga azu á endje na lima tœ awa
dœ 'a dœ lœkœ á Gbozu Yisu sœ lima pa 'a,

²² kœto kpœpa batisimu nœ Yowane œrrr ga
tœz olo kœœ she ga lafo. E li adœke anga
uzu bale ugurutœ endje, te timu awa bale
dœ 'a ndœ kœmindœ kœshe nœ ye ugurutœ
akuzu.»

²³ Endje yisœ azu bisha: Yozefu á endje
e she Barsabase á endje donga ndje she dœ
i'iri Yustushe œdœ pe Matiase.

²⁴ Yé manda nœ endje za avwala nœ endje
para kœkœ adœke: «Eœœ, Gbozu á œœ wusœ
lsu uzu kœ. Yisœ uzu tsheneke á œœ ke she
ugurutœ azu bisha asœke

²⁵ adœke tshe mbœrœ akwa nœ aayi avwa
lœ kudu Yudasí á tshe katœ nœ ti, á na ga tœ
osho á li dœ she asœmœ.»

²⁶ Endje ta wuka mbœrœ kœgbo uzu bale
yé wukanœ te ga pa Matiase. Ádánœ á tshe li
ga ugurutœ aayi avwanœ ndjokpa dœ bale
dœmœ.

2

Ndjaba vwa Ôtshœ Ishiri

¹ Lœkœ á olo angbo Patekœte li, ayindœ Yisu
ngbœgatœ endje para kœkœ ga tœnœ.

² Trale, ingiri to 6a lafo 6ata egerœ yugu
yé œ su tshelœ anda á endje sœ lima tœnœ
djigi.

³ Endje wu œrœ á wuta ga ndœ endje
6ata owo, œ kurutshelœtœ endje á sœ ga pa
kumu uzu dœ uzu.

⁴ Endje para kœkœ gbo Ôtshœ Ishiri yé œ tetœ
kœpa angbi o'o ama ogo 6ata á Ishiri to fœ
endje.

⁵ Anga Ayuda nœ ôtshœ lsu sœ ndje lima
lœ Yerusaleme, endje to lima djelœ ogo kœ
pa ôshœ.

⁶ Ingiri yugunœ za lima osho djigi, yé
ukpulu azu ngbœgatœ endje œ sœ kœkitœ
œsœnœ, mbœrœ uzu dœ uzu sœ lima kœdji
o'o dœ adja o'o ama ogo ye.

⁷ Endje kitœ œsœnœ, œ sœ dœ yanga yé á
pa adœke: «Azunœ asœ para kœkœ á endje pa
o'o asœ, dœdœ azu Galilayi nene a?

⁸ E mbœrœ koto á uzu dœ uzu lœ ugu-
rutœ azœ sœ kœdji endje dœ o'o ama ogo ye
a?

⁹ Ugurutœ azœ, a sœ dœ Aparte, Amede
dœ Elame, azu ogo Mezopotami, azu ogo
Yuda dœ kapadose, azu ogo Ponte dœ Azi,

¹⁰ azu ogo Friji dœ Pafili, azu ogo Ezipito
dœ azu tshakala ogo Sirene 6a lœ Libi; anga
endje kœdœ endjeneke á endje to lœ Roma,

¹¹ adja Ayudancœ œdœ azu neke á endje
wuta aayi kœdonga Ndjaba nœ Ayuda

asœmœ; azu ogo Krete dœ endje nœ Arabi.
Kashe azœ para kœkœ, a dji endje kœpa o'o
dœ ama ogo azœ, kœgbara ogboro œrœ á
Ndjaba mbœrœ.»

¹² Endje kœkœ, endje ki lima tœ œsœnœ, yé
œ yutœ endje adœke: «E yindœ kœpa adœke
gadœ dœ mœ a?»

¹³ Kashe anga azu sœ lima kœmœ endje
adœke: «Ipi dá mbœrœ endje asœmœ.»

Kœyisœrœ nœ Petro

¹⁴ Yé Petro kœza o'o ugurutœ aayi avwa
ndjokpa dœ bale á endje sœ lima tœ
œsœnœ, á kœpa dœ œgbo adœke: «E'e dœ
Ayuda œdœ pe 'e dœ azu para kœkœ á 'e sœ
lœ Yerusaleme kpœke, 'e wusœ œneke á sœ
kœrotœ nœ, 'e dara utu 'e yé œ dji mœ dœ
ôtshœnœ.

¹⁵ Wala, azunœ asœke ndjondjo ipi 6ata á
'e sœ kœgbe tœnœ asœmœ nene: mbœrœ a
sœ damba kolœ dœ ada œlœ mindu dœ vana
gbambancœ.

¹⁶ Kashe œneke á sœ kœmatœ endje
ngongœ asœke kœdœ o'o á ayi kœgbara o'o
Jowele pa lima. Tshe gbara lima adœke:

¹⁷ “Ndjaba pa adœke: Lœkœ kœka tshapashœ,
mœ vwa Ishiri nœ mœ ga pa azu kœ,
agbolo yakoshe œdœ pe ayawuru nœ 'e œ te
aayi kœgbara o'o,

alanga nœ 'e œ wu bala œrœ lœ ulu,
ayagbozu nœ 'e œ wu ndje bala œrœ lœ ulu.

¹⁸ Adjapu, œlœnœ asœmœ

mœ vwa Ishiri nœ mœ ga pa aayi akwa nœ
mœ dœ ayakoshe œdœ pe ayashe,
yé endje te bala aayi kœgbara o'o.

¹⁹ Mœ mbœrœ bala ogboro œrœ 6a lafo, yé
œ ma ambara afá 6a pa ôshœ 6a ke:
indji œ tu, owo œ tshi yé ngawo œ da.

²⁰ Ôlœ œ fa butshœ,

yé yapu œ sœ 6ata indji,
utshunœ adœke olo kœna Gbozu li,
egerœ olo œdœ olo nœ mœkœ.

²¹ Yé uzu kœ á tshe ki dœ i'iri Gbozu, tshe
she.”

²² «Azu tshelœ Israyele, 'e dji o'o mœ: Yisu,
uzu tshelœ Nazarete kœdœ lima uzu á Nd-
jaba ma gbgbo nœ ye fœ 'e lœ ye dœ awa
nœ kœmbœrœ afá, ogboro œrœ œdœ kœma
ambárá œrœ 6a ugurutœ 'e 6ata á 'e wusœ
nœ dœ tœ'e.

²³ Uzunœ asœmœ, 'e za lima she ga
tshaabrœ azu á endje wuwusœ Ndjaba
nene, yekane á endje wo she á kuru she ga
pa kurushi lindœ agbe nœ Ndjaba á tshe
guma.

²⁴ Kashe Ndjaba she she, yé œ gbota she
lœ kanga nœ kuzu mbœrœ œ lili adœke
kuzu ropa ye dœ gbgbo nene.

²⁵ Davidi pa lima o'o tœ upu nœ ye adœke:
“Ôlœ dœ œlœ mœ sœ kœœwu Gbozu utshu mœ,
mbœrœ á tshe sœ ga tœ kuni mœ
adja awa œ za mœ bale nene.”

²⁶ Mbœrœe tœnce ataa, lœsu mœe su dœe yanga yé ama œœ œ 6i ndje itshi dœe yanga. Ga pa nœe kœ, undu mœe œe yatœe ye lœe kœsœe gee

mbœrœe á mœe za lœsu mœe ga tœe zœe.

²⁷ Gbambanœe nene, Gbozu, 6œe katœe mœe ti lœe ogo nœe akuzu nene, 6œe yi ndje ndœe nœe adœeke œœmœe dœe œeyerœe uzu nœe zœe mœe fu lœe koto akuzu nene.

²⁸ Bœe yi lima sœe awa soro fœe mœe, lœsu mœe œe su dœe yanga mbœrœe kœsœe awa bale dœe 6œe.”

²⁹ «Aaya, œe li adœeke mœe pa o'ara fœe 'e tœe upu nœe ata azœe dœe Davidi: tshe tshu lima, endje shi she yé tshapa udu ye œœpe damba œœrr kpesheke ndœe azœe.

³⁰ Kashe œœshe kœdœe lima ayi kœgbara o'o, yé tshe wusœe nœe adœeke Ndjaba dara lima ama ye adœeke anga gbolo tshelœe ye œe te gbozu manda ye.

³¹ Davidi wu lima sœe œœe á yindœe kœwuta bala tœnce, yé tshe gbara lima o'o kœshe nœe Masiya. Tœnce dá tshe pa lima adœeke: “Tshe œœsœepe lima lœe ogo nœe akuzu nene, yé tshe fufu lima nene.”

³² Adja Ndjaba she Yisu lœe akuzu. A'a para kœkœ kœdœe atimu nœe o'onœe.

³³ Ndjaba za she 6a tœe kuni ye, œe to Ɔtshœ f'iri á tshe pa lima tœe ye fœe she á tshe kurutshelœe nœe tœe 'a 6ata á 'e sœe kœewu tœnce á sœe kœdœi tœnce.

³⁴ Davidi œœ ga lafo nene gbaa, kashe tshe pa adœeke:

“Gbozu Ndjaba pa fœe Gbozu nœe mœe: sœe ga ati ga tœe kuni mœe,

³⁵ œœrr ga tœe lœkœ á mœe fa azu á endje yiangba zœe, ga tshada zœe 6ata mbata.”

³⁶ «Azu Israyele, 'e wusœe nœe dœe Ɔtshœnœe adœeke: Yisu á 'e kuru she lima ga pa kurushi asœœmœe, Ndjaba mbœrœe adœeke tshe fa Gbozu, yé œe fa Kristu*.»

Ali kœfatshalosu azu

³⁷ Lœkœ á azu dji o'onœe asœœmœe ataa, lœsu endje ka endje, yé endje yu Petro œœdœe pe anga udu aayi avwa adœeke: «Aaya, 'a mbœrœe gade?»

³⁸ Petro gi fœe endje adœeke: «'E fatshalosu 'e: uzu dœe uzu gbœ batisimu dœe i'iri Yisu Kristu yeka á Ndjaba kœdœerœndœe ekperœe nœe 'e. Yé Ndjaba œe to Ɔtshœ Ishiri fœe 'e.

³⁹ Gbambanœe nene, o'o nœe Ɔtshœ Ishiri á Ndjaba pa lima tœnce, œe sœe mbœrœe e'e dœe agbolo nœe 'e, œœdœe ndje pe azu á endje sœe lœe ingirinœe, endjeneke á Gbozu Ndjaba nœe azœe œe 'e bala endje.»

⁴⁰ Petro kpa pa o'o ndjoro fœe endje. Tshe pa ala o'o kœ adœeke endje yindœe œœneke á œœne pa, yé œe gbota gbetshelœe nœe endje dœe

kœpa adœeke: «'E yindœe soro á Ndjaba za fœe 'e mbœrœe á kœegite 'e ugurutœe azu osho asœe á Ɔtshœ endje gaga nene!»

⁴¹ Endje neke á endje yi lima ndœe o'o nœe ye, endje gbœ batisimu. Yé dœe Ɔlœnœe asœœmœe, azu ga pa œœe nœe kutu voto te lima ga ndœe ukpulu ayindœe Yisu.

Ali kœngbœbatœ ayindœe Yisu

⁴² Endje zatœe endje djigi ga tœe kœeyisœœe nœe aayi avwa yé œe sœe kœngbœbatœ endje lœe yazu, œe sœe kœekurutshelœe mapa tœe endje dœe pe kœeki fœe Ndjaba kpœœœe œœsœœœe awa bale.

⁴³ Awa li lima tœe endje kpa kpa kpa ye: Aayi avwa mbœrœe ogboro œœe yé œe má ndje ambáránœe.

⁴⁴ Ayindœe Yisu para kœkœ sœe lima kpœœœe œœsœœœe bale yé œe ngbœœa œœe nœe endje kœ ga tœe nœe bale.

⁴⁵ Endje ka lima kindi nœe endje ndje dœe œœe nœe endje á kurutshelœe ngendjanœe dœe mara adœeke uzu dœe uzu gbœ liaka ogo nœe ye.

⁴⁶ Endje sœe lima kœngbœbatœ endje œœ dœe œœ 6a lœe Tepelo, yé œe sœe lima kœzi œœe kpœœœe œœsœœœe bale 6a lœe anda nœe endje. Endje sœe lima kœzi œœe dœe yanga œœdœe Ɔtshœ lœsu.

⁴⁷ Endje sœe lima kœdonga Ndjaba, yé azu kœ yi lima ndœe endje waa. Ɔlœ dœe œœ, Gbozu sœe kœeyi endjeneke á endje gbœ kœshe ga ugurutœe azu Ikriزيا.

3

Petro she uzu á ada ye tshu

¹ Anga kidala bale dœe ada œœ voto, Apetro dœe Yowane ro lima kœdonga Ndjaba 6a lœe Tepelo.

² Anga yakoshe bale á ada ye tshu tshakudu ye pe lœe gbolo ye sœe lima kœsœe ndoo dœe manda gbagba Tepelo á endje e «Ɔtshœ Manda». Endje sœe lima kœœna dœe she œœ dœe œœ za zœe mbœrœe á tshe kœeyœndœe œœe tshakane azu á endje sœe kœeli ga lœe Tepelonœe.

³ Lœkœ á tshe wu Petro œœdœe Yowane kœeli ga lœe Tepelonœe, tshe yœndœe œœe tœe endje.

⁴ Yé Apetro dœe Yowane tœndœe ye, œe pa fœe she adœeke: «Tœndœe 'a.»

⁵ Uzœnœe tœndœe endje dœe gbetshelœe adœeke endje to œœe fœe œœne zœe.

⁶ Á Petro kœpa fœe she adœeke: «Mœe gugu dœe ngendja bale nene, kashe œœneke á mœe sœe dœe tœnce, mœe to fœe 6œe: dœe i'iri Yisu Kristu, uzu Nazarete, áalafo œe na ana!»

⁷ Petro za kuni ye, œe ti she ga lafo. Trale, ada ye dœe tshelœe porongato ada ye yœœ tshelœe tœe endje;

* 2.36 Kristu dœe o'o ama ogo Greke kœdœe Masiya

⁸ yé gbikivwígbi, tshe áalafo œ tetœ ana. Tshe li awa bale dœ aayi avwa ga læ Tepelonœ, œ ka, œ i kpitikpiti dœ pe kœdonga Ndjaba.

⁹ Azu para kœkœ sœ lima kœwu she kœna ana œdœ pe kœdonga Ndjaba.

¹⁰ Azu tra she tuu, œ pa adœke: «Æ doédœ œshe dá sœ kœsœ lima 6a pa øtshœ manda Tepelo yekane á sœ kœyœndœ œrœ nene a!» Uvuru endje kpa lima læ nœ tœ kœwu œrœ á mbœrœtœ endje lima fœ uzunœ á ada ye tshu asœmœ.

O'o nœ Petro

¹¹ Bata á uzu sœmœ yiyi lima ndœ kœgitœ ye tœ Apetro dœ Yowane nene, azu para do ga lafo œ sœ kœkpa ga ndœ endje ngbœœ tshakudu mbarasane á endje e i'irinœ adœke mbarasane nœ Salomo.

¹² Petro kœwu endje á kœpa adœke: «Azu Israyele, mbœrœ gade á uvuru 'e œ kpa læ nœ tœ kœshenœ asœke a? Mbœrœ gade dá 'e sœ kœtondœ 'a 6ata gbœgbœ nœ 'a dœ tœ 'a too manda Ndjaba á tshe sœ dœ 'a dá mbœrœ adœke á uzunœ asœke na ana a?»

¹³ 'E wusœ nœ adœke Ndjaba nœ Abrayamo, Ndjaba nœ Izaka œdœ Yakobo, Ndjaba nœ aata zœ, œshe dá ma moka nœ ayi akwa nœ ye dœ Yisu. 'E dá ka lima she adœke endje wo she; yé œœ á Pilato yi lima ndœ kœkatœ ye ti, 'e vvara lima tœ 'e ye.

¹⁴ 'E vvaratœ 'e tœ uzu á tshe sœ yerœ, á sœ ndjii, yeka á yu lima Pilato adœke tshe za anga ayi kœwo azu fœ 'e.

¹⁵ 'E wo lima Gbozu* nœ soro, kashe Ndjaba she she ugurutœ akuzu yé 'a kœdœ atimunœ.

¹⁶ Ngœngœ asœ 'e wu yakoshe asœke. 'E wusœ ye dœ øtshœ: i'iri Yisu dá she she mbœrœ 'a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye. Mbœrœ gbœgbœ nœ i'iri ye dá tshe wuta dœ øtshœ œkœ 6ata á 'e wu utshu 'e para kœkœ asœke.

¹⁷ «Kashe aaya, mœ wusœ nœ adœke 'e dœ agbozu nœ 'e, 'e mbœrœ lima atamœ mbœrœ á 'e wuwusœ adja o'o nene.

¹⁸ Kashe Ndjaba mbœrœ ndœma ye á tshe pa lima tœnœ læ ama aayi kœgbara o'o. Tshe pa lima adœke Masiya á tshe na, tshe wu oyo waa.

¹⁹ Mbœrœ tœnœ atamœ, aaya, 'e fatshalœsu 'e dœ œ kwa ga ndœ Ndjaba. œdœ 'e kœmbœrœ ataa, tshe mbœrœ adœke ekperœ nœ 'e yiwa ye.

²⁰ Atamœ ndje, Gbozu Ndjaba œ mbœrœ adœke 'e gbœ øtshœ olo nœ kœyatœ 'e, yé tshe vwa Masiya á tshe ke lima she utshunœ katshatsha mbœrœ 'e asœmœ, fœ 'e. œshe kœdœ Yisu.

²¹ Kashe ngœngœ asœke, Yisu Kristu œ sœ 6a lafo œrrr ga tœ lœkœ á œrœ kœ œ gumatœ

ye liaka œneke á Ndjaba pa lima ndœ nœ læ ama ayerœ aayi kœgbara o'o nœ ye.

²² Moyize pa lima adœke: "Gbozu Ndjaba œ vwa bala ayi kœgbara o'o bale 6ata mœ, tshe dœ anga aya 'e. 'E dji bala œneke kœ á tshe pa fœ 'e.

²³ Azu á endje tshapu kœdji she, endje sœ ugurutœ azu nœ Ndjaba nene yé endje tshu."

²⁴ Yé aayi kœgbara o'o kœ, kœto kpœpa Samwele œrrr ga tœ azu á endje sœ angba ye, uzu dœ uzu gbara lima o'o tœ upu nœ lœkœnœ asœke.

²⁵ 'E kœdœ agbolo nœ ayi kœgbara o'o, 'e kœdœ ndje agbolo ayo á Ndjaba guma lima dœ aata azœ lœkœ á tshe pa lima fœ Abrayamo adœke: "Lœ awa nœ aata zœ, mœ to kane mœ ga pa azu kœ pa øshœ."

²⁶ Mbœrœ 'e dá Ndjaba vwa ayi akwa nœ ye utshunœ. Tshe vwa she adœke tshe to kane ye ga pa 'e, yé uzu dœ uzu katœ kœmbœrœ ekperœ.»

4

Apetro dœ Yowane 6a utshu aayi kœwa ngbanga nœ Ayuda

¹ Lœkœ á Apetro dœ Yowane sœpe kœpu o'o, agbozu tshapa anganga Ndjaba, gbozu tshapa aayi kœgbdœ Tepelo œdœ Asadukayi, yi lima kumu endje.

² Endje sœ lima dœ ókœ tœpanœ kpuru kœwu adœke aayi avwa sœmœ bisha sœ kœyisœ œrœ yé œ sœ kœpandœ nœ adœke 6ata á Yisu shé læ kuzu, azu á endje tshu lima, endje she ndje læ kuzu.

³ Endje tepa endje, œ ko endje va ga læ kángœ œrrr ga tœ kœkœrœ øshœ mbœrœ œœ di lima ye.

⁴ Lœ ugurutœ azu á endje dji lima øtshœ O'o, azu ndjoro sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, yé ayindœ Yisunœ wuta azu ga pa œrœ nœ kutu mindu (5.000) dœ œlœ œsœmœ.

⁵ Oshœ kœrœ pa nœ yeka á agbozu tshapa Ayuda, agbozu Ikrizia, aayi kœyisœ awa akwanœ á endje sœ læ Yerusalemœ, ngbœa lima tœ endje.

⁶ Ana á tshe dœ egerœ nganga Ndjaba, dœ Kayifa, dœ Yowane, dœ Alekezandre œdœ pe azu kœ læ bingi nœ agboro anganga Ndjaba dá ngbœa lima tœ endje 6a zœ.

⁷ Endje to Apetro dœ Yowane ro tœnœ ga utshu endje, yé endje yu endje adœke: «'E mbœrœ œrœnœ asœke dœ gbœgbœ ndje pe dœ i'iri dœ e?»

⁸ Yé Petro á tshe sœ lima dœ gbœgbœ nœ øtshœ Ishiri kœpa fœ endje adœke: «Agbozu tshapa azu ogo œdœ agbozu,

⁹ 'a mbœrœ øtshœrœ fœ uzu á ada ye tshu yekane á endje sœ kœyu 'a kpesheke adœke

* 3.15 Ayi kœza soro fœ azu

'a pandœ mara œerœ á 'a mbœerœ á uzunœ asœ she.

¹⁰ Ataa œ li adœke e'e kœkœ œedœ azu Israyele, 'e wusœ nœ dœ otshœnœ adœke uzunœ á tshe ka utshu 'e asœke, tshe she mbœerœ i'iri Yisu Kristu, uzu Nazarete á 'e kuru lima she ga pa kurushi yeka á Ndjaba she she lœ akuzu.

¹¹ Eshœ kœedœ badja á e'e dœ aayi kœemœ anda za lima vwi'i, tshe fa badja á anda œ shi mbœerœ tœnœ.

¹² Azu œ gbœ kœshe kolœ 6a ndœ ye. Gbambœnœ nene, pa oshœnœ asœke, anga angbi i'iri á Ndjaba za adœke azu gbœ kœshe lœ awanœ, gugu nene.»

¹³ Kœwu adœke Apetro dœ Yowane ka kolœ mbimbimbi ga pa o'o nœ endje, aayi kœwa ngbanga i lima gbandjuru mbœerœ endje kœedœ amba azu á endje wuwusœ œerœ nene. Kashe endje wu ndje lima sœ nœ adœke endje kœedœ azu á endje sœ lima awa bale dœ Yisu.

¹⁴ Kashe 6ata á endje sœ lima kœtondœ uzunœ á tshe she, á tshe ka lima utshu endje, awa kœgi o'o tœ endje gugu lima nene.

¹⁵ Á endje kœza awa fœ Apetro dœ Yowane kœwuta damba ga shu yé endje kœetetœ kœyutœ endje ugurutœ endje:

¹⁶ «A mbœerœ gadœ tœ azunœ asœke a? Mbœerœ azu para kœkœ lœ Yerusalemœ wusœ nœ ngbi adœke, endje dá mbœerœ afá asœ, yé a shara nene.

¹⁷ Kashe œ li adœke a mbœerœ kœ adœke o'onœ tete lœ utu azu para kœkœ nene. A za uvuru endje adœke endje kpa papa o'o bale dœ i'iri uzu nœ endje asœmœ nene.»

¹⁸ Manda nœ, endje 'e endje, œ pakata endje kœpa o'o œedœ pe kœyisœ œerœ dœ i'iri Yisu.

¹⁹ Kashe Apetro dœ Yowane gi fœ endje adœke: «œerœ gadœ dá sœ ndjii utshu Ndjaba a? 'A dji 'e too 'a dji Ndjaba? 'E wa ngban-ganœ dœ tœ 'e kane.

²⁰ Yé tœ a'a nœ 'a, 'a vu ama 'a tœ œerœ á 'a wu dœ ala 'a yé á dji dœ utu 'a nene.»

²¹ Kœdji o'onœ ataa, aayi kœwa ngban-ganœ gbagbara endje œerr œ katœ endje ti. Endje gbœgbœ lima awa ndœ kœwa ngbanga ga tœ œkœ endje nene gbambœnœ nene, azu para kœkœ sœ lima kœdonga Ndjaba mbœerœ œerœnœ á wuta.

²² Yakoshœnœ á endje she she lœ awa nœ afá asœmœ, sœ lima dœ ungu kœeropa zazu bisha.

Ayindœ Yisu sœ kœdonga Ndjaba

²³ Apetro dœ Yowane gu ga ndœ anga endje lœkœ á aayi kœwa ngbanganœ mi lima kane endje tœ endje, œ pandœ neke kœ á agboro anganga Ndjaba dœ agbœ Ayuda pa fœ endje.

²⁴ Manda kœdji o'onœ, aka endje para kœkœ awa bale, endje za avwala fœ Ndjaba dœ o'onœ atake: «Gbozu Ndjaba, œœœ dá mbœerœ tshalafœ, dœ oshœ, dœ ungu œedœ pe œeneke kœ á sœ lœnœ,

²⁵ œœœ dá za o'onœ asœke lœ awa nœ otshœ Ishiri ga lœ ama ata 'a dœ Davidi á tshe kœedœ ayi akwa nœ zœ:

“Mbœerœ gadœ á ogo kœ sœ kœturu tœnœ, yé mbœerœ gadœ á azu sœ kœvwarandœ kœmbœerœ œerœ

kashe œ gugu dœ ádá nene?

²⁶ Agbozu tshapa oshœ gumatœ endje, yé agbozu kuma akwa ngbœtœ endje mbœerœ kœnga koshe ga tœ Gbozu Ndjaba œedœ pe ga tœ Masiya nœ ye.”

²⁷ Gbamba nœ nene, œœœnœ kœedœ adjapu adœke Aerode dœ Pose Pilato ngbœbatœ endje dœ angbi azu œedœ pe azu ogo Israyele 6a lœ ongbœnœ asœke mbœerœ kœnga koshe ga tœ Yisu, œeyerœ ayi akwa nœ zœ á tshe dœ Masiya nœ zœ.

²⁸ Dœ tœnœ ataa, endje mbœerœ liaka gbetshelœ nœ zœ kœ á 6œ za lima dœ gbœgbœ œedœ œeneke kœ á 6œ yi lima ndje ndœ nœ dœ tœ zœ.

²⁹ Yé ngœngœ asœke Gbozu, tondœ mara á endje ndanga 'a asœke yé œ to uvuru fœ aayi akwa nœ zœ dœ endje mindœ o'o ama zœ dœ gbœgbœ kœ.

³⁰ To kane zœ ga pa kumu azu kœ mbœerœ adœke kœshe azu, ambárá œerœ dœ pe afá, mbœerœtœ endje dœ i'iri Yisu á tshe dœ œeyerœ ayi akwa nœ zœ.»

³¹ Manda kœza avwala nœ endje, oshœ á endje sœ lima tœnœ turu yé endje para kœkœ, endje gbœ otshœ Ishiri œ tetœ kœpandœ otshœ O'o dœ gbœgbœ.

Ayindœ Yisu ngbœba œerœ nœ endje ga tœ œœœnœ

³² Ukpulu azu á endje fa lima ayindœ Yisu, sœ lima dœ lœsu œedœ pe dœ gbetshelœ bale. Anga uzu bale pa pa lima adœke œerœ nœ œene sœ pa undu œene dœ tœ œene nene, kashe endje sœ kœngbœba lima kœ ga tœ œœœnœ bale.

³³ Aayi avwa nœ Yisu sœ lima kœmindœ o'o kœshe nœ Gbozu Yisu ugurutœ akuzu dœ gbœgbœ, yé Ndjaba sœ lima kœza otshœ lœsu ye ga pa endje kœ.

³⁴ Uzu bale dœdœ lima ayi oyo ugurutœ endje nene. Gbambœnœ nene, endjeneke á endje sœ lima dœ kindi too dœ anda, endje ka lima œ na dœ ngendjanœ,

³⁵ yé œ ko fœ aayi avwa. Lœ kœkurutshelœ nœ, uzu dœ uzu sœ lima kœgbœ lindœ œeneke á li dœ she.

³⁶ Anga uzu bale lœ mara nœ Alevi sœ ndje lima ugurutœ endje. F'iri ye kœedœ Yozefu á endje za she lakpi Shipre. Aayi

avwa e ndje lima she Barnabase, æ yindœ kæpa adœke «uzu kæto gbɔgbɔ».

³⁷Tshe sœ ndje lima dœ kindi nœ ye, yé œ ka, œ na dœ ngendjanœ yeka á ko fœ aayi avwa.

5

Anania dœ Safira

¹Anga uzu bale á ìiri ye kœdœ Anania, dji lima tœ ye dœ awonœ yé œ ka kindi nœ endje.

²Manda nœ, endje sœ lima dœ egerœ lœsu dœ awonœ, yé œ gumasœ tshakala ngendjanœ mbœrœ endje yeka á na dœ uduonœ fœ aayi avwa.

³Kashe Petro pa adœke: «Anania, mbœrœ gadé á Satana li ga lœsu zœ ata a? Bœ fara Ɔtsho Ìshiri, yé œ gbœtœ tshakala ngendja kindi.

⁴Bœ ka má tœ kæka kindinœ ye nene a? Too bœ kæka, mbœrœ gadé bœ mbœrœ má œrœ á bœ yindœ nœ dœ ngendjanœ nene a? Gbetshelœnœ asœmœ li ga lœsu zœ koto o? Ɔ dœdœ azu dá bœ fara endje nene, kashe Ndjaba dá bœ fara she asœmœ.»

⁵Lœko á tshe dji o'onœ asœmœ ataa, tshe nœ vwi œ te, œ tshu ye. Awa za azu á endje dji lima o'onœ.

⁶Agbolo modo vwele lima she dœ lœba, yé œ na œ shi she ye.

⁷Manda ada ɔɔ votɔ, awonœ wuwusœ œneke á mbœrœtœ endje nene, yé œ li tœndu tœndu ga scœnda ga zœ.

⁸Petro kæyu she adœke: «Pandœ nœ fœ mœ kane, pa ngendja kindinœ á 'e ka dœ mœ a?»

Tshe kæyindœ nœ adœke: «Adjapu, pa ngendjanœ dœ mœ!»

⁹Yé Petro kpa yu she adœke: «Mbœrœ gadé á bœ djitœ zœ dœ akœ zœ á fara Ɔtsho Ìshiri nœ Gbozu Ndjaba a? Dji kane, azu á endje to tœ kœshi akœ zœ, endje ka ba lœ manda ba zœ. Ɔbœ ndje awa bale, endje shi ndje bœ.»

¹⁰Pe kpœlœ ma ye atake, tshe te ga tœ ada Petro œ tshu ye. Lœko á agbolo modo li lima, endje wu adœke tshe tshu ye, yé œ za lima she á na á shi ndje she ndoo dœ akanœ.

¹¹Egerœ awa li lima tœ azu Ìkrizia œdœ pe azu á endje dji lima ndœ o'onœ asœmœ.

Afá nœ aayi avwa

¹²Aayi avwa sœ lima kæmbœrœ afá ndjoro, yé œ sœ lima kæma ambáránœ ba ugurutœ azu. Ayindœ Yisu sœ lima kængbœtœ endje kœ ba tshakudu mbarasane nœ Salomo dœ gbetshelœ bale.

¹³Uzu á tshe gugu dœ kæyindœrœ nene œ li kœli ga ndœ endje nene, andaa azu sœ lima kæpandœ ɔtshœrœ nœ ayindœ Yisu.

¹⁴Ayakoshe dœ pe ayashe ndjoro sœ lima kæfatshalosu endje ga ndœ Gbozu, yé œ sœ lima ga ugurutœ ayindœ Yisu asœmœ.

¹⁵Endje sœ lima kæwuta dœ aayi kœba ga tœ ala awa, yé œ sœ lima kæko endje ga pa keleka œdœ ga pa kondja mbœrœ adœke Petro kœsœ kœro tœnœ, á ishiri ye kœna ga pa anga endje ugurutœ endje.

¹⁶Anga ukpulu azu ogo á sœ mashenga dœ Yerusaleme na ndje lima dœ aayi kœba œdœ pe azu á ekpe ishiri sœ pa endje, yé endje she lima para kœko.

Ɔrœ kanga á aayi avwa wu

¹⁷Dœ lœkœnœ asœmœ, egerœ nganga Ndjaba œdœ endjeneke kœ á endje sœ indiri ye, œ yindœ kæpa adœke azu tshelœ ngbœtœ nœ Asadukayi, endje sœ lima dœ ókó.

¹⁸Endje ko aayi avwa, yé œ vwi endje ga lœ kánga.

¹⁹Kashe dœ butsho, andjelu nœ Gbozu kœɔ manda kánga yé œ ko endje ga shu, á pa fœ endje adœke:

²⁰«'E na œ sœ ba lœ Tepelo. Yé ba zœ, 'e pandœ o'o upu nœ tafo soro fœ azu.»

²¹Manda kœdji o'onœ, endje ro pe dœ amazi tuu ga lœ Tepelo, yé œ tetœ kæyisœ œrœ ba zœ.

Egerœ nganga Ndjaba yikumu ye, œshe œdœ azu á endje sœ indiri ye. Endje e lima osho ndœ angbœtœ nœ endje dœ agboro azu kæwa ngbanga, yé œ vwa azu adœke endje e aayi avwa á endje sœ ba lœ kánga.

²²Kashe lœko á aayi akwa wuta lima ba lœ kánga ba zœ, endje gbɔgbɔ lima endje nene. Endje gu yé œ pa adœke:

²³«'A wu manda kánganœ, endje tshu dœ ɔtshœnœ yé aayi kægbœndœ manda nœ ka ga pa nœ. Kashe lœko á 'a kœɔ atake, a wuwu uzu bale ba lœ nœ ba zœ nene.»

²⁴Kœdji o'onœ ataa, gbozu nœ aayi kægbœndœ Tepelo œdœ pe agboro anganga Ndjaba i gbœndjuru tœ upunœ, yé œ tetœ kæyutœ endje tœ neke á mbœrœtœ endje asœmœ.

²⁵Kashe anga uzu na lima œ pandœ nœ fœ endje adœke: «'E wu, azu á 'e ko lima endje ga lœ kánga asœmœ, endje ka ba lœ Tepelo yé œ sœ kæyisœ œrœ fœ azu.»

²⁶Gbozu tshapa aayi kægbœndœ Tepelo na dœ aturugu nœ ye, œ to aayi avwa lœ zitinœ kparawa adœke azu kœeve œne dœ badja nene.

²⁷Endje na dœ endje ga lœ osho kæwa ngbanga, yé egerœ nganga Ndjaba te lima tœ kæwa ngbanga ga pa endje.

²⁸Tshe pa fœ endje adœke: «'A ko 'e lima dœ œgbœ tœ kæyisœ œrœ dœ ìiri uzu asœmœ ye. 'E wu, 'e mbœrœ œrrr kæyisœrœ nœ 'e za tshelœ ongbo Yerusaleme djigi. Atamœ, 'e yindœ kæmindœ nœ adœke 'a dá wo yakoshœnœ asœke a?»

²⁹ Kashe Apetro dœ anga udu aayi avwa gi adœke: «E li adœke a mbœrœtœ azœ lindœ o'o ama Ndjaba, kashe œ dœdœ lindœ œnœ azu nene.

³⁰ Ndjaba nœ aata azœ she Yisu á e'e, 'e wo lima she á za she ga pa kurushi ugurutœ akuzu.

³¹ Tshe za she ga pa kuni ye, œ fa she tœ Gbozu œdœ ayi kœshe azu mbœrœ adœke azu Israyele fatshalœsu endje yekane á Ndjaba kœdœœndœ ekperœ nœ endje.

³² Yé tshe vwa 'a ndœ kœmindœ o'onœ asœke, á a œdœ Otshœ Ishiri á Ndjaba za fœ azu neke á endje sœ kœmbœrœtœ endje liaka o'o ama ye.»

³³ Kœdji o'onœ ataa, aayi kœwa ngbanga sœ dœ ókó tœ pa nœ kpuru, yé œ yindœ kœwo aayi avwa.

³⁴ Kashe anga Farisayi bale á i'iri ye kœdœ Gamaliyele, œshe kœdœ egerœ ayi kœyisœ awa akwa á azu kœ yindœ ye, sœ lima kpœtœmœ zœ. Tshe áalafœ ba ugurutœ aayi kœwa ngbanga asœmœ, yé á pa adœke endje ko damba aayi avwa ga shu kane.

³⁵ Manda nœ, tshe pa ngbi adœke: «Azu tshelœ Israyele, 'e gbetshelœ 'e tœ œneke á 'e yindœ kœmbœrœ fœ azu asœke kane.

³⁶ Œndœnœ didi damba nene, Teyudase má kpœke tœ ye bata uzu á œsœ ye li, yé azu ga pa œrœ nœ kama vana te mangba ye. Endje wo she yé endjeneke kœ á endje te lima mangba ye, endje kurutshelœtœ endje dœ œrœ yé anga œrœ bale kpa gugu manda endje nene.

³⁷ «Manda ye, dœ lœkœ kœdi azu, Yudasi uzu tshelœ Galilayi kpa wuta, yé azu ndjoro te mangba ye. Kashe œshe ndje tshe tshu lima, yé endjeneke kœ á endje te lima mangba ye kpa kuru ndje tshelœtœ endje.

³⁸ Ngongœ asœke, mœ pa fœ 'e adœke 'e kpa gbegbe dœ azunœ asœke nene; 'e katœ endje dœ endje ro. Mbœrœ œdœ gbetshelœ too akwa nœ endje kœto ba ndœ azu, œ yiwa dœ tœ endje zœ.

³⁹ Œdœ œ kœto ba ndœ Ndjaba, 'e li kœwo tœnœ nene. 'E mbœmbœrœ adœke 'e gbœ o'o dœ Ndjaba nene!»

Aayi kœwa ngbanga para kœkœ yindœ o'o Gamaliyele ngbi.

⁴⁰ Yé œ kpa e aayi avwa, œ sœ endje dœ ndjapa. Manda kœmi upu fœ endje adœke endje kpa tata i'iri Yisu nene, endje katœ endje ti.

⁴¹ Aayi avwa gitœ endje utshu aayi kœwa ngbanga yé lœsu endje sú dœ yanga, mbœrœ á endje wu oyo mangba i'iri Yisu.

⁴² Œbœ dœ œbœ, œdœ ba lœ Tepelo too ba sœnda, endje sœ kolœ kœyisœ œrœ nœ endje dœ pe kœpandœ Otshœ O'onœ adœke Yisu kœdœ Masiya.

6

Azu mindu dœ bisha mbœrœ kœti kane aayi avwa

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, ayindœ Yisu wuta lima ndjoro. Ayudance á endje zu endje lima lœ angbi ogo, á endje sœ kœpa o'o ama Greke tetœ kœpulœma endje tœ upu nœ anga endje á endje zu endje ba lœ ogo Israyele. Gbambanœ nene, endje pa lima adœke œbœ dœ œbœ á endje sœ kœkurutshelœ œrœ, endje sœsœ kœgbe dœ ayashe koya á endje to lœ angbi ogo dœ otshœnœ nene.

² Aayi avwa ndjokpa dœ bisha ngbœba ayindœ Yisu kœ ga tœ œsœnœ, yé œ pa adœke: «E lili adœke 'a katœ kœyisœ o'o ama Ndjaba ti yé œ gbe kolœ dœ akwa nœ kœzirœ nene.

³ Mbœrœ tœnœ ataa, aaya, 'e ke azu mindu dœ bisha (7) ugurutœ 'e á otshœ endje ga, endjeneke á endje sú dœ Otshœ Ishiri œdœ pe kœwusœtœ yeka á a kœza akwanœ asœmœ fœ endje.

⁴ Tœ a'a nœ 'a, 'a sœpe kœza avwala œdœ kœyisœ Otshœ O'o.»

⁵ Ayindœ Yisu para kœkœ yindœ o'onœ asœmœ ngbi fœ endje. Endje ke Etiene, uzu nœ kœyindœ œdœ Otshœ Ishiri, Filipino, Prokœre, Nikanœre, Timo, Parenenase œdœ pe Nikola á tshe kœdœ uzu á tshe yindœ Ndjaba nœ Ayuda ba lœ ongbo Atiœshe.

⁶ Endje ma endje fœ aayi avwa yeka á endje za avwala, yé á to kane endje ga pa endje.

⁷ O'o ama Ndjaba sœ lima kœza osho kœ, yé ayindœ Yisu kpa ngba tœpance kpuru lœ Yerusaleme. Anganga Ndjaba ndjoro fa lima lœsu endje, œ yindœ o'o nœ Yisu.

Kœtepa Etiene

⁸ Otshœ lœsu œdœ pe gbœgbœ nœ Ndjaba su lima Etiene kperœ, tshe fa lima œrœ yé œ má ambáránœ lœ ugurutœ azu.

⁹ Kashe dœ lœkœ asœmœ, azu tshelœ Sinagoga á endje e endje «akanga á endje za awa fœ endje», endje kœdœ anga azu ogo Sirene, dœ anga azu ogo Alekezandri, dœ anga azu tshelœ Silisi œdœ pe endje nœ Azi tetœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ Etiene.

¹⁰ Kashe bata á tshe sœ lima kœpa o'o lœ kœwusœtœ á Otshœ Ishiri to fœ she, awa adœke endje shara she gugu lima nene.

¹¹ Endje fara lima azu dœ kowo mbœrœ á endje kœpa adœke: «'A dji she kœpa ekpe o'o ga tœ Moyize œdœ pe ga tœ Ndjaba!»

¹² Endje bili azu, agbœ Ayuda œdœ aayi kœyisœ awa akwa. Yé endje na ndœ dœ Etiene œ bopa ye, á to she rotœnœ ga lœ angbotœ kœwa ngbanga.

¹³ Endje na dœ ekpe atimu ba zœ, yé á endje pa adœke: «Uzunœ á tshe sœ asœke kakatœ kœpa o'o tœ œyerœ Tepelo nœ zœ œdœ pe tœ awa akwa nœ Moyize nene.

¹⁴ A dji she kæpa adœke, Yisu, uzu tshelœ Nazaretœ asœmœ œ ndi tshelœ Tepelo asœke, yé œ yapa ndje mara kœsœ nœ aata azœ á Moyize ka lima tœ nœ fœ azœ.»

¹⁵ Endjeneke kœ á endje sœ lima tœ œsœ angbœtœ kœwa ngbanganœ, endje to lima ndœ Etiene, yé œ wu tshatshu ye ̂ata œnœ andjelu.

7

Etiene pu o'o

¹ Egerœ ngangã Ndjaba yu Etiene adœke: «Eneke á endje pa dœ 'iri zœ kœdœ adja o'o a?»

² Etiene gi adœke: «Alaya mœ œdœ pe alaba mœ, 'e dji mœ kane. Ndjaba nœ mokœ wuta lima ga tœ ata azœ dœ Abrayamo lœkœ á tshe sœ lima ̂a lakpi Mezopotami, utshunœ adœke tshe gu kœmbœrœ ogo Harane.

³ Tshe pa lima fœ she adœke: “Katœ ogo zœ œdœ pe bingi nœ zœ ti, yé œ gu ndœ ogo á mœ yisœ nœ fœ ̂œ.”

⁴ Yé Abrayamo katœ ogo nœ ye ̂a lakpi Kalade ti, œ ro kœmbœrœ ogo ̂a lakpi Harane. Aba Abrayamo tshu ̂a zœ yé manda kuzu ye, Ndjaba gi lima Abrayamo ga lœ ogo á 'e sœ lœ nœ ngœngœ asœke.

⁵ Kashe Ndjaba fafa lima Abrayamo tœ ayengœ œshœnœ bale nene, á œdœ ndje osho nœ kœto ada ye ga tœnœ nene. Kashe tshe pa lima ndœ nœ fœ she adœke œne za bala ogonœ asœke fœ she dœ aatanœ, andaa œshe dœ Abrayamo gugu lima damba dœ gbolo nene.

⁶ Yé Ndjaba kpa pa lima fœ she atake: “Aata zœ œ mbœrœ bala angbi ogo. Endje te bala akanga ̂a zœ, yé œ wu oyo manda ungu kama vana.

⁷ Kashe œmœ Ndjaba, mœ pa adœke mœ wa bala ngbanga ga tœ ogo á endje te akanga lœ nœ. Manda nœ, endje wuta ̂a zœ yé œ gu ndœ kœza avwala fœ mœ kpœtœ oshœnœ asœke.”

⁸ «Ndjaba lu madu dœ Abrayamo yé ambáránœ kœdœ kœwa gaza ayakoshe. Mbœrœ tœnœ dá Abrayamo wa gbolo nœ ye dœ Izaka tœ gaza œbœ á tshe mbœrœ olo mindu dœ votœ manda kœzu she. Awa bale Izaka wa lima gbolo nœ ye dœ Yakobo yé Yakobo wa ndje agbolo yakoshe nœ ye ndjokpa dœ bisha, á endje dœ aata azœ tœ gaza.»

⁹ «Aata azœ mbœrœ lima uku ga tœ Yozefu yé œ ka lima she mbœrœ kœte kanga ̂a lœ Ezipito, kashe Ndjaba sœ lima dœ she awa bale.

¹⁰ Tshe gi she lœ oyo nœ ye kœ, œ to kœwusœtœ fœ she yé á mbœrœ adœke tshe wuta œshœ uzu utshu Farawo, gbozugo

Ezipito. Farawo za she tœ ayi kœtœndœ ogo Ezipito œdœ pe œrœ tshasœnda nœ ye kœ.

¹¹ A sœ atake, egerœ ogo za Ezipito œdœ pe ogo Kanana djigi. Oyo ro lima sœ nœ yé awa kœgbœ kœzirœ gugu lima tœ aata azœ nene.

¹² Lœkœ á Yakobo dji lima adœke kœzirœ sœ ̂a lœ Ezipito, tshe vwa aata azœ utshunœ.

¹³ Tœ bisha kœro endje ga zœ, Yozefu pandœtœ ye fœ aayanœ, yé œ pandœ mara nœ ye fœ Farawo.

¹⁴ Manda nœ, Yozefu vwa osho adœke endje para abanœ dœ Yakobo œdœ pe ayœnœ kœ na tœnœ. Endje sœ lima kœ azu zazu votœ dœ ndjokpa dœ mindu.

¹⁵ Yakobo na ga lœ Ezipito, yé œ tshu ̂a zœ œdœ ndje pe aata azœ.

¹⁶ Endje ko lima oko endje ro tœnœ ̂a lœ Sikeme yeka á shi endje ̂a lœ udu á Abrayamo yœ lima tshakane agbolo nœ Amore.

¹⁷ «Bata á olo kœmbœrœ œrœ má Ndjaba pa lima tœnœ fœ Abrayamo ndo ye, aata azœ zu lima azu yé œ kpa wuta ndjoro lœ ogo Ezipito,

¹⁸ yekane á angã tafo gbozugo á tshe wuwu lima sœ o'o tœ upu nœ Yozefu nene, za akwa kœgbœndœ ogo Ezipito.

¹⁹ Gbozugonœ sœ lima kœfara azu nœ azœ, tshe ma lima ekpe œtshœ ye fœ aata azœ œerr ga tœ kæpa fœ endje adœke endje ko aaya agbolo nœ endje á endje sœpe kœœngœ va e mbœrœ adœke endje tshu ye.»

²⁰ Dœ lœkœnœ asœmœ dá endje zu lima Moyize. Tshe kœdœ lima œshœ gbolo tœ ala Ndjaba. Tshe mbœrœ lima yapu votœ ̂a lœ anda nœ abanœ.

²¹ Yé manda nœ, endje katœ ye ti, yawuru nœ Farawo za she œ gbœndœ ye lima ̂ata adja gbolo nœ ye.

²² Endje yi lima sœ œrœ tshelœ Ezipito kœ fœ she, yé tshe sœ lima dœ gbœgbœ lœ o'o œdœ pe lœ akwa nœ ye.

²³ «Lœkœ á tshe wuta lima ga tœ ungu zazu bisha, tshe gbœ gbetshelœ kœro ̂a ugurutœ aayanœ, azu tshelœ Israyele.

²⁴ Tshe wu lima uzu Ezipito kœbi angã uzu Israyele bale. Mbœrœ kœnga pa ayane asœmœ œdœ pe kœtœ geda tshangba ye, tshe ̂i uzu Ezipitonœ yerœwa fœ kuzu.

²⁵ Tshe gbe lima adœke aaya œne wusœ nœ adœke Ndjaba œ she endje lœ awa nœ œne. Andaa endje wuwu lima sœ nœ nene.

²⁶ Olo bale manda nœ, Moyize kœ tshelœ azu Israyele bisha á endje sœ tœ koshe, yé œ ngbœ ̂a endje ga tœnœ dœ o'o atake: “Angã mœ, e'e kœdœ aayazu! Mbœrœ gadœ á 'e ̂itœ 'e a?»

²⁷ Kashe tsheneke á tshe sœ kœbi yanganœ gorœ Moyize dœ o'o take: “Uzu dœ dá

za 6œ tœ gbozu œdœ ayi kœwa ngbanga pa 'a?

²⁸ Bœ yindœ kœwo mœ 6ata á 6œ wo libi uzu Ezipito a?"

²⁹ Kœdji o'onœ ascœmœ ata, Moyize kpa œ zate ye yiwa tœnœ 6a lœ ogo nœ Amadiane. Tshe zu lima agbolo bisha 6a zœ.»

³⁰ «Manda ungu zazu bisha, andjelu wuta ga tœ ye 6ala la6a owo, 6a lœ a'eara 6yo á sœ 6a lœ kpagagasho kaga Sinayi.

³¹ Moyize i gbœndjuru lœkœ á tshe wu œerœnœ ascœmœ. Ene gitœ œene ndoo á kœtœndœ nœ kane, tshe dji tshama Gbozu Ndjaba kœpa adœke:

³² «Emœ kœdœ Ndjaba nœ aaba zœ, Ndjaba nœ Abrayamo, nœ Izaka dœ pe Yakobo.» Awa litœ Moyize kpa kpa kpa ye; awa adœke tshe tœndœ oshœnœ gugu tœ ye nene.

³³ Á Gbozu Ndjaba kœpa fœ she adœke: «Gi ada zœ lœ œerada mbœrœ osho á 6œ ka ga tœnœ kœdœ œeyerœ osho.

³⁴ Adjapu, mœ wu oyo á azu nœ mœ sœ kœwu tœnœ 6a lœ ogo Ezipito, œ dji ndœ iki endje; mbœrœ tœnœ ataa dá mœ jerœ kœshe endje. Na zœ, mœ yindœ kœvwa 6œ ngœngœ ascœke 6a lœ Ezipito.»

³⁵ «Tshetœ Moyize á azu Israyele gœrœ lima she á pa fœ she adœke: «Ede dá za 6œ tœ gbozu œdœ ayi kœwa ngbanga a?» Eshœ dá Ndjaba vwa she 6ata gbozu, 6ata ayi kœshe azu lœ awa nœ andjelu á tshe wuta ga ndœ ye 6a lœ a'eara 6yo.

³⁶ Eshœ dá ko endje wuta tœ nœ ga shu lœ ogo Ezipito. Tshe fa œrœ yé œ má ambárœnœ lœ ogo Ezipito, 6a tœ egerœ ungu Fala œdœ 6a lœ kpagagasho manda ungu zazu bisha.

³⁷ Moyize dá kpa pa fœ azu Israyele adœke: «Ndjaba œ to bala ayi kœgbara o'o bale 6ata mœ fœ 'e lœ ugurutœ aaya 'e.»

³⁸ Eshœ dá ka lima lœ ugurutœ aata azœ dœ pe andjelu á tshe pa lima o'o fœ she 6a pa kaga Sinayi. Moyize dá sœ lima kœgbo o'o nœ soro 6a ndœ Ndjaba mbœrœ kœyisœ nœ fœ azœ.

³⁹ «Kashe aata azœ yiya lima ndœ kœdji she nene; endje vwaratœ endje tœ ye yé œ yi lima ndœ kœkwatœ endje ga lœ ogo Ezipito.

⁴⁰ Endje pa lima fœ Aro adœke: «Mbœrœ anga andjaba fœ 'a adœke endje gbœndœ 'a, mbœrœ Moyize má á tshe ko azœ wuta tœnœ ga shu lœ ogo Ezipitonœ ascœmœ, 'a wuwusœ œerœ á wuta ga tœ ye nene.»

⁴¹ Endje mbœrœ lima ishiri aya ngombe dœ œlœnœ ascœmœ œ sœ kœto okoro ga tœnœ, yé œ mbœrœ angbo dœ yanga mbœrœ œeneke á endje mbœrœ lima dœ tœ endje.

⁴² Tœ kœgi œerœ tshangbœnœ fœ endje, Ndjaba do tshapa ye gbœ endje yé œ katœ endje adœke endje donga angerepe* 6a lafo, 6ata á endje sú 6a la mbeti nœ ayi kœgbara o'o adœke:

«Azú Israyele, œemœ dá 'e to lima agea œdœ pe tokórœ fœ mœ

manda ungu zazu bisha 6a lœ kpagagasho a?

⁴³ E œ nene. 'E za gbanda tande nœ ndjaba Moloke,

œdœ ishiri nœ ndjaba angerepe nœ e'e dœ Refane,

ishirinœ á 'e mbœrœ dœ tœ 'e á sœ kœdonga tœnœ ascœmœ.

Mbœrœ tœnœ ataa, mœ gœrœ 'e lœ ogo nœ 'e dœ œ vwa 'e waa 6a kele Babilone.»

⁴⁴ «Aata azœ sœ lima dœ gbanda tande á sœ kœma adœke Ndjaba sœ dœ azœ awa bale 6a lœ kpagagasho. Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke tshe mœ anda tandœnœ 6ata œeneke á tshe wu lima.

⁴⁵ Aata azœ gbœ gbanda tande 6a ndœ aba endje, yé œ te œnœ endje. Lœkœ á Yosuwá sœ lima kœgbœndœ endje, endje li dœ tœnœ djelœ ogo neke á endje gbœtœnœ lœ koshe, ogo á Ndjaba gœrœ azu lœnœ utshu endje. Gbanda tandœnœ sœ kpœtœmœ œerr ga tœ lœkœ á Davidi wuta lima gbozugœnœ.

⁴⁶ Davidi gbœ œtshœrœ 6a ndœ Ndjaba, yé œ yu osho adœke œene mœ anda fœ Ndjaba nœ Yakobo.

⁴⁷ Kashe Salomo dá mœ lima andœnœ fœ she.

⁴⁸ «Andaa Ndjaba á tshe ropa œerœ kœ sœsœ lœ anda á azu mbœrœ dœ kane endje nene. Bata á Ndjaba pa lœ awa nœ aayi kœgbara o'o adœke:

⁴⁹ «Tshalafœ kœdœ osho tshagbozu nœ mœ, yé œshœ kœdœ osho kœto ada mœ ga tœnœ. Anda gadœ dá 'e mœ fœ mœ a?

Yé osho gadœ dá mœ kœyatœ mœ tœnœ a?

⁵⁰ E doœdoœ kane mœ dá mbœrœ œerœnœ ascœmœ kœ nene a?"

⁵¹ «Etiene kpa pa fœ azu kœwa ngbanga adœke: «Azú gbœkumu, losu 'e œdœ utu 'e be pa 'e tœ upu nœ Ndjaba, 'e sœ kœvwaratœ 'e œlœ dœ œlœ tœ œtshœ ishiri. 'E sœ adja awa bale 6ata aata 'e.

⁵² Aayi kœgbara o'o neketa dá aata 'e ndandanga she nene a? Endje wo lima endjeneke á endje sœ kœpandœ kœna uzu á tshe sœ ndjii. Yé ngœngœ nœ ascœke, tshetœ ye dá 'e va œtœ ye yé á wo she.

⁵³ 'E dji awa akwa nœ Ndjaba á aandjelu pandœ nœ fœ 'e, yé œ tshapu kœza ga tœ akwa ye.»

Kuzu Etiene

⁵⁴ Lœkœ á aayi kœwangbanga dji o'onœ ascœmœ ataa, tshatshu endje fa agba œkœ, yé

* 7.42 Eneke kœ á sœ 6a lafo: yapu, œlœ, angerepe

endje zi tshelœ daji endje gbagbara gbagbara dœ ókó ga tœ Etiene.

⁵⁵ Kashe ɓata á Etiene su lima dœ Ɔtsho Ishiri, tshe tondœ tshalafó, œ wu mokó nœ Ndjaba œdœ Yisu á tshe ka ga tœ kuni ye.

⁵⁶ Tshe pa adœke: «'E wu, mœ tondœ tshalafó ngbi yé Gbolo nœ uzu ka ga tœ kuni Ndjaba.»

⁵⁷ Kœdji o'onœ ata, endje ve œgbó rawa yé œ be utu endje ga tœnœ. Manda nœ, endje tshu kó ga pa ye.

⁵⁸ Endje gбота she læ ongbo ga shu yeka á tetœ kœve lima she dœ badja. Atimunœ ka lima tœ læba nœ endje ga tœ ada anga gbolo yakoshe bale á 'iri ye kœdœ Sawulo.

⁵⁹ Lókó á endje sœ lima kœve Etiene dœ badja, tshe sœ lima kœza avwala adœke: «Gbozu Yisu, za ishiri mœ.»

⁶⁰ Manda nœ, tshe te dœ matshukuda ye, yé œ ve œgbó rawa adœke: «Gbozu, gbegbe dœ ekperœ nœ endje nene.» Manda kœpu o'o asœmœ, tshe tshu ye.

8

¹ Sawulo sœ lima ugurutœ azu á endje yindœ nœ adœke endje wo Etiene ye.

Ali kœmbœrœ œrœ kanga fœ Ikrizia

Dœ ɔlœnœ asœmœ, Ikrizia tshelœ Yerusaleme te lima tœ kœwu œgbó œrœ kanga. Kolœ aayi avwa dá læpe lima læ Yerusaleme kashe ayindœ Yisu para kóko kuru lima tshelœtœ endje læ ogo Yuda œdœ pe læ Samariya.

² Azu nœ Ɔtsho lœsu shi lima Etiene manda kœki she dœ oyo kó.

³ Andaa Sawulo sœ lima kœpa avwara kœndi Ikrizia. Tshe sœ lima kœli anda bale dœ bale yekane á gбота ayindœ Yisu, ayakoshe, ayashe yé á gu kœko endje va ga læ kánga.

⁴ Endjeneke á endje ndjó lima tshelœtœ endje, tetœ kœpandœ Ɔtsho O'o djelœ ogo djœzœ kó.

Filipo yisœ Ɔtsho O'o ɓa læ Samariya

⁵ Filipino na œnœ ye ɓa læ anga ongbo bale læ Samariya, œ sœ kœyisœ œrœ dœ upu nœ Kristu ɓa zœ.

⁶ Ukpu lu azu kó yindœ o'o ama Filipino mbœrœ á endje sœ lima kœdji she, á sœ ndje kœwu afá á tshe sœ lima kœmbœrœ tœnœ.

⁷ Ekpe ishiri ndjoro sœ lima kœwuta læ aayi kóɓa dœ kœve œgbó rawa. Azu ndjoro á ada endje tshu œdœ pe agbakindi she ndje lima ye.

⁸ Yé egerœ yanga sœ lima læ ongbonœ asœmœ.

⁹ Anga uzu má 'iri ye kœdœ Shimu, á tshe sœ ndje utshunœ læ ongbo sœmœ, sœ lima kœfa œrœ tsharawo yé azu tshelœ Samariya ki lima tœ œsœnœ waa. Tshe zatœ ye lima ɓata egerœ uzu.

¹⁰ Azu para kóko, kœto tœ aaya agbolo œrrr ga tœ agbozu, dji lima she tœpanœ kpuru. Endje pa lima adœke: «Yakoshœnœ asœke sœ dœ gbœgbó nœ Ndjaba, á endje e tœnœ egerœ gbœgbó.»

¹¹ Endje zatœ tsharawo nœ ye á sœ kœza uvuru endje læ nœ.

¹² Kashe lókó á endje dji lima Ɔtsho O'o á Filipino yisœ nœ tœ upu tshagbozu nœ Ndjaba œdœ pe 'iri Yisu Kristu, ayakoshe œdœ ayashe gbó lima batisimu.

¹³ Shimu yindœ nœ dœ tœ ye, yé œ gbó batisimu. Manda nœ, tshe te mangba Filipino. Tshe sœ lima kœwu ogboro ambará œdœ pe afá á Filipino sœ kœmbœrœ tœnœ, œ ki tœ œsœnœ dœ yanga.

¹⁴ Aayi avwa á endje sœ lima ɓa læ Yerusaleme dji adœke, azu tshelœ Samariya yindœ Ɔtsho O'o, yé œ vwa Apetro dœ Yowane fœ endje.

¹⁵ Lókó á endje wuta ɓa zœ, endje 'e tshalafo mbœrœ azu Samariya adœke endje gbó Ɔtsho Ishiri,

¹⁶ mbœrœ Ishiri jejerœ lima damba ga pa uzu bale ugurutœ endje nene; endje gbó lima kolœ batisimu dœ 'iri Gbozu Yisu.

¹⁷ Apetro dœ Yowane to kane endje ga pa endje, yé azu Samariya gbó Ɔtsho Ishiri.

¹⁸ Kashe lókó á Shimu wu adœke aayi avwa to kane endje ga pa endje yeka á endje gbó Ɔtsho Ishiri, tshe yindœ kœto ngendja fœ endje.

¹⁹ E pa fœ endje adœke: «'E to ndje gbœgbœnœ asœke fœ mœ, mbœrœ œdœ mœ kœto kane mœ ga pa anga azu, endje gbó ndje Ɔtsho Ishiri.»

²⁰ Petro kœgi fœ she adœke: «Kaka Ndjaba mbœrœ adœke ɓœ yiwa awa bale dœ ngendja nœ zœ, mbœrœ á ɓœ gbe adœke endje yó œrœ á Ndjaba œ to fœ azu gbambœnœ dœ ngendja.

²¹ Bœ lili kœsœ dœ 'a awa bale læ akwanœ asœke nene, ɓœ gbó ndje anga œrœ bale læ nœ nene, mbœrœ á lœsu zœ sœsœ ndjii ɓa utshu Ndjaba nene.

²² Fa tshalœsu zœ yé œ donga Gbozu á œ kœli yekane á tshe djœrœndœ ekpe gbetshelœ á li ga lœsu zœ.

²³ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ wu adœke ɓœ sœ dœ egerœ lœsu, yé ɓœ fa kanga nœ ngbindirœ.»

²⁴ Shimu gi adœke: «Adja e'e kœdonga Gbozu mbœrœ mœ, kparawa adœke œneke á 'e pa kœwuwuta ga tœ mœ nene.»

²⁵ Manda kœgbara o'o ndje dœ kœyisœ o'o ama Gbozu, Apetro dœ Yowane kwatœ endje lima ga læ Yerusaleme. Kœgu endje tœ ala awa, endje yi lima sœ Ɔtsho O'o lakpi ndjoro læ ogo Samariya.

Filipo pandœ Yisu fœ uzu Etiopi

²⁶ Ǫlo bale, andjelu nœ Gbozu pa fœ Filipino adœke: «Aafo œ na yorr dœ awa á ro ga læ Sudi, tœ awa á jœrœ kœto læ Yerusalemœ kœna ga tœ Gaza. Tœnœ kœdœ awa á azu kpa scœsœ kœna tœnœ nene.»

²⁷ Ngbewo, Filipino áalafo dœ kœro she. Kœna she yorr dœ awance asœmœ, tshe wu anga uzu tshelœ ogo Etiopi bale, á tshe dœ egerœ ayi akwa nœ Kandase, gbozu yashe ogo Etiopi. Uzunœ asœmœ kœdœ ndje lima ayi kœgbœndœ ngendja œdœ ukpulu œrœ nœ gbozu yashenœ yekane á ro lima ga læ Yerusalemœ mbœrœ kœdonga Ndjaba,

²⁸ yé á sœ kœgu tœnœ ga ndœ ye. Tshe sœ lima ga læ share nœ ye œ sœ kœdi mbeti á ayi kœgbara o'o Isaya su.

²⁹ Ǫtsho Ishiri kœpa fœ Filipino adœke: «Gitœ zœ ga utshunœ œ togba dœ sharenœ asœmœ.»

³⁰ Filipino na dœ œrœ, œ dji uzu ogo Etiopincœ á tshe sœ kœdi mbeti á ayi kœgbara o'o Isaya su dœ avwara ga lafo. Á tshe kœyu she adœke: «Adja bœ wusœ ádá œneke á bœ di asœke ye a?»

³¹ Uzunœ gi fœ she adœke: «Ædœ uzu kœyisœ ádánœ ngbi fœ mœ nene, mœ wu má sœ nœ koto o?» Yé tshe e Filipino adœke tshe œ œ sœ ga indiri œne.

³² Œeneke á endje sú lima ba la mbetincœ á tshe sœ kœdi lima tœnœ dœke:

«Tshe sœ bata pata á endje na dœ she ga tœ osho kœwo apata,
tshe sœ bata aya pata á tshe kiki utshu ayi kœli usu kote ye nene,
tshe ii lima ama ye bale nene.

³³ Endje za tshula fœ she,
yé œ wa œgbœ ngbanga ga pa ye.
Æde dá pa bala o'o mbœrœ agbolo tshangba ye a?»

Gbambancœ nene, endje wa tshelœ olo ye pa osho.»

³⁴ Uzu ogo Etiopi scœmœ yu Filipino adœke: «Wu oyo mœ kane, œde dá ayi kœgbara o'o patœ ye ataa? Tshe patœ ye dœ tœ ye too tshe patœ anga angbi uzu?»

³⁵ Filipino kœto kpœpa œneke á endje sú ba la mbeti asœmœ yeka á yisœ Ǫtsho O'o nœ Yisu fœ she.

³⁶ Endje ngbœtœ awa ana nœ endje œ na œrr, œ wuta ga tœ anga ungu á sœ ba indiri awa, yé uzu Etiopi kœyu adœke: «Wu ungu asœke, œrœ gadœ dá pakata mœ ndœ kœgbœ batisimu a?» [

³⁷ Filipino kœpa fœ she adœke: «Ædœ bœ kœyincœ nœ dœ lsu zœ bale, mœ za batisimu fœ bœ ye.» Yé uzu scœmœ kœgi fœ she adœke: «Mœ yincœ nœ adœke Yisu Kristu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.»]

³⁸ Tshe kœpa fœ ayi kœkpa dœ share adœke endje ka kpœke. Afilipo kœjerœ dœ

she ga la ngu yé Filipino kœza lima batisimu fœ she.

³⁹ Lœko á endje wuta languncœ, Ishiri nœ Gbozu za Filipino yé uzu Etiopi kpa wuwu she nene. Kashe tshe te lima tœ awa kœgu she dœ yanga.

⁴⁰ Filipino wuta ba lakpi Azote, yé tshe ro kœyisœ Ǫtsho O'o na tœnœ læ ongbo bale dœ bale djezœ œrr vesho ga lakpi Sezarœ.

9

Sawulo fatshalœsu ye

¹ Dœ lœkœnœ asœmœ, Sawulo sœ kolœ dœ gbetshelœ nœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ azu Iktrizia œdœ pe kœpara awa nœ kœyiangwa endje. Tshe na ga ndœ egerœ nganga Ndjabanœ,

² œ yœndœ mbeti á za awa fœ she kœli djelœ Sinagoga á sœ lakpi Damaseke. Ædœ tshe kœwuta ba zœ á gbœ azu, ayakoshe too ayashe má endje sœ kœza awa Yisu, tshe i endje dœ djingiri yé œ gu dœ endje ga læ Yerusalemœ.

³ Lœko á tshe te lima tœ awa yé á wuta lima ndoo dœ Damaseke, ishiri owto ngbai ba lafo œ jœrœ ga pa ye zakpi.

⁴ Tshe te ga tœ osho, œ dji tshama uzu kœpa adœke: «Sawulo, Sawulo, mbœrœ gadœ á bœ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ ataa?»

⁵ Tshe yu adœke: «Gbozu, œbœ kœdœ dœ?» Yé tshamanœ kœgi adœke: «Æmœ kœdœ Yisu, œmœ á bœ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ.

⁶ Kashe aalafo œ li ga læ ongbo, yé ba zœ dá endje pandœ œneke á li adœke bœ mbœrœ, fœ bœ.»

⁷ Azu á endje na tœ ala awa dœ Sawulo ka lima, œ sœ kokoko; endje dji lima tshama uzu kashe endje wuwu lima she nene.

⁸ Sawulo áalafo læ osho, kashe ataa tshe kœro ala ye gbœ, tshe wuwu lima osho bale nene. Anganœ á tshe na lima tœ ala awancœ dœ endje dá za ama kane ye yeka á gbota she duru duru rotœnœ ga lakpi Damaseke.

⁹ Tshe mbœrœ lima olo votœ læ bula; tshe zizi lima œrœ yé œ ndjo ndje ungu nene.

¹⁰ Anga yincœ Yisu bale á i'iri ye kœdœ Anania sœ lima ba læ Damaseke. Gbozu e she læ ulu adœke: «Anania!» Tshe gi fœ she adœke: «Mœ sœ kea, Gbozu!»

¹¹ Gbozu kpa pa adœke: «Na dœ ala awa má endje e tœnœ awa Ndjii, œ yu osho ba læ anda nœ Yudasí tœ anga yakoshe tshalakpi Tarse bale á i'iri wu Sawulo. Tshe sœ kœza avwala ba zœ,

¹² yé læ ulu, tshe wu anga yakoshe bale á i'iri ye kœdœ Anania kœli yé á to kane ye ga pa ye adœke tshe kpa wu osho.»

¹³ Anania gi adœke: «Gbozu, mœ dji azu ndjoro kœpa o'o tœ yakoshenœ asœke œdœ kœpandœ ngbindirœ kœ á tshe mbœrœ fœ azu kœyincœ zœ ba læ Yerusalemœ.

¹⁴ Yé ngóngó asœ, tshe wuta 6a ke dœ mbeti á tshe gbó 6a ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba mbœrœ kœi endjeneke kó á endje e i'iri zœ lœ ama endje, dœ djingiri.»

¹⁵ Kashe Gbozu pa fœ she adœke: «Na zœ, gbambanœ nene, mœ ke yakoshenœ ascœmœ tœ uzu akwa nœ mœ, yé kpœpa ye dá i'iri mœ œ to lœ ogo nœ angbi azu, 6a utshu agbozugo œdœ pe ndje 6a utshu azu Israyele.»

¹⁶ Emœ dœ tœ mœ, mœ yisœ mara á li dœ she kœwu œrœ kanga mbœrœ i'iri mœ.»

¹⁷ Anania ro œ li ga lœ anda, œ to kane ye ga pa Sawulo yé œ pa adœke: «Aya mœ, Sawulo! Gbozu dá vwa mœ. Yisu á tshe wuta lima ga tœ zœ tœ ala awa á 6œ na lima tœnœ, œshe dá vwa mœ adœke 6œ kpa tondœ osho yé œ gbó Ɔtshó Ishiri.»

¹⁸ Pe kpœtœ œscœnœ, œrœ 6ata djepœ yo lœ ala ye dœ Sawulo. Tshe tetœ kœwu osho, œ áalafo yé œ gbó batisimu.

¹⁹ Manda nœ, tshe zi œrœ yeka á uvuru gu ga lœ nœ.

Sawulo yisœ o'o ama Ndjaba 6a lakpi Damaseke

Tshe mbœrœ lima olo teasho dœ ayambarœ nœ Yisu á endje sœ lima lœ Damaseke.

²⁰ Endœ ye didi lima nene á tshe tetœ kœpandœ nœ lœ Sinagoga adœke, Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.

²¹ Endjeneke kó á endje sœ lima kœdji she, endje katœ ama endje ti ɔsɔ yé œ pa adœke: «Ɖ dœdœ yakoshe ascœ dá sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ azu á endje yindœ i'iri Yisu 6a lœ Yerusaleme nene a? Tshé nana lima ndœ kœi endje dœ djingiri, yé á kœgu dœ endje fœ agbozu tshapa anganga Ndjaba nene a?»

²² Kashe gbógbó kœyisœ Ɔtshó O'o nœ Sawulo gerœ lima dœ pa nœ: 6ata á tshe sœ lima kœma ngbi adœke Yisu kœdœ Masiya, Ayuda á endje mbœrœ lima ogo lakpi Damaseke kpa gugu lima dœ o'o ndœ kœgi fœ she nene.

²³ Endœnœ di manda nœ œrrr atake, Ayuda vwarandœ upu kœwo she.

²⁴ Kashe Sawulo wusœ kœvwarandœ upu nœ endje ascœmœ ye. Endje sœ kœgbandœ egerœ manda ongbonœ butshó dœ ɔlɔ mbœrœ á endje kœwo she.

²⁵ Dœ anga butshó bale, ayambarœ nœ ye za she ga lœ kingi, œ gi she dœ uwu yorrœ ga ati dja gakele gbabga.

Sawulo 6a lœ Yerusaleme

²⁶ Sawulo wuta 6a lœ Yerusaleme œ yindœ kœli ga ugurutœ ayindœ Yisu, kashe endje kpa lima awa ye kó mbœrœ endje yiyi lima ndœ nœ katsha nene adœke tshe te yindœ Yisu.

²⁷ Yé Barnabase za she po tœ ye, œ gi she fœ aayi avwa. Tshe pandœ mara á Sawulo wu Gbozu tœ ala awa œdœ mara á Gbozu pa lima o'o fœ she. Tshe kpa pa ndje fœ endje mara á tshe sœ lima kœyisœ œrœ ngbi dœ i'iri Yisu 6a lœ Damaseke.

²⁸ Pe ndœ lœkœnœ ascœmœ, Sawulo te ga ndœ endje yé endje tetœ kœyisœ œrœ ngbi dœ i'iri Gbozu lœ Yerusaleme.

²⁹ Tshé pa lima o'o fœ Ayuda á endje sœ kœpa o'o ama Greke yé endje sœ lima kœgbugburu tshelœ o'o dœ endje. Kashe endje sœ lima kœpara awa ndœ kœwo she.

³⁰ Aayanœ lœ Yisu dji o'onœ ataa, œ to she ro tœnœ ga lœ Sezaré yeka á gbó awa kœgi she ga lœ Tarse.

³¹ Azu Ikriaia sœ lima gee lœ ogo Yuda djigi, lœ ogo Galilayi œdœ pe ndje lœ Samariya. Endje sœ lima kœkpa awa Gbozu, yé Ɔtshó Ishiri za lima gbógbó fœ endje adœke kœyindœrœ nœ endje gerœ.

Ene she lœ koba nœ ye 6a lakpi Lida

³² Petro á tshe sœ lima kœro dje lœ ogonœ ascœmœ kó, na dœ anga ɔlɔ bale 6a ndœ ayindœ Yisu á endje sœ lima 6a lœ Lida.

³³ Tshé gbó anga yakoshe á i'iri ye kœdœ Ene á tshe lo ga ati dœ koba mangba ungu mindu dœ votó, gbambanœ nene, ada ye tshu lima tshakudu ye.

³⁴ Petro pa fœ she adœke: «Ene, Yisu Kristu she 6œ ye. Aalafo œ guma gbarœ olo zœ!» Yé katsha Ene áalafo.

³⁵ Azu kó lakpi Lida œdœ pe endje nœ akpala osho Sarone wu she ataa, œ fatshalɔsu endje ga ndœ Gbozu.

Tabita she lœ kuzu

³⁶ Anga yashe bale sœ lima 6a lœ Yope, œshe lima kœdœ yindœ Yisu; endje e she lima Tabita. Endje fa tshelœ i'irinœ lima dœ o'o ama Greke «Dorkase», œ yindœ kœpa adœke «mbele». Tshé sœ lima kœmbœrœ ɔtshœrœ waa, yé œ sœ kœto œrœ fœ aayi oyo.

³⁷ Dœ olonœ ascœmœ, tshe gbó koba yé œ tshu. Manda kœdjuto she, endje za she ga lœ gbóshó 6a lafo.

³⁸ Bata á tshalakpi Lida sœ ndœ dœ Yope, ayindœ Yisu dji lima ndœ nœ adœke Petro sœ lœ Lida, œ vwa azu bisha dœ o'o fœ she adœke: «Vava ada zœ nene, na ga ndœ 'a katsha ga mœ kane.»

³⁹ Petro na ga ndœ endje katsha. Lœkó á tshe wuta 6a zœ, endje ɔ dœ she 6a lœ gbóshó á sœ 6a lafo, yé ayashe koya para kœkó ka ga utshu ye dœ ngola lœ ala endje. Endje yisœ lœba okoro œdœ pe yœgbóɔ lœba á Dorkase sœ lima kœmbœrœ tœnœ lœkó á tshe sœ dœ soro.

⁴⁰ Petro gœrɔ azu ga shu para kœkó œ gote dœ matshukuda ye, yé œ ki fœ Ndjaba. Manda nœ, tshe fatœ ye yorrœ ga tœ oko

oeshe koedæ ayi uburu too adœke Ndjaba vwaratœ ye tœ ye nene.

²⁹ Mbœrœ tœnce ataa dá mœ vwavwaratœ mœ kœna ga mœ lœkœ á 6œ vwa osho ndœ mœ nene. Kashe ngongœ asœke, mœ yindœ kœwusœe ádá á 6œ 'e mœ ga mœ.»

³⁰ Korneye kœgi fœ she adœke: «Mœ sœ lima kœza avwala fœ Ndjaba 6a sœnda nœ mœ, œ mbœrœ lima olo votœ dœ ada olo votœ manda kakpi olo. Mœ sœ atake, anga uzu bale á tshe verœ imbi lœba uruuu ka ga utshu mœ,

³¹ yé œ pa fœ mœ adœke: “Korneye, Ndjaba dji avwala nœ zœ yé œ djedjerœndœ œrœ á 6œ to lima fœ aayi oyo nene.

³² Vwa anga uzu 6a lœ Yope kœ'e Shimu á anga 'iri ye kœdœ Petro kœgu 6a ke. Tshe sœ kœlo 6a sœnda nœ Shimu, ayi kœguma okœ agea á anda nœ ye sœ 6a tœ mangu egerœ ungu.”

³³ Mœ vwa uzu ndœ kœpara 6œ, yé 6œ yindœ kœna tœnce dœ otshœnœ. Ngongœ asœke, a'a kœ 'a ka ga utshu Ndjaba mbœrœ kœdji œneke á Gbozu za awa fœ 6œ adœke 6œ pandœ nœ fœ 'a.»

O'o nœ Petro

³⁴ Yé Petro za o'o œ pa adœke: «Mœ wu adja sœ nœ ngongœ asœ adœke Ndjaba keke uzu mbœrœ tshatshu endje nene.

³⁵ Yé lœ ogo kœ, uzu á tshe sœ kœkpawa Ndjaba yé á sœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii, Ndjaba œ yindœ ye.

³⁶ Tshe vwa o'o fœ azu tshelœ Israyele, Otshœ O'o kœsœ gee lœ awa nœ Yisu Kristu á tshe dœ Gbozu nœ azu kœ.

³⁷ «'E wusœ œneke á wuta lima utshunœ 6a lœ Galilayi, lœ ogo Yuda djigi dœ lœkœ á Yowane sœ lima kœyisœ œrœ, á sœ ndje kœza batisimu fœ azu.

³⁸ 'E wusœ mara á Ndjaba to gbœgbœ nœ Otshœ Ishiri fœ Yisu á tshe dœ uzu Nazarete. Tshe na djetœ osho kœ dœ kœmbœrœ otshœrœ, tshe she endjeneke para á endje dœ lima akanga nœ djaboro, mbœrœ Ndjaba sœ lima awa bale dœ she.

³⁹ «Yé a'a, 'a kœdœ atimu nœ œrœ kœ á tshe mbœrœ 6a lœ ogo nœ Ayuda œdœ 6a lœ Yerusaleme. Endje wo she œ kuru she ga pa kurushi.

⁴⁰ Kashe Ndjaba she she ugurutœ akuzu manda olo votœ, yé œ to uvuru fœ she adœke tshe kpa matœ ye.

⁴¹ E dœdœ mbœrœ azu djigi nene, kashe fœ 'a á Ndjaba ke 'a katshatsha utshunœ 6ata atimu. 'A zi œrœ œ ndjo œrœ awa bale dœ she manda kœshe she ugurutœ akuzu.

⁴² Mbœrœ tœnce ataa, tshe pa fœ 'a adœke 'a yisœ nœ fœ azu yé œ ma ndœlanœ fœ endje adœke, œshe dá Ndjaba za she ndœ kœwa ngbanga pa asoro œdœ akuzu.

⁴³ Aayi kœgbara o'o kœ pa lima tœ ye adœke uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, lœ gbœgbœ nœ 'iri ye dœ Yisu dá Ndjaba œ djerœndœ ekperœ nœ ye.»

Otshœ Ishiri jœrœ ga pa angbi azu

⁴⁴ Lœkœ á Petro sœpe lima kœpu o'o, Otshœ Ishiri jœrœ ga pa endjeneke kœ á endje dji lima o'o ye.

⁴⁵ Ayindœ Yisu á endje kœdœ Ayuda á endje na lima tœ awanœ dœ Petro ka lima tœ ama endje ti œœ kœwu adœke: Otshœ Ishiri á Ndjaba vwa, jœrœ ndje lima ga pa angbi azu.

⁴⁶ Yé endje sœ lima kœdji angbi azunœ kœdonga Ndjaba ndje kœpa o'o ama ogo á endje sœsœ lima kœdji tœnce nene. Petro kpa kœpa adœke:

⁴⁷ «Bata á azu asœke gbœ ndje Otshœ Ishiri 6ata azœ, œdœ dá kpa kœ endje tœ kœgbœ batisimu dœ ungu a?»

⁴⁸ Tshe za o'o adœke endje za batisimu fœ endje dœ 'iri Yisu Kristu. Manda nœ, angbi azunœ yu she adœke œne yatœ œne dœ she manda olo teasho kane.

11

O'o nœ Petro utshu Ikrizia lœ Yerusaleme

¹ Aayi avwa œdœ ayindœ Yisu á endje sœ lima 6a lœ Yuda dji adœke angbi azu yi ndje ndœ o'o ama Ndjaba.

² Lœkœ á Petro œ ga lœ Yerusaleme, anga ayindœ Yisu á endje dœ Ayuda, tetœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ she

³ adœke: «Bœ li ga ndœ angbi azu yé œ zi œrœ dœ endje!»

⁴ Yé Petro pandœ œneke kœ á ro, kœto 6a tœ adanœ bale dœ bale fœ endje adœke:

⁵ «Lœkœ á mœ sœ lima kœki fœ Ndjaba 6a lakpi Yope, mœ wu œrœ lœ ulu: anga œrœ bale 6ata egerœ lœba tshapa meza á endje du uwu ga tœ amance vavana kœ. Eœnœ asœmœ to 6a lafo, œ jœrœ ga ati ndœœ ndœœ dœ mœ.

⁶ Mœ to lima ndœ nœ yima yé œ wu agea goro á ada endje sœ vana, endjeneke á endje orœ dœ lavu endje œdœ pe endjeneke á endje ru 6a lafo.

⁷ Manda nœ, mœ dji tshama uzu kœpa fœ mœ adœke: “Petro! Aalafo, œ wo agea asœke yé œ zi endje.”

⁸ Yé mœ pa adœke: “Bale nene, Gbozu. Gbambanœ nene, lœ soro mœ, mœ zizi œrœ uburu too ekperœ nene.”

⁹ «Tœ bishanœ, tshama uzu to 6a lafo adœke: “Eneke á Ndjaba mbœrœ yœrœ, œ lili dœ 6œ kœpa adœke œtœnœ kœdœ uburu nene.”

¹⁰ Eœnœ wu ata awa votœ, yé œ œ ga lafo.

11 Yé tshokombele, azu tshelœ Sezaré voto yi kumu endje 6a tœ anda á 'a sœ tœnœ. Endje na ndœ kœpara mœ.

12 Ɔtsho Ishiri pa fœ mœ adœke mœ gu katsha tœ awanœ dœ endje. Ayakoshenœ mindu dœ bale á mœ to endje rotœnœ ga mœ asœke, 'a na tœ awanœ dœ endje œrrr 6a lœ Sezaré yé œ li dœ endje kœ ga lœ anda nœ yakoshenœ asœmœ á i'iri ye kœdœ Korneye.

13 Tshe pandœ mara á andjelu wuta ga tœ ye 6a sœnda yé á pa fœ she adœke: "Vwa anga uzu 6a lœ Yope kœ'e Shimu á anga i'iri ye kœdœ Petro, tshe gu 6a ke.

14 Tshe pandœ o'o á za kœshe fœ 6œ dœ azu tshasœnda nœ zœ kœ."

15 «Lœkœ á mœ sœ kœpa o'o, Ɔtsho Ishiri jerœ ga pa endje 6ata á jerœ lima utshunœ ga pa azœ.

16 Mœ gbe tshelœ mœ ndœ o'o á Gbozu pa lima adœke: "Yowane za lima batisimu nœ ungu, kashe e'e, 'e gbœ batisimu lœ Ɔtsho Ishiri."

17 (E dœ Ndjaba kœto Ɔtshœrœ fœ azunœ asœke 6ata á tshe to fœ azœ á ayindœ o'o Gbozu Yisu Kristu, œmœ kœdœ œde yeka á kœ Ndjaba tœ kœmbœrœ œrœ a?)"

18 Manda kœdji o'onœ asœmœ, endje sœ koko yé œ za mokœ fœ Ndjaba dœ kœpa adœke: «Adjapu, Ndjaba to ndje awa kœfatshalœ œdœ pe awa kœgbœ soro fœ angbi azu.»

Ali Ikrizia lœ Atioshe

19 (E rœ kanga á mbœrœtœ endje lima dœ lœndœ á endje wo lima Etiene, mbœrœ adœke ayindœ Yisu ndjœ lima tshelœtœ endje ngbangbangba djœœ. Anga endje ro lima ga lœ Fenisi, ga lœ Shipre œdœ ga lœ Atioshe; kashe endje sœ lima kœyisœ Ɔtsho O'o nœ Ndjaba kolœ fœ Ayuda.

20 Andaa, anga endje ugurutœ endje á endje kœdœ azu tshelœ Shipre œdœ Sirene, endje na 6a lœ Atioshe yé œ yi ndje sœ Ɔtsho O'o nœ Gbozu Yisu fœ Agreke.

21 Gbœgbœ nœ Gbozu sœ lima dœ endje awa bale dœ mara adœke azu ndjoro fatœ endje ga ndœ Gbozu yé œ wuta ayindœ Yisu.

22 Azu Ikrizia lœ Yerusaleme dji o'onœ, yé œ vwa Barnabase 6a lœ Atioshe.

23 Lœkœ á Barnabase yi kumu ye á wu mara Ɔtshœrœ á Ndjaba mbœrœ fœ ayindœ Yisunœ asœmœ, tshe sœ dœ yanga yé œ pa fœ endje kœ adœke endje za lœsu endje djigi fœ Gbozu.

24 Barnabase kœdœ Ɔtsho uzu, tshe sœ dœ Ɔtsho Ishiri œdœ pe kœyindœrœ waa. Ukpulu azu ndjoro te lima azu nœ Gbozu.

25 Manda nœ, Barnabase na kœpara Sawulo 6a lœ Tarse.

26 Tshe gbœ she 6a zœ œ gu dœ she ga lœ Atioshe. Endje bibisha, endje mbœrœ lima ungu bale 6a lœ Ikrizianœ asœmœ yé œ yisœ œrœ fœ azu ndjoro. Ba lœ Atioshe dá endje e i'iri «Akristu» tœ alinœ ga tœ ayindœ Yisu.

E rœ á má kœtorœ lœ ugurutœ azu

27 Dœ lokœnœ asœmœ, anga aayi kœgbara o'o to 6a lœ Yerusaleme œ sœ kœna ga lœ Atioshe.

28 Anga bale á i'iri ye kœdœ Agabuse, á Ɔtsho Ishiri sœ kœma œrœ fœ she, mindœ nœ adœke egerœ ogo œ za tshapashœ djigi lœ ondonœ zœ. Manda nœ, œ mbœrœtœ endje lima dœ lœndœ á Klode dœ lima gbœzugo Roma.

29 Mbœrœ tœnœ ataa, ayindœ Yisu wa o'o adœke œne vwa œrœ fœ anga œne á endje sœ 6a lœ Yuda. Uzu dœ uzu œ to liaka gbœgbœ nœ ye.

30 Endje mbœrœ lindœ œneke á endje wa, yé œ vwa œrœ á endje gbœ, lœ awa nœ Abarnabase dœ Sawulo fœ gbozu lœ ogo Yuda.

12

Kuzu Jake œdœ kœza Petro ga lœ kángá

1 Dœ lœndœnœ asœmœ, gbœzugo Erodœ* sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ anga azu Ikrizia.

2 Tshe mbœrœ adœke endje wo Jake, aya Yowane, dœ ugu kamba.

3 Yé lœkœ á tshe wu adœke œrœ má œne mbœrœ za yanga fœ Ayuda waa, tshe kpa pa adœke, endje za Petro. E sœ lima dœ lœkœ angbo nœ mapa á susuku nene.

4 Tshe hœpa ye œ vwi she ga lœ kángá, yé œ pa fœ ukpulu aturugu vana á ngbœba aturugu vana vana, mbœrœ kœgbœndœ ye. Tshe sœ kœgbe lima adœke manda angbo Pake yeka á œne kœdji she 6a utshu azu para kœkœ.

5 Endje gbœ lima ndœ Petro 6a lœ kángá, kashe azu Ikrizia kaka lima tœ kœza avwala dœ i'iri ye fœ Ndjaba nene.

6 Erodœ yi lima ndœ kœwa ngbanga nœ ye tœ ala azu para kœkœ. Dœ butshœnœ asœmœ, Petro lo 6a ugurutœ aturugu bisha, endje i she vwagbagba dœ djingiri bisha yé aayi kœgbœndœ manda ka 6a utshu manda kánganœ.

7 Kashe tshokombele, andjelu nœ Gbozu yikumu ye, yé ishiri owo za osho djigi. Andjelu turutœ ye œ jo she, á pa fœ she adœke: «Aalafœ katsha!» Djingirinœ kœzu tœ kane Petro.

* 12.1 Erodœ asœke kœdœ Erodœ Agripa á tshe dœ gbolo nœ aya Erodœ Atipase á tshe dœ lima gbœzugo pa ogo Yuda kœto tœ ungu zazu bisha dœ bale

⁸ Yé andjelu kpa pa fœ she adœke: «I uwu tshapa læba nœ zœ, œ soro uwu œrada nœ zœ.» Petro mbœrœtœ ye lindœ o'o ye. Andjelu kpa pa adœke: «Verœ yœgbœdo læba nœ zœ yé œ te manda mœ.»

⁹ Petro wuta læ kánga œ te manda andjelu. Tshe gbe œnœ ye adœke œneke á andjelu mbœrœ asœmœ dœdœ adja œrœ nene, kashe œne wu œrœ læ ulu.

¹⁰ Endje ro ali azu kœgbœndœ manda, manda nœ endje ro bisha endje yé œ wuta ga tœ manda yarakowo á wuta kpuru ga læ ongbo: mandancœ kœrœ dœ tœ ye utshu endje. Lœkœ á endje wuta ga shu, endje ro tshatœ ama gbœlo, yé titivwiri andjelu kœyiwa ye.

¹¹ Uvuru Petro kœkwa ga læ nœ, á tshe kœpa adœke: «Ngœngœ asœke, mœ wu adœke œ dœ adjapu: Gbozu vwa andjelu nœ ye á tshe vvara mœ tshakane Erode dœ pe lœma ekperœ á Ayuda guma ndœ mœ.»

¹² Manda kœgbe tshelœ ye tœ œneke á mbœrœ fœ she, tshe gu ga læ anda nœ Mareya, ayi Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke. Azu ndjoro sœ lima kœdonga Ndjaba 6a zœ.

¹³ Lœkœ á tshe nge manda, anga yawuru akwa bale á i'iri ye kœdœ Rode, na mbœrœ kœkœrœ tœnœ.

¹⁴ Tshe dji tshama Petro œ sœ dœ yanga, œ tshapu kœkœrœ manda, yé œ kpa dœ œro mbœrœ kœpandœ nœ adœke, Petro ka 6a pa manda 6a shu.

¹⁵ Endje pa fœ she adœke: «Iyi sœ læ kumu zœ al!» Kashe tshe pa fœ endje adœke, œneke á œne sœ kœpa fœ endje kœdœ adjapu. Á endje kœpa adœke: «Asœmœ kœdœ andjelu á tshe sœ kœgbœndœ Petro dœmœ.»

16

¹⁶ Petro sœpe kolœ kœnge manda. Lœkœ á endje kœrœ manda, endje wu she yé œ i gbœndjuru.

¹⁷ Tshe mbœrœ kane ye fœ endje adœke endje sœ koko, yé œ pandœ mara á Gbozu za she ga shu læ kánga fœ endje. Tshe kpa pa adœke: «'E na œ pandœ nœ fœ Jake œdœ pe fœ anga ayindœ Yisu.» Manda nœ, tshe wuta yé œ na ga tœ angbi osho.

¹⁸ Osho kœrœ, aturugu yakatœ endje ngbangbangba. Endje tetœ kœyutœ endje loetœ endje adœke Petro fatœ ye tœ dœ!

¹⁹ Erode vwa azu kœpara Petro œrrr toroboka, endje gbœ gbœ she nene. Tshe yu aayi kœgbœndœ manda kángancœ, yé á pa adœke endje wo endje ye. Manda nœ, Erode to 6a læ ogo Yuda œ na ga læ Sezaré, yé œ mbœrœ olo teasho 6a zœ.

Kuzu gbozu Erode

²⁰ Erode sœ lima dœ geda dœ azu ogo Tire œdœ azu ogo Sidona. Azu ogonœ bibisha asœke yindœ kœwuta ga utshu ye. Endje u

Blastuse á tshe dœ uzu tshapa ayi akwa nœ Erode, œ dji o'o tshelœ ye. Endje na kœyu Erode adœke tshe mbœrœ adœke œne sœ gee. Gbambancœ nene, ogo nœ endje gbœ œrœ kœto 6a læ œnœ ye dœ gbozugo.

²¹ Dœ lœkœnœ á endje guma tœ kœgbœtœ endje, Erode verœ læba tshagbozu nœ ye, œ sœ ga pa ngandœ gbozu nœ ye, yé œ tetœ kœpu o'o 6a utshu azu ka.

²² Azu tetœ kœta rawa adœke: «Asœ kœdœ tshama ndjaba, œ dœdœ œnœ uzu nene!»

²³ Kashe, pe tœ œsœnœ, andjelu nœ Gbozu 6i Erode mbœrœ á tshe tshapu kœdonga Ndjaba ti, yé á sœ kœlisœtœ ye adœke œne kœdœ Ndjaba. Angœzu zi she læ œkœnœ yé tshe tshu.

²⁴ O'o ama Ndjaba ka aka osho kœ, yé azu á endje yindœ nœ wuta lima ndjoro.

²⁵ Lœkœ á akwa nœ Abarnabase dœ Sawulo ka lima læ Yerusaleme, endje za lima Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke potœ endje á gu dœ she.

13

Ōtsho Ishiri vwa Abarnabase dœ Sawulo ndœ akwa

¹ Aayi kœgbara o'o œdœ aayi kœyisœrœ sœ lima 6a læ Ikriaia nœ Atiashe. E dœ lima Barnabase, Shimeyo á anga i'iri ye kœdœ Ubu Uzu œdœ pe Lukiyuse uzu tshelœ Sirene, dœ Sawulo œ ga ndœ Manœne yanga Erode á tshe sœ lima kœna tœ awancœ dœ she pe dœ tshagbolo ye.

² Anga œlo bale á endje sœ lima kœdonga Gbozu yé á sœ kœyotshelœma endje, Ōtsho Ishiri pa adœke: «'E ko Abarnabase dœ Sawulo ga indirinœ mbœrœ adœke endje mbœrœ œrœ œneke á mœ e endje ndœ nœ.»

³ Yé manda kœyotshelœma endje dœ pe kœdonga Ndjaba, endje to kane endje ga pa endje yé œ za awa fœ endje.

Asawulo dœ Barnabase 6a lakpi Shipre

⁴ Bata á Ōtsho Ishiri vwa Barnabase dœ Sawulo, endje na 6a lakpi Selœsi, œ œ egerœ agba 6a zœ yeka á ro ga læ Shipre.

⁵ Lœkœ á endje wuta ga læ Salamine, endje tetœ kœmindœ o'o ama Ndjaba 6a læ Sinagoga nœ Ayuda. Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke sœ ndje lima kpœtœmœ mbœrœ kœti kane endje.

⁶ Manda kœzu tshiki para œrrr kœwuta 6a læ Pafose, endje gbœ anga ayi kœpandœ ulu bale á i'iri ye kœdœ Bare Yisu; œshe kœdœ Yuda á tshe zatœ ye 6ata ayi kœgbara o'o.

⁷ Tshe sœ lima 6a ndœ gbozu Sereyuse Pawuluse á tshe kœdœ ayi kœwusœrœ, á tshe e Barnabase dœ Sawulo mbœrœ tshe sœ lima dœ ogo kœdji o'o ama Ndjaba.

⁸ Kashe ayi kœpandœ ulu Elimase (i'iri Bare Yisu dœ Greke dœmœ) yiyi lima ndœ o'o ama endje nene, yé œ para awa kœndi

tshelœ gbetshelœ nœ gbozu asœmœ adœke tshe sœsœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu nene.

⁹ Yé Sawulo á anga í'iri ye kœdœ Polo á Ɖtsho Ishiri su she kperœ, za ala ye kukuku ga tœ ye,

¹⁰ yé œ pa adœke: «Ɛ6œ, afara œdœ pe ekperœ su 6œ kperœ. Ɛ6œ kœdœ gbolo nœ djaboro, uzu á tshe yiyindœ djakata o'o nene. Bœ katœ kœndi awa nœ Gbozu á sœ ndjii nene a?

¹¹ Ngõngõ asœke, kane Ndjaba sœ pa zœ. Bœ fa ayibula, yé 6œ wu ɔlɔ nene œrrr ga tœ olo á tshe yindœ nœ.» Pe kpœtœ œsœnœ, tshelœ ala ye wu shuu yé osho bu kporokoto tœ ye. Tshe fatœ ye djikirili djikirili kœpara uzu adœke tshe za ama kane œne.

¹² Lœkɔ á gbozugo wu œneke á mbœrœtœ endje, tshe te yindœ Yisu; gbambanœ nene, o'o ama Gbozu za lima uvuru ye lœnœ.

Polo pa o'o 6a lakpi Atiashe nœ ogo Pisidi

¹³ Polo dœ angancœ á tshe na tœ awa dœ endje ɔ lima ga lœ egerœ agba 6a lœ Pafose, œ ro ga lœ Perje 6a lœ Pafili. Yé Yowane katœ endje, œ kwatœ ye ga lœ Yerusaleme.

¹⁴ Endje katœ tshalakpi Perje ti, yé œ wuta 6a lœ Atiashe nœ ogo Pisidi. Lœkɔ sabata, endje li ga lœ Sinagoga yé œ sœ lima ga ati.

¹⁵ Manda kœdi buku á ngbɔ6a awa akwa nœ Moyize dœ œnœ aayi kœgbara o'o, agbozu tshelœ Sinagoga pa fœ endje adœke: «Aaya, 'e kœsœ dœ anga o'o á sœ kœto gbɔgbɔ fœ uzu, 'e pa!»

¹⁶ Polo áalafa œ mbœrœ kane ye, yé œ pa adœke: «Azu tshelœ Israyele œdœ pe e'e dœ angbi azu á 'e sœ kœkpa awa Ndjaba, 'e dji mœ kane.

¹⁷ Ndjaba nœ azu Israyele ke aata 'a. Tshe mbœrœ adœke endje ngba lœkɔ á endje sœ lima 6a lœ Ezipito. Manda nœ, tshe ko endje lima ga shu dœ gbɔgbɔ nœ ye.

¹⁸ Tshe gbândœ endje lima 6a lœ kpagagasho manda ungu zazu bisha.

¹⁹ Manda nœ, tshe wo lima ogo mindu dœ bisha lœ ogo Kanana yé œ kurutshelœ nœ tœ azu nœ ye.

²⁰ Ɛtœnœ kɔ mbœrœ lima ga pa œrœ nœ ungu kama vana dœ zazu bisha dœ ndjokpa (450).

«Manda nœ, tshe ko aayi kœwa ngbanga fœ endje œrrr ga tœ ayi kœgbara o'o Samwele.

²¹ Endje yu osho tœ gbozugo yé Ndjaba za Sawulo, gbolo nœ Kise á tshe kœdœ uzu lœ mara nœ Bendjame, fœ endje. Tshe sœ pa endje manda ungu zazu bisha.

²² Manda kœza Sawulo ga shu tœ akwa, Ndjaba za Davidi tœ gbozugo. Tshe ma o'o nœ ye ngbi adœke: “Mœ gbɔ Davidi, gbolo nœ Yese, uzu á lœsu mœ yindœ ye. Tshe mbœrœ œneke kɔ á mœ gbe dœ tœnœ.”

²³ Ba lœ aatancœ dá Ndjaba za Yisu tœ ayi kœshe azu Israyele bata á tshe pa lima tœnœ.

²⁴ Utshu kœna lima Yisu, Yowane pandœ nœ lima fœ azu Israyele adœke endje fatshɔsu endje, yé œ gbɔ batisimu.

²⁵ Yé lœkɔ á Yowane mbœrœ lima akwa nœ ye á ka ye, tshe sœ lima kœpa adœke: “E gbe adœke œmœ kœdœ ede e? Ɛ dœdœ mœ kœdœ tsheneke á 'e kate she nene! Kashe anga uzu á tshe na manda mœ, mœ li kœzu uwu œrada nœ ye nene.”

²⁶ «E'e dœ aaya mœ, aata Abrayamo ndje dœ angbi azu á 'e sœ kœkpa awa Ndjaba asœke, endje vwa Ɖtsho O'onœ asœke á pandœ kœshe fœ azœ.

²⁷ Azu Yerusaleme œdœ pe agbozu tshapa endje wuwusœ Yisu nene, endje wuwu ndje sœ ádá o'o má aayi kœgbara o'o su á endje sœ kœdi tœnœ ɔlɔ sabata bale dœ bale nene. Kashe endje wa agbɔ ngbanga ga pa Yisu liaka o'onœ asœmœ.

²⁸ Ataa endje para lima awa kœwo she œrrr toro ye, endje kapa Pilato adœke tshe wo she.

²⁹ Lœkɔ á endje mbœrœ lima œneke kɔ á Buku nœ Ndjaba pandœ nœ tœ upu nœ ye, endje za lima she pa kurushi ga ati, yé œ shi lima she 6a lœ anga udu bale.

³⁰ Kashe Ndjaba she lima she lœ akuzu ye.

³¹ Tshe wuta lima lœ olo ndjoro ga tœ endjeneke á endje na lima dœ she awa bale kœto 6a lakpi Galilayi œrrr ga lœ Yerusaleme, endje á endje kœdœ atimu ngõngõ asœke 6a utshu azu ogo Israyele.

³² «A'á ndje, 'a sœ kœyisœ Ɖtsho O'onœ asœke fœ 'e, œrœ á Ndjaba pa lima tœ nœ fœ aata 'a adœke œne mbœrœ,

³³ tshe mbœrœ fœ azœ má a dœ agbolo nœ endje, lœkɔ á tshe she lima Yisu lœ akuzu 6ata á endje sú 6ala bisha mbeti nœ Itshi adœke:

“Ɛ6œ kœdœ gbolo nœ mœ, kœto kpesheke, œmœ dá zu 6œ.”

³⁴ Ndjaba pa lima adœke œne shé she lœ akuzu, yé tshe gba nene. Tshe pa lima ngbi adœke:

“Mœ to kane nœ mœ dœ adja œyerœ kœto kane ga pa 'e,

6ata á mœ pa lima ndœ kœto fœ Davidi.”

³⁵ Mbœrœ tœnœ dá Davidi pa ndje ala anga mbeti adœke:

“Bœ katœ œyerœ uzu nœ zœ adœke tshe gba nene.”

³⁶ Lœkɔ á Davidi sœpe lima dœ soro, tshe mbœrœ lima œneke á Ndjaba yisœ nœ. Manda nœ, tshe tshu lima, endje shi she ndoo dœ aatancœ yé œkɔ ye gba.

³⁷ Kashe tsheneke á Ndjaba shé she, gbagba lima nene.

³⁸ Aaya mœ, 'e wusœ nœ dœ ɔtshɔnœ adœke mangba Yisu dá endje pandœ o'o kœdjerœndœ ekperœ fœ 'e á awa akwa nœ Moyize lili lima ndœ kœwara 'e lœnœ nene.

³⁹ Uzu kɔ á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye, tshe wuta uzu ndjii tœ ala Ndjaba.

⁴⁰ Mbœrœ tœncœ ataa, 'e sœ dœ gbɔdjela mbœrœ á o'o neke á aayi kœgbara o'o su kœwuwuta ga tœ 'e nene:

⁴¹ "E wu kane! E'e dœ adjipudji, 'e katœ ama 'e ti ɔsɔ yé œ ndjotshelœtœ 'e! Gbambanœ nene, mœ yindœ kœmbœrœ anga œrœ bale lœ soro 'e, œrœ neke á 'e yindœ nœ nene, œdœ uzu kœpandœ nœ fœ 'e."

⁴² Lokɔ á Polo dœ Barnabase sœ lima kœwuta tœncœ, endje tetœ kœki fœ endje adœke endje kwa dœ ɔlɔ sabata manda nœ œ kpa yisœ o'onœ asœmœ.

⁴³ Manda angbatœncœ, Ayuda œdœ pe angbi azu á endje sœ kœkpa awa Ndjaba te manda Polo dœ Barnabase. Lœ o'o á endje sœ kœpa tœncœ, Polo dœ Barnabase pa fœ endje adœke: «'E zatœ 'e djigi ga tœ ɔtshœrœ nœ Ndjaba.»

Polo dœ Barnabase na ga ndœ angbi azu

⁴⁴ Lokɔ sabata manda nœ, œ sœ ɓata azu kɔ lœ ongbo ngbœtœ endje lima mbœrœ kœdji o'o ama Gbozu.

⁴⁵ Kœwu ukpulu azunœ ataa, Ayuda mbœrœ uku yé œ tetœ kœgu Polo dœ kœyiangba o'o ye.

⁴⁶ Polo dœ Barnabase mindœ nœ dœ awancœ adœke: «E li má lima adœke endje yisœ ɔtshɔ O'onœ asœke utshunœ fœ 'e! 'Bata á 'e vwaratœ 'e tœncœ, yé á wa ngbanga dœ tœ 'e adœke 'e lili kœgbɔ soro nœ wa dœ wa nene asœmœ, 'a fatœ 'a ngɔngɔ asœ ga ndœ angbi azu.

⁴⁷ Awa akwanœ á Gbozu pa tœncœ fœ 'a dœke:

"Mœ za ɓœ ɓata ɔlɔ kœtshi pa angbi azu lœ ogo kɔ, mbœrœ adœke ɓœ yisœ o'o nœ kœshe œrrr tɔ ga tœ ndɔngɔlɔ osho."

⁴⁸ Kœdji o'onœ asœmœ ataa, angbi azu tetœ kœdonga Gbozu dœ yanga. Endjeneke á endje sœ lima mbœrœ soro nœ wa dœ wa, endje te lima ayindœ Yisu.

⁴⁹ O'o ama Gbozu za lima tshelœ ogonœ djigi.

⁵⁰ Kashe Ayuda bili ayashe á œsœ endje li, á endje sœ kœdonga Ndjaba œdœ pe agbozu tshapa ongbo. Endje mbœrœ œrœ kanga ga tœ Polo dœ Barnabase, yé œ gɔrɔ endje lœ ogo nœ endje ye.

⁵¹ Polo œdœ Barnabase gɔrɔ trusha tshada endje fœ endje, yé œ ro ga lœ Ikoniyyume.

⁵² Dá asœmœ ayindœ Yisu ɓa lakpi Atiashe sœ lima dœ yanga waa, yé œ su dœ ɔtshɔ fshiri.

14

Polo œdœ Barnabase ɓa lœ ogo Ikoniyyume

¹ Polo œdœ Barnabase na ɓa lakpi Ikoniyyume œ li ndje ga lœ Sinagoga nœ Ayuda œ pa o'o yé Ayudancœ dœ pe Agreke ndjoro te lima ayindœ Yisu.

² Kashe Ayuda neke á endje yiyyi lima ndœ nœ nene, to gbetshelœ kœmbœrœ ekperœ ga tœ ayindœ Yisu fœ angbi azu.

³ Andaa Polo œdœ Barnabase mbœrœ lima olo ndjoro ɓa lœ Ikoniyyume. Endje pa lima o'o dœ awa nene lœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Gbozu. Kœwu tœncœ ataa, Gbozu ma adœke o'onœ á endje sœ kœpa tœncœ tœ upu ɔtshœrœ nœ ye kœdœ adja o'o, á tshe to gbɔgbɔ nœ kœfa œrœ dœ kœma ambáránœ fœ endje.

⁴ Azu tshelœ ongbo kurutshelœtœ endje: anga endje yindœ Ayuda yé anga endje yindœ aayi avwa.

⁵ Angbi azu, Ayuda dœ pe agbozu tshapa endje wvara lima ndœ kœmbœrœ œrœ kanga ga tœ Polo dœ Barnabase œdœ kœve endje dœ badja.

⁶ Endje wusœ o'onœ yé œ kpa gu tœncœ dœ awa ongbo Listre œdœ Derbe lœ ogo Likawoni œdœ pe ndje ogo para indirincœ.

⁷ Endje sœ lima kœpa ndje ndœ ɔtshɔ O'o ɓa zœ.

Polo œdœ Barnabase ɓa lakpi Listre

⁸ Anga yakoshe bale á ada ye tshu, sœ lima ɓa lakpi Listre. 'Bata á endje zu lima she tœ ayi vwiriti, tshe nana lima ana bale nene.

⁹ Anga ɔlɔ bale á tshe sœ kœdji o'o á Polo sœ kœpa tœncœ, Polo za ala ye kukuku ga tœ ye, yé œ wu adœke tshe sœ dœ kœyindœrœ mbœrœ kœshe tœncœ.

¹⁰ Polo pa dœ ɔgbɔ fœ she adœke: «Aalafɔ œ ka ndjii dœ ada zœ!» Yakoshencœ i ga lafo yé œ tetœ kœna lima ana.

¹¹ Kœwu œneke á Polo mbœrœ asœmœ, azu ndjoro oma kekeke œ pa dœ o'o ama ogo Likawoni adœke: «Andjaba fatœ endje tœ azu yé á jerœ ga ndœ zœ asœke.»

¹² Endje e Barnabase «Zewuse», yé œ e Polo «Ermese» mbœrœ œshe dá sœ lima kœmindœ o'o*.

¹³ Nganga ndjaba lœ anda nœ Zewuse á sœ ɓa ushu nœ ongbo, na dœ akɔ angombe á endje guma endje dœ flere. Œshe œdœ azu ndjoro, endje yi lima ndœ kœsho endje tœ tokóro fœ Polo dœ Barnabase.

¹⁴ Dœ lɔndɔ á endje dji ataa, endje sũru lima tshelœ lœba tœ endje yé œ gbɔgbœtœ endje dœ ana gutœncœ ga lœ ukpulu azu. Endje pa dœ ɔgbɔ adœke:

¹⁵ «Uu aaya, mbœrœ gadœ á 'e mbœrœ ataa? 'A'a kœdœ ndje azu ɓata 'e! 'A sœ

* 14.12 Zewuse kœdœ lima egerœ ndjaba nœ Agreke yé Ermese kœdœ lima ayi kœmindœ o'o nœ ye

kœpandœ Ɔtsho O'o fœ 'e adœke 'e katœ œerœ á ádnœe gugu nene, mbœerœ kœfatœ 'e ga ndœ Ndjaba á tshe sœ dœ soro yé á mbœerœ tshalafœ, dœ œshœ, dœ egerœ kota œedœ pe œeneke kœ á sœ lænœe.

¹⁶ Lœkœ nœ aata azœ, tshe ka lima tœ azu ogo para kœza awa nœ endje dœ tœ endje.

¹⁷ Kashe atamœ gbaa, tshe kakatœ kœma adœke œene sœ zœ læ awa nœ œtshœrœ nœ ye fœ endje nene. Ɔtshœrœnœe asœmœ dœke: tshe vwa yavuru fœ 'e mbœerœ kœmœ œshœ tshelœ kindi nœ 'e adœke 'e gbœ kœzirœ á li, yé lœsu 'e sœ dœ yanga.»

¹⁸ Ataa ukpulu azunœ dji lima o'o nœ aayi avwa gbaa, endje sœ lima dœ sharapu utshu kœkatœ kœza tokœrœnœe fœ endje.

¹⁹ Anga Ayuda á endje to 6a læ Atiœshe œedœ 6a læ Ikoniyume, te ga ndœ ukpulu azu asœmœ. Endje ve lima Polo dœ badja, yé œ gbe adœke tshe tshu ye yeka á gbota she læ ongbœ ga shu.

²⁰ Kashe lœkœ á ayindœ Yisu ngbœtœ endje ga indiri ye, tshe áalafœ yé œ kwatœ ye ga læ ongbœnœ. Osho korœ pa nœ, endje ro dœ Barnabase ga læ Derbe.

Polo dœ Barnabase fatœ endje kœgu ga læ Atiœshe nœ Siri

²¹ Endje pandœ Ɔtsho O'o læ ongbœ Derbe yé œ gbœ ayindœ Yisu ndjoro. Manda nœ, endje kpa kwatœ endje tœ læ Listre, læ Ikoniyume œedœ pe tœ læ Atiœshe.

²² Endje sœ lima kœto gbœgbœ ga tœ lœsu ayindœ Yisu yé œ pa fœ endje adœke endje shi gbi læ kœyindœrœ. Endje pa adœke: «œ li adœke a wu oyo waa yeka á kœli ga læ tshagbozu nœ Ndjaba.»

²³ Lœ Ikrizia bale dœ bale, endje ke agbozu Ikrizia fœ endje, œ donga Ndjaba dœ kœyotshelœma endje, yé œ katœ endje ti fœ Gbozu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye.

²⁴ Endje ro tœ læ Pisidi, yé á na ga læ Pafili.

²⁵ Endje pandœ Ɔtsho O'o 6a tœ Perje, manda nœ á ro ga læ Atali.

²⁶ Endje œ ga læ egerœ agba 6a zœ yé á gu ga læ Atiœshe nœ Siri, tshalakpi á endje ko lima endje ga tshakane Gbozu adœke endje gbœ œtshœrœ nœ Ndjaba mbœerœ akwa á endje totœ kœmbœerœ tœnœe.

²⁷ Lœkœ á endje wuta lima ga læ Atiœshe, endje ngbœa azu Ikrizia yé œ pandœ œeneke kœ á Ndjaba mbœerœ lima fœ endje dœ pe mara á tshe korœ awa kœyindœrœ fœ angbi azu.

²⁸ Yé endje lo olo ndjoro tœ œœnœe bale dœ ayindœ Yisu.

15

O'o 6a læ Atiœshe tœ upu nœ gaza

¹ Anga ayakoshe to 6a læ Yuda, œ tetœ kœyisœ œerœ fœ aayazu læ Yisu adœke:

«œdœ 'e kœvwaratœ 'e tœ kœwa gaza 6ata awa akwa nœ Moyize pandœ nœ, 'e gbœ kœshe nene.»

² Polo œedœ Barnabase vwaratœ endje tœ kœyisœ œerœ nœ ayakoshœnœe asœmœ, œ gbœgburu tshelœ o'o dœ endje tœ upunœ. Manda nœ, endje wa adœke Polo œedœ Barnabase, ndje dœ anga aayazu læ Yisu œ ga læ Yerusaleme ndœ kœgbœtœ endje dœ aayi avwa œedœ agbœ Azu Ikrizia mbœerœ kœyœrœ o'onœe asœmœ.

³ Azu Ikrizia læ Atiœshe to œerœ á li mbœerœ ananœ fœ endje. Kœro endje tœ læ Fenisi dœ Samariya, endje sœ kœpandœ mara á angbi azu fa lœsu endje yé œ za yanga waa fœ aayazu læ Yisu para.

Angbœtœ 6a læ Yerusaleme

⁴ Ɔlœ á endje wuta ga læ Yerusaleme, azu Ikrizia, aayi avwa dœ pe agbozu Ikrizia za osho kœsœ fœ endje yé endje pandœ œerœ kœ á Ndjaba mbœerœ læ awa nœ endje fœ endje.

⁵ Kashe anga ayindœ Yisu á endje to læ Afarisayi za o'o œ pa adœke: «œ li adœke angbi azu á endje wuta ayindœ Yisu wa gaza, œ li ndje sœ awa akwa nœ Moyize.»

⁶ Aayi avwa œedœ agbozu Ikrizia ngbœbatœ endje mbœerœ kœgbe o'o tœ upunœ asœmœ.

⁷ Manda kœgbœgburu tshelœ o'o œerrr, Petro áalafœ yé œ pa adœke: «Aaya, 'e wusœ nœ adœke Ndjaba ke lima mœ ugurutœ 'e katshatsha ndœ kœpandœ Ɔtsho O'o fœ angbi azu adœke endje dji, œ yindœ nœ.

⁸ Yé Ndjaba á tshe wusœ lœsu azu para kœkœ, za Ɔtsho Ishiri fœ endje tœ kœma adœke œene yi ndje ndœ endje awa bale 6ata á tshe mbœerœ ndje fœ azœ.

⁹ Tshœ yiwi ko ndœ azœ yé œ vwaratœ ye tœ endje nene; gbambanœ nene, læ awa nœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu, tshe djutœ ekperœ nœ endje.

¹⁰ Ngongœ asœ, mbœerœ gadœ á 'e sœ kœshokœ o'o dœ Ndjaba a? 'E yindœ kœza egerœ gbarœ á azœ dœ aata azœ, a zaza lima nene ga pa kumu ayindœ Yisu a?

¹¹ Kashe a wusœ nœ adœke, a she kolœ mangba œtshœ lœsu nœ Gbozu Yisu, yé endje ndje awa bale.»

¹² Manda nœ, azu læ kokoko ndœ kœedji Polo œedœ Barnabase, á endje sœ kœmindœ œerœ á sœ kœma mara œerœ á Ndjaba mbœerœ læ awa nœ endje ugurutœ angbi azunœ asœmœ.

¹³ Lœkœ á endje pa o'o nœ endje á ka, Jake áalafœ œ pa adœke: «Aaya, 'e dji mœ kane.

¹⁴ Shimu wuta kœmindœ nœ fœ azœ mara á Ndjaba gbe 6alima katshatsha á ke anga azu ugurutœ angbi azu adœke endje dœ azu nœ œene.

¹⁵ Eroe á Ndjaba mbœroe li doe o'o ama aayi kœgbara o'o. Gbambance nene, Ndjaba pa adœke:

¹⁶ «Manda noe kœ, mœ kpa kwatœ mœ ndœ kpa kœmœ anda noe Davidi á te. Agbance á sœ ati, mœ kpa mœ tshandœnce, yé mœ kpa za ga lafo.

¹⁷ Kœto kpœtœmœ, udu azu œ para awa Gbozu,

œdœ pe angbi azu kœ á mœ ke endje.

Ɛmœ Gbozu dá pa o'onœ asœke, mœ sœ kœguma o'o noe mœ

¹⁸ á mœ gbe Ɔalima katshatsha.»

¹⁹ Jake kpa kœpa adœke: «Mœ gbe œnce mœ adœke œ lili adœke a mbœroe œroe kanga fœ azu á endje fatshalœsu endje fœ Yisu nene.

²⁰ Kashe a su kolœ mbeti fœ endje adœke, endje zizi agea á to 6a pa ndaba noe andjaba nene, endje zizi songba agea á tshe tshu á indji ye tutu nene, endje zizi indji nene yé adja endje mbœmbœroe angba budu nene.

²¹ Mbœroe katshatsha Ɔalima, endje yisœ awa akwa noe Moyize dje lakpi kœ mbœroe á endje sœ kœdi tœnce lœkœ sabata bale doe bale lœ anda ngbotœ.»

Mbeti fœ ayindœ Yisu lakpi Atiœshe

²² Ataa aayi avwa, doe agbozu Ikrizia œdœ pe azu Ikrizia para kœkœ wu doe otshœnce adœke, endje ke anga azu ugurutœ œne doe vwa endje 6a lœ Atiœshe awa bale doe Polo œdœ Barnabase. Yekane á endje ke Yuda á anga i'iri ye kœdœ Barsabase œdœ pe Sila. Endje bibisha kœdœ azu á endje sœ lima kœlisœ endje ugurutœ ayindœ Yisu.

²³ Mbeti á endje sũ ga tshakane endje pa adœke:

«Aaya 'a doe angbi azu á 'e sœ lœ Atiœshe, lœ Siri, œdœ ndje lœ Silisi: aayi avwa, doe agbozu Ikrizia œdœ azu Ikrizia para kœkœ za abala fœ 'e.

²⁴ A dji adœke anga azu á endje to 6a ndœ 'a 6a ke, á na ga ndœ 'e kœdjingili tshelœ kumu 'e, endje ndi gbetshelœ noe 'e kashe œ dœdœ 'a dá vwa endje nene.

²⁵ Adánœ á 'a wa kœ doe lœsu 'a bale adœke 'a ke anga azu doe vwa endje fœ 'e. Endje ro tœ awanœ doe aaya 'a á 'a yindœ endje waa, Polo œdœ Barnabase

²⁶ á endje za soro endje djigi mbœroe akwa noe Gbozu noe azœ doe Yisu Kristu.

²⁷ 'A vwa Yuda doe Sila adœke endje kpa pandœ œneke kœ á 'a su ala mbetincœ asœke fœ 'e doe ama endje.

²⁸ Gbambance nene, Otshœ Ishiri doe pe a'a wa adœke, 'a kpa za egerœ gbarœ ga pa kumu 'e nene. Kashe œroe á li doe 'e kœmbœroe tœnce doeke:

²⁹ adja 'e zizi agea á to 6a pa ndaba noe andjaba nene, 'e zizi indji nene, 'e zizi songba agea á tshe tshu á indji tutu nene, 'e mbœmbœroe angbabudu nene. Ɛdœ 'e

kœlisœ œroe œsœke kœ, dá 'e mbœroe doe otshœnce waa. 'E sœpe doe otshœnce.»

³⁰ Endje za awa fœ endje yé endje ro ga lœ Atiœshe. Lœkœ kœwuta endje 6a zœ, endje ngbœa ayindœ Yisu, œ za mbetincœ fœ endje.

³¹ Manda kœdi mbetincœ, ayindœ Yisu sœ lima doe yanga waa mbœroe mbetincœ guma gbetshelœ noe endje.

³² Yuda doe Sila á endje doe lima aayi kœgbara o'o, endje mi upu fœ endje adœke endje shi gbi yé œ gbœndœ kœyindœroe noe endje.

³³ Endje mbœroe lima olo teasho kpœtœmœ. Manda noe, ayindœ Yisu za awa fœ endje adœke endje gu doe kœsœ gee ga ndœ azu á endje vwa lima endje. [

³⁴ Kashe Sila wa lima kœsœpe œnce ye kpœtœmœ.]

³⁵ Polo œdœ Barnabase sœ lima œnce endje 6a lœ Atiœshe. Ba zœ, endje sœ kœyisœ œroe œdœ pe kœmindœ Otshœ O'o noe Gbozu awa bale doe anga azu ndjoro.

Polo œdœ Sila kurutshelœtœ endje

³⁶ Olo teasho manda noe, Polo pa fœ Barnabase adœke: «A kwatœ azœ lakpi bale doe bale á a yi lima sœ o'o ama Gbozu tœnce doe œ wu mara á aaya azœ sœ doe tœnce.»

³⁷ Barnabase yi lima ndœ kœkwa doe Yowane á anga i'iri ye kœdœ Marke.

³⁸ Kashe Polo gbe adœke kœkwa doe she œ li nene, mbœroe tshe ka lima tœ endje ti 6a lœ Pafili, œ vvara lima tœ ye kœna doe endje lœ ma akwa noe Ndjaba.

³⁹ Mbœroe tœnce ataa, endje djidji lima tœ endje nene, yé endje kurutshelœtœ endje. Barnabase za Marke po tœ ye, œ za egerœ agba œ ro ga lœ Shipre,

⁴⁰ kashe Polo ke Sila ndœ kœero doe she. Manda noe, ayindœ Yisu ko endje ga tshakane Ndjaba adœke otshœ lœsu noe Gbozu gbœndœ endje.

⁴¹ Endje ro lima tœ lœ Siri œdœ Silisi, œ yisœ œroe fœ azu Ikrizia adœke endje gbœndœ kœyindœroe noe endje.

16

Timote te mangba Polo œdœ Sila

¹ Polo li ndje ga lœ Derbe doe pe Listre. 'Ba zœ anga yindœ Yisu á i'iri ye kœdœ Timote, gbolo yakoshe noe anga uyu Yuda á tshe yindœ Yisu, abanœ dœdœ Yuda nene.

² Otshœ ye ga lima waa ugurutœ aayanœ lœ Listre doe pe Ikoniyyume.

³ Polo gbe lima kœgu doe she awa bale. Kœwu adœke Ayuda lœ ndjoro tœ oshonœ 6a zœ, tshe za she, œ wa she tœ gaza lindœ awa akwa noe Ayudance, mbœroe Ayuda kœ á endje sœ lima doe endje tœ œsœnce wu lima sœ noe adœke abanœ dœdœ Yuda nene.

4 Lœ ongo á endje ro lima tœnœ, Polo dœ Sila sœ lima kœmindœ o'o á aayi avwa nœ Yisu dœ agbozu lœ Yerusalem wa, á endje sœ kœpa fœ endje adœke endje mbœrœ tœ endje lindœ nœ.

5 Azu Ikrazia sœ lima kœru lœsu endje lœ kœyindœrœ nœ endje, ɔɔ dœ ɔɔ anga azu sœ lima kœli ga ndœ endje yé endje te lima kœngba tœnœ.

Ɔtsho Ishiri vwa Polo ga lœ Masedwane

6 Polo œdœ Sila na lœ Friji œdœ pe lœ Galate; gbambanœ nene, Ɔtsho Ishiri pakata lima endje kœpandœ Ɔtsho O'o 6a lœ Azi.

7 Kœwuta endje ga tœ ndœngɔɔ ogo Misi, endje gbe kœro ga lœ Bitini yeka á Ishiri nœ Yisu pakata endje.

8 Endje ro tɔ lœ Misi yé œ jœrœ ga lœ Trowase.

9 Anga butsho bale, Polo kœwu œrœ lœ ulu: anga yakoshe Masedwane bale na ga ndœ ye, œ ka kœdi tshelœma ye fœ she adœke: «Fa djaga lœ Masedwane, mbœrœ kœti kane 'a ga lafo!»

10 Manda kœwu œrœ lœ ulu nœ Polo asœmœ, trale 'a para awa kœro ga lœ Masedwane, mbœrœ 'a wu lima sœ nœ adœke Ndjaba sœ kœe 'a kœna kœpandœ Ɔtsho O'o 6a zœ.

Kœfatshalœsu Lidi 6a lœ Filipino

11 'A ɔ ga lœ egerœ agba lœ Trowase, 'a za awa ndjii ndœ Samotrasi mbœrœ á osho kœkarɔ á 'a kœwuta ga lœ Neyapolise.

12 Yé 6a zœ 'a na ga lœ Filipino, egerœ ongo lœ ogo Masedwane, azu á endje sœ lœ nœ sœ tshakudu tshagbozu nœ ogo Roma. (Endœ 'a di lima teasho lœ ongonœ œmœ.)

13 Dœ lœkɔ sabata, 'a wuta lœ ongonœ kœna ga lakpi ogo neke á sœ ndœ dœ ama ungu, tœnœ kœdœ lima œsœ osho nœ kœdonga Ndjaba, yeka á 'a sœ ga ati, á pa o'o dœ ayashe á endje ngbœtœ endje kpœtœmœ.

14 Anga bale ugurutœ endje, i'iri ye kœdœ Lidi, œshe kœdœ lima yashe lœ ongo Tiyatire á tshe sœ kœka odorœ lœba yé á wu lima sœ kœdonga Ndjaba. Tshe dji 'a yé Ndjaba kœrɔ gbetshelœ nœ ye adœke tshe yindœ o'o kɔ á Polo pa.

15 Manda kœgbɔ batisimu, œshe dœ azu sœnda nœ ye para, tshe pa fœ 'a adœke: «œdœ 'e kœwusœ nœ adœke, œmœ kœdœ uzu á mœ yindœ Ndjaba ye, 'e na œ lo 6a ndœ mœ.» Yé tshe tovworogbo 'a kœyindœ nœ.

Polo œdœ Sila lœ kána

16 Ɔɔ bale á 'a sœ lima kœna ndœ kœe Ndjaba, anga yashe kanga bale á tshe sœ lima dœ ekpe ishiri nœ kœgbara o'o sœ ugurutœ 'a. Ayengɔ ye sœ lima kœgbɔ œrœ waa manda akwa nœ ye.

17 Tshe te manda 'a dœ Polo, yé œ sœ kœpa dœ œgbɔ adœke: «Ayakoshenœ asœ kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kɔ; endje sœ kœyisœ awa kœgbɔ kœshe fœ 'e.»

18 Yé tshe mbœrœ ataa manda olo ndjoro. Polo mɔ dœ she, á kœfatœ ye yé á kœpa fœ ishirinœ adœke: «Dœ i'iri Yisu Kristu, mœ pa fœ 6œ adœke: wuta lœ yashe asœkel!» Trale ishiri wuta lœ ye yé.

19 Bata aayengɔ yashe kanga asœmœ wu adœke œne kpa gbɔ œrœ lœ awa nœ ye nene, endje tepa Polo œdœ Sila œ gbota endje na tœnœ fœ agbozu kœwa ngbanga œrr 6a la wutu ga utshu azu kɔ.

20 Endje ko endje na tœnœ fœ agbozunœ asœmœ yé œ pa adœke: «Ayakoshenœ asœ kœdœ Ayuda, endje ndi tshalakpi nœ azœ kpa ye.

21 Endje sœ kœpara awa ndœ kœyisœ angbi mara kœsœ neke á azœ dœ azu Roma á lili adœke a mbœrœ nene.»

22 Yé œ i'wɔ azu kekeke ga tœ Polo œdœ Sila. Agbozu kœwa ngbanga kœza o'o adœke endje sɔ lœba tœ endje dœ œ 6i endje dœ ndjapa.

23 Manda kœ6i endje dœ ndjaba, endje ko endje va ga lœ kána, yé œ pa fœ ayi kœgbœndœ manda kána adœke ala ye gbɔ dœ endje.

24 Ayi kœgbœndœ manda kána dji ataa, œ ko endje li tœnœ waa 6a ndœ kumu gbɔshɔ kána yé œ soro ada endje dœ djingiri.

25 Dœ butsho, Polo œdœ Sila tetœ kœza avwala fœ Ndjaba dœ pe kœdonga she dœ itshi yé anga aayi kána dji endje.

26 Kolœ ngbangi atake, œsho turu dœ œgbɔ, muru anda turu, Trale manda kœrɔ wuu, yé tshelœ djingiri sɔ tœ aayi kána para.

27 Ayi kœgbœndœ manda kána kœjo, œ kœwu adœke manda kána kœrɔ wuu á kœgbe adœke aayi kána kpa para kœkɔ ye. Tshe kœgbota ugu yakamba nœ ye á yindœ kœwotœ ye.

28 Á Polo kœra she dœ œgbɔ adœke: «Wowotœ zœ nene, 'a lœ para kœkɔ zœ!»

29 Ayi kœgbœndœ manda kána kœ'e osho ndœ owo, kœgbœgbœtœ ye li tœnœ dœ awa, á kœgote ga tœ ada Polo dœ Sila.

30 Manda nœ, tshe kœto Polo œdœ Sila wuta tœnœ ga shu, á kœpa fœ endje adœke: «Agbozu, œrœ gade dá mœ kœmbœrœ yeka á kœshe a?»

31 Polo œdœ Sila kœgi fœ she adœke: «Sœ dœ kœyindœrœ adœke Yisu kœdœ Gbozu yekane á tshe kœshe 6œ awa bale dœ azu tshasœnda nœ zœ.»

32 Endje kœpandœ o'o ama Gbozu fœ she, dœ azu kɔ á endje sœ lima sœnda nœ ye.

33 Kolœ dœ abutshœnœ asœmœ, ayi kœgbœndœ manda kána na dœ endje na tœnœ œ djutɔ uku tœ endje yé pe

kpœtœmœ tshe gbɔ batisimu awa bale dœ azu tshasœnda nœ ye kɔ.

³⁴ Tshe to Polo dœ Sila gu tœnœ ga sœnda nœ ye, œ to kœziœ fœ endje, yé tshe sœ lima dœ yanga awa bale dœ azu tshasœnda nœ ye kɔ, mbœœ endje yi lima ndœ Ndjaba.

³⁵ Osho kœɔ pa nœ, agbozu kœwa ngbanga vwa aturugu fœ ayi kœgbœndœ manda kánga adœke: «Tshe za awa fœ azu asœmœ!»

³⁶ Á tshe kœpa fœ Polo adœke: «Agbozu kœwa ngbanga vwa osho fœ mœ adœke mœ za awa fœ 'e. Ngœngœ asœke, 'e li kœwuta tœnœ, yé œ gu dœ kœsœ gee.»

³⁷ Kashe Polo pa fœ aturugu adœke: «Endje yuyu lima 'a nene, œ bi 'a tœ ala azu kɔ, andaa a'a kœdœ adja azu Roma. Endje ko 'a va ga lœ kánga, yé endje yindœ kœko 'a ngœngœ asœ ga shu lœ ubunœ. Œ mbœœœtœ endje atamœ nene. Œtsho nœ kœdœ adœke endje na ga mœ dœ tœ endje œ ko 'a ga shu!»

³⁸ Aturugunœ gu œ pandœ nœ fœ agbozu kœwa ngbanganœ, yé awa za endje mbœœœ kœdji adœke endje kœdœ ndje azu Roma.

³⁹ Endje na kœki fœ Polo dœ Sila adœke endje wu oyo œne. Manda nœ, endje za awa fœ endje kœwuta lœ kánga yé œ pa fœ endje adœke endje wuta lœ ongbo ye.

⁴⁰ Manda kœwuta endje lœ kánganœ, endje na ga lœ Lidi. Ba zœ, endje gbɔ ayindœ Yisu œ pa fœ endje adœke endje shi gbɔ lœ kœyindœœ nœ endje, yé manda nœ endje ro da ye.

17

Polo œdœ Sila 6a lœ Tesalonike

¹ Endje ro tɔ lœ Afipolisi dœ Apoloni yeka á wuta ga lœ Tesalonike, 6a zœ Ayuda sœ lima dœ Sinagoga.

² Bata á tshe mbœœœ 6a lima katshatsha, Polo li ga lœ Sinagoganœ. Manda lœkɔ sabata voto, tshe sœ lima kœpu o'o pa Buku nœ Ndjaba awa bale dœ azu á endje sœ kpœtœmœ.

³ Tshe sœ lima kœyisœ nœ fœ endje ngbi adœke, œ li adœke Masiya wu oyo, œ tshu, œ she ugurutœ akuzu. Tshe pa fœ endje adœke: «Yisunœ á mœ mindœ ye fœ 'e asœke kœdœ Masiyanœ.»

⁴ Anga Ayuda ugurutœ endje yindœ o'o á Polo pa, yé œ te ga ndœ Polo dœ Sila. Awa bale ndje dœ angbi azu Agrekenœ ndjoro á endje donga Ndjaba œdœ pe ndje ayashe ndjoro á azu sœ kœlisœ endje, te ga ndœ Polo dœ Sila.

⁵ Kashe anga Ayudanœ mbœœœ úkú. Endje rɔ anga ekpe azu á endje na tœ ala awa kpœ, œ zi tshelœ o'o dœ endje yé œ ndi kœsœ gee lakpi ogo. Endje na 6a sœnda nœ

Jasone kœpara Polo dœ Sila á kœko endje wuta tœnœ ga utshu azu tshalakpinœ.

⁶ Bata á endje gbœgbɔ Polo dœ Sila nene, endje za Jasone awa bale dœ anga ayindœ Yisu, œ gbota endje gu tœnœ ga utshu aayi kœwa ngbanga tshalakpinœ asœmœ, yé œ pa adœke: «Azu á endje djingili tshelœ kumu azu pa œsho djigi, endje dá wuta ngœngœ asœ 6a ke asœke.

⁷ Jasone za osho kœsœ fœ endje 6a sœnda nœ ye yé endje kɔ, endje mbœœœœœ œœœ á awa akwa nœ gbözugo Roma yindœ nœ nene; endje pa adœke anga angbi gbozu kpi sœ zœ, yé 'iri ye kœdœ Yisu.»

⁸ O'o ama endje za ókó fœ azu para kœkɔ, œ za ndje ókó fœ agbozu tshelœ ongbœnœ,

⁹ yé endje di lima ngendja fœ Jasone œdœ anga ayindœ Yisunœ yekane á endje za awa fœ endje adœke endje gu.

Polo œdœ Sila 6a lœ Bere

¹⁰ Pe dœ lœkœnœ asœmœ dœ abutshɔ, ayindœ Yisu gi Polo œdœ Sila ga tœ awa á endje ro ga lœ Bere. Endje wuta 6a zœ yé œ na ga lœ Sinagoga nœ Ayuda.

¹¹ Ayuda nœ Bere sœ lima dœ œtshɔ lœsu kœœropa endjeneke lœ Tesalonike, endje yindœ Œtshɔ O'o dœ lœsu endje djigi, yé œlœ dœ œlœ, endje sœ lima kœdi Mbeti nœ Ndjaba, mbœœœœ kœwu œdœ ádá o'onœ á Polo œdœ Sila pa asœmœ kœdœ adjapu.

¹² Anga azu ndjoro ugurutœ endje sœ dœ kœyindœœœ ga ndœ Yisu, yé ugurutœ azu Greke, ayashe ndjoro á azu œ lisœ endje dœ pe ayakoshe.

¹³ Kashe, œlœ á Ayuda lœ Tesalonike dji adœke Polo sœ kpa kœmindœ Œtshɔ O'o lœ Bere, endje wuta 6a zœ yé œ tetœ kœndi tshelœ gbetshelœ nœ azu ndjoro.

¹⁴ Yé pe kpœtœmœ, ayindœ Yisu gi Polo na tœnœ ga tœ ama egerœ ungu kashe Asila dœ Timote lœpe lima œnœ endje kpœtœmœ lœ Bere.

¹⁵ Azu á endje za lima Polo kpatœnœ œerr 6a lœ Atene, endje gu dœ o'o adœke Sila dœ Timote ro katsha manda œne.

Polo 6a lœ Atene

¹⁶ Œlœ á Polo sœ lima kœkate Asila dœ Timote lœ Atene, tshe sœ dœ oyo tœ lœsu ye mbœœœœ kœwu adœke ongbœnœ sœ lima dœ andjaba waa lœnœ.

¹⁷ Tshe sœ lima kœpa o'o pa o'o ama Ndjaba dœ Ayuda œdœ angbi azu á endje sœ kœdonga Ndjaba lœ Sinagoga œdœ pe ndje azu neke á tshe li kœgbœtœ ye dœ endje œlœ dœ œlœ ala wutunœ asœmœ.

¹⁸ Anga azu kœwusœœœ á endje sœ kœyisœ gbetshelœœ nœ Aepikure ndje dœ

astoyise* tetœ kœpa o'o dœ she. Anga endje sœ lima kœpa adœke: «O'o gadœ dá kulupunœ asœ œ pa ata a?» Anga endje á endje dji she kœpa o'o tœ upu nœ Yisu œdœ pe tœ o'o kœshe nœ ye lœ kuzu pa adœke: «E sœ бата tshe kœdœ ayi kœyisœ o'o ama andjaba tshelœ anga angbi ogo.»

¹⁹ Yé endje za she, œ ro dœ she ga tœ osho kœwa ngbanga tœnœ á i'irincœ kœdœ Areopaje yé œ yu she adœke: «'A li kœwusœ tafo kœyisœrœ nœ zœ á 6œ sœ kœyisœ nœ asœ nene a?»

²⁰ Gbambanœ nene, asœ kœ kœdœ tafo œrœ yé 6œ sœ kœpa o'o á sœ kœko uvuru 'a lœnœ, yé 'a yindœ kœwusœ ádánœ.»

²¹ Mbœrœ azu kœ lœ ogo Atene œdœ pe agene á endje sœ 6a zœ, sœ 3œ dœ 3œ kolœ mbœrœ kœdji too mbœrœ kœpatœ œsœ tafo œrœnœ á wuta asœ.

²² Yé Polo ka kpœguru Areopaje, œ pa adœke: «E'e dœ azu lœ Atene, mœ wu adœke e'e kœdœ azu á 'e sœ kœzatœ 'e waa ga tœ andjaba nœ 'e.

²³ 3œ á mœ sœ kœna lœ ongo nœ 'e, mœ sœ kœwu œrœ á 'e gi á ko tœ бата andjaba nœ 'e œdœ pe ndaba á 'e mbœrœ á su mbeti ga tœ nœ adœke: “Fœ anga ndjaba á 'a wuwusœ ye nene.” Andaa mœ na kœpandœ Ndjaba á 'e sœ kœdonga she, ataa 'e wuwusœ ye nene.

²⁴ Ndjabanœ asœke kœdœ tsheneke á tshe mbœrœ tshapa oshœ asœ dœ œrœ kœ pa nœ, œshe kœdœ Gbozu nœ tshalafo dœ tsha ati. Tshe sœsœ lœ anda á azu mbœrœ dœ kane endje nene.

²⁵ Tshe sœsœ dœ gbetshelœ adœke azu gbe dœ œne бата tshe sœ dœ ogo anga œrœ nene, kashe œshe dá sœ kœto soro fœ azu kœ, dœ izi á azu œ wu asœmœ œdœ pe udu œrœ kœ.

²⁶ «Kœto tœ uzu bale, tshe mbœrœ azu kœ adœke endje sœ pa oshœnœ asœke. Kashe utshu kœmbœrœ endje, tshe di olo kœsœ nœ endje yé œ wa mapaka ogo kœ á li adœke endje sœ tœnœ.

²⁷ Ndjaba mbœrœ endje adœke endje para œne, œdœ endje kœsœ kœta6a osho na tœnœ, endje gbœ œne á œne sœsœ lœ ingirinœ tœ azœ nene asœmœ.

²⁸ Gbambanœ nene,
“lœ awa nœ ye dá a sœ dœ soro,
á sœ kœna ana, yé á sœpe dœ soro.”
«Mbœrœ tœnœ atamœ dá anga aayi kœsu
itshi nœ 'e pa lima ndœ nœ adœke:
“Azœ kœdœ ndje agbolo nœ ye.”»

²⁹ «Bata azœ kœdœ agbolo nœ ye, a katœ kœgbe adœke Ndjaba li dœ œrœ á endje gi

dœ œrœ, dœ kowo dœdœ dœ badja á endje mbœrœ dœ kane liaka gbetshelœ nœ uzu.

³⁰ Utshunœ liya, Ndjaba djœrœndœ nœ kœ gbambanœ nene, azu wuwu lima sœ œrœ á endje sœ kœmbœrœ tœnœ nene. Kashe ngœngœ asœke, tshe pa fœ azu kœ, tœ osho kœ adœke endje fatshalœsu endje.

³¹ Mbœrœ tœnœ ataa, tshe guma anga olo bale tœ kœwa ngbanga pa azu para dœ mara ndjii lœ awa nœ uzu á tshe ke she. Tshe she uzunœ asœmœ lœ akuzu mbœrœ kœma fœ azu adœke œne dá ke she.»

³² Kœdji adœke Polo pa o'o nœ kœshe lœ akuzu, anga endje tetœ œmœ, yé anga endje pa fœ she adœke: «'A kpa dji 6œ kœpa o'o asœ lœ anga olo.»

³³ Ataa, Polo kœwuta lima ugurutœ endje.

³⁴ Kashe, anga endje na lima manda ye, yé œ tœ ayindœ Yisu. Azunœ dœke: Denise anga ayi kœwa ngbanga lœ Areopaje dœ anga yashe bale á i'iri ye kœdœ Damarise œdœ pe anga azunœ.

18

Polo 6a lœ Koriti

¹ Manda Atene, Polo ro ga lœ Koriti.

² Tshe togba dœ anga uzu Yudanœ bale i'iri ye kœdœ Akila, endje zu she 6a lœ ogo Pone. Tshe to lima kolœ olonœ asœmœ 6a lœ Itali awa bale dœ awonœ dœ Prisile, mbœrœ gbozugo Klode za o'o adœke Ayuda para wuta lœ Roma. Polo sœ lima kœna ga ndœ endje.

³ Yé бата á endje sœ lima lœ akwa bale, ayi kœmbœrœ œkœ agea dœ gbanda, tshe gu ndœ kœlo 6a ndœ endje yé endje sœ liya kœmbœrœ akwanœ asœmœ.

⁴ Lœkœ sabata bale dœ bale, Polo sœ lima kœmindœ 3tshœ O'o sœnda Sinagoga œdœ pe kœtetœ kœfa gbetshelœ nœ Ayuda dœ Agreke.

⁵ Lœkœ á Atimote dœ Sila yi lima kumu endje kœto lœ Masedwane, Polo zatœ ye ti djigi ndœ 3tshœ O'o, tshe ma fœ Ayuda adœke Yisu kœdœ Masiya.

⁶ Kashe endje sœ lima kœshara she dœ kœgu she, Polo mea lœba ye, œ pa fœ endje adœke: «Indji 'e œ sœ pa kumu 'e dœ tœ 'e, mœ sœ yerœ lœ nœ, yé kœto kpesheke, mœ na ga ndœ angbi azu.»

⁷ Manda kœgitœ ye kpœtœmœ, tshe na ga ndœ anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Titius Justuse, á tshe kœdœ uzu kœdonga Ndjaba nœ Ayuda yé anda nœ ye sœ lima indiri Sinagoga.

⁸ Krispuse, gbozu tshapa Sinagoganœ asœmœ, yi lima ndœ Gbozu, œshe dœ azu

* 17.18 Aepikure kœdœ azu á endje sœ kœza awa kœyisœrœ nœ ayi kœwusœtœ Epikure. 'Ba lœ gbetshelœ nœ endje, endje yiyindœ kœwu oyo nene. Uzu lii kœgbo 3tshœrœ ataa œ kœsœsœ lœ gbetshelœ nœ ye nene. Astoyise kœdœ azu á endje sœ kœza awa kœyisœrœ nœ ayi kœwusœrœ Zeno. 'Ba ndœ endje, endje sœ kœpara awa kœwusœ œrœ dœ kœru 3su

tshascenda noe ye para. Anga azu ndjoro loe Koriti á endje soe ndje lima koedji Polo, yi ndje ndoe Yisu yé ce gbo batisimu.

⁹ Anga butsho bale, Gbozu pa foe Polo loe ulu adoeke: «Soesoe doe awa nene, soesoe ndje koko nene,

¹⁰ gbambance nene, moe soe doe boe awa bale. Uzu bale ce li koeto kane ye ga toe zoe á koembæroe ceoe kanga foe boe nene, mbæroe ili azu á endje soe loe ongbonoe asoe koedoe azu noe moe.»

¹¹ Polo loe loe Koriti ungu bale doe yapu mindu doe bale, ndoe koeyisoe o'o ama Ndjaba.

Kæpa ngbanga noe Polo

¹² Loko á Galiyo koedoe lima gbozugo Akayi, Ayuda zi tsheloe o'o ndoe koembæroe ekperoe toe Polo, endje za she ce na doe she ba toe osho koewa ngbanga.

¹³ Yé ce pa adoeke: «Uzu asoe soe koedjingili tsheloe kumu azu doe o'o adoeke endje donga Ndjaba neke á awa akwa ogo noe azoe wa adoeke 'a dodonga she nene.»

¹⁴ Polo koeyindoe kæpa o'o kane, Galiyo koegi foe Ayuda adoeke: «E koedoe má adoeke uzu asoe mbæroe ekperoe, too ce ta bango, moe dji ma 'e ye.

¹⁵ Kashe bata ce soe toe upu noe koeshara o'o ugurutoe ye toe koeyisoe, doe anga i'iri œdoe pe ndje awa o'o noe 'e doe toe 'e, ce wu 'e. Moe yiyindoe mara ngbanga atake nene.»

¹⁶ Yé á goroe endje toe œsœ koewa ngbanga ye.

¹⁷ Endje para tepa Sosetene gbozu tshapa Sinagoga, ce bi she ba utshu osho koewa ngbanga. Kashe Galiyo gbegebe lima doe toenoe nene.

Polo ro ga loe Atishe

¹⁸ Endoe Polo di lima waa loe Koriti, manda noe á tshe katoe aayanoe loe Yisu, á za awa koero ga loe Siri. Prisile doepe Akila ro lima toe awanoe doe she. Ba toe mangu noe ongbo Sakre utshu koeli she ga loe egeroe agba, tshe tshowa sukumu ye pa ye mbæroe uvu á tshe za liya foe Ndjaba.

¹⁹ Olo á endje wuta ga loe Efeze, Polo katoe Akila doe Prisile ti kpoetœmœe á na œenoe ye ga loe Sinagoga ndoe kæpa o'o doe Ayuda.

²⁰ Bata endje kpoetœmœe soe lima koedi tshelœma endje adoeke œendoe ye di doe œene kane, Polo vwaratœe ye.

²¹ Kashe ndoe koero lima she ga utshunoe, tshe pa o'o foe endje adoeke: «Mœ kwa bala toemœ ga ndoe 'e, œdoe Ndjaba koeyindoe noe.» Tshe koœ ga loe egerœ agba la ungu loe Efeze.

²² Kœjerœ ga loe Sezaré, tshe ro ga loe Yerusalemœ mbæroe koebala azu tshelœ anda Ndjaba, manda noe doe koero she ga loe Atishe.

²³ Ba zœ, olo ye ngbangba lima nene. Manda noe, tshe koekwa lakpi bale doe bale loe ogo Galate doe Friji, tshe ka kæpa foe ayindoe Yisu adœke endje shi gbi loe koeyindœroe noe endje.

Apolo loe Efeze doe Koriti

²⁴ Anga uzu Yuda bale i'iri ye koedoe Apolo, uzu lakpi Alekezandri loe ogo Ezipito, na lima ga loe Efeze. Ceshe koedoe uzu noe koewusœ kæpa o'o doe otshœnœ, ce wu ndje soe Buku noe Ndjaba toe otshœnœ waa.

²⁵ Endje yi lima soe œeroe foe she toe upu noe awa noe Gbozu. Ishiri ye su doe gboebo, tshe mindoe o'o yé ce yisœ œeroe toe pu noe Yisu doe otshœnœ waa. Kashe tshe wu lima kolœ œeroe batisimu á Yowane za lima foe azu.

²⁶ Tshe soe lima koepandoe Yisu doe gboebo ko loe Sinagoga. Kashe manda koedji she, Prisile œdoe Akila e she ba ndœ endje, yé ce kpa ma adja awa noe Ndjaba foe she.

²⁷ Bata á tshe soe lima doe gbetshelœ noe koero ga loe Akayi, ayanœ loe Yisu soe doe yanga noe agbe noe ye, yé ce su mbeti foe ayindoe Yisu ba zœ adœke endje za osho koœœe foe she. Manda koewuta she ba zœ, tshe ti kane ayindoe Yisu ndjoro doe otsho lœsu noe Ndjaba.

²⁸ Gbambœne nene, tshe pa ngbi foe Ayuda toe ala azu adœke endje dji awa adja o'o, yé ce soe lima koema loe awa noe Buku noe Ndjaba adœke Yisu koedœ Masiya.

19

Polo ba loe ongbo Efeze

¹ Olo á Apolo soe lima ba loe Koriti, Polo ro lima to loe kaga loe aya Azi yeka á jerœ ga loe Efeze. Ba zœ, tshe gbo lima anga ayindoe Yisu,

² á yu endje adœke: «'E gbo lima Otsho Ishiri olo á 'e te ayindoe Yisu ye a?» Endje koegi foe she adœke: «'A djidji ndje anga noe adœke Otsho Ishiri soe zœ nene.»

³ Polo kpa koeyu endje adœke: «Ka batisimu gadœ dá 'e gbo a?» Endje koegi foe she adœke: «'A gbo batisimunœe á Yowane ayi koœza Batisimu yisœ noe.»

⁴ Polo koegi adœke: «Adjapu Yowane soe lima koœza batisimu foe azu á endje fatshalœsu endje, yé tshe soe lima kæpa foe endje adœke endje yindœ uzu á tshe na manda œene, ce yindœ kæpa adœke Yisu.»

⁵ Endje dji o'onœ asœmœ, yé ce gbo lima batisimu doe i'iri Gbozu Yisu.

⁶ Polo koeto kane ye ga pa endje, yé endje koegbo Otsho Ishiri. Endje tetœ kæpa tafo o'o ama ogo doe pe koemindœ o'o á to ba ndœ Ndjaba.

⁷ Azu wuta lima kœko ga pa œeroe noœ ndjokpa doe bisha.

Kœyisœroe noe Polo ba loe ongbo Efeze

⁸ Polo sœ lima kœro ga lœ Sinagoga, yé lœ yapu vota, tshe sœ lima kœyisœ œrœ tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba dœ awa nene, yé œ pa o'o dœ mara adœke endje á endje dji she, yindœ o'o á tshe sœ kœpa tœncœ.

⁹ Kashe anga azu sœ lima dœ gbakumu, œ vwaratœ endje tœ kœyindœ nœ yé œ sœ kœmœ awa nœ Gbozu kpœtœ ala angbatœ. Polo katœ endje ti œ ko ayindœ Yisu potœ ye, yé œ tetœ kœyisœ œrœ fœ endje œlœ dœ œlœ ba lœ anda lakœrœ nœ Tiranuse.

¹⁰ Tshe mbœrœ lima ataa manda ungu bisha yeka á azu kœ á endje sœ lœ ogo Azi, œdœ Ayuda œdœ Agreke, endje dji lima o'o nœ Gbozu.

O'o tœ upu nœ kœgorœ ekpe ishiri

¹¹ Ndjaba sœ lima kœmbœrœ ogboro œrœ lœ awa nœ Polo.

¹² Mbœrœ tœncœ ataa, anga azu sœ lima kœgu dœ siriki á goro œkœ Polo fœ aayi kœba. Kœba nœ endje ka lima tœ endje yé ekpe ishiri gi lima tœ ye pa azu.

¹³ Anga Ayuda á endje sœ lima kœro dje tœ osho kœ kœgorœ ekpe ishiri pa azu kœba asœmœ yamba lima kœgorœ ekpe ishiri dœ i'iri Gbozu. Endje pa lima adœke: «Mœ pa fœ 'e adœke dœ i'iri Gbozu Yisu á Polo œ yisœ œrœ tœ upu nœ ye asœmœ, 'e wuta ye!»

¹⁴ Azu á endje le lima œrœ nœ asœmœ kœdœ agbolo yakoshe mindu dœ bisha (7) nœ anga gbozu nganga Ndjaba nœ Ayuda á i'iri ye kœdœ Seva.

¹⁵ Kashe œlœ bale, ekpe ishiri gi lima fœ endje adœke: «Yisu a? Mœ wusœ ye, yé mœ wu ndje sœ Polo. Kashe e'e a, 'e kœdœ adœ e?»

¹⁶ Yé yakoshe á tshe sœ dœ ekpe ishirinœ pa ye kœi ga ugurutœ endje dœ gbœgbœ kœ, œ kœtetœ kœfi lima endje, œ suru tshelœ lœba, dœ pe kœtu uku tœ endje, á endje tœ lima sœnda dœ œrœ á kpa ye.

¹⁷ Azu para lœ Efeze, Ayuda dœ pe angbi azu dji lima o'onœ asœmœ, yé awa za endje yeka á endje li lima œsœ i'iri Gbozu Yisu.

¹⁸ Azu ndjoro á endje yi lima ndœ Yisu, tetœ kœna tœncœ mbœrœ kœpandœ ekperœ á endje mbœrœ lima dœ tshama endje ga lafo.

¹⁹ Anga endje ndjoro á endje sœ lima kœfa œrœ tsharawo*, ko œrœ nœ endje para ga shu, yé á endje sho lima ukpulunœ tœ ala azu para. Endje di lima œerœnœ kœ mbœrœ kœwusœ amanœ, œ wu lima adœke mbet-inœ kœ á endje sho li dœ Langere ngendja kutu zazu bisha dœ ndjokpa (250.000).

²⁰ Mbœrœ tœncœ ataa, Ůtsho O'o za lima osho, azu ndjoro yi lima ndœ nœ lœ awa nœ gbœgbœ nœ Gbozu.

Kœoma azu lœ Efeze

²¹ Manda o'onœ asœmœ, Polo wa o'o lœ awa nœ Ishiri kœro ga lœ Yerusaleme yé tshe vwanga tœ lœ Masedwane dœ pe Akayi. Tshe pa ndje adœke: «œlœ á mœ kœwuta ba zœ, œ li ndje adœke nœ kpa ro ndje ga lœ Roma.»

²² Tshe vwa anga anganœ bisha, Atimote dœ Eraste ga lœ Masedwane, yé œ sœpe damba œncœ ye lima kœlo lœ Azi.

²³ Kolœ dœ londœncœ asœmœ dá egerœ djingili wuta lima tœ upu nœ awa nœ Gbozu ba lœ Efeze.

²⁴ Anga ayi kœfatshelœ œrœ, á i'iri ye kœdœ Demetriyuse, sœ lima kœmbœrœ a 'eara anda tepelo nœ Artemise dœ kœwo, yé œ sœ lima kœte ngendja fœ endje waa.

²⁵ Tshe ngbœba lima aayi kœfatshelœ œrœ dœ pe anga aayi akwa kœ á endje sœ lima kœmbœrœ mara akwancœ asœmœ, á pa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ ye anga mœ; a kœsœ dœ œtshœncœ, œ to kolœ manda akwa nœ azœ asœ.

²⁶ Yé 'e sœ kœwu tœncœ too 'e sœ kœdji azu kœpa adœke: Poloncœ asœmœ sœ kœmindœ nœ adœke andjaba á azu mbœrœ endje dœ kane endje dœdœ œtshœ ndjaba nene. Azu ndjoro dji o'onœ yé œ fa lœsu endje ndœ nœ. Tshe mbœmbœrœ kolœ ba lœ Efeze nene, kashe dje ndje lœ Azi para.

²⁷ Ů dœdœ kolœ azœ dá o'onœ asœ œ ndi akwa nœ azœ nene, kashe œ ndi ndje anda Tepelo nœ egerœ ndjaba yashe Artemise. Azu œ wu andancœ gbambancœ yé endje kpa lisœ nœ nene. Mbœrœ Azi dœ pe ogo djigi sœ lima kœdonga ndjabancœ asœmœ.»

²⁸ Manda kœpa o'onœ asœmœ ataa, azu kœ á endje dji djerœ ókœ, œ sœ kœta rawa adœke: «Artemise, egerœ ndjaba yashe lœ ongbo Efeze!»

²⁹ Azu tshelœ ongbonœ djigi oma dœ o'o kekeke. Endje ko anga Polo á endje na tœ awa akwanœ bale dœ she, Agayuse dœ pe Aristarke azu Masedwane, na tœncœ ga la wutu mœlo.

³⁰ Polo yi lima ndœ kœwuta ga utshu azunœ ga zœ, kashe ayambarœ pakata she yé.

³¹ Anga aayi akwa nœ lita á endje dœ lima anga Polo mi lima upu fœ she adœke, tshe kpa nana ga la wutu mœlœncœ nene.

³² Dœ londœncœ asœmœ, uzu dœ uzu sœ lima kœta rawa nœ ye dœ o'o nœ ye kpikpikpi, yé azu ndjoro ugurutœ endje kpa wuwusœ ádá á endje ngbœtœ endje ndœ nœ nene.

³³ Anga azu lœ ukpulu azunœ mindœ upunœ fœ anga uzu bale á i'iri ye kœdœ Alekezandre á Ayuda gavwa she ba utshu endje. Á tshe yi kane ye ga lafo ndœ kœyu o'o.

* 19.19 Mbeti kœto ba tœ adancœ sœ kœpa tœ buku á sœ kœpa o'o nœ kœfa œrœ lœ rawo.

³⁴ Kashe ɔ́ ɔ́ ndje wusœ nœ adœke œshe kœdœ uzu Yuda, endje kpa ta rawa manda ada ɔ́ bisha adœke: «A donga Artemise lœ Efeze!»

³⁵ Manda nœ, anga gbozu tshelœ ongbonœ uzu endje ga tœnœ yé á pa adœke: «Azu Efeze, uzu dé dá wuwusœ nœ adœke ongbo Efeze sœ dœ anda tepelo nœ Artemise œdœ pe œrœ á endje gi á to 6a lafo á te nene a?»

³⁶ Uzu bale œ shara o'ónœ asœ nene, œ li adœke a sœ koko, yé a katœ kœmbœrœ œrœ á ádnœ gugu nene.

³⁷ Azu á 'e to endje na tœnœ ga mœ asœ gugu œsœ ndjaba nœ azœ nene, endje zizi ndje angba nene.

³⁸ E kœsœ adœke Demetriyuse dœ pe azu akwa nœ ye asœ sœ dœ o'o dœ uzu, uzunœ na œ to meza pa ye, ayi kœwa o'o sœ zœ dœ pe olo ngbanga sœ ndje zœ.

³⁹ Yé anga o'o kœsœ ndje zœ, osho á azu œ ngbœtœ endje ga tœnœ kœguma o'o, œ wa o'ónœ zœ.

⁴⁰ A gbɔ́ o'o tœ œrœ á a ngbœtœ azœ ga tœnœ kpeshœke á mbœrœ asœ. Azu œ e azœ tœ aayi kœoma dœ o'o. Gbambancœ nene, anga uzu kœto meza pa azœ, o'o nœ kœpa tœnœ œ gu nene.»

Manda o'ónœ asœ, tshe pa fœ azu adœke endje gu ga mangba endje.

20

Ana gene nœ Polo lœ Masedwane dœ pe lœ Grese

¹ ɔ́ ɔ́ djingili o'ónœ ka ye, Polo ngbɔ́ba ayambarœ ga tœnœ œ mi upu fœ endje, œ bala endje dœ kœza awa ga lœ Masedwane.

² Kœro she tɔ́ lœ ogonœ asœmœ, tshe mi lima upu waa fœ ayancœ lœ Yisu, manda nœ á wuta ga lœ Grese.

³ Tshe mbœrœ lima yapu votɔ́ 6a zœ. ɔ́ ɔ́ tshe yi lima ndœ kœɔ́ ga lœ egerœ agba kœro ga lœ Siri, 6ata Ayuda sœ lima kœwrandœ ye á tshe dji, á kpa kwa dja ga lœ Masedwane.

⁴ Angancœ lœ ana kœdœ lima: Sapatrose gbolo yakoshe nœ Piruse uzu Bere, Aristarke dœ pe Sekunduse azu Tesalonike, Gayushi uzu Derbe, Timote, Tishike dœ pe Trofime azu ogo Azi.

⁵ Kœwuta ga lœ ogo Masedwane, endje ro lima œnœ endje utshunœ kœkate 'a 6a lœ Trowase.

⁶ Yé a'a nœ 'a, manda angbo nœ mapa á susuku nene, á ɔ́ ga lœ egerœ agba tœ mangu Filipino œ mbœrœ olo mindu, á togba dœ endje lœ Trowase á mbœrœ pɔ́ɔ́ bale dœ endje.

Kœshe nœ Etike lœ Trowase

⁷ Dœ ɔ́ ɔ́ yenga dœ akidala, 'a ngbɔ́ lima tœ 'a ga tœnœ ndœ kœkurutshelœ mapa, Polo sœ kœmindœ 'o ama Ndjaba fœ ayancœ lœ

Yisu œrrr ga tœ tshaguru butshɔ́ mbœrœ œ li lima adœke osho kœkɔ́ tshe ro.

⁸ Miinda sœ lima zœ lœ gbɔ́shɔ́ 6a lafo á angbœtœ 'a ga lœ nœ.

⁹ Anga djagbala yakoshe á i'iri ye kœdœ Etike, tshe sœ lima ga tœ ape izi, olo za she kpakpakpa, 6ata Polo kaka lima damba tœ o'ónœ nene, lœ olo, tshe djo œ te kœto 6a tœ votɔ́ gbɔ́shɔ́ 6a lafo œrrr 6a ati. Kœyindœ kœti she ga lafo atake tshe tshu lima ye.

¹⁰ Polo jœrœ ga ati, á na katsha ga ndœ ye á za she ga lakoro ye á pa adœke: «Awa zaza 'e nene, tshe sœpe dœ soro!»

¹¹ Kpa kœœ she ga lafo ga zœ, Polo kurutshelœ mapa tœ endje yé endje zi, manda nœ tshe pa 'o œrrr o 'ara yeka á ro.

¹² Gbolo yakoshe asœmœ she ye, endje gu dœ she ga ndœ endje, yé lœsu azu para kœko zi tii.

Polo na ga lœ Mile

¹³ 'A afo utshunœ, œ li ga lœ egerœ agba ndœ kœro ga lœ Asose. 'A yindœ kœza Polo ga ndœ 'a mbœrœ tshe yi lima ndœ kœro ga zœ dœ ada ye.

¹⁴ ɔ́ ɔ́ á tshe gbɔ́ 'a 6a lœ Asose, 'a za she ga ndœ 'a ga lœ egerœ agba mbœrœ kœro ga lœ Mitilene.

¹⁵ Osho kɔ́ɔ́ pancœ, 'a to kpœtœmœ 'a na ndoo dœ tshiki Kio. Manda olo bale 'a wuta ga tœ tshiki Samose, tœ bisha olo yeka á 'a wuta ga lœ Mile.

¹⁶ Polo wa lima adœke œne ka lœ Efeze nene, mbœrœ olo œ ro tœ œne lœ ogo Azi waa. Ogo nœ ye kœdœ lima kœwuta katsha ga lœ Yerusaleme lœ Patekote.

Polo pu o'o fœ agbozu Ikrizia lœ Efeze

¹⁷ Ba lœ Mile, Polo vwa osho ndœ agbozu Ikrizia lœ Efeze.

¹⁸ ɔ́ ɔ́ á endje wuta ga ndœ ye, tshe pa fœ endje adœke: «'E wusœ ɔ́tshɔ́ mœ ugurute 'e, kœto tœ ali olo mœ á mœ na ga ndœ 'e lœ ogo Azi.

¹⁹ Mœ zaza tœmœ lœ ama akwa nœ Gbozu nene, mœ mbœrœ akwa dœ ngola lœ ala mœ, mœ wu oyo waa mbœrœ Ayuda sœ lima kœwrandœ mœ.

²⁰ Mœ zaza anga œrœ á li kœti kane 'e yiwatœ nœ tœ 'e nene, mœ mindœ Yisu fœ 'e, mœ yisœ œrœ fœ 'e lœ ukpulu azu too 6a sœnda nœ 'e.

²¹ O'o mœ sœ lima kœ'e Ayuda dœ Agreke adœke endje fa lœsu endje fœ Ndjaba dœ pe kœyindœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu.

²² «Ngɔ́ngɔ́ asœ, Ishiri sœ kœvwa mœ ga lœ Yerusaleme, mœ wuwusœ neke á wuta ga tœ mœ 6a zœ nene.

²³ Kashe œneke á mœ wusœ nœ kœdœ lœ ongbo kɔ́ á mœ ro lœ nœ, ɔ́tshɔ́ Ishiri sœ kœma fœ mœ adœke, kánga dœ pe œrœ oyo kɔ́ sœ kœkate mœ.

²⁴ Kashe mœ wu adœke soro mœ sœ b̄ata œrœ gbambancœ, ogo nœ mœ kœdœ mœ na œerr ga tœ nd̄ngol̄ akwa nœ mœ, yé ga tœ kœka akwa á Gbozu Yisu za fœ mœ adœke: mœ mindœ Ɔtsh̄ O'o nœ Ɔtsh̄ l̄su nœ Ndjaba ga ndœ azu.

²⁵ «Ngonḡ nœ asœ, mœ wusœ nœ adœke 'e kpa wu mœ nene, e'e má mœ sœ lima ugurutœ 'e mbœrœ kœpandœ Ogo gbozu nœ Ndjaba fœ 'e.

²⁶ Mbœrœ tœncœ ataa á mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e k̄ kpesheke adœke: indji 'e œ tu ga lœ kumu mœ nene.

²⁷ Gbambancœ nene, mœ zaza anga o'onœ yiwa tœncœ tœ 'e nene, mœ pandœ awa akwa nœ Ndjaba para fœ 'e ye.

²⁸ 'E gb̄andœtœ 'e dœ tœ 'e, yé œ gb̄andœ azu á Ɔtsh̄ Ishiri ko 'e tœ aayi kœgb̄andœ endje. 'E gb̄andœ Ikrizia nœ Ndjaba b̄ata aayi kœgb̄andœ apata. 'E gb̄andœ nœ mbœrœ Ndjaba dá yo dœ indji Gb̄olo nœ ye dœ tœ ye.

²⁹ Mœ wusœ nœ adœke aekpe azu œ na manda mœ, endje sœ b̄ata amuru, endje wu oyo apatancœ nene.

³⁰ Ugurutœ 'e ndje, anga anga 'e œ tetœ kœpa wala mbœrœ kœgb̄ota ayindœ Yisu ga ndœ endje.

³¹ Ataa, ala 'e gb̄o, adja œndœ tœ 'e roro 'e nene. 'E gbe dœ ungu vot̄o butsh̄ dœ ɔl̄ dœ ngola lœ la mœ, mœ sœ lima kolœ kœna manda uzu dœ uzu ndœ kœgi she ga ugurutœ 'e.

³² «Yé nḡnḡo asœ, mœ sœ kœko 'e ga tshakane Ndjaba, Ɔtsh̄ O'o nœ Ɔtsh̄ l̄su nœ ye gb̄andœ 'e, œ li kœza gb̄o gb̄o fœ 'e ndje dœ kœko œrœ k̄ á tshe guma mbœrœ azu á tshe ke endje fœ 'e.

³³ Mœ sc̄sœ lima dœ ogo œrœ nœ uzu bale nene, œdœ ngendja, œrœ too lœba.

³⁴ 'E wusœ nœ dœ tœ 'e adœke mœ mbœrœ lima akwa dœ kane mœ dœ tœ mœ yé á gb̄o œrœ á li dœ mœ dœ pe anga mœ á mœ na tœ awancœ bale dœ endje.

³⁵ Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ lima kœma fœ 'e adœke, 'e mbœrœ akwa yeka á kœto œrœ fœ endjeneke á endje m̄m̄o ugurutœ 'e, 'e gbe dœ o'o á Gbozu Yisu pa dœ tœ ye lima adœke: "Yanga nœ kœto œrœ fœ azu ropa œncœ kœgb̄o tœncœ ye."

³⁶ Manda o'onœ, Polo gote ga ati dœ endje para ndœ kœ e Ndjaba.

³⁷ Endje para endje tetœ iki ye, œ yo ga dagi Polo ndœ kœ'uru tshelœ utu ye.

³⁸ Endje sœ lima dœ oyo mbœrœ Polo pa fœ endje adœke, œne kpa wutœ œne dœ endje nene. Manda nœ á endje gi she na tœncœ œerr ga lœ egerœ agba.

21

Kœo Polo ga lœ Yerusaleme

¹ Manda kœkurutshelœtœ 'a dœ endje, 'a li ga lœ egerœ agba, 'a ro ga lœ tshiki Kose, osho k̄r̄o panœ 'a wuta ga lœ Rode, kœto kœtœmœ dá 'a ro ga lœ Patara.

² Kœtœmœ, 'a gb̄o anga egerœ agba á sœ kœro ga lœ Fenisi, yeka 'a o ga lœ nœ á ro.

³ Kœndo dœ Shipre, 'a katœ tshikinœ ga pa gele 'a, 'a za awa Siri, 'a jœrœ 6a lœ Tire 6a tœ osho á endje yi lima ndœ kœko œrœ lœ egerœ agba ga shu.

⁴ 'A mbœrœ lima p̄s̄o bale kœtœmœ mbœrœ 'a gb̄o ayindœ Yisu. Lœ awa nœ Ishiri, endje pa fœ Polo adœke tshe nana ga lœ Yerusaleme nene.

⁵ Kashe ɔl̄ á olo 'a ka, endje na kœkatœ 'a ga tœ awa dœ awo endje dœ pe agb̄olo nœ endje. Yeka á 'a gote 6a tœ mangu yé á za awwala.

⁶ Manda kœbala ndangba tœ 'a dœ endje, 'a o ga lœ egerœ agba yeka á endje gu ga ndœ endje.

⁷ Kœto lœ Tire, 'a ro œerr ga lœ Petolemayise, 'a mbœrœ kœtœmœ olo bale ndœ kœbalatœ 'a dœ aaya 'a lœ Yisu.

⁸ Osho k̄r̄o panœ, 'a ro ga lœ Sezaré, 6a zœ 'a ro ga ndœ ayi kœyisœ Ɔtsh̄ O'o á i'iri ye kœdœ Filippo, 'a lo 6a ndœ ye. Œshe kœdœ anga aayi kœti kane aayi awwa á 'a ke lima endje mindu dœ bisha (7) lœ Yerusaleme.

⁹ Tshe sœ dœ ayawuru vana á endje sc̄pe dœ akp̄ancœ, á sœ kœgbara o'o á to 6a ndœ Ndjaba.

¹⁰ Yé 'a mbœrœ olo ndjoro lima kœtœmœ, anga ayi kœgbara o'o to lœ Yuda œ na, i'iri ye kœdœ Agabuse.

¹¹ Kœgb̄o 'a, tshe za uwu tshapa lœba nœ Polo á i dœ ada ye dœ pe kane ye, á pa adœke: «Ɔtsh̄ Ishiri pa adœke mara á Ayuda œ i bala dœ ayenḡo uwu tshapa lœbancœ asœ 6a lœ Yerusaleme á za she fœ anga angbi azu dœmœ.»

¹² Manda kœdji o'onœ asœ, a'a dœ pe aaya lœ Yisu lœ ongb̄oncœ, di tshelœma 'a fœ Polo adœke, tshe nana ga lœ Yerusaleme nene.

¹³ Kashe Polo gi adœke: «Mbœrœ gadœ dá 'e sœ kœki tœncœ á sœ kœyi awa ga l̄su mœ a? Mœ guma tœ mœ ndje adœke, endje za mœ ga lœ k̄anga dœ pe kœwo mœ 6a lœ Yerusaleme mangba i'iri Gbozu Yisu ye.»

¹⁴ Bata á tshe yiyindœ o'o nœ 'a lima nene, 'a katœ kœshosho she yé á pa adœke: «Kaka adœke Gbozu mbœrœ lindœ gb̄etshelœ nœ ye.»

¹⁵ Manda olo teasho, 'a guma tœ 'a ndœ kœro ga lœ Yerusaleme.

¹⁶ Anga ayindœ Yisu lœ Sezaré á 'a ro tœ awancœ dœ endje lima, endje gb̄o osho kœlo tœncœ fœ 'a 6a ndœ anga uzu bale lœ Shipre, i'iri ye kœdœ Manasone, œshe kœdœ anga yindœ Yisu 6alima katshatsha.

Polo dæ Jake gbətæ endje 6a læ Yerusaleme

¹⁷ Ɔɔ á 'a wuta ga læ Yerusaleme, alaya læ Yisu uru tshelæ utu 'a dæ yanga.

¹⁸ Osho kɔɔ panæ, 'a ro tæ awanæ bale kæw Polo ga ndæ Jake, osho á agbozu kuma akwa kɔ læ Ikrizia æ ngbətæ endje ga tæncæ.

¹⁹ Manda koebala endje, Polo pandæ ærcæ kɔ á Ndjaba mbærcæ lima dæ she awa bale lærcæ akwa nœ ye ugurutæ angbi azu.

²⁰ Endje dji Polo, yé æ donga Ndjaba. Á pa fœ she adæke: «Bœ wu, aya, Ayuda andjoro yindæ Yisu, endje kɔ sœ kæpara awa kæmbærcætæ endje liaka awa akwa á Ndjaba za fœ Moyize dæ lœsu endje bale.

²¹ Kashe endje dji adæke, 6æ yisæ ærcæ fœ Ayuda para á endje sœ læ oporotæ angbi azu adæke, endje katæ awa akwa nœ Moyize yé æ ka ndje tæ kœwa agbolo nœ endje tæ gaza dæ pe kæmbærcæ ærcæ mara ogo nœ azæ.

²² A mbærcæ kotoo? Mbærcæ endje dji ndœ zœ adæke 6æ sœ kpœke zœ.

²³ Mbærcætæ zœ lindæ neke á 'a pa fœ 6æ asœke. 'A sœ dæ anga azu vana á endje dra ama endje fœ Ndjaba.

²⁴ Ko endje potæ zœ dœ 'e na æ mbærcæ adæke ækɔ 'e sœ yeræ, gi ærcæ tokóró tshangba endje. Endje li ndje kœwa sukumu endje yé azu para æ gbe adæke o'o á ki dæ i'iri zœ kœdæ wala. Kashe æ li ndje adæke 6æ mbærcætæ zœ liaka awa akwa.

²⁵ Yé mbærcæ angbi azu á endje te ayindœ Yisu, 'a su mbeti dœ o'o á 'a wa adæke: endje zizi ærcæ á endje tæ dœ okoro fœ andjaba nene, indji, dœ agea á indji ye tutu ga ati nene, yé endje mbæmbærcæ angba budu nene.»

²⁶ Osho kɔɔ panæ, Polo ko ayakoshe asœmæ yé æ mbærcæ adæke ækɔ æne sœ yeræ awa bale dæ endje. Endje na dæ endje ga læ Tepelo mbærcæ kæpandæ kœka olo nœ kæmbærcæ adæke ækɔ æne sœ yeræ, yekane á uzu dæ uzu kœzo agea tokórónœ ga utshu Ndjaba.

Kæza Polo

²⁷ Ɔ sœpe lima teasho adæke olo mindu dæ bisha nœ kæmbærcæ adæke ækɔ azu sœ yeræ ka, yeka Ayuda læ ogo Azi wu Polo læ Tepelo. Endje bili azu ndjoro ndœ ye yé á za she.

²⁸ Endje sœ lima kœta rawa adæke: «Azu Israyele, 'e na ga mœ æ ti kane 'a ga lafo! Uzunœ á tshe sœ kæyisæ ærcæ fatœncæ djæzœ, á tshe sœ kœndi tshelæ kœlisœtæ ogo Israyele, á yiyindœ awa akwa nœ Moyize nene, á tshe ko angbi azu ga læ Tepelo, á ndi æyeræ osho dœke.»

²⁹ Mbærcæ endje wu lima Trofime uzu Efeze dæ she 6a læ ongbo á gbe adæke Polo li dæ she ga læ Tepelo.

³⁰ Tshelæ ongbo djigi turu dœ o'onœ, yé azu ndjoro na lima ye. Endje tepa Polo læ Tepelo æ wuta dœ she ga shu, trale dœ kœtshu mandanœ ga tœncæ.

³¹ Bata á endje sœ lima ndœ kæpara awa kœwo she, o'onœ wuta lima 6a ndœ gbozu tshapa aturugu nœ Roma læ Yerusaleme adæke: «Ekpe o'o li ga læ Yerusaleme ye!»

³² Katsha, tshe ngbɔ6a aturugu dœ agbozu tshapa endje, á endje na ga tœ osho á o'o sœ tœncæ. Lœkɔ á azu wu aturugu dœ gbozu tshapa endje yeka á katæ kœ6i Polo.

³³ Yé gbozu tshapa aturugu na ndœ dœ she, á za 'o fœ endje adæke endje i Polo ga tœncæ dœ djingiri bisha. Manda nœ á tshe yu osho adæke æshe kœdæ dœ yé ærcæ gadé dá tshe mbærcæ a.

³⁴ Kashe læ ukpulu azu, uzu dœ uzu sœ kœta rawa dœ o'o nœ ye kpi, 6ata gbozu nœ aturugu sœ lima kœdji á dá o'onœ dœ ætsho nœ nene mbærcæ ukpulu azu, á wa adæke endje gu dœ Polo ga læ pada nœ aturugu.

³⁵ Lœkɔ á endje wuta ga pa esekaliye, aturugu za Polo ga lafo mbærcæ azu sœ lima kœndanga endje waa.

³⁶ Yé azu kɔ te manda endje dœ rawa adæke: «'E wo she!»

Kæpa ngbanga nœ Polo 6a utshu Ayuda

³⁷ Ɔɔ á endje yindœ kœli dœ she ga læ padanœ, Polo pa fœ gbozu nœ aturugunœ adæke: «Bœ yindœ nœ adæke mœ pa o'o ye a?» Tshe gi fœ she adæke: «Bœ wu ndje sœ o'o ama Greke ye!»

³⁸ Ɔ dœdœ 6æ kœdœ uzu Ezipito á tshe za djingili læ olo á ro kpœke ga ugurutæ azu, yé á bili azu á kpa ndje dœ azu koshe kutu vana ga læ kpagagasho nene a?»

³⁹ Polo gi fœ she adæke: «Ɔœ nœ nene, æmœ kœdœ uzu Yuda, endje zu mœ læ Tarse læ ogo Silisi. Ɔmœ kœdœ gbolo ongbo á i'irincœ to waa. Wu oyo mœ, æ za awa fœ mœ, mœ pa o'o fœ azu.»

⁴⁰ Tshe za awa fœ she, Polo ka ga pa esekaliye, æ ti kane ye ga lafo ndœ kœma adæke azu katæ kœta rawa, azu wu æ sœ kokoko. Yé tshe tetæ kœpa 'o fœ endje dœ o'o ama ogo Ayuda á dæ Ebre adæke:

22

¹ «Alaba dœ pe alaya, 'e dji o'o ngbanga nœ mœ á mœ yindœ kœgi ngngɔ asœke ga utshu 'e kane.»

² Kœdji adæke Polo sœ kæpa 'o fœ endje dœ o'o ama Ebre, osho kpa yi taa, yé á tshe pa fœ endje adæke:

³ «Ɔmœ kœdœ uzu Yuda, endje zu mœ læ Tarse læ ogo Silisi, kashe mœ geræ læ ongbonœ asœ, mœ mbærcæ lakɔɔ á sœ kæyisæ o'o á pandæ awa akwa nœ aata azœ tshakudu Gamaliyele, æmœ kœdœ lima uzu

á mœe zatœe mœe waa fœe Ndjaba ɓata 'e para kɔkɔ á 'e sœe kœmbœerœe tœnœe kpesheke.

⁴ Mœe sœe ndje lima kœwo azu á ndje sœe kœza awa Gbozu, mœe ko ayakoshe dœe pe ayashe wa ga lœe kánga.

⁵ Egerœe ngangana Ndjaba dœe ukpulu agbozu tshapa azu o'o œe pa ndje ndœemance fœe 'e ye. Endje dá wwa lima mœe adœeke mœe na œe katœe mbeti á sœe kœza awa fœe mœe kœero ndœe aaya mœe dœe Ayuda á endje sœe ɓa lœe Damaseke. Mœe na lima ga zœe ndœe kœko azunœe asœemœe, kœegu dœe endje ga lœe Yerusaleme mbœerœe á endje kœegbɔ djofele.»

Polo pandœe mara á tshe fa lima tshalɔsu ye

(Wu ɓa tœe Akw 9.1-19; Mat 26.12-18)

⁶ «Mœe sœe lima lœe awa ana, yé lœkɔ á mœe ndo dœe tshalakpi Damaseke, ngbangi dœe gbɔku ɔɔ atake, ishiri owo to ɓa lafo œe za mœe djigi.

⁷ Mœe te ga ati, yé œe dji tshama uzu kœ'e mœe adœeke: "Sawulo, Sawulo, mbœerœe gadœe á ɓœe mbœerœe œerœe kanga fœe mœe ata a?"

⁸ Mœe gi adœeke: "œœœœe kœœœœe œœœœe, Gbozu?" Tshama uzu kpa pa adœeke: "œœœœe kœœœœe Yisu ɓa lœe Nazarete, œœœœe dá ɓœe mbœerœe œerœe kanga fœe mœe asœemœe."

⁹ Anga mœe á 'a na lima dœe endje wu ishiri owonœe ye, kashe endje djidji lima o'onœe á uzunœe sœe kœpa tœnœe fœe mœe nene.

¹⁰ Mœe yu adœeke: "œœœœe gadœe dá mœe kœmbœerœe a, Gbozu nœe mœe?" Yeka á Gbozu gi fœe mœe adœeke: "Alafo œe na ga lœe Damaseke, yé ɓa zœe, endje yisœe akwa á li adœeke ɓœe mbœerœe."

¹¹ Bata ishiri owonœe bu lima ala mœe ye, anga mœe dá za kane mœe wuta tœnœe ga lœe Damaseke.

¹² «Anga uzu lima bale ɓa zœe i'iri ye kœœœœe Anania, œœœœe kœœœœe uzu nœe œtshɔ lœsu, tshe sœe kœegbœndœe awa akwa nœe Moyize waa, yé Ayuda para á endje sœe lima kpœœœemœe sœe kœœœœe œtshɔ o'o nœe ye waa.

¹³ Tshe na œe gbɔ mœe œe pa fœe mœe adœeke: "Sawulo, aya mœe, ala zœe kœœœœe!" Trale ala mœe kœœœœe yé mœe mesho œe wu she.

¹⁴ Yeka á tshe kœœœœe fœe mœe adœeke: "Ndjaba nœe aata azœe ke ɓœe adœeke ɓœe wusœe œerœe á tshe yindœe nœe, ɓœe wu uzu á tshe sœe ndjii yé ɓœe dji o'o nœe ye.

¹⁵ Mbœerœe ɓœe dœœe bala timu nœe ye utshu azu para, tœe œerœe á ɓœe wu dœe pe neke á ɓœe dji.

¹⁶ ɓœe sœe kœœœœe œerœe gadœe? 'A ro ɓœe gbɔ batisimu dœe i'iri Yisu yé œe ta i'iri ye dœœe ekperœe nœe zœe kœœœœe."

¹⁷ «Mœe gu ga lœe Yerusaleme, yé anga ɔɔ bale mœe sœe kœ'e Ndjaba ɓa lœe Tepelo, mœe wu œerœe lœe ulu.

¹⁸ Mœe wu lima Gbozu á tshe sœe kœœœœe fœe mœe adœeke: "Katœe Yerusaleme ngœngœ asœe

ti, mbœerœe azunœe œe yi bala ndœe o'o á ɓœe pa fœe endje dœe i'iri mœe nene."

¹⁹ Mœe gi adœeke: "Kashe Gbozu, endje wusœe nœe adœeke mœe sœe lima kœœœœe kœœœœe ga lœe Sinagoga kœœœœe azu á endje sœe dœe kœœœœe yindœe ga ndœe zœe, œe ɓi endje yé œe ko endje gu tœnœe ga lœe kánga.

²⁰ ɔɔ á endje wo lima Etiene, timu nœe zœe, mœe sœe lima zœe; mœe yindœe nœe ga ndœe endje, yé œe gbœndœe lœœœœe nœe uzu endje."

²¹ Yeka á Gbozu pa fœe mœe adœeke: "Na zœe, mœe yindœe kœœœœe ɓœe lœe ingirinœe, ɓa ndœe angbi azu."»

Polo pa adœeke œene kœœœœe gbolo ogo Roma

²² Ayuda á endje sœe lima kpœœœemœe dji o'o nœe ataa, œe oma dœe Polo yé œe tetœe kœœœœe rawa adœeke: «'E wo mara uzu atake ye! Tshe lili kœœœœe dœe soro nene!»

²³ Bata endje sœe lima kœœœœe rawa, kœœœœe lœœœœe nœe endje va e dœe pe kœœœœe trusha ga lafo,

²⁴ gbozu tshapa aturugu pa adœeke endje za Polo li tœnœe ga lœe pada œe sɔ she, yeka á kœœœœe adá rawanœe á endje ta pa ye asœemœe.

²⁵ Endje sœe kœœœœe she dœe uwu ga tœnœe, Polo yu gbozu nœe aturugu adœeke: «œœœœe li adœeke endje ɓi gbolo ogo Roma utshu kœœœœe ngbanga nœe ye ye a?»

²⁶ Manda kœœœœe dji o'onœe ataa, gbozu nœe aturugunœe pandœe nœe fœe gbozu tshapa endje adœeke: «ɓœe mbœerœe kotoo! Mbœerœe uzu asœe kœœœœe gbolo ogo Roma!»

²⁷ Gbozu tshapa aturugu kwatœe ye œe yu Polo adœeke: «Pandœe nœe fœe mœe ka, adja ɓœe kœœœœe gbolo ogo Roma a?» Polo yindœe nœe adœeke: «œœœœe.»

²⁸ Gbozu tshapa aturugu kpa pa adœeke: «œœœœe, mœe ko egerœe ngendja ndœe kœœœœe gbolo ogo Roma.» Polo pa adœeke: «œœœœe, mœe kœœœœe adja gbolo ogo Roma.»

²⁹ Trale, azu á endje sœe lima kœœœœe she, gitœe endje indiri ye yé. Awa za ndje lima gbozu tshapa aturugunœe mbœerœe kœœœœe nœe adœeke œœœœe i gbolo ogo Roma ga tœnœe dœe uwu.

Polo ɓa utshu aayi kœœœœe ngbanga

³⁰ Osho kœœœœe panœe, gbozu tshapa aturugu yindœe kœœœœe adá á Ayuda sœe kœœœœe o'o ga pa Polo. Tshe zu djingiri tœe ye, yé manda nœe á e angbœœœe nœe agbozu tshapa angana Ndjaba dœe pe aayi kœœœœe ngbanga para, á jerœe dœe Polo, á za she tœ ga utshu endje.

23

¹ Polo ko ala ye tœ lœe la agboro aayi kœœœœe ngbanganœe, á pa fœe endje adœeke: «Alaya, soro mœe sœe yerœe utshu Ndjaba œœœœe ga tœ ngœngœ asœœœe yé lœsu mœe sœe dœe kœœœœe gee mbœerœe tœnœe.»

² Kashe egerø nganga Ndjaba á ì'iri ye kœdœ Anania za o'o fœ azu á endje sœ ndoo dœ Polo adœke endje du ama ye.

³ Yé Polo pa fœ she adœke: «Ndjaba œ 6i 6œ, 6œ sœ 6ata imbi muru anda á kavwa! Bœ sœ 6a zœ mbœrœ kœwa ngbanga pa mœ liaka œneke á awa akwa pandœ nœ, yé 6œ kpa katœ awa akwa ti œ pa adœke endje da mœ a?»

⁴ Azu á endje ka lima ndoo dœ Polo pa fœ she adœke: «Bœ gu egerø nganga Ndjaba a?»

⁵ Polo gi fœ endje adœke: «Alaya, mœ wuwusœ nœ nene adœke œshe kœdœ egerø nganga Ndjaba. Gbambanœ nene, Buku nœ Ndjaba pa adœke: "Bœ pa ekpe o'o goro œsœ gbozu tshapa azu nœ zœ nene."»

⁶ Polo wu lima sœ nœ adœke anga aayi kœwa ngbanganœ kœdœ Asadukayi, yé anga endje kœdœ Afarisayi. Mbœrœ tœnœ, tshe pa o'o ga utshu endje adœke: «Aaya, œmœ kœdœ uzu Farisayi, aata mœ kœdœ Afarisayi. Endje yindœ kœwa ngbanga pa mœ mbœrœ á mœ za losu mœ ga pa neke á pa adœke azu á endje tshu, endje she bala lœ akuzu ye.»

⁷ Trale manda o'onœ á Polo pa ataa, a'ea wuta ugurutœ Afarisayi dœ pe Asadukayi, yé endje kurutshelœtœ endje.

⁸ Gbambanœ nene, Asadukayi pa adœke azu á endje tshu endje she lœ akuzu nene yé aandjelu dœ pe ishiri azu gugu nene. Kashe Afarisayi yi œnœ endje ndœ o'onœ asœmœ ko.

⁹ O'o wuta lima ngbangbangba, yé anga aayi kœyisœ awa akwa á endje dœ Afarisayi áafo, œ vwaratœ endje dœ agbœ, œ pa adœke: «'A wuwusœ ekperœ bale á yakoshe asœ mbœrœ nene. Anganœ nene ishiri dá pa o'o fœ she a, too andjelu a?»

¹⁰ Bata o'onœ sœ lima kœgerœ tœnœ, kœkpa awa adœke endje síru tshelœ Polo nene, gbozu tshapa aturugu za o'o adœke aturugu jœrœ œ za Polo ugurutœ endje dœ œ gi she ga lœ pada.

¹¹ Dœ abutsha manda nœ, Gbozu wuta ga utshu Polo á pa fœ she adœke: «Ka ngbirí, 6ata á 6œ pa djakata o'o tœ upu nœ mœ lœ Yerusalemœ kpœke, awa bale œ li adœke 6œ mbœrœ ndje ataa 6a lœ Roma.»

Ayuda vwarandœ Polo

¹² Osho kœrœ panœ pe dœ amazi, anga Ayuda ngbœtœ endje ga tœnœ mbœrœ kœvwarandœ o'o. Endje dara ama endje adœke, œne zi œrœ nene, œ ndjo ndje œrœ nene œrrr adœke œne wo Polo yekane.

¹³ Azu á endje dara lima ama endje sœ kœropa zazu bisha.

¹⁴ Endje ro ga ndœ agbozu tshapa anganga Ndjaba œdœ pe agbœ Ayudanœ œ pa adœke: «'A dara ama 'a dœ ì'iri Ndjaba adœke, 'a kpa zi œrœ nene yé 'a ndjo ndje ungu nene œrrr adœke 'a wo Polo yekane.

¹⁵ Yé e'e dœ agboro aayi kœwa ngbanga kœ, 'e vwa osho fœ gbozu tshapa aturugu adœke, endje za Polo na tœnœ mbœrœ 'e kpa tondœ o'o nœ ye kpœrœ kpœrœ kane. Kashe kolœ 'a, 'a gbe adœke 'a wo she utshunœ adœke tshe yi kumu ye kpœke.»

¹⁶ Kashe gbolo yakoshe nœ yingœ Polo dji lengere o'onœ asœmœ, œ na ga lœ pada ndœ kœva Polo nea dœ o'onœ.

¹⁷ Yé Polo kœ'e anga turugu á tshe kœdœ gbozu tshapa aturugu kama, á kœpa fœ she adœke: «Na dœ gbolo yakoshe asœ fœ gbozu tshapa 'e, tshe sœ dœ o'o kœpandœ nœ fœ she.»

¹⁸ Turugunœ asœmœ kœna dœ gbolo yakoshœnœ asœmœ fœ gbozu tshapa endje, œ kœpa fœ she adœke: «Ayi kángá Polo dá e mœ á pa adœke, mœ na dœ gbolo yakoshe asœ fœ 6œ, mbœrœ tshe sœ dœ o'o kœpa fœ 6œ.»

¹⁹ Gbozu tshapa aturugu kœza ama kane ye, kœgitœ ye dœ she ga indirinœ, kœyu she adœke: «O'o gadœ dá 6œ yindœ kœpandœ nœ fœ mœ a?»

²⁰ Gbolo yakoshœnœ kœgi fœ she adœke: «Ayuda zi tshelœ o'o ndœ kœfara 6œ adœke, 6œ za Polo na tœnœ 6a mbatsha ga utshu agboro aayi kœwa ngbanga. Endje mbœrœ adœke œne gbe kœtondœ o'o nœ ye dœ otshœnœ kane.

²¹ Kashe yiyindœ nœ nene. Gbambanœ nene, endje lœ kœropa azu zazu bisha á endje gi uku ga tœ awa ye. Endje dara ama endje dœ ì'iri Ndjaba adœke œne zi œrœ nene, œ ndjo ndje ungu nene œrrr adœke œne wo Polo yekane. Adja endje gumatœ endje kœ yé œ sœ kolœ kœkate adœke 6œ yindœ nœ awa bale dœ œne.»

²² Utshu kœza awa fœ gbolo yakoshœnœ, gbozu tshapa aturugunœ pa fœ she adœke: «Kpa mimindœ nœ fœ anga uzu bale nene.»

Kœvwa Polo ga lœ Sezaré

²³ Gbozu tshapa aturugu kœ'e anga aturugu nœ ye bisha, kœpa fœ endje adœke: «'E gumatœ 'e mbœrœ kœro ga lœ Sezaré, dœ ada 30 mindu dœ vana lœ butshœ asœ, e ko aturugu kama bisha, endjeneke á endje 3 ga pa ambarata zazu votœ dœ ndjokpa dœ azu kœnœ wele kama bisha.

²⁴ 'E ko ndje ambarata mbœrœ kœgi dœ Polo dœ soro fœ gbozu Felikisi'.*

²⁵ Yé tshe kœsu mbeti adœke:

* 23.24 Endje ke lima Felikisi kœte gbozugo pa ogo Yuda kashe tshe dœdœ lima uzu Yuda nene

²⁶ «Abala nœ zœ. Œmœ Klode Lisiyase, mœ sœ kœsu mbetincœ asœke fœ 6œ dœ gbozu Felikisi, á endje lisœ zœ waa asœmœ.»

²⁷ Ayuda za uzu asœ yé œ yindœ kœwo she. Lœkœ á mœ dji adœke œshe kœdœ gbolo ogo Roma, mœ na dœ aturugu nœ mœ á za she tshakane endje.

²⁸ Bata á mœ yi lima ndœ kœwusœ ádá o'o á endje tœ lima meza pa ye ndœ nœ, mœ na dœ she ga utshu agboro aayi kœwa ngbanga nœ Ayuda.

²⁹ Mœ wu adœke, endje tœ mezanœ pa ye mbœrœ o'o á wu awa akwa nœ endje dœ tœ endje. Kashe tshe mbœmœrœ anga ekperœ bale á li adœke endje wo she too endje za she ga lœ kángá nene.

³⁰ Bata endje pandœ nœ fœ mœ adœke, Ayuda sœ dœ ekpe gbetshelœ tœ kœwo she, mœ vwa she fœ 6œ, œ pa fœ endje adœke endje na ndje kœtœ mezanœ pa ye 6a utshu zœ.»

³¹ Aturugu mbœrœtœ endje liaka o'o á gbozu tshapa endje pa. Endje za Polo yé œ gi she na tœncœ butshœ butshœ œrrr ga ndœ Atipatrissi.

³² Osho kœrœ panœ, aturugu á endje sœ lima kœna dœ ada endje kwatœ endje ga lœ padanœ, yé á katœ endjeneke á endje œ ga pa ambarata kœro tœ awanœ dœ Polo.

³³ Lœkœ á endje wuta ga lœ Sezaré, ayi kœkpa dœ ambarata za mbetincœ fœ gbozu tshapa ogo lœ ongonœ, yé œ katœ Polo ti ga tshakane ye.

³⁴ Gbozu tshapa ogo lœ ongbo Yuda kœdi mbetincœ yé á yu Polo tœ kœwusœ ogo nœ ye. Manda kœwusœ nœ adœke œshe kœdœ uzu lœ ogo Silisi,

³⁵ tshe pa fœ she adœke: «Mœ dji 6œ dœ lœkœ á azu kœtœ meza pa zœ kœyikumu endje.» Tshe kœpa fœ aturugu nœ ye adœke endje gbœndœ Polo 6a sœnda nœ gbozu Erode.

24

Ayuda tœ meza pa Polo

¹ Manda olo mindu, gbozu nganga Ndjaba Anania wuta 6a lœ Sezaré awa bale dœ agbœ Ayuda ndje dœ ayi kœkœ bale á i'iri ye kœdœ Tertuluse. Endje wuta ga utshu gbozu Felikisi ndœ kœtœ meza pa Polo.

² Endje e Polo, yé Tertuluse tetœ kœpa œncœ ye ngbangancœ dœ o'o atake: «Gbozu Felikisi, mœ lisœ zœ waa! Œ ga mbœrœ kœwusœtœ nœ zœ dá 6œ guma ogoncœ asœ adœke œ ga waa. Mbœrœ 6œ dá 'a sœ dœ adja kœsœ gee lœ ogo nœ 'a.

³ 'A lisœ zœ, gbozu Felikisi, mbœrœ œrœ kœ 'a gbœ tœ osho dœ osho.

⁴ Kashe mœ yiyindœ kœwo ada œlœ nœ zœ nene. Mœ ki fœ 6œ adœke 6œ sœ dœ otshœ œsu ndœ kœdji mœ teasho kane.

⁵ 'A wu adœke uzu asœ kœdœ ekpe uzu tœpanœ kpuru, tshe sœ kœli dœ djingili ga ugurutoe Ayuda tœ osho kœ, yé œshe kœdœ gbozu tshapa Anazareye.*

⁶ Tshe yi ndje lima ndœ kœndi Tepelo á dœ œyerœ anda nœ Ndjaba dœ uburu yeka á 'a za she. ['A yi lima ndœ kœwa ngbanga ga tœ ye liaka awa akwa nœ 'a,

⁷ kashe gbozu tshapa aturugu á tshe dœ Lisiyase, kakara she dœ agbœ tshakane 'a,

⁸ yeka á vwa 'a adœke 'a na kœtœ meza pa ye 6a ndœ zœ.] Œdœ 6œ kœyœ she dœ tœ zœ, 6œ wu adœke o'o á 'a tœ meza pa ye ndœ nœ kœdœ adja o'o.»

⁹ Manda o'o nœ ye, Ayuda para kœyindœ nœ adœke: «Adja upu dá tshe pa.»

Kœpa ngbanga nœ Polo

¹⁰ Gbozu tshapa ogo lœ ongbo kœza awa fœ she ndœ kœpa o'o. Polo kœgi adœke: «Mœ wusœ nœ adœke œbœ dá wa ngbanga 6a lima lœ ogo nœ 'a manda ungu ndjoro. Mœ sœ dœ yanga ndœ kœpa o'o utshu zœ.

¹¹ Bœ kœyœ ndje osho dœ tœ zœ, œ mbœrœ kolœ olo ndjokpa dœ bisha œlœ á mœ ro ga lœ Yerusaleme kœdonga Ndjaba.

¹² Œlœ bale á endje na á gbœ mœ 6a sœnda Tepelo too 6a lœ Sinagoga too lœ ongbo, á mœ sœ tœ œbœrœ, too kœvwa azu adœke endje shoka ama dœ anga endje gugu nene.

¹³ Azu asœ tœ meza pa mœ kolœncœ gbambœncœ.

¹⁴ Andaa œneke á mœ yindœ nœ kœdœ adœke mœ sœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba nœ aata 'a lœ awa nœ Gbozu kashe endje pa adœke awanœ dœdœ otshœ awa nene. Mœ yi ndje ndœ o'o á endje sú ala mbeti nœ awa akwa œdœ pe œneke á aayi kœgbara o'o pa.

¹⁵ Œmœ dœ pe endje, 'a sœ kœza œsu 'a ga pa Ndjaba tœ œneke á pa adœke otshœ azu œdœ ekpe azu œ she bala lœ akuzu.

¹⁶ Mbœrœ tœncœ ataa á mœ sœ kœpa awara adœke mœ mbœrœ ekperœ utshu Ndjaba nœ mœ œdœ pe azu nene.

¹⁷ «Mœ mbœrœ ungu ndjoro lœ ana, yé á mœ gu mbœrœ kœtœ œrœ fœ azu ogo nœ mœ œdœ pe makabo fœ Ndjaba.

¹⁸ Yeka á endje na á gbœ mœ lœ awa kœmbœrœ adœke œkœ mœ sœ yerœ 6a lœ Tepelo. Kashe azu sœsœ lima ndjoro nene, yé œbœrœ gugu ndje nene.

¹⁹ Anga Ayuda lœ Azi, endje dá sœ lima kpœtœmœ, endje dá li má ndœ kœtœ meza pa mœ œdœ endje kœsœ má dœ o'o dœ mœ.

²⁰ Yé azu á endje sœ asœ, endje pandœ ekperœ á mœ mbœrœ lima œlœ á endje sœ kœyœ mœ utshu ayi kœwa ngbanga.

* 24.5 Nazareye kœdœ anga ali i'iri á endje sœ lima kœ'e dœ ayindœ Yisu.

²¹ Too kolœe manda rawa á mœe ta dœe o'o adœke: «Mbœerœe á mœe yindœe nœe adœke akuzu œe she læe akuzu dá 'e yindœe kœewa ngbanga ga tœe mœe a?»

²² Felikisi á tshe wu lima sœe o'o nœe ayindœe Yisu dœe otshœnœe, kœepa fœe endje adœke: «'E gu zœe, ɔlɔ á Lisiyase gbozu tshapa aturugu œe na, dá mœe kœewa ngbanga nœe 'e.»

²³ Tshe kœewwa anga turugu ndœe kœegi Polo ga læe kánga. Kashe tshe sœesœe kœenga tœe ye nene, tshe za awa fœe azu nœe ye ndœe kœena kœewu she.

Polo læe kánga

²⁴ Manda olo teasho, Felikisi kœena 6a læe kánga dœe awonœe á i'iri ye kœedœe Drusile, œeshe kœedœe uyu Yuda. Tshe e Polo mbœerœe tshe sœe lima dœe ogo ndœe kœedji o'o nœe Yisu.

²⁵ Kashe, 6ata á Polo sœe lima kœemindœe o'o nœe otshœ otshœ uzu, mara nœe kœegbœndœe tœe zœe dœe uzu dœe pe mara á Ndjaba œe wa bala ngbanga nœe azu, awa za Felikisi yé tshe pa adœke: «Bœe lii kœegu œenœe zœe ngœngœ asœe da ye. Mœe e 6œe bala manda nœe.»

²⁶ Tshe sœe kœegbe adœke Polo œe to ngendja fœe œene, yeka á sœe lima kœe'e she kpœepœnce kpœepœnce ndœe kœepa o'o dœe she.

²⁷ Manda ungu bisha, Porsiyuse Festuse kœeza akwa manda Felikisi. 6ata á Felikisi yindœe nœe adœke Ayuda yindœe œene, á ka lima tœe Polo ti læe kánga.

25

Polo 6a utshu Festuse

¹ Olo votœe manda kœewuta Festuse ga læe ogonœe asœemœe, tshe to 6a læe Sezaré œe ro ga læe Yerusaleme.

² Agbozu tshapa anganga Ndjaba dœe pe agbozu Yuda na kœetœ meza pa Polo fœe she. Endje yu lima she kpœepœnce kpœepœnce adœke

³ tshe za awa fœe œene dœe œene to she gu tœenœe ga læe Yerusaleme. Andaa, endje wvara lima ndœe kœewo she tœe ala awa.

⁴ Kashe Festuse gi adœke tshe sœe læe kánga 6a læe Sezaré, yé œene yindœe kœero dœe tœe œene ga zœe ngœngœnœe asœeke.

⁵ Tshe kpa pa ga pa nœe adœke: «E li adœke agbozu tshapa 'e ro tœe awanœe bale dœe mœe 6a læe Sezaré, yé œe kœesœe adœke uzunœe asœemœe mbœerœe lima ekperœe á endje kœetœ mezanœe pa ye.»

⁶ Festuse mbœerœe lima kolœe olo mindu dœe votœe too ndjokpa gbambanœe 6a ndœe endje kpœetœemœe, yeka á gu ga læe Sezaré. Osho kœerœpa nœe, tshe sœe ga ati 6a tœe osho kœewa ngbanga yé á za awa adœke endje na œe to Polo na tœenœe.

⁷ Lœko á Polo yi kumu ye, Ayuda á endje to lima 6a læe Yerusaleme ndiwwiri she yé œe te lima tœe kœepa ogboro o'o ga pa ye, ogboro

o'o neke á endje kœeyu endje tœe ádá o'onœe, endje li kœepandœe nœe nene.

⁸ Kashe Polo pa lima ngbanga nœe ye adœke: «Edœe ga tœe awa akwa nœe Ayuda, œedœe ga tœe Tepelo too fœe egerœe gbozugo, mœe mbœembœerœe ekperœe bale nene.»

⁹ Festuse yindœe kœeza yanga fœe Ayuda yé œe yu Polo adœke: «Bœe yindœe kœero ga læe Yerusaleme adœke endje wa ngbanga nœe zœe 6a utshu mœe a?»

¹⁰ Polo gi adœke: «Mœe ka ga utshu osho kœewa ngbanga nœe egerœe gbozugo, yé kpœeke dá endje wa ngbanga nœe mœe. Mœe mbœembœerœe ekperœe bale fœe Ayuda nene 6ata á 6œe wusœe nœe dœe otshœ nœe dœe tœe zœe asœemœe.

¹¹ Edœe adja mœe kœembœerœe má ekperœe, yé á mbœerœe ekperœe neke á li dœe kuzu, mœe wwaratœe mœe ndœe kœetshu tœenœe nene. Kashe œedœe o'o á endje to meza pa mœe ndœe nœe kœedœedœe okporo o'o nene, uzu bale á tshe za mœe ga tshakane endje gugu nene. Mœe yindœe nœe adœke mœe wuta ga utshu egerœe gbozugo.»

¹² Festuse kœete ga ndœe aayi kœemi upu nœe ye, œe kœegi fœe Polo adœke: «6ata á 6œe yindœe kœewu egerœe gbozugo ndœe kœewa ngbanga nœe zœe, 6œe ro ga utshu ye tako.»

Polo 6a utshu Agripa dœe pe Berenise

¹³ Olo teasho manda nœe, gbozu Agripa dœe pe yingœ nœe á i'iri ye kœedœe Berenise, ro ga læe Sezaré yé œe na kœewu Festuse.

¹⁴ 6ata œendœe ndje di lima ndje kpœetœemœe, Festuse pandœe o'o nœe Polo fœe Agripa adœke: «Anga yakoshe bale á Felikisi ka lima tœe ye ti læe kánga sœe kpœeke.

¹⁵ Lœko á mœe na lima ga læe Yerusaleme, agbozu tshapa anganga Ndjaba dœe pe agbœ Ayuda na kœetœ meza pa ye, yé endje pa fœe mœe adœke mœe wa agbœ ngbanga ga tœe ye.

¹⁶ Yeka á mœe gi fœe endje adœke, awa akwa nœe azu Roma pa adœke: œedœe endje kœetœ meza pa uzu, œe li adœeke endje dji she tshe pa o'o œko ye 6a utshu aayi kœetœ mezanœe yekane á endje kœewa ngbanga ga tœe ye.

¹⁷ Endje kœeafo, á 'a kœegu tœe awanœe dœe endje ga mœe. Mœe kpakpalatœe mœe lœko á osho kœetœ nene, yé mœe na œe sœe ga ati 6a tœe osho kœewa ngbanga yeka á wwa osho adœeke endje gu dœe uzunœe ga mœe.

¹⁸ Azunœe á endje to meza pa ye áafo kashe endje papa anga ngbindi o'o tœe upu nœe ye liaka œeneke á mœe gbe má kœedji tœenœe nene.

¹⁹ Endje sœe lima kœeshara upu dœe she pa mara kœedonga Ndjaba nœe endje dœe tœe endje, ndje tœe upu nœe anga uzu á i'iri ye kœedœe Yisu á tshe tshu ye, yeka á Polo kpa pa adœeke, tshe sœe dœe soro zœe.

²⁰ Mœe wuwu lima sœe œerœe á mœe mbœerœe tœe kœewa mara ngbanga atamœe nene.

Mbærøe tærøe dá mœ yu Polo adœke tshe yindœ nœ doé endje na ga lœ Yerusalem adœke endje wa ngbanga pa ye tœ o'onœ asœmœ.

²¹ Kashe Polo yindœ nœ lima adœke œne wuta 6a utshu egerœ gbozugo yeka á tshe kœwa ngbanga pa o'o nœ œne. Yé á kœpa adœke endje gbândœ ye lœ kánga œrrr ga tœ olo á mœ vwa she fœ egerœ gbozunœ.»

²² Agripa kœpa fœ Festuse adœke: «Mœ yi ndje ndœ kœdji ndje yakoshenœ asœmœ.» Festuse kœgi fœ Agripa adœke: «Ba mbatsha 6œ dji she zœ.»

²³ Osho kœkœrœ pa nœ, Agripa dœ Berenise na, dœ azu ndjoro, yé œ li dœ kœlisœtœ ga scœnda awa bale dœ agbozu tshapa aturugu dœ pe agbozu tshapa ongbo. Festuse vwa osho yé endje na œ za Polo gu tœnœ.

²⁴ Festuse kœpa adœke: «Gbozu Agripa œdœ pe 'e kœ á 'e sœ dœ 'a ati asœke, 'e wu yakoshenœ asœ. Ayuda ndjoro na kœtœ meza pa ye 6a ndœ mœ, 6a lœ Yerusalem, dœ pe ndje 6a lakpinœ asœke. Endje pa dœ agbo adœke, tshe lili kœsœpe dœ soro nene.

²⁵ Ba ndœ mœ, mœ wusœ nœ adœke tshe mbœmbœrœ anga ekperœ bale á li adœke tshe tshu lœ kumunœ nene. Kashe 6ata á Polo dœ tœ ye yindœ nœ adœke, egerœ gbozu kœwa ngbanga pa œne, mœ wa o'o tœ kœvwa she fœ egerœ gbozunœ.

²⁶ Bata á mœ wuwusœ o'o neke á mœ kœsu pa ye fœ egerœ gbozu nene, dá mœ sœ kœyu she utshu 'e, utshu œbœ dœ gbozu Agripa, adœke 6œ yu she yeka á mœ kœgbœ o'o kœsu fœ she tœ upu nœ ye.

²⁷ Mœ wu adœke œ sœsœ dœ œtshœnœ nene kœvwa ayi kánga fœ egerœ gbozu œdœ ádá o'o á endje tœ meza pa ye kœsœsœ ngbi nene.»

26

Polo pa ngbanga 6a utshu Agripa

¹ Agripa kœpa fœ Polo adœke: «Mœ za awa fœ 6œ ndœ kœpa ngbanga nœ zœ.» Polo kœti kane ye ga lafo ndœ kœpa o'o yé œ pa adœke:

² «Gbozu Agripa, mœ sœ dœ yanga kpesheke ndœ kœpa ngbanga 6a utshu zœ tœ o'o kœ á Ayuda tœ meza pa mœ tœnœ,

³ gbambanœ nene, 6œ wusœ mara kœmbœrœtœ nœ Ayuda dœ pe kœshara upu pa mara kœdonga Ndjaba nœ endje dœ œtshœnœ. Mœ ki fœ 6œ adœke lœsu zœ zi tii á 6œ kœdji mœ.

⁴ «Ayuda para wusœ soro mœ pe dœ gbolo mœ ye, mbœrœ mœ gerœ lœ Yerusalem ugurutœ azu ogo nœ mœ.

⁵ Endje wusœ mœ katshatsha. œdœ endje kœyindœ nœ, endje pa adœke œmœ kœdœ anga Afarisayinœ á endje ro anga Ayuda dœ

kœdonga Ndjaba dœ pe kœlisœ awa akwa nœ azœ waa.

⁶ Yé ngœngœ asœke, mœ sœ kœpa ngbanga mbœrœ á mœ za lœsu mœ ga pa anga o'o á Ndjaba pa lima fœ aata azœ.

⁷ Mara azu ndjokpa dœ bisha (12) lœ Israyele sœ kœdonga Ndjaba butshœ dœ œlo dœ lœsu adœke œne wu œrœnœ asœmœ. Uu gbozu Agripa! Mangba o'onœ á mœ za lœsu mœ ga tœ nœ asœmœ dá Ayuda tœ meza pa mœ.

⁸ Ayuda, mbœrœ gadœ á 'e gbe adœke Ndjaba œ she azu á endje tshu lœ kuzu nene a?

⁹ «œmœ ndje lima, mœ sœ kœpakata azu adœke endje yiyindœ Yisu uzu Nazarete nene.

¹⁰ œtœnœ dá mœ mbœrœ lima lœ Yerusalem. Agbozu tshapa anganga Ndjaba za awa fœ mœ yé mœ ko ayindœ Yisu ndjoro gu tœnœ ga lœ kánga. Yé œ kœsœ lima adœke endje wo endje ye, mœ sœ lima kœyindœ nœ.

¹¹ Mœ mbœrœ lima kœ adœke endje wu œrœ kanga lœ Sinagoga, adœke endje katœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu ti ye. Tshelœ mœ fa lima ga tœ endje dœ mara adœke, mœ sœ lima kœza awa endje œrrr dje lœ ongbo á sœ lœ ingirinœ.»

Polo pandœ kœfatshalœsu nœ ye

(Wu 6a tœ Akw 9.1-19; Mat 22.6-16)

¹² «Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ lima kœna œlo bale ga lœ Damaseke dœ mbeti á agbozu tshapa anganga Ndjaba su fœ mœ adœke œ za awa nœ kœmbœrœ œrœ fœ mœ.

¹³ Uu gbozu! Ti damba tœ ala awa, ndœ dœ midi, mœ wu ishiri owo á ropa œlo kœto 6a lafo kœjerœ ga pa mœ, dœ pe anga mœ á 'a sœ lima kœro tœ awanœ dœ endje.

¹⁴ 'A kœyo kœ ga lœ œshœ, mœ kœdji tshama uzu kœ e mœ dœ o'o ama Ebre adœke: "Sawulo, Sawulo, mbœrœ gadœ á 6œ sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ mœ a? Bœ sœ kœwu oyo tœ zœ 6ata yaburu á ayengo ye du uwu ga lœ igi ye á sœ kœgbota she á tshe sœ kœvwaratœ ye tœ kœna manda ye."

¹⁵ «Mœ kœyu adœke: "œbœ kœdœ dœ, Gbozu?" Gbozu kœpa adœke: "œmœ kœdœ Yisu, œmœ dá 6œ mbœrœ œrœ kanga fœ mœ asœmœ.

¹⁶ Kashe alafo, œ ka dœ ada zœ! Wu, mœ wuta ga ndœ zœ mbœrœ kœfa 6œ tœ ayi akwa nœ mœ. Bœ doé timu nœ mœ adœke 6œ pandœ nœ fœ azu mara á 6œ wu dœ mœ kpesheke dœ pe œneke á mœ kpa yisœ nœ fœ 6œ manda nœ.

¹⁷ œdœ 6a ndœ Ayuda, œdœ 6a ndœ angbi azu, mœ gbândœ zœ tœ osho kœ á mœ vwa 6œ tœnœ,

¹⁸ mbœrœ kœkœrœ ala endje, ndœ kœgi endje lœ ubu osho ga tœ ingbisho, mbœrœ

endje vwaratœ endje tœ Satana yé œ na ga ndœ Ndjaba. (Edœ endje kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ mœ, mœ djerœndœ ekperœ nœ endje yé œ za osho kœsœ ugu-rutœ ayerœ azu nœ Ndjaba fœ endje.)»

¹⁹ «Kœto tœ olonœ asœmœ, gbozu Agripa, mœ mbœrœ œeneke kœ á to 6a ndœ Ndjaba á tshe yisœ nœ fœ mœ.

²⁰ Utshunœ, mœ tetœ kœmindœ nœ fœ azu tshalakpi Damaseke dœ Yerusaleme. Manda nœ, mœ mindœ nœ fœ azu tshelœ ogo Yuda kœ ndje dœ angbi azu. Mœ sœ kœpa fœ endje adœke endje fatshalsu endje, œ na ga ndœ Ndjaba yé œ mbœrœ akwa á sœ kœma adœke endje fa adja tshalsu endje ye.

²¹ Ádánœ á Ayuda tepa mœ 6a lœ Tepelo, á yindœ kœwo mœ dœ mœ.

²² Kashe Ndjaba sœ kœgbœndœ mœ œerr ga tœ kpesheke, yé mœ sœpe damba dœ soro mbœrœ kœpa œeneke asœke fœ azu para kœkœ, fœ agbolo ndje fœ agbozu. Eneke á mœ sœ kœpandœ nœ asœke kœdœ kolœ œeneke á aayi kœgbara o'o œœdœ mbeti nœ Moyize pa lima ndœ nœ adœke œ wuta.

²³ Endje mi lima ndœ nœ adœke, Masiya œ wu oyo, yé œ tshu yeka á she lœ akuzu utshu azu kœ. Tshe mindœ o'o nœ Ndjaba á sœ 6ata 6a á za kœshe fœ Ayuda dœ pe angbi azu.»

²⁴ Polo sœpe damba kœpa ngbanga, á Festuse pa o'o dœ œgbœ adœke: «Iyi te lœ kumu zœ a! Erœnœ á 6œ wusœ nœ waa dá mbœrœtœ zœ asœke a!»

²⁵ Kashe Polo kœgi adœke: «Mœ sœsœ dœ iyi nene, gbozu Festuse, o'onœ á mœ sœ kœpa tœnœ kœdœ adja o'o, yé ádánœ sœ zœ.

²⁶ Gbozu Agripa dji o'onœ asœke, yé mœ li kœpa o'o 6a utshu ye dœ awa nene. Tshé wusœ o'onœ asœ bale bale kœ, gbambance nene, œ mbœmbœrœtœ endje wutœnœ nene.

²⁷ Gbozu Agripa, 6œ yindœ o'o á aayi kœgbara o'o pa lima ye a? Mœ wusœ nœ adœke 6œ yindœ nœ.»

²⁸ Agripa kœpa fœ Polo adœke: «E sœpe teasho adœke 6œ fa gbetshelœ nœ mœ adœke mœ wuta uzu nœ Kristu!»

²⁹ Polo gi adœke: «Olo sœ ndœ, olo sœ lœ ingirinœ, mœ sœ kœ'e Ndjaba mbœrœ œbœ dœ pe azu para á endje sœ kœdji mœ kpesheke asœ adœke 'e wuta 6ata mœ, kashe endje ii 'e dœ uwu ga tœnœ 6ata mœ nene!»

³⁰ Gbozu Agripa kœaafœ awa bale dœ gbozu ongbo Festuse dœ Berenise, dœ pe azu para á endje sœ lima kpœtœmœ,

³¹ yé kœgitœ endje ga indirinœ, kœpa lœ ugurutœ endje adœke: «Uzunœ asœ

mbœmbœrœ ekperœ á li adœke a wo she too á za she ga lœ kánga nene.»

³² Agripa kœpa fœ Festuse adœke: «Edœ uzu asœ kœyoyœ lima ndœ nœ adœke gbozu Roma kœwa o'o nœ œene nene, dá á za má she ga shu ye.»

27

Kœvwa Polo ga lœ Roma

¹ 6a á endje gbe adœke 'a ro ga lœ Itali dœ egerœ agba, endje za Polo dœ pe anga aayi kánga fœ anga gbozu nœ aturugu bale á i'iri ye kœdœ Juliyuse, tshe kœdœ gbozu uguru ukpulu aturugu lœ ogo Roma á endje e endje adœke «ukpulu aturugu nœ egerœ gbozu.»

² A œ ga lœ egerœ agba á to 6a lœ Adramite á yindœ kœro kœka ga tœ mangu lœ ogo Azi. 'A ro lima tœ awanœ dœ Aristarke uzu Tesalonike lœ ogo Masedwane.

³ Osho kœrœ pa nœ, 'a ka lima 6a tœ Sidona, Juliyuse sœ kœmbœrœ œtshœrœ ga tœ Polo, á za awa fœ she kœna ndœ kœwu anganœ á endje kœto œerœ á tshe sœ dœ ogonœ fœ she.

⁴ Manda kœkatœ Sidona ti, 'a áafo, œ ro ndœ dœ tshiki lœ Shipre mbœrœ yugu sœ lima kœgi 'a ga ngbanœ.

⁵ 'A zu ungu kota ga tœ ama ungu ndœ dœ Silisi œdœ Pafili, yeka á 'a wuta ga lœ Mire lœ ogo Lisi.

⁶ 'Ba zœ, gbozu nœ aturugu wu anga egerœ agba á to 6a lœ Alekezandri, á sœ kœro ga lœ Itali, á ko 'a ga lœ nœ.

⁷ 'A mbœrœ lima olo ndjoro la ngu mbœrœ egerœ agba sœ lima kœkpa yima yima, yé 'a wu lima oyo á wuta lima ga lœ Kinide. 'Bata 'a lili kœna ndjii ga zœ nene mbœrœ yugunœ á sœ kœndanga 'a, 'a fa dja ga lœ Salemonœ tœ osho á tshiki Krete ko 'a yiwa tœnœ tœ yugunœ.

⁸ Yé manda nœ, 'a mbœrœ oyo tœ 'a, á wuta ga tœ osho á i'irinœ kœdœ 6tshœ Mangu ndœ dœ ongbo Lase.

⁹ Kashe œœndœ 'a di lima lœ ananœ waa, yé loko dopa nœ, awa adœke egerœ agba na ana gugu nene. Olo á Ayuda œ yo tshelœ ama endje ro lima ye*, á Polo kœpa fœ endje adœke:

¹⁰ «Anga mœ, mœ wu adœke ana asœ ngaanga dœ azœ. Anganœ ete, egerœ agba dœ pe œerœ kœ á sœ lœ nœ œ ndi, azœ ndje 'a tshu.»

¹¹ Kashe gbozu nœ aturugu vwaratœ ye kœdji Polo, yé á dji kolœ ayi kœkpa dœ egerœ agba dœ pe ayingo egerœ agbanœ.

¹² Bata mangunœ gaga lima adœke endje sœ tœnœ dœ lœkœ nœ izi nene, ili azu yindœ nœ adœke œene ro. Endje yindœ kœro ga lœ

* 27.9 Manda olo kœyotshelœma nœ Ayuda, kœna ana langu ka lima waa

Fenikise, anga mangu ogo Krete, á sœ ga tœ osho á ɔɔ œ li tœnœ.

Ndavuru yugu

¹³ Aya yugu to ɓa aki á sœ kœna tœnœ, yé endje gbe adœke œne li kœmbœrœ œneke á œne yindœ nœ. Endje gbota longonœ† yé œ afo kœro tœnœ kperœ tœ ama mangu tshiki Krete.

¹⁴ Kashe œndœnœ di teasho, ndavuru yugu á to ga pa gele ndo dœ osho á ɔɔ œ wuta tœnœ, ɓa pa kaga tshiki á jerœ ga pa endje.

¹⁵ Yugunœ gi agba dœ ɔgbɔ ga manda nœ, awa adœke 'a mbœrœ anga œrœ gugu nene yé 'a katœ nœ ti adœke œ gi 'a.

¹⁶ Á ro tɔ indiri aya tshiki bale á i'irinœ kœdœ Koda á sœ lima kœwandœ ata gbɔgbɔ yugunœ pa 'a, yé uvuru 'a kpa lima lœ nœ tœ kœza aya agba kœshe dœ azu.

¹⁷ Manda kœti tœnœ ga lafo, endje ko og-boro wuu á du ga tœ egerœ agbanœ mbœrœ loko kœkavwa nene. Bata awa kœshi pa minu dja ga tœ Libi sœ lima kœza endje, endje geta egerœ maɓaya á endje du ga tœ egerœ agbanœ vwi ga la ngu, á tetœ kœna la ngu yima yima.

¹⁸ Osho kœro pa nœ, ɓata yugunœ œepe lima kœvwi 'a dœ agbœnœ, 'a tetœ kœko ata gbarœ va ga la ngu.

¹⁹ Yé olo bisha manda nœ, aayi kœmbœrœ akwa lœ egerœ agbanœ dœ tœ endje, te ndje tœ kœko œrœ kote egerœ agbanœ va e.

²⁰ A kpa sœ lima kœwu ɔɔ too angerepe nene, manda olo ndjoro, yugu sœ kœna kolœ dœ agbɔ, yé gbtshelœ nœ soro kpa gugu lima lœ kumu 'a nene.

²¹ Azu á endje lœ lima lœnœ zizi œrœ nene manda olo ndjoro, yé Polo afo ugu-rutœ endje á pa adœke: «'E wu, anga mœ, œdœ 'e kœdji lima o'ro mœ, á 'a œepe lœ Krete, gbarœ œdœ œrœ kote egerœ agba œ ndi má nene.

²² Kashe ngɔngɔ asœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke 'e ru lœsu 'e, uzu bale ugurutœ 'e œ tshu nene, kolœ egerœ agba dá ndi.

²³ Ndjaba nœ mœ á mœ mbœrœ akwa fœ she vwa anga andjelu fœ mœ dœ abutshœnœ asœ.

²⁴ Tshe pa fœ mœ adœke: "Polo, awa zaza ɓœ nene, œ li adœke ɓœ pa ngbanga utshu egerœ gbozu yeka. Ndjaba œ she azu para lœ egerœ agbanœ asœ mbœrœ ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ zœ."

²⁵ 'E ru lœsu 'e alaya, gbambanœ nene, mœ za lœsu mœ ga tœ Ndjaba yé œrœ œ mbœrœtœ ye liaka œneke á andjelu pandœ nœ fœ mœ asœmœ.

²⁶ Kashe egerœ agbanœ œ zatœ ye tɔ ama ɔshɔ tœ ama anga tshiki bale.»

Egerœ agba li ungu

²⁷ Manda pɔsɔ bisha, egerœ yugunœ vwi 'a lima na tœnœ œrrr ga la egerœ ungu á i'irinœ kœdœ Adriyatike. Kœndo dœ ɔgbɔ butshɔ, azu akwa tshelœ egerœ agba gbe adœke 'a ndo dœ ama ɔshɔ ye.

²⁸ Endje du uwu ga tœ badja, á vwi ga la ngu ndœ kœwusœ dili ungunœ. Endje wu adœke ungunœ li metere zazu bale dœ ndjokpa dœ amanœ minu dœ bisha. Yé endje gitœ endje ga utshunœ, œ kpa vwi uwunœ, á wu adœke œ sœ dœ metere zazu bisha dœ amanœ minu dœ voto.

²⁹ Endje sœ lima dœ awa adœke egerœ agbanœ zazatœ ye tɔ badja nene. Mbœrœ tœnœ ataa, endje du longo vana ga tœ budunœ, á ko va ga la ngu, yé á sœ lima kœkate dœ lœsu endje ga lafo adœke osho kœro.

³⁰ Bata aayi akwa yi lima ndœ kœkpa tœnœ, endje gi lima aya agba kœshe dœ azu ga la ngu yé œ fara adœke œne jerœ ga lœ nœ á kœdu longonœ ga utshu egerœ agbanœ.

³¹ Polo kœpa fœ gbozu nœ aturugu dœ pe aturugu adœke: «Ædœ azu asœ kœsœœepe lœ egerœ agbanœ asœ nene, e'e, 'e œepe dœ soro nene.»

³² Yeka á aturugu na, á wa tshelœ uwu tœ aya agbanœ, yé á ka tœnœ ti á te ga la ngu.

³³ Kœkate adœke osho kœro, Polo kœki ga tœ azu para adœke endje zi œrœ. Tshe pa fœ endje adœke: «'E wu, œ mbœrœ kpesheke pɔsɔ bisha á 'e sœ kœgugu dœ awa yugu yé á zizi anga œrœ bale nene asœke.

³⁴ Mœ sœ kœki ga tœ 'e adœke 'e zi œrœ, gbambanœ nene, œ li adœke 'e mbœrœ ataa yekane á kœshe. Uzu bale ugurutœ 'e œ tshu nene.»

³⁵ Manda kœpa ataa, Polo za mapa, á gi mershe fœ Ndjaba tœ ala endje para, á tetœ kœzi tœnœ.

³⁶ Yeka á endje gbɔ gbɔgbɔ á tetœ kœzi œnœ endje rœgonœ.

³⁷ A'a para lœ egerœ agbanœ 'a sœ lima azu kama bisha dœ zazu voto dœ ndjokpa dœ amanœ minu dœ bale.

³⁸ Manda kœzirœ, uvu azu para su, yé endje tetœ kœko ble va ga la ngu mbœrœ egerœ agbanœ kœlili nene.

³⁹ Manda kœkœro osho, aayi kœmbœrœ akwa lœ egerœ agba wu adœke œne ndo dœ ɔshɔ ye. Kashe endje wuwu lima sœ ogo mangunœ nene, ɓata á endje wu osho á ungu li ga lœ minu, endje gbe kœpara awa kœza agba ga tœ ama ɔshɔ ɓa zœ.

⁴⁰ Endje wa uwu tœ longonœ á katœ nœ ti ga la egerœ ungunœ, endje vvara kayi œ jerœ ga la ngu. Manda nœ, endje du lœba

† **27.13** Longo: Etœnœ kœdœ egerœ badja á endje za vwi ga la ngu yeka á mbœrœ adœke egerœ agba kpa gitœ ye lœ kudu tœ ye nene

siriki ga utshunœ adœke yugu kœmbœrœe tœnœ á kœvwi egerœ agbanœ ga utshunœ yé œ tetœ kœna gutœnœ ga tœ ama øshœ.

⁴¹ Kashe egerœ agbanœ shi pa mindu á sœ uguru gbœgbœ ungu bisha. Tshatshu egerœ agbanœ li lima ga lœ mindu, œ sœsœ lima kœturutœ ye nene, yé gbœgbœ loko kavwa lima budunœ ye.

⁴² Aturugu kœwu adœke egerœ agba sœ kœndi tœnœ, á gbe kœwo aayi kánga mbœrœe endje kœdœ ungu yeka á kœkpa nene.

⁴³ Kashe gbozu nœ aturugu yindœ kœshe lima Polo, yé á pakata aturugunœ, yé á pa fœ azu neke á endje wusœ ungu adœke endje i ga la nœ, œ dœ zutœnœ ga pa øshœ.

⁴⁴ Anga endje zu dœ maŕaya too dœ agba ndindi egerœ agbanœ. Mara á azu para zu lima ungu dœ øtshœ nœ dœ mœ.

28

Polo 6a lœ tshiki Malte

¹ Manda kœshe 'a, 'a dji adœke i'iri tshikinœ asœ kœdœ Malte.

² Ayengœ ogonœ mbœrœe øtshœrœ fœ 'a. Endje ngbœ egerœ owo, á e 'a para ga indirinœ, mbœrœe yavuru sœ kœni tœnœ yé izi sœ waa.

³ Polo rœ lima agba yawo á za vwi ga ta wo, anga yakoro wuta mbœrœe katsha owonœ, á de kane ye á tape tœnœ.

⁴ Kœwu adœke yakoronœ de kane Polo, ayengœ ogonœ pa lœ tœ endje adœke: «Ad-japu, yakoshe asœ kœdœ ayi kœwo azu, tshe tshœ lœnœ la ngu, kashe ayi kœwa ngbanga tshalafœ yiyindœ nœ adœke tshe sœ dœ soro nene.»

⁵ Yé Polo vwi tshelœ kane ye, yakoronœ te ga ta wo, kashe katsha yakoronœ mbœmbœrœe she nene.

⁶ Anga azunœ sœ lima kœkate kœwu mara á katsha yakoronœ œ mbœrœe she too ndje tshe gbœ kukuku œ tshu, kashe endje ka œerr anga œerœ bale mbœmbœrœe nene. Endje kœfa tshelœ o'o ama endje á kœpa adœke: «Yakoshe asœ kœdœ anga ndjaba.»

⁷ Egerœ uzu bale ndœ dœ oshœ á sœ indirinœ á i'iri ye kœdœ Publiuyœ, sœ lima dœ oshœ kœsœ ndœ dœ tshikinœ asœmœ kpœtœmœ. Tshe za oshœ kœsœ fœ 'a dœ øtshœ lsu yé 'a lo kpœtœmœ olo votœ.

⁸ Aba Publiuyœ sœ lima dœ kœba biwa œdœ pe awa. Polo na kœwu she, á e Ndjaba tœ ayi kœbancœ, á to kane ye ga pa ye ngbewœ á kœba nœ ye kœka ye.

⁹ Manda nœ, anga azu tshikinœ á endje sœ lima dœ kœba, na ga ndœ Polo ndœ kœgbœ kœshe yé tshe she endje ye.

¹⁰ Endje lisœ 'a lima waa, ølœ á 'a jœrœ ga la ngu ndœ kœro tœnœ, endje to œerœ kœ á 'a sœ lima dœ ogonœ fœ 'a.

Kœto lœ tshiki Malte kœro ga lœ Roma

¹¹ 'A mbœrœe yapu votœ lœ Malte, manda nœ 'a ø ga lœ egerœ agba, á sœpe lima lœ tshiki lœ izi á sœ 6a zœ. Tœnœ kœdœ lima egerœ agba tshelœ Alekezandri á i'iri ye kœdœ: «Ameya ndjaba.»

¹² 'A na œerr yé œ wuta 6a lakpi Sirakuse, yé 'a mbœrœe kpœtœ olo votœ.

¹³ Kœto kpœtœmœ, 'a afo kpœtœ, 'a za tshandiri mangunœ œ ro œerr gbuu ga lœ Rejio. Oshœ kœrœ pa nœ, yugu to dja ga mangba 'a yé á tagala 'a manda olo bisha á 'a wuta ga lœ Puzole.

¹⁴ Ba zœ, 'a gbœ anga ayindœ Yisu, á endje ki ga tœ 'a adœke 'a mbœrœe dœ œne pœsœ bale, yeka manda nœ á 'a kœli ga lœ Roma.

¹⁵ Aaya lœ Yisu 6a lœ Roma dji ndœ 'a, á na para tshatshu 'a, á kate 'a 6a lœ zando Apiuse œdœ oshœ á endje e «anda agene». Lœkœ á Polo wu endje, tshe gbœ gbœgbœ, yé œ za mershe fœ Ndjaba.

Polo 6a lœ Roma

¹⁶ Kœyi kumu 'a ga lœ Roma, endje za awa fœ Polo ndœ kœgbœ anda nœ ye kœlo tœnœ dœ pe turugu á tshe sœ kœza ala ye tœ ye.

¹⁷ Manda olo votœ, Polo kœvwa oshœ fœ agbozu tshapa Ayuda ndœ kœngbotœ endje ga tœ nœ. Ølœ á endje ngbœtœ endje ga tœnœ, Polo kœpa fœ endje adœke: «Alaya, mœ mbœmbœrœe ekperœ ga tœ azu ogo nœ azœ nene, too ga tœ o'o á aata azœ katœ nœ ti fœ azœ nene, yeka á Ayuda nœ Yerusaleme to meza pa mœ fœ azu nœ Roma asœ.

¹⁸ Endje yu oshœ œ yindœ kœkatœ mœ; gbambancœ nene, endje gbœgbœ ekperœ bale á mœ mbœrœe yeka á endje kœwa o'o ndœ kœwo mœ nene.

¹⁹ Kashe Ayuda vwaratœ endje ye, mœ sœsœ lima dœ anga œerœ kœmbœrœe tœnœ nene, á mœ yœndœ nœ adœke gbœzugo Roma kœwa ngbanga nœ mœ. Kashe mœ sœsœ dœ gbœtshelœ kœndi ogo nœ azœ nene.

²⁰ Mbœrœe tœnœ ataa á mœ vwa oshœ ndœ 'e adœke a pa 'o mbœrœe tœnœ kane. Adja upu adœke endje i kane mœ mbœrœe uzu á azu Israyele sœ kœza lsu endje ga tœ ye.»

²¹ Endje gi fœ she adœke: «'A gbœgbœ anga mbœti á to lœ Yuda mbœrœe o'o nœ zœ nene, yé lœ ugurutœ alaya á endje na asœ, anga bale á tshe na dœ ndœ trœrœ zœ too tshe pa ekepe o'o mbœrœe 6œ gugu nene.

²² Kashe 'a yindœ kœdji 6œ kœmindœ neke á 6œ na dœ tœnœ mbœrœe oshœ kœ, azu sœ kœvwaratœ endje tœ awa nœ zœ á 6œ zatœ zœ ndœ nœ.»

²³ Endje kœdi mbulu dœ Polo, yé lœkœnœ, endje kœna ndjoro ga lœ bingi nœ ye. Kœto dœ amazi œerr kpœi, Polo sœ kolœ kœyisœ 'o tœ upu nœ Ogo gbozu nœ Ndjaba fœ endje kœto tœ mbœti nœ Moyize dœ pe œnœ aayi

kægbara o'o mbœrœ kæma fœ endje adœke
endje yindœ Yisu.

²⁴ Anga endje sœ lima kæyindœ o'o á tshe
sœ kæpa tœnœ, kashe anga endje vwaratœ
endje kæyindœ nœ ye.

²⁵ Kœgu endje tœ awa, endje sœ lima
kœdjitœ endje lœ tœ endje nene; á Polo kpa
kœpa ga pa nœ fœ endje adœke: «Tœnœ
kœdœ adja o'o nœ Ɔtshœ Ɔshiri á ayi kægbara
o'o Isaya mi lima ndœ nœ fœ aata 'e adœke:
²⁶ «Na ga ndœ azu ascœmœ yé œ pa fœ endje
adœke:

'e dji dœ Ɔtshœnœ kashe 'e wusœ adancœ
nene,

'e mesho dœ Ɔtshœnœ kashe 'e wu dœ
Ɔtshœnœ nene.

²⁷ Gbambancœ nene, lœsu azu ascœ gbœgbœ;
endje be utu endje dœ pe ala endje ye,
mbœrœ endje yiyindœ kæwu œrœ nene,
yé œ yiyi ndje ndœ kœdji o'o nene,
endje yiyindœ kœfa lœsu endje fœ mœ dœ
Ndjaba nene.

Yé mœ she bala endje koto o?»

²⁸ Polo kæpa fœ endje adœke: «'E wusœ nœ
adœke, Ndjaba vwa kæshe fœ anga angbi
azu; endje, endje dji bala zœ.»

[
²⁹ Kœdji Polo ataa, Ayuda gitœ endje yé
œ tetœ kæshara o'o ugurutœ endje dœ tœ
endje.]

³⁰ Polo mbœrœ lima ungu bisha tshakudu
anda dœ ngendja nœ ye dœ tœ ye, yé tshe
sœ kæpa o'o dœ azu kœ á endje sœ lima kæna
ga ndœ ye.

³¹ Tshe sœ lima kæmindœ Ogo gbozu nœ
Ndjaba, kæyisœ o'o nœ Gbozu Yisu Kristu
dœ awa nene, yé uzu bale kæpakata she
gugu lima nene.

Mbeti á Polo sú fœ azu Roma Tshatshu o'o

Uzu á tshe sú mbetincœ asœke kœdœ Polo. Tshe sú fœ azu Ikrizia 6a lœ ogo Roma kœpa fœ endje adœke œene sœ dœ ogo kœro ga ndœ endje mbœerœ kœyisœ Ɔtsho O'o yekane á kœro ga tœ Espane manda nœ. Tshe su mbetincœ ndœ kœza kœru lœsu fœ ayindœ Yisu.

Djakata o'o á tshe su ala mbetincœ asœke kœdœ adœke: œdœ Ayuda œdœ angbi azu, endje para kœkœ kœdœ aayi kœmbœerœ ekperœ. Kashe œeneke á sœ dœ Ɔtshoncœ kœdœ kœguma tshagurutœ endje dœ Ndjaba yé œerœ á guma tshaguru tœ azu dœ Ndjaba kœdœ kœyindœ i'iri Yisu.

Polo pa ndje o'o tœ upu nœ awa akwa œdœ pe Ɔtsho Ishiri lœ akwa nœ Kristu. Tshe pa ndje ndœ mara á Ayuda vwaratœ endje tœ Yisu, á Ndjaba kœro awa fœ angbi azu kœgbœ kœshe. Tshe pa ndje o'o tœ mara kœsœ nœ uzu nœ Kristu dœ ayanœ œdœ pe azu nœ Lita.

Mbetincœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ali o'o (1.1-17)
- Uzu li ga lœ ekperœ kashe tshe li kœwuta lœncœ dœ gbœgbœ nœ ye dœ tœ ye nene (1.18-3.20)
- Kœshe á Ndjaba guma fœ azu (3.21-4.25)
- Tafo kœshe dœ awa nœ Yisu Kristu (5.1-8.38)
- Gbetshelœ nœ Ndjaba tœ upu nœ azu Israyele (9.1-11.36)
- Mara kœmbœerœtœ nœ azu nœ Kristu (12.1-15.13)
- Ndœngœbœ o'o (15.14-16.27)

Abala

¹ Ɔmœ Polo, ayi akwa nœ Yisu Kristu mœ sœ kœsu mbetincœ asœke fœ 'e. Ndjaba e mœ mbœerœ kœdœ ayi avwa yé tshe ke mœ ndœ kœpandœ Ɔtsho O'o nœ ye.

² Ɔtsho O'onœ á Tshe pa lima ndœ nœ lœ awa nœ aayi kœgbara o'o ala œeyerœ Buku,

³ tœ upu nœ Gbolo nœ ye, á endje zu she 6ata uzu lœ uwu aata Davidi.

⁴ Á lœ awa nœ Ɔtsho Ishiri, Ndjaba she lima she lœ akuzu. Tshe yi lima sœ nœ adœke, tshe kœdœ gbolo nœ œene á tshe sœ dœ gbœgbœ waa.

⁵ Dœ awa nœ ye œdœ mbœerœ moko nœ ye dá Ndjaba ma Ɔtsho lœsu nœ ye ga ndœ mœ yeka á e mœ adœke mœ te ayi avwa nœ ye, dœ mœ gbara fœ angbi azu kœ adœke endje sœ dœ kœyindœerœ ga ndœ Yisu Kristu, yé œ dji o'o ama ye.

⁶ E'e ndje, 'e lœ ugurutœ azuncœ ascœmœ mbœerœ á Yisu Kristu e ndje 'e.

⁷ Ga ndœ 'e dœ azu Roma kœ, Ndjaba yindœ 'e yé tshe e 'e adœke 'e wuta ayerœ azu. Kaka adœke Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje fœ 'e, yé œ zœ kœsœ gee fœ 'e.

Polo yindœ kœna kœwu ayindœ Kristu tshelœ Roma

⁸ Utshuncœ kœ, mœ donga Ndjaba nœ mœ lœ awa nœ Yisu Kristu mbœerœ 'e para kœkœ. Gbambancœ nene, tshapashœ djigi sœ kœpa o'o tœ upu nœ kœyindœerœ nœ 'e.

⁹ Mœ kœsœ tœ kœyisœ Ɔtsho O'o nœ Gbolo nœ Ndjaba, mœ sœ kœmbœerœ akwa nœ Ndjaba dœ lœsu mœ bale. Yé tshe wusœ nœ adœke mœ sœ tœ kœpa adja o'o, adœke mœ sœ kœgbe dœ e'e lœ avwala nœ mœ.

¹⁰ Ɔbœ dœ Ɔbœ, mœ sœ kœki fœ Ndjaba adœke œdœ tshe kœyindœerœ nœ, tshe kœro awa fœ mœ dœ mœ wuta ga ndœ 'e.

¹¹ Gbambancœ nene, mœ sœ adja dœ ogo kœwutœ mœ dœ 'e yeka á gbœgbœ kœmbœerœ akwa nœ Ɔtsho Ishiri kœmatœ ye lœ 'e adœke kœyindœerœ nœ 'e kœgerœ.

¹² Adja mœ yindœ kœna kœwutœ mœ dœ 'e mbœerœ a ngbœba gbetshelœ nœ azœ lœ kœyindœerœ á a sœ dœ tœncœ á kœza gbœgbœ fœ azœ kœ.

¹³ Aaya mœ, 'e wusœ nœ adœke mœ gbe tœ kœna ga ndœ 'e awa ndjoro kashe œerr ngœngœ asœke, awa kœkœro fœ mœ nene. Mœ yi lima ndœ nœ adœke ndœla akwa nœ mœ wuta ngbi ugurutœ 'e 6ata á wuta ndje ngbi ugurutœ anga angbi azu á endje wuwusœ Yisu nene.

¹⁴ Mœ sœ dœ kudœ nœ azu kœ: azu á ala endje kœro *œdœ endjeneke á ala endje kœkœro nene, azu á endje sœ dœ kœwusœerœ dœ endjeneke á endje gugu dœ kœwusœerœ nene;

¹⁵ kudœncœ ascœmœ kœdœ kœna kœyisœ Ɔtsho O'o fœ endje. Atamœ, mœ yi ndje ndœ kœna 6a lœ Roma mbœerœ kœyisœ Ɔtsho O'onœ ascœmœ fœ 'e.

Ɔtsho O'o kœdœ gbœgbœ nœ Ndjaba

¹⁶ Mœ scœsœ dœ tshula mbœerœ kœyisœ Ɔtsho O'o nene. Tœncœ kœdœ gbœgbœ nœ Ndjaba mbœerœ kœshe uzu kœ á tshe sœ dœ kœyindœerœ: Ayuda utshuncœ œdœ ndje angbi azu manda nœ.

¹⁷ Gbambancœ nene, Ɔtsho O'onœ asœ dá yisœ kœsœ ndjii nœ Ndjaba á uzu œ wuta ga tœ nœ lœ awa nœ kœyindœerœ. Mbœerœ endje sú 6ala Buku adœke: «Uzu neke á tshe wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœerœ, tshe gbœ soro.»

Azu para kœkœ mbœerœ ekperœ

* 1.14 Agreke kœdœ lima azu á ala endje kœro dœ lœndœ nœ Polo

¹⁸ Ndjaba ma lima ókó nœ ye kœto 6a lafo ga tœ ekperœ œdœ ga tœ azu kɔ á endje sœ kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene. Gbambanœ nene, ekperœncœ asœmœ sœ kœmbœrœ adœke endje za œrœ ku ala awa adja o'o.

¹⁹ Andaa, œneke á œ li adœke a wusœ nœ 6a ndœ Ndjaba sœ ngbi mbœrœ azu kɔ. Ndjaba dœ tœ ye dá ma ngbi fœ endje.

²⁰ Pe tœ ali kœmbœrœ tshapashɔ, œrœ á Ndjaba mbœrœ sœ kœma gbɔgbɔ nœ ye waa dœ waa œdœ ndje mara ye dœ tœ ye. Ataa, 6ata azu wuwusœ nœ nene adœke tshe kœdœ Ndjaba, endje gbɔ o'o ye.

²¹ Endje wusœ Ndjaba kashe endje sœsœ kœdonga she 6ata Ndjaba nene, œ sœsœ ndje kœgi mershe fœ she nene. Andaa gbetshelœ nœ endje ndi yé kœwusœrœ nœ endje sœ kolœ ubu osho.

²² Endje sœ kœpa adœke œne kœdœ azu nœ kœwusœtœ, andaa endje kœdœ aayi indi.

²³ Tœ œsœ kœdonga Ndjaba á tshe tshutshu nene, endje tetœ kœdonga œrœ á endje mbœrœ dœ kane azu á tshutshu, 6ata ayano, agea too ayakoro.

²⁴ Mbœrœ tœncœ ataa dá Ndjaba katœ endje ti kœmbœrœ œneke á endje gbe dœ tœncœ, á endje lœ kœdjatœ endje lœ ngbindirœ yeka á sœ kœgbɔ tshula.

²⁵ Endje ka 6alima tœ Ndjaba ti œ yi kolœ ndœ wala, endje sœ kolœ kœdonga œrœ á Ndjaba mbœrœ. Kashe Ndjaba á tshe mbœrœ lima œrœ kɔ, endje yiyindœ kœdonga she nene. Cshe kœdœ Ndjaba má œ li adœke azu dœ waa she waa dœ waa. Ame.

²⁶ Adáncœ á Ndjaba katœ endje ti adœke endje za awa œrœ á endje gbɔ tshula manda nœ dœmœ. Awo endje sœsœ kœlo dœ ayakoshe nene, kashe endje lo kolœ dœ ayashe anga endje.

²⁷ Ayakoshe mbœrœ ndje awa bale. Endje katœ kœlo dœ ayashe, œ sœ dœ ogo anga endje dœ ayakoshe, á sœ kœlo dœ endje. Endje mbœrœ ugurutœ endje œrœ á gaga nene yé endje gbɔ œrœ tshangba djingili nœ endje.

²⁸ Bata á endje vwaratœ endje tœ kœwusœ Ndjaba, Ndjaba katœ endje ti adœke endje sœpe lœ indi kœwusœrœ nœ endje. Ataa, endje sœ kœmbœrœ œrœ á li adœke endje mbœrœ nene.

²⁹ Endje su dœ tshelœ aka œrœ á sœsœ ndjii nene, dœ ekperœ, dœ egerœ losu, kœmbœrœ anga endje dœ œgbɔ œrœ, endje sú dœ uku, dœ kœwo azu, dœ œbœrœ, afara, œdœ pe ndje kœpa wala,

³⁰ kœpatœ osho, ayingba Ndjaba, kœgu osho, egerœ kumu œdœ pe kœzatœ endje. Endje sœ kœpara dœ awa kɔ ndœ kœmbœrœ

ekperœ, yé endje lilisœ aayi kœzu endje nene.

³¹ Endje gugu dœ kœwusœrœ nene, endje mbœmbœrœ œrœ liaka ndœma endje nene, endje sœ dœ œgbɔ losu yé endje wuwu ndje oyo azu nene.

³² Endje wusœ nœ dœ otshœncœ adœke Ndjaba pa liya adœke: azu á endje mbœrœ mara œrœ ataa li dœ kuzu. Kashe endje lœ kolœ kœmbœrœ œrœ atake, yé œ sœ ndje dœ yanga azu á endje lœ kœmbœrœ mara ekperœ œrœ asœmœ.

2

Ndjaba œ wa ngbanga pa azu kɔ

¹ Endje wu oyo zœ nene, œbœ, œdœ 6œ kœdœ œdœ, á sœ kœwa ngbanga pa anga zœ. Gbambanœ nene, 6œ kœsœ kœwa ngbanga pa uzu, 6œ sœ ndje kœwa o'o ga tœ zœ dœ tœ zœ mbœrœ 6œ sœ ndje awa bale œbœ á 6œ sœ kœwa ngbanga.

² Andaa a wusœ nœ adœke kœwa ngbanga nœ Ndjaba sœ kœmbœrœtœ ye lœ adja o'o mbœrœ azu á endje sœ kœmbœrœ mara œrœ ataa.

³ Yé œbœ á 6œ sœ kœpa adœke azu sœ kœmbœrœ ekperœ, andaa œbœ ndje 6œ sœ tœ kœmbœrœ awa bale, 6œ gbe adœke Ndjaba œ wa ngbanga pa zœ nœ zœ nene a?

⁴ Bœ sœ kœwu egerœ ayo nœ Ndjaba, dœ otshɔ losu ndje dœ ugu losu nœ ye ga ndœ zœ gbambanœ a? Bœ wuwusœ nœ nene adœke ayo nœ Ndjaba sœ kœmbœrœ adœke 6œ fa losu zœ a?

⁵ Kashe mbœrœ œgbɔ losu nœ zœ, dœ gbɔkumu nœ zœ, 6œ sœ kœpara adœke Ndjaba za egerœ djofele fœ 6œ dœ lɔkɔ á tshe ma ókó á ma kœwa ngbanga nœ ye á sœ ndjii.

⁶ Gbambanœ nene, Ndjaba œ to fœ uzu dœ uzu kœli dœ œneke á tshe mbœrœ.

⁷ Ndjaba œ za soro á ka nene fœ azu neke á endje sœ kœmbœrœ otshɔ akwa, á sœ dœ kœru losu, á sœ kœpara awa kœgbɔ moko, kœlisœtœ œdœ pe œkɔ á tshu nene.

⁸ Kashe azu á endje vwaratœ endje tœ adja o'o á tshapu kœza awa œrœ á sœ ndjii, ókó œdœ kœyangbarœ nœ Ndjaba œ te ga pa endje.

⁹ Azu kɔ á endje sœ kœmbœrœ ekperœ, œ wu kanga œdœ egerœ oyo: œdœ Ayuda œdœ ndje angbi Azu.

¹⁰ Kashe uzu kɔ á tshe kœsœ kœmbœrœ otshœrœ, Ndjaba œ za moko, kœlisœtœ œdœ kœsœ gee fœ she; Yuda utshunœ œdœ angbi uzu manda nœ.

¹¹ Gbambanœ nene, Ndjaba wuwu tshatshu uzu nene.

¹² Azu á endje wuwusœ awa akwa nene, œdœ endje kœtshu, awa akwa gugu dœ ádá bale pa endje nene. Kashe endjeneke

kó á endje wusœ awa akwa, œdœ endje kœmbœrœ ekperœ, Ndjaba œ wa ngbanga pa endje liaka awa akwa.

¹³ Gbambanœ nene, azu á endje dji awa akwa kolœ ndœ kœdji tœnœ, endje sœsœ ndjii tœ ala Ndjaba nene. Kashe endjeneke á endje mbœrœtœ endje lindœ awa akwa, endje dá læ ndjii tœ ala Ndjaba.

¹⁴ Lœkó á angbi azu á endje wuwusœ awa akwa nene kœsœ kœmbœrœtœ endje lindœ nœ, œ sœ kœma bœta œ sœ læ endje andaa endje gugu dœ tœnœ nene.

¹⁵ Atamœ, œ sœ kœma bœta endje sú awa akwanœ ga tœ losu endje. (Eðœ endje kœmbœrœ otshœrœ, œdœ endje kœmbœrœ ndje ekperœ; gbetshelœ nœ endje sœ kœyisœ nœ fœ endje kó œdœ ndje œneke á sœ tœ losu endje á sœ kœwa ngbanga too kœpa o'o tshapa endje.

¹⁶ Kœkó asœke œ wuta bala ngbi dœ lœkó á Ndjaba œ wa ngbanga pa kœmbœrœtœ læ ubunœ nœ azu læ awa nœ Yisu Kristu. Asœ kœdœ otshœ O'onœ á mœ sœ tœ kœpandœ nœ.

Sharapu nœ azu Israyele

¹⁷ Kashe œbœ á bœ dœ Yuda, á bœ ka ga pa awa akwa á sœ tœ kœdu okoro zœ mbœrœ Ndjaba nœ zœ,

¹⁸ œbœ á bœ wusœ gbetshelœ nœ ye, œbœ á awa akwa nœ ye yisœ œrœ fœ bœ adœke bœ wusœ kœke œrœ á sœ dœ otshœnœ,

¹⁹ œbœ á bœ gbe adœke bœ kœdœ ayi kœgbota aayibula, ingbisho mbœrœ azu á endje sœ læ ubu osho,

²⁰ œbœ, bœ gbe adœke bœ kœdœ ayi kœmbœrœ ala fœ azu á endje wuwusœ œrœ nene œdœ amba azu. Bata á bœ wusœ awa akwa á dœ ada kœwusœrœ œdœ adja o'o.

²¹ (Ebœ á bœ kœdœ ayi kœyisœrœ fœ azu, mbœrœ gadœ á bœ sœsœ kœyisœ œrœ fœ bœ dœ tœ zœ nene a? Bœ sœ kœyisœ œrœ adœke: Zizi angba nene, yé mbœrœ gadœ á bœ sœ kœzi angba a?)

²² Bœ sœ kœpakata kœlo dœ awo azu, mbœrœ gadœ á bœ lo dœ awo azu a? Bœ sœ kœtshene andjaba, yé mbœrœ gadœ á bœ kpa zi angba œrœ tshelœ anda kœdonga dœ andjaba a?)

²³ Bœ sœ kœdu okoro zœ adœke bœ wusœ awa akwa, kashe bœ sœsœ kœlissœ i'iri Ndjaba nene dœ kœmbœrœ œrœ á sœ kœndi awa akwa.

²⁴ Gbambanœ nene, endje sú bala Buku nœ Ndjaba adœke: «Angbi azu œ gu œsœ Ndjaba kolœ manda 'e.»

²⁵ Ádá gaza sœ tœnœ œdœ bœ kœsœ kœmbœrœtœ zœ lindœ awa akwa. Ká bœ kœsœsœ kœmbœrœtœ zœ lindœ awa akwa nene, bœ li ndje dœ uzu á tshe wawa gaza nene.

²⁶ (Eðœ angbi uzu á tshe wawa gaza nene kœsœ kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa, endje wu ndje she bœta uzu á tshe wa gaza.

²⁷ Uzu á tshe wawa gaza nene, á tshe kœsœ kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa, tshe wa ngbanga pa zœ; œbœ á bœ wa gaza, á sœ dœ awa akwa kashe á sœsœ kœmbœrœtœ zœ lindœ nœ nene.

²⁸ (E dœdœ œneke á a wu bœ ushu dá mbœrœ uzu tœ Yuda nene, œ dœdœ ndje shœrœwa uku gaza nœ œkó dá mbœrœ gaza nene.

²⁹ Kashe adja Yuda kœdœ tsheneke á tshe dœ Yuda bœ tœ losu ye. Adja gaza kœdœ œnœ losu uzu, œneke á to læ fshiri kashe œ toto læ mbeti nœ awa akwa nene. Mara uzu ataa, kolœ Ndjaba dá donga she kashe azu nene.

3

Uzu bale á tshe sœ ndjii gugu nene

¹ Atamœ, Ayuda ropa angbi azu dœ gadœ? Otshœrœ nœ kœwa gaza kœdœ gadœ e?

² Adjapu, otshœrœnœ sœ waa kashe œneke á ropa nœ kó utshunœ kœdœ adœke Ndjaba za lima o'o ama ye fœ Ayuda.

³ Atamœ, œdœ anga Ayudanœ kœvwaratœ endje tœ kœyindœ o'o ama Ndjaba, œ mbœrœ adœke Ndjaba kpa gbe dœ o'o ama ye á tshe pa nene a?

⁴ (E sœ atamœ nene. A wusœ œneke: Ndjaba sœ kœpa adja o'o kashe uzu tshapashœ kœdœ ayi wala. Bata endje sú bala Buku nœ Ndjaba adœke:

«(E li adœke azu para kœkó wusœ nœ adœke bœ sœ ndjii læ o'o ama zœ, yé œdœ endje kœtœ meza pa zœ bœ tœ dœ ngbanga nene.»

⁵ Kashe œdœ kœmbœrœ œrœ nœ azœ á sœsœ ndjii nene kœsœ kœma adœke Ndjaba sœ ndjii, atamœ a pa koto o? Mœ sœ kœyutœ mœ bœta uzu kó œ yutœ fe: «Ndjaba sœsœ ndjii nene yeka á za djofele fœ azœ asœmœ a?» Mœ sœ kœpa o'o asœ bœta azu.

⁶ Bale nene! Gbambanœ nene, œdœ Ndjaba kœsœsœ ndjii nene, kotoo á tshe wa ngbanga pa tshapashœ a?

⁷ Kashe œ kœsœ adœke kœpa wala nœ mœ ma adja o'o nœ Ndjaba ngbi mbœrœ mokó nœ ye, ataa mbœrœ gadœ á tshe kpa wa ngbanga ga tœ mœ bœta uzu kœmbœrœ ekperœ a?

⁸ Yé mbœrœ gadœ a tete má lima tœ kœmbœrœ ekperœ œrrr yeka á kœwuta ga tœ otshœrœ nene, bœta anga aayi wala læ kœmindœ nœ fœ azœ nene a? Azunœ alœmœ œ yo dœ ngbanga nœ Ndjaba bœta œ li dœ endje.

Uzu bale sœsœ ndjii nene

⁹ Atamœ o'o gadœ dá a kpa kœpa a? Azœ dœ Ayuda, a ropa angbi azu dœ gadœ e? Bale

nene. Mæ yisæ nœ ngbi fœ 'e adœke, œdœ Ayuda œdœ angbi azu ndje, endje kœ kœdœ akanga nœ ekperœ.

¹⁰ Bata endje sù ßala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu á tshe sœ ndjii gugu,
amba anga bale gugu nene.»

¹¹ Uzu kœwusœ tshelœ kata o'o gugu,
uzu bale kœpara awa Ndjaba gugu nene.

¹² Azu para kœkœ fa tshaangba endje fœ Ndjaba,
endje djingili awa.

Uzu kœmbœrœ œtshœrœ gugu,
amba uzu bale nene.

¹³ Tshadœngœ endje sœ ßata udu á kœrœ.

Tima endje sœ tœ kœfara dœ azu,
kongwa ama endje sù dœ girishi yakoro.

¹⁴ O'o kœdarandœ azu dá su pete dœ tshelœ
ama endje
œdœ pe ushu o'o.

¹⁵ Endje sœ gbœgbœtœ endje ndœ kœwo azu.

¹⁶ Endje sœ kœndi azu œdœ kœmbœrœ œrœ
kanga fœ endje.

¹⁷ Endje wuwusœ awa nœ kœsœ gee nene.

¹⁸ Endje sœ kœlisœ Ndjaba nene.

¹⁹ Andaa a wusœ nœ adœke, o'o á awa
akwa pa, œ sœ kœpa tœnœ fœ azu á endje
sœ tshakudu awa akwa adœke azu vu ama
endje yé tshapashœ djigi wu adœke œne gbœ
o'o utshu Ndjaba.

²⁰ Ádánœ á ßa utshu Ndjaba, uzu bale
sœsœ ndjii lœ awa nœ akwa nene. Gbambœnœ
nene, awa akwa sœ kolœ tœ kœma fœ
azu adœke endje mbœrœ ekperœ.

Mara á Ndjaba œ she dœ azu

²¹ Ngœngœ asœke, Ndjaba yisœ mara á tshe
mbœrœ adœke azu wuta ndjii fœ azœ yé œ
dœdœ lœ awa nœ kœna manda awa akwa
nene. Kashe awa akwa œdœ aayi kœgbara
o'o dá sœ kœpa o'o tœ upu nœ.

²² Ndjaba mbœrœ adœke azu kœ á endje
sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu wuta
ndjii. Tshe mbœrœ atamœ mbœrœ azu
kœkœ sœ awa bale.

²³ Azu para kœkœ mbœrœ ekperœ yé endje
lili kœli ga lœ mœkœ nœ Ndjaba nene.

²⁴ Kashe Ndjaba yisœ œtshœ lœsu nœ ye
fœ endje á mbœrœ adœke endje wuta ndjii
gbambœnœ. Tshe mbœrœ adœke lœ awa
nœ Yisu Kristu endje she lœ ekperœ ye.

²⁵ Ndjaba vwa Yisu Kristu adœke tshe tshu
yeka á indji ye kœdjutœ ekperœ nœ azu, lœ
awa nœ kœyindœrœ mbœrœ kœma œrœ á
sœ ndjii. Ndjaba mbœrœ ataa tœ kœma
adœke ekperœ á azu mbœrœ lima œne kpa
gbe dœ tœnœ nene.

²⁶ Mbœrœ Ndjaba lœ ugu lœsu nœ ye,
yindœ kœma fœ azu adœke œne kœdœ ayi
kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii. Tshe sœ kœma
kœsœ ndjii nœ ye ngœngœ asœ adœke azu á

endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu wuta
Ndjii tœ ala œne.

²⁷ Atamœ, adja œdœ dá li kœdu okoro ye
a? Uzu bale nene. Mbœrœ gade? Akwa nœ
awa akwa a? Bale nene, kashe kolœ dœ 'iri
kœyindœrœ.

²⁸ Azu wuwuta ndjii mbœrœ
kœmbœrœtœ endje liaka akwa nœ awa
akwa nene, kashe kolœ mbœrœ kœsœ dœ
kœyindœrœ.

²⁹ A gbe kane. Ndjaba kœdœ kolœ Ndjaba
nœ Ayuda a? Tshe dœdœ Ndjaba nœ angbi
azu nene a? Tshe kœdœ ndje Ndjaba nœ
angbi azu.

³⁰ Gbambœnœ nene, Ndjaba sœ tshebile á
sœ kœmbœrœ adœke Ayuda œdœ pe angbi
azu wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœrœ.

³¹ Yé ßata a sœ dœ kœyindœrœ, œ li adœke
a wu awa akwa gbambœnœ a? Œ sœsœ
atamœ nene. Kashe a za awa akwa ga tœ
adja œsœ awa akwa.

4

Kœyindœrœ nœ Abrayamo

¹ O'o gade dá a kpa pa tœ ata azœ dœ
Abrayamo ßata uzu a? Œrœ gade dá tshe gbœ
a?

² Œdœ tshe kœwuta lima ndjii utshu Ndjaba
mbœrœ akwa, tshe li kœdu okoro ye.
Kashe tshe lili lima kœdu okoro ye utshu
Ndjaba nene.

³ Gbambœnœ nene, endje sù ala Buku
nœ Ndjaba adœke: «Abrayamo sœ lima dœ
kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba, yé mbœrœ
kœyindœrœ nœ ye, Ndjaba wu she tœ ala ye
ndjii.»

⁴ Ayi akwa gbœ ngendja tshangba akwa á
tshe mbœrœ, gbozu nœ ye œ ko ngendja
fœ she gbambœnœ nene. Tshe ko fœ she
mbœrœ akwa á tshe mbœrœ.

⁵ Kashe œdœ uzu kœsœsœ kœmbœrœ
akwa nene, á kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ
Ndjaba á tshe sœ kœmbœrœ adœke ekpe azu
wuta ndjii tœ ala œne, Ndjaba œ wu she
ndjii tœ ala ye mbœrœ kœyindœrœ nœ ye.

⁶ Mbœrœ tœnœ dá Davidi sœ kœdonga
kœlisœtœ nœ uzu á Ndjaba wu she ndjii tœ
ala ye kashe œ dœdœ lœ kumu akwa nœ ye
nene. Endje su ala Buku nœ Ndjaba adœke:

⁷ «Yanga nœ azu á Ndjaba djœrœndœ ekperœ
nœ endje yé á gi pa endje ye.

⁸ Yanga nœ uzu á Gbozu gbegbe dœ ekperœ
nœ ye nene.»

⁹ Yanganœ asœmœ sœ kolœ mbœrœ
Ayuda a? Bale nene. Yanganœ sœ ndje
mbœrœ angbi azu, gbambœnœ nene a sœ
kœpa adœke: «Ndjaba wu lima Abrayamo
ndjii tœ ala ye mbœrœ tshe sœ lima dœ
kœyindœrœ ga ndœ ye.»

¹⁰ Kashe lœkœ gade dá œrœnœ asœke
wuta lima a? Œ sœ lima utshunœ adœke

Abrayamo wa gaza too manda koewa gaza? E soesoe lima manda koewa gaza nene kashe utshu koewa gaza.

¹¹ Gazance yi lima soe noe adoeke tshe gbo ambára, yé oe wuta ndjii toe ala Ndjaba loe kumu koeyindoeoe noe ye. Mbøerø øetøenø ataa, Abrayamo wuta aba azu á endje soe doe koeyindoeoe, á endje wawa gaza nene á Ndjaba soe ndje koewu endje ðata ndjii toe ala ye.

¹² Eshø køedøe ndje aba aayi koewa gaza, øe yindøe køøpa adoeke, koløe endjeneke á endje za løsu endje ga pa koe wa gaza, kashe ndje endjeneke á endje soe kœna toe awa noe koeyindoeoe noe aba azøe doe Abrayamo utshu adoeke tshe wa gaza.

Azu øe gbo øerøe á Ndjaba pa tœnœe manda koeyindoeoe

¹³ Ndjaba pa lima foe Abrayamo doe aantane adoeke endje gbo tshapashøne asøeke djigi ðata øerøe noe endje. Tshe papa lima o'o asøe foe Abrayamo mbøerøe á tshe soe lima kœmbøerøetøe ye liaka awa akwa nene, kashe mbøerøe á tshe soe lima ndjii toe ala ye lœ awa noe koeyindoeoe.

¹⁴ Edoe Ndjaba kœsøe má kœto øerøe á tshe pa lima tœnøe koløe foe azu á endje lœ kœmbøerøetøe endje lindøe awa akwa, atamøe ádá koeyindoeoe gugu nene, yé ádá øerøenøe á tshe pa tœnøe gugu ndje nene.

¹⁵ Gbambanøe nene, awa akwa soe kœmbøerøe adoeke ókøe noe Ndjaba te ga pa azu. Kashe osho á awa akwa gugu tœnøe nene, awa kœwøaratøe azu toe awa akwa gugu bale nene.

¹⁶ Ataa, azu øe gbo øerøe á Ndjaba pa tœnøe mbøerøe koeyindoeoe adoeke øe doe kœtorøe á tshe toe gbambanøe, á áðance soe zøe mbøerøe aata Abrayamo para. E doedøe koløe mbøerøe endjeneke á endje soe kœna manda awa akwa nene, kashe ndje mbøerøe azu á endje soe doe koeyindoeoe ðata Abrayamo. Abrayamo kœdøe aba azøe para køkø.

¹⁷ Bata á endje sú ala Buku adoeke: «Møe za 6øe kœsøe toe ata ukpulu azu ogo.» Tshe kœdøe ata azøe ða utshu Ndjaba á tshe soe doe koeyindoeoe ga ndøe ye, tsheneke á tshe soe kœshe azu lœ kuzu yé á soe kœmbøerøe adoeke øeneke á gugu nene soe zøe.

¹⁸ Abrayamo soe lima doe koeyindoeoe doe øe kœza løsu ye ga pa Ndjaba. Andaa, gbøsheløe kø ka lima ye yeka á tshe kpa wuta lima ata ukpulu azu ogonøe, liaka o'o á endje sú adoeke: aata zøe øe ngba atake.

¹⁹ Abrayamo ndo lima doe ngbugu ga pa øerøe nœ kama bale (100), kashe tshe mòmø lima lœ koeyindoeoe noe ye nene. Tshe wu lima soe noe adoeke øene mø, yé awo øene doe Sara kœdøe lima ayi mara.

²⁰ Tshe soesøe lima doe sharapu tœ øerøe á Ndjaba pa lima tœnøe foe she nene. Kashe koeyindoeoe noe ye ga ndøe Ndjaba za lima gbøgbø foe she yé tshe donga lima Ndjaba.

²¹ Tshe wu lima soe noe adoeke øeneke á ndjaba pa tœnøe, tshe soe doe gbøgbø noe kœmbøerøe tœnøe.

²² Áðance á Ndjaba wu lima she ndjii tœ ala ye doemøe.

²³ Andaa, o'o á endje sú ala Buku noe Ndjaba adoeke: «Ndjaba wu Abrayamo Ndjii tœ ala ye», endje sú sú koløe mbøerøe øeshe doe kuti ye nene,

²⁴ Kashe endje sú ndje mbøerøe azøe á Ndjaba soe koewu ndje azøe ðata azu á endje soe ndjii mbøerøe koeyindoeoe noe azøe ga ndøe tsheneke á tshe she Gbozu noe azøe doe Yisu lœ akuzu.

²⁵ Eshø á endje wo she mbøerøe ekperøe noe azøe, á Ndjaba she she lœ akuzu adoeke tshe mbøerøe a wuta ndjii.

5

Ndjaba guma tshagurutøe ye doe azu

¹ Bata á Ndjaba wu azøe ndjii mbøerøe koeyindoeoe, a soe doe kœsøe gee ugurutøe azøe doe Ndjaba lœ awa noe Gbozu noe azøe doe Yisu Kristu.

² Yisu á a soe doe koeyindoeoe ga ndøe ye dá kørø awa adoeke a wusøe øtshø løsunøe á Ndjaba soe doe tœnøe ga ndøe azøe. A soe doe yanga mbøerøe øtshø løsunøe asøemøe yekane á kœza løsu azøe ga tœ kœli ga lœ mokøe noe Ndjaba.

³ Ga pa noe, ata lœ øerøe kanga noe azøe gbøaa, a soe ndje doe yanga mbøerøe a wusøe noe adoeke øerøe kanga øe za kœru løsu foe azøe;

⁴ kœru løsu øe to gbøgbø adoeke a ropø øgbø øerøe á na ga ndøe azøe, kœropø øgbø øerøe á ro ga ndøe azøe øe mbøerøe adoeke a ko løsu azøe ga tœ øerøe á Ndjaba pa lima tœnøe foe azøe.

⁵ Yé tshangba kœeko løsu azøe ga tœ Ndjaba øe soe gbambanøe nene, mbøerøe á tshe yisøe koeyindoeoe ga ndøe azøe lœ awa noe øtshø Ishiri á tshe za she foe azøe.

⁶ Gbambanøe nene, ølø á a gugu lima damba doe gbøgbø nene, doe løkø á Ndjaba guma, Kristu tshu lima lœ kumu aayi kœmbøerøe ekperøe.

⁷ E soe tœ øgbøenøe waa koeyindøe noe adoeke uzu á tshe soe ndjii tshu. Anga uzu øe yi ete ndøe noe adoeke øene tshu mbøerøe øtshø uzu.

⁸ Kashe Ndjaba ma koeyindøeshø noe ye ga ndøe azøe. A doe lima aayi kœmbøerøe ekperøe yé Kristu tshu mbøerøe azøe.

⁹ Yé ðata ngøngø asøe, ðata indji ye mbøerøe adoeke a wuta ndjii tœ ala Ndjaba, øe ma adja adoeke tshe she bala azøe lœ awa noe ye lœ ókøe noe Ndjaba.

¹⁰ Gbambance nene, a dœ lima utshunœ ayingba Ndjaba, kashe Ndjaba guma tshaguru tœ ye dœ azœ lœ awa nœ kuzu Gbolo nœ ye. Asœke ma adja adœke Ndjaba œ she bala azœ lœ awa soro nœ Gbolo nœ ye.

¹¹ Ga pa nœ ngongœ asœke, a sœ kœdu okoro azœ mbœrœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á lœ awa nœ ye dá Ndjaba guma tshagurutœ ye dœ azœ.

Adamo œdœ Yisu Kristu

¹² Ekperœ li lima ga pa tshapashœ mangba uzu bale, á tshe kœdœ Adamo. Yé ekperœnœ mbœrœ adœke azu tshu kuzu. Yé kuzu te ga pa azu kœ mbœrœ azu kœ mbœrœ ekperœ.

¹³ Ekperœ sœ lima pa tshapashœ zœ utshunœ adœke Ndjaba za awa akwa. Kashe Ndjaba gbegbe lima dœ ekperœ nene mbœrœ awa akwa gugu lima nene.

¹⁴ Andaa, kœto tœ Adamo œrr ga tœ Moyize, kuzu sœ lima tœ kœwo azu zœ. Yé azu á endje mbœmbœrœ lima ekperœ bata Adamo mbœrœ nene tshu ndje lima.

Adamo kœdœ lima ishiri uzu á sœ adœke tshe na manda nœ.

¹⁵ Kashe œtshœ lsu á Ndjaba za fœ azœ ropa ekperœ á Adamo mbœrœ ye. Ekperœ nœ uzu bale za kuzu ga pa azu para kœkœ. Kashe œtshœ lsu á Ndjaba to gbambance lœ awa nœ uzu bale, Yisu Kristu na ga pa azu para kœkœ.

¹⁶ œtshœ lsu nœ Ndjaba lili dœ ekperœ á uzu bale mbœrœ nene. Gbambance nene, mbœrœ ekperœ nœ uzu bale, Ndjaba wa œgbœ ngbanga ga pa azu para kœkœ. Kashe mbœrœ ekperœ ndjoro, œtshœ lsu á ndjaba to gbambance mbœrœ adœke azu para kœkœ wuta lœ ngbanga.

¹⁷ Gbambance nene, mbœrœ uzu bale, lœ awa ekperœ nœ ye bale á kuzu na ga pa azu para kœkœ; awa bale lœ awa nœ Yisu Kristu bale, azu á œtshœ lsu nœ Ndjaba œ tu ga pa endje œ sœ bala dœ soro yé endje œ wuta ndjii gbambance.

¹⁸ Bata ekperœ nœ Adamo bale gbota ngbanga ga pa azu para kœkœ, akwa nœ kœsœ ndjii nœ uzu bale mbœrœ adœke azu para kœkœ wuta ndjii tœ ala Ndjaba, yé œ sœ dœ soro.

¹⁹ Bata azu para kœkœ wuta aayi kœmbœrœ ekperœ lœ kumu uzu bale, awa bale ndje azu para kœkœ wuta ndjii mbœrœ uzu bale á tshe dji o'o ama Ndjaba.

²⁰ Awa akwa wuta lima yé ekperœ wuta lima ndjoro, kashe tœ osho á ekperœ wuta ndjoro, œtshœ lsu nœ Ndjaba kpa gerœ kœropa nœ.

²¹ Yé bata ekperœ sœ lima dœ gbœgbœ ndœ kœwo azu, awa bale œtshœ lsu nœ Ndjaba sœ dœ gbœgbœ tœ kœshe azu adœke œ to azœ

na tœnœ ndœ soro á ka nene lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

6

Kuzu too soro lœ Yisu Kristu

¹ Atamœ, a kpa pa koto o? A lœpe kolœ kœmbœrœ ekperœ yekane á Ndjaba kœma œtshœ lsu waa ga ndœ azœ a?

² Bale nene. Lœ kumu ekperœ, a sœ lima bata akuzu, yé kotoo yeka a kpa sœpe kœmbœrœ ekperœ a?

³ Yé a wusœ nœ adœke a gbœ batisimu kœma adœke a ngbœatœ azœ awa bale lœ kuzu nœ Yisu Kristu.

⁴ Batisimu nœ azœ má adœke, a tshu yé endje shi azœ awa bale dœ she, adœke bata gbœgbœ mokœ nœ Aba dá she Kristu lœ akuzu, azœ ndje a wuta dœ tafo soro.

⁵ Gbambance nene, bata á a ngbœatœ azœ bale, á kuzu nœ azœ li dœ œnœ ye, a ngbœa bala ndje tœ azœ dœ she dœ Kristu lœ kœshe lœ akuzu nœ ye.

⁶ A wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke, Ndjaba wo onghoro uzu nœ azœ awa bale dœ Kristu pa Kurushi adœke œkœ nœ ekperœ ndi yekane a kpa kœdœdœ akanga nœ ekperœ nene.

⁷ Gbambance nene, uzu kœtshu, tshe kpa dœdœdœ kanga nœ ekperœ nene.

⁸ Kashe œdœ a kœtshu awa bale dœ Kristu, a sœ dœ kœyindœrœ adœke a sœ ndje bala dœ soro awa bale dœ she.

⁹ Mbœrœ a wusœ nœ adœke Ndjaba she Kristu lœ akuzu, tshe kpa tshu bale nene yé kuzu kpa sœsœ dœ gbœgbœ pa ye nene.

¹⁰ Gbambance nene, tshe tshu lima awa bale ngbewo mbœrœ ekperœ œ ka, yé tshe kpa tshu nene. Ngongœ asœke, tshe sœ dœ soro mbœrœ Ndjaba.

¹¹ E'e ndje awa bale, 'e wutœ 'e adœke 'e tshu ndje tœ upu nœ ekperœ yé ngongœ asœke 'e sœ dœ soro mbœrœ Ndjaba lœ awa nœ Yisu Kristu.

¹² Kaka adœke ekperœ kpa sœsœ dœ gbœgbœ bale pa œkœ 'e á tshu nene. Adja 'e kpa mbœmbœrœ ogo kœza awa ekpe gbetshelœ nœ œkœ nene.

¹³ Adja 'e kpa koko œrœ kote 'e ga tœ akwa nœ ekperœ bata œrœ kœmbœrœ dœ ekperœ nene. Kashe 'e zatœ 'e fœ Ndjaba bata azu á endje to lœ kuzu á kwa ga lœ soro, 'e kotœ 'e djigi ga tœ akwa nœ ye bata œrœ mbœrœ akwa á sœ ndjii.

¹⁴ Gbambance nene, ekperœ kpa li tœ kœsœ tœ gbœzu pa 'e nene mbœrœ 'e kpa sœsœ tshakudu awa akwa nene, kashe 'e sœ tshakudu œtshœ lsu nœ Ndjaba.

A mbœrœ œrœ á sœ ndjii

¹⁵ Ataa, a kpa pa koto o? A mbœrœ ekperœ mbœrœ a sœsœ tshakudu awa

akwa nene, kashe a sœ tshakudu ɔtshɔ lɔsu a? Bale nene.

¹⁶ 'E wusœ nœ dœ ɔtshɔnœ adœke œdœ 'e kœzate 'e tœ akanga nœ uzu bale ndœ kœdji she, 'e wuta akanga nœ uzunœ á 'e sœ kœdji she. (E dœ ekperœ, œ to uzu ga lœ kuzu; œdœ kœdji o'o, œ to uzu na tœnœ ga tœ awa nœ œrœ á sœ ndjii.

¹⁷ A gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ lima utshunœ, 'e kœdœ akanga nœ ekperœ, kashe ngɔngɔ asœke 'e dji kœyisœrœ á endje yisœ nœ fœ 'e yé 'e yindœ nœ dœ lɔsu 'e bale.

¹⁸ 'E kpa dœdœ akanga nœ ekperœ nene, kashe 'e wuta akanga nœ œrœ á sœ ndjii.

¹⁹ Mara kœpa o'o nœ mœ sœ mbœrœ kœza awa fœ 'e kœdji tshelœ kata o'o á mœ sœ kœpa tœnœ. Utshunœ lima, 'e zatœ 'e djigi ndœ kœmbœrœ œrœ tshula œdœ pe ekperœ á fa lima 'e tœ azu kœyangba Ndjaba. Awa bale œ li adœke 'e zatœ 'e ngɔngɔ asœke fata akanga nœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii á sœ kœmbœrœ adœke azu wuta yerœ.

²⁰ ɔlɔ á 'e dœ lima akanga nœ ekperœ, œrœ bale á tovworogbo 'e lima ndœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii gugu nene.

²¹ Leyɔ gadé dá 'e ko lima lœnœ a? Kpœsheke tshula tshangbanœ zaza 'e nene a? (E rœ tshangba nœ kœdœ kuzu.

²² Kashe ngɔngɔ asœke 'e kpa dœdœ akanga nœ ekperœ nene, 'e wuta akanga nœ Ndjaba. Atamœ 'e zu leyɔ á sœ kœmbœrœ adœke 'e wuta yerœ, gbambanœ nene, œrœ tshangba nœ kœdœ soro á ka nene.

²³ Gbambanœ nene, œrœ tshangba ekperœ kœdœ kuzu, kashe œrœ á Ndjaba œ to gbambanœ kœdœ soro á ka nene lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

7

Awa akwa kpa gugu dœ gbɔgbɔ pa azu nœ Kristu nene.

¹ Aaya, e'e á 'e wusœ awa akwa, 'e wusœ nœ adœke awa akwa sœ dœ gbɔgbɔ pa azœ dœ azu kolœ dœ ɔlɔ á a sœ dœ soro.

² Bata tœ awo uzu, awa akwa pa adœke œdœ yakoshe koetshutshu nene, yashenœ lili kœpara anga angbi yakoshe nene. (E kœsœ adœke yakoshe tshu yeka á yashe totœ œ wuta tshakudu awa akwa asœmœ.

³ (E kœsœ adœke yakoshe sœpe dœ soro á tshe katœ ye ti á kpa para anga angbi yakoshe, endje pa adœke tshe mbœrœ angba budu. Kashe akœnœ koetshu dá tshe wuta tshakudu awa akwanœ. Á tshe kœpara anga angbi yakoshe, endje pa adœke tshe mbœrœ angba dœ yakoshenœ asœmœ nene.

⁴ Aaya, œ sœ ndje awa bale mbœrœ 'e. Bata á Kristu tshu lima, 'e tshu awa bale dœ she yé awa akwa kpa sœsœ dœ gbɔgbɔ pa

'e nene. Ngɔngɔ asœke, 'e ngbɔbatœ 'e dœ Kristu á Ndjaba shé she lœ akuzu asœmœ. Atamœ œ li adœke a zu leyɔ fœ Ndjaba.

⁵ Mbœrœ lœkɔ á a sœpe lima lœ ɔkɔ, ekpe gbetshelœ lœ awa nœ awa akwa sœ lima kœmbœrœ akwa lœ undu azœ djigi adœke a zu leyɔ fœ kuzu.

⁶ Kashe ngɔngɔ asœke, a kpa dœdœ akanga nœ awa akwa nene, a wuta bata azu á endje tshu balima tœ upu nœ awa akwa. Ataa, a kpa mbœmbœrœ akwa fœ Ndjaba dœ kœro manda onghoro mbeti nene, kashe a mbœrœ akwa fœ Ndjaba dœ tafo awa kwa nœ Ishiri.

Akwa nœ awa akwa.

⁷ Atamœ a kpa pa koto o? Awa akwa kœdœ ekperœ a? (E sœ ataa bale nene. Kashe awa akwa dá yisœ ekperœ fœ mœ. Ataa, mœ wu má ndje lima œsœ egerœ lɔsu nene œdœ awa akwa kœpa fœ mœ nene adœke: «Sœsœ dœ egerœ lɔsu nene.»

⁸ Yé mbœrœ awa akwa, ekperœ za awa fœ mœ kœza lɔsu mœ ga tœ tshelœ aka egerœ lɔsu kɔ lœ awa nœ awa o'o. Gbambanœ nene, œdœ awa akwa kœgugu nene, ekperœ tshu ye.

⁹ Utshunœ lima adœke awa akwa wuta, mœ sœ lima dœ soro. Yé ɔlɔ á awa o'o na, ekperœ gbɔ soro,

¹⁰ yeka á e kuzu ga pa mœ. Ataa, awa akwa á li má lima adœke œ za soro fœ mœ, œ kpa e kuzu ga pa mœ.

¹¹ Gbambanœ nene, ekperœ gbɔ awa kœfara mœ lœ awa nœ awa o'o yé, lœ awa nœ ye, œ za kuzu ga pa mœ.

¹² Atamœ, awa akwa sœ yerœ yé awa o'o sœ yerœ, ndjii œdœ pe dœ ɔtshɔnœ.

¹³ Ataa ɔtshœrœ li kœwo uzu a? (E sœ ataa bale nene. Kashe ekperœ dá wo mœ, œtœnœ dá matœ ye ngbii. Tshe za œrœ á sœ dœ ɔtshɔnœ á fa tœ kuzu. (E yindœ kœpa adœke, ekperœ sœ kœmatœ ye tœ egerœnœ kœropanœ dœ tœ ye.

Uzu kœdœ kanga nœ ekperœ

¹⁴ A wusœ nœ adœke awa akwa kœdœ ishiri kashe œmœ kœdœ uzu nœ ɔkɔ, endje ka mœ fata kanga nœ ekperœ.

¹⁵ Mœ wuwusœ ádá œrœ á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ nene. (E rœ á mœ gbe kœmbœrœ tœnœ, mœ sœsœ kœmbœrœ œtœnœ nene yé œneke á mœ sœ kœyangba nœ, mœ sœ kœmbœrœ œtœnœ.

¹⁶ Andaa œdœ œneke á mœ yiyindœ nœ nene, mœ kœsœ kœmbœrœ œtœnœ, mœ sœ awa bale dœ awa akwa yé mœ yindœ nœ adœke awa akwa sœ dœ ɔtshɔnœ.

¹⁷ (E dœdœ mœ dá sœ kœmbœrœ ataa nene, kashe ekperœ á sœ lœ mœ.

¹⁸ Gbambanœ nene, mœ wusœ nœ adœke lœ mœ - mœ yindœ kœpa adœke lœ ɔkɔ mœ - ɔtshœrœ sœsœ lœ mœ nene: kœgbe

kœmbœrœ ɔtshœrœ sœ zœ kashe kœza ga tœ akwa gugu nene,

¹⁹ mbœrœ ɔtshœrœ á mœ gbe dœ tœnœ, mœ sœsœ kœmbœrœ tœnœ nene, yé ekperœ á mœ gbege dœ tœnœ nene, mœ sœ kœmbœrœ tœnœ.

²⁰ Andaa, œdœ mœ kœsœ kœmbœrœ œrœ á mœ gbege dœ tœnœ nene, œ dœdœ mœ dá sœ kœmbœrœ tœnœ nene, kashe ekperœ á sœ lœ mœ.

²¹ Mœ sœ kœgbo awa akwa asœke: œmœ á mœ sœ kœyindœ kœmbœrœ ɔtshœrœ, mœ sœ kolœ dœ gbœgbo ndœ kœmbœrœ ekperœ.

²² Gbambanœ nene, 6a tœ lœsu mœ, mœ sœ dœ yanga awa akwa nœ Ndjaba,

²³ kashe 6a lœ undu mœ, mœ sœ kœwu angbi awa akwa á sœ kœnga koshe dœ awa akwa neke á kœwusœrœ nœ mœ yindœ nœ yé œ i mœ 6ata kanga nœ ekperœ á sœ lœ mœ.

²⁴ Œmœ kœdœ adja ayi oyo! Œdœ dá wvara mœ lœ œkœ á sœ kœwvi mœ ga lœ kuzu asœke a?

²⁵ A gi mershe fœ Ndjaba lœ awa nœ Yisu Kristu, Gbozu nœ azœ!

Ataa, mœ sœ kanga nœ awa akwa nœ Ndjaba lœ awa kœwusœrœ nœ mœ, kashe 6ata uzu, mœ kœdœ kanga nœ awa akwa nœ ekperœ.

8

Soro á to 6a ndœ Ndjaba

¹ Ataa, ngœngœ asœke Ndjaba kpa wa œgbo ngbanga ga tœ azu á endje ngbœatœ endje dœ Yisu Kristu nene.

² Gbambanœ nene, awa akwa nœ Ishiri á za soro lœ Yisu Kristu, wvara 6œ lœ awa akwa nœ ekperœ œdœ pe œnœ kuzu.

³ Awa akwa lili kœwvara uzu lœ ekperœ nene, mbœrœ awa akwa nœ œkœ sœ kœmbœrœ adœke œ sœ dœ gbœgbo nene. Kashe Ndjaba dá mbœrœ œtœnœ. Ndjaba vva adja Gbolo nœ ye kœna ga pa œshœ 6ata azœ dœ azu kœmbœrœ ekperœ, yé tshe wo gbœgbo nœ ekperœ lœ œkœ.

⁴ Tshe mbœrœ adœke a wuta azu nœ kœmbœrœ œrœ á sœ ndjii 6ata œneke á awa akwa yindœ nœ. Gbambanœ nene, a kpa sœsœpe dœ ogo kœmbœrœ œrœ nœ œkœ nene kashe a za awa á ɔtshœ Ishiri yisœ nœ fœ azœ.

⁵ Gbambanœ nene, azu á œkœ kœdœ gbozu ga pa endje, endje sœ kœpara œrœ á œkœ endje sœ dœ ogonœ. Kashe endjeneke á Ishiri kœdœ Gbozu pa endje, endje para œrœ á Ishiri yindœ nœ.

⁶ Uzu á tshe sœ kœpara œrœ á œkœ ye sœ dœ ogonœ, sœ kœpara awa kuzu. Kashe tshe neke á tshe sœ kœpara œrœ á Ishiri

yindœ nœ, za awa soro œdœ pe awa kœsœ gee.

⁷ Gbambanœ nene, endjeneke á endje sœ kœpara awa œrœ á œkœ endje sœ dœ ogonœ, kœdœ ayingba Ndjaba. Endje sœsœ kœmbœrœtœ endje lindœ awa akwa nœ Ndjaba nene yé endje sœsœ ndje dœ gbœgbo kœro manda nœ nene.

⁸ Azu neke á endje para œrœ á œkœ endje sœ dœ ogonœ, endje ga tœ ala Ndjaba nene.

⁹ Kashe e'e, 'e kpa nana manda œrœ á œkœ sœ dœ ogonœ nene, kashe 'e para awa Ishiri nœ Ndjaba mbœrœ á tshe sœ lœ 'e. Uzu á Ishiri nœ Kristu sœsœ lœ ye nene, tshe dœdœ uzu nœ Kristu nene.

¹⁰ Œdœ Kristu kœsœ lœ 'e, œkœ 'e tshu tœ upu nœ ekperœ, kashe Ishiri kœdœ soro 'e adœke 'e wuta ndjii tœ ala Ndjaba.

¹¹ Yé œdœ Ishiri nœ tshe neke á tshe she Yisu lœ akuzu kœsœ lœ 'e, tshe neke á tshe she Yisu lœ akuzu œ za bala ndje soro fœ œkœ 'e á tshu lœ awa nœ Ishiri á tshe sœ lœ 'e.

¹² Atamœ aaya, a sœ dœ kuda pa azœ. Kashe œ dœdœ kufa nœ kœpara awa ndœ kœna manda ogo nœ œkœ azœ nene.

¹³ Gbambanœ nene, œ kœsœ adœke 'e na manda ogo nœ œkœ 'e, 'e tshu. Kashe œ kœsœ adœke 'e wo ogo nœ œkœ 'e dœ gbœgbo nœ Ishiri, 'e she.

¹⁴ Mbœrœ awa neke á Ishiri nœ Ndjaba sœ kœyisœ azu fœ endje, kœdœ agbolo nœ Ndjaba.

¹⁵ Yé Ishirinœ á Ndjaba za she fœ 'e asœmœ, mbœmbœrœ adœke 'e dœ akanga yé 'e sœ dœ awa nene; kashe tshe mbœrœ adœke 'e te agbolo nœ Ndjaba yé tshe za awa fœ azœ ndœ kœ'e Ndjaba adœke: «Aba!»

¹⁶ Ishiri nœ Ndjaba sœ kœpa dœ tœ ye lœ gbœtshelœ nœ azœ adœke azœ kœdœ agbolo nœ Ndjaba.

¹⁷ Yé 6ata agbolo nœ Ndjaba, a gbœ ndje œrœ manda Ndjaba. A gbœ awa bale dœ Kristu; gbambanœ nene, œ kœsœ adœke a wu oyo awa bale dœ Kristu, a sœ ndje bala dœ she awa bale lœ mokœ nœ ye.

Mokœ á agbolo nœ Ndjaba œ wu

¹⁸ Mœ wusœ nœ adœke mokœ nœ Ndjaba á agbolo nœ ye œ wu bala ropa oyonœ á a sœ kœwu tœnœ ngœngœ asœke ye.

¹⁹ Œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ sœ kœkate dœ lœsu ga lafo adœke œne wu œnœ á tshe ma mokœ nœ agbolo nœ ye.

²⁰ Gbambanœ nene, œrœnœ kœ œ yo ga tshakudu tshagbozu nœ gbœgbo á ádánœ gugu nene, œ sœsœ mbœrœ á œrœnœ yindœ nœ nene kashe mbœrœ á Ndjaba yindœ nœ ataa. Kashe œrœnœ kœ lœsu endje ga tœ Ndjaba.

²¹ Œ yindœ kœpa adœke œrœ á ndjaba mbœrœ sœ kœkate kœwuta œlœ bale tshakudu gbœgbo kœndirœ á sœ kœetepa

œerœnce tœ akanga, yé œ gbo kœvvara osho œdœe moko nœ agbolo nœ ye.

²² A wusœ nœ adœke œerœ kœ á Ndjaba mbœerœ sœ ngœngœ asœke kœwu oyo mara á yashe œ wu dœ lœkœ kœzu gbolo.

²³ Œ dœdœe kolœ œerœ á Ndjaba mbœerœ nene. Œ dœ ndje azœ á a gbo Ishiri áata ali tshakala kœtorœ nœ Ndjaba, a sœ ndje kœwu oyo tœ lœsu azœ kœkate adœke Ndjaba fa azœ tœ agbolo nœ ye yé œ vvara azœ djigi.

²⁴ Gbambanœ nene, a she lima kolœ lœ awa nœ kœza lœsu azœ ga ndœ Ndjaba, Kashe a kœsœ kœwu œerœ á a lœsu azœ ga pa nœ, œ kpa dœdœe kœza lœsu ga pa œerœ nene. Uzu dœ dá za lœsu ye ga tœ œerœ á tshe wu a?

²⁵ Kashe œ kœsœ adœke a za lœsu azœ ga tœ œerœ á a wuwu damba nene, œ li adœke a kate dœ kœru lœsu.

²⁶ Ga pa nœ dœmœ, Ishiri œ ti kane azœ lœ kœmœ nœ azœ mbœerœ a wuwusœtœtœ azœ tœ kœza avwala fœ Ndjaba áata á li nene. Kashe Ishiri dœ tœ ye œ za avwala mbœerœ azœ fœ Ndjaba dœ mara á uzu œ li kœza œtœncœ nene.

²⁷ Yé Ndjaba á tshe wusœ lœsu azœ dœ azu kœ, tshe wusœ œeneke á Ishiri yindœ kœyu she tœncœ ye. Gbambanœ nene, Ishiri sœ kœza avwala nœ ye mbœerœ ayerœ azu liaka gbetshelœ nœ Ndjaba.

²⁸ A wusœ nœ adœke Ndjaba mbœerœ adœke œerœ kœ sœ dœ œtshœncœ mbœerœ azu á endje yindœ ye, á tshe e endje liaka œeneke á tshe guma lima utshunœ.

²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba ke endje utshunœ, á wa adœke endje li dœ ishiri Gbolo nœ ye á tshe kœdœe eya nœ aaya ndjoro.

³⁰ Azunœ á Ndjaba wa o'o mbœerœ endje utshunœ asœmœ, tshe e ndje endje; endjeneke á tshe e endje, tshe mbœerœ adœke endje wuta ndjii yé endjeneke á tshe mbœerœ adœke endje wuta ndjii, tshe mbœerœ adœke endje sœ lœ moko nœ ye.

Kœyindœsho nœ Ndjaba

³¹ Ataa, a kpa pa koto o? (œdœ Ndjaba kœsœ mbœerœ azœ, œedé dá yangba azœ a?)

³² Ndjaba vwawwara lima tœ ye tœ kœza Gbolo nœ ye tshebale fœ azœ nene, kashe tshe za lima she mbœerœ azœ para kœkœ. Áata á tshe za Gbolo nœ ye tshebale fœ azœ, œerœ gadé dá tshe kpa duru azœ tœncœ a?

³³ Œdœ dá tœ meza pa azu á Ndjaba ke endje a? Uzu bale nene. Gbambanœ nene, Ndjaba mbœerœ adœke endje wuta ndjii.

³⁴ Œdœ dá wa agbœ ngbanga pa endje a? Uzu bale nene! Gbambanœ nene, Yisu Kristu tshu œ she lœ kuzu yé œ sœ ga tœ kuni Ndjaba; á sœ kœza avwala tœ upu nœ azœ.

³⁵ Œdœ dá li kœkurutshelœ azœ dœ kœyindœsho nœ Kristu a? (œdœ œerœ kanga, œdœ awa, œdœ kœwu œerœ kanga, œdœ ogo, œdœ oyo œerœ tshapashœ, œdœ œerœ á yindœ kœndi soro œdœe pe ugu kamba a? (œerœ bale nene!

³⁶ Gbambanœ nene, endje sũ adœke: «Œlœ dœ œlœ endje para awa nœ kœwœ 'a lœ kumu zœ;

endje wu 'a áata apata á endje na kœwœ endje.»

³⁷ Kashe lœ œerœncœ kœ asœke, a wuta kœropa nœ kolœ dœ gbœgbœ nœ Ndjaba á tshe yi ndœ azœ.

³⁸ Gbambanœ nene, mœ wu adja sœ nœ adœke: œdœ kuzu œdœ ndje soro, œdœ aandjelu œdœ ndje ekpe ishiri, œdœ kpesheke œdœ á mbatsha, œdœ gbœgbœ, ³⁹ œdœ gbœgbœ á lafo, œdœ ndje á budu osho, œdœ anga œerœ á Ndjaba mbœerœ, œerœ bale nene œ li kœkurutshelœ azœ dœ kœyindœsho nœ Ndjaba, á matœ ye lœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu gugu nene.

9

Ndjaba ke azu Israyele

¹ Œeneke á mœ sœ kœpa fœ 'e kœdœe adja o'o. Gbambanœ nene, mœ kœdœe uzu nœ Kristu; mœ sœsœ kœpa wala nene, gbetshelœ nœ mœ sœ kœpa tœ upu nœ mœ lœ awa nœ Itsho Ishiri.

² Lœsu mœ su dœ egerœ oyo yé œ sœ kœka mœ œlœ dœ œlœ.

³ Mœ sœ má kœyindœ nœ adœke Ndjaba darandœ mœ yé œ kurutshelœ mœ dœ Kristu lœ kumu aaya mœ dœ Ayuda á endje zu mœ dœ endje lœ mara bale.

⁴ Endje kœdœe azu Israyele, á Ndjaba ke lima endje adœke endje dœ agbolo nœ œne á yi lima sœ moko nœ ye fœ endje. Tshe guma lima ayo dœ endje, œ za lima awa akwa nœ ye fœ endje yé œ yi lima sœ mara á endje li kœdonga dœ she fœ endje. Tshe pa lima tœ œerœ fœ endje.

⁵ Endje kœdœe aata azœ. Kristu wuta uzu yé endje zu she lœ mara nœ endje. Tshe ropa œerœ kœ. Œshe kœdœe Ndjaba á endje donga she waa dœ waa. Ame!

⁶ Andaa, o'o á Ndjaba katœ nœ lima fœ endje sœsœ gbambanœ nene. Kashe œ dœdœe azu Israyele para kœkœ dá dœ azu Israyele nene.

⁷ Ugurutœ aata Abrayamo kœ, anga endje dœdœe agbolo nœ ye nene. Mbœerœ tœncœ dá Ndjaba pa liya adœke: «Agbolo á mœ pa tœ endje fœ fœ, endje to lœ Izaka.»

⁸ Œ má adœke: œ dœdœe agbolo nœ œkœ dá dœ agbolo nœ Ndjaba nene. Kashe kotœ agbolo á Abrayamo zu lima endje liaka o'o á Ndjaba pa tœncœ dá dœ adja agbolo nœ ye.

⁹ Ndjaba ka lima tœ o'o fœ Abrayamo adœke: «Ngbuğu manda nœ, mœ kwa bala tœ mœ ga ndœ zœ kolœ dœ olonœ asœke, yé awo zœ dœ Sara œ zu gbolo yakoshe.»

¹⁰ Ɖ dœdœ kolœ asœmœ nene, kashe Rebeka gbœ ndje lima nguzu ameya á aba endje bale kœdœ ata azœ dœ Izaka.

¹¹⁻¹² Andaa, utshu kœzu endje, damba endje wuwu lima sœ tshelœ kata ekperœ dœ ɔshœrœ nene, Ndjaba pa lima fœ Rebeka adœke: «Ɖgbœ gbolonœ œ dœ kanga nœ inginœ.» Tshe pa lima atamœ mbœrœ kœma adœke œne ke liaka gbetshelœ nœ œne. Tshe para kolœ endjeneke á tshe e endje, tshe wuwu akwa nœ endje nene.

¹³ Endje su ɓala Buku nœ Ndjaba adœke: «Mœ yindœ Yakobo yé mœ yangba Esawu.»

¹⁴ Ataa a kpa pa koto o? Ndjaba sœsœ ndjii nene a? Bale nene!

¹⁵ Ndjaba pa lima fœ Moyize adœke: «Mœ wu oyo uzu á mœ yindœ kœwu oyo ye, yé mœ má ɔshœ losu ga tœ uzu á mœ yindœ kœma ɔshœ losu ga tœ ye.»

¹⁶ Ɖ yindœ kœpa adœke ɔshœ losu nœ Ndjaba sœsœ mbœrœ œneke á azu yindœ nœ too ndje mbœrœ gbœgbœ nœ azu nene, kashe œ sœ kolœ mbœrœ á tshe wu oyo uzu dœ tœ ye.

¹⁷ Endje su lima adœke Ndjaba pa fœ gbözugo Ezipito adœke: «Mœ za ɓœ tœ ɓata gbozu mbœrœ kœma gbœgbœ nœ mœ á azu tshapashœ djigi kœwu mokœ nœ mœ.»

¹⁸ Ɖtœnœ ataa dá Ndjaba kœyindœ nœ yekane á tshe wu oyo uzu; yé tshe kœyi ndje ndœ nœ, tshe mbœrœ adœke uzu sœ dœ gbökumu.

Ókó œdœ losu kœwu oyo nœ Ndjaba

¹⁹ Anganœ uzu œ yu mœ adœke: «Ɖ kœsœ ataa, œ mbœrœ kotoo á Ndjaba œ gbagbara azœ dœ azu a? Ka œde dá li kœwratœ ye tœ œœ á tshe yindœ kœmbœrœ tœnœ a?»

²⁰ Kashe ɓœ kœdœ œde yekane á vwaratœ zœ tœ upu nœ Ndjaba a? Ɖœde dá wu ɓalima losú kœyu uzu á tshe mbœrœ she adœke: «Mbœrœ gade á ɓœ mbœrœ mœ atake a?»

²¹ Ayi kœmbœrœ losú lili kœmbœrœ œneke á tshe yindœ nœ dœ óto nœ ye nene a? Tshe li kœœa óto: œ mbœrœ anganœ dœ ɔgbœ losú yé œ mbœrœ ndje anganœ dœ amba losú. Ɖ sœsœ ataa nene a?

²² A wusœ nœ adœke Ndjaba yi lima ndœ kœma ókó nœ ye œdœ pe gbœgbœ nœ ye. Kashe tshe sœ lima dœ ugu losu mbœrœ azu á li lima adœke endje gbœ djofele, á endje li lima dœ kuzu.

²³ Tshe mbœrœ ataa, mbœrœ kœyisœ egerœ mokœ nœ ye ga ndœ azu á tshe wu oyo endje yé á ke endje lima utshunœ á guma endje kœli ga læ mokœ nœ ye.

²⁴ Azœ kœdœ azunœ á tshe e endje asœmœ, azœ á tshe e azœ ko ugurutœ Ayuda nene kashe ugurutœ angbi azu ndje.

²⁵ Tœnœ kœdœ o'o ama Ndjaba á Oze su lima adœke:

«Azu ogo á endje dœdœ azu nœ mœ nene, mœ e endje bala azu nœ mœ; yé angbi azu á mœ yiya lima ndœ endje nene,

mœ yindœ endje waa.

²⁶ Ɖa tœ osho á endje pa lima fœ endje adœke:

“E dœdœ azu nœ mœ nene”,
ɓa zœ asœmœ, endje e endje agbolo nœ Ndjaba nœ soro.»

²⁷ Isaya gbara ndje lima atake tœ upu nœ azu Israyele:

«Ɖœ azu Israyele kœngba ndje ɓata mindu tshatœ ama kota gbaa,
kolœ udu endje teasho dá she.

²⁸ Gbambanœ nene, œneke á Ndjaba pa tœnœ,

tshe mbœrœ adœke œ mbœrœtœ endje djigi œdœ gbara pa oshœ.»

²⁹ Kolœ Isaya kpa pa ndje lima utshunœ adœke:

«Ɖœ Gbozu nœ gbœgbœ kœ kœkaka lima tœ anga aata azœ ti fœ azœ nene,
dá a wuta má ndje ɓata azu ongbo Sodomo,
a lili má ɓata azu ongbo Gomora.»

Azu Israyele œdœ kœshe læ awa nœ kœyindœrœ

³⁰ Atamœ a kpa pa kotoo? A pa adœke: azu neke á endje dœdœ Ayuda nene yé á papara awa adœke œne wuta ndjii tœ ala Ndjaba nene, Ndjaba mbœrœ adœke endje wuta ndjii tœ ala œne mbœrœ kœyindœrœ.

³¹ Andaa, azu Israyele para lima awa adœke œne wuta ndjii tœ ala Ndjaba læ awa nœ kœmbœrœtœ endje liaka awa akwa kashe endje wuwuta lima ndjii nene.

³² Mbœrœ gade e? Ádánœ kœdœ adœke endje gbege lima kœsœ dœ kœyindœrœ nene kashe endje za lima losu endje ga pa akwa nœ endje. Endje za ada endje tœ badja á sœ kœko endje vesho.

³³ Endje su ala Buku nœ Ndjaba adœke: «'E dji, mœ za badja tœ ɓa lakpi Siyona, œtœnœ kœdœ badja á azu œ ko ada endje tœ tœnœ á ko endje vesho.

Kashe uzu á tshe kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye,
tshe gbœ tshula nene.»

10

Ayuda dœ angbi azu sœ dœ Gbozu bale

¹ Aaya, œrœ á mœ yindœ nœ dœ losu mœ bale, yé á sœ kœza avwala nœ mœ fœ Ndjaba tœnœ kœdœ adœke tshe she Ayuda.

² Gbambanœ nene, mœ wusœ nœ adœke endje sœ dœ egerœ ogo kœmbœrœ akwa

nœ Ndjaba kashe endje wuwusœ awa kæmbœrœ tœnœ dœ ɔtshœnœ nene.

³ Endje wuwusœ mara á Ndjaba mbœrœ adœke uzu wuta ndjii tœ ala ye nene. Endje para kæwuta ndjii dœ awa nœ endje dœ tœ endje. Mbœrœ tœnœ atamœ, endje zazatœ endje fœ Ndjaba yeka á tshe kæmbœrœ adœke endje wuta ndjii nene.

⁴ Gbambancœ nene, Kristu mbœrœ œneke kœ á li má adœke awa akwa mbœrœ yekane á endjeneke kœ á endje sœ dœ kæyindœrœ ga ndœ ye kæwuta ndjii tœ ala Ndjaba.

Uzu kœ á tshe sœ dœ kæyindœrœ ga ndœ Yisu, tshe she

⁵ 'E dji o'o á Moyize sú tœ upu nœ kæscœ ndjii á to læ awa akwa: uzu kœro manda awa akwa, œ sœ dœ soro læ awa nœ awa akwa.

⁶ Kashe tœ kæwuta ndjii dœ awa nœ kæyindœrœ, tshe pa lima adœke: «Yuyutœ zœ nene adœke: œde dá ɔ ga lafo a?» (E sœ bœta kœza Yisu jœrœ tœnœ ga ati.

⁷ 'E yuyu ndje tœ 'e nene adœke: «œde dá jœrœ ga læ ogo nœ akuzu a?» (E sœ bœta 'e kpa yindœ kæmbœrœ adœke Yisu kpa she læ akuzu.

⁸ Kashe Moyize pa lima kotoo? Tshe pa lima atake: «O'o ama Ndjaba sœ ndoo dœ bœ, œ sœ læ ama zœ; œ sœ ndje tœ lœsu zœ.» O'onœ ascœmœ kœdœ o'o nœ kæyindœrœ á a sœ kæmindœ nœ.

⁹ œdœ bœ kæpa dœ ama zœ adœke Yisu kœdœ Gbozu, á yindœ nœ dœ lœsu zœ adœke Ndjaba she she læ akuzu ye, bœ she bala ye.

¹⁰ Mbœrœ kæyindœ nœ dœ lœsu zœ dá Ndjaba œ mbœrœ adœke bœ sœ ndjii, yé bœ kæpandœ nœ dœ ama zœ dá Ndjaba œ she bœ.

¹¹ Gbambancœ nene, endje sú bala Bukunœ adœke:

«Uzu kœ á tshe sœ dœ kæyindœrœ ga ndœ Yisu,

tshe gbœ tshula nene.»

¹² Ádánœ á Ayuda dœ angbi azu scœscœ kpi nene. Gbozu nœ endje kœdœ Yisu Kristu á tshe to ɔtshœrœ nœ ye fœ azu para kœkœ á endje e i'iri ye.

¹³ Mbœrœ á endje sú bala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu kœ á tshe e i'iri Gbozu, tshe she.»

¹⁴ Kashe endje e i'iri ye kotoo œdœ endje kæscœ dœ kæyindœrœ ga ndœ ye nene a? Yé endje sœ dœ kæyindœrœ ga ndœ ye kotoo œdœ endje kædjidji damba o'o nœ ye nene a? Endje dji o'o nœ ye kotoo œdœ a kæmimindœ nœ nene a?

¹⁵ Endje mindœ o'onœ kotoo œdœ endje kævwawwa azu nene a? Endje su bala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Yanga waa kæewu azu á endje na dœ ɔtshœ O'o fœ azu.»

¹⁶ Kashe azu para kœkœ dá yindœ ɔtshœ O'onœ nene. Isaya pa lima tœ upunœ adœke:

«Gbozu, œde dá yindœ o'onœ á 'a sœ kæmindœ nœ a?»

¹⁷ Ataa, kæyindœrœ to læ kæmindœ o'o ama Ndjaba yé kæmindœ o'o ama Ndjaba kœdœ kæmindœ ɔtshœ O'o nœ Kristu.

¹⁸ Mœ sœ kæeyu adœke: ataa azu Israyele djidji lima o'onœ ascœke nene a? Adjapu, endje dji lima kœ. Mbœrœ Buku nœ Ndjaba pa adœke:

«Endje dji tshama endje na tœnœ pa ɔshœ djigi,

yé o'o ama endje œ na rotœnœ tœ osho kœ pa ɔshœnœ ascœke.»

¹⁹ Mœ sœ kpa kæeyu adœke: Ataa azu Israyele djidji lima dœ ɔtshœnœ nene a? Ndjaba pa lima ndœ nœ læ ama Moyize adœke: «Mœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ úkú ga tœ azu á endje dœdœ azu nœ mœ nene.

Mœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ ókú ga tœ angbi azu á endje gugu dœ kæwuscœrœ nene.»

²⁰ Isaya kpa na œrrr kæpa adœke:

«Azu á endje scœscœ lima kæpara mœ nene, gbœ mœ,

mœ matœ mœ fœ azu neke á endje scœscœ lima kæyu mœ tœ œrœ nene.»

²¹ Yé mbœrœ azu Israyele, tshe pa lima adœke:

«ɔlœ kœ, mœ yi lima kane mœ mbœrœ kœ'e endje

kashe endje djidji lima o'o ama mœ nene.

Endje kœdœ aayi gbœkumu œdœ adjipudji.»

11

Ndjaba vwawwara lima tœ ye tœ azu Israyele nene.

¹ Mœ sœ kæeyutœ mœ adœke: Adja Ndjaba vwaratœ ye tœ azu nœ ye ye a? Bale nene! Gbambancœ nene, œmœ ndje kœdœ uzu Israyele, ata Abrayamo læ mara nœ Abendjame.

² Ndjaba vwawwaratœ ye tœ azu nœ ye á tshe ke lima endje katshatsha nene. 'E wuwusœ o'o á Eliya pa lima ala Buku nœ Ndjaba ɔlœ á tshe sœ kœki oyo tœ upu nœ azu Israyele fœ Ndjaba nene a?

³ Tshe ki lima adœke: «Gbozu, endje wo aayi kœgbara o'o nœ zœ, œ kavwa wopa nœ zœ. Mœ scœpe dœ kuti mœ tshebale yé endje kpa sœ kæpara awa ndœ kæwo mœ.»

⁴ Kashe Ndjaba gi lima o'o gadœ fœ she a? Tshe gi lima fœ she adœke: «Mœ gumascœ azu kutu mindu dœ bisha á endje kukuku ga utshu ndjaba Bala nene.»

⁵ Awa bale ndje ngœngœ ascœke, anga udu azu á Ndjaba ke endje liaka ɔtshœ lœsu nœ ye scœpe zœ.

⁶ Tshe keke lima endje mbœrœ akwa noe endje nene, kashe kolœ mbœrœ otsho losu noe ye. Ete nene, otsho losu noe Ndjaba kpa dœ otsho losu nene.

⁷ Atamœ a kpa pa kotoo? Azu Israyele gbogbo œrœ á endje sœ lima kœpara toœnœ nene, kolœ endjeneke á Ndjaba ke endje dá gbœ. Anga endje wuta lima dœ gbakumu,

⁸ Bata á endje sú ala Bukunœ adœke: «Ndjaba mbœrœ adœke kœwuscœrœ noe endje papara awa kœwuscœ ádá o'o nene. Tshe pakata ala endje kœwu œrœ œdœ utu endje kœdji o'o œerrr ngœngœ asœke.»

⁹ Davidi pa ndje adœke: «Kaka kœzirœ noe endje fa úkú œdœ gbanda, œ kœrœ awa kœyo endje dœ endje gbœ œeneke á li dœ endje,

¹⁰ Kaka adœke endje kpa wuwu œrœ nene œerrr ala endje bu, mbœrœ adja adœke ovoro endje lu ga toœnœ.»

¹¹ Mœ kpa sœ kœyutœ mœ adœke: «Lœkœ á Ayuda ko lima ada endje tosho, endje yo lima waa ye a?» Bale nene. Kashe ekperœ noe endje kœrœ awa fœ angbi azu adœke endje gbœ kœshe, á kœvwa Ayuda kœmbœrœ úkú.

¹² Andaa, œdœ ekperœ noe Ayuda kœza kœgbœrœ fœ tshapashœ, á kœyo endje kœza kœgbœrœ fœ angbi azu, ataa otshœrœ kpa ropa noe œlœ á endje kpa kwatœ endje kœ ga pa awa kœshe.

Angbi azu œ she

¹³ Mœ sœ kœpa fœ e'e dœ azu á 'e dœdœ Ayuda nene: œmœ kœdœ ayi avwa á Ndjaba ke mœ mbœrœ angbi azu yé mbœrœ toœnœ ataa, mœ sœ dœ yanga mbœrœ akwa á mœ mbœrœ asœke waa.

¹⁴ Mœ gbe kœmbœrœ ataa adœke aaya mœ wuta dœ úkú yeka anga endje kœshe.

¹⁵ Gbambanœ nene, œlœ á Ndjaba vvara lima toœ ye toœ Ayuda, tshe guma lima tshaguru toœ ye dœ tshapashœ. Atamœ œlœ á tshe kpa kœguma tshagurutœ ye dœ endje, œ sœ bata uzu to lœ kuzu á kwa ga lœ soro nene a?

¹⁶ E dœ uzu kœza ali kumu œrœ kindi noe ye fœ Ndjaba, udu œœnœ kœ kœdœ œnœ Ndjaba. E dœ uzu kœza ndje eshe œyo fœ Ndjaba, ganeanœ ndje kœdœ œnœ ye.

¹⁷ Azu Israyele sœ bata œyo olive á Ndjaba de anga ganeanœ toœnœ yé toœ œsœ ganeanœ asœmœ, tshe za bœ tœrœ ga zœ œœbœ dœ angbi uzu bata ganea olive tshelœ gusu. Bœ sœ ndje kœgbœ kœzirœ á sœ kœto lœ eshe œyo olive á sœ kœœ toœnœ.

¹⁸ Ádánœ á lili adœke bœ sœ dœ egerœ kumu nene utshu ganea á endje de. Kotoo á bœ ti kanga zœ a? E dœdœ bœ dá sœ kœza eshe œyo nene kashe eshe œyo dá sœ kœza bœ.

¹⁹ Anganœ bœ sœ kœpa ndje adœke: «Endje de lima ganea œyo asœke yeka á mœ kœgbœ osho kœsœ toœnœ.»

²⁰ Adjapu. Endje de ganeanœ asœmœ mbœrœ á endje gugu lima dœ kœyindœrœ nene yeka á bœ gbœ osho tshangbanœ mbœrœ kœyindœrœ. Kashe dudu okoro zœ nene, yé ala zœ gbœ kane.

²¹ Gbambanœ nene, œdœ Ndjaba kœde Ayuda á endje kœdœ adja ganea œyo, ala zœ gbœ anganœ tshe de ndje bœ awa bale.

²² 'E wu mara á Ndjaba sœ kœma otsho losu noe ye œdœ kœza djofele noe ye kane: tshe za djofele fœ azu á endje yo yé œ má otsho losu ga ndœ zœ. Mbœrœ adœke œndœ zœ di lœ otsho lasunœ asœmœ ete nene, endje de ndje bœ ye.

²³ Kashe lœkœ á Ayuda kpa kœfatshalsu endje, endje kwa ga toœ osho á endje sœ lima toœnœ utshunœ. Gbambanœ nene, Ndjaba sœ dœ gbogbo kœgi endje ga toœ œyo ga manda œsœ endje.

²⁴ E bœ dœ angbi uzu, bœ kœdœ ganea tshelœ gusu á ndjaba de bœ á za bœ tœrœ ga toœ œyo á bœ sœsœ lima toœnœ nene. Kashe Ayuda, endje kœdœ adja ganea œyo olivœnœ, Ndjaba li kpa kœgi endje ga manda endje tœrœ ga toœ œyo á endje sœ lima toœnœ.

Ndjaba œ she Ayuda

²⁵ Aaya, mœ yindœ noe adœke, 'e wuscœ o'o noe Ndjaba á zatœ ye yiwa toœnœ asœke, á 'e kœzazatœ 'e nene adœke 'e kœdœ ayi kœwuscœtœ. O'onœ asœke dœke: anga tshakala azu Israyele œ wuta kœdji tshelœ kata o'o asœ nene œerrr adœke angbi azu djigi wuta ga toœ kœshe.

²⁶ Yé manda nœ dá Azu Israyele kœ œ she bata á endje sú ala Buku noe Ndjaba adœke: «Ayi kœvvara azu œ to bœ lakpi Siyona, tshe gi ekperœ toœ aata Yakobo.

²⁷ 'E wu ayo á mœ mbœrœ bala dœ endje, lœkœ á mœ i ekperœ noe endje.»

²⁸ Ayuda vvara lima toœ endje toœ Otsho O'o yé œ wuta lima ayingba Ndjaba yekane á kœrœ awa fœ 'e. Kashe Ndjaba sœ kœyindœ endje waa dœ waa mbœrœ á tshe ke lima aata endje.

²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba kœza œrœ fœ uzu tshe kpa za tshakane ye nene. Tshe kœ'e uzu, tshe kpa fatshelœ ama ye nene.

³⁰ Utshunœ lima 'e sœsœ kœdji Ndjaba nene yé ngœngœ asœke Ndjaba wu oyo 'e mbœrœ Ayuda vvaratœ endje toœ kœdji she.

³¹ Awa bale ngœngœ asœke endje vvaratœ endje toœ kœdji o'o adœke Ndjaba kœwu oyo 'e, á manda nœ yekane á tshe kœwu ndje oyo endje.

³² Gbambanœ nene Ndjaba mbœrœ lima adœke azu para kœkœ vvara lima toœ endje toœ kœdji o'o ama œne. Tshe mbœrœ lima

atamœ adœke œene ma lœsu kœwu oyo endje para kœko.

³³ Adja Ndjaba gerœ waa. Œsœ kœwusœtœ nœ ye dœ pe kœwusœrœ nœ ye gerœ ndje waa. Uzu bale á tshe wusœ ada kœwa o'o nœ ye gugu, uzu bale á tshe wu ndje sœ œerœ á tshe yindœ kœmbœrœ tœncœ gugu nene.

³⁴ Buku nœ Ndjaba pa adœke: «Œœ dá wusœ gbetshelœ nœ Ndjaba? Œœ dá li tœ kœmi upu fœ she a?

³⁵ Œœ dá to œerœ tœ alinœ fœ she, yekane á tshe kœgi tshangbanœ fœ she a?»

³⁶ Gbambanœ nene, œerœ ko to 6a ndœ ye, œerœ kœ sœ dœ soro lœ awa nœ ye yé œerœ kœ sœ mbœrœ she. Kaka mokœ nœ Ndjaba sœ waa dœ waa. Ame!

12

Tafo soro lœ Yisu Kristu

¹ Aaya, 6ata á Ndjaba má œtshœ lœsu nœ ye fœ azœ, mœ yindœ nœ adœke 'e zatœ 'e fœ she 6ata tokœró nœ soro, á endje gi ga indirinœ yé á sœ kœza yanga fœ she. Asœke kœdœ adja mara kœdonga Ndjaba á li dœ 'e kœdonga dœ she.

² 'E mbœmbœrœtœ 'e 6ata azu tshapashœnœ asœke nene kashe 'e za awa fœ Ndjaba kœto tafo kœwusœrœ fœ 'e yeka á 'e kœwusœ œeneke á Ndjaba yindœ nœ, œeneke á sœ dœ œtshœnœ, œeneke á za yanga fœ she, œeneke á li.

³ Yé mbœrœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba ga ndœ mœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke 'e zazatœ 'e ga lafo kœro mara á 'e sœ dœ tœncœ nene. Kashe 'e sœ dœ gbetshelœ neke á li, adœke uzu dœ uzu wutœ ye liaka kœyindœrœ á Ndjaba to fœ she.

⁴ Gbambanœ nene, undu azœ sœ bale kashe œerœ kotenœ ngba waa. Akwa á œerœ kote undu azœ bale dœ bale œ mbœrœ sœsœ awa bale nene.

⁵ Awa bale a ngba waa, kashe a wuta undu uzu bale lœ kœngbœtœ azœ bale dœ Kristu yé uzu dœ uzu kœdœ œerœ kote undunœ.

⁶ Uzu dœ uzu sœ dœ gbœgbœ kœmbœrœ dœ akwa kpikpi dœ mara á Ndjaba to fœ she lœ œtshœ lœsu nœ ye. Œ kœsœ adœke Ndjaba to gbœgbœ nœ kœgbara dœ o'o fœ uzu, œ li adœke tshe gbara lindœ kœyindœrœ.

⁷ Uzu á tshe kœsœ dœ gbœgbœ nœ kœti kane anganœ, kaka adœke tshe ti kane anganœ. Yé uzu á tshe kœsœ dœ gbœgbœ nœ kœyisœ œerœ, kaka tshe yisœ œerœ.

⁸ Uzu á tshe kœsœ dœ gbœgbœ nœ kœto gbœgbœ fœ anganœ, kaka tshe to gbœgbœ fœ anganœ. Uzu á tshe kœsœ dœ gbœgbœ nœ kœto œerœ, kaka tshe to dœ lœsu ye bale. Uzu á tshe kœsœ tœ gbozu tshapa anganœ, kaka tshe zatœ ye djigi ndœ nœ. Uzu á tshe kœsœ dœ gbœgbœ ndœ kœwu oyo azu, kaka tshe mbœrœ dœ yanga.

⁹ Œ li adœke 'e yindœ anga 'e dœ adja kœyindœsho. 'E kpa awa ekperœ yé œ zatœ 'e djigi ndœ kœmbœrœ œtshœrœ.

¹⁰ 'E yindœtœ 'e ugurutœ 'e 6ata aaya azu: 'e lisœtœ 'e ugurutœ 'e.

¹¹ 'E mbœrœ akwa dœ gbœgbœ yé 'e mbœmbœrœ œdœ nene. 'E mbœrœ akwa fœ Gbozu dœ lœsu 'e bale.

¹² 'E sœ dœ yanga lœ kœko lœsu nœ 'e ga tœ Ndjaba. 'E sœ dœ ugu lœsu lœ oyo yé œ sœ dœ kœru lœsu lœ avwala.

¹³ 'E ti kane ayerœ azu nœ Ndjaba á endje sœ lœ oyo yé œ za osho kœsœ œdœ œdœ fœ agene.

¹⁴ 'E pa œtshœ o'o ga tœ azu á endje sœ kœmbœrœ œerœ kanga fœ 'e. 'E to kane 'e ga pa endje kashe 'e dadarandœ endje nene.

¹⁵ 'E sœ dœ yanga awa bale dœ azu á endje sœ dœ yanga, œ ki awa bale dœ azu á endje sœ dœ iki.

¹⁶ 'E sœ dœ gbetshelœ bale ugurutœ 'e. 'E kpa awa kœsœ dœ egerœ kumu kashe 'e zatœ 'e ga ati. Adja 'e gbegbe nene adœke 'e kœdœ azu nœ kœwusœtœ.

¹⁷ Œdœ uzu kœmbœrœ ekperœ fœ 'e, 'e gigi ekperœ fœ she nene kashe 'e para awa kœmbœrœ œtshœrœ utshu azu para kœko.

¹⁸ 'E mbœrœ œeneke kœ á li dœ gbœgbœ nœ 'e adœke tshagurutœ 'e sœ dœ kœsœ gee.

¹⁹ Aaya á mœ yindœ 'e, œdœ azu kœmbœrœ ekperœ fœ 'e, 'e gigi ekperœ dœ tœ 'e nene. Kashe 'e za awa adœke ókó nœ Ndjaba kœmbœrœ akwa. Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Œmœ dá gi tshangba ekperœ, œmœ ndje dá gi kuda tshangba ekperœ kœ», Ndjaba dá pa ataa.

²⁰ Yé ga pa nœ, endje kpa su ndje adœke: «Œdœ yingba zœ kœsœ dœ ogo, to kœzirœ fœ she; œdœ tshe kœsœ dœ ogo ungu, su ungu fœ she; gbambanœ nene, œdœ 6œ kœsœ kœmbœrœ atamœ, 6œ sœ kœva jiwo ga pa kumu ye.»

²¹ Zaza awa fœ ekperœ adœke œ ropa zœ nene kashe ropa ekperœ lœ awa nœ kœmbœrœ œtshœrœ.

13

A zatœ azœ ga tshakudu agbozu nœ Lita

¹ Œ li adœke uzu kœ zatœ ye ga tshakudu agbozu nœ Lita mbœrœ akwa tshagbozu kœ to 6a ndœ Ndjaba; yé agbozu á a sœ dœ endje, Ndjaba dá ko endje.

² Atamœ uzu kœ á tshe kœvwaratœ ye tœ kœzatœ ye ga tshakudu agbozu nœ Lita, tshe vwaratœ ye tœ kœmbœrœtœ ye liaka œeneke á Ndjaba guma yé Ndjaba œ wa œgbœ ngbanga ga tœ ye.

³ Gbambanœ nene, azu á endje sœ kœmbœrœ œtshœrœ, endje kpa awa agbozu nœ Lita nene kashe azu neke á endje mbœrœ ekperœ dá kpa awa endje. Œdœ

14

uzu kœyindœ nœ adœke awa agbozu nœ Lita mbœrœ œne nene, œ li adœke tshe mbœrœ ɔtshœrœ yekane á endje kœliscœ ye.

⁴ Gbambancœ nene, agbozu nœ lita kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba mbœrœ kœyiscœ kœmbœrœ ɔtshœrœ fœ azu. Œdœ 6œ kœmbœrœ ekperœ, œ li adœke awa endje mbœrœ 6œ, mbœrœ endje gbɔgbɔ akwanœ gbambancœ nene. Lœ kœza djofele fœ azu, endje sœ tœ akwa nœ Ndjaba adœke œne ma ókó nœ ye ga ndœ azu á endje sœ kœmbœrœ ekperœ.

⁵ Mbœrœ tœncœ ataa, œ li adœke a zatœ azœ ga tshakudu agbozu nœ Lita. 'E kpakpa kolœ awa ókó nœ Ndjaba nene kashœ 'e zatœ 'e ga tshakudu agbozu nœ Lita mbœrœ á a wusœ nœ adœke œ li dœ azœ kœmbœrœ atamœ.

⁶ Œtœncœ kœdœ ndje ádãncœ á li dœ 'e adœke 'e yɔ lapo. Ndjaba ko aayi akwa nœ kœko ngendja lapo adœke endje zatœ endje ga tœ akwanœ dœ ɔtshãncœ.

⁷ Yé 'e gi kudã nœ uzu kɔ fœ she. 'E yɔ lapo á li adœke 'e yɔ, 'e yɔ takeshe á li adœke 'e yɔ, œ kpa awa azu neke á li dœ 'e kœkpa awa endje yé œ liscœ endjeneke á li dœ 'e kœliscœ endje.

Kœyindœtœ azœ

⁸ 'E sœsœ dœ kudã nœ uzu bale pa 'e nene. 'E sœ kolœ dœ kudã á li dœ 'e kœsœ dœ tœncœ adœke: 'e yindœtœ 'e. Uzu á tshe sœ kœyindœ angancœ sœ kœmbœrœtœ ye liaka awa akwa djigi.

⁹ Gbambancœ nene, awa o'o pa adœke: «Pa-para awo yanga zœ nene, wowo uzu nene, zizi angba nene; zaza losu zœ ga pa œrœ nœ yanga zœ nene.» Awa akwanœ asœke œdœ pe udu awa akwa para kœko li ga lœ awa akwa bale á pa adœke: «Yindœ yanga zœ b̄ata á 6œ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

¹⁰ Uzu á tshe kœyindœ yangancœ, tshe mbœrœ ekperœ fœ she nene, ádãncœ á uzu á tshe sœ kœyindœ yangancœ tshe sœ kœmbœrœtœ ye liaka awa akwa djigi.

¹¹ Bata 'e wusœ lœndɔ á a sœ dœ tœncœ, lœko kœjo 'e lœ olo wuta ye. Kpœsheke kœshe na ndo dœ azœ kœto tœ ɔlɔ á a yi lima ndœ œrœ.

¹² Œndœ butshɔ di yé osho ndo kœkœrɔ tœncœ ye. A katœ akwa nœ ubu osho yé á ko œrœ kœnga dœ koshœ nœ ingbisho.

¹³ Œ li adœke akwa tshelœ azœ dœ akwa nœ ingbisho, a katœ egerœ losu, dœ kœndjo ipi tɔpanœ kpuru, dœ angba budu, dœ œrœ tshula, dœ œbœrœ œdœ úkú.

¹⁴ Kashe 'a matœ azœ b̄ata azu nœ Yisu Kristu, yé 'e papara kœmbœrœ œneke á ogo nœ ɔkɔ 'e œ vwa 'e ndœ kœmbœrœ tœncœ nene.

A wawa ngbanga ga pa anga azœ nene

¹ 'E za osho kœsœ fœ uzu á kœyindœrœ nœ ye sœ teasho, kashœ 'e wawa ngbanga pa gbetshelœ nœ ye nene.

² Anga uzu sœ dœ kœyindœrœ adœke œne li kœzi œrœ kɔ, andaa anga á kœyindœrœ sœ teasho, sœ kœzi kolœ dãngɔ.

³ Atamœ uzu á tshe sœ kœzi œrœ tshetshene tsheneke á tshe zizi nene, yé tsheneke á tshe zizi nene wawa o'o ga tœ tsheneke á tshe sœ kœzi tœncœ nene. Gbambancœ nene, Ndjaba za osho kœsœ fœ she ndje.

⁴ Œ6œ kœdœ dœ á kœwa ngbanga pa ayi akwa á tshe dœdœ tshenœ zœ nene a? Œdœ tshe kœmbœrœ akwa nœ ye dœ ɔtshãncœ œdœ tshe mbœmbœrœ dœ ɔtshãncœ nene, œ dœ o'o nœ ayengɔ ye. Tshe shi gbi; gbambancœ nene, Gbozu sœ dœ gbɔgbɔ kœti kane ye.

⁵ Tœ upu nœ anga bale, olo sœ kpiikipi, andaa tœ anga olo kɔ liili. Kaka uzu dœ uzu wusœ nœ b̄a losu ye dœ tœ ye adœke œneke á œne gbe kœdœ adjapu.

⁶ Uzu á tshe kœgbe adœke anga olo bale ropu udu olo kɔ, sœ kœmbœrœ tœncœ mbœrœ kœliscœ Gbozu; uzu á tshe sœ kœzi œrœ kɔ, sœ ndje kœmbœrœ tœncœ mbœrœ kœliscœ Gbozu; gbambancœ nene, tshe sœ kœza mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœziœrœ nœ ye. Tsheneke á tshe zizi œrœ nene sœ kœmbœrœ tœncœ mbœrœ kœliscœ Gbozu yé œ sœ ndje kœza mershe fœ Ndjaba.

⁷ Uzu bale ugurutœ azœ á tshe sœ dœ soro mbœrœ tœ ye dœ tœ ye gugu nene yé uzu bale á tshe tshu mbœrœ tœ ye dœ tœ ye gugu nene.

⁸ Œdœ a kœsœ dœ soro, a sœ dœ tœncœ mbœrœ Gbozu, yé œdœ á kœtshu, a tshu mbœrœ Gbozu. Atamœ œdœ a kœsœ dœ soro, œdœ á kœtshu, a kœdœ azu nœ Gbozu.

⁹ Gbambancœ nene, Kristu tshu yé Ndjaba she she lœ akuzu adœke tshe dœ Gbozu nœ akuzu œdœ asoro.

¹⁰ Kashe œ6œ, mbœrœ gadœ á 6œ wa ngbanga pa aya zœ a? Yé œ6œ, mbœrœ gadœ á 6œ tshene aya zœ a? A ka bala utshu Ndjaba adœke tshe wa ngbanga pa azœ.

¹¹ Gbambancœ nene, endje sú ala Buku nœ ndjaba adœke:

Œmœ Gbozu nœ soro, mœ pa adœke:

azu kɔ œ gote ga utshu mœ,

yé uzu dœ uzu œ pa dœ ama ye adœke

œmœ kœdœ Ndjaba.

¹² Atamœ uzu dœ uzu ugurutœ azœ œ pa o'o utshu Ndjaba tœ upu nœ ye dœ tœ ye.

¹³ Mbœrœ tœncœ ataa, a kate kœwa ngbanga ugurutœ azœ dœ anga azœ. Kashe uzu dœ uzu wa ngbanga b̄a tœ losu ye adœke, œne mbœrœ œrœ á mbœrœ adœke

aya œne zaza ada ye t̄sho too tshe tete ga lœ ekperœ nene.

¹⁴ Lœ Gbozu Yisu, mœ wusœ nœ adœke anga rœgo á dœ uburu dœ tœ ye gugu nene. Rœgo sœ koefa uburu mbœrœ uzu á tshe gbe adœke œtœnœ koedœ uburu.

¹⁵ E kœsœ adœke 6œ sœ kœzi rœgo á sœ kœza oyo fœ aya zœ, œ yindœ kœpa adœke 6œ mbœmœrœtœ zœ liaka kœyindœsho nene. Mbœmœrœ adœke, rœgo ama zœ ndi yanga zœ á Kristu tshu tœ upu nœ ye.

¹⁶ Kaka adœke, œrœ á 'e wu tœ œtshœnœ tœ ala 'e, zaza awa fœ anga azu kœpa ekpe o'œ tœnœ nene.

¹⁷ Gbambœnœ nene, Ogo gbozu nœ Ndjaba wuwu kœzirœ too kœndjœrœ nene, kashe œ wu kœsœ ndjii, kœsœ gee œdœ pe yanga lœ Œtsho Ishiri.

¹⁸ Uzu á tshe sœ kœmœrœ akwa nœ Kristu dœ mara atake, sœ kœza yanga fœ Ndjaba yé azu œ lise ye.

¹⁹ Atamœ a para awa kœmœrœ œrœ á yi kœsœ gee ga ugurutœ azœ yé á li kœmœrœ adœke a gerœ awa bale lœ kœyindœrœ.

²⁰ Adja a ndindi akwa nœ Ndjaba mbœrœ o'o nœ kœzirœ nene. A li kœzirœ kœ kashe œ sœ tœ ekpœncœ tœ kœzi anga œrœ á vwa uzu ga lœ ekperœ.

²¹ E ga waa adœke 6œ vwaratœ zœ tœ kœzi agea, kœndjo ipi, kœvwaratœ zœ tœ œrœ kœ á mbœrœ adœke aya zœ te ga lœ ekperœ.

²² Eneke á 6œ gbe adœke œ dœ ekperœ too œtshœrœ, œ wu kolœ œ6œ dœ Ndjaba nœ zœ. Yanga nœ uzu á gbetshelœ nœ ye sœsœ kœwa ngbanga ga tœ ye nene.

²³ Kashe uzu á tshe zi œrœ á tshe sœ dœ sharapu tœnœ, Ndjaba œ wa œgbœ ngbanga pa ye. Gbambœnœ nene, tshe mbœrœ œrœ á sœsœ ga pa kœyindœrœ nœ ye nene. Yé œrœ kœ á sœsœ ga pa kœyindœrœ nene kœdœ ekperœ.

15

A para awa kœza yanga fœ anga azœ

¹ Azœ á sœ dœ egerœ kœyindœrœ, œ li dœ azœ kœti kane anga azœ á kœyindœrœ nœ endje gegerœ nene yé œ katœ kœmœrœ œrœ á za yanga ko fœ azœ dœ tœ azœ.

² Kaka uzu dœ uzu ugurutœ azœ para awa ndœ kœmœrœ œrœ á za yanga fœ mashenga mbœrœ œtshœrœ nœ ye. Lœ awanœ ataa, œ ti kane ye yé œ mbœrœ adœke kœyindœrœ nœ ye gerœ.

³ Gbambœnœ nene, Kristu mbœmœrœ lima kolœ œrœ á za yanga fœ she dœ tœ ye nene. Bata endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Kœgu osho á endje gu lima 6œ, yo ga pa mœ.»

⁴ O'o kœ á endje sú ala Buku nœ Ndjaba, endje sú mbœrœ kœyisœrœ fœ azœ. Gbambœnœ nene, œ ti kane azœ adœke a sœ dœ ugu lœsu, dœ kœru lœsu yé á kœwuta dœ kœko lœsu azœ ga tœ Ndjaba.

⁵ Kaka Ndjaba á tshe za ugu lœsu œdœ pe kœto gbœgbœ mbœrœ adœke 'e sœ dœ gbetshelœ bale 6ata á Yisu Kristu yisœ nœ fœ azœ.

⁶ Atamœ dœ lœsu bale œdœ ama bale, 'e donga Ndjaba á tshe dœ Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

Eyindœtœ 'e

⁷ Atamœ 'e za osho kœsœ ugurutœ 'e dœ anga 'e 6ata á Kristu za osho kœsœ fœ 'e mbœrœ mokœ nœ Ndjaba.

⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e dœ adjapu adœke, Kristu te lima ayi akwa nœ Ayuda liaka o'o á Ndjaba pa lima tœnœ utshunœ fœ aata endje. Tshe ma adœke Ndjaba yayapa o'o ama ye nene.

⁹ Tshe na ndje adœke angbi azu donga ndje Ndjaba mbœrœ œtshœ lœsu nœ ye 6ata á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Mbœrœ tœnœ ataa mœ donga 6œ ugurutœ angbi azu

yé œ 6i itshi fœ 6œ.»

¹⁰ Endje su ndje adœke:

«'E dœ angbi azu, 'e sœ dœ yanga awa bale dœ azu á Ndjaba ke endje!»

¹¹ Endje kpa su ndje lima adœke:

«'E dœ angbi azu, 'e donga Gbozu, 'e 6i itshi fœ she, 'e dœ azu para kœkœ!»

¹² Isaya pa ndje lima adœke:

«Anga ata Yese œ wuta,

tshe sœ gbozu tshapa angbi azu, endje ko lœsu endje ga pa ye.»

¹³ Kaka adœke Ndjaba á tshe mbœrœ adœke azu za lœsu endje ga pa ye, mbœrœ adœke lœsu 'e su dœ yanga œdœ kœsœ gee, mbœrœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ ye. Œtshœ Ishiri za gbœgbœ fœ 'e adœke 'e za lœsu 'e djigi fœ Ndjaba.

Polo, ayi akwa nœ Kristu

¹⁴ Aaya mœ, mœ wusœ nœ adœke 'e dœ azu nœ œtshœ lœsu. 'E wu ndje sœ œrœ kœ á sœ adœke 'e wusœ nœ, yé 'e li kœmi upu ugurutœ 'e dœ tœ 'e.

¹⁵ Yé mœ su anga o'o ala mbetinœ asœke ngbewo fœ 'e adœke 'e kpa gbe dœ o'o á endje yi lima sœ nœ fœ 'e kane. Mœ su œneke kolœ mbœrœ œtshœ lœsu á Ndjaba za fœ mœ,

¹⁶ adœke mœ te ayi akwa nœ Yisu Kristu mbœrœ angbi azu. Eshœ dá za akwa nœ kœyisœ Œtshœ O'o nœ Ndjaba tœ nganga Ndjaba adœke angbi azu wuta œtshœ makabo á wuta yerœ lœ awa nœ Œtshœ Ishiri adœke œ ga tœ ala Ndjaba.

17 Lœ kœngbætœ mœ dœ Kristu, mœ sœ kœdu okoro mœ tœ akwanœ á mœ sœ kœmbœrœe fœ Ndjaba.

18 Atamœ œdœ mœ kœyindœ kœpa o'o tœ anga œrœ, mœ pa kolœ tœ œrœ á Kristu mbœrœe lœ awa nœ mœ adœke angbi azu wuta kœdji Ndjaba. Tshe mbœrœe lœ awa nœ o'o œdœ akwa,

19 dœ gbœgbœ nœ ambárá afá, dœ gbœgbœ nœ Ishiri. Ataa, kœto lœ Yerusaleme œrrr ga lœ ogo Iliri, mœ mindœ Ōtshœ O'o nœ Kristu tœ osho kœ.

20 Kashe mœ yi lima ndœ kœmindœ Ōtshœ O'onœ kotœ osho á azu djidji damba i'iri Kristu nene. Mœ mbœrœe atamœ mbœrœe á mœ yiyindœ kœsœ bata uzu á tshe mœ anda nœ ye ga pa kiti anda á yanganœ mœ nene.

21 Ataa, mœ gbe dœ œneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Azu neke á endje yiyisœ œrœ fœ endje nene tœ upu nœ ye,

endje wu she.

Endjeneke á endje djidji lima o'o nene tœ upu nœ ye,

endje dji.»

Polo gbe kœna ga lœ Roma

22 (Etœnœ kœdœ œrœ á kundœ mœ awa ndjoro tœ kœna ga ndœ 'e.

23 Yé ngœngœ asœ akwa nœ mœ lœ ogo 6a ke ka ye. Yé ngu ndjoro ro, mœ sœ dœ ogo kœna ga ndœ 'e,

24 mœ gbe adœke œlœ á mœ za awa kœro ga lœ Espane dá mœ ro tœ tshandœ 'e yé mœ gbe kœngbœ kœti kane nœ 'e mbœrœe ananœ ascœmœ. Yé œtœnœ manda yanga nœ kœwutœ azœ dœ 'e.

25 Kashe ngœngœ asœ, mœ sœ kœro damba ga lœ Yerusaleme mbœrœe kœti kane ayerœe azu nœ Ndjaba:

26 gbambanœ nene, aaya azœ lœ Masedwane œdœ endjeneke lœ Akayi gbe lima ndœ kœro makabo mbœrœe azu nœ Ndjaba 6a lœ Yerusaleme á endje sœ lœ oyo.

27 Endje dœ tœ endje yi lima ndœ kœmbœrœe ataa. Kashe dœ adjapu, endje sœ dœ kudá nœ Ayuda. Gbambanœ nene, akristu Ayuda kuru lima tshelœ œtshœrœe nœ ishiri nœ endje dœ endjeneke á endje dœdœ Ayuda nene. Mbœrœe tœnœ ataa, endje ti ndje kane Ayuda dœ œrœ á dœdœ œnœ ishiri nene, á endje sœ dœ oyonœ.

28 Lœkœ á mœ kœkœ œerœnœ fœ endje dá akwanœ ka ye, yé mœ tara ga lœ Espane dœ kœro tœ tshandœ 'e.

29 Yé mœ wusœ nœ adœke œlœ á mœ wuta ga ndœ 'e, mœ na dœ œtshœrœe nœ Kristu ndjoro fœ 'e.

30 Kashe aaya, 'e wu œneke á mœ sœ kœ'eshondœ nœ lœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu œdœ lœ kœyindœeshœ á Ōtshœ Ishiri œ

za adœke 'e nga koshe awa bale dœ mœ tœ kœza avwala fœ Ndjaba tœ upu nœ mœ.

31 'E za avwala adœke Ayuda á endje vwaratœ endje tœ Kristu mbœmbœrœe ekperœ ga tœ mœ nene yé ayindœ Yisu lœ Yerusaleme yindœ kœti kane oshonœ á mœ sœ kœna dœ tœnœ fœ endje dœ œtshœnœ.

32 Atamœ œdœ Ndjaba kœyindœ nœ, mœ wuta 6a ndœ 'e dœ egerœ yanga ndœ kœyatœ mœ teasho ugurutœ 'e.

33 Kaka adœke Ndjaba á tshe za kœsœ gee fœ azu sœ dœ 'e para kœkœ! Ame.

16

Abala

1 Mœ yindœ kœyisœ Foebe á tshe dœ yingœ azœ lœ kœyindœrœe, á tshe sœ kœmbœrœe akwa lœ Ikrizia 6a lakpi Sakre fœ 'e adœke 'e wusœ ye.

2 'E za osho kœsœ fœ she dœ i'iri Gbozu liaka œneke á ayerœe azu œ mbœrœe. 'E ti kane ye lœ œrœ kœ á tshe sœ dœ ogonœ 6a ndœ 'e. Gbambanœ nene, tshe ti kane azu waa œdœ pe ndje mœ.

3 'E bala Prisika œdœ Akilase á endje dœ anga mœ lœ akwa nœ Yisu Kristu.

4 Œ sœpe lima teasho adœke endje tshu mbœrœe kœshe mœ, yé œ dœdœ kolœ mœ dá za mershe fœ endje nene kashe Ikrizia kœ lœ tshapashœ nœ angbi azu gi ndje mershe fœ endje.

5 'E za abala nœ mœ fœ Ikrizia á sœ kœngbœbatœ ye 6a lœ anda nœ endje. 'E za ndje abala fœ yanga mœ dœ Epayinete á tshe kœdœ ali uzu kœyindœ Kristu 6a lœ ogo Azi.

6 'E za abala fœ Mareya á tshe za lima tœ ye ti djigi mbœrœe 'e asœmœ.

7 'E za abala fœ Andronikuse œdœ Juniyase á endje kœdœ ayo mœ œdœ anga mœ á a li lima kángá dœ endje awa bale. Endje wuta azu nœ Kristu utshu mœ, yé endje dœ aayi avwa á œsœ endje li.

8 'E za abala fœ Apliyatuse á mœ yindœ ye waa lœ Gbozu.

9 'E za abala fœ Urbe á tshe kœdœ yanga azœ lœ ma akwa nœ Kristu, œdœ pe Stakisi á mœ yindœ ye waa.

10 'E za abala fœ Apelese á tshe má lima tœ ye adœke œne yindœ Kristu waa. 'E za abala fœ azu kœ lœ anda nœ Aristobile.

11 'E za abala fœ Erodiyone, á tshe kœdœ uzu lœ bingi nœ mœ. 'E za abala fœ azu kœ lœ anda nœ Narsise á endje sœ lœ Gbozu.

12 'E za abala fœ Trifene œdœ Trifose. Endje kœdœ ayashe á endje zatœ endje ga tœ akwa nœ Gbozu, œdœ Pereside á tshe mbœrœe akwa waa mbœrœe she.

13 'E za abala fœ Rufusi á Gbozu ke she, œ bala pe ayinœ á tshe dœ ndje ayi mœ.

¹⁴ 'E za abala fœ Asikrite, Flegɔne, Ermese, Patrobese, Ermase œdœ pe aaya á endje sœ awa bale dœ endje.

¹⁵ 'E za abala fœ Filologe, dœ Juliyuse, Nere dœ yingɔnœ, Olipase œdœ ndje ayerœ azu kɔ á endje sœ awa bale dœ endje.

¹⁶ 'E za œyerœ abala ugurutœ 'e. Azu Ikrizia nœ Kristu para kɔkɔ vwa abala nœ endje fœ 'e.

¹⁷ Aaya, mœ pa fœ 'e adœke, ala 'e gbɔ tœ azu á endje œ kurutshelœ azu yé á ndi kœyindœrœ nœ anga endje. Endje sœ kœvwaratœ endje tœ kœyisœrœ á endje gbɔ lima utshunœ; 'e kpa awa endje.

¹⁸ Gbambanœ nene mara azu atamœ, sœsœ kœmbœrœ akwa fœ Kristu nene, kashe endje sœ kœgbe kolœ dœ uvu endje. Endje sœ kœndi tshelœ ɔkɔɔ azu á endje wuwusœ œrœ nene dœ o'o nœ wala.

¹⁹ Azu para kɔkɔ wusœ mara á 'e sœ tœ kœdji Gbozu yé mœ sœ dœ yanga mbœrœ 'e, kashe mœ yindœ nœ adœke 'e sœ dœ kœwusœtœ á kœmbœrœ ɔtsharœ, yé œ sœsœ dœ uburu nene á kœkpa awa ekperœ.

²⁰ Œ sœpe teasho adœke Ndjaba á tshœ za kœsœ gee fœ azu zuru tshelœ Satana ga tshada 'e.

Kaka adœke ɔtshɔ lɔsu nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu sœ dœ 'e.

²¹ Timote á tshœ kœdœ yanga mœ lœ akwa nœ Gbozu dœ Lukiyuse, dœ Jasone, dœ Sosipatrose á endje kɔ kœdœ azu bingi nœ mœ vwa abala fœ 'e.

²² Œmœ Tertiyuse, á mœ su o'o ama Polo fœ 'e asœke, mœ za abala ndje fœ 'e lœ Gbozu.

²³ Gayushi á mœ lo lœ anda nœ ye œdœ aayi kœyindœrœnœ á endje ngbɔbatœ endje ɔa ndœ ye bala 'e. Eraste ayi kœgbɔndœ ngendja lakpi asœke, dœ aya azœ dœ Kwartuse vwa abala fœ 'e.

[

²⁴ Kaka adœke ɔtshɔ lɔsu nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu sœ dœ 'e kɔ! Ame*.]

A donga Ndjaba

²⁵ A donga Ndjaba mbœrœ á tshœ sœ dœ gbɔgbɔ nœ kœmbœrœ adœke a gerœ lœ kœyindœrœ nœ azœ liaka ɔtshɔ O'o nœ Yisu Kristu á mœ mi lima ndœ nœ. ɔtshɔ O'onœ kœdœ avwanœ á Ndjaba za ɔalima yiwa tœnœ katshatsha.

²⁶ Kashe ngɔngɔ asœke, œeneke á za lima tœ ye yiwa tœnœ, endje va ɔtœnœ ngbi lœ awa nœ mbeti nœ aayi kœgbara o'o liaka o'o ama Ndjaba á tshœ sœ waa dœ waa; tshœ mbœrœ adœke angbi azu para kɔkɔ wusœ nœ á kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye yé œ lisœ ye.

* **16.24** Uwu o'o á endje sú asœke gugu ala anga ongboro mbeti nene.

²⁷ Kaka endje donga Ndjaba á tshœ dœ Uzu kœwusœtœ tshɔbale lœ Yisu Kristu waa dœ waa! Ame.

Ali mbeti á Polo sù fœ azu Koriti Tshatshu o'o

Koriti kœdœ lima egerœ ongbo 6a lœ ogo Grese á sœ lima dœe mangu bisha. Azu ndjoro sœ lima kœro 6a zœ mbœrœe kœka œrœe, kœpa o'o tœ upu nœ andjaba too kœyisœe kœwusœtœe nœ endje, kashe ngbindirœe do lima pa nœ 6a zœ ye.

Polo djindœ nœ adœke ngbidirœe sœe kœndi tshelœe ɔtsho anga ayindœe Kristu yé á yindœe kœro ga zœ, kashe tshe roro nene.

Mbœrœe tœnœe ataa á su mbetincœe asœke fœe endje tœe o'o nœe kœkurutshelœetœsho, tœe kœwusœtœe, tœe kœmbœrœe angba budu, tœe totœe, tœe kœzi songba agea á endje to dœe tokórœ fœe andjaba, tœe kœzirœe nœe Gbozu, tœe kœrœtœe nœe ɔtsho Ishiri œdœe tœe kœshe lœe akuzu.

Mbetincœe kurutshelœetœe ye atake:

- Abala (1.1-9)
- Kœkurutshelœetœe osho lœe Ikrizia (1.10-4.21)
- Kœyisœrœe tœe mara kœsœe nœe azu nœe Kristu (5.1-7.40)
- Tokórœ fœe andjaba œdœe mara kœsœe nœe ayindœe Ndjaba ugurutœe angbi azu (8.1-11.1)
- Kœtorœe á ɔtsho Ishiri to fœe azu œdœe mara kœmbœrœetœe osho 6a lœe Ikrizia (11.2-14.40)
- Mara á Kristu ropa kuzu (15.1-58)
- Kœti kane aayi oyo (16.1-4)
- Polo wa adœke œene na ana gene (16.5-12)
- Kœmi upu œdœe ndongolœ abala (16.13-24)

Abala

¹ Œmœe Polo, Ndjaba e mœe lindœe gbetshelœe nœe ye adœke mœe te ayi avwa nœe Yisu Kristu. Œmœe œdœe aya mœe dœe Sostene,

² 'a su mbeti asœke fœe 'e dœe azu Ikrizia nœe Ndjaba 6a lœe Koriti. Ndjaba ke 'e adœke 'e dœe adja azu nœe œene yé 'e wuta ayerœe azu lœe kœngbœtœe 'e bale dœe Yisu Kristu, 'e dœe azu nœe ye awa bale dœe endjeneke á endje sœe kœlisœe Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu. Œshe kœdœe Gbozu nœe endje œdœe œene œœe.

³ Kaka Aba azœe dœe Ndjaba œdœe Gbozu Yisu Kristu ma ɔtsho lœsu ga tœe 'e, yé œe za kœsœe gee fœe 'e.

Polo gi mershe fœe Ndjaba tœe upu nœe azu Koriti

⁴ Mœe sœe kœgi mershe fœe Ndjaba olœ dœe olœ tœe upu nœe ɔtsho lœsu á tshe ma fœe 'e lœe awa nœe Yisu Kristu.

⁵ Gbambanœe nene, lœe kœngbœtœe 'e dœe Kristu, Ndjaba to kœtorœe kœ fœe 'e, œene o'o œdœe pe œene kœwusœrœe nœe Ndjaba.

⁶ Œeneke kœdœe kœmarœe tœe upu nœe Yisu Kristu á to gbœgbœ ga lœe kœyindœerœe nœe 'e.

⁷ Ataa, e'e á 'e sœe kœkate lœkœ á Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu œe kwatœe ye, 'e sœe kœgbœ kœtorœe nœe Ndjaba.

⁸ Ndjaba œe mbœrœe ndje bala adœke 'e shi gbi œerrr ga tœe ndœngœlœnœe adœke, lœkœ kœkwa Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu, á endje kœgbœgbœgbara 'e tœe ekperœe bale nene.

⁹ Ndjaba sœe kœmbœrœetœe ye lindœe œeneke á tshe pa, œeshe dá e 'e adœke 'e ngbœtœe 'e awa bale dœe Gbolo nœe œene Yisu Kristu, á tshe dœe Gbozu nœe azœe.

Kœkurutshelœetœesho nœe azu lœe Ikrizia

¹⁰ Kashe alaya, mœe sœe kœki fœe 'e dœe 'iri Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu adœke: o'o ama 'e sœe bale, yé 'e kukurutshelœetœe 'e nene. 'E ngbœtœe 'e ga tœe œesœnœe bale, œe sœe dœe lœsu bale œdœe ndje pe dœe gbetshelœe bale.

¹¹ Gbambanœe nene, aaya mœe, azu tshelœe bingi nœe Kolowe pandœe nœe fœe mœe adœke 'e kurutshelœetœe 'e ye.

¹² Œeneke á mœe yindœe kœpa tœnœe fœe 'e dœe: lœe ugurutœe 'e, uzu dœe uzu sœe kœpa adœke: «Œmœe, mœe kœdœe uzu nœe Polo»; anga: «Œmœe kœdœe uzu nœe Apolo»; anga kpa sœe kœpa adœke: «Œmœe kœdœe uzu nœe Petro»; yeka á anga pa adœke: «Œmœe kœdœe uzu nœe Kristu.»

¹³ 'E sœe kœgbe adœke endje lili kœkurutshelœe Kristu ye a? Polo dá tshu lima pa kurushi mbœrœe 'e a? Yé ataa, endje za batisimu fœe 'e dœe 'iri Polo a?

¹⁴ Mœe gi mershe fœe Ndjaba mbœrœe á mœe zaza batisimu fœe uzu bale ugurutœe 'e nene, kashe mœe za kolœnœe fœe Krispuse dœe Gayushi.

¹⁵ Ataa, uzu bale lili kœpa adœke endje za batisimu fœe 'e dœe 'iri mœe nene.

¹⁶ Ha! Œ sœe adjapu adœke mœe za ndje batisimu fœe azu tshelœe bingi nœe Esetefanase, kashe mœe kpa wuwusœe anga uzu á mœe za fœe she nene.

¹⁷ Gbambanœe nene, Yisu Kristu vwavwa lima mœe ndœe kœza batisimu fœe azu nene, kashe tshe vwa mœe mbœrœe kœmindœe ɔtsho O'o. Mœe yiyisœe nœe dœe kœwusœtœe nœe azu nene, mbœrœe á gbœgbœ kuzu nœe Kristu pa kurushi kœsœsœe gbambanœe tœe ala azu nene.

Yisu Kristu, gbœgbœ œdœe kœwusœtœe nœe Ndjaba

¹⁸ Ba tœe azu á endje sœe lœe djingili, kœpandœe kuzu Yisu pa kurushi kœdœe agba o'o, kashe 6a tœe azœe á a sœe kœshe mbœrœe tœnœe, tœnœe kœdœe gbœgbœ nœe Ndjaba.

¹⁹ Gbambance nene, endje sú ɓala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Mœ nditshelœ kœwusœtœ nœ azu á endje wusœtœ endje, yé œ fa kœwusœtœ nœ azu á endje wusœ œœœ, gbambanœ.»

²⁰ Azu á endje wusœtœ endje sœ kpœta a? Agbangba kœwusœ awa akwa sœ kpœta a? Azu nœ tshakpesheke á endje wusœ kœtøndœ ádá o'o sœ kpœta a? Ndjaba mama adœke kœwusœtœ nœ azu tshapashœ kœdœ agba o'o nene a?

²¹ Yé ataa, azu tshapashœ dœ kœwusœtœ nœ endje kœ, lili lima kœwusœ Ndjaba lœ kœwusœtœ nœ ye nene. Mbœœœ tœnœ ataa á Ndjaba wa o'o adœke œne she azu á endje sœ dœ kœyindœœ tœ upu nœ kuzu Yisu pa kurushi lœ awa nœ kœyisœœœ á sœ ɓata agba œœœ asœmœ.

²² Ayuda sœ kœyu osho tœ ambará, yé Agreke sœ œnœ endje kœpara kœwusœtœ.

²³ Kashe tœ 'a nœ 'a, 'a sœ kœmindœ O'o kuzu Masiya pa kurushi. Œtœnœ kœdœ O'o á sœ kœbi tshelœ ada Ayuda, yé á dœ agba o'o ɓa tœ ala angbi azu.

²⁴ Kashe tœ endjeneke á Ndjaba e endje, Ayuda too Agreke, Masiya kœdœ gbœgbœ œdœ kœwusœtœ nœ Ndjaba.

²⁵ Gbambance nene, agba o'o nœ Ndjaba rosœ kœwusœtœ nœ azu ye, yé kœmœ nœ Ndjaba ro ndje gbœgbœ nœ azu ye.

²⁶ Alaya mœ, 'e gbe dœ mara á 'e sœ lima dœ tœnœ lœkœ á Ndjaba e 'e kane: azu nœ kœwusœtœ tœ ala azu ngbangba ugurutœ 'e nene, azu á endje sœ dœ gbœgbœ waa ngbangba nene, endjeneke á endje sœ lœ œtshœ ɓingi ngbangba ndje nene.

²⁷ Kashe œneke á dœ agba o'o ɓa pa tshapashœ, Ndjaba ke mbœœœ kœza tshula fœ endjeneke á endje sœ dœ kœwusœtœ, tshe ke œmœ œœœ mbœœœ kœza tshula fœ œneke á sœ dœ gbœgbœ.

²⁸ Œneke á sœ ɓa pa tshapashœ, á gugu dœ ádá bale nene yé á azu yiwi ndje ndœ nœ nene, Ndjaba ke mbœœœ kœndi œneke á azu sœ kœgbe adœke œ sœ dœ ádá waa,

²⁹ mbœœœ adœke anga uzu bale pa œshœ asœke lili kœdu okoro ye ɓa utshu Ndjaba nene.

³⁰ Lœ awa nœ Ndjaba dá 'e ngbœɓatœ 'e ga tœnœ dœ Yisu Kristu á tshe dœ kœwusœtœ nœ azœ á to ɓa ndœ Ndjaba, yé tshe sœ kœmbœœœ adœke á sœ ndjii, á sœ yerœ dœ pe kœwuta lœ ekperœ.

³¹ Dœ tœnœ ataa, endje sú ɓala Buku nœ Ndjaba adœke: «Œdœ uzu kœyindœ kœdu okoro, tshe du okoro ye tœ œneke á Gbozu mbœœœ.»

2

Kœyisœœœ tœ upu nœ kuzu Yisu pa kurushi

¹ Aaya mœ, lœkœ á mœ na lima ɓa ndœ 'e ndœ kœyisœ O'o ama Ndjaba á zatœ ye yiwatœnœ fœ 'e, mœ mamatœ mœ adœke mœ wusœ kœpa o'o too mœ wusœ œœœ waa ye nene.

² Gbambance nene, mœ wa o'o adœke adja mœ gbege kœwusœ anga angbi œœœ nene, kashe kolœ dœ Yisu Kristu, œshe á endje kuru she ga pa kurushi.

³ Ádá nœ ataa, mœ ka ga utshu 'e dœ kœmœ œdœ pe dœ kœgugu dœ awa.

⁴ Mœ sœsœ lima kœyisœ œœœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapashœ nene, kashe mœ sœ lima kœyisœ nœ dœ gbœgbœ nœ Œtshœ Ishiri, á sœ kœma fœ azu adœke tœnœ kœdœ adjapu.

⁵ Ataa, kœyindœœœ nœ 'e sœsœ ga pa kœwusœtœ nœ azu nene, kashe œ sœ ga pa gbœgbœ nœ Ndjaba.

Kœwusœtœ nœ Ndjaba

⁶ Andaa, 'a sœ kœyisœ kœwusœtœ fœ ayindœ Kristu á endje dœ agbozu lœ ishiri, kashe 'a yiyisœ œœœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapashœ œdœ dœ kœwusœtœ nœ agbozugo tshapashœ á sœ mbœœœ kœndi tœ nœ nene.

⁷ 'A sœ kœyisœ kœwusœtœ nœ Ndjaba á zatœ ye yiwa tœnœ tœ azu, kœwusœtœ neke á lili adœke azu wusœ ádáœ nene, á Ndjaba guma lima utshunœ adœke tshe mbœœœ tshapashœ, yé á sœ mbœœœ mokœ nœ azœ.

⁸ Anga uzu bale lœ agbozugo tshapashœnœ asœke sœsœ dœ kœwusœtœnœ asœmœ nene. Œdœ endje kœsœ má dœ tœnœ, dá endje kuru Gbozu nœ mokœ ga pa kurushi nene.

⁹ Kashe ɓata á endje sú ɓala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Œneke á uzu bale wuwu yé á dji dœ utu ye nene, œneke á uzu bale sœsœ dœ gbetshelœnœ nene,

Ndjaba guma mbœœœ endjeneke á endje yindœ ye.»

¹⁰ Andaa, azœ dá Ndjaba ma œœœœ asœmœ fœ azœ lœ awa nœ Œtshœ Ishiri asœmœ. Gbambance nene, Ishiri wusœ kœtøndœ œœœ kœ dœ ádáœ, ataa œdœ gbetshelœ nœ Ndjaba.

¹¹ Œdœ ugurutœ azu dá wusœ gbetshelœ nœ uzu, á kœdœdœ ishiri á sœ lœ ye nene a? Awa bale ndje, gbetshelœ nœ Ndjaba, uzu bale wuwusœ nœ nene, kolœ Ishiri nœ Ndjaba dœ tœ ye dá wusœ nœ.

¹² Tœ upu nœ azœ, a gbœgbœ ishiri ɓa ndœ azu tshapashœ asœ nene, kashe a gbœ Ishiri á to ɓa ndœ Ndjaba yeka á kœwusœ kœtœœ á Ndjaba to dœ œtshœ losu ye fœ azœ.

¹³ Yé 'a sœsœ kœyisœ œœœ dœ kœwusœtœ nœ azu tshapashœ nene, kashe 'a sœ kœyisœ

nœ dœ Ishiri á Ndjaba to fœ 'a. (Etoenœ ataa á 'a sœ kœyisœ adjapu to upu nœ Ishiri nœ Ndjaba fœ azu á endje lœ dœ toenœ lœ endje.

¹⁴ Uzu á tshe sœ kolœ kœgbe dœ kœwusœ nœ ye dœ tœ ye, yiyindœ o'o neke á to 6a ndœ Ishiri nœ Ndjaba nene. Tshe sœ kœdji 6ata agba o'o lœ utu ye, yé tshe lili kœwusœ ádánœ nene, mbœrœ uzu œ wusœ ádánœ kolœ œdœ tshe kœsœ dœ Ishiri nœ Ndjaba.

¹⁵ Uzu á tshe sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba, tshe sœ kœwa ngbanga kœ ga tœ undu ye, kashe uzu bale œ wa ngbanga ga tœ ye nene.

¹⁶ Gbambanœ nene, endje sú 6ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu dœ dá wusœ gbetshelœ nœ Gbozu a?

Uzu dœ dá li kœmi upu fœ she a?»

Kashe tœ azœ, a lii kœwusœ ádánœ mbœrœ á a sœ dœ gbetshelœ nœ Kristu.

3

Aayi akwa nœ Ndjaba

¹ Tœ upu nœ mœ, aaya mœ, lœkœ á mœ sœ lima awa bale dœ 'e, mœ papa o'o fœ 'e 6ata á mœ pa fœ azu á endje sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba nene, kashe mœ pa o'o fœ 'e kolœ 6ata fœ azu nœ tshapashœ, 6ata fœ aaya agbolœ lœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu.

² Ungu œngœ dá mœ to fœ 'e, kashe œ dœdœ adja kœzirœ nene. Gbambanœ nene, 'e li má kœru lœsu 'e toenœ nene. Ataa ngongœ asœke, 'e li má ndje nene,

³ mbœrœ 'e sœpe kœmbœrœtœ 'e 6ata mara œrœ nœ azu nœ tshapashœ. 'E sœ kœmbœrœ úkú œdœ kœbœrœtœ 'e ugurutœ 'e. Atamœ sœmœ 'e dœdœ azu nœ tshapashœ asœke yé œ sœ kœmbœrœ mara œrœ nœ azu kœ nene a?

⁴ Dœ lœkœ á anga yanga 'e bale kœpa ngbi adœke: «E mœ kœdœ uzu nœ Polo», yé anga kpa pa adœke: «E mœ kœdœ uzu nœ Apolo», 'e mbœmbœrœtœ 'e 6ata azu nœ tshapashœ kœ nene dœ mœ a?

⁵ Apolo kœdœ dœ? Yé á Polo kœdœ ndje dœ? Endje kœ kœdœ aayi akwa nœ Ndjaba á endje gi 'e ga lœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu. Kashe lœ ugurutœ endje, uzu dœ uzu sœ dœ mara kœmbœrœ akwa nœ ye á Gbozu to fœ she.

⁶ E mœ, mœ lu ngwarœ yé Apolo dá su ungu ga panœ. Kashe Ndjaba dá mbœrœ adœke ngwarœnœ gboro.

⁷ Ataa, œdœ ayi kœlu ngwarœ œdœ ayi kœsu ungu ga panœ, endje gugu dœ ádá bale nene. Kashe kolœ Ndjaba dá sœ dœ ádá, œshe á tshe mbœrœ adœke ngwarœnœ gboro asœmœ.

⁸ Tsheneke á tshe lu ngwarœ dœ tsheneke á tshe su ungu ga panœ, endje sœ awa bale

yé uzu dœ uzu œ gbœ œrœ tshangba akwa nœ ye kœli dœ mara akwa nœ ye dœ tœ ye.

⁹ Gbambanœ nene, a'a, 'a sœ kœmbœrœ akwa nœ Ndjaba awa bale, yé e'e kœdœ kindi nœ Ndjaba.

E'e ndje kœdœ anda nœ Ndjaba.

¹⁰ Mœ mbœrœ akwa 6ata œtshœ ayi kœmœ anda, œ tœ kiti anda lindœ kœtorœ á Ndjaba to fœ mœ, yé anga uzu dá mœ udunœ ga panœ. Kashe ala uzu dœ uzu gbœ tœ mara á tshe sœ kœmœ dœ andanœ.

¹¹ Gbambanœ nene, kiti andanœ sœ zœ, œtœnœ kœdœ Yisu Kristu. Uzu bale kpa lili kœmœ anga ngbi kiti anda nene.

¹² Ataa anga endje kœmœ uzu andanœ ga pa kitinœ dœ œrœ, dœ kowo, dœ badja á amanœ gbœ waa, dœ œyo, dœ muru too dœ ebe gbaa,

¹³ akwa nœ uzu dœ uzu œ matœ ye ngbi œlœ kœwa ngbanga. Gbambanœ nene, dœ œlœnœ asœmœ, owo œ tshi yé akwa nœ uzu dœ uzu œ matœ ye ngbi.

¹⁴ Tsheneke á akwa nœ ye kœjuju nene, tshe gbœ œrœ tshangbanœ ye.

¹⁵ Tsheneke á akwa nœ ye kœju, tshe gbœ œrœ tshangbanœ bale nene, œshe kutu ye tshe she ye, kashe œ sœ 6ata tshe ro to la owo.

¹⁶ 'E wusœ nœ dœ œtshœnœ adœke e'e kœdœ Tepelo nœ Ndjaba, yé Ishiri nœ Ndjaba sœ lœ 'e.

¹⁷ E dœ uzu kœndi tshelœ Tepelo nœ Ndjaba, Ndjaba œ ndi ndje tshelœ ye. Gbambanœ nene, Tepelo nœ Ndjaba sœ yerœ, yé e'e dá dœ Tepelonœ asœmœ.

¹⁸ Uzu bale fararatœ ye nene. E dœ anga uzu ugurutœ 'e bale kœsœ kœgbe adœke œne sœ dœ kœwusœtœ waa dœ mara nœ tshapashœ asœ, iyi za she mbœrœ adœke tshe sœ adja dœ kœwusœtœ.

¹⁹ Gbambanœ nene, kœwusœtœ dœ mara nœ tshapashœ asœke kœdœ agba o'o tœ ala Ndjaba. Mbœrœ toenœ ataa, endje sú 6ala buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba sœ kœggbœ aayi kœwusœtœ lœ afara nœ endje dœ tœ endje.»

²⁰ Buku nœ kpa sœ kœpa adœke: «Gbozu wusœ gbetshelœ nœ ayi kœwusœtœ ye, tshe wusœ nœ adœke œ gugu dœ ádá bale nene.»

²¹ Ataa, uzu bale dudu okoro ye ga pa uzu nene, mbœrœ œrœ kœ kœdœ œnœ 'e:

²² E dœ Polo, œdœ Apolo too Petro, œdœ tshapashœ, œdœ soro, œdœ kuzu, œdœ œrœ á sœ ngœngœ asœke, œdœ œrœ á sœ bala mbatsha, kœkœ kœdœ œnœ 'e.

²³ Kashe e'e nœ 'e kœdœ uzu nœ Kristu, yé Kristu kœdœ uzu nœ Ndjaba.

4

Aayi avwa nœ Kristu

¹ Ataa, œ li adœke 'e wu 'a ƒata aayi akwa nœ Kristu œdœ ƒata endje á endje sœ mbœrœ kœgbœndœ adja o'o nœ Ndjaba á zatœ ye yiwa tœnœ.

² Andaa, œrœ kœ á endje sœ kœyœndœ nœ ƒa ndœ aayi kœgbœndœrœ, kœdœ kœmbœrœtœ osho lindœ nœ.

³ Tœ œmœ, œdœ e'e too anga azu kœwa ngbanga pa mœ, œ mbœrœ œrœ tœ mœ nene. Gapa nœ, mœ wa ngbanga nœ mœ dœ tœ mœ nene.

⁴ Dœ adjapu, gbetshelœ nœ mœ sœsœ kœgbagbara mœ tœ œrœ bale nene, kashe œ dœdœ œtœnœ dá sœ kœma adœke mœ sœ ndjii nene. Tsheneke á tshe wa ngbanga nœ mœ kœdœ Gbozu.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wawa ngbanga ga pa uzu utshu nœ lœkœ kœwa ngbanga nene. 'E kate adœke Gbozu na yeka. 'Eshe dá ma œneke kœ á zatœ endje yiwa tœnœ œdœ gbetshelœ á sœ ƒa lœsu azu ngbi ga ushu. Dœ tœnœ ataa, uzu dœ uzu œ gbo kœdonga osho nœ Ndjaba á kwatœ endje ga ndœ ye.

⁶ Alaya mœ, mœ pa o'onœ asœmœ tœ upu nœ mœ œdœ tœ upu nœ Apolo mbœrœ adœke œ yisœ œrœ fœ 'e. Mœ yindœ nœ adœke lœ awa nœ kœmarœ nœ 'a, 'e wusœ ádá awa o'onœ asœ: «'E li adœke 'e ka kpœpa mapaka neke á endje sú», yé 'e dudu okoro 'e kolœ pa uzu bale nene, yé œ yiangba anga nene.

⁷ Gbambanœ nene, ƒœ ropa uzu dœ? 'E dœdœ Ndjaba dá tœ œrœ á ƒœ sœ dœ tœnœ fœ ƒœ nene a? Yé á kœdœ Ndjaba dá to fœ ƒœ, mbœrœ gadœ á ƒœ sœ kœdu okoro zœ ƒata ƒœ gbœgbœ ƒa ndœ ye nene a?

⁸ E'e, 'e gbœ œnœ 'e œrœ kœ á 'e gbe dœ tœnœ ye! 'E te œnœ 'e aayi kœgbœrœ ye! Ataa 'a dœdœ agbozugo nene, 'e te œnœ 'e agbozugo ye! Adjapu dœ mœ a? 'A yindœ nœ adœke 'e dœ adja agbozugo mbœrœ á 'iri 'a kœto ndje dœ 'e awa bale.

⁹ Gbambanœ nene, mœ sœ kœgbe adœke Ndjaba kœ 'a dœ aayi awa tœ ƒa tœ ndœngœlœ azu kœ: 'a sœ ƒata azu á endje wa agbœ ngbanga nœ kuzu ga tœ endje, endje ƒa 'a tœ œrœ mœlœ nœ tshapashœ, ƒa tœ ala aandjelu œdœ ƒa tœ ala azu kœ.

¹⁰ Anga azu sœ kœwu 'a tœ aayi iyi mangba Kristu, kashe e'e, 'e sœ kœzatœ 'e ƒata aayi kœwusœtœ lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Kristu. Anga azu sœ kœwu adœke 'a mœmœ, kashe e'e, 'e sœ kœzatœ 'e tœ aayi gbœgbœ. Endje sœ kœlœisœ 'e, kashe œ sœ kœwu 'a tœ ayi odo.

¹¹ Lœ ada œlœnœ asœ, 'a sœ kœwu oyo dœ ogo kœzœrœ œdœ dœ ogo ungu, 'a gugu dœ lœba nene, endje sœ kœœi 'a, 'a na yame yame djezœ;

¹² 'a sœ kœwu djofele dœ akwa dœ kane 'a yeka á gbœ kœzœrœ. 'Edœ endje kœgu 'a, 'a sœ kœgi œtshœ o'o. Lœkœ á endje kœsœ

kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'a, 'a sœ kœru lœsu 'a.

¹³ Lœkœ á endje kœsœ kœpa ekpe o'o nœ 'a, 'a sœ kœgi o'o dœ œtshœ lœsu. Ngœngœ asœke, endje kpa wu 'a ƒata tshapandikœ nœ tshapashœ, ƒata uyu œrœ nœ tshapashœ.

¹⁴ Mœ sœsœ kœsu mbeti asœmœ mbœrœ kœza tshula fœ 'e nene, kashe mœ su mbœrœ kœgbœtœ tshelœ utu 'e ƒata agbolo nœ mœ á mœ yindœ endje waa.

¹⁵ Gbambanœ nene, ataa œdœ 'e kœsœ dœ aayi kœyisœ o'o nœ Kristu kutu ndjokpa gbaa, 'e sœ kolœ dœ aba tshebabale. 'Emœ dá zu 'e lœ Yisu Kristu lœ awa nœ kœyisœ œtshœ O'o fœ 'e.

¹⁶ Mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e mbœrœtœ 'e lindœ mara kœmbœrœtœ nœ mœ.

¹⁷ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ vwa Timote fœ 'e, gbolo nœ mœ á mœ yindœ ye waa yé á tshe sœ kœzatœ ye fœ Gbozu. Tshe kpa yi bala sœ awa akwa nœ soro nœ mœ ga ndœ Kristu fœ 'e ƒata á mœ sœ kœyisœ nœ tœ osho kœ œdœ pe djelœ Ikrizia kœ.

¹⁸ Andaa, anga azu ugurutœ 'e gbe adœke mœ na nene, yé mbœrœ tœnœ ataa á endje sœ kœdu okoro endje.

¹⁹ Kashe œdœ Gbozu kœyindœ nœ, mœ na lœ ondonœ asœke kœwu 'e zœ. Dœ tœnœ ataa, mœ para adœke mœ tondœ kolœ o'o nœ aayi kœdu okoro endje asœmœ nene, kashe mœ para ndje awa kœwu mara akwa á endje sœ kœmbœrœ tœnœ.

²⁰ Gbambanœ nene, Ogo gbozu nœ Ndjaba dœdœ o'o nœ tshelœ ama nene, kashe tœnœ kœdœ kœmbœrœ akwa dœ gbœgbœ nœ Ndjaba.

²¹ 'Erœ gadœ dá 'e gbe dœ tœnœ a? 'E yindœ nœ adœke mœ na ga ndœ 'e dœ ndjapa too dœ œmœ lœsu a?

5

Ekpe œtshœ nœ anga uzu lœ Ikrizia

¹ Azu sœ kœpa tœ osho kœ adœke anga o'o bale tœ upu nœ angba budu, angba budu neke á endje lili kœgbœ tœnœ ƒa ndœ angbi azu nene: anga yanga 'e bale sœ kœlœ dœ awo abanœ.

² Yé 'e sœ kœdu okoro 'e tœpanœ kpuru! 'E li má adœke 'e sœ dœ oyo tœ lœsu 'e yé œ gœrœ má ayi kœmbœrœ œrœnœ asœmœ ugurutœ 'e.

³ Tœ œmœ nœ mœ, mœ gugu ugurutœ 'e dœ undu mœ nene kashe mœ sœ dœ 'e ngœngœnœ asœke bale lœ ishiri, yé mœ wa ngbanga nœ uzu á tshe mbœrœ mara œrœnœ asœmœ ƒata mœ sœ má lima tœ œsœnœ zœ:

⁴ Lœndœ á 'e kœngbœtœ 'e ga tœnœ yé á mœ sœ ugurutœ 'e lœ ishiri, 'e wa ngbanganœ asœmœ lœ gbœgbœ nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu,

⁵ dœ mara adœke 'e za uzu ataa fœ Satana mbœrœ adœke undu ye ndi, yeka á ishiri ye kœshe dœ lœkœ á Gbozu œ wa dœ ngbanga.

⁶ Ádá nœ kœdu okoro 'e gugu nene. 'E wuwusœ nœ dœ œtshœnœ adœke œyo kœsuku mapa kœsœ teasho, œ suku kœdjanga mapa djigi nene a?

⁷ 'E gitœ 'e lœ ongoro œyo kœsuku mapa yœ œ te tafo mapa, mbœrœ œyo kœsuku mapa gugu lœ 'e nene. Gbambanœ nene, Kristu á tshe dœ Aya pata Pake nœ azœ, endje za lima she tœ tokóró.

⁸ Ataa, a mbœmbœrœ angbo nœ azœ dœ mapa á suku dœ ongoro œyo kœsuku mapa too dœ œyo kœsuku mapa nœ ngbindirœ nene, kashe a mbœrœ tœnœ dœ mapa neke á gugu dœ œyo kœsuku mapa lœnœ nene, œneke á sœ yerœ œdœ lœ adjapu.

⁹ Bala mbeti á mœ su utshunœ, mœ su o'o fœ 'e adœke 'e sœsœ tœ œsœnœ bale dœ azu á endje sœ kœmbœrœ angba budu nene.

¹⁰ Mœ gbege lima ga pa azu kœ pa œshœ á endje sœ kœmbœrœ angba budu, á endje sœ dœ tshalœsu, á endje dœ aayi angba too aayi kœdonga andjaba nene. Œ kœsœ má ataa, œ li má adœke 'e gi tœ 'e pa tshapashœ asœke ye.

¹¹ Mœ su ga la mbetinœ fœ 'e adœke 'e ngbœngbœtœ 'e dœ uzu á tshe za i'iri Kristu ga pa ye, yé á dœ aayi angba budu, aayi tshalœsu, aayi kœdonga andjaba, aayi kœpa o'o nœ wala, amœndjondjo too aayi angba nene. Œ lili adœke 'e zi œrœ tœ œsœnœ dœ mara uzu ataa nene.

¹² Yé upu nœ mœ kœdœ adœke mœ wa ngbanga nœ azu á endje sœ 6a ushu a? Œ œ nene. Kashe, œ dœdœ azu nœ Kristu dá 'e li má kœwa ngbanga nœ endje nene a?

¹³ Ndjaba dá wa bala ngbanga nœ azu tshashu. 'E gorœ hawo uzu ugurutœ 'e ye.

6

Kœpa ngbanga ugurutœ aayazu

¹ Lœkœ á 'e kœsœ dœ o'o ugurutœ 'e, mbœrœ gadœ á 'e sœ kœge kœna kœtœ meza 6a ndœ ayingba Ndjaba adœke endje wa ngbanganœ, yé á tshapu kœna ga ndœ ayerœ azu a?

² E wuwusœ nœ adœke azu á endje sœ yerœ œ wa bala ngbanga nœ azu tshapashœ asœke nene a? Yé á kœsœ adœke 'e wa ngbanga nœ azu tshapashœ, 'e li kœwa ngbanga nœ o'o á sœ dœ ádá teasho nene a?

³ 'E wuwusœ nœ adœke a wa bala ngbanga nœ aandjelu nene a, yeka á kœdœ tœ o'o nœ soro asœ a?

⁴ Andaa, lœkœ á 'e kœsœ dœ mara ngbanga ataa, 'e sœ kœpandœ nœ fœ angbi azu á endje gugu lœ Ikrizia nene adœke endje wa o'œnœ a?

⁵ Mœ sœ kœpa tœnœ mbœrœ kœza tshula fœ 'e. Ataa, anga uzu kœwusœrœ á tshe li kœwa ngbanga ugurutœ aayazu gugu ugurutœ 'e nene a?

⁶ Kashe, œ li adja adœke anga yazu bale pa ngbanga dœ ayancœ 6a utshu ayingba Ndjaba ye a?

⁷ Œ sœ adjapu adœke kœpa ngbanga ugurutœ 'e sœ kœma adœke 'e yo ye. Mbœrœ gadœ á 'e wuwusœ kœru lœsu 'e tœ œrœ á sœsœ ndjii nene, tœ œsœnœ adœke 'e pa ngbanga dœ aaya 'e a? Mbœrœ gadœ á 'e kakatœ nœ adœke endje ko œrœ tœ 'e nene a?

⁸ Kashe e'e dá sœ kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene, yé á sœ kœko œrœ tœ anga azu. 'E sœ kœmbœrœ ataa ga tœ aaya 'e!

⁹ 'E wuwusœ nœ adœke azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ á sœsœ ndjii nene œ gbo bala Ogo gbozu nœ Ndjaba nene a? Uzu fafara 'e nene! Œdœ aayi angba budu, œdœ aayi kœdonga andjaba, œdœ aayi kœpara awo azu, œdœ ayakoshe á endje sœ 6ata ayashe, œdœ ayakoshe too ayashe á endje sœ kœlo dœ anga endje,

¹⁰ œdœ aayi angba, œdœ aayi tshalœsu, œdœ amœndjondjo, œdœ aayi kœpa o'o nœ wala, œdœ agbangba kœzi angba, uzu bale œ gbo Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.

¹¹ 'E wu mara á anga anga 'e sœ lima dœ tœnœ ugurutœ 'e dœ mœ. Kashe Ndjaba nœ azœ djutœ 'e, tshe fa 'e tœ ayerœ azu, tshe fa 'e tœ azu ndjii lœ i'iri Gbozu Yisu Kristu œdœ pe lœ awa fshiri nœ ye.

Kœdonga Gbozu dœ undu zœ

¹² Anga azu ugurutœ 'e sœ kœpa adœke: «Endje papakata mœ tœ œrœ bale nene», kashe œ dœdœ œrœ kœ dá sœ dœ œtshœnœ nene. Mœ li má kœpa adœke: «Endje papakata mœ tœ œrœ bale nene», kashe mœ yiyindœ nœ adœke mœ te kanga nœ œrœ bale nene.

¹³ 'E sœ kœpa adœke: «Rœgo sœ mbœrœ uvu, yé uvu sœ mbœrœ rœgo.» Œ sœ adjapu, kashe Ndjaba œ ndi tshelœ nœ kœ bibisha ye. Kashe undu uzu sœsœ mbœrœ angba budu nene. Undu uzu sœ mbœrœ Gbozu, yé Gbozu sœ mbœrœ undu uzu.

¹⁴ Andaa Ndjaba á tshe she Gbozu lœ akuzu, tshe she ndje azœ bala lœ akuzu dœ gbo gbo nœ ye.

¹⁵ 'E wuwusœ nœ adœke undu 'e kœdœ œrœ kotœ undu Yisu Kristu nene a? Mœ lii kœza œrœ kotœ undu Yisu bale adœke mœ fa tœ œrœ kotœ undu gugati ye a? Adja mœ mbœrœ ataa bale nene!

¹⁶ 'E wuwu ndje sœ nœ adœke uzu á tshe kœngbœtœ ye bale dœ gugati, endje wuta dœ she undu bale nene a? Gbambanœ nene, endje sú 6ala buku nœ Ndjaba adœke: «Endje bibisha œ wuta uzu bale.»

¹⁷ Kashe uzu á tshe ngbótœ ye bale dœ Gbozu, endje ngbótœ endje dœ she bale læ ishiri.

¹⁸ 'E kpa awa angba budu. Anga ekperce kó á uzu œ mbœœœ, sœ ba ushu tœ undu ye. Kashe ayi angba budu sœ kœndi undu ye dœ tœ ye.

¹⁹ 'E wuwusœ nœ adœke undu 'e kœdœ Tepelo nœ Ɔtshó Ishiri dá sœ læ 'e asœmœ nene a? Ɖ dœdœ Ndjaba dá to fœ 'e nene a? Yé e'e kœdœ ayengó undu 'e a?

²⁰ Ndjaba yóyó 'e œ yó. Ataa, œ li adœke 'e donga she dœ undu 'e.

7

O'o tœ upu nœ totœ

¹ Ngóngó asœke, mœ yindœ kœgi o'o tœ upu á 'e yu lima mœ dœ tœncœ la mbeti nœ 'e adœke: «Ɖ sœ dœ Ɔtshónœ adœke yakoshe lolo dœ yashe nene.»

² Andaa, ndœ kœkatœ kœmbœœœ œœœ tshula kó, œ li dœ Ɔtshónœ adœke yakoshe bale dœ bale sœ dœ awonœ, yé yashe ndje bale dœ bale sœ dœ akónœ.

³ Ɖ li adœke yakoshe mbœœœ akwa tsha yakoshe nœ ye ga tœ awonœ, yé yashe ndje awa bale, tshe mbœœœ akwa tsha yashe nœ ye ga tœ akónœ.

⁴ Yashe lili kœmbœœœ œeneke á tshe yindœ nœ ga tœ undu ye dœ tœ ye nene, undu ye sœ mbœœœ akónœ. Awa bale ndje, yakoshe lili kœmbœœœ œeneke á tshe yindœ nœ ga tœ undu ye dœ tœ ye nene, undu ye sœ mbœœœ awonœ.

⁵ 'E kukurutshelœtœ 'e pa gbarœ olo nene, kolœnœ adœke 'e kœdjitœ 'e awa bale ndœ olo teasho mbœœœ kœza avwala yekane. Kashe manda nœ, 'e kwatœ 'e ga pa gbarœ olo 'e. Ete nene, 'e li kœru losu 'e nene yé œ za awa fœ Satana adœke tshe wu losu 'e.

⁶ O'onœ á mœ sœ kœpa fœ 'e asœmœ, œ dœdœ adœke mœ sœ kœshosho 'e nene, kashe tœncœ kœdœ œœœ á 'e gbe dœ tœncœ á mœ li kœyindœ nœ.

⁷ Mœ yi má ndœ nœ adœke uzu kó sœ tœ angara бата mœ; kashe Ndjaba sœ kœto kœtorœ fœ uzu dœ uzu kpi tœ œncœ yanga, œeneke asœ fœ anga, œeneke ba 'e fœ angbi anga.

⁸ Ataa, mœ sœ kœpa fœ aangara œdœ pe fœ ayashe koya adœke: œ sœ dœ Ɔtshónœ adœke endje sœpe ataa, бата mœ.

⁹ Kashe œdœ endje kœlili kœru losu endje nene, endje totœ endje. Gbambancœ nene, œ sœ dœ Ɔtshónœ kœro panœ kœtotœ endje tœ œsœncœ adœke undu ndi dœ ogo nœ œkó.

¹⁰ Tœ upu nœ endjeneke á endje totœ endje ye, mœ za awa o'o á toto ba ndœ mœ nene kashe á to ba ndœ Gbozu, fœ endje

adœke: œ lili adœke yashe kurutshelœtœ ye dœ akónœ nene.

¹¹ Ɖdœ tshe kœkurutshelœtœ ye dœ akónœ, œ li adœke tshe kpa i anga yakoshe nene, too œ li adœke tshe kpa djitœ ye dœ akónœ. Yé œ lili ndje adœke yakoshe goro awonœ nene.

¹² Tœ upu nœ anga endje, œmœ dœ tœ mœ dá sœ kœpa tœncœ kashe œ dœdœ Gbozu nene, adœke: œdœ yakoshe bale á tshe dœ yindœ Ndjaba kœto yashe á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene, yé á yashencœ yindœ kœsœ dœ she, tshe gógoro she nene.

¹³ Yé œdœ anga yashe bale á tshe dœ yindœ Ndjaba kœi ndje yakoshe á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene yé á yakoshencœ yindœ kœsœ dœ she, tshe vwawwaratœ ye tœ ye nene.

¹⁴ Gbambancœ nene, yakoshe á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene, tshe wuta ndœ dœ Ndjaba mbœœœ awonœ á tshe dœ yindœ Ndjaba. Awa ndje bale dœ yashe á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene, tshe wuta ndje ndœ dœ Ndjaba mbœœœ akónœ á tshe dœ yindœ Ndjaba. Ɖ kœsœsœ má atamœ nene, agbolo nœ 'e œ sœ má yerœ nene andaa endje sœ yerœ.

¹⁵ Kashe œdœ tsheneke á tshe dœdœ yindœ Ndjaba nene kœyindœ kœkurutshelœtœ ye dœ yindœ Ndjaba á endje totœ endje dœ she, endje katœ ye tshe wuta kolœncœ. Dœ mara o'o ataa, ayindœ Ndjaba á endje totœ endje, œdœ yakoshe too yashe, uzu kaka pa endje nene, mbœœœ Ndjaba e 'e adœke 'e sœ gee læ soro 'e.

¹⁶ Yé œfœœ dœ yashe, dœ mara gadœ dá 6œ she akó zœ a? Too œfœœ ndje dœ yakoshe, dœ mara gadœ dá 6œ she awo zœ a?

Kœsœpe læ mara á Ndjaba e 6œ

¹⁷ Andaa, œ li adœke uzu dœ uzu mbœœœtœ ye lindœ kœtorœ á Gbozu to fœ she, yé á tshe sœ læncœ lœkó á Ndjaba e lima she. Ɖeneke á mœ sœ kœpandœ nœ læ Ikrazia kó dœmœ.

¹⁸ Ɖdœ endje kœwa lima anga uzu bale tœ gaza dœ lœkó á Ndjaba e she, tshe papara awa kœmbœœœ adœke œ yiwa nene. Yé œdœ tsheneke á endje kœwawa lima she tœ gaza utshunœ adœke Ndjaba e she nene, œ lili adœke endje wa she nene.

¹⁹ Kœwa gaza too kœwawa gaza nene, œ gugu dœ ádá bale nene, kolœncœ adœke 'e mbœœœtœ 'e lindœ awa o'o nœ Ndjaba.

²⁰ Ɖ li adœke uzu dœ uzu sœ kolœ læ mara á tshe sœ lima dœ tœncœ lœkó á Ndjaba e she.

²¹ Ɖ6œ kœdœ lima kanga lœkó á Ndjaba e 6œ a? Tœto losu zœ nene. Kashe œdœ awa kœsœ zœ adœke 6œ wuta læ kanga, mbœœœtœ zœ lindœ nœ.

²² Gbambance nene, kanga á Gbozu e she kœdœ uzu á tshe kpa dœdœ kanga nene yé tshe te uzu nœ Gbozu. Awa bale ndje dœ uzu á tshe dœdœ kanga nene yé á Ndjaba e lima she, œshe kœdœ kanga nœ Kristu.

²³ Ndjaba yo lima 'e lœ kanga ye; 'e tete akanga nœ azu nene.

²⁴ Aaya mœ, œ li adœke uzu dœ uzu sœpe tœ ala Ndjaba kolœ bata á tshe sœ lima utshunœ lœkœ á tshe e she.

Aangara œdœ pe ayashe koya

²⁵ Tœ upu nœ aangara, Gbozu kakatœ awa o'o ti fœ mœ nene, kashe mœ sœ kœza gbetshe lœ nœ mœ bata uzu á tshe zatœ ye ndjii, mbœrœ Gbozu ma otsho lœsu nœ ye ga ndœ mœ.

²⁶ Mbœrœ oyo nœ ngœngœ asœke, œeneke á mœ sœ kœgbe tœnœ dœke: œ sœ dœ otshœnœ adœke uzu dœ uzu sœ kolœnœ bata á tshe sœ asœmœ.

²⁷ Œdœ bœ kœto yashe ye, papara adœke bœ kurutshelœtœ zœ dœ she nene. Œdœ bœ kœtoto yashe nene, papara ndje adœke bœ to yashe nene.

²⁸ Kashe œdœ bœ kœto yashe, bœ mbœmbœrœ ekperœ nene. Yé œdœ ovoro yawuru kœi yakoshe, tshe mbœmbœrœ ndje ekperœ nene. Kashe endje á endje totœ endje asœmœ, endje gbœ kœndanga osho lœ soro nœ endje œnœ œkœ, yé œmœ, mœ yi má ndœ kœgbœndœ 'e mbœrœ tœnœ.

²⁹ Aaya mœ, o'o á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœke: a kpa sœsœpe dœ olo ndjoro nene. Kœto ngœngœnœ asœke, œ li adœke endjeneke á endje to ayashe, endje sœ bata endje gugu dœ ayashe nene;

³⁰ endjeneke á endje sœ tœ iki, endje sœ bata endje sœsœ tœ iki nene; endjeneke á endje sœ dœ yanga, endje sœ bata endje gugu dœ yanga nene; endjeneke á endje sœ kœyo œrœ, endje sœ bata endje gugu dœ tœnœ nene.

³¹ Œ li adœke azu á endje sœ kœshe mbœrœ œrœ nœ tshapashœ asœke, sœ bata endje sheshe mbœrœ tœnœ nene. Gbambœnœ nene, tshapashœnœ bata á sœ asœ, œndœnœ œ di nene.

³² Mœ yiyindœ nœ adœke 'e sœ dœ gbetshe lœ nene. Tsheneke á tshe toto yashe nene, tshe sœ kœzatœ ye ga tœ akwa nœ Gbozu: Tshœ sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ Gbozu.

³³ Kashe tsheneke á tshe to yashe ye, tshe sœ kœgbe kolœ dœ œrœ nœ tshapashœ asœke: tshe sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ awo œne.

³⁴ Yé dœ tœnœ ataa, lœsu ye sœ ga pa œrœ bisha. Œ sœ ndje awa bale ataa mbœrœ yashe too ovoro yawuru á tshe i i yakoshe nene, yé á sœ kœgbe kolœ kœmbœrœ akwa nœ Gbozu mbœrœ á kœsœ yœrœ lœ undu ye

œdœ lœ ishiri. Kashe yashe á tshe i yakoshe, tshe sœ kœgbe dœ œrœ nœ tshapashœ asœke yé œ sœ kœpara adœke œne mbœrœ œrœ á sœ kœza yanga fœ akœ œne.

³⁵ Mœ pa o'onœ asœmœ mbœrœ otshœrœ á sœ mbœrœ 'e, kashe mœ sœsœ kœkœpa 'e nene. Mœ yindœ nœ adœke 'e mbœrœ œeneke á li adœke 'e sœ dœ otshœnœ, yé œ zatœ 'e djigi fœ Gbozu.

³⁶ Œdœ anga ovoro yakoshe kœyindœ kœto yashe, yé á endje kpa wa adœke œne totœ œne nene, endje mbœrœ dœ otshœnœ. Á ovoro yakoshœnœ kœwœ adœke œne sœ dœ ogo awo œne tœpanœ kpuru, yé á wu ndje adœke œne kœtoto she nene dá œne mbœrœ ekperœ, œ sœ dœ otshœnœ adœke endje totœ endje bata á endje gbe dœ tœnœ. Asœmœ dœdœ ekperœ nene.

³⁷ Kashe œdœ ovoro yakoshœnœ kœdjidji azu á endje sœ kœeshosho she nene, yé á wa dœ tœ ye 6a lœsu ye adœke œne to koje nœ œne nene, œdœ tshe kœli kœru lœsu ye tœ ogo œkœ, tshe mbœrœ otshœrœ.

³⁸ Ataa, tsheneke á tshe kœto koje nœ ye, tshe mbœrœ otshœrœ. Kashe tsheneke á tshe kœvwaratœ ye kœto koje nœ ye, œshe asœmœ kpa mbœrœ otshœrœ kœrosœnœ.

³⁹ Yashe á tshe dœ awo uzu, sœ tœ œsœnœ dœ œkanœ lœkœ á tshe sœpe dœ soro. Kashe œdœ akœnœ kœtshu ye, tshe li kœi angbi yakoshe á tshe yindœ ye. Œ li ndje adœke yakoshœnœ dœ yindœ Kristu.

⁴⁰ Andaa, tœ mœ, mœ gbe adœke tshe sœ dœ yanga kœrosœ nœ œdœ tshe kœsœ kolœ ataa. Yé œnœ ndje, mœ wusœ nœ adœke ishiri nœ Ndjaba sœ dœ mœ awa bale.

8

Songba agea á endje to tœ tokórœ fœ andjaba

¹ Tœ upu nœ songba agea á endje to dœ tokórœ fœ andjaba, œ sœ adjapu adœke azœ kœ, a sœ dœ kœwusœrœ lœ nœ bata á 'e sœ kœpa tœnœ. Kœwusœrœ sœ kœza egerœ kumu fœ uzu, kashe kœyindœsho sœ kœto gbœgbœ ga ugurutœ azu.

² Œdœ uzu kœsœ kœgbe adœke œne wusœ œrœ waa, asœmœ sœ kœema adœke tshe wuwu damba sœ œrœ bata á li má adœke tshe wusœ nœ nene.

³ Kashe tsheneke á tshe yindœ Ndjaba, Ndjaba wu ndje sœ ye yé.

⁴ Ataa, a li kœzi songba agea á endje za tœ tokórœ fœ andjaba ye a? A wusœ nœ adœke andjaba kœdœ œrœ gbambœnœ pa tshapashœ, yé anga andjaba gugu nene, kolœ Ndjaba tshœbabale.

⁵ Gbambœnœ nene, ataa œdœ anga azu kœgbe adœke andjaba sœ 6a lafo too 6a pa oshœ, œ sœ adjapu adœke andjaba œdœ agbozu sœ ndjoro,

⁶ a wusœ nœ adœke Ndjaba sœ kolœ tshebale. Eshœ kœdœe Aba azœ á tshe mbœrœ œrœ kœ, yé a sœ kœshe mbœrœ she. A sœ dœ Gbozu nœ azœ tshebabale Yisu Kristu. Lœ awa nœ ye dá Ndjaba mbœrœ œrœ kœ, yé a sœ dœ soro mbœrœ she.

⁷ Kashe ayindœ Kristu kœ wuwusœ adjapunœ asœ nene. Anga endje sœpe dœ gbetshelœ nœ andjabanœ asœmœ lœ kumu endje dœ mara adœke œdœ endje kœzi songba agea á endje to tœ tokóró fœ andjaba, endje sœ kœgbe adœke endje to fœ adja Ndjaba, yé endje mœ lœ gbetshelœ nœ endje. Mbœrœ tœnœ ataa, endje gbe adœke œne kœdœe aayi uburu.

⁸ Andaa, œ dœdœ rœgo dá gi azœ ndoo dœ Ndjaba nene. E dœe a kœwwaratœ azœ kœzi tœnœ, a sœ ga manda nœ nene. Yé œdœe a kœzi ndje gbaa na, a gbo œrœ bale nene.

⁹ Kashe, 'e sœ dœ gbodjela adœke mara á 'e sœ kœmbœrœ dœ œrœ kœ asœmœ, yiyi endjeneke á endje mœmœ lœ kœyindœrœ nœ endje ga lœ ekperœ nene.

¹⁰ Gbambanœ nene, œdœe uzu á tshe mœmœ lœ kœwusœrœ nœ ye asœmœ kœwu 6œ á 6œ sœ dœ kœwusœrœ, yé á 6œ li ga lœ Tepelo nœ andjaba, tshe gbo gbogbo nœ kœzi songba agea á endje to dœ tokóró fœ andjabanœ asœmœ nene a?

¹¹ Yé mbœrœ tœnœ ataa, kœwusœrœ nœ zœ œ ndi uzu á tshe mœmœ asœmœ. Kashe wusœ nœ adœke œshe kœdœe aya zœ á Kristu tshu mbœrœ she!

¹² E dœe 'e kœmbœrœ mara ekperœ ataa ga tœ aaya 'e yé á ndi gbetshelœ nœ uzu á tshe mœmœ, dá 'e mbœrœ ekperœ fœ Kristu dœ tœ ye.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, œdœe kœzœrœ kœsœe kœyi aya mœ ga lœ ekperœ, mœ kpa zi songba agea bale nene, mbœrœ á kœyiyi aya mœ ga lœ djingili nene.

9

Mara kœmbœrœ akwa nœ Polo

¹ E mœ kœdœe kanga a? Mœ dœdœe ayi avwa nene a? Mœ wuwu Yisu á tshe dœ Gbozu nœ azœ nene a? 'E dœdœe azu ndœla akwa nœ mœ lœ Gbozu nene a?

² E dœe mbœrœ anga azu mœ kœdœdœe ayi avwa nene, kashe mbœrœ 'e nœ 'e, œmœ kœdœe ayi avwa. Gbambanœ nene, e'e kœdœe œrœ á sœ kœma tshambu le akwa nœ mœ bœta ayi avwa lœ Gbozu.

³ O'ó á mœ sœ kœgi fœ azu á endje sœ kœpatœ mœ dœke:

⁴ 'A lili má kœyœndœ kœzœrœ too kœendjœœ 6a ndœ 'e nene a?

⁵ 'A lili má kœna dœ anga yashe á tshe dœ yœndœ Kristu bœta anga aayi avwa, aaya Gbozu œdœ pe Petro sœ kœmbœrœ tœnœ nene a?

⁶ Kolœ mœ kutu mœ œdœe Barnabase dá li ndœ kœmbœrœ akwa yeka á kœzi œrœ a?

⁷ E dœe lœ akwa turugu dá mbœrœ akwa dœ ngendja nœ ye dœ tœ ye a? (E dœe dá lu œyœ vinu, yé á zizi elence nene a? Too uzu œe dá sœ kœgbœndœ angombe yé á ndjondjo ungu œngœ endje nene a?)

⁸ Tœnœ kœdœe kolœ o'o nœ azu dá mœ pa asœmœ, too awa akwa sœsœe kœpa awa bale ataa nene a?

⁹ Gbambanœ nene, endje sú bala buku nœ awa akwa nœ Moyize adœke: «Bœ i ama ngombe ga tœnœ nene lœkœ á 6œ kœsœe kœmbœrœ she dœ akwa ble.» Ndjaba sœ kœkitœ œsœe angombe a?

¹⁰ E dœdœe azœ dá tshe sœ kœpa o'onœ tœ azœ nene a? Adjapu, endje sú o'onœ asœmœ mbœrœ azœ. Gbambanœ nene, uzu á tshe djo kindi dœ pe tsheneke á tshe 6i indji ngwarœ, uzu dœ uzu sœ kœmbœrœ dœ gbetshelœ nœ kœgbo œsœ œnœ ye.

¹¹ E dœe 'a kœyi lima sœ o'o ama Ndjaba fœ 'e, œ sœ má dœ ekpenœ waa ye adœke 'a yœndœ œrœ tœ 'e a?

¹² E dœe anga azu kœsœe kœyœndœ œrœ tœ 'e, mbœrœ gadœ á a'a nene a?

Andaa, 'a yœyœ lima ndœ œrœ nene. Kashe 'a gbœndœtœ 'a mbœrœ á 'a kœzœza œrœ ku lœ awa Ɔtshœ O'o nœ Kristu nene.

¹³ 'E wuwusœ nœ adœke azu neke á endje sœ kœmbœrœ akwa 6a lœ anda nœ Ndjaba sœ kœgbo kœzœrœ kœtœmœ nene a? Yé endjeneke á endje sœ kœto tokóró 6a pa ndaba, sœsœe ndje kœgbo œsœ œnœ endje kœzœrœ kœpœpa ndabanœ nene a?

¹⁴ Awa bale, Gbozu za awa tœ upu nœ endjeneke á endje sœ kœpœndœ Ɔtshœ O'o adœke endje sœ ndje dœ soro mbœrœ tœnœ.

¹⁵ Kashe œmœ, mœ zaza awa o'onœ asœmœ bale ga tœ akwa nene, yé mœ susu mbetœnœ asœmœ mbœrœ kœyœndœ œrœ nene. Mœ yi má ndœ kœtshu tœnœ, tœ œsœnœ adœke endje gbœtœ upu nœ egerœ kumunœ asœ tœ mœ.

¹⁶ Dœ adjapu, kœpœndœ Ɔtshœ O'o dœdœe œrœ nœ egerœ kumu 6a ndœ mœ nene, kashe tœnœ kœdœe œrœ á li adœke mœ mbœrœ. Mœ sœ dœe oyo tœ losu mœ œdœe mœ kœpapœndœ Ɔtshœ O'o nene.

¹⁷ E dœe mœ dœ tœ mœ dá wa lima adœke mœ mbœrœ akwanœ asœmœ, mœ yi má lima ndœ nœ adœke endje ko ngendja tshangbanœ fœ mœ ye. Kashe bœta á endje za mœ dœ œgbo ga tœnœ, mœ mbœrœ kolœ akwa á Gbozu za fœ mœ.

¹⁸ Ataa, ngendja tshangba akwa nœ mœ kœdœe ga œe? Tœnœ kœdœe kœpœndœ Ɔtshœ O'o gbambanœ á mœ sœ kœpœndœ nœ, kashe mœ zaza awa o'o á Ɔtshœ O'onœ asœmœ za fœ mœ ga tœ akwa nene.

¹⁹ Mœ doédóé kanga nœ uzu bale nene. Andaa, mœ zatœ mœ tœ kanga nœ azu para mbœrœ kœgbœ azu ndjoro fœ Yisu.

²⁰ Mœ sœ lima kœsœ ugurutœ Ayuda ƒata Yuda mbœrœ kœgbœ Ayuda. Ataa mœ sœsœ tshakudu awa akwa nœ Moyize nene gbaa, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ ƒata azu á endje sœ tshakudunœ mbœrœ kœgbœ endjeneke á endje sœ tshakudu awa akwa.

²¹ Awa bale ndje, lœkœ á mœ kœsœ dœ endjeneke á endje sœsœ tshakudu awa akwa nene, mœ sœ kœmbœrœtœ mœ ƒata endje, kashe mœ sœsœ kœgbe dœ awa akwanœ asœmœ nene mbœrœ kœgbœ endje. E yiyindœ kœpa adœke mœ wuwusœ awa akwa nœ Ndjaba nene, gbambanœ nene, mœ zatœ mœ ga tshakudu awa akwa nœ Kristu.

²² Mœ sœ ugurutœ azu á endje mœmœ lœ kœyindœrœ ƒata œmœ ndje mœ mœmœ mbœrœ kœgbœ endje. Mœ zatœ mœ djigi fœ endje para mbœrœ kœshe angata endje dœ mara kœ.

²³ Yé œneke asœmœ kœ, mœ sœ kœmbœrœ tœnœ mbœrœ Ɔtshœ O'o yeka á kœgbœ œrœ á to lœ awa nœ Ɔtshœ O'onœ asœmœ.

²⁴ E wuwusœ nœ adœke aayi kœkpa œœ kœkpa œœ nœ endje œœœœ, kolœ anga bale dá gbœ œrœ tshangbanœ nene a? E kpa œœnœ dœ mara adœke 'e wuta utshunœ.

²⁵ Aayi mœlœ kœ sœ kœpa avwara ndœ kœgbœ kpoto tshagbozu á ndi bala ye, kashe œnœ azœ kœdœ kpoto tshagbozu á ndi bala bale nene.

²⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, œmœ, mœ sœ kœkpa œœ dœ mara ataa: mœ sœsœ kœkpa œœ nœ ayibula nene; yé mœ sœ kœdu koshe atake: mœ dudu koshe lœ angbalanœ nene.

²⁷ Kashe mœ sœ kœmbœrœ œgbœrœ ga tœ undu mœ, yé œ sœ kœgbœndœ nœ dœ œgbœ kparawa adœke manda kœmindœ Ɔtshœ O'o fœ anga azu, á Ndjaba kœvwaratœ ye tœ mœ nene.

10

O'o tœ upu nœ andjaba

¹ Alaya, mœ yiyindœ nœ adœke œndœ œrœ á wuta lima ga tœ alata azœ lœndœ nœ Moyize djedjerœ 'e nene: ondoro gbœ lima ndœ alata azœ para, endje para kœkœ zu lima tœ la egerœ ungu.

² Endje para gbœ lima batisimu lœ kœngbœtœ endje bale dœ Moyize ƒa lœ ondoro dœ pe la egerœ ungu.

³ Endje para sœ lima kœzi ala œrœ bale nœ ishiri.

⁴ Endje para sœ lima kœndjo ungu bale nœ ishiri. Gbambanœ nene, ungu á endje sœ lima kœndjo tœnœ to lœ badja nœ ishiri á sœ kœna dœ endje awa bale. Badjanœ asœmœ kœdœ lima Kristu.

⁵ Andaa, œtshœ anga endje ndjoro ugurutœ endje gaga lima tœ ala Ndjaba nene, mbœrœ endje sœ lima kœtshu tœnœ kœœ lœ kpagagasho.

⁶ (Eœ ataa mbœrœ lima tœ endje mbœrœ á ala azœ kœgbœ adœke a kœsœsœ dœ ekpe ogo œrœ ƒata á endje sœ lima dœ tœnœ nene.

⁷ E dodonga andjaba ƒata anga endje ugurutœ endje mbœrœ nene. Ataa, endje sú ƒa la buku nœ Ndjaba adœke: «Azu sœ lima ga ati ndœ kœzi œrœ dœ pe kœndjo œrœ; manda nœ endje alafœ ndœ mœlœ.»

⁸ A kakatœ tœ azœ ti ndœ angba budu ƒata anga endje ugurutœ endje mbœrœ lima nene: azu tshu kutu zazu bale dœ voto (23.000) kolœ ndœ œlœ bale.

⁹ A papara kœwu lœsu Gbozu nœ azœ nene, ƒata anga azu ugurutœ endje mbœrœ yeka á tshu lima kuzu kœde osho nœ ayakoro.

¹⁰ Ataa, 'e pupu lœ ma 'e ƒata anga endje ugurutœ endje sœ lima kœpu lœ ma endje nene, yé á andjelu nœ kuzu wo lima endje.

¹¹ (Eœ ataa wuta lima ga tœ endje mbœrœ adœke ala anga endje kœgbœ, yé endje sú ga la mbeti ndœ kœmi dœ upu fœ azœ á a ndœ dœ ndœngœlœ tshapashœ.

¹² Ataa, kaka tsheneke á tshe gbe adœke œne ka dœ ada œne, zatœ ye ga lœ vola adœke œne tete nene.

¹³ Kœwu lœsu á 'e sœ lœnœ, sœ awa bale mbœrœ azu kœ. Ndjaba sœ kœmbœrœtœ ye lindœ o'o ye; tshe yindœ nœ adœke endje wu lœsu 'e kœropa gbœgbœ nœ 'e nene. Lœ kœwu lœsu, tshe yisœ mara nœ kœwuta lœ nœ œdœ gbœgbœ nœ kœshi gbi lœ nœ fœ 'e.

¹⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e titœ 'e tœ andjaba.

¹⁵ Mœ sœ kœpa o'o fœ 'e ƒata fœ azu á endje wusœ kœtœndœ o'o, 'e wa œneke á mœ sœ kœpa fœ 'e asœ dœ tœ 'e.

¹⁶ Yashi á a sœ kœdonga Ndjaba mbœrœ tœnœ, ngbœngbœa azœ ga tœnœ bale dœ indji Kristu nene a? Mapa á a sœ kœkavwatshe lœ nœ, ngbœngbœa azœ ga tœnœ bale dœ undu Kristu nene a?

¹⁷ Mapa sœ tshebabale, ataa a sœ ndjoro gbaa, a wuta undu tshebabale. Gbambanœ nene, azœ para a sœ kœzi kolœ mapanœ á sœ tshebabale asœmœ.

¹⁸ E wu azu Israyele: endje á endje sœ kœzi agea á endje to tœ tokórœ, ngbœngbœtœ endje awa bale ndœ kœdonga Ndjaba ƒa indiri ndaba nene a?

¹⁹ O'o gadœ dá mœ kœpa a? Songba agea á endje to tœ tokórœ fœ andjaba too andjabanœ dœ tœ endje sœ dœ ádá waa ye a?

²⁰ E œ nene! Kashe tokórœnœ á ayingba Ndjaba sœ kœto tœnœ, kœdœ œnœ ekpe ishiri yé œ doédóé œnœ Ndjaba nene. Mœ

yyiindæ nœ adœke 'e ngbɔbatœ 'e ga tœ œsœnœ bale dœ aekpe ishiri nene.

²¹ Ɖ lili adœke 'e sœ kœndjo œrœ dœ yashi nœ Gbozu œdœ ndje dœ œnœ ekpe ishiri nene. Ɖ lili adœke 'e zi œrœ pa ndaba kœziœ nœ Gbozu œdœ ndje pa œnœ ekpe ishiri nene.

²² Too a yindœ kœiŵwi úkú nœ Gbozu ga lafo a? A sœ dœ gbɔgbɔ kœropa ye a?

Ɖrœ kɔ sœ mbœrœ mokɔ nœ Ndjaba

²³ «Endje papakata œrœ bale nene», kashe œ dœdœ œrœ kɔ dá ga nene. «Endje papakata œrœ bale nene», kashe œ dœdœ œrœ kɔ dá sœ kœmbœrœ adœke uzu gerœ lœ kœyindœrœ nœ ye nene.

²⁴ Ɖ lili adœke uzu gbe kolœ dœ undu ye dœ tœ ye nene, kashe tshe gbe ndje dœ œnœ anga azu.

²⁵ Ɖrœ kɔ á endje za yɔ œrœ ɔala wutu kœka songba agea, 'e zi, kashe 'e yuyu osho tœ ádánœ yeka á kœza oyo ga tœ losu 'e nene.

²⁶ Gbambanœ nene, œshœ œdœ œrœ lœnœ kɔ kœdœ œnœ Gbozu.

²⁷ Ɖdœ anga uzu á tshe yiyindœ Ndjaba nene kœ'e 'e, á 'e yindœ kœna ga ndœ ye, 'e zi œrœ kɔ á tshe to fœ 'e, 'e yuyu osho tœ ádánœ yeka á kœza oyo ga tœ losu 'e nene.

²⁸ Kashe œdœ anga uzu kœpa fœ 'e adœke: «Aœ kœdœ songba agea á endje to dœ tokóró fœ andjaba», 'e zizi nene, mangba uzunœ á tshe pandœ ádánœ fœ 'e, yé mbœrœ á kœza oyo ga tœ losu nene.

²⁹ Mœ sœsœ kœpa o'o ndœ losu 'e nene, kashe ndœ œnœ uzunœ á tshe pa o'o nœ asœmœ.

Kashe mbœrœ gadœ á losu anga angbi uzu œ wa mapaka pa œrœ á mœ li kœmbœrœ tœnœ a?

³⁰ Ɖdœ mœ kœgi mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœziœ á mœ sœ kœzi tœnœ, mbœrœ gadœ á endje yiangba mœ tœ œneke á mœ gi mershe fœ Ndjaba pa nœ a?

³¹ Ɖdœ 'e kœsœ kœzi œrœ, œdœ 'e kœsœ kœndjo œrœ, œdœ œrœ gadœ á 'e yindœ kœmbœrœ tœnœ, 'e mbœrœ kɔ mbœrœ mokɔ nœ Ndjaba.

³² 'E mbœmbœrœ adœke uzu te mbœrœ 'e nene: œdœ Ayuda, œdœ Agreke, œdœ azu Ikrizia nœ Ndjaba.

³³ 'E mbœrœtœ 'e ɔata œmœ: mœ sœ kœpa avwara tœ mœ dœ tœ mœ adœke mœ za yanga fœ azu kɔ lœ œrœ kɔ, mœ gbege kolœ dœ undu mœ dœ tœ mœ nene, kashe mœ gbe dœ œnœ ukpulu azu ndjoro mbœrœ adœke endje she.

11

¹ 'E mbœrœtœ 'e liaka mœ ɔata á mœ sœ kœmbœrœtœ mœ liaka Kristu.

Yakoshe œdœ yashe ɔa utshu Gbozu

² Mœ sœ kœdonga 'e mbœrœ 'e sœ kœgbe dœ mœ lœ œrœ kɔ, yé 'e sœ kœgɔndœ mara kœmbœrœtœ osho liaka œneke á mœ yi lima sœ nœ fœ 'e.

³ Andaa, mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ neke: gbozu tshapa azu para kœdœ Kristu, gbozu tshapa yashe kœdœ yakoshe; gbozu tshapa Kristu kœdœ Ndjaba.

⁴ Yakoshe kɔ á tshe sœ kœza avwala too á tshe sœ kœgbara o'o ama Ndjaba á i kumu ye, gu œsœ gbozu nœ ye.

⁵ Kashe yashe kɔ á tshe sœ kœza avwala too á tshe sœ kœgbara o'o ama Ndjaba á i i kumu ye nene, gu œsœ gbozu nœ ye. Gbambanœ nene, œ sœ adja ɔata tshe li sukumu ye pa ye.

⁶ Ɖdœ yashe kœi i kumu ye dœ siriki nene, tshe li sukumu ye! Kashe œsœ tshula mbœrœ yashe kœli sukumu ye too kœwa tshapanœ; œ li adœke tshe i kumu ye dœ siriki.

⁷ Ɖ lili adœke yakoshe i kumu ye dœ siriki nene; œshe kœdœ ishiri dœ pe mokɔ nœ Ndjaba. Kashe yashe kœdœ mokɔ nœ yakoshe.

⁸ Gbambanœ nene, œ dœdœ yakoshe dá to lœ yashe nene, kashe yashe dá to lœ yakoshe.

⁹ Yé Ndjaba mbœmbœrœ yakoshe mbœrœ yashe nene, kashe yashe dá tshe mbœrœ she mbœrœ yakoshe.

¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke yashe i kumu ye dœ siriki ndœ kœma ambárá tshagbozu nœ ye ɔa utshu aandjelu*.

¹¹ Andaa ɔa utshu Gbozu, yashe sœ mbœrœ yakoshe, yé yakoshe sœ mbœrœ yashe.

¹² Gbambanœ nene, ataa yashe to lima lœ yakoshe gbaa, yashe dá zu yakoshe, yé kœkɔ to ɔa ndœ Ndjaba.

¹³ 'E wa ngbanganœ dœ tœ 'e, œ sœ dœ œtshœnœ adœke yashe kœsœ kœza avwala fœ Ndjaba, tshe i i kumu ye dœ siriki nene a?

¹⁴ Tshapashœ dœ tœ ye yiyisœ œrœ fœ 'e adœke œ sœ dœ ekpenœ mbœrœ yakoshe kœsœ dœ ugu sukumu nene na a?

¹⁵ Tœnœ kœdœ mokɔ mbœrœ yashe, gbambanœ nene, Ndjaba to lima ugu sukumu fœ she tœ œsœ siriki.

¹⁶ Kashe œdœ uzu kœyindœ kœshara tœnœ, a'a œdœ azu Ikrizia nœ Ndjaba, 'a sœsœ dœ anga angbi mara kœsœ nene.

Kœziœ nœ Gbozu

(Wu ɔa tœ Mat 26.26-29; Mar 14.22-25; Luk 22.15-20)

¹⁷ Bata á mœ sœ kœmi upu fœ 'e, mœ sœsœ kœdonga 'e nene. Gbambanœ nene,

* **11.10** Ɖ yi ndje ndœ kœma adœke yashe sœ ga tshakudu tshagbozu nœ yakoshe

angbōtōe nōe 'e sōesōe kōegi 'e ga utshunōe nene, kashe ɔe sōe kōeyi 'e ga lōe ekperōe.

¹⁸ Utshunōe kō, azu sōe kōepa fōe mōe adōeke lōkō á 'e sōe kōengbōtōe 'e lōe angbōtōe, 'e sōe kōekurutshelōetōe 'e ugurutōe 'e, yé mōe wu adōeke anganōe, ɔetōenōe kōedōe adjapu.

¹⁹ Ɛ li adōeke 'e kurutshelōetōe 'e ataa yeka á a kōewusōe endjēneke ugurutōe 'e á endje sōe kōeshi gbi lōe kōewu lōsunōe asōemōe.

²⁰ Kashe, lōkō á 'e sōe kōengbōtōe 'e awa bale ndōe kōezirōe nōe Gbozu, ɔe dōédōe adja kōezirōe nōe Gbozu dá 'e sōe kōezi tōenōe nene.

²¹ Gbambanōe nene, dōe lōkō kōezi ɔerōe, uzu dōe uzu sōe kōegbōgbotōe yé ndōe kōezirōe nōe yé dōe tōe ye, dōe mara adōeke anga uzu sōe dōe ogo, yé anga ndjo ɔerōe ɔe mbōerōe she.

²² Ataa, 'e sōesōe dōe anda ndōe kōezi ɔerōe dōe pē kōendjo ɔerōe nene a? Too 'e sōe kōetshene Ikriزيا nōe Ndjaba yé ɔe yindōe kōegu endjēneke á endje gugu dōe ɔerōe nene a? O'o gadē á mōe kōepa fōe 'e a? Ɛ li adōeke mōe donga 'e a? Bale nene, kōepa o'onōe asōemōe, mōe sōesōe kōedonga 'e nene.

²³ Yé, 'e wu ɔeneke á mōe gbō ɔa ndōe Gbozu dá mōe sōe kōeyisōe nōe fōe 'e asōe: Gbozu Yisu, lōe butshō á endje za lima she ga tshaabrōe azu asōemōe, tshe za mapa,

²⁴ yé manda kōedonga Ndjaba, tshe kavwa tshelōenōe yé á pa adōeke: «Asōeke kōedōe undu mōe á sōe mbōerōe 'e, 'e mbōerōe atamōe mbōerōe kōegbe dōe mōe.»

²⁵ Tshe mbōerōe awa bale ataa manda kōezirōe, ɔe za yashi á pa adōeke: «Yashinōe asōeke kōedōe tafo ayō lōe indji mōe, 'e mbōerōe ataa ɔlō dōe ɔlō á 'e kōesōe kōendjo tōenōe, mbōerōe kōegbe dōe mōe.»

²⁶ Gbambanōe nene, ɔlō dōe ɔlō á 'e kōesōe kōezi mapa asōe dōe pē kōendjo vinu asōe, 'e sōe kōemindōe kuzu Gbozu ɔerrr ga tōe olo kōekwa she.

²⁷ Mbōerōe tōenōe ataa, tsheneke á tshe sōe kōezi mapa too á tshe sōe kōendjo vinu nōe Gbozu dōe mara adōeke tshe lilisōe yé nene, tshe gbō bala o'o mbōerōe undu ɔedōe indji Gbozu.

²⁸ Uzu dōe uzu tondōetōe ye dōe tōe ye utshu nōe yeka á kōezi mapa ɔedōe kōendjo vinu asōe.

²⁹ Gbambanōe nene, tsheneke á tshe zi yé á ndjo tōenōe, á wuwusōe ádanōe nene, sōe kōewa ɔgbō ngbanga ga tōe ye dōe tōe ye.

³⁰ Wu mbōerōe tōenōe ataa, aayi kōbā dōe agbakindi sōe ugurutōe 'e ndjoro, yé anga endje ndjoro tshu ye.

³¹ Ɛdōe a kōesōe kōetondōetōe azōe dōe tōe azōe, Gbozu ɔe wa ngbanga ga tōe azōe nene.

³² Kashe Gbozu sōe kōewa ngbanga ga tōe azōe mbōerōe kōeyarōe azōe adōeke endje kōewawa ɔgbō ngbanga ga tōe azōe ɔedōe azu nōe tshapashō nene.

³³ Ataa, aaya mōe, lōkō á 'e kōengbōtōe 'e ndōe kōezi kōezirōe nōe Gbozu, 'e kate anga anga 'e.

³⁴ Ɛdōe uzu kōesōe dōe ogo, tshe zi ɔerōe ɔa sōenda nōe ye mbōerōe adōeke 'e kōegbōgbota kōewa ɔgbō ngbanga ga pa 'e lōe kōengbōtōe 'e nene. Mbōerōe udu anga o'o, mōe guma dōe lōkō á mōe na bala ga ndōe 'e.

12

Kōetorōe nōe Ɔtshō Ishiri

¹ Alaya, tōe upu nōe kōetorōe nōe Ɔtshō Ishiri, mōe yiyindōe nōe adōeke 'e tshapu kōewusōe nōe nene.

² 'E wusōe dōe adōeke, lōkō á 'e dōédōe lima ayindōe Yisu nene, 'e lili lima kōeru lōsu 'e nene kōena manda andjaba á endje sōesōe kōepa o'o nene.

³ Mbōerōe tōenōe ataa, mōe sōe kōepandōe nōe fōe 'e adōeke: uzu bale nene á tshe sōe dōe Ishiri nōe Ndjaba, lili kōepa nene adōeke: «Mōe darandōe Yisu» yé uzu bale nene lili kōepa nene adōeke: «Yisu kōedōe Gbozu», ɔedōe Ɔtshō Ishiri kōepapandōe nōe fōe she nene.

⁴ Tshelōe aka kōetorōe nōe ɔtshō lōsu ngba waa, kashe kolōe tshetōe Ishirinōe asōemōe kutu ye dá sōe kōekurutshelōe nōe.

⁵ Tshelōe aka kōembōerōe akwa fōe Gbozu ngba waa, kashe a sōe kōembōerōe kolōe fōe tshetōe Gbozu.

⁶ Tshelōe aka mara kōembōerōe dōe akwa ngba waa, kashe kolōe Ndjaba tshēbabale dá sōe kōeza kō ga tōe akwa.

⁷ Ɔtshō Ishiri sōe kōematōe ye lōe uzu dōe uzu mbōerōe ɔtshōerōe nōe azu para.

⁸ Ishiri sōe kōeto o'o nōe kōewusōetōe fōe anga uzu, yé tshetōe Ishirinōe asōemōe sōe kōeto o'o nōe kōewusōerōe fōe anga.

⁹ Tshetōe Ishirinōe asōemōe sōe kōeto egerōe kōeyindōerōe fōe anga uzu, yé ɔe sōe kōeto kōetorōe nōe kōeshe azu lōe kōbā fōe anga.

¹⁰ Ishiri sōe kōeto fōe anga uzu gbōgbō nōe kōembōerōe afā ndjoro; fōe anga, kōetorōe nōe kōegbara o'o; fōe anga uzu, kōetorōe nōe kōewusōe kōekurutshelōe ekpe ishiri dōe adja Ishiri; fōe anga uzu, kōetorōe nōe kōepa angbi o'o ama ogo ndjoro; yé fōe anga, kōetorōe nōe kōepandōe tshelōekata angbi o'o ama ogonōe.

¹¹ Kashe ɔerōenōe asōemōe kō, kolōe tshetōe Ishirinōe á tshe sōe kōeto mara kōetorōe ndjoro fōe uzu dōe uzu asōemōe, ɔe za tōenōe ga tōe akwa ɔata á tshe yindōe nōe.

Undu uzu bale dōe ɔerōe kotōe ye ndjoro

¹² Kristu sōe ɔata undu uzu á ɔerōe kotōenōe ngba waa, kashe ɔe ngbōtōe endje ga tōenōe, yé ɔe wuta undu uzu bale.

¹³ Gbambanōe nene, azōe para, a gbō lima batisimu mbōerōe kōewuta undu bale lōe awa nōe Ishiri. Ayuda too Greke, akanga too akanga nene, kashe Ndjaba to Ishiri bale asōemōe ga lōe azōe kō.

¹⁴Undu uzu bale sœsœ dœ œrœ kolœ bale nene, kashe dœ œrœ kotœnœ ndjoro.

¹⁵Ɛdœ ada kœpa lima adœke: «Bata á mœ doédœ kane nene, mœ doédœ œrœ kotœ undu uzu nene», mbœrœ tœnœ ataa œ li má adœke tshe katœ kœsœ ga tœ undu uzu ye a?

¹⁶Ɛdœ utu kœpa lima adœke: «Bata á mœ doédœ ala nene, mœ doédœ anga œrœ kotœ undu uzu nene», mbœrœ tœnœ ataa œ li má adœke tshe katœ kœsœ ga tœ undu uzu ye a?

¹⁷Ɛdœ undu uzu djigi kœdœ lima ala ye, utu ye œ sœ má kpœta a? Ɛdœ undu uzu djigi kœdœ lima utu ye, ngawu œ sœ má kpœta a?

¹⁸Kashe Ndjaba ko œrœ kotœ bale dœ bale ga tœ undu uzu dœ mara á tshe yindœ nœ.

¹⁹Ɛdœ œrœ kotœ uzu kœsœ lima tshe-bale, ataa undu uzu œ sœ má koto o?

²⁰Dœ tœnœ ataa, œrœ kotœ undu uzu sœ ndjoro, kashe undu uzu sœ tshebale.

²¹Ala lili kœpa fœ kane nene adœke: «Mœ gbege dœ 6œ nene.» Yé kumu lili ndje ndœ kœpa fœ ada nene adœke: «Mœ gbege dœ 'e nene.»

²²Ga panœ, œrœ kotœ undu uzu á sœ fata œ gugu dœ gbœgbœ nene, sœ dœ ádá waa.

²³Yé œneke á a zaza dœ ádá nene, œtœnœ dá a sœ kœlisœ nœ. Ɛneke á sœ kœta tshula, a sœ kœgbœndœ nœ dœ otshanœ.

²⁴Ɛneke á sœsœ kœza tshula fœ azœ nene, a sœsœ dœ ogo kœgbœndœ nœ nene. Kashe Ndjaba mbœrœ undu uzu dœ mara adœke œrœ kotœnœ á gugu dœ ádá nene, endje lisœ nœ kœrosœ nœ:

²⁵ataa, undu uzu œ kurutshelœtœ ye nene, kashe œrœ kotœ kœ sœ dœ gbetshelœ bale mbœrœ kœti kane endje ugu-rutœ endje dœ anga endje.

²⁶Ɛdœ anga œrœ kotœ bale kœsœ dœ kœba, undu uzu kœ œ sœ dœ kœba; œdœ endje kœlisœ anga œrœ kotœ bale, œrœ kotœ kœ œ sœ dœ yanga awa bale dœ she.

²⁷Andaa, e'e kœdœ undu Kristu, yé uzu bale dœ bale ugurutœ 'e kœdœ anga œrœ kotœ bale nœ undunœ asœmœ.

²⁸Dœ tœnœ ataa dá Ndjaba kurutshelœ akwa kpikpikpi tœ azu lœ Ikrizia: utshunœ kœdœ aayi avwa, bishanœ kœdœ aayi kœgbara o'o yé votœnœ kœdœ aayi kœyisœrœ. Manda nœ, tshe to kœtorœ nœ kœmbœrœ dœ afá, œnœ kœshe dœ aayi kœba, œnœ kœti kane osho, œnœ kœdœ gbœzu tshapa akwa œdœ œnœ kœpa angbi o'o ama ogo.

²⁹Ɛ doédœ endje kœ dá dœ aayi avwa, aayi kœgbara o'o too aayi kœyisœrœ nene. Ɛ doédœ endje kœ dá sœ dœ kœtorœ nœ kœmbœrœ afá,

³⁰nœ kœshe dœ aayi kœba, nœ kœpa angbi o'o ama ogo too nœ kœpa tshelœ katœnœ nene.

³¹Ataa, 'e sœ dœ egerœ agbe nœ kœtorœ á ga waa.

Yé ga pa nœ, mœ yindœ kœyisœ awa nœ waa dœ waa á ropœnœ kœ fœ 'e.

13

Kœyindœsho

¹Mœ li má kœpa angbi o'o ama ogo dœ pe œnœ aandjelu, kashe œdœ mœ kœgugu dœ kœyindœsho nene, œmœ kœdœ ngbongolo á sœ kœki tœnœ too lenga á sœ kœki klu klu klu.

²Mœ li má kœsœ dœ kœtorœ nœ kœgbara o'o, œnœ kœwusœrœ nœ œrœ kœ á zatœ ye yiwatœnœ dœ pe œnœ kœwusœrœ kœ; mœ li má kœsœ dœ kœyindœrœ djigi á li kœza kaga na tœnœ ga tœ anga osho, kashe œdœ mœ kœgugu dœ kœyindœsho nene, mœ sœ gbambœnœ.

³Mœ li má kœkurutshelœ œrœ nœ mœ kœ tœ aayi ogo, mœ li má kœzatœ mœ adœke endje sho mœ dœ owo, kashe œdœ mœ kœgugu dœ kœyindœsho nene, mœ gbœ œrœ bale nene.

⁴Kœyindœsho kœdœ kœsœ dœ ugu lsu, tœnœ kœdœ kœmbœrœ akwa fœ yanga zœ, œ sœsœ dœ úki nene, œ sœsœ kœmatœ ye nene, œ sœsœ dœ egerœ kumu nene.

⁵Kœyindœsho sœsœ kœmbœrœ œrœ tshula nene, œ sœsœ kœgbe kolœ dœ undu ye dœ tœ ye nene, œ sœsœ dœ oko nene, œ sœsœ dœ œ'ele nene.

⁶Kœyindœsho sœsœ dœ yanga nœ ekperœ nene, kashe œ sœ dœ yanga lœ adjapu.

⁷Kœyindœsho sœ kœru lsu tœ œrœ kœ, œ sœ dœ kœyindœrœ lœ œrœ kœ, œ sœ kœza lsu ga pa œrœ kœ, œ sœ kœshi gbi lœ œrœ kœ.

⁸Kœyindœsho œ ka bale nene. Kashe kœgbara o'o œ kpa gu nene. Kœpa angbi o'o ama ogo œ ka ye. Kœwusœrœ œ kpa gu nene.

⁹Gbambœnœ nene, kœwusœrœ nœ azœ sœ dœ mapaka, yé kœgbara o'o nœ azœ sœsœ ga pa œrœ kœ nene.

¹⁰Kashe lœkœ á œrœ kœ œ li bala, œneke á sœ dœ mapaka œ kpa gu nene.

¹¹Lœkœ á mœ sœ lima tœ gbolo, mœ sœ lima kœpa o'o fata gbolo, mœ sœ lima dœ gbetshelœ dœ pe kœwusœrœ fata gbolo. Lœkœ á mœ wuta gbœzu, mœ katœ œrœ tshaghbolo ye.

¹²Ngongœ asœke, a sœ kœwu ishiri ngbangbangba ala wushiri, kashe a wu bala tshatshu azœ dœ Ndjaba. Ngongœ asœke, kœwusœrœ nœ mœ sœ dœ mapaka; yé dœ anga lœndœ bale, mœ wusœ Ndjaba fata á tshe wu ndje sœ mœ.

¹³Ngongœ asœke, œrœnœ asœmœ voto sœpe: kœyindœrœ, kœza lsu ga pa œrœ

œdœ køyindœsho; kashe køyindœsho dá sœ tœ egerœnœ køeropanœ kœ.

14

Kœgbara o'o œdœ kœpa angbi o'o ama ogo

¹ Utshunœ kœ, 'e para køyindœsho. 'E sœ dœ egerœ ogo ndœ køegbœ køetœrœ nœ Ishiri, køeropa nœ kœ, œnœ kœgbara dœ o'o.

² Gbambanœ nene, tsheneke á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo, tshe sœsœ kœpa fœ azu nene, kashe tshe sœ kœpa fœ Ndjaba. Uzu bale œ dji tshelœ katanœ nene: lœ awa nœ Ishiri, tshe sœ kœpa tœ œrœ á a wuwusœ ádnœ nene.

³ Kashe tsheneke á tshe sœ kœgbara o'o sœ kœpa o'o fœ azu: tshe sœ kœmbœrœ adœke azu gboro lœ køyindœrœ, tshe sœ kœto gbœgbœ fœ azu, yé œ sœ kœu endje ga tœnœ.

⁴ Tsheneke á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo, tshe sœ kœmbœrœ adœke kolœ køyindœrœ nœ œne kuti œne kœgerœ, kashe tsheneke á tshe sœ kœgbara o'o sœ kœmbœrœ adœke azu Ikrizia gboro lœ køyindœrœ nœ endje.

⁵ Mœ sœ køyindœ nœ adœke e'e para kœkœ 'e pa angbi o'o ama ogo, kashe køeropa nœ kœ, ogo nœ mœ kœdœ adœke 'e gbara o'o nœ Ndjaba. Uzu á tshe sœ kœgbara o'o nœ Ndjaba ropœ tsheneke á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo ye. Kashe tshe ropœ ye nene œdœ uzu á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo kœsœ dœ anga uzu á tshe wusœ kœpandœ ádnœ mbœrœ adœke azu Ikrizia gboro lœ køyindœrœ.

⁶ Atamœ alaya, œ kœsœ adœke mœ kœna kœwu 'e yé á sœ kœpa angbi o'o ama ogo fœ 'e, mœ sœ dœ ádá á ndœ 'e lœ œrœ gade? Lœ œrœ bale nene. Mœ sœ dœ ádá á ndœ 'e œdœ mœ kœpandœ o'o tœ upu nœ adjapu á zatœ ye yiwa tœnœ, tœ upu nœ kœwusœrœ, tœ upu nœ kœgbara o'o ama Ndjaba œdœ pe tœ upu nœ køyisœrœ fœ 'e yekane.

⁷ Œ sœ ndje atœ tœ œrœ kœbi dœ itshi, áata ngbake too kundi: œ kœsœsœ kœwa tshelœ itshinœ ngbi nene, œ wusœ itshinœ á yindœ kœbi tœnœ koto o'?

⁸ Yé œdœ aga kœmama tshelœ ikinœ ngbi nene, œdœ dá guma tœ ye ndœ kœna ndœ koshe a?

⁹ E'e ndje, œdœ o'o á 'e kœsœ kœpa tœnœ kœsœsœ ngbi nene, azu œ dji tshelœkata œneke á 'e sœ kœpa tœnœ koto o' 'E pa o'o ga lœ yugu.

¹⁰ Mara o'o ama ogo ngba waa pa tshapashœ, kashe anganœ bale á azu sœsœ kœdji ádnœ nene gugu nene.

¹¹ Andaa, œdœ mœ kœsœsœ kœdji tshelœ kata angbi o'o ama ogo á uzu sœ kœpa tœnœ

nene, mœ wu she áata gene, yé tshe wu ndje mœ áata gene.

¹² E'e ndje awa bale, 'e sœ dœ egerœ ogo kœpara køetœrœ nœ Ishiri, kashe 'e para œneke á li adœke køyindœrœ nœ azu Ikrizia gerœ.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe sœ kœpa angbi o'o ama ogo, œ li adœke tshe za avwala fœ Ndjaba á kœgbœ køetœrœ nœ kœmindœ ádnœ.

¹⁴ (Edœ mœ kœsœ kœza avwala dœ angbi o'o ama ogo, Ishiri á sœ lœ mœ dá sœ kœmbœrœ akwa, kashe œ dœdœ kœwusœrœ nœ mœ nene.

¹⁵ Ataa, mœ mbœrœ koto o' Mœ za avwala lœ awa nœ Ishiri, kashe mœ za ndje avwala dœ mara nœ kœwusœrœ. Mœ bi itshi lœ awa nœ Ishiri, kashe mœ bi ndje itshi dœ mara nœ kœwusœrœ.

¹⁶ Gbambanœ nene, œdœ œ kœsœ kœdonga Ndjaba kolœ lœ awa nœ Ishiri, uzu á tshe sœ kolœ kœdji o'onœ œ yindœ nœ adœke «Ame» kotoo ndœ avwala nœ kœgi mershe nœ zœ a? Gbambanœ nene, tshe dji dji ndje ádá o'o á œ sœ kœpa tœnœ nene.

¹⁷ Ataa avwala nœ kœgi mershe nœ zœ kœsœ dœ ádá waa ye gbaa, œ sœsœ kœmbœrœ adœke køyindœrœ nœ anga uzu gerœ nene.

¹⁸ Mœ gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ á mœ sœ kœpa angbi o'o ama ogo kœrosœ 'e kœ.

¹⁹ Kashe lœ angbœtœ, mœ sœ kœgbe kœpa o'o nœ kœwusœrœ mindu mbœrœ køyi ndje sœ œrœ fœ anga azu tœ œsœnœ adœke mœ pa angbi o'o ama ogo kutu ndjokpa (10.000).

²⁰ Alaya, 'e gbege o'o áata agbolo nene; lœ ekperœ, 'e sœ áata aaya agbolo, kashe 'e gbe o'o áata agbozu.

²¹ Endje su áata buku nœ Ndjaba adœke: «Gbozu pa adœke: "mœ pa o'o fœ azu nœ mœ lœ awa nœ angbi o'o ama ogo œdœ lœ awa nœ o'o ama agene." Yé ataa atamœ gbaa, endje dji mœ nene.»

²² Mbœrœ tœnœ ataa, kœpa angbi o'o ama ogo dœdœ ambárá mbœrœ ayindœ Ndjaba nene, kashe tœnœ kœdœ ambárá mbœrœ ayingba Ndjaba. Kœgbara o'o dœdœ ambárá mbœrœ ayingba Ndjaba nene, kashe œtœnœ kœdœ ambárá mbœrœ ayindœ Ndjaba.

²³ Edœ azu Ikrizia djigi kœngbœtœ endje, yé á endje para sœ kœpa angbi o'o ama ogo, azu á endje sœ kœdji dji gbambanœ too ayingba Ndjaba á endje li ga zœ, œ wu endje áta aayi iyi nene a?

²⁴ Kashe œdœ azu para kœsœ kœgbara o'o, uzu á tshe dœ yingba Ndjaba too uzu á tshe dji dji gbambanœ yé á sœ kœli ga zœ, tshe wusœ ekperœ nœ ye yé œneke kœ á tshe sœ kœdji tœnœ œ wa ngbanga nœ ye.

²⁵ O'o á zatœ ye wutœnce 6a tœ losu ye œ matœ endje ngbi ga shu. Tshe gote dœ kœfa tshatshu ye ga tœ osho, yé œ donga Ndjaba dœ kœpa adœke: «Ndjaba sœ adja ugurutœ 'e!»

Awa o'o 6a lœ Ikrizia

²⁶ Erœ gade dá a kœmbœrœ a, alaya? Lœko á 'e kœngbœtœ 'e, uzu dœ uzu li ndœ kœbi itshi, kœyisœ œrœ too kœpandœ adjapu á zatœ ye yiwatœnce, kœpa angbi o'o ama ogo too kœpandœ ádánœ: œ li adœke œrœ ataa mbœrœtœ endje á kœyindœrœ nœ azu kœgerœ awa bale.

²⁷ Eðœ azu kœtetœ kœpa angbi o'o ama ogo, œ li adœke azu bisha too votœ kœropanœ pa ndje o'onœ asœmœ, uzu dœ uzu manda anga, yé anga uzu kœsœ kœpandœ ádánœ.

²⁸ Eðœ uzu kœpandœ ádánœ kœgugu nene, ayi kœpa angbi o'o ama ogonœ sœ koko lœ angbœtœ yé œ pa o'o ga tœ ye dœ tœ ye œdœ fœ Ndjaba.

²⁹ Tœ upu nœ kœgbara o'o, œ li adœke azu bisha too votœ pa o'o yé anga endje kœwa o'onœ.

³⁰ Eðœ anga uzu ugurutœ endje kœwusœ o'o á sœ kœto 6a ndœ Ndjaba, œ li adœke tsheneke á tshe sœ kœpa o'o sœ koko.

³¹ E'e para, 'e li kœgbara o'o, kashe uzu dœ uzu pa œsœ œnce ye mbœrœ adœke uzu kœwusœ œrœ, yé á kœsœ dœ gbogbo.

³² E li adœke ayi kœgbara o'o dœ ayengœ kœtorœ nœ kœgbara o'o nœ ishiri á sœ kœmbœrœ akwa lœ ye.

³³ Gbambanœ nene, Ndjaba dœdœ Ndjaba nœ djingili nene, kashe œshe kœdœ Ndjaba nœ kœsœ gee.

Bata á sœ kœmbœrœtœ endje lœ Ikrizia para nœ azu á endje sœ yerœ,

³⁴ œ li adœke ayashe sœ koko lœ angbœtœ: endje zaza awa fœ endje ndœ kœpapa o'o nene. E li adœke endje zatœ endje ga ati 6ata á awa akwa nœ Moyize sœ kœpa ndje tœ nœ.

³⁵ Eðœ endje kœyindœ kœwusœ anga ádá o'o bale dœ bale, œ li adœke endje yu ako endje 6a sœnda. E sœsœ dœ otshœnce nene adœke yashe pa o'o lœ angbœtœ.

³⁶ 'E gbe adœke, o'o ama Ndjaba to 6a ndœ 'e a? E na kolœnce mbœrœ 'e a?

³⁷ Eðœ uzu kœgbe adœke, œne kœdœ ayi kœgbara o'o too œne gbœ Ishiri, œ li adœke tshe wusœ nœ adœke o'o á mœ su fœ 'e kœdœ awa o'o nœ Gbozu.

³⁸ Eðœ uzu kœwuwusœ nœ nene, œ yindœ kœpa adœke Ndjaba wuwu ndje sœ ye nene.

³⁹ Ataa, alaya mœ, 'e sœ dœ ogo nœ kœte aayi kœgbara o'o yé 'e papakata adœke endje pa angbi o'o ama ogo nene.

⁴⁰ Kashe, 'e sœ dœ gbœdjela adœke œrœnce kœ mbœrœtœ endje dœ otshœnce œdœ pe dœ awance.

15

Kœshe lœ akuzu nœ Kristu

¹ Alaya, mœ kpa yindœ kœpandœ Otshœ O'o á mœ pa lima ndœ nœ fœ 'e, á 'e yi lima ndœ nœ, á 'e sœpe kœyindœ nœ œrr kpesheke.

² Eðœ 'e kœtepa nœ kperœ 6ata á mœ yisœ nœ fœ 'e, œ she 'e lœ awance ye. (Eðœ 'e kœtetœ lima pa nœ kperœ nene, kœyindœrœ nœ 'e sœ má gbambanœ.)

³ O'o nœ utshunœ kœ kœdœ œneke á mœ gbœ yé á mindœ nœ fœ 'e kœdœ adœke: Kristu tshu mbœrœ ekperœ nœ azœ, 6ata á endje sú lima ga la buku nœ Ndjaba.

⁴ Endje shi she, yé tœ votœ olo, tshe she lœ ugurutœ akuzu, 6ata endje sú 6ala buku nœ Ndjaba.

⁵ Tshe wuta ga ndœ Petro, manda nœ ga ndœ Andjokpa dœ bisha (12).

⁶ Tshe kpa wuta ga ndœ ayambarœ nœ ye kœropa kama mindu (500), awa bale. Anga endje ndjoro ugurutœ endje sœpe dœ soro, kashe anga ata endje tshu ye.

⁷ Manda nœ, tshe kpa wuta ndje ga ndœ Jake, yé œ kpa wuta ga ndœ aayi avwa para.

⁸ Manda nœ para, tshe kpa wuta ga ndœ mœ ndje, œmœ á mœ sœ 6ata endje zu mœ tœ uzunœ.

⁹ Gbambanœ nene, œmœ kœdœ aya ayi avwa kœrosœnce lœ ugurutœ aayi avwa para, œ lili adœke endje e mœ ayi avwa nene, mbœrœ mœ mbœrœ lima œrœ kanga fœ azu Ikrizia nœ Ndjaba.

¹⁰ Kashe lœ otshœ losu nœ Ndjaba dá mœ sœ 6ata á mœ sœ asœ. Otshœ losu nœ ye ga ndœ mœ sœsœ gbambanœ nene. Kashe mœ mbœrœ akwa kœrosœ endje para. Dœ adjapu, œ dœdœ mœ dá sœ kœmbœrœ akwa nene, kashe otshœ losu nœ Ndjaba dá sœ kœmbœrœ akwa lœ mœ.

¹¹ Ataa, kœto 6a ndœ mœ too 6a ndœ anga aayi avwa, tœnce kœdœ o'o kœshe nœ Yisu lœ akuzu á 'a mindœ nœ yé á 'e yindœ nœ.

Kœshe lœ akuzu

¹² Eðœ 'a kœsœ kœmindœ nœ adœke Kristu she lœ akuzu, mbœrœ gade á anga azu ugurutœ 'e sœ kœpa adœke kœshe lœ akuzu gugu nene a?

¹³ Eðœ kœshe lœ akuzu kœgugu nene, Kristu sheshe ndje lœ akuzu nene,

¹⁴ œdœ Kristu kœsheshe lœ akuzu nene, kœpandœ o'o nœ 'a sœ gbambanœ, yé kœyindœrœ nœ 'e sœ ndje gbambanœ.

¹⁵ E sœ kœmatœ endje 6ata a'a kœdœ akpe atimu nœ Ndjaba, mbœrœ 'a pa wala kœyindœ nœ adœke Ndjaba she Kristu lœ

akuzu andaa tshe sheshe she nene, ædœ œ kœsœ adjapu adœke akuzu œ she nene.

¹⁶ Gbambanœ nene, ædœ akuzu kœsheshe nene, Kristu sheshe ndje lœ akuzu nene.

¹⁷ Ædœ Kristu kœsheshe lœ akuzu nene, kœyindœrœ nœ 'e sœ gbambanœ, 'e sœpe damba lœ ekperœ nœ 'e.

¹⁸ Æ yindœ kœpa adœke, ataa endjeneke á endje tshu lœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu, djingili ndje ye.

¹⁹ Ædœ œ kœsœ kolœ mbœrœ soronœ asœke dá a sœ kœza losu azœ ga pa Kristu, azœ kœdœ aayi oyo kœropa azu para.

²⁰ Kashe dœ adjapu, Kristu she lœ akuzu ye; tshe she lœ akuzu utshu endjeneke á endje tshu 6alima 6ata ali ngwarœ á endje kœ mbœrœ kœmindœ nœ adœke akuzu œ she bala lœ akuzu.

²¹ Bata á kuzu na lima lœ awa nœ uzu bale, kœshe lœ akuzu na ndje lœ awa nœ uzu bale:

²² 6ata azu para œ tshu lœ awa nœ Adamo, azu para œ gbœ bala soro lœ awa nœ Kristu.

²³ Kashe, uzu dœ uzu sœ dœ 6lœ nœ ye: Kristu dá sœ utshunœ, yé manda nœ kœdœ endjeneke á endje dœ azu nœ Kristu lœkœ á tshe kwa bala tœ ye.

²⁴ Yé manda nœ kœ, ndœngœlœ osho œ na bala lœkœ á Kristu œ gi akwa nœ ogo tshagbozu fœ Aba azœ dœ Ndjaba manda kœndi tshelœ tshagbozu kœ œdœ gbœgbœ nœ ishiri kœ.

²⁵ Gbamba nœ nene, œ li adœke Kristu mbœrœ akwa tshagbozu nœ ye œerr ga tœ adœke Ndjaba fa ayingba ye ga tshada ye.

²⁶ Ndœngœlœ yingba á Ndjaba œ nditshelœ ye kœdœ kuzu.

²⁷ Gbambanœ nene, endje sú 6ala buku nœ Ndjaba adœke: «Ndjaba kœ œrœ kœ ga tshakudu ada ye*.» Kashe Ndjaba á tshe sœ kœko œrœ nœ kœ ga tshakudu ada Kristu asœmœ, sœsœ lœ nœ nene.

²⁸ Lœkœ á Ndjaba œ ko œrœ kœ ga tshakudu ada Kristu, Gbolo nœ Ndjaba dœ tœ ye œ zatœ ye ga tshakudu Ndjaba á tshe ko œrœ kœ ga tshakudu ada ye asœmœ. Ataa, Ndjaba œ dœ gbozu tshapa œrœ kœ.

²⁹ Ædœ œ kœsœ lima kpi, œrœ gadœ dá azu á endje sœ kœgbœ batisimu mbœrœ akuzu sœ lima kœpara tœ nœ a? Æ kœsœ adjapu adœke akuzu œ she lœ akuzu nene, mbœrœ gadœ á azu sœ kœgbœ batisimu mbœrœ endje a?

³⁰ Yé 'a'a dœ tœ 'a, mbœrœ gadœ á 'a sœ kœzatœ 'a 6lœ dœ 6lœ ga tœ œrœ á li kœndi 'a?

³¹ Alaya, 6lœ dœ 6lœ mœ sœ lœ kuzu. Æ sœ ndje adjapu adœke mœ sœ kœdu okoro mœ pa 'e mbœrœ á 'e ngbœtœ 'e bale dœ Yisu Kristu á tshe dœ Gbozu nœ azœ.

³² Koshe á mœ nga ga tœ aagea 6a lœ Efeze, œ mbœrœ má lima gadœ 6a ndœ mœ œdœ œ kœsœ má lima dœ mara kœtœndœrœ nœ azu a? Ædœ akuzu kœsœsœ kœshe lœ akuzu nene, a zi œrœ œ ndjo œrœ, mbœrœ mbatsha a tshu ye.

³³ 'E fararatœ 'e nene: «Ekpe uzu á tshe na tœ awa dœ anga uzu, sœ kœndi 6tsho tshasœmœ.»

³⁴ 'E kwatœ 'e ndœ gbœtshelœ nœ 'e 6ata á li, yé œ tshapu kœmbœrœ ekperœ! Gbambanœ nene, mœ sœ kœpa o'ónœ tœ œrœ tshula nœ 'e adœke anga azu ugurutœ 'e wuwusœ Ndjaba nene.

Undu azu á endje she lœ akuzu

³⁵ Kashe anga azu sœ kœyu osho adœke: «Dœ mara gadœ á akuzu sœ kœshe lœ akuzu a? Endje sœ kœkwa dœ undu asœta a?»

³⁶ Æ6œ kœdœ gbakindi! Ædœ 6œ kœlu indji ngwarœ, œ tshu yeka á rœgo œ ko.

³⁷ Yé œneke á 6œ sœ kœlu tœnœ dœdœ dœngœ á sœ kœwata tœnœ nene, kashe œtœnœ kœdœ djameya indji ngwarœ, indji ble too anga angbi œrœ.

³⁸ Manda nœ, Ndjaba sœ kœmbœrœ adœke indji ngwarœ to undu fœ dœngœ 6ata á tshe yindœ nœ. Indji ngwarœ bale dœ bale sœ dœ ala dœngœ nœ ye dœ tœ ye.

³⁹ Anga songba bale á liili dœ anganœ gugu nene: azu sœ dœ œne endje kpi, agea sœ dœ œne ndje kpi, ayanu sœ dœ œne endje kpi, ageatshalangu sœ ndje dœ œne endje kpi.

⁴⁰ Ærœ tshalafœ sœ zœ, yé œnœ tshapa 6shœ sœ ndje zœ, kashe kœtshincœ sœsœ awa bale nene.

⁴¹ Kœtshi 6lœ sœ kpi, kœtshi yapu sœ kpi, kœtshi angerepe sœ kpi. Angerepe ndje dœ tœ ye sœ kœtshi ndje kpi tœ anganœ.

⁴² Æsœ ndje ataa mbœrœ kœshe lœ akuzu nœ akuzu. Lœkœ á endje kœshi undu uzu, undu œ gba ye. Lœkœ á tshe kœshe lœ akuzu, tshe kpa tshu nene.

⁴³ Lœkœ á endje kœshi undu uzu, œtœnœ kœdœ œrœ á gaga nene yé œ gugu dœ gbœgbœ nene. Lœkœ á œ kœshe lœ akuzu ye, œ sœ dœ mokœ œdœ dœ gbœgbœ. Æ dœ undu uzu kœ sœ zœ,

⁴⁴ Lœkœ á endje kœshi undu uzu, œtœnœ kœdœ amba undu uzu á sœ lima dœ soro. Lœkœ á œ kœshe lœ akuzu, œ fa undu uzu á sœ kœmbœrœ akwa lœ awa nœ Ishiri. Ataa, amba undu uzu á sœ dœ soro sœ zœ, yé undu uzu á sœ kœmbœrœ akwa lœ awa nœ Ishiri sœ ndje zœ.

⁴⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, endje sú ga la buku nœ Ndjaba adœke: «Ali uzu lima, Adamo, fa lima uzu á tshe sœ dœ soro.» Kashe

* 15.27 Ada ye: œ yindœ kœpa adœke ada Kristu † 15.45 Ndœngœlœ Adamo kœdœ Kristu

ndɔngɔɔ Adamo† kœdœ Ishiri á sœ kœza soro.

⁴⁶ Æ doédœ œneke á dœ Ishiri dá na utshunœ nene, kashe œneke á dœ amba undu uzu á sœ dœ soro. (Eneke á sœ kœmbœrœ akwa lœ awa nœ Ishiri na manda nœ.)

⁴⁷ Ndjaba mbœrœ lima ali uzu dœ ɔsho. Bisha uzu to 6a lafo.

⁴⁸ Azu tshapa ɔsho liili dœ tsheneke á endje mbœrœ lima she dœ ɔsho, yé azu tshalafo liili ndje dœ uzu á tshe to 6a lafo.

⁴⁹ Yé awa bale a sœ gata ishiri uzu á endje mbœrœ she dœ ɔsho, awa bale ndje, a sœ ndje bala gata tœ ishiri uzu á tshe to 6a lafo.

⁵⁰ Alaya, 'e wu œneke á mœ yindœ kœpa tœnœ dœke: Eneke á to lœ songba œdœ lœ indji lili kœli ga lœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene, yé œneke á gbaagba lili kœsœ awa bale dœ œneke á gba nene.

⁵¹ Mœ sœ ndœ kœma o'o neke á zatœ ye yiwatœnœ fœ 'e. A tshu kœ nene, kashe a fa bala tœ azœ kœ

⁵² ngbangi, dœ iki aga 6a tœ ndɔngɔɔ osho. Gbambanœ nene, lœkœ á endje kœuru aga, akuzu œ she lœ kuzu dœ mara adœke endje kpa gba nene, yé azœ, a fatœ azœ bala ye.

⁵³ Æ li adœke œneke á gbaagba fa tœ œrœ á gba nene, yé œneke á tshuutshu fatœ endje tœ œneke á tshu nene.

⁵⁴ Ataa, lœkœ á œneke á gbaagba kœfa tœ œrœ á gba nene, yé œneke á tshuutshu kœfatœ endje tœ œneke á tshu nene, o'o 6a la buku nœ Ndjaba á mbœrœ bala tœ endje dœke: «Kuzu kpa gugu nene! Gbɔgbɔ nœ Ndjaba ropa kuzu ye!»

⁵⁵ «Kuzu, gbɔgbɔ nœ zœ sœ kpœta a? Kuzu, œrœ kowo kœwo dœ azu nœ zœ sœ kpœta a?»

⁵⁶ (Ærœ kowo nœ kuzu kœdœ ekperœ, yé gbɔgbɔ nœ ekperœ kœdœ awa akwa.)

⁵⁷ Kashe a donga Ndjaba á tshe sœ kœmbœrœ adœke a ropa ekperœ œdœ kuzu lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu!

⁵⁸ Ataa, alaya á mœ yindœ 'e waa, 'e shi gbi, 'e tuturutœ 'e nene, 'e zatœ 'e ɔɔ dœ ɔɔ ndœ akwa nœ Gbozu, mbœrœ á 'e wusœ nœ adœke ɔgbɔ akwa á 'e sœ kœmbœrœ tœnœ sœsœ gbambanœ lœ akwa nœ Gbozu nene.

16

Kœngbɔɔa ngendja fœ azu Ikrizia 6a lœ Yerusaleme

¹ Tœ upu nœ kœngbɔɔa ngendja mbœrœ azu nœ Ndjaba 6a lœ Yerusaleme, 'e mbœrœtœ 'e lindœ awa o'o á mœ za fœ azu Ikrizia kœ 6a lœ Galate.

² Ali olo lœ pɔɔ bale dœ bale, uzu dœ uzu œ ko ngendja á tshe gbœndœ nœ ga indirinœ mbœrœ adœke endje kpa kœkakate adœke mœ na yeka á endje kœngbɔɔa nene.

³ Lœkœ á mœ kœwuta ga zœ, mœ vwa endjeneke á 'e ke endje dœ mbeti adœke endje na dœ kœtorœ nœ 'e fœ azu Ikrizia 6a lœ Yerusaleme.

⁴ Æ kœli adœke mœ na ga zœ dœ tœ mœ, endje na tœ awanœ bale dœ mœ.

Kœgumatœsho ndœ ana gene

⁵ Mœ na ga ndœ 'e manda kœro tœ lœ Masedwane; gbambanœ nene, œ li adœke mœ vwanga djaga zœ.

⁶ Mœ sœ kœwu adœke œndœ mœ idi teasho kpœndœ 'e zœ, anganœ yapu nœ izi djigi œ ro ye, mbœrœ á 'e kœti kane mœ lœ udu ana gene nœ mœ.

⁷ Mœ yiyindœ kœwu 'e ndara kolœ lafo nene, œdœ Gbozu kœyindœ nœ, mœ gbe ndœ kœlo kpœtœ manda olo ndjoro.

⁸ Kashe mœ sœ lœ Efeze œrrr ga tœ olo nœ Patekœte.

⁹ Gbambanœ nene, manda kœro kpœmœ dœ egerœnœ adœke mœ mbœrœ akwa nœ mœ ye, ataa ayingba sœ ndjoro gbaa.

¹⁰ (Ædœ Timote kœna, 'e mbœrœ adœke tshe sœsœ dœ awa ugurutœ 'e nene, mbœrœ tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ Gbozu 6ata mœ.)

¹¹ Uzu bale vwawwaratœ ye tœ Timote nene. 'E ti kane ye ga lafo adœke tshe gu dœ kœsœ gee ga ndœ mœ, mbœrœ mœ sœ kœkate she dœ aaya lœ kœyindœrœ.

¹² Tœ upu nœ aya azœ dœ Apolo, mœ sœ kœto gbɔgbɔ fœ she adœke tshe ro ga ndœ 'e, œshe dœ aaya lœ kœyindœrœ, kashe tshe yiyindœ kœna ngœngœnœ asœ nene. Tshe na ga zœ œdœ tshe kœgbɔ awa.

Ndɔngɔɔ o'o dœpe abala

¹³ Ala 'e gbɔ, 'e shi gbi lœ kœyindœrœ, 'e sœ tœ ayakoshe, 'e sœ dœ gbɔgbɔ.

¹⁴ 'E mbœrœ akwa kœ dœ kœyindœsho.

¹⁵ Aaya lœ kœyindœrœ, anga o'o bale á kpa sœ mbœrœ 'e dœke: 'e wusœ nœ adœke Esetefanase dœ azu tshelœ bingi nœ ye kœdœ azu á endje yindœ Ndjaba utshunœ 6a lœ Akayi; endje zatœ endje djigi ndœ kœmbœrœ akwa nœ azu nœ Ndjaba.

¹⁶ Ataa, 'e mbœrœtœ 'e lindœ o'o mara azu ataa œdœ fœ endjeneke kœ á endje sœ kœmbœrœ ɔgbɔ akwa awa bale dœ endje.

¹⁷ Mœ sœ dœ yanga ndœ kœwu Esetefanase, Fortunatuse dœ pe Akayikuse. Lœkœ á mœ wu endje, œsœ 6ata mœ wu 'e para.

¹⁸ Gbambanœ nene, endje mbœrœ adœke lœsu mœ œdœ œnœ 'e sœ ziti. 'E wusœ kœlisœ mara azu ataa.

¹⁹ Azu lœ Ikrizia kœ 6a lœ Azi vwa abala fœ 'e. Akilase, Prisika œdœ pe azu Ikrizia á endje sœ kœngbɔtœ endje ga tœnœ 6a ndœ endje, vwa abala fœ 'e lœ i'iri Gbozu.

²⁰ Alaya para kœkœ lœ kœyindœrœ bala 'e. 'E za œyerœ abala lœ ugurutœ 'e.

²¹ Æmœ Polo, mœ bala 'e, mœ su abala
asœ dœ adja kane mœ dœ tœ mœ.

²² Ædœ uzu kœyiyindœ Gbozu nene, endje
darandœ ye.

Maranata*!

²³ Kaka ɔtsho l̥su nœ Gbozu Yisu sœ dœ
'e.

²⁴ Mœ yindœ 'e kɔ lœ kœngbɔtœ 'e bale dœ
Yisu Kristu.

---

* **16.22** Maranata: O'onœ ascœmœ sœ dœ o'o ama ogo Arameye: œ yindœ kœpa adœke «Gbozu, na ga mœ»

Bisha mbeti á Polo sù fœ azu Koriti Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbeti á Polo sù fœ ayindœ Ndjaba 6a lœ Koriti. Angata Ayuda na ga lœ Koriti yé œe yi lima sœ œœe á sœ kpi tœ Ɔtsho O'o á Polo yi lima sœ nœ utshunœ. Endje sœ lima ndje kœpa adœke Polo dœdœe adja ayi avwa nœ Kristu nene. O'o endje ndi lima Ɔtsho anga ayindœ Kristu yé á Polo yi lima kœna ga zœ.

Ba la bisha mbœtinœ asœke, Polo pandœ ádá á tshe nana kœwu endje nene. Tshe ma ndje fœ endje adœke œene kœdœe adja ayi avwa nœ Kristu mbœrœe á œene kœsœ lœ kœmœ, Ndjaba sœ kœma gbœgbœ nœ ye fœ œene. Tshe pa fœ endje adœke œene gbe kœngbœatœ œene bale dœ ayindœ Ndjaba 6a lœ Koriti, ataa endje shi gbi lœ kœngbœa œœe mbœrœe kœti kane ayindœ Ndjaba 6a lœ Yerusalemœ. Ga panœ, œene gbe má kœna mbœrœe kœpa adjapu fœ endjeneke á endje kakatœ kœmbœrœe ekperœe nene asœmœ.

Polo sœ kœpa adœke œene kœdœe adja ayi avwa mbœrœe tshe yi lima ndœ nœ adœke azu wusœ Ɔtsho O'o yé œe wusœ nœ ndje adœke Yisu kœdœe Gbozu.

Mbetinœ kurutshelœtœe ye atake:

- Polo bala endje yé œe gi mershe fœ Ndjaba (1.1-11)
- Akwa nœ aayi avwa 6a ndœ ayindœ Ndjaba (1.12-2.17)
- Kœyindœ anga azœ 6a ta á Kristu yindœ azœ (3.1-7.16)
- Kœti kane aayi oyo (8.1-9.15)
- Polo pa adœke œene kœdœe adja ayi avwa (10.1-13.10)
- Ndœngœ abala (13.11-13)

Abala

¹ Ɔmœ Polo, Ndjaba e mœ lindœ gbetshelœ nœ ye adœke mœ te ayi avwa nœ Yisu Kristu. A'a dœ aya azœ dœ Timote dá su mbœtinœ asœke fœ 'e dœ azu Ikrizia nœ Ndjaba 6a lœ Koriti œdœe fœ ayerœe azu nœ Ndjaba kœ 6a lœ ogo Akayi djigi.

² Kaka adœke Aba azœ dœ Ndjaba œdœe Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu ga ndœ 'e yé œe za kœsœe gee fœ 'e.

Polo gi mershe fœ Ndjaba

³ A donga Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, Aba á tshe sœ dœ lœsu nœ kœwu oyo yé á dœ Ndjaba á tshe sœ kœto gbœgbœ fœ azœ dœ mara kœ.

⁴ Tshe sœ kœto gbœgbœ fœ azœ lœ oyo nœ azœ kœ mbœrœe adœke a li kœto ndje gbœgbœ á a gbœ dœ tœ azœ 6a ndœ Ndjaba fœ endjeneke á endje sœ lœ oyo.

⁵ Gbambœne nene, 6ata á a ngbœtœ azœ awa bale dœ Kristu lœ kœwu œœe kanga nœ ye asœmœ, Ndjaba œe to ndje egerœe gbœgbœ fœ azœ lœ awa nœ Kristu.

⁶ Yé œœdœ 'a kœsœe kœwu oyo, œe sœ mbœrœe adœke 'e gbœ gbœgbœ œdœe kœshe. (œdœe 'a kœgbœ gbœgbœ, œe sœ mbœrœe adœke 'e gbœ gbœgbœ á mbœrœe adœke 'e shi gbi dœ ugu lœsu lœ tshetœe oyo nœ 'a ndje á 'a sœ kœwu tœnœ.

⁷ Ataa, 'a kœ lœsu 'a djigi ga pa 'e. Gbambœne nene, 'a wusœ nœ adœke 6ata á 'e wu oyo awa bale dœ 'a asœmœ, Ndjaba œe to ndje gbœgbœ á tshe to ndje fœ 'a asœmœ fœ 'e.

⁸ Alaya 'a, 'a yindœ nœ adœke 'e wusœ mara oyo á 'a wu 6a lœ ogo Azi: kikili oyo ro lima pa 'a ye, 'a lili lima kœru lœsu 'a nene yé 'a kpa gbegebe lima adœke 'a sœ dœ soro nene.

⁹ Dœ adjapu, 'a sœ lima kœwu adœke endje wa œgbœ ngbanga nœ kuzu ga tœ 'a. Ɔ mbœrœe ye lima ataa mbœrœe á 'a kœzaza lœsu 'a ga tœ 'a dœ tœ 'a nene, kashe kolœ fœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœshe azu lœ kuzu.

¹⁰ Ɔshe dá she 'a lœ mara kuzu asœmœ, tshe kpa she 'a bala zœ. Dœ adjapu, 'a kœ lœsu 'a ga tœ ye adœke tshe kpa she 'a zœ.

¹¹ E'e ndje, 'e sœ kœti kane 'a ga lafo lœ awa nœ avwala nœ 'e. Ataa, Ndjaba œe ma Ɔtsho lœsu mangba avwala á azu ndjoro za tœ upu nœ 'a, tshe to bala Ɔtshœnœ asœmœ fœ 'a yé azu ndjoro œe gi bala mershe fœ she tœ upu nœ 'a.

Polo fa gbetshelœ nœ ye lœ ana gene

¹² Ɔrœe á a sœ kœzœtœ azœ dœ yanga tœnœ dœke: 6ata á lœsu 'a sœ kœma tœnœ, mara kœmbœrœœe 'a pa tshapashœnœ œdœe mara kœmbœrœœe 'a ga ndœ 'e, 'a sœ kœmbœrœe dœ œmœ lœsu œdœe dœ adjapu nœ Ndjaba, 'a mbœmbœrœe dœ kœwusœtœ nœ azu nene, kashe 'a mbœrœe lœ awa nœ Ɔtsho lœsu nœ Ndjaba.

¹³ Yé 6ala mbeti nœ 'a, 'a su kolœ œeneke á 'e sœ kœdi tœnœe yé á sœ kœwusœe ádá nœ. Kashe mœ wu adœke 'e wu bala sœ ádá œeneke dœ Ɔtshœnœ,

¹⁴ mbœrœe 'e wu kolœ sœ tshakalœnœ: 'a dœ bala yanga nœ 'e 6ata e'e ndje, 'e dœ bala œœe 'a dœ olo kœkwa Gbozu Yisu.

¹⁵ Yé lœ kœko lœsu mœ asœmœ, mœ gbe lima kœna ga ndœ 'e utshunœ mbœrœe adœke Ndjaba to bisha Ɔtsho lœsu nœ ye fœ 'e.

¹⁶ Mœ yi lima ndœ kœna 6a ndœ 'e, manda nœ á kœro ga lœ Masedwane. Lœkœ á mœ katœ Masedwane ti, mœ kwatœ mœ ga ndœ 'e mbœrœe adœke 'e ti kane mœ lœ ana nœ mœ ga lœ ogo Yuda.

¹⁷ Lɔkɔ á mœ pa fœ 'e adœke mœ mbœrœ ataa, mœ pa o'o bisha lœ ama mœ a? Lɔkɔ á mœ kœka ga pa œneke á mœ yindœ kœmbœrœ tœnœ, mœ sœ kœmbœrœ tœnœ ɓata azu tshapashɔ dœ kœpa pa tshetœ œrœ adœke «œ» œdœ «œœ» a?

¹⁸ Ndjaba kœdœ timu nœ mœ tœ œneke á mœ pa lima fœ 'e, mœ papa fœ 'e «œ» œdœ «œœ» pa tshetœ œrœ bale nene.

¹⁹ Gbambanœ nene, Yisu Kristu, Gbolo nœ Ndjaba á 'a mindœ ye fœ 'e: Silve, Timote œdœ œmœ, papa «œ» œdœ «œœ» pa tshetœ œrœ bale nene. Kashe, œshe kœdœ kolœ «œ».

²⁰ Yé œshe kœdœ «œ» á sœ kœma œneke á Ndjaba pa tœnœ. Lœ awa nœ Yisu Kristu dá 'a sœ kœpa «Ame» mbœrœ kœza mokɔ fœ Ndjaba.

²¹ Yé Ndjaba dœ tœ ye dá sœ kœtepa azœ dœ 'e ngbiri lœ kœngbɔtœ azœ dœ Kristu. Ndjaba dá sœ kœke azœ dœ tœ ye.

²² Tshē ta ambara á sœ kœma adœke azœ kœdœ agbolo nœ ye ga tœ azœ, yé œ to ɔtsho Ishiri ga lœsu azœ ɓata ɔtshœrœ á tshē gbɔndœ nœ fœ azœ.

²³ Mœ za Ndjaba tœ timu œdœ mœ kœsœ kœpa wala, tshē wo mœ ye: œ sœ mbœrœ kœgbɔndœ 'e dá mœ wa adœke mœ kwatœ mœ ga lœ Koriti nene.

²⁴ 'A sœsœ kœpara awa kœza œneke á li dœ kœyindœrœ nœ 'e dœ ɔgbɔ fœ 'e nene, kashe 'a gbe ndœ kœte ga ndœ yanga nœ 'e mbœrœ á 'e zatœ 'e dœ ɔtshœnœ lœ kœyindœrœ.

2

¹ Tœ mœ nœ mœ, mœ wa adœke mœ kwatœ mœ ga ndœ 'e mbœrœ á kpa kœza oyo fœ 'e nene.

² Gbambanœ nene, œdœ mœ kœza oyo fœ 'e, ede dá za yanga fœ mœ a? E dœdœ uzunœ á mœ za oyo fœ she asœmœ nene a?

³ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ su mbetinœ asœ fœ 'e kparawa adœke lɔkɔ á mœ kœwuta ɓa zœ, azu á sœ má adœke endje za yanga fœ mœ kœzaza oyo fœ mœ nene. Andaa mœ wusœ 'e kɔ, mœ wusœ nœ adœke œdœ mœ kœsœ dœ yanga, e'e ndje kɔ 'e sœ dœ yanga.

⁴ Lɔkɔ á mœ su mbetinœ asœmœ fœ 'e, mœ sœ lima dœ oyo œdœ dœ gbetshelœ waa œrr ga tœ iki. Mœ susu mbetinœ mbœrœ kœza oyo fœ 'e nene, kashe mœ su mbœrœ 'e wusœ nœ adœke mœ yindœ 'e kœrosœ nœ.

Kœdjerœndœ ekperœ nœ anga azœ

⁵ E dœ uzu kœmbœrœ œrœ oyo fœ mœ, œ dœdœ kolœ fœ mœ kuti mœ dá tshē mbœrœ fœ mœ nene, kashe mbœrœ 'e kɔ yé a papa tœ œsœ nœ kœropanœ nene.

⁶ Mbœrœ mara uzu ataa, œ li adœke azu ndjoro ugurutœ 'e gbagbara she.

⁷ Mbœrœ tœnœ ataa, ngœngœnœ asœke, œ li adœke 'e ma ɔtsho lœsu yé œ to gbɔgbɔ fœ she kparawa adœke tshē sœsœ kolœ lœ egerœ oyo waa nene.

⁸ Mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, 'e ma kœyindœsho nœ 'e ga ndœ ye.

⁹ Gbambanœ nene, ádánœ á mœ su mbetinœ fœ 'e dœke: mœ yi má ndœ kœwu lœsu 'e œdœ 'e kœsœ kœmbœrœtœ 'e djigi lindœ o'o ama mœ.

¹⁰ E dœ 'e kœdjerœndœ ekperœ nœ uzu, mœ djerœ ndje ndœ nœ ye. Yé œdœ mœ kœdjerœndœ ekperœ nœ ye dœ mara ɓata á mœ mbœrœ asœmœ, mœ mbœrœ mbœrœ 'e ɓa utshu Kristu,

¹¹ mbœrœ adœke Satana kœgbɔgbɔ awa kœfara azœ nene. Gbambanœ nene, a wusœ gbetshelœ nœ ye dœ ɔtshœnœ.

Polo ɓa lakpi Trowase

¹² Lɔkɔ á mœ wuta ɓa lœ Trowase mbœrœ kœpandœ ɔtsho O'o nœ Kristu, mœ wu adœke Gbozu za lima ɔtsho awa á li fœ mœ adœke mœ pandœ nœ.

¹³ Andaa, mœ sœ lima dœ awa waa mbœrœ á mœ gbɔgbɔ lima aya mœ dœ Tito nene. Mœ ka lima tœ azu Trowase ti yé á ro ga lœ Masedwane.

Kœropa koshe mbœrœ Kristu

¹⁴ A donga Ndjaba mbœrœ á tshē gi azœ na tœnœ adœke a ropa koshe lœ awa nœ Kristu, yé á sœ kœmbœrœ adœke tshafu yombo nœ kœwusœ ye za osho djigi lœ awa nœ azœ.

¹⁵ Yé azœ kœdœ yombo nœ Kristu á tshafunœ ga waa á tshē to fœ Ndjaba mbœrœ endjeneke á endje she œdœ endjeneke á endje sœ lœ djingili.

¹⁶ Mbœrœ anga azu, œtœnœ kœdœ tshafu kuzu á sœ kœyi osho ga lœ kuzu; mbœrœ anga endje, œtœnœ kœdœ tshafu soro á sœ kœyi osho ga lœ soro. Yé ede dá li kœmbœrœ mara akwanœ ata a?

¹⁷ 'A sœsœ ɓata anga azu á endje za o'o ama Ndjaba tœ kœyœrœ nene, kashe mbœrœ á Ndjaba dá vwa 'a, 'a sœ kœpa dœ adjapu ɓa utshu ye lœ kœngbɔtœ 'a awa bale dœ Kristu.

3

Aayi akwa nœ tafo ayo

¹ 'A kpa donga tœ 'a dœ tœ 'a a? Too 'a gbe kœmbœrœ ɓata anga azu adœke 'a ma mbeti á endje donga 'a alancœ fœ 'e too 'a yashondœ nœ ɓa ndœ e'e a?

² Mbeti nœ 'a kœdœ e'e, mbeti á endje sú ga lœsu 'a á azu kɔ wusœ nœ ye á di.

³ E sœ adjapu adœke, e'e kœdœ mbeti á Kristu su yé 'a sœ kœgbɔndœ nœ. Mbetinœ asœmœ, tshē susu dœ tadjā nene kashe tshē su dœ Ishiri nœ Ndjaba nœ soro; tshē susu

tœnœ ga pa ndaba tame nene, kashe tshe su ga pa ndaba songba 6a tœ losu 'e.

⁴A sœ kœpa ataa gbambanœ nene, 'a za losu 'a ga pa Ndjaba lœ awa nœ Kristu.

⁵A wusœ nœ adœke 'a lili kœmbœrœ ataa dœ gbœgbœ nœ 'a dœ tœ 'a nene, kashe gbœgbœ nœ 'a to 6a ndœ Ndjaba.

⁶Ɛshe dá to gbœgbœ fœ 'a adœke 'a wuta aayi akwa tœ upu nœ kœmindœ tafo ayo. Tafo ayonœ asœmœ dœdœ awa akwa á endje sũ nene, kashe Ɔtsho Ishiri dá sœ kœyisœ awa fœ 'a. Awa akwa á endje sũ sœ kœyi azu ga lœ kuzu utshu Ndjaba, kashe Ɔtsho Ishiri sœ kœto soro.

⁷Ndjaba su lima akwa nœ kuzu dœ mbeti ga pa tame yé moka nœ ye sœ lima kœtshi panœ. Tshatshu Moyize sœ lima kœtshi tœnœ dœ mara adœke azu Israyele li kœtondœ ye nene, andaa œndœ kœtshi tœnœ didi lima nene.

⁸Ataa, akwa neke á Ishiri sœ kœmbœrœ tœnœ œ sœ dœ moka tapanœ kpuru nene a?

⁹Yé œdœ akwa á sœ lima kœyi azu ga lœ kuzu kœsœ dœ moka, œneke á sœ kœmbœrœ adœke azu sœ ndjii 6a utshu Ndjaba œ sœ dœ moka tapanœ kpuru ye!

¹⁰A li kœpa ndje adœke moka á sœ lima kœtshi tœnœ katshatsha, œ djerœwa 6a utshu moka neke á ropanœ ngongœ asœke.

¹¹Gbambanœ nene, œdœ œneke á œndœnœ didi lima nene kœsœ dœ moka, œnœ œneke á sœ waa dœ waa œ sœ koto o?

¹²Bata á 'a sœ kœko losu 'a ga tœ adja o'onœ asœmœ ataa, 'a yindœ nœ dœ losu 'a.

¹³A sœsœ kœmbœrœ 6ata Moyize á tshe za lima siriki tshu ga utshu ye mbœrœ adœke agbolo Israyele kœwuwu mara á kœtshinœ, á œndœnœ didi nene asœmœ, œ yiwa dœ tœnœ nene.

¹⁴Kashe kœwusœrœ nœ endje sœ lima lœ ubu osho! Yé œerrr ga tœ olo asœke, tshetœ sirikinœ asœmœ sœ zœ lœkœ á endje kœsœ kœdi buku nœ ongboro ayo. Kolœ lœ awa nœ Kristu dá sirikinœ asœmœ œ yiwa.

¹⁵Dœ adjapu, œerrr kpesheke nœ asœ, lœkœ bale dœ bale á endje kœsœ kœdi buku nœ Moyize, siriki sœ 6a losu endje.

¹⁶Ɛ sœ kolœ lœ awa nœ kœfatshalsu ga ndœ Gbozu dá sirikinœ œ te.

¹⁷Gbambanœ nene, Gbozu kœdœ Ishiri. Yé osho á Ishiri nœ Gbozu sœ tœnœ, œtœnœ kœdœ osho á azu dœdœ akanga nene.

¹⁸Azœ kœ á gi siriki tshatshu azœ ye, a ma moka nœ Gbozu. Ataa, a fatœ azœ mbœrœ kœsœ awa bale 6ata Gbozu dœ moka á sœ kolœ tœ egerœnœ lœ awa nœ ye á tshe dœ Ishiri.

4

Gbœgbœ nœ azœ to 6a ndœ Ndjaba

¹Bata á Ndjaba wu oyo 'a yé á za akwanœ asœke fœ 'a, 'a mœmœ lœ œkœ 'a nene.

²A vwaratœ 'a tœ œrœ nœ tshula kœ á zatœ endje yiwa tœnœ, 'a sœsœ kœmbœrœ œrœ dœ afara nene yé œ sœsœ ndje kœfatshelœ o'o ama Ndjaba nene. Kashe 'a sœ kœyisœ adjapu ngbi, yé œ sœ kœpara awa adœke azu kœ yindœ 'a 6a utshu Ndjaba.

³Andaa, œdœ Ɔtsho O'o á 'a sœ kœmindœ nœ kœsœsœ ngbi nene, œ sœ kolœ mbœrœ azu á endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene.

⁴Endje sœsœ dœ kœyindœrœ nene mbœrœ ndjaba nœ tshapashœ asœke, bu ala endje dœ kœwusœrœ nœ endje ga tœnœ ye. Tshe sœ kœpakata endje adœke endje wu ishiri osho á Ɔtsho O'o tœ upu nœ moka nœ Kristu á tshe dœ ishiri Ndjaba, sœ kœmindœ nœ.

⁵A yiyisœ œrœ tœ 'a dœ tœ 'a nene, kashe á sœ kœyisœ œrœ tœ upu nœ Gbozu Yisu Kristu. Tœ a'a nœ 'a, 'a sœ kœpa ngbi adœke a'a kœdœ aayi akwa nœ 'e mangba Yisu.

⁶Gbambanœ nene, Ndjaba á tshe pa lima adœke: «Kaka adœke ishiri osho tshi 6a ugu-rutœ ubu osho nari!» Ɛshe dœ tœ ye dá tshi 6a tœ losu 'a mbœrœ kœto kœwusœrœ lœ moka nœ ye á matœ ye 6a tshatshu Kristu.

⁷Kashe a'a dá Ndjaba za kœgbœrœnœ asœmœ fœ 'a, yé á sœ kœgbœndœ nœ 6a lœ losu. 'A sœ kœyisœ nœ adœke gbœgbœnœ á rosœ nœ asœmœ to 6a ndœ Ndjaba, kashe œ toto 6a ndœ a'a nene.

⁸'A sœ kœwu tshelœ áká oyo nghan-ganga kashe œ roropa 'a nene; 'a sœ dœ awa tœ losu 'a, kashe 'a gigi losu 'a tœ Ndjaba nene.

⁹Azu mbœrœ œrœ kanga fœ 'a, kashe Ndjaba kakatœ 'a nene. Endje ko 'a vesho, kashe 'a tshutshu nene.

¹⁰Ɔlœ dœ œlœ, 'a sœ dœ kœbœ azu nœ Yisu lœ œkœ 'a mbœrœ adœke soro nœ ye yi ndje tœ ye ga lœ œkœ 'a.

¹¹Lœ soro nœ 'a djigi, 'a sœ lœma kuzu mangba Yisu, mbœrœ adœke soro nœ ye li ndje ga lœ undu 'a œnœ kuzu.

¹²Ataa, kuzu sœ kœli dœ akwa ga lœ 'a, kashe 'e sœ kœgbœ soro.

¹³Endje sũ 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: «Mœ sœ dœ kœyindœrœ mbœrœ tœnœ á mœ pa o'o.» A'a ndje lœ tshetœ gbetshelœ nœ kœyindœrœ asœmœ, 'a sœ dœ kœyindœrœ yé mbœrœ tœnœ dá 'a sœ kœpa o'o.

¹⁴Gbambanœ nene, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba á tshe she Gbozu Yisu lœ akuzu, tshe she ndje azœ awa bale dœ Yisu yé œ ko 'a dœ 'e ga indiri ye.

¹⁵Ɛneke kœ á 'a sœ kœshi gbi lœ nœ, œ sœ mbœrœ 'e mbœrœ adœke azu sœ kœli ga panœ ga panœ ga lœ Ɔtsho losu nœ Ndjaba. Ataa, azu œ ngba mbœrœ kœgi mershe œdœ mbœrœ kœdonga moka nœ Ndjaba.

Soro lœ awa nœ kœyindœrœ

¹⁶ Mbøræe tæncæ ataa, 'a mómó nene. Ataa cædcæ soró nœ 'a cæncæ azu kœsœ kœmæ tæncæ yima yima, soró nœ 'a cæncæ ishiri sœ kœkwa tæncæ oló dcæ oló.

¹⁷ Gbambancæ nene, oyo á 'a sœ kœwu tæncæ manda oló teasho, œ sœ kœguma mokó neke á sœ waa dcæ waa yé á gerœ kœropancæ, fœ azœ.

¹⁸ 'A koko lœsu 'a nene ga pa cœrcæ á a wu, kashe 'a kó lœsu 'a ga pa cœneke á a wuwu nene. Gbambancæ nene, cændœ cœrcæ á a wu didi nene, kashe cændœ cœneke á a wuwu nene sœ kœdi tæncæ waa dcæ waa.

5

¹ Gbambancæ nene, a wusœ nœ adœke cædcæ undu azœ cæncæ oshó asœke á sœ b̄ata anda tande kœndi, a sœ dcæ anga anda á Ndjaba m̄o á sœ waa dcæ waa b̄a lafo. Cæ dcœdcœ azu dá m̄o andancæ ascœmœ dcæ kane endje nene.

² Ngóngó asœke, a sœ kœpulaema azœ mbœrcæ á a sœ dcæ egerœ ogo adœke a li ga lœ anda cæncæ tshalafo.

³ Cæ mbœrcœtœ endje kolcæncæ adœke a sœ dcæ lœba tœ azœ yé a sœsœ kpendronœ nene.

⁴ Adjapu, b̄ata á a sœpe damba lœ anda tandencœ ascœmœ, a pulcœma zœ b̄ata a gb̄o upu. Cæ sœsœ adœke 'a yindœ kœ'eatœ azœ tœ okó azœ cæncæ tshapashó nene, a yindœ kœverœ tafo okó azœ cæncæ tshalafo ga pancœ mbœrcœ adœke cœneke á tshuutshu, fa tœ cœneke á tshu nene.

⁵ Tsheneke á tshe guma azœ mbœrcœ tshambatshancœ ascœmœ, kœdcœ Ndjaba. Tshœ za Ishiri nœ yœ fœ azœ tœ ndanga nœ otshœrcœ á tshe gb̄andœ nœ fœ azœ b̄a lafo.

⁶ Mbœrcœ tæncæ ataa, a su kolcæncæ dcæ kœyindœrcœ tœ lœsu azœ. A wusœ nœ adœke b̄ata á a sœpe damba lœ okoncœ asœke, a sœ b̄a ushu tœ anda nœ azœ, lœ ingirinœ tœ Gbozu.

⁷ Gbambancæ nene, a sœ kœro manda kœyindœrcœ kashe œ dcœdcœ manda cœneke á a sœ kœwu dcæ ala azœ nene.

⁸ Adjapu, a su dcæ kœyindœrcœ tœ lœsu azœ yé a gbe kœkatœ anda cæncæ okó azœ asœke mbœrcœ kœna kœsœ ndoo dcæ Gbozu.

⁹ Kashe ataa cœdcæ a kœsœ lœ okó asœke too a kœgitœ azœ lœncœ, ogo nœ azœ utshuncœ kó kœdcœ adœke a za yanga fœ she.

¹⁰ Gbambancæ nene, œ li adœke azœ kó a na ga utshu Kristu mbœrcœ adœke tshe wa ngbanga nœ azœ. Dœ tæncæ ataa, uzu dcæ uzu œ gb̄o cœrcœ tshangba cœneke á tshe mbœrcœ lœ soró yœ b̄a pa oshó, too lœ otshœrcœ too lœ ekperœ.

O'o tœ upu nœ kœgi ayo

¹¹ Bata á 'a wusœ mara á li adœke a kpa dcæ awa Gbozu ascœmœ, 'a sœ kœmbœrcœ kó adœke azu yindœ o'onœ ascœmœ. Ndjaba

wusœ azœ dcæ otshœncœ yé mœ sœ kœgbe adœke b̄a lœ 'e dcæ tœ 'e, 'e wu ndje sœ mœ yœ.

¹² 'A kpa yiyindœ kœdonga tœ 'a dcæ tœ 'a b̄a utshu 'e nene, kashe 'a sœ kœgbe adœke 'e donga tœ 'e mbœrcœ 'a. Ataa, á 'e kœwusœ kœgi o'o fœ azu á endje sœ kœdonga tœ endje tœ cœneke á sœ kœmatœ endje ngbi ga tœ ala azu, kashe á endje wuwusœ cœneke á sœ b̄a lœsu uzu nene.

¹³ Cæ kœsœ dcæ adjapu adœke 'a wuta agbakindi azu, 'a wuta ataa mbœrcœ upu nœ Ndjaba. Kashe œ kœsœ adœke 'a wuta azu nœ otshó gbetshele, 'a wuta ataa mbœrcœ 'e.

¹⁴ Gbambancæ nene, kœyindœsho nœ Kristu ropa azœ, yé a wusœ nœ adœke uzu bale tshu tœ upu nœ azu kó, azu kó tshu dcæ she awa bale.

¹⁵ Tshe tshu tœ upu nœ azu kó mbœrcœ adœke endjeneke á endje sœ dcæ soró, kœsœsœ dcæ tæncæ mbœrcœ endje dcæ tœ endje nene, kashe endje sœ dcæ tæncæ mbœrcœ tsheneke á tshe tshu yé á kwatœ yœ ga lœ soró mbœrcœ endje.

¹⁶ Mbœrcœ tæncæ ataa, kœto kpesheke, 'a kpa wuwusœ uzu bale tœ mara nœ azu nene. Ataa cœdcœ 'a kœwu lima sœ Kristu b̄ata uzu gb̄aa, ngóngoncœ asœke 'a kpa wuwusœ yœ atamœ nene.

¹⁷ Cædcœ uzu kœngbœtœ yœ bale dcæ Kristu, tshe wuta tafo uzu yœ: cœneke á dcæ ongoro cœrcœ yiwa yœ, kashe tafo cœrcœ dá sœ zœ.

¹⁸ Cœrcœ ascœmœ kó to b̄a ndœ Ndjaba. Tshe gi ayo ga ugurutœ azœ dcæ she lœ awa nœ Kristu yé œ za akwa nœ kœgi ayo fœ azœ.

¹⁹ Gbambancæ nene, lœ awa nœ Kristu, Ndjaba gi ayo ga ugurutœ yœ dcæ azu kó; tshe gbegbe dcæ ekperœ nœ endje nene. Yé tshe za o'o nœ kœgi ayoncœ ascœmœ fœ azœ.

²⁰ Dœ 'i'iri Kristu dá 'a dcæ aayi avwa, yé Ndjaba dcæ tœ yœ dá sœ kœ'e 'e lœ awa nœ 'a. 'A sœ kœki fœ 'e dcæ 'i'iri Kristu adœke 'e zatœ 'e ti adœke Ndjaba gi ayo ga ugurutœ 'e dcæ she.

²¹ Kristu mbœmbœrcœ lima ekperœ nene, tshe gb̄o cœtæncœ mbœrcœ azœ. Tshe li ga lœ ekperœ nœ ascœmœ mbœrcœ adœke a kœwuta ndjii tœ ala Ndjaba lœ awa nœ yœ.

6

¹ Ataa, b̄ata á 'a sœ kœmbœrcœ akwa awa bale dcæ Ndjaba, 'a sœ kœki fœ 'e adœke 'e wuwu otshó lœsu á tshe ma ga ndœ 'e gbambancæ nene.

² Gbambancæ nene, Ndjaba pa adœke: «Dœ lœndó á mœ sœ lima kœma otshó lœsu nœ mœ, mœ dji lima bœ.

Dœ oló nœ kœshe, mœ ti kane zœ ga lafo.» 'E wu ngóngó asœke lœkó á li dcæ Ndjaba kœma otshó lœsu nœ yœ ga ndœ azu dcœke. Cœtæncœ kœdcœ oló kœgbo kœshe.

³ 'A yiyindœ kœmbœrœ œrœ á li adœke uzu bale te nene mbœrœ 'a yiyindœ nœ adœke endje kítoe œsœ akwa nœ 'a nene.

⁴ Kashe 'a sœ kœpara lœ œrœ kœ adœke 'a sœ b̄ata ɔtsh̄o aayi akwa nœ Ndjaba, 'a sœ kœru l̄osu 'a lœ œrœ oyo kœ tœ l̄osu 'a, lœ œrœ kanga kœ œedœ lœ œeneke kœ á sœ kœza l̄osu 'a ga lafo.

⁵ Endje ɓi 'a yé œ ko 'a ga lœ kánga, endje tshi azu ga lafo ndœ 'a. 'A m̄o dœ œgb̄o akwa, 'a lolo olo yé œ zi œrœ nene.

⁶ 'A matœ 'a tœ aayi akwa nœ Ndjaba lœ awa nœ œeyerœ l̄osu 'a, lœ awa nœ kœwusœrœ nœ 'a, lœ awa nœ ugu l̄osu, lœ awa nœ ɔtsh̄o ɔtsh̄o, lœ awa nœ akwa nœ ɔtsh̄o Ishiri, œdœ pe lœ awa nœ adja kœyindœsho nœ 'a.

⁷ 'A matœ 'a tœ aayi akwa nœ Ndjaba lœ awa nœ kœyisœ adja o'o œdœ mangba gb̄gb̄o nœ Ndjaba. Kowo nœ 'a kœyi dœ koshe œdœ kœkœ dœ koshe kœdœ kœmbœrœ œeneke á sœ ndjii tœ ala Ndjaba.

⁸ Azu sœ kœlisœ 'a, anga endje sœ kœmo 'a. Azu sœ kœpa ekpe o'o tœ upu nœ 'a, anga endje sœ kœpa ɔtsh̄o o'o nœ 'a. Azu sœ kœwu 'a b̄ata aayi wala andaa 'a sœ kœpa adja o'o.

⁹ Azu sœ kœwu 'a b̄ata angbi azu, andaa endje wusœ 'a dœ ɔtsh̄onœ. Azu sœ kœwu 'a b̄ata a'a kœdœ akuzu, andaa 'a sœ dœ soro. Azu sœ kœza djofele fœ 'a, kashe endje wowo 'a nene.

¹⁰ Azu sœ kœza oyo ga tœ l̄osu 'a, andaa 'a sœ kolœ dœ yanga. A'a kœdœ aayi oyo, kashe azu ndjoro te aayi kœgb̄orœ mangba 'a. 'A sœ b̄ata azu á endje gugu dœ œrœ nene, andaa 'a sœ dœ œrœ kœ.

¹¹ E'e dœ azu Koriti, 'a pa adja o'o fœ 'e, 'a kœro l̄osu 'a tœ egerœnœ fœ 'e.

¹² 'A yindœ 'e waa, kashe e'e dá yiyindœ 'a nene.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœpa fœ 'e b̄ata mœ sœ kœpa fœ agbolo nœ mœ adœke, 'e yi ndje ndœ 'a b̄ata á 'a yindœ 'e asœmœ yé œ kœro l̄osu 'e tœ egerœnœ fœ 'a.

Polo gbota tshelœ utu azu Koriti

¹⁴ Adja 'e ngb̄ngb̄otœ 'e awa bale dœ azu á endje gugu dœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu asœmœ nene. Gbambanœ nene, œrœ á sœ ndjii li kœngb̄otœ ye dœ ekperœ ye a? Ingbisho li kœngb̄otœ ye dœ ubu osho ye a?

¹⁵ Kristu li kœdjitœ ye dœ djaboro ye a? Too ga panœ, œrœ gadœ dá yindœ Kristu œ gb̄o awa bale dœ uzu á tsh̄e yiyindœ Kristu nene a?

¹⁶ Erœ gadœ bale dá li kœngb̄oŋa Tepelo nœ Ndjaba dœ andjaba nœ angbi azu a? Gbambanœ nene, a'a, 'a kœdœ Tepelo nœ Ndjaba nœ soro b̄ata á Ndjaba pa dœ tœ ye adœke:

«Mœ sœ bala yé œ na bala ana ugurutœ endje.

Mœ dœ bala Ndjaba nœ endje yé endje dœ bala azu nœ mœ.»

¹⁷ Mbœrœ tœnœ ataa, Gbozu pa adœke:

«E li adœke 'e gitœ 'e tœ endje yé œ sœ kpi. 'E tuturu tœ œrœ uburu nœ endje nene, yé atamœ, mœ yi bala ndœ 'e.

¹⁸ Erœ Gbozu nœ gb̄gb̄o kœ, mœ pa adœke mœ dœ bala aba 'e,

yé 'e dœ ndje bala agbolo yakoshe œdœ ayawuru nœ mœ.»

7

¹ E'e dœ anga mœ á mœ yindœ 'e waa, œerœnœ asœmœ kœ á Ndjaba pandœ nœ sœ dœ ɔtsh̄onœ mbœrœ azœ. Mbœrœ tœnœ ataa, 'a wvaratœ azœ tœ œrœ kœ á mbœrœ adœke œko uzu too ishiri uzu sœ dœ uburu. A pa avwara kœsœ adja ayerœ azu lœ kœkpa awa Ndjaba.

Yanga nœ Polo

² 'E kœro l̄osu 'e fœ 'a! 'A mbœmbœrœ ekperœ fœ uzu bale nene, 'a mbœmbœrœ adœke uzu bale te nene, 'a bibili ndje anga uzu bale mbœrœ kœgb̄o œrœ tshaabrœ ye nene.

³ Mœ sœsœ kœpa ataa mbœrœ kœwa œgb̄o ngbanga ga tœ 'e nene. Gbambanœ nene, mœ pandœ nœ fœ 'e adœke e'e kœdœ azu á 'e sœ b̄a tœ l̄osu 'a, azu á 'a ngb̄otœ 'a bale dœ endje lœ soro too lœ kuzu.

⁴ Mœ za l̄osu mœ tœ egerœnœ ga ndœ 'e, mœ donga tœ mœ mbœrœ 'e waa. Lœ oyo nœ 'a kœ tœ l̄osu 'a, mœ sœ kolœ dœ gb̄gb̄o œdœ dœ yanga kœropa nœ.

⁵ Ataa ndje dœ l̄oko kœwuta 'a ga lœ ogo Masedwane, 'a yaya lima tœ 'a nene. 'A gb̄o tshelœ aka oyo kœ tœ l̄osu 'a: oyo neke á sœ b̄a shu tœ 'a œdœ awa á sœ b̄a ugurutœ 'a.

⁶ Kashe Ndjaba á tsh̄e sœ kœgi gb̄gb̄o fœ azu neke á endje m̄o, to gb̄gb̄o fœ 'a lœ awa nœ kœyi kumu Tito.

⁷ Yé œ dœdœ kolœ mbœrœ kœyi kumu ye asœmœ dá to gb̄gb̄o fœ 'a nene, kashe lœ awa nœ gb̄gb̄o á tsh̄e gb̄o b̄a ndœ 'e. Tsh̄e pandœ egerœ agbe nœ 'e ndœ kpa kœwu mœ, iki nœ 'e œdœ ɔtsh̄o l̄osu nœ 'e ga ndœ mœ, fœ 'a ye. Yé mbœrœ tœnœ ataa, mœ kpa sœ dœ yanga kœropanœ.

⁸ Ataa œdœ mbeti á mœ su fœ 'e kœza oyo ga tœ l̄osu 'e, mœ gb̄gb̄betshelœ mœ ndœ nœ nḡnḡonœ asœke nene. Mœ gbe má tshelœ mœ œdœ mœ kœwu má adœke œndœ oyo á mbetinœ asœmœ za fœ 'e œ di nene.

⁹ Kashe nḡnḡonœ asœke mœ sœ dœ yanga; œ dœdœ mbœrœ á za oyo ga tœ l̄osu 'e nene, kashe mbœrœ á oyonœ asœmœ mbœrœ adœke 'e fatshal̄osu 'e. Ataa 'a mbœmbœrœ ekperœ bale fœ 'e nene gbaa, oyonœ asœmœ, Ndjaba dá yi lima ndœ nœ.

¹⁰ Gbambanœ nene, oyo tœ lœsu á sœ lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba sœ koeto tœ koefatshalœsu uzu á sœ kœgi osho ndœ kœshe dœ mara adœke gbetshelœ sœ mbœrœ tœnœ nene. Kashe oyo tœ lœsu á to tœ tshapasho asœke, sœ kœza kœzu.

¹¹ Ngonganœ asœke, 'e wu cœrœ tshangba oyo tœ lœsu 'e á sœ lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba doeke: 'a sœ dœ yanga kœpa o'o tshapa 'e, 'e vwaratœ 'e tœ œneke á ro utshunœ, 'e sœ kœkpa awa Ndjaba, 'e sœ dœ ogo nœ kpa kœwu mœ, 'e sœ kœzatoe 'e ga tœ akwa yé œ sœ kœza djofele fœ uzu á tshœ mbœrœ lima ekperœ. Kœkœ asœmœ sœ kœma ngbi adœke 'e gugu lima dœ upu lœ o'onœ asœmœ nene.

¹² Ataa œdœ mœ kœsu lima mbœti asœke fœ 'e, œ sœsœ lima mbœrœ uzu á tshœ mbœrœ ekperœ nene, œ sœsœ ndje lima mbœrœ tsheneke á endje mbœrœ ekperœ fœ she nene. Kashe œ sœ lima mbœrœ kœma 6a utshu 'e 6a tœ ala Ndjaba adœke ogo nœ 'e ga ndœ 'a sœ tœ egerœnœ.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, œrœ á 'e mbœrœ to gbœgbœ fœ 'a.

Ɛ doédœ kolœ mbœrœ tœnœ nene, kashe 'a sœ dœ yanga kœropa nœ kœwu mara á Tito sœ lima dœ yanga mbœrœ á 'e mbœrœ lima adœke lœsu ye sœ ziti.

¹⁴ Ɛdœ mœ kœsœ kœdonga tœ mœ tœ upu nœ 'e 6a utshu ye, œ sœ mbœrœ á 'e zaza ókœ fœ mœ nene. Kashe 6ata o'o kœ á 'a pa fœ 'e kœdœ adja o'o, awa bale ndje, kœdonga tœ 'a tœ upu nœ 'e 6a utshu Tito wuta ndje adja o'o.

¹⁵ Yé ataa, lœkœ á tshœ kœsœ kœgbe dœ mara á 'e zatœ 'e fœ she œdœ dœ mara á 'e za osho kœsœ fœ she dœ kœkpa awa ye dopanœ, kœyindœsho nœ ye ga ndœ 'e sœ kœgerœ tœnœ.

¹⁶ Mœ sœ dœ yanga mbœrœ kœza lœsu mœ djigi á mœ za ga pa 'e.

8

Kœto œrœ dœ lœsu nœ yanga

¹ Alaya, 'a yindœ nœ adœke 'e wusœ mara á Ndjaba ma œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ azu Ikriaia 6a lœ ogo Masedwane.

² Lœ oyo ndjoro tœ lœsu endje, endje sœ dœ egerœ yanga. Yé ataa endje sœ lœ egerœ oyo gbaa, endje to œrœ kœrosœ nœ.

³ Ɛmœ kœdœ timunœ, endje to œrœ lindœ kœgbœ œrœ nœ endje. Endje to œrr tœpanœ kpuru. Endje to œrœnœ lindœ gbetshelœ nœ endje.

⁴ Endje shendœ kœyu 'a adœke 'a za awa fœ œne doœ œne ngbœtœ œne dœ 'a tœ upu nœ kœvwa œrœ fœ ayindœ Ndjaba 6a lœ ongbo Yerusaleme.

⁵ Endje to œrœ kœrosœ œneke á 'a gbe má adœke endje to. Utshunœ, endje zatœ endje

fœ Gbozu, yé manda nœ, endje zatœ endje fœ 'a lindœ œrœ á Ndjaba yindœ nœ.

⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a ki fœ Tito adœke tshe na 6a ndœ 'e 6a zœ œ mbœrœ udu akwa nœ œtshœ lœsunœ asœmœ œrrr ga tœ ndonglœnœ, akwanœ á tshe te lima kœmbœrœ tœnœ asœmœ.

⁷ 'E sœsœ dœ oyo œrœ bale nene: kœyindœrœ, kœwusœ kœpa o'o, kœwusœrœ, egerœ ogo kœmbœrœ akwa œdœ pe kœyindœsho á 'a yisœ nœ fœ 'e. Mbœrœ tœnœ ataa, 'a yindœ nœ adœke 'e ma ndje tœ 'e tœ aayi kœgbœrœ lœ koeto œrœ nœ 'e dœ lœsu nœ yanga.

⁸ Ɛ doédœ awa o'o dá mœ sœ kœza fœ 'e nene, kashe mœ kœsœ kœpandœ kœmbœrœ œrœ dœ yanga nœ anga azu fœ 'e, mœ sœ kœza awa fœ 'e adœke 'e tondœ adja kœyindœsho nœ 'e.

⁹ Gbambanœ nene, 'e wusœ œtshœ lœsu nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ye. Ataa tshe dœ lima ayi kœgbœrœ gbaa, tshe zatœ ye tœ ayi oyo mbœrœ 'e adœke 'e gbœ œrœ ndjoro lœ oyo nœ œne.

¹⁰ Ataa, mœ sœ kœza gbetshelœ nœ mœ lœ upunœ asœke fœ 'e: œ li dœ 'e adœke 'e mbœrœ kolœ kœwa 6ata á 'e mbœrœ lima ungu utshunœ, 'e lima kœdœ azu á 'e gbœ gbetshelœnœ asœmœ utshunœ œdœ aayi kœmbœrœ tœnœ dœ akwa.

¹¹ Ataa, ngongœ asœke, 'e mbœrœ adœke akwanœ asœmœ ka. 'E mbœrœ akwanœ dœ lœsu 'e bale adœke œ ka 6ata á 'a pa tœnœ yé dœ tœnœ ataa, lindœ kœgbœrœ nœ 'e.

¹² Gbambanœ nene, œdœ uzu kœza lœsu ye bale ga panœ, Ndjaba œ yindœ œrœ nœ uzunœ asœmœ á tshe to dœ kœgbe dœ œrœ á tshe sœ dœ tœnœ, kashe œ doédœ dœ kœgbe dœ œneke á tshe gugu dœ tœnœ nene.

¹³ Ɛ sœsœ adœke uzu ko œrœ nœ ye kœ mbœrœ kœshe dœ anganœ á kpa kœsœ œnœ ye lœ oyo nene, kashe œ li adœke tshe kurutshelœnœ li tœnœ œ li.

¹⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e kœdœ aayi kœgbœrœ yé œ li adœke 'e ti kane endjeneke á endje gugu dœ œrœ nene ga lafo. Manda nœ, œdœ 'e kœgugu dœ œrœ nene yé á endje sœ dœ tœnœ ndjoro, endje li kœti ndje kane 'e ga lafo. Atamœ dá 'e liili,

¹⁵ 6ata á endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke:

«Uzu á tshe rœ lima rœgo ndjoro, œ ngbangba tshaabrœ ye nene, yé tsheneke á tshe rœ lima teasho, sœ dœ œrœ ndjoro.»

Tito œdœ pe anganœ

¹⁶ 'A gi œtshœrœ fœ Ndjaba á tshe za egerœ ogo nœ kœmbœrœ awa bale 6ata á 'a sœ ndje dœ tœnœ, fœ Tito adœke tshe mbœrœ fœ 'e.

¹⁷ Tito yindœ køeyndœrœ nœ 'a. Ga panœ dœmœ, tshe kpa yi lima ndœ nœ dœ tœ ye adœke œne na 6a ndœ 'e.

¹⁸ 'A vwa she awa bale dœ anga aya azœ á azu Ikrizia kœ sœ kœdonga she tœ upu nœ køeyisœ Ɔtsho O'o.

¹⁹ Ga panœ, azu Ikrizia dá ke she adœke tshe ro tœ awanœ bale dœ 'a mbœrœ kœmbœrœ akwa nœ Ɔtsho lœsu. 'A sœ kœmbœrœ akwanœ mbœrœ moko nœ Gbozu dœ tœ ye œdœ kœmbœrœ œrœ dœ Ɔtsho gbetshelœ.

²⁰ 'A sœ kœmbœrœ adœke azu gbagbagbara 'a tœ mara kœkurutshelœ ngendja ndjoro á 'a sœ kœgbœndœ nœ nene.

²¹ 'A yiyindœ kœmbœrœ kolœ Ɔtshœrœ ga tœ ala Gbozu nene, kashe 'a yi ndje ndœ kœmbœrœ 6a tœ ala azu kœ.

²² 'A vwa azunœ bisha tœ awanœ bale dœ anga aya azœ á 'a sœ kœwu lœsu ye œlœ dœ œlœ, yé tshe sœ dœ egerœ ogo kœmbœrœ akwa dœ Ɔtsho lœsu. Kashe ngœngœnœ asœke, egerœ ogo kœmbœrœ akwa dœ Ɔtsho lœsu nœ ye kpa gerœ kœrosœ nœ. Gbambanœ nene, tshe ma Ɔtsho lœsu nœ ye ga ndœ 'e.

²³ Tœ upu nœ Tito, œshe kœdœ yanga mœ á 'a na tœ awa bale dœ she 6a ndœ 'e, œshe ndje kœdœ uzu á 'a sœ lœ ama akwa bale dœ she. Kashe tœ udu aaya azœ bisha asœke, azu Ikrizia dá vwa endje fœ 'e yé endje sœ kœmbœrœ akwa mbœrœ moko nœ Kristu.

²⁴ 'E ma fœ endje adœke 'e yindœ endje tako mbœrœ á azu Ikrizia køeyindœ nœ yé á kœwusœ nœ adœke 'a sœ kœdu okoro 'a mbœrœ 'e.

9

O'o tœ upu nœ kœti kane ayindœ Ndjaba

¹ Adja ádá adœke mœ su mbeti fœ 'e tœ upu nœ kœti kane ayindœ Ndjaba 6a lœ œngbo Yerusaleme gugu nene.

² Gbambanœ nene, mœ wusœ Ɔtsho gbetshelœ nœ 'e ye, yé mœ sœ kœdu okoro mœ tœ upu nœ 'e fœ azu ogo Masedwane adœke: «Azú Akayi gumatœ endje kœto œrœ dœ ngbugu á ro lima utshunœ asœke.» Egerœ ogo kœmbœrœ akwa dœ Ɔtsho lœsu nœ 'e ndjingiwvi azu Ikrizia ndjoro.

³ Mœ vwa anga aaya azœ fœ 'e mbœrœ adœke kœdu okoro mœ mbœrœ 'e tœ upunœ asœmœ kœsœsœ gbambanœ nene. Mœ yindœ nœ adœke 'e kotœ 'e ga lœ vola 6ata á mœ pa lima ndœ nœ.

⁴ Gbambanœ nene, œdœ 'a kœna 6a zœ awa bale dœ azu ogo Masedwane yé á kœgbo 'e á 'e kœgugumatœ 'e nene, 'a gbo tshula mbœrœ á 'a ko adja lœsu 'a ga pa 'e. Yé atamœ, tshulanœ œdœ ndje œnœ 'e.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ gbe dœ Ɔtshœnœ adœke mœ vwa aaya azœ asœke utshunœ 6a ndœ 'e mbœrœ kœngbœfa œrœ á 'e pa

lima tœnœ. Ataa œ kœsœ zœ á mœ yikumu mœ ga zœ, œ ma adœke 'e to dœ lœsu 'e bale kashe œ dœdœ dœ lœsu bisha nene.

⁶ 'E gbe dœ o'o asœke kane: uzu á tshe lu ngwarœ teasho, tshe kœ ndje teasho, yé tsheneke á tshe lu ndjoro, tshe kœ ndje ndjoro.

⁷ 'E li adœke uzu dœ uzu to 6ata á lœsu ye yindœ nœ, kashe dœ oyo tœ lœsu ye too adœke uzu kakapa ye nene. Gbambanœ nene, Ndjaba yindœ uzu á tshe sœ kœto œrœ dœ yanga.

⁸ Yé Ndjaba li tœ kœgi tshelœ aka anga œrœ kœ ga mangbanœ fœ 'e mbœrœ adœke 'e sœ kolœ dœ œrœ á li, yé ga panœ dœmœ 'e sœ dœ œrœ yeka á kœsœ kœto ndœ Ɔtsho akwa kœ.

⁹ 'Bata á endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke:

«Tshe kurutshelœ œrœ, œ to fœ aayi oyo, yé mara kœmbœrœ œrœ nœ ye ndjii sœpe waa dœ waa.»

¹⁰ Ndjaba á tshe sœ kœto indji ngwarœ fœ aayi kœlu ngwarœ œdœ kœziœ, tshe to bala indji ngwarœ kœ á 'e gbe dœ tœnœ fœ 'e. Tshe mbœrœ adœke 'e mbœrœ œrœ á sœ ndjii waa dœ waa.

¹¹ Tshe fa 'e tœ aayi kœgbœrœ dœ mara kœ œdœ dœ ada œlœ kœ mbœrœ adœke á 'e kœkakatœ kœto œrœ fœ anga 'e nene. Ataa, azu ndjoro œ gi mershe fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e mbœrœ œrœ á 'e sœ kœto fœ endje lœ awa nœ 'a.

¹² Gbambanœ nene, akwa á 'e sœ kœmbœrœ tœnœ sœsœ kolœnœ adœke ayindœ Ndjaba gbœ œrœ á endje gbe dœ tœnœ nene, kashe œ sœ ndje kœmbœrœ adœke azu ndjoro gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ tœnœ.

¹³ Azu ndjoro á endje wu adœke akwanœ asœke sœ dœ ádá waa, endje donga bala Ndjaba mbœrœ mara kœmbœrœtœ 'e lindœ Ɔtsho O'o nœ Kristu asœmœ. Endje donga ndje Ndjaba mbœrœ mara á 'e kurutshelœ œrœ nœ 'e tœ endje œdœ tœ anga azu kœ.

¹⁴ Endje za bala avwala mbœrœ 'e dœ kœema køeyindœsho nœ endje ga ndœ 'e mangba Ɔtsho lœsu á ropa nœ, á Ndjaba za fœ 'e.

¹⁵ Kaka adœke a gi mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœtorœ nœ ye á ropa œrœ kœ.

10

Kœgi o'o nœ Polo tœ upu nœ kœto meza pa akwa nœ ye

¹ Emœ Polo, mœ sœ kœpa fœ 'e dœ tœ mœ dœ œmœ lœsu œdœ dœ Ɔtsho lœsu nœ Kristu adœke, anga azu sœ kœpa adœke œdœ mœ kœsœ ugurutœ 'e, mœ sœ kœzatœ mœ ga ati ga ndœ 'e, yé œdœ mœ kœgugu ugurutœ 'e nene, mœ gbœngbœ ga ndœ 'e.

² Mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e kakapa mœ adœke mœ mbœrœ œrœ dœ œgbo, lœkœ á mœ

kœna 6a ndœ 'e nene. Gbambanœ nene, mœ gbe kœyisœ gbɔgbɔ nœ mœ fœ azu á endje sœ kœpa adœke 'a sœ kœmbœrœ akwa tœ mara nœ azu nœ tshapasho.

³ Ɛ sœ adjapu adœke a'a kœdœ azu tshapasho, kashe 'a sœsœ kœnga koshe dœ mara nœ adja azu tshapasho nene.

⁴ Lœ kœnga koshe nœ 'a, œrœ kœnga dœ koshe nœ 'a toto 6a ndœ azu nene, kashe gbɔgbɔnœ to 6a ndœ Ndjaba mbœrœ kœndi tshelœ gbɔgbɔ nœ ayingba. 'A sœ kœndi tshelœ gbetshelœ nœ egerœ kumu

⁵ œdœ gbɔgbɔ kɔ á sœ kœza egerœ kumu adœke azu kœwuwusœ Ndjaba nene. 'A sœ kœmbœrœ adœke endje fa gbetshelœ nœ endje kɔ mbœrœ adœke endje mbœrœtœ endje lindœ Kristu.

⁶ Yé lœkɔ á 'e kœsœ kœmbœrœtœ 'e dœ ɔtshœnœ, 'a kpalatœ 'a nene kœza djofele fœ endjeneke á endje sœsœ kœmbœrœtœ endje dœ awanœ nene.

⁷ 'E sœ kœwu kolœ tshapa œrœ. (Ɛdœ anga uzu kœgbe adœke œne kœdœ uzu nœ Kristu, tshe gbetshelœ ye tœ œrœ asœke kane: azœ kœdœ azu nœ Kristu awa bale dœ she ndje.

⁸ Ataa œdœ mœ kœdu okoro mœ tœ tshagbozu á Gbozu Yisu za lima fœ mœ, mœ sœ dœ tshula mbœrœ tœnœ nene. Tshe za lima fœ mœ mbœrœ kœguma 'e, kashe œ dœdœ mbœrœ adœke œ ndi 'e nene.

⁹ Mœ yiyindœ nœ adœke mbeti nœ mœ á mœ su za awa fœ 'e nene.

¹⁰ Gbambanœ nene, anga azu sœ kœpa adœke: «Mbeti nœ Polo liili dœ pe gbɔgbɔ, kashe lœkɔ á tshe kœsœ ugurutœ azœ, tshe mœmœ yé mara kœpa o'o ye lili nene.»

¹¹ Ɛ li adœke uzu á tshe pa mara o'o ataa wusœ nœ dœ ɔtshœnœ adœke, mara á 'a su dœ mbeti nœ 'a lœ ingirinœ, tshetœ maranœ asœmœ dá 'a mbœrœ dœ tœnœ œdœ 'a kœsœ 6a ugurutœ 'e.

¹² 'A yiyindœ kœzatœ 'a awa bale too kœzatœ 'a 6ata anga azu á endje sœ kœdonga tœ endje dœ tœ endje asœmœ nene. Gbambanœ nene, endje kœdœ agbakindi azu. Endje sœ kœwutœ endje dœ tœ endje. Endje sœ kœzatœ endje 6ata kœgerœ œrœ.

¹³ Tœ a'a nœ 'a, 'a sœ dœ egerœ kumu adœke 'a rosœ mapaka kɔ nene, kashe 'a mbœrœ akwa kolœ kpœtœ ama osho neke á Ndjaba to fœ 'a, yé á yindœ nœ adœke 'a wuta œerr 6a ndœ 'e.

¹⁴ Gbambanœ nene, a'a dá dœ adja azu utshunœ á 'a na dœ Ɔtshœ O'o nœ Kristu fœ 'e. 'A roropa mapaka nœ akwa nœ 'a nene ataa œdœ 'a kœroro má ga ndœ 'e nene.

¹⁵ Dœ tœnœ ataa, 'a sœsœ kœdu okoro 'a kœropanœ mbœrœ akwa nœ anga angbi azu nene, kashe 'a wusœ nœ adœke kœyindœrœ nœ 'e œ gerœ yé 'a kpa mbœrœ adœke œ sœ kolœ kœgerœ tœnœ lindœ mapaka nœ 'a.

¹⁶ Manda nœ, 'a na kœyisœ Ɔtshœ O'o 6a lœ anga angbi ogo djagakele 'e. Ataa, 'a du okoro 'a mbœrœ akwa nœ anga angbi azu á endje mbœrœ 6a tœ osho akwa nœ endje nene.

¹⁷ Andaa, endje sú 6a la buku nœ Ndjaba adœke: «Ɛdœ uzu kœyindœ kœdu okoro ye, tshe du okoro ye tœ œneke á Gbozu mbœrœ.»

¹⁸ Gbambanœ nene, endje dodonga uzu á tshe sœ kœzatœ ye mbœrœ gbetshelœ nœ ye dœ tœ ye bale nene, kashe endje donga tsheneke á Gbozu sœ kœma o'o tœ upu nœ ye.

11

Polo œdœ aayi avwa nœ wala

¹ Mœ yindœ nœ adœke 'e ru lœsu 'e tœ o'o mœ á sœ 6ata œnœ ayi iyi. Adja 'e ru lœsu 'e tœ mœ.

² Mœ sœ dœ úkú tœ upu nœ 'e waa, yé úkúnœ asœmœ to 6a ndœ Ndjaba. Gbambanœ nene, mœ pandœ kœkœ 'e fœ anga yakoshe bale adœke 'e i she, yakoshenœ kœdœ Kristu. Yé mœ gbe ndœ kœma 'e fœ she 6ata akpɔ yawuru á tshe wuwu damba sœ yakoshe nene.

³ Kashe mœ sœ dœ awa adœke, 6ata á yakoro fara lima Eva dœ ekpe ɔtshœ ye, mœ sœ kœgbe adœke anga uzu fafara ndje kœwusœrœ nœ 'e yé œ gi 'e zara tœ mara á 'e zatœ 'e yé á sœ yerœ ga ndœ Kristu nene.

⁴ Gbambanœ nene, mœ wu adœke œdœ anga uzu kœna kœmindœ anga angbi Yisu á 'a mimindœ ye fœ 'e nene, 'e sœ kolœ kœdji she; 'e sœ kœyindœ ishiri á sœ kpi tœ Ishiri neke á 'e gbɔlima; 'e sœ ndje kœyindœ Ɔtshœ O'o á sœ kpi tœ œneke á 'a yi lima sœ nœ fœ 'e.

⁵ Azu á 'e sœ kœwu endje 6ata agboro aayi avwa nœ 'e asœmœ, roropa mœ nene.

⁶ Ataa mœ wuwusœ kœpa o'o dœ ɔtshœnœ nene gbaa, kashe œ dœdœ tœ upu nœ kœwusœrœ nene. 'A yi lima sœ nœ fœ 'e para œdœ dœ mara kɔ.

⁷ Lœkɔ á mœ yisœ Ɔtshœ O'o nœ Ndjaba fœ 'e, mœ yi lima sœ nœ gbambanœ. Mœ za lima tœ mœ ga ati mbœrœ kœti 'e ga lafo. Ataa, œrœnœ á mœ mbœrœ asœmœ kœdœ ekperœ á?

⁸ Azu tshelœ anga angbi Ikrizia dá to lima œrœ fœ mœ, yé œ ma lima tœ ye adœke mœ sœ kœshe mbœrœ endje mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ 'e.

⁹ Yé dœ londœ á mœ sœ lima 6a ndœ 'e, ataa mœ sœ lima dœ ogo œrœ gbaa, mœ yoyandœ œrœ tshaabrœ uzu bale nene. Gbambanœ nene, aaya azœ á endje to 6a lœ Masedwane dá na lima dœ œrœ á mœ gbe lima dœ tœnœ fœ mœ. Mœ gbœndœtœ mœ lima mbœrœ kœdœdœ egerœ kongba pa 'e

nene, yé mæ gbõndœtæ mæ kolæ atamœ waa dœ waa.

¹⁰ Lœ awa nœ adja o'o nœ Kristu á sœ lœ mæ, mæ sœ kœpa tœnœ ngbi adœke: uzu bale 6a lœ ogo Akayi œ li kœkœ mœ tœ upu nœ kœdongatœshonœ asœmœ nene.

¹¹ Mbœrœ gadœ á mœ pa o'onœ asœmœ a? Œ sœ kœma adœke mœ yiyindœ 'e nene a? Ndjaba wusœ nœ dœ adœke mœ yindœ 'e ye!

¹² Mœ sœpe kolœ kœmbœrœ 6ata á mœ mbœrœ ngõngõ nœ asœke mbœrœ á kœgi ekpe gbetshelœ lœ azu á endje sœ kœdu okoro endje 6ata endje liili dœ 'a.

¹³ Azunœ asœmœ kœdœ aayi avwa nœ wala, endje sœ kœfatœ endje adœke œne kœdœ aayi avwa nœ Kristu.

¹⁴ Anga œrœ bale kœkatœ ama osho ti ɔsɔ ndœnœ gugu kpœtœmœ nene, Satana dœ tœ ye sœ kœfatœ ye tœ andjelu nœ ɔb.

¹⁵ Ataa œdœ aayi akwa nœ ye kœsœ kœfatœ endje adœke œne kœdœ aayi akwa á œne sœ ndjii, œ dœdœ upu kœkitœ œsœnœ nene. Ba tœ ndõngõlõnœ, endje gbõ kolœ œrœ neke á liili dœ akwa nœ endje.

Polo shi gbi lœ kœwu oyo

¹⁶ Mœ kpa sœ kœpa o'onœ asœmœ adœke: uzu bale zaza mœ 6ata ayi iyi nene. Kashe œdœ 'e kœgbe adœke mœ sœ dœ iyi, 'e yindœ nœ adœke mœ sœ dœ tœnœ mbœrœ adœke mœ donga tœ mœ ndje teasho.

¹⁷ Adjapu, œneke á mœ sœ kœpa tœnœ ngõngõ asœke, mœ sœsœ kœpa 6ata á Gbozu yindœ nœ nene, kashe mœ sœ kœpa 6ata mœ sœ dœ iyi lœ kœza lœsu mœ ga pa œneke á mœ sœ kœdongatœ mœ tœnœ.

¹⁸ 6ata á azu ndjoro sœ kœdonga tœ endje tœ œrœ nœ endje œnœ tshapasho, œmœ ndje mœ donga ndje bala tœ mœ.

¹⁹ E'e dœ azu á 'e sœ dœ kœwusœtœ, 'e yindœ nœ dœ tœ 'e kœru lœsu 'e tœ aayi iyi.

²⁰ E sœ kœru lœsu 'e adœke endje mbœrœ œrœ 6ata akanga fœ 'e, endje gbotœ œrœ nœ 'e, endje fara 'e, endje wu 'e gbambance tœ ala endje yé œ da ala 'e.

²¹ Mœ sœ dœ tshula kœpa adœke a'a kœdœ azu á 'a mœmœ.

Andaa, o'o á endje sœ kœpa tœnœ, mœ sœ kœpa 6ata ayi iyi: œmœ ndje, mœ lii kœpa tœnœ.

²² Endje sœ kœdonga tœ endje adœke œne kœdœ Aebre, œmœ ndje kœdœ Ebre! Endje kœdœ azu ogo Israyele, œmœ ndje kœdœ uzu ogo Israyele! Endje kœdœ aata Abrayamo, œmœ ndje kœdœ atanœ.

²³ Endje kœdœ aayi akwa nœ Kristu, œmœ ndje, mœ mbœrœ akwa nœ ye kœropa endje. Mœ sœ kœpa o'o 6ata mœ sœ dœ iyi. Mœ mœ lima lœ akwa kœrosœ endje, endje za mœ ga lœ kãnga kœropa endje, endje 6i

mœ kœrosœ endje, mœ li lima ga lœ kuzu awa ndjoro kœrosœ endje.

²⁴ Ayuda sœ mœ dœ ndjapa zazu bale dœ ndjokpa dœ mindu dœ amanœ vana. Endje sœ mœ ataa awa mindu.

²⁵ Azu ogo Roma sœ mœ dœ ndjapa awa votõ yé œ ve mœ dœ badja awa bale. Mœ nduru dœ agba awa votõ yé œ mbœrœ olo bale dœ butshõ bale la ungu.

²⁶ Lœ ana nœ mœ ndjoro á mœ na dœ ada mœ, œgbõ œrœ á wuta ga tœ mœ to 6a tœ ungu á sœ kœtu ga lœ agba too 6a ndœ aayi angba; œgbõ œrœ á to 6a ndœ anga mœ dœ Ayuda too 6a ndœ angbi azu; œgbõ œrœ á wuta ga tœ mœ 6a lœ ongbo too 6a lœ kpagagasho, œ wuta ga tœ mœ 6a la ungu ingbiri œdœ 6a ugurutœ ekpe azu á endje pa adœke œne kœdœ azu nœ Kristu.

²⁷ Mœ mœ dœ akwa yé œ wu oyo waa. Kpala kpala, mœ lolo olo nene; mœ sœ kœsœ dœ ogo kœzirœ œdœ pe dœ ogo ungu yé œ sœ kœmbœrœ lima adœke mœ sœ kœyotshelœma mœ kpala kpala. Mœ wu oyo dœ izi œdœ tœ upu nœ lœba waa.

²⁸ Tœ kœdi udu œrœnœ kã nene, ɔb dœ ɔb mœ sœ kœgbe dœ Ikizia para kãkã.

²⁹ Œdœ anga uzu nœ Kristu kœmœ, ngbewo mœ mœ ndje ye. Œdœ anga kœtitœ ye tœ kœyindœrœ, ngbewo lœsu mœ sœ kœka mœ.

³⁰ Œ kœsœ adœke mœ donga tœ mœ, mœ donga tœ mœ tœ kœmœ nœ mœ.

³¹ Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu á endje sœ kœdonga she waa dœ waa, wusœ nœ adœke mœ sœsœ kœpa wala nene.

³² Lãkã á mœ sœ lima 6a lœ Damaseke, gbozu á tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ gbozugo Aretase, ko azu 6a tœ manda ongbo mbœrœ á endje kœza mœ.

³³ Kashe endje za mœ ga lœ kingi yé œ yi mœ ga ati 6a ushu lœ anga ogoro bale á sœ lœ egerœ muru nœ ongbonœ, yé á mœ kpa.

12

Gbozu yisœ œrœ lœ ulu fœ Polo

¹ Œ li adœke mœ donga tœ mœ ataa œ gugu dœ ádá nene gbaa. Kashe ngõngõnœ asœke mœ yindœ kœpa o'o tœ upu nœ kœwu œrœ lœ ulu œdœ tœ upu nœ kœma œrœ á Gbozu yisœ nœ fœ mœ.

² Manda ungu ndjokpa dœ vana, mœ wusœ anga uzu nœ Kristu bale á Ndjaba ti she œerr 6a lafo 6a ndœ ye. Œdœ undu ye dá ɔ adja lima ga lafo too œdœ ulu dá mœ lu, mœ wuwusœ nœ nene, kashe kolœ Ndjaba kuti ye dá wusœ nœ.

³⁻⁴ Adjapu, mœ wusœ nœ adœke Ndjaba ti uzunœ asœmœ œerr 6a lœ paradizo. Œdœ undu ye dá ɔ adja ga lafo too œdœ ulu dá mœ lu, mœ wuwusœ nœ nene, kashe kolœ Ndjaba kuti ye dá wusœ nœ). Ba zœ, tshe dji

o'o á azu lili kœpa tœnœ nene yé endje zaza ndje awa fœ uzu bale 6a pa osho kpa kœpa tœnœ nene.

⁵ Mœ donga bala tœ mœ tœ upu nœ uzunœ asœmœ ye, kashe tœ œmœ nœ mœ, mœ donga bala kolœ tœ mœ tœ kœmœ nœ mœ.

⁶ Ædœ mœ kœyi má ndœ kœdonga tœ mœ, mœ sœ má dœ iyi nene, mbœrœ mœ pa má adja o'o. Kashe mœ sœ kœkpawa kœdonga tœ mœ. Gbambanœ nene, mœ yiyindœ nœ adœke endje gbœ gbetshelœ neke á ropa œrœ á endje sœ kœwu mœ kœmbœrœ tœnœ too œneke á endje sœ kœdji 6a ndœ mœ nene.

⁷ Yé mbœrœ kœmarœncœ asœmœ á ro lima panœ ye, kparawa adœke mœ dodonga tœ mœ nene, Satana za ko6a ga lœ œko mœ lœ awa nœ andjelu nœ ye á tshe sœ kœ6i mœ kparawa adœke mœ dodonga tœ mœ nene.

⁸ Tœ upunœ asœke, mœ za avwala fœ Gbozu awa votœ adœke tshe gi ko6anœ lœ œko mœ ye.

⁹ Tshe gi fœ mœ adœke: «Tsho losu nœ mœ ga ndœ zœ li dœ fœ ye. Gbgbœ nœ mœ œ matœ ye œedœ 6œ kœmœmœ.» Mœ gbe kœdonga tœ mœ tœ kœmœ nœ mœ mbœrœ adœke gbgbœ nœ Kristu kœsœ ga pa mœ.

¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ sœ dœ yanga lœ kœmœ, lœ kœgu osho, lœ œrœ neke á mœ yiyi má kœmbœrœ tœnœ nene, lœ œrœ kanga œedœ lœ œneke á sœ kœza losu mœ ga lafo tœ upu nœ Kristu. Gbambanœ nene, lœndœ á mœ kœsœ dœ kœmœ, dœ lœndœnœ asœmœ dá mœ sœ kœsœ dœ gbgbœ.

Losu Polo sœ ga lafo tœ upu nœ azu Koriti

¹¹ Mœ sœ kœpa o'o 6ata mœ sœ dœ iyi, kashe e'e dá shosho mœ ndœ nœ. E'e dá pa má o'o tshapa mœ. Gbambanœ nene, ataa mœ sœ gbambanœ gbaa, agboro aayi awanœ asœmœ, roropa mœ nene.

¹² Yé dœ lœko á mœ sœ lima 6a ndœ 'e, mœ mbœrœ lima akwa dœ ugu losu, yé Ndjaba mbœrœ ambárá afá dœ afá œedœ pe akwa nœ gbgbœ ndjoro lœ awa nœ mœ. Ambáránœ asœmœ ngbangbanga sœ kœma adœke œmœ kœdœ adja ayi avwa.

¹³ Ærœ gadé dá mœ ko fœ anga angbi Ikriaia yé á tshaapu kœko tœnœ fœ 'e a? Mbœrœ á mœ yœyndœ œrœ 6a ndœ 'e nene a? 'E wu oyo mœ tœ mara á mœ sœsœ ndjii nene asœmœ.

¹⁴ Mœ ndo kœna votœ ana gene nœ mœ ga ndœ 'e ye, yé mœ yœndœ œrœ tshaabrœ 'e nene. E'e dá mœ sœ kœpara 'e, kashe œ dœdœ œrœ nœ 'e nene. Gbambanœ nene, œ dœdœ agbolo dá ngbœga œrœ fœ agbozu nœ endje nene, kashe agbozu dá ngbœga fœ agbolo nœ endje.

¹⁵ Tœ œmœ nœ mœ, mœ sœ dœ yanga kœndi œneke kœ á mœ sœ dœ tœnœ œedœ kœzatœ mœ djigi fœ 'e. Ædœ mœ kœyindœ 'e tapanœ kpuru ataa, 'e yindœ mœ kœrosœ nœ nene a?

¹⁶ Adja 'e wusœ nœ adœke mœ yœyo lima ndœ œrœ tshaabrœ 'e nene. Kashe anga endje ugurutœ 'e pa adœke mœ na dœ afara mbœrœ kœko œrœ tshaabrœ 'e.

¹⁷ 'E za tsheneke á 'e gbe kœza she ugurutœ azu á mœ vwa endje fœ 'e: mœ ko œrœ tshaabrœ 'e lœ awa nœ anga bale ugurutœ endje a?

¹⁸ Mœ shosho Tito adœke tshe na ga ndœ 'e, mœ vwa she awa bale dœ aya azœ á 'e wusœ ye. Tito ko œrœ tshaabrœ 'e a? A'a dœ she, 'a mbœmbœrœ lima œrœ dœ she dœ gbetshelœ bale nene a? 'A sœsœ ndje lima kœza awa tshebabale nene a?

¹⁹ Katshatsha 'e sœ kœgbe adœke 'a sœ kœpara awa kœpa ngbanga 6a utshu 'e a? Æ! 'A sœ kœpa o'o lœ awa nœ Kristu 6a utshu Ndjaba. Yé e'e dœ aya 'a á 'a yindœ 'e waa, 'a sœ kœpa o'onœ asœmœ fœ 'e ataa mbœrœ á kœgi 'e lœ kœyindœrœ ga utshunœ.

²⁰ Mœ sœ dœ awa adœke dœ lœko á mœ kœwuta ga ndœ 'e, 'e mbœrœtœ 'e kpi tœ œneke á mœ yindœ nœ yé œ gbœ ndje mœ kpi tœ œneke á 'e gbe dœ tœnœ. Mœ sœ dœ awa adœke mœ gbœ œbœrœ œedœ úku, ókó œedœ kœsœ dœ gbetshelœ kpi, kœpa ekpe o'o œedœ kœdondœrœ, kœtshapu kœlisœ uzu œedœ pe djingili.

²¹ Mœ sœ dœ awa adœke mœ kpa kœna ga ndœ 'e, Ndjaba nœ mœ zaza tshula ga tœ ala mœ 6a utshu 'e nene, yé á mœ kœkiki nene mbœrœ azu ndjoro á endje mbœrœ lima ekperœ utshunœ yé á tshaapu kœfatshalsu endje tœ œrœ uburu nœ endje, tœ ekpe otsho endje œedœ tœ angba budu nœ endje.

13

Ndœngœ kœmi upu nœ Polo

¹ Awa votœ kœna mœ ga ndœ 'e dœke. Ædœ atimu bisha too votœ kœpa o'o ama endje bale, endje wa o'o ye.

² Mœ sœ dœ o'o bale kœpa fœ azu á endje mbœrœ ekperœ œedœ fœ udu azu kœ. Mœ pa lima o'onœ lœ bisha ana nœ mœ ga ndœ 'e ye, kashe mœ kpa sœ kœpa tœnœ ngœngœ asœke 6ata á mœ gugu nene; mœ kpa kœkwatœ mœ manda nœ kœwu 'e, mœ sœ dœ losu nœ kœwu oyo uzu bale nene.

³ 'E sœ kœyindœ nœ adœke mœ ma adœke Kristu sœ kœpa o'o lœ awa nœ mœ. Kristu mama kœmœ ga ndœ 'e nene, kashe tshe sœ kœma gbgbœ nœ ye 6a ugurutœ 'e.

⁴ Adjapu, tshe sœ lima dœ kœmœ lœko á endje kuru she ga pa kurushi, kashe ngœngœnœ asœke tshe sœ dœ soro lœ awa nœ gbgbœ nœ Ndjaba. A'a ndje, 'a sœ dœ

kæmɔ mbœrœ á 'a ngbɔtœ 'a bale dœ she. Kashe 'a sœ kæyisœ nœ fœ 'e adœke 'a sœ bala dœ soro dœ she lœ awa nœ gbɔgbɔ nœ Ndjaba.

⁵ 'E tondœtœ 'e dœ tœ 'e, 'e ma œdœ 'e kœsœ dœ kæyindœrœ. 'E wuwusœ nœ adœke Yisu Kristu sœ ugurutœ 'e nene a? 'E wu lœsu 'e dœ tœ 'e. Too 'e kæma ete adœke 'e te yekane.

⁶ Mœ gbe adœke 'e wu bala sœ nœ adœke 'a mbœrœ œnœ 'a œrœnœ ye.

⁷ 'A sœ kœza avwala fœ Ndjaba adœke 'e mbœmbœrœ ekperœ bale nene. 'A gbegbe kœguma o'ɔnœ ɔa utshu 'e nene, kashe 'a gbe adœke 'e mbœrœ ɔtshœrœ ataa á kœmatœ endje adœke 'a te.

⁸ Gbambanœ nene, 'a lili kœmbœrœ œrœ neke á sœ kpi tœ adja o'o nene, 'a mbœrœ kolœ œneke á dœ adja o'o.

⁹ 'A sœ kœsœ dœ yanga lœkɔ kɔ á 'a kæmɔ, yé á 'e sœ dœ gbɔgbɔ. Adá kœza avwa nœ 'a kœdœ adœke 'e wuta azu á endje li.

¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa dá mœ su mbet-inœ asœ fœ 'e lœ ingirinœ adœke: œ sœsœ mbœrœ adœke mœ kœsœ ugurutœ 'e, mœ wa o'o dœ ɔgbɔ ga tœ 'e lindœ tshagbozu á Gbozu za fœ mœ nene. Tshagbozunœ asœmœ sœ mbœrœ kœgi kæyindœrœ nœ 'e ga utshunœ, kashe œ dœdœ mbœrœ kœndi tœnœ nene.

¹¹ Yé ngɔngɔ asœke alaya, 'e sœ dœ yanga, 'e mbœrœ akwa adœke œ gi 'e ga utshunœ, 'e to gbɔgbɔ lœ tœ 'e, 'e djitœ 'e dœ ɔtshœnœ, 'e sœ gee, yé Ndjaba nœ kæyindœsho œdœ œnœ kœsœ gee, œ sœ dœ 'e awa bale.

¹² 'E za œyerœ abala nœ ayazu ugurutœ 'e. Ayerœ azu nœ Ndjaba para bala 'e.

¹³ Kaka adœke ɔtsho lœsu nœ Gbozu Yisu Kristu, dœ kæyindœsho nœ Ndjaba œdœ pe ɔtsho Ishiri á ngbɔtœ ye dœ endje bale ga tœnœ, sœ dœ 'e para kœkɔ.

Mbeti á Polo sù fœ azu Galate Tshatshu o'o

Asœke kœdœ mbeti á Polo sù fœ ayindœ Yisu 6a lœ ogo Galate. Tshe na lima ga zœ lœ bisha ana gene mbœrœ kœmindœ Ɔtsho O'o. Ayuda œdœ angbi azu sœ lima kœdji tœnœ mbœrœ kœfa ayindœ Yisu. Polo mi lima ndœ nœ fœ endje adœke uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba kolœ lœ awa nœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ Yisu Kristu. Kashe anga Ayuda li lima ga lœ Ikrizia yé œ ka ga pa o'o nœ kœwa gaza adœke, œtœnœ dá mbœrœ adœke uzu wuta ndjii tœ ala Ndjaba.

Mbœrœ tœnœ ataa, Polo sù mbeti fœ ayindœ Yisu mbœrœ kœma adœke Ndjaba papa ataa nene. Kœwa gaza á endje pa tœnœ kœdœ adœke ishiri uzu sœ adja yerœ. Tshe pa fœ endje adœke Ndjaba za lima Abrayamo á tshe dœ aba Ayuda tœ uzu ndjii, utshunœ adœke endje wa she tœ gaza. Kolœ kœyindœrœ dá uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba, yé œ sœ kœmbœrœ ndje adœke soro uzu za yanga fœ Ndjaba.

Bukunœ kurutshelœtœ ye atake:

- Polo kœdœ adja ayi avwa, œneke á tshe sœ kœmindœ nœ kœdœ adja o'o (1.1-10)
- Ndjaba dá ke Polo mbœrœ adœke tshe dœ ayi avwa (1.11-24)
- Ɔtsho O'o pa adja o'o gadœ (2.1-21)
- Kolœ kœyindœrœ dá mbœrœ adœke uzu she (3.1-4.31)
- Ayindœtœ azœ dœ anga azœ, yé œ katœnœ adœke Ɔtsho Ishiri kœyœrœ soro azœ (5.1-6.10)
- Ndangba kœmi upu (6.11-18)

Abala

¹ œmœ Polo, ayi avwa nœ Yisu Kristu, œ doédœ azu dá ke mœ kœdœ ayi avwa nene. œ doédœ ndje uzu dá vwa mœ adœke mœ wuta ayi avwa nene. Kashe Yisu Kristu œdœ Aba dœ Ndjaba á tshe she she lœ akuzu asœmœ dá vwa mœ.

² Aaya kœ á endje sœ dœ mœ kpœke te ga ndœ mœ yekane á 'a su mbetinœ asœke fœ Ikrizia lœ ogo Galate:

³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ pe Gbozu Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

⁴ Kristu tshu lima lœ kumu ekperœ nœ azœ, tshe gbotœ azœ lœ ekperœ nœ tshapashœnœ asœ, liaka œneke á Aba azœ dœ Ndjaba yi lima ndœ nœ adœke tshe mbœrœ.

⁵ Kaka tshe sœ dœ moko ngbugu dœ ngbugu. Ame.

Ɔtsho O'o sœ kolœnœ bale

⁶ Mœ katœ ama mœ ti œsœ kœwu adœke 'e fa tshangba 'e katsha gbœ tsheneke á tshe e

'e lœ awa nœ Ɔtsho lœsu nœ Kristu, mbœrœ kœkpa mangba anga tafo Ɔtsho O'o.

⁷ Anga tafo Ɔtsho O'o gugu nene, kashe anga azu dá sœ kœdjingili tshelœ kumu 'e yé á sœ kœfa tshelœ Ɔtsho O'o nœ Kristu.

⁸ Kashe œdœ anga uzu bale, œdœ a'a, œdœ ndje anga andjelu á tshe kœtœ 6a lafo, á kœmindœ anga Ɔtsho O'o á kœsœ kpi tœ œneke á 'a mi lima ndœ nœ fœ 'e, kaka Ndjaba darandœ ye.

⁹ 'A pa lima ndœ nœ utshunœ yé mœ kpa sœ kœpa tœnœ ngongœ asœ adœke: Uzu á tshe kœpandœ Ɔtsho O'o á sœ kpi tœ œneke á 'e gbœ lima, kaka Ndjaba darandœ ye.

¹⁰ Yé atamœ 'e sœ kœgbe ngongœ asœ adœke mœ sœ kœpara awa adœke azu yindœ mœ a? Bale nene, mœ sœ kœpara awa adœke mœ za yanga fœ Ndjaba. œdœ mœ kœpara awa kœza yanga fœ azu, mœ kpa dœ ayi kœmbœrœ akwa nœ Kristu nene.

Mara á Polo te ayi avwa nœ Yisu

¹¹ Aaya mœ, mœ sœ kœpa ngbi fœ 'e adœke: Ɔtsho O'onœ á mœ mi lima ndœ nœ fœ 'e asœmœ toto lœ gbetshelœ nœ uzu nene.

¹² Gbambœ nene, mœ gbœgbœ tshakane uzu nene, œ doédœ ndje uzu dá yisœ nœ fœ mœ nene. Kashe Yisu Kristu dá ma lima fœ mœ.

¹³ E dji lima ndœ mara kœmbœrœtœ mœ lœkœ á mœ sœpe lima lœ awa akwa nœ Ayuda. Mœ mbœrœ lima œrœ kanga fœ Ikrizia nœ Ndjaba waa, yé mœ para lima dœ awa kœ adœke œ ndi ye.

¹⁴ Mœ sœ lima dœ kœyindœrœ ga tœ awa akwa nœ Ayuda dœ kœza ga tœ akwa, yé œ za lima tœ mœ ga tœ awa nœ aata azœ kœropa anga anga mœ kœ á 'a gerœ dœ endje lœ ogo nœ azœ.

¹⁵ Kashe, lœkœ á Ndjaba wu lima dœ Ɔtshœnœ, tshe ke lima mœ katshatsha utshunœ adœke endje zu mœ, yé œ e lima mœ lœ Ɔtsho lœsu nœ ye.

¹⁶ Tshe mbœrœ lima adœke mœ wusœ Gbolo nœ ye, yekane á kœyisœ Ɔtsho O'o nœ ye fœ azu á endje doédœ Ayuda nene. Ataa, mœ nana ga ndœ anga uzu kœyu she ndœ kœmi upu fœ mœ nene.

¹⁷ Mœ nana ndje lima ga lœ Yerusaleme ndœ kœwu endjeneke á endje dœ lima ayi avwa nœ Kristu utshunœ nene. Kashe mœ ro lima 6a lœ ogo Arabi, yeka manda nœ, á mœ kwatœ mœ ga lœ Damaseke.

¹⁸ Yé manda ungu voto, mœ na ga lœ Yerusaleme mbœrœ kœgbœtœ mœ dœ Petro. Mœ lo 6a ndœ ye olo ndjokpa dœ mindu.

¹⁹ Mœ wuwu anga angbi ayi avwa bale nene, kashe kolœ Jake á tshe kœdœ aya Gbozu.

²⁰ Eneke á mœ sœ kœsu fœ 'e asœke, mœ sœ kœpa adja utshu Ndjaba adœke œ dœdœ wala nene.

²¹ Manda nœ, mœ na 6a lœ ogo Siri dœ pe Silisi,

²² kashe endje wuwu lima sœ mœ 6a lœ Ikrizia nœ Kristu lœ ogo Yuda nene.

²³ Endje djidji lima kolœnœ adœke: «Eshe á tshe sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ azœ, dá kpa tetœ kœyisœ œrœ ngõngõnœ asœ tœ upu nœ kœyindœrœnœ á tshe pa lima avwara adœke œne wo ye.»

²⁴ Yé endje te lima tœ kœdonga Ndjaba tœ upu nœ mœ.

2

Polo gbõtœ ye dœ anga aayi awa nœ Yisu 6a lœ Yerusaleme

¹ Yé manda ungu ndjokpa dœ vana, 'a kpa kwatœ 'a dœ Barnabase ga lœ Yerusaleme; mœ za ndje lima Tito potœ nœ.

² Mœ kwa lima tœ mœ mbœrœ á Ndjaba ma lima tœ ye, á pa fœ mœ adœke mœ na ga zœ. 'A ngbõa lima tœ 'a kolœ dœ agbozu Ikrizia á œsœ endje li, á mœ pandœ œsœ Ɔtshõ O'onœ á mœ sœ kœmindœ nœ fœ azu á endje dœdœ Ayuda nene fœ endje. Gbambanœ nene, mœ sœ dœ awa adœke akwa á mœ sœ kœmbœrœ tœnœ œdœ pe œneke á mœ kpa mbœrœ sœsœ gbambanœ nene.

³ Kashe Tito, uzu Greke á 'a na tœ awanœ dœ she, endje shoshosho she adœke endje wa she tœ gaza nene.

⁴ Anga aayi kœna manda Yisu dœ wala yi lima ndœ nœ adœke endje wa she tœ gaza. Endje li lima yagele ga ugurutœ 'a mbœrœ kœwu mara á 'a wuta lœ awa akwa nœ Ayuda, á ngbõtœ 'a bale dœ Yisu Kristu asœmœ. Endje para awa adœke œne kpa gi 'a ga lœ œrœ kanga nœ awa akwa nœ Ayudanœ.

⁵ 'A vwara tœ 'a kara kœdji azunœ asœmœ, mbœrœ 'a yi lima ndœ kœgbõndœ adjapu nœ Ɔtshõ O'o ugurutœ 'e.

⁶ Kashe agbõ agbozunœ á œsœ endje li asœmœ, œdœ mara á endje lœ dœ tœnœ wuwu mœ nene. Gbambanœ nene, utshu Ndjaba, azu kœ sœ awa bale. Endje papa anga o'o kpi ga pa œneke á mœ pa nene.

⁷ Kashe endje wu adœke Ndjaba za akwa kœyisœ Ɔtshõ O'o fœ angbi azu ga tshakane mœ 6ata á tshe za lima fœ Petro adœke tshe yisœ nœ fœ Ayuda.

⁸ Gbambanœ nene, Ndjaba á tshe mbœrœ lima akwa lœ Petro adœke tshe yisœ Ɔtshõ O'o fœ Ayuda, dá mbœrœ ndje lœ mœ adœke mœ yisœ nœ fœ angbi azu.

⁹ Jake, Petro œdœ Yowane á azu nœ Kristu wu lima endje 6ata agbozu tshapa endje, endje yi lima ndœ nœ adœke Ndjaba dá

za akwanœ asœke fœ mœ. Mbœrœ tœnœ atamœ, 'a ko lima tshelœ ama kane 'a dœ endje tœ kœma fœ azu adœke 'a ngbõ lœma akwanœ asœke bale dœ endje. Atamœ, 'a yi lima ndœ nœ awa bale dœ endje adœke, 'a dœ Barnabase 'a na kœmindœ Ɔtshõ O'o fœ angbi azu, yé endje na œnœ endje kœyisœ nœ fœ Ayuda.

¹⁰ Endje pa lima fœ 'a kolœnœ adœke 'a gbe dœ aayi oyo. Yé mœ za lima tœ mœ djigi ndœ kœmbœrœ tœnœ.

Polo gbagbara Petro 6a lœ Atiashe

¹¹ Kashe lœkõ á Petro na 6a lœ Atiashe, mœ gbagbara she tœ ala azu mbœrœ œrœ á tshe mbœrœ lima sœsœ dœ Ɔtshõnœ nene.

¹² Yé utshunœ adœke azu á Yakobo vwa endje na, tshe sœ lima kœzi œrœ tœ œsœnœ dœ angbi azu. Kashe manda kœyi kumu endje, tshe gitœ ye ugurutœ angbi azu œ kpa katœ kœzi œrœ awa bale dœ endje kparawa Ayuda.

¹³ Anga Ayuda mbœrœtœ endje ndje 6ata Petro, yé œ bili Barnabase á tshe te ndje ga lœ mara kœmbœrœ œrœ nœ endje.

¹⁴ Kashe lœkõ á mœ wu adœke endje sœsœ lima kœna ndjii lœ adja awa nœ Ɔtshõ O'o nene, mœ pa fœ Petro tœ ala azu kœkõ adœke: «Eðœ á 6œ dœ Yuda, 6œ sœsœ kœmbœrœtœ zœ 6ata Yuda nene, kashe 6ata angbi uzu. Bœ ka pa angbi azu adœke endje mbœrœtœ endje 6ata Ayuda kotoo?»

Ayuda dœ pe angbi azu wuta ndjii lœ awa nœ kœyindœrœ

¹⁵ Azœ kœdœ adja Ayuda tako, a dœdœ angbi azu á ndje dœ aayi kœmbœrœ ekperœ nene.

¹⁶ A wusœ nœ adœke uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba mbœrœ kœlisœ awa akwa nœ Ayuda nene, kashe tshe wuta ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ ye ga ndœ Yisu Kristu. Azœ ndje awa bale, a yindœ Yisu Kristu mbœrœ a kœwuta ndjii mbœrœ kœyindœrœ nœ azœ ga ndœ Kristu, kashe œ sœsœ mbœrœ kœlisœ awa akwa nene. Gbambanœ nene, lœ awa nœ kœlisœ awa akwa, uzu bale œ sœ ndjii nene.

¹⁷ Kashe, œdœ 'a kœpara awa kœte azu ndjii lœ Kristu, œ sœ 6ata 'a dœ ndje lima ekpe azu 6ata angbi azu. Atamœ, œ yindœ kœpa adœke Kristu dá sœ kœvwa azu ga lœ ama ekperœ a? E, œ sœsœ ataa bale nene.

¹⁸ Eðœ mœ kpa kœkwatœ mœ ndœ kœlisœ awa akwa á mœ vwaratœ mœ tœnœ, dá mœ sœ kœma dœ tœ mœ adœke œmœ kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ.

¹⁹ Gbambanœ nene, tœ œmœ nœ mœ, tœ upu á wu awa akwa, mœ sœ 6ata uzu á tshe tshu ye. Awa akwanœ dá wo mœ, mbœrœ adœke mœ sœ dœ tafo soro á kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba. Endje kuru mœ ga pa kurushi awa bale dœ Kristu.

²⁰ Soro á mœ sœ dœ tœnœ dœédœ tœ mœ nene, kashe Kristu dá sœ dœ soro lœ mœ. Gbambancœ nene, mbœrcœ lœ soro nœ mœ ngóngœ asœ lœ ãkœ, mœ sœ dœ tœnœ lœ kœyindœrcœ ga ndœ Gbolœ nœ Ndjaba á tshe yindœ mœ yé á tshu mbœrcœ mœ.

²¹ Mœ yiyindœ nœ adœke ãtshœ losu nœ Ndjaba ga ndœ mœ sœ gbambancœ nene. Mbœrcœ œdœ uzu kœsœ kœpara kœwuta ndjii lœ awa nœ kœmbœrcœtœ ye liaka awa akwa, œ yindœ kœpa adœke ádá kuzu nœ Kristu gugu nene.

3

Awa akwa too kœyindœrcœ

¹ Uu, azu ogo Galate, œrcœ sœ lœ kumu 'e a! Ede dá mbœrcœ œrcœ 'e a? Andaa mœ yi lima sœ mara kuzu á Yisu tshu pa kurushi dœ tœnœ fœ 'e ngbi ye o!

² Mœ yindœ kœyu 'e dœ o'o bale: 'E gbœ Ishiri nœ Ndjaba mbœrcœ á 'e liscœ awa akwa nœ Ayuda a, too 'e gbœ Ishiri nœ Ndjaba mbœrcœ Õtshœ O'o á 'e dji yé á yindœ nœ?

³ Kotoo, œrcœ sœ lœ kumu 'e a? 'E te lima tœ kœna mangba Kristu dœ gbœgbœ nœ Õtshœ Ishiri yé ngóngœ asœ, 'e yindœ kœwuta ga tœ ndangolœnœ dœ gbœgbœ nœ 'e dœ tœ 'e a?

⁴ Atamœ, œneke kœ á 'e wu sœ gbambancœ a? (E li adœke œ sœ gbambancœ nene.

⁵ Lœkœ á Ndjaba sœ kœto Ishiri nœ ye fœ 'e yé á sœ kœmbœrcœ afá ugurutœ 'e, tshe sœ kœmbœrcœ tœnœ mbœrcœ á 'e sœ kœliscœ awa akwa a? Bale nene, tshe sœ kœmbœrcœ tœnœ mbœrcœ á 'e dji Õtshœ O'o yé á yindœ nœ.

⁶ 'E gbe dœ Abrayamo kane. Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke: «Abrayamo sœ lima dœ kœyindœrcœ ga ndœ Ndjaba, yé Ndjaba za she 6ata uzu á tshe sœ ndjii lœ kumu kœyindœrcœ nœ ye.»

⁷ 'E wusœ nœ ngóngœ asœke adœke ayindœ Yisu kœdœ adja agbolo nœ Abrayamo.

⁸ Endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba utshuncœ adœke, Ndjaba œ fa bala angbi azu tœ azu á endje sœ ndjii mbœrcœ kœyindœrcœ nœ endje. Ndjaba pa lima ndœ ãtshœ o'onœ asœ utshuncœ fœ Abrayamo adœke: «Mœ to kane mœ ga pa azu tshapashœnœ asœke kœ lœ awa nœ zœ.»

⁹ Abrayamo yindœ nœ, yé Ndjaba to kane ye ga pa ye, ataa azu kœ á endje sœ dœ kœyindœrcœ, Ndjaba œ to kane ye ga pa endje 6ata á tshe to kane ye ga pa Abrayamo.

¹⁰ Kashe azu á endje sœ kœgbe adœke œne she mbœrcœ kœliscœ awa akwa asœmœ, Ndjaba darandœ endje kœ. Gbambancœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu á tshe kœsœsœ kœliscœ œrcœ kœ á endje sú ga

la Buku awa akwa yé á sœ kœza ga tœ akwa nene, Ndjaba darandœ ye ye.»

¹¹ E matœ endje ngbi adœke uzu bale œ sœ ndjii utshu Ndjaba lœ kœmbœrcœtœ ye lindœ awa akwa nene. Gbambancœ nene, endje sú ala Bukunœ adœke: «Uzu á tshe kœsœ ndjii tœ ala Ndjaba lœ awa nœ kœyindœrcœ, tshe sœ bala dœ soro.»

¹² Andaa kœliscœ awa akwa lili dœ kœsœ dœ kœyindœrcœ nene. Kashe uzu á tshe liscœ awa akwa kœ, tshe gbœ soro lœ awa nœ awa akwanœ asœmœ.

¹³ Kristu yœ azœ lœ ndœkidji nœ awa akwa á yi ma ndœ kœte ga pa azœ. Ndœkidjinœ te ga pa ye lœ kudu azœ. Gbambancœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu kœ á endje kuru she ga pa yœ, Ndjaba darandœ ye yé.»

¹⁴ Dœ tœnœ ataa, kœto kane á endje pa lima tœnœ fœ Abrayamo œ wuta ga ndœ angbi azu lœ awa nœ Yisu Kristu, yé azœ kœ a gbœ Õtshœ Ishiri á Ndjaba pa lima tœnœ lœ awa nœ kœyindœrcœ.

Awa akwa œdœ kœpandœ kœmbœrcœ œrcœ

¹⁵ Aaya mœ, a tondœ kœmbœrcœ œrcœ nœ azu: Lœkœ á uzu kœsu mbeti kœkatœ uvu, uzu bale á tshe li kœwvra tœ ye tœnœ too kpa kœsu anga angbi œrcœ ga pa nœ gugu nene.

¹⁶ A wusœ nœ dœ ãtshœnœ adœke Abrayamo dœ atanœ dá Ndjaba pa lima ndœ kœmbœrcœ œrcœ fœ endje. Endje susu ala Bukunœ adœke: «dœ aatanœ», 6ata azu ndjoro dá endje pa tœ endje nene. Kashe endje sú ala Bukunœ adœke: «dœ ata zœ», tœ kœyiscœ uzu bale á tshe kœdœ Kristu.

¹⁷ Ádá o'onœ á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœke: lima utshunœ, Ndjaba guma ayo dœ Abrayamo yé œ pandœ nœ adœke œne gbœndœ nœ. Manda nœ, œendœnœ dí ngbugu kama vana dœ zazu bale dœ ndjokpa yekane á awa akwanœ wuta. Bata awa akwa lili kœwo ayo á Ndjaba guma lima utshunœ nene, œ li ndje ndœ kœwo o'o á Ndjaba pa lima ndœ nœ nene.

¹⁸ Kashe œ kœsœ adœke Ndjaba to œ gbœ œrcœ mbœrcœ kœliscœ awa akwa, azu œ ga ma œneke á tshe pa lima ndœ nœ nene. Andaa lœ awa nœ kœpandœ œrcœ dá Ndjaba má lima ãtshœ losu nœ ye ga ndœ Abrayamo.

¹⁹ Ataa, ádá awa akwa kœdœ gadœ? Ndjaba za lima awa akwa mbœrcœ kœma ekperœ œrrr ga tœ kœwuta ata Abrayamonœ á tshe pa lima o'o tœ upu nœ ye. Aandjelu kœ lima awa akwanœ ga tshakane uzu á tshe sœ lima ugurutœ Ndjaba dœ azu.

²⁰ Andaa, Ndjaba za lima o'o fœ abrayamo lœkœ á tshe sœ kuti ye. Yé œ kœsœ adœke uzu mbœrcœ œrcœ dœ kuti ye, anga uzu œ gu ugurutœ ye dœ anga azu nene.

Ádá nœ awa akwa kœdœ gadœ e?

²¹ Ɖeneke yindœ kœpa adœke, awa akwa vwaratœ ye tœ o'o á Ndjaba pa lima ndœ nœ ye a? Ɖ œ nene. Ɖdœ awa akwa kœsœ ma dœ gbœgbœ tœ kœto soro fœ azu, œ mbœrœ ma adœke azu wuta ndjii utshu Ndjaba mbœrœ á endje sœ kœlisœ awa akwa.

²² Kashe endje sú 6a la Buku nœ Ndjaba adœke, ekperœ vwele azu tshapashœ kœ ga tœncœ yekane á ayindœ Yisu kœgbœ ɔtshœrœ á Ndjaba pa lima ndœ nœ lœ awa nœ kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu Kristu.

²³ Lima utshunœ, damba Kristu nana lima adœke a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye nene, awa akwa vwele lima azœ Ɖata akanga. Ɖ mbœrœ lima tœ ye atamœ œrrr ga tœ lœkœ á Ndjaba yisœ kœyindœrœ fœ azœ.

²⁴ Yé atamœ, awa akwa dá sœ lima kœtondœ azœ œrrr ga tœ kœna Kristu, adœke a wuta azu á endje sœ ndjii tœ ala ye lœ awa nœ kœyindœrœ.

²⁵ Kashe manda kœna kœyindœrœ, a kpa sœsœ tshakudu awa akwa nene.

²⁶ Gbambanœ nene, e'e kœkœ kœdœ agbolo nœ Ndjaba lœ awa nœ kœyindœrœ á sœ kœngbœa 'e dœ Yisu Kristu.

²⁷ Adjapu, e'e kœkœ á 'e gbœ batisimu, 'e ngbatœ 'e bale dœ Kristu, yé ngœngœ asœke, 'e za mara Kristu dœ tœ ye.

²⁸ Ádá kœkuru tshagurutœ azu kpa gugu nene. Ɖdœ Ayuda, œdœ angbi azu, œdœ akanga, œdœ ayengœ ogo, œdœ ayakoshe, œdœ ayashe, e'e para kœkœ 'e wuta uzu bale lœ kœngbœtœ 'e dœ Yisu Kristu.

²⁹ Yé œdœ 'e kœdœ azu nœ Kristu, dá 'e kœdœ aata Abrayamo, yé 'e dœ ayengœ kœgbœ œrœ tshangbanœ á Ndjaba pa lima tœncœ.

4

¹ 'E wu gbetsheleœ nœ mœ: Ɖdœ uzu á tshe kœdœ ayengœ kœgbœrœ tshangbanœ kœsœ pe damba gbolo, œdœ œrœ para kœkœ kœdœ œncœ ye gbaa, tshe sœ kolœ Ɖata kanga.

² Kashe tshe zatœ ye ga ati, yé aayi kœgbœndœ ye œ gbœndœ ye dœ œrœ nœ ye kœ œrrr ga tœ olo á abanœ za.

³ Azœ ndje awa bale, a dœ lima akanga lœkœ á a dœ lima agbolo tshakudu œrœ nœ tshapashœ.

⁴ Kashe lœkœ á olo á Ndjaba za lima li, tshe vwa Gbolo nœ ye á tshe wuta lœ yashe yé á sœ lima kœlisœ awa akwa nœ Ayuda,

⁵ mbœrœ kœvwara endjeneke á endje sœ tshakudu awa akwa ga ushu, dœ pe kœza awa fœ azœ adœke a te agbolo nœ Ndjaba.

⁶ Tœ kœma adœke e'e kœdœ agbolo nœ Ndjaba, tshe vwa Ishiri nœ Gbolo nœ ye ga tœ losu azœ, á sœ kœpa adœke: «Aba!»

⁷ Ataa, 6œ kpa dœdœ kanga nene, kashe gbolo. Yé Ɖata gbolo, 6œ kœdœ ayengœ

kœgbœ œrœ tshangbanœ: œtœncœ kœdœ akwa nœ Ndjaba.

Iki nœ Polo tœ upu nœ azu Galate

⁸ Utshunœ, 'e wuwu lima sœ Ndjaba nene yé 'e dœ lima akanga nœ andjaba á endje dœdœ adja andjaba nene.

⁹ Kashe ngœngœ asœke Ɖata á 'e wusœ Ndjaba, too Ndjaba wusœ 'e ye, œ li adœke 'e kpa kwatœ 'e ndœ œrœ tshapashœ á gugu dœ gbœgbœ nene yé á sœ gbambanœ, dœ mara adœke 'e kpa dœ akanganœ ye a?

¹⁰ 'E sœpe tœ kœlisœ olo, dœ yapu, dœ tshakala ungu œdœ ungu!

¹¹ Ɖeneke á 'e mbœrœ asœke sœ kœza awa fœ mœ waa. Ɖrrr á tshangba akwa nœ mœ ugurutœ 'e œ sœ gbambanœ a!

¹² Alaya mœ, mœ sœ kœki fœ 'e adœke 'e mbœrœtœ 'e Ɖata mœ; gbambanœ nene, mœ sœ kœmbœrœ ndje tœ mœ Ɖata 'e. Bale 'e mbœmbœrœ lima anga ekperœ fœ mœ nene.

¹³ 'E wusœ nœ dœ ɔtshœncœ adœke, œ sœ lima dœ lœkœ á mœ sœ dœ kœfa dá mœ yi lima sœ Ɖtshœ O'o ama Ndjaba tœ alinœ utshunœ fœ 'e.

¹⁴ 'E wu lima oyo dœ mœ dœ kœfanœ waa, yé bale 'e mœmœ lima dœ mœ nene yé œ wuwu mœ djerœ djerœ lœ ala 'e nene. 'E fafa ndje tshangba 'e fœ mœ nene. Kashe 'e za lima osho kœsœ fœ mœ Ɖata œmœ kœdœ andjelu nœ Ndjaba, too Ɖata œmœ kœdœ Kristu Yisu má dœ tœ ye.

¹⁵ 'E sœ lima dœ yanga utshunœ waa, yé ngœngœncœ asœ, œ kpa mbœrœ kotoo o? Mœ pa ngbi adœke, œdœ 'e kœgbœ liya awa, 'e tshagavwa ala 'e mbœrœ kœko fœ mœ.

¹⁶ Yé ngœngœ asœke, 'e sœ kœyangba mœ, mbœrœ á mœ sœ kœpa adja o'o á?

¹⁷ Anga azu sœ kœma adœke œne sœ dœ egerœ ogo 'e tœ losu œne, kashe gbetsheleœ nœ endje sœsœ dœ ɔtshœncœ nene. Endje sœ kœpara kœkuru tshagurutœ azœ dœ 'e yekane á 'e kœsœ dœ egerœ ogo endje.

¹⁸ Ɖeneke á ga kœdœ kœma ogo nœ kœmbœrœ ɔtshœrœ á ka nene, œdœ mœ sœ ugurutœ 'e œdœ mœ sœ ugurutœ 'e nene.

¹⁹ Agbolo nœ mœ, mœ kpa sœ kœwu oyo mbœrœ 'e Ɖata yashe á tshe sœ dœ kœfa kœzu œrrr adœke 'e wuta kœmbœrœtœ 'e Ɖata Kristu yekane.

²⁰ Uu! Mœ gbe má adœke 'a sœ dœ 'e ngœngœncœ asœke, mbœrœ á mœ kœwusœ mara á li adœke mœ pa dœ o'o fœ 'e. Gbambanœ nene, mœ kpa wuwusœ o'o á mœ pa nene.

O'o tœ upu nœ Agare dœ Sara

²¹ 'E pandœ nœ fœ mœ ka, e'e á 'e yindœ kœzatœ 'e ga tœ awa akwa nœ Ayudancœ asœke, 'e sœsœ kœdji œneke á awa akwa sœ kœpa tœncœ nene a?

²² Endje su lima adœke, Abrayamo zu lima agbolo yakoshe bisha. Anga bale tœ Agare á tshe dœ yashe kanga, anga tœ Sara á tshe doédœ yashe kanga nene.

²³ Kashe tshe zu gbolo tœ yashe kanganœ lœ awa nœ òko, yé gbolo nœ yashenœ á tshe doédœ kanga nene, tshe zu she liaka o'o á Ndjaba pa lima tœnœ fœ she.

²⁴ O'onœ á ro liya asœ sœ kœma anga œrœ fœ azœ. E sœ atake: ayashenœ bibisha asœ sœ kœma ayo bisha á Ndjaba guma lima. Bale koédœ ayo á to 6a pa kaga Sinayi, œtœnœ koédœ Agare. Ayonœ asœke dá sœ kœzu agbolo kanga.

²⁵ Agare koédœ kaga Sinayi á sœ 6a lœ ogo Arabi. Tshe kpa sœ 6ata ongbo Yerusaleme nœ ngõngõ asœke, mbœrœ ongonœ dœ agbolo tshelœnœ ko koédœ akanga.

²⁶ Kashe Yerusaleme nœ tshalafo doédœ kanga nene, yé œtœnœ koédœ ayi azœ.

²⁷ Gbambanœ nene, endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Sœ dœ yanga, œbœ dœ yashe mara á 6œ soesœ lima kœzu tœnœ nene.

Ta rawa dœ yanga, œbœ á koba kœzu agbolo kaka 6œ nene,

gbambanœ nene, yashe á akonœ katœ ye, tshe zu agbolo ndjoro

kœropa yashe á tshe sœ dœ akonœ.»

²⁸ Yé alaya mœ, e'e koédœ ndje agbolo á endje zu 'e liaka o'o á Ndjaba pa lima tœnœ, 6ata endje zu ndje dœ Izaka.

²⁹ Kashe utshunœ lima, gbolo á endje zu she 6ata agbolo á azu œ zu endje, sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ gbolo á endje zu she lœ awa nœ Ishiri. Yé ngõngõ asœke, œrœnœ œpe ndje kœmbœrœtœ ye awa bale.

³⁰ Yé Buku sœ kœpa o'o kotoo o? E sœ kœpa adœke: «Gõrõ yashe kanga dœ gbolo yakoshe nœ ye, gbambanœ nene, œ lili adœke gbolo nœ yashe kanga ngbõpa kœgbo œrœ tshangba abanœ awa bale dœ gbolo nœ yashe á tshe doédœ kanga nene.»

³¹ Mbœrœ tœnœ ataa alaya mœ, a doédœ agbolo nœ yashe kanga nene, kashe azœ koédœ agbolo nœ yashe á tshe doédœ kanga nene.

5

'E shi gbi lœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Kristu

¹ Kristu gi azœ lœ kanga mbœrœ adœke a kpa doédœ akanga nene. Adja 'e shi gbi yé 'e mbœmbœrœ adœke 'e kpa kwatœ 'e dœ akanga nene.

² Emœ Polo, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke, œdœ endje kœsœ kœwa 'e tœ gaza, 'e kœsœpe kœza losu 'e ga pa gaza, œ yindœ kœpa adœke ádá œrœnœ á Kristu mbœrœ fœ 'e gugu nene.

³ Yé mœ kpa sœ kœpandœ nœ fœ uzu kœ adœke angbi uzu á tshe kœyindœ nœ adœke endje wa œne tœ gaza, œ li adœke tshe mbœrœtœ ye lindœ awa akwa djigi.

⁴ Edœ 'e kœsœ kœpara kœsœ ndjii 6a utshu Ndjaba lœ awa akwa, dá œ yindœ kœpa adœke 'e kurutshelœtœ 'e dœ Kristu ye. Atamœ, 'e wusœ nœ adœke 'e vwaratœ 'e tœ otsho losu nœ Ndjaba ye.

⁵ Tœ azœ, a za gbetshelœ nœ azœ ga tœ Ndjaba á tshe sœ kœmbœrœ adœke a sœ ndjii tœ ala ye, yé œtœnœ dá a sœ kœkate tœnœ lœ awa nœ Otsho Ishiri á sœ kœmbœrœ akwa lœ kœyindœrœ nœ azœ.

⁶ Gbambanœ nene, uzu á tshe ngbœtœ ye bale dœ Yisu Kristu, endje wa she too endje wa she nene, œ gugu dœ ada bale nene. Eneke á sœ dœ ádá koédœ kœsœ dœ kœyindœrœ á sœ kœmatœ endje lœ awa nœ kœyindœsho.

⁷ Utshunœ, 'e sœ lima kœmbœrœtœ 'e dœ otshœnœ. Edœ dá kpa ko œrœ ku lœ awa 'e, yé á pakata 'e kœmbœrœtœ 'e lindœ adja o'o a?

⁸ Eneke á endje pa fœ 'e á 'e yindœ nœ asœmœ, toto 6a ndœ Ndjaba á tshe 'e 'e nene.

⁹ Azu pa walaka adœke: «Edœ õõ kœsuku mapa kœsœ teasho, á endje djanga dœ zuwa mapanœ, œ suku mapanœ djigi.»

¹⁰ Emœ, mœ za losu mœ fœ Gbozu mbœrœ 'e. Mœ wusœ nœ adœke 'e za anga angbi awa kpi tœ œnœ mœ nene. Kashe uzu á tshe sœ kœdjingili kumu 'e asœmœ, tshe dœ uzu œdœ gbaa, Ndjaba œ za djofele fœ she.

¹¹ Alaya mœ, tœ upu nœ mœ, œdœ mœ kœsœ pe kœyisœ o'o kœwa gaza, mbœrœ gadœ á endje mbœrœ œrœ kanga fœ mœ a? E kœsœ atamœ, kœmindœ upu kuzu Kristu pa kurushi œdœ œrœ kœza o'o fœ uzu bale nene.

¹² Tœ upu nœ azu á endje sœ kœdjingili tshelœ kumu 'e asœmœ, kaka endje 'oro tshashe endje.

Òko œdœ Ishiri

¹³ Alaya mœ, Ndjaba 'e adœke 'e wuta lœ kanga ye. 'E gbegbe adœke 6ata á 'e wuta lœ kanga asœmœ, 'e kpa na kœmbœrœ œrœ á ogo òko 'e œ vwa 'e ndœ nœ nene. Kashe œ li adœke 'e mbœrœ akwa fœ anga 'e lœ awa nœ kœyindœsho.

¹⁴ Gbambanœ nene, awa akwa kœ sœ lœ o'o tshēbabale asœ: «Yindœ yanga zœ 6ata á 6œ sœ kœyindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

¹⁵ Kashe œdœ 'e kœsœ kœlotœ 'e yé á sœ kœto uku tœ 'e dœ tœ 'e 6ata agea tshelœ gusu, ala 'e gbo: ete nene, 'e wotœ 'e ugu-rutœ 'e kœ ye.

¹⁶ Mbœrœ tœnœ, mœ sœ kœpa fœ 'e adœke: 'e mbœrœtœ 'e liaka œneke á Otsho Ishiri œ yisœ nœ fœ 'e. Edœ 'e kœsœ

kœmbœrœ ataa, 'e mbœrœ œrœ á œkœ œ vwa 'e ndœ kœmbœrœ tœnœ nene.

¹⁷ Gbambanœ nene, agbe nœ Ɔtshœ Ishiri sœsœ awa bale dœ œnœ œkœ nene yé œnœ œkœ lili ndje dœ œnœ Ɔtshœ Ishiri nene. Adjapu, œkœ œdœ Ɔtshœ Ishiri sœ kœnga koshe ugurutœ endje. Mbœrœ tœnœ ataa, 'e kpa lili kœmbœrœ œrœ á 'e gbe má kœmbœrœ tœnœ asœmœ nene.

¹⁸ Kashe, œ kœdœ Ɔtshœ Ishiri dá sœ kœyisœ awa fœ 'e, dá 'e kpa sœsœ tshakudu awa akwa nene.

¹⁹ 'E wu mara kœmbœrœtœsho œneke á ogo kœna manda œkœ œ vwa azu kœmbœrœ tœnœ: kœmbœrœ angba budu, kœmbœrœ œrœ uburu, kœmbœrœ œrœ tshula,

²⁰ kœdonga andjaba, kœmbœrœ afá, kœsœ dœ ekpe ľsu, kœkurutshelœtœ osho, kœmbœrœ uku, kœsœ dœ œkœ, kœgbugburu tshelœtœ osho, kœ'ea osho, kœli ga lœ anga ukpulu azu,

²¹ kœsœ dœ egerœ ľsu, kœndjœrœ dopa nœ, kœziœrœ tœpanœ kpuru œdœ pe anga œrœ á li dœ œneke kœ. Mœ sœ kœpandœ nœ fœ 'e ngongœ asœke bata á mœ pa lima utshunœ adœke: «Azu á endje sœ kœmbœrœ œrœnœ asœ, endje gbœ Ogo gbozu nœ Ndjaba nene.»

²² Kashe akwa á Ɔtshœ Ishiri œ vwa uzu kœmbœrœ tœnœ dœke: Kœyindœsho, kœsœ dœ yanga, kœsœ gee, kœsœ dœ ugu ľsu, kœsœ dœ Ɔtshœ ľsu, kœmbœrœ ayo, kœyindœrœ,

²³ kœsœ dœ œmœ ľsu, kœdœ gbozu tshapa undu zœ. Awa akwa á vwarœtœ ye tœ œrœnœ asœ gugu nene.

²⁴ Endjeneke á endje ngbœtœ endje bale dœ Yisu Kristu, endje wo ekpe ogo nœ œkœ á vwa lima endje kœmbœrœ ekperœ ba pa kurushi.

²⁵ Bata a sœ dœ soro lœ awa nœ Ɔtshœ Ishiri, œ li adœke a na kolœ tœ awa á tshe sœ kœyisœ nœ fœ azœ.

Awa akwa nœ Kristu

²⁶ Adja a sœsœ dœ egerœ kumu nene, a katœ kœshokœ anga azœ dœ ama œdœ kœsœ dœ egerœ ľsu ugurutœ azœ.

6

¹ Alaya mœ, œdœ 'e kœgbo anga uzu bale á tshe kœsœ kœmbœrœ ekperœ, e'e má 'e sœ dœ Ɔtshœ Ishiri asœmœ, 'e za she ga tœ awa ndjii dœ œmœ ľsu adœke tshe wuta lœ ekperœ. Yé ala 'e gbœ, uzu dœ uzu adœke adja ľsu ye bibili she ndje nene.

² 'E ti kane anga 'e lœ agbœ œrœ kœ. Ɔdœ 'e kœmbœrœ atamœ dá 'e mbœrœtœ 'e liaka awa akwa nœ Kristu.

³ Gbambanœ nene, œdœ uzu bale kœgbe adœke œne ropa anga œne, andaa tshe

kœsœsœ ataa nene, tshe sœ kœfarœtœ ye dœ tœ ye.

⁴ Kashe uzu dœ uzu tondœ Ɔtshœ ye dœ tœ ye kane. Ɔdœ œ kœsœ dœ Ɔtshœnœ, tshe sœ dœ yanga tœ akwa á tshe mbœrœ dœ tœ ye. Kashe œ dœdœ mbœrœ á tshe ropa anga yanganœ nene.

⁵ Gbambanœ nene, uzu dœ uzu œ za kongba tshangba œrœ á tshe mbœrœ dœ tœ ye.

⁶ Ɔ li adœke uzu á endje sœ kœyisœ o'o ama Ndjaba fœ she, ko anga tshakala œrœ nœ ye djigi fœ tsheneke á tshe sœ kœyisœrœnœ fœ she.

⁷ Adja ľsu 'e fafara 'e nene: endje mœmœ Ndjaba nene. Uzu dœ uzu œ kœ œneke á tshe lu.

⁸ Ɔdœ uzu kœlu œrœ kolœ mbœrœ ogo œkœ ye, ngwarœ á tshe kœ kœdœ kuzu. Kashe œdœ tshe kœlu œrœ neke á za yanga fœ Ɔtshœ Ishiri, ataa Ishiri nœ Ndjaba œ to soro á ka nene fœ she.

⁹ Bata œ sœ ataa, œ li adœke a mœ dœ kœmbœrœ Ɔtshœrœ nene. Gbambanœ nene, ľkœnœ kœwuta, a kœgbo œrœ tshangba œneke á lu œdœ a kœkakœtœ kœmbœrœ tœnœ nene.

¹⁰ Dœ tœnœ ataa, œdœ a kœgbo awa tœ kœmbœrœ Ɔtshœrœ, a mbœrœ fœ azu para kœkœ. Kœropa nœ, a mbœrœ fœ aaya azœ dœ ayindœ Kristu.

Ndangba kœmi upu nœ Polo

¹¹ 'E wu ogboro mbetincœ asœke: mœ su fœ 'e dœ adja kane mœ!

¹² Azu á endje sœ kœgbo gbœ 'e adœke endje wa 'e tœ gaza asœmœ, endje kœdœ azu á endje sœ kœpu awa adœke œne matœ œne bata Ɔtshœ azu lœ œkœ. Endje mbœrœ ataa adœke azu kœmbœmbœrœ œrœ kanga ga tœ œne lœ kumu kœyisœ œrœ tœ upu nœ kuzu Kristu pa kurushi nene.

¹³ Ɔdœ ndje azunœ á endje wa endje tœ gaza asœmœ, endje lili ndje sœ awa akwa nœ Ayudanœ nene. Kashe endje yindœ nœ adœke, endje wa 'e yekane á œne kœdonga tœ œne mbœrœ á 'e dji o'o ama œne.

¹⁴ Tœ mœ nœ mœ, mœ sœ kœdonga tœ mœ kolœ mbœrœ kuzu Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu pa kurushi. Yé lœ awa nœ kurushi, œrœ tshapashœnœ asœke wuta bata œrœ á tshu ye mbœrœ mœ yé œmœ ndje mœ wuta bata uzu á tshe tshu utshu œrœ kœ pa oshœnœ asœke.

¹⁵ Dœ tœnœ ataa, endje wa uzu too endje wawa uzu nene, œ gugu dœ ádá bale nene. Kashe œneke á ropa nœ kœdœ adœke, Ndjaba sœ kœmbœrœ azœ dœ atafa azu.

¹⁶ Kaka Ndjaba yisœ ľsu kœwu oyo œdœ pe kœsœ gee nœ ye ga ndœ azu kœ á endje za awa kœyisœrœnœ asœke, œdœ ndje ga pa adja azu nœ Ndjaba.

¹⁷ Kæto ngɔngɔ asœ, uzu bale kpa ndandanga mœ nene, gbambance nene, sherœwa á sœ tœ ɔkɔ mœ asœke, má adœke œmœ kœdœ uzu nœ Yisu.

¹⁸ Aaya mœ, kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ 'e. Ame.

Mbeti á Polo sù fœ azu Efeze Tshatshu o'o

Polo su mbetinoe asœe lœko á tshe sœe lima lœe kánga 6a lœe Roma. Tshhe su fœe azu Ikrizia lœe Efeze œedœe ndje fœe Ikrizia kœ á sœe lima indiri: Efeze. Egerœe ada o'o á tshe su ala mbetinoe dœe: Ndjaba ngbœfa œere tshalafœe dœe pe œenœe tshaati kœ adœeke Kristu dœe Gbozu tshapa nœe.

Ala mbetinoe asœeke, Polo li ngbœtœe nœe ayindœe Yisu dœe œere voto: Ikrizia 6ata undu uzu, yé Yisu kœdœe kumunœe; Ikrizia 6ata egerœe anda, yé Yisu kœdœe kitinoe; Yisu œedœe Ikrizia 6ata totœe nœe yashe dœe yakoshe, yé Kristu kœdœe yakoshe totœenœe.

Mbetinoe kurutshelœtœe ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Kristu to kane ye ga pa azœe dœe Ôtsho Ishiri (1.3-3.21)
- A sœe dœe tafo soro awa bale dœe Kristu (4.1-6.20)
- Ndœngœbœ abala (6.21-24)

Abala

¹ Êmœe Polo, ayi avwa nœe Yisu Kristu lindœe gbetshelœe nœe Ndjaba, mœe sœe kœesu mbetinoe asœeke fœe 'e dœe ayerœe azu lakpi Efeze á 'e sœe dœe kœeyindœerœe ga ndœe Yisu Kristu.

² Kaka Aba azœe dœe Ndjaba, dœe Gbozu Yisu Kristu ma ôtsho lœsu nœe endje ga ndœe 'e yé œe za kœesœe gee fœe 'e.

Ôtshœrœe nœe Ndjaba lœe awa nœe Kristu

³ Kaka a donga Ndjaba, Aba Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu: Tshhe to kane ye ga pa azœe lœe awa nœe Kristu á a ngbœtœe azœe dœe she bale, yé á to ôtshœrœe nœe ishiri kœ 6a lafo fœe azœe.

⁴ Gbambanœe nene, Ndjaba ke lima azœe utshunœe adœeke tshe mbœerœe tshapashœnœe asœe, adœeke a sœe yerœe yé œe sœesœe ndje dœe ekperœe teasho utshu ye nene. Lœe ayo nœe ye,

⁵ Ndjaba wa lima o'o utshunœe dœe tœe ye adœeke a wuta agbolo nœe œene lœe awa nœe Kristu. Tshhe yi lima ndœe kœembœerœe œetœenœe ataa mbœerœe á ga tœe ala ye.

⁶ Ataa, a donga she mbœerœe ôtsho lœsu á tshe yisœe nœe fœe azœe lœe awa nœe Gbolo nœe ye á tshe yindœe ye waa asœemœe.

⁷ Gbambanœe nene, lœe awa indji Kristu Ndjaba vvara azœe lœe ngbindirœe, yé œe djerœendœe ekperœe nœe azœe liaka egerœe ôtsho lœsu nœe ye.

⁸ Tshhe yisœe egerœe ôtsho lœsu nœe ye ga ndœe azœe ropa nœe ye, yé œe za awa tœe kœewusœetœe œedœe pe kœewusœerœe fœe azœe.

⁹ Tshhe yisœe gbetshelœe nœe ye á tshe za yiwatœenœe adœeke a wusœe nœe, gbetshelœe á tshe gbe lima katshatsha utshunœe ndœe kœeza ga tœe akwa lœe awa nœe Kristu.

¹⁰ (Êtœenœe, Ndjaba œe mbœerœe dœe lœko á tshapashœe œe ka dœe tœenœe. Tshhe ngbœfa œeneke á sœe 6a lafo dœe œenœe tshaati adœeke Kristu te Gbozu tshebabale panœe.

¹¹ Lœe kœengbœtœe nœe azœe dœe Kristu, a wuta ndje azu nœe Ndjaba. Gbambanœe nene, tshe ke lima azœe katshatsha utshunœe lindœe œeneke á tshe guma; yé tshe sœe kœembœerœe œere kœe liaka œeneke á tshe wa á ga tœe ala ye.

¹² Atamœe, a donga she 6ata tshe sœe tœe egerœenœe, azœe á a dœe ali azu kœeko lœsu azœe ga tœe Kristu.

¹³ E'e ndje, lœko á 'e dji o'o tœe upu nœe adjapu, Ôtsho O'o á za kœeshe fœe 'e, 'e sœe dœe kœeyindœerœe ga ndœe Kristu. Ataa, Ndjaba ta ambara nœe ye ga tœe 'e lœe awa nœe kœeto Ôtsho Ishiri á tshe pa lima tœenœe fœe 'e.

¹⁴ Yé Ôtsho Ishiri kœedœe ndanga mbœerœe kœegbœ ôtshœrœe á Ndjaba gumasœe nœe mbœerœe azu nœe ye. Ê sœe ataa œerr bala dœe lœko á azu nœe Ndjaba œe gbœ kœeshe. Kaka a donga Ndjaba mbœerœe egerœe œere á tshe mbœerœe.

Avwala nœe Polo fœe Ndjaba

¹⁵ Wu mbœerœe tœenœe ataa, œemœe ndje, lœko á mœe djindœe kœeyindœerœe nœe 'e ga ndœe Gbozu Yisu œedœe kœeyindœesho nœe 'e ga tœe ayerœe azu kœe,

¹⁶ mœe sœesœe kœekatœe kœegi mershe fœe Ndjaba mbœerœe 'e nene, mœe sœe kœegbe dœe 'e lœe avwala nœe mœe.

¹⁷ Mœe za avwala nœe mœe adœeke, Ndjaba nœe Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu á tshe dœe Aba nœe moko, tshe za ishiri nœe kœewusœetœe fœe 'e, œe yisœe ye fœe 'e adœeke 'e wusœe ye dœe ôtshœnœe.

¹⁸ Mœe kpa za avwala nœe mœe fœe she adœeke tshe kœœœ tshalœsu 'e adœeke 'e wusœe œere á tshe 'e mbœerœe tœenœe dœe ôtshœnœe, œedœe œeneke á 'e li kœeko lœsu 'e ga pa nœe. Yé á 'e kpa kœewusœe ôtshœrœe ndjoro á ga waa á tshe gumasœe nœe kate ayerœe azu nœe ye asœemœe.

¹⁹ Mœe kpa za avwala nœe mœe adœeke 'e wusœe gbœgbœ nœe ye á ropa œere kœe á tshe za fœe azœe dœe ayindœe Ndjaba. Gbœgbœnœe asœemœe kœedœe œeneke á Ndjaba ma dœe gbœgbœ kœe.

²⁰ Tshhe za lima œetœenœe ga tœe akwa lœko á tshe she lima Kristu lœe akuzu, á za she ga pa kuni ye 6a lafo.

²¹ Kristu sœe ga pa tshagbozu kœe, ga pa awa kœembœerœe œere, ga pa gbœgbœ kœe, ga pa œere para kœe yé ga pa i'iri á ropa i'iri kœe, œedœe pa ôshœnœe asœeke œedœe pa ôshœe á na manda nœe.

²² Ndjaba ko œerœ kɔ ga tshada Kristu, œe za she to ga tœ kumu œerœ kɔ adœke tshe dœ kumu Ikrizia,

²³ á doé undu ye djigi, lœ Ikrizia, Kristu sœe djigi zœ, œeshe á tshe sœe ndje djigi tœ osho kɔ.

2

Soro manda kœshe nœ azu

¹ Lima utshunœ, 'e lœ ɓata azu á endje tshu lima mbœerœ ngbindiroœ œedœ ekperœ nœ 'e.

² 'E sœ lima kœmbœerœtœ 'e lindœ mara azu tshapashœ asœke. 'E sœ lima kœmbœerœtœ 'e lindœ o'o gbozu nœ gbɔgbœ nœ aekpe ishiri lœ izi, ekpe ishiri á tshe sœ kœmbœerœ akwa ngongœ asœke lœ ayingba Ndjaba.

³ Azœ para kœkœ, 'a sœ lima ɓata endje. A sœ lima kœmbœerœtœ azœ lindœ mara nœ azœ dœ tœ azœ, a sœ lima kœmbœerœ œeneke á undu azœ œedœ lœsu azœ yindœ nœ. Adjapu, a sœ lima ɓata azu kœ, mara kœmbœerœtœ nœ azœ sœ lima kœza ókó nœ Ndjaba ga pa azœ.

⁴ Kashe Ndjaba wu oyo azœ waa, yé œe yi ndje ndœ azœ tapanœ kpuru.

⁵ Gbambanœ nene, a sœ lima ɓata azu á endje tshu mbœerœ ekperœ nœ azœ, tshe za soro fœ azœ dœ awa nœ kœngbœtœ azœ dœ Kristu. Adjapa 'e she mbœerœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba.

⁶ Lœ kœngbœtœ azœ dœ Yisu Kristu, Ndjaba she azœ lœ kuzu, yé œe guma œtshœ osho kœsœ fœ azœ ɓa lafo.

⁷ Tshe ma ayo nœ ye ga ndœ azœ lœ awa nœ Yisu Kristu, tshe mbœerœ lima kɔ adœke azu kœwu œtshœ lœsu nœ ye á dopa nœ asœmœ manda osho á na manda œeneke asœke.

⁸ Yé mbœerœ œtshœ lœsu nœ Ndjaba dá 'e she lœ awa nœ kœyindœerœ. Œ toto lœ gbɔgbœ nœ 'e nene kashe tœnœ kœdœ œerœ á Ndjaba to fœ 'e gbambanœ.

⁹ Œ toto lœ akwa nœ 'e yekane á uzu kœdu okoro ye mbœerœ tœnœ nene.

¹⁰ Gbambanœ nene, Ndjaba dá mbœerœ azœ ataa. Tshe mbœerœ azœ lima lœ kœngbœtœ azœ bale dœ Yisu Kristu adœke a mbœerœ œtshœ akwa á tshe guma lima katshatsha adœke a zatœ azœ ndœ nœ.

Kœngbœtœsho bale dœ Kristu

¹¹ 'E gbe dœ mara á 'e sœ lima dœ tœnœ utshunœ. Ayuda pa lima adœke 'e doédœ azu nœ Ndjaba nene, mbœerœ á 'e wawa gaza nene. Kolœ endje dá dœ lima azu nœ Ndjaba mbœerœ á endje wa gaza nœ œkœ.

¹² 'E wusœ nœ adœke dœ lœkœnœ asœmœ, 'e wuwu lima damba sœ Kristu nene; 'e doédœ ndje lima azu Israyele nene. 'E doédœ lima azu á endje li kœgbœ œerœ

tshangba madu á Ndjaba lu nene. 'E gugu lima dœ œerœ kœkœ lœsu 'e ga pa nœ pa œshœ nene, yé 'e wuwu lima ndje sœ Ndjaba nene.

¹³ Kashe ngœngœ asœke, e'e á 'e sœ lima lœ ingirincœ tœ Ndjaba, 'e wuta ndoo dœ she lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Yisu Kristu mbœerœ indji ye á tu lima mbœerœ 'e.

¹⁴ Gbambanœ nene, œeshe dá dœ kœsœ gee nœ azœ, œeshe dá mbœerœ adœke Ayuda œedœ pe angbi azu wuta uzu bale. Lœ kœza undu ye fœ kuzu, tshe ndjœtshœlœ muru nœ kœyiangbatœsho á kuru lima tshagurutœ azu.

¹⁵ Tshe wo awa akwa œedœ pe awa o'onœ dœ œerœ kɔ á yindœ nœ adœke endje mbœerœ. Tshe ngbœɓa endje ga tœnœ bale dœ angbi azu adœke endje wuta tafo azu lœ kœngbœtœsho dœ she; dœ mara ataa dá tshe za kœsœ gee ga ugurutœ endje.

¹⁶ Yé dœ awa kuzu nœ ye pa kurushi, tshe ndi tshelœ kœetshene osho ugurutœ endje bibisha, œe guma tshagurutœ Ndjaba dœ endje mbœerœ adœke endje wuta uzu bale.

¹⁷ Tshe na kœmindœ kœsœ gee fœ azu á endje sœ lœ ingirincœ dœ Ndjaba œedœ pe ndje endjeneke á endje lœ ndoo dœ Ndjaba.

¹⁸ Yé mbœerœ Kristu, azœ dœ Ayuda dœ pe angbi azu, a gbœ awa nœ kœli ga ndœ Aba dœ awa nœ Ishiri bale.

¹⁹ Ataa, e'e dœ azu á 'e doédœ Ayuda nene, 'e kpa doédœ angbi azu nene, 'e doédœ ndje agene nene; kashe 'e kœdœ azu bingi nœ Ndjaba. 'E wuta agbolo ogo awa bale dœ azu nœ Ndjaba.

²⁰ 'E'e œedœ endje kɔ 'e sœ ɓata badja á Ndjaba sœ kœmœ dœ anda nœ ye. Aayi avwa œedœ pe aayi kœgbara o'o kœdœ kitincœ yeka á Kristu kœdœ egerœ badja neke á tepa andanœ djigi.

²¹ Œshe dá sœ kœto gbɔgbœ fœ anda djigi yé á sœ kœti tœnœ adœke œe gerœ yé œe fa œeyerœ Tepelo nœ Gbozu.

²² Lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Kristu, e'e ndje 'e sœ lœ kœmœ anda mbœerœ kœwuta dœ anga azu kœ, anda nœ Ndjaba lœ awa nœ Ishiri.

3

Akwa nœ Polo ugurutœ angbi azu

¹ Mbœerœ tœnœ ataa, œemœ Polo, mœe wuta ayi kángaa ndœ akwa nœ Yisu Kristu mbœerœ e'e dœ angbi azu.

² Adjapu, 'e djindœ o'o tœ upu nœ œtshœ lœsu á Ndjaba ma fœ mœ mbœerœ kœmbœerœ dœ akwa nœ ye mbœerœ 'e.

³ Ndjaba dœ tœ ye dá yisœ gbetshelœ á tshe za lima yiwa tœnœ fœ mœe, yeka á mœe su dœ aya mbetincœ asœke.

⁴ Yé 'e kœsœ kœdi mbetincœ asœke dá 'e wusœ mara á mœe wusœ gbetshelœnœ á zatœ ye yiwa tœnœ asœmœ tœ upu nœ Kristu.

⁵ Lima utshunœ, Ndjaba mama gbetshelœnœ fœ azu nene. Kashe ngongœ asœke, Ɔtshœ Ɔshiri nœ ye pandœ nœ ngbi fœ œeyerœ aayi avwa œedœ aayi kœgbara o'o.

⁶ Gbetshelœnœ asœmœ kœdœ adœke, angbi azu li ndje kœgbœ Ɔtshœ œ á Ndjaba guma fœ azu nœ ye dœ awa nœ kœyindœ Ɔtshœ O'o awa bale dœ Ayuda. Endje wuta uzu bale yé Ndjaba œ to œœœ á tshe pa lima tœnœ fœ endje kœ.

⁷ Mœ te ayi akwa kœyisœ Ɔtshœ O'onœ asœ mbœœœ Ɔtshœ Ɔsu nœ Ndjaba œdœ pe gbœgbœnœ á tshe za lima fœ mœ.

⁸ œmœ kœdœ ndœngœ uzu ugurutœ ayœœœ azu nœ Ndjaba para kœkœ. Ngongœ asœke, Ndjaba má Ɔtshœ Ɔsu ga ndœ mœ adœke mœ yisœ dili kœgbœœœ nœ Kristu fœ angbi azu.

⁹ Ndjaba á tshe mbœœœ œœœ kœ za lima o'onœ asœ yiwa tœnœ katshatsha, yé ngongœ asœke tshe za mœ adœke mœ kœyisœ nœ fœ azu kœ adœke endje wusœ œeneke á tshe yindœ kœmbœœœ tœnœ.

¹⁰ Atamœ, lœ mara akwa á Ikrizia sœ kœmbœœœ tœnœ ngœngœnœ asœke, tshagbozu œdœ pe gbœgbœ 6a lafo wusœ egerœ kœwusœœœ nœ Ndjaba lœ aka œœœ kœ.

¹¹ Ndjaba mbœœœ adja liaka œeneke á tshe gbe lima ndœ kœmbœœœ tœ nœ lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

¹² Mbœœœ kœyindœœœ ga ndœ Kristu, a ngbœœœ azœ bale dœ she yé a li kœna ga utshu Ndjaba dœ Ɔsu ziti.

¹³ Mbœœœ tœnœ ataa, mœ ki fœ 'e adœke 'e mœmœ lœ œkœ 'e mbœœœ egerœ oyo á mœ sœ kœwu mbœœœ 'e nene. œ sœ mbœœœ Ɔtshœœœ nœ 'e.

Kœyindœsho nœ Kristu

¹⁴ Mbœœœ tœnœ ataa, mœ gote dœ koda mœ 6a utshu Ndjaba Aba,

¹⁵ á mbœœœ she dá bingi kœ, œdœ 6a lafo œdœ 6a pa œshœ gbœ i'iri ye.

¹⁶ Lindœ kœgbœœœ nœ mœkœ nœ ye, mœ yindœ nœ adœke tshe to gbœgbœ ga lœ 'e dœ awa nœ Ɔshiri nœ ye yeka á 'e kœwuta agbozu lœ kœyindœœœ.

¹⁷ Yé dœ tœnœ ataa á Kristu kœsœ tœ Ɔsu 'e lœ awa nœ kœyindœœœ. Mœ yindœ nœ adœke 'e ka ngbiri yé œ shi gbœ lœ kœyindœsho.

¹⁸ Atamœ, e'e œdœ ayœœœ azu para kœkœ, 'e sœ dœ gbœgbœ kœwusœœœ kœyindœsho nœ Kristu á ropa nœ yé á gugu dœ ndœngœnœ nene;

¹⁹ œ ro ndje sœ kœwusœœœ djigi. œœœ á mœ eoshœ ndœ nœ ga ndœ 'e kœdœ adœke 'e su dœ gbœgbœ nœ Ndjaba.

²⁰ Ndjaba li kœmbœœœ œœœ kœœœœ œeneke á a gbe dœ tœnœ. Tshe mbœœœ œœœ kœ dœ gbœgbœ á sœ kœmbœœœ akwa lœ azœ.

²¹ Kaka mœkœ nœ Ndjaba matœ ye ugu-rutœ azu Ikrizia, œ ma ndje tœ ye dœ awa nœ Yisu Kristu manda ngbugu dœ ngbugu. Ame!

4

Azu nœ Kristu sœ undu bale

¹ Mbœœœ tœnœ ataa, œmœ á mœ te kanga mbœœœ kœmbœœœ akwa nœ Gbozu, mœ yindœ nœ adœke 'e mbœœœœœ 'e liaka mara á Ndjaba yindœ nœ.

² 'E zatœ 'e ga ati, dœ Ɔsu 'e ziti œdœ ndje pe dœ ugu Ɔsu. 'E sœ dœ kœru Ɔsu ga tœ anga 'e yé œ mbœœœ akwa dœ kœyindœsho.

³ 'E pa avwara kœgbœndœ kœngbœœsho bale á Ɔtshœ Ɔshiri to lœ awa nœ kœsœ gee.

⁴ Azu nœ Kristu sœ kolœ undu bale, yé Ɔtshœ Ɔshiri sœ ndje bale, awa bale Ndjaba e azœ adœke a kœ Ɔsu azœ bale.

⁵ Gbozu sœ bale, kœyindœœœ sœ bale, batisimu sœ ndje bale.

⁶ Ndjaba sœ bale. Tshe kœdœ Aba azœ kœ, tshe sœ kœmbœœœ akwa lœ azœ kœ yé œ sœ ndje lœ azu kœ.

⁷ Andaa, gbœgbœ nœ kœmbœœœ dœ akwa á a gbœ sœsœ awa bale nene. A gbœ liaka œeneke á Kristu yindœ kœto fœ uzu dœ uzu.

⁸ œ sœ liaka œeneke á endje sú ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Lœkœ á tshe œ lima ga lafo,

tshe tepa akanga,

tshe to gbœgbœ kœmbœœœ dœ akwa fœ azu.»

⁹ Tshe œ lima ga lafo! œ yindœ kœœœ kotoo? œ má ndje adœke Kristu jœœœ ga ati 6a budu œshœ a?

¹⁰ Uzu á tshe jœœœ lima, œshe ndje kœdœ uzu á tshe œ waa kœœœœ tshalalo djigi adœke tshe su tshelœ oshœ kœ.

¹¹ œshe dá kurutshelœ gbœgbœ kœmbœœœ dœ akwa fœ azu. Tshe kœ anga azu kœsœ dœ aayi avwa, anga azu tœ aayi kœgbara o'o, anga azu tœ aayi kœmindœ Ɔtshœ O'o, anga azu tœ aayi kœgbœndœ Ikrizia, anga azu tœ aayi kœyisœœœ.

¹² Tshe mbœœœ kœ atamœ mbœœœ kœguma azu nœ Ndjaba adœke endje mbœœœ akwa nœ ye dœ mara adœke endje mœ undu Kristu,

¹³ œœœœ ga tœ adœke a wuta kœ dœ kœyindœœœ bale yé a wusœ Gbolo nœ Ndjaba. Ataa, a te agbœ azu yé œ wuta adja 6ata Kristu.

¹⁴ Dœ mara atamœ, a kpa doœdoœ aya agbolo á endje yaka kumu endje dœ tshelœ aka kœyisœœœ kœ nene. Aayi kœbœli oshœ œ kœ ndje azœ lœ gbanda nœ endje dœ o'o lima nœ endje nene. A kpa za awa aayi djingili yeka á endje kœgaga kumu azœ dœ kœyisœœœ wala nœ endje nene.

¹⁵ Kashe œdœ a kœsœ kœœœ adja o'o lœ kœyindœsho, a gerœ bala lœ œœœ kœ ga ndœ Kristu á tshe doœ kumu Ikrizia.

¹⁶ Yé æshe dá ngbáða cærcæ kó á sœ tœ undu ye ga tœncæ bale. Cædcæ cærcæ bale dœ bale á sœ tœ undu ye kœmbœrcæ akwa nœ ye dœ kœyindœrcæ dœ ætshæncæ, undu djigi æ gerce dœ ætshæncæ yé æ gerce læ kœyindœsho.

Tafu soro læ kœngbætæsho bale dœ Kristu

¹⁷ 'E wu œneke á mœcæ sœ kœyü 'e kpalak-pala tœncæ dœ ì'iri Gbozu: 'e katœ ongboro kœmbœrcæcœ 'e báta azu á endje wuwuscæ Ndjaba nene, á kœwuscærcæ nœ endje fu ye.

¹⁸ Ubu osho ndi tshelœcæ gbetshelœcæ nœ endje, yé endje wuwuscæ soro á Ndjaba za fœ azu nene læ kumu kœwuscærcæ nene cœdcæ læ kumu ægbœ lsu nœ endje.

¹⁹ Endje kpa gugu dœ tshula nene; endje zatœ endje kó ndœcæ kœmbœrcæ angba budu yé œ kaka ndje tœ kœmbœrcæ anga angbi cœrcæ tshula nene.

²⁰ Mbœrcæ e'e nœ 'e, œ dcœdcœ mara á endje yiscœ o'o tœ upu nœ Kristu fœ 'e dcœmœ nene.

²¹ Cædcæ o'o á 'e dji lima kœscœ adja tœ upu nœ ye, cœdcæ endje kœyi lima sœ ye fœ 'e kœli dœ adja o'o á dœ Kristu,

²² 'e katœ ongboro kœmbœrcæcœ 'e lima utshunœ, cœtcœncæ á ogo kœmbœrcæ cœrcæ œ wwa osho ga læ kuzu.

²³ Cœ li adœke Ishiri nœ Ndjaba fa lsu 'e dœ pe ishiri 'e adœke 'e wuta atafu azu.

²⁴ 'E za angwa kœmbœrcæ cœrcæ nœ atafu azu, mbœrcæ 'e te atafu azu á Ndjaba mbœrcæ endje liaka angwa ye dœ tœ ye læ cœrcæ á sœ ndji cœdcæ yercæ, á tœ læ adja o'o.

²⁵ Mbœrcæ tœncæ ataa, 'e katœ wala ye. Uzu dœ uzu pa adja o'o fœ yangancæ; gbambancœ nene, azœ para kœkœ a wuta cœrcæ kote undu uzu bale.

²⁶ Cædcæ 'e kœscœ dœ ókó, 'e mbœmbœrcæ ekperœ nene. 'E gbgbœndœ nœ œrrr adœke œ li tœncæ nene.

²⁷ 'E zaza awa fœ djaboro bale nene.

²⁸ Uzu á tshe sœ lima kœzi angba, kpa zizi angba nene, kashe œ li dœ she kœmbœrcæ akwa dœ kane ye yeka á kœgbœ cœrcæ tshangba nœ, yekane á tshe kœto ndje angancæ fœ aayi oyo.

²⁹ Kaka adœke ekpe o'o bale wuwuta læ ama 'e nene. Kashe cœdcæ o'o kœscœ zœ, œ li dœ 'e kœpa o'o á li kœguma azu yé á tœ tshœ lsu fœ endjeneke á endje sœ kœdji tœncæ.

³⁰ 'E mbœmbœrcæ adœke Cœtshœ Ishiri nœ Ndjaba sœ dœ oyo nene. Gbambancœ nene, cœshe kœdcœ ambara á Ndjaba ta ga tœ 'e mbœrcæ olo á tshe she bala 'e læ ekperœ djigi.

³¹ 'E katœ ushu lsu, kœyi uzu ga læ ókó, kœscœ dœ ókó, kœpa o'o dœ ægbœ tshama cœdcæ kœgu osho ye. 'E katœ kœmbœrcæ cœrcœncæ asœmœcœ kœ ye.

³² 'E sœ dœ ætshœ lsu yé œ yindœcœ 'e ugurutœ 'e, 'e wu oyo ekperœ nœ anga 'e

bata á Ndjaba wu lima oyo 'e læ awa nœ Kristu.

5

'E mbœrcæcœ 'e báta azu nœ ingbisho

¹ 'E kœdcœ agbolo á Ndjaba yindœ 'e waa. Mbœrcæ tœncæ ataa, œ li adœke 'e mbœrcæcœ 'e báta she.

² 'E yindœcœ 'e báta á Kristu yi lima ndœ azœ, yé á za lima tœ ye fœ kuzu mbœrcæ azœ báta makabo cœdcæ báta tokórá á endje zo á tshafunœ ga waa tœ Ndjaba.

³ 'E kœdcœ ayercæ azu nœ Ndjaba, 'e katœ kœmbœrcæ angba budu, kœscœ dœ egerœ lsu, kœmbœrcæ cœrcæ tshula cœdcæ pe kœscœ dœ ogo ukpulu cœrcæ.

⁴ Cœ lili ndje dœ 'e kœpa o'o nœ egerœ kumu nene, kœpa o'o ngbilingbili báta agbakindi azu nene. Cœ li dœ 'e kœza mershe fœ Ndjaba.

⁵ 'E wuscœ nœ adœke ayi angba budu, dœ ayi ngbindircœ dœ pe ayi kœgbœcœ cœrcæ nœ anga endje asœmœcœ - ayi kœdonga andjaba - endje gbœ cœrcæ fá læ ogo nœ Kristu cœdcæ cœncœ Ndjaba nene.

⁶ Anga uzu bale bibili 'e dœ gbetshelœ nœ afara nene. Tœncæ dá sœcæ kœgbota ókó nœ Ndjaba ga pa azu á endje djidji she nene.

⁷ 'E ngbœngbœcœ 'e dœ endje læ ekperœncœ á endje mbœrcæ asœmœcœ nene.

⁸ 'E læ lima utshunœ læ ubu osho, ngœngœ asœke 'e ngbœcœ 'e bale dœ Gbozu, yé 'e wuta azu nœ ingbisho.

⁹ Gbambancœ nene, azu nœ ingbisho mbœrcæ kolœ ætshœrcœ, cœrcæ á sœ ndji cœdcæ pe ndje adja o'o.

¹⁰ 'E pa avwara kœwuscœ cœrcæ œneke á ga tœ Gbozu.

¹¹ 'E ngbœngbœcœ 'e nene dœ azu nœ ubu osho á endje mbœrcæ cœrcæ á ádancœ gugu nene asœmœcœ. Kashe 'e gbara ekperœ nœ endje á endje mbœrcæ ngbi ga ushu.

¹² Cœrcæ á endje mbœrcæ yaa læ ubunœ, œ sœ tshula tœ kœpa tœncœ.

¹³ Kashe 'e dœ azu nœ ingbisho, œ li dœ 'e kœpa tœncœ ga utshu azu.

¹⁴ Gbambancœ nene, cœrcæ kó á sœ tœ ingbisho wuta ingbisho. Mbœrcæ tœncœ ataa dá endje pa adœke:

«Cœcœ á cœcœ sœ tœ lo, jo ga lafo,

yé œ she ugurutœ akuzu,

yeka ishiri nœ Kristu kœma cœcœ ngbi ga ushu.»

¹⁵ Ala 'e gbœ tœ ætshœ 'e. Adja 'e mbœmbœrcæcœ 'e báta aayi indi nene kashe 'e mbœrcæcœ 'e báta azu nœ kœwuscœcœ.

¹⁶ 'E gbgbœcœ 'e kœmbœrcæ ætshœrcœ; gbambancœ nene, olo á a sœ læncœ asœ sœ tœ ekperœ.

¹⁷ Ataa, 'e dcœdcœ aayi indi nene, kashe 'e para awa kœwuscœ cœrcæ á Gbozu yindœ nœ.

¹⁸ 'E ndjondjo ipi adœke œ mbœrœ 'e nene. Ete nene 'e li ga læ djingili, kashe 'e su dœ Ɔtsho Ishiri.

¹⁹ 'E to gbøgbø læ tœ 'e dœ tshelœ aka itshi kœ œdœ anganœ á Ɔtsho Ishiri yisœ nœ; 'e bi itshi yé œ donga Gbozu dœ lasu 'e djigi.

²⁰ 'E gi mershe fœ Ndjaba Aba dœ i'iri Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu dœ ɔlo kœ œdœ mbœrœ œrœ kœ.

O'o tœ upu nœ ayakoshe dœ ayashe

²¹ 'E dœ azu á 'e sœ kœkpawa Kristu, 'e lisœtœ 'e ugurutœ 'e dœ tœ 'e.

²² 'E'e dœ ayashe, 'e lisœ aakœ 'e ɓata á 'e lisœ Kristu.

²³ Gbambanœ nene, yakoshe kœdœ gbozu tshapa yashe ɓata á Kristu dœ ndje gbozu tshapa Ikrizia. Dœ mara ataa, Kristu kœdœ ayi kœshe Ikrizia á dœ undu ye dœ tœ ye.

²⁴ Ataa, œ li dœ ayashe kœlisœ aakœ endje læ œrœ para kœkœ ɓata Ikrizia œ lisœ Kristu.

²⁵ 'E'e dœ ayakoshe, 'e yindœ awo 'e ɓata Kristu yi lima ndœ Ikrizia yé á zatœ ye fœ kuzu mbœrœ tœnœ.

²⁶ Tshē djutœ Ikrizia dœ ungu batisimu œdœ pe o'o ama Ndjaba adœke Ikrizia wuta yerœ.

²⁷ Tshē yindœ nœ adœke œ wuta tœ ala ye ɓata ɔtsho yashe á œsœ ye li. Tshē yindœ nœ adœke Ikrizia wuta adja yerœ yé œ sœ dœ ekpœnœ bale nene.

²⁸ Dœ mara ataa, œ li adœke ayakoshe yindœ aawo endje ɓata á endje yindœ undu endje dœ tœ endje. Uzu á tshē yindœ awonœ, yindœtœ ye dœ tœ ye.

²⁹ 'E dœ adjapu adœke uzu bale lili kœtshene undu ye dœ tœ ye nene. Kashe tshē to rœgo fœ undu ye, œ gbøndœ nœ ɓata á Kristu œ mbœrœ dœ Ikrizia.

³⁰ Gbambanœ nene, azœ kœdœ œrœ kœte ye.

³¹ Endje su adœke: «Mbœrœ tœnœ ataa, yakoshe œ katœ abanœ dœ ayinœ ti, œ ngbatœ ye dœ awonœ, yé endje bibisha kœ œ wuta uzu bale.»

³² Adja o'onœ asœ sœ tœ egerœnœ: œmœ, mœ pa fœ 'e ngbi adœke œ sœ tœ upu nœ Kristu œdœ pe Ikrizia.

³³ Kashe œ wu ndje 'e: 'E li dœ yakoshe bale dœ bale kœyindœ awonœ ɓata á tshē yindœ tœ ye dœ tœ ye, yé œ li ndje dœ yashe bale dœ bale kœzatœ ga ati fœ akœnœ.

6

Agbolo œdœ aayi kœzu endje

¹ Agbolo, 'e dji aayi kœzu 'e. 'E mbœrœ ataa liaka œneke á Gbozu yindœ nœ; gbambanœ nene, asœmœ dá sœ ndjii.

² O'o á Ndjaba pa lima tœnœ læ awa o'o nœ ye utshunœ kœdœ adœke: Dji aba zœ dœ ayi zœ,

³ mbœrœ á ɓœ kœsœ dœ yanga á œndœ zœ kœdi waa pa ɔsho.

⁴ 'E'e dœ aayi kœzu agbolo, 'e mbœmbœrœ œrœ adœke œ za ókœ ga læ agbolo nœ 'e nene, kashe 'e gbøndœ endje dœ kœyisœrœ œdœ kœmi upu dœ o'o á to ɓa ndœ Gbozu.

Akanga œdœ agbozu tshapa endje

⁵ 'E'e dœ akanga, 'e dji agbozu tshapa 'e pa ɔsho asœke. 'E mbœrœtœ 'e lindœ o'o endje yé œ dji endje dœ lasu 'e bale ɓata 'e sœ kœmbœrœ akwa fœ Kristu.

⁶ 'E mbœmbœrœ kolœ ataa dœ londœ á endje sœ kœkœ ala endje tœ 'e nene, œ sœ ɓata 'e sœ kœpara awa kœza yanga fœ endje. Kashe 'e mbœrœ dœ lasu 'e kœ ɓata akanga nœ Kristu á endje zatœ endje tœ kœmbœrœ œneke á Ndjaba yindœ nœ.

⁷ 'E mbœrœ akwa fœ agbozu tshapa 'e dœ ɔtshœnœ ɓata 'e sœ kœmbœrœ fœ Gbozu, kashe œ dœdœ mbœrœ azu nene.

⁸ 'E wusœ nœ adœke, œdœ kanga œdœ tsheneke á tshē dœdœ kanga nene, uzu dœ uzu œ gbø tshangba ɔtshœrœ á tshē mbœrœ ɓa ndœ Gbozu.

⁹ Yé 'e'e dœ agbozu, 'e mbœrœ ndje awa bale ga ndœ akanga nœ 'e. 'E katœ kœmbœrœ ɔgbœrœ ga tœ endje, mbœrœ 'e wusœ nœ adœke 'e'e dœ endje; 'e sœ dœ Gbozu pa 'e bale ɓa lafo á tshē keke azu mbœrœ tshatshu endje nene.

Erœ koshe nœ kœyindœrœ

¹⁰ Tœ ndœngœlœnœ, 'e para gbøgbø læ kœngbœtœ 'e bale dœ Gbozu læ awa gbøgbø nœ ye á ropœnœ.

¹¹ 'E ko œrœ koshe kœ á Ndjaba ko fœ 'e á kœka dœ tœnœ ngbiri adœke djaboro kœkœko 'e vesho nene.

¹² Gbambanœ nene, a sœsœ kœnga koshenœ dœ azu ɓata azœ nene. Kashe a sœ kœnga koshenœ dœ aekpe ishiri nœ tshapasho, dœ agboro azu, dœ gbøgbø œdœ dœ aayi gbøgbø nœ ubu osho nœ tshapashœnœ asœke.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e ko œrœ koshenœ kœ á Ndjaba ko fœ 'e mbœrœ lœkœ á ekpe olo kœli, á 'e kœka ngbiri utshu ayingba 'e. Yé manda kœnga koshenœ œrrr ga tœ ndœngœlœnœ, 'e shi gbi.

¹⁴ Ataa, 'e kœte 'e ga lœ vola. 'E za adja o'o ɓata uwu tshapa læba tœ budu 'e; 'e za œrœ á sœ ndjii ɓata balangba nœ 'e.

¹⁵ 'E sœ dœ yanga nœ kœmindœ Ɔtsho O'o nœ kœsœ gee fœ azu ɓata œrada tœ ada 'e.

¹⁶ 'E za kœyindœrœ ɔlo dœ ɔlo ɓata balangba nœ 'e: œ za awa fœ 'e adœke 'e ru owo tœ wele á yiangba 'e sœ kœnœ tœnœ.

¹⁷ 'E yindœ kœshe ɓata kpoto wáyá yé œ tepa o'o ama Ndjaba ngbiri ɓata ingiri yakamba á Ɔtsho Ishiri za fœ 'e.

¹⁸ 'E za awwala nœ 'e tœ œrœnœ asœmœ kœ fœ Ndjaba yé ɔlo dœ ɔlo, Ɔtsho Ishiri sœ dœ

'e loence. Mbærce tence ataa, ala 'e gbo yé 'e zatœ 'e waa dœ waa ga tence. 'E za ndje avwala noe 'e mboerœ azu noe Ndjaba para kôkô.

¹⁹ 'E za ndje avwala noe 'e fœ Ndjaba mbærce mœ adœke tshe yisœ Ɔtshô O'onœ á zatœ ye yiwa tence fœ mœ yeka á mœ kæpapandœ noe dœ awa nene.

²⁰ Emœ kœdœ ayi kœyisœ Ɔtshô O'o fœ azu, mbærce tence dá mœ sœ lœ kánga. 'E za avwala fœ Ndjaba adœke adja awa mbœmbærce mœ bale nene, kashe tshe to gbôgbô á li dœ mœ kæpandœ œneke á li adœke mœ pa.

Ndangô abala

²¹ Aya azœ dœ Tishike á tshe sœ kæmbærce akwa noe Gbozu dœ losu ye bale asœmœ, œshe dá pandœ o'o noe mœ kô fœ 'e á 'e kœdji dœ Ɔtshônœ yé á kœwu ndje sœ œneke á mœ sœ kæmbærce tence.

²² Mœ sœ kœvwa she fœ 'e adœke 'e wusœ mara kœsœ noe 'a 6a ke yeka á kœza kœru losu fœ 'e.

²³ Kaka Ndjaba Aba œdœ Gbozu Yisu Kristu za kœsœ gee, dœ kœyindœsho, œdœ pe kœyindœrœ fœ 'e dœ aayazu lœ Yisu kôkô.

²⁴ Kaka Ndjaba to kane ye ga pa azu para kôkô á endje yindœ Gbozu noe azœ dœ Yisu Kristu dœ kœyindœsho á ka nene.

Mbeti á Polo sú fœ azu Filipino Tshatshu o'o

Asœ kœdœ mbeti á Polo sú fœ azu Filipino. Filipino kœdœ ongo utshunœ lœ Eropa á Polo yisœ Ɔtsho o'o nœ Yisu Kristu lœnœ lœ bisha ana gene kœyisœ o'o ama Ndjaba nœ ye.

Lœko á endje za lima Polo vwi ga lœ kánga 6a lœ Roma, lœ Efeze too lœ Sezaré, ayindœ Yisu tshelœ Filipino ngbœa lima œrœ nœ endje á vwa manda ye dœ yanga endje bale á ìiri yœ kœdœ Epafrodite. Mbœrœ tœnœ ataa á Polo sú mbetinœ asœke ndœ kœgi mershe fœ azu Filipino, yé á pa ndje fœ endje adœke endje shi gbi lœ kœyindœrœ nœ endje. Endje vwaratœ endje tœ kœyisœrœ nœ azu á sœ kpi tœ o'o ama Ndjaba, yé œ fafa tshangba endje fœ Ndjaba nene. Tshe kpa pa fœ endje adœke endje œdœ œne wuta bale dœ Kristu.

Ogbœ o'o tshala mbeti nœ Polo asœke kœdœ adœke, azu sœ dœ yanga lœ œrœ ko á wuta ga tœ endje mangba Yisu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-11)
- Soro kœdœ Kristu (1.12-30)
- 'E za mara gbetshelœ nœ Kristu (2.1-18)
- Atimote dœ Epafrodite (2.19-30)
- Mara kœwuta uzu ndjii utshu Ndjaba (3.1-4.9)
- Mershe nœ Polo fœ azu ogo Filipino (4.10-20)
- Ndœngœ abala (4.21-23)

Abala

¹ Œmœ Polo œdœ Timote, a'a dœ aayi akwa nœ Yisu Kristu, 'a sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e dœ ayerœ azu nœ Yisu Kristu para kœko 6a lakpi Filipino, dœ agbozu Ikrizia œdœ ndje aayi akwa tshelœ Ikrizia.

² Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu ma Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e, yé œ za kœsœ gee nœ endje fœ 'e.

Avwala nœ Polo tœ upu nœ azu Ikrizia

³ Ɔlo ko á mœ kœsœ kœgbe dœ 'e, mœ sœ kœgi mershe fœ Ndjaba nœ mœ.

⁴ Œ kœsœ adœke mœ za avwala nœ mœ fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e, mœ sœ kœza tœnœ dœ yanga,

⁵ mbœrœ mara á 'e sœ kœti kane mœ lœ kœmindœ Ɔtsho o'o nœ Kristu kœto tœ ali olo œrrr ga tœ ngœngœ asœke.

⁶ Adja mœ wusœ nœ adœke Ndjaba á tshe te lima tœ kœmbœrœ Ɔtsho akwa ugurutœ 'e asœmœ, tshe sœpe kœmbœrœ tœnœ œrrr ga tœ kœkwa Yisu Kristu.

⁷ Œ sœ dœ Ɔtshœnœ adœke mœ sœ dœ gbetshelœ atamœ ga ndœ 'e para kœko. Mœ

sœ kœgbœndœ 'e ga tœ lœsu mœ. Gbambœnœ nene, 'e ti kane mœ waa lœ akwa á Ndjaba za fœ mœ lœ Ɔtsho lœsu nœ ye œdœ dœ lœko á mœ sœ 6a lœ kánga œdœ ndje dœ lœko á mœ gugu lœ kánga nene, mbœrœ kœma ngbi adœke Ɔtsho O'onœ kœdœ adjapu yé azu sœ kœka ga mangba nœ.

⁸ Ndjaba wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ adœke mœ yindœ 'e para kœko waa dœ kœyindœsho á to lœ Yisu Kristu.

⁹ Œ kœsœ adœke mœ sœ kœza avwala nœ mœ fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e, mœ sœ kœki adœke 'e yindœ Ndjaba yé œ yi ndje ndœtœ 'e tœpanœ kpuru, tshe to kœwusœrœ fœ 'e yé œ kœro ala 'e,

¹⁰ yeka á 'e kœwusœ kœke œrœ á sœ dœ Ɔtshœnœ ndœ kœmbœrœ tœnœ. Atamœ 'e wuta azu á ekperœ gugu lœ endje nene, á anga œrœ kœgbagbara endje tœnœ œ gu nene dœ lœko kœkwa Yisu Kristu,

¹¹ dœ mara adœke œneke ko á 'e mbœrœ dœ adja Ɔtshœrœ á na ga ndœ azœ lœ awa nœ Yisu Kristu, mbœrœ kœgi moko fœ Ndjaba yé œ donga she.

Soro kœdœ Kristu

¹² Aaya mœ, mœ yindœ nœ adœke 'e wusœ o'onœ asœke: Œneke á wuta ga tœ mœ, œ mbœrœ adœke Ɔtsho O'o na ga utshœnœ.

¹³ Mbœrœ tœnœ dá aayi kœgbœndœ anda nœ egerœ gbozu œdœ pe anga azu para kœko, wusœ nœ adœke mœ li ga lœ kánga mbœrœ upu nœ Kristu.

¹⁴ Yé kœwu mœ lœ kánga, aaya azœ ndjoro sœ kœza lœsu endje ga pa Gbozu dœ mara adœke, endje tetœ kœpa avwaratœ endje yé endje kpa sœsœ dœ awa tœ kœmindœ o'o ama Ndjaba nene.

¹⁵ Œ dœ adjapu adœke anga azu sœ kœyisœ œrœ tœ upu nœ Kristu dœ gbetshelœ nœ kœmbœrœ úkú œdœ gbetshelœ nœ kœgbugburu tshelœ o'o dœ mœ, anga endje sœ kœyisœ nœ dœ Ɔtsho gbetshelœ.

¹⁶ Endjeneke asœke, endje sœ kœyisœ nœ dœ kœyindœsho ga ndœ mœ, mbœrœ á endje wusœ nœ adœke mœ sœ lœ kánga tœ upu nœ kœmbœrœ adœke azu yi adja ndœ Ɔtsho O'o.

¹⁷ Anga azu, endjeneke á endje sœ dœ úkú, endje sœ kœyisœ upu nœ Kristu dœ gbetshelœ adœke œne ropa anga œne. (Œneke á endje gbe kœmbœrœ tœnœ sœsœ ndjii nene, endje dá yindœ kpa kœwo tshandœ mœ.

¹⁸ Œ mbœrœ œrœ bale nene! (Œdœ endje kœyisœ œrœnœ dœ Ɔtsho gbetshelœ too dœ ekpe gbetshelœ, kolœnœ adœke endje mindœ upu nœ Kristu. Yé mœ sœ dœ yanga tœnœ, mœ sœpe ndje sheko kolœ dœ yanga mbœrœ tœnœ.

¹⁹ Gbambanœ nene, mœ wusœ nœ adœke œneke kœ œ kœwœ awa adœke endje vvara mœ læ kánga mbœrœ á 'e sœ kœza avwala nœ 'e fœ Ndjaba tœ upu nœ mœ yé 'ishiri nœ Yisu Kristu sœ ndje dœ mœ awa bale.

²⁰ Eœ á mœ sœ kœkate dœ lœsu mœ bale, á sœ kœza gbetshelœ nœ mœ djigi ga tœnœ, œtœnœ kœdœ adœke mœ gbœgbœ tshula bale nene. Kashe gbetshelœ nœ mœ djigi ngœngœ asœke œdœ pe œlœ dœ œlœ kœdœ adœke mœ lisœ Kristu dœ undu mœ djigi, œdœ læ soro mœ, œdœ læ kuzu mœ.

²¹ Gbambanœ nene, 6a tœ mœ, soro kœdœ Kristu yé kuzu kœdœ kœgbœ œrœ tshangba akwa.

²² Kashe œ kœsœ adœke mœ sœpe dœ soro, œ li dœ mœ adœke mœ mbœrœ œtshœ akwa, ataa mœ wuwusœ œrœ á mœ mbœrœ nene.

²³ Mœ sœ ugurutœ o'o bisha á sœ kœgbœta mœ: mœ yindœ kœkatœ kœsœ dœ soro pa œshœ asœke ndœ kœsœ dœ soro awa bale dœ Kristu. Eœtœnœ dá sœ dœ œtshœnœ kœropa nœ.

²⁴ Kashe œ sœ ndje dœ œtshœnœ adœke mœ sœpe dœ soro mbœrœ 'e.

²⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœsœ dœ sharapu nene. Mœ wusœ nœ adœke mœ sœ dœ 'e awa bale mbœrœ kœkœ ala mœ tœ 'e adœke 'e gerœ, yé œ sœ ndje dœ yanga læ kœyindœrœ.

²⁶ Atamœ, lœkœ á mœ kœkwatœ mœ ga ndœ 'e, 'e kpa li kœdonga tœ 'e tœ œneke á Yisu Kristu mbœrœ fœ 'e læ awa nœ mœ.

Kœshi gbi læ koshe

²⁷ Ngœngœ asœke œrœ á ropanœ kœ kœdœ adœke, mara kœmbœrœtœ 'e li dœ Otshœ O'o nœ Kristu. Atamœ œdœ mœ kœna kœwu 'e too mœ kœnana nene, mœ yindœ kœdji adœke 'e sœpe kœru lœsu 'e dœ gbetshelœ bale, 'e sœ dœ lœsu bale mbœrœ kœnga koshe nœ kœyindœrœ á Otshœ O'o yisœ nœ fœ 'e.

²⁸ 'E sœsœ dœ awa ayingba 'e bale nene. Asœmœ dá ma ambárá fœ endje adœke awa kuzu endje dá endje za, kashe 'e za œnœ 'e awa kœshe; œneke á to 6a ndœ Ndjaba.

²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba yisœ œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ 'e, adœke 'e wuta azu nœ Kristu. Tshe mbœmbœrœ kolœnœ adœke 'e sœ dœ kœyindœrœ nene, kashe mbœrœ adœke 'e wu ndje oyo tœ upu nœ ye.

³⁰ Ngœngœ asœke, a ngbœtœ koshœnœ á 'e wu mœ kœnga tœnœ adœke azu yi adja ndœ Otshœ O'o. Eœtœnœ kœdœ koshe á 'e wu mœ lima kœnga tœnœ yé mœ sœpe kœnga tœnœ adœke azu yi adja ndœ Otshœ O'o 6ata á 'e wusœ nœ ngœngœ asœke.

2

E za mara gbetshelœ nœ Kristu

¹ Bata á kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Kristu za gbœgbœ fœ 'e, yé á kœyindœshœ nœ ye to uvuru ga læ 'e, 6ata 'e ngbœtœ 'e bale dœ Otshœ 'ishiri, 'e yindœtœ 'e dœ œ mbœrœ ayo ugurutœ 'e.

² Atamœ, 'e mbœrœ adœke lœsu mœ su dœ yanga mbœrœ kœngbœtœ o'o ama 'e bale, dœ kœyindœtœ 'e, dœ kœsœ dœ lœsu 'e bale œdœ ndje dœ gbetshelœ bale.

³ 'E mbœmbœrœ œrœ bale dœ gbetshelœ nœ kœropa anga 'e nene, 'e dodonga tœ 'e nene kashe læ kœzatœ 'e ga ati, 'e wu anga anga 'e 6ata endje ropa 'e ye.

⁴ Uzu gbegbe kolœ dœ undu ye dœ tœ ye nene, kashe œ li adœke tshe gbe ndje dœ anga azu anganœ.

⁵ 'E sœ dœ gbetshelœ 6ata á Yisu Kristu sœ lima dœ tœnœ:

⁶ Mara kœsœ nœ ye kœdœ lima œnœ Ndjaba.

Eshœ kœdœ lima adja Ndjaba, kashe tshe gbegbe lima kœpara awa kœgbœndœ kœdœ kolœ Ndjaba nœ ye nene.

⁷ Kashe tshe katœ œneke kœ á tshe sœ lima dœ tœnœ ti,

yé œ za lima mara kœsœ nœ kanga. Tshe wuta lima 6ata azu para kœkœ, yé œ za mara kœsœ á azu sœ dœ tœnœ.

⁸ Tshe za lima tœ ye ga ati yé œ za o'o ama Ndjaba ga tœ akwa læ œrœ kœ á tshe mbœrœ œrrr ga tœ kuzu, adja kuzu 6a pa kurushi.

⁹ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba ti she galafœ kœropa nœ yé œ za 'iri á ropa 'iri kœ fœ she.

¹⁰ Tshe yindœ nœ adœke tœ kœlisœ 'iri Yisu, endjeneke kœ á endje sœ 6a lafo, 6a pa œshœ, 6a ndœ akuzu, endje gote ga utshu ye.

¹¹ Yé endje kœ, endje mindœ nœ adœke Yisu Kristu kœdœ Gbozu, 6a læ mokœ nœ Aba dœ Ndjaba.

Akwa manda kœshe

¹² Ataa, e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e sœ lima kœlisœ o'o mœ dœ œlœ kœ á mœ sœ lima ugurutœ 'e. 'Bata á mœ sœsœ ugurutœ 'e nene, 'e kpa lisœ nœ ropa nœ. 'E mbœrœ akwa manda kœshe nœ 'e dœ awa kœ.

¹³ Gbambanœ nene, Ndjaba dá sœ kœmbœrœ akwa ugurutœ 'e, adœke 'e yindœ nœ, yé œ mbœrœ œneke á tshe yindœ nœ.

¹⁴ E li adœke 'e kparawa kœle læ ama 'e œdœ kœgbugburu tshelœ o'o,

¹⁵ adœke azu kœgbœgbœ ádá kœpa ekpe o'o nœ 'e nene, á kœwuwu ekperœ læ 'e nene. Atamœ, 'e dœ agbolo nœ Ndjaba á ekperœ gugu læ 'e nene ugurutœ azu tshapashœ á endje sœ kolœ kœmbœrœ ekperœ. E li

adœke 'e tshi ugurutœ endje ɓata angerepe á tshi ɓa lafo,

¹⁶ lɔkɔ á 'e sœ kœma o'o nœ soro. (Edœ 'e kœsœ kœmbœrœ atamœ, mœ sœ dœ yanga lɔkɔ á Kristu œ kwatœ ye, yé œ ma ndje adœke akwa á mœ mbœrœ lima œdœ ili á mœ vwí, œ sœsœ gbambanœ nene.

¹⁷ (E kœsœ ndje adœke endje wo mœ, yé indji mœ tu, á gbɔtœ ye dœ tokóro nœ 'e á dœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Ndjaba, mœ sœ dœ yanga mbœrœ tœnœ yé 'e para 'e te ndje ga ndœ yanga nœ mœ awa bale dœ mœ.

¹⁸ E'e ndje ataa, 'e sœ dœ yanga yé mœ te ndje ga ndœ yanga nœ 'e awa bale dœ 'e.

Atimote dœ Epafrodite

¹⁹ Edœ Gbozu Yisu kœyindœ nœ, mœ wusœ nœ adœke mœ vwa Timote ɓa ndœ 'e lœ ondonœ asœke, adœke tshe gu dœ o'o tshandœ 'e fœ mœ yeka á mœ kœgbɔ gbɔgbɔ mbœrœ tœnœ.

²⁰ Mœ sœpe kolœ dœ Timote á gbetshelœ nœ ye sœ ɓata œnœ mœ yé tshe sœ kœgbe kolœ o'o nœ 'e.

²¹ Gbambanœ nene, anga udu azu para kɔkɔ sœ kœgbe kolœ o'o nœ kœmbœrœ œrœ nœ endje dœ tœ endje, kashe endje ghegbe dœ upu nœ Yisu Kristu nene.

²² 'E wusœ nœ dœ tœ 'e mara á tshe ma ɔtshɔ akwa nœ ye. Tshe zatœ ye djigi mbœrœ kœmindœ ɔtshɔ O'o awa bale dœ mœ ɓata á gbolo yakoshe œ ti kane abanœ.

²³ Mœ sœ kœgbe kœvwa she fœ 'e œdœ mœ kœwu upu nœ mœ ngbi yekane.

²⁴ Mœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbozu adœke mœ yi ndje kumu mœ ndœ kœwu 'e lœ ondonœ asœke.

²⁵ Mœ wu adœke œ sœ dœ ɔtshɔnœ kœgi aya mœ dœ Epafrodite, yanga mœ lœ ama akwa œdœ lœ koshe á 'e vwa lima she adœke tshe mbœrœ akwa fœ mœ lɔkɔ á mœ sœ lima lœ oyo.

²⁶ Tshe sœ dœ ogo kpa kœwu 'e para kɔkɔ, yé lœsu ye sũ dœ oyo kœropa nœ mbœrœ á 'e dji lima adœke tshe sœ dœ kɔɓa.

²⁷ Adja Kɔɓanœ za she lima ndoo dœ kuzu, kashe Ndjaba wu oyo ye. (E dœdœ kolœ oyo ye bale nene, kashe Ndjaba wu ndje oyo mœ mbœrœ adœke adja anga oyo kpa wuwuta ga pa oyo nene.

²⁸ Mbœrœ tœnœ dá mœ yindœ kœgi she katsha fœ 'e adœke lɔkɔ á 'e kpa kœwu she, yeka á 'e kœsœ dœ yanga á átá oyo nœ mœ kœka.

²⁹ Atamœ, 'e za osho kœsœ fœ she dœ yanga kɔ ɓata aya uzu lœ ngbɔtœ nœ Gbozu. (E li adœke 'e lisœ mara azu ɓata she.

³⁰ Gbambanœ nene, tshe yi lima kœtshu mbœrœ akwa nœ Kristu. Tshe za undu ye fœ kuzu mbœrœ kœti kane mœ galafo dœ

œneke á 'e lili má kœmbœrœ tœnœ fœ mœ dœ tœ 'e nene.

3

Mara kœwuta uzu ndjii ɓa utshu Ndjaba

¹ Yé ngɔngɔ asœ aaya mœ, 'e sœ dœ yanga mbœrœ kœngbɔtœ 'e bale dœ Gbozu.

Mœ wusœ nœ adœke mœ sũ lima o'onœ asœke fœ 'e utshunœ ye. Kashe mœ mɔ nene ndœ kpa kœsu tœnœ mbœrœ á kœli œrrr ga tœ lœsu 'e.

² Ala 'e gbɔ dœ azu á endje sœ kœmbœrœ ekperœ. Endje sœ ɓata ekpe ayavoro. Endje kœdœ azu á endje sœ kœ'e tœ endje tœ azu nœ Ndjaba mbœrœ á endje za lœsu endje ga pa gaza ɓata egerœ œrœ.

³ Adja azu nœ Ndjaba kœdœ azœ; gbambanœ nene, azœ kœdœ azu á a sœ kœdonga Ndjaba dœ awanœ, dœ gbɔgbɔ nœ Ishiri yé á sœ kœza lœsu azœ ga pa Yisu Kristu, kashe a koko lœsu azœ ga tœ undu azœ nene.

⁴ Andaa, mœ li má ndje kœza lœsu mœ ga tœ undu mœ dœ tœ mœ. (E kœsœ adœke anga azu gbe adœke œne li kœza lœsu œne ga tœ undu œne dœ tœ œne, mœ li ndje kœmbœrœ tœnœ kœropa nœ.

⁵ Gbambanœ nene, endje wa mœ tœ gaza olo mindu dœ votɔ mandá kœzu mœ mara á awa akwa pa tœnœ. Ogo mœ kœdœ Israyele yé mara mœ kœdœ Bendjame. (E mœ kœdœ uzu Ebre yé aata mœ kœdœ ndje Aebre. Lœ o'o á wu awa akwa, mœ za lima tœ mœ djigi ndœ nœ, œmœ kœdœ lima Farisayi.

⁶ Tœ upunœ kœmbœrœ akwa dœ egerœ ogo, mœ mbœrœ lima œrœ kanga fœ Ikriزيا. Mœ za lima lœsu mœ adœke awa akwa œ fa mœ ndjii tœ ala Ndjaba, mbœrœ tœnœ ataa mœ sœ lima kœlisœ awa akwa waa.

⁷ Kashe œrœ kɔ á mœ sœ lima kœwu ɓata œ sœ dœ ádánœ waa, ngɔngɔ asœke mœ wu ɓata œrœ á tœ tshakane mœ, mbœrœ kœza lœsu mœ ga pa Kristu.

⁸ Kœropa nœ, œ dœdœ kolœ œrœ bale nene. Mœ sœ kœwu œrœ para kɔkɔ lœ ala mœ ɓata œ kpa dœ tafo œrœ nene, mbœrœ tafo œrœ á ropa œrœ para kɔkɔ kœdœ kœwusœ Gbozu nœ mœ dœ Yisu Kristu. Mbœrœ she, mœ kpa yiyindœ nœ adœke œrœ kɔ á sœ lima tœ ɔtshɔnœ tœ ala mœ, kpa dœdœ ɔtshɔrœ tœ ala mœ nene. Mœ sœ kœwu œrœ para kɔkɔ ɓata œrœ kœko va ga pa ndikɔ, mbœrœ á mœ gbɔ Kristu,

⁹ yé á ngbɔtœ mœ dœ she bale. Mœ wuwuta ɔtshɔ uzu mbœrœ œrœ á mœ mbœrœ lœ awa nœ kœlisœ awa akwa nene, kashe lœ awa nœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu. Atamœ, mara kœwuta uzu ndjii to ɓa ndœ Ndjaba lœ awa nœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu.

¹⁰ Ogo nœ mœ adœke mœ wusœ Kristu, dœ gbɔgbɔ á she she lœ akuzu asœmœ yé œ

ngbətəe mœ dœ she lœ œrœ kanga nœ ye kɔ adœke mœ wuta ɓata she lœ kuzu nœ ye.

¹¹ Mbœrœe tœnœ ataa, mœ za lœsu mœ ga tœ Ndjaba adœke, mœ she ndje bala lœ akuzu ye.

A kpa ɔɔ ga tœ osho á ayindœ kœwuta ga tœ nœ

¹² Mœ sœsœe kœpa adœke mœ gbɔ œrœ tshangba kœkpa ɔɔ nœ mœ ye nene, too ndje adœke mara kœmbœrœtœ nœ mœ wuta tœ ɔtshɔnœ nene. Kashe mœ sœpe kœpa avwaratœ mœ adœke mœ gbɔ œrœ tshangba nœ. Wu ádánœ á Yisu Kristu gbe lima dœ tœnœ yeka á ke mœ.

¹³ Aaya mœ, mœ gbege adœke mœ gbɔ œrœ tshangba nœ ye nene. Kashe mœ sœ kœmbœrœe œrœ bale: mœ kpa za ala mœ ga tœ œrœ á mœ ro ga manda mœ nene, kashe mœ sœ kœpa avwara kœwuta ga tœ œrœ á sœ ɓa utshu mœ.

¹⁴ Ataa, mœ sœ kœkpa ɔɔ kœwuta ga tœ osho á mœ yindœ kœwuta ga tœnœ adœke mœ gbɔ œrœ á Ndjaba e azœ kœgbɔ ɓa lafo lœ awa nœ Yisu Kristu.

¹⁵ Azœ para kɔkɔ á a dœ agbozu lœ kœyindœrœ, œ li adœke a sœ dœ mara gbetshelœnœ asœmœ. Yé œ kœsœ adœke 'e sœ dœ anga angbi gbetshelœ tœ œneke, Ndjaba œ yisœ nœ ngbi fœ 'e.

¹⁶ Ataa atamœ gbaa, œ li adœke a sœpe kœna ga utshunœ tœ awa á a tetœ nœ œrrr kpesheke asœke.

¹⁷ Aaya mœ, 'e para kɔkɔ 'e za mara kœmbœrœtœ nœ mœ. 'E ko ala 'e ga tœ endjeneke á mara kœmbœrœtœ nœ endje li dœ œneke á 'a yisœ nœ fœ 'e.

¹⁸ Mœ pa lima o'ónœ asœke fœ 'e yeka á kpa pa dœ ngola adœke: mara kœmbœrœtœ azu ndjoro sœ kœma adœke endje kœdœ ayingba kurushi nœ Kristu.

¹⁹ Endje za awa kuzu mbœrœe ndjaba nœ endje kœdœ uvu endje. Endje sœ kœdonga tœ endje tœ œrœ á za tshula fœ endje yé gbetshelœ nœ endje sœ kolœ ga pa œrœ tshapashɔ asœke.

²⁰ Kashe azœ, tshalakpi nœ azœ sœ ɓa lafo, ɓa tœ osho á sœ kœkate Ayi kœshe azœ, á tshe kœdœ Gbozu Yisu Kristu.

²¹ Tshe fa undu azœ, œnœ tshapashɔnœ asœke adœke œ li dœ undu ye œnœ mokɔ. Tshe mbœrœe œneke kɔ dœ gbɔgbɔ á za awa fœ she adœke tshe dœ Gbozu pa œrœ kɔ.

4

¹ Mbœrœe tœnœ ataa, aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, mœ sœ dœ egerœ ogo kpa kœwu 'e. 'E sœ kœmbœrœe adœke yanga nœ mœ sœ tœ egerœnœ yé mœ donga tœ mœ mbœrœe 'e. 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e wu mara á li dœ 'e kœshi gbi lœ soro 'e bale dœ Gbozu.

Ærœ á li kœmbœrœe tœnœ

² Mœ za o'o fœ Evodi œdœ Setishe adœke endje sœ dœ gbetshelœ bale mbœrœe endje kœdœ azu nœ Gbozu.

³ Ǽœe ndje á ɓœ dœ adja yanga mœ lœ ama akwa, mœ yindœ nœ adœke ɓœ u ayashe bisha asœke adœke endje katœ kœle lœ ama endje. Gbambanœ nene, endje zatœ endje ga tœ akwa dœ mœ ndœ kœmindœ ɔtshɔ o'o, awa bale dœ Klema œdœ pe ndje anga udu anga mœ lœ ama akwa para kɔkɔ á i'iri endje sœ ala buku nœ soro.

⁴ 'E sœ dœ yanga ɔɔ dœ ɔɔ mbœrœe 'e kœdœ azu nœ Gbozu. Mœ kpa pa adœke: 'e sœ dœ yanga.

⁵ 'E sœ dœ ɔtshɔ lœsu ga ndœ azu para kɔkɔ. Lɔkɔ kœkwa Gbozu ndo ye.

⁶ 'E zaza lœsu 'e ga lafo mbœrœe œrœ bale nene. Kashe lœ œrœ kɔ, œ li adœke 'e za avwala nœ 'e fœ Ndjaba tœ œrœ á oyonœ za 'e. Yé lɔkɔ á 'e kœsœ kœza avwalanœ, 'e za dœ kœgi mershe.

⁷ Yé kœsœ gee nœ Ndjaba á ropa kœwusœrœ kɔ, œ gbɔndœ lœsu 'e dœ pe gbetshelœ nœ 'e lœ Yisu Kristu.

⁸ Aaya mœ, ndɔngɔɔ o'o á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœke: œ li adœke 'e gbe kolœ dœ œrœ á sœ dœ ɔtshɔnœ, œrœ á li kœdonga tœnœ, œrœ á sœ ndjii, œrœ á ekperœe gugu lœ nœ nene, œrœ á azu yindœ nœ, œrœ á endje lisœ nœ, œrœ á endje pa ɔtshɔ o'o mbœrœe tœnœ, 'e ko œerœnœ kɔ asœke ga lœ kumu 'e.

⁹ Ærœ á mœ yisœ nœ fœ 'e á 'e wusœ nœ, œrœ á 'e dji yé á wu mœ kœmbœrœe tœnœ, 'e za ga tœ akwa. 'E za œneke á mœ yisœ nœ fœ 'e ga tœ akwa. Yé Ndjaba á tshe za kœsœ gee fœ azu, tshe sœ awa bale dœ 'e.

Mershe nœ Polo fœ azu Filipino

¹⁰ Mœ sœ lima dœ egerœ yanga lœ kœsœ bale dœ Gbozu tœ kœwu adœke 'e kpa gbɔ lima awa ndœ kœgbe dœ mœ. Adja 'e sœ lima kœgbe dœ mœ zœ yeka á 'e gbɔgbɔ lima awa ndœ kœyisœ nœ ngbi nene.

¹¹ Mœ sœsœe kœpa atake mbœrœe á mœ sœ dœ ogo kœgbɔ œrœ bale nene. Gbambanœ nene, mœ wusœ kœza lœsu mœ kolœ ga tœ œneke á mœ sœ dœ tœnœ.

¹² Tœ osho kɔ á mœ sœ tœnœ, lœ œrœ kɔ á wuta ga tœ mœ, mœ wusœ kœru lœsu mœ œdœ mœ kœsœ dœ kœzirœ œdœ mœ sœ dœ ogo, too œdœ mœ kœsœ dœ œrœ ndjoro œdœ mœ kœgugu dœ œrœ kœli dœ gbetshelœ nœ mœ nene.

¹³ Kristu sœ kœto gbɔgbɔ fœ mœ lœ œrœ para kɔkɔ á wuta ga tœ mœ.

¹⁴ Kashe 'e mbœrœe lima tœ ɔtshɔnœ kœgbe dœ mœ lɔkɔ á mœ sœ lima lœ oyo.

¹⁵ 'E dœ azu Filipino, 'e wusœ nœ dœ tœ 'e adœke pe dœ lɔkɔ á mœ ka lima tœ Masedwane ti mbœrœe kœna kœtetœ kœyisœ ɔtshɔ

O'onœ, anga azu angbi Ikrizia titi kane mœ nene, kolœ e'e dá ti kane mœ lœ awa nœ kœto makabo nœ ngendja fœ mœ.

¹⁶ Lɔkɔ á mœ sœ lima lœ Tesalonike, 'e ti lima kane mœ lœ awa nœ kœvwa œrœ á mœ sœ lima dœ ogo nœ.

¹⁷ Mœ sœsœ kœpara awa adœke 'e to œrœ fœ mœ nene. Kashe mœ sœ kœpara adœke anga angbi œrœ ndjoro kpa te ga pa œneke á 'e sœ dœ tœnœ.

¹⁸ Mœ gbɔ œrœnœ kɔ á 'e vwa fœ mœ asœmœ yé œ dopa nœ ye. Œrœ á 'e vwa dœ Epafrodite fœ mœ asœmœ, œ li adja ngɔngɔ asœke dœ ogo nœ mœ yé œ sœ b̄ata yombo á tshafunœ ga, á sœ ndje b̄ata tokóro á ga tœ Ndjaba, á tshœ sœ dœ yanga mbœrœ tœnœ.

¹⁹ Yé Ndjaba nœ mœ œ to œneke kɔ á 'e gugu dœ tœnœ nene fœ 'e, lœ awa nœ kœngbɔtœ 'e dœ Yisu Kristu liaka adja kœngba œrœ nœ ye.

²⁰ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba sœ dœ moko waa dœ waa. Ame.

Ndɔngɔ abala

²¹ E za abala fœ ayerœ azu nœ Yisu Kristu bale dœ bale kɔ. Aaya azœ á mœ sœ dœ endje b̄a ke, bala ndje 'e.

²² Azu nœ Ndjaba para kɔkɔ za abala fœ 'e, yé kœropa nœ endjeneke á endje sœ lœ gbagba nœ egerœ gbozu Sezare.*

²³ Kaka adœke Gbozu Yisu Kristu gb̄andœ ishiri 'e lœ awa nœ ɔtshɔ lœsu nœ ye.

* 4.22 Dœ lɔkɔnœ asœmœ azu nœ Lita para kɔkɔ, endje e lima endje adœke endje kœdœ azu tshelœ anda nœ egerœ gbozugo Roma

Mbeti á Polo sù fœ azu Kolose Tshatshu o'o

Kolose kœdœ lima anga ongbø bale læ ogo Azi Minere á i'irinœ kœdœ kpesheke Turki. Polo wuwuta lima ga læ ongbonœ asœmœ nene, kashe yanganœ læma akwa á i'iri ye kœdœ Epafræze á tshe kœdœ adja gbolo ogo Kolosenœ. (Eshe kœdœ ali uzu á tshe yisœ Jtsho O'o nœ Yisu Kristu 6a læ ogo Kolose.

Lœko á Polo sœ læ kanga 6a læ Roma, Epafræze na kœwu she œ pa lima fœ she adœke aayi kœyisœrœ dœ wala na, œ sœ kœyindœ kœndi tshelœ kœyindœrœ nœ azu Kolose. 'Ba ndœ azunœ asœmœ, uzu kœsœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba yé á yindœ kœgbø soro neke á ka nene, œ li adœke tshe donga aandjelu, tshe mbœrœtœ ye lindœ œrœ ogo ye: œrœ 6ata kœwa gaza, kœzirœ, kœndjœrœ... Kœdji tœnœ ataa, Polo su mbetinœ asœke fœ azu Kolose mbœrœ kpa kœyisœ nœ fœ endje adœke, Yisu ropa ishiri kœ yé kolœ mbœrœ kœyindœrœ ga ndœ ye dá uzu œ gbø soro neke á ka nene. Tshe vwa mbetinœ fœ endje læ awa nœ Tishike œdœ Onezime.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1.1-8)
- Mara kœsœ nœ Yisu Kristu dœ akwa nœ ye (1.9-2.19)
- Mara tafo soro 6a ndœ Kristu (2.20-4.6)
- Ndangœlœ o'o (4.7-18)

Abala

¹ œmœ Polo á Ndjaba ke mœ adœke mœ te ayi avwa nœ Yisu Kristu, œmœ œdœ aya azœ dœ Timote,

² a sœ kœsu mbetinœ asœ fœ 'e dœ ayerœ azu nœ Ndjaba 6a lakpi Kolose, á 'e sœ kœmbœrœtœ 'e lindœ kœyindœrœ ga ndœ Kristu. Kaka Aba azœ dœ Ndjaba ma otsho lœsu nœ ye ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee nœ ye fœ 'e.

Avwala nœ Polo mbœrœ Akolose

³ Jlo dœ œlœ 'a sœ kœza mershe fœ Ndjaba, Aba Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, læ avwala nœ 'a fœ she tœ upu nœ 'e.

⁴ Gbambanœ nene, 'a djindœ kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Yisu Kristu œdœ pe mara kœyindœsho á 'e sœ dœ tœnœ ga ndœ ayerœ azu nœ Ndjaba para kœko.

⁵ 'E sœ kœmbœrœ atamœ mbœrœ á 'e sœ kœza lœsu 'e ga pa otshœrœ á Ndjaba gbœndœ nœ kate 'e 6a lafo. Gbambanœ nene, gbœgbø nœ kœza lœsu 'e to læ awa nœ adjapu á 'e dji lima utshunœ á dœ Jtsho O'o.

⁶ Jtsho O'onœ kurutshelœtœ ye pa œsho djigi yé œ sœ kœmbœrœ akwa na tœnœ

veveve ko 6ata á ma lima tœ ye ugurutœ 'e, pe dœ lœko á 'e gbø lima yé á wu ndje sœ otsho lœsu nœ Ndjaba á tshe ma adja fœ azu.

⁷ Aya 'a dœ Epafræze á a yindœ ye waa, á tshe sœ kœmbœrœ akwa awa bale dœ 'a dá yi lima sœ nœ fœ 'e. Tshe sœ ga læ kudu 'a 6a ndœ 'e 6ata adja ayi akwa nœ Kristu,

⁸ yé tshe pa lima ndœ mara kœyindœsho á Jtsho Ishiri za ga læ 'e fœ 'a kœ.

⁹ Mbœrœ tœnœ atamœ, á kœto kpœtœ olo á 'a djindœ nœ, 'a kakatœ kœza avwala nœ 'a fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e nene. 'A sœ kœyu she adœke tshe yisœ gbetshelœ nœ ye djigi fœ 'e, mangba kœwusœtœ kœ œdœ kœwusœrœ á Jtsho Ishiri to.

¹⁰ Ataa, 'e mbœrœtœ 'e 6ata azu nœ Gbozu nœ azœ yé kœmbœrœ œrœ nœ 'e œ za yanga waa dœ waa fœ she. Lœ œrœ kœ, 'e li kœmbœrœ otshœrœ yé 'e wusœ Ndjaba kœropa nœ.

¹¹ Ndjaba to gbœgbø nœ ye á sœ dœ moko waa fœ 'e adœke 'e sœ dœ ugu lœsu, yé œ wusœ kœshi gbi læ œneke kœ á wuta ga tœ 'e.

¹² 'E gi mershe dœ yanga fœ Aba azœ dœ Ndjaba á tshe guma 'e adœke 'e gbø ndje otshœrœ á tshe gbœndœ nœ kate ayerœ azu 6a læ ogo ishiri nœ ye.

¹³ Tshe ko azœ læ kanga nœ ubu osho, yé œ gi azœ ga læ ogo tshagbozu nœ Gbolo nœ ye á tshe yindœ ye kœropa nœ.

¹⁴ Dœ awa nœ Gbolonœ, a kpa dœdœ akanga nene yé tshe djerœndœ ekperœ nœ azœ ye.

Ndjaba za Yisu Kristu tœ Gbozu tshapa œrœ kœ

¹⁵ Kristu za tshatshu Ndjaba á uzu bale wuwu she nene, œshe kœdœ Eya Gbolo nœ Ndjaba á tshe ropa azu œdœ pe œrœ para kœko á tshe mbœrœ.

¹⁶ Gbambanœ nene, Ndjaba mbœrœ œrœ kœ læ awa nœ ye, œrœ á sœ 6alafo œdœ 6a ati, œneke á a sœ kœwutœ nœ dœ pe œneke á a sœsœ kœwutœ nœ nene, dœ gbœgbø kœ œdœ ndje ishiri kœ á sœ 6ata agbozu læ yugu dœ pe tshaati. Ndjaba mbœrœ lima œrœ kœ læ awa nœ Kristu adœke œrœ kœ sœ mbœrœ she.

¹⁷ Ataa tshe sœ utshu œrœ kœ yé œrœ kœ á li kœsœ tœnœ, ka mbœrœ she.

¹⁸ Tshe kœdœ ndje Gbozu nœ Ikrizia, œshe kœdœ kumu Ikrizia, Ikrizia kœdœ undu ye, tshe kœdœ ali uzu, tshe kœdœ ali uzu á tshe she læ kuzu ugurutœ akuzu; Mbœrœ tœnœ dá tshe wuta Gbozu pa œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ.

¹⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba dœ tœ ye dá yi lima ndœ nœ adœke Kristu za angwa œne djigi.

²⁰ Lœ awa nœ Kristu, Ndjaba gbe ndje lima kœgi ayo ga ugurutœ ye dœ œrœ para

¹⁵ Ishiri kɔ á sœ lima dœ gbɔgbɔ, Ndjaba gbɔtœ gbɔgbɔnœ yé œ ko ishirinœ kɔ ga tœ ala azu, lɔkɔ á tshe i endje dœ djingiri á sœ kœna dœ endje mbœrœ kœma adœke, œne ropa endje lœ awa nœ kuzu Kristu pa kurushi.

¹⁶ Ngɔngɔ asœ, uzu bale wawa ngbanga ga pa 'e tœ upu nœ kœzirœ too kœndjorœ nene. (E dœ tœ upu nœ olo angbo too olo kœwuta tafo yapu too ndje tœ upu nœ olo kœyatœ osho, uzu bale wawa ngbanga pa 'e nene.

¹⁷ Alœmœ para kɔkɔ sœ kœma kolœ ishiri œrœ á wuta má lima, kashe adjapuncœ kœdœ Kristu.

¹⁸ Uzu bale mbœmbœrœ adœke 'e yo nene! Anga azu sœ kœdu okoro endje lœ kœzatœ endje ga ati yé á sœ kœpa adœke azu donga aandjelu. Endje sœ kœzatœ endje kolœ ga tœ o'o neke á na ga lœ œkɔrɔ endje lœ ulu. Mara azunœ asœmœ sœ dœ egerœ kumu waa lœ kœwusœrœ nœ œkɔ nœ endje.

¹⁹ Azunœ asœmœ ngbɔngbɔtœ endje dœ Kristu á tshe dœ kumu Ikrizia nene. Kashe Kristu dá to kœzirœ fœ azu Ikrizia, á sœ kœmbœrœ adœke endje ngbɔtœ endje ga tœ nœ bale yeka á kœgerœ bata á Ndjaba yindœ nœ.

Kœtshu œdœ kœshe awa bale dœ Kristu

²⁰ Bata á 'e tshu awa bale dœ Kristu á wuta tshakudu gbɔgbɔ nœ ishiri tshapasho, mbœrœ gadé á 'e sœ kœmbœrœtœ 'e bata 'e œœpe azu nœ tshapasho á sœ kœyindœ mara o'o atamœ a? 'E yindœ nœ adœke endje pa fœ 'e adœke:

²¹ «Zaza œrœ asœ nene, zizi œrœ asœ nene, yé tuturœtœ œneke nene.»

²² Alœmœ kɔ, kolœ mbœrœ œrœ á œendœ nœ œ di nene. Azu dá guma awa akwanœ asœmœ kɔ yekane á yisœ nœ.

²³ E dœ adjapu adœke awa akwanœ asœmœ matœ ye bata œnœ kœwusœtœ, mbœrœ œ sœ kœza awa fœ azu adœke endje donga Ndjaba dœ mara á endje yindœ nœ, endje sœ kœzatœ endje ga ati yé œ sœ kœmbœrœ œrœ kanga ga tœ œkɔ endje. Kashe œ dœdœ tœnœ dá kɔ uzu tœ kœsœ dœ ogo œrœ á tshe yindœ nœ nene.

3

¹ Bata á Ndjaba she 'e lœ kuzu awa bale dœ Kristu, 'e para awa kœgbɔ œrœ tshalafa 6a tœ osho á Kristu sœ tœnœ ga pa kuni Ndjaba.

² 'E gbe kolœ dœ œrœ tshalafa. Adja 'e kpa gbgbe dœ œrœ tshapasho nene.

³ Gbambanœ nene, 'e wuta bata azu á endje tshu yé soro 'e zatœ ye wutœnœ awa bale dœ Kristu 6a tshakane Ndjaba.

⁴ Kristu kœdœ soro nœ 'e. Lɔkɔ á kœsœ adœke tshe kpa kwatœ ye, 'e wuta ndje awa bale dœ she lœ moko nœ ye.

A katœ ongboro œtsho azœ ti

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wo ogo œrœ tshapasho á sœ tœ lœsu 'e, bata kœmbœrœ angba budu, kœmbœrœ œrœ uburu, kœmbœrœ œrœ tshula, ekpe gbetshelœ œdœ kœsœ dœ ogo kœgbɔ ukpulu œrœ, gbambanœ nene, ogo kœgbɔ ukpulu œrœ sœ bata kœdonga anga andjaba.

⁶ (E rœnœ para kɔkɔ asœke sœ kœgbota ókɔ nœ Ndjaba ga tœ azu á endje vwaratœ endje tœ kœdji O'o ama ye.

⁷ 'E ndje, œɔ á 'e sœ lima pe kœro manda ogo ekperœnœ asœke; 'e mbœrœ ndje lima tœ 'e bata azunœ asœmœ.

⁸ Kashe ngɔngɔ asœke 'e katœ ongboro œtsho 'e asœmœ ti: kœsœ dœ ókɔ, kœoma dœ o'o œdœ kœsœ dœ ogo kœmbœrœ ekperœ ga tœ azu, kœpa ekpe o'o ga tœ uzu œdœ pe kœpa o'o tshula.

⁹ 'E fafaratœ 'e ugurutœ 'e nene mbœrœ á 'e katœ ongboro œtsho 'e lima ti ye,

¹⁰ yé 'e wuta adja atafœ azu. Ndjaba á tshe mbœrœ adœke 'e wuta atafœ azu asœmœ, tshe œœpe kœmbœrœ tœ 'e dœ mara adœke 'e wuta bata œne yé 'e wu ndje sœ œne dœ œtshœnœ.

¹¹ Ngɔngɔ asœke, œrœ á kurutshelœ Ayuda dœ angbi azu kpa gugu nene, œdœ azu á endje wa gaza œdœ endjeneke á endje wawa gaza nene, a sœ awa bale. E dœ kara, œdœ uzu á tshe wuwusœ œrœ nene, œdœ kanga œdœ uzu neke á tshe dœdœ kanga nene a sœ bale tœ ala Ndjaba. Kolœ Kristu bale á tshe sœ ga pa œrœ kɔ, œshe dá sœ dœ azœ para kɔkɔ.

¹² Ndjaba ke 'e ɔalima katshatsha yé tshe yindœ 'e, e' e kœdœ adja azu nœ ye. Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wu oyo anga 'e yé œ sœ dœ œtsho lœsu ga ndœ endje. 'E zatœ 'e ga ati, œ sœ dœ lœsu ziti œdœ ugu lœsu.

¹³ 'E sœ ndje dœ kœru lœsu ugurutœ 'e. E kœsœ adœke anga uzu sœ dœ o'o ga tœ yanganœ, 'e djitœ 'e dœ œ djerœndœ ekperœ nœ anga 'e ugurutœ 'e dœ tœ 'e. 'E mbœrœ bata Gbozu; gbambanœ nene, œshe ndje tshe djerœ lima ndje ndœ ekperœ nœ 'e.

¹⁴ Lœnœ kɔ, œrœ á ropa nœ kœdœ adœke: 'e yindœtœ 'e, mbœrœ kœyindœsho dá ngbɔfa 'e ga tœ œsœnœ bale.

¹⁵ Kaka adœke kœsœ gee nœ Kristu za osho tœ lœsu 'e. Gbambanœ nene, Ndjaba ke lima 'e adœke 'e ngbɔfa tœ 'e ga tœnœ adœke 'e wuta uzu bale yé œ sœ dœ kœsœ gee ugurutœ 'e. 'E za kolœ mershe fœ she.

¹⁶ Kaka adœke o'o ama Kristu œdœ pe œtshœrœ lœ nœ djigi sœ tœ lœsu 'e: 'e yisœ œrœ ugurutœ 'e, œ gbagbaratœ 'e ugurutœ 'e dœ kœwusœtœ kɔ. 'E ɔi itshi kœdonga Ndjaba dœ lœsu 'e djigi. 'E za mershe fœ she, œ ɔi itshi á to lœ ɔtsho Ishiri.

Ali mbeti á Polo sú fœ azu Tesalonike Tshatshu o'o

Asœke kœdœe ali mbeti á Polo sú fœ ayindœ Yisu 6a lœ Tesalonike. Polo na lima ga zœ yé œ yisœ Ɔtsho O'o nœ Yisu Kristu fœ endje. Endje za awa Kristu kashe kolœ manda olo teasho, anga azu ugurutœ Ayuda á endje sœ lima kpœtœmœ sœ kœbili azu adœke endje oma dœ Polo. Ayindœ Kristu ko Polo dœ anganœ yiwa tœnœ. Dœ butsho, endje ko endje wuta tœnœ lœ ongbo ga ushu, á endje ro ga lœ Bere.

Ungu bisha manda nœ, Polo vwa Timote mbœrœ kœna kœwu mara á ayindœ Kristu 6a lœ Tesalonike sœ dœ tœnœ. Timote gu œ pa fœ Polo adœke endje sœ kœshi gbi lœ kœyindœrœ zœ, kashe anga ata endje sœ kœvwaratœ endje kœmbœrœ akwa. Endje sœ kœpa adœke Yisu œ kwatœ ye lœ ondonœ asœ, yé ádánœ nœ kœmbœrœ akwa gugu nene. Anga endje sœsœ lima dœ lœsu endje ziti nene. Mbœrœ tœnœ ataa, Polo sú mbetinœ asœke mbœrœ kœto gbœgbœ fœ endje, á pa ndje ndœ mara á Kristu œ kwa bala tœ ye dœ tœnœ; endje za lœsu endje ga pa Gbozu.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1)
- Mara á Atesalonike yindœ Ɔtsho O'o (1.2-3.13)
- Soro á ga tœ ala Ndjaba (4.1-12)
- Kœza lœsu ga pa kœkwa Kristu (4.13-5.11)
- Kœmi upu œdœ ndœngolœ abala (5.12-28)

Abala

¹ Ɔmœ Polo, Silasœ œdœ pe Timote, 'a vwa abala asœke fœ 'e doé ayindœ Yisu lœ Ikrizia 6a lœ Tesalonike. Kaka Aba dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu má Ɔtsho lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Kœyindœrœ nœ Atesalonike

² Ɔlo dœ alo 'a sœ kœza mershe fœ Ndjaba mbœrœ 'e kœ, yé œ sœ kœgbe kolœ dœ 'e lœ avwala nœ 'a.

³ 'A sœ kœgbe dœ kœyindœrœ œdœ kœyindœsho nœ 'e á sœ kœmbœrœ akwa, dœ pe kœshi gbi lœ kœza lœsu nœ 'e ga pa Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu, 6a utshu Aba azœ dœ Ndjaba.

⁴ Alaya, 'a wusœ nœ adœke Ndjaba yindœ 'e waa, yé á ke 'e.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, lœko á 'a yi lima œsœ Ɔtsho O'o fœ 'e, œ sœsœ kolœ bœta o'o gbambœnœ nene, kashe œ sœ dœ gbœgbœ, lœ awa nœ Ɔtsho Ishiri yé 'a yisœ nœ adœke Ɔtsho O'onœ asœmœ kœdœ adjapu. 'E wusœ mara á 'a sœ lima kœmbœrœtœ 'a ugurutœ 'e mbœrœ Ɔtshœrœ nœ 'e.

⁶ Yé ataa, 'e mbœrœtœ 'e lindœ mara œrœ nœ 'a œdœ œnœ Gbozu. Ataa 'e sœ lima dœ oyo gbaa, 'e yindœ o'o ama Ndjaba dœ yanga á to lœ Ɔtsho Ishiri.

⁷ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e fa azu á ayindœ Yisu lœ Masedwane dœ pe lœ Akayi li kœmbœrœtœ endje lindœ Ɔtsho 'e.

⁸ Yé o'o ama Gbozu to 6a ndœ 'e, œ wuwuta kolœ 6a lœ Masedwane œdœ pe 6a lœ Akayi nene, kashe o'o tœ upu kœyindœrœ nœ 'e ga ndœ Ndjaba za osho djigi dœ mara adœke 'a kpa gugu dœ o'o kœpa mbœrœ tœnœ nene.

⁹ Gbambœnœ nene, uzu dœ uzu pandœ mara á 'e za osho kœsœ fœ 'a dœ tœnœ lœko á 'a na ga ndœ 'e œdœ mara á 'e katœ andjaba nœ 'e ti yé á fatœ 'e ga ndœ Ndjaba mbœrœ kœmbœrœ akwa fœ she á tshe doé Ndjaba nœ soro yé á doé ndje adja Ndjaba.

¹⁰ 'E sœ kœkate adœke Yisu, Gbolo nœ ye to 6a lafo œ na; œshe á Ndjaba she she lœ akuzu, œshe dá ko azœ lœ ama ókó nœ Ndjaba á sœ kœna tœnœ.

2

Akwa nœ Polo lœ Tesalonike

¹ Alaya, 'e wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ dœ tœ 'e adœke 'a nana lima ga ndœ 'e gbambœnœ nene.

² 'E wusœ nœ ndje adœke lima utshunœ, endje gu 'a yé œ mbœrœ œrœ kanga fœ 'a 6a lœ Filipino. Kashe Ndjaba to gbœgbœ fœ 'a adœke 'a mindœ Ɔtsho O'o fœ 'e ugurutœ azu ndjoro á endje sœ lima kœkpa kundœ 'a.

³ Gbambœnœ nene, kœyisœrœ á 'a sœ kœyisœ nœ fœ azu kœ toto lœ djingili too lœ ádá œrœ nœ uburu nene, yé 'a papara awa kœfara uzu bale nene.

⁴ Kashe 'a sœ kolœ kœmindœ nœ bœta á Ndjaba yindœ nœ, mbœrœ tshe wu lœsu 'a yé á za Ɔtsho O'o nœ ye fœ 'a. 'A mbœmbœrœ adœke 'a ga tœ ala azu nene, kashe 'a ga tœ ala Ndjaba á tshe wusœ lœsu 'a.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, 'e wusœ nœ dœ Ɔtshœnœ adœke 'a papa o'o nœ afara bale nene; 'a sœsœ ndje dœ gbetshelœ nœ zindœ nene, kashe Ndjaba bale dá dœ timunœ.

⁶ Yé œdœ 6a ndœ 'e, œdœ 6a ndœ anga azu kpi, 'a papara kœlisœtœ 6a ndœ uzu bale nene.

⁷ Andaa bœta aayi avwa nœ Kristu, 'a li má ndœ kœma tshagbozu nœ 'a dœ gbœgbœ fœ 'e ye. Kashe 'a sœ lima ugurutœ 'e dœ lœsu 'a ziti bœta ayi gbolo á tshe sœ kœgbdœ agbolo nœ ye.

⁸ Ataa, mbœrœ kœyindœsho nœ 'a ga ndœ 'e, 'a yi yi lima ndœ kœyi kolœ sœ Ɔtsho O'o nœ Ndjaba fœ 'e nene, kashe 'a yi ndje lima kœzatœ 'a djigi fœ 'e. Gbambœnœ nene, œsœ 'e li lima tœ ala 'a waa.

⁹ Alaya, 'e gbe dœ ægbɔ akwa á 'a mbœrœ œdœ kœmo. 'A mbœrœ lima akwa butshɔ dœ ɔɔ mbœrœ adœke 'a wuwuta kongba pa uzu bale nene, kolœ mbœrœ kœyisœ ʒtshɔ O'o nœ Ndjaba fœ 'e.

¹⁰ E'e œdœ Ndjaba ndje kœdœ atimu kœwu adœke ɔtshɔ 'a ga ndœ 'e dœ ayindœ Yisu sœ lima yerœ, ndjii œdœ dœ mara adœke uzu gbagbagbara 'a nene.

¹¹ Yé 'e wu lima sœ nœ adœke mara kœmbœrœtœ 'a ga ndœ uzu bale dœ bale ugurutœ 'e sœ ɓata mara á aba gbolo œ mbœrœ dœ agbolo nœ ye.

¹² 'A yisœ o'o fœ 'e adœke 'e sœ dœ gbagbɔ yé 'a sœ kœpa kpœpanœ kpœpanœ adœke mara kœmbœrœtœ 'e sœ liaka gbetsheœ nœ Ndjaba, œshe á tshe sœ kœ'e 'e kœli ga lœ Ogo gbazu nœ ye œdœ ga lœ mokɔ nœ ye.

¹³ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a sœ kœza mershe fœ Ndjaba ɔɔ dœ ɔɔ tœ upu adœke lœkɔ á 'a mi lima ndœ o'o ama Ndjaba fœ 'e, 'e dji yé 'e zaza lima kolœ ɓata amba o'o nœ azu gbambanœ nene, kashe 'e dji ɓata adja o'o ama Ndjaba. O'onœ asœmœ mbœrœ akwa lœ e'e dœ ayindœ Yisu.

¹⁴ Gbambanœ nene, alaya, e'e dœ azu Tesalonike, 'e mbœrœ tshetœ mara œrœ nœ azu Ikrizia nœ Ndjaba ɓa lœ ogo Yuda. Endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu. 'E wu oyo tshakane adja aaya 'e ɓata á azu Ikrizia lœ Yuda wu lima tshakane aaya ndje dœ Ayuda.

¹⁵ Endje á endje wu lima Gbozu Yisu dœ pe aayi kœgbara o'o, endje mbœrœ ndje œrœ kanga fœ 'a, endje sœ kœmbœrœ œrœ á gaga tœ ala Ndjaba nene, yé endje kœdœ ayingba nœ azu para.

¹⁶ Endje sœ kœpakata 'a ndœ kœyisœ o'o ama Ndjaba fœ angbi azu mbœrœ kœshe endje, yé ɔɔ dœ ɔɔ, ekperœ nœ endje ropa nœ ye. Kashe ga tœ ndængɔnœ, ókɔ nœ Ndjaba te ga pa endje ye.

Polo gbe kœkwa ga lœ Tesalonike

¹⁷ Tœ a'a, alaya, 'a kurutshelœtœ 'a dœ 'e lœ ɔkɔ lœ olo teasho kashe œ dœdœ ɓa tœ lœsu nene. 'A mbœrœ kɔ adœke 'a kwa kœwu 'e, mbœrœ 'a sœ kœgbe dœ 'e waa.

¹⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a yi má ndœ kœkwa ga ndœ 'e; yé œmœ Polo, mœ gbe má kœkwa tœnœ awa ndjoro, kashe Satana dá pakata 'a.

¹⁹ Gbambanœ nene, e'e dá 'a za lœsu 'a ga pa 'e, e'e kœdœ yanga nœ 'a œdœ ambárá œrœ á za egerœ kumu fœ 'a ɓa utshu Gbozu Yisu lœkɔ á tshe kwa bala tœ ye.

²⁰ Adjapu, e'e kœdœ mokɔ œdœ yanga nœ 'a.

3

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a kpa lili lima ndœ kœru lœsu 'a œrrr nene, kashe 'a gbe kœsœpe kolœnœ dœ kuti 'a lœ Atene,

² yé 'a vwa lima aya 'a dœ Timote, á tshe dœ yanga 'a lœ ama akwa nœ Ndjaba lœ kœyisœ ʒtshɔ O'o nœ Kristu. 'A vwa she adœke tshe to gbagbɔ fœ 'e dœ pe kœshi gbi lœ kœyindœrœ nœ 'e.

³ Yekane uzu bale ugurutœ 'e kœmamɔ lœ ɔkɔ ye mbœrœ œrœ kanga á a sœ kœwu tœnœ nene. Gbambanœ nene, 'e wusœ nœ dœ ɔtshœnœ adœke, œ li adœke a wu œrœ kanga ataa.

⁴ Lœkɔ á 'a sœ lima ɓa ndœ 'e, á pa lima ndœ nœ fœ 'e utshunœ adœke a wu bala œrœ kanga. 'E wusœ nœ adœke œtœnœ dá wuta asœke.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, ɓata á mœ lili ndœ kœru lœsu nene, mœ vwa Timote kœwu mara á kœyindœrœ nœ 'e sœ dœ tœnœ. Mœ sœ lima kœkpawa adœke Djaboro wu lœsu 'e yé á tshangba akwa nœ 'a kœsœ gbambanœ nene.

⁶ Ngœngɔ asœ, Timote to ɓa ndœ 'e œ gu ga ndœ 'a, yé á pandœ ɔtshɔ o'o nœ kœyindœrœ nœ 'e dœ pe kœyindœrœ nœ 'e fœ 'a. Tshe pa adœke, 'e sœpe kolœ kœgbe dœ 'a lœ gbetsheœ nœ 'e, yé 'e sœ dœ ogo nœ kpa kœwu 'a ɓata á 'a sœ ndje dœ ogo kpa kœwu 'e.

⁷ Ataa, alaya, 'a gbɔ gbagbɔ mbœrœ upu nœ kœyindœrœ nœ 'e, ata 'a sœ lœ oyo œdœ lœ œrœ kanga kɔ.

⁸ Yé ngœngɔ asœ, 'a kpa sœ dœ soro mbœrœ á 'e ka ngbiri lœ kœngbœtœ 'e bale dœ Gbozu.

⁹ Mara gadé dá li dœ a'a kœza mershe fœ Ndjaba tœ upu nœ 'e a, mangba yanga kɔ á 'a sœ dœ tœnœ mbœrœ 'e utshu Ndjaba a?

¹⁰ Butshɔ dœ ɔɔ, 'a sœ kœza awala fœ Ndjaba dœ gbagbɔ kɔ adœke 'a kpa na kœwu 'e dœ tœ 'a, yé œ kpa yisœ anga œrœ á gugu lœ kœyindœrœ nœ 'e nene ga pa nœ.

¹¹ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba dœ tœ ye œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu, guma awa adœke 'a na ga ndœ 'e.

¹² Kaka Gbozu mbœrœ adœke kœyindœrœ á 'e sœ dœ tœnœ ugurutœ 'e œdœ ga ndœ azu kɔ, gerœ kolœnœ œ gerœ ɓata kœyindœrœ nœ 'a ga ndœ 'e.

¹³ Kaka tshe to gbagbɔ ga tœ lœsu 'e adœke 'e sœ yerœ dœ mara adœke azu gbagbagbara 'e ɓa utshu Aba azœ dœ Ndjaba nene, lœkɔ á Gbozu nœ azœ dœ Yisu œ kwatœ ye dœ ayerœ azu nœ ye para.

4

Mara kœmbœrœtœsho á ga tœ ala Ndjaba

¹ Tœ ndængɔnœ, alaya, 'a yi lima sœ mara á li adœke 'e mbœrœtœ 'e lindœ nœ mbœrœ kœga tœ ala Ndjaba. Yé 'e lœ kœmbœrœtœ 'e ataa zœ. Kashe ngœngɔ asœ, 'a sœ kœyu 'e yé œ sœ kœtœ gbagbɔ fœ 'e dœ

i'iri Gbozu Yisu adøeke 'e kpa mbøerøe kørøpa nøe.

² 'E wusøe awa o'o á 'a yi lima sœ nœ fœ 'e dœ i'iri Gbozu Yisu ye.

³ 'E wu gbetshelœ nœ Ndjaba kœdœe gadœ: œtœnœe kœdœe adœke 'e sœe yerœ yé œe gbøndœtœe 'e tœe kœmbœerœe angba budu.

⁴ Kaka uzu bale dœe bale ugurutœe 'e to yashe dœe mara á sœe yerœ œœdœe lœe kœlisœtœe,

⁵ kashe tshe kakatœe undu ye ti lœe ogo nœe økø bœta azu á endje wuwusœe Ndjaba nene œe mbœerœe.

⁶ Lœe o'o asœe, kaka uzu bale fafara ayance too œe mbœerœe ekperœe fœe she nene. 'A pa lima ndœe nœe fœe 'e, yé œe va lima tshelœe utu 'e tœe øgbø adœeke: Gbozu œe za djofele fœe azu neke á endje mbœerœe mara ekperœe atake.

⁷ Gbambancœe nene, Ndjaba e e azœe adœeke 'a sœe lœe œerœe uburu nene, kashe tshe e azœe adœeke a sœe yerœe.

⁸ Mbœerœe tœnœe ataa, uzu á tshe sœe kœwwaratœe ye tœe upu á endje mi asœe, tshe sœesœe kœwwaratœe ye tœe uzu nene, kashe tshe sœe kœwwaratœe ye tœe Ndjaba, á tshe to Øtshø Ishiri nœe ye fœe 'e.

⁹ Tœe upu nœe kœyindœesho lœe yazu, ádá nœe kœesu mbeti mbœerœe o'onœe fœe 'e gugu nene. Gbambancœe nene, e'e dœe tœe 'e, 'e wusœe nœe adœeke Ndjaba pa adœeke 'e yindœetœe 'e dœe anga 'e.

¹⁰ Yé kœyindœeshonœe asœemœe dá 'e sœe kœembœerœe tœnœe ga ndœe alaya para lœe Masedwane djigi. Kashe alaya, 'a sœe kœeto gbøgbø fœe 'e adœeke 'e kpa mbœerœe dœe kœerosœe nœe.

¹¹ 'E sœe dœe agbe nœe kœesœe dœe kœesœe gee, uzu dœe uzu za lsu ye ga pa o'o nœe ye dœe tœe ye yé œe mbœerœe akwa dœe adja kane ye bœta á 'a pa lima tœnœe fœe 'e,

¹² mbœerœe adœeke mara kœembœerœetœe 'e sœe dœe øtshœnœe utshu azu á endje gugu dœe kœyindœerœe nene yé 'e dœe kongba lœe kumu uzu bale nene.

Kœekwa Gbozu

¹³ Alaya, 'a yindœe nœe adœeke 'e wusœe adja o'o tœe upu nœe endjeneke á endje tshu mbœerœe á 'e kœesœesœe dœe oyo bœta anga azu á endje koko lsu endje ga pa Ndjaba nene.

¹⁴ Gbambancœe nene, bœta á a yindœe nœe adœeke Yisu tshu yé œe she lœe akuzu, a yi ndje ndœe nœe adœeke lœe awa nœe Yisu, Ndjaba œe she endjeneke á endje tshu lœe kœyindœerœe ga ndœe ye adœeke endje sœe dœe she awa bale.

¹⁵ Æneke á 'a sœe kœemindœe nœe fœe 'e lindœe kœyisœerœe nœe Gbozu dœeke: azœe á a sœepe dœe soro œerrr ga tœe kœekwa bala Gbozu, a ro utshu azu á endje tshu nene.

¹⁶ Gbambancœe nene, a dji egerœe tshama, dœe tshama gbozu tshapa aandjelu dœe pe iki

ngbake nœe Ndjaba. Ataa, Gbozu dœe tœe ye œe to bœa lafo œe jerœe yé endjeneke á endje tshu lœe Kristu, œe she utshunœe.

¹⁷ Manda nœe, azœe á a sœepe bala dœe soro, Ndjaba œe ko azœe ø tœnœe dœe endje lœe on-doro ndœe kœøgbœtœe azœe dœe Gbozu øya lœe yugu, yé atamœe; a sœe dœe Gbozu kpoœtœe œesœenœe waa dœe waa.

¹⁸ Ataa, 'e to gbøgbø ugurutœe 'e dœe anga 'e dœe o'onœe asœeke.

5

¹ Alaya, ádá nœe kœesu mbeti fœe 'e tœe upu nœe ada ølœe ndje dœe lœkø á œerœenœe asœemœe œe mbœerœetœe endje gugu nene.

² Gbambancœe nene, e'e dœe tœe 'e, 'e wusœe nœe dœe øtshœnœe adœeke, ølo kœekwa Gbozu œe sœe ngbangi bœta ayi angba á tshe na dœe abutshø.

³ Lœkø á azu œe pa adœeke: «'A sœe dœe kœesœe gee, upu gugu nene», yeka á ngbangi egerœe oyo œe te ga pa endje. Æ sœe bœta øya á yashe nguzu œe wu dœe lœkø kœezu gbolo yé uzu kœekpa lœe amanœe œe gu nene.

⁴ Kashe e'e, alaya, 'e sœesœe lœe ubu øsho adœeke ølonœe asœemœe wuta ga tœe 'e ngbangi bœta ayi angba nene.

⁵ Gbambancœe nene, e'e para kœedœe agbolo nœe ingbisho, agbolo nœe ølœe. A dœœdœe agbolo nœe butshø too nœe ubu øsho nene.

⁶ Mbœerœe tœnœe ataa, a lolo bœta anga azu nene; kashe a sœe dœe gbødjela yé œe dœe agbozu tshapa undu azœe.

⁷ Gbambancœe nene, azu á endje lo ølo, endje lo dœe butshø; yé ayi kœendjorœe waa, ndjo dœe butshø á mbœerœe endje.

⁸ Kashe azœe á dœe agbolo nœe ølœe, œe li adœeke a dœe agbozu tshapa undu azœe. A za kœyindœerœe œœdœe kœyindœesho bœta lœeba økoro, awa bale dœe kpoto á dœe kœeko lsu azœe ga pa Yisu yekane a kœegbø kœeshe.

⁹ Gbambancœe nene, Ndjaba keke azœe ndœe kœewu oyo tshakudu økø nœe ye nene, kashe tshe ke azœe adœeke a gbø kœeshe lœe awa nœe Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu.

¹⁰ Tshø tshu mbœerœe azœe adœeke a sœe awa bale dœe she, œœdœe a sœe dœe soro œœdœe a tshu.

¹¹ Ataa, 'e ti kane 'e lœe tœe 'e yé œe to gbøgbø ugurutœe 'e dœe anga 'e bœta á 'e sœe bœlima kœembœerœe tœnœe.

Ndœngølœe kœemi upu dœe pe abala

¹² Alaya, 'a sœe kœœpa fœe 'e adœeke 'e lisœe endjeneke á endje sœe kœembœerœe akwa ugurutœe 'e, endjeneke á Gbozu ko endje tœ ga utshu 'e ndœe kœyisœe awa œœdœe kœemi upu fœe 'e.

¹³ 'E lisœe endje waa yé œe sœe dœe kœyindœesho ga ndœe endje mbœerœe akwa á endje sœe kœembœerœe tœnœe. 'E sœe dœe kœesœe gee ugurutœe 'e.

* 5.14 Æsœe kœœpa ndje tœe upu nœe ayi ødø

¹⁴ Alaya, 'a ki ga tœ 'e adœke: 'e mi upu fœ azu djingili*, 'e to gbɔgbɔ fœ endjeneke á endje sœ kœkwa ga manda nœ, 'e ti kane endjeneke á endje mɔmɔ yé œ sœ dœ ugu losu ga ndœ azu para.

¹⁵ Ala 'e gbɔ adœke uzu bale gigi ekperœ manda ekperœ nene, kashe 'e para awa ndœ kœmbœrœ kolœ ɔtshœrœ ugurutœ 'e œdœ ga ndœ azu para.

¹⁶ 'E sœ kolœ dœ yanga,

¹⁷ 'e za avwala ɔɔ dœ ɔɔ,

¹⁸ 'e za mershe fœ Ndjaba lœ áká œrœ kɔ. Eœœœ kœdœ œneke á Ndjaba yindœ nœ adœke 'e mbœrœ lœ ngbɔtœ nœ 'e dœ Yisu Kristu.

¹⁹ 'E papakata ɔtshɔ ishiri kœmbœrœ akwa nœ ye nene,

²⁰ 'e vwavwaratœ 'e tœ o'o nœ aayi kœgbara o'o nene.

²¹ Kashe 'e tondœ œrœ kɔ kpœrœ kpœrœ yé œ gbɔndœ œneke á sœ dœ ɔtshœœ.

²² 'E kparawa tshelœ áká ekperœ kɔ.

²³ Kaka Ndjaba nœ kœsœ gee fa 'e tœ ayerœ azu djigi. Kaka tshe gbɔ adja ndœ ishiri 'e, dœ uvuru 'e œdœ pe ɔkɔ 'e mbœrœ adœke á endje kœgbagbara 'e tœœœ nene lɔkɔ á Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu œ kwa.

²⁴ Ndjaba á tshe e 'e asœœœ œ mbœrœ zœ; gbambœœ nene, tshe sœ kœmbœrœœtœ ye lindœ œneke á tshe pa.

²⁵ Alaya, 'e za ndje avwala mbœrœ 'a.

²⁶ 'E za œeyerœ abala fœ aaya para.

²⁷ Mœ ki fœ 'e dœ i'iri Gbozu adœke: 'e di mbeti nœ asœ fœ aaya para.

²⁸ Kaka adœke Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu má ɔtshɔ losu nœ ye ga ndœ 'e.

Bisha mbeti á Polo sú fœ azu Tesalonike Tshatshu o'o

Asœ kœdœ bisha mbeti á Polo sú fœ ayindœ Yisu 6a lœ Tesalonike. Tshe sú mbetincœ tœ upu nœ kœguma gbetshelœ nœ endje mbœrœ lœkœ kœkwa Yisu. Gbambancœ nene, anga Atesalonike gbe lima adœke lœkœ kœkwa Yisu wuta ye yé anga endje yiyi lima ndœ kœmbœrœ akwa nene, œ sœ lima kœshe kolœ lœ awa nœ kœna dje lœ manda endjeneke á endje yi lima ndœ kœmbœrœ akwa. Polo yisœ nœ ala mbetincœ asœ adœke, utshu kœkwa Yisu, ayingba Ndjaba œ wuta yekane yé endje vwaratœ endje tœ o'o ama Ndjaba. Kœwu adœke ayingba Ndjaba œ wuta, œ li adœke ayindœ Yisu za kœyindœrœ nœ endje ngbiri yé œ sœpe kœyindœ adja o'onœ á endje ka lima tœnœ. Endje kakatœ kœdonga Ndjaba bale nene. Manda nœ, polo za ala ayi œdœ á pa fœ endje adœke, œ kœsœ adœke uzu yiyindœ kœmbœrœ akwa nene, adja tshe kœzizi œrœ nene.

Mbetincœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Polo za mershe fœ Ndjaba mbœrœ kœyindœrœ nœ Atesalonike (1.3-12)
- Kœyisœrœ tœ upu nœ kœkwa Yisu Kristu (2.1-17)
- Mara kœmbœrœtœsho nœ ayindœ Yisu (3.1-15)
- Ndœngœlœ o'o (3.16-18)

Abala

¹ Œmœ Polo, Silase œdœ pe Timote, 'a vwa abala asœke fœ 'e dœ ayindœ Yisu lœ Ikrizia 6a lœ Tesalonike.

² Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu má œtshœ lsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee fœ 'e.

Ndjaba œ wa bala ngbanga œlœ á Yisu œ kwa

³ Alaya, œ li adœke 'a za mershe fœ Ndjaba œlœ dœ œlœ tœ upu nœ 'e, yé œ sœ adja ndjii adœke 'a sœ kœmbœrœ tœnœ ataa. Gbambancœ nene, kœyindœrœ nœ 'e sœ kœgerœ tœnœ, yé kœyindœsho á 'e sœ dœ tœnœ ga ndœ anga 'e sœ ndje kœgerœ tœnœ waa.

⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a sœ kœdu okoro 'a pa 'e ugurutœ azu lœ Ikrizia ndjoro nœ Ndjaba, mbœrœ kœshi gbi nœ 'e lœ kœyindœrœ nœ 'e lœ œrœ kanga œdœ oyo kœ á na ga ndœ 'e á 'e ru lsu tœnœ.

⁵ Œrœnœ asœmœ kœ sœ kœma ngbi adœke kœwa ngbanga á Ndjaba œ wa, œ dœ adja kœwa ngbanga. Gbambancœ nene, œrœ

kanga dœ oyo á 'e gbœ, guma 'e adœke 'e li dœ Ogo gbozu nœ Ndjaba.

⁶ Adja upu, Ndjaba sœ ndjii, tshe gi oyo ga pa azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ 'e,

⁷ yé tshe mbœrœ adœke, e'e dœ azu á 'e wu œrœ kangancœ asœmœ, 'e yatœ 'e awa bale dœ 'a lœkœ á Gbozu Yisu œ kwa bala dœ gbœgbœ kœto 6a lafo dœ aandjelu nœ ye.

⁸ Tshe na bala lœ lafa owo, ndœ kœza œgbœ djofele fœ endjeneke á endje wuwusœ Ndjaba nene, á vwaratœ endje tœ œtshœ O'o nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu.

⁹ œgbœ djofele á endje wu bala dœke: oyo nœ waa dœ waa, endje sœ zara tœ ala Gbozu yé endje wu gbœgbœ nœ mokœ nœ ye nene.

¹⁰ Lœkœ á tshe kwa bala dœ olonœ asœmœ adœke ayerœ azu nœ ye za mokœ fœ she œdœ adœke azu á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye lisœ ye. 'E sœ ndje ugurutœ endje mbœrœ á 'e yindœ œtshœ O'o á 'a mindœ nœ fœ 'e.

¹¹ Mbœrœ tœnœ ataa, 'a sœ kœza avwala œlœ dœ œlœ tœ upu nœ 'e adœke Ndjaba guma 'e, 'e li dœ kœke osho á tshe ke 'e. 'A sœ kœki fœ Ndjaba adœke lœ gbœgbœ nœ ye, 'e mbœrœ œtshœrœ kœ á 'e gbe tœ kœmbœrœ tœnœ yé tshe kpa mbœrœ adœke 'e za kœyindœrœ nœ 'e ga tœ akwa.

¹² Ataa, azu œ donga i'iri Gbozu nœ azœ dœ Yisu mbœrœ 'e, yé endje donga ndje e'e mbœrœ she. Œ mbœrœtœ ye ataa liaka œtshœ lsu nœ Ndjaba nœ azœ œdœ Gbozu Yisu Kristu.

2

Eneke á mbœrœtœ endje utshu kœkwa Gbozu

¹ Alaya, tœ upu nœ kœkwa bala Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu dœ pe kœngbœtœ azœ indiri ye, 'a sœ kœki ga tœ 'e adœke: aaya

² œdœ azu kœpa fœ 'e adœke olo kœkwa Yisu li ye, kaka gbetshelœ nœ 'e sœ ziti yé 'e yiyindœ nœ nene. Œdœ ndje uzu kœgbara o'o dœ i'iri Ndjaba, œdœ endje kœpa ndje fœ 'e adœke a'a dá su ga la mbeti gbaa, adja 'e zaza lsu 'e ga lafo nene.

³ Kaka azu bale bibili 'e dœ anga angbi mara nene. Gbambancœ nene, utshuncœ adœke olonœ li, azu œ vwaratœ endje tœ Ndjaba yé ekpe Uzu œ matœ ye. Œshe kœdœ uzu á Ndjaba œ wo she.

⁴ Uzuncœ asœmœ œ vwaratœ ye tœ œneke kœ á azu sœ kœdonga tœnœ yé á sœ kœza 6ata ndjaba. Tshe yiangba œrœnœ asœmœ kœ, œ na œ sœ 6a lœ Tepelo nœ Ndjaba, yé œ mindœ nœ adœke œne kœdœ Ndjaba.

⁵ 'E gbegbe shema dœ o'o á mœ sœ lima kœpa fœ 'e lœkœ á mœ sœ lima damba ugurutœ 'e nene a?

⁶ Yé ngóngò asœ, 'e wusœ œrœ á sœ kæpakata she ye, dœ mara adœke tshe matœ ye yé. Ataa, tshe matœ ye kolœ dœ lœkò á Ndjaba guma.

⁷ Gbambanœ nene, gbôgbô nœ uzunœ asœmœ tetœ kæmbœrœ akwa yaa ugurutœ azu ye. Kashe akwanœ asœmœ œ wuta ngbi nene œerr adœke uzu á tshe pakata Ekpe Uzunœ kôrô awa fœ she yekane.

⁸ Yé Ekpe Uzu œ matœ ye, Gbozu Yisu œ uru izi ga tœ ye adœke tshe tshu yé œ ndi tshelœ ye lœ awa nœ ishiri nœ kœkwa she.

⁹ Tœ upu nœ kœna Ekpe Uzunœ, kœnancœ œ sœ lœ awa akwa nœ Satana, œ matœ ye lœ awa nœ tshelœ ákâ akwa nœ gbôgbô, dœ afâ œdœ œrœ kœbili dœ azu,

¹⁰ œdœ lœ awa nœ mara tshelœ ákâ kœbili osho kò á sœsœ ndjii nene mbœrœ azu á endje sœ lœ ala awa nœ kuzu. Gbambanœ nene, endje vwaratœ endje tœ adja o'o nœ Ndjaba á li má adœke œ she endje.

¹¹ Mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba vwa gbôgbô nœ djingili á sœ kæmbœrœ adœke endje yindœ o'o nœ wala.

¹² Ataa, azu kò á endje sœsœ dœ kœyindœrœ mbœrœ adja 'o nene, kashe á sœ dœ yanga kæmbœrœ ekperœ, endje wa œgbô ngbanga ga tœ endje.

Kœshi gbi lœ kœyindœrœ

¹³ Tœ a'a nœ 'a, alaya, œ li adœke 'a za kolœ mershe fœ Ndjaba œlœ dœ œlœ mbœrœ 'e á Gbozu yindœ 'e. Gbambanœ nene, Ndjaba ke 'e 6alima katshatsha utshunœ adœke 'e gbô kœshe, yé 'e wuta ayerœ azu lœ awa nœ Ɔtshô Ishiri œdœ ndje kœyindœrœ lœ adja o'o.

¹⁴ Mbœrœ tœnœ dá tshe e 'e kœgbô œtœnœ lœ awa nœ Ɔtshô O'o á 'a mindœ nœ fœ 'e. Tshe yindœ nœ adœke 'e gbô moko awa bale dœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu.

¹⁵ Yé ataa, alaya, 'e shi gbi yé œ gbândœ kœyisœrœ á 'a yisœ nœ fœ 'e œdœ dœ ama 'a œdœ ala mbeti á 'a su.

¹⁶ Kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu dœ tœ ye œdœ Aba azœ dœ Ndjaba á tshe yindœ azœ, tshe mbœrœ adœke lœ awa nœ Ɔtshô lœsu nœ ye, tshe to gbôgbô waa dœ waa fœ azœ yé œ mbœrœ adœke a kœ lœsu azœ ga pa Ɔtshœrœ á wuta 6a mbatsha.

¹⁷ Kaka endje to gbôgbô fœ azœ adœke 'a sœ kæmbœrœ kolœ Ɔtshœrœ œdœ kœpa ndje kolœ Ɔtshô o'o.

3

Polo sœ kœyândœ avwala

¹ Ba tœ ndôngólœnœ kò, alaya, 'e za avwala mbœrœ 'a, yeka á o'o ama Gbozu nœ azœ kœna ga utshunœ dœ mara adœke azu donga œtœnœ 6ata á sœ ndje 6a ndœ 'e.

² 'E za ndje avwala fœ Ndjaba adœke tshe vvara 'a lœma ekpe azu dœ ahawo azu.

Gbambanœ nene, œ dœdœ azu kò dá sœ dœ kœyindœrœ nene.

³ Gbozu sœ kæmbœrœ œrœ nœ ye lindœ o'o ama ye. Tshe to gbôgbô fœ 'e yé œ gbândœ 'e tshakane Ekpe Uzu.

⁴ 'A sœ kœza lœsu 'a ga ndœ Gbozu tœ upu nœ 'e: o'o á 'a za fœ 'e, 'e sœ kæmbœrœ tœnœ zœ yé 'e te lœma kæmbœrœ tœnœ ye.

⁵ Kaka Gbozu guma lœsu 'e adœke 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba œdœ ga ndœ kœshi gbi nœ Kristu.

ƆE li adœke uzu mbœrœ akwa

⁶ Alaya, 'a sœ kæmindœ nœ fœ 'e dœ i'iri Gbozu Yisu Kristu adœke: 'e gitœ 'e zara tœ aaya kò á endje sœ lœ œdô, á sœsœ kæmbœrœtœ endje liaka o'o á 'a yi lima sœnœ fœ endje nene.

⁷ 'E'e, 'e wusœ mara á li adœke 'e mbœrœtœ 'e liaka 'a ye. Gbambanœ nene, 'a sœsœ lima ugurutœ 'e lœ œdô nene.

⁸ 'A kakate lima kœzirœ nœ uzu bale nene, kashe lœ kœvwi ili œdœ kœmœ, butshô dœ œlœ, 'a mbœrœ lima akwa kparawa adœke 'a wuwuta kongba pa kumu anga uzu bale ugurutœ 'e nene.

⁹ Adja 'a li má lima kœ'esho ndœ œrœ tshakane 'e, kashe 'a mbœmbœrœ ataa nene. Gbambanœ nene, 'a yi lima ndœ nœ adœke 'e yamba œrœ á 'a sœ kæmbœrœ tœnœ.

¹⁰ Yé lœkò á 'a sœ lima ugurutœ 'e, 'a pa lima fœ 'e adœke: «Ɔdœ uzu kœyiyindœ kæmbœrœ akwa nene, tshe zizi ndje œrœ nene.»

¹¹ Andaa, 'a sœ kœdji adœke, ayi œdô sœ ugurutœ 'e, œ sœ gbambanœ á sœ kolœ kœli ga lœ o'o nœ azu.

¹² Mbœrœ azunœ asœmœ, 'a sœ kœza o'o dœ œgbô dœ i'iri Gbozu Yisu Kristu fœ endje adœke: endje mbœrœ akwa dœ lœsu ziti yekane á kœzi rœgo manda kane endje dœ tœ endje.

¹³ Mbœrœ 'e, alaya, 'e mœmœ dœ kæmbœrœ Ɔtshœrœ nene.

¹⁴ Ɔdœ uzu kœzaza œneke á 'a pa ga la mbetinoœ asœ ga tœ akwa nene, 'e sœ dœ gbôdjela ga tœ ye yé 'e kpa awa kœsœ awa bale dœ she adœke ala ye kœtshu she.

¹⁵ 'E yiyiangba ye œyi nene, kashe 'e yœrô she 6ata á uzu œ yœrô ayancœ.

Ndôngôlœ o'o

¹⁶ Kaka Gbozu nœ kœsœ gee to kœsœ gee dœ tœ ye fœ 'e butshô dœ œlœ œdœ lœ mara kò. Kaka Gbozu sœ dœ 'e para kòkò.

¹⁷ Ɔmœ Polo dá sú abala fœ 'e dœ kane mœ. Mœ sœ kœza kane mœ ga la mbeti kò atake: œtœnœ kœdœ œndœ kane mœ.

¹⁸ Kaka Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma Ɔtshô lœsu nœ ye ga ndœ 'e para kòkò.

Ali mbeti á Polo sú fœ Timote Tshatshu o'o

Asœke kœdœ ali mbeti á Polo su fœ Timote. Polo na lima ga lakpi Listre lœ bisha ana gene nœ ye ndœ kœmindœ o'o ama Ndjaba (Akw 16.1-4) yeka á wu Timote. Lœko á Timote dji o'o ama Ndjaba, tshe wa 6a tœ lœsu ye mbœrœ kœza awa Yisu. Mbœrœ tœnœ ataa, endje na ana awa ndjoro dœ Polo yé œ mbœrœ akwa awa bale dœ she. Tshe kœdœ lima ayi avwa nœ Polo á tshe sœ lima kœvwa she na tœnœ djezœ lœ Ikrizia ndœ kœguma o'o œdœ ndje kœmi upu fœ ayindœ Yisu. Mbetinœ asœ gbœ lima Timote 6a lœ Efeze lœko á Polo vwa lima she adœke tshe na kœwu ayindœ Yisu á endje sœ lima 6a zœ yeka á kœza kœru lœsu fœ endje. Ala mbetinœ, Polo pa fœ she adœke tshe za tshelœ utu ayindœ Yisu adœke ala endje gbœ dœ azu á endje sœ kœyisœ œrœ á sœ kpi tœ Otsho O'o. Tshe pa ndje fœ she ndœ mara á li dœ ayindœ Yisu kœmbœrœtœ endje lœ Ikrizia œdœ pe mara á li ndœ kœke dœ agbozu Ikrizia.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Soro nœ yindœ Yisu (1.3-3.13)
- Egerœ œrœ nœ Ndjaba á tshe za yiwa tœnœ tœ azu (3.14-4.5)
- Kœmi upu fœ Timote (4.6-6.21)

Abala

¹ œmœ Polo, mœ kœdœ ayi avwa nœ Yisu Kristu á ayi kœshe azœ dœ Ndjaba œdœ Yisu Kristu á a ko lœsu azœ ga pa ye, za akwanœ asœ fœ mœ.

² Mœ sœ kœsu mbetinœ asœ fœ 6œ dœ Timote, adja gbolo nœ mœ lœ kœyindœrœ: Kaka adœke Aba azœ dœ Ndjaba œdœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu ma otsho lœsu, kœwu oyo ekperœ œdœ kœsœ gee nœ endje ga ndœ zœ.

Aayi kœyisœrœ nœ anga angbi o'o

³ Sœpe lœ ongbo Efeze, 6ata á mœ za lima o'o fœ 6œ œb á mœ yi lima ndœ kœro ga lœ ogo Masedwane. œ li adœke 6œ pa o'o dœ ogbœ fœ anga azu á endje sœ kœyisœ anga angbi o'o kpi, adœke endje katœ nœ ti.

⁴ Pandœ nœ fœ endje adœke endje katœ kœdji ekpe ndœma toro, dœ kœdi uwu i'iri aata ndjoro. Mbœrœ, œ sœ kœmbœrœ adœke azu le lœma endje yé œ katœ kœmesho ga tœ gbetshelœ nœ Ndjaba á a wusœ nœ lœ awa nœ kœyindœrœ.

⁵ O'o á mœ za ti asœ sœ mbœrœ adœke kœyindœsho gerœ, œneke á to tœ œyerœ lœsu, tœ otsho gbetshelœ œdœ tœ adja kœyindœrœ.

⁶ Mbœrœ anga azu katœ œerœnœ asœ ti, œ djingili awa, á tœtœ kœpa o'o á œerœnœ lili nene.

⁷ Endje sœ kœzatœ endje adœke œne kœdœ ayi kœyisœ awa akwa, kashe endje wuwusœ neke kœ á endje sœ kœyisœ nœ dœ gbœgbœ nene.

Adja akwa nœ awa akwa

⁸ A wusœ nœ adœke awa akwa sœ dœ otshœnœ lœ mara á a mbœrœtœ azœ lindœ nœ.

⁹ œ li adœke a wusœ neke dœ otshœnœ adœke: Awa akwa sœsœ mbœrœ azu á endje sœ ndjii nene, kashe œ sœ mbœrœ aayi sharapu dœ aayi gbœkumu, aayi kœvwaratœ endje tœ Ndjaba dœ aayi kœmbœrœ ekperœ, aayi kœtshapu kœdji Ndjaba dœ kœtsha ndje upu kœlisœ œyerœ œrœ, aayi kœwo aaba endje dœ aayi endje, œdœ aayi kœwo azu,

¹⁰ aayi kœpara awo azu dœ pe aayi kœpara ako azu, aayi kœlo dœ ayakoshe anga endje, aayi kœko azu yœ œrœ, aayi wala, aayi kœdra œrœ wala, œdœ pe endjeneke kœ á endje vwaratœ endje tœ otsho kœyisœrœ.

¹¹ Wu œneke á li dœ Otsho O'o á to 6a ndœ Ndjaba á tshe sœ lœ moko dœ yanga. œshe dá za fœ mœ adœke mœ yisœ nœ.

Polo donga Gbozu Yisu mbœrœ otsho lœsu nœ ye

¹² Mœ gi mershe fœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á tshe to gbœgbœ fœ mœ ndœ kœmbœrœ dœ akwanœ asœke. Tshe wu lima sœ nœ adœke mœ mbœrœ akwanœ dœ lœsu mœ bale yekane á ke mœ ndœ akwa nœ ye.

¹³ Ataa mœ kœpa lima ekpe o'o ga tœ œko ye, á mbœrœ lima œrœ kanga fœ she, á mbœrœ lima œrœ dœ gbœkote ga tœ ye, kashe tshe wu oyo mœ mbœrœ œneke á mœ wuwu lima sœ œrœ á li dœ mœ adœke mœ mbœrœ nene yé mœ gugu lima ndje dœ kœyindœrœ nene.

¹⁴ Otsho lœsu nœ Gbozu nœ azœ sœ ga ndœ mœ tœpanœ kpuru. Tshe mbœrœ adœke mœ sœ dœ kœyindœrœ œdœ pe kœyindœsho á to lœ kœngbœtœ azœ dœ Yisu Kristu.

¹⁵ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kœko kœyindœ nœ dœ lœsu bale: Kristu Yisu na ga pasho mbœrœ kœshe azu á endje mbœrœ ekperœ. œmœ, mœ gerœ uzu á ekperœ nœ mœ ropanœ ugurutœ azu kœmbœrœ ekperœnœ asœmœ.

¹⁶ Kashe Ndjaba wu oyo mœ, œ yindœ nœ adœke Yisu Kristu ma ugu lœsu nœ ye lœ awa nœ mœ dœ uzu á ekperœ nœ mœ ropa œnœ azu kœ, 6ata kœyisœrœ mbœrœ azu neke á endje sœ dœ kœyindœrœ, á gbœ soro neke á ka nene.

¹⁷ Kaka Gbozu á tshe sœ sheko, Ndjaba á tshe tshu nene, á uzu wuwu she nene yé á

tshe sœ tshebabale, sœ dœ kœlisoetœ œedœ mokœ waa dœ waa. Ame!

Kœnga otshœ koshe

¹⁸ Timote gbolo nœ mœ, mœ za o'onœ asœke fœ bœ lindœ œeneke á endje gbara lima tœ upu nœ zœ. O'onœ asœmœ za gbœgbœ fœ bœ yekane á bœ kœnga otshœ koshe.

¹⁹ Gbœndœ kœyindœrœ œedœ otshœ gbetshelœ. Anga azu vwaratœ endje tœ kœna manda gbetshelœ nœ endje yé œ ndi kœyindœrœ nœ endje ga ndœ Yisu.

²⁰ Aimini dœ Alekezandre sœ ugurutœ azunœ asœmœ. Mœ ko endje ti ga tshakane Satana mbœrœ á endje kœwusœ nœ adœke œ lili dœ endje kœgu œsœ Ndjaba nene.

2

O'o tœ upu nœ avwala

¹ Mœ sœ kœza o'o utshunœ kœ adœke ayindœ Yisu yœndœ œrœ ga ndœ Ndjaba, œ za avwala nœ endje fœ she yé œ ki ga tœ ye dœ œ za ndje mershe fœ she mbœrœ azu para kœkœ.

² Œ li adœke endje za avwala fœ Ndjaba tœ upu nœ agbozu nœ Lita œdœ agbozu tshapa akwa kœ adœke kœsœ nœ azœ sœ lœ kœsœ gee yeka á kœkpa awa Ndjaba lœ kœzatœ azœ dœ mara á li fœ she.

³ Wu œrœ á sœ tœ otshœnœ, á za yanga fœ Ayi kœshe azœ dœ Ndjaba,

⁴ á tshe yindœ nœ adœke azu para gbœ kœshe yé œ li kœwusœ adjapu. Œtœnœ dœmœ.

⁵ Ghambanœ nene, Ndjaba sœ tshebale yé ayi kœguma tshagurutœ ye dœ azu ndje bale. Uzunœ kœdœ Yisu Kristu,

⁶ á tshe zatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœshe azu kœ kœnga. Tshœ mbœrœ dœ lœkœnœ á li tœ kœma adœke Ndjaba yindœ kœshe azu para kœkœ.

⁷ Mbœrœ tœnœ dá Ndjaba ke mœ adœke mœ dœ uzu kœpandœ ama œne, ayi avwa nœ œne. Mœ wuta ayi kœyisœrœ fœ angbi azu adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, œdœ kœyi ndje sœ adja o'o. Mœ sœ kœpa adja o'o, mœ papa wala nene.

Ayakoshe dœ ayashe lœ ngbœtœ nœ Ikrizia

⁸ Mœ yindœ nœ adœke tœ osho kœ á ayakoshe œ za avwala nœ endje fœ Ndjaba, endje sœ lœsu endje ngbi lœkœ á endje sœ kœti kane endje ga lafo. Endje katœ ókœ yé œ lele lœ ama endje nene.

⁹ Mœ yi ndje ndœ nœ adœke ayashe verœ lœba nœ endje dœ mara á li, á sœ dœ otshœnœ kashe dœ egerœ kumu nene yé œ mbœrœ kumu endje dœ mara á sœ dœ otshœnœ. Endje katœ kœguma kumu endje

dœ œrœ nœ œrœ, dœ œgbœ akidji œdœ pe ndje kœverœ lœba á amanœ ropa nœ ye.

¹⁰ Kashe endje guma œkœ endje dœ kœmbœrœ otshœrœ bœta mara á li dœ ayashe á endje sœ kœpa adœke œne sœ kœkpa awa Ndjaba.

¹¹ Dœ lœkœ kœyambarœ, œ li adœke yashe sœ koko yé œ zatœ ye ga ati.

¹² Mœ zaza awa fœ yashe adœke tshe yisœ œrœ, ndje adœke tshe dœ gbozu ga pa yakoshe nene. Kashe œ li adœke tshe sœ koko.

¹³ Gbambanœ nene, Ndjaba mbœrœ lima Adamo utshunœ yekane á mbœrœ Eva manda nœ.

¹⁴ Yé œ dœdœ Adamo dá Satana bili lima she utshunœ nene, kashe yashe dá tshe bili lima she yekane á tshe li lima ga lœ ekperœ.

¹⁵ Kashe œdœ yashe kœgbœndœ kœyindœrœ œdœ kœyindœsho, á kœsœ yerœ yé á sœ ndjii tœ ala Ndjaba, adja Ndjaba œ she she lœ kœzu agbolo nœ ye.

3

Agbozu Ikrizia

¹ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kœkœ: Œdœ uzu kœpara awa kœtœ gbozu tshapa Ikrizia, dá tshe yindœ otshœ akwa.

² Œ li adœke gbozu tshapa Ikrizia dœ uzu á endje gbœgbœbara she nene. Tshœ dœ œkœ yashe bale, gbozu pa undu ye dœ tœ ye, uzu nœ otshœ gbetshelœ, uzu á œsœ ye li, uzu nœ kœza osho kœsœ fœ agene œdœ uzu á tshe li kœyisœ œrœ,

³ tshe dœdœ kœnga nœ ipi nene, ayi kœyi awa ga lœ azu nene, kashe tshe dœ uzu á tshe sœ lœsu ye ziti, tshe dœdœ ayi œbœrœ too ayi egerœ lœsu ga pa ngendja nene.

⁴ Œ li adœke tshe wusœ kœgbœndœ azu tshelœ bingi nœ ye dœ tœ ye yé œ yisœ œrœ fœ agbolo nœ ye adœke endje dji upu dœ lœsu endje bale.

⁵ Uzu neke á tshe wuwusœtœ ye tœ kœgbœndœ azu tshelœ bingi nœ ye nene, tshe gbœndœ azu tshelœ Ikrizia nœ Ndjaba kotœ?

⁶ Uzunœ dœdœ uzu á tshe fatshalœsu ye ngongœ nene, ete nene tshe tetœ kœdu okoro ye yé Ndjaba œ wa agbœ ngbanga ga tœ ye bœta á tshe wa lima ga tœ Satana.

⁷ Œ li adœke azu á endje gugu lœ Ikrizia nene pa otshœ o'o tœ mara otshœ ye, mbœrœ á tshe kœgbœgbœ tshula nene yé á tshe kœtete lœ gbœnda nœ djaboro nene.

Aayi akwa tshelœ Ikrizia

⁸ Œ li ndje adœke aayi akwa* tshelœ Ikrizia dœ azu á œsœ endje li, á endje sœ ndjii lœ o'o endje. Œ lili adœke endje

* 3.8 Dœ o'o ama Greke, ayi akwa kœdœ Diakre

dœ akanga nœ ipi nene œedœ ndje azu nœ kœgbo ngendja lœ ekpe awa nene.

⁹ Æ li adœke endje sœ dœ otsho gbetshelœ lœ kœyindœrœ ga ndœ o'o á Ndjaba mindœ nœ.

¹⁰ Æ li adœke endje tondœ endje utshunœ, manda nœ œedœ endje kœwuwu ekperœ lœ endje nene yeka á endje kœmbœrœ akwa nœ aayi akwa Ikrizianœ.

¹¹ Awo endje awa bale ndje, endje dœ ayashe á œesœ endje li, á endje doédœ aayi parœ nene, agbozu tshapa undu endje dœ tœ endje, yé endje zatœ endje lindœ nœ lœ œœrœ kœ.

¹² Æ li adœke ayi akwa lœ Ikrizia dœ œko yashe bale yé œ wusœ kœgbœndœ agbolo nœ ye dœ pe azu bingi nœ ye para kœkœ.

¹³ Gbambœne nene, ayi akwa lœ Ikrizia á tshe sœ kœmbœrœ akwa nœ ye dœ otshœnœ, azu œ lisœ endje yé endje pa o'o dœ awa nene lœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu.

Egerœ œœrœ á zatœ ye yiwa tœnœ

¹⁴ Mœ sœ kœesu mbetinoœ fœ bœ dœ gbetshelœ adœke mœ yi kumu mœ ga ndœ zœ lœ ondœnœ asœke.

¹⁵ Ataa œndœ mœ kœsœpe kœdi tœnœ damba, mœ su mbetinoœ asœke fœ bœ adœke bœ wusœ mara nœ á li dœ uzu kœgbœndœtœ ye dœ tœ ye uguruto azu bingi nœ Ndjaba. Bingingœ asœmœ kœdœ Ikrizia nœ Ndjaba nœ soro, á sœ bœta shara-gunda dœ pe œœrœ á sœ kœgbœndœ adja o'o.

¹⁶ Adjapu, o'onœ á a yindœ nœ, á za lima tœ ye yiwa tœnœ, sœ dœ egerœnœ. Ætœnœ dœke:

Kristu na œ matœ ye lœ œko uzu,
Otsho Ishiri pandœ nœ adœke œshe kœdœ
uzu á tshe sœ ndjii,
yé aandjelu wu lima she ye,
endje mindœ ye fœ angbi azu,
azu ndjoro yindœ ye pa œsho,
Ndjaba za she ga lœ mokœ bœ lafo.

4

Afara œ mbœrœ adœke azu katœ kœyindœrœ

¹ Otsho Ishiri sœ kœpa ngbi adœke: Dœ lœko kœka tshapasho bala, anga azu œ katœ awa kœyindœrœ nœ endje ti, œ te manda ishiri nœ afara dœ pe kœyisœrœ nœ adjabro.

² Ekpe azu dœ pe aayi kœpa wala œ fara endje dœ o'o ama endje. Afara nœ aayi walœnœ ndi gbetshelœ nœ endje.

³ Endje sœ kœpakata azu tœ kœtotœ endje, œ sœ kœpakata azu tœ kœzi anga kœziœ. Andaa Ndjaba dá mbœrœ kœziœ. Ayindœ Yisu á endje wusœ adja o'o lindœ kœzi tœnœ yé œ za mershe fœ she.

⁴ Mbœrœ œœrœ kœ á Ndjaba mbœrœ sœ tœ otshœnœ, œneke á endje pakata nœ gugu

nene œedœ á kœsœ kœzi tœnœ lœ kœgi mershe fœ Ndjaba.

⁵ Gbambœne nene, o'o ama Ndjaba œdœ avwala sœ kœmbœrœ adœke œœnœ ascœmœ sœ yerœ.

Mara kœdœ otsho ayi akwa nœ Yisu Kristu

⁶ Ædœ bœ kœyisœ o'o asœ kœ fœ aaya œdœ aayingo, bœ te bala otsho ayi akwa nœ Yisu Kristu. Asœke œ ma adœke bœ te manda o'o nœ kœyindœrœ œdœ pe otshœrœ á endje yisœ nœ fœ bœ dœ otshœnœ.

⁷ Kashe œ li adœke bœ vwaratœ zœ tœ kœdji ekpe ndœma toro nœ ayawaza á sœ kpi tœ kœyindœrœ. Kashe zatœ zœ djigi fœ Ndjaba.

⁸ Kœkpa œro á uzu sœ kœkpa tœnœ adœke tshelœ œko œne sœ hara, œ sœ yara tœ otshœnœ; kashe kœzatœ osho djigi fœ Ndjaba dá ropa œœrœ kœ. Gbambœne nene, uzu á tshe zatœ ye djigi fœ Ndjaba, tshe gbœ soro nœ kpesheke dœ œnœ tshambatsa.

⁹ Wu adja o'onœ á li dœ azu para kœko kœyindœ nœ dœ losu bale.

¹⁰ Gbambœne nene, œdœ a kœsœ kœwu oyo yé á sœ kœnga koshe, œ sœ mbœrœ a za losu azœ djigi ga tœ Ndjaba nœ soro, á tshe dœ Ayi kœshe azu para kœko, kashe ayindœ Yisu kœœropa nœ.

¹¹ Wu œneke á li adœke bœ mindœ nœ, yé œ yisœ nœ.

Timote, andiyi nœ ayindœ Yisu

¹² Uzu bale yiyiangba zœ mbœrœ á bœ dœ gbolo modo nene, kashe ma otsho otsho zœ ga ndœ ayindœ Yisu, lœ o'o zœ, lœ kœsœ bœ, lœ kœyindœsho nœ zœ, lœ kœyindœrœ nœ zœ œdœ lœ kœsœ yerœ nœ zœ.

¹³ Kœka œœrr ga tœ kœkwa mœ, zatœ zœ ko ga tœ kœdi Buku nœ Ndjaba, kœmi upu ndœ nœ œdœ kœyisœ nœ.

¹⁴ Kakatœ kœza gbœgbœ nœ Otsho Ishiri á sœ lœ zœ ga tœ akwa nene. Tœ nœ kœdœ gbœgbœ á bœ gbœ lima lœko kœgbara o'o tœ upu nœ zœ, á agbozu Ikrizia to lima kane endje ga pa zœ.

¹⁵ Gbe dœ kœmbœrœ œœnœ asœke dœ otshœnœ yé zatœ zœ kœ ndœ nœ mbœrœ azu kœ kœwusœ mara á bœ sœ kœgerœ tœnœ lœ Yisu.

¹⁶ Gbœndœtœ zœ dœ tœ zœ œdœ ndje dœ kœyisœrœ nœ zœ dœ otshœnœ kane yé œ ru losu zœ lœ œœrœ kœ. Mbœrœ lœ awa nœ kœmbœrœ atamœ dá bœ shetœ zœ dœ tœ zœ œdœ ndje azu á endje sœ kœdji bœ.

5

Mara kœmi upu fœ ayindœ Yisu

¹ Mimi upu dœ œgbo o'o fœ yagbozu nene, kashe mi upu fœ she bœta aba zœ. Mi upu fœ amodo bœta aaya zœ,

² fœ ayawaza 6ata aayi zœ, fœ ayawuru 6ata ayingo zœ, lœ kœsœ yercœ nœ zœ.

Ayashe koya

³ Li œsœ ayashe koya, endjeneke á endje dœ adja ayashe koya.

⁴ Kashe yashe koya neke á tshe sœ dœ agbolo too dœ aatanœ, œ li adœke endje za kœyindœrœ nœ endje ga tœ akwa ga ndœ azu tshelœ adja bingi nœ endje yé œ mbœrœ œneke á li adœke endje mbœrœ fœ aayi kœzu endje too fœ aata endje. Gbambanœ nene, asœmœ dá sœ dœ otshœnœ utshu Ndjaba.

⁵ Yashe koya neke á tshe dœ adja yashe koya, á tshe gugu dœ uzu kœgbandœ ye nene, tshe za lœsu ga tœ Ndjaba. Tshe eshondœ œrœ 6a ndœ ye, œ ki fœ she butsho dœ œlœ.

⁶ Kashe ayashe koya á endje kœsœ kolœ dœ yanga œrœ tshapashœ, ataa endje sœ dœ soro gbaa, endje tshu lœ ishiri endje ye.

⁷ Wu œneke á li adœke 6œ mindœ nœ, mbœrœ á endje kœmbœrœtœ endje adœke azu kœgbagbara endje nene.

⁸ Eœœ uzu kœwuwusœ kœgbandœ bingi nœ ye nene, adja azu neke á endje sœ scœnda nœ ye, dá tshe vwaratœ ye tœ kœyindœrœ yé tshe kœdœ ekpe uzu kœropa uzu á tshe yiyindœ Ndjaba nene.

⁹ Yashe á endje sú i'iri ye gala mbeti nœ ayashe koya, kœdœ yashe á tshe sœ dœ ungu kœto kpœpa zazu votœ, á i lima kolœ yakoshe bale.

¹⁰ E li adœke azu wusœ ye dœ otshœ akwa nœ ye: tshe dœ yashe neke á tshe gbœ lima ndœ agbolo, á tshe sœ kœza osho kœsœ fœ azu, á tshe sœ kœdjutœ ada* ayindœ Yisu yé á sœ kœgbe dœ azu á endje sœ lœ oyo. Tshe dœ ndje yashe á tshe li tœ kœmbœrœ tshelœ aka otshœrœ kœ.

¹¹ Kashe susu i'iri avoro ayashe koya nene, mbœrœ lokœ á endje kœsœ dœ ogo nœ œkœ, endje vwaratœ endje tœ Kristu yé œ kpa yindœ kœi ayakoshe.

¹² Ataa, Ndjaba œ wa œgbœ ngbanga ga tœ endje mbœrœ á endje ndi tshelœ ali o'o á endje wa lima.

¹³ Gapa nœ, 6ata endje sœsœ dœ akwa bale kœmbœrœ tœnœ nene, endje sœ kœna ana yoo yoo djelœ manda azu, kœpu lœma endje, kœli ga lœ o'o á dœdœ œnœ endje nene dœ kœpa o'o neke á gaga nene.

¹⁴ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ yindœ nœ adœke avoro ayashe koya kpa i ayakoshe, œ zu agbolo, œ gbœndœ tshascœnda nœ endje, mbœrœ ayingba azœ kœgbœgbœ awa kœpatœ osho nene.

¹⁵ Gbambanœ nene, ili anga endje djingili awa yé œ te manda Satana.

¹⁶ Eœœ anga yashe á tshe yindœ Yisu kœsœ dœ ayingœ œ á endje dœ ayashe koya, œ li adœke tshe to œrœ fœ endje; tshe kakatœ endje ti tœ Ikrizia nene, mbœrœ adœke Ikrizia kœgbe dœ endjeneke á endje dœ adja ayashe koya.

Agbozu Ikrizia

¹⁷ Agbozu Ikrizia neke á endje lœ kœkœ ala endje tœ ayindœ Yisu dœ otshœnœ, endje li adja kœgbœ kœlisœtœ awa bisha, mbœrœ endje sœ kœzœtœ endje ga tœ akwa nœ o'o ama Ndjaba yé œ sœ kœyisœ nœ.

¹⁸ Mbeti nœ Ndjaba pa adœke: «Eœœ 'e kœsœ kœwa ngwarœ dœ ngombe lœ kindi, i i ama ye ga tœnœ nene, yé œ li adœke ayi akwa gbœ œrœ tshangba akwa nœ ye.»

¹⁹ Tœ kœwa ngbanga pa gbœzu Ikrizia, œ li adœke atimu bisha too votœ yindœ o'onœ yekane á 6œ kœwa ngbanganœ. Ete nene, œ li dœ 6œ kœvwaratœ zœ tœ mezanœ á endje tœ pa ye asœmœ ye.

²⁰ Azu á endje sœ kœmbœrœ ekperœ, za ala endje tœ ala azu kœ, á kœza ndje awa fœ anga uzu adu kœmbœrœ ndje ekperœ.

²¹ Mœ sœ kœyu 6œ dœ œgbœ 6a utshu Ndjaba, 6a utshu Yisu Kristu œdœ pe 6a utshu aandjelu nœ Ndjaba adœke, 6œ mbœrœtœ zœ lindœ œrœnœ asœke kœ, dœ anga angbi gbetshelœ á sœ utshunœ nene, yé œ yindœ azu kœ awa bale.

²² Toto kane zœ katsha ga pa uzu á tshe yindœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba nene. Lili ndje ga lœ ekperœ nœ azu nene. Gbœndœtœ zœ adœke 6œ sœ yercœ.

²³ Ndjondjo kolœ ungu nene. Kashe ndjo ndje vinu teasho mbœrœ kœ6a tshelœ nœ zœ, mbœrœ á 6œ sœ ndje kœte kpœkpœ dœ kœ6a.

²⁴ Anga azu lœ zœ á ekperœ nœ endje sœ ngbi utshu kœwa ngbanga pa endje kashe 6a ndœ anga endje, a wusœ ekperœ nœ endje kolœ manda kœwa ngbanga pa endje.

²⁵ Awa bale ndje, otshœ akwa sœ kœmatœ endje ngbi kashe á lili kœmatœ endje nene, œ za ndje tœ endje yiwa tœnœ nene.

6

Akanga

¹ Azu neke kœ á endje dœ akanga, œ li adœke endje lisœ ayengœ endje lœ œrœ kœ, mbœrœ adœke azu kœgugusœ i'iri Ndjaba œdœ kœyisœrœ nœ azœ nene.

² Akanga má agbozu tshapa endje kœdœ ayindœ Yisu, endje vwavwaratœ endje kœlisœ ayengœ endje mbœrœ adœke endje kœdœ alaya endje nene. Kashe, endje kpa mbœrœ otshœ akwa fœ endje kœropa nœ, mbœrœ ayengœ endje á endje sœ kœti kane

* 5.10 Kœdjutœ ada azu kœdœ ambará kœza osho kœsœ fœ azu.

endje dœ akwa galafo, endje kœdœ ayindœ Yisu á endje kœ, endje yindœtœ endje.

Ɔtshœ kœzœtœ osho fœ Ndjaba

Wu o'o á li adœke bœ yisœ nœ, œ za o'o mbœrœ tœnœ.

³ Ɔdœ anga uzu kœna dœ angbi kœyisœrœ, á kœsœsœ liaka o'o nœ adja o'o nœ Gbozu nœ azœ Yisu Kristu nene, too dœ kœyisœrœ nœ azu á li dœ kœyindœrœ nœ azœ nene,

⁴ uzu nœ asœmœ kœdœ uzu á kœzœtœ osho bu ala ye. Tshe kœdœ uzu á tshe wuwusœ œrœ nene, ayi kœba nœ sharapu á tshe sœ kœpara awa ndœ kœgbugburu tshelœ o'o gbambœ. Ɔrœnœ kœ asœmœ sœ kœza awa fœ úkú, kœbœrœtœ azu pa o'o, kœgu osho, ekpe gbetshelœ,

⁵ kœbœrœtœ azu pa o'o á ádnœ gugu nene ugurutœ azu á kœwusœrœ nœ endje fu. Endje kpa sœsœ kœwu adja o'o nene yé œ gbe adœke kœzœtœ uzu fœ Ndjaba kœdœ kœte ayi kœgbo ukpulu œrœ.

⁶ Ɔ dœ adjapu adœke kœzœtœ uzu fœ Ndjaba kœdœ kœte ayi kœgbo ukpulu œrœ kashe œ li adœke uzu za lsu ye ga pa œneke á tshe sœ dœ tœnœ.

⁷ Mbœrœ a na lima tshakane azœ gbambœnce ga pashœ, awa bale a gu ndje tshakane azœ gbambœnce.

⁸ Yé œdœ a kœsœ dœ kœzirœ, œdœ a kœsœ dœ lœba kœvrœ ga tœ azœ, œ li dœ azœ kolœnœ ataa.

⁹ Kashe azu neke á endje yindœ kœgbo ukpulu œrœ, endje li ga lœ afara. Endje yo ga lœ ama úkú mbœrœ ogo indi nœ endje dœ ekperœ, á ndi azu yé á mbœrœ adœke azu djingili awa.

¹⁰ Gbambœnce nene, ekperœ kœ to lœ kœsœ dœ egerœ lsu ngendja. Anga ili azu para awanœ, œ gitœ endje zara lœ kœyindœrœ nœ endje. Endje shokœ o'o ga tœ œkœ endje dœ tœ endje.

Ɔtshœ akwa nœ kœyindœrœ

¹¹ Kashe œbœ, uzu nœ Ndjaba, kpa awa œrœnœ kœ asœke. Para awa tœ kœsœ ndjii, kœzœtœ zœ fœ Ndjaba, kœsœ dœ kœyindœrœ, kœsœ dœ kœyindœsho, ugu lsu œdœ pe kœsœ dœ lsu ziti.

¹² Nga œtshœ koshe tœ upu nœ kœyindœrœ, tœpa soro á ka nene dœ œgbœ, á Ndjaba e bœ ndœ nœ yé á bœ pa lima o'o kœyindœrœ utshu azu ndjoro.

¹³ Atamœ, mœ sœ kœza o'o fœ bœ utshu Ndjaba á tshe za soro fœ œrœ kœ, dœ Yisu Kristu á tshe pa lima œtshœ o'o ngbi tœ upu nœ kœyindœrœ lœkœ á Pose Pilato sœ lima kœwa ngbanga pa ye, mœ za o'o fœ bœ adœke:

¹⁴ gbœndœ awa akwa á bœ gbœ, sœ yerœ adœke azu gbabgabarœ bœ nene œrrr ga tœ lœkœ kœkwa Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu,

¹⁵ á Ndjaba œ ma dœ lœkœ á tshe guma. Ndjaba kœdœ Gbozu nœ gbœgbœ kœ, Gbozu nœ yanga kœ, Gbozugo nœ agbozugo œdœ Gbozu nœ agbozu,

¹⁶ kolœ œshe á tshe wuwu kuzu nene, tshe sœ lœ œlœ á uzu bale œ li kœwuta bœ zœ nene. Uzu bale á tshe wu lia she gugu nene yé uzu á tshe li kœwu ndje she gugu nene. Kaka mokœ œdœ gbœgbœ á ka nene sœ fœ she! Ame.

Kœmi upu fœ ayi kœgbo ukpulu œrœ

¹⁷ Mi upu fœ ayi kœgbo ukpulu œrœ bœ pa oshœ adœke endje dudu okoro endje nene yé œ zaza lsu endje djigi ga pa œrœ á œndœnœ œ di nene, kashe endje za lsu endje ga pa Ndjaba, á tshe sœ kœto œrœ fœ azu adœke endje sœ dœ yanga mbœrœ tœnœ.

¹⁸ Za o'o fœ endje adœke endje mbœrœ œtshœ akwa, endje te ayi ukpulu œrœ lœ œtshœ akwa yé œ sœ hara hara tœ kœkurutshelœ œrœ nœ endje dœ anga azu.

¹⁹ Atamœ, endje gbœ œtshœrœ á œndœnœ œ di mbœrœ endje dœ tœ endje bala mbatsha, mbœrœ kœtœpa adja soro.

Ndnœngœ abala

²⁰ Uu Timote, gbœndœ kœyisœrœ á endje yi lima sœ nœ fœ bœ dœ œtshanœ kane. Kpa awa kœpa o'o ngbili ngbili á sœ kœyangba Ndjaba œdœ o'o á azu gbe adœke œtœnœ kœdœ adja kœwusœrœ, kashe œ dœdœ tœnœ nene.

²¹ Anga azu gbe lima adœke œne sœ dœ mara kœwusœrœ atamœ, œ gitœ endje zara lœ kœyindœrœ nœ endje.

Kaka œtshœ lsu nœ Ndjaba sœ dœ 'e.

Bisha mbeti á Polo sú fœ Timote Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbeti á Polo su fœ Timote. Tshe su lima mbetinœ asœ lœkœ á tshe sœ lima lœ kánga 6a lœ Roma. Angance kœ ka lima tœ ye ti, kashe monganga Lukasi kuti ye dá sœpe lima indiri ye. Polo wu lima adœke olo œne ka ye, yé œne sœ lima kœvu kolœ kuzu. Ádánœ á tshe gbe lima ndœ kœsu mbetinœ asœke ndœ kœmi upu fœ Timote á tshe za lima she 6ata adja gholo nœ ye. Asœ kœdœe ndangba mbeti kane Polo.

Tshe pa ala mbetinœ fœ Timote adœke tshe ka ngbiri lœ kœyindœrœe 6ata œne. Tshe pa ndje fœ she adœke tshe shi gbi lœ kœyisœe o'o ama Yisu, ataa endje kœsœe kœmbœrœe œrœe kanga fœ she. Yé tshe sœ ndje dœ gbœdjela tœ œneke á lili dœ œtshœ o'o ama Ndjaba nene. Polo kpa pa ndje adœke œne nga ndje lima œtshœ koshe, yé œne gbœtœe œne bala dœ Gbozu Yisu. Tshe pa adœke, œ li adœke ayindœe Yisu bale dœ bale mbœrœe ndje 6ata œne.

Mbetinœ kurutshelœtœe ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Polo sœ kœmi upu fœ Timote (1.3-18)
- Polo sœ kœma mara á uzu œdœe œtshœ turugu nœ Kristu (2.1-26)
- Mara á azu œ sœ bala dœ tœnœe œlœ kœka tshapashœ (3.1-9)
- Kœshi gbi lœ kœyindœrœe (3.10-4.8)
- Iki dœe pe ndœngœlœ abala (4.9-22)

Abala

¹ Emœe Polo, œmœe kœdœe ayi avwa nœ Yisu Kristu á Ndjaba ke mœe, á vwa mœe kœpa fœ azu tœ upu nœ soro á tshe pa lima ndœ nœ lœ awa nœ Yisu Kristu.

² Mœe sœ kœsu mbetinœ fœ 6œ Timote á 6œ dœe gholo nœ mœe á mœe yindœe zœ waa. Kaka œtshœ lœsu dœe kœdjœrœendœe ekperœe œdœe pe kœsœe gee nœ Ndjaba Aba dœe Yisu Kristu Gbozu nœe azœe, sœe dœe 6œe.

Polo mi upu fœ Timote

³ Mœe sœe kœgi mershe fœ Ndjaba kœgbe dœe mara á aata mœe donga lima she, yé mœe kpa donga ndje she dœe gbœtshelœe á sœe yerœe. Butshœ dœe œlœ á mœe sœe kœza avwala nœe mœe fœe she, mœe kakatœe kœgbe dœe 6œe nene.

⁴ Mœe kœgbe dœe ngola zœe á tu lima, ngbewo mœe kpa sœe dœe ogo nœe kœwu 6œe yeka á lœsu mœe kœsœe dœe yanga.

⁵ Mœe sœe ndje kœgbe dœe mara adja kœyindœrœe nœe zœe. Eneke á sœe lima lœe ata zœe dœe Loyisi dœe pe ayi zœe dœe Enise, endje dá sœe lima dœe kœyindœrœe asœmœe

utshu zœe. Mœe yindœe nœe adœke tœnœe dá sœe ndje adja lœe zœe.

⁶ Mbœrœe tœnœe ataa, mœe za o'o fœe 6œe adœke 6œe mbœrœe adœke, gbœgbœe á Ndjaba za fœe 6œe ndœe kœmbœrœe dœe akwa pe dœe lœkœe á mœe to lima kane mœe ga pa zœe asœmœe, kpa djedjerowa nene.

⁷ Gbambanœe nene, œe dœœdœe Ishiri nœe awa dá Ndjaba za fœe azœe nene kashe tshe za Ishiri á tshe mbœrœe adœke a sœe dœe gbœgbœe, dœe kœyindœeshœe œdœe ndje kœdœe agbozu ga pa undu azœe.

⁸ Sœesœe dœe tshula tœe kœpandœe o'o tœe upu nœe Gbozu nœe azœe nene, sœesœe ndje dœe tshula tœe mœe dœe ayi kánga tœe upu nœe ye nene. Kashe dœe awa nœe gbœgbœe á Ndjaba za fœe 6œe, œe li adœke 6œe wu oyo awa bale dœe mœe ndœe kœgbara œtshœ O'onœe.

⁹ Tshe she azœe yeka á e azœe adœke á dœe azu nœe ye. Ee dœœdœe mbœrœe akwa nœe azœe nene, kashe liaka œneke á tshe guma katshatsha œdœe ndje œtshœ lœsu nœe ye. Tshe ma lima œtshœ lœsunœe fœe azœe lœe ngbœtœe nœe azœe dœe Yisu Kristu utshu kœmbœrœe tshapashœ.

¹⁰ Ndjaba ma œtshœ lœsu nœe ye ngbi lœe awa nœe kœna Ayi kœshe azœe dœe Yisu Kristu ga pa œshœ. Eshœe dá wœe gbœgbœe nœe kuzu, á gbara o'o nœe soro á ka nene lœe awa nœe œtshœ O'o.

¹¹ Mbœrœe tœnœe dá Ndjaba ke mœe adœke mœe dœe uzu kœpandœe ama œne, ayi avwa nœe œne œdœe ayi kœyisœrœe.

¹² Mbœrœe tœnœe dá mœe sœe kœwu oyœnœe kœe asœke. Kashe mœe sœesœe dœe tshula nene mbœrœe mœe wusœe tsheneke á mœe za lœsu mœe ga pa ye. Mœe wusœe nœe adœke tshe sœe dœe gbœgbœe kœgbœndœe œneke á tshe to fœe mœe œerrr ga tœe lœkœe kœwaa ngbanga pa azu.

¹³ Na kolœe manda adja o'o á mœe yisœe nœe fœe 6œe, yé ka ngbiri lœe kœyindœrœe dœe pe kœyindœeshœe á a gbœe lœe ngbœtœe nœe azœe dœe Yisu Kristu.

¹⁴ Dœe awa nœe œtshœ Ishiri á tshe sœe lœe azœe, gbœndœe œtshœ O'onœe á endje yi lima sœe nœe fœe 6œe dœe œtshœnœe kane.

¹⁵ Bata á 6œe wusœe nœe, azu kœe á endje sœe lœe Azi katœe mœe ti para kœkœe. Fijeje ndje dœe Ermojene lœe ndje ugurutœe endje.

¹⁶ Kaka Gbozu wu oyo azu lœe bingi nœe Onezifore, mbœrœe tshe sœe kœu mœe ga tœnœe waa yé tshe sœesœe dœe tshula mbœrœe á mœe sœe lœe kánga nene.

¹⁷ Gbambanœe nene, kolœe kœyœi kuma ye ga lœe Roma, tshe para mœe œerrr yé, œe gbœ mœe.

¹⁸ Kaka Gbozu Ndjaba wu oyo ye dœe lœkœe kœwaa ngbanga pa azu. E6œe dœe tœe zœe ndje 6œe wusœe œneke kœe á tshe mbœrœe lima fœe mœe 6a lœe ongbo Efeze ye.

2

Wu œesœ œenœ zœ oyo

¹ Kashe œéœe, gbolo nœ mœ, kaka øtshœrœ á Yisu Kristu to fœ œe, za gbœgbœ fœ œe.

² Èrœ á œe dji mœ kœmindœ nœ utshu azu ndjoro, yisœ nœ fœ azu á endje li adœke endje yi ndje sœ nœ fœ anga azu.

³ Wu ndje œesœ œenœ zœ oyonœ mbœrœ Yisu Kristu бата øtshœ turugu.

⁴ Uzu á tshe mbœrœ akwa turugu, tshe kpa li ga lœ o'o nœ azu á endje doédœ atu-rugu nene, kashe tshe para kolœ awa nœ kœza yanga fœ gbozu nœ ye.

⁵ Awa bale 6a ndœ ayi kœkpa ørœ, uzu á tshe wuta utshunœ kœdœ uzu neke á tshe mbœrœœe ye liaka awa akwa nœ ørœ.

⁶ Ayi kœdjo kindi neke á tshe shi k'òdœœ læma akwa kindi nœ ye, œeshe dá dœ uzu utshunœ kœzi ngwarœenœ.

⁷ Dji o'o á mœ pa asœ dœ øtshœnœ: Gbozu dœ tœ ye dá to kœwusœrœ nœ kœdji tshelœ katanœ kœ fœ œe dœ øtshœnœ.

⁸ Gbe dœ Yisu Kristu á tshe to lœ ataa Davidi, á tshe she lœ akuzu. Èneke á Øtshœ O'onœ pa tœnœ á mœ sœ kœpandœ nœ.

⁹ Mœ sœ kœwu oyo lœ kumunœ, yé mbœrœ tœnœ dá endje i mœ dœ djingiri бата uzu kœmbœrœ ngbindirœ, kashe endje li kœei o'o ama Ndjaba nene!

¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœru lœsu mœ lœ œerœ kœ mbœrœ azu á Ndjaba ke endje adœke endje gbœ kœshe á Yisu Kristu to yé endje li ga lœ moka nœ waa dœ waa.

¹¹ O'onœ asœke kœdœ adjapu: Èdœ á kœtshu dœ she, a sœ dœ soro awa bale dœ she.

¹² Èdœ á kœshi gbi, a wuta agbozu awa bale dœ she.

Èdœ á kœvwaratœ azœ tœ ye, tshe vvara ndje tœ ye tœ azœ.

¹³ Èdœ á kœzazatœ azœ lindœ o'o ama ye nene, tshe zatœ ye lindœ nœ, mbœrœ tshe li kœvwaratœ ye tœ undu ye dœ tœ ye nene.

Ayi akwa á øtshœ ye ga tœ Ndjaba

¹⁴ Pa fœ azu, endje gbe dœ o'onœ asœke. Kpa pa fœ endje utshu Ndjaba adœke endje zazatœ endje ga tœ kœgbugburu tshelœ o'o gbambancœ á ádánœ gugu nene yé œ sœ kolœ kœndi azu á endje sœ kœdji tœnœ.

¹⁵ Mbœrœ kœ adœke œe wuta uzu á tshe li tœ ala Ndjaba yé, yisœ adja o'o бата ayi akwa neke á tshe li kœgbœ tshula læma akwa nœ ye nene.

¹⁶ Kpa awa kœpa o'o ngbili ngbili á sœ kœyangba Ndjaba, mbœrœ azu kœpa o'onœ asœmœ vwaratœ endje tœ Ndjaba.

¹⁷ Kœyisœrœ nœ endje sœ бата uku á dele katshakatsha. Mœ gbe dœ Imini œdœ Filete ugurutœ azu asœmœ.

¹⁸ Endje katœ adja o'o yé œ sœ kœpa wala fœ azu adœke kœshe lœ akuzu nœ azu mbœrœ 6alima tœ endje ye. Ataa, endje sœ kœndi tshelœ kœyindœrœ nœ anga azu.

¹⁹ Kashe kiti anda neke á Ndjaba to, œ ka ngbiri. Gapa nœ dœmœ, endje sũ ala Mbeti adœke: «Gbozu wusœ endje nœ ye», yé: «Uzu kœ á tshe pa adœke œne kœdœ uzu nœ Gbozu, œ li adœke tshe vwaratœ ye tœ ekperœ.»

²⁰ Ba lœ egerœ anda, œ doédœ kolœ gbarœ á endje mbœrœ dœ ørœ œdœ ngendja dá sœ lænœ nene. Anga gbara á endje mbœrœ dœ øyo œdœ øshœ œ sœ ndje zœ. Anga gbarœ sœ mbœrœ angbo kpi yekane angancœ sœ mbœrœ akwa kœ.

²¹ Èdœ uzu kœvwaratœ ye tœ ekperœ kœ, uzunœ wuta бата gbarœ á sœ ga angbo di, á li tœ ala ayengœnœ yé á li ndje ndœ kœmbœrœ dœ øtshœ akwa kœ.

Ayi akwa nœ Gbozu

²² Kpa awa ogo œerœ tshagbolo, para awa kœsœ ndjii, kœyindœrœ, kœyindœsho, kœsœ gee dœ azu má endje sœ dœ øtshœ lœsu, á sœ kœza avwala fœ Gbozu.

²³ Vwaratœ zœ tœ kœgbugburu tshelœ o'o nœ gbambancœ mbœrœ œ sœ kœgbota azu ga lœ œbœrœ waa.

²⁴ Mbœrœ ayi akwa nœ Gbozu lili kœbœrœœœe ye dœ azu nene, kashe œ li dœ she kœsœ dœ lœsu ye ziti ga ndœ azu para kœkœ. Tshe wusœ kœyisœ œerœ, œ wu ndje sœ kœru lœsu ye.

²⁵ Azu á endje sœ kœshara o'o lœ ama ye, œ li dœ she kœpara awa nœ kœyisœ œerœ fœ endje dœ lœsu ziti. Angancœ, Ndjaba œ mbœrœ adœke endje fatshalœsu endje yé œ wusœ adja o'o.

²⁶ Yé endje kpa gbœ gbetshelœ á sœ ndjii, œ wuta lœ gbanda nœ djaboro á tshe tœ lima pa endje adœke endje mbœrœ kolœ gbetshelœ nœ œne.

3

Lœkœ kœka bala tshapashœ

¹ Wusœ nœ dœ øtshœnœ adœke, øsho sœ tœ øgbœnœ mbœrœ tœ kœka tshapashœ.

² Gbambancœ nene, azu œ dœ ayi otoro, aayi egerœ lœsu ga pa ngendja, aayi kœdonga tœ endje, aayi egerœ kumu, aayi kœgu œsœ Ndjaba, azu á endje lisœ aayi kœzu endje nene, azu á endje wusœ kœgi mershe nene yé œ kpa ndje awa Ndjaba nene.

³ Ala endje œ ørœ yé endje wu oyo uzu bale nene, œ dœ aayi kœpa ngbindi o'o ga tœ azu, aayi djipudji, aayi kœmbœrœ øgbœrœ ga tœ azu, ayingba øtshœrœ.

⁴ Aayi kœva øtœ anga endje, aayi ókó, aayibula lœ egerœ kumu nœ endje, aayi kœyindœ tshapashœ kœropa Ndjaba.

⁵ Endje matœ endje ɓata aayi kœkpa awa Ndjaba kashe endje wuwusœ gɓɔgɓɔ nœ ye nene. Kpa awa mara azu ataa.

⁶ Anga azu ugurutœ endje œ li gasœnda, œ gbota ayashe á endje mœmœ, yé œ bili endje adœke endje yindœ o'o nœ œne. Ayashenœ asœmœ mbœrœ ekperœ waa, gɓetshelœ nœ endje sœ dœ ogo kœmbœrœ ekperœ kœ.

⁷ Endje sœ kœyamba œrœ waa kashe endje lili kœwusœ adja o'o nene.

⁸ Aayi kœyisœrœ nœ walanœ asœmœ vwaratœ endje tœ adja o'o ɓata Ayane dœ Yambele vvara lima tœ endje tœ o'o ama Moyize. Endje kœdœ azu á kœwusœrœ nœ endje fu, á ádá kœyindœrœ nœ endje gugu nene,

⁹ kashe endje na ga utshunœ nene mbœrœ azu kœ œ wusœ nœ adœke, endje ndi lœ gɓetshelœ nœ endje awa bale ɓata endje wu lima sœ indi Ayane dœ Yambele.

Na manda œrœ á ɓœ yamba

¹⁰ Kashe œbœ, ɓœ dji mœ dœ ɔtshœnœ lœ kœyisœrœ nœ mœ, ɓœ wusœ ɔtshœ mœ, dœ œrœ á mœ gbe kœmbœrœ tœnœ, dœ kœyindœrœ nœ mœ, dœ ugu lœsu nœ mœ, dœ kœyindœshœ nœ mœ, dœ kœshi gɓi nœ mœ lœ awa akwa,

¹¹ ɓœ wusœ œrœ kanga œdœ oyo má mœ wu ɓa lœ Atiœshe, ɓa lœ Ikoniyume, œdœ pe ɓa lœ Listre, œrœ kanga gade dá mœ wuwu nene a! Kashe, Gbozu she mœ lœ nœ kœ.

¹² Adjapu, azu kœ á endje yindœ kœna manda Yisu Kristu, á yindœ kœzatœ endje djigi fœ Ndjaba, endje wu kanga.

¹³ Kashe akpe azu dœ pe aayi kœbili osho, endje li vwerema ga lœ ekperœ, endje bili anga azu yé œ bilitœ endje dœ tœ endje.

¹⁴ Kashe ɓœ, sœ kolœ kœna manda œrœ á ɓœ yamba á yindœ nœ dœ lœsu zœ bale asœmœ. Bœ wusœ uzunœ á tshe yisœ nœ fœ ɓœ dœ ɔtshœnœ.

¹⁵ Bœ wusœ œyœrœ Buku nœ Ndjaba pe dœ gbolœ zœ, œ li tœ kœtœ kœwusœtœ á na dœ ɓœ œrrr ga lœ kœshe lœ awa nœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu Kristu.

¹⁶ Eneke kœ á endje sũ ala Buku nœ Ndjaba asœmœ, endje sũ lœ awa nœ ɔtshœ Ishiri. Bukunœ asœmœ li tœ kœyisœrœ, kœma ekperœ ngbi, kœyœrœ uzu œdœ kœmbœrœ adœke uzu wuta tœ ɔtshœnœ tœ ala Ndjaba,

¹⁷ yeka á uzu nœ Ndjaba kœgumatœ ye dœ ɔtshœnœ, á kœli tœ kœmbœrœ kolœ ɔtshœ akwa.

4

¹ Mœ sœ kœpa ngbi fœ ɓœ, utshu Ndjaba, dœ pe utshu Yisu Kristu á tshe kwa bala tœ ye ndœ kœwa ngbanga nœ asoro dœ akuzu, lœ gɓetshelœ nœ kpa kœkwa she œdœ ndje kœsœ Gbozu pa œrœ kœ.

² Mindœ o'o ama Ndjaba, mbœrœ œlœ dœ œlœ yé kaka tœnœ nene. Azu dji too endje dji nene, sœpe kœyisœ nœ. Yœrœ endje, za ala endje yé œ mi upu fœ endje. Mbœrœ œneke kœ dœ ugu lœsu lœ awa nœ kœyisœrœ nœ zœ.

³ Gbambanœ nene, dœ anga lœkœ bale, endje li tœ kœru lœsu endje ndœ kœdji kœyisœrœ nœ adja o'o nene, mbœrœ gɓetshelœ nœ endje sœ kolœ kœna manda ogo undu endje dœ tœ endje. Mbœrœ tœnœ ataa, endje œ ko aayi kœyisœrœ ndjoro, endjeneke á o'o ama endje sœ kolœ kœga tœ endje.

⁴ Endje be utu endje ga tœnœ tœ kœdji adja o'o, yé œ fatœ endje kolœ ndœ kœdji ndœma toro.

⁵ Kashe ɓœ, œ li adœke ɓœ dœ gbozu tshapa undu zœ dœ tœ zœ lœ œrœ kœ. Sœ dœ kœru lœsu lœ kœwu oyo, mindœ ɔtshœ O'o fœ azu yé œ mbœrœ akwa á Ndjaba za fœ ɓœ dœ ɔtshœnœ djigi kane.

⁶ Mbœrœ mœ, œlœ kuzu mœ ndo ye. Mœ za soro mœ ɓata tokórœ fœ Ndjaba.

⁷ Mœ nga ɔtshœ koshe. Mœ wuta ga tœ ndœngœlœ œrœ nœ mœ, mœ sœ kolœ kœgɓndœ kœyindœrœ.

⁸ Ngœngœ asœke, œrœ tshangba ɔtshœ akwanœ á mœ mbœrœ sœ kœkatœ mœ zœ. Gbozu á tshe kœdœ ayi kœwa adja ngbanga dá za fœ mœ dœ lœkœ kœwa ngbanganœ asœmœ. Tshe za œrœ tshangba ɔtshœ akwanœ kolœ fœ mœ dœ kuti mœ nene, kashe tshe za ndje fœ endjeneke kœ á endje sœ kœkate kœkwa she.

Ndœngœlœ kœza o'o

⁹ Mbœrœ kœ adœke ɓœ na kœgɓœtœ zœ dœ mœ katsha.

¹⁰ Gbambanœ nene, Demasi katœ mœ ti ye, mbœrœ á tshe yindœ œrœ tshapashœ nœ asœke. Tshe ro ga lœ Tesalonike, Kresene ro ga lœ Galate yé Tito ro œne ye ga lœ Dalamati.

¹¹ Kolœ Lukasi dá sœpe dœ mœ kpœke. E kœsœ adœke ɓœ na gamœ asœke, za Marke potœ zœ mbœrœ á sthe kœti kane mœ lœ akwa nœ Ndjaba.

¹² Mœ wwa Tishike ga lœ Efeze.

¹³ Kœna ɓœ, za lœba izi á mœ katœnœ ɓa lœ Trowase ɓa ndœ Karposi, œ na dœ tœnœ fœ mœ. Ko ndje bukunœ na tœnœ fœ mœ, kœropanœ kœ, œneke á endje mbœrœ dœ œkœ agra*.

¹⁴ Alekezandre, ayi ndawonœ, mbœrœ ekperœ fœ mœ waa. Gbozu œ gi tshangba œneke á tshe mbœrœ fœ mœ kœ li dœ ekperœ nœ ye asœmœ zœ.

¹⁵ Eœœ ndje, titœ zœ tœ ye mbœrœ á tshe vwaratœ ye tœ œrœnœ kœ á a yi lima sœ nœ.

* 4.13 Buku á endje mbœrœ dœ œkœ agra kœdœ buku á amanœ gɓœ waa.

¹⁶ Ali kœka mœ ga utshu ayi kœwa ng-banga, uzu bale nana manda mœ nene, endje katœ mœ ti kœ. Kaka Ndjaba gbege dœ ekperœ nœ endje nene.

¹⁷ Kashe Gbozu sœ lima dœ mœ awa bale. Œshe dá to gbœgbœ nœ ye fœ mœ yeka á mœ mindœ o'o nœ ye ga tœ ndœngœlo nœ. Endje neke kœ á endje dœédœ Ayuda nene, dji yé Ndjaba she mœ læ ama bamara.

¹⁸ Gbozu œ she mœ læ oyo kœ, œ mbœrœ adœke mœ li ga læ ogo tshagbozu nœ ye 6a lafo. Kaka adœke azu za moka fœ she ngbugu dœ ngbugu. Ame!

Ndœngœlo abala

¹⁹ Za abala nœ mœ fœ Prisile dœ Akilase œdœ pe ndje azu læ bingi nœ Onezifore.

²⁰ Eraste sœpe 6a læ Koriti yé mœ ka ndje tœ Trofime 6a læ Mile mbœrœ á tshe sœ lima dœ kœ6a.

²¹ Mbœrœ kœ adœke 6œ wuta 6a ke utshu nœ yapu nœ izi. Ebule, dœ Pudese, dœ Linuse, dœ Klodia, ndje dœ pe ayindœ Yisu kœ bala 6œ.

²² Kaka Gbozu sœ dœ 6œ. Kaka œtshœ lœsu nœ Ndjaba sœ dœ 'e para kœkœ.

Mbeti á Polo sù fœ Tito Tshatshu o'o

Asœ kœdœ mbeti á Polo sù fœ Tito. Tito dœdœ Yuda nene, kashē tshe za lima awa Kristu. Tshe na awa ndjoro tœ awa nœ dœ Polo.

Mbetinœ gbɔ lima Tito 6a lœ egerœ tshiki á ìirinœ kœdœ Kelete. Polo ka lima tœ ye ti 6a zœ mbœrœ tshe guma udu akwa nœ Ikrizia dœ pe kœke azu adœke endje te agbozu tshapa ayindœ Yisu. Œ li ndje adœke tshe yisœ nœ fœ endje, mara á li adœke endje yindœtœ endje lœ tœ endje, œdœ mara á li adœke endje sœ dœ tœnœ lœ soro endje. Polo kpa pa fœ she mara á li adœke tshe mi dœ upu fœ agbozu, fœ agbolo œdœ fœ akanga œdœ pe mara á li adœke agbozu tshapa ayindœ Yisu mbœrœtœ endje lindœ nœ.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala œdœ pe avwala (1.1-4)
- Mara kœmi upu fœ agbozu tshapa ayindœ Yisu (1.5-16)
- Mara kœmi upu fœ ayindœ Yisu (2.1-3.11)
- Ndngɔɔ abala (3.12-15)

Abala

¹ Œmœ Polo, œmœ kœdœ ayi akwa nœ Ndjaba œdœ ayi avwa nœ Yisu Kristu á tshe e mœ mbœrœ kœyisœ œrœ fœ azu á Ndjaba ke endje, adœke endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ ye yé œ wusœ adjapu lœ kœzatœ endje fœ she.

² Mœ sœ kœmbœrœ akwa mbœrœ endje wusœ nœ adœke, œne gbɔ soro neke á ka nene, á Ndjaba pa lima ndœ nœ katshatsha utshu nœ kœmbœrœ tshapashœncœ asœ, adœke œne za lima fœ endje. Tshe kœdœ Ndjaba á tshe fafa tshelœ ama ye nene.

³ Tshe za o'o ama ye ga tœ awa akwa liaka olo á tshe guma. Ayi kœshe azœ dœ Ndjaba dá za o'o ama ye fœ mœ yeka á vwa mœ adœke mœ mindœ nœ.

⁴ Mœ sœ kœsu mbetinœ asœ fœ 6œ dœ Tito, adja gbolo nœ mœ lœ kœyindœrœ á a sœ dœ tœnœ ga ndœ Yisu Kristu. Kaka Ndjaba Aba œdœ Yisu Kristu ayi kœshe azœ, ma otshɔ losu nœ endje ga ndœ zœ œ za kœsœ gee nœ endje fœ 6œ.

Kœke agbozu Ikrizia

⁵ Œdœ mœ kœkatœ zœ 6a lœ Kelete, œ sœ mbœrœ 6œ guma œneke á sœpe adœke 6œ guma, yé œ ke agbozu Ikrizia lakpi bale dœ bale liaka awa akwa á mœ pandœ nœ fœ 6œ.

⁶ Œ li adœke otshɔ gbazu sœ dœ otshœncœ adœke azu lele lœ endje mbœrœ she nene,

tshe sœ dœ yashe tshebale, agbolo nœ ye dœ ayindœ Yisu mbœrœ azu kœpapa o'o tœ endje adœke otshɔ endje gaga nene too endje kœdœ aayi sharapu nene.

⁷ Gbambœncœ nene, endje ke gbazu tshelœ Ikrizia adœke tshe ko ala ye tœ œrœ nœ Ndjaba, ádœncœ á li adœke azu lele lœ endje mbœrœ she nene dœmœ. Tshe dœdœ uzu kœzatœ ye nene, uzu ókó nene, uzu kœza ama ye ti lœ ipi nene, uzu nœ koshe hawo hawo nene, uzu á tshe sœ kœgbɔ ngendja dœ ekpe awa nene.

⁸ Kashē tshe dœ ye uzu kœsœ fœ azu sœnda nœ ye, á tshe yindœ otshœrœ. Tshe dœ uzu nœ otshɔ gbetshelœ á tshe sœ ndjii á sœ ndje yerœ, yé tshe wu ndje sœ kœgbɔndœtœ ye.

⁹ Œ li dœ she kœzatœ ye kolœ ga tœ o'o á endje yisœ nœ fœ she. Atamœ tshe li tœ kœmi upu fœ anga azu lœ adjapu yé œ so akpa aayi kœyisœrœ dœ wala.

Aayi kœyisœrœ dœ wala

¹⁰ Gbambœncœ nene, azu ndjoro, kœropa nœ ko ili endje ugurutœ Ayuda á endje te ayindœ Yisu, endje sœsœ kœmbœrœtœ endje liaka kœyisœrœncœ nene, endje sœ kœpa o'o ngbili ngbili yé endje sœ kœfara azu.

¹¹ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke 6œ mbœrœ adœke endje ngbɔɔa ama endje ga tœnœ. Endje sœ kœndi gbetshelœ nœ azu ko lœ bingi, lœ awa nœ kœyisœ œrœ á lili adœke endje yisœ nœ nene, endje yisœ nœ mbœrœ kœgbɔ ngendja.

¹² Anga uzu nœ endje bale lœ Kelete á endje wu she 6ata ayi kœgbara o'o, pa lima adœke: «Azu Kelete kœdœ aayi wala, endje kœdœ akatshagea, aayi ɔɔ yé endje yi kolœ ndœ kœziro.»

¹³ O'o ko á tshe pa kœdœ adjapu. Ádœncœ á li dœ 6œ kœza ala endje adœke endje sœ dœ adja kœyindœrœ,

¹⁴ endje katœ kœdji ndœmatoro nœ Ayuda, endje ka ndje tœ kœmbœrœtœ endje liaka awa akwa á azu á endje vwaratœ endje tœ adja kœyisœrœ guma.

¹⁵ Œrœ ko á azu nœ otshɔ losu œ mbœrœ dœ akwa sœ yerœ, kashē azu uburu á endje gugu dœ kœyindœrœ nene, endje wu œrœ ko tœ œrœ uburu, mbœrœ kœwusœrœ nœ endje œdœ pe gbetshelœ nœ endje sù dœ ekperœ.

¹⁶ Endje sœ kœpa adœke œne wusœ Ndjaba kashē akwa tshelœ endje sœ kœma adœke endje wuwusœ ye nene. Endje yangbala endje mbœrœ ekpe akwa tshelœ endje, endje kœdœ aayi gbokumu yé endje lili kœmbœrœ otshɔ œrœ bale nene.

2

Kœyisœrœ fœ agbozu

¹ Kashe 6œ, yisœ o'o neke á li dœ adja kœyisœrœ.

² Pa fœ agbœ ayakoshe adœke endje dœ agbozu tshapa undu endje, azu á endje liscœ endje á endje sœ dœ otshœ gbetshelœ. Lœ œrœ kœ, endje matœ endje tœ azu á endje ka ngbiri lœ kœyindœrœ, azu nœ kœyindœsho, azu nœ kœru losu.

³ Awa bale fœ agbœ ayashe. E li adœke endje mbœrœ tœ endje 6ata ayerœ azu, endje papatœ azu nene, yé endje fafatœ endje tœ akanga nœ ipi nene. Endje yisœ otshœrœ,

⁴ endje yisœ mara á li dœ avoro ayashe kœyindœ ako endje dœ agbolo nœ endje,

⁵ avoro ayashenœ sœ dœ otshœ gbetshelœ yé œ mbœmbœrœ angba budu nene. Endje mbœrœ akwa tshasœnda nœ endje dœ otshœnœ, endje dœ otshœ ayashe, œ liscœ ako endje adœke endje kœgugusœ o'o ama Ndjaba nene.

Kœyisœrœ fœ adjagbala

⁶ Mi upu ndje fœ adjagbala adœke endje sœ dœ otshœ gbetshelœ

⁷ lœ œrœ kœ. E li ndje dœ 6œ dœ tœ zœ kœma ambárá otshœ akwa fœ endje lœ soro zœ dœ mara adœke, adja kœyisœrœ nœ zœ sœ ndjii yé œsœnœ li.

⁸ Za kolœ adja o'o á li ga tœ akwa yeka azu kœshara upu mbœrœ akwa nœ azœ yé á kœfafatshelœ nœ nene. Ataa, endje gbœ tshula yé œ gbœ awa kœpa ekpe o'o nœ azœ nene.

Kœyisœrœ fœ akanga

⁹ Mi upu fœ akanga adœke endje liscœ agbozu tshapa endje lœ œrœ kœ, endje mbœrœ œrœ á za yanga fœ endje. Adja endje gbugbugburu tshelœ o'o dœ agbozu tshapa endje nene.

¹⁰ Endje ziziangba œrœ nœ endje nene, endje zatœ endje mbœrœ akwa dœ losu bale yé œ kakatœ anga tshakala akwa ti teasho nene yeka azu kœliscœ o'onœ á a sœ kœyisœ nœ tœ upu nœ Ndjaba á tshe she azœ.

Azu nœ Yisu Kristu

¹¹ Ndjaba ma otshœ losu nœ ye á li kœshe azu para kœkœ.

¹² Otshœ losunœ yisœ œrœ adœke, a katœ kœvwaratœ azœ tœ Ndjaba œdœ kœna manda ogo œrœ tshapashœnœ asœke yeka a kœgbandœtœ azœ, á kœtœ azu kœliscœ Ndjaba, azu á endje sœ ndjii tœ ala ye.

¹³ A sœ kœmbœrœ atamœ, kœvu olo yangœ á sœ kœkate azœ dœ lœkœ á a wu mokœ nœ Yisu Kristu, á tshe kœdœ Ndjaba œdœ Ayi kœshe azœ.

¹⁴ Tshe zatœ ye fœ kuzu tœ œsœ azœ mbœrœ kœshe azœ lœ ekperœ kœ. Tshe djutœ azœ adœke a te azu nœ ye, azu á

endje sœ kœpa avwara ndœ kœmbœrœ otshœ akwa.

¹⁵ E li dœ 6œ kœmindœ upunœ asœ kœ fœ azu. Yisœ awa akwa fœ endje yé œ za ala endje dœ gbœgbœ á Ndjaba za fœ 6œ. Kaka adœke uzu bale didi 6œ nene.

3

Mara otshœ azu nœ Ndjaba

¹ Kpa mindœ nœ fœ azu nœ Ndjaba adœke endje liscœ agbozu tshapa akwa kœ nœ Lita. Endje dji o'o ama endje yé œ yindœ kœmbœrœ otshœ akwa.

² Endje gugu œsœ uzu bale nene, endje para kœsœ gee dœ azu yé œ dœ aayi kœmbœrœ ayo, œ sœ dœ otshœ losu ga ndœ azu kœ.

³ Gbambanœ nene, azœ kœ a djingili lima awa yé œ dœ lima azu nœ ekpe gbetshelœ, a dœ lima aayi sharapu, aayi indi, akanga nœ ogo ekperœ kœ. A sœ lima hawo hawo yé œ sœ dœ úkú, endje yi lima angba azœ mbœrœ ekpe otshœ azœ yé a sœ ndje lima kœyiangba anga azœ.

⁴ Kashe, Ndjaba ayi kœshe azœ má fœ azœ otshœ losu nœ ye dœ pe kœyindœsho nœ ye.

⁵ Tshe sheshe azœ mbœrœ akwa nœ azœ á sœ ndjii nene, kashe œshe dœ tœ ye dá wu oyo azœ. Tshe she azœ dœ gbœgbœ nœ Otshœ Ishiri, á djutœ azœ lœ ekperœ yé á a wuta atafœ azu yeka a gbœ tafœ mara nœ kœmbœrœtœ azœ.

⁶ Ndjaba vwa Otshœ Ishirinœ tonge tonge ga pa azœ dœ awa nœ Yisu Kristu Ayi kœshe azœ,

⁷ tshe mbœrœ adœke a wuta ndjii tœ ala ye lœ awa nœ otshœ losu nœ ye, dœ œ gbœ soro á ka nene á a sœ kœvu tœnœ.

⁸ O'onœ asœ kœdœ adjapu yé mœ yindœ nœ adœke 6œ ka ga pa kœyisœrœ nœ adœke azu á endje yindœ Ndjaba wotœ endje ndœ kœmbœrœ otshœrœ. Wu œrœ œneke á sœ dœ otshœnœ, á li dœ azu kœmbœrœ tœnœ.

⁹ Kashe 6œ kpa awa kœgbugburu tshelœ o'o á ádánœ gugu nene, kœgbugburutshelœ o'o tœ upu nœ kœdi i'iri aata, œbœrœ œdœ kœnga koshe pa awa akwa, vwaratœ zœ tœ œrœnœ asœmœ. E sœ gbambanœ yé ádánœ gugu nene.

¹⁰ Tsheneke á tshe para awa kœkurutshelœ ayindœ Yisu, za ala ye awa bale too awa bisha. Á tshe kœdjidi 6œ nene, katœ ye ti.

¹¹ Wusœ nœ adœke, uzu ataa sœ lœ djingili, tshe kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ yé tshe sœ kœwa ngbanga ga tœ ye dœ tœ ye.

Ndangba kœmi upu

¹² O)œ á mœ kœvwa Artemase too Tishike fœ 6œ, pa avwara kœna kœgbœ mœ 6a lœ Nikopolise. Ba zœ, dá œndœ mœ œ di mbœrœ yapu nœ izi.

¹³Mbærcæ kɔ tœ kœgi Zenase á tshæ kœdœ avoka œdœ pe Apolo ga tœ awa ana nœ endje. Mbærcæ œneke kɔ á li fœ endje.

¹⁴Mbærcæ adœke aaya azœ dœ ayindœ Yisu zatœ endje ndœ ɔtshɔ akwa dœ lɔsu endje bale, mbærcæ kœti kane anga azu á endje sœ lœ oyo. Ataa, mara ɔtshɔ endje œ sœ gbambanœ nene.

¹⁵Azu para á endje sœ dœ mœ 6a ke vwa abala fœ 6œ. Za ndje abala fœ anga azœ dœ ayindœ Yisu.

Kaka Ndjaba yisœ ɔtshɔ lɔsu nœ ye ga ndœ 'e para kɔkɔ.

Mbeti á Polo sù fœ Filemŏ Tshatshu o'o

Filemŏ kœdœ yanga Polo á tshe yi lima sœ Jtshŏ O'o fœ she. Tshe kœdœ lima anga yindœ Yisu á tshe gbŏ œrœ waa, á sœ ndje dœ akanga. Anga kanga bale á i'iri ye kœdœ Onezime á tshe kpa lima tœ ayengŏ ye dœ Filemŏ, gbŏ Polo kpŏŏ 6a lœ kángá á tshe sœ lima lœ nœ. Œshe dœ Onezime wuta ndje lima yindœ Yisu yekane á Polo kpa gi she fœ ayengŏ ye á tshe kpa lima tœ ye asœmœ. Ataa, adja Filemŏ kpa yindœ Onezime zœ dá a?

Ala mbetinœ, Polo ki ga tœ Filemŏ adœke tshe kpa yindœ Onezime 6ata ayanœ lœ Yisu mbœrœ azu para kŏkŏ kœdœ ayazu lœ Kristu. Œdœ kanga, œdœ kanga nene; azœ para kŏkŏ kœdœ ayazu. Mbœrœ tœnœ ataa á Polo sœ kœki fœ Filemŏ adœke tshe wa o'onœ dœ tœ ye.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1-3)
- Awwala nœ Polo mbœrœ Filemŏ (4-7)
- Gbetshelœ nœ Polo tœ upu nœ Onezime (8-21)
- Ndongŏlŏ o'o (22-25)

Abala

¹ Œmœ Polo, á endje za mœ wvi ga lœ kángá mbœrœ akwa nœ Yisu Kristu, dá sœ kœsu mbetinœ asœke œdœ aya azœ dœ Timote.

'A su mbetinœ fœ 6œ Filemŏ, yanga 'a lœ ama akwa.

² Dœ yingŏ 'a dœ Apia, dœ Arkipe yanga 'a lœ koshe œdœ ndje fœ anga ayindœ Yisu á endje ngbŏtœ endje 6a sœnda nœ zœ.

³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba, dœ Gbozu Yisu Kristu yisœ ōtshŏ lœsu nœ endje ga ndœ 'e yé œ za kœsœ gee nœ endje fœ 'e.

Kœyindœrœ œdœ pe kœyindœsho nœ Filemŏ

⁴ Jŏlŏ dœ 6lŏ mœ sœ kœgbe dœ 6œ lœ kœza awwala nœ mœ fœ Ndjaba, yé œ sœ kœgi ndje mershe waa fœ she tœ upu nœ zœ;

⁵ gbambanœ nene, mœ dji azu kœpa o'o mbœrœ kœyindœsho nœ zœ ga ndœ ayerœ azu nœ Ndjaba para kŏkŏ œdœ pe ndje kœyindœrœ nœ zœ ga ndœ Gbozu Yisu.

⁶ Mœ sœ kœyu Ndjaba adœke kœyindœrœ á ngbŏŏa azœ dœ 6œ ga tœnœ ma akwa, yeka á 6œ kœwusœ ōtshŏrœ kŏ á a gbŏ lœ kœngbŏtœ azœ bale dœ Kristu dœ ōtshŏnœ.

⁷ Aya, yanga nœ mœ dopa nœ kolœ mbœrœ kœyindœsho nœ zœ ga ndœ anga ayindœ Yisu yé mœ ru lœsu mœ mbœrœ

tœnœ. Gbambanœ nene, 6œ mbœrœ adœke lœsu ayerœ azu nœ Ndjaba zi tii.

Polo yu Filemŏ tœ Onezime

⁸ Mbœrœ tœnœ ndje ataa, Kristu za awa fœ mœ kœpa fœ 6œ, œneke kŏ á li adœke 6œ mbœrœ,

⁹ kashe mœ sœ kœ'eshondœ nœ adœke 6œ mbœrœ kolœ lœ kœyindœsho nœ zœ. Mœ yindœ kœyu 6œ tœ œrœ bale, œmœ dœ yagbozu Polo, á mœ sœ ngangŏ asœke lœ kángá mbœrœ Yisu Kristu,

¹⁰ mœ yu 6œ tœ upu nœ Onezime, á tshe wuta gbolo nœ mœ á mœ zu she lœ kángá 6a ke.

¹¹ Utshunœ lima, tshe sœsœ lima kœmbœrœ œrœ bale fœ 6œ nene, kashe ngangŏ asœke, tshe li kœmbœrœ œrœ* fœ azœ dœ 6œ.

¹² Mœ gi she fœ 6œ, œshe á tshe sœ 6ata tshakala kote mœ.

¹³ Œ li má dœ mœ kœgbŏndœ ye 6a indiri mœ 6a ke á tshe kœmbœrœ akwa fœ mœ tœ œsœ zœ lœ kángá á mœ li lœ kumu Jtshŏ O'o.

¹⁴ Kashe mœ gbegbe kœmbœrœ ataa utshu kœdji gbetshelœ nœ zœ nene. Mœ sœsœ kœtovworogbo 6œ kœmbœrœ ōtshŏrœ fœ mœ dœ agbŏ nene, kashe œ li dœ 6œ kœmbœrœ œneke á lœsu zœ yindœ nœ dœ tœ zœ.

¹⁵ Anganœ endje kurutshelœ 'e dœ Onezime ndœ olo teasho adœke 6œ kpa kœkwatœ zœ ga ndœ ye waa dœ waa.

¹⁶ Ngangŏ asœke, tshe kpa dœdœ kolœ kanga nene, tshe ropa kanga ye. Tshe wuta aya azœ á mœ yindœ ye tŏpanœ kpuru. Mœ yindœ ye waa kashe œ6œ, 6œ kpa yindœ ye tŏpanœ kpuru œdœ 6ata uzu œdœ 6ata yindœ Kristu.

¹⁷ Œdœ 6œ kœwusœ nœ adœke œmœ kœdœ adja yanga zœ, za osho kœsœ fœ she 6ata á li dœ 6œ kœza má fœ mœ.

¹⁸ Œdœ tshe kœmbœrœ lima ekperœ fœ 6œ, œdœ kudá nœ zœ kœsœ ndje lima lœ kumu ye, za djigi ga pa mœ.

¹⁹ O'o asœke adja mœ dœ Polo dá su: œmœ mœ gi kudá tshaangba ye para kŏkŏ fœ 6œ. Kashe œ6œ ndje, 6œ gbe dœ kudá nœ mœ á sœ pa zœ kane: kudancœ asœmœ kœdœ soro zœ.

²⁰ Atamœ aya, mœ yu 6œ adœke 6œ mbœrœ ōtshŏrœ fœ mœ adœke lœsu mœ zi tii mbœrœ a sœ bale lœ i'iri Kristu.

²¹ Mœ sù mbetinœ asœke fœ 6œ dœ lœsu adœke 6œ mbœrœ œneke á mœ eshondœ nœ ga tœ zœ yé mœ wusœ nœ adœke 6œ kpa mbœrœ kœropa œneke á mœ gbe dœ tœnœ.

* 1.11 Ada i'iri Onezime dœ o'o ama ogo Agreke kœdœ: liaka kœmbœrœ aya œrœ

²² Ga pa nœ, œ li adœke 6œ guma osho olo
fœ mœ mbœrœ mœ wu adœke Ndjaba œ dji
avwala nœ 'e yé œ kœrœ awa fœ mœ ndœ
kœna ga ndœ 'e zœ.

Abala nœ azu fœ Filemœ

²³ Epafraze á 'a sœ dœ she lœ kánga
mbœrœ Yisu Kristu, vwa abala fœ 6œ.

²⁴ Aanga mœ lœ ama akwa: Marke, Aris-
tarke, Demasi œdœ pe Lukasi á 'a sœ tœ
kœmbœrœ akwa nœ Ndjaba awa bale dœ
endje ascœmœ, para kœkœ endje vwa abala fœ
6œ.

²⁵ Kaka adœke Gbozu nœ azœ dœ Yisu
Kristu ma œtshœ lœsu nœ ye ga ndœ 'e.

Mbeti á endje sù fœ Aebre Tshatshu o'o

Uzu á tshe sù mbetinœ asœke œdœ endjeneke á endje vwa fœ endje, a wuwusœ endje nene. Kashe tœ kœdi tœnœ, endje sù fœ Ayuda á endje wuta lima ayindœ Yisu. Anga azu mbœrœ lima œrœ kanga fœ endje yé œ bili endje tœ kœkatœ kœyindœrœ.

Mbœrœ tœnœ ataa, mbetinœ asœke ma adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba nœ soro. Tshe ropa azu kœ yé œ za soro á ka nene fœ azu. Tshe za undu ye tœ tokórœ mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ nœ azu. Mbetinœ gbotá ndje gbetshelœ nœ ayindœ Yisu kœgbe dœ œnœ anga azu utshunœ lœ Ongboro Ayo. Ataa endje wuwu lima œrœ tshangba kœyindœrœ nœ endje nene gbaa, endje sœ lima dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Kristu yisœ mara nœ Ndjaba (1.1-3)
- Kristu ropa aandjelu (1.4-2.18)
- Kristu ropa Ayosuwa dœ Moyize (3.1-4.13)
- Akwa nganga nœ Yisu ropa œnœ anganga Ndjaba lœ Ongboro Ayo kœ ye (4.14-7.28)
- Ayo nœ Kristu ropa œneke ala Ongboro Ayo ye (8.1-9.28)
- Mokœ á Kristu má ropa œneke lœ Ongboro Ayo ye (10.1-39)
- Anga agbangba kœyindœrœ lima utshunœ (11.1-12.29)
- Mara kœza yanga fœ Ndjaba (13.1-19)
- Avwala œdœ ndangba abala (13.20-25)

Ndjaba pa o'o lœ awa nœ Gbolo nœ ye

¹ Utshunœ lima, Ndjaba pa o'o fœ aata azœ, tshe pa o'o lœ awa nœ aayi kœgbara o'o; tshe pa o'o fœ endje kpalakpala œdœ pe lœ tshelœ aka mara ndjoro,

² yé ngœngœ tœ ndœngœ oshonœ asœke á a sœ lœ nœ, tshe pa o'o fœ azœ lœ awa nœ Gbolo á tshe za she kœsœ tœ ayengœ œrœ kœ, lœ awa nœ ye ndje dá tshe mbœrœ tshapashœ.

³ Gbolo kœdœ kœtshi nœ mokœ nœ ye, tshe kœdœ adja angwa ye. O'o ama ye sœ dœ gbœgbœ yé œtœnœ dá mbœrœ adœke œrœ tshapashœ para kœkœ sœ zœ. Mangba kœdjutœ ekperœ nœ azu, tshe sœ ga pa kuni Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ kœropa nœ kœ ba lafo.

Gbolo nœ Ndjaba ropa aandjelu

⁴ Gbolo ropa aandjelu ye. Dœ tœnœ ataa á Ndjaba za ìiri kpi á rosœ œnœ endje fœ she.

⁵ Atamœ, Ndjaba papa fœ anga andjelu nœ ye bale nene adœke:

«Bœ kœdœ Gbolo nœ mœ,
yé kœto kpesheke, œmœ kœdœ Aba zœ.»
Yé tshe papa ndje o'o tœ upu nœ anga andjelu bale nene adœke:

«Mœ dœ bala Abanœ,
yé tshe dœ bala Gbolo nœ mœ.»

⁶ Kashe dœ lœndœ á Ndjaba vwa lima eya Gbolo nœ ye ga pa tshapashœ, tshe pa adœke: «Ë li adœke aandjelu nœ Ndjaba kœ gote ga tshatshu ye.»

⁷ Tshe kpa pa o'o tœ upu nœ aandjelu adœke:

«Mœ mbœrœ adœke aandjelu nœ mœ sœ bœta ishiri,
yé mœ mbœrœ adœke aayi akwa nœ ye sœ bœta lafa owœ.»

⁸ Kashe tœ upu nœ Gbolo, tshe pa adœke: «Uu Ndjaba, ngande tshagbozu nœ zœ sœ waa dœ waa.

Bœ sœ kœmbœrœ akwa tshagbozu nœ zœ dœ mara á sœ ndjii.

⁹ Bœ sœ kœyindœ œrœ á sœ ndjii, yé bœ sœ kœyiangba ekperœ,

mbœrœ tœnœ ataa, uu Ndjaba, Ndjaba nœ zœ dá ke bœ adœke bœ sœ dœ yanga, yé tshe ma adœke œne yindœ zœ kœropa anga zœ.»

¹⁰ Tshe kpa pa ndje adœke:

«Gbozu, œbœ dá mbœrœ œshœ pe tœ alinœ utshunœ,
tshalafœ kœdœ tshangba akwa ndœ kane zœ.

¹¹ Ærœnœ asœke kœ ye yiwa bala ye, kashe œbœ, bœ sœpe zœ.

Tshalafœ œdœ tshaati œ wuta bœta ongboro lœba;

¹² bœ vwele œtœnœ bala ga tœnœ bœta á endje vwele yœgbœ lœba,
yé endje yapa œtœnœ bœta lœba.

Kashe œbœ, bœ sœ kolœ bœta á bœ sœ asœmœ yé ndœngœ zœ œ sœ tœnœ nene.»

¹³ Ndjaba papa fœ anga andjelu nœ ye bale nene adœke:

«Na œ sœ ga pa kuni mœ,
mœ ko ayingba zœ ga tshakudu ada zœ.»

¹⁴ Aandjelu kœdœ adœ e? Endje para kœkœ kœdœ ishiri á sœ kœmbœrœ akwa fœ Ndjaba: Tshe sœ kœvwa endje adœke endje ti kane azu á endje li kœgbo kœshe.

2

Kœshe á gerœ dopanœ

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke a shi gbi lœ o'o á a dji œdœ a kœyindœ nœ adœke a djingili awa nene.

² Gbambœnœ nene, œdœ o'o á aandjelu pa lima ndœ nœ kœmatœ ye adœke œtœnœ kœdœ adja o'o, yé œdœ azu á endje ndi lima tshelœnœ, œdœ azu á endje vwara lima tœ

endje tœ kœliscœ o'õncœ ascœmœ kœgbo lima djofele á li dœ endje,

³ azœ dœ tœ azœ a kpa lœ manœ ko-too œdœ a kœsœ kœmbœrœtœ mara kœshe ataa? Gbozu dá yi lima sœ œrœ tœ upu nœ utshunœ, manda nœ á azu á endje dji lima she ma kikilincœ fœ azœ.

⁴ Ndjaba to ndje gbœgbo nœ ye ga lœ kœmarœ nœ endje lœ awa nœ ambará ndjoro, ogboro œrœ dœ tshelœ áká afá kœ, œ ga ndœ lœ awa nœ kœto œrœ nœ Ōtshœ Ishiri fœ azu lindœ œneke á lœsu ye yindœ nœ.

Yisu kœdœ ayi kœza kœshe fœ azu

⁵ Gbambancœ nene, Ndjaba zaza tshapshœ nœ tshambatsha á a sœ kœpa tœncœ, fœ aandjelu nene.

⁶ Andaa, anga uzu bale su o'o ala Buku nœ Ndjaba adœke: «Uzu kœdœ de yeka á 6œ kœsœ kœgbe dœ she a?

Too gbolo nœ uzu kœdœ de á 6œ kœko ala zœ ga pa ye a?

⁷ Bœ za she teasho ga tshakudu aandjelu, 6œ za mokœ œdœ kœliscœtœ fœ she.

⁸ Bœ ko œrœ kœ ga tshada ye.»

Bata á Ndjaba za she tœ gbozu tshapa œrœ kœ, anga œrœ bale á tshapu kœsœ ga tshakudu ye gugu nene. Andaa, a wuwu damba nene adœke Ndjaba ko œrœ para ga tshakudu ye.

⁹ Kashe œrœ á a sœ kœwu tœncœ dœke: Yisu á Ndjaba za lima she teasho ga tshakudu aandjelu, gbœ mokœ œdœ pe kœliscœtœ lœ kumu kœwu œrœ kanga nœ kuzu á tshe tshu. Ataa lœ awa nœ ōtshœ lœsu nœ Ndjaba, tshe tshu kuzu tœ upu nœ azu ko.

¹⁰ Gbambancœ nene, œ li adœke Ndjaba á tshe mbœrœ œrœ kœ, á sœ kœmbœrœ adœke œrœncœ sœ zœ ascœmœ, za Yisu tœ uzu á tshe li lœ awa nœ kœwu oyo mbœrœ adœke agbolo ndjoro kœwu mokœ nœ ye. Gbambancœ nene, Yisu kœdœ uzu á tshe sœ kœyiscœ awa kœshe fœ endje.

¹¹ Andaa Yisu á tshe sœ kœmbœrœ adœke azu wuta yerœ lœ ekperœ nœ endje dœ pe endjeneke á endje wuta yerœ, endje sœ dœ Aba bale. Mbœrœ tœncœ ataa dá Yisu scœsœ dœ tshula kœ'e endje adœke aaya œne nene.

¹² Yé tshe pa adœke:

«Uu Ndjaba, mœ pa bala o'o tœ upu nœ i'iri zœ fœ aaya mœ, yé mœ 6i itshi kœdonga dœ 6œ ugurutœ ukpulu azu lœ angbœtœ.»

¹³ Tshe kpa pa adœke:

«Mœ za bala lœsu mœ djigi fœ Ndjaba.»

Yé ga pa nœ:

«Wu mœ, œmœ œdœ agbolo á Ndjaba ko endje fœ mœ dœke.»

¹⁴ Ataa, 6ata á agbolo kœdœ azu á endje sœ dœ songba œdœ dœ indji, Yisu wuta ndje awa bale 6ata endje, tshe mbœrœ œrœ kœ nœ mara nœ endje dœ azu. Lœ awa kuzu

nœ ye, tshe ropa djaboro á tshe sœ lima dœ gbœgbo nœ kuzu,

¹⁵ œdœ dœ œncœ kœvwara azu á awa kuzu fa lima endje tœ akanga lœ soro endje djigi.

¹⁶ Gbambancœ nene, tshe nana mbœrœ kœti kane aandjelu nene, kashe tshe na mbœrœ aata Abrayamo.

¹⁷ Mbœrœ tœncœ ataa, œ li lima adœke tshe wuta awa bale 6ata aayanœ lœ áká œrœ kœ yeka á kœte egerœ nganga Ndjaba nœ lœsu kœwu oyo, á tshe sœ ndjii utshu Ndjaba mbœrœ kœdjœrœndœ ekperœ nœ azu.

¹⁸ Gbambancœ nene, 6ata á tshe wu lima oyo dœ tœ ye lœ kœwu lœsu nœ Satana, tshe li ndje kœti kane endjeneke á Satana sœ kœwu lœsu endje ye.

3

Yisu kœdœ egerœ uzu kœropa Moyize

¹ Atamœ, aaya mœ, e'e kœdœ ayerœ azu nœ Ndjaba á tshe e 'e ndœ kœmbœrœ ogo nœ ye 6a lafo, 'e meosho ga tœ Yisu á tshe dœ ayi avwa œdœ egerœ nganga Ndjaba nœ kœyindœrœ á a sœ kœmindœ nœ.

² Dœ œ adjapu adœke tshe sœ lima ndjii utshu Ndjaba á tshe ke she ndœ akwa 6ata á Moyize sœ ndje lima ndjii lœ anda nœ Ndjaba djigi.

³ Endje donga ayi kœmœ anda kœropa anda dœ tœ ye. Gbambancœ nene, mokœ nœ Yisu ropa œncœ Moyize.

⁴ Anda bale dœ bale kœ sœ dœ uzu á tshe mœ, yé uzu á tshe mœ kœ dœ Ndjaba.

⁵ Andaa, Moyize za lima tœ ye kœmbœrœ akwa dœ lœsu ye bale lœ anda nœ Ndjaba djigi 6ata ayi akwa mbœrœ kœma œneke á li má adœke Ndjaba pa.

⁶ Kashe Kristu zatœ ye kœmbœrœ akwa dœ lœsu ye bale 6ata Gbolo, yé Ndjaba za she ga tœ kumu akwa lœ anda nœ ye. Anda nœ ye kœdœ azœ œdœ a kœscœpe kolœ kœyindœ nœ yé á sœ kœko lœsu azœ ga tœ œrœ á a sœ kœkate kœgbo tœncœ dœ yanga.

Azu nœ Ndjaba œ yatœ endje

⁷ Mbœrœ tœncœ dá Ōtshœ Ishiri pa adœke:

«Kpesheke, œdœ 'e kœsœ kœdji tshama ye, ⁸ 'e scœsœ dœ agbo lœsu nene 6ata londœ á 'e oma lima dœ Ndjaba, dœ olo á 'e wu lima lœsu ye 6a lœ kpagagasho.

⁹ Ba zœ, alaba 'e kœwu lima lœsu mœ dœ kœpara awa kœyu tshelœ mœ, yé endje wu lima akwa ndœ kane mœ

¹⁰ manda ungu zazu bisha (40).

Mbœrœ tœncœ ataa, mœ sœ dœ ókœ ga tœ azu nœ oshonœ ascœmœ

yé á mœ pa adœke: «Gbetshelœ nœ endje sœ kœndi waa dœ waa, azunœ ascœmœ wuwu lima sœ awa mœ nene.»

11 Gbambanœ nene, mœ dara ama mœ lœ ókó nœ mœ adœke:
A wu bala zœ, œdœ endje œ li bala kœyatœ endje 6a ndœ mœ!»

12 Alaya mœ, 'e sœ dœ gbɔdjela. Kaka adœke uzu bale ugurutœ 'e sœsœc dœ ekpe lœsu dœ pe sharapu neke á wwa she kœfa tshangba ye fœ Ndjaba nœ soro nene.

13 Kashe 'e to gbɔgbɔ ugurutœ 'e dœ anga 'e ɔb dœ ɔb ɔb á endje sũ ala Buku adœke œndœ «tshakpesheke» sœpe kœdi tœnœ, mbœrœ adœke ekperœ bibili uzu bale ugurutœ 'e, á tshe kœwuta dœ ɔgbɔ lœsu nene.

14 Gbambanœ nene, œdœ a kœsœpe kœshi gbi œrrr ga tœ ndɔngɔb soro azœ lœ kœyindœrœ ɔbata á a gbɔ lima tœ alinœ, a wuta aayi kœmbœrœ akwa awa bale dœ Kristu.

15 Endje su ɔbata buku nœ Ndjaba adœke:
«Kpesheke, œdœ 'e kœsœc kœdji tshama ye, 'e sœsœc dœ ɔgbɔ lœsu ɔbata dœ lœkɔ á 'e oma lima dœ Ndjaba nene.»

16 Azu adœ dá dji lima tshama ye, yé á oma dœ she a? Ɖ dœdœ lima azu kɔ á Moyize ko endje wuta tœnœ ga ushu lœ ogo Ezipito nene a?

17 Yé adœ dá Ndjaba sœ lima dœ ókó ga tœ endje manda ungu zazu bisha a? Ɖ dœdœ ga tœ azu á endje mbœrœ lima ekperœ yekane á tshu 6a lœ kpagagasho nene a?

18 Yé adœ dá Ndjaba dara lima ama ye adœke endje li kœyatœ endje 6a ndœ œne nene a? Ɖ dœdœ mbœrœ azu á endje oma lima asœmœ nene a?

19 Yé á wu adœke endje lili lima kœli ga zœ nene mangba ɔgbɔ lœsu nœ endje.

4

1 Ndjaba pa lima ndœ nœ fœ azœ adœke a li bala kœyatœ azœ 6a tœ osho á œne guma fœ azœ. Ataa, ala azœ gbɔ adœke anga uzu bale ugurutœ azœ tshatshapu kœli ga zœ nene.

2 Gbambanœ nene, a gbɔ Ɖtsho O'o ɔbata á azunœ asœmœ gbɔ ndje lima. Kashe o'o á endje dji lima mbœmbœrœ œrœ bale tœ endje nene, mbœrœ aayi kœdji tœnœ dji lima tako kashe endje yiya lima ndœ nœ nene.

3 Yé azœ á a sœ dœ kœyindœrœ, a li bala kœyatœ azœ 6a tœ osho á Ndjaba pa lima o'o tœ upunœ adœke:

«Mœ dara ama mœ lœ ókó nœ mœ:
Endje li bala kœyatœ endje 6a tœ osho kœyatœsho nœ mœ nene!»

Ndjaba pa atamœ, kashe osho kœyatœshonœ asœmœ, tshe guma lima kœto tœ ali kœmbœrœ tshapasho.

4 Gbambanœ nene, endje sũ tœ upu nœ olo mindu dœ bisha (7) adœke: «Yé Ndjaba ya

lima tœ ye dœ olo mindu dœ bisha manda kœka akwa nœ ye kɔ.»

5 Yé endje kpa su o'onœ asœmœ adœke:
«Endje li kœyatœ endje 6a tœ osho nœ mœ nene.»

6 Dœ tœnœ ataa, azu á endje dœ lima azu utshunœ kœdji Ɖtsho O'o, endje lili lima kœyatœ endje 6a tœ oshonœ asœmœ nene, mbœrœ endje vvara lima tœ endje kœlisœ Ndjaba ye, andaa anga azu li kœli tœnœ ye.

7 Ndjaba kpa za anga olo kœli ga zœ, á tshe e i'irinœ «kpesheke». Olo ndjoro manda nœ, tshe pa lima o'o waa lœ awa nœ Davidi lœ ada mbeti á endje pa tœnœ utshunœ adœke:
«Kpesheke, œdœ 'e kœdji tshama ye, 'e sœsœc dœ ɔgbɔ lœsu nene.»

8 Yé œdœ Yosuwá kœto lima azu li tœnœ 6a tœ osho nœ kœyatœsho, Ndjaba œ kpa pa má o'o tœ anga angbi olo bala nene.

9 Ataa, olo kœyatœsho nœ lœkɔ sabata sœ mbœrœ azu nœ Ndjaba.

10 Gbambanœ nene, uzu á tshe li ga lœ kœyatœsho nœ ye, sœ ndje kœyatœ ye manda akwa á tshe mbœrœ ɔbata á Ndjaba ya ndje lima tœ ye manda œnœ ye.

11 A pa avwaratœ azœ kœli ga lœ kœyatœshonœ asœmœ, adœke adja mara ɔgbɔ lœsunœ asœke kœmbœmbœrœ adœke uzu bale te nene.

12 Gbambanœ nene, o'o ama Ndjaba sœ dœ soro œdœ dœ gbɔgbɔ, yé amanœ ki kœropa ingiri yakamba á amanœ sœ bisha. Ɖ sœ kœli œrrr ga tœ kœkurutshelœ uvuru dœ ishiri, tshelœ kɔto ngbabi dœ vwala. Ɖ sœ kœwa ngbanga ugurutœ gbetshelœ œdœ o'o á sœ 6a lœsu uzu.

13 Anga œrœ bale á Ndjaba mbœrœ á zatœ ye yiwatœ nœ tœ ala ye gugu nene. Ɖrœ kɔ sœ kpendro, ngbi tœ ala ye, yé fœ she dá a li kœpa o'o tœ upu nœ œrœnœ kɔ á a mbœrœ.

Yisu kœdœ egerœ nganga Ndjaba nœ azœ

14 A sœ dœ egerœ nganga Ndjaba á œsœ ye li, œshe kœdœ Yisu, Gbolo nœ Ndjaba. Tshe ro to lœ tshalafo œ gu ga ndœ Ndjaba. Atamœ, a shi gbi lœ kœyindœrœ nœ azœ.

15 Gbambanœ nene, egerœ nganga Ndjaba nœ azœ awa bale dœ azœ lœ kœmœ nœ azœ sœ zœ. Satana wu lima lœsu ye lœ œrœ kɔ ɔbata á tshe sœ kœmbœrœ dœ azœ, kashe tshe mbœmbœrœ ekperœ bale nene.

16 Ataa, a na dœ lœsu azœ djigi ga tœ ngande tshagbozu nœ ɔtsho lœsu nœ Ndjaba mbœrœ á tshe kœwu oyo azœ yekane á kœma ɔtsho lœsu nœ ye ga ndœ azœ mbœrœ kœti kane azœ dœ lœkœnœ á tshe yindœ nœ.

5

1 Egerœ nganga Ndjaba kɔ, endje ke she ugurutœ azu mbœrœ kœmbœrœ akwa tsh-agurutœ azu dœ Ndjaba tœ upu nœ endje.

Akwa nœ ye kœdœ kœko kœtorœ œdœ tokóró mbœrœ ekperœ.

² Tshe li kœsœ dœ òmò lœsu ga ndœ azu á endje wuwusœ œrœ nene yé á sœ lœ djingili. Gbambanœ nene, œshe ndje dœ tœ ye kœdœ uzu á tshe sœ dœ kœmœ.

³ Yé mbœrœ kœmœnœ, œ li adœke tshe to tokóró mbœrœ ekperœ nœ azu œdœ ndje mbœrœ œnœ ye dœ tœ ye.

⁴ Uzu bale lili kœketœ ye dœ tœ ye adœke œnœ dœ egerœ nganga Ndjaba nene. Kashe Ndjaba dá e uzu ndœ kœmbœrœ tœnœ, 6ata á tshe e lima Aro.

⁵ Etœnœ ataa dá Kristu zaza kœlisœtœ nœ kœwuta egerœ nganga Ndjaba ga tœ ye dœ tœ ye nene; kashe tshe gbœ 6a ndœ tsheneke á tshe pa fœ she adœke:

«E6œ kœdœ Gbolo nœ mœ

kpesheke, œmœ kœdœ Aba zœ.»

⁶ Yé 6a tœ anga oshonœ, tshe pa adœke:

«E6œ kœdœ nganga Ndjaba waa dœ waa 6a lœ mara nœ Melekisedeke.»

⁷ Lœ soro ye 6a pa œshœ, tshe sœ lima kœza awwala dœ œgbœ rawa œdœ dœ ngola fœ tsheneke á tshe li lima kœshe she lœ akuzu, yé Ndjaba yi lima ndœ nœ mbœrœ á tshe li lima œsœ ye dœ kœzatœ ye ga ati fœ she.

⁸ Ataa œshe kœdœ lima Gbolo nœ Ndjaba gbaa, tshe wusœ kœlisœ Ndjaba lœ awa nœ œrœ kanga nœ ye kœ á tshe wu.

⁹ Yé manda nœ á Ndjaba fa she lima tœ uzu á tshe li, tshe wuta lima ayi kœza kœshe nœ waa dœ waa fœ azu á endje sœ kœlisœ o'o ama ye.

¹⁰ Ndjaba ma she ngbi tœ egerœ nganga Ndjaba lœ mara nœ Melekisedeke.

Kœgbota tshelœ utu tœ upu nœ kœkatœ kœyindœrœ

¹¹ 'A sœ dœ o'o ndjoro kœpa tœ upu nœ asœ, kashe kœpandœ ádánœ gbœ waa mbœrœ 'e kpa sœsœ kœdji tshelœkata o'o katsha katsha nene.

¹² 'E dœ má 6alima aayi kœyisœrœ katshatsha ye. Kashe 'e kpa gbe adœke endje yisœ ali o'o nœ o'o ama Ndjaba fœ 'e. 'E sœpe damba kœgbœ dœ kœa œngœ, tœ œsœnœ adœke 'e zi œgbœ rogo.

¹³ Uzu kœ á tshe sœpe kœa œngœ, tshe lili kœmirœtshelœ ye pa upu nœ œrœ á sœ ndjii nene, mbœrœ œshe kœdœ awaya.

¹⁴ Kashe œgbœ kœzirœ sœ mbœrœ agbozu á lœ awa nœ œrœ kœ á endje mbœrœ, li kœkurutshelœ ekperœ dœ œthœrœ.

6

¹ Mbœrœ tœnœ ataa, a fatœ azœ ndœ kœyisœrœ nœ agbozu yé œ katœ kœyisœrœ nœ agbolo ga manda azœ tœ upu nœ Kristu. A kpa kwakwatœ azœ ndœ œrœ á endje guma utshunœ nene: kœfatshalœsu tœ œrœ

á sœ kœyi osho ga lœ kuzu nœ ishiri yé œ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba,

² kœyisœrœ tœ upu nœ batisimu, tœ upu nœ kœto kane ga pa azu, tœ upu nœ kœshe lœ akuzu œdœ pe tœ upu nœ kœwa ngbanga nœ waa dœ waa.

³ 'E wu œrœ á li dœ azœ adœke a mbœrœ bala œdœ Ndjaba kœyindœ nœ, dœ mœ.

⁴ Gbambanœ nene, azu á endje wu ingbisho nœ Ndjaba, endje á endje wusœ kœtorœ nœ tshalafœ á Ndjaba to fœ endje, endje á endje te azu nœ Otshœ Ishiri,

⁵ endje á endje dji o'o ama Ndjaba dœ œthœnœ œdœ gbœgbœ nœ tshapashœ á na 6a mbatsha

⁶ yekane á kpa yo, œ li nene adœke endje kpa fatshalœsu endje. Andaa endje kpa sœ kœkuru Gbolo nœ Ndjaba ga pa kurushi mbœrœ kœfatshalœsu nœ endje yé œ sœ kœgu she tœ ala azu.

⁷ Edœ œshœ kœsœ kœndjoro ungu yavuru œbœ dœ œbœ yé á œkœ ngwarœ nœ azu á endje lu kœsœ kœga tœnœ, œ yindœ kœpa adœke Ndjaba to kane ye ga pa œshœnœ ye.

⁸ Kashe œdœ œ kœsœ kœzu ishi œdœ gusu á sœ dœ ishi, œ sœ dœ ádá bale nene. E sœ ndœ adœke Ndjaba darandœ nœ yé œ sho.

⁹ Tœ 'e dœ aaya 'a á 'a yindœ 'e waa, 'a yindœ nœ lœ o'o á 'a sœ kœpa tœnœ adœke, 'e sœ kœza œthœ awa á sœ kœto 'e na tœnœ ndœ kœshe.

¹⁰ Yé Ndjaba sœ ndjii, tshe lili kœdjœrœndœ akwa œdœ kœyindœsho á 'e ma ga tœ 'i'ri ye lœ awa nœ kœmbœrœ akwa á 'e mbœrœ lima fœ ayœrœ azu œrrr ga tœ ngangœ asœke nene.

¹¹ Kashe ogo nœ 'a sœ adœke uzu dœ uzu zatœ ye djigi ndœ kœmbœrœ atamœ œrrr ga tœ ndangolœnœ yekane á kœgbœ œneke á tshe za lœsu ye ga pa nœ.

¹² 'E mœmœ nene, kashe 'e za mara kœmbœrœ œrœ nœ azu á endje gbœ œrœ á Ndjaba pa tœnœ lœ awa nœ kœyindœrœ œdœ kœru lœsu nœ endje ga ndœ ye.

Erœ á Ndjaba pa tœnœ

¹³ Lœndœ á Ndjaba pa lima tœ œrœ fœ Abrayamo, tshe dara lima ama ye dœ 'i'ri ye dœ tœ ye; gbambanœ nene, anga uzu á tshe ropa ye adœke tshe dara ama ye dœ 'i'ri ye gugu nene.

¹⁴ Yé tshe pa adœke: «Adjapu, mœ to kane mœ ga pa zœ waa, yé mœ mbœrœ adœke aata zœ ngba kœropanœ.»

¹⁵ Abrayamo sœ lima kœvu dœ ugu lœsu yé tshe gbœ lima œneke á Ndjaba pa lima tœnœ fœ she ye.

¹⁶ Azu dara ama endje dœ 'i'ri uzu á tshe ropa endje, yé œ sœ kœmbœrœ adœke sharapu sœ ugurutœ endje pa o'o á endje dara ama endje lœ kumunœ nene.

¹⁷ Andaa, Ndjaba yindœ koema foe azu á endje gbɔ bala œerœnœ á tshe pa lima tœnœ foe Abrayamo adœke, sharapu œ sœ tœ upunœ nene. Tshe dara ama ye ndœ koema adœke, o'o á œne pa dœ lœsu œne bale asœmœ, œne kpa yapa nene.

¹⁸ Atamœ, Ndjaba mbœrœ œerœ bisha neke á tshe lili kœyapa tœnœ nene œdœ ndje kœpa wala tœ upunœ nene, mbœrœ kœto gbɔgbɔ á rosœ nœ foe azœ. Mbœrœ tœnœ ataa, a sœ dœ ugu lœsu, azœ á a sœ kœkate kœgbɔ œerœnœ á a ko lœsu azœ ga panœ asœmœ.

¹⁹ Œrœnœ á a ko lœsu azœ ga pa nœ mbœrœ adœke a shi mbœrœ tœnœ. Soro azœ shi mbœrœ tœnœ b̄ata egerœ agba œ shi mbœrœ longo. Œrœnœ asœmœ li kpuru djagakele rido,

²⁰ á Yisu li b̄a zœ utshunœ mbœrœ azœ, yé œ te egerœ nganga Ndjaba waa dœ waa b̄ata Melekisedeke.

7

O'o tœ upu nœ Melekisedeke

¹ Melekisedeke kœdœ lima gbuzugo Saleme œdœ nganga Ndjaba nœ Ndjaba á tshe ropa œrœ kœ. Melekisedeke na para tshatshu Abrayamo dœ lœkœ á tshe sœ lima kœgu tœnœ manda kœnga koshe dœ agbuzugo, yé œ to kane ye ga pa ye.

² Œshe dá Abrayamo ko lima œerœ bale lœ ndjokpanœ á tshe gbɔ, foe she. Utshunœ kœ, á dá i'iri ye kœdœ «gbuzugo nœ o'o á sœ ndjii», yé ga pa nœ, œshe kœdœ gbuzugo Saleme á yindœ kœpa adœke «gbuzugo nœ kœsœ gee».

³ Endje wuwusœ abanœ dœ ayinœ nene, endje wuwusœ o'o tœ upu nœ wuwu aalantœ œdœ olo kœzu she nene, endje wuwu ndje sœ ndœngɔb̄ soro ye nene; kashe tshe sœ b̄ata Gbolo nœ Ndjaba: tshe dœ nganga Ndjaba nœ waa dœ waa.

⁴ E wu mara á tshe dœ egerœ uzu, œshe á ata azœ dœ Abrayamo ko œerœ bale lœ ndjokpa á tshe gbɔ lœ koshenœ foe she.

⁵ Andaa, kœli dœ awa akwa, aata Levi á endje dœ lima anganga Ndjaba dá lima kœ'eshondœ œerœ bale lœ ndjokpa nœ azu Israyele, œ yindœ kœpa adœke aaya endje á endje kœdœ aata Abrayamo.

⁶ Melekisedeke sœsœ lima lœ wuwu aata Levi nene, kashe Abrayamo to lima œerœ bale lœ ndjokpa foe she. Gapa nœ, tshe to kane ye ga pa Abrayamo á Ndjaba pa lima tœ œerœ foe she.

⁷ Andaa dœ sharapu nene, egerœ uzu dá to kane ye ga pa aya uzu asœmœ.

⁸ Yé endjeneke á endje sœ kœgbɔ œerœ bale lœ ndjokpa kœdœ azu á endje tshuutshu, kashe tœ upu nœ Melekisedeke, endje pa adœke œshe kœdœ uzu á tshe sœ dœ soro.

⁹ Tœ ndœngɔb̄nœ kœ, œeneke yindœ kœpa adœke, lœkœ á Abrayamo ko bale lœ ndjokpa

asœmœ, œ yindœ kœpa adœke Levi á tshe sœ lima kœgbɔ œerœ bale lœ ndjokpa ko ndje œnœ ye yé.

¹⁰ Gbambanœ nene, ataa endje zuzu lima Levi nene gb̄aa, œ sœ b̄ata tshe sœ lima b̄a lœ atanœ dœ Abrayamo zœ lœkœ á Melekisedeke na lima para tshatshu ye.

¹¹ Awa akwa pa adœke anganga Ndjaba œ wuta lœ wuwu aata Levi. Andaa œdœ anganga Ndjaba lœ wuwu aata Levi kœmbœrœ lima akwa á li, á dá nœ kœgbɔ má anga angbi anganga Ndjaba b̄a lœ wuwu aata Melekisedeke gugu nene tœ œsœnœ adœke endje ke endje b̄a lœ wuwu aata Aro.

¹² Gbambanœ nene, œdœ endje kœyapa wuwu kœmbœrœ akwa nœ anganga Ndjaba, œ li adja adœke endje yapa awa akwa.

¹³ Yé Gbozu nœ azœ á a pa o'o tœ upu nœ ye asœke, tshe sœ lœ anga angbi mara á anga uzu bale lœnœ mbœmbœrœ akwa nganga Ndjaba b̄a pa ndaba nene.

¹⁴ Azu kœ wusœ nœ adœke tshe to lœ mara nœ Yuda, á Moyize papa lima o'o bale ala mbeti nœ ye tœ upu nœ anganga Ndjaba nene.

Anga nganga Ndjaba b̄ata Melekisedeke

¹⁵ Yé œeneke á sœ koema œtœnœ ngbi kœdœ adœke: Anga nganga Ndjaba á tshe wuta, tshe sœ b̄ata Melekisedeke.

¹⁶ Tshe wuwuta nganga Ndjaba lindœ awa akwa tœ upu nœ aata uzu nene, kashe tshe wuta nganga Ndjaba lœ awa nœ gbɔgbɔ nœ soro á ndœngɔb̄nœ gugu nene.

¹⁷ Yé buku nœ Ndjaba má adœke: «Bœ kœdœ nganga Ndjaba nœ waa dœ waa b̄ata Melekisedeke.»

¹⁸ Ataa, endje ka lima tœ onghoro awa akwa mbœrœ á gbɔgb̄nœ œdœ á dá nœ gugu lima nene.

¹⁹ Gbambanœ nene, awa akwa mbœmbœrœ adœke uzu dœ uzu á tshe li nene. Kashe anga otshœrœ kœropa nœ á a za lœsu azœ ga pa nœ mbœrœtœ ye foe azœ, yé lœ awanœ, a li kœgitœ azœ ndœ Ndjaba.

²⁰ Yé œ mbœrœtœ endje dœ kœdarama nœ Ndjaba. Anga azu tete anganga Ndjaba lœ awa nœ kœdarama nene.

²¹ Kashe mbœrœ she, tshe wuta lima nganga Ndjaba lœ awa nœ kœdarama lœkœ má Ndjaba pa tœ upu nœ ye adœke:

«Gbozu dara ama ye

yé tshe yapa bala o'o ama ye nene:

“bœ kœdœ nganga Ndjaba nœ waa dœ waa.”»

²² Mbœrœ tœnœ dá tafo ayo á Yisu wuta ayi kœgi sharapu ugurutœ Ndjaba dœ azœ, sœ dœ otshœnœ kœropa onghoronœ.

²³ Ga panœ, anganga Ndjaba ngba lima waa mbœrœ endje sœ lima kœtshu tœnœ, endje lili lima kœmbœrœ akwa nœ endje waa dœ waa nene.

²⁴ Kashe Yisu sœ dœ soro nœ waa dœ waa yé akwa nganga Ndjaba nœ ye œ ka nene.

²⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, tshe li kœsœ dœ mara nœ waa dœ waa endjeneke á endje na lœ awa nœ ye ga ndœ Ndjaba; gbambance nene, tshe sœ dœ soro á ka nene ndœ kœza avwala nœ ye fœ Ndjaba tœ upu nœ endje.

²⁶ Ataa, Yisu kœdœ egerœ nganga Ndjaba á tshe li má dœ azœ. Tshe sœ yerœ, tshe gugu dœ o'o nœ uzu nene, tshe mbœmbœrœ ekperœ nene. Ndjaba za she kpi tœ aayi kœmbœrœ ekperœ yé œ za she ga pa œrœ kœ.

²⁷ Tshe sœsœ b̄ata anga angbi agboro anganga Ndjaba nene: tshe ghegbe kœza tokóro ̄a dœ ̄a utshunœ mbœrœ ekperœ nœ ye dœ tœ ye, yé manda nœ, mbœrœ œnœ azu ogo nene. Tshe za tokóro kolœ awa tshebabale l̄kœ á tshe za lima tœ ye dœ tœ ye tœ tokóro.

²⁸ Andaa, awa akwa sœ kœko azu á endje m̄ām̄a tœ agboro anganga Ndjaba; kashe o'o nœ kœdarama nœ Ndjaba á na manda awa akwa, za Gbolo á tshe guma œrœ ga tœ nd̄nḡl̄nœ djigi, tœ egerœ nganga Ndjaba mbœrœ waa dœ waa.

8

Yisu kœdœ egerœ nganga Ndjaba nœ azœ

¹ Andaa, gilida o'o nœ azœ á a yindœ kœpa tœnœ kœdœ mara egerœ nganga Ndjaba á a sœ dœ she, œshe á tshe sœ ga ati ga tœ kuni ngandœ tshagbozu nœ Ndjaba 6a lafo,

² 6ata ayi akwa nœ adja œyerœ osho œdœ œnœ adja gbanda tande á Gbozu m̄a, kashe œ dœdœ uzu dá m̄a nene.

³ Endje za egerœ nganga Ndjaba kœ ga tœ akwa mbœrœ kœto kœtorœ œdœ tokóro. Mbœrœ tœnœ ataa, œ sœ dœ ád̄a waa ye adœke tshe sœ dœ œrœ kœto tœnœ.

⁴ Edœ Kristu kœsœ lima 6a pa ̄sh̄a, tshe dœ má nganga Ndjaba nene. Gbambance nene, anga anganga Ndjaba á endje sœ kœko kœtorœ lindœ awa akwa, sœ zœ.

⁵ Kashe endje sœ kœdonga Ndjaba ga tœ ishiri œrœ, ga tœ desherœ á sœ kœma adjapu nœ tshalafo. Mbœrœ tœnœ ataa dá Ndjaba za lima o'o fœ Moyize utshu nœ kœm̄a gbanda tande. Tshe pa fœ she adœke: «Wu, mbœrœ kœ lindœ mara á mœ yi lima sœ nœ fœ 6œ 6a pa kaga.»

⁶ Adjapu, tshe sœ kœmbœrœ akwa á ropanœ kœ, mbœrœ œshe kœdœ uzu 6a uguru ̄tsh̄a ayo á ka ga pa ̄tsh̄œrœ á Ndjaba pa lima tœ nœ.

⁷ Edœ endje kœgbagbagbara o'o tœ upu nœ ayo neke lima utshunœ nene, ád̄a nœ kœyapa tœnœ dœ bishanœ œ gu má nene.

⁸ Kashe tœnœ kœdœ kœgbagbara osho dá Ndjaba sœ kœgbagbara dœ azu nœ ye l̄kœ á tshe sœ kœpa adœke:

«Gbozu pa adœke, dœ olo á na manda nœ, á mœ lu tafo ayo ugurutœ mœ dœ azu Is-
rayele

œdœ dœ azu ogo Yuda,

⁹ œ sœsœ b̄ata ayo á sœ lima ugurutœ mœ dœ aata endje

l̄kœ á mœ ko endje dœ kane mœ

mbœrœ kœko endje ga ushu lœ ogo Ezipito nene.

Mbœrœ endje dœ tœ endje, endje mbœmbœrœtœ endje lima lindœ ayo nœ mœ nene.

Gbozu pa adœke: œmœ ndje, mœ katœ endje ti ye.

¹⁰ Gbambance nene, wu ayo á mœ lu bala dœ azu Israyele

manda olonœ asœmœ dœke:

ndœ kœza awa akwa nœ mœ,

Mœ su bala awa akwa nœ mœ

ga lœ gbetshelœ nœ endje œdœ ga l̄su endje.

Mœ te bala Ndjaba nœ endje,

yé endje te bala azu nœ mœ.

¹¹ Uzu bale ugurutœ endje œ yisœ œrœ nene fœ yanganœ too fœ ayancœ adœke tshe wusœ mœ,

mbœrœ endje para,œ wu bala sœ mœ ye, kœto kœtœ aaya azu œrrr ga tœ agboro azu.

¹² Gbambance nene, mœ djerœ bala ndœ ekperœ nœ endje,

yé mœ kpa kwatœ mœ kœtondœ nœ bale nene.»

¹³ Dœ kœpandœ tafo ayo, Ndjaba fa œneke utshunœ tœ ongoronœ. Andaa, œneke á fa ongoro œrœ yé á gb̄ ye, sœ ndœ kœyiwá tœnœ.

9

Mara kœdonga dœ Ndjaba lima utshunœ

¹ Ali ayo sœ lima dœ mara nœ kœdonga dœ Ndjaba œdœ pe Tepelo nœ ̄sh̄a.

² Yé gbanda tande sœ lima kœtœmœ, ali tshakalanœ sœ tœ osho á i'irinœ kœdœ (Eyerœ osho, á miinda dœ ndaba œdœ pe mapa á endje sœ kœto fœ Ndjaba sœ lœ nœ.

³ Manda nœ, 6a ngba bisha ridonœ, gbanda tande á i'irinœ kœdœ (Eyerœ osho kœropanœ,

⁴ á sœ dœ ndaba á sœ dœ ̄œ, á endje zo yombo pa nœ œdœ sanduku nœ ayo á endje dja kotenœ dœ ̄œ sœ kœtœmœ. (Eœ á sœ lœnœ dœke: l̄s̄ú á endje mbœrœ dœ ̄œ á mane sœ lima lœnœ, tsh̄nḡb̄l̄nœ nœ Aro á nd̄k̄nœ wuta lima tœnœ œdœ pe ndaba nœ ayo.

⁵ Ba pa sandukunœ, endje ko lima œrœ bisha 6a zœ, œrœnœ sœ lima kœma akeluba, á yindœ kœpa adœke Ndjaba dœ tœ ye sœ lima 6a zœ zœ. Andjelunœ saka tshelœ ombo endje ga panœ ga tœ osho á endje sœ lima kœto tokóro mbœrœ adœke Ndjaba

djercendæ ekperæ nœ azu. Kashe awa kœli ga læ kæpandæ ádánœ bale dœ bale gugu nene.

⁶ Endje guma lima cœrœnœ kœ dœ mara ataa, anganga Ndjaba sœ lima kœli ɔɔ dœ ɔɔ ga læ ali tshakala gbanda tande mbœrœ kæmbœrœ akwa nœ endje.

⁷ Kashe 6a læ bisha tshakala gbanda tandœ, egerœ nganga Ndjaba sœ kœli ga zœ kolœ awa bale læ ungu bale. Tshe sœ kœli dœ indji agea kœto dœ makabo fœ Ndjaba mbœrœ ekperœ nœ ye dœ tœ ye cœdœ mbœrœ cœnœ azu.

⁸ Jtsho Ishiri yindœ kœma adœke awa nœ kœli ga tœ cœyerœ osho mamatœ ye damba nene, mbœrœ gbanda tande neke utshunœ sœpe zœ.

⁹ Tœnœ dá sœ kœma ambárá nœ ngœngœ asœ. Ɛ dœdœ makabo cœdœ tokóró á endje sœ kœto fœ Ndjaba dá sœ kœguma ɔsu uzu adœke tshe li kœdonga Ndjaba nene. ¹⁰ Ɛ sœ mbœrœ kœzirœ, kœndjorœ dœ pe kœdjuto kotœ uzu lindœ mara o'o nœ alata. Tœnœ kœdœ mara cœrœ á azu sœ kæmbœrœ tœnœ cœrr ga tœ adœke endje yapa cœrœ para.

¹¹ Kashe Yisu na tœ egerœ nganga Ndjaba nœ ɔtshœrœ á sœ kœna tœnœ. Tshe li tœ læ gbanda tande á sœ tœ egerœnœ yé á li, œ dœdœ ndje uzu dá mbœrœ nene, œ yindœ kæpa adœke, á dœdœ cœnœ tshapashœnœ asœ nene.

¹² Ɛ dœdœ læ awa nœ indji akœ ayaburu cœdœ avoro angombe nene, kashe læ awa nœ indji ye dœ tœ ye dá tshe li kolœ awa tshebabale ga tœ cœyerœ osho yé á wvara azœ læ ekperœ nœ azœ waa dœ waa.

¹³ Gbambœnœ nene, cœdœ indji akœ ayaburu dœ akœ ngombe cœdœ pe vorowo ovoro ngombe á endje dja ga tœ azu á endje mbœrœ ekperœ kœsœ kæmbœrœ adœke ɔkœ endje wuta yerœ,

¹⁴ ataa, indji Kristu, á læ awa nœ ishiri nœ waa dœ waa, á tshe zatœ ye dœ tœ ye tœ makabo fœ Ndjaba 6ata uzu á tshe mbœmbœrœ ekperœ nene kashe á tshu, rosœ nœ ye. Indji ye œ djuto bala ɔsu azœ læ ekperœ nœ kuzu adœke a mbœrœ akwa fœ Ndjaba nœ soro.

¹⁵ Wu mbœrœ tœnœ ataa á Kristu dœ uzu 6a uguru tafo ayo dœ ongboro ayo. Bata á kuzu ye wuta mbœrœ kœyœ azu læ kanga nœ ekperœ á mbœrœ lima tœ endje læ ongboro ayo, endjeneke á Ndjaba e endje li ndœ kœgbœ cœrœ tshangba nœ waa dœ waa á tshe pa lima tœnœ.

¹⁶ Gbambœnœ nene, cœdœ mbeti kœko cœrœ tshangba uzu kœwuta, œ sœ dœ ádá waa ye cœdœ ayi kœsu mbetinoœ kœtshu ye kane.

¹⁷ Mbeti kœko cœrœ tshangba uzu sœ dœ ádá cœdœ uzunœ kœtshu; kashe cœdœ tshe kœsœ dœ soro, ádánœ gugu nene.

¹⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, tœ kœtetœ kœmbœrœ ayo neke lima utshunœ, indji tu lima yeka.

¹⁹ Lœkœ á Moyize pandœ awa o'o liaka awa akwa fœ azu para, tshe za indji ovoro ngombe dœ cœnœ akœ ayaburu á djanga dœ ungu, á za aya ganea ɔyœ á i usu agea ga tœnœ yé á yi ga la nœ, yeka á vwi ga tœ buku dœ tœ ye dœ pe ga tœ azu para.

²⁰ Tshe pa adœke: «Asœ kœdœ indji nœ ayo á Ndjaba za awa tœnœ mbœrœ 'e.»

²¹ Manda nœ, tshe vwi ndje indjinoœ ga tœ gbanda tande dœ pe gbarœ para á endje donga Ndjaba dœ tœnœ.

²² Lindœ awa akwa, indji dá sœ kœmbœrœ adœke cœrœ kœ wuta yerœ, yé læ awa nœ indji dá Ndjaba œ djercendœ ekperœ.

Tokóró nœ Kristu gi ekperœ pa azu

²³ Ataa, cœdœ ishiri cœrœ á sœ 6a lafo kœsœ yerœ læ awa nœ mara kœdonga oshonœ asœmœ, œ li adœke adja o'o nœ tshalafo dœ tœ endje sœ ndje læ awa nœ tokóró neke á sœ dœ ɔtshœnœ kœropa nœ.

²⁴ Gbambœnœ nene, œ dœdœ 6a tœ cœyerœ osho á uzu mbœrœ dœ kane, á azu tondœ nœ yeka á mbœrœ, dá Kristu li ga lænœ nene, kashe adja 6a lafo. Ba zœ dá tshe sœ kœmatœ ye ngœngœnœ asœ 6a utshu Ndjaba mbœrœ azœ.

²⁵ Yé œ dœdœ manda kœzatœ ye tœ tokóró awa ndjoro 6ata á egerœ nganga Ndjaba á tshe sœ kœli ungu bale dœ bale ga læ cœyerœ osho dœ angbi indji nene.

²⁶ Gbambœnœ nene, œ kœsœ má ataa, tshe wu má lima oyo awa ndjoro kœtetœ ali kœmbœrœ tshapashœ. Kashe tshe matœ ye kolœ awa tshebabale 6a tœ ndœngœɔ osho mbœrœ kœwo ekperœ læ awa nœ kœzatœ ye tœ tokóró dœ tœ ye.

²⁷ Yé 6ata uzu kœ sœ mbœrœ kœtshu tœnœ awa bale yeka manda nœ, á Ndjaba œ wa ngbanga pa ye,

²⁸ awa bale ndje ataa, Kristu zatœ ye tœ tokóró awa tshebabale mbœrœ kœgi ekperœ pa azu ndjoro, yé tshe kwa bala tœ ye tœ bishœnœ mbœrœ upu nœ ekperœ nene, kashe mbœrœ kœza kœshe fœ azu á endje sœ kœkate kœna she.

10

¹ Awa akwa nœ Moyize nana lima dœ adja o'o fœ azu nene, kashe œ sœ lima kœma ishiri ɔtshœrœ á na bala. Awa akwa lili ndœ kœguma uzu á tshe yindœ kœna ga ndœ ndjaba nene. Mbœrœ tœnœ ataa ungu dœ ungu, endje sœ kœto kolœ tshetœ tokóró waa dœ waa.

² Ɛdœ Ndjaba kœdjercœ lima ndœ ekperœ nœ endjeneke á endje sœ kœdonga she kolœ awa bale, endje wu má sœ nœ adœke cœne

kpa sœsœ lœ ekperœ nene, yé œ ka má tœ kœto tokóro fœ Ndjaba ye.

³ Kashe, ungu dœ ungu, endje sœpe kolœ kœto tokóro fœ Ndjaba mbœrœ kœgbe dœ ekperœ nœ endje.

⁴ Gbambanœ nene, indji akœ angombe too œnœ aakœ ayaburu lili ndœ kœgi ekperœ bale nene.

⁵ Mbœrœ tœnœ ataa, lœkœ kœna Kristu ga pa tshapashœ, tshe pa lima adœke: «œdœ tokóro, œdœ makabo, 6œ yiyindœ nœ nene,

kashe 6œ mbœrœ undu fœ mœ.

⁶ Bœ yiyindœ agea á endje sho endje dœ owo 6a pa ndaba

too tokóro á endje to fœ 6œ mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ nene.

⁷ Yé mœ pa adœke: «Uu Ndjaba, œmœ dœke, mœ na ga ndœ sœ dœ tœ mœ

mbœrœ kœmbœrœ œneke á 6œ yindœ nœ, lindœ œneke á endje sú tœ upu nœ mœ 6a la buku á endje vwele.»

⁸ Kristu pa utshunœ adœke: «œdœ tokóro, œdœ makabo, œdœ agea á endje sho endje dœ owo 6a pa ndaba, œdœ tokóro á endje to mbœrœ kœdjerœndœ ekperœ, 6œ yiyindœ œrœ bale nene yé œ gaga ndje tœ zœ nene.» Andaa, œtœnœ kœdœ makabo á sœ lindœ awa akwa.

⁹ Yé tshe kpa pa adœke: «Wu, mœ na mbœrœ kœmbœrœ œrœ á 6œ yindœ nœ.» Tshe sœ kœwo onghoro mara kœdonga Ndjaba mbœrœ kœza tafonœ.

¹⁰ Yisu Kristu mbœrœtœ ye lindœ œrœ á Ndjaba yindœ nœ; tshe zatœ ye tœ makabo awa tshebabale fœ Ndjaba, yé œtœnœ ataa dá a wuta ayœrœ azu mbœrœ she.

¹¹ Ōbœ dœ Ōbœ, nganga Ndjaba bale dœ bale sœ kœka ga lafo ndœ kœmbœrœ akwa nœ ye, yé œ sœ kœto tshetœ tokóro kœœpanœ kœœpanœ; tokóronœ asœmœ á sœsœ kœgi ekperœ pa azu Ōbœ bale nene.

¹² Kashe tœ upu nœ Kristu, manda kœzatœ ye tœ tokóro awa tshebabale ndœ ekperœ nœ azu, tshe sœ ga pa kuni Ndjaba waa dœ waa.

¹³ Ngangœ asœke, tshe sœ kœkate Ōbœ á Ndjaba œ ko ayingba ye ga tshada ye.

¹⁴ Gbambanœ nene, lœ kœzatœ ye tœ makabo awa tshebabale asœmœ, tshe mbœrœ adœke endjeneke á tshe sœ kœmbœrœ adœke endje wuta yœrœ lœ ekperœ nœ endje, te azu á endje li.

¹⁵ Tœnœ kœdœ neke á Ōtshœ Ishiri dœ tœ ye sœ kœmatœ nœ fœ azœ. Gbambanœ nene, manda kœpa adœke:

¹⁶ «Asœke kœdœ ayo á mœ lu bala dœ endje manda olonœ asœmœ,

Gbozu pa adœke:

ndœ kœza awa akwa nœ mœ, Mœ su bala awa akwa nœ mœ

ga lœ gbetshelœ nœ endje œdœ ga lœsu endje.»

¹⁷ Yé tshe kpa pa adœke: «Mœ kpa gbe dœ ngbindirœ œdœ dœ ekperœ nœ endje nene.»

¹⁸ Andaa, 6a tœ oshœ á kœdjerœndœ ekperœ sœ zœ, ádá nœ kœto makabo mbœrœ ekperœ gugu bale nene.

A na ga ndœ Ndjaba

¹⁹ Atamœ, alaya, a sœ kœyindœ nœ dœ lœsu azœ adœke a li ga tœ œyœrœ oshœ lœ awa nœ indji Yisu.

²⁰ Tshe kœrœ tafo awa á sœ dœ soro fœ azœ lœ awa nœ ridœ, œ yindœ kœpa adœke lœ awa nœ undu ye dœ tœ ye.

²¹ Yé a sœ dœ egerœ nganga Ndjaba á Ndjaba za she ga tœ kumu akwa tshasœnda nœ ye.

²² Ataa, a na ga ndœ Ndjaba dœ lœsu azœ ndjii œdœ lœ kœyindœrœ djigi mbœrœ tshe gi azœ lœ ngbindirœ á sœ tœ lœsu azœ, yé œ djuto undu azœ dœ ungu á sœ yœrœ ye.

²³ A mamœ nene, a sœpe kolœ kœyindœ œrœ á a za lœsu azœ ga panœ; gbambanœ nene, tshe sœ kœmbœrœ œrœ lindœ œneke á tshe pa tœnœ.

²⁴ A gbœndœtœ azœ lœ ugurutœ azœ dœ anga azœ á kœmbœrœ adœke a yindœ anga azœ dœ œtshœnœ dœ pe kœmbœrœ œtshœ akwa.

²⁵ A kpakpa lœ angbœtœ nœ azœ nene 6ata á anga anga azœ sœ kœmbœrœ tœnœ, kashe a to gbœgbœ lœ tœ azœ mbœrœ 'e sœ kœwu adœke olonœ sœ kœndœ tœnœ.

²⁶ Gbambanœ nene, œdœ a kœsœpe kœmbœrœ ekperœ dœ lœsu azœ manda kœwusœ adja o'o, tokóro tœ upu nœ ekperœnœ asœmœ kpa gugu nene.

²⁷ Kashe, œ sœpe kolœnœ adœke a kate œgbœ ngbanga á Ndjaba œ wa ga tœ azu dœ pe egerœ owo á ju ayingba ye.

²⁸ Uzu neke á tshe dara pa awa akwa nœ Moyize, endje wu oyo ye nene, œdœ azu bisha too votœ kœpa timunœ, ngbewo endje wo she ye.

²⁹ Uzu neke á tshe wu Gbolo nœ Ndjaba gbambanœ, á gu œsœ indji ayo á mbœrœ adœke tshe wuta yœrœ, yé á dara pa Ishiri nœ œtshœ lœsu, 'e sœ dœ gbetshelœ adœke tshe gbœ bala egerœ djofele á ropa nœ.

³⁰ Gbambanœ nene, a wusœ uzu neke á tshe pa lima adœke: «œmœ dá gi tshangba ekperœnœ asœmœ fœ endje, œmœ dá za bala djofele fœ endje»; yé ga panœ: «Gbozu œ wa bala ngbanga ga tœ azu nœ ye.»

³¹ œ sœ tœ ekpenœ waa adœke uzu gbœ o'o tshakane Ndjaba nœ soro.

³² Kashe 'e gbe dœ ali Ōbœ nœ 'e lima kane: 'e gbœ ingbisho yé lœkœnœ asœmœ, 'e shi lima gi lœ egerœ koshe á gbœgbœ.

³³ Endje sœ lima kœgu anga anga 'e ugu-rutœ 'e dœ pe kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje tœ ala azu, kashe e'e kœ, 'e yi lima ndœ kœsœ awa bale dœ anga 'e asœmœ lœ mara kœwu kangancœ ata.

³⁴ Yé 'e sœ ndje lima kœwu oyo dœ aayi kánga; ataa endje gbœtœ œrœ nœ 'e gbaa, 'e sœ kolœ dœ yanga mbœrœ tœncœ, mbœrœ 'e wusœ nœ adœke 'e gbœ bala œtshœrœ neke á œndœncœ œ di waa zœ.

³⁵ 'E kakatœ kœyindœ œrœ á 'e sœ kœkœ lœsu 'e ga pa nœ ti nene, mbœrœ 'e gbœ egerœ œrœ tshangbancœ zœ.

³⁶ 'E li dœ 'e kœshi gbi lœ kœru lœsu 'e, yé á kœmbœrœ œrœ neke á Ndjaba yindœ nœ yeka á kœgbœ œrœ neke á tshe pa lima tœncœ.

³⁷ Gbambancœ nene, endje sú ƒala buku adœke:

«E sœpe olo teasho, olo teasho gbambancœ, yé uzu neke á tshe na, œ na bala zœ, tshe kpalatœ ye nene.

³⁸ Andaa, uzu nœ mœ á tshe sœ ndjii œ sœ dœ soro lœ awa nœ kœyindœrœ nœ ye,

kashe œdœ tshe kœkwa ga manda nœ, lœsu mœ œ sœ dœ yanga mbœrœ she nene.»

³⁹ Azœ, a dœdœ azu nœ kœkwa ga manda nœ yeka á kœli ga lœ kuzu nene, kashe azœ kœdœ azu nœ kœyindœrœ mbœrœ kœshe nœ uvuru azœ.

11

O'o tœ upu nœ kœyindœrœ

¹ Kœyindœrœ kœdœ mara á uzu gbœ dœ œrœ neke á tshe za lœsu ye ga pa nœ, œtœncœ kœdœ mara kœwusœ adja œrœ neke á uzu œ wu dœ ala ye nene.

² Ndjaba ma lima o'o tœ upu nœ anga azu utshuncœ mbœrœ kœyindœrœ nœ endje.

³ Lœ awa nœ kœyindœrœ, a sœ kœwusœ nœ adœke Ndjaba mbœrœ tshapashœ dœ o'o ama ye. Ataa, œrœ para á a sœ kœwu tœncœ, œ to lœ neke á a wu nene.

⁴ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Abele to œtshœ tokórœ fœ Ndjaba kœropa œncœ Kayina. Mbœrœ tœncœ ataa, Ndjaba ma she adœke, œshe kœdœ uzu á tshe sœ ndjii. Gbambancœ nene, Ndjaba ma ngbi adœke œne yindœ kœtorœ nœ ye. Mangba kœyindœrœ nœ ye, ataa tshe tshu gbaa, tshe sœpe kœpa o'o zœ.

⁵ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Enoke wuwu kuzu dœ ala ye nene yé endje gbœgbœ she nene. Ndjaba za she gutœncœ ga lafo ga indiri ye; yé utshu nœ kœœ she ga lafo, endje ma lima o'o tœ upu nœ ye adœke tshe ga lima tœ ala Ndjaba.

⁶ Andaa œdœ uzu kœgugu dœ kœyindœrœ nene, tshe ga tœ ala Ndjaba nene. Gbambancœ nene, uzu neke á tshe yindœ kœna ga ndœ Ndjaba, œ li adœke tshe yindœ

nœ adœke Ndjaba sœ zœ, yé tshe sœ kœgi tshangba œrœ fœ azu á endje sœ kœpara she.

⁷ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Nowa dji lima o'o ama Ndjaba lœkœ á tshe ma œrœ á mbœrœ endje bala mbatsha fœ she. Nowa za o'onœ dœ ádá yé œ mbœrœ egerœ agba ndœ kœshe azu tshelœ bingi nœ ye. Ataa, tshe wa agbœ ngbanga ga pa azu nœ tshapashœ yeka á wuta lima uzu ndjii tœ ala Ndjaba mbœrœ kœyindœrœ.

⁸ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Abrayamo dji lima Ndjaba á tshe e she kœna ga lœ ogo á tshe pa lima ndœ kœza tœncœ fœ she. Abrayamo katœ ogo ye ti ndœ kœna ga tœ osho á tshe wuwusœ nœ nene.

⁹ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Abrayamo na kœsœ ƒata gene ƒa tœ osho á Ndjaba pa tœ nœ fœ she. Tshe sœ lima kœlo sœnda gbanda tandœ bale dœ Izaka œdœ Yakobo á o'onœ á Ndjaba pa lima ndœ nœ, sœ ndje mbœrœ endje.

¹⁰ Gbambancœ nene, Abrayamo sœ lima kœkate ongbo neke á sœ dœ kiti anda ndjoro, á Ndjaba dœ tœ ye dœ ayi kœyisœ mara kœmœ tœncœ œdœ ayi kœmœ tœncœ.

¹¹ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Sara ndje, ataa ungu nœ kœzu agbolo ro lima ye, tshe zu lima gbolo mbœrœ á tshe za Ndjaba tœ uzu á tshe yayapa o'o ama ye nene.

¹² Mbœrœ tœncœ ndje ataa, uzu bale á tshe ndo dœ kuzu, zu azu ndjoro á endje sœ ƒata angerepe ƒa lafo dœ pe mindu tœ ama egerœ ungu á endje li kœdi tœncœ nene.

¹³ Lœ awa nœ kœyindœrœ, azu para á endje tshu lima, endje gbœgbœ lima œrœ á Ndjaba pa tœncœ fœ endje nene. Kashe endje wu lima œtœncœ œ yindœ nœ lœ ingirincœ yé œ wusœ nœ adœke œne kœdœ agene œdœ aayi kœna ana pa œshœ.

¹⁴ Gbambancœ nene, azu á endje pa mara o'o ataa, sœ kœma ngbi adœke œne sœ kœpara ogo nœ œne.

¹⁵ Yé œdœ endje kœsœ kœgbe dœ ogo á endje to lima lœncœ, endje kwa má tœ endje ga zœ ye.

¹⁶ Dœ adjapu, endje sœ lima kœpara ogo á ga dopancœ, ogo ƒa lafo. Mbœrœ tœncœ ataa, Ndjaba sœscœ dœ tshula adœke endje e œne Ndjaba nœ endje nene; yé tshe guma ongbo bale fœ endje.

¹⁷ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Ndjaba wu lœsu Abrayamo, tshe za gbolo nœ ye Izaka tœ tokórœ, tshe za gbolo nœ ye tshebabale, andaa Ndjaba pa lima tœ œrœ fœ she.

¹⁸ Yé Ndjaba pa lima fœ she adœke: «Lœ awa nœ Izaka dá 6œ gbœ bala aata zœ á mœ patœ endje fœ 6œ.»

¹⁹ Abrayamo sœ lima kœpa adœke Ndjaba li kœshe she uzu lœ kuzu. Mbœrœ tœncœ ataa, tshe wu lima gbolo nœ ye ƒata uzu á tshe she lœ kuzu.

²⁰ Lœ awa nœ kœyindœrœ ndje, Izaka to kane ye ga pa Yakobo dœ pe Ezawu ndœ tshambatsha.

²¹ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Yakobo ndo ndœ kœtshu tœnœ, œ to kane ga pa agbolo nœ Yozefu bale dœ bale yé œ gote dœ kœtra kumu ye ga tœ mato tshœngbœ, yé á donga Ndjaba.

²² Lœ awa nœ kœyindœrœ, ndoo dœ olo kuzu Yozefu, tshe gbara o'o tœ upu nœ kœwuta agbolo Israyele lœ Ezipito yé œ za awa o'o tœ mara á endje mbœrœ dœ ngbabi ye.

²³ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Moyize, manda kœzu she, abanœ dœ ayinœ za lima she yiwatœ nœ manda yapu votœ mbœrœ endje wu lima kœga nœ gbolo nœ endje, yé endje sœsœ lima dœ awa awa o'o nœ gbuzugo nene.

²⁴ Lœ awa nœ kœyindœrœ, lœkœ á Moyize wuta gbozu, tshe vvara lima tœ ye adœke endje e œne gbolo nœ yawuru nœ Farawo.

²⁵ Tshe yi lima ndœ nœ adœke œne wu oyo awa bale dœ azu nœ Ndjaba, yé œ vwaratœ ye tœ œsœ nœ kœsœ lœ yanga nœ ekperœ á œndœ nœ œ di nene.

²⁶ Tshe wu lima kœyiangba Kristu 6a ndœ ye 6ata kœgbœrœ ndjoro á rosœ kœgbœrœ nœ Ezipito; gbambanœ nene, tshe ko lima ala ye ga pa kœgbœ bala œrœ tshangbanœ.

²⁷ Lœ awa nœ kœyindœrœ, tshe katœ Ezipito ti œ kpakpa awa oko nœ gbuzugo nene, yé tshe shi gbi 6ata uzu á tshe sœ kœwu Ndjaba á endje sœsœ kœwu she nene.

²⁸ Lœ awa nœ kœyindœrœ, tshe mbœrœ lima angbo Pake dœ azu Israyele, yé œ pa fœ endje adœke endje dja indji agea ga pa manda nœ endje mbœrœ andjelu nœ kœwo azu kœro, á kœwowo aeya agbolo yakoshe nœ endje nene.

²⁹ Lœ awa nœ kœyindœrœ, azu Israyele zu lima egerœ odorœ ungu ingbiri 6ata œro osho, yé azu Ezipito yi lima ndœ kœzu manda endje yeka á ungu su ga pa endje kpœlirœ.

³⁰ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Azu Israyele fa lima dje indiri gbagba Yeriko manda olo mindu dœ bisha (7) yeka á kavwa.

³¹ Lœ awa nœ kœyindœrœ, Rahabe, yashe gugati tshutshu lima awa bale dœ azu á endje vwaratœ endje ndœ kœdji Ndjaba nene, mbœrœ tshe za lima osho kœsœ fœ agene á endje na kœwu osho utshunœ yeka á kœgu kœvatœ nœ.

³² O'o gade dá mœ kpa pa a? Mœ sœsœ dœ lœkœ ndjoro ndœ kœpa o'o tœ upu nœ Jedeyo, Barake, Samesone, Jefete, Davidi, Samwele dœ pe aayi kœgbara o'o nene.

³³ Mangba kœyindœrœ, endje gbœ lima tœ osho nœ anga azu ogo, endje za lima o'o nœ kœsœ ndjii ga tœ akwa, endje gbœ lima œrœ

á Ndjaba pa tœnœ fœ endje ye, endje i lima ama amuru ga tœnœ;

³⁴ endje ru lima gbœgbœ nœ owo, endje she lœ kuzu ingiri yakamba, endje á endje sœ lima dœ kœba she dœ œtshœnœ, endje sœ lima dœ gbœgbœ lœ koshe, endje gœro lima angbi aturugu.

³⁵ Ayashe wu lima azu nœ endje á endje tshu, kœkwa dœ soro.

Kashe anga azu wu lima oyo waa, ataa endje vwaratœ endje kœwuta lœ ekperœ mbœrœ á kœgbœ kœshe lœ akuzu.

³⁶ Ayingba endje sœ lima kœmœ endje dœ kœbi endje dœ ndjapa, kœi endje dœ djingiri dœ kœko endje va ga lœ anda kœga.

³⁷ Endje ve lima endje dœ badja á wo endje, œ wa tshelœ anga endje dœ sii, œ wo anga endje dœ ingiri yakamba, endje sœ lima kœlo djezœ ngbangbangba, endje verœ lima œkœ apata too œnœ ayaburu; endje gugu lima dœ œrœ nene, endje sœ lima kœmbœrœ œrœ kanga fœ endje, endje sœ lima kœwu oyo waa,

³⁸ endje á tshapashœ gaga dœ endje nene. Endje sœ lima 6a lœ kpagagasho œdœ 6a pa kaga, endje sœ lima 6a lœ œngœ badja dœ pe 6a lœ gorokpa.

³⁹ Endje kœ, endje ma o'o tœ upu nœ endje mangba kœyindœrœ nœ endje, kashe endje gbœgbœ œrœ á Ndjaba pa lima tœ nœ nene.

⁴⁰ Yé Ndjaba kpa guma lima sœ œrœ dœ œtshœnœ kœrosœ nœ fœ azœ, œ li adœke azœ dœ endje, a sœ awa bale á kœli.

12

Kœru lœsu lœ kœwu lœsu

¹ Ataa, azœ ndje á a sœ dœ atimu ndjoro indiri azœ, a katœ kongba nœ azœ kœ œdœ ekperœ á sœ kœli azœ lœ ana nœ azœ, a kpa œro dœ kœru lœsu lœ awa á endje za ga utshu azœ.

² A ko ala azœ ga pa Yisu á tshe mbœrœ adœke a sœ dœ kœyindœrœ tœ alinœ œerr ga tœ ndœngœlœnœ. Tshe yindœ kœtshu pa kurushi yé œ gbege dœ tshula neke á sœ mbœrœ mara kuzu ataa nene, mbœrœ tshe vvara lima tœ ye tœ yanga neke á endje gumasœ nœ fœ she, yé ngœngœ asœ tshe sœ ga pa kuni ngande tshagbozu nœ Ndjaba.

³ 'E gbe dœ she tœ mara á tshe ru lœsu ye lœ œrœ kœ á aayi kœmbœrœ ekperœ mbœrœ ga tœ ye yeka á 'e kœmœmœ lœ gbetshelœ nœ 'e nene.

⁴ Gbambanœ nene, lœ koshe nœ 'e mbœrœ ekperœ, 'e nganga damba anganœ œerr ga lœ kuzu nene.

⁵ Yé œndœ upu á endje sœ kœmi fœ 'e 6ata agbolo djerœ 'e ye a?

«Gbolo nœ mœ, vwavwaratœ zœ tœ djofele nœ Gbozu nene,

mómá læ gbetshelœ næ zœ nene lœkó á tshe kœsœ kœgbagbara 6œ.

⁶ Gbambanœ nene, Gbozu sœ kœyɔrɔ uzu á tshe yindœ ye,
yé œ sœ kœza djofele fœ gbolo kó á tshe yindœ ye.»

⁷ Mbœrœ kæmbœrœ ala fœ 'e dá 'e sœ kœwu oyo. Ndjaba sœ kæmbœrœ dœ 'e b̄ata agbolo næ ye. Gbolo dé dá abanœ zaza djofele fœ she nene a?

⁸ Ɛdœ endje kœzaza djofele fœ 'e b̄ata á endje za fœ agbolo kó nene, dá 'e dœdœ agbolo næ Ndjaba nene, kashe 'e kœdœ agbolo á alaba 'e sœ kpi.

⁹ Alaba azœ pa oshó kœdœ aayi kæmbœrœ ala fœ azœ, yé a sœ kœdji endje. Tœ kœrosœ næ kó, œ li adœke a dji Aba azœ næ ishiri yeka á kœgbó soro læ ye.

¹⁰ Yé endje, endje sœ lima kœza djofele fœ azœ ndœ olo teasho b̄ata á endje yi lima ndœ næ. Kashe Ndjaba sœ kœza djofele næ ye fœ azœ mbœrœ adœke a sœ dœ ɔtshœnœ dœ pe kœgi mara á tshe sœ yerœ dœ tœnœ fœ azœ.

¹¹ Lœkó á azu sœ kœgbó djofele, endje sœ kœwu adœke tœnœ kœdœ œrœ næ yanga nene, kashe œrœ næ oyo. Kashe œrr manda næ, azu á endje wu mara djofelenœ asœmœ œ gbó œrœ á sœ kœza kœsœ gee œdœ kæmbœrœ adœke uzu sœ ndjii.

Kœmi upu œdœ kœgbota tshelœ utu

¹² Ataa, 'e yɔrɔ tshelœ kane 'e á mómá œdœ matshukuda 'e á sœ wvelevwele.

¹³ Yé mbœrœ ada 'e, 'e guma awa ndjii mbœrœ adœke aayi gbada kœkoko ada endje t̄sho dœ uku nene, kashe endje she.

¹⁴ 'E para kœsœ gee dœ azu kó, dœ pe kœsœ yerœ á mbœrœ tœnœ nene, uzu bale œ wu Gbozu nene.

¹⁵ Ala 'e gbó adœke uzu bale wuwuta læ ɔtshó lœsu næ Ndjaba nene. Uzu bale sœsœ b̄ata eshe ɔyó á shuushu, á kœtetœ kœndanga too kœli ga læ azu ndjoro nene.

¹⁶ Ala 'e gbó tœ kæmbœrœ angba budu too ayi kæmbœrœtœ œrœ á sœ yerœ b̄ata á Ezawu mbœrœ lima á ka tshagbozu næ ye kolœ mbœrœ kœzirœ awa bale.

¹⁷ Gbambanœ nene, 'e wusœ næ manda næ adœke, tshe yi lima ndœ næ adœke aba œne to kane ye ga pa œne á œne kœgbó ɔtshœrœ á Ndjaba pa lima tœnœ, yé tshe lili lima ndœ kœgbó tœnœ nene. Tshe gbógbó awa ndœ kœfa gbetshelœ næ abanœ nene, ataa kœdi tshelœma næ ye dœ kœki dœ ngola ye gbaa.

¹⁸ E'e, 'e nana ndoo dœ anga adja œrœ á endje li kœgoro tœnœ nene: b̄ata owo á sœ kœju tœnœ, ubu osho, osho á wu nari, ndavuru yugu,

¹⁹ tshama ngbake, tshama azu. Azu á endje sœ lima kœdji tshama œrœ ataa,

vwaratœ endje ndœ kœdji anga o'o ga pa næ ye.

²⁰ Gbambanœ nene, endje lili lima kœru lœsu endje tœ awa o'o asœke nene: «Uzu á tshe ɔ ga pa kaga asœ, œdœ agea, œ li adœke endje ve she dœ badja.»

²¹ Ɛrœ á endje sœ lima kœwu tœnœ za awa fœ endje, yé Moyize pa adœke: «Mœ sœ kœde gbaragbara dœ awa.»

²² Kashe e'e, 'e na ndoo dœ kaga siyona dœ pe læ engo næ Ndjaba næ soro, dœ Yerusalemœ næ tshalafó, osho á aandjelu kutu dœ kutu sœ dœ angbœtœ næ angbo,

²³ œdœ angbœtœ næ aeya agbolo á endje sú i'iri endje 6a lafo, á Ndjaba ayi kœwa ngbanga næ azu para, dœ pe ishiri azu á endje li.

²⁴ 'E na ga ndœ Yisu á tshe dœ uzu ugu-rutœ tafo ayo, á indji ye gɔrɔ ekperœ para yé á kpa sœ kœpa o'o kœropa indji Abele.

²⁵ Ala 'e gbó adœke 'e wvawwaratœ 'e ndœ kœdji uzu á tshe sœ kœpa o'o fœ 'e nene! Gbambanœ nene, endje gbó lima djofele lœkó á endje vwaratœ endje kœdji uzu á tshe sœ lima kœgbota tshelœ utu endje 6a pa oshó. Endje á endje gbó djofelenœ ataa, á kœfute azœ a? A gbó ndje djofele œdœ á kœvwaratœ azœ kœdji tsheneke á tshe sœ kœpa o'o fœ azœ 6a lafo.

²⁶ Ɛshe á oshó sœ kœturu tœnœ ndœ tshama ye, ngongo asœke tshe sœ kœpa fœ azœ adœke: «Tœ ndœngolœnœ, mœ mbœrœ adœke kolœ oshó dá turu nene, kashe tshalafo ndje.»

²⁷ O'ónœ á tshe kpa pa awa bale tœ ndœngolœnœ sœ kœmindœ næ adœke œrœ kó á tshe mbœrœ lima ga pa tshapashó á sœ kœturu tœnœ œ yiwa, yé œneke á sœsœ kœturu tœnœ nene œ sœpe.

²⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, a gbó ogo neke á turu nene, a tepa ɔtshó lœsu næ Ndjaba dœ ɔtshœnœ. Lœ awa næ œtœnœ, a mbœrœ akwa fœ Ndjaba dœ mara á tshe yindœ næ, a dji she dœ pe kœkpa awa ye.

²⁹ Gbambanœ nene, Ndjaba næ azœ kœdœ owo á ju œrœ.

13

Mara kæmbœrœ œrœ á ga tœ ala Ndjaba

¹ 'E sœpe kœyindœtœ 'e dœ anga 'e b̄ata aayazu.

² Ɛndœ kœza osho kœsœ fœ azu djedjerœ 'e nene. Gbambanœ nene, mangbanœ dá anga azu za lima osho kœsœ fœ aandjelu, kashe endje wuwusœ næ ataa nene.

³ 'E gbe ndje dœ endjeneke á endje sœ læ anda kána b̄ata 'e dœ aayi kána awa bale dœ endje kane. 'E gbe ndje dœ endjeneke á endje sœ kæmbœrœ œrœ kanga fœ endje, mbœrœ e'e ndje, 'e sœ dœ œkó b̄ata endje.

⁴ Ɛ li adœke azu kɔ liscœ totœ, yé anga ayi totœ bale lolo dœ anga angbi uzu kpi nene. Gbambancœ nene, Ndjaba œ wa bala œgbɔ ngbanga ga tœ aayi angba budu œdœ ga tœ ayi totœ á tshe para angbi uzu.

⁵ Ɛ lili adœke kœyindœsho mbœrœ ngendja ndi ɔtshɔ 'e nene; 'e za lɔsu 'e ga pa neke á 'e sœ dœ tœncœ mbœrœ Ndjaba dœ tœ ye pa adœke: «Mœ katœ zœ ti bala nene, œndœ zœ œ djœrœ mœ bala nene.»

⁶ Mbœrœ tœncœ ataa, a li dœ lɔsu azœ djigi kœpa adœke:

«Gbozu kœdœ ayi kœti kane mœ, mœ sœsœ dœ awa nœ œrœ bale nene. Ɛrœ gadœ dá uzu li kœmbœrœ tœ mœ a?»

⁷ 'E gbe dœ agbozu tshapa 'e á endje pa O'o ama Ndjaba fœ 'e kane. 'E gbe dœ mara á soro endje ka dœ tœncœ, yé œ mbœrœtœ 'e lindœ kœyindœrœ nœ endje.

⁸ Yisu Kristu yayapatœ ye nene, tshe sœ awa bale libi, kpesheke œdœ waa dœ waa.

⁹ 'E zazatœ 'e ti lœ djingili ndœ o'o nœ wala nœ angbi azu nene. Gbambancœ nene, œ li adœke ɔtshɔ lɔsu nœ Ndjaba to gbɔgbɔ fœ 'e, 'e zaza lɔsu 'e ga pa awa o'o tœ upu nœ kœziœ nene. Endjeneke á endje sœ kœza o'o nœ kœziœ ga tœ akwa, endje gbɔ tshangbancœ nene.

¹⁰ A sœ dœ ndaba á aayi akwa 6a lœ gbnda tande lili kœko œneke á endje to dœ tokórɔ ga panœ á kœzi nene.

¹¹ Gbambancœ nene, endje sho undu agea, á egerœ nganga Ndjaba œ na dœ indji ye ga tœ œyerœ osho mbœrœ kœyondœ kœdjœrœndœ ekperœncœ, 6a ushu tœ gbagba.

¹² Mbœrœ tœncœ ataa, Yisu, ndœ kœmbœrœ adœke azu wuta yerœ lœ indji ye dœ tœ ye, tshe wuta 6a ushu tœ ongbo á tshu.

¹³ Ataa, a wuta lœ gbagba ndœ kœna kœgbatœ azœ dœ she, yé œ yindœ nœ adœke endje gu azœ dœ mara á endje gu lima she.

¹⁴ Gbambancœ nene, pa ɔshɔ asœke, a sœsœ dœ ogo kpiri nene, kashe a sœ ndœ kœpara awa ogo neke á na bala.

¹⁵ Lœ awa nœ Yisu, a kœto makabo nœ kœdonga Ndjaba, tœncœ kœdœ itshi á a donga dœ 'iri ye.

¹⁶ Ɛndœ kœmbœrœ ɔtshœrœ djedjœrœ 'e nene, dœ pe kœti kane 'e lœ tœ 'e, mbœrœ mara tokórɔ ataa dá sœ kœga tœ ala Ndjaba.

¹⁷ 'E dji agbozu tshapa 'e yé œ zatœ 'e ga ati utshu endje. Gbambancœ nene, endje dœ tœ endje dá sœ kœgbœndœ ishiri 'e mbœrœ endje dá pa bala ndœ upuncœ fœ Ndjaba. Ataa, endje mbœrœ dœ yanga kashe dœ kœpulœma endje nene, ete nene 'e gbɔ œrœ tshangbancœ nene.

¹⁸ 'E za avwala mbœrœ 'a. Gbambancœ nene, 'a yindœ nœ adœke 'a sœ dœ adja

ɔtshɔ gbetsheleœ tœ lɔsu 'a ndœ kœmbœrœ ɔtshœrœ œlœ dœ œlœ.

¹⁹ 'E mbœrœ œtœncœ, mœ sœ kœyondœ nœ œlœ dœ œlœ adœke 'e za avwala tœ upu nœ mœ á Ndjaba kœza awa fœ mœ katsha ndœ kœkwa ga ndœ 'e.

Avwala

²⁰ Kaka Ndjaba nœ kœsœ gee, á tshe she lima Gbozu nœ azœ dœ Yisu á fa she tœ ayi kœgbœndœ apata, á tshe mbœrœ ayo nœ waa dœ waa dœ indji ye,

²¹ to gbɔgbɔ nœ kœmbœrœ ɔtshœrœ kɔ á tshe yindœ nœ adœke 'e mbœrœ. Tshe mbœrœ fœ azœ œneke á ga tœ ala ye lœ awa nœ Yisu Kristu á moko sœ mbœrœ she lœ ngbugu dœ ngbugu. Ame!

Ndœngœlœ o'o œdœ abala

²² Alaya, mœ yondœ nœ ga ndœ 'e adœke 'e ru lɔsu 'e tœ kœyisœ o'o ama Ndjaba asœ! Mœ susu o'onœ ndjoro nene.

²³ 'E wusœ nœ adœke aya azœ dœ Timote wuta lœ kánga ye. Ɛdœ tshe kœna ga mœ katsha, mœ na kœwu 'e awa bale dœ she zœ.

²⁴ 'E bala agbozu tshapa 'e para dœ pe ayerœ azu kɔ. Ayerœ azu tshelœ ogo Itali vwa abala fœ 'e.

²⁵ Kaka ɔtshɔ lɔsu nœ Ndjaba sœ dœ 'e para.

Mbeti nœ Jake Tshatshu o'o

Asœke kœdœ mbeti á Jake sú. Anga azu gbe adœke Jakenœ asœ kœdœ lima aya Yisu. Mbeti nœ ye sœ kœmi upu fœ agbolo nœ Ndjaba para kœkœ á endje kurutshelœtœ endje lœ ogo djezœ.

Jake sœ kœmi upu fœ ayindœ Yisu tœ atshœ endje ugurutœ endje œdœ ugurutœ ayingba Yisu. Tshe pa adœke kœwusœtœ to 6a ndœ Ndjaba yé œ li adœke azu yandœ nœ dœ kœyindœrœ kœ. Œ li ndje adœke kœyindœrœ sœ kœmatœ ye dœ akwa, kashe œ kœsœsœ ata nene, œ tshu ye.

Ga panœ, tshe mi o'o tœ upu nœ oyo œdœ kœgbœrœ, kœli ga lœ o'o œdœ kœwu lœsu azu, kœke azu lœ angbotœ, aayi kœgbœrœ á endje lœ kœmbœrœ œrœ kanga fœ ayi akwa nœ endje, o'o tœ upu nœ kœru lœsu, kœshi gbi lœ avwala œdœ kœkotœ azœ mi anga azœ lœ ishiri.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Abala (1.1)
- Kœyindœrœ œdœ kœwusœtœ (1.2-18)
- Kœkate o'o ama Ndjaba œdœ kœmbœrœ œneke á o'o ama Ndjaba sœ kœpa tœnœ (1.19-27)
- A kukurutshelœ azu nene (2.1-13)
- Kœyindœrœ œdœ kœmbœrœ œtshœrœ (2.14-26)
- Kœwusœtœ œdœ kœpa o'o (3.1-18)
- Kœsœ dœ lœsu nœ œrœ tshapashœ gaga nene (4.1-5.6)
- Ugu lœsu œdœ avwala (5.7-20)

Abala

¹ Abala nœ 'e dœ azu tshelœ mara ndjokpa dœ bisha nœ Ayuda, á 'e ndjœtshelœtœ 'e lœ ogo djezœ. Œmœ Jake, ayi akwa nœ Ndjaba œdœ Gbozu Yisu Kristu, mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e.

O'o tœ upu nœ kœru lœsu

² Aaya mœ, œdœ tshelœ áká œgbœ o'o kœ kœsœ kœna ga tœ 'e, 'e sœ dœ yanga waa mbœrœ tœnœ.

³ Gbambanœ nene, 'e wusœ nœ adœke lœkœ á 'e kœli ga lœ œgbœ o'o, á kœyindœrœ nœ 'e kœsœpe shœko ga ndœ Yisu, œ mbœrœ adœke 'e shi gbi lœ nœ yé 'e yo nene.

⁴ Kashe œ li adœke kœshi gbi nœ 'e gerœ yeka á mara kœmbœrœtœ 'e kœsœ tœ œtshœnœ lœ œrœ kœ, yekane anga œrœ bale kœroro 'e nene.

⁵ Œdœ anga uzu bale ugurutœ 'e kœgugu dœ kœwusœtœ nene, œ li adœke tshe yandœ nœ 6a ndœ Ndjaba á tshe kœto fœ she. Gbambanœ nene, Ndjaba sœ dœ ayo waa

lœ mara kœto dœ œrœ fœ azu para kœkœ dœ œtshœ lœsu œdœ dœ kœgbagbara osho nene.

⁶ Œ li adœke uzu e osho ndœ nœ dœ kœyindœrœ, kashe dœ sharapu nene, mbœrœ ayi sharapu sœ 6ata loko á yugu œ iwvi na tœnœ tœ osho kœ.

⁷ Uzu ataa gbege adœke œne œ gbo œrœ bale 6a ndœ Gbozu nene.

⁸ Mbœrœ adœke gbetshelœ nœ ye sœsœ bale nene yé tshe kaka kpiri lœ awa nœ ye nene.

Ayi oyo dœ ayi kœgbœrœ

⁹ Kaka adœke gbolo nœ Ndjaba á tshe kœdœ ayi oyo donga tœ ye tœ œneke á Ndjaba œ ti she ga lafo,

¹⁰ yé tsheneke á sthe kœdœ ayi kœgbœrœ donga tœ ye tœ œneke á Ndjaba œ ku she ga ati asœmœ. Gbambanœ nene, œndœ ayi kœgbœrœ œ di nene mbœrœ tshe sœ 6ata aya œyœ tshelœ kpagagashœ.

¹¹ Œœ œ tœ vwewe vwewe, œ œœ œyœnœ, ndœkœnœ œ yo ga ati yé modonœ œ ka. Awa bale 6ata anga œlœ bale ayi kœgbœrœ œ ndi bala lœ ama akwa nœ ye kœ.

Ndjaba vwavwa uzu ndœ kœmbœrœ ekperœ nene

¹² Uzu á tshe wusœ kœru lœsu ye lœ œgbœ o'o, œshe kœdœ uzu nœ yanga. Gbambanœ nene, manda kœma kœru lœsu nœ ye lœ œgbœ o'o, Ndjaba œ za soro fœ she 6ata œrœ tshangba akwa á tshe gumasœ nœ tœ kœto fœ endjeneke á endje yindœ ye.

¹³ Œ kœsœ adœke lœsu uzu vwa she ndœ kœmbœrœ ekperœ, adja tshe papa adœke: «Ndjaba dá vwa mœ ndœ nœ» nene. Ndjaba gbege tœ kœmbœrœ ekperœ nene yé tshe vwa vwa ndje uzu ndœ ekperœ nene.

¹⁴ Ogo nœ uzu dœ tœ ye dá mbœrœ adœke lœsu ye vwa she ga lœ ekperœ.

¹⁵ Manda kœgerœ ekpe ogonœ asœmœ, ekperœ œ wuta lœ nœ yé œ kœsœ adœke ekperœnœ gerœ yekane á kuzu œ wuta lœ nœ.

¹⁶ Œrœ bale fafara 'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa asœke nene.

¹⁷ Œtshœ œrœ kœ á uzu œ gbo gbambanœ to 6a lafo 6a ndœ Ndjaba ayi kœmbœrœ œlœ, yapu œdœ pe angerepe. 'Ba ndœ ye, tshe yayapatœ ye nene. 'Ba ndœ ye, aya ubu osho gugu nene.

¹⁸ Ndjaba yindœ nœ yeka á za soro fœ azœ dœ awa o'o ama ye á dœ adja o'o adœke azœ dœ azu utshunœ ugurutœ œrœ kœ á tshe mbœrœ.

Kœdji o'o ama Ndjaba œdœ kœza ga tœ akwa

¹⁹ E'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e wusœ nœ kœ tœ œtshœnœ adœke: Œ li adœke uzu dœ uzu vvara tœ kœdji o'o kashe

tœ kæpa o'o katsha katsha dœ pe kæso ókó katsha katsha nene.

²⁰ Gbambanœ nene, uzu á tshe kæsoœ dœ ókó, tshe lili tœ kæmbœrœ œneke á sœ ndjii tœ ala Ndjaba nene.

²¹ Atamœ, 'e katœ œrœ tshula dœ pe ndje kæmbœrœ ekperœ kó ti, yé œ yindœ o'o á Ndjaba za fœ 'e dœ œmó losu. Gbambanœ nene, o'onœ li tœ kæshe 'e.

²² Œ li adœke 'e za o'o ama Ndjaba ga tœ akwa, gbetshelœ nœ 'e vwavva 'e kolœ ndœ kædjidi nene.

²³ Gbambanœ nene, œdœ uzu kædji o'o ama Ndjaba, á kæzaza ga tœ akwa nene, tshe sœ b̄ata uzu á tshe sœ kæwu tshatshu ye b̄a la wushiri.

²⁴ Yé manda kæwu tshatshu ye, tshe gitœ ye yé œndœ tshatshu ye á tshe wu má ro she ye.

²⁵ Kashe œdœ uzu kæza awa akwa nœ Ndjaba á li tœ kæwara uzu lœ kángá, á yindœ nœ dœ losu bale, œdœ œndœnœ kœroro she nene á tshe kæsoœ kædji tœnœ á sœ kæza ga tœ akwa, uzunœ asœmœ œ sœ dœ yanga lœ œrœ nœ ye para kóko.

²⁶ Œdœ anga uzu kægbe adœke œne kædœ ayi kædonga Ndjaba, á kæwuwusœ kægb̄ndœ ama ye nene, gbetshelœ nœ ye sœ tœ kæfara she gbambanœ. Kœdonga Ndjaba nœ ye sœ gbambanœ.

²⁷ Erœ á Aba azœ dœ Ndjaba yindœ nœ adœke uzu mbœrœ tœ kædonga œne dœ otsh̄nœ dœke: kægbe dœ ayasuru dœ ayashe koya lœ oyo nœ endje, œdœ ndje pe kægb̄ndœ undu ye lœ ekperœ tshash̄nœ asœke kó.

2

Adja 'e keke azu ndœ tshatshu endje nene

¹ Aaya mœ, œ kæsoœ adœke 'e sœ dœ kæyindœrœ ga ndœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á tshe sœ lœ mokó, adja 'e keke azu ndœ kæwu tshatshu endje nene.

² 'E gbe dœ o'o asœke kane. Œdœ uzu bale kœverœ œrœ kane asœ dœ œrœ, á verœ otsh̄ loeba á li ga tœ œsœ ngb̄tœ nœ 'e, á anga uzu neke á tshe kædœ ayi oyo kœverœ agba loeba á li ndje dœ tœnœ,

³ œ kæsoœ adœke 'e lisœ ayi kœverœ otsh̄ loebanœ, á pa fœ she adœke: «Œbœ á bœ sœ ke, sœ ga ati kpœke ga tœ otsh̄ osho asœke», yé á kæpa fœ ayi oyonœ adœke: «Œbœ asœke, ka dœ ada zœ b̄a œ», too ndje «sœ ga ati, ga tœ osh̄ b̄a tœ osho á mœ ko ada mœ t̄o ga tœ nœ»,

⁴ œneke á 'e mbœrœ asœmœ má adœke 'e sœ kæwu tshatshu azu, yé 'e wuta b̄ata azu kæwa o'o á endje wa ngbanga dœ ekpe gbetshelœ.

⁵ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e dji mœ kane. Ndjaba ke ayi oyo pa

osh̄ adœke endje sœ tœ ayi kægb̄rœ lœ kæyindœrœ ga ndœ Yisu yeka á endje kæli ga lœ ogo gbozu á Ndjaba pandœ nœ adœke, œne za fœ azu á endje yindœ œne.

⁶ Kashe 'e, 'e wuwu ayi oyo lœ ala 'e gbambanœ nene. Azu adœ dá sœ kæmbœrœ agb̄ œrœ dœ kumu 'e a? Adœ dá sœ kæna dœ 'e ga utshu ayi kæwa ngbanga a? Œ dœdœ ayi kægb̄rœ nene a?

⁷ Œ dœdœ kolœ endje dá sœ kændi otsh̄ i'iri á Ndjaba za ga pa e'e nene a?

⁸ Adja 'e sœ kæmbœrœ dœ otsh̄nœ œdœ 'e kæsoœ kæza awa akwa nœ Gbozu Ndjaba ga tœ akwa. Awa akwanœ á Buku nœ Ndjaba œ pa tœnœ adœke: «Yindœ yanga zœ b̄ata á bœ yindœtœ zœ dœ tœ zœ.»

⁹ Kashe œ kæsoœ adœke 'e ke azu mbœrœ kæwu tshatshu endje, 'e sœ kæmbœrœ ekperœ. Ataa, awa akwa nœ Ndjaba yisœ nœ adœke 'e te dœ o'o ye.

¹⁰ Yé uzu á tshe kæza awa akwanœ djigi ga tœ akwa, á kækatœ anganœ bale, tshe te dœ tœnœ para kóko ye.

¹¹ Gbambanœ nene, uzu á tshe pa adœke: «Adja papara awo uzu too akó uzu nene», pa ndje adœke: «Adja bœ wowo uzu nene.» Œ kæsoœ adœke bœ papara awo uzu too akó uzu nene, kashe bœ kæwo uzu, bœ te dœ awa akwa nœ Ndjaba para kóko.

¹² 'E pa o'o, 'e mbœrœtœ 'e b̄ata azu á Ndjaba œ wa ngbanga pa endje liaka awa akwanœ á vwara azœ lœ ekperœ.

¹³ Gbambanœ nene, Ndjaba œ wu oyo nene œ kæsoœ adœke tshe wa ngbanga pa uzu á tshe wuwu ndje oyo azu nene. Kashe kæwu oyo azu ropa kæwa ngbanga ye.

Kœyindœrœ œdœ otsh̄ akwa

¹⁴ Aaya mœ, œ kæsoœ adœke anga uzu pa adœke œne sœ dœ kæyindœrœ ga ndœ Ndjaba, á tshe kæmbœmbœrœ otsh̄ akwa nene, ádá kæyindœrœ nœ ye sœ zœ dœmœ a? Yé kæyindœrœnœ asœmœ œ she má she kotoo?

¹⁵ Œ kæsoœ adœke anga aya 'e too yingó 'e, á tshe kægugu dœ loeba kœverœ ga tœ ye nene, too ndje dœ rœgo kœzi ɔ́ɔ dœ ɔ́ɔ nene,

¹⁶ á anga uzu bale ugurutœ 'e kæpa fœ endje adœke: «'E verœ loeba izi yé œ gu yé œ zi œrœ dœ otsh̄nœ», kashe 'e toto œrœ á endje gbe dœ tœnœ fœ endje nene, ataa ádá o'onœ á 'e pa sœ zœ dœmœ a?

¹⁷ Œ sœ ndje awa bale mbœrœ kæyindœrœ ga ndœ Ndjaba. Gbambanœ nene, œ kæsoœ adœke uzu sœ dœ kæyindœrœ, kashe tshe kæmbœmbœrœ otsh̄ akwa nene, kæyindœrœ nœ ye tshu ye.

¹⁸ Kashe œ kæsoœ adœke anga uzu pa adœke: «Œbœ á bœ sœ ke, sœ dœ kæyindœrœ, yé mœ mbœrœ akwa», mœ gi fœ she adœke: «Ma fœ mœ mara á uzu

li koesœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba á kœgugu dœ akwa nene, ataa lœ awa akwa nœ mœ, mœ ma mara á mœ sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba fœ 6œ.»

¹⁹ Bœ wusœ nœ adœke Ndjaba sœ tshebale? Tœ otshœnœ. Kashe ekpe ishiri wu ndje sœ nœ atamœ, yé endje de gbara gbara dœ awa.

²⁰ Bœ gugu dœ kœwusœrœ nene. Bœ yindœ nœ adœke mœ ma fœ 6œ adœke kœyindœrœ á gugu dœ akwa nene sœ gbambœnœ a?

²¹ Ata azœ dœ Abrayamo wuta lima otshœ uzu tœ ala Ndjaba mbœrœ kœmbœrœ otshœ akwa, á mbœrœ adœke tshe yi lima ndœ kœza gbolo nœ ye Isaka tœ tokóró fœ Ndjaba.

²² Wusœ nœ adœke kœyindœrœ œdœ akwa nœ ye na lima awa bale: kœyindœrœ nœ ye wuta dœ otshœnœ mbœrœ akwa á tshe mbœrœ.

²³ O'onœ mbœrœtœ ye 6ata á Buku nœ Ndjaba pa adœke: «Abrayamo yindœ o'o ama Ndjaba yé mbœrœ tœnœ ataa, Ndjaba wu she tœ uzu á tshe sœ ndjii.» Mbœrœ tœnœ atamœ, Ndjaba e she adœke yanga œne.

²⁴ E wusœ nœ adœke, uzu œ wuta ndjii tœ ala Ndjaba mbœrœ kœmbœrœ otshœ akwa, kashe œ sœsœ kolœ mbœrœ kœyindœrœ bale nene.

²⁵ E sœ ndje awa bale tœ upu nœ Rahabe yashe gu ga ati 6a lœ Yeriko. E doédœ mbœrœ akwa nœ ye dá tshe wuta lima uzu ndjii tœ ala Ndjaba na a? Tshe za lima osho kœsœ fœ ayi avwa nœ Ayuda, á ko endje kpa wuta tœnœ dœ angbi awa.

²⁶ Bata uzu kœwuwu nene, tshe tshu ye, awa bale œdœ kœyindœrœ nœ uzu kœwawwa she ndœ kœmbœrœ akwa nene, kœyindœrœ nœ tshu ndje ye.

3

Kœgbœndœ tima azœ

¹ Aaya mœ, adja azu ndjoro ugurutœ e'e yiyindœ nœ adœke œne te aayi kœyisœrœ nene. Gbambœnœ nene, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga pa azœ dœ ayi kœyisœrœ, kœropa œnœ udu anga azu.

² Azœ kœ, a sœ kœyo tœnœ œb dœ œb. E kœsœ adœke uzu mbœrœ ekperœ lœ o'o á tshe pa nene, uzunœ asœmœ kœdœ otshœ uzu tako. Tshe li ndje kœsœ tœ gbozu tshapa undu ye kœ.

³ A ko yarakowo ga lœ ama ambarata adœke endje dji azœ, yé a yœbœ endje adœke endje na tœ awa á a yindœ nœ.

⁴ E gbe ndje dœ masuwa: œ sœ tœ egerœnœ gbaa, œdœ ndje ndavuru yugu sœmœ á vwi masuwœnœ gbaa, ayi kœgbota tœnœ œ turu kolœ tœ aya yindœnœ teasho

yekane á fa masuwœnœ ngoro ngoro ngoro ga tœ osho á tshe gbe kœfa ga tœ nœ.

⁵ Awa bale dœ tima azœ: œtœnœ kœdœ aya œrœ teasho lœ undu uzu, yé œ sœ kœmbœrœ ko ogboro œrœ.

E gbe dœ aya owo teasho á tetœ egerœ gusu, yé gusunœ œ ju kpa.

⁶ Timá kœdœ œrœ kote uzu á sœ 6ata owo. E tœnœ kœdœ anda ekperœ. E ndi undu azœ dœ uburu yé œ tshi 6ata owo lifelo. E ju uzu kœto 6a tœ kœzu she œrrr kpa ga tœ kuzu ye.

⁷ Uzu kœ mbœrœ adœke œne dœ gbozu tshapa mara agea kœ, agea gusu dœ pe ayanu, dœ agea á endje œrœ tœ oshœ, dœ ageatshalangu, yé endje dji she.

⁸ Kashe uzu bale lili tœ kœsœ tœ gbozu tshapa tima ye nene. Tœnœ kœdœ ekperœ á uzu lili kœtepa nœ pa oshœ nene, œ suusu dœ ekpe œyo tœ kœwo azu.

⁹ A donga Gbozu á tshe dœ Aba azœ dœ tima azœ, yé œ darandœ azu, á Ndjaba mbœrœ endje 6ata ishiri ye dœ tœ ye, kolœ dœ tima bale asœmœ.

¹⁰ Otshœ o'o kœdonga dœ Ndjaba ndje dœ ekpe o'o kœdarandœ azu wuta kœ kolœ ama azœ. Aaya mœ, œ lili adœke œrœ atake mbœrœtœ ye nene.

¹¹ Adja otshœ ungu dœ ekpe ungu wuta 6a lima lœ ogoro bale a?

¹² Aaya mœ, œyo fige zu ele olive yeka œdœ œyo vinu á zu ele fige ma? Awa bale ungu kœndjoondjo wuwuta lœ ogoro bale dœ ungu ingbiri nene.

Kœwusœtœ d to 6a ndœ Ndjaba

¹³ Ede ugurutœ 'e kœ kœdœ uzu kœwusœtœ œdœ kœwusœrœ a? Kaka tshe yisœ nœ lœ awa kœmatœ ye tœ uzu nœ otshœ otshœ yé œ mbœrœ akwa nœ ye para kœkœ dœ œmœ lœsu œdœ pe kœwusœrœ.

¹⁴ Kashe, 'e kœsœ dœ gbetshelœ kœropa anga 'e, á lœsu 'e kœsu dœ ekpe úkú, adja 'e kœkœ ombo ga tœ 'e nene yé œ pa wala dœ i'iri adja o'o nene.

¹⁵ Mara kœwusœtœnœ asœke toto 6a ndœ Ndjaba nene, œ dœ kœwusœtœ tshapashœ nœ asœke, kœwusœtœ nœ azu, kœwusœtœ á to lœ ekpe ishiri.

¹⁶ Gbambœnœ nene, úkú œdœ pe kœkœ ombo ga tœ azu dá sœ kœzu djingili œdœ pe ala ekperœ kœ.

¹⁷ Kashe uzu á tshe sœ dœ kœwusœtœ á to 6a ndœ Ndjaba, tshe kœdœ uzu nœ œyœrœ lœsu, tshe bœbœrœtœ ye nene, tshe sœ dœ otshœ lœsu, œ sœ ndje dœ lœsu nœ kœdji azu, tshe doé uzu nœ kœwu oyo angœnœ. Tshe kœdœ uzu nœ kœmbœrœ otshœ akwa, uzu nœ kœwu tshatshu azu nene yé tshe doédœ wulapatshœ nene.

¹⁸ Azu neke á ndje yindœ kœsœ gee, endje lœ 6ata azu kœdjo kindi á endje gi kœsœ gee

dji kpata indiri endje yé ngwarœ á endje rœ
kœdœ soro á sœ ndjii.

4

*Kœyindœ tshapashœ kœdœ kœyiangba Nd-
jaba*

¹ E bœrœ œdœ pe koshe ugurutœ 'e to
kpœta a? Ascœmœ kœ to lœ ogo nœ e'e dœ
tœ 'e á sœ kœdutœ endje lœ gbetshelœ nœ
'e ascœmœ nene a?

² E sœ dœ ogo kœgbœ œrœ kashe 'e gbœ
nene yé 'e wuta ayi kœwo azu. 'E sœ dœ
úkú mbœrœ œrœ ndjoro yé bœta á 'e scœsœ
kœgbœ œrœnœ nene, 'e fa ga lœ koshe. 'E
gbœgbœ œrœ á 'e sœ kœpara nene mbœrœ á
'e ee osho ndœ nœ ga ndœ Ndjaba nene.

³ E kœsœ adœke 'e e osho ndœ nœ ga ndœ
Ndjaba, 'e gbœ nene mbœrœ á 'e sœ kœ'e
osho nœ dœ ekpe gbetshelœ; gbambœnœ
nene, 'e e osho ndœ œrœ kœ mbœrœ ogo
undu 'e dœ tœ 'e.

⁴ E sœ kœfara Ndjaba, 'e fatœ 'e bœta
ayashe angba. 'E wuwusœ nœ nene
adœke kœyindœ tshapashœ nœ asœke kœdœ
kœyiangba Ndjaba a? Uzu á tshe kœyindœ
tshapashœ asœke, tshe wuta ngbewœ
ayingba Ndjaba.

⁵ Buku nœ Ndjaba pa adœke: «Ndjaba sœ
dœ úkú waa mbœrœ ishiri á tshe za ga lœ
azœ.» 'E gbe adœke o'onœ ascœmœ wuta
gbambœnœ a?

⁶ Kashe Ndjaba sœ dœ œtshœ lœsu ga ndœ
azœ kœropa nœ, gbambœnœ nene Buku nœ
ye pa adœke:

«Ndjaba vwaratœ ye tœ ayengœ egerœ kumu,
kashe tshe sœ dœ œtshœ lœsu ga ndœ end-
jeneke á endje zatœ endje ga ati.»

⁷ Atamœ, 'e zatœ 'e ga tœ o'o ama Ndjaba,
œ vwaratœ 'e tœ Satana á tshe kœgitœ ye tœ
'e lœ ingirinœ.

⁸ 'E gitœ 'e ndo dœ Ndjaba yeka á tshe
kœgitœ ye ndje ndœ 'e. 'E'e dœ azu
kœmbœrœ ekperœ, 'e yapa œtshœ 'e. 'E'e á 'e
sœ dœ lœsu bisha bisha, 'e mbœrœ adœke 'e
wuta dœ lœsu bale.

⁹ 'E yindœ nœ adœke 'e dœ azu oyo, 'e ki.
'E katœ kœmœtœ 'e yé œ ki dœ ngola. 'E katœ
kœsœ dœ yanga kashe 'e sœ dœ oyo.

¹⁰ 'E zatœ 'e ga ati utshu Gbozu yeka á tshe
kœti 'e ga lafo.

Wawa ngbanga pa yanga zœ nene

¹¹ Aaya, 'e papa ekpe o'o goro œsœ anga
'e nene. Uzu tsheneke á tshe kœpa ekpe
o'o goro œsœ yangœnœ too ndje á kœwa
ngbanga pa yangœnœ, œ sœ bœta tshe pa
ekpe o'o ga tœ awa akwa nœ Ndjaba too
ndje tshe wa ngbanga pa nœ. E dœ bœ kœwa
ngbanga pa awa akwa, bœ kœdœ ayi kœwa
ngbanga pa nœ kashe bœ dœdœ ayi kœza ga
tœ akwa nene.

¹² Gbambœnœ nene, Ndjaba bale dá dœ
ayi kœza awa akwa dœ pe ayi kœwa ng-
banga, œshe dá li kœshe azu too kœwo endje.
Kashe œfœ kœdœ dœ yekane á kœwa ng-
banga pa yanga zœ a?

'E katœ kœdonga tœ 'e dœ tœ 'e

¹³ 'E dji mœ dœ œtshœnœ, e'e dœ azu á 'e
pa adœke: «Kpœsheke too bœ mbatsha 'a na
bœ lakpi asœke, 'a lo bœ zœ ngbugu bale, 'a ka
œrœ nœ 'a yé 'a gbœ ngendja.»

¹⁴ Andaa 'e wuwusœ œrœ neke á wuta ga
tœ e'e bœ mbatsha nene. 'E sœ bœta ngawœ á
dá yé œndœnœ œ di nene yeka á yiwœ.

¹⁵ 'E li má kœpa adœke: «E kœsœ adœke
Gbozu yindœ nœ, á 'a kœsœpe dœ soro, 'a
mbœrœ œrœ neke, too ndje œneke asœke.»

¹⁶ Kashe ngœngœ asœ, 'e sœ kœdonga tœ
'e tœ œrœ á 'e gbe tœ kœmbœrœ tœnœ.
Kœdongatœshœ kœ nœ mara asœke sœ tœ
ekpenœ.

¹⁷ Atamœ, uzu á tshe wusœ kœmbœrœ
œtshœrœ á yiyindœ kœmbœrœ tœnœ nene,
sœ kœmbœrœ ekperœ.

5

O'o tœ upu nœ aayi kœgbœrœ

¹ 'E dji mœ dœ œtshœnœ, e'e dœ ayi
kœgbœrœ: ngœngœ asœ 'e ki, 'e sa rawa
mbœrœ oyo á sœ kœkate 'e!

² Eœrœ nœ 'e á 'e gbœ fu yé akœkœ zi lœba nœ
'e ye.

³ Jœrœ nœ 'e dœ pe kowo nœ 'e ko ng-
bandji. Ngbandjinœ má fœ 'e adœke 'e ndo
tœ kœshœ 'e dœ owœ. 'E ngbœfa kœgbœrœ
ndjoro mbœrœ e'e dœ tœ 'e, andaa kœka
tshapashœnœ asœke ndo ye.

⁴ 'E wu œrœ tshangba akwa kindi á ayi
akwa nœ e'e mbœrœ fœ 'e á 'e vwaratœ 'e
kœkœ fœ endje. E scœsœ ndjii nene! 'E dji
mara á endje sœ kœki tœnœ yé Gbozu á tshe
sœ dœ gbœgbœ kœ dji iki endje.

⁵ 'E gbœ œrœ waa lœ soro 'e pa œshœ yé 'e
mbœrœ œneke á lœsu 'e yindœ nœ. 'E wuta
bœta ayarœ ojoro á endje gbœndœ endje tœ
kœwo endje.

⁶ 'E wa œgbœ ngbanga pa azu, 'e wo end-
jeneke á endje sœ ndjii tœ ala Ndjaba yé
endje vwavwaratœ endje nene.

Kœru lœsu

⁷ Atamœ aaya, 'e sœ dœ kœru lœsu œrrr ga
tœ kœkwa Gbozu Yisu. 'E gbe dœ kœru lœsu
nœ ayi kœdjo kindi: manda kœni ali yavuru,
tshe tœrœ kindi nœ ye. Tshe kate anga yavuru
œrrr ga tœ anga osho mbœrœ kœzi ngwarœ
kindi nœ ye.

⁸ 'E'e ndje awa bale, œ li adœke 'e sœ dœ
kœru lœsu, œ shi gbœ tœ lœsu 'e; gbambœnœ
nene, lœkœ kœkwa Gbozu ndo ye.

⁹ Aaya, 'e pupulœma 'e ugurutœ 'e tœ upu
nœ anga 'e nene mbœrœ á endje kœwawa

ngbanga pa 'e nene. 'E wu: ayi kœwa ngbanga ka læ talamanda.

¹⁰ Aaya, 'e mbœrœ mara œrœ nœ aayi kœgbara o'o á endje sœ lima kœpa o'o dœ i'iri Gbozu: mara á endje sœ liya kœru løsu endje læ œgbœ o'o á sœ lima kœna ga ndœ endje.

¹¹ 'E wu: a e endje azu yanga mbœrœ kœru løsu nœ endje. 'E dji o'o tœ upu kœshi gbi nœ Yobo yé 'e wu œeneke á Gbozu mbœrœ fœ she manda nœ; gbambanœ nene, Gbozu sœ lima dœ ugu løsu œdœ pe løsu nœ kœwu oyo.

¹² Kœropa nœ kœ, aaya mœ, adja 'e wawa igi 'e ndje dœ i'iri Ndjaba nene, too dœ i'iri uzu nene, too ndje dœ i'iri anga œrœ bale nene. Kaka adœke 'e le «œ» œ kœsœ adœke 'e yindœ o'onœ. Á 'e kœle «œœ» œ sœ adœke 'e vwaratœ 'e tœ o'onœ mbœrœ adœke 'e tete dœ o'o utshu Ndjaba nene.

Kœki fœ Ndjaba

¹³ œ kœsœ adœke anga uzu bale ugurutœ 'e sœ kœwu oyo, tshe ki ga ndœ Ndjaba. Á œ kœsœ adœke tshe kœsœ dœ yanga, tshe donga Ndjaba.

¹⁴ œ kœsœ adœke anga uzu bale ugurutœ 'e sœ dœ kœba, tshe e agbozu Ikrizia, yé endje ki fœ Ndjaba tœ ye manda kœta kada ga tœ ye dœ i'iri Gbozu.

¹⁵ Kœki fœ Ndjaba dœ kœyindœrœ œ she uzu læ kœba. Gbozu kpa to gbœgbœ fœ she œ ivwi she ga lafo yé œdœ tshe kœmbœrœ ekperœ, Ndjaba œ djerœndœ nœ.

¹⁶ Atamœ, œ li adœke 'e pandœ ekperœ nœ 'e uzu dœ uzu fœ yanga nœ, 'e ki fœ Ndjaba uzu dœ uzu mbœrœ yanga nœ yekane á 'e kœshe. Gbambanœ nene, ákpálá iki nœ uzu á tshe sœ ndjii fœ Ndjaba li kœmbœrœ egerœ akwa.

¹⁷ Eliya kœdœ lima uzu 6ata azœ. Tshe ki fœ Ndjaba dœ løsu ye bale adœke, yavuru nini nene, yé œ mbœrœ ngbugu votœ dœ yapu mindu dœ amancœ bale, yavuru nini pa œshœ nene.

¹⁸ Manda nœ, tshe kpa ki fœ Ndjaba, ngbewo yavuru ni, yé ele œyœ ko pa œshœ.

¹⁹ Aaya, œdœ uzu bale ugurutœ 'e kœdji awa, yé anga uzu kœgi she ga tœ awa,

²⁰ 'e wusœ nœ adœke uzunœ á tshe gi ayi kœmbœrœ ekperœ læ ekpe awa, she ayancœ yé Ndjaba œ djerœndœ ukpulu ekperœ nœ ye á tshe mbœrœ ascœmœ.

Ali mbeti nœ Petro Tshatshu o'o

Asœke kœdœe ali mbeti á Petro sú fœ ayindœ Yisu á endje ndjotshelœtœe endje á wuta agene 6a lœ ogo Po, Galate, Kapadose, Azi, œdœe pe Bitini. Lœkœ á Yisu sœe lima pa œsho, Petro na lima ana awa bale dœe she yé dœe lœkœ á tshe ka ndje lima tœe tshapasho ti, Petro kœdœe lima ayi avwa nœe Yisu ga ndœe Ayuda.

Azu mbœerœ lima œerœ kanga fœe ayindœ Yisunœ waa mbœerœ á endje sœe lima dœe kœyindœerœ ga ndœe Gbozu Yisu Kristu. Ádánœ á Petro sú mbetincœ tœe kœpa fœe endje adœeke endje shi gbi lœe kœyindœerœ, endje dœdœé ali azu kœwuu œerœ kanganœ asœmœe nene. Tshe pa fœe endje adœeke Yisunœ á endje yindœe ye asœmœe, œeshe dá dœe ali uzu á endje mbœerœ kanga fœe she œerr ga tœe kœwo she. E li adœeke 'e sœe dœe ugu lasu 6ata she lœe kœwuu œerœ kanga. Tshe kpa pa fœe endje adœeke, endje gbo bala kpoto mokœ 6ata œerœ tshangba kœeru lœsu nœe endje.

Mbetincœ kurutshelœtœe ye atake:

- Abala (1.1-2)
- Kœeshi gbi lœe gbetshelœe (1.3-12)
- Eyerœe soro (1.13-2.17)
- Yisu wu œerœ kanga (2.18-25)
- Ayindœe Yisu œedœe œerœ kanga (3.1-4.19)
- Mara á li dœe agbozu tshapa ayindœe Yisu kœembœerœtœe endje (5.1-11)
- Ndœngœbœ o'o (5.12-14)

Abala

¹ E mœe Petro, ayi avwa nœe Yisu Kristu, mœe sœe kœesu mbetincœ asœeke fœe 'e dœe azu á Ndjaba ke 'e, á 'e ndjotshelœtœe 'e á wuta agene 6a lœe ogo Po, Galate, Kapadose, Azi, œedœe pe Bitini.

² Ndjaba Aba wu 6a lima sœe 'e katshatsha utshunœe, yé á ke 'e adœeke 'e dœe azu nœe ye. Tshe mbœerœ adœeke 'e wuta ayerœe azu lœe awa nœe Ishiri nœe ye, adœeke 'e dji o'o ama Yisu Kristu yekane á tshe kœdjutœ ekperœ nœe 'e dœe indji ye.

Kaka Ndjaba yisœe œtsho lœsu œedœe kœesœe gee nœe ye fœe 'e tœ pa nœe kpuru.

A donga Ndjaba mbœerœe tafo soro á tshe za fœe azœe lœe Yisu Kristu

³ A donga Ndjaba á tshe dœe Aba Gbozu nœe azœe dœe Yisu Kristu; gbambancœ nene, tshe sœe dœe oyo waa ga ndœe azœe. Mbœerœe tœncœe ataa, tshe za tafo soro fœe azœe lœe awa nœe Yisu Kristu á tshe shé she ugurute akuzu.

Ndjaba mbœerœe ataa mbœerœe a kœeko lœsu azœe ga tœe soroncœe á a gbœ asœmœe,

⁴ a sœe dœe œtshœrœe á Ndjaba gumasœe nœe kate azœe 6a lafo. E tœncœe kœedœe œerœe á yíwa nene, œe za ngbandji nene yé œe gba ndje nene.

⁵ Ndjaba œe gbœndœe 'e dœe gbœgbo nœe ye mbœerœe kœyindœerœe nœe 'e ga ndœe ye œerr adœeke 'e gbœ kœeshe á ndo tœe kœematœe ye dœe lœko kœeka tshapasho.

⁶ Mbœerœe tœncœe ataa, 'e sœe dœe yanga, œedœe œe kœesœe adœeke ngœngœ asœeke 'e wu oyo tœe tshelœe aka œgbo œerœe kœe á wuta ga tœe 'e.

⁷ E li adœeke endje yamba kœyindœerœe nœe 'e 6ata endje yamba œrœe dœe owœ. Andaa kœyindœerœe nœe 'e ropa œrœe ye; gbambancœ nene, œrœe kœedœe œerœe á œendœencœe œe di nene. E dœe 'e kœetepa kœyindœerœe nœe 'e kperœe, adja Ndjaba œe donga 'e, œe za mokœ dœe kœeliscœtœe fœe 'e dœe lœkœ á Yisu œe kwatœe ye.

⁸ Eshœe á 'e wuwu she dœe ala 'e nene kashe 'e yindœe ye, 'e wuwu she nene kashe 'e sœe dœe kœyindœerœe ga ndœe ye. Mbœerœe tœncœe ataa, 'e sœe dœe egerœe yanga nœe mokœ, á uzu œe li kœepandœe marancœe kœe nene.

⁹ Gbambancœe nene, Ndjaba œe za kœeshe fœe 'e 6ata œerœe tshamanda kœyindœerœe nœe 'e.

¹⁰ Aayi kœegbara o'o nœe Ndjaba pa lima o'o tœe upu nœe kœeshencœe yé endje gbara o'o tœe upu nœe œtsho lœsu nœe Ndjaba ga ndœe 'e asœmœe.

¹¹ Gbambancœe nene, Ishiri nœe Kristu sœe lima pa endje yé œe gbara lima o'o fœe endje tœe upu nœe œerœe kanga á Kristu œe wu, œedœe ndje mokœ á tshe gbœ manda nœe. Aayi kœegbara o'onœe para lima awa kœe adœeke œene wusœe lœkœncœe œedœe pe mara á œerœencœe asœmœe œe mbœerœerœe endje.

¹² Yé Ndjaba yi lima sœe nœe fœe aayi kœegbara o'o adœeke, endje gbara lima o'onœe asœmœe tœe upu nœe endje dœe tœe endje nene kashe tœe upu nœe 'e dá aayi kœegbara o'onœe gbara lima o'o á ngœngœ asœe aayi kœeyisœe œtsho O'o nœe Yisu Kristu na dœe tœncœe fœe 'e. Endje yi lima sœe nœe lœe awa nœe œtsho Ishiri á Ndjaba wu lima she kœœœe 6a lafo, yé ngœngœ asœeke aandjelu sœe ndje dœe yanga mbœerœe kœewusœe nœe.

Mara kœembœerœerœe uzu á za yanga fœe Ndjaba

¹³ Mbœerœe tœncœe ataa, 'e guma gbetshelœe nœe 'e mbœerœe kœembœerœe akwa fœe Ndjaba. 'E dœe agbozu tshapa undu 'e dœe tœe 'e yé 'e ko lœsu 'e kœe ga pa œtshœrœe* á 'e gbœ dœe lœko á Yisu Kristu œe kwatœe ye.

¹⁴ Bata e'e kœedœe agbolo kœedji o'o ama Aba 'e, 'e zaza lœsu 'e ga pa œerœe nœe anga 'e nene 6ata á sœe lima utshunœe adœeke 'e wusœe œerœe.

* 1.13 œtshœrœencœe asœe kœedœe œeneke á azu œe gbœ 6ata ndangba œtsho lœsu nœe Ndjaba dœe lœko kœekwa Yisu Kristu

¹⁵ Kashe b̄ata tsheneke á tshe e 'e, œshe kœdœ Ceyerœ Ndjaba, œ li adœke e'e, 'e sœ ndje yerœ lœ mara kœmbœrœtœ nœ 'e kœ.

¹⁶ Mbœrœ tœnœ dá endje sũ ala Buku nœ Ndjaba adœke: «'E sœ yerœ gbambanœ nene, mœ sœ yerœ.»

¹⁷ Yé œdœ 'e kœsœ kœ'e Ndjaba adœke Aba lœkœ á 'e kœsœ kœza avwala nœ 'e fœ she, œ li adœke 'e kpa awa ye lœ olo kœsœ nœ 'e pa œshœ mbœrœ tshe wuwu tshatshu uzu nene, kashe tshe wa o'o nœ uzu dœ uzu kœli dœ akwa nœ ye.

¹⁸ 'E wusœ nœ adœke mara kœmbœrœtœ 'e utshunœ á 'e gbœ lima manda aata 'e gaga nene. Ndjaba she 'e lœ nœ kœ, tshe sheshe 'e dœ œrœ á ndi b̄ata ngendja too œrœ nene.

¹⁹ Kashe tshe she 'e dœ indji Kristu á amancœ gbœ waa. Tshe sœ b̄ata aya pata á anga œrœ kote ye ndini bale nene, á œndœ uburu teasho gugu tœ ye nene.

²⁰ Ndjaba ke lima she utshunœ adœke tshe mbœrœ tshapashœ, yeka á mbœrœ adœke tshe na dœ ndœngœlœ oshonœ asœke tœ upu nœ 'e.

²¹ Lœ awa nœ ye, 'e sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Ndjaba á tshe shé she lœ kuzu, yé á za mokœ 'e sœ dœ mara adœke kœyindœrœ nœ 'e œdœ pe lœsu 'e sœ ga pa Ndjaba.

²² 'E wuta yerœ mbœrœ á 'e tetœ kœza adja o'o ga tœ akwa. Cœtœnœ dá sœ kœvwa 'e adœke 'e sœ dœ adja kœyindœsho, ataa 'e kakatœ nœ nene, 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e dœ lœsu 'e djigi.

²³ Gbambanœ nene, Ndjaba zu 'e tœ bis-hanœ lœ awa nœ o'o ama ye á dœ soro, á sœpe ungu dœ ungu. Kashe œ sœsœ lœ awa nœ uzu á tshe tshu nene.

²⁴ Endje sũ ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Azu para kœkœ sœ b̄ata a'eara œyo,
mokœ nœ endje sœ b̄ata ndœkœ a'eara œyo:
a'eara œyo œ œyo yé ndœkœnœ œ yo.

²⁵ Kashe o'o ama Gbozu Ndjaba œ sœpe waa dœ waa.»

Andaa o'onœ asœmœ, œtœnœ kœdœ Otsho O'onœ á endje yisœ nœ fœ 'e.

2

¹ Mbœrœ tœ nœ ataa, 'e katœ ekperœ kœ, dœ kœfara osho kœ œdœ úkú, dœ mara wulapatshœ kœ, dœ egerœ ogo kœgbœ œrœ, dœ ndje kœpa ekpe o'o ga tœ uzu kœ ti ye.

² Kashe 'e sœ b̄ata awaya. Endje sœ kolœ dœ ogo kœa œngœ ayi endje, œngœnœ á li adœke 'e para kœdœ adja o'o yekane á 'e kœgerœ á kœgbœ kœshe.

³ Gbambanœ nene, œ sœ b̄ata á endje sũ ala Buku nœ Ndjaba adœke: «'E wusœ nœ dœ tœ 'e adœke adja Gbozu sœ dœ œtshœnœ.»

Badja soro mbœrœ anda nœ Ndjaba

⁴ 'E na ga ndœ ye, œshe kœdœ badja soronœ á azu za lima vw'i kashe Ndjaba ke lima, yé œ wu adœke amancœ gbœ waa.

⁵ 'E ndje atamœ, 'e wuta b̄ata badja soro á Ndjaba sœ kœmbœrœ tœnœ dœ anda á Ishiri nœ ye sœ lœ nœ. Tshe fa 'e tœ ayerœ anganga Ndjaba, mbœrœ á 'e kœkœ tokôrœ nœ Ishiri neke á za yanga fœ she lœ awa nœ Yisu Kristu.

⁶ Gbambanœ nene, endje sũ ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«'E wu, mœ ke anga badja á anda œ shi mbœrœ tœnœ, á amancœ gbœ waa

á za tœ b̄a lakpi Siyona

mbœrœ kœmœ anda nœ mœ ga pa nœ.

Uzu kœ á tshe za lœsu ye ga pa nœ,

tshe gbœ tshula bale nene.»

⁷ Mbœrœ 'e á 'e yindœ ye asœmœ, tshe sœ b̄ata badja á amancœ gbœ waa; kashe mbœrœ azu á endje yiyindœ ye nene, á dá badjanœ asœmœ gugu nene. Endje su ala Buku nœ Ndjaba adœke:

«Badjanœ á aayi kœmœ anda vwaratœ endje tœnœ

wuta badja á anda œ shi mbœrœ tœnœ.»

⁸ Endje kpa su ndje adœke:

«Badjanœ asœmœ, azu œ ko ada endje tœ tœnœ,

yé œ ko endje vesho.»

Endje sœ kœkœ ada endje tœ tœnœ mbœrœ á endje sœsœ kœyindœ kœdji o'o ama Ndjaba nene. Ataa œrœ á yi lima ndœ kœmbœrœtœ ye fœ endje asœmœ, dá na asœmœ.

⁹ Kashe e'e, 'e kœdœ azu tshelœ mara á Ndjaba ke. 'E kœdœ anganga nœ Gbozu. 'E kœdœ ayerœ azu nœ Ndjaba, á tshe ke 'e adœke 'e gbara œtshœrœ á tshe mbœrœ fœ azu. Cœshe dá gbota 'e lœ ubu osho mbœrœ kœkœ 'e ga lœ mokœ nœ ye á ropa nœ ye.

¹⁰ Utshunœ, 'e dœdœ lima azu nœ Ndjaba nene; kashe ngœngœnœ asœ, 'e wuta azu nœ ye. Utshunœ, Ndjaba wuwu lima oyo 'e nene; kashe ngœngœ asœ, tshe wu oyo 'e ye.

E'e kœdœ akanga nœ Ndjaba

¹¹ Aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e sœ b̄ata azu á endje sœ kœrorœ tœnœ, azu á endje dœ agene pa œshœ. Atamœ, mœ sœ kœmi upu fœ 'e adœke: 'e vwaratœ 'e tœ ekpe gbetshele nœ œkœ á sœ kœnga koshe dœ ishiri 'e.

¹² 'E mbœrœtœ 'e dœ œtshœnœ ugurutœ ayingba Yisu. Ataa œdœ endje kœpa adœke e'e kœdœ azu kœmbœrœ ngbindire gbœa, endje wu œtshœ akwa nœ 'e á 'e mbœrœ yé endje donga Ndjaba lœkœ á tshe kœkwatœ ye.

¹³ 'E lise agbozu tshapa œshœnœ asœke mbœrœ 'e kœdœ azu nœ Gbozu Yisu, œdœ ndje gbozugo á tshe sœ pa azu para kœkœ asœmœ,

¹⁴ ndje dœ pe agbozu á tshe vwa endje ndœ kœza djofele fœ aayi kœmbœrœ

ngbindirœ ndje dœ kœdonga aayi kœmbœrœe
 ɔtshœrœ ascœmœ.

¹⁵ Gbambancœ nene, Ndjaba yindœ nœ
 adœke 'e mbœrœe ɔtshœrœ yeka azu á endje
 ndi lœ ekperœe á wuwusœ œrœe nene,
 kœsœsœe dœe o'o ndœe kœpa tœe upu nœe 'e
 nene.

¹⁶ 'E mbœrœe tœe 'e ɓata azu á endje kpa
 dœdœdœ akanga nene. Kashe adja œneke kpa
 zaza awa fœe 'e kœmbœrœe ekperœe nene,
 kashe 'e mbœrœe tœe 'e ɓata akanga nœe Nd-
 jaba.

¹⁷ 'E liscœe azu para kœkœ yé œe yindœe aaya
 'e. 'E kpa awa Ndjaba, yé œe liscœe gbozugo nœe
 'e.

A mbœrœe mara œrœe nœe Kristu

¹⁸ 'E dœe aayi akwa, 'e liscœe ayengœ 'e. 'E
 lili kolœe œsœe endjeneke á endje sœe dœe
 ɔtshœnœe ndje dœe endjeneke á endje sœe dœe
 ɔtshœ lœsu nene, kashe 'e li ndje sœe end-
 jeneke á endje sœe dœe œgbœ lœsu.

¹⁹ Gbambancœ nene, œdœe uzu kœru lœsu
 ye lœe œrœe kanga á lili má adœeke tshe wu
 nene mbœrœe kœkpa awa Ndjaba, œe ga waa.

²⁰ Ataa, ɔtshœrœe gadœe á uzu œe gbœ
 œe kœsœe adœeke tshe wu oyo mbœrœe
 kœmbœrœe ekperœe a? Kashe œe kœsœe adœeke
 tshe wu oyo mbœrœe á tshe mbœrœe ɔtshœrœe,
 œe sœe dœe ɔtshœnœe tœe ala Ndjaba.

²¹ Ascœmœe kœdœe œrœe á Ndjaba e 'e
 mbœrœe tœenœe, gbambancœ nene Kristu dœe
 tœe ye wu lima oyo mbœrœe 'e. Tshe yiscœe
 awa fœe 'e adœeke, 'e wu mara á tshe mbœrœe
 lima ascœmœe yé œe mbœrœe tœe 'e ndje liaka
 nœe.

²² Tshe mbœmbœrœe lima ekperœe nene yé
 wala hiaru wuwuta lima lœe ama ye nene.

²³ Azu gu she, kashe tshe gigi fœe endje
 nene. Endje mbœrœe œgbœ œrœe ga tœe ye, yé
 tshe susuku dœe uzu nene kashe tshe za lima
 tœe ye fœe Ndjaba á tshe wa o'o dœe adjapu.

²⁴ Lœkœ á endje wo lima she pa kurushi,
 tshe za lima agba ekperœe nœe azœe ga pa ye.
 Tshe mbœrœe lima ataa yeka á a kœwuta azu
 á endje tshu tœe œeneke á dœe ekperœe yé á
 sœe dœe soro ndœe kœmbœrœe œrœe á sœe ndjii.
 Œshe, á ukunœe á tshe gbœ ascœmœe, œe she 'e.

²⁵ Gbambancœ nene, 'e sœe lima ɓata ap-
 ata á endje djingili awa; kashe ngœngœnœe
 asœeke, 'e fatœe 'e ga ndœe ayi kœgbœndœe ap-
 ata, á tshe kœdœe ayi kœgbœndœe ishiri 'e.

3

O'o tœe upu nœe ayashe dœe ayakoshe

¹ 'E'e dœe ayashe ndje, 'e liscœe aakœ
 'e mbœrœe œe kœsœe adœeke anga endje
 vwaratœe endje tœe kœdji o'o ama Ndjaba,
 yé œdœe 'e kœeyiyi ndje sœe o'o ama Ndjaba
 fœe endje nene gbœe, endje fatshœlsu endje
 mbœrœe kœmbœrœe tœe nœe 'e dœe awo endje,

² kœwu kolœe okporo mara kœmbœrœe tœe
 nœe 'e œdœe ndje pe mara á 'e sœe kœliscœe
 endje.

³ Adja kœga nœe 'e mama kolœe tœe ye ɓa
 ushu nene: ɓata mara kœguma dœe sukumu
 'e, dœe kœwœrœe œrœe á ndi nene: kœsœe dœe lœsu
 ga tœe 'e, ndje dœe kœwœrœe lœba á ga waa.

⁴ Kashe œe li adœeke, a sœe dœe kœga á zatœe
 ye yiwa tœenœe ɓa tœe lœsu azœe. Ascœmœe
 kœdœe kœga neke á ndi nene: kœsœe dœe lœsu
 ziti œdœe kœsœe gee, œœtœenœe dá amanœe gbœ
 waa tœe ala Ndjaba.

⁵ Atamœe dá ayœrœe ayashe liya utshunœe á
 endje kœ lima lœsu endje ga tœe Ndjaba, á sœe
 lima kœliscœe aakœ endje, endje guma lima tœe
 endje dœe maranœe asœeke.

⁶ ɓata Sara á tshe dji lima o'o akœnœe dœe
 Abrayamo, yé á e lima she gbœzu nœe ye. 'E
 wuta ayawuru nœe ye œe kœsœe adœeke 'e sœe
 kœmbœrœe ɔtshœrœe yé œdœe 'e kœekakatœe 'e ti
 adœeke anga œrœe bale za awa tœe 'e nene.

⁷ 'E dœe ayakoshe ndje, lœe kœsœe nœe 'e dœe
 awo 'e, 'e wusœe nœe adœeke endje kœdœe amœ
 azu kœropa 'e. 'E liscœe endje, mbœrœe endje
 ndje, endje gbœ soronœe á Ndjaba œe za fœe
 azu awa bale dœe 'e. 'E mbœrœe ataa yeka
 anga œrœe bale kœekundœe avwala nœe 'e ga
 ndœe Ndjaba nene.

*'E wu oyo tœe upu nœe kœmbœrœe œrœe á sœe
 ndjii*

⁸ Ndangba o'o nœe mœe fœe 'e kœdœe adœeke,
 e'e para kœkœ 'e sœe dœe gbœtshœlœe bale, 'e sœe
 dœe lœsu kœeti kane anga 'e, 'e yindœe tœe 'e ɓata
 aaya azu, 'e wu oyo anga 'e yé œe kotœe 'e ga
 ati.

⁹ Adja 'e gigi ekperœe manda ekperœe nene,
 'e gugu ndje azu neke á endje gu 'e nene.
 Kashe 'e to kane 'e ga pa endje gbambancœ
 nene, mbœrœe tœenœe dá Ndjaba e 'e adœeke
 œene to kane œene ga pa 'e.

¹⁰ Œ sœe ɓata œeneke á endje sú ala Buku nœe
 Ndjaba adœeke:

«Uzu á tshe kœeyindœe kœsœe dœe ɔtshœ soro,
 yé œe sœe dœe yanga pa ɔshœnœe asœeke,
 œe li adœeke adja tshe gbœndœe tima ye tœe
 ekpe o'o,

yé œe gbœndœe ama ye tœe kœpa wala.

¹¹ Œ li adœeke tshe katœe kœmbœrœe ekperœe,
 yé œe mbœrœe kolœe ɔtshœrœe.

Tshe mbœrœe dœe mara kœ adœeke,

œene sœe dœe kœsœe gee dœe azu yé œe shi gbi.

¹² Gbambancœ nene, ala Ndjaba sœe pa azu á
 endje sœe ndjii,

yé utu ye sœe ndœe kœdji avwala nœe endje,
 kashe tshe fa tshaangba ye fœe aayi
 kœmbœrœe ekperœe.»

¹³ Œdœe dá mbœrœe ekperœe fœe 'e œdœe 'e
 kœzatœe 'e djigi ndœe kœmbœrœe ɔtshœrœe a?

¹⁴ Œdœe azu kœsœe kœmbœrœe œrœe kanga
 fœe 'e mbœrœe á 'e sœe kœmbœrœe œrœe á sœe

ndjii, 'e sœ dœ yanga. 'E kpakpa awa endje bale nene yé 'e koko lœsu 'e ga lafo nene.

¹⁵ Kashe 'e tepa Kristu ga tœ lœsu 'e b̄ata œȳerœ Gbozu nœ 'e. 'E gumatœ 'e ɔ̄lɔ dœ ɔ̄lɔ mbœrœ kœpa ádá 'e za lœsu 'e ga pa Kristu fœ azu á endje yu 'e tœnœ.

¹⁶ Kashe 'e gi o'o fœ endje dœ ɔ̄mɔ lœsu, dœ kœlisœ endje œdœ pe ɔ̄tshɔ gb̄etshelœ yekane azu á endje sœ kœpa adœke e'e kœdœ ekpe azu, á sœ kœpatœ ɔ̄tshɔ 'e kœgbɔ tshula.

¹⁷ Kashe œ sœ dœ ɔ̄tshɔnœ adœke 'e wu œerœ kanga tœ upu nœ ɔ̄tshœrœ á 'e sœ kœmbœrœ tœnœ œdœ Ndjaba kœyindœ nœ. (Eneke asœ da ga kœropa kœwu œerœ kanga manda kœmbœrœ ekperœ.

¹⁸ Gbambanœ nene, Kristu dœ tœ ye tshu lima awa bale ngbewo lœ kumu ekperœ nœ azu, œshe á tshe sœ ndjii tshu mbœrœ azu á endje sœsœ ndjii nene, mbœrœ kœko 'e na tœnœ ga ndœ Ndjaba. Endje wo kolœ undu ye kashe tshe she lœ kuzu dœ gb̄ɔgbɔ nœ ɔ̄tshɔ Ishiri.

¹⁹ Yé dœ gb̄ɔgbɔ nœ Ishirinœ asœmœ, tshe na ndœ kœyisœ œerœ fœ aishiri endjeneke á endje lœ lœ kángá b̄a lœ ogo nœ akuzu.

²⁰ Endje vvara lima tœ endje tœ kœdjii o'o ama Ndjaba kashe Ndjaba kate lima endje dœ ugu lœsu dœ lœkɔ á Nowa sœ lima kœmbœrœ egerœ agba á kolœ azu teasho, mindu dœ votɔ li lima ga lœ nœ yekane á she lima la ngunœ.

²¹ Ungunœ asœmœ má batisimu á she 'e lœ ekperœ nœ 'e ngɔngɔ asœ: ungunœ œ djutɔ uburu tœ undu uzu nene, kashe œ she uzu œdœ tshe kœzatœ ye fœ Ndjaba dœ ɔ̄tshɔ gb̄etshelœ. Batisimunœ she 'e mbœrœ á Yisu Kristu she lœ kuzu ye.

²² Tshe gu ga lafo yé œ sœ ga ati ga pa kuni Ndjaba. Tshe kœdœ Gbozu tshapa aandjelu, ga pa tshagbozu kɔ œdœ ga pa gb̄ɔgbɔ kɔ b̄a lafo.

4

A katœ onghoro mara kœmbœrœtœ nœ azœ lima utshunœ

¹ Ataa, b̄ata á Kristu wu oyo lœ ɔ̄kɔ ye, œ li adœke 'e sœ dœ gb̄etshelœ nœ kœru lœsu lœ ɔ̄gbɔ œerœ b̄ata œnœ ye. Gbambanœ nene, uzu kɔ á tshe sœ kœwu oyo lœ ɔ̄kɔ ye, katœ kœmbœrœ ekperœ ngbewo.

² Mbœrœ tœnœ ataa, 'e kpa nana manda ogo nœ ɔ̄kɔ nene kashe 'e mbœrœ œerœ á Ndjaba yindœ nœ lœ udu soro 'e pa ɔ̄shɔnœ asœke.

³ Lima utshunœ, 'e mbœrœ lima œerœ á azu á endje wuwusœ Ndjaba nene sœ lima dœ yanga kœmbœrœ tœnœ. 'E sœ lima kœmbœrœ angba budu, kœza lœsu 'e ga pa œerœ nœ anga 'e, kœndjo œerœ œerrr adœke œ mbœrœ 'e, kœzi œerœ dœ pe kœndjo œerœ dœ

wuma t̄apanœ kpuru, kœdonga lima andjaba á dœ ekperœ á gaga nene.

⁴ Kashe ngɔngɔ asœ, azu á endje wuwusœ Ndjaba nene za ama endje ti asɔ tœ kœwu 'e yé œ tetœ kœgu 'e mbœrœ á 'e kpa sœsœ kœngbœtœ 'e dœ endje lœ kœmbœrœ kœngba œerœ tshulanœ alœmœ nene.

⁵ Andaa ɔ̄lɔ bale, endje pa o'o tœ mara kœmbœrœtœ endje fœ Ndjaba á tshe gumatœ ye ndœ kœwa ngbanga pa azu á endje sœ dœ soro ndje dœ azu á endje tshu.

⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, tshe yi ndje lima sœ ɔ̄tshɔ O'o fœ akuzu adœke manda kœwa ngbanga pa endje b̄ata azu, endje sœ dœ soro b̄ata Ndjaba lœ awa nœ Ishiri.

Mara kœmbœrœtœ nœ azu nœ Kristu

⁷ (Erœ kɔ ndo kœwuta ga tœ ndɔngɔlœnœ ye. 'E ma kœwusœtœ yé œ dœ agbozu tshapa undu 'e adœke 'e kœli tœ kœza avwala nœ 'e fœ Ndjaba.

⁸ Utshunœ kɔ, œ li adœke 'e yindœtœ 'e ugurutœ 'e dœ lœsu 'e bale. Gbambanœ nene, kœyindœshonœ asœ œ za awa fœ 'e adœke 'e djerœndœ ekperœ ndjoro.

⁹ (E li adœke 'e za osho kœsœ fœ anga 'e kashe 'e mbœmbœrœ dœ kœpulsœma 'e nene.

¹⁰ Bata á Ndjaba kɔ 'e tœ aayi kœgb̄ondœ œerœ nœ ye, yé á to gb̄ɔgbɔ liakancœ fœ 'e asœmœ, œ li adœke uzu dœ uzu za gb̄ɔgb̄onœ ga tœ akwa mbœrœ kœti kane angancœ.

¹¹ (Edœ anga uzu ugurutœ 'e kœsœ kœpa o'o, œ li adœke tshe pa o'o á to b̄a ndœ Ndjaba. Yé uzu nœ kœmbœrœ akwa fœ azu, tshe mbœrœ dœ gb̄ɔgbɔ á Ndjaba za fœ she. 'E mbœrœ adœke mara kœmbœrœtœ 'e lœ œerœ kɔ donga Ndjaba lœ awa nœ Yisu Kristu, á tshe sœ dœ mokɔ, dœ gb̄ɔgbɔ neke á sœ waa dœ waa. Ame!

'Eru lœsu 'e lœ ɔ̄gbœrœ b̄ata azu nœ Kristu

¹² Aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, 'e zaza ama 'e ti asɔ mbœrœ ɔ̄gbœrœ á na ga ndœ 'e nene. 'E wuwu ndje b̄ata anga œerœ kpi nene.

¹³ Kashe œ kœsœ adœke 'e wu oyo b̄ata á Kristu wu lima, 'e sœ dœ yanga adœke lœkɔ á mokɔ nœ ye œ matœ endje, e'e ndje, 'e sœ dœ yanga kœropa nœ kpuru.

¹⁴ (Edœ endje kœpa ekpe o'o ga tœ 'e mbœrœ á 'e kœdœ azu nœ Kristu, 'e kœdœ azu nœ yanga. Gbambanœ nene, Ishiri nœ Ndjaba á sœ dœ mokɔ asœmœ sœ pa 'e.

¹⁵ Adja anga uzu bale ugurutœ 'e wuwu oyo mbœrœ á tshe kœdœ ayi kœwo azu, too ayi angba, too ayi kœmbœrœ ngbindirœ, too ayi kœli ga lœ o'o nœ azu nene.

¹⁶ Kashe œdœ tshe kœwu oyo mbœrœ á tshe dœ uzu nœ Kristu, adja tshe sœsœ dœ tshula tœnœ nene, tshe donga Ndjaba mbœrœ i'irinœ á endje za ga pa ye.

¹⁷ Ɔɔ kɔwɔ ngbanga nɔe Ndjaba tɔ, yɛ tshe tetɔe kɔwɔ tɔnɔe utshunɔe pa azu nɔe ye. Ɖ kɔesɔe adɔeke tshe tetɔe kɔwɔ ngbangance pa azɔe, ataa azu á endje vwaratɔe endje tɔe kɔeyindɔe Ɖtshɔ O'o, endje ka kpɔeta a?

¹⁸ Ɖ sɔe ɓata á endje sú ala Buku nɔe Ndjaba adɔeke:

«Ɖ kɔesɔe adɔeke uzu á tshe sɔe ndjii ɔe wu oyo utshunɔe yekane á Ndjaba ɔe she she,

ataa ɔerɔe gade dá wuta ga tɔe uzu á tshe vwaratɔe ye tɔe Ndjaba

ɔedɔe uzu kɔembɔerɔe ekperɔe a?»

¹⁹ Mbɔerɔe tɔnɔe ataa, azu á endje sɔe kɔewu oyo mbɔerɔe endje sɔe kɔembɔerɔe ɔerɔe á Ndjaba yindɔe nɔe, ɔe li adɔeke endje sɔepe kɔembɔerɔe ɔtshɔerɔe yɛ ɔe za lɔsu endje djigi ga tɔe Ndjaba á tshe mbɔerɔe ɔerɔe kɔ, á tshe yayapa o'o ama ye nene.

5

O'o tɔe upu nɔe aayi kɔegbɔndɔe azu nɔe Ndjaba

¹ Mɔe sɔe kɔemi upu fɔe agbozu Ikrizia ugrutɔe 'e. Ɖmɔe kɔedɔe ndje gbozu Ikrizia ɓata 'e, mɔe wu ɔerɔe kanga á Kristu wu dɔe ala mɔe yɛ mɔe gbɔ ndje bala mokɔnɔe á ndo tɔe kɔematɔe ye asɔemɔe.

² 'E gbɔndɔe azu nɔe Ndjaba á tshe ko endje fɔe 'e ɓata aayi kɔegbɔndɔe apata ɔe mbɔerɔe. 'E mbɔembɔerɔe akwanɔe ɓata endje vwa 'e ndɔe kɔembɔerɔe tɔnɔe dɔe ɔgbɔ nene, kashe 'e mbɔerɔe dɔe lɔsu 'e bale ɓata á Ndjaba yindɔe nɔe. Adja 'e gbɔgbɔndɔe endje dɔe gbetshelɔe nɔe kɔegbɔ ɔerɔe ndjoro lɔe kumu endje nene, kashe 'e zatɔe 'e kɔ ndɔe kɔembɔerɔe tɔnɔe.

³ Adja 'e zazatɔe 'e ga pa endjeneke á Ndjaba ko endje fɔe 'e asɔemɔe ɓata agbozu nene, kashe 'e dɔe azu kɔeyisɔe mara ɔtshɔ neke á sɔe tɔe ɔtshɔnɔe fɔe endje.

⁴ Yeka lɔkɔ á egerɔe Ayi kɔegbɔndɔe apatanɔe kɔekwa bala tɔe ye, á tshe kɔeko ɔerɔe tshangbanɔe á dɔe kpoto mokɔ, á ndi nene fɔe 'e.

⁵ Awa bale, 'e dɔe amodo, 'e liseɔ agbozu Ikrizia. 'E dɔe azu para kɔkɔ, 'e zatɔe 'e ga ati lɔe kɔesɔe 'e dɔe anga 'e; gbambance nene, endje sú ala Buku nɔe Ndjaba adɔeke: «Ndjaba vwaratɔe ye tɔe azu egerɔe kumu, kashe tshe ma ɔtshɔ lɔsu ga ndɔe azu kɔezatɔe endje ga ati.»

⁶ 'E zatɔe 'e ga ati ga tshagudi kane gbɔgbɔ nɔe Ndjaba, adɔeke tshe ko 'e ga lafo dɔe lɔkɔ á tshe guma.

⁷ 'E katɔe gbetshelɔenɔe á za oyo fɔe 'e kɔ fɔe Ndjaba; gbambanɔe nene, tshe to ɔerɔe á 'e gbe dɔe tɔnɔe fɔe 'e.

⁸ 'E dɔe agbozu tshapa undu 'e, yɛ ala 'e gbɔ kane! Gbambanɔe nene, Satana á tshe kɔedɔe yingba 'e sɔe kɔefa djezɔe tɔe osho ko

ɓata bamara kɔepara uzu ndɔe kɔesuru tshelɔe ye.

⁹ 'E vwaratɔe 'e tɔe ye yɛ ɔe ka ngbiri lɔe kɔeyindɔerɔe nɔe 'e. 'E wusɔe nɔe adɔeke, oyonɔe á 'e wu asɔeke, anga anga 'e dɔe aayi kɔeyindɔerɔenɔe lɔe ndje kɔewu tɔnɔe pa tshapashɔ asɔe djigi.

¹⁰ Ngɔngɔ asɔe 'e sɔe kɔewu oyo yɛ ɔendɔenɔe ɔe di nene, kashe Ndjaba á tshe sɔe dɔe ɔtshɔ lɔsu kɔ, á tshe e 'e kɔengbɔtɔe 'e bale dɔe Kristu lɔe mokɔ á ka nene, tshe kpa guma 'e dɔe tɔe ye manda kɔewu oyo teasho tɔe 'e, tshe mbɔerɔe adɔeke 'e mɔmɔ lɔe kɔeyindɔerɔe nene, tshe to gbɔgbɔ fɔe 'e adɔeke 'e kɔeshi gbi.

¹¹ Kaka tshe dɔe Gbozu ga pa ɔerɔe kɔ waa dɔe waa. Ame!

Ndɔngɔɔ o'o

¹² Mɔe su ondo mbetinɔe asɔe fɔe 'e lɔe awa nɔe aya azɔe dɔe Sila, á tshe zatɔe ye djigi fɔe Ndjaba. Mɔe yindɔe kɔeza kɔeru lɔsu fɔe 'e, ɔedɔe ndje kɔepa o'o tɔe upu nɔe ɔtshɔ lɔsu nɔe Ndjaba á dɔe adjapu, adɔeke 'e shi ngbiri lɔe nɔe.

¹³ Azu Ikrizia lɔe Babilone ɓa ke á Ndjaba ke endje ndje ɓata 'e asɔemɔe vwa abala fɔe 'e. Gbɔlɔ nɔe mɔe ndje dɔe Marke vwa abala fɔe 'e.

¹⁴ 'E za abala kɔeyindɔesho nɔe mɔe ga ugu-rutɔe 'e ɓata aaya azu.

Kaka Ndjaba za kɔesɔe gee fɔe 'e para kɔkɔ, e'e á 'e ngbɔtɔe 'e bale dɔe Kristu.

mbørce œ sœ ɓata miinda á tshi læ ubu osho œerr ga tœ kœkoro osho yekane á tombele kœto girigiri ɓa tœ losu 'e.

²⁰ Utshunœ kœ, 'e wusœ nœ dœ otshœnce adœke, kœgbara o'onœ á aayi kœgbara o'o sũ ɓa la Buku nœ Ndjaba ascœmœ, angancœ bale toto læ gbetshelœ nœ endje dœ tœ endje nene.

²¹ Gbambanœ nene, o'o ama aayi kœgbara o'o toto læ awa akwa nœ azu nene, kashe Otsho Ishiri dá li ga læ gbetshelœ nœ endje yekane á endje gbara o'o á to ɓa ndœ Ndjaba ascœmœ.

2

Ala 'e gbœ tœ aayi kœyisœrœ dœ wala

¹ Utshunœ lima, aayi kœgbara o'o dœ wala wuta lima ga ugurutœ azu Israyele. Awa bale, aayi kœyisœrœ dœ wala œ wuta ndje ga ugurutœ 'e, yé œ yisœ œrœ á li tœ kœndi tshelœ kœyindœrœ nœ 'e. Endje vwaratœ endje tœ Gbozu á tshe ko lima endje ga shu læ ekperœ, yé manda aya olo endje gbota kuzu nœ gbaga ga pa endje.

² Azu ndjoro œ za awa œrœ tshula nœ endje ascœmœ, yé kpœlœ kumu endje, azu œ gu œsœ awa adja o'o nœ Ndjaba.

³ Aayi kœyisœrœ dœ walanœ ascœmœ, endje sœ dœ egerœ ogo kœgbo œrœ waa. Endje pa wala mbørce kœbili dœ 'e yeka á kœgbo œrœ tshakane 'e. Kashe Ndjaba wa ɓa lima ngbanga pa endje ye, yé kuzu nœ gbaga sœ kœkate endje.

⁴ Gbambanœ nene, œdœ ndje aandjelu á endje mbørce lima ekperœ, Ndjaba wuwu lima oyo endje nene kashe tshe ko lima endje va ga læ kudu owo, ɓa tœ osho á bu kongorole dœ djingiri tœ endje. Tshe gbândœ endje kœkate lœko á tshe wa dœ ngbanga.

⁵ E sœ ndje ataa awa bale ɓata á Ndjaba wuwu lima oyo azu pa osho nene dœ lœko á endje vvara lima tœ endje tœ kœdji she. Kashe tshe mbørce lima adœke endje nduru dœ lœko nœ egerœ kœsu ungu pa œsho djigi. Kashe tshe she lima kolœ Nowa á tshe sœ lima kœmindœ o'o á sœ ndjii, awa bale dœ anga azu mindu dœ bisha (7).

⁶ Manda nœ, tshe wa lima ngbanga pa azu ogo Sodomœ dœ pe Gomora yé œ sho lima endje dœ owo, yé endje ju lima kœ. Tshe mbørce œneke lima tœ kœma œrœ á wuta mbatsha ga tœ aayi kœmbœrœ ekperœ kœ.

⁷ Kashe Ndjaba she lima Lota, uzu á tshe sœ ndjii, á losu ye sœ lima kœka she tœ œrœ tshulanœ á azunœ sœ lima kœmbœrœ tœncœ.

⁸ Gbambanœ nene, uzunœ á tshe sœ ndjii, á sœ lima ugurutœ endje ascœmœ, wu lima endje kœmbœrœ ekperœ œlœ dœ œlœ, yé œ dji lima endje kœpa ekpe o'o. Kashe ɓata œshe

kœdœ lima uzu á tshe sœ ndjii, losu ye sœ lima kœka she tœ ekperœ nœ endje.

⁹ Asœke kœ sœ kœma adœke, Gbozu Ndjaba wusœ kœmbœrœ adœke azu nœ ye wuta læ œgboœ. Kashe tshe gbândœ aayi kœmbœrœ ekperœ ndœ kœza djofele fœ endje dœ lœko nœ kœwa ngbanga.

¹⁰ Utshunœ kœ, tshe za œgbo djofele fœ aayi kœza ekpe awa nœ œko, á endje vwaratœ endje adœke Ndjaba dœdœ Gbozu nœ œne nene.

Aayi kœyisœrœ dœ walanœ ascœmœ gbe adœke awa akwa nœ œne dœ tœ œne li ye. Endje kœdœ aayi egerœ kumu, endje sœsœ dœ awa kœgu œsœ aayi mokœ ɓa lafo nene.

¹¹ Andaa œdœ ndje aandjelu á endje ropa endje dœ egerœ gbœgbœ, endje papa o'o tœ kœgu œsœ aayi mokœnœ asœke utshu Ndjaba nene.

¹² Kashe azunœ ascœmœ sœ ɓata agea á endje gugu dœ kœwusœrœ nene, á Ndjaba mbørce endje adœke azu gi uku endje, œ wo endje, yé endje fu. Endje sœ kœgu œsœ œrœ á endje wuwusœ ádancœ nene. Endje fu ɓata agea.

¹³ Endje gbœ bala œrœ tshangba ekperœ kœ á endje sœ kœmbœrœ tœncœ, endje sœ kolœ dœ yanga ndœ kœmbœrœ ekperœ dœ adja œlœ. Edoe 'e kœsœ kœzi œrœ dœ endje tœ osho bale, endje sœ kœsœ dœ yanga kœbili 'e yé mara kœmbœrœtœ endje sœ kœndi i'iri 'e.

¹⁴ Ala endje fa kolœ ndœ kœmbœrœ angba budu, endje sœsœ kœmœ dœ kœmbœrœ ekperœ nene yé endje sœ kœbili azu á endje mœmœ ndœ kœmbœrœ ekperœ. Losu endje sũ dœ ogo kœgbo œrœ. Ataa, Ndjaba œ wa œgbo ngbanga pa endje tako.

¹⁵ Endje katœ awa á sœ ndjii yé œ gu ndœ awa Balaame, gbolo nœ Bosœre á tshe yi lima ndœ kœgbo ngendja læ awa nœ kœmbœrœ ekperœ.

¹⁶ Kashe Ndjaba gbagbara lima Balaame mbørce ekperœ á tshe mbørce. Mbørce mbarata á tshe papa o'o nene te lima tœ kœpa o'o fœ Balaame ɓata uzu, yé œ pakata ye adœke tshe gbagbara o'o iyinœ ascœmœ nene.

¹⁷ Aayi kœyisœrœ dœ walanœ ascœmœ sœ ɓata kumu ungu á œrœ, endje sœ ɓata yavuru á bu kpikpikpi, kashe œ ni nene. Ndjaba guma ɓalima osho kœsœ á bu kporokoto kœ vu dœ endje.

¹⁸ Endje sœ kœpa o'o á ádancœ gugu nene mbørce kœmatœ endje. Endje sœ kœgbota azu á endje wuta damba ngœngœ ugurutœ azu á endje sœ læ djingili, adœke endje kpa kwatœ endje ndœ kœmbœrœ œrœ tshula á undu endje sœ kœvwa endje ndœ nœ.

¹⁹ Endje sœ kœmindœ nœ adœke aayi kœza awa œne wuta tshakudu kanga ye, andaa endje kœdœ adja akanga nœ kœmbœrœ

cære á yi osho ga læ ufu cære. Gbambanæ nene, cædæ uzu kætæpe cære deorrr, tshe te kanga nœ cærcenæ asæmœ.

²⁰ Azunœ asæmœ wu lima sœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu á tshe kœdœ Ayi kœshe azœ, yé mbœrœ kœwusœrcenæ asæmœ, endje wuta lima læ cœre tshapashœnœ asœke á ndi azu. Kashe œ kœsœ adœke endje kpa kwatœ endje ndœ nœ yé á kpa kotœ endje djigi ga læncœ dœ mara adœke gbœgbœnœ ropa endje, atamœ kœsœ nœ endje ngœngœ asœ wuta tœ ekpenœ kœropa œneke lima utshunœ.

²¹ Gbambanœ nene, œ sœ má lima dœ otshœnœ adœke endje wu lima sœ awa kœmbœrœ otshœrœ nene. Kashe œ sœ tœ ekpenœ kœropa nœ mbœrœ endje á endje wusœ nœ yeka á manda nœ á endje kpa katœ œyœrœ awa akwa nœ Ndjaba á endje yi lima sœ nœ fœ endje.

²² Œneke á mbœrœtœ endje fœ endje asœke li dœ gbaguru á pa adœke: «Yavoro ndja œ kpa kwatœ ye kœzi kœndja nœ ye» too ndje adœke: «Endje djutœ kote kœso yé katsha tshe kpa vwirite ye læ kpata.»

3

Adjapu Gbozu œ kwatœ ye

¹ Aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, asœke kpa kœdœ bisha mbeti á mœ su fœ 'e. Yé bala mbetincœ kœ bibisha asœke, mœ su o'o tœ kœjo 'e tœ upu á 'e wu 6a lima sœ nœ adœke 'e wuta dœ otshœ gbetshelœ.

² 'E gbe dœ o'onœ á ayœrœ aayi kœgbara o'o pa lima utshunœ kane, yé œ gbe ndje dœ awa o'onœ á Gbozu á tshe kœdœ Ayi kœshe osho ko lima fœ 'e læ awa nœ aayi avwa á tshe vwa lima endje fœ 'e.

³ Utshunœ kœ, 'e wusœ nœ adœke, ndo dœ lœkœ kœka bala tshapashœ, aayi kœmœ osho á endje sœ kœna manda ogo undu endje dœ tœ endje, endje wuta. Endje tetœ kœmœ 'e,

⁴ yé œ pa adœke: «Adjá Yisu œ kwatœ ye liaka œneke á tshe pa lima zœ da a? Gbambanœ nene, aata azœ tshu 6alima yé cœre bale yayapatœ ye manda endje nene. (Œrœ kœ sœpe kolœ liaka œneke á Ndjaba mbœrœ lima kœto tœ ali kœmbœrœ cœre pa œshœnœ asœke.»

⁵ Azunœ á endje pa o'onœ asœke djerœndœ nœ adœke, lima utshunœ Ndjaba pa o'o yé tshalafo dœ tshaati wuta. Tshœ mbœrœ œshœnœ asœke læ awa nœ ungu, yé œ sœ dœ gbœgbœ mbœrœ ungu.

⁶ Yé Ndjaba ndi ndje lima tshapashœnœ asœke dœ awa nœ egerœ kœsu ungu á su lima pa osho djigi.

⁷ Kashe kolœ dœ o'o ama ye bale, tshe pa lima adœke œne gbœndœ tshalafo cœdœ tshapashœ nœ ngœngœ asœ ndœ kœsho tœncœ

dœ owo dœ lœkœ á œne wa ngbanga cœdœ dœ lœkœ kœndi aayi kœmbœrœ ekperœ.

⁸ Kashe e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa asœke, anga cœre bale á li adœke 'e djerœrcœndœ nœ nene dœke: Gbozu wu olo bale tœ ala ye 6ata ngbugu kutu bale, yé œ wu ndje ngbugu kutu bale tœ ala ye 6ata olo bale.

⁹ Gbozu gbœgbeletœ ye tœ kœmbœrœ cœre á tshe pa tœncœ nene 6ata anga azu œ gbe. Kashe tshe sœ dœ ugu lœsu ga ndœ 'e mbœrœ á tshe yiyindœ nœ adœke uzu bale ndi nene. Kashe tshe yindœ nœ adœke, azu para kœkœ fatshalœsu endje.

¹⁰ Olo kœkwa Gbozu œ sœ 6ata kœna ayi angba. Dœ olonœ asæmœ, tshalafo œ yiwa yé anga ndavuru tshama cœre œ ki. Owo œ ju cœre tshalafo para kœkœ yé œshœnœ asœ dœ pe cœre tshapa nœ kœ œ ju.

¹¹ Yé 6ata cœre kœ œ ju ataa, œ li dœ 'e kœdœ azu adœ? 'E mbœrœ kotoo á soro 'e kœsœ yœrœ a? 'E mbœrœ kotoo kœlisœ Ndjaba a?

¹² 'E kate olo kœwa ngbanga nœ Ndjaba yé 'e kpa pa avwara adœke olonœ wuta gbara. Olonœ asæmœ, owo œ tetœ kœju tshalafo, yé cœre tshelœncœ kœ œ tshanga.

¹³ Kashe a sœ kœkate tafo tshalafo cœdœ pe tshapashœnœ á Ndjaba pa lima o'o tœ nœ adœke œne mbœrœ asæmœ. Azu á endje sœ pa nœ œ dœ kolœ aayi kœmbœrœ cœre á sœ ndjii.

O'o tœ upu nœ gbœdjela

¹⁴ Mbœrœ tœncœ ataa, 'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, læ kœkate olonœ asæmœ, 'e pa avwara adœke œ gbœ 'e tœ azu á endje sœ ndjii, á Ndjaba œ gbœ cœre bale tœ kœgbagbara 'e læ kumunœ nene yekane á 'e kœsœ dœ kœsœ gee utshu ye.

¹⁵ 'E wusœ nœ adœke ugu lœsu nœ Gbozu nœ azœ kœdœ awa nœ kœshe 'e. Mbœrœ tœncœ dá aya azœ dœ Polo á a yindœ ye waa asæmœ su lima mbeti fœ 'e læ awa nœ kœwusœtœ á Ndjaba za lima fœ she asæmœ.

¹⁶ (Œtœncœ ndje dá tshe sœ kœpa tœncœ 6ala mbeti nœ ye para kœkœ, kashe átá ádnœ gbœ waa tœ kœwu tshelœ katanœ kporo. Yé anga azu á endje wuwusœ cœre nene, cœdœ endjeneke á endje yayamba cœre nene, endje sœ kœfa tshelœ o'onœ dœ mara á lili nene. Endje mbœrœ 6a lima kolonœ ataa dœ anga angbi mbeti, endje sœ kœpara kuzu dœ tœ endje.

¹⁷ Atamœ e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e waa, mœ va œtœncœ fœ 'e utshunœ ye. Ala 'e gbœ adœke azunœ á endje wwaratœ endje tœ awa akwa nœ Ndjaba asæmœ kœcfafara 'e yeka á kœkœ 'e vesho nene; yé endje gbœgbœta 'e læ cœre á 'e za lœsu 'e ga pa nœ nene.

¹⁸ Kashe œ li adœke 'e sœ kœgerœ læ otshœ lœsu cœdœ læ kœwusœrœ nœ Gbozu nœ azœ

dœ Yisu Kristu, Ayi kœshe azœ. Kaka tshe
gb̃o moko ng̃oŋg̃o asœke, ndje waa dœ waa!
Ame.

Ali mbeti nœ Yowane Tshatshu o'o

Azu sœ kœbe adœke ayi kœsu ali mbet-
inœ asœ kœdœ Yowane á tshe kœdœ anga
ayi avwa nœ Yisu ataa i'iri ye gugu pa nœ
nene. Endje gbe ndje lima adœke œshe dá su
ndje anga Ɔtsho O'o á sœ kœpandœ soro nœ
Yisu pa œsho. Tshe su mbeti nœ ye fœ azu
kœ á endje sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo
nœ Ndjaba.

Aayi kœyisœrœ dœ wala sœ lima kœpa
adœke Yisu Kristu á tshe na ga pa œsho Ɔata
uzu doédœ Gbolo nœ Ndjaba nene. Endje
kpa sœ lima kœpa adœke, uzu li kœmbœrœ
œrœ kœ á tshe yindœ nœ, kashe Ndjaba œ
wu tœ ekpenœ nene. Ádánœ á tshe sũ mbet-
inœ tœ kœmindœ o'o fœ endje tœ upu nœ
Yisu. Tshe pa fœ endje adœke uzu kœ á tshe
sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Yisu, tshe gbœ
soro á ka nene. Tshe pa ndje adœke, ayindœ
Yisu ngbœtœ endje bale dœ Ndjaba œdœ
Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu, endje yindœ
Ndjaba, œ yi ndje ndœtœ endje ugurutœ
endje á kœgbœ soro á ka nene.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Ádá mbetinœ (1.1-4)
- A na ana lœ œlœ (1.5-2.17)
- Ayingba Kristu (2.18-29)
- Ɔrœ á sœ kœma adja agbolo nœ Ndjaba
(3.1-24)
- Wala œdœ adja o'o (4.1-6)
- Kœyindœsho (4.7-21)
- Gbgbœ kœropa œrœ tshapasho (5.1-21)

O'o nœ soro

¹ A sœ kœsu o'o á wu Uzu á tshe sœ lima
katshatsha utshu ali kœmbœrœ œrœ para
kœkœ. A dji lima she yé a wu ndje lima she
dœ adja ala azœ, a wu lima she dœ Ɔtshœnœ
yé a goro lima ndje she dœ kane azœ. Ɔshe
kœdœ O'onœ á za adja soro.

² Soronœ asœmœ ma lima tœ ye ga ndœ
azu, a wu lima dœ ala azœ, a sœ kœpandœ
nœ yé á sœ kœmindœ nœ tœ upu nœ ye.
Uzunœ á tshe za soro neke á ka nene sœ
lima awa bale dœ Aba yekane á na kœmatœ
ye fœ azœ.

³ Ɔneke á a wu lima yé a dji, a sœ kœyi ndje
sœ nœ fœ 'e dœ ádánœ adœke 'e ngbœtœ 'e
dœ 'a á 'a ngbœ ndje tœ 'a bale dœ Aba œdœ
pe Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu.

⁴ Yé 'a sœ kœsu œneke fœ 'e mbœrœ adœke
adja lœsu azœ su dœ yanga.

Ndjaba sœ Ɔata œlœ

⁵ O'o á a dji Ɔa ndœ Yisu Kristu yé a sœ
kœpandœ nœ fœ 'e dœke: Ndjaba sœ Ɔata œlœ,
ubu osho gugu Ɔa ndœ ye bale nene.

⁶ Ɔdœ a kœpa adœke a ngbœtœ azœ bale
dœ she, kashe a kpa kœsœ kœna lœ ubu
osho, dá azœ kœdœ ayi wala, a sœsœ
kœmbœrœtœ azœ lindœ adja O'o nene.

⁷ Kashe œdœ a kœsœ kœna tœ œlœ Ɔata á
Ndjaba dœ tœ ye sœ Ɔata œlœ, dá azœ kœ á
ngbœtœ azœ bale, yé indji Gbolo nœ ye dœ
Yisu œ djutœ azœ lœ ekperœ kœ.

⁸ Ɔdœ a kœpa adœke a mbœmbœrœ
ekperœ nene, a sœ kœfaratœ azœ dœ tœ
azœ yé adja o'o gugu lœ azœ nene.

⁹ Kashe œdœ a kœsœ kœpandœ ekperœ
nœ azœ ngbi ga ushu, Ndjaba á tshe sœ
ndjii, tshe za o'o ama ye ga tœ akwa. Tshe
djerœndœ ekperœ nœ azœ yé tshe djutœ
azœ lœ kœmbœrœ œrœ nœ azœ kœ á sœsœ
ndjii nene.

¹⁰ Ɔdœ a kœpa adœke a mbœmbœrœ
ekperœ nene, dá a fa Ndjaba tœ ayi wala, yé
o'o ama ye sœsœ lœ azœ nene.

2

Kristu ayi kœnga pa azœ

¹ Agbolo nœ mœ, mœ sœ kœsu œneke fœ 'e
adœke 'e mbœmbœrœ ekperœ nene. Kashe
œdœ anga uzu bale kœmbœrœ ekperœ, a sœ
dœ ayi kœnga pa azœ bale á tshe sœ indiri
Aba: Ɔshe kœdœ Yisu Kristu, á tshe sœ ndjii.

² Gbambœnœ nene, Yisu Kristu za lima
tœ ye fœ kuzu mbœrœ kœgi kudá tshangba
ekperœ nœ azœ. Ɔ sœsœ kolœ mbœrœ
ekperœ nœ azœ bale nene, kashe ndje
mbœrœ œnœ azu pa œsho kœ.

³ Ɔdœ a kœmbœrœ tœ azœ lindœ awa
akwa nœ Ndjaba dá a sœ dœ kœyindœrœ
adœke a wusœ ye tako.

⁴ Uzu á tshe kœpa adœke: «Mœ wusœ ye»,
kashe tshe kœsœsœ kœmbœrœtœ ye lindœ
awa akwa nœ ye nene, œshe kœdœ ayi wala
yé adja o'o gugu lœ ye nene.

⁵ Kashe tsheneke á tshe gbœndœ o'o ama
Ndjaba, dá sœ kœma adœke tshe yi adja ndœ
ye dœ Ɔtshœnœ. Matamœ dá a wusœ nœ
adœke a ngbœtœ azœ dœ she bale.

⁶ Tsheneke á tshe du okoro ye adœke œne
sœ lœ ngbœtœ dœ Ndjaba, œ li adœke tshe
mbœrœtœ ye Ɔata á Yisu mbœrœ lima.

Tafo awa akwa

⁷ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œ doédœ
tafo awa akwa dá mœ su fœ 'e asœke nene.
Ɔtœnœ kœdœ ongboro awa akwa á 'e wu Ɔa
lima sœ nœ. Gbambœnœ nene, tœnœ kœdœ
o'onœ á 'e dji lima katshatsha utshunœ.

⁸ Ataa atamœ gbaa, œtœnœ kœdœ tafo
awa akwa dá mœ su fœ 'e. Ɔ sœ kœmatœ
ye lœ mara kœmbœrœtœ Yisu œdœ ndje 'e
adœke œ dœ adjapu, mbœrœ á ubu osho
tetœ kœyiwa tœnœ yé adja œlœ tetœ kœtœ
tœnœ.

⁹Uzu á tshe kæcsœ kæje ama ye adœke œne sœ læ ɔlɔ á kpa sœ kæyiangba ayanœ, tshe sœpe læ ubu osho.

¹⁰Uzu á tshe kæyindœ ayanœ, tshe sœ læ ɔlɔ, yé mbœrcœ tœncœ ataa nene, tshe kpa gugu dœ anga gbetshelœ teasho adœke œne gi úkú ga tœ awa uzu nene.

¹¹Kashe tsheneke má á tshe yiangba ayanœ, tshe sœ læ ubu osho. Tshe sœ kæna læ ubu osho yé œ wuwusœ osho neke á tshe sœ kæna ga tœncœ nene, mbœrcœ ubu oshonœ bu ala ye ga tœ nœ ye.

¹²Agbolo nœ mœ, mœ sœ kæsu œneke fœ 'e gbambancœ nene, Ndjaba djerœndœ ekperœ nœ 'e mbœrcœ i'iri ye dœ Yisu Kristu.

¹³Alaba, mœ sœ kæsu œneke fœ 'e mbœrcœ 'e wusœ tsheneke á tshe sœ lima utshu ali kæmbœrcœ œrcœ kɔ. Amodo, mœ sœ kæsu œneke fœ 'e gbambancœ nene, 'e ropa ekpe uzunœ.

¹⁴Agbolo nœ mœ, mœ sœ kæsu œneke fœ 'e, gbambancœ nene 'e wusœ Aba. Alaba, mœ sœ kæsu œneke fœ 'e, gbambancœ nene, 'e wusœ tsheneke á tshe sœ lima utshu ali kæmbœrcœ œrcœ kɔ. Amodo, mœ sœ kæsu œneke fœ 'e, gbambancœ nene, 'e sœ dœ gbogbo, yé o'o ama Ndjaba sœ lœsu 'e yé 'e ropa ekpe uzunœ.

¹⁵Adja 'e yiyindœ tshapashœ œdœ pe œrcœ tshapa nœ kɔ nene. Êdœ uzu kæyindœ tshapashœ, dá tshe yiyindœ Aba nene.

¹⁶Êrcœ tshapashœncœ dœke: Kœyindœ kæmbœrcœ œneke á ga tœ gbetshelœ nœ zœ dœ tœ zœ, too kæyindœ kæcsœ dœ œneke á a sœ kæwu tœncœ pa ɔshœ, kæcsœ dœ egerœ kumu ga pa œrcœ tshapashœ. Êtœncœ para kœkœ, œ toto ba ndœ Aba azœ nene, kashe œ to ba pa ɔshœncœ asœke.

¹⁷Tshapashœ œdœ pe œrcœ kɔ pa ɔshœ á azu œ gbe dœ tœncœ œ ka. Kashe tsheneke á tshe mbœrcœ œrcœ lindœ gbetshelœ nœ Ndjaba, tshe sœ dœ soro á ka nene.

Ayingba Kristu

¹⁸Agbolo nœ mœ, a wuta ga tœ ndɔngɔlɔ osho. Endje mindœ nœ fœ 'e adœke anga yingba Kristu bale sœ kæna tœncœ, kashe a sœ kæwu ngɔngɔ asœ adœke ayingba Kristu sœ andjoro zœ. Mbœrcœ tœncœ ataa, a wusœ nœ adœke a wuta ga tœ ndɔngɔlɔ osho ye.

¹⁹Azu asœmœ wuta lima læ ugurutœ azœ, kashe endje dœdœ lima adja azu nœ azœ nene. Gbambancœ nene, œdœ endje kædœ má lima azu nœ azœ, endje sœ má pe lima tœ œsœncœ bale dœ azœ. Kashe endje wuta lima ugurutœ azœ yé œ sœ kæma adœke endje dœdœ azu nœ azœ nene.

²⁰Tœ e'e nœ 'e, Yisu to Ɔtshœ Ishiri fœ 'e mbœrcœ adœke á 'e kæwusœ adja o'o.

²¹Êdœ mœ kæsu o'onœ asœ fœ 'e, œ yiyindœ kæpa adœke mbœrcœ á 'e wuwusœ adja o'o nene, kashe œ sœ ataa mbœrcœ á 'e

kœwusœ nœ. 'E wu ndje sœ nœ adœke adja o'o gugu dœ wala bale nene.

²²Atamœ, ayi wala kædœ dœ? Êshe kædœ uzu á tshe sœ kæmindœ nœ adœke Yisu dœdœ Kristu nene. Êshe asœmœ kædœ yingba Kristu, tshe vwaratœ ye tœ Aba œdœ pe Gbolo.

²³Gbambancœ nene, uzu kɔ á tshe vwaratœ ye tœ Gbolo, tshe sœsœ awa bale dœ Aba nene. Uzu á tshe pa ngbi adœke Yisu kædœ Gbolo nœ Ndjaba, sœ awa bale dœ Aba.

²⁴Mbœrcœ tœncœ ataa, 'e gbœndœ o'onœ á 'e dji katshatsha utshunœ asœmœ ga lœsu 'e dœ ɔtshonœ. Êdœ 'e kægbœndœ o'o á 'e dji katshatsha ba lima utshunœ asœmœ ga tœ lœsu 'e dœ ɔtshonœ, dá 'e ndje, 'e sœ bale dœ Gbolo œdœ pe Aba.

²⁵Yé œercœ á Kristu pandœ nœ dœ tœ ye adœke œne za fœ azœ asœmœ kædœ soro á ka nene.

²⁶Mœ su o'onœ asœ fœ 'e tœ upu nœ endje má endje sœ kæpara awa kæfara 'e.

²⁷Tœ 'e nœ 'e, Ɔtshœ Ishiri á Kristu to lima fœ 'e sœpe læ 'e zœ, 'e kpa gugu læ o'o kæyisœ œrcœ nœ anga angbi azu nene. Gbambancœ nene, Ɔtshœ Ishiri sœ kæyisœ œrcœ kɔ fœ 'e: Tshe sœ kæyisœ adja o'o kashe œ dœdœ wala nene. Mbœrcœ tœncœ ataa, 'e mbœrcœ œneke á tshe yisœ nœ fœ 'e: 'e ngbœtœ 'e bale dœ Kristu.

²⁸Mbœrcœ tœncœ ataa agbolo nœ mœ, 'e sœ dœ lœsu bale dœ Kristu, mbœrcœ lœkɔ á tshe kpa kækwa bala tœ ye, á lœsu azœ kæcsœ ziti yé a kægbogbo tshula nene lœkɔ á tshe kpa kækwatœ ye.

²⁹Bata á 'e wusœ nœ adœke Kristu sœ ndjii asœmœ, 'e wu ndje sœ nœ adœke uzu á tshe mbœrcœ œneke asœ ndjii, œshe kædœ gbolo nœ Ndjaba.

3

Agbolo nœ Ndjaba

¹'E wu mara á Aba yindœ azœ! Tshe yindœ azœ adœke tshe e azœ agbolo nœ ye. Yé a dœ adja agbolo nœ Ndjaba. Wu ádœncœ á azu tshapashœ lili tœ kæwusœ azœ nene dœke: endje wuwusœ Ndjaba nene.

²'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, ngɔngɔ asœke azœ kædœ agbolo nœ Ndjaba, kashe endje mama damba mara á 'a sœ bala dœ tœncœ ngbi fœ azœ nene. Atamœ gbaa, a wusœ nœ adœke lœkɔ á Kristu kækwa bala tœ ye, a sœ bata she mbœrcœ a wu she kolœ bata á tshe sœ.

³Uzu kɔ á tshe kæcsœ dœ gbetshelœ ga ndœ ye ataa, tshe mbœrcœ kɔ adœke ekperœ sœsœ læ œne nene bata á ekperœ gugu ndje læ Kristu nene.

⁴Uzu kɔ á tshe sœpe kæmbœrcœ ekperœ, tshe vwaratœ ye tœ kæza awa akwa nœ

Ndjaba ga tœ akwa. Gbambanœ nene, mbœrœ ekperœ kœdœ kœtshapu kœmbœrœ œrœ lindœ awa akwa.

⁵ Kashe 'e wusœ nœ adœke Yisu Kristu na mbœrœ kœvwarã azœ lœ ekperœ, yé tshe mbœmbœrœ ekperœ teasho nene.

⁶ Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe ngbœtœ ye bale dœ she, tshe mbœrœ ekperœ nene. Yé tsheneke á tshe kœsœrœ kœmbœrœ ekperœ, tshe wuwu she too œ wusœ ye bale nene.

⁷ Agbolo nœ mœ, uzu bale fafara 'e nene! Uzu á tshe sœ kœmbœrœ œneke á sœ ndjii, tshe sœ ndjii b̄ata Yisu Kristu sœ ndjii.

⁸ Tsheneke á tshe mbœrœ ekperœ, œshe kœdœ uzu nœ djaboro, mbœrœ djaboro kœdœ ayi kœmbœrœ ekperœ petœ ali kœmbœrœ œrœ kœ. Gbolo nœ Ndjaba na mbœrœ kœndi tshelœ akwa nœ djaboro.

⁹ Uzu kœ á tshe te gbolo nœ Ndjaba, tshe kpa mbœrœ ekperœ nene, mbœrœ gbœgbœ nœ soro nœ Ndjaba sœ lœ ye. Yé b̄ata á tshe kœdœ gbolo nœ Ndjaba, tshe kpa mbœrœ ekperœ nene.

¹⁰ Erœ á kuru tshagurutœ agbolo nœ Ndjaba dœ endje nœ djaboro dœke: uzu kœ á tshe kœsœrœ kœmbœrœ œneke á sœ ndjii nene, tshe dœdœ gbolo nœ Ndjaba nene; yé tsheneke á tshe yangba ayãœ, dœdœ ndje gbolo nœ Ndjaba nene.

A yindœtœ azœ dœ anga azœ

¹¹ O'o má 'e dji lima katshatsha utshunœ dœke: A yindœtœ azœ dœ anga azœ.

¹² A sœsœ b̄ata Kayina á tshe dœ uzu nœ ekpe uzu yé á wo ayãœ nene. Mbœrœ gadœ á tshe wo lima she a? Mbœrœ akwa tshelœ ye dœ kayina gaga lima nene, kashe œnœ ayãœ dá sœ lima ndjii.

¹³ Alaya, œdœ azu tshapashœ kœyangba 'e, 'e kikitœ nœ nene.

¹⁴ A wusœ nœ adœke a wuta lœ kuzu ndœ kœgbœ soro, mbœrœ á a sœ kœyindœ aaya azœ. Tsheneke á tshe kœsœrœ dœ kœyindœsho nene, tshe sœpe lœ kuzu.

¹⁵ Uzu á tshe kœyangba ayãœ, œshe kœdœ ayengœ kowo. B̄ata á 'e wusœ nœ, anga ayengœ kowo bale á tshe gbœ soro nœ wa dœ wa œ gugu nene.

¹⁶ Yisu zatœ ye fœ kuzu lœ kumu azœ. Asœke má marã kœyindœsho fœ azœ. A za ndjœ tœ azœ fœ kuzu mbœrœ aaya azœ.

¹⁷ Edœ anga uzu bale kœsœrœ dœ œrœ tshapashœ asœ, yé á wu ayãœ á tshe sœ dœ oyo kashe á tshapu kœto fœ she, dá tshe sœ dœ kœyindœsho nœ Ndjaba zœ dœ mœ a?

¹⁸ Agbolo nœ mœ, 'e yiyi kolœ ndœsho dœ o'o too dœ otshœ o'o neke á wuta lœ ama 'e nene, kashe 'e ma ndje adja kœyindœshonœ lœ awa nœ kœmbœrœ œrœ.

¹⁹ Dœ marã atake, a wusœ nœ adœke azœ kœdœ azu á a sœ kœna lœ awa adja o'o,

tœnœ ata dá lœsu azœ œ sœ gee b̄a utshu Ndjaba.

²⁰ Gbambanœ nene, œdœ lœsu azœ kœsœrœ kœpa fœ azœ adœke a mbœrœ ekperœ, Ndjaba sœ tœ egerœnœ kœropa lœsu azœ yé tshe wusœ œrœ kœ.

²¹ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œdœ lœsu azœ kœpa adœke a mbœmbœrœ ekperœ nene, asœmœ dá a za avwala fœ Ndjaba dœ lœsu azœ ziti.

²² Eneke kœ á a yondœ nœ, a gbœ b̄a ndœ ye ye mbœrœ a sœ kœmbœrœtœ azœ liaka awa akwa nœ ye, yé œ sœ kœmbœrœ œneke á ga tœ ala ye.

²³ Eneke á Ndjaba pandœ nœ fœ azœ adœke a mbœrœ dœke: a sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ œne dœ Yisu Kristu, yé œ yindœtœ azœ dœ anga azœ b̄ata á Kristu pa lima tœnœ fœ azœ adœke a mbœrœ.

²⁴ Uzu á tshe kœmbœrœtœ ye lindœ awa akwa nœ Ndjaba, tshe ngbœtœ ye dœ Ndjaba bale yé Ndjaba sœ ndje dœ she awa bale. A wusœ nœ adœke Ndjaba sœ dœ azœ awa bale lœ awa nœ Otshœ Ishiri á tshe za ga lœ azœ.

4

Ishiri nœ Ndjaba œdœ ishiri nœ yingba Kristu

¹ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, adja 'e yiyindœ o'o nœ azu kœ á endje sœ kœpa adœke œne sœ dœ Otshœ Ishiri nene, kashe 'e mesho yé œ wu akwa tshelœ endje yeka á kœyindœ nœ adœke ishirinœ to b̄a ndœ Ndjaba. Gbambanœ nene, aayi kœgbara o'o nœ wala za tshapa oshœ djigi.

² Erœ á ma fœ 'e adœke 'e wusœ Ishiri nœ Ndjaba dœke: uzu á tshe sœ kœpa adœke Yisu Kristu fa adja uzu, uzunœ asœmœ sœ dœ Ishiri nœ Ndjaba lœ ye.

³ Kashe uzu á tshe kœvwaratœ ye tœ kœpandœ nœ atamœ dœ ádá nœ Yisu, dá Ishiri nœ Ndjaba gugu lœ ye nene. Kashe tshe sœ dœ ishiri nœ yingba Kristu á 'e dji lima o'o tœ upunœ adœke endje sœ kœna tœnœ, yé ngœngœ asœ œ sœ b̄a pa oshœ zœ.

⁴ Kashe 'e dœ agbolo nœ mœ, 'e kœdœ azu nœ Ndjaba yé 'e ropa aayi kœgbara o'o nœ wala. Gbambanœ nene, Ishiri á tshe sœ kœmbœrœ akwa lœ 'e ropa ishiri á sœ lœ azu tshapashœnœ asœke ye.

⁵ Azu kœgbara o'o nœ wala kœdœ azu tshapashœ. Mbœrœ tœnœ ataa, endje sœ kœgbara liaka marã azu tshapashœnœ asœke, yé endjeneke á endje dœdœ azu nœ Ndjaba nene, dá sœ kœdji endje.

⁶ Kashe tœ azœ nœ azœ, a kœdœ azu nœ Ndjaba. Uzu á tshe wusœ Ndjaba, tshe dji azœ kashe tsheneke á tshe dœdœ uzu nœ Ndjaba nene, tshe dji azœ nene. Tœnœ dá za awa fœ azœ tœ kœwusœ Ishiri nœ kœyisœ adja o'o ndje dœ ishiri nœ kœyisœ wala.

Ndjaba kœdœ kœyindœsho

⁷ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, a yindœtœ azœ dœ anga azœ, mbœrœ kœyindœsho to 6a ndœ Ndjaba. Uzu nœ kœyindœsho kœdœ gbolo nœ Ndjaba yé tshe wusœ Ndjaba.

⁸ Uzu á tshe kœgugu dœ kœyindœsho nene, tshe wuwusœ Ndjaba nene mbœrœ Ndjaba kœdœ kœyindœsho.

⁹ Mara á Ndjaba má kœyindœsho nœ ye fœ azœ dœke: tshe vwa Gbolo nœ ye tsheba-bale ga pa œshœ mbœrœ á a kœgbo soro lœ awa nœ ye.

¹⁰ Kœyindœsho sœ atake: œ sœsœ adœke azœ dá yindœ Ndjaba nene, kashe œshe dá yindœ azœ yeka á vwa Gbolo nœ ye, á tshe zatœ ye fœ kuzu mbœrœ kœgi kudá tshangba ekperœ nœ azœ.

¹¹ 'E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, œdœ Ndjaba kœyindœ azœ atamœ, œ li ndje dœ azœ adœke a yindœtœ azœ dœ anga azœ.

¹² Uzu bale wuwu Ndjaba nene. Kashe œdœ a kœyindœtœ azœ dœ anga azœ, Ndjaba œ sœ dœ azœ awa bale, yé ayo nœ ye œ matœ endje djigi fœ azœ.

¹³ Œrœ á sœ kœma adœke a sœ awa bale dœ Ndjaba yé tshe sœ ndje awa bale dœ azœ dœke: tshe za Œtshœ Ishiri nœ ye ga lœ azœ.

¹⁴ Adja Aba vwa lima Gbolo nœ ye adœke tshe she azu tshapasho. 'A sœ kœmindœ nœ mbœrœ a wu lima she dœ ala 'a.

¹⁵ Œdœ uzu kœpandœ nœ adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba, Ndjaba œ sœ dœ she awa bale yé tshe sœ ndje dœ Ndjaba awa bale.

¹⁶ Yé azœ, a wusœ nœ yé œ sœ dœ kœyindœrœ adœke Ndjaba yindœ azœ.

Ndjaba kœdœ kœyindœsho, uzu a tshe sœ dœ kœyindœsho sœ awa bale dœ Ndjaba yé Ndjaba sœ ndje awa bale dœ she.

¹⁷ Œdœ a kœsœ dœ adja kœyindœsho ugu-rutœ azœ, awa lœkœ kœwa ngbanga nœ Ndjaba œ za azœ nene. Mbœrœ mara á Yisu sœ lima dœ tœnœ dá a sœ ndje dœ tœnœ 6a pa œshœnœ asœke.

¹⁸ Kœyindœsho gugu dœ awa nene. Mara á Ndjaba yindœ azœ waa gœrœ awa. Kœyindœsho nœ Ndjaba gbœgbœ damba lœ losu uzu nœ awa nene, gbambanœ nene, uzu nœ awa sœ kœgbe dœ djofele.

¹⁹ Tœ azœ nœ azœ, a sœ kœyindœsho mbœrœ Ndjaba yindœ azœ utshunœ.

²⁰ Œdœ anga uzu kœpa adœke: «Mœ yindœ Ndjaba» yé á yangba ayancœ, œshe kœdœ ayi wala. Œdœ tshe kœyiyindœ ayancœ á tshe sœ kœwu she nene, tshe yi má ndœ Ndjaba á tshe wuwu she nene koto o?

²¹ Awa akwa á Yisu Kristu za fœ azœ dœke: uzu á tshe kœyindœ Ndjaba, œ li adœke tshe yi ndje ndœ ayancœ.

5*Aropa tshapashœ mbœrœ kœyindœrœ nœ azœ*

¹ Uzu kœ á tshe yindœ nœ adœke Yisu kœdœ Kristu, œshe kœdœ gbolo nœ Ndjaba. Yé uzu kœ á tshe yindœ Aba, tshe yi ndje ndœ agbolo nœ ye á tshe zu endje.

² Lœ awa nœ kœyindœ Ndjaba dœ pe kœmbœrœtœ azœ lindœ awa akwa nœ ye dá a wusœ nœ adœke a yindœ agbolo nœ Ndjaba.

³ Kœyindœsho nœ azœ ga ndœ Ndjaba œ matœ ye lœ mara á a lisœ awa akwa nœ ye. Awa akwa nœ ye kpa ka kote azœ waa nene,

⁴ mbœrœ agbolo nœ Ndjaba kœ ropa tshapashœ ye. Yé awa nœ kœropa tshapashœ kœdœ kœyindœrœ nœ azœ.

⁵ Œdœ dá ropa tshapashœ a? Uzu á tshe yindœ nœ adœke Yisu kœdœ Gbolo nœ Ndjaba.

O'o tœ upu nœ Yisu

⁶ Uzu á tshe na lœ awa nœ ungu œdœ pe indji, œshe kœdœ Yisu Kristu. Œ dœdœ lima kotœ ungu nene, kashe ungu œdœ pe indji. Ishiri dá pandœ nœ atamœ; yé a wusœ nœ adœke Ishiri pa kolœ adja o'o.

⁷ Atimuncœ votœ dá pandœ nœ.

⁸ Œtshœ Ishiri, ungu œdœ pe indji; endje kœ vovotœ yindœ nœ awa bale.

⁹ A yindœ o'o ama azu ye, kashe œnœ Ndjaba dá kpa ropa nœ yé tœnœ kœdœ o'o á tshe pa lima tœ upu nœ Gbolo nœ ye.

¹⁰ Mbœrœ tœnœ ataa, uzu á tshe sœ dœ kœyindœrœ ga ndœ Gbolo nœ Ndjaba, œneke á Ndjaba pa sœ losu ye zœ. Yé uzu á tshe kœyindœ œneke á Ndjaba pa nene, tshe za Ndjaba tœ ayi wala; gbambanœ nene, tshe yiyindœ œneke á Ndjaba pa tœ upu nœ Gbolo nœ ye nene.

¹¹ Wu o'onœ dœke: Ndjaba za soro á ka nene fœ azœ yé a gbœ soronœ asœmœ lœ awa nœ Gbolo nœ ye.

¹² Uzu á tshe ngbœtœ ye bale dœ Gbolo, tshe sœ dœ soronœ asœmœ. Kashe uzu neke á tshe ngbœngbœtœ ye bale dœ Gbolo nœ Ndjaba nene, tshe gugu dœ soronœ asœmœ nene.

Soro d ka nene

¹³ 'E á 'e yindœ i'iri Gbolo nœ Ndjaba, mœ sœ kœsu œneke asœ fœ 'e adœke 'e wusœ nœ adœke 'e sœ dœ soro á ka nene.

¹⁴ Wu á dancœ á a sœsœ dœ awa nene á losu azœ sœ ziti utshu ye dœke: œdœ a kœyindœ œrœ ga ndœ ye liaka gbetshelœ nœ ye, tshe dji azœ.

¹⁵ Bata a wusœ nœ adœke tshe sœ kœdji azœ tœ œrœ á a sœ kœyindœ nœ ga ndœ ye, a wu ndje sœ nœ adœke a gbœ œrœnœ á a yondœ nœ asœmœ ye.

¹⁶ Ɖeɔe anga uzu bale kœwu ayanœ kœmbœrœ ekperœ neke á sœ kœyiosho ga lœ kuzu nene, œ li adœke tshe za avwala fœ Ndjaba yé tshe za soro fœ ayanœ asœmœ œdœ ekperœncœ kœsœsœ kœyiosho ga lœ kuzu nene. Kashe anga ekperœ bale sœ kœyi uzu ga lœ kuzu yé mœ papa adœke endje za avwala mbœrœ œnekemœ asœmœ nene.

¹⁷ Ɖrœ ko á sœsœ ndjii nene, kœdœ ekperœ; kashe œ dœdœ ekperœ ko dá yiosho ga lœ kuzu nene.

¹⁸ A wusœ nœ adœke uzu ko á tshe dœ gbolo nœ Ndjaba, lili kœsœ lœ ekperœ wa dœ wa nene mbœrœ Yisu á tshe dœ Gbolo nœ Ndjaba sœ kœgbœndœ ye, yé ekpe uzu œ sœ dœ gbœgbœ ga pa ye nene.

¹⁹ A wusœ nœ adœke azœ kœdœ azu nœ Ndjaba, kashe tshapashœ djigi sœ tshakane ekpe uzu.

²⁰ A wu ndje sœ nœ adœke Gbolo nœ Ndjaba na, yé œ to kœwusœrœ fœ azœ mbœrœ adœke a wusœ adja Ndjaba. Yé a sœ lœ adja Ndjaba lœ awa nœ Gbolo nœ ye dœ Yisu Kristu. Ɖshe kœdœ Ndjaba tako, tshe kœdœ soro á ka nene.

²¹ Agbolo nœ mœ, 'e zazatœ 'e ga tœ andjaba nene.

Bisha mbeti nœ Yowane Tshatshu o'o

Asœke kœdœe bisha mbetinœ á azu gbe ndje adœke Yowane dá su. Tshé sú fœ yashe á Ndjaba ke she œdœe agbolo nœ ye: azu gbe adœke mbetinœ na ga ndœe ikrizia lakpi œdœe azu á endje sœ kœngbœtœ endje kpœtœ oshonœ bale. Tshé sœ kœmindœ nœ fœ endje adœke, œ li dœ endje kœyindœtœ endje ugurutœ endje. Tshé kpa pa fœ endje adœke endje ka ngbiri læ kœyindœrœ nœ endje yé ala endje gbœ dœe azu á endje sœ kœyisœ œrœ á sœ kpi tœ Ɔtshœ O'o.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1-3)
- O'o tœ upu nœ kœyindœsho (4-6)
- Gbœdjela tœ upu nœ aayi kœyisœrœ dœe wala (7-11)
- Abala (12-13)

Abala

¹ Emœ dœ Gbozu Ikrizia dá su mbeti nœ asœ fœ Yashe* á Ndjaba ke she œdœe pe fœ agbolœ† nœ ye á mœ yindœ endje tœpanœ kpuru læ adja o'o. E dœ kolœ mœ kuti mœ dá yindœ 'e nene, kashe œmœ œdœe ndje pe endjeneke kœ á endje wusœ adja o'o.

² Gbambanœ nene, œ li adœke adja o'o sœ ugurutœ azœ, yé œ sœ dœe azœ bala waa dœe waa.

³ Kaka Aba azœ dœ Ndjaba œdœe Gbolo nœ ye dœe Yisu Kristu ma œtshœ losu nœ endje fœ azœ, œ wu oyo azœ yé œ za kœsœ gee fœ azœ, adœke a sœ læ adja o'o œdœe pe læ kœyindœsho.

Adja o'o œdœe pe kœyindœsho

⁴ Mœ sœ lima dœe yanga tœpanœ kpuru kœwu adœke anga agbolo nœ sœ kœna læ awa adja o'o, bœta á Aba mi lima ndœe nœ adœke a mbœrœ.

⁵ Yé ngœngœ asœke, Yashe, œneke á mœ mindœ nœ fœ bœ dœe: a yindœtœ azœ dœe anga azœ. E dœœdœe tafo awa akwa dá mœ su fœ bœ nene, kashe œtœnœ kœdœe œneke á a wusœ nœ utshunœ lima katshatsha.

⁶ Kœyindœsho kœdœe kœmbœrœtœ azœ li-aka awa akwa nœ Ndjaba. Yé awa akwa á endje yisœ nœ fœ 'e lima katshatsha utshunœ kœdœe adœke 'e sœ læ kœyindœsho.

⁷ Gbambanœ nene, ayingba Kristu gu ngbakaka pa œshœ. Yé endje tshapu kœyindœ nœ adœke Yisu Kristu kœdœe adja uzu. Kpœtœ oshonœ asœmœ dá a wusœ ayi afara, á tshé kœdœe ayingba Kristu.

⁸ Ala 'e gbœ mbœrœ adœke akwa á a mbœrœ ugurutœ 'e kœtshutshu nene kashe 'e gbœ œrœ tshangbanœ á li dœe 'e.

⁹ Uzu á tshé kœyiyindœ kœngbœndœ œrœ á Kristu yisœ nœ ga tœ losu ye nene á drapa nœ, tshé sœsœ dœe losu bale ga ndœe Ndjaba nene. Kashe uzu á tshé gbœndœ kœyisœrœnœ ga tœ losu ye, tshé sœ dœe losu bale ga tœ Aba ndje dœe Gbolo nœ ye.

¹⁰ E kœsœ adœke anga uzu na ga ndœe 'e, á kœyisœ angbi œrœ á dœœdœe œneke á Kristu yisœ nœ nene, adja 'e zaza osho kœsœ fœ she nene yé 'e babala ndje she nene.

¹¹ Gbambanœ nene, uzu á tshé bala she, sœ kœngbœtœ ye dœe she læ ekperœ nœ ye á tshé mbœrœ asœmœ.

¹² Mœ sœ dœe o'o ndjoro kœsu fœ 'e, kashe mœ yiyindœ kœsu tœnœ ga pa kako mbeti nene. Mœ sœ kœgbe kœna ga ndœe 'e yekane á kœpa fœ 'e dœe ama mœ á losu azœ para kœkœ kœsu dœe yanga.

¹³ Agbolo nœ Yingo zœ‡ á Ndjaba ke she, vwa abala nœ endje fœ bœe.

* 1.1 Yashe: Anga ádá nœ Yashe kœdœe ndje «ikrizia». † 1.1 agbolo: Anga ádá nœ agbolo kœdœe ndje «Ayindœ Yisu».

‡ 1.13 Agbolo nœ Yingo zœ: Anga ádá nœ agbolo nœ yingo zœ kœdœe ndje «azu tshelœe ikrizia á Yowane sœ lænœ».

Voto mbeti nœ Yowane Tshatshu o'o

Asœke kœdœ voto mbeti á azu gbe adœke Yowane dá sú. Tshe su fœ anga yindœ Yisu bale á i'iri ye wu Gayushi. Yowane vwa lima azu dje lakpi mbœerœ kœmindœ o'o ama Ndjaba, kashe lœkœ á endje wuta 6a lakpi ogo Gayushi, Diyotrefe vwaratœ ye adœke endje lo 6a sœnda nœ œne nene. Tshe gœrœ ndje lima ayindœ Yisu á endje za lima osho kœsœ fœ aayi avwanœ 6a sœnda nœ endje lœ ikrizia. Mbœerœ tœnœ ataa, tshe su mbetindœ fœ Gayushi adœke tshe ka ngbiri, œ zaza awa kœmbœerœ mara œerœ nœ Diyotrefe nene. Œ li adœke azu za osho kœsœ dœ œtshœnœ fœ azu á endje yi kumu endje ndœ kœmindœ Œtshœ O'o.

Mbetindœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1-2)
- Kœdonga osho tœ upu nœ Gayushi (3-8)
- Mara kœmbœerœtœ nœ Diyotrefe (9-10)
- Kœdonga osho tœ mara kœmbœerœtœ nœ Demetriyuse (11-12)
- Abala (13-15)

Abala

¹ Œmœ dœ Gbozu Ikrizia, mœ sœ kœsu mbetindœ asœ fœ aya mœ dœ Gayushi á mœ yindœ ye tœpanœ kpuru lœ adja o'o.

² Aya mœ á mœ yindœ zœ, mœ yindœ nœ adœke œerœ kœ sœ dœ œtshœnœ ga ndœ zœ, yé 6œ sœ dœ œtshœ œkœ zœ 6ata á 6œ sœ dœ tœnœ lœ ishiri.

Yowane donga Gayushi

³ Mœ sœ lima dœ yanga waa lœkœ á ayindœ Yisu na á mindœ nœ fœ mœ adœke 6œ zatœ zœ djigi fœ Ndjaba yé œ sœ kœmbœerœtœ zœ liaka adja o'o.

⁴ Anga œerœ kpi á za yanga fœ mœ gugu nene kolœ kœdji adœke agbolo nœ mœ sœ kœna lœ awa nœ adja o'o.

⁵ Aya mœ á mœ yindœ zœ, 6œ sœ kœzatœ zœ dœ lœsu zœ bale ga tœ œneke á 6œ sœ kœmbœerœ fœ ayindœ Yisu œdœ pe fœ agene.

⁶ Endje patœ kœyindœsho nœ zœ 6a utshu Ikrizia. Mœ sœ kœki fœ 6œ adœke 6œ ti kane endje lœ ana nœ endje 6ata á Ndjaba yindœ nœ dœ œtshœnœ.

⁷ Gbambanœ nene, mbœerœ kœmbœerœ akwanœ fœ Kristu dá endje zatœ endje ga tœ awa. Yé endje vwaratœ endje kœgbœ œerœ tshakane azu á endje yiyindœ Yisu nene.

⁸ Œ li dœ azœ koeti kane mara azu atamœ mbœerœ a kœngbœtœ akwa dœ endje á kœmindœ adja o'o awa bale dœ endje.

Adiyotrefe dœ Demetriyuse

⁹ Mœ su mbeti teasho fœ ikrizia nœ 'e, kashe Diyotrefe á tshe yindœ kœka ga pa œerœ kœ, gbgbe ga pa œneke á mœ pa asœke nene.

¹⁰ Mbœerœ tœnœ ata lœkœ á mœ kœyi kumu mœ 6a zœ, mœ pandœ ekperœ nœ ye á tshe sœ kœmbœerœ tœnœ. Tshe sœ kœpa ekpe o'o œdœ wala tœ upu nœ azœ. Kashe œneke á tshe mbœerœ kœ asœmœ lili tœ ala ye nene, tshe kpa vwaratœ ye tœ kœza osho kœsœ fœ ayindœ Yisu lœ awa ana, yé œ sœ kœvvara ndje tœ ye tœ endjeneke á endje sœ kœ'e endje ga ndœ endje. Tshe sœ kœpakata endje yé œ sœ ndje kœgœrœ endje lœ ikrizia.

¹¹ Aya mœ á mœ yindœ zœ, zaza mara kœmbœerœ œerœ nœ ekpe azu nene kashe za mara kœmbœerœ œerœ nœ œtshœ azu. Uzu nœ kœmbœerœ œtshœrœ kœdœ uzu nœ Ndjaba yé uzu kœmbœerœ ekperœ wuwusœ Ndjaba nene.

¹² Azu para kœkœ sœ kœpa œtshœ o'o nœ Demetriyuse. Adja o'o sœ kœpa ndje tœ ye. A'a ndje, a sœ kœpa ndje tœ ye awa bale yé 6œ wusœ nœ adœke œneke á 'a sœ kœpa tœnœ kœdœ adja o'o.

Ndœngœbœ abala

¹³ Mœ sœ dœ o'o ndjoro kœpa fœ 6œ, kashe mœ yiyindœ kœsu tœnœ ga pa kako mbeti nene.

¹⁴ Mœ sœ kœgbe kœwu 6œ lœ ondonœ asœ yeka a kœpa tshama azœ dœ 6œ.

¹⁵ Kaka kœsœ gee sœ dœ 6œ. Anga zœ vwa abala fœ 6œ. Za ndje abala nœ mœ dœ tœ zœ fœ uzu dœ uzu.

Mbeti nœ Yuda Tshatshu o'o

Uzu á tshe sù mbeti asœ kœdœ Yuda. Æshe kœdœ aya Jake yé azu gbe adœke Yisu kœdœ lima œgbœ nœ endje. Mbeti nœ ye asœke mbœrœ бата œ li dœ bisha mbeti nœ Petro.

Yuda sù mbeti nœ ye fœ azu á Ndjaba ke endje. Tshe sœ kœpa fœ endje adœke ala endje gbœ dœ azu á endje sœ kœyisœ œrœ á sœ kpi tœ Ɔtshœ O'o. Ɔtshœ endje gaga nene yé œ sœ kœma adœke endje dœdœ azu nœ Yisu nene. Tshe pa ndje ndœ mara á Ndjaba œ wa o'o ga tœ azunœ á endje sœsœ kœmbœrœ Ɔtshœrœ nene asœmœ.

Mbetinœ kurutshelœtœ ye atake:

- Tshatshu o'o (1-2)
- Aayi kœyisœrœ dœ wala (3-16)
- Kœka ngbiri læ kœyindœrœ (17-23)
- Ndœngœbœ avwala (24-25)

Abala

¹ Æmœ Yuda, aya Jake, œmœ ayi akwa nœ Yisu Kristu, mœ sœ kœsu mbetinœ asœke fœ 'e dœ azu á Aba dœ Ndjaba ke 'e, á yindœ 'e yé á sœ kœgbœndœ 'e mbœrœ Yisu Kristu.

² Kaka Ndjaba wu oyo 'e yé œ za kœsœ gee œdœ kœyindœsho nœ waa dœ waa fœ 'e.

Aayi kœyisœrœ dœ wala

³ E dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, mœ sœ balima dœ gbetshelœ kœsu mbeti fœ 'e tœ o'o nœ kœshe á Ndjaba za fœ azœ dœ 'e. Æ li dœ mœ kœsu mbetinœ asœ ndœ kœza kœru læsu fœ 'e, á kœza gbœgbœ tœ kœnga pa kœyindœrœ á 'e sœ dœ tœnœ waa dœ waa ga ndœ Kristu.

⁴ Mœ su mbetinœ mbœrœ ekpe azu á endje li yaa ga ugurutœ 'e, á sœ kœdjingili tshelœ o'o tœ upu nœ Ɔtshœ læsu nœ Ndjaba yeka á kœmbœrœ ngbindœrœ nœ endje. Endje vwaratœ endje tœ Yisu Kristu á tshe dœ Ayengœ azœ œdœ Gbozu tshebale nœ azœ. Kashe endje sù ala œyerœ Buku nœ Ndjaba ngbi adœke, Ndjaba œ wa bala œgbœ ngbanga ga tœ endje.

⁵ E wusœ œneke kœ á mœ yindœ kœpa fœ 'e dœ Ɔtshœnœ. 'E gbe dœ mara á Ndjaba she lima azu Israyele ba læ ogo Ezipito, yé manda nœ tshe kpa wo lima endjeneke á endje vvara lima tœ endje tœ kœdji o'o ama ye.

⁶ 'E gbe ndje dœ anga aandjelu á endje sœsœ lima dœ yanga kœmbœrœ akwa tœ osho á Ndjaba za lima fœ endje nene, yé á katœ osho nœ endje ti. Ndjaba i endje dœ djingiri ga tœnœ waa dœ waa, œ ko endje va ga læ ubu osho œerrr ga tœ egerœ olo kœwa ngbanga.

⁷ E kpa gbe dœ Sodomo dœ Gomora œdœ pe anga tshalakpi kœ á sœ lima indirinœ kane. Azu tshalakpinœ za lima tœ endje djigi ndœ kœmbœrœ œrœ tshula бата kœna manda aandjelunœ. Endje mbœrœ angba budu dœ azu á lili má adœke endje mbœrœ dœ endje nene. Ngœngœ asœ, endje ko endje va gala owo á ka nene yeka ala uzu kœ kœgbœ mbœrœ tœnœ.

⁸ Azunœ á endje li ga ugurutœ 'e asœmœ mbœrœ mara œrœ ataa. Gbetshelœ nœ endje sœ kœvwa endje adœke endje nditœ endje ndœ kœmbœrœ angba budu, endje vwaratœ endje adœke Ndjaba dœdœ Gbozu nœ endje nene yé œ sœ kœgu œsœ ishiri mokœ nœ tshalafœ.

⁹ Kashe Mikaye, gbozu tshapa aandjelu mbœmbœrœ lima ataa nene. Lœkœ á tshe sœ lima kœshara upu dœ djaboro mbœrœ oko Moyize, tshe tshetshene lima djaboro nene, kashe tshe pa lima fœ she adœke: «Kaka Gbozu dœ tœ ye za djofele fœ fœ.»

¹⁰ Azunœ asœmœ tshene lima œrœ á endje wuwu lima sœ nœ nene, endje læ бата agea á endje gugu dœ kœwusœrœ nene á sœ kœkotœ endje ve ga læ kuzu.

¹¹ Oyo nœ endje, mbœrœ á endje za awa Kayina. Mbœrœ ogo ngendja, endje za awa Balaame yé endje tshu mbœrœ á endje mbœrœtœ endje бата Kore á tshe oma lima dœ Moyize.

¹² Lœkœ á 'e ngbatœ 'e ndœ kœzi rœgo yazu yé œdœ endje kœsœ ugurutœ 'e, mara kœmbœrœtœ endje œ za tshula waa. Gbambœnœ nene, endje mbœrœ læsu, œ gbe utshunœ dœ uvu endje dœ tœ endje yé endje gugu dœ tshula nene. Endje sœ бата ondoro tshalafœ á yugu sœ kœro dœ tœnœ kashe yavuru œ ni manda nœ nene. Endje sœ бата œyo á le nene ataa olonœ kœli, too endje sœ бата œyo á endje dji balima ga ati adœke œ kœœrœ.

¹³ Endje li dœ loko tshatœ ama kota. Endje mbœrœ œrœ tshula бата mara á furutsha œ wuta manda loko. Endje sœ бата angerepe á gitœ endje tœ œsœnœ, yé Ndjaba guma osho kœsœ ba læ ubu osho kate endje adœke endje sœ kpœmœ ngbugu dœ ngbugu.

¹⁴ Ba læ bingi nœ Adamo, Enoke kœdœ lima uzu tœ mindu dœ bisha læ aata uzu. Tshe gbara lima tœ upu nœ azunœ adœke, Gbozu sœ kœna awa bale dœ aandjelu nœ ye kutu dœ kutu,

¹⁵ mbœrœ kœwa ngbanga pa azu para kœkœ. Tshe wa œgbœ ngbanga pa endjeneke á endje vwaratœ endje tœ ye, mbœrœ ekperœ nœ endje œdœ pe ekpe o'o kœgusho kœ á endje pa dœ firi ye.

¹⁶ Azunœ asœmœ pu lima læ ama endje olo para á endje sœ dœ oyo. Endje te lima kolœ manda ogo undu endje dœ tœ endje

yé œ sœ lima kæu azu kolœ mbœrœ kægbœ œrœ.

¹⁷ Kashe e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, 'e gbe dœ o'o á aayi avwa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu pa lima fœ 'e utshunœ kane.

¹⁸ Endje pa lima fœ 'e adœke: «Dœ ndɔngɔ osho, anga azu œ tetœ kæyiangba Ndjaba, endje tetœ kæmɔ 'e yé œ sœ kæna manda ogo undu endje dœ tœ endje.»

¹⁹ Adja azunœ asœmœ, endje yi o'o ga ugurutœ azu adœke endje kurutshelœtœ endje, Ishiri nœ Ndjaba gugu lœ endje nene yé endje te manda gbetshelœ nœ endje ɔata azuzu.

²⁰ Kashe e'e dœ aaya mœ á mœ yindœ 'e, 'e sœpe kolœ kæza soro 'e ga pa kæyindœrœ nœ 'e á sœ yerœ. 'E za avwala fœ Ndjaba dœ gbɔgbɔ nœ ɔtshɔ Ishiri.

²¹ 'E gbɔndœ ayo nœ Ndjaba ga tœ lœsu 'e, œ za ga tœ akwa mbœrœ kæekate lœkɔ á Gbozu Yisu Kristu œ wu oyo 'e á za soro neke á ka nene fœ 'e.

²² 'E wu oyo azu á endje læpe damba lœ sharapu.

²³ Ɛ sœ ɔata endje yo ga tawo, yé 'e gbota endje la owonœ kashe 'e wu oyo anga endje dœ gbɔdjela dœ œ yangba œrœ kɔ á endje mbœrœ. 'E gogoro lœba nœ endje nene mbœrœ 'e ndɪ dœ ekpe akwa nœ endje.

A za mokɔ fœ Ndjaba

²⁴ A za mokɔ fœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbɔgbɔ nœ kægbɔndœ 'e adœke 'e yoyo nene. Tshe mbœrœ adœke 'e wuta yerœ ga utshu mokɔ nœ ye dœ egerœ yanga.

²⁵ Ɛshe kæedœ Ndjaba tshebabale á tshe dœ ayi kæeshe azœ lœ awa nœ Gbozu nœ azœ dœ Yisu Kristu. Tshe sœ dœ mokɔ, tœ egerœ uzu, dœ gbɔgbɔ, dœ tshagbozu, kæeto utshu œrœ kɔ, ngɔngɔ asœke œrrr waa dœ waa! Ame.

KƐwurƐ nƆe Yowane Tshatshu o'o

AsƆeke kƆedƆe mbeti Ɔ Yowane, ayi avwa nƆe Yisu Kristu sƆ. Tshe pa adƆeke Ɔeneke kƆ Ɔ Ɔene sƆ, Ɔene wu dƆe ala Ɔene, Ɔe dji ndje dƆe utu Ɔene.

Endje te lima pa Yowane Ɔe na Ɔe za she wvi 6a lƆe tshiki Patamose. ƆdƆnƆe Ɔ tshe su lima mbetinƆe asƆe kƆedƆe adƆeke Ɔe za gbƆgbƆ fƆe ayindƆe Yisu Ɔ endje sƆe lima kƆembƆerƆe ƆerƆe kanga fƆe endje. Tshe pa fƆe endje adƆeke endje shi gbƆ Ɔerrr ga tƆe amance.

Yisu ma Ɔeneke Ɔ mbƆerƆe bala tƆe ye lƆndƆ kƆeka tshapashƆ fƆe she lƆe ulu. Tshe wu ƆerƆene lƆe ulu adƆeke Satana dƆe aandjelu nƆe ye ƆedƆe azu para Ɔ endje dji she, Yisu Ɔe ropa endje yƆe Ɔe ko endje va ga lƆe divwili kudu.

MbetinƆe kurutshelƆetƆe ye atake:

- Tshatshu o'o ƆedƆe mokƆ nƆe Kristu (1.1-8)
- Mbeti Ɔ endje sƆ fƆe Ikrizia minu dƆe bisha (1.9-3.22)
- Buku Ɔ endje pi dƆe amende awa minu dƆe bisha (4.1-8.1)
- Idi minu dƆe bisha (8.2-11.19)
- Yashe, Dalagona ƆedƆe agea bisha (12.1-13.18)
- Yowane wu ƆerƆe kpikpi lƆe ulu (14.1-15.8)
- Yashi ƆkƆ nƆe Ndjaba minu dƆe bisha (16.1-21)
- Babilone ndi, yƆe Ndjaba ropa ayingba ye (17.1-20.10)
- NdangƆlƆ kƆewa ngbanga nƆe Ndjaba (20.11-15)
- Tafo tshalafƆ dƆe pe tafo tshapashƆ (21.1-22)
- NdangƆlƆ o'o tƆe upu nƆe kƆekwa Yisu (22.6-21)

Tshatshu o'o

¹ MƆe sƆe kƆesu mbetinƆe asƆeke tƆe kƆeyisƆe o'o Ɔ Yisu Kristu gbara. Ndjaba za lima tƆene fƆe she, adƆeke tshe yisƆe Ɔeneke Ɔ lii kƆembƆerƆetƆe endje lƆe ondonƆe asƆeke fƆe aayi akwa nƆe ye. Yisu Kristu yisƆe o'onƆe asƆemƆe fƆe Yowane, ayi akwa nƆe ye lƆe awa nƆe kƆevwa andjelu nƆe ye fƆe she.

² Yowane kƆedƆe timu nƆe Ɔeneke kƆ Ɔ tshe wu 6ata ulu. TƆene kƆedƆe O'o ama Ndjaba ƆedƆe adjapu Ɔ Yisu Kristu pa.

³ Yanga nƆe uzu Ɔ tshe di mbetinƆe asƆeke, ndje dƆe endjeneke Ɔ endje dji upu nƆe kƆegbara o'o asƆe, yƆe Ɔ gbƆndƆe Ɔeneke Ɔ endje

sƆ ga la nƆe. Gbambance nene, olonƆe ndo ye.

Abala fƆe azu lƆe Ikrizia minu dƆe bisha

⁴ ƆmƆe Yowane, mƆe vwa abala fƆe azu lƆe Ikrizia minu dƆe bisha lƆe ogo Azi. Kaka adƆeke Ndjaba ma ƆtshƆ lƆsu ƆedƆe kƆesƆe gee nƆe ye ga ndƆe 'e; ƆtshƆ lƆsu ƆedƆe kƆesƆe gee Ɔ to 6a ndƆe ye Ɔ tshe sƆe zƆe, Ɔ tshe sƆe lima yƆe Ɔ sƆe kƆena tƆene; ƆtshƆ lƆsu ƆedƆe kƆesƆe gee Ɔ to 6a ndƆe aishirinƆe minu dƆe bisha Ɔ endje ka utshu ngande tshagbozu nƆe ye asƆemƆe;

⁵ ƆtshƆ lƆsu ƆedƆe kƆesƆe gee Ɔ to 6a ndƆe Yisu Kristu Ɔ tshe dƆe adja timu, eya Gbolo lƆe ugurutoƆe akuzu ƆedƆe uzu Ɔ tshe sƆe ga pa agbozugo kƆ pa ƆshƆ. Yisu Kristu sƆe kƆeyindƆe azƆe, Ɔe gi azƆe lƆe ekperƆe nƆe azƆe lƆe awa nƆe indji ye,

⁶ yƆe Ɔ fa azƆe tƆe anganga Ndjaba tshelƆe ogo tshagbozu nƆe ye ndƆe kƆembƆerƆe akwa fƆe Abance dƆe Ndjaba. Kaka tshe gbƆ mokƆ ƆedƆe gbƆgbƆ mbƆerƆe ngbugu dƆe ngbugu. Ame!

⁷ 'E wu, Yisu Ɔe jerƆe lƆe ondoro. Azu para kƆkƆ Ɔe wu she, ataa endjeneke Ɔ endje sƆ lima she. Azu ogo pa ƆshƆ djigi Ɔe ditshelƆema endje mangba upu nƆe ye. Ɔ, Ɔe sƆe kolƆe ataa. Ame!

⁸ Gbozu Ndjaba nƆe gbƆgbƆ kƆ, Ɔ tshe sƆe zƆe, Ɔ sƆe lima yƆe Ɔ sƆe kƆena tƆene, pa adƆeke: «MƆe kƆedƆe alinƆe ƆedƆe ndƆngƆlƆnƆe.»

Yowane wu Yisu lƆe ulu

⁹ ƆmƆe kƆedƆe aya 'e dƆe Yowane Ɔ a ngbƆtƆe azƆe dƆe 'e bale lƆe kƆewu nƆe kanga, lƆe ama akwa nƆe Ogo gbozu nƆe Ndjaba yƆe Ɔ sƆe kƆeshi gbƆ lƆe kƆengbƆtƆe azƆe bale dƆe Yisu. Endje za lima mƆe wvi 6a lƆe tshiki Ɔ i'irinƆe kƆedƆe Patamose mangba kƆezatƆe mƆe ga tƆe O'o ama Ndjaba ƆedƆe ga tƆe adjapu Ɔ Yisu yisƆe nƆe.

¹⁰ ƆtshƆ Ishiri sƆe lima dƆe mƆe dƆe olo nƆe Gbozu*, yƆe mƆe sƆe lima kƆedji ƆgbƆ tshama 6ata luba djagamanda mƆe.

¹¹ Tshamance ki lima adƆeke: «ƆerƆe Ɔ 6Ɔe sƆe kƆewu tƆene, su ga la mbeti, yƆe Ɔ vwa ga lƆe Ikrizia minu dƆe bisha: 6a lƆe Efeze, 6a lƆe Simirne, 6a lƆe Peregame, 6a lƆe Tiyatire, 6a lƆe Sarde, 6a lƆe Filadelfi ƆedƆe ndje 6a lƆe Lawudukiya.»

¹² MƆe fa lima tƆe mƆe mbƆerƆe kƆewu uzu Ɔ tshe sƆe kƆepa o'o fƆe mƆe asƆemƆe. YƆe manda kƆefatƆe mƆe, mƆe wu lima ƆerƆe Ɔ endje ko tala ga panƆe minu dƆe bisha (7) Ɔ endje mbƆerƆe dƆe ƆrƆe. ¹³ YƆe mƆe wu ƆerƆe Ɔe ka lima 6a uguru ƆerƆe Ɔ endje ko tala ga panƆe 6ata Gbolo nƆe uzu. UzuncƆe verƆe yƆgbƆdƆ lƆeba, Ɔe i uwu Ɔ endje mbƆerƆe dƆe ƆrƆe ga lƆe okoro ye.

* **1.10** Olo nƆe Gbozu kƆedƆe lima utshuncƆe jƆe yenga Ɔ ayindƆe Yisu sƆe lima kƆengbƆtƆe endje ndƆe kƆegbe dƆe olo Ɔ Yisu she lima lƆe akuzu (Akw 20.7; Yow 20.1)

¹⁴ Sukumu ye sƐ tƐ imbinƐ urrr Ɛata imbi usu pata, yƐ ala ye sƐ Ɛata laƐa owo.

¹⁵ Ada ye tshi lima Ɛata waya Ɛ endje yi ga ta wo yekane Ɛ ye kotenƐ. Tshama ye wu lima Ɛata tshama udjuru egerƐ ungu.

¹⁶ Ba tƐ kuni ye, tshe tepa angerepe mindu dƐ bisha yƐ ingiri yakamba Ɛ amanƐ bisha ki waa, sƐ lima kƐwuta lƐ ama ye. Tshatshu ye sƐ lima kƐtshi tƐnƐƐ Ɛata ƐlƐ Ɛ tshi dƐ gbaku ƐlƐ.

¹⁷ LƐkƐ Ɛ mƐ wu she, mƐ te ga tƐ ada ye Ɛata uzu Ɛ tshe tshu ye. Tshe to kuni ye ga pa mƐ, Ɛ pa adƐke: «Awa zaza ƐƐ nene! ƐmƐ kƐdƐƐ ali uzu ƐdƐƐ ndangolƐ uzu.

¹⁸ ƐmƐ kƐdƐƐ uzu Ɛ tshe sƐ dƐ soro. MƐ tshu lima ye kashe ngongƐ asƐke, mƐ sƐ dƐ soro waa dƐ waa. ƐmƐ dƐ sƐ dƐ herela nƐ kuzu ƐdƐƐ pe herela nƐ osho nƐ akuzu.

¹⁹ Ataa, su ƐƐƐ neke Ɛ ƐƐ wu, Ɛneke Ɛ sƐ zƐ ƐdƐƐ Ɛneke Ɛ na manda nƐ.

²⁰ TƐ upu nƐ angerepƐƐ mindu dƐ bisha Ɛ ƐƐ wu Ɛa tƐ kuni mƐ ƐdƐƐ ƐƐƐ Ɛ endje ko tala ga panƐ mindu dƐ bisha Ɛ endje mbƐƐƐ dƐ ƐƐ asƐmƐ, wu ƐdƐƐƐ Ɛ kotƐ endje yiwa tƐnƐƐ dƐke: angerepƐƐ mindu dƐ bisha kƐdƐƐ aandjelu nƐ Ikrizia mindu dƐ bisha, yƐ ƐƐƐ Ɛ endje ko tala ga panƐ mindu dƐ bisha kƐdƐƐ Ikrizia mindu dƐ bisha.»

2

Mbeti Ɛ endje sƐ fƐ Ikrizia Ɛa lƐ Efeze

¹ «Su mbeti fƐ andjelu nƐ Ikrizia Ɛa lƐ Efeze adƐke:

«Uzu Ɛ tshe ko angerepe mindu dƐ bisha ga tƐ kuni ye yƐ Ɛ sƐ kƐna ugurutƐ tala mindu dƐ bisha Ɛ endje mbƐƐƐ dƐ ƐƐ asƐmƐ, pa adƐke:

² MƐ wusƐ neke Ɛ ƐƐ sƐ kƐmbƐƐƐƐ tƐnƐƐ ye, ili Ɛ ƐƐ vwi ƐdƐƐ pe kƐru lƐsu nƐ zƐ. MƐ wusƐ nƐ adƐke ƐƐ yiyindƐ kƐsƐ tƐ ƐsƐnƐƐ dƐ aayi katshalƐsu nene. BƐ wu lƐsu endjeneke Ɛ endje sƐ kƐpa adƐke Ɛne kƐdƐƐ aayi avwa kashe endje dƐdƐƐ aayi avwa nene, yƐ ƐƐ wu endje tƐ aayi wala.

³ BƐ ru lƐsu zƐ, ƐƐ wu ƐƐƐ kanga tƐ upu nƐ i'iri mƐ yƐ ƐƐ mamƐ nene.

⁴ Kashe mƐ sƐ dƐ o'Ɛ bale kƐgbagbara ƐƐ: ƐƐ katƐ kƐyindƐsho nƐ zƐ lima utshunƐ ga ndƐ mƐ ye.

⁵ Gbe tshelƐ zƐ tƐ osho Ɛ ƐƐ to tƐnƐƐ Ɛ te kane. FatshalƐsu zƐ yƐ Ɛ kwatƐ zƐ ndƐ akwa Ɛ ƐƐ mbƐƐƐ lima utshunƐ. ƐdƐ ƐƐ kƐfifatshalƐsu zƐ nene, mƐ na ga ndƐ zƐ yƐ mƐ gi tala nƐ zƐ tƐ oshonƐ Ɛ sƐ tƐnƐƐ asƐmƐ ye.

⁶ Kashe, ƐƐnƐƐ asƐke sƐ mbƐƐƐƐ ƐƐ: ƐƐ sƐ kƐyiangba ƐƐƐ Ɛ Anikolayiti sƐ kƐmbƐƐƐƐ tƐnƐƐ Ɛata mƐ ndje.

⁷ «Kaka uzu Ɛ tshe sƐ dƐ utu, dji o'onƐ Ɛ Ishiri sƐ kƐpa fƐ azu Ikrizia.

«Uzu neke Ɛ tshe ropa ekperƐ kƐ, mƐ za awa fƐ she adƐke tshe zi leyƐ nƐ soro Ɛ sƐ Ɛa lƐ paradizo nƐ Ndjaba.»

Mbeti Ɛ endje sƐ fƐ Ikrizia Ɛa lƐ SimirnƐ

⁸ «Su mbeti fƐ andjelu nƐ Ikrizia lƐ SimirnƐ adƐke:

«Uzu Ɛ tshe dƐ alinƐ ƐdƐƐ ndangolƐnƐ, tsheneke Ɛ tshe tshu lima kashe Ɛ kwatƐ ye ga lƐ soro, pa atake:

⁹ MƐ wusƐ ƐƐƐ kanga nƐ zƐ ƐdƐƐ pe oyo nƐ zƐ, kashe ƐƐƐ kƐdƐƐ ayi kƐgbƐƐƐ. MƐ wusƐ ekpe o'Ɛ Ɛ azu Ɛ endje pa adƐke Ɛne kƐdƐƐ Ayuda sƐ kƐpa ga tƐ ƐkƐ zƐ kashe endje dƐdƐƐ Ayuda nene, endje kƐdƐƐ Sinagoga nƐ Satana.

¹⁰ Awa mbƐmbƐƐƐ ƐƐ tƐ ƐƐƐ kanganƐ Ɛ ƐƐ wu bala nene. Dji kane: djaboro Ɛ ko anga azu ndjoro ugurutƐ 'e va ga lƐ anda kƐnga mbƐƐƐƐ kƐwu lƐsu 'e, endje mbƐƐƐƐ ƐƐƐ kanga fƐ 'e manda olo ndjokpa. ZatƐ zƐ ga tƐ kƐyindƐƐƐ nƐ zƐ ƐƐrr ga tƐ kuzu zƐ, yƐ mƐ za bala kpoto nƐ soro fƐ ƐƐ.

¹¹ «Kaka uzu Ɛ tshe sƐ dƐ utu, dji o'onƐ Ɛ Ishiri sƐ kƐpa fƐ azu Ikrizia!

«Uzu neke Ɛ tshe ropa ekperƐ kƐ, tshe tshu kuzu nƐ bisha nene.»

Mbeti Ɛ endje sƐ fƐ Ikrizia Ɛa lƐ Peregame

¹² «Su mbeti fƐ andjelu nƐ Ikrizia lƐ Peregame adƐke:

«Uzu Ɛ tshe sƐ dƐ ingiri yakamba Ɛ amanƐ bisha ki waa, pa adƐke:

¹³ MƐ wusƐ osho Ɛ ƐƐ sƐ tƐnƐƐ ye: ƐtƐnƐƐ kƐdƐƐ osho Ɛ ngande tshagbozu nƐ Satana sƐ tƐnƐƐ. Kashe ƐƐ zatƐ zƐ kƐ fƐ mƐ yƐ Ɛ 'ea'ea mƐ lƐ kƐyindƐƐƐ nƐ zƐ nene, ataa ga tƐ lƐndƐ Ɛ endje wo lima dƐ Atipase Ɛ tshe dƐ adja timu nƐ mƐ Ɛa ndƐ 'e, Ɛa tƐ osho Ɛ Satana sƐ tƐnƐƐ.

¹⁴ Kashe mƐ sƐ dƐ o'Ɛ kƐgbagbara ƐƐ tƐnƐƐ: Azu Ɛ endje sƐ kƐro manda kƐyisƐƐƐ nƐ Balaame sƐ ndƐ zƐ. Balaame sƐ lima kƐu Balake adƐke tshe gi ƐkƐ ga tƐ awa azu Israyele mbƐƐƐƐ kƐvwa endje adƐke endje zi songba agea Ɛ endje to tƐ tokorƐ fƐ andjaba ƐdƐƐ kƐvwa endje ndƐ kƐmbƐƐƐƐ angba budu.

¹⁵ Ba ndƐ zƐ ndje, anga azu Ɛ endje sƐ kƐna manda kƐyisƐƐƐ nƐ Anikolayiti sƐ zƐ.

¹⁶ Ataa, fatshalƐsu zƐ. Ete nene, mƐ sƐ kƐna ga ndƐ zƐ lƐ ondonƐ, yƐ mƐ nga koshe ga tƐ endje dƐ ingiri yakamba Ɛ sƐ kƐwuta lƐ ama mƐ.

¹⁷ «Kaka uzu Ɛ tshe sƐ dƐ utu, dji o'onƐ Ɛ Ishiri sƐ kƐpa fƐ azu Ikrizia.

«Uzu neke á tshe ropa ekperce kɔ, mœe to mane* á zatœe endje yiwatœence fœe she, mœe za bala imbi badja á endje sú tafo i'iri ga pa nœe fœe uzu doe uzu; i'iri á uzu bale wuwusœe nœe nene, kolœe tsheneke á tshe gbɔ, dá wusœe nœe.»

Mbeti á endje sú fœe Ikrizia ba læe Tiyatire

¹⁸ «Su mbeti fœe andjelu nœe Ikrizia læe Tiyatire adœeke:

«Gbolo nœe Ndjaba á ala ye sœe kœetshi b̄ata owo yé ada ye sœe kœetshi ndje b̄ata waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotenœe, pa adœeke:

¹⁹ Mœe wusœe œeneke á bœe sœe kœembœerœe tœence ye, kœeyindœesho nœe zœe, kœezatœe zœe ga tœe kœeyindœerœe, mara kœembœerœe doe akwa nœe zœe œedœe pe kœeru lsu nœe zœe. Mœe wusœe nœe adœeke œerœe neke á bœe sœe kœembœerœe ngœngœ asœeke ropa œeneke á bœe mbœerœe lima utshunœe ye.

²⁰ Kashe mœe sœe doe o'o bale kœeagb̄abara bœe tœence: Bœe za awa fœe Zezabele, yashe á tshe sœe kœematœe ye adœeke œene kœedœe ayi kœebara o'o ama Ndjaba. Tshe sœe kœefara aayi akwa nœe mœe ndœe kœembœerœe angba budu doe pe kœezi songba agea á endje to tœe tokóró fœe andjaba.

²¹ Mœe katœe olo fœe she adœeke tshe fatshalsu ye kashe tshe yiyindœe kœekatœe angba budu nœe ye ti nene.

²² Mbœerœe tœence ataa, mœe za she wvi ga pa kelekpa nœe œgbœe œerœe kanga awa bale doe endjeneke á endje sœe kœembœerœe angba budunœe doe she œedœe endje kœekakatœe kœembœerœe angba budunœe ti nene.

²³ Ga panœe, mœe wo agbolo nœe ye. Ataa, azu Ikrizia kɔ œe wusœe nœe adœeke œemœe kœedœe tsheneke á tshe wusœe gb̄etshelœe œedœe lsu azu. Mœe za œerœe tshangba akwa nœe uzu doe uzu liaka œeneke á tshe mbœerœe, fœe she.

²⁴ «Kashe tœe upu nœe 'e læe Tiyatire á 'e vwaratœe 'e tœe ekpe kœeyisœerœe nœe azunœe asœemœe, yé á tshapu kœewusœe œeneke á azunœe sœe kœe' e tœence adœeke "kœeyisœerœe nœe Satana læe ubunœe", mœe sœe kœœpa fœe 'e ngbi adœeke: mœe kpa za anga angbi kongba ga pa igi 'e nene.

²⁵ Kashe 'e tepa œeneke á 'e sœe doe tœence ngbiri œerrr ga tœe kœekwa mœe.

²⁶⁻²⁸ «Azu neke á endje ropa ekperœe kɔ yé á sœepe kœembœerœe akwa nœe mœe œerrr ga tœe ndœngœlœnœe, mœe za bala tshagbozu á mœe gbɔ b̄a ndœe Aba mœe fœe endje. Mœe za tshagbozu nœe kœesœe ga pa ogo kɔ fœe endje. Endje gb̄ondœe azu ogonœe doe œgbœnœe, yé œe ndi tshelœe endje krœena b̄ata lsú á endje mbœerœe doe oto. Awa bale, mœe za tombele fœe azunœe asœemœe.

²⁹ «Kaka uzu á tshe sœe doe utu, dji o'onœe á Ishiri sœe kœœpa fœe azu Ikrizia!»

3

Mbeti á endje sú fœe Ikrizia ba læe Sarde

¹ «Su mbeti fœe andjelu nœe Ikrizia læe Sarde adœeke:

«Uzu á tshe sœe doe Ishiri nœe Ndjaba mindu doe bisha, ndje doe angerepe mindu doe bisha asœemœe pa adœeke: Mœe wusœe œeneke á bœe sœe kœembœerœe tœence ye, mœe wusœe œeneke á azu sœe kœœpa tœe upu nœe zœe adœeke bœe sœe doe soro andaa bœe tshu ye.

² Ala zœe gbɔ, yé za gbœgbœ fœe udu soro zœe á ndo kœetshu tœence asœemœe kane. Gbam-banœe nene, mœe wu adœeke anga akwa bale á bœe sœe kœembœerœe tœence á sœe tœe otshœnœe utshu Ndjaba nœe mœe, kpa gugu nene.

³ Gbe tshelœe zœe tœe o'o ama Ndjaba á endje yi lima sœe nœe fœe yé á bœe dji kane. Gb̄ondœe nœe yé œe fatshalsu zœe. œedœe ala zœe kœeagb̄abœe nene, mœe na trosha ga ndœe zœe b̄ata ayi angba, bœe wusœe ada œlœnœe á mœe na doe tœence ndœe kœendondoro bœe nene.

⁴ Andaa, bœe sœe doe anga azu ndœe zœe læe Sarde á endje djadja kote læeba nœe endje nene. Endje verœe imbi læeba ga tœe endje adœeke 'a rotœe awanœe bale doe endje, gb̄am-banœe nene, endje li doe tœence ye.

⁵ «Ataa, azu neke á endje ropa ekperœe kɔ, endje verœe imbi læeba, mœe wo i'iri endje ala buku nœe soro nene. Mœe yindœe nœe bala utshu Aba mœe œedœe utshu aandjelu nœe ye adœeke endje kœedœe azu nœe mœe.

⁶ «Kaka uzu á tshe sœe doe utu, dji o'onœe á Ishiri sœe kœœpa tœence fœe azu Ikrizia.»

Mbeti á endje sú fœe Ikrizia ba læe Filadelfi

⁷ «Su mbeti fœe andjelu nœe Ikrizia læe Filadelfi adœeke:

«'E dji o'o á uzu á tshe sœe yerœe, á doe adja adjapu, pa fœe 'e kane. œEshe dá tepa herela nœe gb̄ozugo Davidi, á tshe kœekœrɔ doe manda, uzu bale œe li kœetshu tœence nene, yé á tshe kœetshu ga tœence, uzu bale œe li kœekœrɔ tœence nene. Tshe pa adœeke:

⁸ Mœe wusœe akwa nœe zœe ye. Mœe wusœe nœe adœeke bœe sœe doe gbœgbœe teasho yé atamœe gbaa, bœe lisœe o'o ama mœe yé œe 'ea'ea nene. Mbœerœe tœence ataa, mœe kœrɔ manda utshu zœe á uzu bale œe li kœetshu tœence nene.

⁹ œErœence á mœe mbœerœe doe azu tshelœe Sinagoga nœe Satana, doe endjeneke á endje sœe kœœpa adœeke œene kœedœe Ayuda kashe endje doœdœe Ayuda nene mbœerœe endje sœe kœœpa wala, dœeke: Mœe shosho endje adœeke endje na kœegote ga tœe ada zœe, yé endje wusœe nœe adœeke mœe yindœe zœe.

* 2.17 Mane kœedœe rœego á Ndjaba to lima fœe agbolo Israyele tœe awa nœe kœewuta endje læe kanga. Doe o'o ama Ebre, i'irinœe asœemœe kœedœe «Asœeke kœedœe gadœe?»

¹⁰ Mbœrœ á 6œ gbœndœ o'o ama mœ dœ kœru losu asœmœ, œœmœ ndje, mœ gbœndœ zœ lœ œœre kangœne á na ndœ azu tshapashœ asœ djigi mbœrœ kœwu losu endje.

¹¹ Mœ na lœ ondonœ asœ. Tœpa œœrœne á 6œ sœ dœ tœnœ ngbiri adœke uzu bale zaza kpoto tshagbozu nœ zœ tœ zœ nene.

¹² «Uzu neke á tshe ropa ekperœ kœ, mœ fa she tœ sharagunda tshelœ Tepelo nœ Ndjaba nœ mœ, yé tshe kpa wuta ga ushu bale nene. Mœ su i'iri Ndjaba nœ mœ dœ pe i'iri ongbo nœ Ndjaba nœ mœ ga pa ye. Ongbœnœ asœmœ kœdœ tafo Yerusaleme á to 6a ndœ Ndjaba nœ mœ 6a lafo yeka á jœrœ asœmœ. Mœ su ndje tafo i'iri mœ ga pa ye.

¹³ «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri sœ kœpa fœ azu Ikrizia.»

Mbeti á endje sú fœ Ikrizia 6a lœ Lawudukiya

¹⁴ «Su mbeti fœ andjelu nœ Ikrizia lœ Lawudukiya adœke:

«Uzu á endje e she Ame, á tshe dœ adja timu yé á sœ kœpa adjapu, œshe á tshe sœ lima utshu ali œœre á Ndjaba mbœrœ kœ pa oshœ, pa adœke:

¹⁵ Mœ wusœ akwa nœ zœ ye: mœ wusœ nœ adœke 6œ sœsœ kpaziti too wodawoda nene. Yé œœ má tœ œtshœnœ adœke 6œ sœ kpaziti too wodawoda.

¹⁶ Kashe mbœrœ á 6œ wo mboœ, 6œ sœsœ kpaziti too wodawoda nene, mœ ndja 6œ lœ ama mœ.

¹⁷ Gbambœne nene, 6œ pa adœke: «E mœ kœdœ ayi kœgbœrœ, mœ sœ dœ œœre waa, mœ kpa gbege dœ anga œœre nene.» Kashe 6œ wuwusœ nœ nene adœke 6œ sœ dœ oyo, uzu á tshe gugu dœ œœre nene, ayibula, ayi oyo œœdœ uzu á tshe sœ kpendro.

¹⁸ Mbœrœ tœnœ ataa, mœ sœ kœœmi upu fœ 6œ adœke 6œ na 6a ndœ mœ œ yœ œœre á endje yi ga tœ owœ á ye kœtœnœ, yekane á kœwuta ayi kœgbœrœ. Yœ ndje imbi lœba mbœrœ kœverœ ga tœ zœ yeka á kœgbœgbœ tshula tœ kœndro zœ nene. Yœ ndje œyœ kœta ga la zœ mbœrœ á kœwu oshœ dœ œtshœnœ.

¹⁹ «Azu kœ á mœ yindœ endje, mœ sœ kœœza djofele fœ endje ndœ kœyœrœ endje. Ma egerœ ogo kœmbœrœ akwa nœ zœ yé œ fatshalsœ zœ.

²⁰ Dji kane, mœ ka lœ manda yé œ sœ kœœge tœnœ. E dœ anga uzu kœdji tshama mœ yé á kœrœ manda, mœ li ga ndœ ye œ zi œœre awa bale dœ she, yé œshe ndje, awa bale dœ mœ.

²¹ «Uzu neke á tshe ropa ekperœ kœ, mœ za awa fœ she kœœre awa bale dœ mœ ga pa ngande tshagbozu nœ mœ, 6ata mœ ndje á

mœ ropa anga mœ yé á na kœœre awa bale dœ Aba mœ ga pa ngande tshagbozu nœ ye.

²² «Kaka uzu á tshe sœ dœ utu, dji o'onœ á Ishiri pa fœ azu Ikrizia!»

4

Kœdonga Ndjaba 6a lafo

¹ Manda nœ, mœ wu manda á kœrœ 6a lafo.

Mœ dji tshama á mœ dji lima utshunœ kœpa o'o fœ mœ dœ avwara 6ata luba adœke: «œ ga mœ dœ mœ yisœ œœne kœ á li adœke œ mbœrœtœ endje manda nœ, fœ 6œ.»

² Pe tœ œœrœne, Ishiri nœ Ndjaba jœrœ lima ga pa mœ, yé mœ wu ngande tshagbozu bale 6a lafo 6a zœ, anga uzu sœ lima ga pa nœ.

³ Uzunœ asœmœ tshi lima 6ata badja á amanœ gbœ waa, á i'irinœ kœdœ jaspe œœdœ dœ badja á i'irinœ kœdœ sardwane*. Avwenge á sœ lima dji ngande tshagbozunœ, sœ lima kœtshi 6ata badja á i'irinœ kœdœ emerode.

⁴ Dji indiri ngande tshagbozu, anga ngande tshagbozu sœ lima zazu bale dœ vana (24) á agbozu Ikrizia zazu bale dœ vana sœ lima ga panœ. Endje verœ lima imbi lœba ga tœ endje yé œ verœ kpoto tshagbozu á endje mbœrœ dœ œœre ga tœ kumu endje.

⁵ Ngande tshagbozunœ sœ kœyœrœwa tœnœ, tshama sœ kœœi tœnœ yé œ sœ ndje kœœœ 6ata yavuru. Tala mindu dœ bisha sœ lima kœtshi utshu ngande tshagbozunœ, talanœ asœmœ kœdœ ishiri nœ Ndjaba mindu dœ bisha.

⁶ Kpœ utshu ngande tshagbozunœ, œ sœ lima 6ata egerœ ungu á sœ lima kœtshi 6ata wushiri, tshala ungunœ sœ lima ngbœ 6ata badja á i'irinœ kœdœ kristale.

Ba ugurunœ, dji indiri ngande tshagbozunœ, anga œœre vana á sœ dœ soro sœ lima kpœtœmœ, ala za tshatshunœ djigi œœdœ tshamanda nœ.

⁷ Ali œœrœne á sœ dœ soro sœ lima 6ata bamara, bishanœ sœ lima 6ata ovoro œkœ ngombe, tshenœ votœnœ tshatshu ye sœ lima 6ata œœnœ uzu, yé tshenœ vananœ sœ lima 6ata divumbala á tshe sœ kœru tœnœ.

⁸ Eœrœne á sœ dœ soro vavana kœ sœ lima dœ ombo tœ endje mindu dœ bale, yé kote ombœnœ kœ sú lima dœ ala, dja ga pa nœ œœdœ pe dja ga ati kœ. Endje kaka lima tœ kœœi itshi ti nene butshœ dœ œœ, endje sœ kœœi itshinœ adœke:

«Yœœ, Yœœ, Yœœ, Gbozu Ndjaba nœ gbœgbœ kœ,

tsheneke á tshe sœ lima, á tshe sœ zœ yé á na bala.»

* 4.3 Sardwane: Tœnœ kœdœ œgbœ badja á sœ tœ wolœnœ

⁹ Yé œ kœsœ adœke, œrœncœ á sœ dœ soro asœmcœ sœ tœ kœza moko dœ kœlisœtœ, ndje dœ kœgi mershe fœ uzuncœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozuncœ, yé á sœ dœ soro waa dœ waa asœmcœ,

¹⁰ agbozu Ikrizianœ zazu bale dœ vana (24) sœ lima kœgote ga utshu tsheneke á tshe sœ ga pa ngande tshagbozuncœ, yé œ sœ lima kœdonga tsheneke á tshe sœ dœ soro waa dœ waa. Endje ko lima kpoto tshagbozuncœ tœ kumu endje va ga ati ga utshu ngande tshagbozuncœ asœmcœ, á sœ lima kœpa adœke:

¹¹ «Gbozu, Ndjaba nœ 'a! 'Bœ li adja dœ kœgbo moko, kœlisœtœ dœ pe gbœgbœ.

Gbambancœ nene, œbœ dá mbœrœ œrœ kœ; œbœ dá mbœrœ yé á yindœ nœ adœke œ sœ zœ.»

5

Buku œdœ aya Pata

¹ Mœ wu buku á endje djeedje ga tœncœ lœ kane kuni uzuncœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozuncœ. Endje sú mbeti ga lanœ dœ pe tshapanœ kœ, yé œ pi dœ amende mindu dœ bisha.

² Mœ wu anga andjelu á tshe sœ dœ gbœgbœ waa kœta rawa adœke: «Uzu dœ dá li kœ'í amendencœ, á kœkœrœ bukuncœ a?»

³ Kashe uzu bale nene, œdœ 6a lafo, œdœ 6a pa shœ, œdœ 6a budu œshœ, lili lima kœkœrœ bukuncœ yeka á kœmesho ga la nœ nene.

⁴ Mœ ki lima waa tœ kœwu adœke uzu bale á tshe li kœkœrœ bukuncœ, á kœmesho ga la nœ, gugu nene.

⁵ Kashe anga agbœ gbozu bale lœ agbozu Ikrizianœ pa fœ mœ adœke: «Kiki nene! Mesho, bamara lœ mara nœ Yuda, ata gbozugo Davidi ropa azu kœ. Tshe lili kœ'í amende mindu dœ bisha asœmcœ yé œ lili kœkœrœ bukuncœ ye.»

⁶ Yé mœ wu aya Pata á tshe ka uguru ngande tshagbozuncœ á œ œrœ vana á sœ dœ soro œdœ agbozu Ikrizianœ asœmcœ sœ dji indiri ye. Aya Patancœ sœ lima 6ata endje wo she ye. Tshe sœ lima dœ idi ye mindu dœ bisha, dœ ala ye mindu dœ bisha á dœ ishiri nœ Ndjaba mindu dœ bisha á tshe vwa lima ga pa œshœ kœ.

⁷ Aya Patancœ na ndoo yé œ za bukuncœ lœ kane kuni uzuncœ á tshe sœ lima ga pa ngande tshagbozuncœ.

⁸ Lœkœ á tshe za bukuncœ, œrœ vana á sœ dœ soro œdœ agbozu Ikrizianœ zazu bale dœ vana (24) asœmcœ gote ga utshu ye. Uzu dœ uzu sœ lima dœ kundi, dœ pe kopo á endje mbœrœ dœ œrœ á sú dœ yombo á dœ avwala nœ ayœrœ azu.

⁹ Endje sœ lima kœbi tafo itshi adœke:

«Bœ lili tœ kœza bukuncœ, œdœ kœ'í amende tœncœ ye.

Gbambancœ nene, endje wo lima 6œ,

yé lœ awa nœ indji zœ,

6œ yo azu fœ Ndjaba,

á endje to lœ mara kœ,

lœ ama ogo kœ, lœ azu ogo kœ œdœ lœ ogo kœ.

¹⁰ Bœ fa endje tœ anganga Ndjaba tshelœ ogo gbozu tshebile

mbœrœ koembœrœ akwa fœ Ndjaba nœ azœ,

yé endje te bala agbozugo tshapa œshœ.»

¹¹ Mœ mesho, yé œ dji tshama aandjelu ndjoro. Endje sœ lima kutu dœ kutu kœropanœ yé œ ka dji indiri ngande tshagbozuncœ, dji indiri œrœ á sœ dœ soro œdœ pe dji indiri agbozu Ikrizianœ.

¹² Endje sœ lima kœbi itshi dœ agbœ tshama adœke:

«Aya Patancœ á endje wo lima she lili adja kœgbo gbœgbœ,

dœ kœgbœrœ, dœ kœwusœtœ, dœ koembœrœ djagbala,

dœ kœlisœtœ, dœ moko,

œdœ dœ kœdonga oshœ!»

¹³ Mœ dji tshama œrœ kœ á Ndjaba mbœrœ 6a lafo, dœ œneke á tshe mbœrœ pa œshœ, dœ œncœ tshabudu œshœ, dœ œncœ tshalangu. (œrœ para á sœ zœ pa tshapashœ, sœ lima kœbi itshi adœke:

«Mbœrœ uzuncœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozuncœ

œdœ aya Patancœ asœmcœ,

kaka kœdonga oshœ, kœlisœtœ, moko

œdœ tshagbozu sœ fœ she waa dœ waa.»

¹⁴ œrœ vana á sœ dœ soro asœmcœ pa lima adœke: «Amel!» Yé agbozu Ikrizianœ gote lima, œ donga Ndjaba.

6

Aya Pata 'í amende tœ buku

¹ Manda nœ, mœ wu lima aya Patancœ, tshe 'í ali amende ugurutœncœ mindu dœ bisha asœmcœ. Yé ugurutœ œrœ á sœ dœ soro asœmcœ, mœ dji tshama tshencœ utshuncœ kœpa fœ mœ dœ avwara 6ata kœsœ yavuru adœke: «Na ga mœ!»

² Mœ me lima oshœ, yé œ wu imbi mbarata. Uzu á tshe œ ga pa ye sœ dœ ndjoro tshakane ye, yé endje za ndje kpoto tshagbozu fœ she. Tshe na lima 6ata uzu á tshe ropa azu kœ œdœ mbœrœ kpa kœropa azu kœ.

³ Lœkœ á aya Patancœ 'í bisha amendencœ, mœ dji tshama bisha œrœ á sœ dœ soro asœmcœ kœpa lima adœke: «Na ga mœ!»

⁴ Yé anga mbarata tœ odoroncœ wuta. Uzu á tshe œ lima ga pa ye asœmcœ, endje za lima egerœ ingiri yakamba œdœ pe ndje tshagbozu fœ she adœke tshe gœrœ kœsœ gee pa œshœ yeka azu kœwotœ endje ugurutœ endje.

⁵ Lœkœ á aya Patancœ 'í votœ amendencœ, mœ dji votœ œrœ á sœ dœ soro asœmcœ kœpa

7

lima adœke: «Na ga mœ!» Yé mœ wu lima anga ubu mbarata bale. Uzu á tshe ɔ lima ga pa ye sœ dœ œerœ kœli dœ kilo tshakane ye.

⁶ Yé mœ dji tshama uzu kœpa 6a ugurutœ œerœ vana á sœ dœ soro asœmœ adœke: «Kilo bale nœ ble li dœ ngendja tshangba akwa nœ olo bale, yé kilo votœ nœ orje li dœ ngendja tshangba akwa nœ olo bale, kashe mbœmœerœtœ kada œdœ vinunœ nene.»

⁷ Lœkœ á aya Patanœ 'i mindu amendenœ, mœ dji tshama vana œerœ á sœ dœ soro asœmœ kœpa lima adœke: «Na ga mœ!»

⁸ Mœ me lima osho, yé mœ wu mbarata á œkœ ye 6ata ungu ngondja. F'iri uzu á tshe ɔ ga pa ye kœdœ Kuzu, yé osho kœsœ nœ akuzu sœ lima kœna manda ye. Endje ko lima tshagbozu fœ endje ga pa anga tshakele osho bale lœ vana adœke endje wo uzu ogo dœ egerœ koshe, dœ egerœ ogo, dœ ekpe kœbá á za osho, œdœ dœ awa nœ akatshagea tshapa osho.

⁹ Lœkœ á aya Patanœ 'i mindu amendenœ, mœ wu ishiri azu á endje wo lima endje, 6a tshakudu ndaba. Endje wo lima azunœ asœmœ mbœrœ á endje sœ lima kœzatœ endje ga tœ o'o ama Ndjaba, yé á sœ lima kœma œerœ tœ upu nœ ye.

¹⁰ Endje sœ lima kœve rawa dœ œgbœ adœke: «Gbozu á 6œ sœ Yerœ á dœ uzu nœ adjapu, 6œ sœ kœkate gadœ kœwa ngbanga œdœ pe kœnga koshe pa indji 'a ga pa azu tshapasho a?»

¹¹ Yé endje ko imbi rœbe fœ uzu dœ uzu, œ pa fœ endje adœke endje kate teasho mbœrœ kumu endje lili damba nene. Ɛ li adœke aanga endje lœma akwa œdœ pe aaya endje á li má adœke endje wo endje 6ata endje, li yekane.

¹² Lœkœ á aya patanœ 'i mindu dœ bale amendenœ, mœ mesho œ wu, osho tetœ kœturu tœnœ dœ œgbœ. Ɔlœ bu kporokoto 6ata lœba kuzu, yé yapu doro djigi 6ata indji.

¹³ Angerepe tshalafœ sœ lima kœyo ga tœ osho 6ata ele fige á gbbœ damba nene yé á egerœ yugu sœ kœmea tœnœ.

¹⁴ Tshalafœ yiwa 6ata buku bale á endje dje ga tœnœ, kaga para œdœ tshiki gitœ endje tœ osho á sœ lima tœnœ ye.

¹⁵ Agbozugo tshapa osho, azu á œ sœ endje li, agbozu tshapa aturugu, aayi kœgbœ œdœ aayi gbbœ, azu para kœkœ, akanga œdœ azu á endje dœdœ akanga nene, endje ko lima tœ endje yiwa tœnœ ga lœ gorokpa œdœ 6a lœ œngœ badja lœ kaga.

¹⁶ Endje sœ lima kœpa fœ kaga œdœ fœ badja adœke: «'E yo ga pa 'a, yé œ ko 'a yiwa tœnœ zara tœ tsheneke á tshe sœ pa ngande tshagbozu œdœ zara tœ ókœ nœ aya Pata.

¹⁷ Gbambanœ nene, egerœ olo ókœ nœ endje wuta ye, yé œdœ dá she a?»

Azu Israyele kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000)

¹ Manda œeneke asœmœ, mœ wu aandjelu vana á endje ka ga tœ panga tshapasho vavana. Endje sœ lima kœkundœ yugu vana 6a pa osho adœke adja anga yugu bale nana pa osho nene, œdœ pa egerœ ungu, œdœ pa œyo.

² Yé mœ wu lima anga angbi andjelu á tshe to 6a tœ osho á œlœ œ wuta tœnœ asœmœ, tshe sœ dœ œerœ á endje du dœ tshapala azu nœ Ndjaba nœ soro tshakane ye. Tshe pa o'o dœ œgbœ tshama fœ aandjelunœ vana á endje gbœ lima tshagbozu mbœrœ kœndi tshapa osho dœ pe egerœ ungu asœmœ adœke:

³ «'E ndindi tshapa osho, egerœ ungu œdœ pe œyo nene, œerrr ga tœ adœke endje du tshapala aayi akwa nœ Ndjaba nœ azœ yekane.»

⁴ Yé endje pa lima ndœma kœngba azu á endje du tshapala endje dœ œerœ á endje du dœ tshapala azu nœ Ndjaba, fœ mœ. Azunœ sœ lima kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000) lœ mara nœ azu Israyele para kœkœ.

⁵ Ba lœ mara nœ Yuda, endje du lima ga pa ala azu kutu ndjokpa dœ bisha (12.000); 6a lœ mara nœ Rubene, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Gade, azu kutu ndjokpa dœ bisha;

⁶ 6a lœ mara nœ Asere, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Nefetali, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Manase, azu kutu ndjokpa dœ bisha;

⁷ 6a lœ mara nœ Shimoyo, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Levi, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Isakare, azu kutu ndjokpa dœ bisha;

⁸ 6a lœ mara nœ Zabulone, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Yozefu, azu kutu ndjokpa dœ bisha; 6a lœ mara nœ Bendjame, azu kutu ndjokpa dœ bisha.

Ukpulu azu ndjoro á endje to tœ osho kœ

⁹ Manda œeneke asœmœ, mœ mesho yé œ kpa wu ukpulu azu ndjoro á uzu bale lili kœdi endje nene. Endje to lima lœ ogo kœ, lœ mara kœ, lœ azu ogo kœ œdœ lœ o'o ama ogo kœ. Endje ka lima ga utshu ngande tshagbozunœ œdœ 6a utshu aya Patanœ, endje verœ imbi rœbe ga tœ endje yé œ ko kako ngima ga tshakane endje.

¹⁰ Endje sœ lima kœmindœ o'o dœ œgbœ tshama adœke: «Kœshe to 6a ndœ Ndjaba nœ azœ á tshe sœ ga pa ngande tshagbozu œdœ ndje 6a ndœ aya Pata!»

¹¹ Yé aandjelu para kœkœ á endje ka dji ngande tshagbozunœ, dœ agbozu lkrizianœ, dœ œerœ vana á sœ dœ soro asœmœ, endje gote lima ga utshu ngande

adœke œne tshu kashe kuzu œ kpa tœ endje ye.

⁷ Akwakwanœ sœ lima ƒata ambarata á endje guma endje mbœrœ œtœ kowo. (Ɛrœ sœ ƒa pa kumu endje ƒata kpoto tshagbozu á endje mbœrœ dœ œrœ, yé tshatshu endje sœ ƒata tshatshu azu.

⁸ Sukumu endje sœ lima ƒata sukumu ayashe, yé iji endje sœ lima ƒata œnœ abamara.

⁹ Akwakwanœ verœ lima lœba waya ga tœ okoro endje ƒata œnœ aturugu, yé œsœ mambo endje sœ lima kœki tœnœ ƒata œsœ ukpulu share á ambarata ndjoro sœ kœgbota tœnœ na tœnœ ndœ œtœ kowo.

¹⁰ Akwakwanœ sœ lima dœ damba á amanœ sœ ndja ndja ndja ƒata œnœ akpalakongo. Endje za lima tshagbozu ga lœ damba endje adœke œ mbœrœ œrœ oyo ƒœ azu manda yapu mindu.

¹¹ Gbozugo tshapa endje kœdœ andjelu nœ divwili kudu á i'iri ye dœ o'o ama ogo Ebre kœdœ «Abado», yé dœ o'o ama Greke kœdœ «Apolio». Ádá i'irinœ asœmœ kœdœ «Ayi kœndirœ».

¹² Ali oyo ro ye, manda nœ, anga oyo bisha kpa li kœwuta tœnœ.

¹³ Andjelu nœ mindu dœ bale uru luba nœ ye, yé mœ dji tshama œrœ œtœ ƒa tœ panga ndaba vavana á endje mbœrœ dœ œrœ, á sœ ƒa utshu Ndjaba.

¹⁴ Tshamanœ sœ lima kœpa o'o ƒœ andjelu nœ mindu dœ bale á tshe za luba adœke: «Katœ aandjelunœ vana á endje i endje ga tœnœ dœ djingiri ndœ dœ egerœ ungu Efrate asœmœ ye.»

¹⁵ Endje ka lima tœ aandjelunœ vana asœmœ ye. Gbambanœ nene, endje guma lima endje kœkate ada œlo, olo, yapu œdœ ngbugunœ á li lima adœke endje wo tshakala azu bale lœ votœ pa œsho.

¹⁶ Endje yi lima sœ kœngba aturugunœ á endje œ ga pa ambaratanœ ƒœ mœ, endje sœ lima miliyo kama bisha (200.000.000).

¹⁷ Yé mœ wu ambarata œdœ aturugu nœ endje á endje œ ga pa endje lœ ulu, endje verœ lima odorœ lœba waya á sœ ƒata owo ga tœ okoro endje, dœ ubunœ shoshoho ƒata badja safire œdœ dœ wolœnœ ƒata wola zuwa á ju osho. Kumu ambaratanœ sœ lima ƒata kumu abamara, yé owo sœ lima kœwuta lœ ama endje, dœ ngawo œdœ pe wola zuwa á ju osho.

¹⁸ Ogboro œrœ oyœnœ votœ á sœ lima kœwuta lœ ama ambaratanœ asœmœ: owo, ngawo dœ pe wola zuwa á ju osho, wo anga tshakala azu bale lœ votœ.

¹⁹ Gbambanœ nene, tshagbozu nœ ambarata sœ ƒa lœ ama endje dœ pe lœ damba endje. Dœ tœnœ ataa, damba endje sœ ƒata

ayakoro; endje sœ dœ kumu á endje sœ kœmbœrœ œrœ oyo dœ tœnœ ƒœ azu.

²⁰ Tœ udu azu á endje she lœ egerœ œrœ oyœnœ asœmœ, endje kakatœ kœdonga andjaba á endje mbœrœ dœ kane endje nene. Endje sœpe lima kolœ kœdonga aekpe ishiri œdœ ishiri œrœ á endje mbœrœ dœ œrœ too dœ kowo, dœ waya á endje yi ga ta wo yekane á ye kotenœ, dœ badja too dœ œyo á lili kœwu œrœ bale nene, á lili kœdji o'o bale nene, á lili ndje koena ana bale nene.

²¹ Endje kaka lima tœ kœwo azu, kœsœ dœ rawo, kœmbœrœ angba budu œdœ kœzi angba nœ endje ti nene.

10

Andjelu œdœ aya buku

¹ Mœ wu anga angbi andjelu á tshe sœ dœ gbœgbœ waa kœtœ ƒa lafo á sœ kœjerœ tœnœ. Tshe vwele lima tœ ye dœ ondoro yé avwenge sœ dji kumu ye. Tshatshu ye tshi lima ƒata œlo yé ada ye sœ lima ƒata uwu owo.

² Tshe sœ lima dœ aya buku á endje kœrœ, tshakane ye. Tshe to ada ye œnœ kuni ga pa egerœ ungu, œ to œnœ gele ga pa œsho,

³ yé œ ta rawa dœ œgbœ ƒata kœngá bamara. Manda kœta rawa, tshama kœsœ yavuru mindu dœ bisha wu.

⁴ Yé lœkœ á tshama kœsœ yavurunœ mindu dœ bisha wu, ƒata á mœ yindœ kœsu œrœnœ ko ga la mbeti, kashe mœ dji tshama uzu ƒa lafo kœza o'o ƒœ mœ adœke: «Gbœndœ o'o nœ kœsœ yavurunœ mindu dœ bisha ga lœsu zœ, yé susu ga la mbeti nene.»

⁵ Á andjelu á mœ wu lima she kœka ga lafo ƒa pa egerœ ungu dœ pe pa œsho asœmœ, ti kane ye œnœ kuni ye ga lafo,

⁶ yé œ dara œrœ dœ i'iri Ndjaba á tshe sœ dœ soro nœ waa dœ waa, œshe á tshe mbœrœ tshalafœ, tshapashœ, egerœ ungu œdœ œrœ kœ á sœ lœnœ. Andjelunœ pa lima adœke: «Ɛ sœsœ dœ olo nene!

⁷ Kashe dœ lœkœ á andjelu nœ mindu dœ bisha œ uru luba nœ ye, Ndjaba œ mbœrœ œrœ á tshe za yiwa tœnœ, tshe mbœrœ ƒata á tshe pa lima ndœ nœ ƒœ aayi akwa nœ ye á endje dœ aayi kœgbara o'o.»

⁸ Yé tshamanœ á mœ dji lima kœtœ ƒa lafo kpa kœpa ƒœ mœ adœke: «Na, œ za aya bukunœ á endje kœrœ tshakane andjelunœ á tshe ka ga pa egerœ ungu œdœ ga pa œsho asœmœ.»

⁹ Mœ na ndœ dœ andjelu, yé œ ki ƒœ she adœke tshe za aya bukunœ ƒœ mœ. Tshe gi ƒœ mœ adœke: «Za, œ zi œtœnœ. Ɛ sœ tœ ushunœ ƒa lœ zœ, kashe œ sœ jorojoro ƒa lœ ama zœ ƒata ojoro awaterœ.»

¹⁰ Mœ za lima aya bukunœ tshakane andjelu, yé œ zi. Ɛ sœ lima ƒa lœ ama mœ

jorojoro ɓata ojoro awaterɔe, kashe lɔkɔ á mɛe merɔe, ɔe wuta tɔe ushunɔe ɓa lɔe mɛe.

¹¹ Manda nɔe, endje pa fɔe mɛe adɔeke: «Ɛ li dɔe ɓɔe kpa kɔegbara o'o dɔe i'iri Ndjaba dɔe upu nɔe azu ogo ndjoro, dɔe upu nɔe ogo ndjoro, dɔe upu nɔe ama ogo ndjoro ɔedɔe dɔe upu nɔe agbozugu ndjoro.»

11

Atimu bisha

¹ Manda nɔe, endje za wara á sɔe ɓata tshɔngɓɔlɔ á endje di dɔe ɔerɔe ndɔe kɔewu kɔegunɔe fɔe mɛe, yé ɔe pa fɔe mɛe adɔeke: «Aafo, ɔe na kɔendi kɔegu Tepelo nɔe Ndjaba ɔedɔe pe ndaba. Di ndje azu á endje sɔe kɔedonga Ndjaba lɔe Tepelonɔe.

² Kashe katɔe tshelɔe gɓagɓa utshu Tepelonɔe ti, didi kɔegunɔe nene. Gbambanɔe nene, endje za lima ti fɔe anɓi azu á endje zuru bala ɔeyerɔe onɓo manda yapu zazu bisha dɔe bisha (42).

³ Mɛe vwa atimu nɔe mɛe bisha dɔe lɔeba pili tɔe endje ndɔe kɔegbara o'o manda olo kutu bale dɔe kama bisha dɔe zazu voto (1.260).»

⁴ Atimunɔe asɔemɔe kɔedɔe ɔyo olive bisha ɔedɔe ɔerɔe bisha á endje ko tala ga panɔe á sɔe kpɔe utshu Gbozu tshapa ɔshɔ.

⁵ Ɛdɔe anga uzu kɔepara awa kɔembɔerɔe ekperɔe ga tɔe endje, owo sɔe kɔewuta lɔe ama endje yé ɔe sɔe kɔewo ayingɓa endje. Adjapu, ɔedɔe uzu á tshe kɔegbe kɔembɔerɔe ekperɔe ga tɔe endje, tshe tshu mara kuzunɔe asɔeke.

⁶ Endje sɔe dɔe tshagbozu nɔe kɔekundɔe tshalafɔ adɔeke yavuru nini dɔe olo nɔe kɔeyisɔe o'o ama Ndjaba nene. Endje sɔe ndje dɔe tshagbozu nɔe kɔembɔerɔe adɔeke ungu fa indji. Endje kpa sɔe dɔe tshagbozu ndje adɔeke endje mbɔerɔe ogboro ekperɔe kpalakpala ga pa ɔshɔ ɓata á endje yindɔe nɔe.

⁷ Kashe dɔe lɔkɔ á endje kɔemindɔe o'o nɔe Ndjaba fɔe azu á ka, agea á tshe sɔe kɔewuta lɔe divwili kudu ɔe tetɔe kɔetɔ kowo dɔe endje, tshe ropa endje dɔe gɓɔgɓɔ yé ɔe wɔ endje.

⁸ Oko endje ɔe ɔeɓe tɔe osho lɔe egerɔe onɓo, tɔe osho á endje kuru lima Gbozu nɔe endje ɓa pa kurushi tɔenɔe. Endje e i'iri onɓonɔe asɔemɔe lɔe kɔegbara o'o adɔeke Sodomo too Ezipito.

⁹ Azu ogo kɔ, lɔe mara kɔ, lɔe o'o ama ogo kɔ ɔedɔe lɔe ogo kɔ, endje na kɔewu oko endje manda olo voto dɔe ngandinɔe, yé endje yindɔe nɔe adɔeke endje shi endje nene.

¹⁰ Azu tshapa ɔshɔ ɔe sɔe dɔe yanga tɔe upu nɔe kuzu endje, endje sɔe dɔe yanga yé ɔe yapa gado ugurutɔe endje. Gbambanɔe

nene, aayi kɔegbara o'onɔe asɔemɔe bisha ndanga lima kuma azu kɔerosɔe nɔe.

¹¹ Kashe manda olo voto dɔe ngandinɔe asɔemɔe, izi nɔe soro á to ɓa ndɔe Ndjaba, li ga lɔe endje yé endje alafo. Ataa, egerɔe awa za lima endjeneke á endje sɔe lima kɔewu endje asɔemɔe.

¹² Aayi kɔegbara o'onɔe bisha asɔemɔe dji ɔgɓɔ tshama uzu ɓa lafo kɔepa fɔe endje adɔeke: «'E ɔ ga mɛe!» Endje ɔ ga lafo lɔe onɔero tɔe ala ayingɓa endje.

¹³ Pe kpɔetɔe ɔesɔenɔe, ɔshɔ turu dɔe ɔgɓɔ, ndjokpa tshakala onɓo kavwa. Azu kutu mindu dɔe bisha (7.000) tshu mbɔerɔe ɔshɔnɔe á turu asɔemɔe. Awa litɔe udu azu á endje sɔe lima pe dɔe soro, yé endje za moko fɔe Ndjaba ɓa lafo.

¹⁴ Bisha egerɔe oyo ro ye, kashe ɔenɔe votɔnɔe ɔe na lɔe onɔenɔe.

Luba nɔe mindu dɔe bisha

¹⁵ Andjelu nɔe mindu dɔe bisha uru luba nɔe ye, tshama wu ɓa lafo dɔe ɔgɓɔ adɔeke: «Akwa tshagbozu nɔe tshapashɔ sɔe ngɔngɔ asɔeke tshakane Gbozu nɔe azɔe ɔedɔe Masiya nɔe ye, tshe mbɔerɔe akwa tshagbozunɔe asɔemɔe waa dɔe waa.»

¹⁶ Agɓɔ agbozu zazu bale dɔe vana (24) á endje sɔe pa ngande tshagbozu nɔe endje utshu Ndjaba, tara kumu endje ga ati, yé ɔe donga Ndjaba

¹⁷ dɔe kɔepa adɔeke:

«Gbozu Ndjaba á ɓɔe sɔe dɔe gɓɔgɓɔ kɔ, ɔɔɔe á ɓɔe sɔe zɔe, yé á sɔe lima, 'a donga ɓɔe mbɔerɔe á ɓɔe mbɔerɔe akwa dɔe egerɔe gɓɔgɓɔ nɔe zɔe yé á gi akwa tshagbozu nɔe zɔe.

¹⁸ Ogo kɔ oma dɔe ókó,

kashe ngɔngɔ asɔe, ókó nɔe zɔe dá sɔe kɔematɔe ye.

Tɔenɔe kɔedɔe olo kɔewa nɓanga nɔe akuzu, tɔenɔe kɔedɔe olo kɔegɓɔ ɔerɔe tshangɓa akwa nɔe aayi akwa nɔe zɔe á endje dɔe aayi kɔegbara o'o,

ɔedɔe azu neke kɔ á endje dɔe endje nɔe zɔe á sɔe kɔepa awa zɔe, agbozu too agɓolo, tɔenɔe kɔedɔe olo kɔewo azu para á endje sɔe kɔendi tshapa ɔshɔ.»

¹⁹ Yé manda Tepelo nɔe Ndjaba á sɔe ɓa lafo kɔrɔ, sanduku nɔe ayo wuta lɔe nɔe. Yavuru yerɔewa, ingiri tshama wu, yavuru sɔ, ɔshɔ turu yé ogboro alledjezo yo.

12

Yashe ɔedɔe dalagona

¹ Egerɔe ambára ɔerɔe wuta ɓa lafo: anga yashe ka yé ɔlɔ kpa dji she ɓata lɔeba, tshe to ada ye ga pa yapu, ɔe verɔe kpoto tshagbozu á angerepe ndjokpa dɔe bisha sɔe tɔenɔe ga tɔe kumu ye.

* 12.3 Dalagona kɔedɔe zamiti anga agea á tshe sɔe ɓata adjukuma, á endje sɔe kɔe' e ndje she yakoro too djaboro ɓala buku nɔe Ndjaba

² Tshe sœ lima dœ nguzu yé œ tetœ kœki dœ ɔgbœ dœ kœba kœzunce.

³ Anga angbi ambára kpa wuta 6a lafo: œetœnœ kœdœ lima odorœ zamiti dalagona *, kashe tshe sœ lima dœ kumu mindu dœ bisha pa ye dœ pe idi ndjokpa yé tshe verœ kptœ tshagbozu ga tœ idi ye bale bale asœmœ para kœkœ.

⁴ Tshe sœ lima kœngbœ tshakala angerepe bale lœ votœ 6a lafo dœ damba ye, yé á sœ kœkœ va ga tœ ɔshœ. Tshe ka lima ga utshu yashenœ á li adœke tshe zu asœmœ mbœrœ kœzi gbolonœ lœkœ á tshe kœzu she.

⁵ Yashenœ asœmœ zu gbolo yakoshe. Ɔshe dá gbœ bala ndœ azu ogo para kœkœ dœ ɔgbœnœ. Kashe Ndjaba za gbolonœ gu tœnœ ga lafo ga indiri ye œdœ ga indiri ngande tshagbozu nœ ye.

⁶ Yé yashenœ asœmœ kpa ga lœ kpagagasho, 6a tœ oshœ á Ndjaba guma lima fœ she mbœrœ adœke endje to kœzirœ fœ she manda olo kutu bale dœ kama bisha dœ zazu votœ (1.260).

⁷ Koshe wuta 6a lafo: Mikayelee dœ aandjelu nœ ye tetœ kœnga koshe dœ dalagona. Yé dalagonœ dœ aandjelu nœ ye te ndje tœ kœnga koshe dœ endje.

⁸ Kashe, endje ro lima pa dalagonœ dœ gbœgbœ yé oshœ kpa gugu lima fœ she dœ pe aandjelu nœ ye 6a lafo nene.

⁹ Endje gœrœ lima zamiti dalagonœ ga ushu, œshe kœdœ lima ongboro yakoro á endje e i'iri ye adœke djaboro too Satana, ayi kœfara tshapashœ djigi. Endje za lima she vwi ga pa ɔshœ awa bale dœ aandjelu nœ ye.

¹⁰ Yé mœ dji tshama dœ ɔgbœ 6a lafo kœpa lima adœke: «Ngœngœ asœke, lœndœ kœshe li ye! Ngœngœ asœke, Ndjaba nœ azœ ma gbœgbœ œdœ akwa tshagbozu nœ ye! Ngœngœ asœke, tshagbozu sœ ga tshakane Masiya nœ ye! Gbambœnœ nene, ayi kœtœ meza pa aaya azœ, œshe á tshe sœ lima kœtœ meza pa endje butshœ dœ œlœ 6a utshu Ndjaba nœ azœ, endje za she vwi'i ga ushu tœ tshalafo ye.

¹¹ Aaya azœ ro lima pa ye mbœrœ indji aya Pata œdœ ndje mbœrœ o'o ama Ndjaba á endje sœ lima kœma tœnœ; endje yi lima ndœ kœza soro endje ti, endje kpakpa lima awa kuzu nene.

¹² Mbœrœ tœnœ ataa, 'e sœ dœ yanga, tshalafo œdœ 'e kœ á 'e sœ 6a zœ! Kashe egerœ oyo sœ mbœrœ tshapa ɔshœ œdœ mbœrœ egerœ ungu. Gbambœnœ nene, djaboro jœrœ ga ndœ 'e dœ egerœ œkœ, mbœrœ á tshe wusœ nœ adœke lœndœ nœ œne sœpe teashœ.»

¹³ Lœkœ á dalagona wu adœke endje gœrœ œne œ za œne vwi ga pa ɔshœ, tshe tetœ kœza awa yashe á tshe zu lima gbolo yakoshe asœmœ.

¹⁴ Kashe endje ko ombo divumbala bisha fœ yashe asœmœ adœke tshe ru œerr ga tœ oshœ á endje guma fœ she 6a lœ kpagagasho mbœrœ kœtœ kœzirœ tœnœ fœ she manda ungu votœ dœ ngandinœ, lœ ingirinœ tœ yakoro.

¹⁵ Yé yakoro ndja ungu lœma ye 6ata kota manda yashenœ adœke lokœnœ za awa ye yé œ nduru she.

¹⁶ Kashe ɔshœ gbœndœ yashenœ asœmœ, œ kœrœ ama ye yé kotœnœ á dalagona ndja lœ ama ye asœmœ, yœrœngœ li tœnœ ga lœ nœ.

¹⁷ Dalagona sũ dœ œkœ ga tœ yashe asœmœ, œ na kœtœ kowo dœ údœ agbolo nœ ye, endjeneke á endje sœpe kœlisœ awa o'o nœ Ndjaba, á sœpe kœgbœndœ o'o á Yisu pa.

¹⁸ Manda nœ, dalagona na, œ ka 6a tœ mangu egerœ ungu.

13

Agea bisha

¹ Manda nœ, mœ wu anga agea bale kœwuta la egerœ ungu. Tshe sœ lima dœ idi ndjokpa dœ pe kumu mindu dœ bisha pa ye. Tshe verœ kptœ tshagbozu ga tœ idinœ yé endje sũ i'iri á sœ kœgu œsœ Ndjaba ga tœ kumu ye mindu dœ bisha asœmœ.

² Ageœnœ á mœ wu she sœ lima 6ata muru, ada ye sœ lima 6ata œnœ avwi yé ama ye 6ata ama bamara. Dalagona ko gbœgbœ, ngande tshagbozu dœ pe egerœ tshagbozu fœ she.

³ Anga kumu ye bale sœ lima dœ uku á yindœ kœwo she, kashe uku kœwo oshœ nœ ye asœmœ yu ye. Azu pa ɔshœ djigi ka lima tœ ama endje ti œsœ yé œ tetœ kœna manda ageœnœ asœmœ.

⁴ Endje donga dalagona mbœrœ á tshe za lima tshagbozu fœ ageœnœ. Endje para donga lima ageœnœ dœ kœpa adœke: «Ɔdœ dá li dœ ageœnœ asœ a? Ɔdœ dá li tœ kœnga koshe dœ she a?»

⁵ Endje za lima awa fœ ageœnœ adœke tshe pa o'o nœ egerœ kumu œdœ œnœ kœgu œsœ Ndjaba. Tshe gbœ lima tshagbozu nœ kœmbœrœ œrœ ataa manda yapu zazu bisha dœ bisha (42).

⁶ Tshe te lima tœ kœgu œsœ Ndjaba mbœrœ kœgu œsœ i'iri ye œdœ oshœ á tshe sœ kœsœ tœnœ, dœ pe azu neke kœ á endje sœ 6a lafo.

⁷ Endje za lima awa fœ she adœke tshe to kowo dœ azu nœ Ndjaba yé œ ropa endje dœ gbœgbœ kœ. Endje za lima tshagbozu fœ she kœsœ pa mara kœ, pa azu kœ, pa ama ogo œdœ pe pa ogo kœ.

⁸ Azu para pa ɔshœ œ donga she, œ yindœ kœpa adœke endjeneke kœ á endje sũsũ i'iri endje ga la buku nœ soro nene kœtœ

tœ kœmbœrœ tshapashœ asœmœ. Bukunœ kœdœ œnœ aya Pata á endje wo lima she.

⁹ «Uzu á tshe sœ dœ utu, dji dœ otshœnœ!

¹⁰ Uzu á endje kœke she kœsœ ayi kánga, tshe li bala kánga. Uzu á endje kœke she kœtshu kuzu ingiri yakamba, endje wo she bala dœ ingiri yakamba. Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke azu nœ Ndjaba sœ dœ ugu losu œdœ pe dœ kœyindœrœ.»

¹¹ Manda nœ, mœ wu anga angbi agea kœwuta lœ œshœ. Tshe sœ lima dœ idi bisha 6ata œnœ aya pata, yé œ sœ lima kœpa o'o 6ata dalagona.

¹² Tshe sœ lima kœmbœrœ akwa tshagbozu kœ nœ ali ageanœ 6a utshu ye. Tshe sœ lima kœshoshœ azu para pa œshœ adœke endje donga ali agea á uku kœwo osho nœ ye yu lima.

¹³ Bisha ageanœ asœmœ mbœrœ lima egerœ afá. Tshe sœ ndje lima kœmbœrœ adœke owo to 6a lafo œ jœrœ ngarr dœ ala azu para ga pa œshœ.

¹⁴ Tshe sœ kœfara azu tshapa œshœ lœ awa nœ afá á tshe li lima kœmbœrœ tœnœ, 6a utshu ali ageanœ asœmœ. Tshe sœ kœvwa endje ndœ kœmbœrœ ishiri œrœ á kœlissœ ageanœ á endje to lima uku tœ ye dœ ingiri yakamba, yé á tshe kpa kwa lima tœ ye ga lœ soro asœmœ.

¹⁵ Manda nœ, bisha ageanœ gbœ tshagbozu ndœ kœto uvuru ga lœ ishiri ali ageanœ asœmœ adœke œ tetœ kœpa o'o, yé œ wo azu para á endje vvara tœ endje kœdonga ishiri ageanœ asœmœ.

¹⁶ Ageanœ asœmœ sœ lima kœshoshœ azu para ndœ kœwa ati ga tœ kane kuni too ga tshatshu endje: œdœ aaya azu dœ pe agboro azu, œdœ aayi kœgbœrœ dœ pe aayi oyo, œdœ azu á endje dœdœ akanga nene dœ pe akanga.

¹⁷ Uzu á tshe kœgugu lima dœ ndœla atinœ, dœ i'iri ageanœ too dœ kœdi ama œrœ nœ i'iri ageanœ tœ ye nene, tshe lili lima kœka œrœ too kœyo œrœ nene.

¹⁸ Kpœtœ oshonœ asœ, œ li adœke uzu sœ dœ kœwusœtœ. Uzu á tshe sœ dœ kœwusœrœ, li kœwusœ ádá kœdi ama œrœ nœ agea ye. Gbambanœ nene, kœdi ama œrœnœ asœmœ sœ kœma i'iri uzu. Kœdi ama œrœnœ kœdœ kama mindu dœ bale dœ zazu votœ dœ mindu dœ bale (666).

14

Aya Pata œdœ azu á Ndjaba yo endje lœ ekperœ

¹ Mœ kpa mesho œ wu aya Pata á tshe ka 6a pa kaga Siyona awa bale dœ azu kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000). Endje su lima i'iri aya Patanœ dœ i'iri Abanœ ga pala endje.

² Mœ dji lima tshama bale kœto 6a lafo á sœ kœwu tœnœ 6ata tshama egerœ udjuru œdœ 6ata tshama œgbœ kœsœ yavuru. Tshamanœ á mœ sœ lima kœdji tœnœ sœ 6ata tshama kundi lœndœ á aayi kœnœ kundi sœ kœnœ tœnœ.

³ Azunœ ndjoro asœmœ sœ lima kœbi tafo itshi 6a utshu ngande tshagbozu, 6a utshu œrœ vana á sœ dœ soro œdœ pe 6a utshu agbozu Ikrizia. Yé uzu bale lili lima kœyamba itshinœ asœmœ nene, kolœ azu kutu kama zazu bisha dœ vana (144.000), azu á Ndjaba yo endje lœ ekperœ pa œshœ.

⁴ Azunœ asœmœ djadja lima tœ endje dœ ayashe nene, endje gbœndœ tœ endje kœlœ. Endje sœ kœna manda aya Pata tœ osho kœ á tshe sœ kœna tœnœ. Endje yo lima endje lœ ekperœ ugurutœ azu mbœrœ kœto endje tœ tokórœ tœ azu nœ tshatshunœ fœ Ndjaba œdœ fœ aya Pata.

⁵ Wala wuwuta lœ ama endje bale nene, endje gugu dœ ekperœ nene.

Aandjelu votœ

⁶ Manda nœ, mœ kpa wu anga angbi andjelu, á tshe sœ kœru 6a lawutsha. Tshe sœ lima dœ Otshœ O'o á ka nene ndœ kœmindœ nœ fœ azu tshapa œshœ, dœ azu lœ ogo kœ, dœ mara kœ, dœ o'o ama ogo kœ dœ pe dœ azu ogo kœ.

⁷ Tshe sœ lima kœpa o'o dœ œgbœ tshama adœke: «'E kpa awa Ndjaba, yé œ gi mokœ fœ she! Gbambanœ nene, olo kœwa ngbanga nœ ye pa azu li ye. 'E donga tsheneke á tshe mbœrœ tshalafo, dœ tshaati, dœ egerœ ungu œdœ dœ kumu ungu kœ!»

⁸ Bisha andjelu wuta manda tsheneke utshunœ asœmœ yé œ pa adœke: «Egerœ tshalakpi Babilone ndi, œ ndi ye! 'E mbœrœ adœke azu tshelœ angbi ogo kœ ndjo ipi yavuru angba budu nœ ye.»

⁹ Votœ andjelu wuta manda tshenœ bishanœ asœmœ yé œ pa o'o dœ œgbœ tshama adœke: «Uzu kœ á tshe donga agea œdœ pe ishiri ye, yé á endje wa ati ga pala too ga pa kane ye,

¹⁰ œshe dœ tœ ye, tshe ndjo ndje ipi yavuru ókœ nœ Ndjaba á endje djadjanga nene, á fa ga lœ yashi ókœ nœ ye asœmœ. Tshe za djofele fœ endje 6ala wola zuwa á ju osho, 6a utshu aandjelu á endje sœ yerœ œdœ 6a utshu aya Pata.

¹¹ Ngawo owo kœndanga osho nœ endje œ œ ga lafo waa dœ waa. Endjeneke á endje sœ kœdonga ageanœ dœ pe ishiri ye, yé azu neke á endje wa ati dœ i'iri ageanœ asœmœ ga tœ endje, œlœ dœ butshœ endje yatœ endje nene.»

¹² Mbœrœ tœnœ ataa, œ li adœke endje á endje dœ azu nœ Ndjaba, azu á endje sœ kœmbœrœtœ endje lindœ awa o'o nœ

Ndjaba yé á sœ dœ kœyindœrœ djigi ga ndœe Yisu, sœ dœ ugu losu.

¹³ Manda nœ, mœ dji tshama kœto 6a lafo kœpa lima adœke: «Su œneke: “Yanga nœ azu á endje sœ kœtshu kœto ngœngœnœ asœ lœ kœmbœrœ akwa fœ Gbozu.” “Æ, Ɔtsho Ishiri pa adœke: yanga nœ endje, endje yatœ endje manda œgbœ akwa nœ endje. Gbambanœ nene, Ɔtshœrœ á endje mbœrœ, sœ kœza awa endje.”»

Kœkœ ngwarœ tshapa œshœ

¹⁴ Mœ kpa mesho œ wu imbi ondoro, yé 6a pa ondoronœ asœmœ, œrœ sœ panœ 6ata uzu. Tshe verœ lima kpoto tshagbozu á endje mbœrœ dœ œrœ ga tœ kumu ye yé œ za ingiri yakamba á luulu, á amanœ ki waa, ga tshakane ye.

¹⁵ Anga angbi andjelu wuta lœ Tepelo yé œ ta rawa dœ œgbœ tshama fœ uzu á tshe sœ pa ondoronœ adœke: «Za ingiri yakamba nœ zœ á luulu asœmœ dœ œ wa dœ ngwarœ. Gbambanœ nene, londœ nœ kœwaa ngwarœ li ye, ngwarœ pa œshœ gbo ye.»

¹⁶ Ataa, uzunœ á tshe sœ lima 6a pa ondoronœ wvi ingiri yakamba nœ ye á luulu asœmœ ga pa œshœ, yé á wa ngwarœ pa œshœ.

¹⁷ Manda nœ, anga angbi andjelu á tshe to lima lœ Tepelo á sœ 6a lafo wuta. Tshe sœ lima ndje dœ ingiri yakamba á luulu á amanœ ki waa tshakane ye.

¹⁸ Anga angbi andjelu kpa to 6a pa ndaba œ wuta. Tshe sœ lima dœ tshagbozu ga pa owo yé œ ta lima rawa dœ œgbœ tshama fœ tsheneke á tshe za lima ingiri yakamba á luulu á amanœ ki waa asœmœ adœke: «Za ingiri yakamba nœ zœ á luulu á amanœ ki waa yé œ wa ganea œyœ vinu pa œshœ; gbambanœ nene, elenœ gbo ye.»

¹⁹ Andjelu wvi lima ingiri yakamba nœ ye á luulu asœmœ ga pa œshœ, œ wa dœ kumu vinu ga tœ œshœ yé á ko va ga lœ egerœ ngarambo nœ ókó nœ Ndjaba.

²⁰ Endje pu lima tshelœ ele vinunœ lœ ngarambo 6a ushu tœ ongbo, yé goma indji dá sœ lima kœwuta tœnœ. Indjinœ œ lima ga lafo manda metere bale dœ ngandinœ yé œ tara tœ osho manda Kelometere kama votœ (300).

15

Aandjelu œdœ ndangba egerœ œrœ oyo

¹ Manda nœ, mœ wu anga angbi ambárá 6a lafo, œ sœ tœ egerœnœ yé azu sœ kœkitœ œsœnœ. (Etœnœ kœdœ aandjelu mindu dœ bisha á endje ko ndangba egerœ œrœ oyo mindu dœ bisha ga tshakane endje. Gbambanœ nene, ókó nœ Ndjaba œ ka lœ awa nœ ndangba œrœ oyonœ asœmœ.

² Manda nœ, mœ wu œrœ 6ata egerœ ungu á tshalanœ sœ ngbi, œ djanga tœ ye dœ owo. Mœ wu ndje azu á endje ro lima pa

ageanœ asœmœ kœ, œdœ pa ishiri ye œdœ pa kœdi ama œrœ á li dœ i'iri ye, azunœ ka lima 6a pa egerœ ungu á sœ ngbi. Kundi á Ndjaba ko fœ endje, sœ lima tshakane endje.

³ Endje sœ lima kœfi itshi nœ Moyize, ayi akwa nœ Ndjaba œdœ itshi nœ aya Pata adœke:

«Gbozu Ndjaba á 6œ sœ dœ gbœgbœ kœ, akwa nœ zœ sœ tœ egerœnœ, yé azu sœ kœkitœ œsœnœ waa!

Gbozugo pa ogo ndjoro, gbetshelœ nœ zœ sœ ndjii yé œ dœ adjapu.

⁴ Gbozu, azu para œ kpa awa zœ, azu para œ na kœza mokœ fœ 6œ.

Gbambanœ nene, œ6œ kuti zœ dá sœ yerœ. Ogo kœ œ na bala kœdonga 6œ, gbambanœ nene, œrœ á 6œ sœ kœmbœrœ tœnœ sœ ndjii yé œ matœ endje ngbii fœ endje ye.»

⁵ Manda nœ, mœ wu Tepelo á anda tande nœ ayo nœ Ndjaba sœ lœnœ, œ kœrœ 6a lafo.

⁶ Aandjelunœ mindu dœ bisha á endje ko œrœ oyonœ mindu dœ bisha asœmœ wuta lœ Tepelonœ. Endje verœ lima imbi lœeba urrrr yé œ i uwu á endje mbœrœ dœ œrœ ga tœ nguku endje.

⁷ Ugurutœ œrœnœ vana á sœ dœ soro asœmœ, anga bale ko yashi mindu dœ bisha á endje mbœrœ dœ œrœ fœ aandjelunœ mindu dœ bisha. Yashinœ sú dœ ókó nœ Ndjaba á tshe sœ dœ soro nœ waa dœ waa.

⁸ Tepelonœ sú lima dœ ngawo á dœ ambárá mokœ œdœ gbœgbœ nœ Ndjaba. Ataa, uzu bale lili lima kœli ga lœ Tepelonœ nene utshunœ adœke œrœ oyonœ mindu dœ bisha á aandjelunœ na dœ tœnœ, mbœrœtœ endje ye kane.

16

Yashi ókó nœ Ndjaba

¹ Manda nœ, mœ dji œgbœ tshama kœto 6a lœ Tepelo á sœ lima kœpa fœ aandjelu mindu dœ bisha adœke: «¹E ro œ za ókó nœ Ndjaba á sœ lœ yashi mindu dœ bisha asœmœ su'i ga pa œshœ!»

² Andjelu nœ utshunœ na œ za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa œshœ. Yé uku gbadja á ka osho waa wuta tœ kote azu á endje wa lima ati nœ agea ga tœ endje yé á sœ lima kœdonga ishiri ye.

³ Andjelu nœ bisha za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga la egerœ ungu. Ungu fa 6ata indji kuzu, yé œrœ kœ á sœ lima dœ soro la egerœ ungunœ tshu ye.

⁴ Andjelu nœ vota za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga la kota dœ pe ga tœ kumu ungu, á fa indji.

⁵ Yé mœ dji tshama andjelu á tshe dœ gbozu tshapa ungu, kœpa adœke: «œ6œ á 6œ

sœ yerœ, œbœ á 6œ sœ zœ yé á sœ lima, 6œ matœ zœ ndjii lœ kœwa ngbanga nœ zœ.

⁶ Gbambancœ nene, endje sũ lima indji ayerœ azu nœ zœ œdœ œnœ aayi kœgbara o'o, ga tœ osho. Yé ngongo asœ, 6œ za indji fœ endje adœke endje ndjo. Endje gbœ œneke á li dœ endje ye.»

⁷ Manda nœ, mœ dji tshama á to 6a pa ndaba kœpa lima adœke: «Ɛ, Gbozu Ndjaba á 6œ sœ dœ gbœgbœ ko, 6œ sœ kœwa ngbanga á sœ ndjii dœ pe adjapu.»

⁸ Andjelu nœ vana za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa ɔɔ, yé ɔɔ gbœ tshagbozu kœsho azu dœ owo nœ ye.

⁹ Yé ndavuru kœwosho sho lima azu, endje gu lima œsœ i'iri Ndjaba á tshe sœ dœ tshagbozu ga pa egerœ œrœ oyonœ. Kashe endje vvara lima tœ endje tœ kœfatshalœsu endje, mbœrœ kœza moka fœ she.

¹⁰ Andjelu nœ mindu za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa ngande tshagbozu nœ ageancœ, yé ogo tshagbozu nœ ye sœ lœ ubu osho. Azu sœ lima kœlo tima endje mangba djofelencœ.

¹¹ Endje sœ lima kœgu œsœ Ndjaba nœ tshalafœ mangba djofele nœ endje dœ pe uku nœ endje. Kashe endje kaka lima tœ ekpe akwa nœ endje ti nene.

¹² Andjelu nœ mindu dœ bale (6) za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga pa egerœ kota á i'irinœ kœdœ Efrate. Unguncœ ɔɔ lima mbœrœ kœguma awa fœ agbozugo á endje sœ kœto 6a tœ osho á ɔɔ œ wuta tœncœ.

¹³ Manda nœ, mœ wu ekpe ishiri votœ ɔata azɔrɔngɔ kœwuta lœ ama dalagona, lœ ama agea dœ pe ndje lœ ama ayi kœgbara o'o nœ wala.

¹⁴ Endje kœdœ ishiri nœ adjabro á endje sœ kœmbœrœ afá, yé á sœ kœna 6a ndœ agbozugo tshapashœ djigi ndœ kœngbœa endje ndœ koshe nœ egerœ olo nœ Ndjaba á tshe sœ dœ gbœgbœ ko.

¹⁵ Gbozu pa adœke: «'E dji kane, mœ sœ kœna ɔata ayi angba! Yanga nœ uzu á tshe lo nene yé á gbœndœ lœba nœ ye. Ataa, tshe na ana kpendronœ nene yé œ gbœ tshula nene lœko á azu kœwu she.»

¹⁶ Aekpe ishirinœ ngbœa lima agbozugo-nœ 6a tœ osho á i'irinœ dœ Ebre kœdœ Aramagedœ.

¹⁷ Andjelu nœ mindu dœ bisha za œnœ ye ókó á sœ lœ yashi su'i ga lœ yugu, yé œgbœ tshama to 6a lœ Tepelo, 6a tœ osho ngande tshagbozu, œ pa adœke: «Ɛ mbœrœtœ ye ye!»

¹⁸ Yé yavuru yerœwa, ingiri tshama œdœ kœsœ yavuru wu, oshœ turu dœ œgbœ kœrosœ nœ. Ɛneke turu lima adja dœ œgbœ kœrosœ nœ dœ mara á tuturu 6a lima dœ tœncœ nene kœto dœ lœko á Ndjaba mbœrœ uzu ga pa oshœ.

¹⁹ Egerœ ongbo kurutshelœtœ ye voto, yé ongbo tshelœ ogo ko ndi. Ndjaba djedjerœndœ egerœ ongbo Babilone nene. Tshe za yashi á su kperœ dœ ipi yavuru ókó nœ ye fœ ongbœncœ asœmœ.

²⁰ Tshiki para yiwa ye, yé uzu bale wuwu kaga bale nene.

²¹ Ogboro aledjezœ á li waa to 6a lafo œ yo ga pa azu. Azu gu lima œsœ Ndjaba mangba egerœ œrœ oyo nœ aledjezœncœ asœmœ. Gbambancœ nene, egerœ œrœ oyonœ asœmœ sœ lima tœ agbœncœ.

17

Egerœ ayi angba budu

¹ Manda nœ, anga andjelu bale ugurutœ endje mindu dœ bisha á endje ko lima yashi mindu dœ bisha asœmœ, na œ pa fœ mœ adœke: «Na ga mœ, mœ yi bala sœ mara á endje wa dœ œgbœ ngbanga ga pa egerœ ayi angba budu á tshe dœ egerœ ongbo á sœ tœ ama kota ndjoro, fœ 6œ.

² Agbozugo pa oshœ mbœrœ angba budu dœ she, yé ipi angba budu nœ ye mbœrœ azu tshapa oshœ.»

³ Ɔtshœ ishiri na ga ndœ mœ, yé andjelu za mœ na tœncœ ga lœ kpagagasho. Mœ wu anga yashe bale á tshe sœ ga pa agea á tshe sœ dœ odoronœ tshe, á i'iri kœgu œsœ Ndjaba sœ lima tœ ye. Ageancœ asœmœ sœ lima dœ kumu ye mindu de bisha œdœ dœ idi ndjokpa.

⁴ Yashenœ verœ lima ɔtshœ lœba á sœ tœ odoronœ tshe, yé lenge á endje mbœrœ dœ ɔrœ, badja á amancœ gbœ waa œdœ pe akidji sœ lima tœncœ. Tshe za lima yashi ɔrœ á su kperœ dœ ekperœ uburu á to lœ angba budu nœ ye asœmœ, ga tshakane ye.

⁵ Endje su lima anga i'iri bale á adáncœ zatœ endje yiwa tœncœ ga pala ye adœke: «Egerœ ongbo Babilone, ayi aayi angba budu œdœ ayi kœyi ekperœ á za tshula ga pa tshapashœ.»

⁶ Mœ wu lima adœke yashenœ asœmœ ndjo indji azu nœ Ndjaba yé á mbœrœ she, indji azu á endje wo lima endje mangba kœyindœrœ nœ endje djigi ga ndœ Yisu.

Kœwu she, mœ katœ ama mœ ti asœ.

⁷ Yé andjelunœ pa fœ mœ adœke: «Mbœrœ gadœ á 6œ za ama zœ ti œsœ a?» Mœ pandœ adá o'o á zatœ endje yiwa tœncœ tœ upu nœ yashenœ asœmœ dœ pe tœ upu nœ ageancœ á yashenœ sœ pa ye, ageancœ á tshe sœ dœ kumu ye mindu dœ bisha œdœ dœ idi ndjokpa, fœ 6œ.

⁸ Ageancœ á 6œ wu she, sœ lima dœ soro, kashe ngongo asœke tshe kpa gugu dœ soro nene. Tshe wuta bala lœ divwili kudu yé endje wo she ye. Azu tshapashœ á endje súsú i'iri endje ga la buku nœ soro nene kœto tœ kœmbœrœ tshapashœ œ ka bala tœ

ama endje ti ɔɔ tɔe kɔewu ageance ascemce. Gbambance nene, ageance sɔe lima dɔe soro, ngɔngɔnce asce tshe kpa gugu dɔe tɔenɔe nene, kashe tshe kwa bala tɔe ye zɔe.

⁹ «Ɛpɔetɔe oshonɔe asce, ɔe li adɔeke azu sɔe dɔe kɔewusɔerɔe ɔedɔe dɔe kɔewusɔerɔe. Kumannɔe mindu dɔe bisha ascemce kɔedɔe kaga mindu dɔe bisha á yashenɔe sɔe ga ati tɔenɔe. (E)tenɔe kɔedɔe ndje agbozugo mindu dɔe bisha.

¹⁰ Anga endje mindu ugurutɔe tɔe endje yo ye, tshenɔe mindu dɔe bale dá sɔe kɔembɔerɔe akwa tshagbozu ngɔngɔnce asceke, yé tshenɔe mindu dɔe bisha nana damba nene. Kashe lɔkɔ á tshe na bala, ɔendɔe ye ɔe di nene.

¹¹ Ageance á tshe sɔe lima dɔe soro, á kpa gugu dɔe tɔenɔe nene ascemce, ɔeshe dɔe tɔe ye kɔedɔe mindu dɔe votɔ gbozugo. Tshe sɔe ndje ugurutɔe agbozugo mindu dɔe bisha yé tshe tshu ye.

¹² «Idinɔe ndjokpa á ɔe wu ascemce kɔedɔe agbozugo ndjokpa á endje gbɔgbɔ damba awa kɔedɔe agbozugo nene; kashe endje gbɔ tshagbozu ndɔe kɔembɔerɔe akwa dɔe ageance manda ada ɔɔ bale.

¹³ Endje ndjokpa ɔe sɔe dɔe gbetshelɔe bale adɔeke ɔene za gbɔgbɔ ɔedɔe tshagbozu nɔe endje ga tɔe kɔembɔerɔe akwa fɔe ageance.

¹⁴ Endje tɔ bala kowo dɔe aya Pata yé tshe ropa endje dɔe gbɔgbɔ, mbɔerɔe ɔeshe kɔedɔe Gbozu tshapa agbozu ɔedɔe Gbozugo tshapa agbozugo. Tshe ropa endje dɔe gbɔgbɔ awa bale dɔe azu á tshe e lima endje yé á ke endje, endjeneke á endje sɔe dɔe kɔeyindɔerɔe djigi ga ndɔe ye.»

¹⁵ Andjelunɔe kpa pa fɔe mɔe adɔeke: «Un- gunɔe á ɔe wu ɔa tɔe osho á ayi angba budu sɔe tɔenɔe ascemce, kɔedɔe azu ogo, ukpulu azu, ogo kɔ ɔedɔe pe ama ogo ka.

¹⁶ Idi ndjokpa á ɔe wu ɔedɔe ageance ascemce, ɔe yiangba ayi angba budunɔe. Endje ko ɔerɔe tɔe ye para yé ɔe katɔe ye kpendronɔe. Endje zi songba ye yé ɔe sho udunɔe dɔe owo.

¹⁷ Gbambance nene, Ndjaba tɔ gbetshelɔe nɔe kɔembɔerɔe ɔeneke á tshe yindɔe nɔe ga tɔe lɔsu endje. Endje mbɔerɔe ɔerɔe dɔe gbetshelɔe bale ndɔe kɔeko tshagbozu nɔe Ogo gbozu nɔe endje ga tɔe kɔembɔerɔe akwa fɔe ageance ascemce ɔerr adɔeke o'o ama Ndjaba mbɔerɔetɔe endje.

¹⁸ «Yé yashenɔe á ɔe wu she ascemce, ɔeshe kɔedɔe egerɔe ongbɔ á sɔe dɔe tshagbozu ga pa agbozugo pa ɔshɔ.»

18

Kændi Babilone

¹ Manda nɔe, mɔe wu anga angbi andjelu kɔeto ɔa lafo kɔerɔerɔe tɔenɔe. Tshe sɔe lima dɔe

egerɔe tshagbozu yé mokɔ nɔe ye sɔe lima kɔetshi pa ɔshɔ djigi.

² Tshe ta lima rawa dɔe ɔgbɔ adɔeke: «Egerɔe ongbɔ Babilone ndi, ɔe ndi ye! Ngɔngɔ asce, ɔe wuta osho kɔesɔe nɔe adjabro dɔe ɔenɔe tshelɔe aka aekpe ishiri kɔ, ɔe wuta wutu nɔe tshelɔe aka ayanu dɔe agea kɔ á endje sɔe tɔe ekpenɔe yé á endje yiangba nɔe.

³ Gbambance nene, Babilone mbɔerɔe adɔeke azu tshelɔe ogo kɔ ndjo ipi yavuru angba budu nɔe ye. Agbozugo tshapa ɔshɔ mbɔerɔe angba budu awa bale dɔe she, yé aayi kɔekarɔe pa ɔshɔ gbɔ ɔerɔe ndjoro mangba angba budu nɔe ye á rosɔe nɔe.»

⁴ Manda nɔe, mɔe dji anga angbi tshama kɔeto ɔa lafo, á sɔe lima kɔepa adɔeke: «E'e kɔedɔe azu nɔe mɔe, 'e wuta lɔe ongbonɔe asce ye, mbɔerɔe á 'e kɔetete kɔembɔerɔe ekperɔe awa bale dɔe she, yé á kɔegbɔ egerɔe ɔerɔe oyo á tshe gbɔ bala nene.

⁵ Gbambance nene, ekperɔe nɔe ye tɔ kuluku ɔerr ɔa lafo yé Ndjaba djedjerɔendɔe ekperɔenɔe á tshe mbɔerɔe ascemce nene.

⁶ 'E mbɔerɔe ɔerɔe fɔe she ɔata á tshe mbɔerɔe lima fɔe anga azu, 'e gi tshangba ɔeneke á tshe mbɔerɔe, awa bisha fɔe she. 'E su ipi kperɔe dɔe yashi nɔe ye, ipi á nga awa bisha kɔerɔpa ɔeneke á tshe sɔe lima kɔesu fɔe azu.

⁷ 'E ndanga she awa ndjoro dɔe pe dɔe ɔerɔe oyo á tshe fa tɔe mokɔ ɔedɔe ɔerɔe á ga waa ascemce. Tshe sɔe kɔepa ɔa lɔe ye dɔe tɔe ye adɔeke: “Mɔe sɔe ga pa ngande tshagbozu ɔata yashe gbozugo, mɔe dɔedɔe yashe koya nene yé mɔe mbɔerɔe bala matanga bale nene.”

⁸ Wu á dɔance á ogboro oyo á sɔe mbɔerɔe she ɔe jerɔe ga pa ye kolɔe olo bale dɔemɔe. Oyonɔe dɔeke: kɔɔa kuzu, matanga ɔedɔe egerɔe ogo. Owo ɔe ju bala she. Gbambance nene, Gbozu Ndjaba á tshe wa ngbanga pa ye, sɔe dɔe gbɔgbɔ.»

⁹ Agbozugo tshapa ɔshɔnce á endje mbɔerɔe lima angba budunɔe dɔe she awa bale yé á te lima manda kɔegbɔerɔe nɔe ye ascemce, ɔe ki yé ɔe ditshelɔema endje tɔe upu nɔe ye lɔkɔ á endje kɔewu ngawo owo ongbonɔe á sɔe kɔeju tɔenɔe.

¹⁰ Endje ka bala zara kparawa djofele nɔe ye, yé ɔe pa bala adɔeke: «Oyo! Oyo neketa dá! Uu Babilone, egerɔe ongbɔ á sɔe dɔe gbɔgbɔ! Ada ɔɔ bale lii adɔeke endje wa ɔgbɔ ngbanga ga pa zɔe ye!»

¹¹ Aayi kɔekarɔe pa ɔshɔ sɔe ndje tɔe ki yé ɔe sɔe kɔeditshelɔema endje tɔe upu nɔe ye. Gbambance nene, uzu bale sɔesɔe kɔeyɔ kongba nɔe endje nene.

¹² Kongbance dɔeke: ɔrɔe ɔedɔe ngendja, badja á amanɔe gbɔ waa ɔedɔe akidji, lɔeba á endje mbɔerɔe dɔe usu agea, ɔtshɔ odorɔ lɔeba á tshiitshi, lɔeba á i'irinɔe kɔedɔe sowa ɔedɔe tshelɔe aka ɔyo kɔ á kaaka, tshelɔe aka

ƕerƕe kƕ  endje mbƕerƕe dƕe iji mbala, ƕyƕ  amance gbƕ waa, waya  endje yi ga ta wo yekane  ye kotence, yarakowo too badja  i'irince kƕedƕe marbre,

¹³ kƕtshu ƕyƕ  i'irince kƕedƕe kanele ƕedƕe anga ƕerƕe kƕefa dƕe dƕngƕ, yombo  i'irince kƕedƕe mirƕe ƕedƕe zuwa yombo, vinu, kada, zuwa ƕedƕe ble, angombe ƕedƕe apata, ambarata ƕedƕe share, akanga ƕedƕe aayi knga.

¹⁴ Endje sƕe kƕƕpa fƕe ongbonƕe asƕemƕe adƕeke: «Ɛrƕe kƕ  6ƕe yi m ndƕe nƕe dƕe lƕsu zƕe, yiwatƕe zƕe ye. Kƕegbƕrƕe nƕe zƕe kƕ ƕedƕe ƕerƕe nƕe zƕe  ga lima waa, yiwatƕe zƕe yƕe endje kpa gbƕ bala angance bale nene!»

¹⁵ Aayi kƕƕarƕe  endje te lima aayi kƕegbƕrƕe lƕe awa nƕe kƕƕarƕe nƕe endje lƕe ongbonƕe asƕemƕe, ƕe sƕe zara kparawa djofele nƕe ye. Endje ki yƕe ƕe ditshelƕema endje bala,

¹⁶ endje pa bala adƕeke: «Oyo! Oyo neketa d li ga lƕe egerƕe ongbonƕe ataa! Ongbonƕe verƕe lƕeba  endje mbƕerƕe dƕe usu agea, dƕe tsh odor lƕeba  tshiiitshi, tshe verƕe lenge  endje mbƕerƕe dƕe ƕrƕe, dƕe badja  amance gbƕ waa ƕedƕe pe akidji.

¹⁷ Ada lƕ bale lii lima adƕeke endje ndi kƕegbƕrƕe asƕemƕe para ye!»

Aayi kƕƕpa dƕe ogboro agba dƕe aayi ana, ndje dƕe azu kƕ  endje mbƕerƕe akwa la kota ƕedƕe azu kƕ  endje sƕe kƕegbƕrƕe mbƕerƕe egerƕe ungu, endje ka lima zara,

¹⁸ yƕe ƕe sƕe lima kƕeta rawa dƕe kƕewu ngawo ow dƕe sƕe kƕeji egerƕe ongbonƕe asƕemƕe adƕeke: «Anga ongb sƕe ndje dƕe egerƕe ataa! sƕe gugu nene!»

¹⁹ Endje sƕe lima kƕeji trusha ga lƕe kumu endje, ƕe sƕe lima tƕe iki, yƕe ƕe sƕe kƕeditshelƕema endje dƕe kƕetarawa adƕeke: «Oyo! Oyo neketa d sƕe mbƕerƕe egerƕe ongbonƕe asƕe ataa! Azu  endje sƕe dƕe ogboro agba la egerƕe ungu te lima aayi kƕegbƕrƕe mbƕerƕe kƕegbƕrƕe nƕe tshelƕe ongbonƕe asƕemƕe. Yƕe ada lƕ bale lii adƕeke endje ndi kƕegbƕrƕe asƕemƕe para ye!»

²⁰ Tshalafo, sƕe dƕe yanga mbƕerƕe ongbonƕe  ndi asƕemƕe! 'E sƕe dƕe yanga, azu nƕe Ndjaba, aayi avwa ƕedƕe aayi kƕegbara o'! Gbambanƕe nene, Ndjaba wa ngbanga ga pa egerƕe ongbonƕe mbƕerƕe ekperƕe  tshe mbƕerƕe fƕe 'e!

²¹ Yƕe anga andjelu  tshe sƕe lima dƕe gbƕgbƕ waa za badja  sƕe ata egerƕe tsheyo kafuru  endje t dƕe tshelƕe indji ble, vwi ga la egerƕe ungu dƕe kƕƕpa adƕeke: «Kolƕe dƕe marance asƕeke d endje ndi bala tshelƕe egerƕe ongb Babilone dƕe kakawance, yƕe uzu bale ƕe kpa wu nene.

²² Endje kpa dji tshama aayi kƕen kundi, dƕe aayi kƕei itshi, dƕe aayi kƕe'uru ngbake, dƕe aayi kƕeuru luba, 6a ndƕe zƕe bale nene. Anga ayi ndawo ƕe kpa sƕe ndƕe zƕe nene.

Yƕe endje kpa dji ƕesƕe egerƕe tsheyo kafuru  endje t dƕe tshelƕe indji ble 6a ndƕe zƕe bale nene.

²³ Ishiri tala ƕe kpa tshi 6a ndƕe zƕe bale nene. Endje kpa dji tshama avoro atotƕe 6a ndƕe zƕe bale nene. Gbambanƕe nene, aayi kƕƕarƕe nƕe zƕe kƕedƕe lima azu  ƕesƕe endje li pa sho. Yƕe 6e djingili tshelƕe kumu azu kƕ dƕe tsharawo nƕe zƕe.»

²⁴ Indji aayi kƕegbara o', azu nƕe Ndjaba ƕedƕe endjeneke kƕ  endje wo lima endje pa sho, tu 6a lƕe Babilone.

19

¹ Manda nƕe, mƕe dji gbƕ tshama ukpulu azu ndjoro kƕƕpa 6a lafo adƕeke: «Aleluya! 'E donga Gbozu! Ndjaba nƕe azƕe sƕe dƕe kƕeshe, dƕe moko ƕedƕe dƕe gbƕgbƕ.

² Kƕewa ngbanga nƕe ye sƕe adjapu ƕedƕe ndjii! Gbambanƕe nene, tshe wa gbƕ ngbanga ga pa egerƕe yashe angba bubunƕe  tshe sƕe lima kƕendi tshapa sho dƕe angba budu nƕe ye asƕemƕe. Ndjaba t geda fƕe she mbƕerƕe  tshe wo lima aayi akwa nƕe ye.»

³ Yƕe endje kpa pa adƕeke: «Aleluya! 'E donga Gbozu! Ngawo egerƕe ongbonƕe  ju asƕemƕe, sƕe kƕe ga lafo waa dƕe waa.»

⁴ Agb agbozu zazu bale dƕe vana (24) ƕedƕe ƕerƕe vana  sƕe dƕe soro asƕemƕe gote, yƕe ƕe donga Ndjaba  tshe sƕe pa ngande tshagbozu dƕe kƕƕpa adƕeke: «Ame! Aleluya! 'E donga Gbozu!»

Angbo totƕe nƕe aya Pata

⁵ Tshama to 6a pa ngande tshagbozu, ƕe sƕe lima kƕƕpa adƕeke: «'E donga Ndjaba nƕe azƕe, e'e dƕe aayi akwa nƕe ye para kƕkƕ, e'e  'e sƕe kƕƕpa awa ye, agboro azu ƕedƕe aya azu!»

⁶ Manda nƕe, mƕe dji anga tshama  sƕe ata tshama ukpulu azu ndjoro, yƕe  sƕe kƕewu tƕence ata ƕesƕe egerƕe udjuru ungu ƕedƕe ata ƕesƕe gbƕ kƕes yavuru. Tshamanƕe sƕe lima kƕƕpa adƕeke: «Aleluya! 'E donga Ndjaba nƕe azƕe! Gbambanƕe nene, Gbozu Ndjaba nƕe azƕe  tshe sƕe dƕe gbƕgbƕ kƕ sƕe kƕemƕerƕe akwa ogo tshagbozu nƕe ye.

⁷ A sƕe dƕe yanga ƕedƕe egerƕe yanga, yƕe ƕe gi moko fƕe she! Gbambanƕe nene, lnd angbo totƕe nƕe aya Pata li ye, yƕe awonƕe gumatƕe ye yƕe.

⁸ Endje za awa fƕe she adƕeke tshe verƕe lƕeba  endje mbƕerƕe dƕe usu agea  tshiiitshi yƕe  sƕe yerƕe.» (Gbambanƕe nene, lƕeba  endje mbƕerƕe dƕe usu agea kƕedƕe akwa nƕe azu nƕe Ndjaba  sƕe ndjii.)

⁹ Andjelu pa fƕe mƕe adƕeke: «Su adƕeke: Yanga nƕe azu  endje e endje ndƕe angbo totƕe nƕe aya Pata!» Tshe kpa pa fƕe mƕe adƕeke: «Ɛneke kƕedƕe adja o' nƕe ama Ndjaba.»

¹⁰ Mœe gote ga utshu ye ndœe kœdonga she kashe tshe pa fœe mœe adœeke: «Mbœembœerœe ataa nene! Æmœe kœedœe ayi akwa ƒata 6œe œedœe ƒata aaya zœe á endje sœe kœezatœe endje djigi ga tœe adjapu á Yisu mindœe nœe. Ndjaba dá li adœeke 6œe kœedonga she!»

O'o á Yisu mindœe nœe kœedœe gbetshelœe á sœe ndje lima lœe aayi kœegbara o'o.

Ayi kœekpa dœe ambarata ropa œerœe kœ

¹¹ Manda nœe, mœe wu tshalafo á kœrœ, yé anga imbi mbarata wuta. Uzu á tshe Ɔ ga pa ye, i'iri ye kœedœe Uzu á tshe sœe Ndjii, yé á dœe adjapu. Tshe sœe kœewa ngbanga yé œe sœe kœenga koshe dœe mara á sœe ndjii.

¹² Ala ye tshi lima ƒata owo, tshe verœe ndje lima kpoto tshagbozu ndjoro ga tœe kumu ye. Endje su lima anga i'iri á kolœe œeshe bale dá wusœe ádánœe, ga tœe ye.

¹³ Tshe verœe lima yœgbœdœe lœeba á indji sœe tœœe. I'iri ye kœedœe: «O'o ama Ndjaba.»

¹⁴ Aturugu nœe tshalafo te lima manda ye, endje Ɔ ga pa ambi ambarata, yé œe verœe lima imbi lœeba á endje mbœerœe dœe usu agea á sœesœe dœe uburu nene.

¹⁵ Ingiri yakamba á amanœe ki waa sœe lima kœewuta lœe ama ye. Ingiri yakambanœe sœe lima mbœerœe kœewo dœe azu tshelœe ogo kœ. Tshe gbœndœe endje bala dœe œgbœnœe yé œe pu bala tshelœe vinu 6œe lœe ngarambo yavuru ókó nœe Ndjaba á tshe sœe dœe gbœgbœ kœ.

¹⁶ Endje su lima i'iri ga pa yœgbœdœe lœeba nœe ye œedœe ga tœe uku ye adœeke: «Gbozugo nœe agbozugo œedœe Gbozu nœe agbozu.»

¹⁷ Manda nœe, mœe wu lima anga andjelu bale, tshe ka 6œe la œœ. Tshe ta lima rawa dœe œgbœ tshama fœe ayanu para á endje sœe lima kœeru lœe yugu 6œe wutsha adœeke: «'E na ga mœe, 'e ngbœtœe 'e awa bale mbœerœe egerœe kœzirœe nœe Ndjaba!»

¹⁸ 'E na œe zi songba agbozugo, songba aturugu œedœe œœœe agbozu tshapa endje, songba ambarata œedœe œœœe aayi kœekpa dœe endje, songba azu para kœkœ, azu á endje dœedœe akanga nene too akanga, aaya azu dœe agboro azu.»

¹⁹ Manda nœe, mœe wu agea, agbozugo tshapa œshœ œedœe aturugu nœe endje, endje ngbœatœe endje ndœe kœenga koshe ga tœe uzu á tshe Ɔ ga pa mbarata œedœe ga tœe aturugu nœe ye.

²⁰ Tshe te lima pa ageanœe asœemœe awa bale dœe ayi kœegbara o'o nœe wala á tshe mbœerœe lima afá tœe ala ye mbœerœe kœedjngili tshelœe kumu endjeneke á endje gbœ lima ati nœe agea yé á sœe kœedonga ishiri ye asœemœe. Tshe kœe ageanœe œedœe ayi kœegbara o'o nœe walanœe dœe soro va ga la adanga á wola zuwa á ju osho á owo sœe kœetshi lœœœe.

* 20.8 Gœge œedœe Magœge: asœeke kœedœe mara á endje sœe lima kœe'e dœe ogo nœe ayingba azu nœe Ndjaba á sœe 6œe tœe ndonglœe kœeka tshapashœe

²¹ Uzunœe á tshe Ɔ ga pa mbaratane asœemœe wo udu azunœe dœe ingiri yakambanœe á sœe kœewuta lœe ama ye, yé ayanu kœe sœe lima kœede songba endje.

20

Ngbugu kutu bale (1000)

¹ Manda nœe, mœe wu anga andjelu á tshe to 6œe lafo á sœe lima kœerœerœe tœœœe. Tshe sœe lima dœe herela kœekœœ dœe ama divwili kudu œedœe kikili djingiri tshakane ye.

² Tshe tepa dalagona, ongboro yakoronœe á i'iri ye kœedœe ndje djaboro too Satana, œe i she vwagbagba dœe djingiri manda ngbugu kutu bale (1.000).

³ Andjelunœe za she vwi ga lœe divwili kudu œe tshu manda nœe kundœe ye dœe herela, yé œe pi lo6œe ga tœœœe mbœerœe á tshe kœedjidjngili tshelœe kumu azu ogo nene œerrr ga tœe adœeke olo ngbugu kutu bale ro ye kane. Manda nœe, endje vwara she ndœe olo teasho.

⁴ Yé mœe wu ngande tshagbozu ndjoro. Endjeneke á endje sœe lima ga pa nœe, gbœ tshagbozu ndœe kœewa dœe ngbanga. Mœe wu ndje ishiri azu á endje wo lima endje tœe upunœe kœeyindœerœe nœe endje djigi ga tœe adjapu á Yisu mi lima ndœe nœe œedœe ga tœe o'o ama Ndjaba. Endje dodonga lima ageanœe asœemœe œedœe ishiri ye nene, endje gugu lima dœe ati nœe ageanœe pala endje too 6œe tœe kane endje nene. Endje kwa lima tœe endje ga lœe soro yé œe mbœerœe akwa tshagbozu awa bale dœe Kristu manda ngbugu kutu bale.

⁵ Anga akuzu kwakwala lima tœe endje ga lœe soro nene utshunœe adœeke olo ngbugu kutu bale ro. (Ætœœœe kœedœe ali kœeshe lœe akuzu.)

⁶ Yanga nœe endjeneke á endje sœe lœe ali kœeshe lœe akuzu! Endje kœedœe azu nœe Ndjaba yé bisha kuzu kpa gugu dœe tshagbozu ga pa endje nene. Endje dœe bala anganga Ndjaba nœe Ndjaba œedœe endje nœe Kristu, yé œe mbœerœe akwa tshagbozu dœe Kristu manda ngbugu kutu bale (1.000).

Ndjaba ropa satana

⁷ Lœkœ á ngbugu kutu bale kœero bala, endje za awa fœe Satana adœeke tshe wuta lœe kángœ,

⁸ yé tshe na kœefara azu ogo tshapashœe djigi, œe yindœe kœepa adœeke: Gœge œedœe Magœge*. Tshe ngbœœa bala endje mbœerœe kœenga koshe, yé endje ngba kœerosœe mindu mangu egerœe ungu.

⁹ Endje sœe kœena pa œshœ djigi yé œe sœe kœekpa dji gbagba nœe azu nœe Ndjaba, ongbo á Ndjaba yindœe nœe waa. Kashe owo to 6œe lafo œe jerœe yé œe ju endje ye.

¹⁰ Yé endje za djaboro á tshe sœ lima kœfara endje asœmœ wvi ga la adanga wola zuwa á ju osho á owo sœ koetshi loenœ, 6a tœ osho á endje ko lima ageanœ œdœ ayi kœgbara o'o nœ wala ga tœnœ. Endje ndanga endje butsho dœ ɔlɔ waa dœ waa.

Ndangba kœwa ngbanga

¹¹ Manda nœ, mœ wu imbi egerœ ngande tshagbozu œdœ uzu á tshe sœ ga pa nœ. Tshapa ɔsho œdœ tshalafo yiwa lima tœ ala ye, yé endje kpa wuwu lima tœnœ bale nene.

¹² Mœ wu akuzu, agboro endje dœ aaya endje, endje ka 6a utshu ngande tshagbozu. Anga uzu kɔrɔ buku ndjoro, yé œ kpa kɔrɔ anga angbinœ bale: œtœnœ kœdœ buku nœ soro. Ndjaba wa ngbanga nœ akuzu lindœ œneke á endje mbœrœ lima, kœli dœ œneke á endje sú lima ga la bukunœ.

¹³ Egerœ ungu ingbiri gi akuzu á endje sœ lima la nœ ye. Kuzu œdœ osho kœsœ nœ akuzu gi ndje akuzu nœ endje. Yé Ndjaba œ wa ngbanga nœ uzu dœ uzu lindœ œneke á tshe mbœrœ lima.

¹⁴ Ndjaba za kuzu œdœ osho kœsœ nœ akuzu wvi ga la adanga owo. Adanga owonœ asœmœ kœdœ bisha kuzu.

¹⁵ Uzu kɔ á endje sú sú i'iri ye ga la buku nœ soro nene, endje za lima she wvi ga la adanga á owo sœ koetshi loe nœ.

21

Tafo tshalafo œdœ tafo tshapasho

¹ Manda nœ, mœ wu tafo tshalafo œdœ tafo tshapasho. Ali tshalafo dœ pe ali tshapasho yiwa lima, yé egerœ ungu kpa gugu lima nene.

² Mœ wu œyerœ ongbo, á dœ tafo Yerusaleme á Ndjaba vwa á to 6a lafo á sœ lima kœjerœ tœnœ. Ɛ sœ lima 6ata yashe á tshe gumatœ ye kœna koetogba dœ akœnœ.

³ Mœ dji anga ɔgbɔ tshama kœto 6a tœ ngande tshagbozu á sœ lima kœpa adœke: «Ngɔngɔ asœke osho kœsœ nœ Ndjaba sœ 6a ugurutœ azu! Tshe sœ bala tœ œsœnœ awa bale dœ endje, yé endje dœ bala azu nœ ye. Ndjaba dœ tœ ye œ sœ awa bale dœ endje, tshe dœ bala Ndjaba nœ endje.

⁴ Tshe turu bala ngola kɔ loe ala endje. Kuzu œ kpa gu nene; matanga, ditshelœma œdœ œrœ oyo œ kpa gugu nene. Gbambanœ nene, ongboro œrœ œ yiwa bala ye.»

⁵ Yé tsheneke á tshe sœ pa ngande tshagbozunœ asœmœ pa adœke: «Ngɔngɔ asœke mœ sœ kœmbœrœ œrœ kɔ tœ tafonœ.» Manda nœ, tshe pa fœ mœ adœke: «Su o'onœ asœ. Gbambanœ nene, o'o ama mœ

sœ adjapu œdœ œneke á li adœke uzu za losu ye ga tœnœ.»

⁶ Yé tshe kpa pa fœ mœ adœke: «Ɛ li ye! Ɛmœ kœdœ Alfa œdœ Omega, alinœ œdœ ndangolonœ. Uzu á tshe kœsœ dœ ogo ungu, mœ su ungu á sœ 6a tœ kumungu nœ soro fœ she gbambanœ.

⁷ Uzu á tshe ro bala pa anganœ kɔ, tshe gbɔ œrœnœ asœmœ 6a ndœ mœ. Mœ dœ bala Ndjaba nœ ye, yé tshe dœ bala gbolo nœ mœ.

⁸ Tœ upu nœ aayi awa, dœ azu á endje katœ kœyindœrœ nœ endje ti, dœ azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ á gaga nene, dœ aayi kowo, dœ aayi angba budu, dœ aayi kœmbœrœ œrœ tsharawo, dœ aayi kœdonga andjaba œdœ pe aayi wala para, osho kœsœ nœ endje œ sœ bala 6a la adanga wola zuwa á ju osho á owo sœ koetshi loenœ. Ɛtœnœ kœdœ kuzu nœ bisha.»

Tafo Yerusaleme

⁹ Anga andjelu bale ugurutœ aandjelu mindu dœ bisha á endje ko yashi mindu dœ bisha á su kperœ dœ ndɔngɔlɔ egerœ œrœ oyo mindu dœ bisha, na œ pa fœ mœ adœke: «Na ga mœ dœ mœ yisœ yashe totœ á tshe dœ awo aya Patanœ fœ 6œ.»

¹⁰ Ishiri jerœ ga pa mœ, yé andjelu za mœ na tœnœ 6a tœ kumu ingiri kaga, á yisœ œyerœ ongbo Yerusaleme á Ndjaba vwa á to 6a lafo á sœ kœjerœ tœnœ, fœ mœ.

¹¹ Ɛ sœ lima koetshi dœ adja mokɔ nœ Ndjaba. Ongbonœ sœ lima koetshi tœnœ 6ata koetshi nœ badja á amanœ gbɔ waa, á i'irinœ kœdœ jaspe* á tshelœnœ sœ ngbi 6ata kristale†.

¹² Ongbonœ sœ lima dœ ingiri muru, dœ manda ndjokpa dœ bisha. Yé aandjelu ndjokpa dœ bisha sœ lima kœgbœndœ manda nœ. Endje su lima i'iri mara nœ azu ogo Israyele ndjokpa dœ bisha ga pa manda nœ.

¹³ Tshakala ongbonœ bale dœ bale sœ lima dœ manda voto: voto 6a tœ osho á ɔlɔ œ wuta tœnœ, voto 6a tœ osho á ɔlɔ œ li tœnœ, voto 6a tœ nœrœ œdœ voto 6a tœ sudi.

¹⁴ Endje ma lima muru ongbonœ ga pa kiti anda œnœ badja ndjokpa dœ bisha á endje sú i'iri aayi avwa nœ aya Pata ndjokpa dœ bisha ga panœ.

¹⁵ Andjelu á tshe sœ lima kœpa o'onœ fœ mœ, sœ lima dœ tshœngbɔlɔ á endje mbœrœ dœ œrœ tshakane ye mbœrœ kœdi dœ kœgú ongbonœ, dœ kœgú manda nœ œdœ pe dœ kœgú murunœ.

¹⁶ Kœgú tshakala ongbonœ vavana lili, kœgú ingirinœ lili dœ kœgú ondonœ. Andjelu di kœgú ongbonœ dœ tshœngbɔlɔ asœmœ mangba metere kutu bisha dœ

* 21.11 Jaspe: Tœnœ kœdœ aya parangba badja á ta kpakpawo tœ ngungondja œdœ tœ odoronœ † 21.11 Kristale: Tœnœ kœdœ badja á tshelœnœ sœ ngbi 6ata aledjezo

kama bisha (2.200); kœgu ingirinœ, kœgu ondonœ œœdœ pe kœgũnœ ga lafo sœ lima awa bale.

¹⁷ Andjelu ði ndje kœgũ murunœ: œ sœ lima mangba kude kama bale dœ zazu bisha dœ vana (144)[‡]. Mara kœði œrœ nœ andjelunœ sœ lima ƒata mara kœði œrœ nœ azu.

¹⁸ Endje mœ lima murunœ dœ badja á i'irinœ kœdœ jaspe, yé endje mbœrœ ongbonœ dœ adja œrœ á sœ ngbii ƒata wushiri.

¹⁹ Endje mœ lima kiti muru nœ ongbonœ dœ tshelœ aka badja kœ á amance gbœ waa: ali badjanœ kœdœ jaspe, bishanœ kœdœ safire, votœnœ kœdœ agate, vananœ kœdœ emerode,

²⁰ mindunœ kœdœ onikese, mindu dœ balenœ kœdœ sardwane, mindu dœ bishanœ kœdœ krisolite, mindu dœ votœnœ kœdœ berile, mindu dœ vananœ kœdœ topaze, ndjokpanœ kœdœ krizopraze, ndjokpa dœ balenœ kœdœ turkwaze, ndjokpa dœ bishanœ kœdœ ametiste.

²¹ Endje mbœrœ lima manda ndjokpa dœ bisha ascœmœ dœ badja ndjokpa dœ bisha á i'irinœ kœdœ perle. Manda bale dœ bale sœ lima dœ perle bale tœnœ. Endje mbœrœ lima osho ƒa lœ ongbonœ dœ adja œrœ á tshelœnœ sœ ngbi ƒata wushiri.

²² Kashe mœ wuwu lima Tepelo lœ ongbonœ nene. Gbambanœ nene, Tepelo nœ ongbonœ kœdœ Gbozu, Ndjaba nœ gbœgbœ kœ œœdœ pe aya Pata.

²³ Ongbonœ ascœmœ gugu lima dœ ogo œbœ too dœ ogo yapu adœke œ tœ ga lœnœ nene. Gbambanœ nene, moko nœ Ndjaba dá sœ lima koetshi lœnœ, yé aya Patanœ kœdœ tala nœ ye.

²⁴ Azu tshelœ ogo ndjoro œ na bala tœ ishiri ye, yé agbozugo pa œshœ œ ko kœgbœrœ nœ endje na tœnœ ga zœ.

²⁵ Mandanœ œ sœ bala tœ œsœnœ dœ œbœ, yé endje kpa tshu ga tœnœ bale nene. Gbambanœ nene, butshœ œ kpa gu bala lœ ongbonœ bale nene.

²⁶ Azu tshelœ ogo ndjoro œ na bala dœ œrœ á sœ kœza kœlisœtœ œœdœ pe kœgbœrœ nœ endje ga zœ.

²⁷ Œrœ uburu œ li ga lœ ongbonœ bale nene. Uzu á tshœ sœ kœmbœrœ œrœ á gaga nene œœdœ ayi wala, œ li bala ga lœ ongbonœ nene. Kashe kolœ endjeneke á endje sú i'iri endje ga la buku nœ soro á dœ œnœ aya Pata, dá li ga zœ.

22

Egerœ ungu á za soro fœ azu

¹ Manda nœ, andjelu ma egerœ ungu á za soro fœ azu fœ mœ, œ sœ lima koetshi

tœnœ ƒata badja á i'irinœ kœdœ kristale á sœ lima kœtu tœnœ ƒa pa ngande tshagbozu nœ Ndjaba œœdœ pa œnœ aya Pata,

² yé á sœ kœtra tœnœ ƒa ugurutœ osho lœ ongbonœ. Tshakala kota bale dœ bale sœ lima dœ œybœ nœ soro á sœ kœle tœnœ awa ndjokpa dœ bisha lœ ungu bale, yé á yapu bale dœ bale, œ sœ kœle tœnœ. Kakonœ sœ mbœrœ kœshe azu ogonœ lœ kœfa.

³ Endje wu bala anga œrœ bale á Ndjaba darandœ nœ lœ ongbonœ nene. Ngande tshagbozu nœ Ndjaba œœdœ œnœ aya Pata œ sœ lœ ongbonœ ascœmœ, yé aayi akwa nœ Ndjaba œ donga she.

⁴ Endje wu bala tshatshu ye, yé i'iri ye œ sœ bala pala endje.

⁵ Butshœ œ kpa gu nene. Endje kpa sœ dœ ogo ishiri tala œœdœ ndje œnœ œbœ nene. Gbambanœ nene, Gbozu Ndjaba œ za ishiri osho nœ ye ga pa endje, yé endje mbœrœ akwa tshagbozu ngbugu dœ ngbugu.

Kœna Yisu

⁶ Manda nœ, andjelu pa fœ mœ adœke: «O'onœ asœ kœdœ adjapu, yé œ li adœke uzu kœ za lsu ye ga tœnœ. Gbozu Ndjaba á tshœ za Ishiri nœ ye fœ aayi kœgbara o'o ascœmœ, vwa andjelu nœ ye mbœrœ kœma œrœ á wuta lœ ondonœ asœke fœ aayi akwa nœ ye.»

⁷ Yisu pa adœke: «Dji kane, mœ kwa lœ ondonœ asœ! Yanga nœ azu á endje sœ kœgbœndœ o'o nœ aayi kœgbara o'o la bukunœ asœke!»

⁸ Œmœ Yowane, mœ dji yé œ wu œrœnœ ascœmœ. Manda kœdji tœnœ œœdœ kœwu tœnœ, mœ gote ga utshu andjelunœ á tshœ má œrœnœ fœ mœ ascœmœ ndœ kœdonga she.

⁹ Kashe andjelunœ pakata mœ adœke: «Dodonga mœ nene! Œmœ kœdœ ayi akwa ƒata ƒœ, ƒata aaya zœ aayi kœgbara o'o œœdœ ƒata endjeneke á endje sœ kœgbœndœ o'o la bukunœ asœke. Œ li adœke ƒœ donga Ndjaba!»

¹⁰ Manda nœ, tshœ pa fœ mœ adœke: «Zaza o'o nœ kœgbara o'o ala bukunœ asœke yiwatœnœ nene. Gbambanœ nene, lœndœnœ á endje guma adœke œrœnœ asœ kœ mbœrœtœ ye, ndo ye.

¹¹ Kaka ayi kœmbœrœ ekperœ, sœpe kœmbœrœ ekperœ nœ ye; ayi kœmbœrœ œrœ uburu, sœpe lœ uburu nœ ye; ayi kœmbœrœ otshœrœ, sœpe kœmbœrœ tœnœ; yé tsheneke á tshœ sœ yerœ, sœpe lœnœ.»

¹² Yisu pa adœke: «Dji kane, mœ kwa lœ ondonœ asœke! Mœ na awa bale dœ œrœ tshangba akwa ndœ kœto fœ uzu dœ uzu liaka œneke á tshœ mbœrœ.

[‡] 21.17 Kude kama bale dœ zazu bisha dœ vana yindœ kœpa adœke uwu ada zazu votœ dœ ndjokpa dœ mindu dœ amance vana (79)

¹³ Ɛmœ kœdœ Alfa œdœ Omega, ali uzu œdœ ndɔngɔlɔnœ, ali kœmbœrœ œrœ œdœ ndɔngɔlɔnœ.»

¹⁴ Yanga nœ azu á endje djuto læba nœ endje mbœrœ kœgbo awa ndœ kœzi leyɔ nœ ɔyo nœ soro œdœ kœli læ manda ongbonœ.

¹⁵ Kashe, azu á endje sœ kœmbœrœ œrœ á gaga nene, aayi kœmbœrœ œrœ tsharawo, aayi angba budu, aayi kowoo, aayi kœdonga andjaba œdœ azu á endje yindœ wala yé á sœ kœpa wala, endje sœ 6a ushu tœ ongbonœ!

¹⁶ «Ɛmœ Yisu, mœ vwa andjelu nœ mœ fœ 'e ndœ kœgbara o'onœ kɔ ascœmœ 6a læ Ikrizia para. Ɛmœ kœdœ gbolo læ bingi nœ Davidi, œmœ kœdœ tombele á tshi læ gurutsha.»

¹⁷ Ishiri nœ Ndjaba œdœ pe Awo aya Pata pa adœke: «Na ga mœ!»

Kaka uzu á tshe dji o'onœ asœ, pa ndje adœke: «Na ga mœ!»

Kaka uzu á tshe sœ dœ ogo ungu na ga mœ, kaka uzu á tshe yindœ ungu nœ soro gbɔ œtœnœ gbambœnœ.

Ndɔngɔlɔ o'o

¹⁸ Ɛmœ Yowane, mœ sœ kœpa o'onœ o'ara fœ uzu kɔ á tshe dji o'o á endje gbara la buku asœke: Ɛdœ uzu kœza o'o ga panœ, Ndjaba œ ko ogboro œrœ oyo á endje pandœ nœ ala bukunœ asœke, ga panœ fœ she.

¹⁹ Yé œdœ uzu kœwa átá o'onœ á endje gbara la bukunœ asœke, Ndjaba œ ko œnœ ye leyɔ ɔyo á za soro fœ azu tœ ye, yé tshe sœ dœ osho kœsœ læ œyerœ ongbɔ á endje pandœ nœ ala bukunœ asœke nene.

²⁰ Uzu á tshe ma adœke o'onœ ascœmœ kɔ kœdœ adjapu, pa adœke: «Ɛ, mœ kwa læ ondonœ asœke!»

Ame! Ɛ mbœrœ kolœ tœ ye ataa! Na ga mœ, Gbozu Yisu!

²¹ Kaka Gbozu Yisu ma ɔtshɔ lœsu nœ ye ga ndœ 'e para kɔkɔ.